INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
BIBLIOTECA FILOLÒGICA, LXVIII

Andreu Bosch i Rodoreda

El lèxic alguerès de l'agricultura i la ramaderia entre els segles XVII i XVIII

BARCELONA
2012

El lèxic alguerès de l'agricultura i la ramaderia entre els segles XVII i XVIII

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
BIBLIOTECA FILOLÒGICA, LXVIII

Andreu Bosch i Rodoreda

El lèxic alguerès de l'agricultura i la ramaderia entre els segles XVII i XVIII

BARCELONA
2012

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP

Bosch i Rodoreda, Andreu
El Lèxic alguerès de l'agricultura i la ramaderia entre els segles XVII i XVIII. — (Biblioteca filològica ; 68)
Bibliografia. Índex
ISBN 9788499650999
I. Veny, Joan, 1932- ed. II. Institut d'Estudis Catalans III. Títol
IV. Col·lecció: Biblioteca filològica (Institut d'Estudis Catalans) ; 68
1. Alguerès — Lexicologia històrica 2. Agricultura — Terminologia
3. Ramaderia — Terminologia 4. Canvi lingüístic — Itàlia — Alguer
804.99-087(450.88):63

L'edició d'aquesta obra
ha estat a cura de Joan Veny i Clar,
membre de l'Institut d'Estudis Catalans

Aquest llibre forma part del projecte de recerca *Diatopia i canvi lingüístic. Scripta i variació dialectal (FFI-2009-12627)* finançat pel Ministeri de Ciència i Innovació i el Fons Europeu de Desenvolupament Regional.

© Andreu Bosch i Rodoreda
© 2012, Institut d'Estudis Catalans, per a aquesta edició
Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: febrer del 2012
Tiratge: 250 exemplars

Text revisat lingüísticament per la Unitat de Correcció del Servei Editorial de l'IEC

Compost per Víctor Igual, SL

Imprès a Service Point FMI, SA

ISBN: 978-84-9965-099-9
Dipòsit Legal: B- -2012

Aquesta obra és d'ús lliure, però està sotmesa a les condicions de la llicència pública de *Creative Commons*. Es pot redistribuir, copiar i reutilitzar, sempre que no hi hagi afany de lucre i que s'hi facin constar els autors.
Es pot trobar una còpia completa dels termes d'aquesta llicència a l'adreça *http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/es/legalcode.ca*.

A la Núria,
que m'ha acompanyat en aquest llarg trajecte;
i a les meves filles Núria, Mireia i Anna,
pels tres estius manllevats.

També a mon compare Antoni Martinelli,
pastor alguerès, un pou de saviesa popular i lingüística.

Taula

Abreviacions 9

1. Introducció 13
   1.1. El català de l'Alguer i les interferències del sard 13
   1.2. La companyia de la *Barracelleria* a l'Alguer i els *Registres de danys* 16
   1.3. El lèxic dels *Registres de danys* (1683-1784) 21
   1.4. Selecció dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia 24
   1.5. Presentació de l'estudi lingüístic dels camps lexicosemàntics seleccionats 30
   1.6. Presentació de l'anàlisi interpretativa de la substitució lèxica 32
   1.7. Convencions adoptades en l'anàlisi del lèxic 33

2. Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia 35
   I. Noms del bestiar 35
   II. Noms de la terra 58
   III. Noms de la producció i la indústria agrícoles 89
   IV. Noms de les eines agrícoles 166

3. Anàlisi interpretativa de la substitució lèxica 187
   3.1. Per camps semàntics 188
   3.2. Interpretació global sobre la interferència lèxica dels parlars sards 233

4. Conclusions 257

5. Referències bibliogràfiques 277
   5.1. Atles lingüístics, diccionaris i reculls lexicogràfics 277
   5.2. Altres referències bibliogràfiques 279

6. Índex 285
   6.1. Mots del corpus lexicosemàntic de l'agricultira i la ramaderia 285
   6.2. Altres mots analitzats 287

Apèndixs (en format CD-ROM)
Edició dels *Registres de danys* de la *Barracelleria* a l'Alguer (1683-1784)

1. Selecció dels *Registres de danys* editats 296

2. Descripció dels *Registres de danys* manuscrits 300

3. Criteris d'edició 306
   3.1. Presentació gràfica 306
   3.2. Disposició dels textos 309
   3.3. Aparat crític i notes 310

4. Localització de variants documentades 313
   I. Noms del bestiar 313
   II. Noms de la terra 318
   III. Noms de la producció i la indústria agrícoles 323
   IV. Noms de les eines agrícoles 340

5. Edició dels *Registres de danys* (1683-1784) 343

Abreviacions

a. v.	*ad voce* (en remissions lexicogràfiques)
adj.	adjectiu
al.	*alii* (precedit de la conj. llatina *et* en referències bibliogràfiques)
ALC	*Atlas lingüístic de Catalunya*
ALDC	*Atles lingüístic del domini català*
ALDC/ALG	*Atlas lingüístic del domini català.* Materials lexicogràfics: Qüestionari de l'Alguer
ALDC/Q	*Atles lingüístic del domini català. Qüestionari*
alg.	alguerès
alg. mod.	alguerès modern (col·loquial)
ALI	*Atlante linguistico italiano*
ant.	antic
antrop.	antropònim
ASCA	Archivio Storico del Comune di Alghero, Municipi de l'Alguer.
ASG	Arxiu Simon-Guillot de l'Alguer (arxiu privat dels hereus de Matteo Guillot)
ASS/CS	Archivio Storico di Stato, Comune di Sassari (Archivio di Stato di Sassari)
aug.	augmentatiu
bal.	balear
BSNI	*Bocabulariu sardu nugoresu-italianu*
camp.	(sard) campidanès
cap.	capítol
cast.	castellà
cat.	català
cat. occ.	català occidental
cat. or.	català oriental
cf.	confronteu
CN	complement del nom
conj.	conjunció
DC	*Il dizionario di Cagliari. Sa memoria 'e su tempus*

DCA	*Diccionari català de l'Alguer*
DCEC	*Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana*
DCF	*Dictionnaire corse-français. Pieve d'Evisa*
DCS	*Dizionario dei cognomi sardi*
DCSC	*Dizionario dei cognomi sardo-corsi. Frequenze, fonti, etimologia*
DCVB	*Diccionari català-valencià-balear*
DDV	*Dizionario del dialetto veneziano*
DECLC	*Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*
DEN	*Dizionario etimologico napoletano (con appendice di aggiunte e correzioni)*
DES	*Dizionario etimologico sardo*
dim.	diminutiu
DGI	*Dizionario genovese-italiano*
DGLC	*Diccionario general de la lengua castellana (con la nueva ortografía adoptada oficialmente por la Real Academia Española)*
DISC	*Dizionario italiano-sardo campidanese*
DLC	*Diccionari de la llengua catalana*
DLI	*Il dizionario della lingua italiana*
DM	*Il dizionario maddalenino. Glossario etimologico comparato*
doc.	document
DSI	*Dizzionariu sardu-italianu*
DSIPL	*Dizionario sardo-italiano dei parlanti la lingua logudorese*
DTI	*Dizionario tabarkino-italiano*
DUSI	*Dizzionariu universali sardu-italianu*
ed.	edició; editor (en referències bibliogràfiques)
esp.	especialment
etc.	etcètera
etim.	etimologia
ex.	exemple (precedit de la prep. *per*)
f.	femení, forma femenina
f.	foli, folis (seguit de la numeració de foliació)
fr.	francès
gal.	gal·lurès
gen.	genovès
gen. tab.	genovès tabarquí
ibid.	ibídem
íd.	ídem
it.	italià (estàndard)
LBEV	*Lèxic bàsic d'enologia i viticultura*
ll.	llatí
ll.	lletra (seguit, entre cometes, del nom de la lletra d'ordre alfabètic dins d'un registre)
log.	(sard) logudorès
log. sept.	(sard) logudorès septentrional
m.	masculí, forma masculina
mad.	madalení (parlar de l'illa de la Maddalena, a Sardenya)
mall.	mallorquí

men.	menorquí
ms.	manuscrit
N	nom
n.	nota, notes
nap.	napolità
núm.	número
nuor.	(sard) nuorès
NVDN	*Nuovo vocabolario dialettale napoletano*
occ.	occità
p.	pàgina, pàgines
pl.	plural, forma en plural
prep.	preposició
respect.	respectivament
REW	*Romanisches etymologisches Wörterbuch*
ross.	rossellonès
s. d.	sense data
s. v.	*sub voce* (en remissions lexicogràfiques)
sass.	sasserès
sd.	sard
sic.	sicilià
sing.	singular, forma en singular
SPrep	sintagma preposicional
top.	topònim
v.	volum, volums (en referències bibliogràfiques després del nombre de volums)
val.	valencià
var.	varietat
var. ant.	variant anterior (en referències textuals)
var. ant. ratll.	variant anterior ratllada (en referències textuals)
var. post.	variant posterior (en referències textuals)
VDFG	*Vocabolario del dialetto e del folklore gallurese*
VDS	*Vocabolario del dialetto sassarese. Sassarese-italiano, italiano-sassarese*
VDS/TO	*Vocabolario dei dialetti salentini (Terra d'Otranto)*
veg.	vegeu
VES	*Vocabolario etimologico siciliano*
VIG	*Vocabolario italiano-gallurese*
VIS	*Vocabolario italiano-sardo*
VISAM	*Vocabolario italiano-sassarese antico e moderno*
VISN	*Vocabolario italiano-sardo nuorese*
VNI	*Vocabolario napoletano-italiano*
vol.	volum, volums (en referències bibliogràfiques abans del número del volum)
VSI[1]	*Vocabolario sardo-italiano e italiano-sardo. Coll'aggiunta dei Proverbj sardi*
VSI[2]	*Vocabolariu sardu-italianu. Con i 5000 lemmi dell'inedita Appendice manoscritta di G. Spano*

1. Introducció

1.1. El català de l'Alguer i les interferències del sard

Una de les característiques que defineixen el català de l'Alguer és el seu llast sard —o, millor, dels parlars sards—, conseqüència tant d'influències d'adstrat com de substrat —si pensem que la població d'origen català fou substituïda amb el pas dels segles, especialment arran de les pestes de 1582 i 1652, per migracions d'individus majoritàriament sardoparlants (però també parlants de sasserès). Han estat molts els estudiosos i lingüistes que han ponderat les interferències del sard sobre la varietat algueresa de la llengua catalana,[1] fins i tot algueresos, els quals, però, han tendit a considerar aquest llast com un aspecte culturalment negatiu.[2]

En aquest sentit, en són un exemple les paraules del poeta i intel·lectual alguerès Joan De Giorgio Vitelli que trobem a la seva inacabada *Grammatica algherese*, de començament de segle xx: «E se il dialetto è destinato a trasformasi per l'influenza del sardo e dell'italiano, non manchi lo sforzo di chi, sia pure con poca speranza, ne voglia ritardare la scomparsa» (Armangué i Bosch, 1994, p. 151). Però encara són més clares les d'Antoni Ciuffo, pronunciades en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906), quan afirmava, en la seva comunicació «Influencies de l'italià y diferents dialectes sards en l'alguerés», que «hi ha, en lo nostro llenguatge, una bona partida de diccions forasteres que, sobreposantse en ell, barren l'ixida a moltes de les velles paraules catalanes, substituhintles en l'ús de la nostra manera de parlar de cada dia» (Ciuffo, 1908, p. 170). Advertia, doncs, que l'alguerès col·loquial s'estava *descatalanitzant* progressivament per l'influx de l'italià i del sard: «Y'l vell minador de l'espirit català, si vol descubrir la viva vena

1. Guarnerio (1886), Morosi (1886), Kuen (1932), Kuen (1934), etc.
2. Palomba (1906), Pais (1970), Peana (1992), Peana (1995), Palomba (2000), etc.

de l'alguerés, deurà treballar molt y de ferm, desfossant lo subsol d'aquest llenguatge, demunt del qual s'adensen, formant espessa crosta, les influencies italiana y sarda». Descriu els efectes sobre el català de la interferència del sard, que «precedeix a la italiana y no de poch», com una «forta embestida del sard que li feva destrossa, desfigurantlo en la sua fesomia fònica, gràfica y morfològica», sense comptar «les paraules que nos ha embolat lo sard, arreconant les nostres y substituintles» (Ciuffo, 1908, p. 174).

I el mèrit de Ciuffo, en la meva opinió, rau en el fet d'haver introduït en l'anàlisi d'aquestes influències el factor de variació social, en considerar que els sardismes penetraven a través de l'àmbit de l'economia rural, bàsicament de l'agricultura i la ramaderia: «Gran cuantitat dels termes qu'emplea lo nostro txapador ['llaurador'] y pastor de la Nurra algueresa per anomenar los llochs de dimora, les eynes de treball, les besties y altres coses, són en sard» (Ciuffo, 1908, p. 174). Per això, quan analitza les paraules de procedència sarda, diferencia les «usades ab més frecuencia del "txapador" y pastor de la "Nurra Algueresa"» de les «paraules d'influencia sarda més generalitzades». Resulta, però, que avui totes aquestes paraules, tant les unes com les altres, formen part del lèxic comú, fins al punt que no tenen una alternativa genuïnament —hereditàriament— catalana, perquè ha estat substituïda (i, de fet, podríem aplicar el mateix llast exogen als fenòmens fonètics, per tal com aquestes interferències —sardes i sassereses— han arribat a modificar l'estructura fonològica del català de l'Alguer).

Heus ací, doncs, la metodologia que se segueix en el present estudi: la selecció de determinats camps lexicosemàntics relatius a l'economia rural, a l'entorn de l'agricultura i la ramaderia, per tal d'observar els mecanismes de penetració de les interferències lèxiques, des d'una perspectiva ecosociolingüística.[3]

Tanmateix, d'acord amb les opinions de De Giorgio Vitelli i de Ciuffo, podem parlar d'un reequilibri del contacte lingüístic, en el sentit que la inicial percepció negativa de la parla algueresa sarditzada —que s'hauria traduït inicialment en determinats comportaments de resistència als elements exògens per part de la comunitat catalanoparlant— hauria tendit, per factors socioculturals (l'abandó de les capes altes de la llengua catalana, la inhabilitació d'aquesta per a les funcions altes, l'arribada massiva de població al·lògena...), a esborrar aquestes representacions estigmatitzades i, doncs, a una menor resistència als canvis, per la qual cosa s'hauria produït una extensió i una progressiva generalització del registre col·loquial de la llengua afectada per les interferències exògenes.[4] L'exemple de Ciuffo és clar: mentre a començament del segle XX hi ha constància d'uns trets o canvis de procedència sarda que ja s'han generalitzat en la parla col·loquial algue-

3. D'acord amb Labov (1980), Turell (1995) i Bastardas (1996).
4. D'acord amb Bosch (2002, p. 15-51) i Bosch (2009).

resa, encara n'hi ha d'altres d'estigmatitzats —que hom vincula al grup social de pagesos i pastors— que es resisteixen a ser assimilats, si més no per part del grup social que en capta i n'avalua la diferència.

En aquesta obra, doncs, dono compte de les traces o les evidències dels primers canvis en el lèxic de l'agricultura i la ramaderia. I els documents editats —els *Registres de danys* de la *Barracelleria* algueresa del període 1683-1784— ens permetran determinar els símptomes d'aquesta estigmatització sociolingüística.

Perquè és en aquest context ecosociolingüístic que cal situar la importància dels documents que va redactar en català —i també en castellà i italià— el cos civil i paramilitar de la *Barracelleria* algueresa entre 1683 i 1848. Aquesta *companyia* de rescabalament i custòdia dels béns privats del camp i els seus *Capítols* o estatuts —redactats successivament en català, castellà i italià— i registres diversos (*Registres de danys*, *Registres de cavalls*, *Registres d'estimes de fruita*, *Registres de vinyes tancades* i *Registres de bestiar viu*) —redactats majoritàriament en català— ofereixen la possibilitat d'aproximar-nos a la caracterització de l'alguerès de la fi del segle XVII, del segle XVIII i del primer terç del segle XIX. Aquests registres —la major part inèdita— són particularment interessants perquè reflecteixen, sobretot des de la perspectiva del lèxic, la penetració de sardismes i altres estrangerismes alhora que ofereixen la possibilitat de fer-ne un seguiment diacrònic al llarg d'aproximadament cent cinquanta anys. I precisament en l'àmbit de l'activitat agrícola i ramadera, pròpia de l'estrat socioeconòmic de penetració del llast sard a què feia referència.

I, de fet, una primera aproximació a les possibilitats ecosociolingüístiques i estrictament lingüístiques —des d'una òptica diacrònica— ja la vaig poder establir a *Els noms de la fruita a l'Alguer. Edició dels registres d'estimes de fruita de la «Barracelleria» (1783-1829)*.[5] En aquella ocasió, vaig poder estudiar el grau d'interferència exògena dels noms genèrics de la fruita i de les seves varietats en l'alguerès, veure'n l'evolució fonètica i estudiar-ne les motivacions semàntiques, i finalment contrastar la vitalitat d'aquest corpus lèxic amb la situació actual.

Ara és el torn dels *Registres de danys* de la *Barracelleria* algueresa, escrits en català, que abracen un període suficientment ampli (1683-1829) per resseguir l'evolució de la interferència dels parlars sards en el lèxic, per bé que el present estudi se centra en els registres de la fi del segle XVII i bona part del segle XVIII, concretament al llarg de cent anys, entre 1683 i 1784. Crec que el conjunt d'aquests registres constitueix el corpus més ric des d'un punt de vista lingüístic de tots els documents de la *Barracelleria* (1683-1848), per tal com contenen el vocabulari dels camps lexicosemàntics vinculats al món agrícola i ramader dels segles XVII al XIX.

5. Bosch (1999*b*).

1.2. La companyia de la *Barracelleria* a l'Alguer i els *Registres de danys*

Els *barracelli* (en alg. mod. *barranxels* [baraɲˈt͡ʃɛlt͡s])[6] conformen un cos civil i paramilitar, constituït a Sardenya vers el segle XVI, de custòdia i vigilància dels conreus, que neix sobretot per combatre els lladres i els danys provocats pel pasturatge, i són elegits mitjançat un sistema de renovació anual. Vers la fi del segle XVIII, a causa de la gran transformació de l'economia agrària sarda, la *Barracelleria* es converteix en un cos de milicians a cavall, la tasca primordial dels quals és la protecció dels camps de conreu, organitzats en companyies constituïdes com a societats privades de defensa i d'assegurances contra els robatoris de les collites, els incendis provocats i el pasturatge abusiu.[7]

A Sàsser, la constitució d'aquest cos es remunta al darrer quart del segle XVI, concretament a partir de 1572 (Costa, 1937, p. 73; Orunesu, 2003, p. 629-637), si bé els primers capítols o estatuts són del 27 de juny de 1596, redactats en sard, on es fa constar la instauració d'«offisiu et carrigu de barincellos pro tempus de unu annu contadores dae su die presente in avante», per tal d'«istirpare sos furtos, dannos et ruinas dessas vingias, jardinos, ortos et atteras possessiones de custa dicta cittade, pro sa cale cosa hat parfidu multu conveniente, antis necessariu, eleger et ponner barincellos pro custodia de sas tales possessiones».[8] En aquests estatuts ja s'explicita la doble funció dels *barranxels*: la custòdia dels conreus («promitten et si obligan custodire et bardare de die et de notte totu sas vingias, jardinos, ortos, cannedos, juncargios, cungiados et domos et pinnetas de dictas possessiones de sos cittadinos et habitadores de custa cittade») i l'assegurança dels béns («promitten et si obligan pagare et sattisfaguer totu et calessisian dannos qui hat a seguire in satales possessiones de vingias, jardinos, ortos, cannedos, juncargios, cungiados, domos et pinnetas de cuddas in calesisiat modu sian istados fattos»).

Malgrat que el cos dels *barranxels* a l'Alguer sembla remuntar a l'any 1609,[9] en tenim constància documental amb continuïtat administrativa i funcional des

6. Sardisme, del log. [baranˈt͡sɛllos] (amb nasal epentètica, com en alg.), nuor. [baraˈt͡sɛllos] i camp. [baraˈt͡ʃɛllus] < cast. *barrachel* (DES, *s. v. barratsèllos*). M'hi referiré utilitzant la forma normalitzada ortogràficament *barranxels* (no a l'edició dels registres, en apèndix, on en respecto les variants, gairebé sempre amb *n* epentètica). Pel que fa al nom del cos i atenent a les múltiples variants registrades, utilitzo sempre la solució lexicalitzada en italià *Barracelleria*, en cursiva, criteri que també vaig aplicar a Bosch (1999*b*).

7. Per a més detalls, veg. Loddo (1934), Costa (1937, p. 72-76), Era (1938), Angioi (1969), Da Passano (1982), Todde (1982, p. 89-96), Alvau (1990), Le Lannou (1992), Migliorini (1992) i Orunesu (2003, p. 674-693); per a una panoràmica de l'economia agrícola sarda entre els segles XVII i XVIII, veg. Gemelli (1776) i Cherchi Paba (1977, III). Hi ha una extensa bibliografia sobre l'origen i l'evolució de la *Barracelleria* a Sardenya a Manconi i Angioni (1982, p. 249-254).

8. De l'edició de Bosch (1999*b*, p. 11).

9. Els primers capítols o estatuts que fan referència al nomenament de *barransel·los* o *barranchellos* a l'Alguer daten entre 1609 i 1649 (Era, 1938, p. 403-404; Orunesu, 2003, p. 674-675), per bé que a

de 1683. Cal tenir en compte que el fons documental relatiu al cos de la *Barracelleria* algueresa (1683-1848) conservat a l'Arxiu Històric Municipal de l'Alguer (ASCA) és bastíssim: consta d'uns cent setanta registres (1683-1829), entre *Registres de danys*, *Registres de cavalls*, *Registres de bestiar viu*, *Registres d'estimes de fruita* i *Registres de vinyes tancades*, a més d'una gran quantitat de documents complementaris, com ara els *Capítols* o estatuts, *Actes sumaris*, *Registres de danys valorats i tarifats*, *Tarifes de fruita* i notes esparses, que arriben fins al 1848.[10] La major part dels registres és redactada en català, fins al 1829; en canvi, els *Capítols*, els *Registres de bestiar viu* i *Actes sumaris* alternen, cronològicament i per aquest ordre, el català, el castellà i l'italià.[11]

Els primers «Capítols y pactes [que] han de guardar y observar lo capità de barrançel·los de esta çiutat de Alguer» daten del 6 de juliol de 1686, segons els quals «dit capità y barrançel·los sían tinguts y obligats guardar las vignas, jardins, orts y olivars y tot lo que serà en aquells, com són abres, fruita, seps, palons, rahims, cagnas, vi, arreos de vigna, portas, gallinas y tot lo que serà en ditas vignas, y de ditas cosas dits amos sían creguts ab simple jurament»,[12] per la qual cosa «se dóna potestat als dits capità y barrançel·los que púgan rondar y guardar lo Prado, vidazoni y Segada[13] y als pastors que se trobaran capturar-los y acusar-lis la pena y macel·lar-los[14] segons las ordenassions de dita Çiutat y disposissió de les reals pramàtiques, aplicadora dita pena la mitat al dit noble y magnífich veguer real y la altra mitat als barrancel·los, y lo quarter de dit machel al dit noble veguer real».[15]

Per altra banda, convé remarcar el caràcter civil i paramilitar del cos, amb una organització jeràrquica, que cada any calia renovar, formada per un capità —escollit pel Consell General de la ciutat—, un o dos tinents i diversos *barranxels* (o

---

partir de 1582 ja documentem *ordinacions* sobre el nomenament de *padrarjos* —els vigilants del *Padru* 'territori destinat a la custòdia del bestiar domat'— i *vidassonarjos* —els vigilants de les *vidassonis* 'terrenys destinats al conreu'— per part del Consell General de l'Alguer (Era, 1938, p. 395-396).

10. Caria (1991, p. 125-126), Armangué (1996, p. 53), Bosch (1999*b*, p. 7-8 i 22) i Bosch (2002, p. 31-34).

11. Els *Capítols* de la *Barracelleria* són redactats en cat. entre 1686 i 1729; en cast., els de 1762 i 1783; i en it., entre 1798 i 1848.

12. ASCA 394/1, f. 2*v*. Als *Capítols* de 1729 s'explicita «guardar las viñas y giardins que entregats lis seran, y tot lo que serà en aquellas, com són abres, fruita, seps, palons, raïm, cañas, vi, lleña, arreus de viña, portas, gallinas y demés coses que se arrobaren de aquelles» (ASCA 394/14, f. 2*r*).

13. El *Prado* i la *Segada* eren les zones comunitàries que la *Barracelleria* destinava anualment a la pastura i la custòdia del bestiar domat, mentre que la *vidazoni* era el terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació (veg. *vidassoni* a § 2.II. «Noms de la terra»).

14. *acusar-lis la pena y macel·lar-los*: la sintaxi és enrevessada; als *Capítols* de 1691 llegim: «acusar-lis la pena machel·lar» (ASCA 394/2, f. 1*v*). Per *pena machel·lar* cal entendre 'sacrifici del bestiar capturat per al consum de la carn' i per *machel*, 'especejament, escorxament'.

15. ASCA 394/1, f. 2*r*.

soldats) escollits pel capità nomenat,[16] tal com consta als *Capítols* i, a vegades, als *Registres de danys*.[17]

En aquest sentit, als *Capítols* de 1729 llegim la crida pública de nomenament del capità i tinent per a l'exercici en curs:

> Hara otgiau que os notifica, mana y fa saber lo noble y magnífich don Miquel Bertolotti Olivés, ab consentiment y voluntat dels nobles y magnífichs don Ignàs Carola, doctor Francisco Solinas, Antonio Agustí Urgias, Juan Battista Alciator y Antoni Sanna, concellers lo present ayñ d'esta il·lustre y magnífica Ciutat, hàyan de tenir per capità de barranchels al noble don Salvador Olivés, per thinent a Juan Battista Manca Denotti, y per barranchels als infraescrits, comensant a córrer per compte de aqueills las haziendas de los indivíduos de esta Ciutat den de lo 21 de marts fins lo die 20 del mateix de l'ayñ que ve de 1730; devent-se observar per dits barranchels y comunitat los presents Capítols, los quals són estats axí establits en Conseill General hagut en la casa de la Ciutat lo die 13 del present mes y ayñ, sens que per ninguna de les parts se fassa lo contrari.[18]

Tanmateix, són els *Capítols* de 1762, els primers redactats en castellà, els més explícits quant al procediment d'elecció dels membres del cos, tinent inclòs, per part del capità escollit:

> Se ordena que en lo venidero cada año haya de empessar la Barranchelaría el primer dia de Noviembre, a cuyo effecto el dia 25 de octubre deverá el nuevo capitán de barrancheles presentar al magistrado la notta de los que huviere elegido para formar su Compañía, los quales, comprehendido el theniente, no podrán exeder el número de 16, sin que pueda dicho capitán aumentar el referido número de barrancheles ni descartar alguno de los nombrados en su notta, si no fuere con permiso del mismo magistrado, a quien será privativo, haviendo legítima causa al mismo bien vista, el aumentar el menssionado número y permitir se descarte alguno de los individuados en la notta, en cuyo lugar se subrrogarán dichos y tantos sufficientes para dicho encargo.[19]

S'hi explicita clarament que tots els llauradors i pastors de l'Alguer s'hauran d'anar alternant com a *barranxels*, amb algunes limitacions:

> Que todos lo labradores y pastores, eceptuados los ocho varos del Prelado y los sinco prohombres del Censsor, hayan y devan de servir por turno en el

16. Mentre als *Capítols* de 1686 hi consten com a «barranchellus» (ASCA 394/1, f. 1*r*), als de 1691 i 1703 llegim «soldats» (ASCA 394/2, f. 1*r*, i ASCA 394/7, f. 1*r*, respect.); a partir dels *Capítols* de 1714 sempre hi trobarem «barranchels» o variants (ASCA 394/12, f. 1*r*).
17. Vegeu-ne una llista a l'edició digital del registre 19.
18. ASCA 394/14, f. 1*r*.
19. ASCA 394/15, f. 1*r*.

> empleo de barrancheles, por lo qual podrá el magistrado oprimir y obligar a los rennitentes con un proporcionado castigo de cárcel y aun con una pena pecuniaria y arbitraria al mismo magistrado aplicadora al Monte formentario, bien entendido, pero, que los que huvieren servido en una Barrenchelería quedarán exemptos de servir en otra, hasta passados tres años exclusive, como ni menos podrán ser constringidos a servir de barrancheles los que huvieren ya servido de thenientes.[20]

Ara bé, el capità de la *Barracelleria* i els *barranxels* havien de seguir estrictament les ordenances o disposicions que fixaven els *Capítols*, i naturalment les havien d'observar els propietaris de conreus i de bestiar. Això explica que per al seguiment de les denúncies dels danys objecte d'indemnització calia portar un *Registre de danys* —generalment redactat per un notari, que feia les funcions de secretari—, on s'anotaven totes les relacions dels danys denunciats i totes les incidències del procediment civil i administratiu.

En aquest sentit, els mateixos *Capítols* de 1688 expliciten que «los vignòvols tíngan obligassió de registrar los dayñs que tindran en las suas vignas dins dos dias del dia que tindran notíçia del tal dayñ en poder del secretari de la Ciutat; y no trobant-los registrats, no sían obligats pagar lo tal dayñ per veill o nou que sia; intimant als barrançel·lus lo matex dia que trobaran lo dayñ hu dels masers ['pèrits agraris, pagesos'] devant de testimonis».[21] Perquè, a més del control del territori, també era responsabilitat dels *barranxels* indemnitzar els propietaris de terrenys sembrats o vinyes que havien sofert danys o els propietaris de bestiar víctimes de furts amb els diners procedents de les quotes que els agricultors i els propietaris de bestiar custodiat havien de satisfer per gaudir del servei de vigilància:

> Lo dit capità y barrancel·los se oblígan cuidar de la jua ['ramat boví custodiat en terreny comunitari'], y sempre que hi faltàs algun bou lo pagaran deu escuts cada bou, y als dits barrançel·los se lis pagarà per cuidar de aquella una migiana de forment per ju ['coble de bous'] y aquells pagaran la mitat ara de present y la altra mitat a las encunjas ['collita del blat'], axí bé del forment de l'ayñ que ve, que serà, Déu volent, 1687».[22]

20. ASCA 394/15, f. 1*r*-1*v*.

21. ASCA 394/1, f. 2*v*. La majoria de denúncies als *Registres de danys* reporten, a continuació del nom del propietari registrat, l'anotació «ab» 'amb' seguida generalment del cognom del *masser* ('pèrit agrari, pagès') o *massaiu* ('pagès, llaurador') que ho avalua inicialment en nom del propietari o dels *barranxels*, i actua de testimoni pericial, com a fórmula que equival a 'mitjançant (aquella persona)': «ab Bardino», «ab Canu», «ab Corda», «ab Lay», etc., formes simplificades o reduïdes de «ab lo masser Bardino», «ab lo masser Guiso» o altres lliçons anàlogues; altres vegades amb la solució alternativa «ab dit Bardino», «ab dit Canu», «ab dit Corda», «ab dit Lay», etc., si anteriorment ja han estats citats.

22. ASCA 394/1, f. 3*v*.

Per això la vigilància s'esdevenia sense interrupció, fins i tot nocturna, perquè els robatoris i els danys als conreus i als arbres fruiters es donaven sobretot de nit. I els lladres enxampats eren posats a disposició del veguer, responsable de la justícia municipal: «Se declara que sempre y quant lo capità y barranchel·los trobassen alguna perçona arrobant o ab fruita que no sia de la sua vigna y que sia arrobada, púgan portar lo tal lladre o lladres en la argolla de la Ciutat ab llisència del señor veguer»,[23] amb el benentès que «capturant algun lladre, tot lo que aquell aportarà y se li trobarà sia de dits barranchels, com no cònstia ser de altri».[24]

Per a les indemnitzacions, els *Capítols* fixen «que cada mes se hatgia de ajustar los dayñs, y de lo que hi haurà se pagaran aquells; y si no, se lis farà billets y se descontarà en lo altre mes»,[25] amb el benentès que «las vignas, horts, jardins, cavalls y bístias paguen a l'acostumat» la quota que mensualment han de satisfer els propietaris assegurats als *barranxels* pels serveis prestats i que «se conténtan dit capità y barrancel·los ab lo poch o molt que cobraran».[26] Dit d'una altra manera, d'acord amb els *Capítols* de 1691, «que lo dit capità y barranchel·los sían obligats pagar cada 29 dias tots los dayñs que se trobaran registrats pel secretari de la Ciutat, hàtgian o no hàtgian cobrat dits barranchel·los, sots obligassió de pagar-los de llurs béns».[27]

Prèviament, però, calia que els *barranxels* verifiquessin ocularment els danys. En cas de no presentar-s'hi, el propietari podia sol·licitar la inspecció dels *revisors de cort* municipals, tal com apunten moltes de les relacions dels *Registres de danys*:

> Succediendo algun daño sea en viña o sembrado, para cuya verificación se requiera de la previa revista y avaloración de aquél (no excediendo tal daño al valor de medio escudo), tendrá obligación el damnificado de entimar a los barrancheles para que acudan a regonoserlo y avalorarlo *de bono et aequo*[28] en el día se applaserá en la estima; y en caso de no acudir dichos barrancheles, podrá el tal dueño passar a dicho estime mediante los revisores de corte, y este gasto lo costearán dichos barrancheles. Será también permitido a cada una de dichas partes, en caso de no concordar en el mismo hecho *de bono et aequo*, el passar al estime con dichos revisores, cuyo gasto correrá por qüenta del tal que succumbiere en el nuevo estime.[29]

23. ASCA 394/2, f. 4*v* (1691).
24. ASCA 394/13, f. 2*v* (1724).
25. ASCA 394/1, f. 4*r*.
26. ASCA 394/1, f. 4*v*.
27. ASCA 394/2, f. 4*v*.
28. *de bono et aequo*: com l'expressió *de bo a bo* 'amistosament, de mutu acord'.
29. ASCA 394/15, f. 8*v*-9*r* (1762).

Els *revisors de cort* («revisors nomenats per la il·lustre Ciutat») també inspeccionaven i verificaven el tancament de les vinyes foranes quan no hi havia acord entre el propietari i el capità de la *Barracelleria*, procediment que també expliciten els *Registres de danys*[30] i que més endavant donarà peu als *Registres de vinyes tancades*,[31] d'acord amb les ordenances dels *Capítols*.

És per totes aquestes raons que els *barranxels* eren els primers interessats a reduir al màxim els danys o robatoris, més que més tenint en compte que els diners no utilitzats per a les indemnitzacions eren distribuïts entre els propis membres del cos (Migliorini, 1992, p. 89). I també per això calia imputar els danys que el bestiar causava als conreus i a les vinyes als pastors o propietaris dels animals, altrament el dany l'havia d'indemnitzar la *Barracelleria*. En aquest sentit, «que trobant algun cavall, bístia de mola o bou en alguna vigna que no sia dels matexos amos, lo púgan portar en presó y fer-lis pagar la tentura ['custòdia'] segons los *Capítols* de la Çiutat».[32]

Naturalment, el risc de fallida econòmica de la *Barracelleria* és el que explica les successives modificacions i ampliacions de les ordenances que contenien els *Capítols*, cada cop més detallades, especialment després del 1783, data a partir de la qual, entre altres modificacions, calia procedir preceptivament a la declaració prèvia de la producció de vinyes i d'arbres fruiters, cosa que explica l'origen dels *Registres d'estimes de fruita* (Bosch, 1999*b*, p. 13).

1.3. El lèxic dels *Registres de danys* (1683-1784)

A través d'una edició selectiva dels *Registres de danys* del cos civil de la *Barracelleria* a l'Alguer, redactats en català i que abasten un període de cent cinquanta anys a cavall dels segles XVII al XIX (1683-1829), l'objectiu central d'aquest estudi és analitzar la incidència de l'element sard i d'altra procedència romànica en el lèxic alguerès. Amb el benentès que el conjunt d'aquests registres constitueix el corpus més ric des d'un punt de vista lingüístic de la totalitat dels documents de la *Barracelleria* algueresa, per tal com contenen el vocabulari dels camps lexicosemàntics vinculats al món agrícola i ramader. I, naturalment, al marge de l'interès filològic inherent a l'edició d'aquests textos inèdits relatius al català de l'Alguer d'un període clau per a la caracterització diacrònica d'aquesta varietat geogràfica.

Tanmateix, tenint en compte la magnitud de *Registres de danys* conservats a l'Alguer, he acotat l'estudi de les interferències lèxiques al període 1683-1784, una franja temporal de cent anys, entre la fi del segle XVII i bona part del segle XVIII;

30. Per a més detalls, veg. *bardissa* i *vinya* a § 2.II. «Noms de la terra».

31. El primer dels *Registres de vinyes tancades* data del bienni 1765-1766 (ASCA 354). Hi ha un registre de vinyes de 1691 que únicament recull la quantitat de *taulars* 'bancals, taulats' de les vinyes de l'Alguer (ASCA 353).

32. ASCA 394/1, f. 3*v*.

atenent al fet que els canvis lèxics en qüestió es consoliden al segle XVIII i no pas al segle XIX, com han considerat tradicionalment la majoria d'estudiosos de l'alguerès.[33] En aquest sentit, a partir de l'edició dels *Registres d'estimes de fruita* de la *Barracelleria* (1783-1829) ja apuntava que probablement el segle XVIII era el dels grans canvis pel que fa a la caracterització de l'alguerès, si més no des d'una perspectiva lèxica (Bosch, 1999*b*, p. 195-200). Però també ho indicava el 1999 en l'estudi «Aplicació de la perspectiva ecosociolingüística en la variació: penetració i extensió dels sardismes en l'alguerès», basat precisament en les dades lèxiques que m'oferien els textos estudiats a Bosch (1999*b*).

D'aquesta manera, mitjançant un buidatge del lèxic contingut en aquests registres, el primer objectiu d'aquest estudi és: *a*) detectar quins sardismes lèxics ja han penetrat a la fi del segle XVII; *b*) comprovar quins canvis lèxics es van consolidant al llarg del segle XVIII per la penetració de sardismes i altres estrangerismes.

Veurem que el buidatge del corpus lèxic contingut en els documents editats en apèndix, del període 1683-1784, ens proporciona una quantificació relativa, en percentatges —atesa la selecció sistemàtica de *Registres de danys*—, dels sardismes i altres estrangerismes lèxics, tant des d'una òptica sincrònica —registre per registre, amb un marge mitjà de cada cinc anys— com diacrònica, per tal de descriure l'evolució i, doncs, la progressió de la penetració d'aquests manlleus en detriment de solucions genuïnes o hereditàries entre els segles XVII i XVIII.

Ara bé, per a l'observació qualitativa d'aquesta caracterització exògena, no he pres en consideració tot el corpus lèxic que resultaria del buidatge dels documents editats, sinó que he seleccionat uns determinats camps lexicosemàntics, a fi i efecte de poder copsar els focus d'iradiació o de penetració de la interferència, partint de la base que aquests documents, si bé redactats per mans cultes, reflecteixen un món que tradicionalment ha estat considerat socioculturalment sard: l'agricultura i la ramaderia.

Els camps lexicosemàntics seleccionats són:

1. Noms del bestiar
2. Noms de la terra
3. Noms dels cereals i el farratge
4. Noms de la fruita
5. Noms de les hortalisses i els llegums
6. Noms de l'arbre i els arbres fruiters
7. Noms del cep, les plantes d'horta i altres
8. Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles
9. Noms de les eines agrícoles.

33. Entre els quals, Palomba (1906), Pais (1970), Peana (1992), Blasco (1984*a*), Peana (1995), Palomba (2000) i Corbera (2000).

Així, sobre la base d'aquesta selecció, el segon objectiu de la present obra és: *c*) donar compte de quins camps semàntics són més proclius a la interferència lèxica dels parlars sards i *d*) i fer-ne una interpretació ecosociolingüística.

En aquest sentit, les aportacions estadístiques obtingudes d'aquesta anàlisi inevitablement condueixen a una interpretació relativa —si es vol, aproximativa— de les dades, davant de la magnitud del corpus de documents compresos en el període en qüestió (1683-1784). Tanmateix, aquest enfocament m'ha permès d'observar l'evolució de la interferència dels parlars sards en cadascun dels camps lexicosemàntics seleccionats, i, doncs, de trobar-ne les motivacions ecosociolingüístiques. Dit d'una altra manera: amb la selecció de determinats camps lexicosemàntics relatius a l'economia rural pretenc arribar a una primera aproximació descriptiva dels mecanismes de penetració de les interferències lèxiques exògenes des d'una perspectiva ecosociolingüística, partint del marc teòric que «les estructures lingüístiques no viuen deslligades de les seves funcions socials», sinó que «cal situar-les ecològicament en relació amb els subsistemes i suprasistemes que en determinen l'existència si hom vol entendre adequadament les seves vicissituds».[34]

Per això, pantint de la base teòrica que hi ha una interrelació entre les formes lingüístiques usades en les comunicacions orals col·loquials i les utilitzades en les comunicacions formals i escrites, els documents editats m'han permès localitzar les traces o les evidències dels primers canvis en el lèxic de l'agricultura i la ramaderia i els símptomes de l'estigmatització sociolingüística que reflecteixen aquests canvis. Així, una interpretació de les alternances lèxiques poden ser resultat de la *inseguridad lingüística* i la *hipercorrección* a què al·ludeix Gimeno (1995, p. 45) com a manifestacions de les dimensions subjectives del mecanisme del canvi lingüístic en curs en un determinat moment, originades per la consciència lingüística adversa, les formes prestigioses —o estigmatitzades— i les actituds lingüístiques negatives.

Des d'aquesta perspectiva, i de la mà dels dos objectius plantejats, se'n desprèn un segon aspecte d'anàlisi: la relació entre els canvis lingüístics que es tracten en aquest estudi i la procedència geogràfica dels nous pobladors sards de l'Alguer després de les malàries i de les pestes dels segles XVI i XVII, perquè precisament els sards que van repoblant l'Alguer després de les pestes del 1582 i del 1652 es dediquen bàsicament a l'activitat agrícola i ramadera (Orunesu, 2003, p. 552). Perquè un estudi exhaustiu dels canvis demogràfics esdevinguts a l'Alguer a cavall dels segles XVI i XVII —i de llur caracterització sociocultural i socioeconòmica—[35] pot contribuir a determinar les causes i els mecanismes de les interferències lèxiques

34. Bastardas (1996, p. 22), d'acord amb l'enfocament de Labov (1980).

35. Per a una primera aproximació sobre la procedència de les onades immigratòries a l'Alguer, veg. Budruni (1989, p. 102-120), Manconi (1994, p. 349-360), Bosch (2002, p. 18-25), Orunesu (2003, p. 538-552) i Caria (2007, p. 45-48).

dels parlars sards en el català de l'Alguer, que molt probablement giren a l'entorn dels factors de substrat (sard i sasserès) que aquesta població immigrant va exercir en l'estructura lingüística de la llengua que anaven adquirint progressivament (català), com ja vaig apuntar a Bosch (2002, p. 25-30).

En definitiva, aquest estudi pot exemplificar les afirmacions d'Antoni Ciuffo el 1906 en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, segons el qual «hi ha, en lo nostro llenguatge, una bona partida de diccions forasteres que, sobreposantse en ell, barren l'ixida a moltes de les velles paraules catalanes, substituhintles en l'ús de la nostra manera de parlar de cada dia» (Ciuffo, 1908, p. 170). Efectivament, Ciuffo estava descrivint els efectes sobre el català de la interferència del sard, que «precedeix a la italiana y no de poch». I d'aquí prové l'objectiu fonamental d'aquest llibre: comprovar, a través de documents de la fi del segle XVII i bona part del segle XVIII, «les paraules que nos ha embolat lo sard, arreconant les nostres y substituintles», ço és, localitzar algunes d'aquestes paraules *embolades* ('llançades') pel sard que han *arraconat* ('substituït') les corresponents solucions genuïnes catalanes.

1.4. Selecció dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia

Per tal de facilitar-ne l'estudi comparatiu, l'anàlisi del corpus lèxic seleccionat segueix una agrupació temàtica d'acord amb els subsistemes semàntics següents (indico en cursiva els epígrafs que agrupen diversos camps lexicosemàntics i en rodona els nou camps seleccionats):

I. Noms del bestiar
II. Noms de la terra
III. *Noms de la producció i la indústria agrícoles*
- III.1. Noms dels cereals i el farratge
- III.2. Noms de la fruita
- III.3. Noms de les hortalisses i els llegums
- III.4. *Noms dels arbres fruiters, el cep i les plantes d'horta*
  - III.4.1. Noms de l'arbre[36] i els arbres fruiters
  - III.4.2. Noms del cep,[37] les plantes d'horta i altres
- III.5. Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles

IV. Noms de les eines agrícoles.

36. Com detallo a continuació, em refereixo únicament al nom genèric de l'arbre, i no pas als noms de les parts de l'arbre, que trobarem a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

37. Anàlogament a allò que he explicitat a la nota anterior, ací em refereixo únicament als noms genèrics del cep, i no pas als de les parts del cep, que trobarem a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles», ni tampoc als noms de les diverses varietats de ceps i raïms, que no és objecte d'estudi en aquesta obra, malgrat que m'hi refereixo a § 2.III.2. «Noms de la fruita» (veg. *raïm*) i § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles» (veg. *budroni*).

He evitat la selecció de subsistemes molt especialitzats, *a priori* de clara interferència lingüística sarda, perquè reflectien un món marcadament sard des d'una perspectiva socioeconòmica. En aquest sentit, no he seleccionat el vocabulari dels colors del pèl amb què s'identifica el bestiar gros, amb una presència quantitativament i qualitativament —per l'adjectivació, molt rica des d'una perspectiva onomasiològica— progressiva a mesura que avança la datació dels registres al llarg del segle XVIII; és més, crec que un camp d'aquesta naturalesa mereix un tractament específic, atès que no únicament té presència en els *Registres de danys*, sinó també en els *Registres de cavalls*,[38] d'una banda, i en els *Registres de bestiar viu*, d'una altra, una tipologia de registres de la *Barracelleria* algueresa en què es descriuen les marques de foc i els senyals o les incisions a les orelles del bestiar. Per la mateixa raó, tampoc no he tractat el camp d'especialització dels arreus i ormeigs del bestiar, especialment ric pel que fa als cavalls.

No he seleccionat tampoc el camp de les mesures de capacitat de la producció agrícola, que també mereix una tractament específic en el context de l'economia sarda, juntament amb la nomenclatura de les valoracions dineràries que fixen els peritatges i les tarifes que es poden trobar en diversos documents de la *Barracelleria*.

Finalment, atès el seu caràcter heterogeni, no he estudiat la gran quantitat d'objectes, d'estris i de paraments detallats en relació amb els furts a l'interior de les cases o barraques de vinya, a excepció d'aquells relatius al vocabulari de les eines agrícoles, per tal com no formen part exclusivament del corpus onomàstic de l'agricultura i la ramaderia. I, naturalment, no és objecte d'aquesta obra l'estudi dels topònims —incloent-hi els noms genèrics del relleu i la morfologia del paisatge— i antropònims que reporten a bastament els registres editats, corpus que mereixen també un estudi específic.

I. *Noms del bestiar*

Conté la relació de noms documentats del bestiar de pastura, tant del bestiar gros com del bestiar menut, entenent per bestiar gros bous, cavalls i ases (relacionat amb les tasques agrícoles), i per bestiar menut ovelles, cabres i porcs, amb la variació onomasiològica de gènere (mascles i femelles) i d'edat dels animals (adults i joves), a més de l'aparició de determinats noms col·lectius (*ju* 'coble de bous', *jua* 'ramat boví custodiat en terreny comunitari', *txoba* 'coble de bous joves' i 'parella de bous lligats') i d'accepcions molt particulars, com ara les formes de plural *vaques* 'ramat boví' i *egües* 'ramat equí', etc.).

38. Els primers registres són «Registre de cavalls del any 1684» (ASCA 365) i «Registre de cavalls y bistias de mola registrats de diverses persones á compte de la esquadra de Don Diego de Sena» (ASCA 366), de 1686.

A partir d'aquesta caracterització semàntica, n'he exclòs el *gos* 'íd.',[39] perquè es tracta d'un animal domèstic de companyia, que trobem molt esporàdicament en els *Registres de danys* editats. No apareixen en els *Registres de danys* els noms de l'aviram ni dels animals salvatges.

II. *Noms de la terra*

Reporto, en funció de l'activitat ramadera o agrícola que s'hi desenvolupa, els noms de les terres de pastura i de custòdia del bestiar gros i menut i els de les terres de conreu, tant en camps oberts, destinats generalment al cultiu del blat i dels cereals, com en camps tancats, de propietat privada, destinats especialment a l'horticultura, l'arboricultura i sobretot a la vinya, però també, com veurem, al conreu del blat i altres cereals.

Tenint en compte les particularitats del procediment d'indemnització dels danys que afecten el conreu del blat i d'altres cereals i el tractament posterior de la collita, la llista no únicament inclou els noms de la terra de conreu, sinó també el lloc on es desenvolupa una activitat posterior, tant ramadera com agrícola. Per això hi he inclòs *arjola* 'era' i *restoll* 'íd.'. En aquest sentit, els *Capítols* de 1729 diferencien el tractament del dany al blat o a l'ordi agarberats en funció de si es troben al rostoll o a l'era.

Per altra banda, la llista incorpora el mot *sembrat* per a 'terra sembrada', però no *plantada*, que als nostres *Registres de danys* respon a 'acció o efecte de plantar' (veg. *sembrat*, 17 de «Noms de la terra»), sense el valor locatiu o de referència toponímica dels mots genèrics d'aquest camp semàntic. Tampoc no hi incorporo els apel·latius genèrics *terra*, *terrer* i *tros* 'terra'.[40]

Finalment, no hi incloc els topònims locals *Padru* i *Segada*, zones comunitàries que la *Barracelleria* destinava a la pastura i la custòdia del bestiar domat, derivades de sengles mots sards *padru* (< *pradu*) i *segada*, ni les solucions lexicalitzades equivalents *Custòdia* i *Comunitat*.

III. *Noms de la producció i la indústria agrícoles*

III.1. Noms dels cereals i el farratge

Hi recullo els noms dels conreus de secà, i, per tant, també hi incloc el nom del *lli*, l'aprofitament del qual a Sardenya té relació especialment amb la tradició

39. Veg. p. 253.

40. Aquests mots apareixen esporàdicament en contextos com «terra maltratada de bous en dita viña», «dañy de empels, abres de figas mengiats, de seps y destrució en lo terré de la sua viña, tot fet de bous» i «en lo salt de Antoni Agustý Niolu y en lo tros de Bil·lau dayñ de deu mitgestareills de forment fet de bous, vacas y cavaills, y en lo tros de Riu Sassu dayñ de sis mesuras de forment fet de hieguas».

tèxtil casolana, com apunta les lliçons *calçó de lli* de 1733: «un calsó de lli» i «lu calsó de lli».

Tanmateix, aquest camp semàntic està caracteritzat bàsicament per les múltiples ocurrències dels mots *forment*, *ordi* i *lli*, d'herència catalana; i per una única lliçó de *farratge* i del sardisme *trigorzu* 'varietat d'ordi; ordi'.

III.2. Noms de la fruita

En aquest apartat estudiaré únicament els noms genèrics de la fruita que apareixen en els *Registres de danys* editats. I, per tant, no tindré en compte el llarg ventall de noms de varietats de cada fruita —incloent-hi els noms de les varietats de raïm—, aspecte que ha estat objecte d'estudi detallat a Bosch (1999*b*), tant des d'un punt de vista semàntic com etimològic (em limitaré, en tot cas, a quantificar aquestes lliçons).

Incloc en aquest camp lexicosemàntic únicament els noms de la fruita relativa a arbres fruiters, a més del raïm, d'acord amb el contingut dels *Registres d'estimes de fruita* de la *Barracelleria* (1783-1829)[41] i d'acord amb el concepte de *fruita de vinya* (i *de bardisses*) i *fruita de jardins* descrit en els *Capítols* o estatuts de la *Barracelleria* algueresa (1686-1848), aplicat implícitament en els *Registres de danys* (1683-1829);[42] no hi faig constar, doncs, la *síndria* ni el *meló*, que recullo a § III.3. «Noms de les hortalisses i els llegums».[43]

Finalment, convé tenir en compte que les lliçons reportades en aquest apartat fan esment únicament a l'ús dels mots genèrics de la fruita i no pas als apel·latius analítics dels arbres fruiters, amb estructura *arbre de* + (nom de la fruita), solucions que en aquesta obra reben un tractament específic a § III.4.1. «Noms de l'arbre i els arbres fruiters».

III.3. Noms de les hortalisses i els llegums

Pel que fa a aquest camp lexicosemàntic, en els registres editats trobem el referent onomasiològic *hortalíssia* 'hortalissa', pl. *hortalíssies*, mot ja documentat el 1698: «dayñ de naps, cols y altra ortalísia» i «dayñ de llatugas, sebbas y altras ortalíssias».[44]

41. Bosch (1999*b*, p. 13-21 i 35-41).

42. Veg., a § 2.II. «Noms de la terra», *bardissa*, *jardí* i *vinya*.

43. En els *Registres d'estimes de fruita* apareix relacionada la *síndria*; no, en canvi, el *meló* ni la *carabassa*, que, juntament amb els altres productes d'horta (hortalisses i llegums), trobem únicament en els *Registres de danys*.

44. En el corpus documental dels *Registres de danys* de la *Barracelleria* ja trobem el mot el 1693: «un mulendo de la casa de l'hort, carchofas y ortalísia» (ASCA 290, f. 16*r*). Wagner considera l'homònim log. *ortalísia* 'íd.' de procedència del cat. o del cast. (DES, *s. v. órtu*).

Entre els disset noms que conformen aquest apartat, trobem els genèrics *card*, *lletuga* i *fava*, tractats com a hortalisses o llegums. Tanmateix, aquests noms tornen a aparèixer en la llista de «Noms del cep, les plantes d'horta i altres» precedits dels nuclis *mata (de)* o *planta (de)* (veg. *mata de card*, *mata de faves* i *planta de lletuga*), malgrat que en dos d'aquests casos es doni una identificació onomasiològica, com ara entre *lletuga* i *planta de lletuga* o entre *card* i *mata de card* (cf., però, *mare de card* 'base o tija principal de la planta del card'; i la diferència entre *fava* 'fruit' i *mata de faves* 'planta, favera', també *cara de faves*). Anàlogament, s'ha vist que molts dels «Noms de la fruita» tornen a aparèixer a les solucions analítiques *arbre (de)* per a referir-se als «Noms de l'arbre i els arbres fruiters».

Al marge d'aquests disset noms analitzats, hi ha altres productes d'horta, com ara *àpiu* 'api', *bastonaga* 'pastanaga', *tomata* (o *pomata*) 'tomàquet' i *rave*, que, malgrat aparèixer en *Registres de danys* de la *Barracelleria*, no trobem en els registres editats en apèndix.[45]

Finalment, en aquest apartat també consten *all*, *judia* 'fesol, mongeta' i *síndria*, malgrat aparèixer en els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829). De fet, només hi trobem una aparició de *all*, en la lliçó «1.200 caps de aill» (Bosch, 1999*b*, p. 43), i quatre de *judia* (Bosch, 1999*b*, p. 68-69); en canvi, *síndria* hi apareix sistemàticament com a 'fruita' (Bosch, 1999*b*, p. 185).

III.4. Noms dels arbres fruiters, el cep i les plantes d'horta

III.4.1. Noms de l'arbre i els arbres fruiters

A part del genèric *arbre* 'íd.', els *Registres de danys* de la *Barracelleria* per a designar els arbres fruiters no reporten mai noms derivats amb el sufix *-er*/*-era*, sinó que des de 1683 donen com a única forma l'estructura analítica *arbre de* (+ N): *arbre de figa* (o *de figues*), *arbre de pera* (o *de peres*), *arbre de pruna* (o *de prunes*), etc., solucions calcades del sard log. *árbore* o *árbure de* (+ N) i que ens han pervingut fins a l'alg. mod. sense alternativa genuïna.

III.4.2. Noms del cep, les plantes d'horta i altres

Aquest subsistema està subjecte als desplaçaments lexicosemàntics exògens a què he fet referència a l'apartat anterior «Noms de l'arbre i els arbres fruiters». Com apuntava per als noms d'arbres fruiters, també ací haurem de veure com els

45. Així, el 1701 llegim en un *Registre de danys*: «dayñ de àppiu, bastonagas y ràvans» (ASCA 864/1, ll. «S», f. 1*v*). Per a les lliçons de *tomata* (1700) o *pomata* (1745) en els *Registres de danys*, veg. Bosch (1999*b*, p. 139-140).

nostres documents de la fi del segle XVII i de bona part del segle XVIII es fan ressò de manlleus lèxics i de calcs semàntics del sard log. per als noms del cep i del margalló i els noms de les plantes d'horta, a partir de solucions analítiques —amb alternances— *fondu de* (+ N), *mata de* (+ N) i *planta de* (+ N).

III.5. Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles

Recullo en aquest apartat aquells conceptes que no han estat inclosos en els camps lexicosemàntics anteriors, però que formen part de les indústries relacionades amb l'agricultura.[46] Per tal de donar-li un caràcter de subsistema lèxic, hi incloc bàsicament els conceptes de la indústria que gira a l'entorn de l'aprofitament de la vinya i dels arbres fruiters. Per això hi trobarem, entre altres mots, noms de les parts del cep i de l'arbre.

No hi incorporo els noms de les eines i arreus del camp (un dels subsistemes de què m'ocupo específicament) ni els noms dels objectes contenidors ni de les mesures de capacitat de la producció agrícola, que mereixen un tractament específic i exhaustiu a part. Tampoc els noms de les tècniques o mecanismes per a recollectar i quantificar la producció agrícola, com ara *feix (de canya*, *de llenya*, etc.*)*, *espina (de càriga)* 'rama de punxes per a assecar figues', *fil (de fava)* 'enfilall per assecar les faves', *manna (de forment)* 'garba de blat i altres cereals' o *roda (de lli)* 'manolls de lli lligats en forma de roda'.

IV. *Noms de les eines agrícoles*

Incloc en aquest camp únicament els noms de les eines agrícoles relacionades amb l'activitat del pagès, allò que els nostres registres consideren *ferramenta* 'conjunt d'eines de ferro'.[47] Per tant, no prenc en consideració el vocabulari dels camps d'especialització dels estris i components de la premsa d'oli, dels arreus i ormeigs del bestiar, dels atuells i paraments de la casa, tots els quals també presents en els registres editats.

En aquest sentit, per reforçar la perspectiva diacrònica d'aquesta obra i dels desplaçaments del subsistema lexicosemàntic seleccionat,[48] he limitat l'abast d'aquest camp a les eines que descriu Manca Dell'Arca el 1780[49] i a les que trobo

46. Cf. «10. Indústries relacionades amb l'agricultura» (ALDC/Q, p. 77-84).

47. Registro en tres ocasions l'hiperònim *ferramenta*: «dayñ de seps tallats fet a farramenta» (1734) i «un abre de barracoch tallat a farramenta [...] tot lo qual dayñ [...] lo tròban fet arrobadura y tallat per despit, arrancadura y a farramenta» (1754).

48. D'acord amb Rafel (1977, p. 137), i criteri ja emprat per Bosch (2002, p. 55-80).

49. Manca (2000, p. 38-39). Es tracta d'una llista descriptiva amb gravats: «Nomi degli stromenti incisi nel di contro rame». Adés per a identificar els referents onomasiològics dels noms algueresos i

referides en els *Capítols* de la *Barracelleria* pel que fa a l'activitat del pagès i del llaurador. Per tant, hi he inclòs el noms dels conceptes 'arada' i els seus components bàsics, com ara 'espigó, camatimó' (veg. *timona*), 'rella' (veg. *arbada*) i 'esteva' (veg. *testa d'aradu*).[50]

1.5. Presentació de l'estudi lingüístic dels camps lexicosemàntics seleccionats

Constitueix el cos central del llibre el cap. 2 «Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia», que conté una anàlisi descriptiva dels cent seixantatres mots de què consta el corpus lèxic dels camps semàntics seleccionats. D'acord amb les dades textuals, semàntiques i etimològiques que s'hi presenten, s'han analitzat mot a mot i amb molt detall la procedència dels noms de cada subsistema o camp lexicosemàntic i l'evolució al llarg del període estudiat (1683-1784).

Tots els camps lexicosemàntics seleccionats s'estudien seguint l'estructura d'anàlisi metodològica següent:

1. *Entrada del mot*. Numero els noms de cada subsistema o camp lexicosemàntic de manera independent, i introdueixo el mot —en cursiva— amb normalització ortogràfica,[51] d'acord amb les variants reportades. A continuació, a tall d'informació de localització immediata, segueix:

a) Informació gramatical (gènere), amb les inicials «m.» (= *masculí*) i «f.» (= *femení*), i significat —entre cometes senzilles—, d'acord amb l'ús en els *Registres de danys*.

b) Realització fonètica —si el mot és encara viu— en alguerès modern, d'acord amb els símbols de l'alfabet fonètic internacional. Si el mot ha desaparegut o no l'he localitzat, apareix el signe «Ø».

c) Procedència del mot (encapçalada per l'abreviatura «etim.»), amb la informació abreujada (d'acord amb les abreviatures que utilitzo).[52] Si l'etimologia no és segura, trobarem el signe «?» (entre parèntesis); si hi ha més d'una hipòtesi

---

sards amb els d'altres parlars catalans m'he servit del repertori fotogràfic d'ALDC (II, p. 352-358) i de les il·lustracions de Vilà (1991), a part de les reproduïdes al DCVB.

50. N'he exclòs, seguint aquest criteri, el mot hereditari del català *martell* i el sardisme *sula* 'punxó'—del sard log. *súla* < ll. SUBŬLA (DES, *s. v. súrba*)—, mots que, a més a més, registro únicament en una ocasió. Tampoc no hi he inclòs el sardisme *juali* 'jou' (veg. p. 46).

51. Contràriament al criteri adoptat pel DCA, grafio amb *-u* final els mots algueresos de procedència sarda acabats fonèticament en -[u], independentment de si comparteixen o no base etimològica amb altres solucions catalanes: *bulu* 'bestiar boví', *fondu* 'cep', *nuedu* 'bou jove', *pirastu* 'varietat de pereta; perelló', *puntorju* 'agullada', *viradorju* 'terreny marginal d'un camp de conreu; llobada de gir dels bous', etc.; també el mot *aradu* 'arada', perquè el considero resultat d'una interferència morfològica exògena. No és el cas de mots d'herència catalana com *potro*, que dono amb *-o*, malgrat la realització en -[u].

52. Veg. § «Abreviacions».

plausible, les trobarem separades amb el signe «/»; finalment, si es tracta d'un calc semàntic o d'un procés d'homonimització, n'indico l'origen entre parèntesis precedit del signe «←». No hi indico ací la base etimològica llatina ni la forma gràfica o fonètica de la procedència romànica.

2. *Variants documentades*. És l'apartat *a*) amb aquesta informació: indico, en negreta i per ordre alfabètic, les solucions gràfiques que trobo en els *Registres de danys* editats (1683-1784). A continuació, entre parèntesis, hi ha la indicació del total de lliçons documentades (en apèndix, en format digital, hom trobarà les referències numèriques de localització de totes les lliçons als registres).

Les variants en plural estan relacionades a continuació, amb l'abreviatura «pl.», llevat que totes les formes documentades siguin en plural (com, per ex. els casos de *cabra*, *magrana* i *lletuga*).

Per altra banda, quan ho he cregut interessant des d'un punt de vista semàntic o onomasiològic, he inclòs en aquest apartat un conjunt complementari de solucions —també indicades en negreta— amb el nucli nominal en qüestió seguit de complements qualificatius o caracteritzadors (generalment un adj. però també un SPrep), tot reportant-ne igualment les referències de localització en els *Registres de danys* editats. Aquestes lliçons són analitzades en l'apartat *b)* de «Particularitats semàntiques» i, si cal, també en l'apartat *c)* d'«Etimologia», malgrat no constituir pròpiament el corpus lèxic objecte d'anàlisi.

3. *Particularitats semàntiques*. És l'apartat *b*).

Hi relaciono les característiques semàntiques del mot reportat, per tal de confirmar si l'accepció als nostres registres s'adiu o no amb la de l'alg. mod. (sobre la base dels reculls lexicogràfics del segle xx[53] o dels meus informadors[54]) o amb el significat del mot de procedència, si es tracta d'un sardisme (o estrangerisme). D'aquesta manera, puc observar si s'ha produït algun desplaçament semàntic dins del subsistema lèxic al qual pertany el mot.

Intento, sempre que és possible, descriure el referent onomasiològic de l'època de referència, bé sigui a partir d'informació continguda en els documents del corpus de la *Barracelleria*, especialment als *Registres de danys* o als *Capítols*, bé sigui a partir de la informació continguda en la bibliografia consultada sobre l'agricultura i la ramaderia a Sardenya o en els reculls lexicogràfics sards.

Especialment, de la mà del DCVB, del DECLC i de l'ALDC, adesiara faig referència a coincidències o paral·lels en altres varietats de la llengua catalana.

53. Pel que fa als reculls lexicogràfics de l'alg., veg. els treballs de Palomba ([s. d.]), Ciuffo (1908), Serra (1927) i Caria (1990*a*; 1992; 1993*a*; 1993*b*; 1995; 2001), a més d'ALC, ALDC/ALG i DCA.

54. Veg. § 1.7.2.

4. *Etimologia*. Aquesta informació és a l'apartat *c*).

Hi descric la procedència del mot. Si és un mot hereditari de la llengua catalana, em limito a oferir aquesta informació. Si considero que és un manlleu (un sardisme o un altre tipus d'estrangerisme) o bé un calc semàntic, procuro localitzar-ne la procedència, a través dels reculls lexicogràfics dels parlars sards, del sasserès, del gal·lurès, o fins i tot de parlars romànics italians (vegeu-ne la llista a § 5.1. «Atles lingüístics, diccionaris i reculls lexicogràfics»).

Intento reportar els diversos usos dels mots en sard i, sempre que puc, en concreto la varietat dialectal d'origen o les solucions coincidents (logudorès —i logudorès septentrional—, campidanès, nuorès); i, naturalment, diferenciant el sard d'altres parlars de Sardenya, com ara el sasserès[55] i el gal·lurès.[56] Alternativament, algunes vegades plantejo una o més hipòtesis etimològiques, atesa la constatació d'un contínuum lèxic entre alguerès, sasserès, logudorès septentrional i gal·lurès. Altres vegades, com veurem, la solució algueresa s'adiu fonèticament amb la del campidanès. En tots aquests casos, i generalment sobre la base de DES, en dono l'etimologia llatina.

Si dono la transcripció fonètica de solucions sardes (o altres) a partir de les fonts lexicogràfiques consultades, la regularitzo d'acord amb els símbols de l'alfabet fonètic internacional, sense cap altra intervenció.

1.6. Presentació de l'anàlisi interpretativa de la substitució lèxica

D'acord amb les dades textuals, semàntiques i etimològiques presentades i descrites mot per mot i camp semàntic per camp semàntic en el cap. 2 («Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia»), el cap. 3 («Anàlisi interpretativa de la substitució lèxica») recull una interpretació del grau d'interferència lèxica dels parlars sards al llarg del període estudiat (1683-1784), que constitueix la part més innovadora del present llibre.

I ho faig en dos nivells successius:

a) Una primera interpretació per camps lexicosemàntics, a partir de l'anàlisi quantitativa, en percentatges, dels manlleus lèxics i dels calcs semàntics localitzats i descrits, on trobem:

— La presentació de la llista de mots tractats, seguida d'una síntesi dels resultats explicitats en el cap. 2 «Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricul-

55. D'acord amb la caracterització que fa Sole (1994, p. 69-70) i Virdis (1978, p. 9). En canvi, Wagner (1980, p. 392) tracta de manera anàloga el gal·lurès i el sasserès, diferenciats del sard.

56. D'acord amb l'afiliació corsa generalitzada d'aquest parlar diferenciat del sard logudorès (Mameli, 1998, p. 139-144; Bolognesi i Heeringa, 2005, p. 69), i tal com queda reflectit en els reculls lexicogràfics de Wagner (DES), Spano (VIS, VSI[1], VSI[2]) i Porru (DUSI). Per a una caracterització comparativa dels parlars romànics de Sardenya, veg. Blasco (1984*b*) i Bolognesi i Heeringa (2005, p. 55-70).

tura i la ramaderia», destriant els casos clars dels dubtosos quant a la seva procedència.

— Una anàlisi contrastiva dels mots hereditaris i dels estrangerismes des d'una perspectiva semàntica i etimològica.

— Una anàlisi cronològica de la substitució o interferència lèxica.

— Una interpretació ecosociolingüística a partir de les consideracions generals a què s'ha arribat en cada camp lexicosemàntic.

— Una conclusió sobre cada camp semàntic quant a la interferència o substitució lèxica.

b) Una posterior interpretació global del corpus dels cent seixanta-tres mots estudiats, per tal de quantificar, també en percentatges, el grau d'interferència exògena, una metodologia que ja vaig aplicar en relació amb els noms de la fruita i de les varietats de fruita de l'Alguer a Bosch (1999*b*, p. 195-204). I, en darrer terme, estableixo una cronologia de la substitució o interferència lèxica, sobretot a partir de les dades que ofereixen els cent seixanta-tres mots analitzats, però també prenent en consideració altres mots que reporten els registres editats.

Des d'aquesta perspectiva, relaciono aquestes dades amb les obtingudes a Bosch (1999*b*) i amb la interpretació ecosociolingüística que se'n va derivar (Bosch, 1999*a*; Bosch, 2002, p. 15-51), per tal de poder donar compte del filtrat sociocultural i dels mecanismes d'estigmatització sociolingüística dels canvis lèxics exògens que he documentat a partir dels textos de la *Barracelleria* algueresa (1683-1848), especialment de tot el corpus de *Registres de danys* (1683-1829) i també dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829).

1.7. Convencions adoptades en l'anàlisi del lèxic

1.7.1. *Citacions i referències bibliogràfiques*

D'acord amb els criteris emprats a la segona etapa dels *Estudis Romànics*, les referències bibliogràfiques a l'interior del text les dono entre parèntesis amb el cognom de l'autor, l'any de l'edició que faig servir i que cito, separat per una coma, i a continuació les pàgines: per ex. (Wagner, 1996, p. 111-112); si el nom de l'autor forma part del redactat, es deixarà entre parèntesis únicament l'any d'edició i la paginació. Si un autor té més d'una obra en un mateix any, afegeixo les lletres *a* i *b* (en algun cas, fins i tot *c* i *d*) en cursiva a la dreta de l'any d'edició per diferenciar-los (per ex.: Caria, 1993*a* i Caria, 1993*b*; Bosch, 1999*a*, Bosch, 1999*b*, Bosch, 1999*c* i Bosch, 1999*d*). Finalment, si una obra citada té dos autors, escric els dos noms units per la conjunció *i* (per ex.: Armangué i Bosch, 1994).

Els diccionaris i atles lingüístics s'anomenen generalment per les sigles de l'obra (ALDC/ALG, DCA, DCVB, DECLC, DES, VISAM, etc.)—, seguides per

l'abreviatura *s. v.* (= *sub voce*) —*a. v.* (= *ad voce*), si l'entrada ja ha estat citada dins el text— i el mot a què es fa referència escrit en cursiva (per ex.: DCA, *s. v. anjoni*); només en cinc casos se citen altres reculls lexicogràfics pel nom de l'autor: Atzori (1984), Favà (2004), Mura (1983), Palomba ([s. d.]) i Pittau (1990), per la dificultat a formalitzar el títol de l'obra amb sigles. Si hi ha sigles de diccionaris coincidents, utilitzo els números 1 i 2 en sobreíndex per diferenciar-los (per ex.: VSI[1] i VSI[2]).

Per a la identificació i la descripció de les obres de les remissions, veg. 5. «Referències bibliogràfiques». Per a les citacions bibliogràfiques i les citacions dels meus informadors (expressades en alg. mod. col·loquial), utilitzo les cometes baixes.

1.7.2. *Informadors*

Detallo, a continuació, els noms dels meus informadors, que m'han ajudat a contrastar amb l'alg. mod. moltes de les dades semàntiques que reporto a partir del corpus lèxic, als quals estaré sempre agraït: Antonio Calciati, Antonio Caria, Rafael Caria (†), Ignàs Chessa, Giovanna Cossu, Maria Deroma (†), Antonio Falche, Matteo Guillot (†), Marietta Macioni, Andria Martinelli (†), Antoni Martinelli, Pasqual Mellai, Giovanni Mura, Andria Olivieri (†), Isidoro Pais, Francesco Piras, Ignàs Raius, Antonio Rosella, Giseppe Sanna —àlies *xu Pino Xato*— (†), Angelino Scala, Carmelina Scala (†), Luca Scala, Andria Solinas (†) i Maria Spirito.[57]

He d'agrair especialment a Baingio Tavera i a Gianfranco Piras, arxivers de l'Arxiu Històric Municipal de l'Alguer (ASCA), totes les facilitats donades per a la consulta del fons documental de la *Barracelleria* algueresa i la seva inestimable col·laboració.

57. He indicat amb el símbol «†», entre parèntesis, els que són morts. Molts d'aquests informadors són citats també a Bosch (1999*b*, p. 42), i alguns constitueixen la font dels etnotextos de Bosch i Sanna (1996), que també cito.

2. Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia

I. Noms del bestiar

1. *anjoni* m. 'anyell, be' / alg. mod. [anˈd͡ʒɔni] / etim.: sd.

a) Variants documentades

angioni (1).

b) Particularitats semàntiques

Una nota en castellà afegida i cosida a un *Registre de danys*, datada del 1734, a tall d'esborrany de l'única relació documentada, dóna «un corderico».

c) Etimologia

És un sardisme ben documentat al segle XVIII (Bosch, 2002, p. 35); Ciuffo (1908, p. 177) recull l'expressió *tundir los anjonis* per a 'xollar los bens' entre les paraules d'influència sarda «usades ab més frecuencia del "txapador" y pastor de la "Nurra Algueresa"». També Palomba ([s. d.], p. 99) registra a començament del segle XX *anjoni* amb la correspondència al cat. *anyell* i a l'it. *agnellino*, amb la indicació «sardisme».

La solució algueresa s'adiu amb la del camp., per tal com el log. té [anˈd͡zɔne] i el sass. [aˈɲɔni] < ll. *AGNIONE (DES, *s. v. andzòne*; VDS, *s. v. agnòni*; VISAM, *s. v. agnello*; Wagner, 1996, p. 242; Pilia, 1986, p. 123).[58]

58. Per a aquesta preferència fonètica de l'alguerès per [d͡ʒ], en detriment de [d͡z], en mots d'origen sard, veg. Bosch (2009, p. 261-262).

2. *aqueta* f. 'egua jove, petita' / alg. mod. [aˈketa] / etim.: sd. (← cast./cat.)

a) Variants documentades

aqueta (6), **aquetta** (4).

b) Particularitats semàntiques

En els nostres registres, el mot sembla indicar 'egua jove' i no pas 'haca', accepció que és força habitual en alguns parlars sards. Al marge dels nostres documents, l'única documentació del mot en reculls lexicogràfics de l'alg. apareix a Palomba ([s. d.], p. 99), que dóna *aqueta*, que, però, fa correspondre a l'it. dim. f. *cavallina* (i al cast. *jaquita*, cat. *aca*), en oposició al dim. m. *aniü* o *cavallutxo*. Avui, en alg. mod. registrem únicament [aˈketa] (o [ˈketa]) per a «eba ['euga'] de talla petita, delicada».

Val a dir, però, que el mot ja apareix esporàdicament en un *Registre de cavalls* de 1684: «una aquetta murra negre», «altra aquetta baya» (ASCA 365, f. 4*r* i 5*r*, respect.); i és més freqüent en els *Registres de cavalls* de 1696-1697 i 1700-1701: «una aqueta murra» i «una aquetta negra» (ASCA 848/38 i ASCA 864/17, f. 15*r*, respect.). Naturalment, en trobo casos documentats fins al segle XIX, com ara al *Registre de cavalls* de 1801: «un'achetta baja abilada» (ASCA 390, ll. «P», f. 1*r*), on el mot és diferenciat implícitament de *pia* i de *pulledru* (veg. 21. *pia* i 23. *potro*).[59]

Entre les races de cavalls que es poden trobar a Sardenya, Wagner (1996, p. 223) reporta «l'*akkètta* o *akkéttu*, ugualmente piccolo, assai poco esigente, l'usuale cavallo da sella e da tiro dei Sardi».[60]

c) Etimologia

Del log. i camp. *akkètta*, *akkéttu* «qualunque cavallo da soma piccolo e robusto» (DES, *s. v. áka*) —solucions també generals en sass. (VDS, *s. v. achèttu* i *achètta*; VISMA, *s. v. cavallina*, *cavallino* i *cavallo*)—, que Wagner atribueix al cat. o al cast. *haca* 'cavall petit i vigorós' (del fr. antic *haque*, abreviació de l'anglès mitjà *hacanea* [DCEC, *s. v. jaca*; DECLC, *s. v. haca*]).[61] Ja hem vist que Palomba ([s. d.], p. 99) considera *aqueta* derivat del cast. *jaquita*, «ce qui ne semble pas nécessaire, car on peut simplement partir du cast. *haca* avec le morphème diminutif *-eta*» (Veny, 2003, p. 493).

59. En el mateix registre trobem «una pia vargia» i «un pulledru bayu aspanu» (ASCA 390, ll. «F», f. 1*r*).

60. Fins i tot en gal. registrem *acchettu* per a 'cavall de tir' (VDFG, *s. v. acchettu*; VIG, *s. v. cavallo*). Per a més detalls sobre aquesta raça de cavall, veg. Pilia (1986, p. 126) i Senes (1984, p. 413).

61. DUSI (*s. v. aca* i *achetta*) recull el camp. *aca* amb el mateix valor semàntic de «cuaddu de portanti» i el dim. *achetta*, que també atribueix al cast.

3. *bístia* f. 'bestiar somerí' / alg. mod. ['bistja] / etim.: cat. (alg./← gal.)

a) Variants documentades

bístia (6), pl. **bístias** (1);

bístia de mola (1), pl. **bístias de mola** (3).

b) Particularitats semàntiques

El mot *bístia* s'atribueix específicament al 'bestiar somerí', ço és, 'ases, someres, muls i mules', i, per tant, exclou explícitament els cavalls i les egües. En mall. —i, en menor grau, en men.— la forma *bístia* ha conservat el significat de 'bèstia, esp. la de càrrega' (DCVB, *s. v. bístia*; DLC, *s. v. bístia*); de fet, «en l'ús balear es nota la preferència per la forma amb *i* sobretot quan es tracta de cavalcadures i equins» (DECLC, *s. v. bèstia*). Tanmateix, en gal. i en camp. trobem respect. els equivalents *béstiu* i *bestiólu* específicament per a 'ase', i també solucions anàlogues en diversos parlars romànics italians.[62]

En aquest sentit, als *Capítols* de 1686 llegim «cavalls y bístias» (ASCA 394/1, f. 3*r*). És més, les lliçons dels nostres registres amb adjectius qualitatius semblen abonar aquest significat de 'bestiar somerí', com ara «bístia femella» i «bístia preganada ab un borricu detràs» (1698-1699), solucions que també trobem en un *Registre de cavalls* de 1696-1697: «una bístia femella ab lo burricu femella detràs» i «altras dos bístias de mola masclas ab la matexia segnal de la sobredita bístia femella» (ASCA 848/38).

Ara bé, els *Registres de danys* reporten dues variants del mot amb CN especificatiu aplicades a referents ben distints: *bístia de bulu* (1724), encara avui referit al 'bestiar boví' (veg. també *infra bou de bulu*), i *bístia de mola* (1692, 1728-1729 i 1754), aplicat al 'bestiar somerí', perquè és l'animal apte per a fer girar una mola de molí de farina o d'oli (Wagner, 1996, p. 137-140).

En aquest sentit, en el registre 9 trobem explícitament diferenciades les *bísties de mola* de *bous* i *cavalls*: «dayñ de brocadas fet de bous, cavaills y bístias de mola» i «dayñ de tres mesuras de forment, dos fet de bístias de mola y hu de cavaills». Així mateix, els *Capítols* de la fi del segle XVII i començament del segle XVIIII abonen aquest matís semàntic: «cavall, bístia de mola o bou domat» (1691), «cavalls y bístias de mola» (1686), «Que trobant algun cavall, bístia de mola o bou en alguna vigna que no sia dels matexos amos» (1686), «Que tots los cavalls y bístias de mola las hàtgian y dégan portar y registrar» (1703), «Que trobant algun cavall, bístia de mola o bou en alguna vigna que no sia dels matexus amos» (1703).[63]

62. VDFG (*s. v. bestiu*): «*lu bestiu* è l'asino»; VIG (*s. v. asino*); DES (*s. v. burríkku* i *s. v. béstia*).

63. Respect., ASCA 394/2, f. 2*v*; ASCA 394/1, f. 3*r*; ASCA 394/1, f. 3*v*; ASCA 394/7, f. 2*r*, i ASCA 394/7, f. 2*v*.

És més, en un mateix apartat dels *Capítols* de 1724 i de 1729 trobem l'alternança entre «algun cavaill, bístia de mola o bou domat» i «dits cavaills, bístias o bous» (ASCA 394/13, f. 2*v*, i ASCA 394/14, f. 3*r*, respect.), lliçons que abonen clarament la identificació de *bístia* i *bístia de mola* per a 'bestiar somerí'. I ho confirmen també les versions en castellà dels *Capítols* de 1762 i de 1783, que traduieixen la lliçó en qüestió per «algún cavallo, jumento o boey» i «algún jumento, cavallo o buey» (ASCA 394/15, f. 3*v*, i ASCA 394/18, f. 5*v*, respect.).

Finalment, *bístia de mola* (o, simplement *bístia*) pot correspondre indistintament a 'ase' i a 'somera', com apunta un *Registre de cavalls* de 1700-1701: «tres bístias de mola, una femella, ab lo segnal de foch, y dos masclas» i «tres bístias, dos femellas y hu mascla» (ASCA 864/17, f. 7*v*).

c) Etimologia

Pel que fa al genèric *bístia*, a l'Alguer s'ha conservat la variant amb *i* tònica a l'arrel (< ll. BĒSTIA), amb usos específics amb [ɛ] (DCA, *s. v. bèstia* i *bístia*). La variant *bístia*, ja documentada a l'època medieval, avui és compartida amb el mall. i, menys, amb el men., i esporàdicament present en zones extremes del domini lingüístic continental (DCVB, *s. v. bístia*, i DECLC, *s. v. bèstia*). Tanmateix, en el nostre cas, malgrat que el mot és hereditari, podríem parlar d'una accepció autògena o fins i tot d'un calc semàntic del gal. i d'alguns parlars sards, com ara el camp., sense obviar la pressió del log. *béstia 'e mola* 'ase', solució que també trobem en alg.

Quant a *bístia de mola* 'bestiar somerí', en trobem la forma equivalent *béstia 'e mola* [ˌbestja e ˈmɔla] en log. amb valor de 'ase' (DES, *s. v. béstia*); tinguem en compte que els parlars sards comparteixen també el mot *mola* 'roda de molí' (DES, *s. v. mòla*).

Convé advertir, però, que en alg. mod. tenim el sardisme [muˈɾɛn̪du][64] per a 'ase' (veg. 8. *burricu*), d'acord amb el log. *molènte*, solució lexicalitzada a partir de *mòlere* 'premsar' < ll. MOLĔRE (DES, *s. v. mòlere*).[65]

4. *bístia de bulu* f. 'bestiar boví' / alg. mod. [basˌtjam a ˈbuɾu] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

bístia de bulo (1).

64. Ja documentem el mot, sense rotacisme, en el corpus dels *Registres de danys* de la *Barracelleria* el 1693: «un mulendo de la casa de l'hort, carchofas y ortalísia» (ASCA 290, f. 16*r*), i també en un *Registre de cavalls* de 1696: «dos mulendus mascles» (ASCA 848/38).

65. En gal. *molenti* és pròpiament l'ase apte per a la mola (VIG, *s. v. asino*).

b) Particularitats semàntiques

Ja hem vist per a *bístia* que els *Registres de danys* reporten dues variants del mot amb CN especificatiu aplicades a referents ben distints: *bístia de bulu* (1724), encara avui referit al 'bestiar boví' (veg. també *infra bou de bulu*), i *bístia de mola* (1692, 1728-1729 i 1754), aplicat al 'bestiar somerí'.

A voltes trobem el substantiu sard *bulu* 'cap de bestiar boví' (o, simplement, 'bou'): «dayñ de dos rahers de forment fet de *bulo*, que judícan ser *rude*» (1743), on implícitament també cal llegir *(bulu) rude* 'bous o vaques rudes, indòmits'; «[dany] fet de bulu» (1699 i 1724).[66]

Notem, finalment, dos casos de *bous de bulu*: «dayñ de vuit mitgestareills de ordi y una carreta de forment fet de *bous de bulu*, hieguas y cavaills» (1724) i «se haya de pendre los quatre *bous* que lis ha intimat, que són ab los *bous de bolo* [*sic*], y perquè vàtgian a compte de los barranchels los haya de travar y chobar y los pose ab la demés *giua*» (1728), on *de bulu* sembla redundant aplicat a *bou*, llevat que aporti, com hem vist, el matís de 'rude, indòmit' (veg. 6. *bou*).

c) Etimologia

Pel que fa al compost *bístia de bulu* (en alg. mod. més aviat *bestiam a bulu* [basˌtjam a ˈbuɾu]),[67] l'especialització del concepte per a 'bestiar boví' presenta una adaptació del sard log. *búlu* (nuor. [ˈbuβulu]) 'boví', si bé Wagner també registra el mot usat com a substantiu per a 'cap de bestiar boví' (DES, *s. v. búbulu*).[68]

Convé notar que la lliçó dels nostres registres és una solució híbrida, per tal com en sard no trobem l'estructura N + (prep. *de* + *bulu*)[69] sinó N + adj: *mèrda úla* 'fems de bou', *pètta (b)ula* 'carn de bou', etc., formes que s'adiuen amb la lliçó esporàdica *bestiar bulu* (1777).

5. *bístia de mola* f. 'bestiar somerí' (veg. 3. *bístia*).

6. *bou* m. 'íd.' / alg. mod. [ˈbɔw] / etim.: cat.

a) Variants documentades

bou (372), pl. **bous** (290);

66. És un mot que ja registrem com a substantiu en un document de 1582 amb aquesta accepció de 'bestiar boví indòmit': «sia lícit y permès venir lo bestiar [rude] o bul·lo a beure en lo riu de Serres» (Era, 1938, p. 407).

67. ALDC/ALG (*s. v. 1280*: *bestiar boví*) recull la variant [bastiˌam ˈbuɾu].

68. Lörinczi (1982, p. 205) reporta el compost camp. *muru bullu* (< *muru a bullu* o *muru de bullu*) per a 'mur de pedra seca propi de les tanques'.

69. Cf. *pera (b)ula* 'varietat de pera' (Bosch, 1999*b*, p. 105-106).

bous de bulu (1), **bous de bolo** (1); **bou domat** (2), pl. **bous domats** (73); **bou foraster** (5), pl. **bous forasters** (8); **bou foréstich** (1); **bous rudes** (7).

b) Particularitats semàntiques

És el nom més freqüent en els nostres registres, tenint en compte la importància d'aquest animal en l'agricultura sarda. És per això que els *Capítols* de la *Barracelleria* algueresa donen un tracte específic a les prescripcions que giren a l'entorn del bou, tenint en compte el règim comunitari a què se sotmet i la difícil convivència a Sardenya entre agricultura i pasturatge, els dos pilars econòmics a l'illa (Le Lannou, 1992, p. 155).

És natural, doncs, que hi hagi una especialització onomasiològica a l'entorn del bou. En primer lloc, els nostres registres diferencien habitualment el *bou domat* del *bou rude* (o, en una sola ocasió, *foréstic*) 'bou indòmit', i també el *bou foraster* dels bous que pertanyen als ramats comunitaris, ço és, a les *vaques de l'Alguer* (o bou natural, denominació que només trobem als *Capítols* de la *Barracelleria*).[70]

El bestiar indòmit s'anomena en nuor. [bes̩tjamene ˈruðe], que «pascola libero nei pascoli comunali (*saltus*) e nei maggessi» (Wagner, 1996, p. 214). Treure un bou del ramat en llibertat per domar-lo, vol dir acostumar-lo al jou i a les tasques agrícoles. En aquest sentit, als *Capítols* de 1783 llegim, en castellà, que «se declara que por bueyes mansos se entienden todos aquellos novillos que hubieren hecho un año de labranza entre sembrar y *veranili*; no se reputarán, pero, por bueyes mansos los novillos que trillaren y no más, porque para trillar qualquier *bestiar rude* es bueno, y por lo mismo no deve llamarse manso por haver precisamente trillado» (ASCA 394/18, f. 5*v*).

Com apunten els *Capítols* de 1783, aquesta diferència onomasiològica respon a la necessitat dels *barranxels* d'imputar al descuit d'un «massayo» ('llaurador') o d'un pastor els danys de bestiar boví a un determinat camp sembrat, perquè «sucediendo algún daño en el sembrado después de haver su dueño acabado o suspendido la labranza y retirado sus bueyes al lugar de la *juba* ['ramat comunitari'], pagarán los barrancheles los daños que se les entimaren, reservado a los mismos barrancheles el derecho de encargarlos al massayo más vesino que se hallare labrando en aquel contorno como sea el daño de *bueyes mansos*; si, empero, resultare el tal daño de *bestiar rude*, podrán encargarlo al pastor más vesino, como, empero, el massayo o el pastor en su caso no verifique positivamente que otro fuera de ellos lo haya hecho» (ASCA 394/18, f. 8*r*). Un cop do-

70. Veg. 25. *vaca*. El 'ramat de bous' s'anomena en sard log. [kuˈmɔne] quan pertany a diversos propietaris (Wagner, 1996, p. 217).

mat, el bou se sotmet a la normativa de custòdia comunitària que marquen els *Capítols* de la *Barracelleria*.

En els *Albarans del dret de Cabesatgie* de 1685 i 1688 trobem algunes dades significatives sobre els diversos noms del bou en funció de l'edat de l'animal, aspecte que alhora determina diferències del valor dinerari de l'animal: «bou domat, quatre lliures», «bou rude de quatre anys complits, tres lliures» de «bou de tres anys complits, un escut» (ASCA 848/19 i 848/21).[71] Per altra banda, els *Capítols* acostumen a diferenciar els *bous de carro* dels *bous de llaurera*, com ara els de 1729 (ASCA 394/14, f. 3*v*).

Pel que fa als *bous forasters*, veg. 24. *txoba* 'coble de bous joves', on recollim les estrictes mesures de control i de vigilància a què se sotmetien els bous de procedència forana, que calia registrar a la *Barracelleria*. Així, per ex., els *Capítols* de 1729 oposen *bou foraster* a *bou natural* (ASCA 394/14, f. 3*v*), entenent, d'acord amb els de 1783, que «por bueyes naturales vengan aún comprehendidos los que han sido custodiados y pasculados en estos terrenos por espacio de un año continuo» (ASCA 394/18, f. 6*v*).

c) Etimologia

És un mot hereditari de la llengua catalana (< ll. BŎVEM).

Pel que fa a la solució *bou domat*, que podem atribuir perfectament a l'alg. —si bé amb solució anàloga en els diversos parlars sards (VSI[2], *s. v. domàre*)—, ja la documentem a la fi del segle XVII, el 1691 en els *Capítols* i el 1692 als nostres registres.

En canvi, la solució *bou rude* 'bou indòmit' —amb l'adj. [ˈruɾɛ] encara ben viu en alg. mod. aplicat a 'animal no domat; salvatge' (DCA, *s. v. rude*) i que no documentem fins al 1743— sembla una adaptació semàntica del sard log., que Spano registra per a «bestia non domita» (VSI[2], *s. v. rude*); d'aquí, el nuor. [bes̩tjamene ˈruðe] 'bestiar indòmit, que pastura lliurement' (Wagner, 1996, p. 214).[72] L'equivalent i escadusser *bou foréstich*, de 1753, sembla més un calc semàntic del sard *forástigu* o *forástiu* (DES, *s. v. forástigu* < ll. *FORASTICUS), que no pas una variant del cat. *feréstec* < ll. FERUS, amb creuament de DOMESTICUS (DECLC, *s. v. fer*; DCVB, *s. v. feréstec*).

71. També hi registrem «tentorgio de dos anys per tres, quaranta sous» i «sedalitto, vint-y-sinc sous», que, com apunta Wagner (1996, p. 211-212) —amb log. [tenˈtord͡zu], «giovenco di circa due anni», i [seɖɖaˈlittu] 'bou d'un any', «già adatto a ricevere la sella, ad essere attacato al giogo, o, forse meglio, già in grado di montare»—, són mots que remeten al 'bou jove' (veg. 19. *nuedu*), i, finalment, trobem «vadell, vint sous» o «vedell», d'edat d'entre sis mesos i un any (en alg. mod. amb l'italianisme [viˈtɛlu]).

72. Cf. gal. *rudu* aplicat al 'cavall indòmit' (VIG, *s. v. cavallo*; VDFG, *s. v. rudu*).

Quant a *bou forester*, amb l'adj. aplicat al 'bestiar de fora de l'Alguer', que podem atribuir a una solució autòctona —malgrat l'adj. anàleg en els diversos parlars sards (DES, *s. v. furistéri*), amb accepció més genèrica—, també la documentem per primera vegada en els *Capítols* de 1961; als nostres *Registres de danys*, hi apareix des del 1698.

Finalment, en relació amb el sardisme *bou de bulu*, veg. 4. *bístia de bulu* 'bestiar boví'.

7. *bulu* m. 'bestiar boví, esp. indòmit' (veg. 4. *bístia de bulu*).

8. *burricu* m. 'ase petit, jove' / alg. mod. [buˈriku] / etim.: log./sass. (← cast.)

a) Variants documentades

borricu (1).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó documentada als nostres *Registres de danys* («bístia pregnada ab un borricu detràs»), de 1699, es correspon gairebé amb la que trobem en un *Registre de cavalls* de 1700: «una bístia femella ab lo burricu femella detràs» (ASCA 848/38, f. 1*v*). En un altre *Registre de cavalls* de 1700 documentem el f. «una burrica» (ASCA 864/17, f. 8*r*).

Corbera (2000, p. 159), que dóna 'asenet', ja apunta que «els informadors no es posen d'acord sobre l'edat: acabat de néixer, fins a mig any o fins a 2 o 3 anys». Els meus informadors es decanten més aviat per a 'ase petit de fins a un any' («és un molendutxo fins a un any»). Palomba ([s. d.], p. 99) equipara *burricu* i *molendu* per a 'ase',[73] mentre que dóna *burriquet* per a 'ase petit, pollí', accepcions que s'adiuen més amb les del gal·lurès.

c) Etimologia

Es tracta d'un castellanisme que l'alg. comparteix amb el sass. i el sard log., amb realització [buˈrikku] (VDS, *s. v. burrìccu*; VISAM, *s. v. asino*; DES, *s. v. burríkku*; Senes, 1984, p. 315-316), també per a 'ase petit, burret' (del cast. *borrico* < ll. tardà BŬRRĪCUS o *BŬRRĪCCUS 'cavall petit'). Coromines afirma que «del cas-

73. Si bé en els nostres registres no apareix *molendu* 'ase', el trobem en un *Registre de danys* de l'any 1693: «un mulendo de la casa de l'hort, carchofas y ortalísia» (ASCA 290, f. 16*r*), sardisme que hauria substituït una solució genuïna. El mot, en alg. mod. [muˈrɛn̪du], deriva del log. *molènte* 'ase' (camp. *molènti*), de log. *mòlere* 'moldre, esp., les olives' < ll. MOLĔRE (DES, *s. v. mòlere*). Cf. *berracoc molentinu* 'varietat d'albercoc' (Bosch 1999*b*, p. 49-50).

tellà va passar a altres parlars romànics: occ. *bourric*, i a diversos dialectes d'Itàlia» (DECLC, *s. v. burro*), però no té en compte l'alg. (i sd.) *burricu* en afirmar «nótese la ausencia en catalán» (DCEC, *s. v. borrico*).

En gal. *burriccu* és 'ase', al costat de *àsinu* i *bèstiu*, mentre que per a 'ase petit' tenim *burricchéddu* i *bistiéddu* (VDFG, *s. v. burriccu*; VIG, *s. v. asino*).

9. *cabra* (o *craba*) f. 'íd.' / alg. mod. [ˈkɾaba] / etim.: cat.

a) Variants documentades

cabras (15), **crabas** (2).

b) Particularitats semàntiques

Com en cat. general, l'alg. *cabra* designa la femella del *boc* o *cabró*. Notem també en alg. mod. *cabrit* [kɾaˈbit], pl. *cabrits* [kɾaˈbit͡s].

Els *Capítols* de 1729 apunten que el ramat comunitari de cabres pastura al *Padru* i a la *Segada*, llocs de pastura custodiada del bestiar gros (veg. *vidassoni*, 23 de «Noms de la terra»), «no incurreix en pena alguna lo comú de las cabras que sol estar en dita Segada y Prado per lo sustento del boïnargio ['llaurador que mena el coble de bous'], segons lo acostumat» (ASCA 394/14, f. 1*v*).

c) Etimologia

En aquest cas trobem la pervivència del mot patrimonial cat. (< ll. CAPRA), que, però, ha sofert una metàtesi fonètica de la consonant ròtica, solució que no apareix documentada fins al 1784 (aquest fenomen es generalitza entre la fi del segle XVIII i, sobretot, començament del segle XIX).[74] És indubtable la pressió fonètica del log. (i camp.) i sass. [ˈkɾaba], amb metàtesi (DES, *s. v. krápa*; VISAM, *s. v. capra*; VDS, *s. v. craba*).

Tanmateix, en un esborrany de relació de danys de 1745 llegim «dañ de fondus fet de bous y crabas», mentre que l'anotació corresponent al *Registre de danys* duu «cabras» (ASCA 862/4, ll. «B», f. 3*r*), la qual cosa evidencia l'afany corrector d'aquesta solució amb rotacisme, present en la llengua col·loquial, però socialment estigmatitzada.

Trobem la mateixa alternança en el cas de *cabrioni* (1787-1805) enfront de *crabioni* (1802-1809) 'figa crua, immatura', un sardisme del log. [kɾaˈβjɔne] (DES, *s. v. krabufíku*), tant en els *Registres de danys* com en els *Registres d'estimes de fruita* (Bosch, 1999*b*, p. 54), on la pressió de *cabra* frena la solució amb metàtesi,

74. Bosch (2009, p. 265-267), Bosch (1999*b*, p. 54) i Bosch (2002, p. 39).

probablement estigmatitzada socialment.[75] Tanmateix, les solucions amb metàtesi [ˈkɾaba] i [kɾabiˈɔni] de l'alg. s'acabaran generalitzant al llarg del segle XIX.[76] També trobem el fenomen en el topònim manllevat del sard *Padru* (alg. mod. [ˈparu]), amb les variants documentades «Prado» o «Pradu» i, amb metàtesi, «Padro» o «Padru» als *Registres de danys* i als *Capítols*.

10. *cavall* m. 'íd.' / alg. mod. [kaˈval] / etim.: cat.

a) Variants documentades

cavaill (201), **cavall** (50); pl. **cavaills** (63), **cavalls** (10).

b) Particularitats semàntiques

Conserva l'abast semàntic del cat. *cavall*; després del bou, és el segon animal més emprat en les tasques agrícoles a l'illa de Sardenya com a bestiar gros, amb una cultura molt idiosincràtica com a animal de sella (Wagner, 1996, p. 222-240). La importància d'aquest animal també és descrita de manera específica en les prescripcions dels *Capítols* de la *Barracelleria*, que disposava de *Registres de cavalls*.[77]

c) Etimologia

El nom, òbviament d'herència catalana (< ll. CABALLUS), no ha sofert els canvis i les interferències dels altres mots del camp semàntic del bestiar equí. Només convé notar l'evolució fonètica de despalatalització de la lateral final -[ʎ] > -[l], amb africació addicional de la sibilant del plural postconsonàntica: [kavalt͡s],[78] fenòmens avui generals que els nostres *Registres de danys* no evidencien, com tampoc no ho feien els *Registres d'estimes de fruita* del segle XIX.[79]

11. *eba* f. 'egua' (veg. 12. *egua*).

75. Sobre l'estigmatització de determinats canvis lingüístics exògens, veg. Bosch (2009, p. 264) i Bosch (2002, p. 34-47).

76. Palomba ([s. d.], p. 99) ja dóna únicament *craba* 'cabra' i *crabit* 'cabrit', amb la indicació «metàtesi», solució de l'alg. mod. (DCA, *s. v. cabra* i *craba*; Corbera, 2000, p. 160, *s. v. craba*).

77. En aquests registres, el bestiar equí és identificat mitjançant una detallada descripció del color del pèl de l'animal. Dins la documentació de la *Barracelleria* algueresa consultada, en trobem registres des de 1684 (ASCA 365) fins a 1810 (ASCA 393).

78. Quant a l'africació de la *s* postconsonàntica d'obertura silàbica o de coda complexa final de mot, veg. Kuen (1932, p. 149, 165-167 i 171-172), Armangué i Bosch (1994, p. 165-166), Bosch (1999*b*, p. 160, n. 435), Bosch (2002, p. 121-122; 184, n. 44) i Bosch (2011, p. 67). Cf. també els plurals «giunts» i «pichz» per a *juns* i *pics*.

79. Sobre la cronologia de la despalatalització de -/ʎ/ final, veg. Peana (1992, p. 617), Bosch (1999*b*, p. 43 i 173), Bosch (2002, p. 143) i Scala (2003, p. 28-29).

12. *egua* f. 'íd.' i pl. 'ramat equí' / alg. mod. [ˈɛba] / etim.: f. cat.; pl. (← log.)

a) Variants documentades

ebas (2), **ebbas** (1); **eguas** (4); **hiegua** (3), pl. **hieguas** (20); **yegua** (1), **yeguas** (2).

b) Particularitats semàntiques

A part del significat de 'femella del cavall', en els *Capítols* de 1729 ja trobem el pl. *eguas* per a 'ramat equí', en relació amb el procediment a seguir en cas de pèrdua o desaparició d'un cavall de la custòdia comunitària, «declarant-se que per eguas de Alguer bastarà per llegitimitat la marca del dueño» (ASCA 394/14, f. 2*v*). En aquest sentit, trobem el mateix fenomen semàntic aplicat a *vaques de l'Alguer* 'ramat boví' (veg. 25. *vaca*).

c) Etimologia

Estem davant d'un dels casos de substitució lèxica de la solució genuïna, atès que els registres apunten una evolució *egua* → *iegua* → *ebba* (*eba*). Cal pensar que el mot patrimonial és *egua*, documentat el 1699 i el 1715,[80] que acabarà essent substituït pel sardisme *eba* [ˈɛbba] / [ˈɛba], solucions que documentem entre 1777 i 1778,[81] del log. *ebba* [ˈɛbba] < ll. EQUA (DES, *s. v. èbba*; Wagner, 1996, p. 222), també compartida pel sass. (VISMA, *s. v. cavalla*; VDS, *s. v. èbba*).[82] Pel que fa a la simplificació fonètica *ebba* > *eba*, solucions que documento, Ciuffo (1908, p. 179) encara reporta la primera a començament de segle XX.

Tanmateix, entre 1707 i 1764 trobem el castellanisme *iegua* amb distintes solucions gràfiques, molt proper fonèticament a *egua* (en el registre 7 trobem totes dues solucions, de la mateixa mà, datades el 1715). Si considerem que l'ús formal del castellà al segle XVIII és freqüent en els documents oficials de l'Alguer (Armangué, 1996, p. 28-31 i 47-48), hom podria pensar en un procés gradual de desús o d'estigmatització de la forma genuïna, amb interferència del cast. *yegua*, que acabarà essent substituïda per la corresponent solució sarda.[83]

13. *iegua* f. 'egua' (veg. 12. *egua*).

80. Ja documentem «hegua» el 1684 en un *Registre de cavalls* (ASCA 365, f. 3*r*). I en un document de 1582 trobem «egües domades» (Era, 1938, p. 415).

81. Manunta (1998, p. 168) documenta el mot a la fi del segle XVIII. Cf. Corbera (2000, p. 161, *s. v. ebba*).

82. El camp. té *egua* [ˈɛɣwa], que Wagner atribueix a la influència del cat. (DES, *s. v. èbba*; Wagner, 1996, p. 222), cosa que abona l'ús patrimonial inicial de *egua* a l'Alguer.

83. Palomba ([s. d.], p. 99) dóna *eba*, amb la indicació «sardisme».

14. *ju* m. 'coble de bous' / alg. mod. [ˈd͡ʒu] / etim.: log.

a) Variants documentades

giu (149), **juhu** (27), **juu** (4); pl. **giuns** (6), **giunts** (2);

giu foraster (5); **juu rude** (1).

b) Particularitats semàntiques

En primer lloc, cal notar el valor metonímic de *ju* 'coble de bous' (del log. [ˈd͡ʒu] 'jou' i 'coble de bous'), que s'evidencia clarament en casos de N + adj o N + SPrep que documentem: a més de les solucions relacionades en l'apartat de variants «giu foraster» 'coble de bous no comunitari, de fora de l'Alguer' i «juu rude» 'coble de bous indòmits' (veg. 6. *bou*), trobem també formes com «giu flach», «giu de bous vermells» (fins i tot amb elisió del nucli nominal: «giu de [bous] negras»), «giu del carro», «giu dels noeddus» ('coble de bous joves'), etc.

Notem el 1748 «un giu que li falta, un bou de la giua y lo altre de las vacas de Casano», és a dir: un bou de la *jua* 'ramat comunitari' (de l'homòfon log. [ˈd͡ʒua]) i un altre del 'ramat boví propietat de Casano'.[84]

c) Etimologia

Wagner (1996, p. 100) recull les solucions sardes del log. [ˈjuu], [ˈju] i [ˈd͡ʒu] 'jou' i, per ús metonímic, 'coble de bous' (< ll. IUGUM), malgrat que DES (*s. v. yúgu*) només dóna el log. [ˈd͡ʒu].[85]

Complementàriament a la penetració en l'alg. de [ˈd͡ʒu] 'coble de bous', amb valor metonímic, hi ha hagut un desplaçament semàntic en el subsistema lèxic dels ormeigs i arreus del bestiar,[86] per tal com per a 'jou' l'alguerès ha adoptat també un sardisme: *juali* [d͡ʒuˈari] (< ll. IUGALIS),[87] que documentem des de 1699 («*juali*») i 1706 («*giuali*»). De tota manera, és probable que hagués afavorit el

84. Als *Capítols* de 1686 llegim «se oblígan cuidar de la jua» (ASCA 394/1, f. 3*v*). DES (*s. v. yúgu*) recull el log. [ˈd͡ʒua] per a «moltitudine di buoi, armento».

85. Els *Capítols* en castellà de 1762 donen «junta de bueyes» i «jubo» i pl. «jubos» per a 'coble de bous' (ASCA 394/15, f. 4*r*-4*v*), com el nuor. *yuvu* (DES, *s. v. yúgu*; Wagner, 1996, p. 100).

86. Sobre aquest enfocament dels canvis lexicosemàntics, veg. Rafel (1977) i Bosch (2002, p. 55-80).

87. Observem que aquest desplaçament dins del subsistema lèxic també s'ha donat originàriament en camp. (no és sistemàtic en log.), on trobem *giu* 'coble de bous' / *giuali* 'jou' (DISC, *s. v. giogo*; DC, *s. v. giù* i *giuàli*), i en gal., que té *ghjùu* 'coble de bous' i *ghjuali* 'jou' (VDFG, *s. v. gìùu*; VIG, *s. v. giogo*). Com en altres casos, la solució de l'alg. s'adiu fonèticament amb el camp., que té [d͡ʒuˈali] 'jou', per tal com en log. trobem [d͡ʒuˈale] (DES, *s. v. yúgu*; Wagner, 1996, p. 100). Notem que les nostres lliçons confirmen encara una realització [d͡ʒuˈali], sense rotacisme de la *l* intervocàlica.

desplaçament lexicosemàntic en qüestió —i, doncs, la penetració de *ju*— el valor primigeni del mot en el sistema de concessions municipals de la *vidassoni* ('terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació'), tal com s'apunta en un document de 1615, en què *juu* apareix com a «unità di misura di superficie, corrispondente a 10 starelli e mezzo e cioè a circa due ettari» (Budruni, 1989, p. 84 i 187).

Les formes de pl. documentades mostren una adaptació al sistema morfofonològic de l'alg.: [ˈd͡ʒuns] («*giuns*»), amb nasal final analògica (als casos de realització sistemàtica de la nasal etimològica), i [ˈd͡ʒun͡ts], amb africació de la sibilant postconsonàntica d'obertura sil·làbica o de coda complexa final de mot, un fenomen general en l'alg. actual.

Per a les solucions, *ju rude* i *ju foraster*, veg., dins 6. *bou*, els anàlegs *bou rude* i *bou foraster*.

15. *jua* f. 'ramat boví custodiat en terreny comunitari' / alg. mod. [ˈd͡ʒua] / etim.: log.

a) Variants documentades

jua (3), **giua** (4).

b) Particularitats semàntiques

Les nostres lliçons confirmen que *jua* designa 'ramat de bous', accepció que també trobem en log., amb l'homòfon log. [ˈd͡ʒua], «moltitudine di buoi, armento» (DES, *s. v. yúgu*; VSI[2], *s. v. giùa*). Tanmateix, en alg. mod. el DCA (*s. v. jua*) no recull aquesta accepció.

Ara bé, es tracta del 'ramat custodiat per la *Barracelleria*, que pastura en terrenys comunitaris', tal com expliciten els *Capítols* de 1686: «Lo dit capità y barrancel·los se oblígan cuidar de la *jua*; y sempre que hi faltàs algun bou, lo pagaran, deu escuts cada bou. Y als dits barrancel·los se lis pagarà per cuidar de aquella una migiana de forment per ju» (ASCA 394/1, f. 3*v*). Com veiem, el propietari de l'animal paga un lloguer en espècies per *ju* 'coble de bous' custodiat, per tal com a la *jua* es guardaven els bous domats, destinats a les tasques agrícoles, com ara llaurar o menar el carro. Això explica que hom vulgui atribuir al mot una segona accepció —metonímica— per a 'lloc on és custodiat el ramat de bous domats' (Orunesu, 2003, p. 687), com *Custòdia* o *Comunitat* (veg. *vidassoni*, 23 de «Noms de la terra»).

Les nostres lliçons, naturalment, només fan referència a la *jua* de bous domats: «un *bou* que li falta de la *jua* a Andria lo jardiner del marquès», «Y dit Pionço intima dit dayñ dient [que] és de *bous* de la *giua*», «un *bou* que li falta de la *jua*», «se haya de pendre los quatre *bous* que lis ha intimat, que són ab los bous de bolo,

y perquè vàtgian a compte de los barranchels los haya de travar y chobar y los pose ab la demés *giua*», «un *bou* ferit a bal·la; y los barranchels intíman a dit Galante per fer revista de dit *bou*; y lo dit Galante diu que torna lo *bou* a la *giua* per compte de dits barranchels», «los sous *bous* los han entregats a la *giua* y van a compte dels barranchels» i «té un bou morint en [la] giua», etc.

c) Etimologia

Del sard log. [ˈd͡ʒua] 'ramat de bous' < ll. IUGA (DES, *s. v. yúgu*). Veg. 14 l'etimologia de *ju* 'coble de bous'.

De fet, és un sardisme ben antic, ja registrat en un document de 1582, amb les lliçons «que negunes vaques se acosten al meriagle ['obaga'] de la jua» (Era, 1938, p. 407; Orunesu, 2003, p. 557) i «que los qui faran llaureres hajen de donar los bous a la jua» (Era, 1938, p. 419).

16. *mannalita* f. 'truja domèstica d'engreix' / alg. mod. [manaˈɾita] / etim.: log./ sass.

a) Variants documentades

mannalita (1).

b) Particularitats semàntiques

En primer lloc, val a dir que el context de l'única lliçó documentada («intima als barranchels una mannalita que li han robat de la viña») no és prou aclaridor i, per tant, és de significat dubtós (com veurem també amb *mannalitu*). Tret d'aquesta única lliçó, de 1728, és un substantiu que no trobem en els *Capítols* de la *Barracelleria* ni en els reculls lexicogràfics de l'alguerès. En els *Registros de bestiar vivo* (1763-1808), redactats en cast., trobem els sardismes *mannalitu* i *mannalita* aplicats a bestiar gros i menut, i no únicament al porcí: «un acto de cochinos prosedidos de sinco *manalittas* que crió en su casa» (ASCA 848/49, f. 3*r* [1781]), «otra hiegua *mannalita* con la cría de ésta» (ASCA 859/191, f. 7*v* [1792]), «ocho hieguas, assaber es quatro *mannalitas*, o sean hieguas grandes, y quatro chicas» (ASCA 859/194, f. 12*r* [1793]).

Probablement l'hem d'associar a *mannalitu* 'porc domèstic d'engreix', d'on *mannalita* fóra la femella, la 'truja d'engreix', com el sass. *mannarittu* (dim. de *mannàri* 'porc'), log. *mannále* 'porc' i gal. *mannali* 'porc d'engreix' (veg. 17. *mannalitu*).[88]

88. Per a 'truja', l'alg. mod. té [ˈsua] (DCA, *s. v. sue*), del sass. [ˈsua] 'truja' i log. *sue* [ˈsue] 'truja' i 'femella del porc senglar' < ll. SUS, SUEM (DES, *s. v. súe*). Tanmateix, Palomba ([s. d.], p. 100) registra a començament del segle XX tant *sua* com *porca*, amb realització [ˈpɔlka] (veg. 22. *porc*).

Abona aquesta hipòtesi la solució manllevada [ma'nari] 'porc ben gros, a punt de ser mort' que recull en alg. mod. l'ALDC/ALG (*s. v. 1406*).

Tanmateix, no podem obviar l'accepció 'vaca domèstica, lletera' del log. [manna'litta], «una vacca ammansita, che si lascia mungere» (Wagner, 1996, p. 216) o «la vacca ammansita che tollera di essere munta» (DES, *s. v. mannále*), «vacche domite, dette in dialetto *mannalitte*» (Cherchi Paba, 1977, vol. III, p. 289). En aquest sentit, els *Capítols* de 1836 recullen l'epígraf «Delle vacche mannalite», on s'expliciten els tràmits per a les denúncies dels propietaris de «vacche mannalite, giumenti e giumente» (ASCA 395, f. 12*v*).

És més, Wagner recull una segona accepció, més genèrica, log. i nuor. 'vaca, ovella o cabra domestica' (DES, ibid.). En aquest sentit, DSIPL (*s. v. mannalita*, *mannalitta*) reporta que «*mannalita* si dice alla capra, alla pecora e alla vacca che vengono munte per il latte della famiglia»; que coincideix amb l'ús adjectival que registrem en camp., aplicat al bestiar menut: *craba mannalìssa* 'cabra de llet, domèstica' i *porcu mannalìssu* 'porc domèstic d'engreix' (Pilia, 1986, p. 120-123).

En alg. mod. l'adj. *manalitino -a* que recull el DCA per a «assai delicat; educat» sembla obeir a un desplaçament semàntic del log. *mannalittu* (o *mannarittu*) que registra Espa: de «bestiame allevato a casa o che ritorna a casa dopo il pascolo» a, metafòricament, «detto per quelle ragazze che vengono educate dentro casa (senza esperienze esterne)» (DSIPL, *s. v. mannalittinu* i *mannalittu*). L'ALDC/ALG registra també en alg. mod. el mot com a adj.: *anjoni manalittu* per a 'anyell sense mare', accepció que podem fàcilment relacionar amb l'entrada *manalitino* del DCA. Finalment, un dels nostres informadors, pastor d'ovelles, confirma l'ús (en recessió) de *mannalita* i *mannalitu* per a «animal aixecat en casa».

c) Etimologia

Del log. *mannalitta* [manna'litta] 'vaca, ovella o cabra domestica', derivat del log. *mannále* 'porc domèstic' i sass. *mannàri* (dim. *mannaríttu*) 'porc' < ll. MANUALIS, amb sufix -ITIU (DES, *s. v. mannále*; Wagner, 1996, p. 216). Veg. 17. *mannalitu*.

17. *mannalitu* m. 'porc domèstic d'engreix' / alg. mod. [mana'ritu] / etim.: log./sass.

a) Variants documentades

mannalitu (1).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó que reportem de *mannalitu* («que se prènguia lo *mannalitu* que és cahigut en la viña de Mathias Thealdi» ([13.83]), de 1748, no és prou aclarido-

ra i, per tant, és de significat dubtós, tenint en compte que és un mot que no trobem en els *Capítols* de la *Barracelleria* ni en els reculls lexicogràfics de l'alguerès, a excepció de *manali* [maˈnari] 'porc ben gros, a punt de ser mort' que recull en alg. mod. l'ALDC/ALG (*s. v. 1406*).[89]

A més, l'accepció de 'porc domèstic d'engreix' és abonada pel sass., on trobem una forma anàloga *mannarittu*, dim. de *mannàri* 'porc' (VDS, *s. v. mannàri*), amb el mateix significat que el log. *mannále* 'porc' (DES, *s. v. mannále*; DSIPL, *s. v. mannale*) i gal. *mannali* (i dim. *mannalittu*) 'porc d'engreix' (VDFG, *s. v. mannali*; VIG, *s. v. maiale*). En aquest sentit, registrem camp. *porcu mannalìssu* 'porc domèstic d'engreix' (Pilia, 1986, p. 120), i, al segle XVIII, Manca (2000, p. 325) ja reporta que «i porci nodriti nelle case [...] si chiamano in lingua sarda *mannales*». Generalment, els porcs destinats a l'engreix acostumaven a ser castrats, «per ingrassar più e divenir mansueti».[90]

Per a l'ús (en recessió) de *mannalitu* en alg. mod., veg. *supra mannalita*.

c) Etimologia

Del log. *mannále* 'porc domèstic' i sass. *mannàri* (dim. *mannaríttu*) 'porc' < ll. MANUALIS, amb sufix -ITIU (DES, *s. v. mannále*; Wagner, 1996, p. 216). Veg. 16. *mannalita*.

18. *moltó* m. 'íd.' / alg. mod. [muḷˈto] / etim.: cat.

a) Variants documentades

moltó (2), pl. **moltons** (4).

b) Particularitats semàntiques

Manté el mateix significat 'mascle de l'ovella' del cat. general.

c) Etimologia

Mot hereditari del cat., conservat en alg. mod. (DCA, *s. v. moltó*), del cèltic MOLTON.

89. ALDC/ALG (*s. v. 1319*) també recull *manalittu*, com a adj., aplicat a *anjoni manalittu* [l anʒɔni manaˈrittu] per a 'anyell sense mare'.

90. VDFG recull *mannale* per a «maiale castrato e tenuto per l'ingrasso, chiuso nel recinto». En log. *mannále* també s'usa per a 'animal jove castrat' (DES, *s. v. mannále*).

19. *nuedu* m. 'bou jove' / alg. mod. [nuˈɛdu] / etim.: log.

a) Variants documentades

noeddus (1), **nueddu** (7).

b) Particularitats semàntiques

Com ja apunta Wagner (1996, p. 211), els sards, com a poble dedicat a la ramaderia, designen amb molta precisió i amb noms específics les diverses edats del bestiar, entre els quals *nuedu*. És un mot ben viu en alg. mod., amb variacions de significat segons les fonts consultades: «bou petit, de dos anys en damunt» (DCA, *s. v. nuedo*), «vedell de 6 a 12 mesos i el bou jove»,[91] «bou petit».[92] Tanmateix, Wagner recull el log. *nuéddu* [nuˈeɖɖu] o *noéddu* [noˈeɖɖu] per a «vitello che non ha raggiunto l'anno» o «di circa un anno».[93]

La nostra primera documentació, de 1753, reporta la lliçó «ha entregat lo giu dels noeddus sens chobar», és a dir, 'ha retornat [a la *jua* 'ramat'] el coble de bous joves sense lligar'.

Val a dir, però, que no trobem aquesta solució en els *Capítols* de la *Barracelleria* algueresa. La primera referència equivalent, del 1762, és el cast. «novillos» i «junta de novillos» (ASCA 394/15, f. 4*r*, i ASCA 394/18, f. 5*v*, respect.), que els *Capítols* de 1783 defineixen així: «Se declara que por bueyes mansos se entienden todos aquellos *novillos* que huvieren hecho un año de labranza entre sembrar y veranili; no se reputarán, pero, por bueyes mansos los novillos que trillaren y no más, porque para trillar qualquier bestiar rude es bueno, y por lo mismo no deve llamarse manso por haver precisamente trillado» (ASCA 394/18, f. 5*v*). I registrem l'equivalent *giovenco* en it., en els *Capítols* de 1802: «giovenco», pl. «giovenchi» i «giovenco d'aratro, giovenchi di carro» (ASCA 394/20, f. 7*r*, f. 8*v* i f. 9*r*, respect.).

91. Corbera (2000, p. 167, *s. v. nueddu*). ALDC/ALG (*s. v. 1283*) recull la variant [lu nuˈeddu] per a 'vedell de 6 a 12 mesos', però també per a 'vedell de pocs dies', al costat de *vitel·lo petit* (*s. v. 1282*), i per a 'bou jove' (*s. v. 1290*).

92. Bosch i Sanna (1996, p. 68). Un informador afirma que «si és femella, se pot diure [nuˈɛda], però és més correcte i comú diure [ˈtrajɾa]», mot també manllevat del sard (cf., però, [ˈtrajda] al DCA, *s. v. traida*).

93. DES (*s. v. novéddu*) i Wagner (1996, p. 211-212), respect. En gal., en canvi, *nueddu* té diverses accepcions: a més de 'bou de dos a tres anys', 'bou més jove del coble' i també «i buoi giovanni appena aggiogati ['junyits'] e domati al traino del carro, si dicono: *nueddi*» (VDFG, *s. v. nueddu*).

c) Etimologia

Wagner registra el log. *nuéddu* [nuˈeɖɖu] o *noéddu* [noˈeɖɖu] (< ll. NOVELLUS) per a «vitello che non ha raggiunto l'anno» (DES, *s. v. novéddu*) o «di circa un anno» (Wagner, 1996, p. 211-212).[94]

20. *ovella* f. 'íd.' / alg. mod. [uˈveʎa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

ovella (2); pl. **ovellas** (2), **uvellas** (1).

b) Particularitats semàntiques

Com en el cas del m. *moltó*, manté el mateix significat 'femella del moltó' del cat. general.

c) Etimologia

Mot hereditari del cat., conservat en alg. mod. (DCA, *s. v. ovella*), del ll. tardà OVICŬLA.

21. *pia* f. 'cavall clapat' / alg. mod. [ˈpia] / etim.: sd. (← cast.)

a) Variants documentades

pia (1).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó que reportem («té la sua pia enfangada en lo Fangal») remet a una denominació del cavall d'acord amb les característiques cromàtiques del pèl: es tracta d'un cavall clapat, de colors diferents. DUSI (*s. v. cuaddu* 'cavall') en reporta una detallada descripció: «cuaddu, chi naraus *pia*, e tenit in sa manta duus coloris dominantis, unu de is calis est sempiri su biancu, s'ateru o baju ['bai'], o ghiani ['fosc, negrenc']».[95]

En canvi, als *Registres de cavalls* el mot és més freqüent, tenint en compte que s'hi registren els animals equins d'acord amb el color del pelatge, amb una adjectivació que remet majoritàriament al sard. Notem «una pia baya blanca» en un

94. Cf. *nuéddu* en gal. (VDFG, *s. v. gjùu* i *nueddu*; VIG, *s. v. bue*), sass. *nubéddu* (VISAM, *s. v. giovenco*; VDS, *s. v. nubéddu*).

95. Veg. també VSI[2] (*s. v. pía*) i DSIPL (*s. v. pia*, 2).

registre de cavalls del 1700-1701 (ASCA 864/17, f. 14*v*); i en un altre del 1801: «una pia vargia» (ASCA 390, ll. «F», f. 1*r*), del log. *barzu* [ˈbaɾd͡zu] 'de colors variats' (DES, *s. v. variu*).

c) Etimologia

Mot manllevat del sd. *pia* 'cavall clapat', que hom atribueix a l'homònim cast. (DES, *s. v. pía*; Wagner, 1996, p. 226); a partir del cast. *pío* 'color de cavall', pres del fr. *pie* 'garsa' i, metafòricament, 'cavall clapat', que també explica el cast. *picazo*, «(equino) de color blanco y negro, mezclados en manchas grandes», i *picaza* 'garsa', derivats del ll. PĪCA (DCEC, *s. v. picaza*). Cf. cat. *pia* per a 'cabra clapada' (DECLC, *s. v. pia*).

22. *porc* m. 'íd.' / alg. mod. [ˈpɔlk] (pl. [ˈpɔlt͡s]) / etim.: cat.

a) Variants documentades

porchs (8), **porcs** (3);

porchs masedos (1).

b) Particularitats semàntiques

Manté el mateix significat 'mascle de la truja' del cat. general.

Pel que fa a *porc masedu* 'porc domèstic', és una solució anàloga al camp. *porcu mannalìssu* 'porc domèstic, d'engreix' (Pilia, 1986, p. 120-123)[96] i a l'ús de l'adj. *domat* aplicat al 'bestiar boví' (veg. *supra bou domat*).

c) Etimologia

Mentre per a 'femella del porc' l'alg. mod. ha manllevat *sua* [ˈsua], del sass. *sua* i log. *sue* < ll. SUS, SUEM (DES, *s. v. súe*; VISAM, *s. v. scrofa*; VDS, *s. v. sùa*), per a 'mascle de la truja' conserva la solució general del cat. (< ll. PŎRCUS). Tanmateix, Palomba ([s. d], p. 100) reporta per a la femella les dues solucions: «la porca», amb realització [ˈpɔlka], i «la sua».

Des d'un punt de vista fonètic, en alg. mod. tenim [ˈpɔlk], amb canvi de /ɾ/ > [l] en posició de coda travada, solució que els nostres registres no evidencien.[97]

96. Veg. 17. *mannalitu*.

97. El canvi encara devia estar estigmatitzat socialment a la primera meitat del segle XVIII (Bosch, 2009, p. 267-270; Bosch, 2002, p. 37-39). Per a la realització de *r* travada, veg. *bardissa*, 3 de «Noms de la terra».

Notem el pl. [ˈpɔl͡ts], amb assimilació de la consonant velar, afavorida per l'africació de la sibilant final.

Pel que fa a la solució *porcs masedus*, l'adj. deriva del log. *masedu* 'amansit, domèstic' < ll. MAN(S)UETUS (DES, *s. v. masétu*; DSIPL, *s. v. masedu*),[98] que contrasta amb l'adj. *domat* aplicat al 'bestiar boví'.

23. *potro* m. 'poltre, cavall jove' / alg. mod. [ˈpɔtru] / etim.: cat. (o cast.)

a) Variants documentades

potro (2).

b) Particularitats semàntiques

És una solució en desús en alg. mod., que ha adoptat *aniü* o *aniütxu* (DCA, *s. v. anïu* i *aniütxo*).[99] No trobem *potro* en els reculls lexicogràfics algueresos; en aquest sentit, Palomba ([s. d.], p. 99) per a 'cavall jove' dóna únicament els mots f. *aqueta* per a la femella i m. *aniü* o *cavallutxu* per al mascle.

Les dues úniques solucions als nostres *Registres de danys* (1698 i 1748) contrasten amb els casos sovintejats que trobem en els *Registres de cavalls* de 1684 i 1696: «un potro baig roig», «un cavall o potro de pèl espano», «un potro de pèl murru negre» (ASCA 365, f. 2*r*, f. 2*v* i f. 5*v*, respect.); i «un potro múrtinu» (ASCA 848/38, f. 2*v*). En un *Registre de danys* de 1692 llegim: «lo cavall o potro que li han arrobat» (ASCA 290, f. 3*r*).

També podria haver afavorit el retrocés de *potro* l'aparició en el camp semàntic del 'cavall' del mot *pulledru*, en alg. mod. [puˈʎɛru] 'cavall jove, no domat' (DCA, *s. v. polledro*),[100] que ja trobem el 1801 als *Registres de cavalls*: «un pulledru bayu aspanu» (ASCA 390, ll. «F», f. 1*r*).

c) Etimologia

El mot *potro*, d'etimologia incerta < ll. *PŬTRO 'cria, poltre' (DECLC, *s. v. poltre* [*poltro*] o *potro*), pot ser una solució hereditària del cat. si bé no podem descartar la interferència del cast. *potro* en els nostres documents (com *pia* 'cavall clapat' i *aqueta* 'egua jove, petita', castellanismes del sd. també presents en alg. i

98. Registro en gal. *cabaddu masédu* (VDFG, *s. v. masedu*; VIG, *s. v. cavallo*).

99. L'alg. *aniü* o dim. *aniütxu* deriven del sass. i log. sept. *áinu* o *ániu* (DES, *s. v. ásinu*), amb desplaçament semàntic de 'ase jove' a 'cavall jove', i *annigiu* 'cavall jove' (VDS, *s. v. annìgiu*; VISAM, *s. v. poledro*).

100. ALDC/ALG (*s. v. 1371*) recull [aˈniu] i [aˈnia] al costat de [puˈʎeru] (amb [e] tancada) per a 'poltre'.

en el corpus estudiat). En qualsevol cas, és un mot que no trobem en els parlars sards.

De fet, el mot podria compartir parcialment etimologia amb l'alg. *pulledru*, que, al costat de formes italianes i sardes,[101] podria derivar de *PŬLLĬTRU, amb creuament de *PŬTRO i ll. PULLUS 'petit de qualsevol animal', que hauria donat el cat. *pollí*.

24. *txoba* f. 'coble de bous joves', 'parella de bous lligats' / alg. mod. [ˈt͡ʃɔba] / etim.: gal./sass.

a) Variants documentades

chioba (6), **choba** (1), **cioba** (12); pl. **chobas** (1), **ciobas** (1);

cioba furastera (2), pl. **ciobas forasteras** (1).

b) Particularitats semàntiques

Des d'un punt de vista semàntic, en el registre 18 (1777-1778) hom diferencia sense caracterització «chioba» i «giu», que hem d'atribuir respect. a 'coble de bous joves' i 'coble de bous', amb lliçons «chioba de bous» i «bou de la chioba de las vacas», que hem d'interpretar per a 'bou jove d'un coble del ramat boví'. Sembla que es tracta de dues maneres distintes d'aparellar els bous o de cobles de bous diferents, en funció de l'edat de l'animal: mentre *ju* fóra pròpiament 'coble de bous junyits', la *txoba* fóra 'parella de bous joves lligats', solució en desús en alg.

Així, tant les lliçons del registre 18 (1777-1778) com les del 19 (1783-1784) recullen el mot *txoba* [ˈt͡ʃɔba] usat com a sinònim de 'parella de bous': «una cioba [que] li manca del salt de la Cubergiada, un bou negra y u negra canu» i «una cioba furastera, un bou negra y u canu». I la lliçó «lus antima a ells [que] li donin la *cioba* a mans per *ciobar*-la» abona el significat de 'parella de bous lligats', com veurem més avall.

El verb [t͡ʃuˈba] 'lligar dos bous mentre pasturen' —que no registro en alg. mod.— apareix en els nostres documents gairebé sempre associat complementàriament a *travar*, literalment 'posar traves als bous', és a dir, una «lligassa posada als peus d'un animal perquè no fugi» (DCA, *s. v. trava*), generalment d'una pota

101. Del log. *puddedru* (i variants), log. ant. *pulletru* < ll. *PULLETRU (DES, *s. v. puddétru*; Wagner, 1996, p. 222; DSIPL, *s. v. puddedru*). Cf. VISN (*s. v. poledro*): m. *pruddédu* i f. *pruddèda*, amb metàtesi; DUSI (*s. v. purdeddu*) i DISC (*s. v. puledro*). Notem també sass. *pudréddu* (VDS, *a. v.*; VISAM, *s.v. poledro*), amb metàtesi, al costat de *annìgiu*, i gal. *puddétru* (VDFG, *s. v. puddetru*; VIG, *s. v. puledro*). Cf. també nap. *pullitro* i *pullétra*, i amb *po-* (DEN i NVDN, *a. v.*).

del davant i una del darrere (Wagner, 1996, p. 221 i 224). Tractant-se de bestiar que pasturava en zones properes als camps de conreu, generalment custodiat al *Padru* o a la *Segada*, la *Barracelleria* obligava els propietaris dels bous destinats a les tasques agrícoles «a travar y ciobar los bous», és a dir, a lligar-los d'una determinada manera —amb una corda pel coll, especialment els bous joves, a fi i efecte d'amansir-los i ensinistrar-los al jou— perquè no malmetessin els conreus o no saltessin els límits marcats per tanques o bardisses.[102] Per això, en una relació de 1724, llegim que «lo sou giu ha tallat la *choba* y la *trava*».

En aquest sentit, són prou il·lustratius els *Capítols* de 1714, on llegim detalladament el procediment preceptiu de *txobar* els bous —i, per tant, defineixen implícitament el significat de *txoba* per a 'parella de bous lligats':

> Que los bous forasters los hàtgian de *chiobar* y *travar* essent dos. Y essent hu, que lo hàtgian de *chiobar* ab un bou natural, si ne tingués; y no tenint-lo natural, que lo dit bou foraster lo hatgia de *travar*. Y que estiga a elecsió dels amos que tendran dos o tres bous forasters lo *chiobar-los* ab bous naturals; quant no, que estiga obligat tenir los dits bous forasters *chiobats* y *travats* essent dos, y essent hu, travat (ASCA 394/12, f. 2*v*-3*r*).[103]

Els *Capítols* de 1729 afegeixen a aquesta disposició «que dits bous forasters, al temps que se està sembrant y fins tot lo mes de marts fent veranili,[104] los amos de aqueills los púgan tenir sens *chobar* ni *travar*, com voldran; y en tot lo demés temps de l'ayñ los hàyan de tenir segons dalt se ha dit» (ASCA 394/14, f. 3*v*).

De fet, el procediment de *txobar els bous* ja s'explicita vagament en els *Capítols* de 1686, quan llegim que «qualsevol perçona que tinga bous forasters los hatgia de *chiobar* segons lo acostomat» (ASCA 394/1, f. 4*r*). En canvi, en els *Capítols* de 1703 trobem que hom diferencia explícitament *txobar* i *travar*: «Que los bous forasters los àtgian de *chiobar* essent dos; y essent hu, que lo àtgian de *travar*» (ASCA 394/7, f. 3*v*).

102. Per a més detalls sobre les tècniques per junyir els bous o reduir la mobilitat del bestiar gros a Sardenya, veg. DES (*s. v. trába* i *tropedire*), Pilia (1986, p. 128), Wagner (1996, p. 220-224 i n. 325), DSIPL (*s. v. acchimbòe*), VDS (*s. v. trubéa*), VISMA (*s. v. pastoia*), Orunesu (2003, p. 688), Senes (1986, p. 194-195) i Manca (2000, p. 294).

103. Els *Capítols* en cast. de 1783 introdueixen *txobar* com a mot vulgar (alguerès): «Se establesse que todos los dueños de bueyes mansos siendo forasteros devan de unirlos, vulgo *chobarlus*, en la forma acostumbrada, y travarlos como sean dos» (ASCA 394/18, f. 6*v*). I els *Capítols* en it. de 1815: «[...] obbligati a tenerli uniti, cioè: come suol dirsi, *travats y ciubats* essendo due buoi; ed essendo uno solo, dovrà tenerlo unito, ossia *ciubat*, con altro bue naturale o naturalizzato» (ASCA 394/22, f. 12*v*).

104. *fent veranili*: «barbechando o haziendo a *varanili*», tradueixen els *Capítols* de 1762 redactats en cast. (ASCA 394/15, f. 4*v*).

c) Etimologia

El 1768 trobem la primera documentació del f. *txoba*, amb la lliçó «chobar y travar la chobba», l'única del registre 17 (1768-1769), mentre que serà més sovintejat el mot entre 1777 i 1784 en els registres 18 i 19. Tanmateix, com hem vist més amunt, el 1724 trobem un cas de *txoba* 'lligassa de bous' («lo sou giu ha tallat la *choba* y la *trava*» [8.11]).

No registrem f. [ˈt͡ʃɔba] ni en els principals reculls lexicogràfics dels parlars sards ni en els de l'alguerès. En canvi, trobem el substantiu sass. *cióbbu* (VISAM, *s. v. cappio*; VDS, *s. v. cióbbu*) i gal. *chjobbu* 'nus, lligassa' (VDFG, *s. v. cjobbu*; VIG, *s. v. cappio*), que s'adiu perfectament amb l'alg. mod. [ˈt͡ʃɔbu] per a «lligassa feta en manera tal que pugui ésser allargada o estrenyida» (DCA, *s. v. xobo*) i per a «llas que se gita al coll del bestiam per agafarlo» (Ciuffo, 1908, p. 176, *s. v. txobo*),[105] solució que explica, per un procés metonímic, *txoba* 'parella de bous lligats', a partir de *txoba* 'lligassa de bous' que trobem a la relació [8.11].

Així les coses, el verb [t͡ʃuˈba] (escrit «ciobar», «ciubar», «chiobar», etc. en els nostres registres) 'lligar dos bous mentre pasturen' —avui, un mot desaparegut— pot haver determinat el derivat postverbal f. [ˈt͡ʃɔba], de la mateixa manera que el gal. *acchjubbà* 'nuar, lligar' (VDFG, *s. v. accjubbà*; VIG, *s. v. legare*) explica, a través d'un procés metonímic idèntic, el f. *chjobba* 'parella' (VDFG, *s. v. cjòbba*; VIG, *s. v. coppia*), que s'adiu semànticament i etimològicament amb el sass. i log. sept. [ˈkɔppja] 'parella, esp. d'animals' que registra DES (*s. v. kòppia*) i amb el cors *còppia* 'jou' i *còppiu (di bòi)* 'parell (de bous)' (DCF, *s. v. cōppiu*; DM, *s. v. cóppiu*).[106]

25. *vaca* f. 'íd.' i pl. 'ramat boví' / alg. mod. [ˈvaka] / etim.: cat.

a) Variants documentades

vacas (93).

b) Particularitats semàntiques

Notem que en els nostres *Registres de danys* només registrem el mot en pl. (*vacas*), amb valor de 'ramat boví'. I així ho confirmen els *Capítols* de 1762 quan expliciten el procediment per denunciar la desaparició d'un cavall o d'un bou: «[...] si, empero, el tal cavallo o buey procediesse de vacas o de hieguas de Alguer, bastará por legitimidad la marca del dueño de dichas vacas o hieguas, respective, con el

105. Palomba ([s. d.], p. 106) recull l'alg. *xobu* per a 'trampa'.
106. Cf. log. *ciopare* 'aparellar' (DSIPL, *a. v.*) i mad. *cóppiu* 'bessó' (DM, *a. v.*).

certificado de la Curia, o sea, del secretario de este Real Veguerío» (ASCA 394/16, f. 3*r*). El mateix criteri onomasiològic s'aplica al 'ramat equí' a través del pl. *hieguas*.

En una relació de 1748 llegim «un giu que li falta, un bou d*e* la *giua* y lo altre d*e* las *vacas* d*e* Casano», és a dir: un bou de la *jua* 'ramat boví comunitari' i un altre del 'ramat boví propietat de Casano (o de la tanca de Casano)'. Vegem-ne altres casos: «un bou lantat a bal·la ab dos arcabusadas, qual bou era en las *vacas*, y al present és chobat en la Taulera» (1748) i «un giu, un bou vermell y l'altru negra, de las vacas de don Valeri, que li manca del Padru» (1783).

Finalment, pel que fa als danys als conreus imputables al bestiar boví, en els nostres registres hom diferencia quan aquests són causats pels bous (*fet de bous*) o pel ramat de vaques i vedells (*fet de vacas*), com aquesta relació de 1733: «Las vacas que abítan en Salondra li han fet dayñ de un abre de oliva en la sua viña».

c) Etimologia

El mot ha conservat la solució hereditària catalana (< ll. VACCA).

II. Noms de la terra

1. *arjola* f. 'era' / alg. mod. [al̪d͡ʒɔɾa] / etim.: sd.

a) Variants documentades

argiola (1).

b) Particularitats semàntiques

A començament del segle xx, Ciuffo (1908, p. 176) recull el mot *arjola* per a «era, per batre 'l forment» entre les paraules d'influència sarda «usades ab més frecuencia del "txapador" y pastor de la "Nurra Algueresa"».[107]

A l'*arjola* hom traslladava el blat segat i agarberat per a batre'l, com apunten els *Capítols* de 1729: «Ademés de lo dayñ de forment de erba, axí de ordi, lli, favas i demés que tindran en los sous narbonis y llaureras, se lis pagarà lo dayñ de manedu essent aquest en lo *restoill*; y posat que sia en la *argiola*, no se lis pague cosa dinguna de dit mannedu, per quant en dita *argiola* corre a compte dels amos» (ASCA 394/14, f. 4*v*).[108]

A Sardenya, generalment el mot designa les eres comunitàries, obertes, adjacents als nuclis habitats (Lörinczi, 1982, p. 205).

107. Cf. Caria (1992, p. 225) i Caria (1990*b*, p. 43), que documenta el mot el 1683.

108. Els *Capítols* en cast. de 1762 donen *era*: «[...] y también las galbas de las mismas especies que les fueren robadas, antes, empero, de haver començado a trazinarlas o conduzirlas a su[s] heras, por cuyo daño, vulgo dicho *de mannedu*, se quedará al simple juramento de su dueño» (ASCA 394/15, f. 6*v*).

c) Etimologia

Del sard camp. i log. sept. [aɾˈd͡ʒɔla] (log. [aɾˈd͡zɔla]), del ll. AREOLA (DES, *s. v. ariòla*; Lörinczi, 1982, p. 205; DSIPL, *s. v. arjòla*).[109]

2. *bagantinu* m. 'part d'una vinya no plantada de ceps, en què hom pot sembrar o plantar arbres fruiters' i 'terreny erm' / alg. mod. [baɣaṇˈtinu] / etim.: log.

a) Variants documentades

bagantinu (1).

b) Particularitats semàntiques

D'acord amb Sanna, *bagantinu* és una sardisme de l'alguerès per a 'part no conreada d'una vinya o d'un camp' (DCA, *s. v. bagantino*), definició que s'adiu amb *bagantíu de bíndza* 'bagantinu de vinya' que recull Wagner com a «terra non ancora lavorata in una vigna» (DES, *s. v. bacantivu*) o amb la de Porru «logu rasu ind'una bingia, o senza essiri plantau a bingia» (DUSI, *s. v. bagantinu*).[110] En cors, Wagner registra *vacantivu*, amb el mateix significat que en alguerès: «quel tratto di terra che si trova da una parte della vigna e d'ordinario in fondo e che non è vitato, ma piantato a orto, o grano o altro» (Wagner, 1996, p. 70).[111]

De fet, a inici de segle XX, Ciuffo (1908, p. 176) recull el mot (*s. v. bagantino*) per a «extensió de terra, inculte adib. per pastura», que s'adiu amb la caracterització que recull l'ALDC/ALG (*s. v. 734*) de *bagantinu* per a 'erm'. En aquest sentit, Ciuffo mateix reporta els versos populars «¡Adiós, les fadrinetes, que restau al *bagatino*!», per a indicar «que no trobareu marit».

Notem que la nostra única lliçó documentada (1783) als *Registres de danys* reporta *bagantinu de la vinya* («un bou [que] li manca del bagantinu de sa viña»),[112] però com a franja marginal no plantada de ceps, probablement aprofitable per a altres conreus. I així ho confirmen els *Capítols* de 1703, on llegim una anotació que ubica el *bagantinu* com a sembrat dins d'una *vinya*: «Se declara que tots los

109. Per a la solució algueresa amb [d͡ʒ], anàloga a la del camp., veg. Bosch (2009, p. 262). Sobre aquest mot, resulta molt detallada l'observació de Palomba ([s. d.], p. 74), en el sentit que «riguardo questa parola nel dizionario sardo dello Spano, l'autore nota *argiola* in luogo di *ariola* pronunziato l'*j* alla francese, e anticamente usavasi *ariola*, da *areola* latino».

110. En sass. equival a «terreno non alberato a margine de un oliveto o frutteto» (VDS, *s. v. bagantìu*).

111. Com a adj., el mot també és aplicat en sard a 'animals estèrils', fins i tot a 'dona estèril' (Wagner, 1996, p. 70 i 213; DSI, *s. v. bacantivu*).

112. En cast., els *Capítols* de 1762 donen «labrando los bagantinos y bardissas de las mismas viñas» (ASCA 394/15, f. 4*r*) i «qualquier dueño de viñas que sembrare algún bagantino de aquéllas» (ASCA 394/15, f. 6*v*).

bagantinos que són dins de vigna, sempre que sían sembrats pagaran los amos als barrancels a sou lo taular, conforme la vigna plantada (no incluhint-se las bardisas que van ab las viñas); ab açò, emperò, que los que han de sembrar dits *bagantinos* sían amos propris, y no en altra manera» (ASCA 394/7, f. 3*v*).

És més, els *Capítols* de 1724 inclouen una clàusula addicional en relació amb les condicions de pagament per la custòdia dels *bagantinos* sobre la base de si llauren o no amb coble de bous: «Se declara, per magior especificació del capítol vint-i-vuit que trata de los *bagantinos* que se sembraran, que se deu entendre que los que faran giu y sembraran, axí lo *bagantino* de la sua viña com y qualsevol de altra viña, pagant per lo giu no pagarà cosa dinguna per sembrar dit *bagantino*; y los que no faran giu y sembraran en dits *bagantinos*, hara sían amos o no de aqueills, pagaran quatre embuts de forment com a narbonaiu, restant derogat lo dit capítol en quant a la paga de las dos vuitinas per taular com las viñas» (ASCA 394/13, f. 4*r*).

Finalment, en els *Capítols* de 1729 llegim que la producció de la *vinya* inclou explícitament els arbres fruiters existents en les *bardisses* i els *bagantinos*, per tal com els *barranxels* estan obligats a «guardar las *viñas* y giardins que entregats lis seran, y tot lo que serà en aquellas, com són abres, fruita, seps, palons, raïm, cañas, vi, lleña, arreus de viña, portas, gallinas y demés coses que se arrobaren de aquelles, entenent-se compresos los abres y fruhita que seran en baldissas y *bagantinos* de ditas *viñas*» (ASCA 394/14, f. 2*r*).

c) Etimologia

Com hem vist a l'apartat anterior, es tracta d'un sardisme que ja trobem documentat a l'inici del segle XVIII, si bé l'única documentació als nostres *Registres de danys* és de 1783.[113] És una adaptació del log. [baɣaṇˈtiu] «terra non ancora lavorata in una vigna» < log. ant. *bacantivu*, del ll. VACANTIVUS (DES, *s. v. bacantivu*), en alg. amb nasal epentètica, com en camp. (DUSI, *s. v. bagantìnu*; VSI[2], *s. v. bagantìnu*).[114]

3. *bardissa* f. 'tancament arbustiu de vinya' i 'part extrema d'una vinya sembrada de llegum i cereals o plantada d'arbres fruiters' / alg. mod. [baḷˈdisa] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

baldissa (2), **bardissa** (3); pl. **baldissas** (23), **bardissas** (5).

113. Ja trobo el mot, però, en les *Ordinacions* de 1609: «forment y ordi que hi haurà en bagantinos de dites vinyes» (Era, 1938, p. 435).

114. Cf. en cors *vacantivu* (Wagner, 1996, p. 70).

b) Particularitats semàntiques

Registrem el mot bàsicament amb dos usos o dues accepcions. D'una banda, *bardissa* per a 'tancament arbustiu de vinya'. En aquest sentit, la primera documentació, de 1707, reporta dany de «sarment y la bardissa tallada». Ara bé, sovint trobem el mot a l'expressió *revisors de cort de bardisses* (o *revisors de bardisses*), que dins la jerarquia de la *Barracelleria* correspon als homes que s'ocupaven de verificar les tanques, és a dir, el correcte tancament de les vinyes, com llegim en el *Registre de danys* núm. 16 (1763-1764) i, esporàdicament, en els *Registres de danys* núm. 9 (1728-1729), núm. 10 (1733-1734) i núm. 12 (1743-1744): «Juan Maria Casu y Antoni Maurreddu, revissors de *bardissas*, relàtan haver revista la viña de Agustý Simó posada en Cugussu, la qual, havent-la attentament mirada, la dónan per tancada y revista»; «Antoni Cugurra y Berthomeu Màsala, revisors de *bardissas*, relàtan haver revist la viña de Antoni Cadeddu posada en Ungias, y la dónan per tancada y revista per ésser molt ben tancada»; «Antoni Cadeddu y Juan Maria Sanna, podadors y massayos revisors de *baldissas*, relàtan haver revist la viña de Antoni Melis posada en Ungias y la dónan per tancada y revista»; «Llorens Franchi y Antoni Pinna, revisors de cort de *bardissas*, relàtan haver revist la viña de Antoni Llorens Manca, que no és furana, posada en lo camí de Sant Lussori, y la dónan per tancada y revista».

Com veiem en les nostres relacions, aquesta accepció de *bardissa* de 'tanca arbustiva' està generalment vinculada al concepte de *vinya*: «Relàtan [...] haver regonegut las *baldissas* del camí de la viña de Antoni Espada, que no és furana, posada en lo Fangarí, y la dónan per tancada y revista»; «lo sou cavaill és caigut, morint-se en la *bardissa* de la viña de Salaris»; «Relàtan [...] haver regonegut la viña de Antoni Murruchulo dita la Tanqueta, forana, posada en Ungias, que dóna *baldissa* al Prado, y la dónan per tancada y revista, cuya relació la dónan com a revisors de cort de *baldissas* a instància del dit Murruchulo».

Convé notar que els *Capítols* de 1762 insten els propietaris de vinyes obertes «para que sierren las *baldissas* que dan a los caminos o al prado corto y largo, los quales estaran obligados serrar» (ASCA 394/15, f. 8*r*). D'aquesta manera, les *bardisses no foranes*, «las bardissas que dan a los caminos y no al prado, se tendrán por bien serradas mientras entén de manera que en ellas no pueda entrar buey o cavallo» (ASCA 394/15, f. 9*v*). Per tant, la *bardissa* és objecte de tot tipus de danys: «sarment y la *bardissa* tallada»; «fondos y *baldissas* cremadas»; «la *baldissa* cremada y un abre de barracoch de sa viña en lo Caragol».[115]

115. Notem l'adj. *cremada*, de *cremar*, solució hereditària que acabarà essent substituïda pel manlleu del sass. (i gal. i cors) *brujar* [bru'ʒa] (VDS, VDFG i DCF, *s. v. brusgià*), si bé en els nostres registres sempre trobem *cremar*, fins al 1777: «cañissus cremats». A partir del segle XIX ja comencem a trobar lliçons de *brujar* en els *Registres de danys*, com ara «baldissa bruxada», de 1802 (ASCA 262, ll. «A», f. 11*r*), i «cañissus, que li han bruxiat», de 1810 (ASCA 268, ll. «S», f. 5*r*).

Per altra banda, la segona accepció de *bardissa* designa metonímicament la 'part de terra conreada que hi ha en un extrem de la vinya tancada amb bardisses, sigui d'arbres fruiters, de llegums o de forment' (no recollida a DCVB, *s. v. bardissa*): «dayñ de forment en las *bardissas* de la vigna» i «dayñ en las *bardissas* de la vigna»; «tres embuts de fava a gra en la *bardissa* y sinch-sents y tres sous de dayñ de favas que indícan haver-hi en las sent y tres matas que són enmitg de la plantada».

Aquesta segona accepció ja és considerada en els *Capítols*. Així, en els de 1691 llegim: «Que qualsevol que sémbria en bagantino atgia de pagar com a narbonayu; diferent de lo que se sembrarà en *bardisas*, que no atgia de pagar cosa alguna» (ASCA 394/2, f. 3*r*). Fins i tot registrem el concepte de *llenya de bardisses* en els *Capítols* de 1724: «Que ninguna persona [...] que no sia amo de vigna no puga portar sarment ni rabassons de viña de altri, ni *lleña de bardissa*» (ASCA 394/13, f. 2*r*). I en els *Capítols* de 1729 llegim que la producció de la *vinya* inclou explícitament els arbres fruiters plantats en les *bardisses*, per tal com els *barranxels* estan obligats a «guardar las *viñas* y giardins que entregats lis seran, y tot lo que serà en aquellas, com són abres, fruita, seps, palons, raïm, cañas, vi, lleña, arreus de viña, portas, gallinas y demés coses que se arrobaren de aquelles, entenent-se compresos los abres y fruhita que seran en *baldissas* y bagantinos de ditas *viñas*» (ASCA 394/14, f. 2*r*).

c) Etimologia

És un mot d'herència catalana (derivat de *barda* 'cleda' < *BARDA, preromà), si bé en alg. ha adoptat una accepció per a designar la part de vinya sembrada de llegums o forment.

Pel que fa a la forma fonètica, a mitjan segle XVIII ja està consolidada formalment la variant amb canvi de /ɾ/ > [l] en posició de coda travada, tot i que el 1728 trobem un primer cas esporàdic de «baldissas».[116] Així, en el *Registre de danys* núm. 16 (1763-1764) observem clarament la generalització de la solució: setze casos de *baldissa* (o *baldisses*) enfront d'un únic cas de *bardisses*; de fet, en els registres núm. 12 (1743-1744) i núm. 14 (1753-1754) ja només registrem la variant amb *-l*, i també en el registre núm. 17, amb una única lliçó de 1768. Per contra, les nostres lliçons documentades entre 1707 i 1734, tret del cas de «baldissas» (1728), són amb *-r*.[117] En castellà, els *Capítols* de 1762 donen *baldissas* (o *baldisas*), sense traducció i amb el canvi fonètic: «leña de *baldissas* o de árboles» (ASCA 394/17, f. 2*r*; ASCA 394/15, f. 2*v*), si bé, i de la mateixa mà, trobem un cas de «bardissas» (ASCA 394/15, f. 4*r*).

116. Documento la variant «baldissa» en *Registres de danys* de la *Barracelleria* des de 1681 (Bosch, 2002, p. 37, i Bosch, 2009, p. 268-269).

117. El canvi encara devia estar estigmatitzat socialment al primer terç del segle XVIII (Bosch, 2009, p. 267-270; Bosch, 2002, p. 34-39).

4. *camp* m. 'íd.' / alg. mod. ['kamp] / etim.: cat.

a) Variants documentades

camp (11).

b) Particularitats semàntiques

Es tracta d'un mot en recessió en alg. mod., però encara existent,[118] que als nostres registres sembla tenir un valor força genèric de 'terreny conreat' (sinònim de *narboni* o de *llaurera* i, per extensió, de *salt*; però també de *vinya*). Avui, però, el mot ha estat substituït per l'it. *campanya* 'terra de cultivar, de sembrar, de deixar a pàscul' (DCA, *a. v.*), solució que també s'ha anat introduint en sd. en detriment de *sartu* o *kampu* 'camp' (Lörinczi, 1982, p. 204).

De fet, Sanna recull el mot per a 'extensió gran de terra no cultivada', si bé reporta la citació contextual *Les ovelles són al camp, menjant lo restoll* (DCA, *s. v. camp*). Palomba ([s. d.], p. 71-72), a començament del segle xx, registra tots dos mots (*camp* i *campanya*) com a sinònims, si bé dóna també *camp llaurat*.

Als nostres registres, el mot, poc freqüent, està associat a diversos conreus, d'horta, de vinya i de cereals, cosa que confirma l'abast semàntic genèric de 'terreny conreat': «dos bàrrios de ordi del *camp*», «dayñ de síndrias que li han arrobat de lo *camp* que té en la Argiantera», «dayñ de llantias en lo *camp* de Nurague Lante», «han estimat en lo *camp* dit de Sant Juan, en la iglésia y convent demolit de capuchins, dayñ de doze mesuras de forment fet de bous [...], y un estareill de ordi entre mesat y mengiat de bous», «quatre mannas de forment del *camp* de Santa Rosolia», «sis mannas de forment arrobadas del *camp* de mestre Peruchu Coco en los Vargielets», «vuit barris de rabassa [que] li falta de son *camp*», «daiñ de raïm del *camp* de Floris», «deu barris [de] rabassa de son *camp*».

c) Etimologia

El mot ha conservat la solució hereditària catalana (< ll. CAMPUS), que documentem als nostres registres entre 1692 i 1784.

5. *cuili* m. 'terreny clos per al bestiar; pleta' / alg. mod. ['kujɾi] / etim.: sd.

a) Variants documentades

cuili (4).

118. Alguns dels nostres informadors encara reconeixen el mot per a 'terreny conreat'. Ha quedat fixat també en topònims locals, com recull Caria (1993*a*, p. 84-85): *lo camp de l'Esperança*, *lo camp de Pòllina*, *lo camp del Rei*, etc.

b) Particularitats semàntiques

Tot i que Caria (1993*a*, p. 89-90),[119] Sanna (DCA, *s. v. cuïli*) i Corbera (2000, p. 168, *s. v. qüili*) donen el mot per a 'tancat per a les ovelles; cleda',[120] els nostres registres no evidencien diferències semàntiques respecte de *mandra* (vegeu-lo *infra* 11), i, doncs, abonen un significat més general de 'terreny clos per al bestiar'. De fet, Palomba ([s. d.], p. 176) reporta *cuili* per a «terré y dimora de pertinencia del pastor».

Notem que en la primera documentació de *mandra*, hom registra el furt o desaparició d'un cavall, aspecte que coincideix amb tres de les quatre lliçons de *cuili*: «la hiegua que li falta del cuili» i «lo cavaill que li falta del cuili»; en la darrera documentació de *cuili*, s'hi esmenta en bou destravat: «vaya a se prenda lo bou que se troba en Serra Ispidda, en lo cuili de Joseph Cossu, destravat».

c) Etimologia

Es tracta d'un sardisme ben antic, que Caria (1990*b*, p. 43) ja documenta el 1601; és compartit pel sass., amb la mateixa realització [ˈkujɾi] (VISAM, *s. v. ovile*; VDS, *s. v. cuìri*), amb el rotacisme -/l/- > [ɾ], solució que no evidencien les nostres lliçons.[121] Del log. [ˈkujle], camp. [ˈkujli] < ll. CUBILE (DES, *s. v. kubile*).[122]

6. *estula* f. 'rostoll' / alg. mod. Ø / etim.: log.

a) Variants documentades

estula (1).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó documentada és «han portat la giua ['ramat boví'] a la estula». En alg. mod. tenim, però, la solució genuïna *restoll* [rasˈtol], que també trobem als *Registres de danys* editats.

Notem el derivat *estular* 'rostollar; el bestiar, pasturar els rostolls' que reporten els *Capítols* de 1762 i 1783: «los barrancheles no puedan poner en *mandra* o accorralar la juba antes de los 25 de marzo, hasta que se de el permiso para *estular*; y que en tal intermedio les sea solamente permitido accorralarla después empero

119. En la toponímia local, amb les solucions *cuili* [ˈkujɾi] i dim. *cuilatxa* [kuɾiˈat͡ʃa] (cf. Caria, 1992, p. 226, *s. v. cuilacha*; Corbera, 2000, p. 160, *s. v. culiatxa*).

120. Cf. *kuíle de berbèkes* 'cleda d'ovelles' (Wagner, 1996, p. 248).

121. Per a una cronologia dels canvis fonètics de l'alg. de la mà del sd. i del sass., veg. Bosch (2009, p. 270-271) i Bosch (2002, p. 34-40).

122. Per a l'accepció del log. *cuile* 'cleda d'ovelles', hi pot haver hagut una interferència entre OVILE i CUBILE, a través d'un procés d'homonimització (DES, *s. v. cubile*).

depuesto el sol y sacarla de la *mandra* al amanecer, a tal que de essa suerte no padescan mucho los bueyes y tengan tiempo sufficiente de pascular» (ASCA 394/15, f. 6*r*, i ASCA 394/18, f. 7*v*).

c) Etimologia

Del log. *istula* 'rostoll' < ll. *STUP(Ŭ)LA per STIPŬLA (DES, *a. v.*), sardisme que no ha substituït la solució hereditària *restoll*.

7. *hort* m. 'íd.' / alg. mod. [ˈɔl̪t] (pl. [ˈɔl͡ts]) / etim.: cat.

a) Variants documentades

hort (11), **ort** (5).

b) Particularitats semàntiques

Com apunten les nostres lliçons documentades, els horts, a l'Alguer —i a la resta de l'illa—, a prop dels nuclis habitats i de les cases, estan sembrats generalment d'hortalisses (Lörinczi, 1982, p. 205): «dayn de sebba en lo hort»; «dayñ de sebbas en lo hort»; «sis malons de l'hort»; «sinch melons y un sombrero de l'hort»; «dayñ de sebas, llatugas y colyflor en lo hort».

Hi trobem, doncs, referències a tota mena d'eines de pagès i estris de llaurar, que són objecte de robatoris: «dany de carts, cadufus y un calsó de tela que li han furtat del sou hort» (1783); «una chapa que li han pres de l'hort» (1702); «lo cavaill, una bèrtola, un cabristu y pigius de bàtil que li han robat de l'ort» (1728). Cf. «té lu bou negra, que està morint de flaquesa, en lo ort de la Taulera» (1778).

Encara ara és ben viu el top. *camí dels Horts* (Caria, 1993*a*, p. 83), avui un carrer urbà traduït en el nomenclàtor viari oficial per *via degli Orti*.

c) Etimologia

El mot ha conservat la solució hereditària catalana (< ll. HŎRTUS), si bé, des d'un punt de vista fonètic, en alg. mod. tenim [ˈɔl̪t] (pl. [ˈɔl͡ts]), amb canvi de /ɾ/ > [l] en posició de coda travada, solució que els nostres registres no evidencien (Bosch, 2009, p. 267-270).

8. *iscla* f. 'terreny humit i fèrtil a la vora d'un riu, conreat esp. d'arbres fruiters i d'hortalisses' / alg. mod. [ˈiskɾa] / etim.: log.

a) Variants documentades

iscla (3), pl. **isclas** (1).

b) Particularitats semàntiques

Sanna recull el mot per a 'bocí de terra húmida' (DCA, *s. v. iscra*) i Palomba ([s. d.], p. 72) dóna «tros de terra a la vora del rio», en it. «un terreno fertile [...][123] fiume»,[124] accepcions que s'adiuen amb l'ús que reporta Caria (1992, p. 227): «Aiguamoll, terreny humid [*sic*] prou vegades creuat per riueres i conreat com a horta o fruiter».

Una de les nostres lliçons il·lustra clarament que es tracta d'un 'terreny humit': «vaya a retirar lo bou mort enfangat en las isclas de Melay» (1768). De fet, l'accepció actual de l'alg. *iscla* per a 'terreny conreat a la vora d'un riu'[125] s'adiu perfectament amb l'homònim sass. *ischra* per a «terreno umido ma non proprio acquitrinoso che può essere adattato a cultura» (VISAM, *s. v. acquitrino*) i amb el sic. *iska*, segons Wagner «un pezzo di terra alluvionale circondato dalle acque di un fiume» (DES, *s. v. iskra*).

Convé no confondre *iscla* amb els mots *ena* [ˈɛna] 'aiguamoll' i *pisquina* [pisˈkina] 'estanyol; bassa',[126] sardismes que apareixen en els nostres *Registres de danys* com a referències toponímiques.

c) Etimologia

Del sard log. [ˈiskɾa] (< ll. IN(S)ŬLA) per a «valle paludosa e fertile, sito acquitrinoso» (DES, *s. v. ískra*), solució també compartida pel sass. *ìschra* [ˈiχχɾa] (VISAM, *s. v. acquitrino*).

Tractant-se, doncs, d'un préstec del log., amb realització [ˈiskɾa], que coincideix amb la pronúncia de l'alg. mod., solució manllevada amb rotacisme etimològic, les nostres lliçons *iscla* (pl. *isclas*) podrien amagar aquesta realització si considerem que la grafia *-cl-* és imputable a una ultracorrecció, tenint en compte que al llarg del segle XVIII aquest canvi -[kl]- > -[kɾ]- no era encara sistemàtic i que, doncs, devia estar socialment estigmatitzat (Bosch, 2009, p. 272-273).

Tanmateix, no hem d'oblidar que en sard antic hom documenta la solució *iscla* i que en els parlars sards actuals trobem derivats del tipus log. [isˈkale] i gal. [ˈiʃale] (< [ˈiʃa]) per a 'terreny humit', amb etimologia dubtosa entre ll. ISCLA i I(N)SŬLA

123. Segueixen uns mots il·legibles, amb correccions.

124. Recull, equivocadament, el mot en masculí «un iscla» (amb realització [ˈiskɾa]). Cf. «la *iscla* de Santa Cathelina» (1764) i «la iscla del dit Jaume Valenti» en un doc. de 1611 (Caria, 1992, p. 184).

125. Jo mateix vaig documentar i fotografiar l'*iscla de Piretti* (deformació del cognom *Peretti*) als afores de l'Alguer, a Santa Anna (Bosch, 2002, p. 163). Cf. el top. *pou de l'iscla de Leoni* (Caria, 1993*a*, p. 106).

126. Sanna només recull *pisquina* per a «lloc ple d'aigua no corrent; petit estany», que fa correspondre al cat. 'bassa, bassal' (DCA, *s. v. pisquina*). Palomba ([s. d.], p. 72) no els recull; registra, però, *fangal* per a 'fangar' i 'pantà'.

(DES, *s. v. iskra*; Lörinczi, 1982, p. 207). És més, Spano reporta log. i camp. *isca* i *iscra* al costat de *iscia*, que fa derivar del grec SCHIA (VSI[2], *s. v. iscia*).[127]

9. *jardí* (o *jardinet*) m. 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp' / alg. mod. [d͡ʒaɲˈdi] / etim.: cat. (← log. [← fr.])

a) Variants documentades

giardí (3), **giardý** (1), **jardí** (1); **giardinet** (4).

b) Particularitats semàntiques

Els *Capítols* de 1729 diferencien explícitament *hort* i *jardí*, com a terrenys inclosos en l'*hazienda* 'possessió': el primer treballat per «ortolans» i el segon per «giardiners, o los amos dels giardins» (ASCA 394/14, f. 5*r*), els terrenys adjacents a la casa de camp plantats d'arbres fruiters.[128] Així, els *Capítols* de 1798, redactats en italià, apunten que cal considerar «per un solo fruttale giardino ed olivetto, benchè sieno in diverse porzioni» (ASCA 394/19, f. 11*r*), mentre que els *Capítols* de 1802 expliciten que la *Barracelleria* serà responsable tot l'any «dei frutti dei giardini» (ASCA 394/20, f. 17*r*), diferència que també trobem tant als registres de danys com als capítols de la *Barracelleria* de Sàsser, redactats en sard, que donen «ortos» i «jardinos».[129]

De tota manera, com és habitual a Sàsser i a altres llocs de Sardenya (Cherchi Paba, 1977, vol. III, p. 227-241), en els nostres *Registres de danys* el terme *jardí* (o *jardinet*) està més aviat associat a un 'terreny de cítrics', com expliciten la nostra primera documentació del mot, de 1699: «tarongias, llimó y magranas en lo *giardí*», i també el primer cas de *jardinet*, de 1743: «sent-y-trenta llimons arrobats del *giardinet* de la viña».[130]

Per altra banda, els registres també confirmen la localització del *jardí* a tocar de la casa de camp o de la vinya: «la *casa* de la *viña* y *giardinet* que li han obert y robat» (1748), «un bigaró de sivina tallat de la parra del *giardinet* hont són montats y li han arrobat de dins la *casa* onze plats de terra y dos mesuras de favas de la *viña* y una anfirquidura tallada y dos brocadas de la parra del *giardinet*» (1758). En aquest darrer cas, notem, a més, la presència d'una *parra* al jardí. I és que l'as-

127. Palomba ([s. d.], p. 72) fa derivar l'alg. *iscla* «dal sardo *iscia*, *isca*».

128. Cf. «un bou que li falta de la jua a Andria lo *jardiner* del marquès» (1692).

129. Veg. p. 16.

130. En un *Registre de danys* de 1693 llegim: «dayn de ponpias, llimons y tarongias del giardí del canongie Manca» (ASCA 290, f. 16*r*); en canvi, el 1691 registrem altres arbres fruiters en un jardí: «dayn del giardí de l'ardiaca Sequi, 40 magranas albaras de Càller, sinquanta peras y dos mucadors de pirastu» (ASCA 289, f. 10*v*).

sociació entre *jardí* i *raïm* la tornem a trobar en una relació de 1702: «muscatelló y muscatell de las espal·leras de foras del giardí», on *espatleres* està referit a les 'fileres o rastelleres de ceps de vinya' (DCA, *s. v. espatlera*). Finalment, una relació de 1768 situa al jardí *sarment* (de ceps o de parres) i *taronges*: «deu barris de sarment pres de dias del *jardí* y dos dozenas de tarongias de Portugal, una chapetta y sis barris de rama de sa viña de la Conetta».

Convé advertir, però, que aquesta accepció de *jardí* per a 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp' és en desús en alg. mod., cosa que explica que ja no la reculli el DCA (*s. v. jardí*).

c) Etimologia

Tot i ser un mot d'origen fr. (a partir de *jardin*) documentat en cat. des del segle XIII, també penetrat en l'it. (DECLC, *s. v. jardí*), semàntícament podríem parlar d'una accepció autògena, compartida per l'alg. i alguns parlars sards,[131] ben present en els registres de danys i capítols de la *Barracelleria* de Sàsser, redactats en sd. No podem descartar, doncs, que l'accepció respongui a un calc semàntic del sd.

En sd., Spano el recull per a l'it. *giardino* (VSI[2], *s. v. giardìnu*), sense més explicació; en canvi, Porru registra el mot per a «ortu deliziosu» (DUSI, *s. v. giardìnu*). Més modernament, DSIPL registra *giardinu* a Oliena per a «fruttetto e orto» i l'accepció *giardinu de arantzos* 'jardí de tarongers', mentre que el nuor. *zardinu* és un terreny d'*ortalissias* (VISN, *s. v. giardiniera*).[132]

10. *llaurera* f. 'camp de blat i altres cereals; sembrat' / alg. mod. [ʎawˈrera] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

laurera (1), **llaurera** (13).

b) Particularitats semàntiques

Cal buscar l'origen del mot en les concessions de terres per llaurar i sembrar blat i altres cereals de finals del segle XVI i sobretot a partir del segle XVII (Orunesu, 2003, p. 583). N'hi havia tantes, de concessions de llaureres, a inici del segle XVII, que el sistema causava dificultats de pastura per al bestiar i, doncs, la denúncia de molts danys als sembrats, fins al punt «com és al present que per aver fet

131. Tanmateix, Wagner ni en parla a DES, i Atzori (1984, *s. v. Ğardinu*), que no recull aquest significat, sinó únicament 'terreny per al conreu de flors', fa derivar les solucions sardes de l'it. *giardino*.

132. Cf. sass. *giardhìnu* (VISAM, *s. v. giardino*; VDS, *s. v. giardhìnu*) i gal. *cialdinu* (VIG, *s. v. giardino* VDFG, *s. v. cialdinu*).

llaurera en dit Salto Major y axí bé llaurera en lo Padro y fora de aquell lo bestiar resta amb tanta estretesa de salts, que és impossible que no hi vinga hu dels dos danys o la distructió tota de dit bestiar o la de las llaureras» (Era, 1938, p. 430).

Les nostres lliçons expliciten que el mot designava 'camp conreat de blat, ordi o lli' —i, doncs, 'sembrat', per extensió—, totes documentades entre 1683 i 1701, per la qual cosa es devia tractar d'un mot en recessió, que no torno a trobar en els *Registres de danys* editats, molt probablement substituït per altres solucions lèxiques —com ara *salt* o, sobretot, *narboni*—, o simplement per *sembrat*, mot que només documento, però, en una ocasió en els *Registres de danys*.[133]

Tanmateix, encara reporten el mot els *Capítols* en català, del primer terç del segle XVIII, amb el valor de 'sembrat d'herba ['cereals']' («forment de erba, axí de ordi, lli, favas i demés que tindran en los sous narbonis y llaureras»)[134] i en l'expressió *fornir la llaurera* (o *fornir de llaurera*) 'llaurar i sembrar': «Sempre que a los massayos que estaran sembrant y que la jua no sia en corda se li fassa dayñ de erba, no sían obligats dits barranchels a pagar-lo, especificant que, fornit que hatgia qualsevol de *llaurera* y entregat los bous als barranchels, corrirà la *llaurera* a compte de dits barranchels y pagaran lo dayñ que se y farà» (ASCA 394/12, f. 4*r*), de 1714; «Fornit que atgia qualsevol massayo la *llaurera* y entregats los bous als barranchels, corrirà la *llaurera* a compte de aqueills y pagaran lo d*ayñ* [de erba] que se hi farà» (ASCA 394/14, f. 4*r*), de 1729.

Els *Capítols* de 1729 també expliciten que dins un *bagantinu* (vegeu-lo *supra* 2), hom pot *fer llaurera* 'sembrar': «Com dits bagantinos no sien sembrats per los dits amos o qualsevol altra persona que tinga giu y *fassa llaurera*, que en tal cas pagant lo giu no pagarà cosa dinguna per sembrar en dits bagantinos; y no tenint giu ni *fent llaurera*, pagarà dits quatre embuts, segons se ha dit, no entenent-se en dits bagantinos compresas las baldissas que van ab las viñas» (ASCA 394/14, f. 4*r*).

Al sud de Sardenya, conformen la *laurera* [lawˈrɛɾa] (camp.) els 'terrenys oberts o *salts* per al conreu extensiu de secà dels cereals', especialment blat, ordi i fava, tenint en compte que aquesta lleguminosa constitueix l'aliment principal, barrejat amb palla de blat, per al bestiar gros, sobretot per als bous (Lörinczi, 1982, p. 205-206), cosa que explica que hi hagi tantes anotacions a collites de fava en els *Registres de danys*.

En aquest sentit, els *Capítols* de 1729 diferencien *bous de carro* dels *bous de llaurera*, amb cost d'indemnització addicional si estan «sembrant o fent veranili» (ASCA 394/14, f. 3*v*).[135]

133. Als nostres registres ja trobo *salt* el 1698, i *narboni* no apareix fins al 1724 (però el mot ja es documenta a la fi del segle XVI). Els *Capítols* en castellà de 1762 tradueixen *llaurera* per «sembrado» (ASCA 394/15, f. 2*v*). Veg. 17. *sembrat*.

134. ASCA 394/14, f. 4*v*.

135. Veg. 22. *veranili*.

Finalment, demostra que l'accepció dels nostres registres és en desús el fet que Sanna registri el mot únicament per a «lo llaurar lo terré» (DCA, *s. v. llaurera*); en canvi, recull *sembrat* amb el valor de «terré a on se gita la llavor» (DCA, *a. v.*).

c) Etimologia

És un mot d'origen cat., a partir de *llaurar* o *llaurada*, amb variació morfològica autògena, que el sd. ha manllevat de l'època de dominació catalana de l'illa, especialment en camp., on trobem *laurera* [lawˈrɛɾa] (DSI, *s. v. laurèra*; Lörinczi, 1982, p. 205-206). Wagner, que obvia la solució algueresa, apunta que «una tale formazione non esiste né in spagnolo, né in catalano, ma la voce è foggiata sul modello delle formazioni spagnole-catalane» (DES, *s. v. laborare*).[136]

11. *mandra* f. 'terreny clos per al bestiar; pleta' / alg. mod. [ˈmaⁿdɾa] / etim.: log.

a) Variants documentades

mandra (3).

b) Particularitats semàntiques

De les tres lliçons documentades, només una sembla significar 'pleta' o 'terreny clos per al bestiar' («lo cavaill que li falta de la mandra de la Giua»),[137] mentre que les altres dues semblen més aviat referències toponíniques de localització de danys de collita: «a veure dayñ en lo salt de la mandra de Bul·lita» i «a veure dayñ en la mandra de Porcos».[138]

De tota manera, la documentació del segle XVI ja apunta que a l'Alguer la *mandra* era el terreny destinat per al repòs nocturn del bestiar gros, especialment els bous domats de la *jua*: «Si suppone che i buoi della *jua*, quando non sono radunati per il riposo pomeridiano nel *meriagle*, ovvero per il riposo notturno nella *mandra*, siano lasciati al pascolo del *padro*, in specie in quello di *Cugusso*» (Orunesu, 2003, p. 688). Contràriament, al migdia, reposaven al *miriagu* (vegeu-lo a continuació).

Els *Capítols* de 1762 i 1783 fixen que «los barrancheles no puedan poner en *mandra* o accorralar la juba antes de los 25 de marzo, hasta que se de el permiso para *estular* ['rostollar']; y que en tal intermedio les sea solamente permitido accorralarla después empero depuesto el sol y sacarla de la *mandra* al amanecer, a tal

136. DCVB recull *llaurera* només per a 'ganes de llaurar', mentre que DECLC (*s. v. llavor*) recull el mot derivat sense cap explicació.

137. Caria (1993*a*, p. 93) registra el topònim *la fontana de la mandra de la Jua* (literalment, 'la font del tancat del ramat').

138. Caria (1993*a*, p. 114) reporta, dins la llista de *tanques*, «Mandra 'e Porcos» i «Bul·lites».

que de essa suerte no padescan mucho los bueyes y tengan tiempo sufficiente de pascular» (ASCA 394/15, f. 6*r*, i ASCA 394/18, f. 7*v*).

Sanna recull el mot més aviat per a 'cleda d'ovelles': «petit corral, amb parets de pedra o de feixos de rama, a on se tanca lo masoni de les ovelles per munyir-les o les tendre la nit» (DCA, *s. v. mandra*), accepció que s'adiu amb el log. mod. (DSIPL, *s. v. mandra*), mentre que Wagner dóna el mot per a 'pleta': «recinto a muro o a siepe per rinchiudere il bestiame» (DES, *s. v. mandra*), com en sass., per a «chiuso, recinto (per custodirvi il bestiame)» (VDS, *s. v. mandra*).[139]

No podem descartar en els nostres registres, com hem vist, una relació de sinonímia entre *mandra* i *cuili*.

c) Etimologia

Del sard log. [ˈmaṇdɾa] (< ll. MANDRA) per a «recinto a muro o a siepe per rinchiudere il bestiame», si bé «in sardo antico aveva il senso di 'pascolo, spazio di terreno prativo, chiuso per la difesa degli animali e assegnato al pascolo comune delle *ville*'» (DES, *s. v. mándra*). Com hem vist, el mot és compartit també pel sass.; també el registrem en gal. (VDFG, *s. v. mandra*; VIG, *s. v. ovile*).[140]

12. *miriagu* m. 'obaga on reposa el ramat al migdia' / alg. mod. Ø / etim.: log.

a) Variants documentades

miriago (2), **miriagu** (4).

b) Particularitats semàntiques

Tot i que als nostres registres trobo sempre el mot referit a la mateixa obaga *de l'Estany*, es tracta d'un nom genèric que ja és documentat a l'Alguer a finals del segle XVI, amb la variant catalanitzada *meriagle*, per a 'obaga on reposa el ramat al migdia', «luogo dove durante il meriggio sostano all'ombra i buoi da lavoro» (Orunesu, 2003, p. 557), a prop d'un curs d'aigua, en contraposició a *mandra* (vegeu-lo *supra* 11): «que negunes vaques se acosten al meriagle de la jua» (Era, 1938, p. 407).

De tota manera, les nostres lliçons reporten danys de sembrat en aquestes zones: «dayñ de ordi al miriagu de l'Estayñ», «han estimat en lo miriagu de l'Estayñ [...] dayñ de tres migianas de ordi fet de bous», «han estimat en lo miriagu de

139. Wagner (1996, p. 214) registra les solucions del camp. *mándrya de is bitèllus* 'pleta de vedells', que es correspon al *bakkile* (veg. 21. *vaquili*), *mándra de an ònis* 'pleta dels anyells' (ibid., p. 247), també aplicat a les cabres (ibid., p. 254).

140. En camp., en canvi, trobem el catalanisme *tanca* equivalent al log. *mandra* 'pleta', «po tanca de calisisiat sorti de bestiamini» (DUSI, *s. v. tanca*).

l'Estayñ, a instància de Ambrós Satta, dayñ de un raher de ordi fet de bous», «han estimat en lo miriago y paris de l'Estayñ, salt de Antoni Mula Arito, dayñ de sis reals entre forment y ordi fet de bístias de mola».

c) Etimologia

Del log. *miriagu* [miˈrjaɣu] 'obaga on reposa el ramat al migdia' < ll. MERIDIARE, amb encreuament de UMBRACULUM (DES, *s. v. meriare*; Wagner, 1996, p. 261-262).

13. *narboni* m. 'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat' / alg. mod. [nalˈbɔni] o [alˈbɔni] / etim.: sd.

a) Variants documentades

narboni (107), **narbony** (1); pl. **narbonis** (1).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. Sanna només registra el derivat nominal *narbonaiu* per a significar 'cavador', «treballador que preniva en afito ['lloguer'] una campanya i la cultivava personalment, sense tendre nemanco bous per llaurar» (DCA, *a. v.*), però sí que recull la variant *arboni* [alˈbɔni] per a «terra de llaurar per sembrar forment, ordi, etc.» (DCA, *s. v. alboni*), solució que també registro entre els nostres informadors (Bosch i Sanna 1996, p. 26). Tampoc Palomba ([s. d.], p. 71-74) no recull el mot a començament del segle XX.

Tanmateix, els *Capítols* de 1724 i els de 1729 relacionen explícitament *narbonaiu* amb una eina (el *marró* 'aixada ampla, xàpol') i amb la pròpia collita de blat (el *forment*): «Que los *narbonayos* pagarà quiscú de aqueills als dits barranchels quatre embuts de forment y se lis pagarà los marrons y lo dayñ de erba que tindran en los sous *narbonis*» (ASCA 394/13, f. 3*v*, i ASCA 394/14, f. 4*v*); pel que fa a la sembra, el *narbonaiu* necessita «llavor y arreos de la sementera» (ASCA 394/14, f. 4*v*.). Tanmateix, en un *narboni* trobem altres cultius, a més del blat: «forment de erba, axí de ordi, lli, favas i demés que tindran en los sous narbonis y llaureras» (ASCA 394/14, f. 4*v*).[141]

El 1780 Manca Dell'Arca detalla la tècnica de *narbonare*, és a dir, de sembrar terrenys «di prima coltura» (*narbonis*), tractant de «non lasciar terreni seminati senza coprire», amb el *marró*, una aixada «di taglio forte, e proprio per fender le terre dure ed incolte» (Manca, 2000, p. 60-61). Notem el gal. *nalbòni* per a 'terreny cavat per a la primera sembra» (VDFG, *s. v. nalboni*; VIG, *s. v. terreno*). Wag-

141. Veg. 10. *llaurera*.

ner registra el sard *narbòni* (camp.) o *narbòne* (log.) per a 'terreny cavat que, un cop apilades les pedres i estassats els matolls i arbustos, és a punt per a llaurar' (DES, *s. v. árvu*).

El *narboni* generalment està inclòs dins d'un salt 'terreny obert', d'on es desprèn el fet que abans de llaurar la primera vegada s'hagi d'estassar i d'apilar pedres (ço és: fertilitzar la terra). Aquesta relació d'inclusió semàntica, sovint implícita, a voltes apareix remarcada explícitament: «en lo *narboni* de Antoni Pinna posat en lo salt de la Giaga», «en lo sou *narboni* del salt de la Giaga», «lo *narboni* del salt de la Giaga», «lo *narboni* de Antoni Maria Deriu posat en lo salt de Bil·lau», «lo *narboni* del salt de Bil·lau», etc. Com es pot observar, hi ha alternança entre les solucions *narboni del salt de* [...] i *narboni (posat) en lo salt de* [...].

Per la cronologia de les nostres lliçons, sembla que podem establir una relació de sinonímia entre *llaurera* i *narboni*, mot d'origen sard que hauria tendit a substituir el primer, d'herència catalana: fins al 1703 trobo *llaurera* als *Registres de danys* editats (fins al 1729 als *Capítols*), mentre que *narboni* comença a aparèixer a partir de 1724. Tanmateix, no hem d'oblidar que *narboni*, si bé respon també a 'terreny sembrat', exigeix prèviament l'estassada, per tal com s'ha de llaurar per primera vegada (Orunesu, 2003, p. 584).

c) Etimologia

La solució dels nostres registres *narboni* no evidencia la realització de l'alg. mod. [nalˈbɔni], en recessió, que s'adiu fonèticament amb la variant del camp. *narbòni* [naɾˈβɔni] i sass. *naibòni* [najˈβɔni], enfront del log. *narbòne* [naɾˈβɔne] < ll. *ARVONE, amb el clític indeterminat aglutinat (DES, *s. v. árvu*; VDS, *s. v. naibòni*; VIG, *s. v. terreno*).[142] Tanmateix, en alg. mod. és més habitual [alˈbɔni] (DCA, *s. v. alboni*; Bosch i Sanna, 1996, p. 26), amb desaglutinació de *n-* en contextos [un nalˈbɔni] > [un alˈbɔni], magrat *narbunaiu* [nalbuˈnaju] 'llaurador, cavador'.

14. *olivar* m. 'íd.' / alg. mod. [uɾiˈva] / etim.: cat.

a) Variants documentades

olivà (1), **olivar** (2).

b) Particularitats semàntiques

Tot i que actualment a l'Alguer hi ha un munt d'olivars (setanta-tres olivars dins la toponímia local, segons Caria, 1993*a*, p. 100-102), els *Registres de danys*

142. Per a l'adaptació en *-oni* de manlleus del sard log. acabats en *-one*, veg. Bosch (2009, p. 262-263).

editats no esmenten gairebé aquest tipus de conreu, cosa que ja trobàvem en els registres d'estimes de fruita del primer terç del segle XIX (Bosch, 1999*b*, p. 77-79). De fet, per raons socioeconòmiques diverses, es tracta d'un conreu relativament recent, que comença a estendre's a partir de la fi del segle XVIII i, sobretot, del segle XIX (Serra, 1994, p. 172, i Scala, 2001, p. 67-68).

En una de les tres lliçons documentades s'indica dany de blat en un olivar: «dayñ de forment fet de bous en lo olivar de Delitala»; en una altra, hom denuncia el furt d'un coble de bous: «un giu que li manca de l'olivà del Rei». Finalment, hi ha relacions en què hom situa les *oliveres* dins una *vinya*: «dayñ de olivas y lleña en la viña» i «las vacas que abítan en Salondra li han fet dayñ de un abre de oliva en la sua viña».

Malgrat que es tracti d'un conreu força tardà a l'Alguer, els *Capítols* de 1686 ja fan referència a l'*olivar*: «guardar vignas, jardins, orts y olivars, y tot lo que serà en aquells» (ASCA 394/1, f. 2*v*). Els *Capítols* de 1798, redactats en italià, equiparen el valor dels arbres fruiters dels jardins amb el de les oliveres: «dovranno intendersi per un solo fruttale giardino ed olivetto, benchè sieno in diverse porzioni» (ASCA 394/19, f. 11*r*), perquè l'arboricultura, generalment desenvolupada en terrenys tancats, inclou l'olivera i els cítrics dels *jardins* (Lörinczi, 1982, p. 205).

c) Etimologia

El mot ha conservat la forma hereditària catalana, malgrat el rotacisme *-l-* > [ɾ], solució que no evidencien encara les nostres lliçons.[143]

15. *restoll* m. 'íd.' / alg. mod. [ras'tol] / etim.: cat.

a) Variants documentades

rastoill (1), **rastoyll** (1).

b) Particularitats semàntiques

Mentre Sanna recull el mot aplicat a la 'part de les tiges de blat i d'ordi que resten al camp un cop segat': «canya que resta en terra del forment o de l'ordi messat» (DCA, *s. v. restoll*), les lliçons reportades remeten a l'accepció 'camp segat abans que s'hi faci una nova operació': «que hatgia de carrugar lo ordi que té al rastoyll perquè entra la giua ['ramat boví']», com la lliçó del corresponent sardisme *estula* («han portat la giua a la estula»; «intima als barranchels set mannas ['garbes'] de forment presas del rastoill».

143. Per a una cronologia dels canvis fonètics de l'alg. de la mà del sd. i del sass., veg. Bosch (2009, p. 270-271) i Bosch (2002, p. 34-40).

Pel que fa a la darrera relació, els *Capítols* de 1729 diferencien el tractament del dany al blat o l'ordi agarberats en funció de si es troben al rostoll o a l'era: «Ademés de lo dayñ de forment de erba, axí de ordi, lli, favas i demés que tindran en los sous narbonis y llaureras, se lis pagarà lo *dayñ de manedu* ['dany de garbes'] essent aquest en lo *restoill*; y posat que sia en la *argiola*, no se lis pague cosa dinguna de dit mannedu, per quant en dita *argiola* corre a compte dels amos» (ASCA 394/14, f. 4*v*).

c) Etimologia

El mot ha conservat la forma hereditària catalana, malgrat la despalatalització *-ll-* > [l] en posició final de mot, solució que no evidencien encara les nostres lliçons.

Notem, a més, el manteniment de la solució sense assimilació vocàlica *restoll* (amb reducció vocàlica en [a]) i no pas *rostoll* (< ll. *RESTŬCLU), que també s'ha conservat en bona part del cat. occ., sigui amb *r*[e]- o amb *r*[a]- (DCVB i DECLC, *s. v. rostoll*).[144]

Ja hem vist més amunt que el sardisme *estula*, que trobem als *Registres de danys*, no ha desplaçat *restoll* de l'alg. mod., malgrat la pressió de *estular* 'rostollar'.

16. *salt* (o *saltet*) m. 'terreny obert que es pot conrear' / alg. mod. [ˈsaḷt] / etim.: sd.

a) Variants documentades

salt (374), pl. **salts** (1); **saltet** (1).

b) Particularitats semàntiques

Del significat primigeni del sard *saltu* per a 'plans i boscos incultes de propietat comunitària o privada' (DES, *s. v. saltu*) o, simplement, per a 'terres abandonades, incultes' (Wagner, 1951, p. 76) —com el sass. *sàlthu*, per a «grande estensione di terreno non coltivato e generalmente non recintato» (VISAM, *s. v. salto*)—,[145] el mot ha anat ampliant el seu abast semàntic cap a l'accepció de 'terrenys conreables'. I, de fet, als nostres registres el mot és usat per a localitzar 'terrenys oberts conreats' (*llaureres* i *narbonis*), en contraposició a les *tanques* 'terrenys closos con-

144. Cap d'aquestes dues obres lexicogràfiques del català no registren la solució algueresa; sí, en canvi, ALDC/ALG (*s. v. 811. El rostoll*).

145. Amb aquest significat genèric, registro el sardisme *làcana*: «essent lo sou cavaill com és flach y lo té escapat entre *làcanas*, si se mor y no se troba va a compte» (1728). Lörinczi (1982, p. 205) ja apunta que «*su sartu* o *saltu* è dunque ciò che altrimenti è anche detto *lákana* in tutta la Sardegna [...], che significa territorio di un comune e anche i confini di questo territorio».

reats' (*vinyes*, *horts* i *bagantinus*).[146] Per això en alg. mod. Sanna recull el mot per a «campanya no gran, no tancada» (DCA, *s. v. salt*).

Vegem-ne alguns exemples prou il·lustratius. El 1768 registrem un cas d'identificació de *salt* i *narboni*: «en lo *salt*, o sia narboni, de Antoni Usay doze embuts de fava robada». Generalment, però, trobem la indicació del narboni dins del *salt*: «dayñ de forment que li han fet en lo narboni que té en lo *salt* de Martý Cadeddu», «en lo narboni de Antoni Maria Deriu posat en lo *salt* de Bil·lau dayñ de doze mesuras de forment y una daena y migia de lli fet de bous» i «a veure dayñ en lo sou narboni del *salt* de Bil·lau»; «a veura [daiñ] de bo a bo en lo narboni del *salt* de Antoni Maria Craba», «a veura daiñ de bo a bo en son narboni, en lo *salt* de Antoni Maria Craba» i «a veura daiñ de bo a bo en son narboni, [que] és en lo *salt* de Antoni Maria Craba», les tres darreres lliçons referides al mateix *narboni*. Altres vegades hom identifica *salt* i el terreny destinat a fer *veranili* 'guaret': «un arado que li han pres del *salt* del veranili» i «un aradu [que] li manca del *salt* que fa varanili».

Com ja hem vist per a *narboni* i *llaurera*, als *salts* trobem sembrats de blat, ordi, lli i fava: «en lo sou *salt* dit de Bil·lau dayñ de dos rahers y mitg de ordi y una migiana de forment fet de bous domats y de hieguas», «han estimat en lo *salt* de Antoni Espada posat en lo Prado dayñ de vuit mesuras de ordi, tres mesuras de forment y una daena y migia de lli fet de bous», «dayñ de favas y ordi en lo sou *salt*», «han estimat en lo *salt* de Andria Baya posat en Bena Cuada dayñ de mitg raher de favas arrobadas y dos embuts de ordi fet de vacas», «un sac de furés ab desset ambuts de forment [que] li han pres del *salt* de Porto Conte», «han avalorat en son *salt* de Paola Torta daiñ de un raer de ordi fet de bous domats ara quatra o sinc dias y sinc masuras de ordi fet ara de present, axi bé de bous domats, y un raer de forment fet de present y una mesura de daiñ de forment al primer temps».

Altres lliçons reporten les eines per a llaurar el *salt*, bàsicament el *marró* 'aixada ampla, xàpol', l'*aradu* 'arada' i el *juali* 'jou': «una testa de arado y un puntorgiu ab la paleta que li han pres del *salt*», «un arado, un giuali y una sembradora que li han arrobat del *salt*», «un marró y una sporta ab dos embuts de forment y un embut de fava [que] li han pres de son *salt* en Monte Siseri», «un marró nou [que] li han pres de son *salt* de la Cuberciada», «un juali fornit del *salt* de la Jorba», «un marró nou que li falta del *salt* de Rísula», «un aradu que li falta de son *salt*». Altres vegades ha desaparegut el ju 'coble de bous': «un giu que li falta del *salt* del Cadaf». Notem també la presència al *salt* d'una *pinneta* 'barraca, cabana': «la pinneta del *salt* y dayñ de ordi y forment».

La relació entre *llaurera* i *salt* per a 'sembrat' apareix explícita als *Capítols* de 1703, en una anotació afegida que diu «que sempre y quant no essent la giua

146. Els *Capítols* en it. de 1836 identifiquen *vidazzoni* amb «campi aperti», que són contraposats a «le vigne, tanche ed altri possessi chiusi» (ASCA 395, f. 12*v*).

en corda se fassa dayns de erba, no sían obligats dits barrachells a pagar-los, especificant que, fornit que hatgia qualsevol de llaurera y entregat los bous als barrachells, tíngan aquestos obligació de pagar lo dayn del *salt* que se és acabat de sembrar; y que estaran a juhici dels señors de consellers tant los barrachells com la part dagnificada sens apelació alguna» (ASCA 394/7, f. 4*r*).

c) Etimologia

Del sd., *sartu* o *saltu* (< ll. SALTUS), originàriament sinònim de *kampu* 'camp', en sentit ampli, de manera que «ogni [ˈbiɖɖa] ['vila, poble'] si trova nel suo *sartu*, o meglio ha il suo *sartu*, ma può avere anche più *sartus* (camp.) o *saltos* (log.)» (Lörinczi, 1982, p. 204).[147] Originàriament, en ll., *hortus* i *saltus* s'oposaven en el sentit que el primer equivalia a 'terreny tancat i protegit' i el segon a 'terreny obert i no utilitzable' (Lörinczi, 1982, p. 205), significat que s'ha conservat també en sd. —si bé ampliant l'abast semàntic a 'terres dins d'un terme municipal'—,[148] i en sass., amb *sàrthu* (VISAM, *s. v. salto*).

17. *sembrat* m. 'íd.' / alg. mod. [samˈbrat] / etim.: cat.

a) Variants documentades

sembrat (1).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó que reportem té el valor de 'terra sembrada (de conreu de llavor)' dins una *tanca*: «relàtan haver avalorat en la tanca de Mininna, en lo *sembrat* del reverent canongie Màsala, dayñ de una mesura de forment fet de cavaills y una daena de lli fet de bous domats».

L'ús d'aquest apel·latiu —sobre la base d'aquest context esporàdic— incorpora el valor locatiu o de referència toponímica dels mots genèrics d'aquest camp semàntic. Per això no he incorporat a la nostra llista objecte d'estudi el mot *plantada*, que trobo en dues ocasions, per a 'acció o efecte de sembrar': «dayñ de lli, favas y brocadas en la viña de Nurague Lante; los barranchels fan oposició per la *plantada*»; «han estimat en la viña de Agustí Simó posada en Nurague Lante dayñ de una daena y mitgia de lli, tres embuts de fava a gra en la bardissa y sinch-sents y tres sous de dayñ de favas que indícan haver-hi en las sent y tres matas que són enmitg de la *plantada*».

147. Atzori (1984, *s. v. Sáltu*) apunta que totes les variants sardes deriven de l'homònim it. *salto*.

148. Veg. també DES (*s. v. saltu*). Per a la presència d'aquest mot en la toponímia local, veg. Caria (1992, p. 229) i Caria (1993*a*, p. 110-113).

c) Etimologia

El mot ha conservat la solució hereditària catalana, ben viu en alg. mod., tant per a 'terra sembrada' com per a 'sembrada' (DCA, *s. v. sembrat*).

18. *tanca* (o *tanqueta*) f. 'terreny clos, de conreu o de pastura, de propietat privada' / alg. mod. [ˈtaŋka] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

tanca (27), pl. **tancas** (1); **tanqueta** (8).

b) Particularitats semàntiques

La *tanca* és un terreny clos mitjançant un tancament de bardissa (veg. 3. *bardissa*) o de muret destinat tant a la pastura com a l'agricultura, ja present en l'economia i el paisatge sards dels segles XVII-XVIII i, sobretot, a partir del darrer terç del segle XVIII (Le Lannou, 1992, p. 154-164), cosa que explica que el 50 % dels casos que documento pertanyen als dos darrers registres, dels períodes 1777-1778 i 1783-1784. És important partir de la base de la diferenciació socioeconòmica a Sardenya entre els camps oberts (en sard, *terras apertas*, ço és, *saltus* o *kampus*), destinats generalment al conreu del blat i dels cereals (en sard, *laureras*), respecte dels camps tancats, destinats especialment a l'horticultura, l'arboricultura i sobretot a la vinya (en sard, *terras serradas*, ço és, *tancas*), com descriu Lörinczi (1982, p. 205).

Ara bé, des d'un punt de vista de la producció agrícola, a les *tanques* i *tanquetes* dels *Registres de danys* editats es conrea el blat (el *forment*) i altres cereals, com ara l'*ordi* i el *lli*, a més de la *fava*: «dayñ de ordi en la *tanqueta*», «han estimat en lo salt de Antoni Mela posat en la tanca de Sant March dayñ de quatre mesuras de favas arrobadas», «dayñ de forment y de lli de bo a bo en la *tanca* de Mininna», «daiñ de forment messat y senza messà en Sant Marc, [en la] *tanca* de Mininna», «han avalorat en la *tanca* de Mininna de Antoni Miquel Marras [...] daiñ de 4 mesuras y migia de forment», «han avalorat en la *tanca* de Mininna de Antoni Miquel Marras daiñ de sis mesuras y migia de forment», etc. Així, doncs, dins de les *tanques* trobem *sembrats*, com explicita clarament una lliçó de 1778: «aver avalorat en la *tanca* de Mininna, en lo sembrat del reverent canongie Màsala, dayñ de una mesura de forment [...] y una daena de lli». Això explica les anotacions sobre la desaparició en les tanques de *juns* 'cobles de bous', destinats a llaurar la terra que s'ha de sembrar, i d'estris de l'arada: «un arado y dos giualis furnits que li fàltan de la tanca de Càlvia», «lo juhu [que] li falta de la tanca de Vessus», «un giu [que] li falta de la *tanca* de Mininna» i «un giu [...] [que] li manca de la *tanqueta* de sa viña».

Fins i tot registrem un cas de *narboni* 'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat' situat a dins d'una *tanca*: «han esti-

mat en lo *narboni* de Antoni Cosseddu Tanca posat en la *tanca* de Rudas dayñ de un raher de forment». En una altra lliçó, de 1729, el sembrat és en una *tanqueta d'una vinya*: «han estimat en la *tanqueta de la viña* de Ambrós Satta posada en Sant Giulià dayñ [de] sinch mesuras de ordi», i també, implícitament, en una relació de 1784: «un giu [...] [que] li manca de la tanqueta de sa viña».[149] Finalment, sorprèn trobar als nostres registres la localització d'un *salt* sembrat dins una *tanca*: «en lo salt de Antoni Mela posat en Sant March dayñ de un raher y mitg de forment y dos mesuras de ordi fet de hieguas dins la *tanca*» i «han estimat en lo *salt* de Antoni Mela posat en la *tanca* de Sant March dayñ de quatre mesuras de favas arrobadas».

També observem a les nostres lliçons que a les *tanques* també es preveien zones reservades per a la pastura del bestiar domat: «a pendre lo sou bou que és mort al costat de la *tanca* de Carrion», «lo *cavaill* que ha trobat mengiat de gosos en la *tanca* de Càlvia» i «lo *cavaill* que li han mort a bal·la en la *tanqueta* de Vaillvert».[150] Generalment, però, hom denuncia el furt o la desaparició d'un animal domat a les *tanques*, bàsicament *bous* i *cavalls*: «lo *cavaill* que li falta de la *tanca* de Càlvia», «un *bou* que li falta de la *tanca* de Càlvia», «un *bou* que li falta de la *tanca* de Càlvia», «lo *cavaill* que li falta de la *tanca* de Carro», «lo *potro* que li falta de la *tanca* de Sant Francesch», «un *bou* que lis falta de la *tanca* de Rudas», «lo *cavaill* múrtinu estrellat que li falta de la *tanqueta* de don Antonico», «lo *cavaill* [que] falta de la *tanca* de Angioy», «una *aqueta* negra asterulina [que] li manca de la *tanca* de Sant Francesc», «lu *cavall* [que] li manca de la *tanca* de Sant Marc» i «lu *cavall* [que] li manca de la tanqueta de don Antonicu Màsula».

c) Etimologia

Hom podria atribuir l'alg. *tanca* per a 'terreny clos, de conreu o de pastura, de propietat privada' a un calc semàntic de l'homònim sd. i sass. (DES, *s. v. tankare*; VSI[2], *s. v. tànca*; DUSI, *s. v. tanca*; DSIPL, *s. v. tanca*; VISAM, *s. v. chiudenda*). En realitat, però, són el sd. (i el sass.) que han manllevat el mot del cat., com ja apunten Wagner (DES, *s. v. tancare*; Wagner, 1996, p. 68-69) i Coromines (DECLC, *s. v. tancar*), molt probablement durant la dominació catalana de l'illa.

En aquest sentit, el valor de 'terreny tancat' ja el trobem en bal., varietat en la qual *tanca* designa 'terreny conradís voltat de paret' (DCVB, *s. v. tanca*; DECLC, *s. v. tancar*); però en cat. trobem també l'accepció de 'paret, bardissa o altre obstacle que circumda un espai de terreny i impedeix d'entrar-hi a peu pla' (DCVB, *a. v.*).

149. Fins i tot registrem el top. *la Tanqueta*, una *tanca* que conté una *vinya*: «la viña de Antoni Murruchulo dita la *Tanqueta*».

150. En log. mod., *tanca* designa «vasto appezzamento di terra, di solito recintato, destinato a pascolo» (DSIPL, *s. v. tanca*). I en sass., «terreno recintato da siepi o muro» (VISAM, *s. v. chiudenda*).

Per a l'origen incert del mot en cat. medieval, a partir de l'occ. *tancar*, d'una base preromana *TANKO, veg. DECLC (*s. v. tancar*).

19. *taular* m. 'bancal, taulat' / alg. mod. [taw'ra] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

taular (1), pl. **taulars** (1).

b) Particularitats semàntiques

Sanna registra el mot per a 'taulat, capçada', «part d'hort a on hi és plantada una quantitat de verdura particular» (DCA, *s. v. taular*). Però també recull el mot Palomba ([s. d.], p. 72), a començament del segle XX, amb realització [taw'ra], al costat de *bancal*, que fa correspondre al cat. «bancal, feixa, taula» i a l'it. «un'aiuola».

Les dues lliçons dels registres editats s'apliquen a un 'bancal plantat de ceps': «mitg *taular de giró* que li han arrobat» ([10.23]) i «tot lo *sarment* de onze *taulars* arrobat de la viña» ([13.22]).

I els *Capítols* de 1714 fan referència als *taulars* sembrats en les *vinyes* i en els *bagantinos de vinya* (veg. 2. *bagantinu*): «Se ha de pagar als barranchels per cada taular de vigna, compresos los mayols del present ayñ, un sou per taular» (ASCA 394/12, f. 2*v*) i «Se declara que tots los bagantinos que són dins de vigna, sempre que sían sembrats, pagaran los amos als barrancels a sou lo *taular*, conforme la vigna plantada (no incluhint-se las bardisas que van ab las viñas)» (ASCA 394/12, f. 3*v*). El mot és traduït per *cuadro* en els *Capítols* de 1762, redactats en castellà: «Que por salario de la custodia de las viñas pagarán los dueños a los barrancheles ocho callareses por cada *quadro*, como éste conste de quinientas plantas, comprehendidos haun los majuelos del primer año en adelante» (ASCA 394/15, f. 8*r*).

c) Etimologia

Podríem atribuir el mot a l'herència catalana, tenint en compte que tant en val. com en mall. registrem el mot per a 'conjunt de taules d'hort' (DCVB, *s. v. taular*, 2), a més de *taula* per a 'feixa', 'porció de terreny de conreu, de forma quadrangular, separada de les altres per cavallons o solcs, i destinada a sembrar-hi una espècie determinada d'hortalissa', accepció ben estesa per tot el domini lingüístic (DCVB, *s. v. taula*, I, 12).

Tanmateix, en alguns parlars sards també registrem, amb el mateix significat, *taula* i *taulare*, que Wagner atribueix al ll. TABŬLA 'quadrat de terreny', tot i re-

portar el cat. *taula* per a 'compartiment de l'horta on es planta hortalissa', amb la mateixa etimologia, a partir d'una citació de Griera (DES, *s. v. táula*).[151]

20. *tula* f. 'bancal, taulat' i 'sementer' / alg. mod. Ø / etim.: sd.

a) Variants documentades

tula (3).

b) Particularitats semàntiques

Les nostres lliçons no aporten gaire informació sobre l'accepció del mot, que podem identificar amb *taular* (vegeu-lo *supra* 19). De fet, en tots tres casos el mot apareix en una relació de furt d'un *marró* 'aixada ampla, xàpol' (dins un mateix registre): «un marró que li han pres de la tula» i «un marró que li han pres de la tula»; si bé, hi ha un cas en què hom situa la *tula* dins un *narboni* 'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat': «un marró que li han pres de la tula en lo narboni».

De fet, en sard, *tula* té diverses accepcions, com ara 'tros de terreny llaurat', 'capçada' i 'sementer', fins i tot 'distància entre solc i solc' (DES, *s. v. táula*; Wagner, 1996, p. 84), amb el mateix valor que la variant *taula* 'taulat, bancal'. DSIPL (*s. v. tula*) recull el mot log. també per a «parte di un campo destinato a coltura» i l'expressió *chircare tula* 'cercar taulat, feixa' per a «definire i quadretti della terra prima della semina». En camp, Porru recull *tula* per a «spartimentu in is ortalizias e giardinus po ci ghettai semini de varias plantas» (DUSI, *a. v.*).

És un mot sense continuïtat en alg. mod., que ni Sanna (DCA) ni Palomba ([s. d.], p. 72) no recullen.[152]

c) Etimologia

Del sd. *tula* 'taulat, bancal' i 'sementer', que inicialment Wagner (1996, p. 84) atribuïa al ll. TUBŬLA, si bé al DES (*s. v. táula*), tenint en compte la variant *taula*, fa derivar del ll. TABŬLA 'quadrat de terreny'.

21. *vaquili* m. 'pleta per a vaques i vedells' / alg. mod. [vaˈkiɾi] / etim.: sd.

a) Variants documentades

vaquili (1).

151. Cf. Wagner (1996, p. 84), i també DSIPL (*s. v. taulare* i *tula*).

152. En la toponímia local, Caria (1993*a*, p. 94) registra el mot *bancal* dins el top. *los Bancals Negres*.

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. el DCA recull el mot per a 'estable', «lloc a on se tanquen les vaques»; i també l'ALDC (II, *s. v. 243*) per a 'estable de les vaques'. Als registres editats, però, el mot es refereix generalment a 'cleda, pleta', més que a 'estable' en el sentit de lloc construït.

Tanmateix, la nostra única lliçó no és gaire aclaridora, si bé s'hi pot deduir que fa referència a l'aprofitament com a sembrat d'aquest terreny destinat al bestiar vaquí, a la vacada: «dos barris de ordi mengiat en lo vaquili de la Retada».

En sd., origen del mot alguerès, log. [bakˈkile], camp. [bakˈkili], significa 'terreny tancat amb un muret per a munyir les vaques' i 'lloc per recloure els vedells' (Wagner, 1996, p. 215; Caria, 1992, p. 225).

A l'Alguer ja registrem el mot en un document del 1582: «y lo bestiar menut tres mesos de l'any no se puga acostar a vaquilis habitats» (Era, 1938, p. 407).

c) Etimologia

Del sard log. [bakˈkile], camp. [bakˈkili] < ll. *VACCĪLE (DES, *s. v. vákka*). Notem el sass. [bakˈkiri] (VISAM, *s. v. vaccheria*), amb el rotacisme fonològic característic (Sanna, 1975, p. 71), solució homòfona a la de l'alg. mod. (tanmateix, aquesta realització no s'evidencia a la nostra lliçó, com és habitual amb aquests fenòmens).[153]

22. *veranili* m. 'guaret; terra llaurada tres vegades' / alg. mod. [vaɾaˈniɾi] / etim.: log.

a) Variants documentades

varanili (1), **veranili** (1).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. el DCA recull el mot per a «terra llaurada tres vegades», mentre que l'ALDC/ALG (*s. v. 738*) registra [lu vaɾaˈniɾi] per a 'guaret'. De fet, a Sardenya, la 'segona llaurada' de la terra es diu *beraníles*, perquè es fa a la primavera (en sard, *beranu*), generalment entre abril i maig (Wagner, 1996, p. 83; Manca, 2000, p. 61). Per això les nostres lliçons fan referència a les arades robades en aquesta mena de terres: «un arado que li han pres del salt del veranili» i «un aradu [que] li manca del salt que fa varanili».

Ara bé, pel que fa a la lliçó «fa varanili», és una expressió que també trobo als *Capítols*. Així, els de 1729, en català, diferencien *bous de carro* de *bous de llaurera*,

153. Veg. p. 74. Per a una cronologia dels canvis fonètics de l'alg. de la mà del sd. i del sass., veg. Bosch (2009, p. 270-271) i Bosch (2002, p. 34-40).

amb cost d'indemnització addicional si estan «sembrant o fent veranili» (ASCA 394/14, f. 3*v*); i els *Capítols* de 1762, redactats en castellà, tradueixen *fer veranili* per *barbechar* «sembrando y barbechando o haziendo *a veranili*» (ASCA 394/16, f. 5*r*).

c) Etimologia

Es tracta d'un sardisme, del log. [beɾaˈnile] 'guaret', derivat de [beˈɾanu] 'primavera' < ll. VERANUS, que no és pas un castellanisme, com apunta el DCA (*s. v. verano*). Cf. nuor. [veˈɾanu] i camp. [beˈɾanu] o [baˈɾanu], també per a 'primavera' (DES, *s. v. verànu*).[154]

23. *vidassoni* f. 'terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació' / alg. mod. Ø / etim.: sd.

a) Variants documentades

vidazoni (2), **vidassoni** (1).

b) Particularitats semàntiques

Antigament, a Sardenya, la *bidattòne* (log.) agrupava el 'conjunt de terres cultivades, tancades o obertes', si bé modernament ha passat a significar 'part de les terres obertes destinades al conreu, en contraposició a les destinades a la pastura del bestiar'.[155] Tanmateix, Wagner precisa l'evolució semàntica del mot sard: si bé originàriament la *bidattòne* significava «la casa e le terre contigue comprendenti i seminerii, le vigne e i pascoli del bestiame», de mica en mica se'n va anar restringint l'abast semàntic per a significar «le terre ora lavorate, ora sode o novali, secondo le regole della rotazione».[156] En log. mod., el mot significa «terreno seminativo messo a coltura alternata» (DSIPL, *s. v. bidatone*, *bidathone*, *bidatzone*).

La tradició agrícola i ramadera de Sardenya, socioeconòmicament basada en els acords i conflictes entre propietaris de terrenys i propietaris del bestiar, preveia una rotació cada any o cada un cert nombre d'anys de les àrees conreades, que s'anomenen *bidattònes* (log.) o *bidatsònis* (camp.) en sard, que feia compatible el dret a la pastura amb el dret de conrear la terra, amb la fixació d'un lloguer per als propietaris satisfet per cada ramader, o d'un cànon en espècies quan la terra es conreava; de fet, era un sistema comunitari i cooperativista.[157] Aquestes *bidattònes* eren zones comu-

154. Per a l'alg. mod. *veranu* [vaˈɾanu] 'primavera', avui en recessió, veg. Bosch (2002, p. 61).

155. Wagner (1980, p. 76).

156. DES (*s. v. bidaθóne*) i Wagner (1996, p. 65-68). Cf. Lörinczi (1982, p. 204), Caria (1992, p. 230) i Caria (1993*a*, p. 39 i 179).

157. Wagner (1996, p. 65-71), Lörinczi (1982, p. 205-206), Le Lannou (1992, p. 132-136), Pilia (1986, p. 119-121) i Orunesu (2003, p. 530-538).

nitàries i obertes que es marcaven amb fites de pedra (contràriament, les *tancas* eren els terrenys de propietat privada closos amb murs de pedra seca o bardisses).

I aquest sistema s'anirà mantenint i perfeccionant fins al segle XIX. De fet, els *Capítols* de 1836, redactats en italià, identifiquen *vidazzoni* a «campi aperti», que són contraposats a «le vigne, tanche ed altri possessi chiusi» (ASCA 395, f. 12*v*). I els *Capítols* de 1802, també redactats en italià, expliciten «come si pagano i danni in erba, sieno di grano che d'orzo, seminati nelle *vidazoni* od altri possessi» (ASCA 394/20, f. 15*v*), així com també «i danni in erba di lino, fave ed altri legumi seminati nella *vidazoni*» (ASCA 394/20, f. 16*r*), d'on deduïm que en aquestes *vidassonis* hom conreava blat i altres cereals.

Les nostres tres lliçons reflecteixen, doncs, aquest doble ús de les *vidassonis*. En les dues primeres relacions llegim que «un bou sou [del propietari] fa *dayñ* en la *vidazoni*» (s'ha d'entendre, com és habitual, 'dany en el sembrat') i se li comunica que «si se lo màtan va per son compte», és a dir, que no podrà reclamar-ne indemnització; el propietari de l'animal, s'hi oposa, tot afirmant que el bou «és entregat als barranchels y va dit bou per son compte» (ço és: que l'animal està sota la custòdia de la *Barracelleria*). Finalment, la *Barracelleria* confirma el requeriment al propietari: «que per quant no lis ha pagat la última paga, com a exempto, si lo bou que és en la *vidazoni* fa dayñ o se pert, va tot per son compte».

En la tercera lliçó, llegim el mateix requeriment al propietari d'un coble de bous que no ha lliurat els animals a la custòdia comunitària: «que per quant tot lo ayñ té lo sou giu en la *vidassoni* y no lo ha posat en lo Prado entregant-lo a la Comunitat, tot lo dayñ que dits bous han fet y lo que faran de vuy en havant va per compte de dit Pinna».[158]

Convé recordar que a les rodalies de les zones habitades de Sardenya —i l'Alguer no n'és cap excepció—, hom deixava una o més zones comunitàries sense conrear per a facilitar la pastura del bestiar domat: em refereixo al sard *pradu* (d'ubicació canviant), que en alguerès ha quedat fixat en els topònims *Padru* [ˈparu] —als nostres registres, amb evolució *Pradu* > *Padru* (amb metàtesi i, posteriorment, amb rotacisme assimilatori)—,[159] i *Segada*, zones custodiades habilitades per al bestiar domat fins al juliol (fins a l'inici de la sega) o fins a la fi d'agost en les *vidassonis*.

Els *Capítols* de 1686 ja regulen l'ús d'aquests terrenys comunitaris: «Se notifica y mana a tots los pastors de la present Çiutat que hàtgian y dègan de buidar llur bestiar que aportaran y pasturaran del Padro, *vidazony* y Segada de la present

158. Notem el mot *Comunitat* per a '*Barracelleria*', que custodia el 'comú dels bous domats'. De fet, en els registres 17-19 aquesta zona destinada a guardar el bestiar és anomenada la *Custòdia*, solució metonímica lexicalitzada.

159. Veg. p. 44. Per a una cronologia dels canvis fonètics de la mà del sd. i del sass., veg. Bosch (2009, p. 265-266) i Bosch (2002, p. 34-40).

Çiutat, dins tres dias del dia de la publicassió dels presents en havant, sots pena de deu lliures aplicadoras *ut supra*, [y] un mes de presó, si no és que tíngan llissènsia de poder estar en los tals llochs» (ASCA 394/1, f. 3*v*-4*r*). I també expliciten els supòsits d'indemnització del dany causat en el sembrat d'una *vidassoni*: «Que lo bestiar que serà en lo comú de foras de la *vidazony*, sempre que se hi trobàs dayñ en aquella, estiga obligat lo medado més a prop al tal dayñ y de pagar de hu tres y la maquíssia» (ASCA 394/1, f. 3*v*).

c) Etimologia

Sardisme, a partir del ll. HABITATIONE, que ha donat el nuor. [biðaˈθɔne], el log. [biðatˈtɔne] i [aiðatˈtɔne], i el camp. [biðatˈt͡sɔni] o [iðatˈt͡sɔni] (DES, *s. v. bidaθóne*; Wagner, 1996, p. 68). Notem que la solució algueresa dels nostres registres (que pot respondre a *[viðaˈsɔni] o *[viðaˈt͡sɔni], si bé avui tindríem [viɾa]-) s'acosta a la realització campidanesa, amb consonant africada, i terminació en -*i*, solució fonètica habitual en l'adaptació dels manlleus sards d'aquesta naturalesa, com també ocorre en sass. (cf. *cuili* i *narboni*). Cf. les lliçons que dono més amunt «vidatoni», «avitatoni» i «abitadoni» en documents en cat., de 1600 (Era, 2003, p. 430-431).

24. *vinya* (o *vinyeta*) f. 'íd.', 'terreny plantat d'arbres fruiters' i 'camp de blat i cereals' / alg. mod. [ˈviɲa] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

vigna (60), **vina** (per **viña**) (32), **viña** (723), **v.**[a] (per **viña**) (287); pl. **vignas** (4), **vinas** (per **viñas**) (3), **viñas** (25), **v.**[s] (per **viñas**) (2), **viñes** (1); **viñeta** (1).

viña forana (3), **viña furana** (3), **viña (que no és furana)** (13); pl. **viñas (que no són furanas)** (1).

b) Particularitats semàntiques

Amb escreix, és el nom de terra de conreu més recurrent als nostres registres, per a 'terreny plantat de ceps', usat també, per extensió, per a 'terreny plantat d'arbres fruiters', i, fins i tot, amb el valor de 'camp de blat, cereals i lleguminoses'.[160] Malgrat tots aquests usos, generalment es tracta d'un terreny tancat.

En aquest sentit, els *Capítols* de 1691 reporten tots els conreus que podrem trobar als terrenys tancats que la *Barracelleria* custodia, sobretot a les *vinyes*: «Que

160. A l'Urgell, la *vinya* també designa 'tros de terra on es planten arbres fruiters i lleguminoses'; i a Menorca, 'hortal gran, on estan plantats arbres i lleguminoses però sense mancar-hi ceps entre les altres plantes' (DCVB, *s. v. vinya*, 2 i 3, respect.), accepció que s'adiu força amb les nostres lliçons.

dits capità y barranchel·los sían tinguts y obligats guardar las *viñas*, jardins y horts, y tot lo que serà en *aquellas*, com són abres, fruita, seps, palons, raÿm, cagnas, vy, arreos de viña, portas, gallinas y tot lo que serà en ditas *viñas*, giardins y orts, y dins y fora de las casas de ditas *viñas*» (ASCA 394/2, f. 2*r*).

Els *Capítols* de 1729 encara eixamplen més l'abast semàntic de *vinya*, incorporant-hi els arbres fruiters que hom planta a *bardisses* i *bagantinus*: «guardar las *viñas* y giardins que entregats lis seran, y tot lo que serà en *aquellas*, com són abres, fruita, seps, palons, raïm, cañas, vi, lleña, arreus de viña, portas, gallinas y demés coses que se arrobaren de *aquelles*, entenent-se compresos los *abres* y *fruhita* que seran en *baldissas* y *bagantinos* de ditas *viñas*» (ASCA 394/14, f. 2*r*).

Per això trobem relacions que fan referència a la *fruita de la vinya*: «Thomàs Novoli, pudador, ab giurament, relata haver avalorat, de orde de mestre Antoni Canu, la *fruita* de la *viña* de aqueill posada en Sant Julià, y diu haver-y vuit escuts de *figa de Sant Juan*, sinch escuts de *barracoch* y sis reals de *pera camusina*».[161] I, doncs, no ens ha d'estranyar llegir anotacions de danys al *canyissar* d'una vinya: «set fexios de caña de la viña»; a un *presseguer de vinya*: «dayñ de présach, giró y moscatell de la sua vigna», «présach en la vigna de Pòlliry», o a una *olivera* de la vinya: «dayñ de olivas y lleña en la viña», «las vacas que abítan en Salondra li han fet dayñ de un abre de oliva en la sua viña».

Igualment, també trobarem anotacions de danys de sembrats dins de les vinyes, concretament als *bagantinus* i a les *bardisses*: «dayñ de forment en la vigna», «dayñ de forment en las bardissas de la vigna», «dayñ de alcarchofas en la viña de Sant Giulià [...] y dayñ de ordi en la viña del Conte», «han estimat en la viña de Agustí Simó posada en Nurague Lante dayñ de una daena y mitgia de lli, tres embuts de fava a gra en la bardissa y sinch-sents y tres sous de dayñ de favas que indícan haver-hi en las sent y tres matas que són enmitg de la plantada».[162]

Per tal d'interpretar convenientment els paràmetres d'extensió del conreu de la vinya a l'Alguer al segle XVIII, és significatiu que els *Capítols* de 1762, redactats en castellà, diferenciïn l'import de la indemnització per la custòdia de les vinyes segons si els taulats o bancals contenen o no «quinientas plantas ['ceps'], comprehendidos haun los majuelos ['mallols'] del primer año en adelante» (ASCA 394/15, f. 8*r*).

Per altra banda, convé analitzar el concepte de *vinya forana* que ens apareix únicament al *Registre de danys* núm. 16, de 1763-1764. Els *Capítols* de 1714 ens n'ofereixen una definició prou clara: «Que las *vignas foranas* se entén totas aquellas

161. Sobre les relacions de peritatge de la producció dels arbres fruiters de *vinyes* i *jardins* que recullen els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), veg. Bosch (1999*b*).

162. Cf. log. *su pedale 'e sa binza* 'el peu o la part baixa d'una vinya', on es poden plantar pèsols (DSIPL, *s. v. pedale*, 1).

que dónan bardissa foras al contorn dels territoris d'esta Ciutat» (ASCA 394/12, f. 3). I en els de 1724 encara se'n donen més detalls d'ubicació respecte del *Pradu* (o *Padru*), la zona reservada a la custòdia comunitària dels bous i cavalls: «Que les *viñes foranes* (se entenen totes aquelles que dónan bardissa al Prado curt y llarch), segons és estat determinat en Conceill General, quinze dias d'aprés de la nomenació del capità y barranchels se hàtgian de tancar y aquelles se hàtgian de reveure per los amos de ditas viñas» (ASCA 394/13, f. 3*v*).

D'aquesta manera, la diferència entre les *vinyes foranes* i les *no foranes* rau en la situació de confí de les bardisses que les tanquen o delimiten. Així, si la bardissa de la vinya dóna a un camí, parlem de *vinyes no foranes*; si la bardissa dóna al *Padru*, la zona de pastura comunitària, més allunyada, ens referim a les *vinyes foranes*. I així ho remarquen els *Capítols* de 1762, redactats en castellà: «Las *bardissas* que dan a los caminos y no al Prado se tendrán por bien serradas mientras estén de manera que en ellas no pueda entrar buey o cavallo, de cuyas *baldissas no foráneas*, succediendo el caso de reconoserlas los revisores de corte, a éstos se pagherá entre ambos un real de cada revista y un sueldo al secretario por el registro; y en quanto a la revista de las *baldissas foráneas* (esto es: las que dan al Prado), como y por los estimos de viñas y sembrados, se pagará a los revisores y secretario el mismo salario que hasta aquí se ha acostumbrado» (ASCA 394/15, f. 9*v*). En tenim un cas ben representatiu als nostres *Registres de danys*: «Relàtan Salvador Carboni, podador, y Francisco Ignàs Tanda, chapador, haver regonegut la *viña* de Antoni Murruchulo dita la Tanqueta, *forana*, posada en Ungias, que dóna baldissa al Prado, y la dónan per tancada y revista, cuya relació la dónan com a revisors de cort de baldissas a instància del dit Murruchulo».

Per altra banda, els *Capítols* de 1703 ja reporten el preceptiu tancament i revisió d'aquestes *vinyes foranes*, per evitar danys del bestiar al conreu: «Que las vignas foranas compresas en las ordenacions de la present Ciutat quinze dias aprés de la nominació del capità y barrancels se àtgian de tancar y aquellas se àtgian de reveure per los amos de ditas vignas y per lo capità de dits barrancels; y sempre que no convíngan en dita revista, se àtgian de reveure per los revisors nomenats per la il·lustre Ciutat, y se hatgia de dar la relació en la forma acostumada. Y dita revista sia per una vegada tan solament durant lo temps de la servitut de dits barrancels, y en esta forma se lis atgia de pagar los dayñs als dits vignòvols» (ASCA 394/7, f. 3*r*). L'execució d'aquest procediment queda ben palès en moltes relacions dels *Registres de danys* editats: «Antoni Maurreddu y Juan Maria Cassu, revissors de baldissas, relàtan haver revist la viña de Antoni Agustý Urgias, notari de esta ciutat, posada en Sant Agustý lo Veill, la que, havent-la atentament mirada, la dónan per tancada y revista».

c) Etimologia

Mot d'herència catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. VĪNEA).

25. *viradorju* m. 'terreny marginal d'un camp de conreu; llobada de gir dels bous' / alg. mod. Ø / etim.: log.

a) Variants documentades

viradorgiu (6).

b) Particularitats semàntiques

Spano recull *biradòrzu* per a l'it. *proda*, «sito dove termina il solco», que s'adiu amb el cat. *llobada* (DCVB i DLC, *a. v.*), i també l'expressió *fagher biradorzu* 'reunir el bestiar', «dicesi delle bestie dove fanno dimora» (VSI[2], *s. v. biradòrzu*).[163]

Ara bé, DSIPL registra log. *biradolzu* (o *biradorzu*) per a 'terreny on es fan girar els bous quan es llaura', a més de 'terreny on s'acaba el solc, llobada', accepcions que també recull Wagner: «l'estremo lembo (non coltivato) el campo, dove volta l'aratro», fins i tot «porzione di vinya» (DES, *s. v. girare*), com l'alg. *bardissa*.[164]

D'acord amb les nostres lliçons, podem interpretar que l'alg. *viradorju* es refereix a 'terreny marginal d'un camp de conreu', i potser de manera específica a 'llobada on giren els bous quan es llaura'. Per això el *viradorju* és lloc propici per als furts, com apunten els registres editats: «un marró del viradorgiu», «una paleta, un marró, una rastal y una rustalla que li han robat del viradorgiu», «un marró y una rastal que li han pres del viradorgiu», «tres bous que li han pres del viradorgiu», «deu embuts de forment y un sach que li han pres del viradorgiu», «un marró [y] un sach nou que li han pres del viradorgiu ab una mesura de forment».[165]

No registro aquest mot en alg. mod. ni l'he localitzat en cap recull lexicogràfic.[166]

c) Etimologia

Del log. [biɾaˈðɔɾd͡zu] 'terreny marginal d'un camp' i 'llobada; lloc on acaba el solc' (VSI[2], *s. v. biradòrzu*; DSIPL, *s. v. biradolzu*), derivat de *birare* 'virar, girar' i

163. En canvi, en cat. *fer llobada* té el sentit figurat de 'mancar en una reunió, en un lloc, on es té costum d'anar' (DCVB i DLC, *a. v.*).

164. Notem també el derivat log. *biràda*, amb les accepcions de *biradorzu*, a més de 'enfilall de cebes, alls, etc.' (VSI[2], *a. v.*).

165. En un *Registre de danys* de 1752 llegim «un marró y un juali [que] li han pres del viradorgiu en lo salt de Benas de Amenta» (ASCA 862/17, ll. «I», f. 1*r*).

166. Tampoc no el recull ALDC/ALG, que, però, registra [la kaˈria] (< *cadira*?) per a 'llobada' (*s. v. 878. Les llobades*).

'trabucar' (DSIPL, *a. v.*), que Wagner fa derivar del ll. GYRARE + sufix (DES, *s. v. girare*).

Ja he apuntat que no trobo aquest mot en alg. mod. (on tindríem *[viɾaˈðoɫd͡ʒu] o *[viɾaˈroɫd͡ʒu]) ni l'he localitzat en cap recull lexicogràfic, si bé el DCA recull *virar* 'íd.' i *virada* 'íd.', d'on *viradorju* podia haver estat interpretat com a 'virador, girador', amb el sufix sard *-dorju* (< ll. -TORIU); tanmateix, és més plausible que l'alg. *virar* i *virada* remetin a l'herència catalana (< ll. *VIRARE).

III. Noms de la producció i la indústria agrícoles

III.1. *Noms dels cereals i el farratge*

1. *farratge* m. 'íd.' / alg. mod. [faˈraɫd͡ʒa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

farragia (1).

b) Particularitats semàntiques

La nostra única lliçó («dayñ de farragia en lo hort del doctor Tedde») apunta que es tracta de *farratge* verd, sembrat (en aquest cas, a l'hort).[167]

En alg. mod. el DCA recull *farratge* per a «herba (*Hordeum murinum*)», que hem d'atribuir a 'ordi salvatge' (Cossu, 1978, p. 118; Paulis, 1992, p. 260), igualment en alg. mod. *forment bord* [fɾuˌmem ˈboɫt̪] (Caria, 2001, p. 121); si bé també la *biada* 'civada' (*Avena sativa*) és un farratge habitual, com apunta el DCA, que descriu com a «llavor símil a l'ordi que se dóna a menjar als animals». També podria tractar-se, naturalment, del *fenu* [ˈfɛnu] 'fenc' «herba seca, que mengen los animals» (DCA, *s. v. feno*).[168]

A Sardenya, el *farratge* habitual dels cavalls estava constituït per palla d'ordi barrejada amb una mica de palla de blat i amb fava; també les faveres seques eren emprades com a farratge (Wagner, 1996, p. 132-133; Manca, 2000, p. 74, 78 i 85). Per això en alg. mod. registrem *pruenda* [pɾuˈen̪da] 'mestall', «menjar dels animals (cavalls, molendos)» (DCA), «palla amesclada amb biada, ordi, feno... i se posava a dintre d'un sac, que s'avisava la saqueta» (Bosch i Sanna, 1996, p. 39, n. 1),[169] i,

167. Els *Capítols* de 1802 expliciten «come si pagheranno i danni d'herba commessi negli orti» (ASCA 394/20, f. 20*r*).

168. Cf. *trevojo* [tɾiˈvɔd͡ʒu] (DCA) o *trivulju* [tɾiˈvuɫd͡ʒu] (Caria, 2001, p. 280) per a 'trèvol', 'farratge bord' (veg. 5. *trigorzu*).

169. «Al cavall, se li penjava al cap; al bou, a dintre d'una caixa, d'un cove, on ell poguessi abaixar el cap i menjar» (Bosch i Sanna, 1996, p. 39, n. 1). En gal., *pruenda* és també la «razione di biade e orzo che si somministra per cibo ai cavalli» (VDFG, *a. v.*).

amb realització [pɾuˈɛn̪da], «mescla d'ordi i biada, i a voltes fava mòlta, per donar al bestiar» (ALDC/ALG, *s. v. 782. El mestall*).[170] Tanmateix, la palla del blat és el farratge per excel·lència per al bestiar gros: bous, cavalls i ases (Manca, 2000, p. 76).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, del ll. FARRĀGĬNIS 'grana per al bestiar', derivat de FAR, FARRIS 'mena de blat'.

Notem en alg. mod. [faˈraɫd͡ʒa], amb [l] epentètica, travada per l'africada palatal,[171] realització que no evidencia la nostra lliçó de 1699.

2. *forment* m. 'íd.' / alg. mod. [fruˈmen̪t] / etim.: cat.

a) Variants documentades

forment (376), **furment** (3);

forment a erba (1); **forment a gra** (2); **forment a manedu** (1); **forment messat** (2); **forment sens messar** (3), **forment senza messà** (1).

b) Particularitats semàntiques

El conreu del blat és molt estès a Sardenya, bàsic des d'una perspectiva socioeconòmica, tant per al consum humà dels seus derivats com per a l'ús de farratge per al bestiar, com descriu detalladament Manca Dell'Arca el 1780 (Manca, 2000, p. 59-76).

En els registres editats, observem que els camps de blat (i d'ordi) són objecte de danys per part del bestiar i de furts atribuïbles a l'home, per la qual cosa la *Barracelleria* assigna tot un ventall d'indemnitzacions en funció de la fase en què es troba la collita, tal com detallen i prescriuen els *Capítols*. Per això hi llegim les expressions *dany de forment a herba*, *~ a gra* i *~ a manedu*, a més de *dany de forment messat* i *~ sense messar*.

En primer lloc, *forment a herba* és aplicat al 'blat verd, no madurat',[172] als *Capítols* de 1729 *forment d'herba*: «Ademés de lo *dayñ de forment de erba*, axí de

170. Bosch i Sanna (1996, p. 40) recullen una cançó popular on apareix *pruenda*, que rima amb *prenda*, amb [e] tancada, doncs: «Ha lligat los bous a l'arbre, / lis hi ha posat la *pruenda*, / a drinte de la bèrtula / ha posat una *prenda*».

171. Probablement per analogia al resultat fonètic de mots amb sufix sard *-arju* (< ll. -ARIU), en alg. -[ˈaɫd͡ʒu] (*palmarju* 'palmer', *boïnarju* 'bover', etc.). Cf. el sardisme *trivulju* [triˈvuɫd͡ʒu] 'trèvol', amb la mateixa *-l* epentètica (veg. 5. *trigorzu*).

172. Trobem l'expressió *en herba* per a 'abans de madurar i perdre la verdor' en altres indrets del domini lingüístic català (DCVB, *s. v. herba*). També en camp., *is trigus in erba* 'farratge' i *unu fundu de trigu friscu (*o *in erba)* 'un cove de blat (o de farratge)' (DUSI, *s. v. trigu*).

ordi, lli, favas i demés que tindran en los sous narbonis y llaureras» (ASCA 394/14, f. 4*v*). Als *Capítols* redactats en cast. (1762 i 1783) i en it. (1802) trobem les expressions anàlogues *daños hechos en hierba* i *danni in erba*, respect., aplicades a tots els cereals: «A más de los daños hechos en hierva de trigo, sebada, lino, avas y demás legumbres que tuvieren en sus sembrados respective» (ASCA 394/18, f. 8*r*, i ASCA 394/15, f. 6*v*), «I *danni in erba*, sieno di grano od orzo, seminati nelle vidazoni od altri possessi, riguardo al quantitativo, si pagheranno secondo l'estimo dei periti o l'avvaloramento fattone dalle parti *de bo a bo*[173] riguardo al valore secondo la tariffa apposta al pie' dei presenti Statuti» (ASCA 394/20, f. 15*v*-16*r*).

De fet, la nostra única lliçó diferencia la fase del *forment a herba* de la de l'*ordi a gra*, en una relació datada un 14 de maig de 1783: «Relàtan haver estimat en lo salt de Antoni Iddao Gros posat en Targareta dayñ de dos mesuras de *ordi*, una mesura de *forment* y dos ambuts de fava a gra arrobada; lo *ordi* és *a gra* y lo *forment a erba*, a saber lo forment y dos carretas de ordi fet de moltons y quatre embuts messat y arrobat».

Pel que fa a *forment* (o *ordi*) *a gra*, que apareix en aquesta mateixa relació, es tracta del 'cereal madur, espigat'.[174] En aquest sentit, els *Capítols* de 1802, redactats en italià, recullen l'expressió *a gra* 'madur' aplicada als cereals, un estadi que s'ha de considerar a partir del 15 de maig, a diferència del *dany (de forment* o *d'ordi) a manedu*, 'a garbes, un cop segat', entre juny i juliol: «I danni di *frumento*, *orzo*, legumi e seme di lino, da 15 maggio in appresso dovrà pagarsi come volgarmente dicesi *a gra*, a seconda dell'estimo dei periti o delle parti» (ASCA 394/20, f. 16*r*). De fet, l'expressió *(pagar) gra per gra* s'aplica als danys als cereals i als llegums «secondo il frutto che avrebbe potuto dare a secco» (ASCA 395, f. 29*r*).[175] Unes altres lliçons en els nostres registres són: «un embut de forment a gra fet de bous en la viña de Pòlliri», del 13 de maig de 1743; «dayñ de quatre mesuras de ordi a gra messat ['segat'] y arrobat», del 2 d'abril de 1748, i «han estimat en lo narboni de Antoni Juan Fadda posat en Càlvia dayñ de vint embuts de forment a gra franch de tot gasto fet de bous domats», de 26 de juny de 1753.

Finalment, també trobem *forment a manedu* (o *dany de manedu*), aplicat a 'el blat o l'ordi segat i agarberat objecte de furt', com apunten els *Capítols* de 1729: «Se declara que als massayos y narbonaius que sembraran en territori de la present Ciutat, ademés de lo *dayñ de forment de erba*, axí de ordi, lli, favas i demés que tindran en los sous narbonis y llaureras, se lis pagarà lo *dayñ de manedu* essent

173. L'expressió *de bo a bo* vol dir 'amistosament'.

174. De *gra* 'llavor i fruit dels cereals' (DCVB, *s. v. gra*). Cf., a Gandesa, *blat de llavor*, «el blat millor i més granat de la collita, que es destina a esser sembrat» (DCVB, *s. v. blat*).

175. Veg. *fava a gra*, dins *fava*, 10 de «Noms de les hortalisses i els llegums».

aquest en lo *restoill*; y posat que sia en la *argiola*, no se lis pague cosa dinguna de dit *mannedu*, per quant en dita argiola corre a compte dels amos, a qui se creurà ab simple jurament» (ASCA 394/14, f. 4*v*). La mateixa prescripció és, en cast., als *Capítols* de 1762, equiparant sense traducció *(daño) de mannedu* 'dany de blat agarberat robat' i el catalanisme inadvertit *galbas*[176] *robadas* 'garbes robades': «A más de los daños hechos en hierba de trigo, sebada, lino, avas y demás legumbres que tuvieren en sus respective sembrados, y también las *galbas* de las mismas especies que les fueren robadas, antes, empero, de haver començado a trazinarlas o conduzirlas a su[s] heras, por cuyo daño, vulgo dicho *de mannedu*, se quedará al simple juramento de su dueño» (ASCA 394/15, f. 6*v*). Finalment, la mateixa expressió *(danno) de manedu* també apareix als *Capítols* redactats en it.: «Come si paghi il *danno* dei *gavoni* ['garbes'] vulgo *de mannedu*: Il danno di *frumento* ed *orzo* fatto, come suol dirsi, *a mannedu*, si pagherà così stesso *gra per gra* ed a ragione d'imbuti due per ogni *manna* o gavone ['garba']» (ASCA 394/20, f. 16*r*).

Als nostres registres trobem una única lliçó amb l'expressió *forment a manedu*: «dayñ de forment a manedu y sens messar ['segar']», en una relació datada el 3 de juliol de 1763. En altres relacions, trobem solucions alternatives: «dayñ de quatre mesuras de ordi a gra messat ['segat'] y arrobat», del 2 d'abril de 1748; «dayñ de sinch mesuras de forment franch de tot gasto fet de porchs en los barris ['càrregues'][177] y forment sens messar», de 27 de juny de 1758; «quatre mannas ['garbes'][178] de forment arrobadas y dayñ de forment messat», de 23 de juny de 1763.

176. Notem ja el canvi inadvertit de *-r* travada > [l], habitual en alg. mod.; cf. «garbons» (1738). Per a la substitució de *garba* → *manna* en els nostres registres, veg. p. 252.

177. Tot i que als *Registres de danys* ja trobem *bàrriu* ['bariw] el 1684 («un bàrriu de sarment» [ASCA 859/17, f. 14*v*]), als nostres registres no documentem el mot fins al 1693 («bàrrios de ordi») i 1699 («bàrrius de sarment», «bàrriu de llegna», «bàrrius de forment» i «bàrrius de ordi»), que encara trobem el 1724 («bàrrius de sarment»), també en un esborrany d'estimes de fruita de 1804 (Bosch, 1999*b*, p. 369). En canvi, la primera documentació de *barri* ['bari] és de 1693 («dos barris de ordi»), solució que anirem trobant consolidada al llarg del segle XVIII i que ens ha pervingut en alg. mod.; en els nostres registres, la primera documentació és de 1706 («barri de ordi»), amb pl. *barris* a partir de 1728 («barris de ordi»; «barris de sarment»; «barris de lleña»; «barris de rama»). Notem també *bàrriu* (o *barri*) com a mesura del raïm i la fruita, equivalent a dues portadores (DCA, *s. v. bàrriu*; Bosch, 1999*b*, p. 379; Bosch, 2002, p. 261; VDFG, *s. v. barriu*): «bàrriu de raïm», «bàrriu de palop», «barri de raïm», «barri de cudoiñs», etc. De fet, aquest mot va bandejar la solució genuïna *càrrega* (i *càrriga*), que documentem en *Registres de danys* de la fi del segle XVII (Bosch, 2002, p. 35): «dotze càrregas de llegña» (ASCA 286, f. 2*r*) i «tres càrrigas de càrigas» (ASCA 286, ll. «I», f. 3*r*), de 1684; «dany de una càrriga de ordi» (ASCA 286, f. 4*v*), de 1685; «tres càrregas de sarment» (ASCA 291, f. 14*v*), de 1695. Pel que fa a l'etimologia del mot, es tracta d'un manlleu del sass. (i gal.) *barriu* ['barju] 'càrrega', compartit també pel log., derivat regressiu del sass. (i gal.) *barrià* [ba'rja] i el log. *barriare* [ba'rjare] 'carregar' < ll. CARRICARE (DES, *s. v. karrikare*; VDS, *s. v. barrià* i *bàrriu*; VISAM, *s. v. caricare* i *carico*; VDFG, *s. v. barrià* i *barriu*; VIG, *s. v. caricare* i *carico*); cf. l'alg. *(raïm) barriadorja*, d'origen sass. (Bosch, 1999*b*, p. 160-161).

178. Per al sardisme *manna* 'garba', que ja documentem el 1693 («mannas de forment», a més de «mannas arrobadas», de 1699), Manca (2000, p. 71) en descriu detalladament l'abast semàntic al se-

Finalment, com hem anat veient en les relacions reportades, els registres editats distingeixen *forment* (o *ordi*) *messat* de *forment* (o *ordi*) *sens* (o *sense*) *messar*, a partir de *messar* 'segar': «dayñ de quatre mesuras de fava arrobada y tres embuts de *ordi mesat*», «un estareill de *ordi* entre *mesat* y mengiat de bous»; «dayñ de sinch mesuras de forment franch de tot gasto fet de porchs en los barris ['càrregues'] y *forment sens messar*», «dayñ de dos mesuras de ordi, una mesura de forment y dos ambuts de fava a gra arrobada; lo ordi és a gra y lo forment a erba, a saber lo forment y dos carretas de *ordi* fet de moltons y quatre embuts *messat* y arrobat», «dayñ de doze embuts de forment y una mesura de ordi fet de porchs, a saber *lo forment sens messar* y *lo ordi messat*», «quatre mannas de forment arrobadas y dayñ de *forment messat*», etc.

Pel que fa a la valoració del dany, hem vist, a través de les lliçons reportades, que, a part de la quantificació i recollida dels cereals per *mannes* 'garbes', *barris* 'càrrega' i *carretes* 'quantitat de blat que cap en una carreta',[179] hom valora el dany de *forment* (i d'*ordi*) d'acord amb les mesures de capacitat alguereses (força genuïnes): per *embuts* (o *mig-embuts*),[180] *estarells* (o *mig-estarells*), *mesures*, *mitjanes* i *rasers* (o *raers*).[181]

Notem també una *esporta* ('senalla') *de forment*: «u[n]a asporta ab dos embuts de forment que lis falta del narboni», que cal confrontar amb el log. *ispòrta* (i camp. *spòrta*) 'senalla, cabàs d'espart' i sass. *ipusthínu* (DES, *s. v. ispòrta*; VDS, *s. v. ipusthìnu*), d'origen català, com l'alg. *esportins* 'íd.' (ALDC/ALG, *s. v. 952*).

c) Etimologia

La solució catalana *forment* per a 'blat' (< ll. FRŪMĔNTUM 'blat') ja es troba en val., a més de l'accepció 'blat de la millor mena' escampada per bona part del domini lingüístic (DCVB, *s. v. forment*; DECLC, *s. v. fruir* i *blat*). Els nostres docu-

gle XVIII: «Bisogna segarlo [il frumento] a fascetti, ovvero manipoli [alg. *manolls*], e undici di essi legati si tornano poi a legare insieme ben stretti per far un fascio, o cuova, che i Sardi chiamano *manna*, nove dei quali fanno una carica [alg. *bàrriu* o *barri* 'càrrega'] di cavallo», si bé notem en altres zones del log. «otto *mánnas* [formano] un *bárryu* ['carrega']» (Wagner, 1996, p. 113) o «*bárryu* chiamano nel log. una bica di covoni legati insieme e consistenti di sei *mánnas*» (DES, *s. v. karrikare*).

179. Cf. «dayñ de dos mesuras de ordi, una mesura de forment y dos ambuts de fava a gra arrobada; lo ordi és a gra y lo forment a erba, a saber lo forment y dos carretas de ordi fet de moltons y quatre embuts messat y arrobat». Les primeres lliçons són de 1693: «tres carretas de forment» i «dos carretas de ordi».

180. Cf. en els nostres registres la solució composta *un mig-embut*: «un mitg migiambut de fava» (1778).

181. Per a les equivalències de les mesures, veg., en l'apèndix, § 3.3.2 en format digital. Quant a l'alternança *raser*/*raer* en els nostres registres, veg. *rasor*, 14 de «Noms de les eines agrícoles». En una ocasió també registrem l'equivalent *soma*: «dayñ de dos sommas de forment y una mitgiana de ordi» (1707), del log. *soma*: 'mesura de capacitat d'àrids; raser' (DES, *s. v. sòma*; DSIPL, *s. v. soma*).

ments donen sempre *forment* (o *furment*), solució que contrasta amb la realització de l'alg. mod. [fruˈmen̪t], amb metàtesi, que Palomba ([s. d.], p. 73) reporta a començament del segle XX.[182]

Quant a la caracterització del forment (i de l'ordi) segons l'estadi cronològic del conreu, mentre que podem considerar autòctones les solucions *a herba* i *a gra*, l'expressió *a manedu* pot derivar del gal. *manneddu* [manˈneɖɖu] 'garba' (DES, *s. v. mánna*; Wagner, 1996, p. 113; VDFG, *s. v. manneddu*; VIG, *s. v. covone*) i cors *mannéllu* (DCF, *a. v.*), un derivat de *manna* 'garba', que documentem als nostres registres des de 1692 («mannas de forment»), mot manllevat del log. *manna* [ˈmanna] < ll. MANUA, present també en sard nuor. i en cors (DES, *s. v. manna*; Wagner, 1996, p. 113; VSI[2], *s. v. mànna*; VISN, *s. v. covone*; DSIPL, *s. v. manna*). Notem també el derivat sass. *mannùgia* 'garba' (VDS, *s. v. covone*).

Pel que fa al verb *messar* 'segar', alg. mod. [maˈsa] (amb derivats com *messadora* 'falç' [masaˈɾɔɾa]), es tracta d'un sardisme per a 'segar, del log. *messare* [meˈsaɾe] 'segar' < ll. MESSARE (DES, *a. v.*), que trobem documentat per primera vegada el 1743, com a adj. («dayñ de quatre mesuras de fava arrobada y tres embuts de ordi *mesat*»), i el 1758 usat com a verb («forment sens *messar*»).[183]

3. *lli* m. 'íd.' / alg. mod. [ˈʎi] / etim.: cat.

a) Variants documentades

lli (72), **lly** (4);

lli en espècie (1); **llavor de lli** (3).

b) Particularitats semàntiques

A Sardenya, el *lli* se sembra pertot en petites quantitats per a usos domèstics, especialment per a la indústria tèxtil casolana;[184] de la llavor, se'n fa oli per a pintors, per a usos medicinals i per a les llànties (Manca, 2000, p. 80-81; Wagner, 1996, p. 190).

Convé notar la lliçó «tres manolls de lli», registrada el març de 1694.[185] Avui *manoll* (en alg. mod. [maˈnol]) equival a 'manada': «manada d'espigues de forment; quantitat d'herbes que estan en una mà» (DCA, *s. v. manoll*), si bé l'ALDC/ALG (*s. v. 805*) registra *manoll* per a 'gavella (de 4 manades)'; de fet, Palomba

182. Per a una cronologia de la metàtesi en alg., veg. Bosch (2009, p. 265-267).

183. Tanmateix, en els nostres registres ja trobem el derivat *messadora* 'falç' el 1734, si bé als *Registres de danys* ja apareix el 1693 «una rustalla, una chiapa y una massadora» (ASCA 290, f. 20*r*).

184. En el registre 10 (1733-1734) trobem «calsó de lli».

185. De fet, en un *Registre de danys* de 1685 ja documentem *manoll de lli*: «dany de una càrriga de ordi, quoranta manolls de lly y dos cannaus» (ASCA 286, f. 4*v*).

([s. d.], p. 74) a començament del segle XX dóna *manoll* i *manada* [ma'naɾa] per a 'manoll'. A Sardenya, al segle XVIII, el lli es recollia al maig, quan la planta començava a esgrogueir i la llavor era madura: a manolls, amb arrels incloses, que es lligaven en forma de roda, que calia deixar cobertes al camp amb fenc i pedres per la part de les llavors, per evitar els atacs dels ocells; un cop ben seques, les rodes es batien per tal de treure'n les llavors, a tot estirar cap a juliol (Manca, 2000, p. 79; Wagner, 1996, p. 190-191). Això explica que en els nostres registres trobem en dues ocasions *roda de lli*: «intima als barranchels migia *roda de lli*», del 12 de juliol de 1758, i «entima una *roda de lli* de sa viña», del 25 de juny de 1778.

Generalment, però, el dany de lli està quantificat per *deenes* (< cat. *desenes*), mot que documentem, amb grafia «daena» i «daenas», des de 1698 fins a 1778, avui en desús en alg. mod. (DCA ja no el recull): «dayñ de quatre daenas y migia de lli en lo salt». El mot s'adiu amb el val. *dena*, «cada un dels munts de deu garbes o feixos de garbonets que repleguen els eixarmentadors» (DCVB, *s. v. dena*), en el nostre cas aplicat probablement a '10 manolls o gavelles de lli' o a '10 *manigonis* o garbes de lli'.[186]

Pel que fa a la *llavor de lli*, els *Capítols* de 1802, redactats en it., reporten aquest concepte en les prescripcions sobre els danys de sembrats: «I danni di frumento, orzo, legumi e *seme di lino*, da 15 maggio in appresso dovrà pagarsi come volgarmente dicesi *a gra*, a seconda dell'estimo dei periti o delle parti» (ASCA 394/20, f. 16*r*).

En els registres editats trobem diverses lliçons que reporten danys de *llavor de lli*: «dayñ de sinch daenas de *lli* a mortu en la llaurera de Àngel Pitalis [...] y nou embuts de *llavor*», «dayñ de tres migianas de ordi y dos carretas de form*en*t, dos daenas de *lli* a mortu y set embuts de *llavor* en la llaurera de Antoni Melis fet de vacas», ambdues relacions datades el gener de 1699;[187] «daiñ de *llavor de lli* y tres barris [de] sarment de sa viña», relació del 18 de juliol de 1768. A més d'un cas equivalent de *lli en espècie*: «[...] dos lliures d*e lli en espècie*, tot fet de bous», relació datada l'1 de febrer de 1743.

c) Etimologia

És un mot d'herència catalana, compartit per tot el domini lingüístic del cat., del ll. LĪNU. Pel que fa a *llavor de lli*, ja trobem aquesta solució al DCVB (*s. v. llavor*); també hem de considerar autòctona l'expressió *roda de lli*.

186. ALDC/ALG (*s. v. 805* i *806*) registra *manoll* [ma'nol] per a 'gavella, de quatre manades' i *manigoni* [mani'goni] per a 'garba, de 4-6 manolls'; mentre que el DCA dóna el sardisme *manigoni* per a «quantitat de forment: tres manolls». Cf. Manunta (1988, vol. I, p. 61).

187. Entre gener i febrer s'acostumava a sembrar el lli (Manca, 2000, p. 79).

4. *ordi* m. 'id.' / alg. mod. [ˈɔl̪di] / etim.: cat.

a) Variants documentades

ordi (238), **ordy** (2);

ordi a gra (2); **ordi fet a camins** (1); **ordi mesat** (5), **ordi messat** (4).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa a les expressions *ordi a gra* i *ordi messat* ('segat'), veg. *supra* els mateixos conceptes aplicats al *forment*.

Notem el concepte *ordi fet a camins*, dins la lliçó «dayñ de quatre embuts de fava robada y una mesura de ordi entre mesat y fet a camins», que sembla que hem d'aplicar a la caracterització del dany: cal entendre que de l'ordi que ha sofert el dany (quantificat en una mesura), una part era ja segada i l'altra correspon a un dany en l'ordi encara pendent de sega, malmès per solcs selectivament, tal vegada dibuixant línies traçades en el terreny sembrat.[188]

Pel que fa a la quantificació de l'ordi per *mannes* 'garbes', *barris* 'càrrega' i *carretes* i la valoració del dany d'ordi d'acord amb les mesures de capacitat algueres per *embuts* (o *mig-embuts*), *estarells* (o *mig-estarells*), *mesures*, *mitjanes* i *rasers* (o *raers*), veg. 2. *forment*.

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana (< ll. HORDEUM),[189] malgrat la realització de l'alg. mod. [ˈɔl̪di], solució que no evidencien els nostres registres.[190]

Per al sardisme *(ordi) messat* ('segat'), veg. *supra* el mot aplicat a *forment*.

5. *trigorzu* m. 'varietat d'ordi', 'ordi' / alg. mod. Ø / etim.: log.

a) Variants documentades

trigorzu (1).

188. Per a les tècniques de sembra del blat a Sardenya, *a tule* 'a talls o bancals solcats' o *a roccu* 'a forats, amb estaca o punxó', veg. Manca (2000, p. 66-68) i Wagner (1996, p. 87-90).

189. Base llatina de les solucions sardes log. *orzu* [ˈord͡zu], camp. *orgiu* [ˈord͡ʒu] (veg., a continuació, *trigorzu*).

190. Per a una cronologia del canvi de *-r* travada > -[l], veg. Bosch (2009, p. 267-270) i Bosch (2002, p. 37).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó que documentem dóna: «daiñ de forment y trigorzu en la viña de Sant Giulià» i, per tant, es tracta d'una planta de conreu, que podríem identificar amb dues accepcions ben diferenciades.

Caldria atribuir el nostre *trigorzu* a l'*Hordeum distichum* L., ço és, 'ordi palmell', com a adaptació del sard *trigu orgiu* (literalment, 'blat ordi', com el mall. *blat ordi* [DCVB, *s. v. blat-ordi*]), registrat a Sardenya per Cossu (1978, p. 118), que equipara a l'it. *orzolla*, «pianta annua cereale coltivata che produce il malto per la birra». Basant-nos, però, en aquesta definició i atesa la datació tardana de la nostra lliçó (1784), també es pot identificar simplement aquest esporàdic sardisme *trigorzu* amb *ordi*, solució habitual en alg., tenint en compte que al segle XVIII «la sola biada destinata in Sardegna per alimento dei cavalli, è l'orzo, che solo si conosce d'una sorte o qualità, cioè, del comune [...], poiché di quell'altra spezie, che chiamano orzola, o dell'orzo di Francia di qualità frumentacea, non trovasi qui» (Manca, 2000, p. 77).

c) Etimologia

La solució *trigorzu* fóra una adaptació del compost sard *trigu orzu* 'ordi salvatge': d'una banda, del log. [ˈtriɣu] 'blat' < ll. TRIDĬCUM (DES, *s. v. trídiku*); de l'altra, log. *orzu* [ˈord͡zu] (camp. *orgiu* [ˈord͡ʒu]) < ll. HORDEUM,[191] solució que, com veiem, no hauria tingut continuïtat en alg. ni hauria desplaçat *ordi*. Cf. mall. *blat ordi* (DCVB, *s. v. blat-ordi*).

III.2. *Noms de la fruita*

1. *ametla* (o *metla*) m. 'íd.' / alg. mod. [ˈmela] / etim.: cat.

a) Variants documentades

amel·la (1), **mel·la** (14); pl. **amel·las** (48), **mel·las** (17).

b) Particularitats semàntiques

En els *Registres de danys* editats no trobo cap cas d'apel·latiu de varietat d'ametlla. En canvi, en altres registres estudiats a Bosch (1999*b*, p. 73-75) vaig localitzar *ametla mollal* (1752) i *ametla tendra* (1694).

191. L'alternança fonètica entre [d͡z] (log.) i [d͡ʒ] (camp. i, a voltes, log. sept.) en sd. és habitual des d'un punt de vista etimològic, que serà amb [d͡ʒ] en mots manllevats per l'alg. (Bosch, 2009, p. 261-262).

A vegades els *Registres de danys* reporten les ametlles quantificades en *embuts*: «quatre embuts de mel·las» i «19 embuts de amel·las», mesura habitual en els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829) i en les *Tarifes de fruita* del primer terç del segle XIX (Bosch, 1999*b*, p. 375-381). Vegeu-ne l'equivalència, en l'apèndix, § 3.3.2 en format digital.

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod., del ll. AMIDD(U)LA (< AMYGDALA).

Les lliçons reportades apunten una realització amb assimilació -*tl*- > [ll]; i, per tant, com en altres parlars catalans, confirmen el manteniment de la forma arcaica sense palatal *(a)metla*. Per altra banda, els documents editats no evidencien la consolidació de l'afèresi, fenomen generalitzat al segle XIX als *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829) i característic de l'alg. mod., que realitza [ˈmela], amb simplificació consonàntica tardana (això explica el manteniment de la realització de la lateral sense el rotacisme característic -*l*- > [ɾ]). Així, la primera lliçó amb *a*- és del 1724, però ja n'havia documentat el 1685 en altres *Registres de danys*; mentre que el primer cas amb afèresi és del 1692, si bé n'havia trobat des del 1683.[192]

2. *berracoc* (o *bercoc*) m. 'albercoc' / alg. mod. [baraˈkɔk] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

barracoc (3), **barracoch** (38); pl. **barcots** (2), **barracochs** (4);

barracoch de almargie (2).

b) Particularitats semàntiques

A diferència de la diversitat de noms de varietats d'albercocs que reporten els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), en els documents editats gairebé no en trobem, tampoc en relació amb *arbre de berracoc* 'albercoquer'. De fet, només documentem dues lliçons de *berracoc d'almarge* (1728), que ja datàvem el 1697 en un *Registre de danys* (veg. *berracoc de marge* a Bosch, 1999*b*, p. 46). Per a més detalls, veg. Bosch (1999*b*, p. 43-50).

Els *Registres de danys* reporten els albercocs quantificats en *embuts*: «un embut de barracoch» (vegeu-ne l'equivalència, en l'apèndix, § 3.3.2 en format digital), si

192. Per a més detalls, veg. Bosch (1999*b*, p. 73-74). Cf., a final del segle XVIII: «ametlla y no mella; ametller y no maduler ni meller» (Armangué, 1996, p. 254; Caria, 1991, p. 133), que abonen una realització -*tl*- amb l'estadi d'assimilació -[ll]-.

bé en els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829) i en les *Tarifes de fruita* del primer terç del segle XIX és més habitual en *mesures* o *barris* 'dues portadores' (Bosch, 1999*b*, p. 375-381).

c) Etimologia

Les nostres lliçons confirmen l'evolució que ja apuntàvem a Bosch, 1999*b*, p. 43-44: sobre una base catalana *bercoc* (pl. *bercocs* o *bercots* [baɾˈkɔt͡s]),[193] de l'àrab *al-birqûq* o *al-barqûq* > *berracoc* [baraˈkɔk], amb -[a]- epentètica per pressió del sard log. (i sass.) *barracoccu*, solució que es generalitza al llarg del segle XVIII. I és que les lliçons documentades en els registres editats donen validesa que l'alternança *bercoc*/*berracoc* és una variable ben viva a final del segle XVII: notem «barcots» (1693) enfront de «barracoch» (1699), si bé en altres *Registres de danys* ja trobàvem «barcochs» (1684) enfront de «barracots» (1691) i del primer cas de «barracoc», de 1695 (Bosch, 1999*b*, p. 44). Al segle XVIII totes les formes són amb vocal epentètica, a excepció d'un cas, «barcoc», de 1702 que trobo en un esborrany de valoració de danys (Bosch, 1999*b*, p. 44).

3. *codony* m. 'íd.' / alg. mod. [kuˈrom] / etim.: cat.

a) Variants documentades

cudoiñs (1).

b) Particularitats semàntiques

Ja vam poder veure a partir de l'edició dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829) que el *codony* és una fruita força habitual en *horts* i *jardins* de l'Alguer, encara avui (veg. *arbre de codonys*, 4. de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters»). Per a més detalls, veg. Bosch (1999*b*, p. 52-53).

L'única lliçó documentada duu «un barri de cudoiñs», que, com s'ha vist més amunt per a *berracoc*, exemplifica la quantificació de la producció de la fruita en *barris* 'dues portadores' (veg. n. 177).

c) Etimologia

Si bé la nostra primera lliçó és de 1744, ja n'havíem documentat en altres *Registres de danys* el 1683, amb «cudonys» (Bosch, 1999*b*, p. 53).

És un mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. COTŌNĔUM), amb realització [kuˈrom], que contrasta fonèticament amb les for-

193. Serra (1927, p. 201) reporta pl. [baraˈkɔt͡s], amb assimilació, com alg. mod. *pics* [ˈpit͡s] i *caps* [ˈkat͡s].

mes documentades «cudoiñs» i «abre de codoyns». Aquestes solucions confirmen una realització conservadora [kuˈdoɲʃ], que evolucionarà cap a [kuˈɾom], amb rotacisme -*d*- > [ɾ] i pèrdua de realització palatal final, i probablement amb homonimització addicional amb *colom* [kuˈrom] (Bosch, 1999*b*, p. 53).

4. *figa* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈfiɣa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

figa (64), pl. **figas** (52);

figa blanca (1); **figa bufal** (14); **figa de Sant Juan** (2); **figa negra** (4); **figa padrangiana** (1), pl. **figas padrangianas** (3); **figa primarenca** (1).

b) Particularitats semàntiques

En relació amb la valoració i quantificació dels danys, trobo «rampons de figa», «dos sistellas de figas» i «una sistella plena de figa». Per a *rampó* 'carràs o penjoll de fruita', veg. 22 de «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»; per altra banda, trobem referències a *sistelles* de fruita en els *Registres d'estimes de fruita* del primer terç del segle XIX (Bosch, 1999*b*, p. 356, 366, 369-370 i 374).

Observem que fins al registre de 1743-1744 no trobem cap nom de varietat de figa, si bé en el registre de 1724-1725 llegim la lliçó «abres de figa padrangiana» i «un abre de figas pedrengianas» (veg. 5 de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters»). Al marge d'aquesta *figa pedrenjana*, recullo els noms genuïns *figa blanca*, *figa bufal*, *figa de Sant Joan*, *figa negra* i *figa primerenca*, tots analitzats a Bosch (1999*b*, p. 53-66).

Notem diverses lliçons del top. «nurach de la Figa», que ja recull Caria (1993*a*, p. 99). Per a la documentació de *càriga* 'figa seca', veg. 8 de «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. FĪCA).

5. *figa d'Índia* f. 'figa de moro' / alg. mod. [ˌfiɣaˈriⁿdja] / etim.: cat. (← log./sass.)

a) Variants documentades

figa d'Índia (1), **figa de Índia** (1).

b) Particularitats semàntiques

Hem vist a la p. 98 que a vegades els *Registres de danys* reporten la fruita quantificada en *portadores*, com per ex. «una portadora de figa d'Índia», força habitual en els *Registres d'estimes de fruita* i en les *Tarifes de fruita* del primer terç del segle XIX, on trobem lliçons com «La figa d'Índia cada purtadora» (Bosch, 1999*b*, p. 380). Per a la presència d'aquesta fruita en els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829) i per a altres qüestions semàntiques, veg. Bosch (1999*b*, p. 66-67).

c) Etimologia

Solució probablement hereditària de la llengua catalana, compartida per altres parlars catalans (Priorat, Camp de Tarragona i Eivissa) i ja documentada el 1744 en els *Registres de danys* (Bosch, 1999*b*, p. 67, n. 92), si bé les nostres lliçons són de 1764 i 1768, respect. Però també podria ser un calc del sass. i log. *figadindia* (Bosch, 1999*b*, p. 67).

Les dues lliçons documentades són conservadores i no evidencien la realització de l'alg. mod. [ˌfiɣaˈriṇdja], amb rotacisme *-d-* > [ɾ], com tampoc no ho feien les variants documentades en els *Registres d'estimes de fruita* (Bosch, 1999*b*, p. 66-67). Sobre aquesta qüestió, veg. p. 99 i Bosch (2009, p. 271).

Per altra banda, notem l'alternança pel que fa a la realització de la prep. *de* del mot compost. La lliçó de 1764 «figa d'Índia» s'adiu amb la realització actual, malgrat que l'alg. mod. manté la vocal —amb [e]— en la major part de contextos en contacte amb vocals inicials de mot (Bosch, 1999*a*, p. 53-54; Bosch, 2002, p. 144-145), com sembla avalar la solució «figa de Índia» de 1768. En aquest sentit, totes les lliçons documentades al segle XVIII en altres *Registres de danys* són sense la vocal de la prep. (Bosch, 1997, p. 263); és més, al primer terç del segle XIX només vaig localitzar un únic cas de «figa de Índia», de 1828.

6. *llimó* m. 'íd.' / alg. mod. [ʎiˈmo] / etim.: cat.

a) Variants documentades

llimó (1), pl. **llimons** (4).

b) Particularitats semàntiques

No trobem cap cas de *llima* en els registres editats, un altre cítric que sí que documento en altres *Registres de danys* i en els *Registres d'estimes de fruita* de la *Barracelleria* algueresa (Bosch, 1999*b*, p. 69-70).

Ja vaig documentar l'adj. *llimomenca* aplicat a una varietat de pruna (Bosch, 1999*b*, p. 152). També trobo aquest apel·latiu en els registres editats, tant aplicat al

nom de la fruita com al de l'arbre: «pruna llimunenca», «dos abres de pruna llimonenca», «hu de pruna llimonenca», «vint-y-tres [abres] de pruna llimonenca» i «pruna llimonenca».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (de l'àrab *läi mûn*).

Si bé en els registres editats documento des de 1686 aquesta solució arcaica —que s'ha conservat en altres parlars catalans (DECLC, *s. v. llimona*)—, ja apareix en un *Registre de danys* de 1683-1684 (Bosch, 1999*b*, p. 70); fins i tot Caria (1994, p. 61) la troba al primer terç del segle XVI. També registrem el derivat *llimonenca* —aplicat a una varietat de pruna— des del 1685 (Bosch, 1999*b*, p. 152).

7. *magrana* f. 'íd.' / alg. mod. [maˈɣɾana] / etim.: cat.

a) Variants documentades

magranas (10).

b) Particularitats semàntiques

Per als noms de les varietats de magranes a l'Alguer (*agra*, *arbada* i *dolça*, que no documento en els registres editats), veg. Bosch (1999*b*, p. 71-73). Veg. *arbre de magranes*, 6 de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (de l'encreuament del ll. MILLE-GRANA i MALUM GRANATUM). Si bé en els registres editats documento el mot des de 1686, ja apareix en el *Registre de danys* de 1683-1684 (Bosch, 1999*b*, p. 71).

8. *oliva* f. 'íd.' / alg. mod. [uˈɾiva] / etim.: cat.

a) Variants documentades

oliva (2), pl. **olivas** (1).

b) Particularitats semàntiques

Notem la lliçó «vuit cortinas de oliva [que] li han pres de sa viña», on *cortina* podria ser una variant de *quartana* 'mesura d'olives de 50 quilons' (DCA, *a. v.*).

Tanmateix, en alg. mod. trobem conservat *cortina* 'íd.', «teixit que tapa una finestra, una porta, un llit» (DCA, *a. v.*), d'on la nostra lliçó *cortina* podria remetre a 'xarxa per a collir les olives' (cf. l'alg. *reda* al DCA, aplicat a 'xarxa de pesca').

També trobem el mot aplicat a la varietat de raïm *gra d'oliva*: «gra de oliva» i «4 budronis [de] gra de oliva». De fet, el 1683 ja registro la lliçó «raïm de gra de oliva» (Bosch, 1999*b*, p. 169). Per a les varietats d'olives a l'Alguer i altres qüestions d'aquest cultiu, veg. Bosch (1999*b*, p. 77-79).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. OLĪVA). Les lliçons documentades no apunten encara la realització moderna amb rotacisme *-l-* > [ɾ], aspecte que ja mostraven les lliçons reportades a Bosch (1999*b*, p. 77 i 169). Sobre la resistència formal a aquest canvi en els documents editats, veg. Bosch (2009, p. 270-271).

9. *pera* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈpeɾa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

pera (128), pl. **peras** (65);

pera barbiquina (7); **pera bargamota** (2), **pera bergamota** (4), pl. **peras bargamottas** (1); **pera bargamota genovesa** (1); **pera bargamotta sarda** (1); **pera brutaybona** (7), **pera bruttaybona** (1), pl. **peras brutas y bonas** (1); **pera camusina** (34), pl. **peras camusinas** (12); **pera de cuxia de dona** (1); **pera de Llonafres** (1), **pera de Llunafras** (1); **pera de Montou** (12), **pera de Muntou** (21), pl. **peras de Muntou** (3); **pera de pengiar** (1), **pera de pengià** (1), pl. **peras de pengiar** (1); **pera de Santa Anna** (1); **pera del cor madur** (1), pl. **peras del cor madur** (1); **pera del duca** (1); **pera fatachiu** (1), **pera fataciu** (1), pl. **peras fatachio** (1); **pera francesa** (2); **pera gargamota** (1); **pera montou** (1); **pera muscarella** (2); **pera raginal** (1), pl. **peras raginal** (1); **pera sahina** (1), **pera saïna** (5), **pera saÿna** (1), pl. **peras saÿnas** (1); **pera ula** (1); **peras sarpantinas** (3).

pera engiñ (2), **perangiñ** (1).

pirasto (1), **pirastu** (15);

pirastu aguedu (1); **pirastu blanc** (1); **pirastu de Sant Nicolau** (1); **pirastu francès** (7); **pirastu rodó** (1).

b) Particularitats semàntiques

Observem, en primer lloc, que els registres editats recullen la riquesa onomasiològica dels noms de les varietats de pera que ja vaig analitzar detalladament a Bosch (1999*b*, p. 80-122).[194] Hi trobo vint noms de varietats, quinze dels quals també inclosos en la llista dels noms de les diverses menes de pereres (veg. *arbre de pera*, 11 de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters»). En aquest sentit, notem les lliçons «dayñ de pera de cada espècia» i «dos abres de peras diversas».

Pel que fa a la quantificació de la producció de peres, generalment és expressada en *portadores* (o *barris* 'dues portadores'), com ara «una portadora d*e* pera d*e* pengiar». Notem, però, «una bèrtula de peras», amb el sardisme *bèrtula* 'alforja' ja datat el 1686.

Prescindint de les denominacions d'algunes varietats de peretes amb el genèric nuclear *pirastu*, per processos d'hibridació o empelt, generalment sobre la base d'un perelloner,[195] trobem també *pirastu* usat per a 'pereta, esp. arrodonida', per extensió del valor primigeni de 'perelló' en sard.[196]

Pel que fa a la primera accepció ('pereta'), notem quatre lliçons: «dayñ de mellas y pirastu», «dayñ de pera de Muntou y de pirastu de sa viña», «daiñ de raïm y de pirastu de sa viña» i «dayñ de pera sahina, de pirastu y dayñ de sarment de sa viña». De la segona accepció ('perelló'), trobem únicament «sinch peus ['soques'] de pirasto»; registrem, però, el mot com a top.: «funtana del Pirastu» i «salt del Pirastu».[197]

Convé notar també el mot *perenginy*, als nostres registres «perangiñ» i «pera engiñ», solució desaglutinada[198] que fa pensar més aviat en una varietat de pereta des d'un punt de vista onomasiològic, i així ho vaig considerar a Bosch (1999*b*, p. 106-108), hipòtesi reforçada per la base etimològica del mot sard i per la solució analítica «abre de perengiñ».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. PĬRA).

Tanmateix, ja hem vist que hi ha dos noms genèrics d'origen sard que en alguns

194. Veg. *arbre de pera* 'perera', 11 de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters»

195. Cf. el poema sard «Si pirastru t'ha fattu sa natura, / non podes render fruttu delicadu. / Podes benner in pira cambiadu; / però fattendedi un'innestatura. / Ma... si si siccat cussa inferchidura / restas unu pirastru ismuzzurradu! / E si bròtteras dae raghinas: / bogas solu frueddas pirastrinas!» (Senes, 1984, p. 467). Per a més detalls, veg. Bosch (1999*b*, p. 80, n. 151).

196. A més de les solucions sardes *pirastu mele* i *pirastu suquinu* (ms. «chuquinu») que he trobat a partir de *arbre de pirastu*. Per a les varietats de *pirastu* en els *Registres de danys* i en els *Registres d'estimes de fruita*, veg. Bosch (1999*b*, p. 108-117 i 121-122).

197. Cf. la tanca de *Pala Pirastu* (Caria, 1993*a*, p. 116).

198. En trobem d'altres entre la fi del segle XVII i el primer terç del segle XIX en els *Registres de danys* i en els *Registres d'estimes de fruita* (Bosch, 1999*b*, p. 108).

supòsits onomasiològics plantegen una alternativa a *pera* que no trobem en altres parlars catalans, ambdós derivats sobre la base llatina PĬRA- (+ sufix aspectiu):

— *pirastu* (o *pirastru*, que no registrem) ← log. i camp. *pirast(r)u*, amb dissimilació eliminatòria o sense (Bosch, 1999*b*, p. 80-81);

— *perenginy* (o *peringiny*) ← log. *pirinzinu* [pɪɾinˈd͡zinu], camp. *piringinu* [pɪɾiŋˈd͡ʒinu] (DES, *s. v. píra*; Bosch, 1999*b*, p. 106-107). Observem que la solució algueresa s'acosta a la del camp., amb [d͡ʒ] (Bosch, 2009, p. 262).

Per a l'adaptació graficofonètica de *perenginy*, les nostres lliçons confirmen el procés d'homonimització amb *pera*, amb «pera engiñ» (1734 i 1743) i «perangiñ» (1758) —a més del cas d'«abre de perengiñ» (1768)—, solucions que s'adiuen amb les que vaig documentar a Bosch (1999*b*, p. 108): «perangign» (1710), «pera ingiñ» (1710), «pera engiñ» (1730), «perengiñ» (1763) i «pera angiñ» (1764); enfront de solucions anteriors «peringiñ» (1695) i «piringý» (1698), que s'acosten més a la realització sarda. Notem, a més, el manteniment de la nasal palatal final, habitual en els registres de la *Barracelleria* algueresa.

10. *perenginy* m. 'varietat de pereta' / alg. mod. Ø / etim.: sd.

Veg. 9. *pera*.

11. *pirastu* m. 'pereta, esp. arrodonida', 'perelló' / alg. mod. [piˈrastru] i [piˈrastu] / etim.: log.

Veg. 9. *pera*.

12. *poma* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈpoma] / etim.: cat.

a) Variants documentades

poma (41), pl. **pomas** (33);

poma arrigada (2), **poma rigada** (1); **poma del Corpus** (1), pl. **pomas del Corpus** (1); **poma dolsa** (1), pl. **pomas dolsas** (2); **poma farinata** (4); **poma llonga** (3); **poma napolitana** (2);
mela piberi (1), **mela piveri** (1).

b) Particularitats semàntiques

Com ja vèiem aplicat en els *Registres d'estimes de fruita*, trobem alguns casos de denominacions de varietats de pomes amb el nucli sard *mela* 'poma', sobretot en noms clarament de procedència sarda i/o sasseresa, com ara *mela piberi* (o *piveri*): «dayñ de mela piberi de sa viña» i «daiñ de mela piveri y poma farinata»,

malgrat alguns intents de calc amb el nucli *poma*, com ara la lliçó «dos abres de pomas, una pivery y lo altre de San Juan», que reflecteix la resistència a la penetració del genèric sard *mela* 'poma' (de fet, cal llegir «una poma pivery», amb el sentit de 'un arbre de poma piveri'). Anàlogament, les solucions analítiques per a 'pomera' també alternen la forma preferent *arbre de poma* amb la solució *arbre de mela*, seguida, però, de noms de varietats de poma clarament de procedència exògena (veg. 14. *arbre de poma* i 7. *arbre de mela*, de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters»).

Al llarg del segle XVIII i començament del segle XIX trobem altres casos de denominacions lexicalitzades de varietats amb el nucli *mela*: *mela àpiu*, *mela de dama*, *mela rosa* i *mela rosa romana* (Bosch, 1999*b*, p. 122, n. 292, i p. 129-135). A diferència de l'ús de *pirastu* 'pereta, esp. arrodonida', mai no hi trobem el genèric *mela* de manera aïllada. En aquest sentit, contrasten «un abre de poma rosa» i «un abre de poma de dama» —apel·latius que acabaran essent substituïts per *mela rosa* i *mela de dama*, respect., a cavall de la segona meitat del segle XVIII i el primer terç del segle XIX— amb les diverses lliçons de *arbre de mela piveri* que documento en els registres editats (veg. *arbre de mela*, 7 de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters»), malgrat la lliçó «abres de pomas, una [poma] pivery y lo altre de San Juan» que he comentat més amunt.

A més dels noms de varietats de poma comentats, trobem també *poma arrigada* (o *rigada*), *poma del Corpus*, *poma dolsa*, *poma farinata*, *poma llonga* i *poma napolitana*. Per a més detalls sobre les varietats de poma a l'Alguer, veg. Bosch (1999*b*, p. 122-138).

En relació amb la valoració dels danys, trobem pomes quantificades en *embuts* i *barris* ('dues portadores'): «tres embuts de pomas», «un barri de poma llonga» i «dos barris de poma». Per a aquesta qüestió, veg., en l'apèndix, § 3.3.2 en format digital.

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. POMA). Pel que fa a les denominacions lexicalitzades amb el nucli *mela*, no són sinó manlleus del sard *mela* [ˈmɛla] 'poma' (< ll. MELA).

13. *préssec* m. 'íd.' / alg. mod. [ˈpresak] / etim.: cat.

a) Variants documentades

présac (7), **présach** (15), **préssach** (3); pl. **présachs** (1), **préssachs** (1).

b) Particularitats semàntiques

A Bosch (1999*b*, p. 140-143) ja vam veure que aquest mot també és present en el calc semàntic *poma préssec* 'nectarina' (← log. *mèla péssighe* [< *pérsighe*]), que no trobem, però, en els registres editats.[199]

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod., del ll. (MALUM) PERSĬCUM.

14. *pruna* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈpruna] / etim.: cat.

a) Variants documentades

pruna (56), pl. **prunas** (33);

pruna briñola (1), **pruna bruñola** (3); **pruna cagadora** (1); **prunas damascas** (1); **pruna de cor de culom** (1); **pruna francesa** (16), pl. **prunas francesas** (2); **pruna llimonenca** (3), **pruna llimunenca** (1); **pruna primarenca** (11), pl. **prunas primarencas** (1); **pruna rogia** (2); **pruna roggial** (1).

b) Particularitats semàntiques

En relació amb la valoració dels danys en els registres editats, llegim un cas de prunes quantificades en *mig-estarells* («tres mitgestarells de prunas»), quan en general per a la fruita trobem la referència en *embuts*, *portadores* o *barris* (veg. p. 96 i, en l'apèndix, § 3.3.2 en format digital). Tanmateix, al primer terç del segle XIX les *Tarifes de fruita* estaven expressades en *mesures*, a més de en *embuts*, *barris* i *portadores* (Bosch, 1999*b*, p. 375-381).

Per a la identificació de les varietats de pruna documentades, veg. *arbre de pruna*, 16 de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters». Per a *prunalda* 'pruna seca', veg. *canyís*, 7 de «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod., del ll. *PRŪNA (REW, *s. v. 6798*), base també de les solucions sardes i del sass. (DES, *s. v. prúna*).

199. Cf. calc semàntic *poma (o mela) préssec* ← log. *mèla péssighe* (o *pérsighe*) 'nectarina' (Bosch, 1999*b*, p. 141-142).

Pel que fa als noms de les varietats de pruna, observem que els registres editats reporten denominacions hereditàries o genuïnes de l'Alguer, sense interferència exògena: *pruna brinyola* (o *brunyola*), *pruna cagadora*, *pruna damasca*, *pruna de cor de colom*, *pruna francesa*, *pruna llimonenca*, *pruna primerenca*, *pruna roja* i *pruna rojal* (vegeu-ne altres dins 16. *arbre de pruna* de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters»). Per a aquesta qüestió, veg. Bosch (1999*b*, p. 143-158).

15. *raïm* m. 'íd.' / alg. mod. [ra'im] / etim.: cat.

a) Variants documentades

rahim (38), **raïm** (285), **raÿm** (16);

raïm de pengiar (1); **raïm de tall** (1), **raÿm de tall** (1); **raïm negra** (3); **aruredunis** (1); **giró** (44); **gra de oliva** (2); **moscatell** (14), **moscateill** (1), **muscateill** (50), **muscatell** (15); **moscatelló** (1), **muscatelló** (2); **palop** (28); **pansal** (10); **pasquansaló** (1); **ratallat** (1); **varema** (2), pl. **varemas** (1); **violós** (2).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa als noms de les varietats de raïm, ja vam veure que les lliçons documentades generalment presenten l'elisió del nucli genèric *raïm*, aspecte que es confirma en els registres editats, a excepció de la lliçó «raïm muscateill y violós», i dels apel·latius igualment genèrics *raïm de penjar* 'raïm d'hivern', *raïm de tall* 'raïm de taula' (enfront de *verema* 'raïm comú, de verema', també amb el pl. *veremes*) i *raïm negre* 'íd.' (Bosch, 1999*b*, p. 180, 159, 183-184 i 181, respect.). Tanmateix, en molts casos la referència a varietats de raïm duu el nucli *budroni (de raïm)* 'un raïm, penjoll' (veg. *budroni*, 5 de «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»).

Per a un estudi detallat de les denominacions de varietats de raïm a l'Alguer, veg. Bosch (1999*b*, p. 158-184), i també Veny (1991, p. 45-68) i Favà (2001). Veg. també *pansa*, 16 de «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»).

Al marge de la quantificació del raïm generalment per *budronis* 'un raïm, penjoll' («settanta-sis budronis de palop y giró», «110 budronis de raïm de la viña de la Escaleta», «88 budronis de raïm de la viña de Carrabufas», etc.), en relació amb la valoració dels danys en els registres editats trobem també la referència en *barris* 'dues portadores' (veg. n. 177): «un bàrriu de raïm», «un bàrriu de palop», «un barri de raïm de pengiar», etc. I ocasionalment en *taulars* (veg. *taular*, 19 de «Noms de la terra») i en *moles* ('una bona quantitat'):[200] «un taular de giró» i «una mola de giró».

200. A partir de *mola*, «bona quantitat, esp. de flors, fruita i bolets» (DCA, *s. v. mola*).

Pel que fa als contenidors o a les mesures de capacitat del vi —corpus que no analitzo en aquesta obra—, els registres editats reporten «bóta de vy», «carrateill de vy»,[201] «messina de vi» o «mesina» i pl. «mesinas»,[202] «portadora» o «purtadora» i pl. «portadoras», «tinas» i «tinell petit». Notem també la lliçó «una gurguta ('carabassa de vi') plena de vi que era tres pintas».[203]

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. RACĪMUS), que, fins i tot, ha donat denominacions genèriques ben genuïnes amb el nucli *raïm*, com ara *raïm de penjar* 'raïm d'hivern', *raïm de tall* 'raïm de taula'[204] i *raïm negre* 'íd.', com apunto a Bosch (1999*b*, p. 180, 159 i 181, respect.).

Observem, per altra banda, que les denominacions de varietats de raïm més freqüents són formes hereditàries o genuïnes, com ara *giró*, *moscatell*, *palop* i *pansal*. També són genuïnes les solucions més esporàdiques *gra de oliva*, *moscatelló* i *violós*; notem, a més, *aruradunis* (< *arburadunis*), *pasquansaló* i *retallat*, de procedència exògena diversa. Vegeu-ne un estudi etimològic detallat a Bosch (1999*b*, p. 158-184) i Favà (2001).

16. *serva* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈselva] / etim.: cat.

a) Variants documentades

selva (5), pl. **selvas** (1).

b) Particularitats semàntiques

Es tracta d'una fruita ben present en l'agricultura sarda, que apareix tant en els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829) com en els *Registres de danys* (1683-

201. ALDC/ALG (*s. v. 959. La bóta: tipus i noms*) recull l'alg. [karaˈtel] per a 'bóta de 100-150 l o de 50-300 l', mentre que el DCA (*s. v. carretell*) dóna «bóta curta i un poc grossa que pot contendre una vintena de litres de vi».

202. L'alg. *mesina* [maˈzina] és una 'mena de barril', una «petita bóta, estreta i llonga, que s'ampra per portar lo piritzolo ['most'] de la campanya a la taverna» (DCA, *s. v. mesina*) i també una 'mesura de vi equivalent a 25 l' (ALDC/ALG, *s. v. 966. Mesures pel vi*) o «bóta de forma oval de 25 l» (ALDC/ALG, *s. v. 704. Mesures d'aigua*). El mot sembla manllevat del sard, amb realització [meˈzina], per a «botticella bislunga o sia barile da portare olio o vino a cavallo» (DES, *s. v. mesína*), d'origen italià, a partir de *mezzina*, com el sass. *mizina* [miˈd͡zina] (VDS, *s. v. mizìna*).

203. Mot ben viu en alg. mod. (DCA, *s. v. gurguta*), del log. *gurgutzu* 'gola, esòfag' i 'coll d'ampolla o de gerra' (DSIPL, *s. v. gurgutzu*, 3; DES, *s. v. gurgúdzu*). Pel que fa a *pinta*, que reporta el DCA (*a. v.*) per a 'mesura de vi', ALDC/ALG (*s. v. 966. Mesures pel vi*) recull el mot per a 'mesura de vi d'1/4 l'; cf. «un barral de lleña de dos pintas», «un cadaf gran que cabrà doze pintas», «un barral de lleña de pinta» i «una gurguta plena de vi que era tres pintas».

204. Com hem vist, en oposició a *verema* 'raïm comú, de verema' (Bosch, 1999*b*, p. 159 i 183-184).

1829), fins i tot en les *Tarifes de fruita* del primer terç del segle XIX (Bosch, 1999*b*, p. 380). Encara avui és una fruita molt valorada a l'Alguer, com apunta un dels nostres informadors: «Se culli verda i se matureja a la palla o, si o, l'espaquen ['parteixen'] en dos i l'enfilen a un fil i fanen collanes, i se menja; la que és a la palla arresta molla ['tova'], *invetxe* aquella s'asseca com la càriga ['figa seca]» (veg. Bosch, 1999*b*, p. 184-185).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. SORBA). És un dels casos esporàdics que des de la fi del segle XVII evidencien gràficament una realització fonètica propera a la de l'alg. mod., amb el canvi de *-r* travada de coda sil·làbica > -[l]. Si bé a Bosch (1999*b*, p. 184) documentàvem la solució amb *-l* a partir de 1714, les nostres lliçons dels *Registres de danys* ja donen *selva* el 1699: «un abre de selva», un cas que confirma l'antiguitat del fenomen (Bosch, 2009, p. 267-269).

17. *taronja* f. 'íd.' / alg. mod. [taˈron̪d͡ʒa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

tarongias (5);

tarongias de Portugal (2).

b) Particularitats semàntiques

De les cinc lliçons reportades, només dues presenten el nucli genèric *taronges*, acompanyat d'un apel·latiu de varietat: «tarongias de Portugal» i «dos dozenas de tarongias de Portugal». Notem aquesta darrera solució amb les taronges quantificades per *dotzenes*.

Al marge d'aquests dos casos de *taronges de Portugal*, no trobem cap altre nom de varietat de taronja. Per a altres apel·latius de varietats de taronja documentats en els *Registres de danys* i en els *Registres d'estimes de fruita* (*taronja agra*, *taronja dolça* i *taronja genovesa*), veg. Bosch (1999*b*, p. 186-189).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (de l'àrab *tu̯ru̯nǧa*).

Pel que fa als dos casos documentats de *taronja de Portugal* (com la solució sarda *aranzu de Portugallu* i variants), convé recordar que es tracta d'un nom

calcat de l'it. *arancia di Portogallo*, base del nap. *purtuallo*, gen. *portûgâ* i gen. tab. *portugô* per a 'taronja' (Bosch, 1999*b*, p. 187).

III.3. *Noms de les hortalisses i els llegums*

1. *all* m. 'íd.' / alg. mod. [ˈal] / etim.: cat.

a) Variants documentades

ayll (1), pl. **aylls** (1).

b) Particularitats semàntiques

Ja s'ha comentat que trobem una lliçó de *all* en un *Registre d'estimes de fruita* del primer terç del segle XIX: «1.200 caps de aill» (1816), on *cap d'all* és 'cabeça d'alls' (Bosch, 1999*b*, p. 43).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana (< ll. ĀLIUM), ben viu en alg. mod., si bé amb despalatalització de la lateral final, fenomen que mai no mostren els *Registres de danys* (veg. p. 44) ni tampoc la lliçó esporàdica de 1816 documentada en els *Registres d'estimes de fruita*.[205]

2. *bísol* m. 'pèsol' / alg. mod. [ˈbizul] / etim.: cat. (← log./sass.)

a) Variants documentades

bísol (5), **bísul** (1).

b) Particularitats semàntiques

La lliçó *bísol dolç*: «una mesura de bísol dolz robat» (1768), s'adiu amb el camp. *pisurci* [piˈzuɾt͡ʃi] (< ll. PISU DULCE).

c) Etimologia

Es tracta d'una deformació del mot hereditari de la llengua catalana *pèsol*, amb interferència del log. *pisulu* [ˈpizulu], que Wagner vol atribuir al cat., atès el canvi d'accent respecte d'altres solucions sardes paroxítones derivades de *pisu* [ˈpizu] 'fesol' (< ll. PISUM) , com ara camp. *piseddu* [piˈzeɖɖu] i log. *pisellu* [piˈzellu]

205. En pl. [ˈal͡ts] (com el pl. de *cavall* i *porc*).

(< it. *pisello*), log. *pisolu* [piˈzolu] (amb interferència de *basolu* 'fesol') i camp. *pisurci* [piˈzurt͡ʃi] < ll. PISU DULCE (DES, *s. v. pisu*, 1). Pel que fa a la realització sonora de *p*-, habitual en sd. en posició intervocàlica per fonosintaxi (Wagner, 1984, p. 120-122), sembla plausible la pressió del sass. *bisèllu* (Corbera, 2000, p. 63; VISAM, *s. v. pisello*; VDS, *s. v. biséllu*).[206]

3. *card* (o *gard*) m. 'íd.' / alg. mod. [ˈgaḷt] / etim.: cat.

a) Variants documentades

carts (1).

Per a les particularitats semàntiques i l'etimologia del mot, veg. *mata de card*, 6 de «Noms del cep, les plantes d'horta i altres».

4. *carxofa* (o *escarxofa*) f. 'íd.' / alg. mod. [kalˈt͡ʃɔfa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

carchofa (1); pl. **alcarchofas** (2), **carchofas** (2), **escarchofas** (1).

b) Particularitats semàntiques

En els nostres registres el mot designa tant 'carxofera (*Cynara scolymus*)' com 'carxofa'; en canvi, pel que fa al *card* (*Cynara cardunculus*), trobem generalment la solució analítica *mata de card* 'planta del card', però també *mare de card* 'base o tija principal de la planta del card'. Per a les característiques de la *carxofa* a Sardenya, veg. *mata de card*, 6 de «Noms del cep, les plantes d'horta i altres».

c) Etimologia

Amb les solucions *carxofa* i variants *escarxofa* (amb article aglutinat, compartida per altres parlars catalans) i *alcarxofa* (amb pressió formal de cast. *alcachofa*, sense continuïtat), es tracta d'un mot hereditari (de l'àrab *ḥáršafa*, a través de l'hispanoàrab *ḫaršûfa)*, avui únicament amb realització [kalˈt͡ʃɔfa], amb canvi de la *-r* travada a [l] (Bosch, 2009, p. 267-270). Fins i tot les solucions catalanes *carxofa* i *escarxofa* han penetrat com a forma habitual en els parlars sards, on trobem log. [karˈt͡sɔffa] i [iskarˈt͡sɔffa].[207]

206. Cf. també *bastonaga* 'pastanaga', que ja documentem el 1701 en un *Registre de danys*: «dayñ de àppiu, bastonagas y ràvans» (ASCA 864/1, ll. «S», f. 1*v*).

207. Cf. el nuor. [iskarˈt͡sɔffa] i [iskɾanˈt͡sɔffa], el camp. [kanˈt͡sɔffa] i [konˈt͡sɔffa], a més del sass. [iχχatˈt͡sɔffa] i gal. [skaˈʎɔffa] (DES, *s. v. kartsòffa*; Paulis, 1992, p. 67).

Tot i el cas *escarxofes* de 1684, el 1702 ja registrem *carxofa*,[208] que anirem trobant al llarg del segle XVIII, la solució pervinguda fins als nostres dies.

5. *ceba* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈseba] / etim.: cat.

a) Variants documentades

seba (1), **sebba** (1); pl. **sebas** (3), **sebbas** (3).

b) Particularitats semàntiques

Notem la lliçó *ceba de llavor*: «tota la seba de llavor, la planta de la llatuga y lo ayll».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana (< ll. CĒPA), ben viu en alg. mod., amb realització oclusiva de /b/, que explica les lliçons amb *-bb-*.

6. *ciuró* m. 'íd.' / alg. mod. [siwˈro] / etim.: cat.

a) Variants documentades

siuró (7), pl. **siurons** (1).

b) Particularitats semàntiques

Notem la lliçó *ciurera*: «una siurera y bigarons presus de la casa de la viña», d'on el sufix *-era* sembla fer referència al 'contenidor de cigrons', i no pas a 'planta dels cigrons (*Cicer arietinum*)', tenint en compte el context i l'ús generalitzat de la solució analítica alternativa *planta* (o *mata*) *de* [+ N] (veg. 11. *planta de lletuga* i 8. *mata de faves* de «Noms del cep, les plantes d'horta i altres»). Manunta (1988, vol. I, p. 36, n. 6) recull explícitament *planta de ciuró* 'ciuronera'.

c) Etimologia

La variant *ciuró* (< ll. CICĔRŌNE), que documentem des de 1699 i ben viva en alg. mod., és compartida amb altres zones del domini lingüístic català, enfront de *cigró* (DCVB, *s. v. ciuró*; DECLC, *s. v. cigró*).

Malgrat la realització actual [siwˈro] (DCA, *s. v. ciuró*), Palomba ([s. d.], p. 77) a començament del segle XX dóna la solució amb metàtesi [suˈrjo] (també recolli-

208. En el corpus documental dels *Registres de danys* de la *Barracelleria* ja trobem la solució *carxofa* el 1693: «un mulendo de la casa de l'hort, carchofas y ortalísia» (ASCA 290, f. 16*r*).

da modernament per Corbera (2000, p. 64),[209] a més de [siwˈro], que considera secundària.

7. *clavell* m. 'clavell d'espècia' (veg. *mata de clavells*, 7 de «Noms del cep, les plantes d'horta i altres»).

8. *col* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈkɔl] / etim.: cat.

a) Variants documentades

cols (1).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. aquest mot ha donat origen a diversos referents onomasiològics, al marge de 'col (*Brassica oleracea*)', com ara *col a tronxo* 'nap rodó' i *col a flors* 'coliflor' (veg. 9. *coliflor*), i *col marina* (Corbera, 2000, p. 64).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana (< ll. CAULIS), ben viu en alg. mod. La nostra única lliçó és de 1698.

9. *coliflor* f. 'íd.' / alg. mod. [ˌkɔraˈfjoɾi] i [ˌkɔl a ˈfrolt͡s] / etim.: cat. (alg.) (← it.)

a) Variants documentades

colyflor (1).

b) Particularitats semàntiques

Es refereix a la varietat cultivada de la col (*Brassica oleracea* var. *botrytis* subvar. *cauliflora*).

c) Etimologia

És una solució que documentem el 1715, i, per tant, molt anterior a la primera documentació en cat. de 1803 reportada pel DECLC (*s. v. col*), que considera adaptacions d'una base italiana *caolifior* (< *cavol fiore*).

El mot ha desaparegut de l'alg. mod. per la interferència del sass. *caurafiori* (VISAM, *s. v. cavolfiore*; VDS, *s. v. caurafiòri*),[210] amb adaptació [ˌkɔraˈfjoɾi] afavo-

209. Avui, Scala (2003, p. 32) no recull aquesta realització, malgrat casos com *ciutat* [sujˈtat], *cuidado* [kuˈrjaru] i *buidar* [buˈrja].

210. Cf. sass. *caura* [ˈkawra] 'col' < ll. CAULIS (DES, *s. v. káule*).

rida per la pervivència de *col* i per l'analogia al calc *col a tronxo* [ˌkɔraˈtrɔn̪t͡ʃu] 'col, amb una gran cabeça i fulles altes (*Brassica oleracea*)' (DCA, *s. v. colatronxo*) i 'nap rodó (*Brassica campestris* var. *rapa*)' (Corbera, 2000, p. 64) (< sass. *cauratruncu*; cf. it. *cavolo tronco* o *cavolo rapa*).[211] Notem també el calc [ˌkɔl a ˈfrol͡ts], ambdues solucions reportades pel DCA (*s. v. col-a-fiori* i *col-a-flors*); en canvi, Palomba ([s. d.], p. 77), a començament del segle XX, dóna únicament la primera variant, amb realització [ˌkɔraˈfjori].

10. *fava* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈfava] / etim.: cat.

a) Variants documentades

fava (43), pl. **favas** (63);

fava a gra (2); **fava empolica[da]** (1); **faves a postes** (1);
postas de favas (1).

b) Particularitats semàntiques

Hi ha una riquesa onomasiològica a l'entorn d'aquesta lleguminosa, molt conreada al segle XVIII i al primer terç del segle XIX tant per al consum humà com per alimentar el bestiar gros, sobretot cavalls i bous (veg. 1. *farratge* de «Noms dels cereals i el farratge» i 10. *llaurera* de «Noms de la terra»). En aquest sentit, trobem *fava a gra* 'fava madura' (cf. *forment* o *ordi a gra* 'madur, espigat'),[212] *fava empolicada* 'fava tavellada o embeinada' i *fava a postes* (o *postes de faves*) 'faveres immadures' o 'filera de faveres' (?).

Pel que fa a *fava a gra* 'fava madura, granada', trobem les lliçons: «dayñ de [...] tres embuts de *fava a gra* en la bardissa y sinch-sents y tres sous de dayñ de *favas* que indícan haver-hi en las sent y tres matas que són enmitg de la plantada *a postas*, tot dit dayñ fet de bous» i «dos ambuts de *fava a gra* arrobada». De fet, als *Capítols* de 1836 ja trobem la prescripció que «se però tali piante [di fave] porteranno il frutto, si pagherà il quantitativo mangiato, rubato o maleficiato ['malmès'] *gra per gra* a giudizio di periti, secondo il frutto che avrebbe potuto dare a secco» (ASCA 395, f. 29*r*).

A la primera lliçó reportada, de 1734, llegim *(faves) a postes*, que de manera més explícita trobem per primera vegada en un registre de 1753: «a veure dayñ de

211. El 1526 registrem a les *Ordinacions municipals de l'Alguer* solucions genuïnes del tipus *col cabdellada* (probablement per a *Brassica oleracea* var. *capitata*) i *col de tronxo*: «ni cols cabdelledes [*sic*, per *cabdellades*] y de tronxo» (Caria, 1994, p. 62). Tanmateix, *col de tronxo* no hauria donat mai en alg. una evolució fonètica [ˌkɔraˈtrɔn̪t͡ʃu], sinó *[ˌkɔl̪deˈtrɔn̪t͡ʃu].

212. Cal tenir present que a Sardenya aquest llegum se sembrava al mateix temps que el blat (Manca, 2000, p. 84).

favas a postas» (com a «dayñ de sis mesuras de favas, quatre arrobadas y dos mesuras mengiadas de moltons»), ço és, al «dayñ de forment de herba, axí de ordi, lli, favas y demés» (ASCA 394/14, f. 4*v*), «daños hechos en hierva de trigo, sebada, lino, avas y demás legumbres» (ASCA 394/18, f. 8*r*) o «danni degli altri legumi, se in erba» (ASCA 395, f. 29*r*) que apunten els *Capítols* del segle XVIII i del primer terç del segle XIX. Tanmateix, el 1748 trobem l'expressió anàloga *postes de faves*: «doze mannas de forment y dos *postas de favas*», potser per a referir-se a 'sembrades de faves' o *tires de faves* 'filera de faveres sembrades'.

Més dubtosa és la lliçó *fava empolicada* que trobem una única vegada en un registre de 1768: «daiñ de doze embuts de fava empolica[da] robada». L'adj. *empolicada* probablement és una deformació de *embolicada* [ambuɾiˈkaɾa] per a 'formant tavelles, embeinada' (cf., al DCA, *embolicar* 'íd.'), amb interferència fonètica del sardisme de l'alg. mod. *espoligat* [aspuɾiˈɣat] 'pelat, estavellat' (log. *ispuligare* 'pelar fruita, patates, etc.'), que avui registrem aplicat a la pela de la fruita i a les tavelles dels llegums (DCA, *s. v. espoligar* i *espoligat*) i també a les clovelles o pellons de les ametlles (Bosch i Sanna, 1996, p. 35; Bosch, 2002, p. 154).[213]

Finalment, quant a la quantificació dels danys a les faveres, convé notar l'expressió *tira de faves* 'filera de faveres sembrades': «dos barris de ordi, dos barris de forment y dos tiras de favas arrobadas, pres tot del salt» i «vint-y-quatra mannas de forment y duas tiras de favas arrobadas»; i també trobem un cas de *fil de faves*: «vuit fils de fava», en un context en què, més que referir-se a 'enfilalls' (com els *fils* o *filars de càriga* 'enfilalls de figa seca'),[214] sembla una expressió sinòmima de *tira de faves*, d'acord amb el log. *filera* (< cat.) i els derivats *infilerinare* 'plantar en fileres' i, per regressió, *(fi)lerina* 'filera de faves sembrades' (DES, *s. v. filèra*, 1).

Veg. les solucions 1. *cara de faves* i 8. *mata de faves* de «Noms del cep, les plantes d'horta i altres» per a 'favera'.

c) Etimologia

Naturalment, *fava* és un mot hereditari de la llengua catalana (< ll. FABA), ben viu en alg. mod.

Pel que fa a les expressions *fava a gra*, *fava a postes* (o *postes de fava*) —per lexicalització del participi de *pondre*, avui 'col·locar en un lloc'— i *tires de faves*, sembla plausible tractar-les com a solucions genuïnes de l'alg.

En canvi, quant a *fava empolicada*, ja hem vist en l'apartat anterior que podria tractar-se d'un cas d'homonimització de l'alg. *espoligat* (avui [aspuɾiˈɣat]) 'pelat,

213. Tanmateix, atès que es tracta d'una lliçó escapçada, no podem descartar «empolica[da]» per *espoligada*, inadvertidament.

214. Veg., dins 8. *càriga*, de «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles», *fils* (o *filars*) *de càriga* 'enfilall de figues seques'.

estavellat' —del log. *ispuligare* 'pelar fruita, patates, etc.' (< ll. *POLICARE, segons DES, *s. v. pulire*)—, sobre una base catalana *embolicada* per a 'formant tavelles, embeinada' (cf., al DCA, *embolicar* 'íd.').[215]

11. *guixa* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈgiʃa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

guixas (1).

b) Particularitats semàntiques

Es tracta de la llavor de la *guixera* (*Lathyrus sativus*). A començament del segle xx, Palomba ([s. d.], p. 77) registra les solucions alternatives *guixa* i *dent de vexa* per a «specie di pisello», mentre que defineix *tiriba de guixa* 'tavella de guixa' com una «specie di fagiolo quadrato» (Palomba, [s. d.], p. 85).[216] El DCA caracteritza *guixa* de «llavor assimitjant a la llentia».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana (d'origen incert), ben viu en alg. mod. La nostra única documentació és de 1699.

12. *judia* f. 'fesol, mongeta' / alg. mod. [d͡ʒuˈria] / etim.: cast.

a) Variants documentades

giudia (4), pl. **giudias** (2).

b) Particularitats semàntiques

És el fruit de la mongetera (*Phaseolus vulgaris*). A començament del segle xx, Palomba ([s. d.], p. 77), diferencia *judia* 'mongeta, fesol' i *cara de monja*, «specie di fagiuolo», que Kuen (1934, p. 44) recull per a «legumbre blanca con mancha negra» i que cal atribuir a 'mongeta de confit (*Phaseolus sphaericus*)' (DCA, *s. v. carademonja*; Corbera, 2000, p. 64, *s. v. cara de monja*);[217] anàlogament, Palomba

215. Per a l'accepció 'tavella de llegum' l'alg. mod. utilitza el sardisme [tiˈriba], del log. *tilíbba* 'tavella de faves' < ll. SILIQUA (DES, *s. v. silíbba*), en sass. *trìba* (VISAM, *s. v. tega*). En aquest sentit, Palomba ([s. d.], p. 85) recull, a començament del segle xx, *tiriba de fava*, *de bísol*, *de mongeta*, *de judia* i *de guixa* (cf. DCA, *s. v. tiliba*).

216. Veg. la nota anterior.

217. DECLC (*s. v. monjo*) fa correspondre l'alg. *carademonja* al cat. *fesolets* i al cast. *judías caretas*. Cf. *cara de faves* 'favera'.

([s. d.], p. 85) distingeix *tiriba de judia* 'tavella de mongeta o fesol' de *tiriba de mongeta*, per a 'tavella d'una espècie de fesol'.

Cal tenir present que en alg. mod. *mongeta* equival a 'mena de caragol' (Bosch, 1999*b*, p. 68; Corbera, 2000, p. 108), «caragol de color obscur que se tapa la boca amb un vel blanc» (DCA, *a. v.*), accepció que trobem en altres parlars catalans (DCVB, *s. v. mongeta*). Convé notar també la diferenciació onomasiològica que reporta Corbera (2000, p. 65) entre *judia tendra*, «quan comença a créixer»; *judia fresca* 'mongeta tendra', i *judia seca* 'mongeta seca'.

No podem descartar que en els *Registres de danys* editats *judia* es refereixi indistintament al fruit de la mongetera i a la planta; així ho recull Corbera (2000, p. 65) en alg. mod., malgrat que Manunta (1988, vol. I, p. 36) dóna *planta de judia* per a 'mongetera'. Hem vist (p. 28) que *judia* 'fesol, mongeta' apareix en els *Registres d'estimes de fruita* del primer terç del segle XIX (Bosch, 1999*b*, p. 68-69).

c) Etimologia

És un mot manllevat del cast. *judía*, si bé trobo *fesols* i *fesols dolços* en un *Registre de danys* de 1698-1699 (Bosch, 1999*b*, p. 68-69), que els registres editats no recullen. La substitució *fesol* → *judia* (solució documentada des de 1730 i, en els nostres registres, des de 1738) podria derivar d'una hipercorrecció, sobre la base d'una estigmatització de la forma catalana *fesol* davant de la proximitat amb el sard *fasolu* (Bosch, 2002, p. 35, n. 40), amb la mateixa etimologia (< ll. FASEŎLUS). Cf. mall. *judió*, a Manacor, per a «llegum de l'espècie *Dolichos melanophthalmos*» (DCVB, *a. v.*). Per al cast. *judía* 'fesol', a partir del ll. JŪDAEUS, veg. DCEC (*s. v. judío*), que reporta diverses hipòtesis sobre la motivació metafòrica d'aquesta accepció.

Convé remarcar l'adaptació fonètica del cast. *judía* (amb [χ]- inicial) a l'alg., avui amb realització [d͡ʒ]-, com confirmen les variants gràfiques documentades; cf. la lliçó «inxiert» 'empeltada' (← cast. *injerto*), de 1744, que reflecteix una realització sorda prepalatal de /x/.[218]

13. *llentia* f. 'íd.' / alg. mod. [ʎanˈtia] / etim.: cat.

a) Variants documentades

llantia (3), pl. **llantias** (2).

b) Particularitats semàntiques

Llegum de la papilionàcia del mateix nom (*Lens culinaris*). Ja hem vist, dins 11. *guixa*, que el DCA defineix *guixa* com a «llavor assimitjant a la llentia».

218. Per a altres casos d'adaptació de /x/ en cat., veg. Veny (1994).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. LENTĪCŬLA), que documentem per primer cop el 1699.

14. *lletuga* f. 'íd., enciam' / alg. mod. [ʎaˈtuɣa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

llatugas (5).

b) Particularitats semàntiques

Per a 'enciam' trobem tant *lletuga* com *planta de lletuga* (o *de la lletuga*), solució analítica que també llegim en els registres editats.

El mot, a més de l'hortalissa (*Lactuca sativa*), també designa la *lletuga marina* 'enciam de mar (*Ulva lactuca*)' (DCA, *s. v. lletuga*).

c) Etimologia

Solució hereditària de la llengua catalana (< ll. LACTUCA),[219] que documentem per primer cop el 1699,[220] conservada en altres llocs del domini lingüístic, enfront de *enciam* (DCVB, *s. v. lletuga*; DECLC, *s. v. llet*).

15. *meló* m. 'íd.' / alg. mod. [maˈɾo] / etim.: cat.

a) Variants documentades

malons (2), **melons** (1).

b) Particularitats semàntiques

A diferència de *síndria*, *meló* no apareix mai en els *Registres d'estimes de fruita*, i, per tant, només trobem el mot en els *Registres de danys* (Bosch, 1999*b*, p. 192).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana (< ll. MELO, -ŌNIS), ben viu en alg. mod., pronunciat [maˈɾo], amb reducció vocàlica en [a] i amb rotacisme -*l*- > -[ɾ]-, canvi que no evidencien les lliçons documentades (Bosch, 2009, p. 270-271).

219. Cf., amb la mateixa etimologia, el log. i nuor. *lattucca*, que Wagner atribueix a l'it. *lattuga* (DES, *s. v. lattúkka*) i al sass. *lattuca* (VISAM, *s. v. lattuga*).

220. El calc *planta de lletuga* ja apareix el 1702.

16. *nap* m. 'íd.' / alg. mod. [ˈnap] / etim.: cat.

a) Variants documentades

naps (1).

b) Particularitats semàntiques

Veg. a 9. *coliflor* les referències a *col a tronxo*.

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. Avui, notem, però, el pl. [ˈnat͡s] (veg. 2. *bercoc* de «Noms de la fruita»).

17. *síndria* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈsin̪dɾja] / etim.: cat.

a) Variants documentades

síndia (2), **síndria** (13); pl. **síndias** (51), **síndrias** (23), **sýndias** (1).

b) Particularitats semàntiques

El mot *síndria* apareix amb una certa freqüència en els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), i, per tant, amb la consideració de 'fruita', aspecte que ha estat analitzat a Bosch (1999*b*, p. 185).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana (de l'àrab *baṭîḫa sindîi̯a*), ben viu en alg. mod.

Pel que fa a la solució *síndia* que documentem en els *Registres de danys* editats entre 1728 i 1768, a Bosch (1999*b*, p. 185) ja vaig apuntar una interferència no reeixida del cast. *sandía*, imputable formalment sobretot al notari Nicolau Spano.[221] Tanmateix, la primera documentació de *síndia* (pl. *síndies*) en els *Registres de danys* de la *Barracelleria* és de 1726 (Bosch, 1999*b*, p. 185), que anirem trobant fins al 1768, data a partir de la qual torna a aparèixer *síndria* de manera sistèmatica.[222]

221. A aquesta mà corresponen els registres 9-16; en canvi, el registre 17 correspon a una altra mà.

222. A Bosch (1999*b*, p. 185) datàvem *síndia* (i pl. *síndies*) entre 1726 i 1765. Tanmateix, els *Capítols* de 1783, en cast., donen «sindias» (ASCA 394/18, f. 10*v*), que confirmen la interferència.

III.4. *Noms dels arbres fruiters, el cep i les plantes d'horta*

III.4.1. Noms de l'arbre i els arbres fruiters

1. *arbre* m. 'id.' / alg. mod. [ˈabɾa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

abre (5); pl. **abras** (1), **abres** (13).

b) Particularitats semàntiques

Al marge de les consideracions onomasiològiques apuntades a la introducció d'aquest camp semàntic sobre l'ús de *arbre (de)* com a base lèxica dels noms dels arbres fruiters, hem incorporat en aquest corpus el nom genèric de *arbre*, amb el mateix valor semàntic que en altres parlars catalans.

Notem, però, l'us del mot amb sufix aspectiu dim. *-utxo* (← it.) en un *Registre de danys* de l'any 1803: «dos abrucius» —que cal llegir [aˈbrut͡ʃus] (Bosch, 1997, p. 378)—, un sufix molt rendible en alg. mod. (Bosch, 2002, p. 153).

c) Etimologia

Mot hereditari del cat. (< ll. ARBOR, -ŏRIS), que en els nostres registres ja trobem exclusivament amb solucions que mostren la caiguda de la primera ròtica etimològica, per dissimilació. El mot ha esdevingut l'apel·latiu nuclear dels noms d'arbres fruiters: *arbre de* + (N), una estructura analítica calcada del sd. (← log. *árbore* o *árbure de* [+ N]).

En sd., per a designar els arbres fruiters, trobem generalment f. *árbore* o *árbure de* (+ N) en log. i *mátta de* (+ N) en camp., que alterna amb *árburi de* (+ N);[223] mentre que el sass. prefereix *áiburu di* (+ N) enfront de *pianta di* (+ N).[224] Tanmateix, Pittau (1991, p. 73) apunta que el log., malgrat l'ús perifràstic *árbore de barraccoccu* 'albercoquer', *de castanza* 'castanyer', *de mela* 'pomera', *de nughe* 'noguera', *de pira* 'perera', etc., «quando poi si vuole indicare un singolo albero nell'ambito della specie», empra el nucli *fundu* 'cep' i 'arbre, peu': *unu fundu de cariása* 'un cirerer', *unu fundu de mela* 'una pomera', *unu fundu de pira* 'una perera', etc. (veg. *fondu de palma*, 4 de «Noms del cep, les plantes d'horta i altres», i

223. DES (*s. v. árbore*). En un registre de danys de Sàsser de 1671 redactat en sard trobem *arbore de* (+ N): «unu arbore de barracoco», «unu ateru arbore de mela de dama», «duos arbores de bruna de cora de columba», etc.; però també registro algun cas de la variant *arbure de* (+ N) en un registre de 1734: «arbures de pruna de deferentes species» (Bosch, 1997, p. 242-380).

224. VDS (*s. v. aiburu*) i VISAM (*s. v. albicocco*, *arancio*, *ciliegio*, *mandorlo*, *melo*, *pero*, *pesco*). Cf. gal. *àlburi di* + [det. + N] (VIG, *s. v. albicocco*, *arancio*, *ciliegio*, *fico*, *mandorlo*, *melo*, *pesco*).

cf. també *fondu [de raïm]*); en canvi, Corda (1994, p. 23), també en referència al log., reporta que «per le piante fruttifere si ricorre spesso a forme perifrastiche: *s'àrvure 'e sa méndula* (il mandorlo), sas *piantas de olìa* (gli ulivi), *unu fundu 'e néspula* (un nespolo)», sense cap especificació semàntica que expliqui l'alternança dels nuclis nominals *àrvure*, *pianta* o *fundu* aplicat als noms d'arbres fruiters.[225]

Tanmateix, els nostres documents reporten solucions vacil·lants quant a l'estructura morfològica: si bé la solució preferent és *arbre de* + N (sing.) —amb el pl. *arbres de* + N (sing.)—, com per ex. *arbre de pera* i *arbres de pera*, també trobem solucions del tipus *arbre de* + N (pl.) —amb el pl. *arbres de* + N (pl.)—, com ara *arbre de peres* i *arbres de peres*; a més, registrem casos esporàdics de *arbre de* + (det. + N): *arbre de la figa* i *arbre de la móra*.[226] En alg. mod., però, les úniques solucions són les primeres,[227] la qual cosa abonaria als nostres registres un estadi encara no del tot consolidat (veg. p. 216-217).

2. *arbre d'ametles* (o *de metla*) m. 'ametller' / alg. mod. [ˌabra ðe ˈmela] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abra de mel·la (1), **abre de amel·las** (3); pl. **abras de mel·la** (2), **abres de amel·las** (6).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre d'ametles* (o *de metla*) per a 'ametller', veg. p. 121.

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de méndula* 'ametller' (VIS, *s. v. mandorlo*), també compartit pel sass., amb *àiburu di mèndura* (VDS, *s. v. mandorlo*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, hi predomina la solució *arbre d'ametles* (més antiga) enfront de *arbre de metla* (més tardana), forma d'estructura *arbre de* + N (sing.) característica de l'alg. mod.

225. Aquest calc del sard sembla que en alg. mod. ha adoptat una distribució de nuclis nominals segons els referents onomasiològics, per tal com «per diferenciar l'arbre, o l'arbust, o la planta de llurs fruits l'alguerès anteposa, segons el cas, les paraules *planta*, o *mata*, o *arbre*» (Manunta, 1988, vol. I, p. 31 i 36), un tret que es confirma força —però no del tot— en les lliçons que reporten els registres editats del segle XVIII.

226. Aquesta és la solució del gal. (veg. la nota anterior): *àlburi di la barraccocca*, *àlburi di l'aràn-ciu*, *àlburi di lu ficu*, *àlburi di la nóci*, etc. Però també esporàdicament del log., amb *s'arvure de sa suerva* 'servera' (VIS, *s. v. sòrbo*), *s'arvure de su barraccòco* (VIS, *s. v. albicocco*), etc.

227. Palomba ([s. d.], p. 83); Manunta (1988, vol. I, p. 36, n. 6).

Bartomeu Simon (1734-1817) reporta la correcció «ametller y no maduler ni meller» a tall de recomanació lingüística, en un afany d'acostament al català literari (veg. n. 192, cosa que evidencia encara al tombant del segle XVIII la pervivència —si més no en un registre més formal— de la solució derivada *ametler*).

3. *arbre de berracoc* m. 'albercoquer' / alg. mod. [ˌabɾa ðe baˈrakɔk] / etim.: cat (← log.)

a) Variants documentades

abra de barracoc (1), **abra de barracoch** (2), **abre de barracoch** (16); pl. **abras de barracoch** (4), **abres de barracoch** (5).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de berracoc* per a 'albercoquer', veg. p. 121.

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de barra(c)còccu* 'albercoquer' (VIS, *s. v. albicocco*), també compartit pel sass., amb *àiburu di barracòccu* (VDS, *s. v. albicocco*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, només trobem la solució *arbre de* + N (sing.), forma característica de l'alg. mod.

Notem que les lliçons reportades de *arbre de berracoc* per a 'albercoquer' no mostren l'alternança *bercoc*/*berracoc* documentada a la fi del segle XVII. Per a l'etimologia de *berracoc*, veg. *berracoc*, 2 de «Noms de la fruita».

Ja vaig apuntar a Bosch (1999*b*, p. 43, n. 4) que les solucions alguereses *[abɾabaˈrakɔk] i *[abɾabarakuˈke] que recull el DCVB (*s. v. albercoc* i *albercoquer*) per a 'albercoc' i 'albercoquer', respect., són erròonies, i així es confirma a partir de les lliçons que reporten els registres editats.

4. *arbre de codonys* m. 'codonyer' / alg. mod. [ˌabɾa ðe kuˈɾom] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abre de codoyns (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de codonys* per a 'codonyer', veg. p. 121.

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de melachidonza* 'codonyer' (VIS, *s. v. melocotogno*), també compartida pel sass., amb *àiburu di meraghidògna* (VDS, *s. v. melacotogna*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, l'única lliçó reportada respon a l'estructura *arbre de* + N (pl.), i no pas a *arbre de* + N (sing.), forma característica de l'alg. mod.

5. *arbre de figa* (o *de figues*) m. 'figuera' / alg. mod. [ˌabra ðe ˈfiɣa] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abra de figa (3), **abre de figa** (1), **abre de figas** (1); pl. **abras de figa** (2), **abras de figas** (1), **abres de figa** (8), **abres de figas** (1), **abres de la figa** (1), **habres de figa** (1);

abra de figa bufal (2), pl. **abres de figa bufal** (1); **abres de figa de Sant Juan** (1); **abra [de] figa pedrangiana** (1), **abre de figas pedrengianas** (1); pl. **abras [de] figa pedrangiana** (1), **abres de figa padrangiana** (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de figa* per a 'figuera', veg. p. 121. Les lliçons documentades només reporten tres noms de varietats de figuera diferents (de *figa bufal*, de *figa de Sant Joan* i de *figa pedrenjana*), que cal contrastar amb els sis apellatius de varietats de figa que he recollit dins 4. *figa* de «Noms de la fruita». Per a un estudi semàntic detallat d'aquests i altres noms de varietats de figa, veg. Bosch (1999*b*, p. 53-66).

Notem diverses lliçons del top. «nurach de la Figa», registrat per Caria (1993*a*, p. 99), que també reporta *nurag de la Figuera* (ibid.).

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de figu* 'figuera' (VIS, *s. v. fico*), també compartida pel sass., amb *àiburu di fìga* (VDS, *s. v. fico*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica i contràriament a allò que hem vist per a *arbre d'ametles* (o *de metla*), hi predomina la solució *arbre de* + N (sing.) —forma característica de l'alg. mod.— enfront de *arbre de* + N (pl.), molt esporàdica; hem de notar també un cas de *arbre de* + (det. + N), solució sense continuïtat.

6. *arbre de magranes* m. 'magraner' / alg. mod. [ˌabɾa ðe maˈɣɾana] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abre de magranas (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de magranes* per a 'magraner', veg. p. 121.

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de melagranada* 'magraner' (VIS, *s. v. melagrano*), també compartida pel sass., amb *àiburu di meragranàda* (VDS, *s. v. melograno*; VISAM, *s. v. melograno*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica i com hem vist amb *arbre de codonys* (cf. també *arbre d'ametles*), l'única lliçó reportada respon a l'estructura *arbre de* + N (pl.), i no pas a *arbre de* + N (sing.), forma característica de l'alg. mod.

7. *arbre de mela (...)* m. 'varietat de pomera' (veg. 14. *arbre de poma*) / alg. mod. [ˌabɾa ðe ˈmɛɾa] (...) / etim.: cat./sd. (← log.)

a) Variants documentades

abre de mela piveri (2); pl. **abras de mela piveri** (2), **abres de mela piveri** (2).

b) Particularitats semàntiques

Com ja he advertit dins *poma*, 11 de «Noms de la fruita», aquestes lliçons es refereixen a una pomera d'una determinada varietat, en aquest cas la *poma* o *mela piveri* (o *piberi*), com el sass. *mèra pibéria* i log. *mèla píberi*; d'ací que no trobem mai en els *Registres de danys* —ni en els *Registres d'estimes de fruita*— l'ús genèric de *mela* per a 'poma'.[228]

c) Etimologia

Es tracta d'un calc semàntic del sard, com en els altres casos (*arbre de* + nom de la fruita), si bé la solució analítica del compost conté l'apel·latiu sard *mela* 'poma', mot genèric que només s'usa com a nucli nominal dels noms lexicalitzats

228. Veg. *mela piberi* (o *poma piberi*) a Bosch (1999*b*, p. 132-133).

de determinades menes de poma, com ara la nostra *mela piveri* (o *piberi*), però també *mela de dama*, *mela àpiu* i *mela rosa*, solucions que alternen amb formes *poma piveri*, *poma de dama*, *poma àpiu* i *poma rosa* al llarg del segle XVIII (Bosch, 1999*b*, p. 122, 129-135).

En aquest sentit, ja vèiem alguns casos de denominacions de varietats de pomes amb el nucli sard *mela* 'poma' (veg. *poma*, 11 de «Noms de la fruita»), sobretot en noms clarament de procedència sarda i/o sasseresa, com aquest cas de *mela piveri*. En aquest cas, la denominació remet al sass. *mèra pibéria* o log. *mela píberi*, a través del nucli sass. *mèra* o log. *mèla* 'poma' (< ll. MELA ← MELUM) i sass. *pibéria* o log. *píberi* 'pebre' (< ll. PIPER), respect.

Anàlogament, les solucions analítiques per a 'pomera' també alternen la forma preferent *arbre de poma* amb la solució *arbre de mela*, seguida, però, com s'ha dit, de noms de varietats de poma clarament de procedència exògena. Per això contrasten «un abre de poma rosa», de 1714, i «un abre de poma de dama», de 1758 —apel·latius que acabaran essent substituïts per *mela rosa* i *mela de dama*, respect., a cavall de la segona meitat del segle XVIII i el primer terç del segle XIX (Bosch, 1999*b*, p. 131 i 134, respect.)— amb les sis lliçons reportades de *arbre de mela piveri* (1734-1784), malgrat la lliçó que hem vist «abres de pomas, una [poma] pivery y lo altre de San Juan», de 1748, que reflecteix la resistència a la penetració del genèric sard *mela* 'poma' (de fet, cal llegir «una poma pivery», amb el sentit de 'un arbre de poma piveri').

8. *arbre de móra* (o *de la móra*) m. 'morera' / alg. mod. [ˌabɾa ðe ˈmoɾa] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abra de móra (2), **abre de la móra** (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de móra* per a 'morera', veg. p. 121.

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de murighèssa* 'morera' (VIS, *s. v. gelso*), també compartida pel sass., amb *àiburu di murighèssa* (VDS, *s. v. gelso*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, les dues lliçons més tardanes (1784) s'adiuen amb la forma d'estructura *arbre de* + N (sing.) característica de l'alg. mod.; notem, però, un cas esporàdic (cronològicament anterior, de 1768), de *arbre de* + (det. + N) —que també trobem aplicat a *arbre de la figa*—, solució sense continuïtat.

Per que fa a *móra*, és un mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. MŌRA ← MŌRUM). En canvi, notem alg. mod. *ru* per a 'móra d'esbarzer', un sardisme, del log. *ru*, nuor. *ruvu* o *rúbu* (< ll. RUBUS).

9. *arbre de nou* (o *de nous*) m. 'noguera' / alg. mod. [ˌabɾa ðe ˈnɔw] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abre de nou (1), **abre de nous** (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de nou* per a 'noguera', veg. p. 121.

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de nughe* 'noguera' (VIS, *s. v. noce*), també compartida pel sass., amb *àiburu di nòzi* (VDS, *s. v. noce*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, hi ha alternança de solucions: un cas de *arbre de* + N (pl.) (més antiga) enfront també d'un únic cas de l'estructura *arbre de* + N (sing.), forma característica de l'alg. mod.

Pel que fa a *nou*, és un mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. NUX, NŬCIS).

10. *arbre d'oliva* m. 'olivera' / alg. mod. [ˌabɾa ðe wˈɾiva] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abre de oliva (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre d'oliva* per a 'olivera', veg. p. 121. Cf. també la varietat de raïm *gra d'oliva*, dins *raïm*, 15 de «Noms de la fruita».

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de olìa* 'olivera' (VIS, *s. v. ulivo*; Paulis, 1992, p. 434), també compartida pel sass., amb *àiburu d'arìba* (VDS, *s. v. ulivo*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, l'única lliçó documentada reporta la solució *arbre de* + N (sing.), forma característica de l'alg. mod.

11. *arbre de pera* (o *de peres*) m. 'perera' / alg. mod. [ˌabra ðe ˈpera] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abra de pera (15), **abre de pera** (58), **abre de peras** (2); pl. **abras de pera** (21), **abras de peras** (1), **abres de pera** (30), **abres de peras** (3);

abre de pera barbiquina (4); **abra de pera bargamota** (3), **abre de pera bergamota** (1), pl. **abras de pera bargamota** (2); **abra de pera brutaybona** (1), **abre de pera brutaybona** (5), pl. **abras de pera brutaybona** (4), **abres de pera brutaybona** (2), **abre de pera brutaybona de la llonga** (1); **abra de pera camusina** (7), **abre de pera camusina** (15), pl. **abras de pera camusina** (3), **abres de pera camusina** (5), **abres de peras camusinas** (2); **abre de pera de Llonafres** (1), **abre de pera de Llunafras** (1), pl. **abres de pera de Llonafras** (1); **abra de pera de Muntou** (1), **abre de pera de Muntou** (9), **abre de peras de Muntou** (1), pl. **abras de pera de Montou** (3), **abras de pera de Muntou** (6), **abres de pera de Muntou** (7); **abra [de] pera de Santa Anna** (1), pl. **abras [de] pera de Sant[a] Anna** (1); **abre de pera del cor madur** (2), pl. **abres de pera del cor madur** (2); **abre de pera fattaciu** (1), pl. **abres de pera fatachio** (1), **abres de pera fatachu** (1); **abre de pera francesa** (4); **abre de pera gargamota** (2), **abres de pera gargamota** (1); **abre de pera plana** (1); **abre de pera saïna** (1), **abre de pera saÿna** (1), pl. **abras de pera saÿna** (1), **abres de pera saïna** (1); **abra de pera sarpantina** (1), **abre de pera sarpantina** (5), **abre de pera sarpentina** (1), **abre de pera serpentina** (1), pl. **abres de pera sarpantina** (1); **abre de pera ula** (1), pl. **abres de pera ula** (1).

b) Particularitats semàntiques

Observem la gran quantitat de noms de varietats de pereres, que ja hem analitzat a *pera*, 9 de «Noms de la fruita», pel que fa als noms de varietats de peres. En aquest sentit, és ben il·lustrativa la lliçó «dos abres de peras diversas». Trobem altres noms de varietats de pereres a través dels apel·latius *arbre de pirastu* 'varietat de perera empeltada' i 'perelloner' i *arbre de perenginy* 'varietat de perera' (vegeulos a continuació).

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de pira* 'perera' (VIS, *s. v. pero*), també compartida pel sass., amb *àiburu di pèra* (VDS, *s. v. pero*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica i com hem vist per a *arbre de figa*, hi predomina la solu-

ció *arbre de* + N (sing.) —forma característica de l'alg. mod.— enfront de *arbre de* + N (pl.), molt esporàdica.

12. *arbre de perenginy* m. 'varietat de perera' / alg. mod. [ˌabra ðe piriṉˈd͡ʒin] / etim.: cat. i log./sass. (← log.)

a) Variants documentades

abre de perengiñ (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de perenginy* per a 'perera', veg. p. 121. De fet, el nom deriva de *perenginy* 'varietat de pereta', les particularitats semàntiques del qual han estat analitzades dins *pera*, 9 de «Noms de la fruita». Des d'una perspectiva morfològica, l'única lliçó documentada respon a la solució *arbre de* + N (sing.), forma característica de l'alg. mod.

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de pirinzìnu* 'varietat de perera', o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Per a l'etimologia de *perenginy*, a partir del log. *pirinzìnu* 'pereta', veg. 9. *pera* i 10. *perenginy*, de «Noms de la fruita».

13. *arbre de pirastu* m. 'varietat de perera empeltada' i 'perelloner' / alg. mod. [ˌabra ðe piˈrastu] / etim.: cat./log. (← log.)

a) Variants documentades

abre de pirasto (1), pl. **abres de pirasto** (1);

abre de pirastu aguedu (1); **abre de pirasto blanch** (1), **abra de pirastu blanch gran** (1), **abra de pirastu blanc de Sant Nicolau** (1); **abre de pirastu chuquinu** (1); **abre de pirasto de Sant Nicolau** (1); **abra de pirasto mele** (1), **abre de pirasto mele** (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de pirastu* per a 'perera', veg. p. 121. De fet, el nom deriva de *pirastu* 'pereta, esp. arrodonida' i 'perelló', les particularitats semàntiques del qual han estat analitzades dins *pera*, 9 de «Noms de la fruita».

De totes les lliçons documentades, només dues reporten el genèric *pirastu* 'pereta, esp. arrodonida' sense cap especificació de varietat «dayñ de figa y un abre de pirasto» i «un abre de pera brutaybona, dos de pirasto»; les altres duen el mot com a nucli dels apel·latius de varietats d'aquesta pereta. Per a la identificació d'aquests noms de varietats de *pirastu* i dels que hem vist dins *pirastu*, 11 de «Noms de la fruita», a partir dels *Registres de danys* editats, veg. Bosch (1999*b*, p. 108-122).

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de pirast(r)u* 'perelloner' (VIS, *s. v. peruggine*; Paulis, 1992, p. 365), també compartida pel sass., amb *àiburu di piràsthru* (VDS, *s. v. pero*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, totes les lliçons documentades responen a la solució *arbre de* + N (sing.), forma característica de l'alg. mod.

Per a l'etimologia de *pirastu*, a partir del log. *pirast(r)u* 'perelló' i 'varietat de pereta, esp. arrodonida', veg. 9. *pera* i 11. *pirastu*, de «Noms de la fruita».

14. *arbre de poma* (o *de pomes*) m. 'pomera' / alg. mod. [ˌabɾa ðe ˈpoma] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abra de poma (3), **abre de poma** (8), **abre de pomas** (2), **habra de poma** (1); pl. **abras de poma** (5), **abres de poma** (16), **abres de pomas** (11), **habres de poma** (1);

abre de poma arrigada (1), pl. **abres de pomas arrigadas** (1); **abre de poma colorida** (1); **abre de poma de dama** (1); **abra de poma del Corpus** (1), **habra de poma del Corpus** (1), pl. **abras de poma del Corpus** (1), **abres de poma del Corpus** (2), **abres de pomas del Corpus** (1); **abres de poma dolsa** (4); **abre de poma farinata** (1), pl. **abras [de] poma farinata** (1), **abres de pomas farinata** (1); **abre de poma rosa** (1).

b) Particularitats semàntiques

Observem un bon ventall de noms de varietats de pomeres, que ja hem analitzat dins *poma*, 12 de «Noms de la fruita», pel que fa als noms de varietats de pomes. Trobem altres noms de varietats de pomes a través de l'apel·latiu *arbre de mela* 'varietat de pomera' (vegeu-lo més amunt).

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de mèla* 'pomera' (VIS, *s. v. melo*), també compartida pel sass., amb *àiburu di mèra* (VDS, *s. v. melo*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, hi predomina la solució *arbre de* + N (sing.) —forma característica de l'alg. mod.— enfront de *arbre de* + N (pl.), més esporàdica.

Com s'ha vist més amunt (veg. 7. *arbre de mela*), les solucions analítiques per a 'pomera' alternen la forma preferent *arbre de poma* amb la solució *arbre de mela*, seguida, però, de noms de varietats de poma clarament de procedència exògena. En aquest sentit, contrasten «un abre de poma rosa» (1714) i «un abre de poma de dama» (1758) —apel·latius que acabaran essent substituïts per *mela rosa* i *mela de dama*, respect., a cavall de la segona meitat del segle XVIII i el primer terç del segle XIX (Bosch, 1999*b*, p. 131 i 134, respect.)— amb les sis lliçons reportades de *arbre de mela piveri* (1734-1784).

15. *arbre de préssec* m. 'presseguer' / alg. mod. [ˌabra ðe ˈpresak] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abra de présac (3), **abre de présach** (3); pl. **abras de présac** (1), **abras de présach** (2), **abres de présach** (8), **abres de présachs** (1), **abres de préssach** (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de préssec* per a 'presseguer', veg. p. 121.

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de péssighe* (< *pérsighe*) 'presseguer' (VIS, *s. v. pesco*; DES, *s. v. péssike*), també compartida pel sass., amb *àiburu di péssighi* (VDS, *s. v. pesco*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, hi predomina la solució *arbre de* + N (sing.) —forma característica de l'alg. mod.— enfront de *arbre de* + N (pl.), amb un sol cas.

16. *arbre de pruna* (o *de prunes*) m. 'prunera' / alg. mod. [ˌabra ðe ˈpruna] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abra de pruna (2), **abra de prunas** (1), **abre de pruna** (12); pl. **abras de pruna** (1), **abres de pruna** (24), **abres de prunas** (3), **habres de pruna** (1);

abra de pruna briñola (1), **abre de pruna briñola** (4), pl. **abres de pruna brignola** (1), **abres de pruna briñola** (1), **abres de prunas briñolas** (1), **abres de pruna bruñola** (3); **abres de pruna damasca** (1); **abre de pruna francesa** (3), pl. **abras [de] pruna francesa** (1), **abres de pruna francesa** (4), **abres de prunas francesas** (1); **abre de pruna llimonenca** (1), pl. **abres de pruna llimonenca** (3); **abre de pruna primarenca** (2), pl. **abres de pruna primarenca** (7).

b) Particularitats semàntiques

Observem un bon ventall de noms de varietats de pruneres, que ja hem analitzat dins *pruna*, 14 de «Noms de la fruita», pel que fa als noms de varietats de prunes, la majoria ben genuïnes.

Pel que fa al valor de *arbre de pruna* per a 'prunera', veg. p. 121. Cf. «plantons de prunas» per a 'plançons de prunera', dins *plantó*, 18 de «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de pruna* 'prunera' (VIS, *s. v. prugno*), també compartida pel sass., amb *àiburu di prùna* (VDS, *s. v. prugno*), o de solucions analítiques anàlogues referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, hi predomina la solució *arbre de* + N (sing.) —forma característica de l'alg. mod.— enfront de *arbre de* + N (pl.), molt esporàdica.

17. *arbre de serva* m. 'servera' / alg. mod. [ˌabra ðe ˈselva] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

abre de selva (1).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa al valor de *arbre de serva* per a 'servera', veg. p. 121. Encara avui trobem aquest arbre fruiter a l'Alguer (veg. *serva*, 16 de «Noms de la fruita»).

c) Etimologia

Es tracta d'un calc del sard, a partir del log. *árbore* o *árbure de sa suerva* 'servera' (VIS, *s. v. sòrbo*), també compartit pel sass., amb *àiburu di subèiva* (VDS, *s. v. sorbo*; VISAM, *s. v. sorbo*), o de solucions analítiques anàlogues —amb determinant o sense— referides a altres arbres fruiters. Des d'una perspectiva morfològica, l'única lliçó documentada reporta la solució *arbre de* + N (sing.), forma característica de l'alg. mod.

III.4.2. Noms del cep, les plantes d'horta i altres

1. *cara de faves* f. 'favera' / alg. mod. Ø / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

caras de favas (2).

b) Particularitats semàntiques

Aquesta expressió *cara de faves*, que no ha tingut continuïtat en alg. mod., només apareix dues vegades en un mateix *Registre de danys* (1763-1764): «sinquanta-sis *caras de favas* mengiadas de bous y cavaills» i «dayñ de favas en número dos-sentas *caras*». Pel context, sembla referir-se a 'favera', si bé en el mateix registre trobem la solució analítica calcada del sard *mates de faves*: «vint-y-sis matas de favas d*e* la viña», lliçó documentada en altres dos registres (veg. 8. *mata de faves*).

En aquest sentit, els *Capítols* de 1836 reporten explícitament aquesta accepció del mot: «Per li danni di *fave* e piselli seminati come volgarmente dicesi *a caras*,[229] se la pianta fosse intieramente mangiata o rubata prima di portare il frutto, si pagherà un soldo per *pianta*, ossia *cara*; e non essendo mangiata, rubata o sradicata intieramente, si pagherà a giudizio di periti» (ASCA 395, f. 29*r*).

No em puc estar de plantejar, però, una possible oposició entre *faves (sembrades) a cares* i *faves (sembrades) a postes* (veg. dins *fava*, 10 de «Noms de les hortalisses i els llegums», les expressions *faves a postes* o *postes de faves*), sobretot sobre la base de la tipologia de sembra de faves que apunta Manca (2002, p. 83) al darrer terç del segle XVIII. Tanmateix, la segona forma no apareix mai explicitada en els *Capítols* de la *Barracelleria* (1683-1848).

c) Etimologia

Sembla tractar-se d'una solució analítica autòctona per a 'favera', com a alternativa no reeixida al sardisme *mata de faves* (vegeu-lo a 8).

El cat. *cara* s'ha conservat en alg. mod. en comptades accepcions, enfront de l'italianisme cada cop més estès *fatxa* 'cara, fesomia' < it. *faccia* (Kuen, 1934, p. 44; DCA, *s. v. cara* i *fatxa*; Bosch, 2002, p. 88); cf., però, *carademonja* 'mongeta de confit' (DCA, *a. v.*),[230] l'expressió *Qui bella cara que té avui!* 'que té un bon color de cara' (Bosch, 2002, p. 88, n. 18) i *cara de la mà* 'dors de la mà' (ibid., p. 92). Amb tot, el mot cat. ha servit de base per al sd. *cara* 'íd., fesomia' (DES, *s. v. kára*).

229. *a caras*: subratllat a l'original.

230. Palomba ([s. d.], p. 77) recull *cara de monja* per a 'mena de fesols', i també Kuen (1934, p. 44), «legumbre blanca con mancha negra» (veg. *judia*, 12 de «Noms de les hortalisses i els llegums»).

Per tant, les lliçons reportades evidencien el pas de *cara* per a 'fesomia' (en recessió) a 'planta, mata', probablement amb el sentit de 'part visible de la favera' (cf. *mare de card* 'base o tija principal de la planta del card', que analitzo a 5).

2. *cep* m. 'íd.' / alg. mod. Ø / etim.: cat.

a) Variants documentades

sep (6), pl. **seps** (12).

b) Particularitats semàntiques

Notem «sep tallat» i «seps tallats» (per a l'abast semàntic de *tallat*, veg., *brocada*, n. 262).

c) Etimologia

En els registres editats documentem aquest mot hereditari (del ll. CĬPPUS) des de 1686 fins a 1754.[231] A partir de mitjan segle XVIII trobarem sistemàticament el sardisme *fondu*, que ja ens apareix, però, el 1698 (vegeu-lo a continuació). Per tant, és evident la substitució *cep* → *fondu*.

En aquest sentit, trobem ambdues solucions en un mateix registre, de 1754: «dayñ de set reals y dos sous fet de bous en brocadas escaxiadas, *fondos* y brasos tallats y esgarrats» i «dayñ de seze *seps* arrancats, denou brassos esgarrats, nou brocadas escaxiadas y un abre de barracoch tallat a farramenta», alternança que probablement encara duu implícita una certa estigmatització sociocultural de *fondu* (Bosch, 2002, p. 34-47).

3. *fondu* m. 'cep' / alg. mod. [ˈfon̪du] / etim.: log./sass.

a) Variants documentades

fondo (7); pl. **fondos** (31), **fondus** (4).

b) Particularitats semàntiques

Les nostres lliçons sempre duen el qualificatiu adjectival del dany (*arrancat*,[232] *esgarrat*, *tallat* o *truncat*) aplicat a *cep* o a l'alternativa exògena *fondu*: «dos *fondos*

231. Tanmateix, la primera documentació del mot als *Registres de danys* és de 1684: «lo daiñ que és en la viña de mestra Jaime Pinna, daiñ de bous, sis escuts de daiñ de brocadas, *seps*, abras y raim; en la viña de la viuda Cisília Sanna, pera, tres escuts de daiñ de brocadas, *seps* y raïm» (ASCA 859/17, ll. «T», f. 5*r*).

232. No trobem aquesta accepció en alg. mod., i només per a 'caminar, muntar amb dificultat' (DCA, *s. v. arrancar* i derivats).

arrancats, sinch *brassos* tallats, desset brocadas excasadas»; «dayñ de set reals y dos sous fet de bous en brocadas escaxiadas, *fondos* y *brasos tallats* y *esgarrats*», «dayñ de seze *seps* arrancats, denou *brassos esgarrats*, nou brocadas escaxiadas», «dayñ de dos escuts fet de vacas en brocadas esgarradas, raïm tallat, *brassos* y *fondos tallats* y *esgarrats*», «dos brocadas tagliadas y un *fondo troncat*», etc.

Veg. les solucions onomasiològiques autòctones 3. *braç de fondu* 'branca del cep' i 9. *coll de fondu* 'coll del cep', de «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

Notem el sardisme *fondu* també aplicat en els registres editats al genèric 'mata o planta', per a compostos del tipus *fondu de palma* 'margalló, palma nana' (vegeu-lo a continuació).[233] Però tant en els nostres registres com en alg. mod. *fondu*, sense cap determinatiu o complement preposicional, indica pròpiament 'cep', «planta de raïm» (DCA, *s. v. fondo*; Manunta, 1988, vol. I, p. 36).

c) Etimologia

Es tracta d'un sardisme, del log. [ˈfundu], que a més de 'fons, profunditat' (< ll. FUNDUS), «la voce è popolare soprattutto nel senso di 'piede di pianta'», aplicat tant a arbres com a mates i arbustos (com ara *fundu de lattuca* 'mata de lletuga') i, doncs, també a *fundu (de bide)* 'planta de vinya, cep' (DES, *s. v. fúndu*; VSI², *s. v. fùndu*).[234]

Aquesta solució analítica també ha quedat fixada en sass., on trobem *piànta* o *fòndu d'uba* 'planta de raïm' (VISAM, *s. v. vite*; VDS, *s. v. fòndu*), i en gal. *fundu* 'cep' i 'tronc del cep', a més de 'planta o mata' (VDFG, *s. v. fundu*; VIG, *s. v. vite*).

Pel que fa a l'alg. *fondu* 'cep' (alg. mod. [ˈfon̪du]), a primer cop d'ull hom pensa en un manlleu del sard log. [ˈfundu], si bé la realització amb [o] tònica fa considerar també la hipòtesi del sass. [ˈfɔndu]. En qualsevol cas, en alg. hi ha hagut una adaptació fonètica del manlleu, probablement per homonimització amb *fondo* [ˈfon̪du] 'fons', que pot explicar l'actual realització [ˈfon̪du] 'cep'.[235]

4. *fondu de palma* (o *palma*) m. 'margalló, palma nana' / alg. mod. [ˌfon̪du ðe ˈpalma] / etim.: log.

a) Variants documentades

fondos de palma (3).

233. En els registres editats també trobem el genèric *mata* aplicat a altres compostos (veg. 6. *mata de card*, 7. *mata de clavells* i 8. *mata de faves*).

234. Veg., a continuació, l'alg. *fondu de palma* 'margalló'.

235. En aquest mateix registre hem vist *fondo* aplicat als danys d'empelts tallats o plantons arrancats *de fondo* 'de soca-rel': «enfirquiduras presas de fondo», «enfirquidura tallada de fondo», «plantons tirats de fondo de sa dita viña», etc. En alg. mod. notem m. *fondo* 'fons', però adj. *fongut* 'fondo' (DCA, *a. v.*), també aplicat a *plat fongut* 'plat fondo' (Bosch, 2002, p. 71).

b) Particularitats semàntiques

Ja hem vist, dins 3. *fondu* 'cep', que els nostres registres reportaven la solució analítica *fondu de palma* aplicada a 'margalló, palmera autòctona (*Chamaerops humilis*)', si bé altres vegades també trobem l'alternativa onomasiològica amb el nucli genèric *mata* aplicat a altres compostos, com ara *mata de card*, *mata de clavells* i *mata de faves*, i també amb planta, com ara *planta de lletuga*.[236]

La solució exògena *fondu de palma* 'margalló, palma nana' (en alg. mod. *palma nana*), ha desplaçat *margalló* (alg. mod. [malgaˈʎo]) únicament per a 'lluc tendre comestible d'aquesta planta'; en canvi, el 'dàtil o baia del margalló' es diu *gínjol* [ˈd͡ʒin̪d͡ʒul] (DCA, *s. v. gínjol*; Manunta, 1988, vol. I, p. 36), mot que s'ha desplaçat modernament del subsistema lèxic del 'ginjoler' i del 'gínjol', en alg. mod. [ˌabɾa ðe ɾa ˈd͡ʒud͡ʒuɾa] i [ˈd͡ʒud͡ʒuɾa],[237] respect., molt probablement per l'escàs cultiu de ginjolers a Sardenya i per la semblança dels fruits del ginjoler i del margalló, especialment pel que fa al color rogenc.[238]

Les nostres tres lliçons apunten una producció significativa d'aquesta palmera autòctona (també existent en altres zones del Mediterrani), probablement per l'aprofitament dels margallons o llucs comestibles i sobretot per l'obtenció del *crin*, «filament obtengut pentinant amb puntes fines les fulles de la palma nana i emprat per omplir matalafos, coixins, parts del funiment del cavall, etc.» (DCA, *a. v.*):[239] «sent fondos de palma», «mil y sent fondos de palma» i «dos-sents fondos de palma». Trobo també *pàrmina* 'corda de margalló' (← log. *pràmmina* 'margalló' i «trefolo per far le corde ed anche la corda stessa»).

Hi observem també l'ús alternatiu *palma* 'margalló, palma nana': «quatra palmas que li han pres de la viña», que documentem el 1701 (veg. 9. *palma*).[240]

c) Etimologia

Solució analítica calcada del sard log., amb el nucli nomimal del log. (i sass.) *fondu* 'planta o mata' (veg. a 3. *fondu* l'etimologia del mot), anàlogament a *arbre (de...)* per a designar els arbres fruiters i *mata (de...)* per a altres plantes.[241]

236. En alg. mod. Bosch i Sanna (1996, p. 27) recullen *mata de murta*, *mata de modeiu* 'mòdega, estepa negra' i *mata de quessa* 'llentiscle'. I també Manunta (1988, vol. I, p. 36).

237. ALDC/ALG (*s. v. 1100*), accepcions que el DCA no recull. Palomba ([s. d.], p. 82 i 84), en canvi, a començament del segle XX encara dóna alg. *gínjol* (i *arbre de gínjol*) per al cat. *gínjol* i *ginjoler* i l'it. *giuggiola* i *giuggiolo*, respect. Cf. log. [ˈt͡sint͡sulu] 'gínjol', del cat. *gínjol* (DES, *s. v. tsíntsulu*).

238. Referint-se al ginjoler, DES (*s. v. tsíntsulu*) afirma que «l'albero e il suo frutto sono conosciuti, ma non molto coltivati in Sardegna».

239. Cf. alg. mod. [palˈmal̪d͡ʒu], «qui talla les palmes nanes per fer lo crin» (DCA, *s. v. palmarjo*).

240. I també «quatre cordas de palma», de 1715.

241. Manunta (1988, vol. I, p. 36) recull, però, *mata de palma nana*, per tal com reporta *mata (de)* per als noms d'arbustos, enfront de *planta (de)* per a hortalisses.

Per a *palma* 'margalló, palma nana', podria tractar-se perfectament d'una solució genuïna o hereditària (< ll. PALMA);[242] tanmateix, no podem obviar el log. *palma* 'palma, esp. palma nana o margalló (*Chamaerops humilis*)' (DES, *s. v. pálma*, 2). Notem l'alg. mod. *palma nana* 'margalló', tal vegada un italianisme recent, també en sd., en oposició a *palma vera* 'palmera de dàtils' (DES, *s. v. pálma*, 2; DCA, *s. v. palma*, *palmarjo*, *palmavera* i *gínjol*; Manunta, 1988, vol. I, p. 36; Corbera, 2000, p. 55).

En qualsevol cas, documentem *palma* el 1701; mentre que *fondu de palma* apareix per primer cop el 1753.

5. *mare de card* f. 'base o tija principal de la planta del card' / alg. mod. [ˌmara ðe ˈɣal̪t] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

maras de cart (2).

b) Particularitats semàntiques

Una de les dues lliçons que registrem diferencia explícitament *mates de card* i *mares de card*: «doze matas de cart y dos maras», que tornem a trobar en l'anotació de «dayñ de set maras de cart». De fet, els *Capítols* de 1783, redactats en castellà, ja en detallen la diferència quan prescriuen la indemnització del dany de «las mattas de cardo, a nueve callareses la una, se entiende estando cortada la *madre*, que disen» (ASCA 394/18, f. 10*v*).

Així, cal entendre que la *mare de card* és la 'base o tija principal de la planta del card', valor metafòric autòcton, anàlogament al men. *mare* 'la patata que sembren per a fer la patatera' o cat. *mare* (Guilleries) 'brot que deixen sense tallar, per protegir la nova brotada, quan tallen les mates dels avellaners' (DCVB, *s. v. mare*).

En aquest sentit, Manca (2000, p. 243) descriu el 1780 que les penques o pecíols foliars nous de la planta del card, tendres i blancs, són comestibles, prèviament lligada i colgada la planta vers novembre i desembre.[243] Tanmateix, cada any, a l'hivern, cal deixar a la planta «uno o due delli getti ['tiges, brots'] più vigorosi, affinché producano nella primavera anticipati carxofi».[244] Al juny, «si taglierà a pian di terra l'asto, o gambo che portava i carciofi», per tal que l'anyada següent les mares del card rebrotin més grosses i vigoroses.

242. DCVB (*s. v. palma*) registra, sense cap indicació geogràfica ni font, l'accepció *palma* per a 'palma nana o palma margallonera', i també DECLC (*s. v. palma*), amb casos des del segle XIII.

243. Veg. també Paulis (1992, p. 67), que apunta que la denominació sarda alternativa *kárdu biancu* és deguda «all'imbianchimento cui si sottopongono i cardi per renderne i piccioli più teneri e saporosi».

244. Les nostres dues lliçons reporten dany de *mares de card* al gener i al març, precisament l'època de sembra del *card*.

Veg. a continuació *mata de card*, i *card*, 3 de «Noms de les hortalisses i els llegums».

c) Etimologia

Solució de creació genuïna en alg., a través d'un procés metafòric, per a descriure la 'base o la tija principal de la planta del card'. Les dues lliçons registrades són de 1699. Tanmateix, en un *Registre de danys* de 1693 ja documentem el mot: «doze maras de cart del giardí» (ASCA 290, f. 15*r*).

Per a la realització [gaḷt] de l'alg. mod., veg. 6. *mata de card*.

6. *mata de card* (o *de gard*) f. 'card, planta del card' / alg. mod. [ˌmata ðe ˈɣaḷt] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

mata de cart (1); pl. **matas de cart** (3), **matas de card** (2), **matas de gard** (1), **matas de gart** (1).

b) Particularitats semàntiques

Manca (2002, p. 243) afirma que els sards només coneixen dues menes de cards: *espinosos* i *sense punxes*. Per tant, hem d'entendre, respect., les espècies *Cynara cardunculus* 'card espinós', més habitual i que produeix carxofes espinoses, i *Cynara scolymus* 'carxofera'.

En aquest sentit, Paulis (1992, p. 67) també afirma que «il cardo vero e proprio, ossia la varietà coltivata (*Cynara cardunculus*), caratterizzata da piccioli e nervature fogliari molto carnosi, ben sviluppati, e da modesti capolini fiorali, si chiama log., camp. *kárdu*, *kádru*; gal. *káldu*; sass. *gárdhu*» (també, en sard, *kárdu bónu* 'card bo', *kárdu de órtu* 'card d'hort' o *kárdu biancu* 'card blanc').[245] Mentre que l'altra varietat d'horta, la *carxofa* (*Cynara cardunculus*, var. *scolymus*), «la cui parte utile è costituita dal ricettacolo del capolino e dalla base ingrossata e carnosa delle rigide brattee fiorali, si chiama log. *kartsòffa*, *iskartsòffa*» (ibid.), un catalanisme evident (veg. *carxofa*, 4 de «Noms de les hortalisses i els llegums»).

En alg. mod. el DCA dóna *carxofa* per a «verdura a forma de penya, amb espines a la punta de les fulles», que fa correspondre a *Cynara scolymus*, la carxofa espinosa tan característica de Sardenya. Però també trobem [gaḷduˈrew][246] per a *Cynara cardunculus*, var. *silvestris* 'card salvatge' (que no hem de confondre amb

245. Veg. 5. *mare de card*, esp. n. 243-244. També ALDC/ALG (*s. v. 1088*) recull [ˌgaḷd ˈbraŋk] (per [ˌgaḷtⁱ ˈbraŋk]).

246. ALDC/ALG (*s. v. 1086*) i DCA (*gard-reu*, *s. v. gard*).

el card comestible o *d'ortu*, *Cynara cardunculus*), del log. [kɑrduˈrew] (i variants) < *cardu béru* [ˌkɑrdu ˈeru] 'card ver' (DES, *s. v. kárdu*; Paulis, 1992, p. 67).

Així, els registres editats només reporten anotacions sobre el dany de *mates de cards* (i de *mares de card*) i dany de *carxofes* (o *escarxofes*), tret de la primera documentació de *card*, de 1684, que no duu el substantiu nuclear *mata (de)*, i que hom diferencia de *escarxofes*: «dany de escarchofas» i «dany de carts», en dues relacions successives datades el mateix dia. I és evident que el concepte *mates de card* es refereix clarament a 'card conreat': «nou matas de cart», «doze matas de cart y dos maras», «quaranta-sinch matas de cart arrancadas y arrobadas», «25 matas de card», «20 matas de gard», «quinze matas de card», «18 matas de gart y un marró [que] li han pres de sa viña».

c) Etimologia

La solució anàlitica *mata de card* és un calc semàntic del log., amb el nucli nominal *matta* 'arbre, planta o arbust', forma hereditària dels parlars sards (DES, *s. v. mátta*; DSIPL, *s. v. matta*, 2; DECLC, *s. v. mata*) present en mots com *matta de ru* 'esbarzer', *matta 'e mela* 'pomera', *matta 'e ficu* 'figuera', etc. Veg., a continuació, *mata de clavells* 'claveller' i *mata de faves* 'favera', però *planta de lletuga* 'lletuga, enciam' i *fondu de palma* 'margalló, palma nana'.

En alg. mod. Manunta (1988, vol. I, p. 31 i 36) i Bosch i Sanna (1996, p. 27) recullen altres calcs, com ara *mata de murta*, *mata de modeiu* 'mòdega, estepa negra' i *mata de quessa* 'llentiscle'. Tanmateix, Manunta (1988, vol. I, p. 36) distribueix els nuclis nominals *planta (de)* per a designar hortalisses, *mata (de)* per a arbustos i *arbre (de)* per a referir-se als arbres fruiters. Amb tot, aquesta solució no és del tot aliena al cat., ja que —al marge de l'aplicació del mot per a 'llentiscle' (DCBV, *s. v. mata*; DECLC, *s. v. mata*)— hi trobem casos de *mata de* referit a hortalisses, com ara *mata d'enciam*, a la Baixa Ribagorça (DECLC, *s. v. mata*; ALDC, *s. v. 1245. L'enciam*), si bé en aquest cas les lliçons dels registres editats donen *planta de lletuga*.

Pel que fa a *card*, és un mot hereditari del cat. (< ll. CARDU(U)S), malgrat la realització de l'alg. mod. [ˈgaḷt],[247] per interferència del sass., que sonoritza els casos de /k/- inicial de mot per fonosintaxi (Sanna, 1975, p. 92-93 i 173), si bé cal tenir present que el sard sonoritza (i espirantitza) totes les oclusives sordes etimològiques en posició inicial de mot per fonètica sintàctica: *cardu* [ˈkɑrdu] → [su ˈɣɑrdu] (Wagner, 1941, p. 117; Caria, 2001, p. 67; Manunta, 1988, vol. I, p. 103).[248] Tot i

247. Realització ja reportada a començament del segle XX per Palomba ([s. d.], p. 78).

248. Cf. sass. *gardu* (VDS, *s. v. gàrdhu*; VISAM, *s. v. cardo*; Paulis, 1992, p. 67). Cal pensar, doncs, més aviat en la interferència del sass., atès que en alg. només trobem canvis fonètics en casos de /k/- > [g]-, en mots com *gard* 'card', *garbó* 'carbó' i *garbonaiu* 'carboner', *gorbata* 'corbata' i *granc* 'cranc' (Bosch, 2002, p. 143; Bosch, 2009, p. 273-274).

que entre 1684 i 1768 documentem *card*, la solució alternativa amb *g-* apareix en els registres editats precisament cap al darrer terç del segle XVIII, entre 1777 i 1784.

7. *mata de clavells* f. 'claveller' / alg. mod. [ˌmata ðel klaˈvel] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

mata de clavells (1); pl. **matas de claveills** (2), **matas de clavells** (1).

b) Particularitats semàntiques

La solució analítica *mata de clavells* és referida al 'claveller' (d'on *clavell* per a 'clavell d'espècia'), una planta arbustiva de la família de les mirtàcies, de l'espècie *Caryophyllus aromaticus* o *Syzygium aromaticum*, de la qual s'extreu el clau d'espècia (DCVB, *s. v. clavell* i *claveller*; DLC, *s. v. clavell* i *claveller*).

Els nostres registres reporten sempre el compost *mata de clavells*: «onze matas de clavells», «dos plantons y una mata de clavells», «vint-y-sinch matas de claveills que li han arrobat de la viña» i «dos matas de claveills».

c) Etimologia

Solució analítica per a 'claveller' calcada del sard log. (veg. 6. *mata de card*). Notem, però, l'estructura *mata de* + (pl.) *clavells*, que contrasta amb la solució habitual *mata de* + N (sing.), com ara *mata de card*, *mata de murta*, etc. (veg., però, *mata de faves*).

Pel que fa a la realització de *clavell*, la lliçó «clavells», de 1701, sembla corregir una var. ant. (dubtosa) *cra-*, que denotaria el rotacisme *cl-* > [kɾ]- ja a començament del segle XVIII (Bosch, 2009, p. 272-273).

El mot *clavell* per a 'clavell d'espècia' és hereditari del cat.[249]

8. *mata de faves* f. 'favera' / alg. mod. [ˌmata ðe ˈfava] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

matas de favas (2).

b) Particularitats semàntiques

No és gaire habitual aquesta solució analítica per a 'favera' en els registres editats. En general, trobem simplement *(dany de) fava* (o *de faves*).

249. Cf. el log. i camp. [gɾaˈvellu] o [gɾaˈveɖɖu], un catalanisme ben estès en sd. (DES, *s. v. gravéllu*; Paulis, 1992, p. 332), enfront del log. sept. [koˈrovulu], sass. [gaˈrovuɾu] i gal. [kaˈrovulu] (DES, *s. v. korófulu*) ← it. *garofano*.

Ja hem comentat més amunt l'expressió *cara de faves*, tal vegada per a 'favera', alternativa no reeixida a *mata de faves* (veg. 10. *fava* de «Noms de les hortalisses i els llegums»). En alg. mod. trobem una alternança entre [ˌmata ðe ˈfava] i [ˌpraṇta ðe ɾa ˈfava] (veg. 11. *planta de lletuga*).[250]

c) Etimologia

Solució analítica per a 'favera' calcada del sard log. (veg. 6. *mata de card*). Notem la solució sense alternança d'estructura *mata de* + (pl.) *faves*, com *mata de clavells*, que contrasta amb la solució de l'alg. mod. [ˌmata ðe ˈfava] i amb altres casos documentats de *mata de* + N (sing.), com ara *mata de card*.

El mot *fava* és hereditari del cat.

9. *palma* f. 'margalló, palma nana' / alg. mod. [ˈpalma] i, sobretot, [ˌpalma ˈnana] / etim.: cat.

a) Variants documentades

palma (1), pl. **palmas** (1).

Per a particularitats semàntiques i etimologia, veg. *fondu de palma*, 4 de «Noms del cep, les plantes d'horta i altres».

10. *parra* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈpara] / etim.: cat.

a) Variants documentades

parra (2).

b) Particularitats semàntiques

Notem la lliçó *parra del jardinet* repetida en la mateixa anotació, per indicar el lloc per on s'han enfilat els lladres que han entrat a la casa de la vinya: «un bigaró de sivina tallat de la parra del giardinet hont són montats y li han arrobat de dins la casa onze plats de terra y dos mesuras de favas de la viña y una anfirquidura tallada y dos brocadas de la parra del giardinet».

c) Etimologia

Manunta (1988, vol. I, p. 36) ja apunta que, a diferència del canvi *cep* → *fondu*, el nom de la planta de vinya cultivada de manera enfiladissa manté la solució hereditària *parra*.

250. I, a voltes, fins i tot, simplement [ˈfava] (ALDC/ALG, *s. v. 836*). Manunta (1988, vol. I, p. 36) dóna únicament *planta de fava*.

11. *planta de lletuga* (o *de la lletuga*) f. 'lletuga, enciam' / alg. mod. [ˌpraṇta ðe ʎaˈtuɣa] / etim.: cat. (← log.)

a) Variants documentades

planta de llatuga (1), **planta de la llatuga** (1).

b) Particularitats semàntiques

Ja hem vist que, pel que fa a 'enciam, lletuga', trobem dues solucions lèxiques inserides en dos camps semàntics distints: *lletuga*, 14 de «Noms de les hortalisses i els llegums», i *planta de lletuga*, ací, a «Noms del cep, les plantes d'horta i altres». Notem, però, l'expressió genèrica *dany de lletuga*, sense l'apel·latiu *planta (de)* (veg. *lletuga*).

c) Etimologia

És un calc de la solució analítica del sard. *matta de* + (N), que ja documentem el 1702. Tractant-se d'una hortalissa, en alg. és més habitual trobar el nucli nominal *planta (de)* que no pas *mata (de)*, especialitzat sobretot a designar arbustos (Manunta, 1988, vol. I, p. 36); veg., però, *mata de card* i *mata de faves*. Convé advertir, a més, l'alternança *planta de lletuga* i *planta de la lletuga*: «dayn de planta de llatuga y carchofa» i «tota la seba de llavor, la planta de la llatuga y lo ayll». Cf., però, *mata d'enciam*, a la Baixa Ribagorça (DECLC, *s. v. mata*; ALDC, *s. v. 1245. L'enciam*).

Pel que fa a les freqüències d'ambdues solucions, trobem més casos del genèric *(dany de) lletuga* (veg. *lletuga*, 14 de «Noms de les hortalisses i els llegums»), sense l'apel·latiu *planta (de)*, cosa que ja hem vist per a *fava* enfront de *mata de faves* (o *cara de faves*) i per a *palma* enfront de *fondu de palma*.

III.5. *Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles*

1. *bessa* f. 'branca principal en què es divideix el tronc del cep' / alg. mod. Ø / etim.: cat.

a) Variants documentades

besas (1).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó documentada dóna *besses mestres de poda*, que serveix per a diferenciar el dany de brocades del sarment del de brocades de les besses: «dayñ de

dos mil set-centas quaranta-y-sinch *brocadas a migiania*, y *endurrucadas*, com són bessas mestras de poda, set-centas y sinc».[251]

És un mot que no trobem en alg. mod. ni registren els reculls lexicogràfics de l'alg. En cat., el mot s'usa aplicat als arbres, per a 'branca gruixuda, que neix de l'enforcadura de l'arbre' (DCVB, *s. v. bessa*, 1) o en pl. 'les grans branques en què es divideix un tronc d'arbre' (DECLC, *s. v. bessons*).

c) Etimologia

És un mot d'herència catalana, que documento el 1701 en els registres editats, si bé és desconegut en alg. mod. Coromines relaciona *besses* i *bessons* < ll. *BEKIONES (DECLC, *s. v. bessons*).

2. *bigaró* m. 'biga llarga i estreta per apuntalar parres' i 'cabiró' / alg. mod. [biɣaˈro] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

bigaró de sivina (1); pl. **bigarons** (3).

b) Particularitats semàntiques

Una de les nostres lliçons apunta clarament que es tracta d'una bigueta per a apuntalar parres: «un bigaró de sivina tallat de la parra del giardinet hont són montats» (com veiem, de fusta de sivina). Aquesta accepció que documento el 1758 s'adiu perfectament amb la lliçó que reporta el DCA (*s. v. bigaló*): «*Per fer la parra hi volen bigalons no massa grossos*», que defineix el mot com a «biga llonga i estreta de taula ['fusta']». Relacionat amb la vinya, notem també «dos barris de sarment y *bigarons* que li han arrobat *de* la viña» (veg. 15. *paló*).

Naturalment el mot té el significat primigeni de 'biga petita, cabiró', com demostren les altres dues lliçons «25 bigarons y mitgias bigas y do-centas teulas que li han pres de la viña» i «una siurera y bigarons presus de la casa de la viña». I així ho recull també l'ALDC (II, *s. v. 444. Els cabirons*).

c) Etimologia

És un mot genuí de l'alg., derivat de *biga*, amb sufix aspectiu en *-(r)ó*. Les nostres lliçons *bigaró* i pl. *bigarons* contrasten amb el cat. *bigalot* i altres derivats, igualment amb *-l-* (DCVB, *s. v. bigalot*), i amb l'alg. *bigot* 'biga petita': si partim

251. Cf. el log. [biðiˈɣind͡zu] (DES, *s. v. vitikíndzu*) i gal. [vitiˈkiɲu] (VIG, *s. v. vite*), «tralcio della vite fresco e secco dopo la potatura» (VDFG, *s. v. vitichignu*).

del cat. *bigalot*, hom pot postular un rotacisme inadvertit *-l-* > [ɾ], ja documentat el 1706 (aspecte que ofereix moltes reserves),[252] i amb canvi de sufix aspectiu *-ot* (augm.) > *-ó* (dim.); però sembla més plausible una formació autòctona *biga* → *bigaró*, pl. *bigarons*, amb sufix *-ó*.

I reforça aquesta segona hipòtesi el fet que DES (*s. v. biga*) documenti a final del segle XIX el dim. log. *bigaròne* 'bigueta', que, com el log. i camp. *biga*, atribueix al cat. I Guarnerio (1886, p. 355) també registra l'alg. *bigarons* a la mateixa època. Per tant, els nostres *bigaró* i *bigarons* són força anteriors, del segle XVIII, documentats concretament entre 1706 i 1784.

3. *braç* m. 'branca d'arbre o de cep' / alg. mod. [ˈbɾas] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

bras (3); pl. **brasos** (1), **brassos** (3);

bras de fondo (1); **bras de l'abre** (1).

b) Particularitats semàntiques

El mot s'aplica indistintament a la 'branca d'arbre' i a la 'branca de cep'.[253] Pel que fa a la primera accepció, trobem el mot aplicat a arbres fruiters i sempre amb l'adj. *tallat*: «dayñ de figa y un bras tallat», «un abre de nous y un bras tallat», «un abre de pruna francesa, del que li han tallat un bras», «daiñ de figa y un bras de l'abre tallat».

Quant a l'accepció de 'branca de cep', trobem la indicació explícita *braç de fondu* ('cep'): «sinquanta-sis brocadas escaxiadas y un *bras de fondo* tallat». Les nostres lliçons sempre duen el qualificador adjectival del dany (*esgarrat* o *tallat*), aplicat a *cep* o a l'alternativa exògena *fondu*: «dos fondos arrancats, sinch *brassos tallats*, desset brocadas excasadas», «dayñ de set reals y dos sous fet de bous en brocadas escaxiadas, *fondos* y *brasos tallats y esgarrats*», «dayñ de seze *seps* arrancats, denou *brassos esgarrats*, nou brocadas escaxiadas», «dayñ de dos escuts fet de vacas en brocadas esgarradas, raïm tallat, *brassos* y *fondos tallats* y *esgarrats*».

Si bé s'ha vist que les lliçons de *braç* reportades duen generalment el qualificador adjectival *esgarrat* o *tallat* per caracteritzar-ne el dany, contrasta la riquesa onomasiològica aplicada als danys de brocades (veg. a continuació les variants documentades de *brocada*).

252. Cf. *infra*, 15. *paló*, pl. *palons*.

253. Als *Capítols* de 1783, redactats en castellà, trobem *bordall d'arbre fruiter*, aplicat al cast. *pimpollo*: «los pipollos [*sic*], vulgo *burdaills*, de los árboles que se arrancaren, los pagarán a medio real el uno» (ASCA 394/18, f. 10*v*).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, amb accepció 'branca d'arbre o de cep' de creació autòctona. Avui és en recessió en alg. mod., en favor de la solució habitual *nau* 'branca d'arbre',[254] del log. [ˈnae] 'branca grossa' < ll. NAVE (DES, *s. v. náe*). Cf. sass. *nàbi* 'branca d'arbre més aviat robusta' (VISAM, *s. v. ramo*).

4. *brocada* f. 'íd.' / alg. mod. [bɾuˈkaɾa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

brocadas (110), **brucadas** (3);

(brocadas) a migiania (3); **(brocadas) a mortu** (8); **(brocadas) asmuchiadas** (2); **(brocadas) endurucadas** (1); **(brocadas) escaxiadas** (13), **(brocadas) ascaxadas** (1), **(brocadas) excasadas** (1); **(brocadas) mangiadas** (1); **(brocadas) mortas** (4); **(brocadas) muchadas** (10), **(brocadas) mucias** (1); **(brocadas) talladas** (4), **(brocadas) tagliadas** (2), **(brocadas) talladas a mortu** (1); **(brocadas) torcidas** (1); **(brocadas) vivas** (1).

b) Particularitats semàntiques

En cat., el DCVB defineix *brocada* com a «tros de sarment amb dos o tres ulls, que deixen a un cep en podar-lo, perquè creixi i doni fruit en l'any venidor», si bé en alg. mod. el DCA sembla referir-s'hi més aviat com a 'operació de treure els ulls sobrers al sarment': «Lo ne treure los ulls endemés del raïm, del sarment», amb l'exemple contextual «*Avui hi és de fer la brocada; hi és de deixar sol poca ulls al sarment*».

Tanmateix, els *Registres de danys* editats s'acosten més a l'accepció general de *brocada*,[255] per tal com trobem el concepte de *dany de brocades*, que hom quantifica[256] i caracteritza (habitualment, a la primavera) molt acuradament en funció de la tipologia del dany (generalment causat pel bestiar),[257] a través d'un procés onomasiològic o d'especialització anàleg al de l'*enfirquidura* 'empelt'. Així, hom

254. ALDC/ALG (*s. v. 1145*) recull únicament *nau* per a 'branca'.

255. Aplicada als ceps de vinya, però també a la parra del jardí: «brocadas de la *parra* del giardinet».

256. Per exemple, «noranta-dos brocadas muchadas y quaranta-sinch a mortu contadas per Juan Demontis», «dos-sentas sixanta brocadas muchadas y vint-y-tres brocadas a mortu de la viña de Ungias contadas per lo thinent de barranchels».

257. Per exemple, «en la viña del doctor Antoni Pionço dayñ de dos mil set-centas quaranta-y-sinch brocadas a migiania, y endurrucadas, com són bessas mestras de poda, set-centas y sinc, fet de bous. Y dit Pionço intima dit dayñ dient és de bous de la giua», «dayñ de tres-sentas sinquanta brocadas a mortu y tres-sentas brocadas muchadas fet de bous, y judícan que los bous són poguts entrar de la viña del quòndam venerable Loria y de Salvador Marchan».

distingeix: *brocades a mitjania*; *b. a mortu* o *b. tallades a mortu*; *b. endurrocades*;[258] *b. esqueixades*; *b. esmotxades*, *motxades* o *mutxes*; *b. menjades*; *b. mortes*; *b. tallades*; *b. torcides,* i *b. vives*.

Trobem moltes d'aquestes solucions en alg. mod., com ara f. *esmotxada*, «tallada lleugera d'una planta, d'una bardissa» (DCA, *a. v.*) i adj. *esmotxat* 'tallat lleugerament' —que també poden explicar la variant *motxada*, sense prefix—; el sardisme *mutxa*, per a «tallat; que hi manca calque bocí» (DCA, *s. v. mutxo*);[259] *esqueixada* 'desfeta, feta a bocins, malmesa' (DCA, *s. v. escaixat*), amb el verb corresponent *esqueixar* 'destrossar, fer a bocins' i f. *esqueixada* 'destrossa, reducció a bocins' (DCA, *s. v. escaixar* i *escaixada*, respect.);[260] *torcida* 'torçuda';[261] i *tallada* 'íd.'.[262] La diferenciació entre *mutxes* i *esqueixades* és explicitada en una relació de 1784: «en la viña de Agustina Urgias daiñ de 362 *brucadas mucias* y 95 *ascaxadas* fet de bous domats»;[263] una diferència anàloga és entre *torcides* i *esqueixades*:

258. *endurrocades*: variant de *enderrocades*, amb assimilació vocàlica; ms. «endurucadas».

259. Amb [u] tònica, que deriva del log. [ˈmut͡su] 'tallat, escapçat' i [mutˈt͡saɾe] 'tallar, escapçar' (DES, *s. v. múttsu*, 1), solució que alterna amb el derivat genuí *esmotxades* o *motxades* 'escapçades, tallades'. Cf. els adjectius «corrimutzu» 'amb les banyes tallades o escapçades', «coimuchu» 16.71 o «coimutzu» 'amb la cua tallada' o «origimuzzu» 'amb les orelles tallades o escapçades' aplicats al bestiar.

260. No comparteixo les solucions gràfiques del DCA *escaixar* i *escaixat* (i derivats), que caldria considerar accepcions de *esqueixar* i *esqueixat*, mots recollits també pel DCA per a 'tallar a esqueixos' i 'tallat a bocins, tallat malament', respect. Cf. el cat. *esqueixar* 'arrancar d'una planta; partir una cosa seguint la direcció de les seves fibres' (DCVB, *a. v.*). Cf. *braços (d'arbres) esgarrats*.

261. El canvi de formes rizotòniques en *-er* o *-re* → *-ir* és habitual en alg.: *torcir* 'tòrcer', *corrir* 'córrer', *recivir* 'rebre', *vencir* 'vèncer', etc. (Bosch, 2002, p. 149 i 182-183, n. 38; Scala, 2003, p. 52, 61).

262. En els registres editats generalment *tallat* sembla indicar 'tallat' i, també, 'arrencat' (sigui *a ferramenta* o causat pel bestiar): «un abre de barracoch *tallat* a farramenta [...]; tot lo qual dayñ ellos, relatans, diunen lo tròban fet [a] arrobadura y *tallat* per despit, [a] arrancadura y a farramenta», «un bigaró de sivina tallat de la parra del giardinet hont són montats» i «un abra de pruna que li han tagliat»; «dayñ de tres lliuras en fondos *tallats*, coills de fondos *tallats* y espampolats fet de bous», «dayñ de dos escuts fet de vacas en brocadas esgarradas, raïm *tallat*, brassos y fondos *tallats* y esgarrats», «un abre de pruna francesa, del que li han *tallat* un bras», «una enfirquidura *tallada* de fondo», etc. Avui, però, *tallat* generalment indica 'trencat, fet a bocins' (DCA, *s. v. tallar*), aplicat a objectes (com ja trobo en un *Registre de danys* de 1810: «una crau y plats, que li han tallat» [ASCA 268, ll. «S», f. 5*r*]), accepció que a voltes també podria interpretar-se en les nostres lliçons, esp. en anotacions dels danys del bestiar, com ara «dayñ de brocadas *talladas* a mortu». Veg., en els registres editats, *empelts tallats* (o *enfirquidures tallades*), *ceps* (o *fondus*) *tallats* i *braços (d'arbres) tallats*, etc. Cf. Manunta (1990, vol. II, p. 117), que explica també la doble accepció semàntica de *tallar-se* 'íd., amb voluntarietat o sense'; i el sass. *taglià* 'tallar', 'trencar' i 'fer a bocins' (VDS, *s. v. taglià*).

263. Naturalment, els danys de *brocades esqueixades* es pagaven el doble que els danys de *brocades esmotxades*: «brocadas escaxiadas (de vuitina la una)» i «brocadas escaxiadas (a vuitina la una)» enfront de «brocadas asmuchiadas (de quatri la una)», d'on *quatri* són 'quatre diners' i *vuitina* 'vuit diners', tenint en compte la referència duodecimal de la *lliura* '20 sous' i del *sou* '12 diners', d'on un *sisè* '6 diners' (Palomba [s. d.], p. 95; Tavera, 1979, p. 200; Bosch, 1999*b*, p. 381, n. 15): «dayñ de seze seps arrancats, denou brassos esgarrats, nou brocadas escaxiadas y un abre de barracoch tallat a farramenta, tot lo qual dayñ importa set lliures, treze sous y sis diners». A voltes els danys s'expressen en *escuts*: un *escut* 'dues lliures i 10 sous', d'on un *sou* '6 calleresos' i un *callerès* '2 diners' (Tavera, 1979, p. 199;

«sent sinquanta *brocadas escaxiadas* y noranta *brocadas torcidas*, de las quals se pert la entrada de un ayñ» ([10.159]).

Notem també *menjades* (pel bestiar), *mortes* (aplicat a la brocada que ja no rebrotarà) i *vives* (brocades que malgrat el dany encara rebrotaran), com apunten els nostres registres: «en la vigna del noble quòndam don Antoni Rugiu en Càrvia dayñ de dos-çentas y seze brocadas vivas y sixanta-sis mortas fet de bous» i «en la vigna de Antoni Quessa dayñ de dos-çentas brocadas mortas y sinquanta brocadas a migiania fet de bous y cavalls», d'on *a mitjania* sembla indicar 'malmeses, però vives', tal vegada com *esmotxades*.[264]

Trobem, a més, la locució *a mortu*,[265] que probablement hem d'identificar amb *mortes* o *esqueixades* (per intervenció del bestiar), en oposició a *esmotxades*, com apunten les nostres lliçons: «quaranta brocadas, trenta *a mortu* y deu *muchadas*», «dayñ de tres-sentas sinquanta brocadas *a mortu* y tres-sentas brocadas *muchadas* fet de bous», «dayñ de sent brocadas *muchadas* y sinquanta brocadas *a mortu* fet de bous y cavaills», «noranta-dos brocadas *muchadas* y quaranta-sinch *a mortu*», «dos-sentas sixanta brocadas *muchadas* y vint-y-tres brocadas *a mortu* de la viña de Ungias». També hi ha un cas de «dayñ de brocadas talladas a mortu».[266]

Finalment, hem documentat un cas de *brocades endurrocades* 'enderrocades, destruïdes', diferenciades de *brocades a mitjania*: «en la viña del doctor Antoni Pionço dayñ de dos mil set-centas quaranta-y-sinch *brocadas a migiania*, y *endurrucadas*, com són bessas mestras de poda, set-centas y sinc». Les *brocades endurrocades* afecten la *bessa*, és a dir, la 'branca principal en què es divideix el tronc del cep'.

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, present arreu del domini lingüístic, derivat de *broca* 'eina o ganivet d'empeltar' < ll. BRŎCCA (DCVB, *s. v. broca* i *brocada*). És interessant fer notar que els *Capítols* de 1762, redactats en cast., no tradueixen el mot: «el daño de sepas y brocadas» (ASCA 394/15, f. 8*v*).

Bosch, 1999*b*, p. 359, n. 2): «dayñ de tres escuts fet en abres, baldissas y demés cremat»; o en *reals* [ri'alts͡]: un *real* '5 sous' (DCA, *s. v. real*): «dayñ de set *reals* y dos *sous* fet de bous en brocadas escaxiadas, fondos y brasos tallats y esgarrats».

264. En un *Registre de danys* de 1693 documentem «dayn en la viña de l'hospital, és a saber 243 brocadas a mortu, a rahó vuit dinés la una, y 340 a migiania» (ASCA 290, f. 18*r*).

265. Manllevada del sard. Tanmateix, DSIPL (*s. v. mortu*) dóna la locució *a mortu*, si bé no pas amb aquesta accepció; en canvi, DES dóna únicament l'adj. *mortu* 'mort' (*s. v. mòrrere* i *mórtu*).

266. Notem també la locució *a mortu* 'mort, destrossat pel bestiar' aplicada al blat, a l'ordi i al lli: «dayñ de sinch daenas de lli a mortu en la llaurera», «dos daenas de lli a mortu», «sinch rasers y mitg de forment a mortu fet de bous», «deset daenas de lli a mortu fet de bous», «dayñ de sis mesuras de ordi, a saber un estareill de dayñ veill y quatre mesuras de dayñ fet hara a mortu fet de cavaills».

Pel que fa a la tipologia o caracterització onomasiològica de les brocades, hem vist que trobem majoritàriament solucions genuïnes, tret dels casos *b. a mortu* i *b. mutxes* (el primer amb solucions alternatives autòctones, com ara *mortes* o *escaixades*; el segon, un sardisme tardà, de 1784, que documentem una única vegada i que alterna amb les variants autòctones *esmotxades* (1778) o *motxades* (1734), aquesta darrera més sovintejada.

5. *budroni (de raïm)* m. 'un raïm, penjoll' / alg. mod. [buˈrɔni] / etim.: sd.

a) Variants documentades

budronis de rahim (36), **budronis de raïm** (162), **budronis de raÿm** (3);

budronis de aruredunis (1); **budronis de giró** (10); **budronis de gra de oliva** (1); **budronis de moscatell** (5), **budronis de muscatell** (4), **budronis de muscateill** (22); **budronis de moscatelló** (1), **budronis de palop** (5); **budronis de pansal** (4); **budronis de pasquansaló** (1); **budronis de varema** (1), **budronis de varemas** (1); **budronis entre giró y muscateill** (1); **budronis entre muscateill y giró** (3); **budronis entre palop y giró** (1).

b) Particularitats semàntiques

Atesa la necessitat de quantificar la producció o els danys a les vinyes, el raïm es comptabilitza per *budronis* 'raïms, penjolls, carrolls', solució que documentem des de 1683: «acusa als barranchel·los 49 budronis de muscatell haver-li arrobat de la vigna», «sexanta-sinch budronis de raÿm que li han arrobat de la sua vigna», «dayñ de raÿm aver-li arrobat de la sua vigna 60 budronis», «settanta-sis budronis de palop y giró», «110 budronis de raïm de la viña de la Escaleta», «88 budronis de raïm de la viña de Carrabufas», etc. Altres vegades trobem els danys quantificats o valorats en mesures, com ara *barris* 'dues portadores' i *portadores* (veg. n. 177).

És una solució onomasiològica sense alternativa tant en els *Registres de danys* com en els *Capítols* de la *Barracelleria* (Bosch, 2002, p. 35). És més, els *Capítols* de 1729 reporten el mot *budronis* «entenent-se que los budronis del raïm, axí lo gran com lo petit, se pagaran a callarès lo hu» (ASCA 394/14, f. 4*r*).[267]

Tanmateix, a començament del segle XX, Ciuffo (1908, p. 177) recull *budroni* entre les paraules d'influència sarda «usades ab més frecuencia del "txapador" y

267. Els *Capítols* de 1762, en cast., tradueixen per «racimos» (ASCA 394/15, f. 8*v*); en canvi, donen «gajos de las uvas» (ASCA 395/15, f. 9*v*) per a 'bagot o singló, raïm que resta al cep després de la verema', concepte que trobem des del 1802 als *Registres d'estimes de fruita* com a *escalutja* (alg. mod. [askaˈruʤa]), manlleu del sass. i log. (Bosch, 1999*b*, p. 159-160).

pastor de la "Nurra Algueresa"», que defineix com a «rampó del raym»;[268] i Palomba ([s. d.], p. 83) reporta la sinonímia «panjoni o börroni», amb realització [buˈrɔni], per al cat. «panjoy» i l'it. «grappolo»,[269] si bé aplicat a 'raïm' sembla preferir «panjoni de rahim», que fa correspondre al cat. «panjoy de rahim» i l'it. «grappolo d'uva» (ibid., p. 81). De fet, trobo una traça de *penjoll* —no pas de *penjoni*, sarditzat, potser per homonimització amb *pujoni* [puˈd͡ʒɔni] 'rebrot' ← log. [puˈd͡zɔne] (DES, *s. v. pudzòne*; VSI[2], *s. v. puzòne*)— en un *Registre de danys* de 1802: «pangiois de raïm comú» (Bosch, 1999*b*, p. 179), que hem de llegir [panˈd͡ʒɔjs]. Cal remarcar, però, l'ús diferenciat entre *budroni* i *penjoll* en aquesta lliçó, que potser s'ha d'atribuir a la grandària del carràs (com apunten els *Capítols* de 1729) o bé a la seva destinació, per tal com hi llegim «dain de 70 budronis de raïm de tall y nou pangiois de raïm cumú que li han rubat de drins [*sic*] la casa de dita vigna» (ASCA 263, ll. «A», f. 2*r*), d'on *raïm de tall* 'raïm de taula' i *raïm comú* 'raïm de verema, per a fer vi' (Bosch, 1999*b*, p. 159 i 179, respect.).

Un altre aspecte a considerar quant a l'ús de *budroni* en els *Registres de danys* és que generalment trobem la lliçó *budroni de raïm*, si bé també registrem *budroni de* + (nom de la varietat de raïm), amb elisió de l'apel·latiu nuclear *raïm*, com apunten les variants documentades. Notem, però, un únic cas de «budronis de raïm entre muscateill y giró», que, amb estructura simplificada, esdevé «budronis entre giró y muscateill», «budronis entre muscateill y giró» i «budronis entre palop y giró».

Pel que fa a la diversitat de noms de varietats de raïm —que no són objecte d'aquesta obra—, vegeu-ne altres lliçons dins *raïm*, 15 de «Noms de la fruita». Per a un estudi detallat de les denominacions de varietats de raïm a l'Alguer, veg. Bosch (1999*b*, p. 158-184) i Favà (2001).

c) Etimologia

Pel que fa a *budroni* 'raïm, penjoll', deriva del log. (i nuor.) [buˈðɾɔne] 'íd.' i sass. [buˈðɾɔni][270] (VDS, *s. v. budròni*; VISAM, *s. v. grappolo*) < ll. BOTRYONE O BUTRONE (DES, *s. v. butròne*). En un registre de danys de Sàsser de 1670-1671

268. En alg. mod. *rampó* té dues accepcions: 'carràs o penjoll de fruita', com trobem en els registres editats, i 'gotim, porció d'un raïm' (veg. 22. *rampó*).

269. *penjoni* [panˈd͡ʒɔni] equival a l'ús genèric de 'penjoll, carràs' (DCA, *s. v. penjoni*). També ALDC/ALG (*s. v. 936*) registra ambdues solucions per a 'un raïm': [lu panˈd͡ʒoni] i [lu buˈroni], si bé tots dos amb [o] tancada.

270. Cf. camp. *gurdoni di axina* 'penjoll de raïm' [guɾˈðɔni] i variants (DES, *s. v. butròne*; DUSI, *s. v. gurdòni*; DISC, *s. v. grappolo*; DC, *s. v. gurdòni*), nuor. [buɾˈðɔne] i variants (BSNI, *s. v. burdone*; VISN, *s. v. grappolo*), i també gal. [bɾuˈtoni] (VDFG, *s. v. brutoni*; VIG, *s. v. grappolo* i *vite*). Com és habitual des d'un punt de vista fonològic, els manlleus en -*e* del log. esdevenen -*i* en alg. i en sass., solució que coincideix amb la variant etimològica del camp. (veg. Bosch, 2009, p. 262-263).

redactat en sd. llegim «brudones de barriadorgia», «budrones de muscadellu», etc. (Bosch, 1997, p. 362-367).

Les nostres lliçons sempre donen *budronis*, sense assimilació, enfront de l'alg. mod. [buˈrɔnis] (Palomba [s. d.], p. 83; DCA, *s. v. bodroni*; ALDC/ALG, *s. v. 936*).[271]

6. *canya* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈkaɲa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

cagna (1), **canna** (2), **caña** (11); pl. **cagnas** (2), **cannas** (1), **cañas** (4).

b) Particularitats semàntiques

Generalment, als registres editats trobem dany de canya a les vinyes: «cañas que li han pres de la viña». I quantificada per *feixos* [ˈfeʃus]: «vint-y-sis fexios de canna».[272]

c) Etimologia

Nom hereditari de la llengua catalana, del ll. CANNA.

7. *canyís* m. 'íd.', 'teixit fet amb canya per assecar figues i raïm' / alg. mod. [kaˈniʃ] / etim.: cat.

a) Variants documentades

cannisos (1), **cañisos** (3), **cañissus** (1).

b) Particularitats semàntiques

És un mot molt viu en alg. mod., per a «teixit fet amb canya, fenoll salvatge, buda ['boga'],[273] a damunt del qual se posa la figa per carigar o lo raïm per pansir» (DCA, *s. v. canyís*);[274] també per a la *prunalda* 'pruna seca': «Aqueixa *prunalda* la feven a la lleixiu: quan la lleixiu estava per bullir, se hi posava a dintre lo cove amb

271. Veg. p. 84 i Bosch (2009, p. 266-267).

272. Amb les variants *fexios de caña*, *fexios de cañas*, *fexius de caña*, *fexius de cana* i *fexus de caña*. També hom quantifica la llenya —de procedència diversa— per *feixos*: «dayñ de onze fexius de rabassons y sarment en la vigna», «dos fexius de forcassus», «60 fexus de lleña».

273. Cf. «la buda presa de sa pinnetta».

274. Bosch (1997, p. 253) recull en un *Registre de danys* de 1733 «una estoya de fanol ['estora de fonoll'] plena de càriga y dos espinas plenas de càriga» (ASCA 864/12, ll. «B», f. 1*v*), del log. [isˈtɔja] < it. *stuoia* (DES, *s. v. istòya*). Veg. 8. *càriga* 'figa seca'.

aqueixa *prunalda*, una entrada i una eixida, i lego s'esteneva als *canyissos*» (Bosch i Sanna, 1996, p. 38).

Les nostres lliçons confirmen aquest ús de la indústria agrícola: «tres cañisos de pansas y dos de càrigas» i «vint-y-tres cannisos de pansas». Altres vegades només trobem l'anotació de canyissos robats o malmesos, com ara «tres *cañisos* y set bayonis, arrobat tot de la casa de la viña» i «dayñ de forcassus y *cañissus cremats* en sa viña». I també en altres *Registres de danys*: «23 cagnissus de raïm per fer vi blanc, axò és tres de panzascaló, quatre de panzal y lu resto de trubat» i «un cañís de prunalda de la viña» (ASCA 263, ll. «A», f. 1*v*, i ll. «C», f. 1*r*, respect.).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, derivat de *canya*, en alg. mod. amb realització [kaˈɲiʃ], amb assimilació, tal com ja reporta Ciuffo (1908, p. 176), que dóna «canyixos» (i DCA, *s. v. canyís*). Tanmateix, els meus informadors tendeixen a realitzar [kaˈniʃ], amb posterior dissimilació de palatals (Bosch, 2002, p. 151).

8. *càriga* f. 'figa seca' / alg. mod. [ˈkaɾiɣa] / etim.: log./sass.

a) Variants documentades

càriga (7), pl. **càrigas** (3).

b) Particularitats semàntiques

Ja hem vist a 7. *canyís* que una de les tècniques d'assecar figues era mitjançant canyissos, com la pansa, i així ho abonen algunes de les nostres lliçons: «tres cañisos de pansas y dos de càrigas».[275] A l'Alguer s'assequen preferentment les figues de *càriga*, que corresponen a la segona collita, que hom deixa al canyís durant un mínim de deu dies (Bosch, 1997, p. 410). Notem la lliçó que anota el dany de «càriga y figa».

Tanmateix, observem que generalment hom quantifica el dany de *càrigues* per *espines* 'rama de punxes', mot que registrem des de la fi del segle XVII:[276] «17 espinas de càriga», «dayn de tres espinas de càriga», «sis espinas de càriga», «sinch espinas de càriga de la viña d*e* Sant Lussori», «quaranta budronis de raïm y nou espinas de càrigas» i «set espinas de càriga y daiñ de raïm de la viña de Vessus». Es tracta d'una *ispina pro inferchire sa cáriga* 'rama de punxes per fer assecar la figa'

275. El 1733 registrem «una estoya de fanol plena de càriga» (veg. 7. *canyís*).

276. Si bé en els registres editats apareix per primer cop el 1706, documento per primera vegada el mot en un *Registre de danys* de 1692 (Bosch, 1997, p. 253): «dos espinas de càriga» (ASCA 290, f. 5*r*).

(DSIPL, *s. v. ispina*). I també per *fils* o *filars* 'enfilalls', si bé aquesta solució no apareix en els nostres registres aplicada a la *càriga* sinó a la *fava* («vuit fils de fava»).[277]

c) Etimologia

Del log. [ˈkaɾiɣa] 'figa seca' < ll. CARĬCA (DES, *s. v. kárika*), també compartit pel sass. (VDS, *s. v. càriga*).

És un sardisme que documentem a la fi del segle XVII.[278] En aquest sentit, Ciuffo (1908, p. 177) recull *càriga* entre les paraules d'influència sarda «usades ab més frecuencia del "txapador" y pastor de la "Nurra Algueresa"»; i Palomba ([s.d.], p. 81bis) dóna l'alternativa «figa seca o càriga». En aquest sentit, a Bosch (1999*b*, p. 55-56) ja vaig donar compte d'un cas de «figa secca» documentat en un *Registre de danys* de 1778, d'on podem deduir un canvi *figa seca* → *càriga*.

9. *coll (de fondu)* m. 'cimal o coll del cep' / alg. mod. [ˈkɔl] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

coills de fondos (1).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó que recullen els registres editats és «dayñ de tres lliuras en fondos tallats, coills de fondos tallats y espampolats fet de bous», que diferencia explícitament *fondos tallats* 'ceps arrancats o tallats' i *colls de fondos tallats*, per a indicar metafòricament la part del cep afectada, entre el rabassó i el sarment principal o cimal.[279]

En altres parlars catalans registrem usos metafòrics de *coll* anàlegs, com ara per a «cimal o branca de les més gruixades d'un arbre» (Tortosa), «sarment vell escapçat de cep» (Igualada) o «part situada entre l'arrel i la tija d'una planta» (Mallorca), etc. (DCVB, *s. v. coll*); i LBEV (*s. v. coll*) dóna *coll* per a 'soca de cep'.

277. Tanmateix, Bosch (1999*b*, p. 56) documenta en un registre de danys de 1697 «sis filars de càriga» (ASCA 294, f. 5*r*) i «un fil de càriga» (ASCA 294, f. 9*v*), amb esborrany en cast. «un illo de higos» (Bosch, 1997, p. 253 i 410). Cf. el camp. *filare de cariga* (DES, *s. v. fílu*), *filari de figu siccada* (DUSI, *s. v. filàri*) i el log. *filu de figu* (DSI, *s. v. figu*) 'enfilall de figues seques'. Encara avui hi ha informadors que a l'Alguer recorden haver menjat de minyons serves enfilades assecades al sol: «se culli verda i se matureja a la palla o, si no, l'espaquen en dos i l'enfilen a un fil i fanen collanes i se menja» (Bosch, 1999*b*, p. 185).

278. Tot i que la nostra primera lliçó és de 1692, Bosch (1999*b*, p. 55-56) registra el mot des de l'any 1684, amb «càrigas» (ASCA 286, ll. «P», f. 1*v*). Fins i tot el 1777 registrem el mot com a *xisto* 'malnom': «Antoni Càriga»; en aquest sentit, encara avui Fadda (1997, p. 24) recull els sobrenoms *Carigamolla* i *Carigueta*.

279. Cf. el sard [loɾiˌɣitta de ˈiðe] 'anellet del cep', i també el log. [biðiˈɣind͡zu] per a l'it. *viticcio*.

c) Etimologia

Ús metafòric de *coll*, de formació autòctona. De fet, el DCA recull altres accepcions metafòriques de *coll*: *coll d'ampolla*, *coll de gerra*, etc.

10. *empelt* m. 'íd.' / alg. mod. Ø / etim.: cat.

a) Variants documentades

ampel (4), **empel** (1); pl. **ampels** (7), **empels** (3).

b) Particularitats semàntiques

A Sardenya, al segle XVIII, es produeix una generalització estructural des d'un punt de vista econòmic dels empelts dels perelloners, que transforma la producció de peres a l'illa, tant des d'un punt de vista quantitatiu com qualitatiu, conseqüència d'una política de desenvolupament de l'agricultura sarda sota la dominació piemontesa (Manca, 2000, p. 169-171, 204-215; Bosch, 1999*b*, p. 80, n. 151). Naturalment, les tècniques d'empeltar es van estendre a altres espècies arbòries salvatges i arbres fruiters (cítrics, pomeres, serveres, codonys, ullastres, ceps, etc.), com abonen els *Registres de danys* i els *Registres d'estimes de fruita* de la *Barracelleria* algueresa.[280] Tanmateix, al segle XVI, ja tenim notícia de l'arribada d'empeltadors mallorquins i valencians per a ensenyar les tècniques d'empeltar ullastres, molt abundants a Sardenya (Bosch, 1999*b*, p. 78).

Per això als registres editats trobem danys a *empelts de pera* ('empelts de pereres o perelloners'): «un abre de selva y un *ampel de pera* de l'ayñ passat», «un *ampel de pera* de tres ayñs tallat»; però també a *empelts de poma*: «tres *ampels de pera* y dos *de poma*». Altres vegades no se n'especifica l'espècie, per tal com moltes relacions reporten les denúncies dels propietaris, pas previ a la inspecció ocular dels perits o *barranxels*: «quatre *ampels*, un sep, dayñ de bardissas y sis bàrrius de sarment», «deu abres presos, tres *ampels* tallats y dayñ de seps», «quatre abres presos y un *ampel* tallat», «dayñ de sinc *ampels* en la sua viña». Finalment, algunes relacions reporten la valoració econòmica dels empelts danyats: «tenen estimat en la vigna de Antoni Quessa dos *ampels* en *quaranta sous*, un sep en sinch sous y dos-centas vint-y-sinch brocadas a mortu a vuitina la una fet de vacas».

c) Etimologia

És una solució hereditària de la llengua catalana, que documentem des del 1683 fins al 1724 i que s'anirà substituint al llarg del segle XVIII pel sardisme *enfir-*

280. Entre 1683 i 1829, a Bosch (1999*b*) documentem cent setanta-sis varietats de fruita —incloses les menes de raïm—, cent divuit de les quals consten als *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829).

quidura, que en els registres editats comencem a trobar des de 1701. Tanmateix, en registro casos des de 1693 (veg. 11. *enfirquidura*, esp. n. 282).

11. *enfirquidura* f. 'empelt' / alg. mod. [aɲfilkiˈrura] / etim.: log.

a) Variants documentades

anfirquidura (10), **enfirquidura** (3); pl. **anfirquiduras** (10), **enferquiduras** (2), **enfirquiduras** (5).

b) Particularitats semàntiques

Notem *enfirquidura* 'empelt' aplicat a diverses espècies arbòries (a més de les que ja hem vist anteriorment a 10. *empelt*): «anfirquidura de pera», «enfirquiduras de pera»; «enfirquiduras entre pruna y poma», «anfirquiduras de pomas», «anfirquiduras de pruna»; «anfirquidura de selva»; «enfirquidura de barracoch»; «anfirquiduras de oliva», etc.

Per altra banda, veurem un grau d'especialització onomasiològica remarcable en la tipologia dels empelts danyats, habitualment a causa del bestiar: «una anfirquidura de l'ayñ passat tallada», «enfirquiduras presas de fondo»; «enfirquidura tallada» i «enfirquidura tallada de fondo»; «anfirquidura truncada». En aquest sentit, és significativa una relació sobre un peritatge de plantons arrencats, en què hom diferencia els plantons pròpiament dits dels arbres joves empeltats: «quatra fossos, que judícan haver tret de aquel o plantons o enfirquiduras, segons se denota, [...]. Y diun ésser molt vaïns hun fos de l'altro, que si hi havia enfirquiduras [enteneu 'plançons empeltats'], no tenían la distància proporcionada una de l'altra, segons deun tendre los abras».

Aquestes especificacions eren necessàries a l'hora de valorar o fixar la quantitat de la indemnització del dany. En aquest sentit, els *Capítols* de 1762 detallen el tipus de dany que han afectat els empelts: «Los *injiertos* ya *prehendidos*, a quatro reales el uno, mientras estén totalmente *arrancados* o *cortados*, de forma que no pudan reinserirse; y pudiéndose nuevamente reinserir, se pagarán a dos reales cada uno»;[281] mentre que els *Capítols* de 1836, en it., expliciten que «per ogni innesto d'olivo [o «per ogni innesto d'aranci ed altri agrumi»] purché sia *agaffat*, quindici soldi» (ASCA 395, f. 29*r*).

c) Etimologia

Del log. [inferkiˈðura] 'empelt', derivat del log. i nuor. [inferˈkire] 'empeltar' < ll. INFERCIRE (DES, *s. v. inferkire*), també presents en sass., amb assimilació vo-

281. ASCA 394/15, f. 8*v*. Veg. un procediment anàleg aplicat als ceps (a 4. *brocada* i 3. *fondu*, de «Noms del cep, les plantes d'horta i altres») i als plançons (a 18. *plantó*).

càlica: [infiɾkiˈðuɾa] i [infiɾˈki] (VISAM, *s. v. innestatura* i *innestare*; VDS, *s. v. infirchidùra* i *infirchì*).[282]

Tret dels dos casos esporàdics «enferquiduras», les nostres lliçons evidencien la mateixa assimilació vocàlica pretònica del sass., un canvi fonològic habitual en alg. mod.[283] Pel que fa a les solucions gràfiques en *an-* o *en-*, convé remarcar que el prefix sd. i sass. *in-* en manlleus de l'alg. esdevé sistemàticament [an]-, d'acord amb el sistema fonològic del cat. de l'Alguer.[284]

Per al canvi lèxic *empelt* → *enfirquidura* que abonen els nostres documents,[285] ja hem vist que *enfirquidira* ens apareix des de 1701, solució que es consolidarà al llarg del segle XVIII, tenint en compte que registrem *empelt* entre 1683 i 1724.[286] Tot i que el DCA no recull el mot, els nostres informadors el coneixen (amb realització [aɲfilkiˈruɾa], amb canvi de *r* travada > [l]), si bé en l'alg. mod. alterna amb *inseridura* 'empelt' [anc͡siɾiˈruɾa], derivat del verb *inserir* 'empeltar' [anc͡siˈri], molt viu, solucions que sí que registra el DCA.[287]

12. *forcàs* m. 'estaló, esp. per sostenir o apuntalar branques d'arbres fruiters' i 'pal o tronc bifurcat per apuntalar el sostre d'una barraca de camp' / alg. mod. [fulˈkas] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

forcassos (1), **forcassus** (2), **furcassos** (1), **furcassus** (1).

282. Els registres de danys de Sàsser redactats en sard duen generalment la solució *infirquidura*, però també algun cas esporàdic de *inferchidura*: «una infirquidura de mela», de 1671; «duas infirquiduras de barracocu», de 1754; «inferchiduras de figu», de 1768, etc. (Bosch, 1997, p. 323, 242 i 250, respect.).

283. Bosch (1999*a*, p. 52-53), Bosch (2002, p.143-144) i Scala (2003, p. 25).

284. També amb els manlleus amb prefix sd. o sass. *is-* > alg. [as]-, fenomen que s'ha generalitzat dins el sistema fonològic de l'alg. (Bosch, 2002, p. 144; Scala, 2003, p. 27).

285. Cf. la solució esporàdica manllevada del cast. *inxert* ← cast. *injerto* per a 'empeltada': «una anfirquidura de pera arrancada de l'*inxiert*» (1743).

286. El mot *enfirquidura* ja apareix esporàdicament a la fi del segle XVII (Bosch, 2002, p. 35), en un registre de danys de 1693: «quatra anfirquiduras de olivas» (ASCA 290, f. 14*v*).

287. Registrem en un informador *inserir* 'empeltar' i *plantons inserits* 'plançons empeltats' (Bosch i Sanna, 1996, p. 65-66; Bosch, 2002, p. 202-203), que també recull ALDC/ALG (*s. v. 1188*); cf. it. *inserire*, sinònim de *innestare*, per a 'empeltar'. En aquest sentit, en un document sense data de Bartomeu Simon (1734-1817) llegim la recomanació lingüística «Empeltar y no enserir» (Armangué, 1996, p. 254). L'alg. mod. també coneix el sardisme *estico* [asˈticu] 'esqueix per a empeltar' (DCA, *s. v. estico*; Bosch i Sanna, 1996, p. 65), mot sard que Manca Dell'Arca ja recull al segle XVIII: «innestar coi sorcoli, chiamati in volgar sardo sticos», que diferencia de «inserir a occhio o gemma» (Manca, 2000, p. 205), probablement del log. i camp. *istíkku* < it. *stecca* 'branquilló d'empelt' (DES, *s. v. istèkka*); cf. bal. *empelt d'estaca* i cat. *empelt de tascó* (DCVB, *s. v. empeltar*).

b) Particularitats semàntiques

Pel que fa a la primera accepció, trobem les lliçons: «dos fexius de forcassus», «quinze forcassos» i «dayñ de forcassus y cañissus cremats en sa viña»; i en la lliçó «dayñ de figas y furcassus» és implícita la relació entre un arbre fruiter (una figuera) i els *forcassos*.[288]

Per altra banda, pel que fa a la segona accepció del mot, que recull el DCA (*s. v. forcàs*) per a «tronc a puntes que mantén la tapadura de la pineta ['barraca de pastor']», la nostra única lliçó dóna «furcassos de la pineta» ([15.152]), que s'adiu amb el log. [fuɾˈkaɾd͡zu], «un palo verticale con uno o più rebbi laterali forniti di ganci, per appendervi la carne o altre coses [...] qualora si tratti di un ramo biforcuto» (Wagner, 1996, p. 326) o [fuɾˈkad͡zu], «ramo biforcuto per appendere carne od altro» (DES, *s. v. fúrka*).

c) Etimologia

Es tracta d'un derivat de *forca* (< ll. FŬRCA), de creació autòctona, que documentem des de 1699 («dos fexius de forcassus» i «dayñ de figas y furcassus»),[289] malgrat el log. [fuɾˈkaɾd͡zu] o [fuɾˈkad͡zu], que Wagner fa derivar del ll. FURCARIUS (DES, *s. v. fúrka*; Wagner, 1996, p. 326). No reporten aquest mot ni el DCVB ni el DECLC.[290]

13. *llenya* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈɲeɲa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

legna (2), **llegna** (2), **lleña** (15);

llena grosa (2).

b) Particularitats semàntiques

Els *Capítols* de 1811, redactats en it., donen un abast semàntic molt ample de *llenya*, incloent-hi la llenya obtinguda dels ceps de vinya: «sarmento, tralci di vite o rabassons, o qualunque altra specie di legna» (ASCA 394/21, f. 12*r*). De fet, els

288. A voltes hi ha alternatives als *forcassos*, com ara un *bigaró de sivina* 'bigalot de fusta de savina' per apuntalar la parra: «un bigaró de sivina tallat de la parra del giardinet hont són montats».

289. De tota manera, ja documento el mot en un *Registre de danys* de 1684: «dany de lly, forcassos, legna y brocadas» (ASCA 859/17, f. 25*v*), i també el 1693: «dayn de ampels, tarongias y forcasus» (ASCA 290, f. 10*v*).

290. DCVB recull el val. *forcasset* per a 'peça de fusta en forma de V amb un travesser recte, dins l'angle de la qual posen la rella ficada a l'arada', a més de *forcassó* 'forcó o punta de forca'.

Capítols de 1724, ja remarquen que «ninguna persona [...] que no sia amo de vigna no puga portar sarment ni rabassons de viña de altri, ni *lleña de bardissa*» (ASCA 394/13, f. 2*r*), que inclou tota la llenya d'arbres fruiters (veg. *bardissa*, 3 de «Noms de la terra»).

En els nostres registres hom quantifica la llenya per *feixos*[291] o *barris* 'càrregues': «sis fexos de llena grosa», «60 fexus de lleña», etc.; «sinch barris de lleña», «un barri de lleña», «dos barris de llena grosa», etc. Notem també «una carrada de llena que li han pres de la viña», on *carrada* per a «quantitat de material que està en un carro» (DCA, *s. v. carrada*). Convé remarcar les dues lliçons de la denominació *llenya grossa* 'gruixuda', en un cas diferenciada de *rama*: «sis fexos de llena grosa y quatre barris de rama» i «dos barris de llena grosa».

No estudiem en aquest corpus el valor de *llenya* per a 'fusta', per a indicar el material d'alguns objectes, que també registrem en els documents editats.[292]

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, que s'ha conservat en alg. mod., amb realització [ˈɲeŋa], amb assimilació nasal, si bé a començament del segle xx encara trobem [ˈʎeŋa].[293]

14. *palla* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈpaʎa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

pallia (1).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó és «la pallia [que] li han pres de sa viña». A Sardenya, la palla del blat és el farratge per excel·lència per al bestiar gros (bous, cavalls i ases), si bé també s'aprofita la palla d'ordi i de civada (veg. 1. *farratge* de «Noms dels cereals i el farratge»).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod.

291. A començament del segle xx, Palomba ([s. d.], p. 72) registra *feix de llenya*.

292. Trobem «collera de lleña», «barral de lleña» i «tancadura de lleña de la giaga ['cancell']».

293. El DCA (*s. v. llenya*) reporta encara [ˈʎeŋa], i també Palomba ([s. d.], p. 72) i Bosch (2002, p. 73, n. 48), a començament del segle xx. Cf. *mestre de llenya* 'fuster', amb realització, [ˈɲeŋa] (ALDC/ALG, *s. v. 1652*; Bosch, 2002, p. 164 i 226).

15. *paló* m. 'aspre, esp. per a apuntalar ceps' / alg. mod. [paˈɾo] / etim.: log.

a) Variants documentades

palons (1).

b) Particularitats semàntiques

La nostra única lliçó no ofereix caracterització semàntica: «dany de tarongias y 25 palons». Com tampoc altres lliçons que documentem el 1684 en dos *Registres de danys* de la *Barracelleria*: «dany de palons y un cannau que li han pres de la sua vigna» (ASCA 859/17, f. 14*v*, ll. «D»), «dany de lly, forment, llegna, palons» (ASCA 859/17, f. 31*v*, ll. «T»), «dany de palons, llegna, chappas y marrons, un embast que li han furtat de la casa de la sua vigna» (ASCA 859/17, ll. «T», f. 1*r*), «dany de palons, sarment y mel·las» (ASCA 286, f. 1*r*, ll. «A»). Notem, però, que en dues d'aquestes quatre lliçons trobem el mot al costat de *llenya* i en una ocasió al costat de *sarment*.

Els *Capítols* de 1686 ja fan referència als *palons* 'aspres' existents a les vinyes, atès que els *barranxels* havien de «guardar las vignas, jardins, orts y olivars y tot lo que serà en aquells, com són abres, fruita, seps, palons, rahims, cagnas, vi, arreos de vigna, portas, gallinas y tot lo que serà en ditas vignas» (ASCA 394/1, f. 2*v*). El mot és traduït per *rodrigones* 'aspre, perxell' en els *Capítols* de 1762 i 1783, redactats en cast.

En alg. mod. trobem el mot per a «tronc de llenya no gros» (DCA, *s. v. paló* 2). Notem, però, que el mot duu el sufix aspectiu *-ó*, habitualment amb valor augm. en alg. per interferència del sd. i, més modernament, de l'it. (Bosch, 2002, p. 75-76). En qualsevol cas, la lliçó «25 palons» sembla referir-se preferentment a pals més aviat grossos.[294]

En aquest sentit, el sd. n'ofereix una solució de l'abast semàntic: trobem el log. [ˈpalu] i l'augm. [paˈlɔne] per a 'pal gran' i 'pal de vinya o aspre, per apuntalar ceps plantats a la *sardisca*',[295] mètode mitjançant el qual «le viti sono sostenute da palli» (Wagner, 1996, p. 195-196; DES, *s. v. pálu*);[296] com el gal. *paloni* 'pal gros, per a apuntalar parres' (VDFG, *a. v.*).

c) Etimologia

Es fa difícil decantar-se obertament per una solució autòctona, a partir del cat. *pal* (< ll. PALUS) —que no trobem en alg. mod.—, amb intervenció del sufix augm. *-ó*, a través d'un calc semàntic del log. *palone* 'pal de vinya'.[297]

294. Veg. 2. *bigaró* 'bigalot per a apuntalar parres'.

295. En oposició *assa catalana* 'a la catalana', amb el cep baix (Wagner, 1996, p. 194-196; Manca, 2000, p. 100-103).

296. Amb el mateix valor que el gal. [raˈika] (VIG, *s. v. vite*; VDFG, *s. v. raica*).

297. També trobem el log. *palòne* per a 'arbre' (DES, *s. v. árbore*).

Probablement hem de considerar l'alg. *paló* com a manlleu del log. *palone* (augm. de *palu* < ll. PALUS [DES, *s. v. pálu*]), adaptat fonèticament, si bé esperaríem un resultat **paloni*, com *anjoni* 'anyell' (log. *andzòne*, camp. *angiòni*), *baioni* 'recipient de suro' (log. *bayòne*, camp. *bayòni*), *masoni* 'ramat d'ovelles' (log. *masòne*, camp. *masòni*), *narboni* o *alboni* 'camp de conreu' (log. *narbòne*, camp. *narbòni*, sass. *naibòni*), *vidassoni* 'terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació' (log. *bidattòne*, camp. *bidattsòni*), *tiringoni* 'cuc de terra' (sass. *tiringòni*), etc. (veg. Bosch, 2009, p. 262-263); si no fos que comptéssim amb pressió de l'alg. *bastó* 'íd.' i *bigaró* 'bigalot'. En qualsevol cas, és un mot que ja documentem en *Registres de danys* de la fi del segle XVII, concretament des del 1683.

En cat., només trobem una solució anàloga del val. *paló* 'barró de fusta collocat verticalment en la barana del carro' (DCVB, *s. v. paló*, 2).

16. *pansa* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈpan͡tsa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

pansa (5), pl. **pansas** (9).

b) Particularitats semàntiques

Cal no confondre les *panses* amb el *raïm pansal*, varietat de raïm que també documentem en els nostres registres, malgrat la lliçó «pansas negras», que hem d'atribuir a 'panses de raïm negre'. En aquest sentit, el 1700 documento «dos purtadoras de palop fet a pansas» (Bosch, 1999*b*, p. 160). I en una altra relació trobem la *pansa* diferenciada del *raïm de tall* ('raïm de taula'): «pansas, raÿm de tall y présach».

Ja hem vist dins 7. *canyís* que el raïm destinat a fer pansa es posava damunt de canyissos, com abonen algunes de les nostres lliçons: «vint-y-tres cannisos de pansas» i «tres cañisos de pansas y dos de càrigas». També hom quantifica el dany de la pansa per *portadores* i *barris* 'una càrrega; dues portadores', com el dany del raïm: «tres portadoras de pansas», «una portadora de pansas negras» i «un barri de pansa». Finalment, a voltes trobem l'anotació «dayñ de pansas» o, simplement, «la pansa», i també la referència a «la pansa que li han arrobat».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (Bosch i Sanna, 1996, p. 38-39), del ll. (UVA) PANSA.

17. *peu (d'arbre)* m. 'soca o cama d'arbre, esp. portaempelt' i 'plançó' / alg. mod. [ˈpɛw] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

peus (1).

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó documentada «dayñ de ordi, sinch *peus* de pirasto, una anfirquidura» remet clarament a 'cama d'un arbre portaempelt', per tal com es tracta del dany a un *pirastu* 'perelloner', un arbre salvatge molt procliu a l'Alguer —i a Sardenya— a ser base d'empelts de pereres i altres varietats d'arbres fruiters (veg. 11. *pirastu* de «Noms de la fruita» i 13. *arbre de pirastu* de «Noms de l'arbre i els arbres fruiters»). Notem que l'única lliçó reportada fa referència a una *enfirquidura* 'empelt' (veg. 10. *empelt* i 11. *enfirquidura*).

Amb tot, els *Capítols* de 1762, redactats en cast., estableixen una sinonímia entre cast. *pie* i *plantón*, que ens fa pensar en una segona accepció del mot, per a 'plançó': «los pies o plantones transplantados e ya prehendidos se pagarán assí bien a dos reales el uno, y no siendo prehendidos ni totalmente seccos se pagarán a medio real el uno» (ASCA 394/15, f. 8*v*).[298]

En alg. mod. el DCA recull *peu* 'soca o cama d'arbre', que «se diu també per les parts inferiors d'una cadira, d'una mesa, d'un mont, d'un arbre». També en sd. trobem l'equivalent *pèe d'árbure* [ˌpɛ ˈd aɾβuɾe], literalment 'peu d'arbre' (per a 'soca').

c) Etimologia

Si bé l'alg. *peu* 'íd.' és un mot hereditari de la llengua catalana (< ll. PEDE), ben viu, aquesta accepció esporàdica de 'soca o cama d'arbre, esp. portaempelt' és una solució genuïna, que trobem en altres parlars catalans: el DCVB (*s. v. peu*) recull el mot per a «tronc d'una planta, o la planta mateixa; especialment, l'arbre o planta sobre el qual es fa un empelt»; també LBEV (*s. v. peu mare*), per a 'cep portaempelt'.

La segona accepció, per a 'plançó', tant es pot considerar una solució genuïna com un calc semàntic del log. *pèe d'árbure* [ˌpɛ ˈd aɾβuɾe], literalment 'peu d'arbre (per a 'soca o cama d'arbre'), de *pèe* 'peu' < ll. PEDE, que explica el derivat log. *pedale* 'soca o cama d'arbre' < ll. PEDALE (DES, *s. v. pède*; DSIPL, *s. v. pedale*, 1). El pas de 'soca o cama d'arbre' a 'plançó' no costa pas gaire de justificar semàntic ament.

298. La sinonímia entre cast. *pie de árbol* i *plantón* ja la reporta Coromines en analitzar el cat. *plançó* (DECLC, *s. v. planta*). Veg. 18. *plantó*.

18. *plantó* m. 'plançó' / alg. mod. [planˈt͡sons] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

plantons (7).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. el DCA dóna *plantó* per a «arbre ja granet que se traplanta». Notem, però, «dos abrucius de azarola» —que cal llegir [aˈbɾut͡ʃus]— en un *Registre de danys* de 1803 (Bosch, 1997, p. 378), amb sufix aspectiu dim. *-utxo* (← it.) molt rendible en alg. mod. (Bosch, 2002, p. 153).

Els nostres registres reporten danys de *plantons* d'arbres fruiters: «tres abras de poma y quatre plantons» i «tres plantons de prunas de tres ayñs [que] li han pres de sa viña». Altres vegades trobem anotacions de plantons robats o arrencats: «3 plantons que li fàltan» i «plantons tirats de fondo de sa dita viña».

D'aquesta darrera anotació en el *Registre de danys* de 1777-1778, en va derivar un peritatge en què hom diferencia plantons d'arbres joves empeltats: «quatra fossos, que judícan haver tret de aquel o plantons o enfirquiduras, segons se denota, [...]. Y diun ésser molt vaïns hun fos de l'altro, que si hi havia enfirquiduras [enteneu 'plançons empeltats'], no tenían la distància proporcionada una de l'altra, segons deun tendre los abras». En aquest sentit, també registrem «dayñ de enferquiduras y plantons».[299]

I és que la valoració o el peritatge dels danys de *plantons* es basava en el fet de si havien arrelat o no, com demostren els *Capítols* de 1762, redactats en cast.: «los pies o plantones transplantados e ya prehendidos se pagarán assí bien a dos reales el uno, y no siendo prehendidos ni totalmente seccos se pagarán a medio real el uno» (ASCA 394/15, f. 8*v*).[300] Per a la sinonímia entre *peus d'arbre* i *platons*, veg. 17. *peu*.

c) Etimologia

És un mot genuí, que ja documentem el 1698 i que ens ha pervingut fins a l'alg. mod., amb la solució *plantó* (tal vegada amb pressió de *plantar* i del derivat postverbal *planta*), enfront de l'alternativa més estesa arreu del domini lingüístic *plançó* < ll. *PLANTIONE (DECLC, *s. v. planta*). En aquest sentit, el DCVB (*s. v. plantó*, 1) només registra *plantó* 'plançó' a Castelló i Coromines dóna el mot com a val. (DECLC, *s. v. planta*).

299. Bosch i Sanna (1996, p. 65-66) recullen en alg. mod. «plantons [de pera] inserits».

300. En un *Registre de danys* de 1802 llegim «plantons de uliva sutarrats» (ASCA 263, ll. «G», f. 2*v*).

19. *rabassa* f. 'rabassa del cep' / alg. mod. [ra'basa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

rabassa (4); pl. **rabaças** (1), **rabassas** (1).

b) Particularitats semàntiques

Les nostres lliçons semblen abonar l'accepció de 'rabassa de vinya': «dayñ de rabaças en la viña». Tanmateix, a començament del segle xx, Palomba ([s. d.], p. 86) considera la *rabassa* «legna d'ardere, radice», que el DCA no recull exclusivament per a 'rabassa de vinya': «Grossa reguina d'algunes plantes, especialment de quessa ['llentiscle'], emprada en manera particular per encendre lo foc».

Observem que hom quantifica el dany de rabasses per *barris* 'càrregues': «vint-y-sinch barris de rabassa», «dos anfirquiduras y tres barris de rabassa», «vuit barris de rabassa [que] li falta de son camp» i «deu barris [de] rabassa de son camp».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (derivat del ll. vulgar RAPA). La primera documentació en els nostres registres és de 1698: «dayñ de rabassas».

20. *rabassó* m. 'tronc del cep' / alg. mod. [raba'so] / etim.: cat.

a) Variants documentades

rabassó (1), pl. **rabassons** (5).

b) Particularitats semàntiques

Com hem vist per a *rabassa*, també *rabassó* és emprat en els registres editats com a part del cep, concretament el 'tronc del cep', ço és, 'conjunt format pel sistema radicular i la rabassa' (LBEV, *s. v. rabassó*; ALDC/ALG, *s. v. 928*). De fet, les primeres documentacions del mot, de 1699, així ho abonen: «rabassons tallats després pudada la vigna y sarment» i «dayñ de onze fexius de rabassons y sarment en la vigna», i també altres lliçons, com ara «rabassons y sarment» i «a veure dayñ de rabassons de bo a bo en sa viña».

És més, els *Capítols* de 1811, redactats en it., reporten l'alg. *rabassó* com a llenya d'aprofitament de vinyes: «sarmento, tralci di vite o *rabassons*, o qualunque altra specie di legna» (ASCA 394/21, f. 12*r*), i també els de 1836: «sermento, tralci di vite, volgarmente detti *rabassons*, o qualunque altra specie di legno» (ASCA 395, f. 23*v*).

Per això els nostres registres quantifiquen la llenya de rabassons per *barris* 'càrregues': «quatre barris de rabassons y sarment» i «un barri [de] sarment y un altre de rabassons pres de sa viña».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (veg. 19. *rabassa*). La primera documentació en els nostres registres és de 1699: «rabassons tallats després pudada la vigna y sarment».

Fins i tot el cat. *rabassó* ha determinat el log. [raβatˈt͡sɔne) 'tronc del cep', que alterna amb *truncu* (Wagner, 1996, p. 197).

21. *rama* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈrama] / etim.: cat.

a) Variants documentades

rama (2).

b) Particularitats semàntiques

Un de les dues úniques lliçons que documentem diferencia explícitament la *llenya grossa* de la *rama* 'llenya menuda': «sis fexos de llena grosa y quatre barris de rama que li han pres de la casa de la viña». Com hem vist per a *rabassa* i *rabassó*, hom quantifica la rama per *barris* 'càrregues': «sis barris de rama de sa viña».

En alg. mod. el DCA sembla recollir *rama* per a 'branca amb fulles': «fullam de plantes amb petits troncs».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. RAMA).

22. *rampó* m. 'carràs o penjoll de fruita' / alg. mod. [ramˈpo] / etim.: log./cat. (alg.)

a) Variants documentades

rampons (2).

b) Particularitats semàntiques

El mot està restringit a 'carràs o penjoll de fruita', tal com apuntem les nostres dues lliçons: «rampons de figa» i «daiñ de pera bergamota y de pera de Muntou

ab rampons tallats». En alg. mod. *rampó* té dues accepcions: 'carràs o penjoll de fruita' i 'gotim, porció d'un raïm'. Ambdues solucions són recollides pel DCA: «petita quantitat de fruites lligades pel tenall ['peduncle']» i «part d'un bodroni de raïm», respect.

Pel que fa a la primera accepció, que ja documento als registres editats a la fi del segle XVII, constitueix una entrada específica al DCVB, restringida a l'alg., sobre la base de citació de l'*Atlas lingüístic de Catalunya*, d'Antoni Griera, per a 'carràs d'avellanes o d'altre fruit'. És una accepció que encara avui registren Bosch i Sanna (1996, p. 39) aplicat a 'penjoll de magranes'. En canvi, quant a *rampó* 'gotim', ja hem vist a 5. *budroni* que a començament del segle XX Ciuffo (1908, p. 177) recull *budroni* entre les paraules d'influència sarda «usades ab més frecuencia del "txapador" y pastor de la "Nurra Algueresa"» i que defineix com a «rampó del raym».

c) Etimologia

Tot i que la primera documentació del mot és de 1698 («rampons de figa»), sembla un manlleu ben antic del log. (nuor. i camp.) ['rampu] 'rama, brancó' (DES, *s. v. rámpu*; DUSI, *s. v. rampu*; VSI², *s. v. ràmpu*; DSIPL, *s. v. rampu*; VISN, *s. v. ramo*), que en alg. s'hauria adaptat fonèticament en *rampó* (com *rabassó*, *paló*, etc.), amb sufix aspectiu i, doncs, amb canvi d'accent. En els parlars sards, trobem *rampu* aplicat a 'rama de murtra', 'rama de fesols', fins i tot en camp. *ràmpu de corallu* per a 'branca de corall' (DUSI, *s. v. rampu*; VSI², *s. v. ràmpu*; DES, *s. v. rámpu*).

Es fa difícil pensar en una creació autòctona de l'alg. *rama* → *rampó*, tenint en compte, com afirma Wagner, que log. i camp. *rámpu* (o *arrámpu*, amb pròtesi vocàlica) «è usato molto più di quello che risulta» i que fa derivar de l'it. *rampo* 'ganxo', mot que explica formes dialectals com ara *rampazzo* 'penjoll de raïm' i *rampazzu* 'rapa de raïm' (DES, *s. v. rámpu*).[301] Tanmateix, Wagner, tot i relacionar semànticament log. i camp. *rámpu* i *rámu* 'rama', considera *ramu* un mot genuí derivat del ll. RAMUS, mentre que, com hem vist, *rámpu* fóra un italianisme (DES, *s. v. rámu*).

En definitiva, acceptant la hipòtesi del manlleu del log., sí que és cert que l'alg. *rampó* s'hauria especialitzat semànticament: de 'rama o brancó, esp. amb fulles i fruits' a 'penjoll de fruita' i, per extensió, a 'penjoll de raïm'.[302]

301. Contràriament, Atzori (1984, *s. v. rámu*), que no recull *rampu*, considera que el sd. *ramu* («ciascuna delle parti in cui si divide il tronco degli alberi; portano foglie, fiori e frutti») és un italianisme, de *ramo*.

302. Cf. el camp. «ramu chi portat unius medas floris, o fruttas» 'ramell' (DUSI, *s. v. ramu*).

23. *sarment* m. 'íd.' / alg. mod. [sal'men̪t] / etim.: cat.

a) Variants documentades

sarment (127).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. el DCA recull *sarment* com a «rama del fondo del raïm», accepció que trobem als registres editats.

És un dels mots més recurrents en aquest camp lexicosemàntic de la indústria agrícola, no únicament per la importància del conreu de la vinya, sinó també per l'aprofitament del sarment com a llenya. I, per tant, susceptible de dany de bestiar (veg. 4. *brocada*) i objecte de robatoris, com expliciten les lliçons «rabassons tallats després pudada la vigna y sarment» i «tot lo *sarment* de onze taulars ['bancal, taulat'] arrobat de la viña».

Per això està tan regulat l'aprofitament del sarment en els *Capítols* de la *Barracelleria*. En aquest sentit, els *Capítols* de 1811, redactats en it., ja prescriuen que ningú no pot endur-se de les vinyes «sarmento, tralci di vite o *rabassons*, o qualunque altra specie di legna» sense autorització del propietari (ASCA 394/21, f. 12*r*). De fet, els *Capítols* de 1724, ja remarquen que «ninguna persona [...] que no sia amo de vigna no puga portar sarment ni rabassons de viña de altri, ni lleña de bardissa» (ASCA 394/13, f. 2*r*).

Observem que el dany de sarment es quantifica per *barris* 'càrregues', *feixos* o *garbons*: «un sep, dayñ de bardissas y sis bàrrius de sarment», «dayñ de onze fexius de rabassons y sarment en la vigna», «dos barris de llena grosa y vint-y-quatre garbons de sarment de la viña», «quatre barris de rabassons y sarment», «sinch barris de sarment lligat de la viña», «deu barris de sarment pres de dias del jardí», «un barri [de] sarment y un altre de rabassons pres de sa viña», etc.[303]

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (< ll. SARMĔNTUM).

24. *ull* m. 'gemma o ull del sarment' / alg. mod. ['ul] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

huills (1), **hulls** (1).

303. Notem «una sistella presa del sarment».

b) Particularitats semàntiques

L'única lliçó documentada diferencia les *brocades* 'tros de sarment amb dos o tres ulls' i els *ulls* del sarment: «dayñ de brocadas y huills trets en la viña de Cugussu fet de bous». L'esborrany d'aquesta relació també duu «entimar brocadas mangiad[as y] hulls trets».

És un mot encara ben viu en alg. mod. Ja hem vist que el DCA defineix *brocada* com «lo ne treure los ulls endemés del raïm, del sarment», amb l'exemple contextual «*Avui hi és de fer la brocada; hi és de deixar sol poca ulls al sarment*» (veg. 4. *brocada*); a més de recollir l'accepció de *ull* 'brot, tany', «petites fulles que ixin d'una planta» (DCA, *s. v. ull*). En aquest sentit, un dels meus informadors explica tres tècniques d'empeltar arbres i ceps: *a tall*, *a corona* i *a ull* (o a *gemma*).[304]

c) Etimologia

És una accepció metonímica de creació autòctona, compartida per altres parlars de la llengua catalana (DCVB, DECLC i LBEV, *a. v.*), malgrat el log. [ˈoju] 'gemma de vinya', també del ll. ŏcŭlus (Wagner, 1996, p. 197).

IV. Noms de les eines agrícoles

1. *alba* f. 'rella' (veg. 3. *arbada*).

2. *aradu* m. 'arada' / alg. mod. [aˈraɾu] / etim.: cat. (← log./sass.)

a) Variants documentades

arado (33), **aradu** (7); pl. **arados** (1).

b) Particularitats semàntiques

Notem la lliçó descriptiva «un arado ab la arbada y la paleta». Veg. 19. *testa d'aradu* 'esteva (?); cap de l'arada' i 20. *timona* 'espigó, camatimó'.

Per a la morfologia i caracterització de les arades sardes, veg. Wagner (1996, p. 90-99); per a les catalanes, valencianes i balears, veg. DCVB (*s. v. arada*, 1).

c) Etimologia

Si bé no podem descartar l'existència d'una base catalana d'idèntica etimologia, sembla plausible atribuir la solució de l'alg. a una interferència del log. i/o

304. Per a aquestes tècniques al segle xviii, veg. Manca (2000, p. 204-215).

sass. [aˈraðu] (amb dissimilació eliminatòria, com el cat. *arada*) < ll. ARATRUM (DES, *s. v. arátru*; Wagner, 1996, p. 90; VDS, *s. v. aràdu*; VISAM, *s. v. aratro*).[305]

3. *arbada* f. 'rella' / alg. mod. [alˈbaɾa] / etim.: log.

a) Variants documentades

arbada (8).

b) Particularitats semàntiques

Hi ha un únic cas de solució analítica *arbada de l'arado*. Notem també la lliçó «un arado ab la arbada y la paleta»;[306] i «las arbadas ben fetas y asseradas» en un document de 1658, en una «Tarifa de ferrers» (Budruni, 1989, p. 201).

Per a una possible alternança entre *albada* i *alba* per a 'rella', veg. l'apartat següent.

c) Etimologia

Es tracta d'un sardisme evident, del log. [arˈβaða] < ll. ALBATA (DES, *s. v. arváta*; Wagner, 1996, p. 92 i 95-96). Si bé en alg. mod. trobem la realització [alˈbaɾa], els documents editats reporten únicament una solució conservadora amb la realització logudoresa.[307] És més, el DCA consolida gràficament *albada* 'rella', entrada que o bé fossilitza una realització [alˈbaɾa] amb canvi inadvertit de la *r* travada > -[l],[308] o bé respon a un cas d'homonimització amb *alba* 'íd.'. Abonen aquesta darrera hipòtesi els dos casos de *alba* 'rella' (?) —sense continuïtat en alg. mod.— que reporten els registres editats, amb gènere vacil·lant: «una alba» i «un alba», tot i que aquest darrer cas pot respondre simplement als efectes de l'aglutinació fònica.

305. ALDC/ALG (*s. v. arada*) transcriu, però, [aˈraw], amb dissimilació eliminatòria, que coincideix amb la solució del camp. [aˈrau] (DUSI, *s. v. aràu*; DES, *s. v. arátru*). Tanmateix, l'alg. mod. manté aquests encontres amb bategants d'obertura de síl·labes contigües, força freqüents a causa del rotacisme de *-d-* i *-r-* intervocàliques, com ara en *podadora* [puɾaˈɾoɾa], *messadora* [masaˈɾoɾa], *cuidado* [kuɾiˈaɾu] (amb metàtesi), etc. (Bosch, 2002, p. 141, n. 2, i p. 163, n. 31), si bé tenim l'alternança *cadira* [kaˈɾiɾa] i [kaˈɾia] (DCA, *s. v. cadia* i *cadira*; Bosch, 2002, p. 145). Notem, també, *fiadu* [fiˈaɾu] 'alè' (Bosch, 2002, p. 101), amb conservació de la bategant.

306. Els *Capítols* de 1802 reporten «gli utensili [...] come sono l'aratro, la volgarmente detta *timona*, *paleta* [...] o cose simili come pure l'*albada*» (ASCA 394/20, f. 14*r*).

307. Veg. la nota anterior, amb la solució *albada* ja documentada el 1802.

308. Cf. sass. *aibàda*, que s'adiu amb els casos de semivocalització en [j] de la *r* travada (com en *àiburu* 'arbre', *àima* 'arma', *aimunìa* 'harmonia' i *naibòni* 'terreny o camp estassat' (Sanna, 1975, p. 61; VDS, *a. v.*, i VISAM, *s. v. albero*, *arma*, *armonia* i *novale*, respect.).

4. *ganivet* m. 'íd.' / alg. mod. Ø / etim.: cat.

a) Variants documentades

ganivet (1).

b) Particularitats semàntiques

El 1780 Manca Dell'Arca descriu i il·lustra aquest estri entre les eines del camp usades sobretot per l'empeltador: «coltello forte e tagliente per incalmare» (Manca, 2000, p. 38-39). En un *Registre de danys* de 1701 llegim la lliçó: «un ganivet flamenc ab sa baina» (ASCA 864/2, ll. «I», f. 1*r*), que fa referència a una mena de ganivet amb beina.

c) Etimologia

És un mot hereditari del cat. (< KNĪF, d'origen fràncic, a través de solucions antigues *canif* o *ganif*) que ha estat substituït per *rasor* (Bosch, 2002, p. 35, 71 i 77), de procedència del log., tal com evidencien els registres editats. L'única lliçó «ganivet», de 1743, alterna en el mateix registre amb «rahor», que es consolidarà amb la forma *rasor* (vegeu-lo a 14).

En sard, trobem [guɾˈtedd̪u] (i variants) per a 'ganivet amb mànec fix' (< ll. CULTELLUS O CURTELLUS) enfront [reˈzɔɾd͡za] (i variants) per a 'raor' i 'navalla' (< ll. RASORIA) (DES, *s. v. gurtéddu*). Veg. 14. *rasor*.

5. *marrapic* m. 'pic amb dos tallants' / alg. mod. [maraˈpik] / etim.: sd.

a) Variants documentades

marrapich (1).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. designa «xapa ['aixada'] a dos talls, u de dret i u de xato» (DCA, *s. v. marrapic*),[309] que el DCA diferencia de *pic* 'íd.' («instrument de ferro amb una part a punta i una a tall»).[310]

Així mateix, els *Capítols* de la *Barracelleria* de 1815, redactats en it., també diferencien explícitament les dues eines: «quelli necessari al cultivo delle vigne e possessi in cui esistessero, come sono i volgarmente detti *pichs*, marrons, massas,

309. El fa correspondre al cat. *càvec*, correspondència que es presta a confusió. De fet, aquest *marrapic* correspon al *magall* que dóna l'ALDC (II, p. 352), i que contrasta amb el *pic* (ALDC, II, p. 356).

310. Cf. DCVB (*s. v. pic*), que ja descriu els tres tipus de *pics*, segons la forma dels dos extrems.

parpals, pudadoras, *marrapichs*, rastals di qualunque specie e qualità essi sieno» (ASCA 394/22, f. 28*v*).

DUSI dóna *marrapiccu* per a «spezia de marteddu ['martell']», que fa correspondre —com DES (*s. v. márra*)— a l'it. *mazzapicchio*, accepció que no s'adiu amb el nostre *marrapic*; en canvi, donen *piccu* per a l'it. *piccone* 'pic'. En sass., l'equivalent *marrabiccu* designa 'pic' (VDS, *a. v.*).

c) Etimologia

És un calc del log. i camp. [marraˈpikku], compost de *marra* 'aixada' i *piccu* 'pic' (DES, *s. v. márra*), en it. *mazzapicco*. Cf. sass. *marrabìccu* (VDS, *a. v.*) per a l'it. *piccone*. Veg. 6. *marró* i 10. *pic*.

En alg. mod. notem el pl. [maraˈpit͡s], amb assimilació, realització que ja semblen confirmar els *Capítols* de 1836, redactats en it., que reporten «i volgarmente detti *pichz* [...], *marrapiz*» (ASCA 395, f. 15*r*).

6. *marró* m. 'aixada ampla, xàpol' / alg. mod. [maˈro] / etim.: log./sass.

a) Variants documentades

marró (62), pl. **marrons** (9).

b) Particularitats semàntiques

Segons els *Capítols* de la *Barracelleria*, és l'eina pròpia dels *narbonaius* 'els qui treballen els *narbonis*', ço és, 'llauradors, cavadors' (veg. *narboni*, 13 de «Noms de la terra»).[311] En relació amb les tasques agrícoles pròpies d'aquesta eina, notem les lliçons «lo marró que li falta de la viña hont era morgonant [llegiu *murgonant*]» i, en un *Registre de danys* de 1802, «un marró y la rustalla [...] que li han rubat de son narboni del Siddadu ont era aspicunant» (ASCA 262, ll. «A», f. 11*r*).

El 1780 Manca Dell'Arca defineix i il·lustra el mot, que diferencia de la *xapa* i la *xapeta* sardes: «Altra sorte di zappa, nominata in idioma sardo *marrone*» (Manca, 2000, p. 38-39), és a dir, «la zappa, che in volgar sardo si dimanda *marrone* di taglio forte, e proprio per fender le terre dure ed incolte» (Manca, 2000, p. 60). Wagner (1996, p. 189) descriu el *marròne* com a 'aixada més gran que la *márra*' (veg. 21. *xapa*). Per tant, la sèrie lèxica del sard amb sufixos aspectius *márra* → *marrítta* (dim.) i *marròne* (augm.), pot correspondre a la diferència entre els nos-

311. Els *Capítols* de 1798, redactats en it., reporten aquests mots sards (i de l'alg.): «La medesima Barracelleria sarà obbligata pagare agli agricoltori con zappa, ossieno *narbonaj*, tutti gli stromenti che fossero loro derubati nel tempo del seminerio, come sono le zappe o *marrons* (ASCA 394/19, f. 14*r* i 14*v*).

tres mots *xapa*, *xapeta* i *marró*, respect., la qual cosa, però, no s'ajusta gaire a la caracterització que fa Manca Dell'Arca: l'aixada més gran és la «zappa grande», que diferencia del «zappellino piccolo, e in lingua sarda *zappita*» (Manca, 2000, p. 60).

La definició de Wagner s'adiu força amb la del DCA per a l'alg. mod. *marró*, que fa correspondre a 'aixada': «instrument emprat per moure arena, terra, compost d'una llama llarga [enteneu 'ampla'] de ferro i d'un llong mànec», mentre que l'ALDC/ALG (*s. v. 747*) dóna *marró* per a 'aixada ampla' i *xapa* i *xapeta* per a 'aixada'.[312] Per tant, no podem identificar *marró* i *xapa*, com sembla apuntar Veny (2003, p. 491). Una informadora em confirma que «amb el marró, que té el mànic llong, se xapa la terra» (Bosch i Sanna, 1996, p. 18, n. 3).

Convé advertir als nostres registres *marró sassarès*. En aquest sentit, sass. *marròni* significa 'aixada ampla', «grossa zappa» (VISAM, *s. v. marra*), mentre que el gal. *marròni* equival a «zappa col ferro piuttosto lungo» (VDFG, *s. v. marròni*). Finalment, el 1810 registro el dim. *marronet* en un *Registre de danys*: «un marrunet» (ASCA 268, ll. «S», 5*r*).

c) Etimologia

Del log. i nuor. *marròne* (o sass. *marròni*), derivat de *márra* 'aixada' < ll. MARRA (DES, *s. v. márra*; Wagner, 1996, p. 188; VDS, *s. v. marròni*; VISAM, *s. v. marra*). A l'Alguer, el mot ja el trobem en un document del 1658 (Budruni, 1989, p. 200).

7. *messadora* f. 'falç' / alg. mod. [masaˈrɔra] / etim.: log. sept.

a) Variants documentades

masadora (1), **massadora** (1), **mesadora** (1), **messadora** (1).

b) Particularitats semàntiques

Notem la lliçó «nou mannas de forment y una *messadora*, arrobat de la viña». I també les lliçons que reporten diferenciació d'eines, com ara «una *podadora* y una *massadora* que li han pres de la casa de la viña» i «una *mesadora* y una *rustalla* ['podall de mànec llarg'] nova, arrobat tot de la viña».

La falç sarda per segar el blat és dentada, com descriu Wagner (1996, p. 111).

312. Accepció que s'adiu amb el cat. *xapa* 'aixada ampla' (DECLC, *s. v. xapar*), i no pas amb el mall. *xapa* (DCVB). Per a la identificació de l'*aixada ampla* en altres parlars catalans, veg. ALDC (II, p. 352-355); cf. també *xapo* (Vilà, 1991, p. 161). En un *Registre de danys* de 1700 llegim «un marró gran» (ASCA 864/1, ll. «A», f. 2*r*).

c) Etimologia

Del log. sept. [mesaˈðɔɾd͡za] o [mesaˈðɔld͡za] 'falç' (cf. sass. [misadˈdɔdd͡za]), derivat del log. *messare* [meˈsaɾe] 'segar' (DES, *s. v. messare*; Wagner, 1996, p. 111, n. 89), que també explica l'alg. *messar* [maˈsa] 'segar' i el derivat [masaˈɾo] (← log. [mesaˈðɔɾe] 'segador' [DES, *s. v. messare*]). Notem, però, l'adaptació morfològica dels derivats de l'alg., amb sufix *-dor*/*-dora*, que més aviat fan pensar en la penetració del log. *messare* → alg. *messar*,[313] base a partir de la qual s'haurien format els derivats *messador* i *messadora* d'acord amb les pròpies regles lèxiques, com de *podar* → *podador* [puɾaˈɾo] i *podadora* [puɾaˈɾoɾa].

8. *paleta* f. 'rastell, extrem de l'agullada' / alg. mod. [paˈɾeta] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

paleta (7).

b) Particularitats semàntiques

Es refereix al 'rastell', ço és, 'paleta de ferro fixada a l'extrem de l'agullada, per treure el fang o la terra adherida a la rella de l'arada, per tallar arrels i per desfer els terrossos',[314] com explicita clarament la lliçó «una testa de arado y un puntorgiu ['agullada'] ab la paleta». En aquest sentit, el DCVB (*s. v. rastell* i *rastella*, 1) també descriu l'eina com una «paleta de ferro, generalment de forma triangular o d'arc de cercle, posada a un extrem de l'agullada i que serveix al llaurador per a netejar la rella de l'arada».

El 1780 Manca Dell'Arca ja es refereix a la *paleta de l'agullada* en descriure el procediment de la tercera llaurada, de vers novembre i desembre: «lavorando la terra umida come è solita esser negl'indicati mesi, facilmente si disfanno con la paletta di ferro, che porta il bifolco ['llaurador que mena el coble i l'arada'] attaccata al bastone dello stimolo, con la quale taglia ed estirpa eziandìo le radicchette ed erbe cattive, che il vomere ['rella'] dell'aratro rivolge» (Manca, 2000, p. 38-39 i 62-63). I també la descriu Wagner (1996, p. 104) en els mateixos termes: «Un estremo del pungolo ['agullada'] termina in punta (*sa spína*), l'altro porta una paletta di ferro tagliente, con cui l'aratore taglia le radici, spezza le zolle e pulisce il vomere dalla terra che vi si attacca».

Notem altres lliçons en què és palès el lligam d'aquest estri amb l'arada: «un arado, una arbada y una paleta que li han pres del salt», «una arbada de l'arado, la

313. Veg., dins *forment*, 2 de «Noms dels cereals i el farratge», *forment* (o *ordi*) *messat* i *forment* (o *ordi*) *sens* (o *sense*) *messar*.

314. ALDC/ALG (*s. v. rastell*) dóna, a més, de *paleta* [paˈɾeta], *rascador* [raskaˈɾo].

paleta» ([13.148]) i «un arado ab la arbada y la paleta»; i també l'aparició del mot en el *Capítols* de 1802, redactats en it., sense traducció: «gli utensili [...] come sono l'aratro, la volgarmente detta *timona*, *paleta* [...] o cose simili come pure l'*albada*» (ASCA 394/20, f. 14*r*).

c) Etimologia

És una accepció autòctona del mot hereditari (no consta al DCVB, *s. v. paleta*). Contrasta aquest manteniment amb la penetració del sardisme *puntorju* 'agullada' (vegeu-lo *infra* 13), que adopta com a referent onomasiològic la forma i la funció de l'altre extrem de l'agullada, acabat amb una punta de ferro que serveix per a punxar els bous. Cf. el DCA (*s. v. paleta*), on observem que l'alg. mod. ha conservat altres accepcions del mot *paleta* com a estri aplicat a diversos oficis.

9. *perpal* m. 'íd.' / alg. mod. [pal'pal] / etim.: cat.

a) Variants documentades

parpal de ferru (1).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. el DCA (*s. v. parpal*) descriu l'eina com a «barra de ferro que s'ampra per alçar grosses pedres, elements pesants».

L'única lliçó reportada no permet distingir la funció ni les característiques d'aquesta eina, si bé es tracta d'una de les eines agrícoles robades de l'interior d'una *casa de vinya*: «li han pres de la casa de la vigna la tancadura de la porta y la balda, un parpal de ferru, una chiappa, una rustalla y una pudayola».

Pel que fa al conreu de la vinya, s'empren perpals de cinc pams per plantar ceps, com descriu el 1780 Manca Dell'Arca: «palo di ferro, lungo palmi cinque, e grosso due pollici di diametro nella parte superiore, per piantar vite» (Manca, 2000, p. 38-39).

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben viu en alg. mod. (DCA).

En els *Capítols* del primer terç del segle XIX, en it., llegim una vacil·lació entre les solucions amb canvi de la *-r* travada a [l] o sense, alternança que evidencia l'existència del fenomen des d'un punt de vista col·loquial i la voluntat correctora del secretari producte de l'estigmatització d'aquest canvi (Bosch, 2009, p. 267-270): «come sono i volgarmente detti [...] *palpals*» (ASCA 394/20, f. 19*v* [1802]) enfront de «come sono i volgarmente detti [...] *parpals*» (ASCA 394/22, f. 28*v* [1815]) i «come sono i volgarmente detti [...] *parpals*» (ASCA 395, f. 15*r* [1836]).

10. *pic* m. 'íd.' / alg. mod. [ˈpik] / etim.: cat.

a) Variants documentades

pich (2).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. ja hem vist que hom diferencia el *pic* 'íd.' del *marrapic* 'pic amb dos tallants' (vegeu-lo *supra* 5), per tenir «una part a punta i una a tall» (DCA, *s. v. pic*). En sard, el 1780 Manca Dell'Arca defineix «piccone, in lingua sarda chiamato *pichu*, per l'uso d'aprir fossi da piantare alberi e vite» (Manca, 2000, p. 38-39), per a 'pic',[315] accepció que s'adiu amb el significat que registren a l'Alguer Bosch i Sanna (1996, p. 81-82).

Notem «los pichs de punta, ben aserats» en un document de 1658, en una «Tarifa de ferrers» (Budruni, 1989, p. 201).

DCA recull *espiconar* per a 'desarrelar': «lo ne treure reguines grosses, rabasses, de la terra», com el sard *spiconare* (Manca, 2000, p. 65) —si bé amb el *marrone*—: «si tagliano mezzo palmo sotterra tutte quelle erbe triste e spinose, che rtengono le radici così profonde, che l'aratro non ha potuto estirpare». Cf. en un *Registre de danys* de 1802 «un marró y la rustalla [...] que li han rubat de son narboni del Siddadu ont era aspicunant» (ASCA 262, ll. «A», f. 11*r*).

c) Etimologia

Mot hereditari del cat., malgrat l'equivalent sd. *piccu* 'pic', que Wagner atribueix al cast. *pico* (DES, *s. v. pikkare*). En alg. mod. notem el pl. [ˈpit͡s], amb assimilació, realització que ja semblen confirmar els *Capítols* de 1836, redactats en it., que reporten «i volgarmente detti *pichz* [...], *marrapiz*» (ASCA 395, f. 15*r*).

11. *podadora* f. 'íd.' / alg. mod. [puɾaˈɾoɾa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

podadora (4), pl. **podadoras** (2).

b) Particularitats semàntiques

Per a la diferenciació entre *podadora* i altres eines de podar, veg. 12. *podaiola* 'podall de vinya', 16. *rustalla* 'podall de mànec llarg' i 15. *restal* 'destral'.

315. Per la il·lustració reportada, es tracta d'un 'pic', amb punta a un extrem i tallant perpendicular al mànec a l'altre extrem, com el *pic* que reporta l'ALDC (II, p. 356), a diferència del *magall* 'pic amb dos tallants' (ALDC, II, p. 352).

Notem que alguns dels peritatges de danys a les vinyes són realitzats per *podadors* (*podadors de cort* o *podadors elegits*), especialment per valorar els danys del bestiar a les brocades, però també els danys als arbres fruiters.[316] Altres vegades, els *podadors* també comproven el tancament de les vinyes.[317] En un document de 1658 llegim «Tarifa de pudadors [...]. Per podar, escórrer y desmamar en las viñas, ab què sia mestre examinat, se li darà per sa jornada deu sous» (Budruni, 1989, p. 202).

Convé també advertir la lliçó «podadoras ginovesas», tal vegada per a 'podall'.[318] I, al marge dels nostres documents, «una pudadora ab rastaleta» ('podadora amb destraleta') en un document de 1658, que podria identificar-se amb la *podaiola* (veg. 15. *restal*).

c) Etimologia

Mot d'herència catalana, conservat en alg. mod., malgrat la penetració de noms d'eines per a podar específiques com la *podaiola* 'podall de vinya' i la *rustalla* 'podall de mànec llarg' (vegeu-los a 12 i 16).

12. *podaiola* f. 'podall de vinya' / alg. mod. [puɾaˈjɔɾa] / etim.: log.

a) Variants documentades

pudayola (6).

b) Particularitats semàntiques

DCA fa correspondre tant *podadora* com *podaiola* al cat. *podadora*, però no en dóna la mateixa accepció: mentre *podadora* és un «instrument per podar» o un «rasor ['ganivet'] petit a mitja lluna per podar», descriu *podaiola* com un «instrument tallent per treure, d'un arbre, les rames mortes o inútils». En canvi, recull el sardisme m. *podaiolo* per al cat. *podall*, específicament com a «instrument per tallar les fulles de la palma nana».

316. «Juan Maria Sanna, podador estimador de cort, y Juan Baptista Manca Denote, podador estimador eligit, relàtan haver revist y estimat lo dayñ de foch que se troba fet en la viña de mestre Antoni Ignàs Fundoni posada en Carrabufas y lloch dit Mont de Carro y diunen haver trobat dayñ de tres escuts fet en abres, baldissas y demés cremat».

317. «Antoni Cadeddu y Juan Maria Sanna, podadors y massayos ['pagesos, jornalers'] revisors de baldissas, relàtan haver revist la viña de Antoni Melis posada en Ungias y la dónan per tancada y revista».

318. Cf. gen. *poëa* (f.) 'podall': «specie di coltello ad uso di potare le viti od oltre piante» (DGI, *a. v.*).

El 1780 Manca Dell'Arca recull entre les eines agrícoles «in linguaggio sardo» la *pudajola* (o *podata*),[319] «ronca per potar la vite» (Manca, 2000, p. 38-39),[320] la il·lustració de la qual reflecteix clarament el 'podall de vinya', i ho sembla confirmar la lliçó que documentem el 1699: «una rustalla y una pudayola, dos tinells, rabassons tallats després pudada la vigna y sarment». Manca Dell'Arca recull altres podadores, com ara la *rustaglia* (o *cavvana*), «altra specie di ronca con manico lunghetto, per tagliar branche e rami d'alberi ed arbusti»,[321] que respon a la nostra *rustalla*;[322] i la *ischimadorgia*, «falcinello con manico lunghetto per potar alberi». Finalment, dóna *ganzu*, «falcello con bastone lungo per rader germogli e fuscellini secchi negli alberi alti», que equival al 'podall llarg', i *trunchete*, «falcinello con manico corto», que podria equivaler a la *podadora* que descriu el DCA.[323] En aquest sentit, pel que fa a aquests mateixos referents —i d'acord amb la grandària i l'ús de l'eina—, cf. el repertori fotogràfic que trobem a l'ALDC (II, p. 352-356): per ex., a Ceret hom diferencia *picassa de quadrejar*, *picassa*, *picassó* i «*picassó* per a treballar l'arada de fust»; o a Horta de Sant Joan, *destral bosquerola*, *destral de fer llenya* i *destral de mà*, etc.

Sobre la base dels nostres documents, no sembla que puguem identificar els referents onomasiològics de *podaiola* i *podadora*, la primera per podar ceps, la segona per podar arbres fruiters. En aquest sentit, els registres 7, 9 i 12 recullen tots dos mots, si bé en relacions diferents que descriuen furts d'eines i altres estris en interiors de cases de vinya ('barraques de vinya'): *podadoras* i *pudayola*; *pudayola* i *podadora*; *podadora* i *pudayola*.[324] Tanmateix, als *Capítols* de la *Barracelleria* del primer terç del segle XIX, redactats en it., llegim únicament *podadora* en les enumeracions d'eines del camp que són objecte d'indemnització.

Finalment, convé notar «una pudadora ab rastaleta» en un document de 1658, en una «Tarifa de ferrers» (Budruni, 1989, p. 201), que es pot identificar amb *podall* o *podadora* que reporta Vilà (1991, p. 83) i amb la *pudajola* o *podata* sarda que descriu i il·lustra Manca (2000, p. 38-39).

319. Amb realització en log. [puðaˈjɔla] i nuor. [puˈðaθa] (Wagner, 1996, p. 202). Cf. sass. *pudaióra* (VISAM, *s. v. roncola*; VDS, *s. v. pudaióra*) i gal. *putaióla* (VIG, *s. v. roncolo*; VDFG, *s. v. putaiola*).

320. Aquest *podall* serveix per podar els ceps i per tallar el raïm (Wagner, 1996, p. 202). Veg. també el *podall* que reporta ALDC (II, p. 397).

321. En canvi, el gal. *rustàgghja* equival a 'podall llarg' (VIG, *s. v. roncola*; VDFG, *s. v. rustaggja*) o 'podall de dues mans' (cf. *podall llarg* a Vilà [1991, p. 101]), que correspon al log. *ganzu* de Manca (2000, p. 38-39). Cf. el sass. *rusthàglia* (VISAM, *s. v. roncola*) o *rusthàgia* (VDS, *a. v.*).

322. Notem la lliçó «una rustalla, una pudayola y un carrateill de vy, que li han robat de dins de dita casa».

323. DSIPL recull log. *pudajòla* amb diverses accepcions, entre les quals 'podadora' i 'podall', i «ronca a manico corto per la potatura», que remet a les entrades *cavana*, *pudatta* i *rustaglia*.

324. Notem altres furts sobre el terreny: «una bèrtola y una pudayola que li han robat de la viña [...], que era en un abre de pera», «una escopeta y una pudayola que han pres al mosso, que lo han asaltagiat en la viña».

c) Etimologia

Com hem vist, es tracta d'un sardisme que ha penetrat en aquest subsistema lèxic de l'alg., juntament amb *rustalla* 'podall de mànec llarg', la qual cosa ha comportat un desplaçament semàntic de *podadora* 'íd.'.

Com a eina d'especialització vinculada al conreu de la vinya, degué afavorir la penetració del log. [puðaˈjɔla] —derivat del nuor. i log. *pudare* [puˈðaɾe] (DES, *s. v. putare*; Wagner, 1996, p. 202)— l'existència en alg. de *podar* i dels derivats *podador* i *podadora* com a mots genuïns (cf. sass. [puðaˈjoɾa]: VDS, *s. v. pudaióra*; VISAM, *s. v. potatoio*). D'acord amb l'evolució de l'alg., avui tenim [puɾaˈjɔɾa], amb rotacisme de *-d-* i *-l-* intervocàliques, com *podadora* [puɾaˈɾoɾa].

13. *puntorju* m. 'agullada' / alg. mod. [puṉˈtɔl̪d͡ʒu] / etim.: log.

a) Variants documentades

puntorgiu (3).

b) Particularitats semàntiques

Es refereix a 'agullada', ço és, a 'bastó del llaurador, amb un extrem acabat en punta per punxar els bous i amb l'altre acabat amb una paleta de ferro' (cf. la lliçó «una testa de arado y un *puntorgiu* ab la paleta»), mot ben viu en alg. mod.: «bastó amb un clau apuntat que serveix per punxar los bous quan no caminen» (Ciuffo, 1908, p. 176 [*s. v. punturjo*]), «bastó amb una punta de ferro per punxar los bous» (DCA, *s. v. puntorjo*).

Ja hem vist a 8. *paleta* que el log. *puntorzu* respon a aquesta accepció: «Uno estremo del pungolo termina in punta (*sa spína*), l'altro porta una paletta di ferro tagliente, con cui l'aratore taglia le radici, spezza le zolle e pulisce il vomere dalla terra che vi si attacca» (Wagner, 1996, p. 104).

c) Etimologia

Del log. [punˈtoɾd͡zu] 'agullada' < ll. PUNCTORIUM (DES, *s. v. puntóriu*; Wagner, 1996, p. 104). Ja documentem el sardisme el 1699; en aquest sentit, Ciuffo (1908, p. 176) ja el reporta —si bé amb realització *punturjo* [puṉˈtul̪d͡ʒu] (?)— entre les «paraules d'influencia sarda usades ab més frecuencia del "txapador" y pastor de la "Nurra Algueresa"».

Notem que mentre que per a 'agullada' l'alg. ha manllevat aquest mot sard —amb adaptació fonètica—, per a 'rastell' ha adoptat la solució autòctona *paleta* (vegeu-la *supra* 8).

14. *rasor* (o *raor*) m. 'ganivet' / alg. mod. [raˈzo] / etim.: log.

a) Variants documentades

rahor (2), **rasó** (1), **rasor** (1).

b) Particularitats semàntiques

El ganivet és una eina agrícola habitual, per a molts usos. A Sardenya, és emprada especialment pels empeltadors, i així ho descriu el 1780 Manca Dell'Arca en referir-se al «coltello forte e tagliente per incalmare» (Manca, 2000, p. 38-39).

En alg. mod. a més de referir-se a 'ganivet' —amb dim. *rasonet* [razuˈnet] 'ganivet petit' (Bosch, 2002, p. 71)—, també s'usa per a 'navalla' i 'raor' (DCVB, *s. v. raor*), i *rasor de rems* 'ganiveta, ganivet amb dos mànecs', «instrument del calafat per fer i netejar un rem, compost d'una llama amb dos mànecs» (DCA, *s. v. rasor*); i aplicat a la zoologia marina, per a 'ganivet (*Solen vagina*)' (Corbera, 2000, p. 94).[325]

c) Etimologia

Com hem vist més amunt, aquesta solució ha substituït el mot hereditari *ganivet*, que documento el 1743 en els registres editats, i avui desaparegut.[326] Però n'hem trobat documentacions anteriors, com ara en un *Registre de danys* de 1701, on llegim «un ganivet flamenc ab sa baina» (ASCA 864/2, ll. «I», f. 1*r*).

Una primera hipòtesi ens fa pensar en una adaptació fonètica i morfològica del log. [reˈzɔɾd͡za] 'navalla' i 'raor' < ll. RASORIA (DES, *s. v. resòrdza*), tenint en compte que fonèticament hauríem esperat *[raˈzɔl̠d͡ʒa],[327] com el sass. [raˈzɔd͡ʒa]) 'navalla' (VDS, *s. v. rasògia*; VISAM, *s. v. coltello* i *rasoio*).[328] I així ho considera Palomba ([s. d.], p. 26) quan afirma que *lu rasó* és un «sardismo derivato da *resorza*».[329] Per

325. Aquesta accepció, que Corbera no documenta —ni en cita la font—, no apareix al repertori del lèxic mariner de Caria (1995). Per al cat. *rasor* (o *raor*) aplicat a peixos, esp. a 'raor (*Xyrichthys novacula*)', veg. DECLC (*s. v. raure*), DCVB (*s. v. raor*) i Veny (1993, p. 34); i també *ganiveta* 'mena de truita' (DCVB, *a. v.*).

326. Als documents de la *Barracelleria* algueresa del segle XVIII trobem sobretot *rasor* (o *raor*) per a 'ganivet' (Bosch, 2002, p. 35). A final del segle XIX Morosi encara registra [ganiˈvet] com a mot en desús (Morosi, 1886, p. 325; Corbera, 2000, p. 176).

327. Anàlogament, cf. *puntorju* [puṉˈtɔl̠d͡ʒu] < log. [punˈtoɾd͡zu] i [alˈd͡ʒɔɾa] < log. [aɾˈd͡zɔla], etc.

328. En sass., mentre que per a 'navalla' i 'raor' tenim *rasògia*, per a 'ganivet' hi ha una alternança entre *culthéddu* i *rasògia* (VDS, *s. v. rasògia*; VISAM, *s. v. coltello*; Bosch, 2002, p. 77). També en sd., [guɾˈteɖɖu] (i variants) 'ganivet' < CULTELLUS O CURTELLUS (DES, *s. v. gurtéddu*).

329. Contràriament, Blasco (1984*a*, p. 230-231) apunta una base cat. *rasora* per a l'alg. *rasor*, amb interferència del sard [araˈzɔju] i [araˈzɔɾe] (sobre la base de VSI); en realitat, DES (*s. v. resòrdza)* recull aquestes formes [araˈzɔja] i [areˈzɔja] 'navalla' com a pròpies del camp. (i així també ho remarca VSI[2], *s. v. arrasòja* i *arresòja*), amb encreuament de l'it. *rasoio*.

altra banda, pot haver afavorit la solució [ra'zo] un procés d'homonimització amb *raser* [ra'ze] 'mesura de capacitat'.

Una segona hipòtesi fóra admetre la pervivència d'un *rasor* (o *raor*) 'íd.' hereditari (< ll. RASORIUM), compartint subsistema lèxic amb *ganivet* 'íd.', i considerar l'accepció 'ganivet' de l'alg. *rasor* com a calc semàntic del log., que hauria provocat un desplaçament lexicosemàntic i l'abandó de *ganivet*. Tanmateix, aquest supòsit és menys plausible, de moment, per manca de confirmació en la documentació consultada.

Pel que fa a l'alternança *raor*/*rasor*, observem en els documents editats el mateix fenomen per a *raer*/*raser* 'mesura de blat i ordi', que hi podria haver influït per homonimització o ultracorrecció. De fet, en els registres trobem *raser* únicament el 1699;[330] a partir de 1702 ja apareix sistemàticament *raher* (o *raer*), fins al 1784.[331] Contràriament, en alg. mod. trobem únicament [ra'zo] —per a totes les accepcions— i [ra'ze], solució que acaba imposant-se.[332] En aquest sentit, sembla que la solució de l'alg. natural al segle XVIII sigui *rasor*, que trobem a la relació [17.9], de 1767, i també en un esborrany d'una relació de 1734, que és esmenada per «rahor» en el registre corresponent, la qual cosa pot fer interpretar *raor* com a ultracorrecció.

15. *restal* f. 'destral' / alg. mod. [ras'tal] / etim.: cat. (alg.)

a) Variants documentades

rastal (18), **restal** (3).

b) Particularitats semàntiques

El 1780 Manca Dell'Arca explicita dues menes de destral: la *istrada* 'destral' i «altra scure picciola per vari usi del potatore» (Manca, 2000, p. 38-39), per a 'destral petita'. En aquest sentit, els *Capítols* de la *Barracelleria* de 1836, redactats en it., reporten ambdues eines, amb els noms algueresos sense traducció (*rastal* i *rastaletta*): «come sono i volgarmente detti *pichz*, *marrons*, *ciapas*, *parpals*, *pudadoras*, *marrapiz*, *rustaglia*, *rastal*, *massadora* ed altri di qualunque specie e qualità [...] necesari in tutto l'anno, come sarebbe una *messadora*, *un pich*, *una rustaglia*, *una rastal*, *un marró*, *una ciapetta*, *una rastaletta*, *una pudadora* [...]» (ASCA 395, f. 15*r*). I com veiem, diferenciant 'podadora' i 'destral', com també llegim als *Capítols* de 1815: «come sono i volgarmente detti *pichs*, *marrons*, *massas*, *parpals*, *pudadoras*, *marrapichs*, *rastals* di qualunque specie e qualità essi sieno» (ASCA 394/22, f. 30*r*).

330. Dins les lliçons «raser de forment», «rasers de forment» i «rasers de ordi».

331. Les primeres documentacions són: «raers de forment», de l'any 1702, i «rahers de forment», de l'any 1707.

332. Com en bona part de parlars catalans, segons Coromines (1983, p. 256-257). Cf., però, DCVB (*s. v. raor*) i DECLC (*s. v. raure*).

Registro «una pudadora ab rastaleta» ('podadora amb destraleta'), que remet a una tipologia de podall o podadora (de fet, es pot correspondre amb la *pudajola* o *podata* sarda que descriu i il·lustra Manca [2000, p. 38-39]), «una rastal gran» i «una rastal migiana» en un document de 1658, concretament en una «Tarifa de ferrers» (Budruni, 1989, p. 201). L'ALDC (II, *s. v. 303. La destral*), tot i reportar *restal*, no recull més informació sobre les classes de destrals a l'Alguer (cf., però, les diverses destrals reportades a través de fotografies a l'ALDC [II, p. 352-356]); el DCA dóna en alg. mod. *restal* 'destral' i *restaleta* 'destral petita'.

c) Etimologia

Es tracta d'una solució autòctona, a partir de la base catalana *destral*, amb metàtesi de la *r* i assimilació posterior del grup *dr-* > [r]-, inicialment en contextos intervocàlics per fonosintaxi, com *dormir* > [ruˈmi], *a dintre* > [aˈriṉta], *mà dreta* > [ma ˈreta], etc. (Bosch, 2002, p. 37, n. 45; p. 141, n. 2). És remarcable que aquest cas passés inadvertit sistemàticament als escrivans i secretaris, atès que són canvis fonètics força estigmatitzats al segle XIX, especialment el del rotacisme assimilatori;[333] en aquest sentit, hom podria pensar en una pressió o homonimització addicional de *rustalla* 'podall de mànec llarg'.

En log. tenim *destrale* o *bistrale* (VIS, *s. v. scùre*) i *istrale* (i variants), segons DES (*s. v. destrále*) solucions autòctones del sd. (< ll. DEXTRALIS), que contrasta amb l'opinió de Coromines, que considera catalanismes aquestes solucions (DECLC, *s. v. destre*); en sass. *isthrada* 'destral' i *isthradizòna* 'destral petita' (VISAM, *s. v. scure*; VDS, *s. v. isthradizòna*).

16. *rustalla* f. 'podall de mànec llarg' / alg. mod. [rusˈtaʎa] / etim.: log. sept. (← cors).

a) Variants documentades

rostalla (1), **rustalla** (33).

b) Particularitats semàntiques

Es tracta d'un 'podall de mànec llarg, per tallar branques petites', més grossa que la *podaiola* 'podall de vinya', com demostra la nostra lliçó «una rustalla, una pudayola» en què hom diferencia ambdues eines.[334] En aquest sentit, els *Capítols*

333. Veg. Bosch (1999*a*, p. 56-57). Pel que fa a l'inventari de mots estudiats, els nostres documents —de final del segle XVII i segle XVIII— tendeixen a filtrar i evitar solucions gràfiques amb metàtesi (veg. Bosch, 2009, p. 265-267, i Bosch, 2002, p. 39).

334. Des d'una perspectiva dialectal, és molt variada la referència onomasiològica de *falçó*, *podall* i *podadora*, com ja evidencien DCVB i DECLC. Cf. Vilà (1991, p. 34, 39, 101, 104 i 132).

de 1836 diferencien explícitament *podadora* i *rustalla*, quan reporten «i volgarmente detti [...] *pudadoras*, *marrapiz*, *rustaglia* [...] ed altri di qualunque specie e qualità [...] necesari in tutto l'anno, come sarebbe una *messadora*, *un pich*, *una rustaglia*, *una rastal*, *un marró*, *una ciapetta*, *una rastaletta*, *una pudadora*» (ASCA 395, f. 15*r*).

El 1780 Manca Dell'Arca ja diu que es tracta d'una «altra specie di ronca con manico lunghetto, per tagliar branche e rami d'alberi ed arbusti, chiamata dai Sardi *rustaglia* o *cavvana*» (Manca, 2000, p. 38-39).[335] També Wagner adverteix que l'it. *roncola* 'podall, podadora' correspon al log. i camp. [ˈkavana] i log. sept. [rusˈtad͡za] o [rusˈtaʎa] (i variants), «que serve per tagliare i rami». De fet, les il·lustracions d'ambdós estudiosos són coincidents, malgrat que daten de segles diferents, del 1780 i 1921, respect.[336]

Convé notar «una rostalla gran ab la sua anell» en un document de 1658, en una «Tarifa de ferrers» (Budruni, 1989, p. 201).

c) Etimologia

Es tracta d'un manlleu del log. sept. a partir de [rusˈtaʎu], amb variants fonètiques, i també [rusˈtad͡za];[337] cf. sass. *rusthàgia*, gal. *rustàgghja* i cors *rustàghja* (i variants), amb la mateixa base lèxica, que Wagner atribueix a un origen italià continental, tal vegada toscà[338] < ll. RASTRUM (DES, *s. v. rustál'u*; Wagner, 1996, p. 111, n. 88; VDS, *s. v. rusthagia*; VDFG, *s. v. rustagghja*; DCF, *s. v. rustaghja*).[339] Així les coses, no crec justificable la solució gràfica *rostalla* que dóna el DCA.[340]

17. *sembradora* f. 'íd.' / alg. mod. [sambɾaˈɾoɾa] / etim.: cat.

a) Variants documentades

sembradora (2).

335. Per a *cavanna*, veg. n. 337. El dibuix de Manca (2000, p. 39) s'adiu amb la fotografia de l'*esporgadora* d'ALDC (II, p. 354).

336. En canvi, la il·lustració que reporta VIG (*s. v. roncola*) del gal. *rustàgghja* remet a 'podall llarg o de dues mans' (cf. Vilà, 1991, p. 101), una «roncola con manico lungo ad uso di tagliare sterpaglia», com el cors *rustaghja*, «serpe à long manche (80 cm et plus) utilisée pour couper maquis, ronceraies, fourrés» (DCF, *a. v.*).

337. Tant el log. com el camp. han mantingut la solució autòctona [ˈkavana] 'podall de mànec llarg' (i variants), també per a 'galta' (DES, *s. v. kávana*; Wagner, 1996, p. 111, n. 88), que pot explicar l'alg. *escavanada* [askavaˈnaɾa] 'bufetada'.

338. D'origen toscà, compartit pel log., sass. i gal. *luminu*, també tenim l'alg. *llumí* (DES, VDS i VDFG, *s. v. lumínu*; DECLC, *s. v. llum*).

339. La hipòtesi remet a una altra eina, però ll. RASTRUM 'rascle, rastell' > it. *rastro*, base també de l'it. *rastrello* i del cat. *rastell* (< dim. RASTĔLLUM). Una segona hipòtesi etimològica fóra a partir del ll. RUSTUM 'esbarzer', variant de RUSCUM (DES, *s. v. rustál'u*).

340. Blasco (1984*a*, p. 230) dóna com a base de *rustalla* el cat. *rostoll* (no sembla gaire plausible una base etimològica ll. *RESTŬCLUM per a l'alg. *rustalla*).

b) Particularitats semàntiques

Es tracta d'un estri poc usat al segle XVIII a Sardenya, per tal com l'escampall de la llavor del blat i de l'ordi es fa manualment i complementàriament a l'acció de l'arada, com reporta el 1780 Manca Dell'Arca (Manca, 2000, p. 66-67). En els *Capítols* de la *Barracelleria* de 1729 llegim que per a la sembra el *narbonaiu* ['llaurador'] necessita «llavor y arreos de la sementera» (ASCA 394/14, f. 4*v*).

La primera lliçó, de 1701, duu «dos marrons, 4 embuts de forment y una sembradora», i la de 1758, «un arado, un giuali ['jou'] y una sembradora que li han arrobat del salt».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, si bé el el DCA no el recull.

18. *serra* f. 'íd.' / alg. mod. [ˈsɛra] / etim.: cat.

a) Variants documentades

serra (1).

b) Particularitats semàntiques

Incloc el nom d'aquesta eina en el present camp lexicosemàntic d'acord amb el criteri de selecció adoptat (veg. p. 29). En aquest sentit, el 1780 Manca Dell'Arca recull i il·lustra la «serreta per innestare ['empeltar'], e per altri usi» (Manca, 2000, p. 38-39).

L'única lliçó dels nostres registres, de 1728, duu: «dos marrons, una podadora, una serra, un cannau de catorze brassadas, una rastal».

c) Etimologia

Mot hereditari de la llengua catalana, ben present en alg. mod.

19. *testa d'aradu* f. 'cap de l'arada', 'esteva' (?) / alg. mod. Ø / etim: cat. (alg.)/ log./sass. (?)

a) Variants documentades

testa (1);

testa de arado (5).

b) Particularitats semàntiques

En primer lloc, no podem fixar amb seguretat el referent onomasiològic d'aquesta expressió. Si per *testa* entenem 'frontal o cara anterior' o 'extremitat superior', sembla referir-se a 'esteva',[341] havent ja individuat i analitzat els altres components bàsics de l'arada: la *timona* 'espigó, camatimó' i l'*arbada* 'rella' (no creiem que es refereixi a 'dental', per tal com en alg. mod. tenim la solució hereditària comuna [deṇˈtal], ben viva, com a «part inferior de l'arado» [DCA]).[342] I no en trobem cap forma anàloga en altres varietats del cat.

Tampoc no trobem cap correspondència en els reculls lexicogràfics sards ni italians. Tanmateix, Spano recull, en sd., *manàle* o *maniga de s'aradu*, que tradueix per l'it. *capolo* 'cap' (?) (VSI², *s. v. manàle*; VIS, *s. v. càpolo*), accepció que Wagner posa en dubte: «Che cosa il Canonico [Spano] intenda per 'capolo' non è chiaro» (Wagner, 1996, p. 94). En camp. trobem *sa maniga de s'arau* 'maneta de l'arada' i *sa steva* 'esteva' (DUSI, *s. v. arau*); en gal. també trobem *manali* 'mànec de l'arada; esteva' (VIG, *s. v. manico*; VDFG, *s. v. manali*).

c) Etimologia

Al marge de l'encreuament que he explicat per a *aradu*, també pot considerar-se una solució autòctona —sense continuïtat en alg. mod.—, que documento entre 1729 i 1743 (al marge del cas *testa*, de 1778, amb «un aradu y una testa»). Tanmateix, el nucli *testa* 'cap', present en alg. (DCA), és un italianisme que ha penetrat en sd., esp. en camp. (DUSI, *s. v. testa*; DES, *s. v. tèsta*).

20. *timona* f. 'timó de l'arada; espigó, camatimó' / alg. mod. [tiˈmona] / etim.: log.

a) Variants documentades

timona (6).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. el mot s'utilitza tant per a 'timó de l'arada' com per a 'timó del carro' (DCA, *s. v. timona*), malgrat l'alg. *timó* 'id.' (terme de nàutica).

Els *Capítols* de 1802 reporten «gli utensili [...] come sono l'aratro, la volgarmente detta *timona*, *paleta* [...] o cose simili come pure l'*albada*» (ASCA 394/20, f. 14*r*).

341. ALDC/ALG (*s. v. 870*) dóna [ˈbras] o [astaṇtaˈril] per a 'esteva o mantí'. Si bé la primera solució respon a un ús metonímic del mot, la segona solució —que no recull el DCA— respon al log. i nuor. *istantarile* 'esteva', derivat de *istante* 'estípit' (DES, *s. v. istánte*).

342. ALDC/ALG registra [aṇˈtari] per a 'dental', probablement una adaptació del log. *antaríle* 'estípit de la porta', derivat de *anta* 'pal; estípit' (DES, *s. v. ánta*, 1). Cf. log. f. i m. *dentále* 'dental de l'arada' (DES, *s. v. dentále*).

c) Etimologia

Del sard log. m. i f. *timòne* o f. *timòna* 'timó de l'arada' (DES, *s. v. timòne*) < ll. *TIMO per TEMO, -ONE (DES, *s. v. timòne*), malgrat la pervivència del terme nàutic hereditari *timó* 'id.', amb base etimològica comuna.

21. *xapa* f. 'xàpol, aixada' / alg. mod. [ˈt͡ʃapa] / etim.: cat. (alg.)/sass. i log. sept. (← it.)

a) Variants documentades

chapa (8), **chiapa** (1), **chiappa** (1); pl. **chapas** (1), **chiapas** (1).

b) Particularitats semàntiques

En alg. mod. el DCA caracteritza *xapa* 'íd.' amb «llama d'acer, amb un mànec llong, emprada per obrir la terra per plantar, sembrar, etc.», definició que s'adiu amb la «zappa grande» que reporta Manca Dell'Arca el 1780 (Manca, 2000, p. 38-39); en canvi, la *xapeta*, que atribueix a 'xapeta, aixadell', és una «xapa amb llama i mànec petits, emprada per fer petits forats en terra o netejar la terra d'algunes plantes o de les flors» (DCA),[343] que sembla correspondre a la *zappita* sarda descrita com a «zappellino piccolo» (Manca, 2000, p. 38-39).[344] A començament del segle XX, Ciuffo (1908, p. 177) dóna *txapa* per a 'aixada'.

En qualsevol cas, la *zappa* sarda és amb «la lama di ferro, larga, fa un angolo retto col manico, che è corto, così che il contadino deve curvarsi per lavorare», «benché penetri nel terreno solo per 8-10 cm e sia quindi del tutto inadatta a scavare fosse più profonde, questa zappa primitiva è d'uso generale e si chiama *márra*, come in Italia» (Wagner, 1996, p. 189). Per a la identificació dels referents onomasiològics en altres parlars catalans, veg. *aixada ampla*, *aixadell*, *aixadó* i *aixadella* a l'ALDC (II, p. 352-355).

Convé advertir els derivats *xapador* 'cavador', ço és, 'pagès o jornaler que treballa amb la *xapa*',[345] com el sass. [t͡ʃappaˈðɔɾi] 'pagès' i 'cavador' (DES, *s. v. tsáp-*

343. S'adiu amb el mall. *xapa*, «eina semblant a una aixada, però més petita i amb el tall molt estret, que serveix per a entrecavar, tallar llenya prima, etc.» (DCVB, *s. v. xapa*, 2).

344. Els *Capítols* de la segona meitat del segle XVII (de 1762 i 1783), redactats en cast., tradueixen *xapa* i *xapeta* per *azada* i *azadón*, respect. (ASCA 394/15, f. 7*r*; ASCA 394/18, f. 9*r*). En els *Capítols* del primer terç de segle XIX, en it., es corresponen, respect., a *marrons* i xapetes: «come sono i volgarmente detti *pics*, *marrons*, *massas*, *palpals*, *ciapetas*, *pudadoras*, *marrapics*, *rastals* di qualunque specie e qualità» (ASCA 394/20, f. 19*v*), «marrons, ciapetas» (ASCA 394/20, f. 20*r*), «come sono i volgarmente detti *pichs*, *marrons*, *massas*, *parpals*, *pudadoras*, *marrapichs*, *rastals* di qualunque specie e qualità essi sieno» (ASCA 394/22, f. 28*v*), «come sono *limbani*, caduffus, molino, marrons, ciapetas, bast, bàtils e cose simili» (ASCA 394/22, f. 30*r*).

345. Trobem casos de *xapador* als nostres registres, de 1763: «Salvador Carboni, podador, y Francisco Ignàs Tanda, *chapador*, revisors de cort de baldissas» i «Salvador Carboni, podador, y Francisco Ignàs Tanda, *chapador*, revisors de cort de baldissas».

pa; VDS, *s. v. zappadòri*), i *xapar* 'cavar', que, però, també és aplicable a 'treballar amb el pic' (Bosch i Sanna, 1996, p. 81-82). En un document del 1658 llegim «chiapa», «chiapar» i «chiapadors» (Budruni, 1989, p. 201-202).

c) Etimologia

És una solució compartida amb els parlars de l'àrea geogràfica septentrional de l'illa: sass., log. sept. i gal. (DES, *s. v. tsáppa*; VISAM, *s. v. zappa*; VIG, *s. v. zappa*), també amb solucions masculinitzades: sass. i log. sept. [ˈt͡sappu] (VSI[2], *s. v. zàppu*; VISAM, *s. v. zappa*), com el cat. [ˈt͡ʃapu] 'aixada ampla' (DCVB). En aquest sentit, Ciuffo (1908, p. 176) reporta *txapa* dins de la llista de «paraules d'influencia sarda [...] usades ab més frecuencia del "*txapador*" y pastor de la "Nurra Algueresa"», i Wagner apunta que el derivat [t͡sappaˈðɔɾi] 'cavador' (compartit també per l'alg., log. sept. i gal.), «è un termine caratteristico del sassarese [...] dove il lavoro agricolo principale è la zappatura» (DES, *s. v. tsáppa*).

Wagner considera italianismes (< it. *zappa*) aquestes solucions sardes, que haurien desplaçat del subsistema lèxic la solució sarda genuïna *márra* 'aixada', molt viva en camp. i gal., base del derivat log. *marròne* o camp *marròni* (DUSI, *s. v. marra* i *marròni*; VSI[2], *s. v. marra* i *marròni*) generalitzat a tota l'illa, també en sass. (VDS, *s. v. marròni*; VISAM, *s. v. marra* i *zappa*) i gal. (VDFG, *s. v. marra* i *marròni*; VIG, *s. v. marra* i *zappa*);[346] i aquesta opinió és compartida pel DCVB pel que fa al cat. *xapa* i *xapo* i cast. *zapa*.

Tanmateix, no hem de descartar una base catalana, de creació onomatopeica genuïna, com sembla apuntar Coromines per a *xapar* i *xapa* (DECLC, *s. v. xapar*), que des de l'alg. podrien haver desplaçat igualment les solucions sardes genuïnes derivades del ll. MARRA en aquesta àrea septentrional. En aquest sentit, *a posteriori* haurien intervingut les regles de derivació pròpies de cada parla: alg. [t͡ʃaˈpa] 'cavar', [t͡ʃaˈpeta] 'aixadell, xapa petita' i [t͡ʃapaˈɾo] 'cavador' al costat del sass., log. sept. i gal. [t͡sapˈpa] 'cavar', [t͡sapˈpita] i [t͡sappaˈðɔɾi] 'cavador'. En aquest sentit, en un document de 1566 ja trobem «chapador» (Budruni, 1989, p. 165), i «chiapa» i «chiapar» el 1658 (Budruni, 1989, p. 201-202), cosa que reforça la hipòtesi de la creació autòctona.

346. DES (*s. v. tsáppa*) apunta que «l'italianismo *tsáppa* si usa anche a Cagliari e dintorni» (i també Atzori, *s. v. dzappìta*), però no l'hem registrat en els reculls lexicogràfics d'aquest parlar, que donen *marra* i derivats (DUSI, *s. v. marra*, *marradòri*, *marrài* i *marròni*; DISC, *s. v. zappa*; DC, *s. v. màrra*). Pel que fa als dialectes italians, és evident la continuïtat lèxica de *zappa* (REW, *s. v. 9599*), amb variants fonètiques: cors *zappa* (DCF), gen. i gen. tab. *sappa* (DGI i DTI, respect.), venecià *zapa* (DDV), nap. *zappa* (DEN, VNI, NVDN), pullès *zappa* (VDS/TO), etc.

22. *xapeta* f. 'aixadell, xàpol petit' / alg. mod. [t͡ʃaˈpeta] / etim.: cat. (alg.)/sass. i log. sept. (← it.)

a) Variants documentades

chapeta (3), **chapetta** (1), **chiapeta** (1).

Per a les particularitats semàntiques i l'etimologia del mot, veg. 21. *xapa*.

3. Anàlisi interpretativa de la substitució lèxica

Per a tractar el grau d'interferència dels parlars sards en el lèxic estudiat, aquest capítol presenta, en primer lloc, una anàlisi d'aquest fenomen d'acord amb la classificació proposada per camps semàntics. Dins de l'estudi interpretatiu de la substitució lèxica per a cada camp lexicosemàntic trobarem:

a) La presentació de la llista de mots tractats, seguida d'una síntesi dels resultats explicitats en el cap. 2 «Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia», destriant els casos clars dels dubtosos quant a la seva procedència.

b) Una anàlisi contrastiva dels mots hereditaris i dels estrangerismes des d'una perspectiva semàntica i etimològica.

c) Una anàlisi cronològica de la substitució o interferència lèxica.

d) Una interpretació ecosociolingüística a partir de les consideracions generals a què s'ha arribat en cada camp lexicosemàntic.

e) Una conclusió sobre cada camp semàntic quant a la interferència o substitució lèxica.

En segon lloc, amb una visió global, tractaré les dades contrastives sobre el grau d'interferència exògena i el d'herència catalana, a més de quantificar, en percentatges, la procedència de la substitució lèxica, tant pel que fa als manlleus com als calcs semàntics (amb les reserves que calgui en aquells casos que hom pot considerar dubtosos). I, en darrer terme, establiré una cronologia de la substitució o interferència lèxica, sobretot a partir de les dades que ofereixen els cent seixantatres mots analitzats, però també prenent en consideració altres mots que reporten els registres editats.

3.1. Per camps semàntics

I. *Noms del bestiar*

a) Llista i procedència dels vint-i-cinc mots tractats

anjoni	m.	'anyell, be'
aqueta	f.	'egua jove, petita'
bístia	f.	'bestiar somerí'
bístia de bulu	f.	'bestiar boví'
bístia de mola	f.	'bestiar somerí'
bou	m.	'íd.'
bulu	m.	'bestiar boví, esp. indòmit'
burricu	m.	'ase petit, jove'
cabra (o craba)	f.	'íd.'
cavall	m.	'íd.'
eba (veg. egua)	f.	'egua'
egua	f.	'íd.' i pl. 'ramat equí'
iegua (veg. egua)	f.	'egua'
ju	m.	'coble de bous'
jua	f.	'ramat boví custodiat en terreny comunitari'
mannalita	f.	'truja domèstica d'engreix' (?)
mannalitu	m.	'porc domèstic d'engreix' (?)
moltó	m.	'íd.'
nuedu	m.	'bou jove'
ovella	f.	'íd.'
pia	f.	'cavall clapat'
porc	m.	'íd.'
potro	m.	'poltre, cavall jove'
txoba	f.	'coble de bous joves', 'parella de bous lligats'
vaca	f.	'íd.' i pl. 'ramat boví'

— D'herència catalana

bou
cabra (o craba)
cavall
egua
moltó
ovella
porc
potro
vaca

— De procedència exògena

anjoni	sd.
aqueta	sd. (← cast./cat.)
bístia de bulu	cat. (← log.)
bulu	log.
burricu	log./sass. (← cast.)
eba	log.
iegua	cast.
ju	log.
jua	log.
mannalita	log./sass.
mannalitu	log./sass.
nuedu	log.
pia	sd. (← cast.)
txoba	gal./sass.

— De procedència dubtosa

bístia	cat. (alg./← gal.)
bístia de mola	cat. (alg./← log.)

b) Anàlisi contrastiva dels mots

— Quantitativament, només nou són mots clarament hereditaris (un 36 %) enfront de catorze estrangerismes (un 56 %). N'hi ha dos, però, que són casos de procedència dubtosa (un 8 %), que tant poden derivar de solucions genuïnes com ser el resultat de sengles calcs semàntics del gal. i del log.

Em refereixo a *bístia* i *bístia de mola* per a 'bestiar somerí', que, malgrat la base hereditària catalana *bístia* (ben viva en alg. mod., però també en bona part del bal. per a 'bèstia, esp. la de càrrega'), podrien remetre a calcs semàntics del gal. *béstiu* i log. *béstia 'e mola* per a 'ase' (també present en camp., amb *bestiólu* 'ase'), respect., accepció que no és estranya a solucions equivalents característiques de diversos parlars romànics italians.

Així les coses, si considerem aquests dos mots calcs semàntics del gal. i del sard log., respect., el grau d'interferència exògena passa del 56 % (resultat de manlleus lèxics) al 64 %, que fóra el percentatge més alt de tots els camps lexico-semàntics seleccionats. Contràriament, si consideréssim aquestes solucions accepcions autògenes, el grau de catalanitat augmenta del 36 % al 44 %.

Pel que fa a l'herència catalana, documentem els nou noms genèrics *bou*, *cabra* (o *craba*, amb metàtesi posterior, fenomen fonètic de procedència sar-

da),[347] *cavall*, *egua*, *moltó*, *ovella*, *porc*, *potro* i *vaca*, mots sense especialització onomasiològica.

En canvi, els catorze sardismes o altres estrangerismes responen a un grau d'especialització força marcat. D'aquests, deu (un 44,7 % del total) són sardismes sense solució genuïna en els registres editats: *anjoni* 'anyell, be' (← log.); *aqueta* 'egua jove, petita' (← log. [malgrat la procedència del cat. o del cast. de la solució sarda]); *burricu* 'ase petit, jove' (← log./sass. [de base etimològica del cast.]); *ju* 'coble de bous' (← log.); *jua* 'ramat boví custodiat en terreny comunitari' (← log.); *mannalita* 'truja domèstica d'engreix' i *mannalitu* 'porc domèstic d'engreix' (← log./sass.), mots esporàdics i d'accepció dubtosa, sense continuïtat en alg. mod.; *nuedu* 'bou jove' (← log.); *pia* 'cavall clapat' (← log. i camp. [també de base etimològica del cast.]), i *txoba* 'coble de bous joves' i 'parella de bous lligats' (← gal. i sass.). Mereixen un tractament a part *bístia de bulu* 'cap de bestiar boví', *bulu* 'bestiar boví, esp. indòmit' (i fins i tot *bou de bulu* 'bou indòmit'), a partir del log. *bulu*, i el castellanisme no reeixit *iegua* 'egua', com a alternativa del cat. *egua*, que és substituït finalment pel sardisme *eba* (de fet, l'únic cas de substitució lèxica en aquest camp lexicosemàntic en què podem documentar la solució hereditària substituïda).

— Des d'una perspectiva d'organització de les unitats lèxiques, observem que s'han conservat els noms dels mascles, tant del bestiar gros (*bou*, *cavall*) com del bestiar menut (*moltó*, *porc*), i els corresponents femenins (*ovella*, *cabra*, *vaca*); no, en canvi, *egua*, que en els registres editats ha estat substituït pel log. *eba*, amb la mateixa base etimològica (i amb estadi previ *iegua* no reeixit d'interferència formal del cast.).

Per parelles d'animals per gènere, amb solucions hereditàries, tenim *bou/vaca* (cf., però, alg. mod. *trau* 'brau' ← log.), *moltó/ovella* i *cavall/egua* (→ log. *eba*); mentre que per a *cabra* no hi ha cap traça de 'boc, cabró' (cf. alg. mod. *becu* ← log.) i per a *porc* no tenim cap solució per a 'truja' (cf. alg. mod. *sua* ← log.).[348]

En canvi, si observem les solucions documentades per a designar els 'animals joves', pràcticament no trobem solucions hereditàries: només tenim la forma hereditària m. *potro* (enfront del corresponent f. *aqueta* ← log.); tots els altres són sardismes (*anjoni* 'anyell', *burricu* 'ase petit', *nuedu* 'bou jove').

Finalment, des d'un punt de vista semàntic, convé remarcar les accepcions autògenes pl. *vaques* 'ramat boví' i *egües* (o *iegües* o *ebes*) 'ramat equí', que cal entendre com a 'ramats indòmits' (cf. el sardisme *jua* 'ramat boví custodiat en terreny comunitari').

347. Veg. Bosch (2009, p. 265-267).
348. Cal recordar la lliçó «dos mulendus mascles» en un *Registre de cavalls* de 1696.

c) Anàlisi cronològica

— Des d'una perspectiva cronològica, les primeres documentacions dels sardismes o altres estrangerismes s'encavallen entre la fi del segle XVII i mitjan segle XVIII, com demostren els deu mots sense solució genuïna alternativa (presento els mots —amb ordenació alfabètica— classificats per segles d'acord amb la primera lliçó documentada):

Final del s. XVII	*Segle XVIII*
	anjoni (1734)
	aqueta (1728)
burricu (1699)	
ju (o juu) (1698)	
jua (1692)	
	mannalita (1728)
	mannalitu (1748)
	nuedu (1753)
	pia (1743)
	txoba (1767)

Convé advertir la procedència etimològica del cast. en mots sards, també penetrats en l'alg., com *aqueta*, *burricu* i *pia*.

Com s'ha vist, són mots genèrics que s'han especialitzat a designar 'bèstia jove' (*anjoni* 'anyell', *aqueta* 'egua jove', *burricu* 'ase jove', *nuedu* 'bou jove', *txoba* 'coble de bous joves') o 'coble de bous' (*ju* 'coble de bous', *txoba* 'parella de bous lligats') o que destaca per algun aspecte físic (*aqueta* 'egua petita', *pia* 'cavall clapat', *mannalitu* 'porc domèstic' i *mannalita* 'truja domèstica').

— Al marge dels sardismes sense alternativa genuïna, els registres editats només mostren un canvi lèxic datat al segle XVIII *egua* → (*iegua*) → *ebba* (*eba*):

egua	→	*iegua*	→	*ebba*	→	*eba*
1699-1715[349]		1707-1764		1777		1778
(4 casos)		(26 casos)		(1 cas)		(2 casos)

Cal pensar que el mot patrimonial és *egua*, documentat a final del segle XVII, que acabarà essent substituït pel sardisme *eba* [ˈɛbba]/[ˈɛba], solucions que no documento fins al darrer terç del segle XVIII, del log. *ebba* [ˈɛbba] < ll. EQUA, també compartida pel sass. Pel que fa a la simplificació fonètica *ebba* > *eba*, solucions

349. Tanmateix, ja hem vist que documentem *egua* el 1684 en un *Registre de cavalls*.

que documento, Ciuffo (1908, p. 179) encara reporta la primera a començament de segle XX.

Tanmateix, entre 1707 i 1764 observem el castellanisme *iegua* amb distintes solucions gràfiques, molt proper fonèticament a *egua* (en el registre 7 trobem totes dues solucions, de la mateixa mà, datades el 1715). Si considerem que l'ús formal del castellà al segle XVIII és freqüent en els documents oficials de l'Alguer,[350] hom podria pensar en un procés gradual de desús o d'estigmatització de la forma genuïna, amb interferència del cast. *yegua*, que acabarà essent substituïda per la corresponent solució sarda.

— Pel que fa al genèric *bístia* i *bístia de mola* per a 'bestiar somerí', ja hem vist que es tracta probablement d'un calc semàntic del sd., compartit pel gal., malgrat la conservació a l'Alguer del mot hereditari amb *i* tònica a l'arrel (que alterna en alg. mod. amb formes amb [ɛ] oberta), ja documentada a l'època medieval, i avui compartida amb el mall. i men. i esporàdicament present en zones extremes del domini lingüístic continental. En el nostre cas, reforça l'accepció de *bístia* per a 'bestiar somerí' (ben present en gal. i en alguns parlars sards, com ara el camp.), la pressió del log. *béstia 'e mola* 'ase', solució que, com s'ha vist, també ha penetrat en l'alg.

Des d'una perspectiva cronològica, tant *bístia* com *bístia de mola* ja apareixen a final del segle XVII:

bístia	/	*bístia de mola*
1693-1725		1693-1754
(7 casos)		(4 casos)

Probablement la pressió del calc de *bèstia* 'bestiar gros' → 'bestiar somerí' va provocar la necessitat onomasiològica d'adjectivació o una hiperdiferenciació lèxica: *bèstia de mola* 'bestiar somerí' i *bèstia de bulu* 'bestiar boví'. Avui, però, la consolidació del sardisme *molendu* [muˈrɛn̪du] ha degut contribuir a la pèrdua de l'accepció de *bístia* (o *béstia*) per a 'bestiar somerí'.[351]

— Finalment, es pot incloure dins la llista de sardismes *bístia de bulu* 'cap de bestiar boví' i 'bestiar boví indòmit', de clara procedència sarda (← log. *bulu* < nuor. *bubulu* 'cap de bestiar boví' i adj. 'boví') i que cal relacionar amb *bou de bulu* 'bou indòmit' o simplement *bulu* 'cap de bestiar boví, esp. indòmit' (bous, vaques i vedells).

350. Hem vist, a més, que els estatuts o *Capítols* de la *Barracelleria* algueresa entre 1762 i 1783 són redactats en cast.

351. Ja hem vist que *molendu* deriva del log. *molènte*, solució lexicalitzada a partir de *mòlere* 'premsar' (< ll. MOLERE), la mateixa base que *mola* 'roda de molí', mot compartit pel cat. i pel sd. Si bé no apareix *molendu* en els registres editats, ja documento el mot —sense rotacisme— a la fi del segle XVII, concretament en un *Registre de danys* de 1693 i en un *Registre de cavalls* de 1696.

Des d'una perspectiva cronològica, amb escasses aparicions, tenim:

bulu	/	*bístia de bulu*	/	*bou de bulu*
1699-1743[352]		1724		1724-1728
(3 casos)		(1 cas)		(2 casos)

d) Interpretació ecosociolingüística

— Des d'una perspectiva ecosocioligüística, ja hem vist que per a 'ramat' contrasta la hiperdiferenciació entre el sardisme *jua* 'ramat boví custodiat en terreny comunitari' (← log.) i la solució catalana *vaques* 'ramat boví, indòmit' (com *egües* —o *iegües* o *ebes*— per a 'ramat equí, indòmit'), especialització onomasiològica que respon a la divisió del territori entre *Pradu* o *Padru* (on es custodia el bestiar domat apte per a tasques agrícoles) i el Salto Major i altres *salts* i rostolls (a fora del *Padru*, on pasturen els ramats, el bestiar indòmit).

Notem, també, d'acord amb la custòdia comunitària del bestiar boví aparellat o junyit destinat a les tasques agrícoles els sardismes *ju* (o *juu*) 'coble de bous' (← log.) i *txoba* 'coble de bous joves' i 'parella de bous lligats' (← gal. i sass.).

Al capdavall, *jua* i *ju* compateixen base etimològica ← ll. IUGA i IUGUM, respect. Més enrevessada resulta l'etimologia de *txoba* (i el verb *txobar* 'lligar els bous'), a través d'un procés metonímic, que explica *txoba* 'lligassa de bous' (1724) i en alg. mod. *txobu* 'nus, lligassa', a partir del sass. i gal. (i, tal vegada, log. sept.).

Finalment, cal tenir en compte que els bous de la *jua* són aquells destinats generalment a les tasques agrícoles (sobretot a les *llaureres* i *narbonis*), els quals han de ser retornats a la custòdia comunitària quan reposen, si no els tanca el propietari en un clos privat (Orunesu, 2003, p. 687). Això explica que hom vulgui atribuir al mot *jua* una segona accepció —metonímica— per a 'lloc on és custodiat el ramat de bous domats' (Orunesu, 2003, p. 687), com els mots lexicalitzats *Custòdia* o *Comunitat*.

En aquest sentit, és paradigmàtica la lliçó «un giu que li falta, un bou de la giua y lo altre de las vacas de Casano», és a dir: un bou de la *jua* 'ramat comunitari custodiat' i un altre del 'ramat boví propietat de Casano'.

Per altra banda, la penetració en l'alg. de *ju* (o *juu*) 'coble de bous', de formació metonímica, va provocar un desplaçament semàntic en el subsistema lèxic dels ormeigs o atuells del bestiar, per tal com per a 'jou' l'alg. ha adoptat el sardisme *juali* [d͡ʒu'ari] (< ll. IUGALIS), que documentem des de 1699. És probable que hagués afavorit el desplaçament lexicosemàntic en qüestió —i, doncs, la penetració de *ju*— el valor primigeni del mot en el sistema de concessions municipals de la

352. És un sardisme molt antic, amb documentacions des de 1582, amb valor de 'bestiar boví indòmit'.

vidassoni ('terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació'), d'acord amb el costum sard, tal com s'apunta en un document de 1615, en què *juu* apareix com a unitat de mesura de superfície corresponent a deu estarells i mig, aproximadament dues hectàrees (Budruni, 1989, p. 84 i 187).

— Un segon aspecte remarcable des d'una perspectiva ecosociolingüística és que quan es tracta d'imputar el dany comès pel bestiar boví trobem les expressions *(fet de) bous domats* 'íd.' enfront de *(fet de) bous rudes* 'bous indòmits', els que pasturen lliurement, fora del *Padru*. I també *(fet de) bulu*, que equival a 'bestiar boví indòmit', expressió que, com hem vist, trobem en els nostres registres el 1699 i el 1724, si bé ja trobo en un document de 1582 que preveu que «sia lícit y permès venir lo bestiar [rude] o bul·lo a beure en lo riu de Serres», sense que «negunes vaques se acosten al meriagle de la jua» (Era, 1938, p. 407).

Ací, de nou la interferència del sard és deguda a factors ecosociolingüístics, d'acord amb l'organització territorial de l'economia agrícola. La solució *bou rude* 'bou indòmit' sembla que és un calc semàntic del sard log. *rude*, que explica el nuor. [bes̩tjamene ˈruðe] 'bestiar indòmit, que pastura lliurement' (l'escadusser *bou foréstic* equivalent semànticament, de 1753, sembla més un calc semàntic del sard *forástigu* o *forástiu* 'foraster', que no pas una variant del cat. *feréstec*).

Pel que fa a la contraposició amb *bous domats*, acostumats al jou i a les tasques agrícoles, els *Capítols* de 1783 ja expliciten que «se declara que por bueyes mansos se entienden todos aquellos novillos que hubieren hecho un año de labranza entre sembrar y *veranili*», i no pas «los novillos que trillaren y no más, porque para trillar qualquier *bestiar rude* es bueno, y por lo mismo no deve llamarse manso por haver precisamente trillado». La solució catalana *domat* (< ll. DOMITUS) aplicada a *bou* contrasta amb el sardisme *masedu* (1758) aplicat a *porc* (← log. *masedu* 'amansit, domèstic' < ll. MANSUETUS).

Des d'una perspectiva cronològica, cf. *rude* aplicat també a *ju* 'coble de bous', que demostra la consolidació de l'expressió a començament del segle XVIII:

bous rudes	o	*juu rude*	/	*bous domats*
1743-1778		1714		1692-1784
(7 casos)		(1 cas)		(75 casos)

Pel que fa a la diferenciació de *bou foraster* —en oposició a *bou natural* (o *de les vaques de l'Alguer*), que només trobem en els *Capítols*—, ja hem vist que l'adj. *foraster* s'aplica, per extensió, a coble de bous:

bou foraster	o	*ju foraster*	o	*txoba forastera*
1699-1784		1784		1784
(13 casos)		(5 casos)		(3 casos)

Novament, els *Capítols* de 1783 ens en donen l'abast semàntic en alg. i els factors onomasiològics, atès que «por bueyes naturales vengan aún comprehendidos los que han sido custodiados y pasculados en estos terrenos por espacio de un año continuo», amb el benentès que «por más que sea buey natural, si éste huviesse comorado muchos trases en terreno forastero, no se tendrá por natural, a no ser que después pascule y sea custodiado en terrenos de esta ciudad por el espacio no menos de seis meses».

e) Conclusions

— El grau d'interferència exògena en aquest camp semàntic dels noms del bestiar pot oscil·lar entre el 56 % (si incloem únicament els manlleus lèxics, imputables principalment al sard log.) i el 64 % (si considerem calcs semàntics *bístia* i *bístia de mola* 'bestiar somerí'). En aquest darrer supòsit, fóra el percentatge més alt d'interferència exògena de tots els camps lexicosemàntics seleccionats (exceptuant el camp dels noms dels arbres fruiters, sistemàticament calcs semàntics del sard).

— Per tant, el grau de catalanitat varia en funció d'aquesta consideració entre el 36 % i el 44 % (si considerem aquestes solucions accepcions autògenes).

— Els nou noms genèrics imputables a l'herència catalana són mots genèrics sense especialització onomasiològica: *bou*, *cabra* (o *craba*, amb metàtesi posterior), *cavall*, *egua*, *moltó*, *ovella*, *porc* i *vaca*.

— En canvi, els catorze sardismes o altres estrangerismes responen a un grau d'especialització força marcat, generalment, a més, sense solució genuïna en els registres editats: *anjoni* 'anyell, be', *aqueta* 'egua jove, petita', *bístia de bulu* 'cap de bestiar boví', *bulu* 'bestiar boví, esp. indòmit' (i *bou de bulu* 'bou indòmit'), *burricu* 'ase petit', *ju* 'coble de bous', *jua* 'ramat boví custodiat en terreny comunitari', *mannalita* 'truja domèstica d'engreix' (?) i *mannalitu* 'porc domèstic d'engreix' (?), *nuedu* 'bou jove', *pia* 'cavall clapat' i *txoba* 'coble de bous joves' i 'parella de bous lligats'.

— Aquests estrangerismes són majoritàriament solucions sardes generals o pròpies del log., si bé també hem vist interferències del gal. (i sass.), a partir de *txoba* 'coble de bous joves' i 'parella de bous lligats' i, si acceptem la hipòtesi del calc semàntic, de *bístia* 'bestiar somerí'; a més de les lliçons *burricu* 'ase petit', i *mannalita* 'truja domèstica d'engreix' (?) i *mannalitu* 'porc domèstic d'engreix' (?) compartides pel log. i el sass.

— Des d'un punt de vista cronològic, es tracta de sardismes ben antics, alguns ja documentats a la fi del segle XVII: *bulu* (1699), *burricu* (1699), *ju* (1698), *jua* (1692); altres documentats a la primera meitat del segle XVIII: *anjoni* (1734), *aqueta* (1728), *bístia de bulu* (1724), *nuedu* (1753), *pia* (1743), etc. De fet, l'únic estrangerisme documentat a la segona meitat del segle XVIII és *txoba* (1767).

— Entre els catorze estrangerismes, trobem el castellanisme no reeixit *iegua* 'egua' (1707-1764), com a alternativa del cat. *egua* (1699-1715), que és substituït finalment pel sardisme *eba* (1777-1778). De fet, aquest és l'únic cas de substitució lèxica (datada al darrer terç del segle XVIII) en aquest camp lexicosemàntic en què podem documentar la solució hereditària substituïda.

— Al marge de la interferència del cast. *iegua*, hem vist els sardismes *aqueta* 'egua jove, petita', *burricu* 'ase petit' i *pia* 'cavall clapat', amb una base etimològica procedent del cast.

— Finalment, les lliçons *bístia* i *bístia de mola* per a 'bestiar somerí' ja apareixen documentades a la fi del segle XVII, concretament el 1693 (enfront de *bístia de bulu* 'bestiar boví', que trobo únicament el 1724). Anàlogament, el sardisme *molendu* 'ase', que no apareix en els registres editats, ja és present a la fi del segle XVII tant en *Registres de danys* (1693) com en *Registres de cavalls* (1696).

II. *Noms de la terra*

a) Llista i procedència dels vint-i-cinc mots tractats

arjola	f.	'era'
bagantinu	m.	'part d'una vinya no plantada de ceps, en què hom pot sembrar o plantar arbres fruiters' i 'terreny erm'
bardissa	f.	'tancament arbustiu de vinya' i 'part extrema d'una vinya sembrada de llegum i cereals o plantada d'arbres fruiters'
camp	m.	'íd.'
cuili	m.	'terreny clos per al bestiar; pleta'
estula	f.	'rostoll'
hort	m.	'íd.'
iscla	f.	'terreny humit i fèrtil a la vora d'un riu, conreat esp. d'arbres fruiters i d'hortalisses'
jardí (o jardinet)	m.	'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp'
llaurera	f.	'camp de blat i altres cereals; sembrat'
mandra	f.	'terreny clos per al bestiar; pleta'
miriagu	m.	'obaga on reposa el ramat al migdia'
narboni	m.	'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat'
olivar	m.	'íd.'
restoll	m.	'íd.'

salt (o saltet)	m.	'terreny obert que es pot conrear'
sembrat	m.	'íd.'
tanca (o tanqueta)	f.	'terreny clos, de conreu o de pastura, de propietat privada'
taular	m.	'bancal, taulat'
tula	f.	'bancal, taulat' i 'sementer'
vaquili	m.	'pleta per a vaques i vedells'
veranili	m.	'guaret; terra llaurada tres vegades'
vidassoni	f.	'terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació'
vinya (o vinyeta)	f.	'íd.', 'terreny plantat d'arbres fruiters' i 'camp de blat i cereals'
viradorju	m.	'terreny marginal d'un camp de conreu; llobada de gir dels bous'

— D'herència catalana (indico les solucions o accepcions pròpies de l'alg.)

bardissa	alg.
camp	
hort	
llaurera	alg.
olivar	
restoll	
sembrat	
tanca (o tanqueta)	alg.
taular	alg.
vinya (o vinyeta)	alg.

— De procedència exògena

arjola	sd.
bagantinu	log.
cuili	sd.
estula	log.
iscla	log.
mandra	log.
miriagu	log.
narboni	sd.
salt (o saltet)	sd.
tula	sd.
vaquili	sd.

veranili	log.
vidassoni	sd.
viradorju	log.

— De procedència dubtosa

jardí (o jardinet)	cat. (alg.)/← log. (← fr.)

b) Anàlisi contrastiva dels mots

Observem un equilibri asimètric entre solucions genuïnes i mots de procedència exògena —majoritaris—, sarda, especialment de la mà del log. Enfront dels catorze sardismes (un 56 %) relacionats amb els noms de la terra —deu dels quals (un 40 % del total) vinculats a l'agricultura (*arjola*, *bagantinu*, *estula*, *iscla*, *narboni*, *salt* o *saltet*, *tula*, *veranili*, *vidassoni* i *viradorju*) i només quatre (un 16 %) relacionats amb la ramaderia (*cuili*, *mandra*, *miriagu* i *vaquili*)—, trobem onze mots hereditaris (un 44 %, comptant el cas dubtós de *jardí* 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp', que es pot considerar també un calc semàntic del sd., al marge de la procedència romànica del mot a partir del fr.).

Pel que fa a la pervivència d'aquests mots, cinc dels catorze sardismes (un 20 % del total) no han tingut continuïtat en alg. mod.: *estula* 'rostoll', *miriagu* 'obaga on reposa el ramat al migdia', *tula* 'bancal, taulat' i 'sementer', *vidassoni* 'terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació' i *viradorju* 'terreny marginal d'un camp de conreu; llobada de gir dels bous'. Per tant, un 36 % dels mots reportats són sardismes presents en alg. mod.

— Pel que fa a les solucions hereditàries del català, els onze mots (comptant *jardí*) estan vinculats al camp de l'agricultura, cinc dels quals comparteixen accepció amb altres parlars catalans: *camp*, *hort*, *olivar*, *restoll* i *sembrat*.

Els altres sis responen a accepcions circumscrites a l'Alguer, al marge dels usos més generals d'altres parlars catalans:

- *bardissa*, que a més de 'tancament arbustiu de vinya', també designa 'part extrema d'una vinya sembrada de llegum i cereals o plantada d'arbres fruiters';
- *jardí* (o *jardinet*), per a 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp', valor que també trobem en sard, la qual cosa ens podria fer pensar en un calc semàntic (així el grau de pervivència catalana passaria a ser d'un 40 % enfront del 60 % d'interferència exògena);
- *llaurera* 'camp de blat i altres cereals; sembrat';
- *tanca* (o *tanqueta*) 'terreny clos, de conreu o de pastura, de propietat privada', mot d'origen català que també ha penetrat en sard i en els altres parlars de Sardenya (sass. i gal.);

• *taular* 'bancal, taulat', que cal cf. amb el sardisme *tula* 'bancal, taulat' i 'sementer', que no té continuïtat en alg. mod.

• *vinya* (o *vinyeta*), que a més de 'vinya', també és 'terreny plantat d'arbres fruiters' i fins i tot 'camp de blat i cereals', cosa que potser explica la recessió de *camp*.

Pel que fa als onze mots hereditaris, un s'ha perdut (*llaurera*) i un altre està en desús (*camp*). Cal tenir en compte que la desaparició de *llaurera* —que ja evidencia un retrocés en els registres editats— està relacionada amb la pèrdua del conreu dels cereals a l'Alguer. Per a 'camp', avui s'usa més aviat l'it. *campanya*, per bé que encara avui *camp* és present en alguns topònims i algun dels informadors consultats l'empra esporàdicament (en els registres editats adesiara sembla tenir implícita l'accepció de 'camp').

— És evident que en aquest camp semàntic, els mots estan molt especialitzats des d'una perspectiva onomasiològica, sobretot els de procedència exògena (però també, com s'ha vist en l'apartat anterior, els que presenten una accepció autògena genuïnament algueresa, al marge dels altres parlars catalans), aspecte que s'explica pel grau d'especialització dels usos agrícoles de vinyes i camps de conreu.

Al marge del sardisme *arjola* 'era', notem *bagantinu* 'part d'una vinya no plantada de ceps, en què hom pot sembrar o plantar arbres fruiters', *iscla* 'terreny humit i fèrtil a la vora d'un riu, conreat esp. d'arbres fruiters i d'hortalisses', *narboni* m. 'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat', *salt* (o *saltet*) 'terreny obert que es pot conrear', *veranili* 'guaret; terra llaurada tres vegades', *vidassoni* 'terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació' i *viradorju* 'terreny marginal d'un camp de conreu; llobada de gir dels bous'. Per a la ramaderia, notem el grau d'especialització segons la naturalesa del bestiar i del lloc de custòdia: *cuili* 'terreny clos per al bestiar; pleta', *mandra* 'terreny clos per al bestiar; pleta', *miriagu* 'obaga on reposa el ramat al migdia', *vaquili* 'pleta per a vaques i vedells'.

c) Anàlisi cronològica

Des d'una perspectiva cronològica, els sardismes són molt antics, ja documentats al segle XVII en *Capítols* o altres documents municipals relacionats amb el dret agrari, malgrat que en els registres editats són majoritàriament datats al segle XVIII.

Relacionats amb l'agricultura, tenim (ordenats alfabèticament, indico el període de documentació de cada lliçó i ubico la cronologia d'acord amb la primera documentació del mot):

Segle XVII	*Segle XVIII*
	iscla (1764-1784)
	narboni (1724-1784)
salt (o saltet) (1698-1784)	
	veranili (1758-1784)
	vidassoni (1734-1738)
viradorju (1698-1763)	

Hi podem afegir el calc semàntic *jardí* 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp', que ja documento el 1699 amb aquest significat («tarongias, llimó y magranas en lo giardí»), com el sard *jardinu* (pl. *jardinos*), que ja apareix amb aquesta accepció en els capítols de la *Barracelleria* de Sàsser de final del segle XVI i en registres de danys del segle XVII.

També relacionats amb l'agricultura, són esporàdics (documentats en un sol registre):

Segle XVIII
arjola (1778)[353]
bagantinu (1783)[354]
estula (1758)
tula (1728)

Quant als noms vinculats amb el bestiar, generalment són aparicions escadusseres:

Segle XVIII
cuili (1728-1763)
mandra (1725-1734)
miriagu (1743-1753)
vaquili (1743)

D'aquests sardismes esporàdics, n'hi ha dos que alternen amb solucions genuïnes, que s'han conservat en alg. mod., i, per tant, no se'ls pot considerar casos de substitució lèxica consolidada:

353. El sardisme, però, és més antic, ja documentat en *Capítols* de final del segle XVII i del primer terç del segle XVIII.

354. El sardisme, però, és més antic, ja documentat en *Capítols* de final del segle XVII i del primer terç del segle XVIII.

Forma genuïna	*Datació*	*Casos*	*Forma exògena*	*Datació*	*Casos*	*Accepció*
restoll	1753	2	*estula*	1758	1	'rostoll'
taular	1733-1738	2	*tula*	1728	3	'bancal, taulat' 'sementer'

d) Interpretació ecosociolingüística

— A causa de la divisió funcional del territori a l'Alguer (i, en general, a Sardenya), hem vist que penetren en els *Registres de danys* tot un seguit de mots de procedència sarda molt vinculats a l'agricultura i a la seva organització d'acord amb el dret agrari instituït entre final del segle XVII i el segle XVIII.

Això explica que a Sardenya històricament pastura i agricultura hagin estat dues activitats econòmiques que s'han hagut de complementar i que han hagut de conviure a partir de l'establiment de tot un seguit d'estrictes normes d'ús del sòl fixades en els *Capítols* de la *Barracelleria* (i, doncs, de què es fan ressò els *Registres de danys*). A més, el bestiar gros, especialment bous, cavalls i ases, s'han de repartir les tasques agrícoles, al marge de l'activitat ramadera pròpiament dita i de la necessitat de llocs de pastura dels ramats.

Cal entendre, doncs, que la zona del *Padru* és el territori comunitari destinat a:

- pastura del bestiar domat, dedicat a les tasques agrícoles, sobretot a llaurar;
- conreu (vinyes, horts, llaureres, jardins, etc.).

Fora del *Padru*, tenim el sector septentrional del Salto Major, sobretot destinat a pastura dels ramats, al bestiar *rude* 'indòmnit', amb accés molt limitat al *Padru*, tret de garantir poder abeurar el bestiar en els cursos d'aigua, però també amb concessions individuals per al conreu (*vidassonis* 'terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació'), tant *llaureres* com *narbonis*, activitat que també es desenvolupa al sector més sud-oriental del territori de l'Alguer, a Pòlliri (avui, Pòllina).

Històricament, la introducció de les *vidassonis* com a sistema de rotació de la terra, que a l'Alguer es generalitza a partir de 1600, especialment a les zones de Salto Major i de Pòlliri, a través de concessions i d'autoritzacions de *llaureres* 'concessions per llaurar i conrear blat' del Consell General, és conseqüència directa de l'augment progressiu dels conflictes entre agricultors i pastors a cavall dels segles XVI i XVII.

— Aquest panorama socioeconòmic explica que en els registres editats haguem trobat un equilibri asimètric entre solucions genuïnes i mots de procedència exògena —majoritaris—, exclusivament sarda i sobretot de la mà del log.

S'ha vist que dels catorze sardismes (un 56 %) relacionats amb els noms de la terra, deu estan vinculats a l'agricultura (un 40 %) i només quatre amb la ramaderia (un 16 %), al marge de la procedència sarda del top. lexicalitzat *Padru* (< *Pradu*). No podem obviar que en aquest camp semàntic els mots estan molt especialitzats des d'una perspectiva onomasiològica, especialment els de procedència sarda (però també, com s'ha vist en l'apartat anterior, els que presenten una accepció autògena genuïnament algueresa, al marge dels altres parlars catalans), aspecte que, des d'una perspectiva ecosociolingüística, s'explica, en relació amb els mots relacionats amb l'agricultura, pel grau d'especialització dels usos agrícoles de vinyes i camps de conreu, i, pel que fa als mots vinculats a la ramaderia, pel grau d'especialització segons la naturalesa del bestiar i del lloc de custòdia.

— Des d'una perspectiva onomasiològica, hem vist també la diferenciació entre *vinya forana* i *vinya que no és forana* que apareix en un *Registre de danys* de 1763-1764, a partir de la consideració de la situació de confí de les bardisses que les tanquen o delimiten. Així, si la bardissa de la vinya dóna a un camí, parlem de *vinyes no foranes*; si la bardissa dóna al Padru, la zona de pastura comunitària, més allunyada, ens referim a les *vinyes foranes*.

Per això calia que la *Barracelleria* fixés el preceptiu tancament i la revisió d'aquestes *vinyes foranes*, per evitar danys del bestiar al conreu. Això explica que per al control de l'execució d'aquest procediment els *Registres de danys* reportin relacions dels *revisors de bardisses*.

e) Conclusions

— Dels vint-i-cinc mots tractats, catorze són sardismes (un 56 %), sobretot del log., i onze són mots hereditaris (un 44 %). Tanmateix, si considerem un calc semàntic del sard el cas de *jardí* per a 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp' (independentment de l'origen romànic del mot a partir del fr.), el grau de pervivència catalana passaria a ser d'un 40 % enfront del 60 % d'interferència exògena.

— Dels catorze sardismes, deu estan vinculats a l'agricultura (un 40 %) i només quatre relacionats amb la ramaderia (un 16 %). Es tracta de mots molt especialitzats des d'una perspectiva onomasiològica, aspecte que s'explica, d'una banda, pel grau d'especialització dels usos agrícoles de vinyes i camps de conreu (*arjola*, *bagantinu*, *iscla*, *narboni*, *salt* o *saltet*, *veranili*, *vidassoni* i *viradorju*), i, per l'altra, pel grau d'especialització de la terra segons la naturalesa del bestiar i del lloc de custòdia (*cuili*, *mandra*, *miriagu* i *vaquili*).

— En canvi, pel que fa a les solucions hereditàries del català, els onze mots (comptant *jardí*) estan vinculats al camp de l'agricultura: cinc dels quals comparteixen accepció amb altres parlars catalans (*camp*, *hort*, *olivar*, *restoll* i *sembrat*) i

els altres sis responen a accepcions circumscrites a l'Alguer (*bardissa*, *jardí* o *jardinet*, *llaurera*, *tanca* o *tanqueta*, *taular* i *vinya* o *vinyeta*).

— Des d'una perspectiva cronològica, les primeres lliçons dels sardismes en els registres editats són majoritàriament del segle XVIII: *narboni* (1724), *mandra* (1725), *cuili* (1728), *vidassoni* (1734), *miriagu* (1743), *vaquili* (1743), *veranili* (1758), *iscla* (1764), *bagantinu* (1783) i *arjola* (1778); en són excepcions *salt* (1698) i *viradorju* (1698), que apareixen a la fi del segle XVII (amb tot, molts d'aquests sardismes són més antics, ja documentats al llarg del segle XVII en *Capítols* o en altres documents municipals relacionats amb el dret agrari sard, com ara *arjola*, *bagantinu*, *narboni*, *vidassoni*, etc.). Cal remarcar, també, la lexicalització del sard *pradu* 'terreny de custòdia del bestiar domat' com al top. *Pradu* (1728) > *Padru* (1698), que documentem a la fi del segle XVII.

— Finalment, trobem dos sardismes esporàdics (no reeixits en alg. mod.) que alternen amb solucions genuïnes (que s'han conservat en alg. mod.), lliçons documentades al segon terç del segle XVIII: *restoll* (1753) i *estula* (1758) per a 'rostoll', *taular* (1733) i *tula* (1728) per a 'bancal, taulat'.

III.1. *Noms dels cereals i el farratge*

a) Llista i procedència dels cinc mots tractats

farratge	m.	'íd.'
forment	m.	'íd.'
lli	m.	'íd.'
ordi	m.	'íd.'
trigorzu	m.	'varietat d'ordi; ordi'

— D'herència catalana

farratge
forment
lli
ordi

— De procedència exògena

trigorzu log.

b) Anàlisi contrastiva dels mots

— Els noms dels cereals són mots genuïns, ben vius en alg. mod.: *forment*, *lli* i *ordi*.

— Des d'una perspectiva fonètica, convé remarcar el manteniment de les solucions conservadores *forment* (tres-cents setanta-sis casos) o *furment* (tres casos) i *ordi* (dos-cents quaranta casos), que contrasten amb les solucions de l'alg. mod. [fru'men̪t] (amb metàtesi) i ['ɔl̪di] (amb canvi /ɾ/ > [l] en coda travada).

— Són esporàdics, amb una sola documentació, *farratge*, solució també hereditària, que registro únicament el 1699, si bé ens ha pervingut en alg. mod.; i el sardisme *trigorzu* (← log. i nuor. [tri'vod͡zu] i variants < *trigu orzu* 'blat ordi', 'ordi salvatge'), sense continuïtat en alg. mod., l'única lliçó del qual és de 1784.

— Quant als cereals, convé notar les expressions genuïnes *forment a herba* 'blat verd, no madurat', *forment* (o *ordi*) *a gra* 'blat (o ordi) madur, espigat', *lli en espècie* i *llavor de lli*; al costat de solucions interferides *forment a manedu* 'blat agarberat' (← gal. *mannedu* 'garba') i *forment* (o *ordi*) *messat* 'blat o ordi segat' (i *sense messar* 'sense segar'), a partir del log. *messare* 'segar').

c) Anàlisi cronològica

— Les lliçons hereditàries *forment*, *lli* i *ordi* són documentades pràcticament en tots els registres editats (1683-1784).

— Contràriament, només trobem un cas de *farratge* (1699), ben antic; i un sol cas del sardisme no reeixit *trigorzu* (1784), molt tardà.

— Algunes observacions a l'entorn de la substitució lèxica relacionades amb el present camp semàntic dels «Noms dels cereals i el farratge»:

• documento diverses lliçons del sardisme *messat* (1743) 'segat' i *messar* (1758) 'segar', un derivat del qual retrobem per a 'falç', amb *messadora* (1734), si bé es tracta de sardismes del log. que documentem al llarg del segle XVII;

• també el mot *manna* 'garba' (1693-1784), un sardisme del log. molt freqüent en els registres editats aplicat a la recol·lecció del *forment* i de l'*ordi*, que sembla haver substituït la solució catalana *garba* (que apareix com a forma catalana genuïna en els *Capítols* de 1762 i 1783, redactats en cast.);

• la substitució de *càrrega* (o *càrriga*) → *bàrriu* (o *barri*) 'càrrega; dues portadores' (← sass./gal.), com a mesura per al *forment* i l'*ordi*, un canvi que ja es manifesta a la fi del segle XVII. Si bé no trobem *càrrega* (o *càrriga*) en els registres editats, en documento casos entre 1684 i 1695; mentre que les nostres lliçons de *bàrriu* (o *barri*) ja apareixen des de 1693.

d) Interpretació ecosociolingüística

— És probable que l'organització administrativa municipal de la gestió de la producció i l'emmagatzematge del blat a l'Alguer (com a la resta de Sardenya), a través de la legislació dels *Monti frumentari*, d'acord amb la tradició econòmica heretada de la dominació catalana, primer, i del període de dominació castellana, des-

prés, hagi contribuït a la conservació dels mots hereditaris *forment* i *ordi* (això pot explicar que el sardisme esporàdic *trigorzu* 'varietat d'ordi; ordi' no hagi reeixit).

— Per altra banda, el *lli*, que comparteix etimologia amb les solucions dels parlars sards, es tracta d'un conreu l'aprofitament del qual està estretament lligat a la indústria tèxtil casolana, cosa que també pot haver-ne contribuït al manteniment.

e) Conclusions

— Si bé es tracta del camp semàntic amb menys mots, és el que presenta un percentatge més baix d'interferència exògena: quatre dels cinc mots són hereditaris (un 80 %) i, a més, tots quatre ens han pervingut en alg. mod.; només *trigorzu* 'mena d'ordi; ordi' respon a un sardisme, del log. (un 20 %), que, però, és esporàdic, amb una única lliçó.

— Fora de l'inventari seleccionat, però relacionats semàntic amb els «Noms dels cereals i el farratge», al segle XVIII trobem sardismes ben fixats en els registres editats (fins i tot amb lliçons de la fi del segle XVII), com ara *bàrriu* (o *barri*) 'càrrega; dues portadores', *manna* 'garba' i *messar* 'segar', que han substituït les solucions hereditàries *càrrega* (o *càrriga*), *garba* i *segar*, respect.; notem, a més, l'expressió exògena *a manedu* 'agarberat' (del gal.).

III.2. *Noms de la fruita*

a) Llista i procedència dels disset mots tractats

ametla (o metla)	f.	'íd.'
berracoc (o bercoc)	m.	'albercoc'
codony	m.	'íd.'
figa	f.	'íd.'
figa d'Índia	f.	'íd.'
llimó	m.	'íd.'
magrana	f.	'íd.'
oliva	f.	'íd.'
pera	f.	'íd.'
perenginy	m.	'varietat de pereta'
pirastu	m.	'pereta, esp. arrodonida' i 'perelló'
poma	f.	'íd.'
préssec	m.	'íd.'
pruna	f.	'íd.'
raïm	m.	'íd.'
serva	f.	'íd.'
taronja	f.	'íd.'

— D'herència catalana

ametla (o metla)
codony
figa
llimó
magrana
oliva
pera
poma
préssec
pruna
raïm
serva
taronja

— De procedència exògena

perenginy	sd.
pirastu	log.

— De procedència dubtosa

berracoc (o bercoc)	cat. (← log.)
figa d'Índia	cat. (← log./sass.)

b) Anàlisi contrastiva dels mots

— Dels disset noms registrats, només dos (l'11,7 %) són sardismes evidents, compartits pel sass.: *pirastu* i *perenginy*, precisament els dos únics casos que podem considerar mots especialitzats, per a 'pereta, esp. arrodonida' (al marge de l'accepció 'perelló') i 'varietat de pereta', respect., també amb el nom d'arbre corresponent: *arbre de pirastu* i *arbre de perenginy*. Hi podríem afegir el sardisme *càriga* 'figa seca', igualment compartit pel sass., sense alternativa genuïna en els registres editats, malgrat el cas esporàdic *figa seca* documentat el 1778 en un registre de danys (Bosch, 1999*b*, p. 197).[355]

Recordem, però, que en els registres editats trobem alguns casos de denominacions de varietats de pomes amb el nucli sard *mela* 'poma', sobretot en noms

355. Tampoc no trobo cap indici del canvi *cirera* → *cariasa*, sardisme que no documentava fins a començament del segle XIX (1802-1828), enfront de la solució hereditària mantinguda al llarg del segle XVIII *cirera* (1696-1760) i *cilera* (1762-1802) (Bosch, 1999*b*, p. 196-197).

clarament de procedència sarda i/o sasseresa, com ara *mela piberi* (o *piveri*), com ja vèiem en els *Registres d'estimes de fruita* del primer terç del segle XIX i en *Registres de danys* del segle XVIII aplicat (*mela àpiu*, *mela de dama*, *mela rosa* i *mela rosa romana*).[356] De tota manera, a diferència de l'ús de *pirastu* com a nom genèric per a 'pereta, esp. arrodonida', mai no hi trobem el genèric *mela* de manera aïllada. Anàlogament, les solucions analítiques per a 'pomera' també alternen la forma preferent *arbre de poma* amb la solució *arbre de mela*, seguida, però, de noms de varietats de poma clarament de procedència exògena.

— Són ben genuïns i hereditaris tretze mots (un 76,5 %):[357] *ametla* (o *metla*), *codony*, *figa*, *llimó*, *magrana*, *oliva*, *pera*, *poma*, *préssec*, *pruna*, *raïm*, *serva* i *taronja*.

Pel que fa a *raïm*, hem vist en els registres editats denominacions genèriques ben genuïnes amb aquest nucli nominal, com ara *raïm de penjar* 'raïm d'hivern', *raïm de tall* 'raïm de taula'[358] i *raïm negre* 'íd.', que també vaig localitzar en els *Registres d'estimes de fruita* del primer terç del segle XIX (Bosch, 1999*b*, p. 180, 159 i 181, respect.).

— Els dos mots restants (l'11,7 %) mereixen una anàlisi específica:

• *figa d'Índia*, amb solucions anàlogues en log. i en sass., pot respondre a un calc semàntic; tanmateix, també podem considerar el mot una forma hereditària, compartida per altres parlars catalans;

• *berracoc*, amb [a] epentètica, respon a una interferència fonètica del log. i sass. *barracoccu*, sobre una base cat. *bercoc* ben documentada (amb pl. *bercocs* o *bercots*, amb assimilació, habitual en mall. i alg. mod.).[359]

Per tant, si considerem *figa d'Índia* i *berracoc* (< *bercoc*) de procedència catalana, els mots hereditaris del present corpus passa d'un 76,5 % a un 88,3 % (un 82,4 % enfront d'un 17,6 % de mots exògens si considerem únicament genuí *figa d'Índia*).

c) Anàlisi cronològica

— Per al canvi *bercoc* → *berracoc*, observem que en els registres editats el pas ja es dóna a la fi del segle XVII i el trobem consolidat al primer terç del segle XVIII:

356. Per a més detalls, veg. Bosch (1999*b*, p. 122, n. 292, i p. 129-135). I també el calc semàntic *poma (o mela) préssec* ← log. *mela pessighe* (Bosch, 1999*b*, p. 141-142).

357. A l'inventari de mots que reportava a partir del buidatge dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), un 77,4 % (vint-i-quatre dels trenta-un noms genèrics) eren de procedència catalana.

358. Com hem vist, en oposició a *verema* 'raïm comú, de verema' (Bosch, 1999*b*, p. 159 i 183-184).

359. Cf. les lliçons *copts* 'cops' i *càstichts* en un document de començament del segle XIX (Bosch, 1999*a*, p. 58), i *pichz* i *marrapiz* en els *Capítols* de 1836.

Forma hereditària		*Forma interferida*
		berracoc (1699-1784)
pl. *bercots* (1693)	→	*berracocs* (1714-1728)

Si ho comparem amb les dades obtingudes a partir de Bosch (1999*b*, p. 43-50), es confirma que el canvi ja s'havia començat a donar els darrers anys del segle XVII (Bosch, 1997, p. 242-246):

Forma hereditària		*Forma interferida*
bercot (1692)	→	*berracot* (1710)
bercoc (1694-1702)		*berracoc* (1695-1767)[360]
pl. *bercocs* (1684-1696)	→	*berracocs* (1729-1731)
bercots (1693)		*berracots* (1691)

— Documento els pocs sardismes d'aquest camp al primer terç del segle XVIII: *pirastu* (1714) i *perenginy* (1734), si bé ja en vaig reportar lliçons de la fi del segle XVII (Bosch, 1999*b*, p. 80-81 i 106-107). Per altra banda, la primera lliçó de *figa d'Índia* en els registres editats és de 1764, malgrat que ja trobo el mot en un *Registre de danys* de 1744 (Bosch, 1999*b*, p. 66-67).

— Relacionant els paràmetres cronològics de determinades alternances fonètiques, observem:

• la solució sistemàtica *selva* (< *serva*), amb canvi /ɾ/ > [l] en coda travada, documentada des de 1699 (la primera documentació era de 1714 a Bosch, 1999*b*, p. 184-185);

• la forma *bercots*, com s'ha dit, amb assimilació a la coda final, ja apareix a la fi del segle XVII, com *pics* [ˈpit͡s] i *marrapics* [maraˈpit͡s], realitzacions fonètiques que també reporten els *Capítols* de 1836;

• l'alternança *ametla*/*metla*, amb afèresi: de fet, trobem *metla* ja des de 1692 (des de 1683 a Bosch, 1999*b*, p. 74), mentre que *ametla* es manté fins al 1768 (fins a 1762 a Bosch, 1997, p. 273).[361]

d) Interpretació ecosociolingüística

— La penetració de solucions exògenes sembla estar relacionada amb l'especialització onomasiològica, a partir de la necessitat de designar determinades varietats de fruita resultat de l'aplicació de tècniques d'empelt habituals a l'Alguer i, en general, a tot Sardenya especialment al llarg del segle XVIII, fins i tot amb recomanacions administratives i eclesiàstiques (Bosch, 1999*b*, p. 80, n. 151).

360. Aquest cas de 1698 duu «barcoc» en l'esborrany i «barracoch» al *Registre de danys* (Bosch, 1999*b*, p. 44).

361. I no fins a 1742, com afirmava equivocadament a Bosch (1999*b*, p. 74).

No és casual, doncs, que els primers sardismes relatius als noms de la fruita siguin precisament formes com *pirastu* i *perenginy*, perquè són solucions onomasiològiques derivades de formes del dim. del sd. per a designar respect. 'pereta, esp. arrodonida' i 'varietat de pereta' (aquest mateix fenomen va afectar també el sass.). De fet, els *pirastus* comestibles són producte d'empelts aplicats a soques o peus de perelloners (en alg. *arbres de pirastu*, solució calcada del sd.), per això aquestes varietats de pera empeltades reprenen el nom sard *pirast(r)u* 'perelló' com a nucli nominal.[362] Fins i tot el refranyer popular sard ho reflecteix:

> Si pirastru t'ha fattu sa natura,
> non podes render fruttu delicadu.
>
> Podes benner in pira cambiadu;
> però fattendedi un'innestatura.[363]

Anàlogament, ens podem explicar la penetració progressiva de determinats noms de varietats de poma amb la lexicalització del nucli nominal sard *mela*, que també han afectat el corresponent nom d'arbre, com és el cas de *arbre de mela piveri*, que ha substituït la solució calcada primigènia *arbre de poma piveri*. Tanmateix, a diferència dels usos de *pirastu*, mai no trobem l'ús de *mela* com a nom genèric per a 'poma'.

— Una anàlisi molt diferent ha de poder donar compte de la penetració i generalització de *berracoc*. S'ha vist que hi ha una pressió del log. (i sass.) *barracoccu* sobre una base cat. *bercoc* ben documentada a la fi del segle XVII (amb pl. *bercocs* o *bercots*, amb assimilació). La interferència deriva, doncs, d'un mer procés d'homonimització per proximitat fonètica.

e) Conclusions

— A partir dels registres editats, hem vist que dels disset mots estudiats tretze eren formes hereditàries (un 76,6 %).

Es confirmen les conclusions a què vaig arribar a Bosch (1999*b*, p. 196-198): a l'inventari de mots que reportava a partir del buidatge dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), un 77,4 % (vint-i-quatre dels trenta-un noms genèrics) eren de procedència catalana.

— Quant als sardismes (23,5 %, sumant els manlleus lèxics i els calcs semàntics), a més de *pirastu* i *perenginy*, s'ha vist que *figa d'Índia*, amb solucions

362. Fins i tot a començament del segle XVIII trobem casos de *Pirastu* lexicalitzat en topònims (Bosch, 1999*b*, p. 81, n. 157).

363. Senes (1984, p. 467) recull aquest refrany, també reproduït a Bosch (1999*b*, p. 80, n. 151).

anàlogues en log. i en sass., pot respondre a un calc semàntic, si bé no podem descartar que es tracti d'una forma hereditària, compartida per altres parlars catalans; i que *berracoc*, amb [a] epentètica, respon a una interferència fonètica del log. i sass. *barracoccu*, sobre una base cat. *bercoc* ben documentada (amb pl. *bercocs* o *bercots*, amb assimilació).

Ara bé, si considerem *figa d'Índia* i *berracoc* (< *bercoc*) de procedència catalana, els mots hereditaris d'aquest corpus passa d'un 76,5 % a un 88,3 % (un 82,4 % enfront d'un 17,6 % de mots exògens si considerem únicament genuí *figa d'Índia*).

— Des d'un punt de vista cronològic, els nostres registres confirmen que el canvi *bercoc* → *berracoc* ja es dóna a la fi del segle XVII i es troba consolidat al primer terç del segle XVIII.

III.3. *Noms de les hortalisses i els llegums*

a) Llista i procedència dels disset mots tractats

all	m.	'íd.'
bísol	m.	'pèsol'
card (o gard)	m.	'íd.'
carxofa (o escarxofa)	f.	'íd.'
ceba	f.	'íd.'
ciuró	m.	'íd.'
clavell	m.	'íd.'
col	f.	'íd.'
coliflor	f.	'íd.'
fava	f.	'íd.'
guixa	f.	'íd.'
judia	f.	'fesol, mongeta'
llentia	f.	'íd.'
lletuga	f.	'íd., enciam'
meló	m.	'íd.'
nap	m.	'íd.'
síndria	f.	'íd.'

— D'herència catalana

all
card (o gard)
carxofa (o escarxofa)
ceba
ciuró

clavell
col
fava
guixa
llentia
lletuga
meló
nap
síndria

— De procedència exògena

bísol	cat. (← log./sass.)
judia	cast.

— De procedència dubtosa

coliflor	cat. (alg.) (← it.)

b) Anàlisi contrastiva dels mots

— Dels disset noms documentats en aquest camp, catorze són de procedència catalana (un 82,3 %), enfront de dos casos (l'11,8 %) d'evident procedència exògena, concretament un castellanisme (*judia* 'fesol, mongeta'), no compartit pel sard ni pel sass.; a més de *bísol* 'pèsol', amb interferència fonètica o homonimització de formes del log. i del sass., a partir d'una base catalana no documentada. A més, hi ha un cas dubtós, *coliflor* (que constitueix el 5,9 %), que probablement s'ha de considerar una adaptació d'una base italiana *caolifior* (< *cavol fiore*), atenent a la data de la nostra única lliçó.

Pel que fa al castellanisme *judia*, que ens ha pervingut fins a l'alg. mod., amb realització [d͡ʒuˈria], els registres editats no evidencien el canvi *fesol* → *judia*, que sí que vaig documentar a Bosch (1999*b*, p. 68).

Per altra banda, a partir d'una més que probable base catalana, tenim l'alg. *bísol* 'pèsol' [ˈbizul], amb interferència del sass. *bisèllu* i/o del log. *pisulu* [ˈpizulu] (< *pisolu* [piˈzolu]). La realització sonora de *p*-, si pensem en el ll. PISU, és habitual en sard en posició intervocàlica per fonosintaxi. Notem, anàlogament, l'alg. *bastonaga* 'pastanaga', potser amb homonimització de *bastó* (i cf. el cas de *card* > *gard*, igualment amb pressió del sass. i/o del log),[364] si bé cal cf. el tortosí

364. Amb el mateix canvi, cf. *bastonaga* 'pastanaga', que ja documentem el 1701 en un *Registre de danys*: «dayñ de àppiu, bastonagas y ràvans» (ASCA 864/1, ll. «S», f. 1*v*). Cap d'aquests tres mots no apareix en els registres editats.

bastonaga i el menorquí *bastenaga* (DCVB, *s. v. bastonaga* i *pastenaga*; DECLC, *s. v. pastanaga*).

— Notem les solucions arcaiques conservades en alg. *ciuró* (1699) i *lletuga* (1699), que comparteixen altres parlars catalans.

c) Anàlisi cronològica

— El castellanisme *judia* sembla haver penetrat al primer terç del segle XVIII: si bé la solució exògena és present des del 1738, els registres editats no evidencien el canvi *fesol* → *judia*, amb una primera lliçó del castellanisme de 1730, enfront de la solució hereditària *fesol* registrada a la fi del segle XVII, entre 1698-1699 (Bosch, 1999*b*, p. 68).

— La forma *bísol* 'pèsol' sembla força tardana, per tal com la documentem entre 1764 i 1784.

— També existeix una interferència fonètica del cast. no reeixida pel que fa a *síndria*. Entre 1728 i 1768 trobem la solució *síndia*, potser amb pressió del cast. *sandía*, probablement més formal que efectiva, perquè bàsicament és atribuïble a la mateixa mà. Trobo la solució *síndria* entre 1683 i 1725, que reapareix entre 1777 i 1784, solució que pervindrà fins a l'alg. mod., amb [ˈsin̪dɾja].

— Notem l'alternança morfològica *escarxofa* (1683) / *carxofa* (1701-1706 i 1753) —solució de l'alg. mod., amb realització [kalˈt͡ʃɔfa]—, al costat d'una solució interferida pel cast. *alcarxofa* (1715 i 1728).

— És important notar la solució algueresa *coliflor* de 1715, molt anterior a la primera documentació en cat. de 1803 reportada pel DECLC (*s. v. col*), que considera una adaptació d'una base italiana *caolifior* (< *cavol fiore*).

— Tot i no aparèixer en els registres editats, el 1701 documento en un *Registre de danys* els noms *àpiu* 'api' (amb pressió del sard *áppiu*),[365] *bastonaga* i *rave*, amb pl. *ràvens* (cf. alg. mod. [ˈravas], però *homes* [ˈɔmant͡s]), mots que, per tant, no formen part del present corpus (Bosch, 2002, p. 150).

d) Interpretació ecosociolingüística

— Sembla que en aquest camp hi ha una significativa interferència del cast., que, tret del manlleu *judia* per a 'fesol, mongeta', s'ha de circumscriure en un àmbit més formal que no pas d'ús oral. Em refereixo a la forma *alcarxofa* (← cast. *alcachofa*) documentada el 1715 i el 1728 (enfront de les diverses lliçons genuïnes

365. La solució *ap(p)iu* [ˈappju] 'api', que hom pot atribuir al cat. i/o al cast. (DES, *s. v. áppiu*), no és general en sd., ni tampoc és una forma del sass. (VDS i VISAM, *s. v. sedano*); en canvi, notem el log. *mela àppiu*, sass. *mera àppiu* 'poma api (varietat de poma)', que explica l'alg. *poma* o *mela àpiu* (Bosch, 1999*b*, p. 129-130).

carxofa i *escarxofa*), i també a la solució *síndia* 'síndria' (← cast. *sandía*) documentada entre 1728 i 1768, probablement més formal que d'ús efectiu, perquè bàsicament és atribuïble a la mà del notari Nicolau Spano (a excepció dels casos documentats en el registre 17, de 1767-1768).

És probable que el prestigi formal del cast., com a llengua administrativa durant bona part del segle XVIII, hi pugui tenir un paper determinant, si pensem, per ex., que els *Capítols* de la *Barracelleria* algueresa de 1762 i 1783 són redactats en cast. En aquest sentit, trobem altres documents del notari Spano redactats en cast.

— Pel que fa a la substitució lèxica *fesol* → *judia*, exclusiva de l'Alguer, al marge del que ja s'ha dit més amunt quant a la cronologia del canvi, no podem obviar alguns factors lingüístics interns que hi poden tenir relació:

• d'una banda, l'ús de *mongeta* per a 'tipus de caragol' podria haver determinat una especialització del mot, que, fins i tot, hauria tendit a evitar una homonímia semàntica, si fem bones les expressions reportades per Palomba ([s. d.], p. 77 i 85) a començament del segle XX *tiriba de judia* per a 'tavella de mongeta' i *tiriba de mongeta* per a 'tavella d'una espècie de fesol', que fa correspondre a *cara de monja*, «legumbre blanca con mancha negra» (Kuen, 1934, p. 44), encara avui una solució ben viva (Bosch, 1999*b*, p. 68).

• per altra banda, la solució hereditària *fesol* (1698-1699) podia haver-se interpretat des d'una perspectiva psicolingüística com a sardisme, tenint en compte la proximitat amb el sd. *fasolu* (i sass. *fasgioru*).

e) Conclusions

— Dels disset noms documentats en aquest camp, catorze són de procedència catalana (un 82,3 %) enfront de tres casos (un 17,7 %) de procedència exògena: el castellanisme *judia* 'fesol, mongeta', *bísol* 'pèsol' (per interferència fonètica o homonimització de formes del log. i del sass. sobre una base catalana no documentada) i *coliflor*, un calc ben antic de l'it. *caolifior* (< *cavol fiore*).

— Cronològicament, es confirma la consolidació de *judia* a la primera meitat del segle XVIII, amb una primera lliçó de 1738 en els registres editats (enfront d'una documentació anterior en un *Registre de danys* de 1730). De fet, no hi ha cap traça de *fesol* al llarg del segle XVIII.

— En canvi, documentem *bísol* 'pèsol' únicament al llarg de la segona meitat del segle XVIII, entre 1764 i 1784.

— És important notar la solució algueresa *coliflor* de 1715, molt anterior a la primera documentació en cat. de 1803 reportada pel DECLC (*s. v. col*).

III.4.1. *Noms de l'arbre i els arbres fruiters*

a) Llista i procedència dels disset mots tractats

arbre	m.	'íd.'
arbre d'ametles (o de metla)	m.	'ametller'
arbre de berracoc	m.	'albercoquer'
arbre de codonys	m.	'codonyer'
arbre de figa (o de figues)	m.	'figuera'
arbre de magranes	m.	'magraner'
arbre de mela (...)[366]	m.	'varietat de pomera'
arbre de móra (o de la móra)	m.	'morera'
arbre de nou (o de nous)	m.	'noguera'
arbre d'oliva	m.	'olivera'
arbre de pera (o de peres)	m.	'perera'
arbre de perenginy	m.	'varietat de perera'
arbre de pirastu	m.	'varietat de perera empeltada' i 'perelloner'
arbre de poma (o de pomes)	m.	'pomera'
arbre de préssec	m.	'presseguer'
arbre de pruna (o de prunes)	m.	'prunera'
arbre de serva	m.	'servera'

— D'herència catalana

arbre

— De procedència exògena

arbre d'ametles (o de metla)	cat. (← log.)
arbre de berracoc	cat. (← log.)
arbre de codonys	cat. (← log.)
arbre de figa (o de figues)	cat. (← log.)
arbre de magranes	cat. (← log.)
arbre de mela (...)[367]	cat./sd. (← log.)
arbre de móra (o de la móra)	cat. (← log.)
arbre de nou (o de nous)	cat. (← log.)
arbre d'oliva	cat. (← log.)
arbre de pera	cat. (← log.)

366. Solució seguida del nom lexicalitzat d'una varietat de poma.
367. Solució seguida del nom lexicalitzat d'una varietat de poma.

arbre de perenginy	cat. i log./sass. (← log.)
arbre de pirastu	cat./log. (← log.)
arbre de poma (o de pomes)	cat. (← log.)
arbre de préssec	cat. (← log.)
arbre de pruna (o de prunes)	cat. (← log.)
arbre de serva	cat. (← log.)

b) Anàlisi contrastiva dels mots

— Tret del genèric *arbre* 'íd.', hereditari, les altres denominacions, que designen els arbres fruiters, són totes calcs semàntics del sard. De fet, els nostres registres evidencien sense excepcions que per als noms dels arbres fruiters no hi ha cap indici d'una solució hereditària a partir de noms derivats amb el sufix *-er/-era*, per tal com reporten sempre la forma analítica *arbre de* (+ N): *arbre de figa* (o *de figues*), *arbre de pera* (o *de peres*), *arbre de pruna* (o *de prunes*), etc., solucions calcades del sard log. *árbore* o *árbure de* (+ N) i que ens han pervingut fins a l'alg. mod. sense alternativa genuïna (Palomba, [s. d.], p. 84; Manunta, 1988, vol. I, p. 31 i 36, n. 6).

Tanmateix, sobre aquest calc semàntic, convé advertir que, contràriament al que succeeix en sard, per a designar els arbres fruiters no trobem l'alternança de nuclis nominals amb *arbre (de)*, *fondu (de)* o *mata (de)*. En aquest sentit, contrasta el log. *árbore* o *árbure de* (+ N) enfront de *fundu de* (+ N) «quando poi si vuole indicare un singolo albero nell'ambito della specie», com ara *unu fundu de cariása* 'un cirerer', *unu fundu de mela* 'una pomera', *unu fundu de pira* 'una perera' (Pittau, 1991, p. 73).[368] En canvi, en camp. trobem *mátta de* (+ N) al costat de *árburi de* (+ N) (DES, *s. v. árbore*); i el sass. prefereix *áiburu di* (+ N) enfront de *pianta di* (+ N).

— Ara bé, aquesta solució calcada no sembla del tot fixada o lexicalitzada en els nostres registres (cosa que també veurem parcialment en relació amb els noms de les plantes d'horta), per tal com hi trobem alternança morfològica entre:

- *arbre de* + N (sing.), amb el pl. *arbres de* + N (sing.), especialment als darrers registres, com per ex. *arbre de pera* i pl. *arbres de pera*;
- *arbre de* + N (pl.), amb pl. *arbres de* + N (pl.), com ara *arbre de peres* i pl. *arbres de peres*,
- i, esporàdicament, *arbre de* + (det. + N), com per ex. *arbre de la figa* i *arbre de la móra*.[369]

368. Ja s'ha vist que en un registre de danys de Sàsser de 1671 redactat en sard trobem generalment *arbore de* (+ N), però també algun cas esporàdic de *arbure de* (+ N).

369. Aquesta és la solució del gal.: *àlburi di la barraccocca*, *àlburi di l'aránciu*, *àlburi di lu ficu*, *àlburi di la nóci*, etc.

— Des d'un punt de vista estadístic (i cronològic), una anàlisi detallada d'aquestes alternances morfològiques demostra que la forma preferent és *arbre de* + N (sing.), amb el pl. *arbres de* + N (sing.), especialment en els darrers registres, solució pròpia de l'alg. mod. sense alternativa (Palomba, [s. d., p. 83; Manunta, 1988, vol. I, p. 36, n. 6).

— Podem confirmar que les solucions algueres *[abɾabaˈrakɔk] i *[abrabarakuˈke] que recull el DCVB (*s. v. albercoc* i *albercoquer*) per a 'albercoc' i 'albercoquer', respect., són errònies.

— Vet aquí una taula amb el detall de les alternances morfològiques (amb els paràmetres cronològics i amb la quantificació dels casos):

Forma preferent	*Període*	*Casos*	*Forma secundària*	*Període*	*Casos*
arbre de metla	1777-1784	3	*arbre d'ametles*	1738-1759	9
arbre de figa	1683-1784	16	*arbre de figues*	1724	2
				1764	1
			arbre de la figa	1743	1
arbre de móra	1784	2	*arbre de la móra*	1768	1
arbre de nou	1748	1	*arbre de nous*	1714	1
arbre de pera	1692-1784	124	*arbre de peres*	1733-1738	6
arbre de poma	1683-1784	34	*arbre de pomes*	1733-1768	13
arbre de préssec	1699-1778	18	*arbre de préssecs*	1743	1
arbre de pruna	1683-1784	40	*arbre de prunes*	1724-1733	3
				1768	1

Però també hi ha casos sense alternança (amb la forma preferent *arbre de* + N [sing.]), enfront de casos esporàdics amb només la forma secundària *arbre de* + N (pl.):

Forma preferent	*Període*	*Casos*	*Forma secundària*	*Període*	*Casos*
arbre de barracoc	1714-1784	28			
arbre d'oliva	1733	1			
arbre de mela[370]	1734-1784	6			

370. Només per a la solució lexicalitzada *arbre de mela piveri* 'mena de pomera, de *poma piveri* (o *piberi*)'.

Forma preferent	*Període*	*Casos*	*Forma secundària*	*Període*	*Casos*
arbre de perenginy	1768	1			
arbre de pirastu[371]	1758-1768	2			
arbre de serva	1699	1			
			arbre de codonys	1758	1
			arbre de magranes	1743	1

— Per tant, les freqüències d'aquestes alternances mostren que:

- el 86,9 % dels casos són d'estructura *arbre de* + N (sing.);[372]
- el 12,5 % dels casos són d'estructura *arbre de* + N (pl.);
- el 0,6 % dels casos són d'estructura *arbre de* + det. + N (sing.).

c) Anàlisi cronològica

— Com s'ha vist a la taula amb el detall de les alternances morfològiques, es tracta d'un calc semàntic del sard ben present en els *Registres de danys* de la fi del segle XVII i sense alternativa hereditària documentada, per tal com ja hi trobem *arbre de figa* (1683), *arbre de pera* (1692), *arbre de poma* (1683), *arbre de préssec* (1699), *arbre de pruna* (1683) i *arbre de serva* (1699).

— Notem que totes aquestes lliçons de la fi del segle XVII reporten únicament la forma *arbre de* + N (sing.) —a partir del sard log. *árbore* o *árbure de* + N (sing.)—, solució també preferent en els quatre darrers registres (1763-1784).

— Atenent a la cronologia de l'alternança de les solucions morfològiques que presenten els registres editats, observem que:

- entre 1683 i 1699 només apareix la forma calcada *arbre de* + N (sing.), d'acord amb l'ús propi del sard;
- entre 1777 i 1784 no hi ha cap cas de *arbre de* + N (pl.);
- entre 1763 i 1768 només hi ha tres casos (0,9 %) de la solució *arbre de* + N (pl.).

d) Interpretació ecosociolingüística

— La sistematicitat de les formes analítiques calcades del sard per a designar els arbres fruiters —al marge del fet que s'hi doni una alternança de solucions morfològiques— ha de respondre segurament a un ús força generalitzat i conso-

371. A més dels set casos de menes de pereres, com ara *arbre de pirastu mele*, *arbre de pirastu de Sant Nicolau*, etc.

372. N'excloc els dos casos de la solució lexicalitzada *arbre de mela piveri*.

lidat d'aquesta interferència lèxica en l'alg. col·loquial de finals del segle XVII i del segle XVIII.

Això pot explicar que, des d'una perspectiva sociocultural de classe alta, un personatge noble i amb cultura com Bartomeu Simon (1734-1817) reculli una recomanació lingüística del tipus «ametlla y no mella; ametller y no maduler ni meller», en un afany d'acostament al català literari, observació que evidencia encara al tombant del segle XVIII la pervivència —si més no en un registre més formal— de la solució derivada *ametler*. De fet, aquest afany purista (que estigmatitza alhora una interferència lèxica del sard —a partir del log. *méndula* i/o sass. *mèndura*— i el fenomen de l'afèresi de *ametla* > *metla*) és generat per la lectura del *Llibre dels secrets de agricultura, casa rustica y pastoril* (1617), de fra Miquel Agustí (un exemplar del qual consta a la biblioteca familiar de l'arxiu Simon-Guillot), tal com apunta Armangué (1996, p. 254).

És més: en un ms. autògraf de Simon mateix ple de correccions lingüístiques trobem un resum, en català, d'uns fragments del *Llibre dels secrets de agricultura* relatius als «Secrets del pomer», «Secrets del perer» i «Secrets del codonyer» (Armangué, 1996, p. 88), que contenen diverses referències a les tècniques d'empelt d'aquests arbres fruiters, on l'autor insisteix a transcriure els noms dels tres arbres amb la forma derivada catalana.

e) Conclusions

— Es confirma que per als noms dels arbres fruiters no hi ha cap indici d'una solució hereditària per derivació amb el sufix *-er*/*-era*, per tal com els nostres registres reporten sempre la solució analítica calcada del sard log. d'estructura *arbre de* + N, amb pl. *arbres de* + N.

— S'observen alternances morfològiques de les solucions reportades (que denoten una interferència no del tot consolidada o lexicalitzada): *arbre de* + N (sing.), com per ex. *arbre de pera* 'perera' i *arbre de berracoc* 'albercoquer'; *arbre de* + N (pl.), com ara *arbre de codonys* 'codonyer' i *arbre de pomes* 'pomera', i, esporàdicament, *arbre de* + (det. + N), com per ex. *arbre de la figa* 'figuera' i *arbre de la móra* 'morera'. Amb tot, des d'un punt de vista estadístic (i cronològic), es demostra que la forma preferent és *arbre de* + N (sing.), especialment en els darrers registres (1763-1784), solució pròpia de l'alg. mod. sense alternativa (és inexistent, doncs, la solució algueresa *[abrabaraku'ke] per a 'albercoquer' que recull el DCVB, *s. v. albercoquer*).

— Les freqüències d'aquestes alternances mostren que:

- el 86,9 % dels casos són d'estructura *arbre de* + N (sing.);
- el 12,5 % dels casos són d'estructura *arbre de* + N (pl.);
- el 0,6 % dels casos són d'estructura *arbre de* + det. + N (sing.).

— I cronològicament observem que:

• en els registres de la fi del segle XVII (1683-1699) només apareix la forma calcada *arbre de* + N (sing.) pròpia del sard;

• entre 1777 i 1784 no hi ha cap cas de *arbre de* + N (pl.);

• entre 1763 i 1768 només hi ha tres casos (0,9 %) de la solució *arbre de* + N (pl.).

— Sembla que la sistematicitat de les formes analítiques calcades del sard per a designar els arbres fruiters —al marge del fet que s'hi doni una alternança de solucions morfològiques— ha de respondre segurament a un ús força generalitzat i consolidat d'aquesta interferència lèxica en l'alg. col·loquial de finals del segle XVII i del segle XVIII.

III.4.2. *Noms del cep, les plantes d'horta i altres*

a) Llista i procedència dels onze mots tractats

cara de faves	f.	'favera'
cep	m.	'íd.'
fondu	m.	'cep'
fondu de palma (o palma)	m.	'margalló, palma nana'
mare de card	f.	'base o tija principal de la planta del card'
mata de card (o de gard)	f.	'card, planta del card'
mata de clavells	f.	'claveller'
mata de faves	f.	'favera'
palma	f.	'margalló, palma nana'
parra	f.	'íd.'
planta de lletuga (o de la lletuga)	f.	'lletuga, enciam'

— D'herència catalana (indico les solucions o accepcions de l'alg.)

cara de faves	alg.
cep	
mare de card	alg.
palma	
parra	

— De procedència exògena

fondu	log./sass.
fondu de palma	log.
mata de card	cat. (← log.)

mata de clavells cat. (← log.)
mata de faves cat. (← log.)

— De procedència dubtosa

planta de lletuga (o de la lletuga) cat. (← log.)

b) Anàlisi contrastiva dels mots

— Trobo el sardisme *fondu* únicament aplicat a 'margalló' i a 'cep', amb *fondu de palma* i *fondu (de raïm)*. De fet, el nom genèric *fondu* en alg. s'ha especialitzat per a 'cep' (havent substituït el mot hereditari *cep*) i, amb la indicació *de palma*, per a 'margalló' (que sembla que ha arraconat *palma*, atenent a la cronologia de les lliçons reportades):

palma	→	*fondu de palma*
1701-1715		1753-1758
(2 casos)		(3 casos)
cep	→	*fondu*
1683-1754		1698-1784
(18 casos)		(42 casos)

— Pel que fa als noms de les plantes d'horta (hortalisses i llegums), els nostres registres prefereixen el calc *mata de* (+ N) enfront de *planta de* (+ N), que trobo aplicat a 'card', a 'clavell d'espècia' i, molt esporàdicament, a 'favera'. Contràriament, en alg. mod. la solució *planta de* (+ N) ha tendit a especialitzar-se per a noms de plantes d'horta i *mata de* (+ N) per a arbustos (Manunta, 1988, vol. I, p. 36).

— Des d'una perspectiva morfològica, cal confrontar *mata de card* i *planta de lletuga* (o *planta de la lletuga*) amb *mata de clavells* i *mata de faves*, cosa que apunta una manca de consolidació de la solució exògena —com observàvem per als noms dels arbres fruiters—, aspecte que contrasta amb l'alg. mod. *planta de fava*, *planta* (o *mata*) *de gard*, *planta de judia*, *planta de bísol*, etc.

— També és important remarcar que l'alternança *card* / *mata de card* (o *gard*), *fava* (o *faves*) / *mata de faves*, *lletugues* / *planta de lletuga*, no afecta els altres noms d'hortalisses i de llegums, per tal com trobo únicament *all*, *bísol*, *carxofa* (o *escarxofa*), *ceba*, *ciuró*, *col*, *coliflor*, *guixa*, *llentia*, *judia* 'mongeta', *meló*, *nap* i *síndria*, utilitzats tant per al nom de la planta com per al fruit o llegum.

— Finalment, des d'una perspectiva fonètica, convé notar l'alternança *card* i pl. *cards* (1683-1768) enfront de *gard* (1768-1777), amb la sonorització de /k/-, avui general en alg. mod., amb [ˈgaɫt̪], al costat d'altres mots com *garbó* [galˈbo] 'carbó', *gorbata* [gulˈbata] 'corbata', *granc* [ˈgraŋk] 'cranc', etc., molt probablement per interferència del sass., que sonoritza els casos de /k/- inicial de mot per

fonosintaxi, si bé cal tenir present que el sard sonoritza (i espirantitza) totes les oclusives sordes etimològiques en posició inicial de mot per fonètica sintàctica, com en *cardu* [ˈkaɾdu] → [su ˈɣaɾdu] (cf. l'alg. *bísol*, amb *b*-).

c) Anàlisi cronològica

— La cronologia del canvi *cep* → *fondu* és força significativa, perquè *fondu* apareix esporàdicament el primer terç del segle XVIII, mentre que *cep* és esporàdic al segon terç del segle XVIII. Vegem-ho amb detall:

Mot hereditari	*Període*	*Casos*	*%*	*Mot exogen*	*Període*	*Casos*	*%*
cep	1683-1725	15	83,3 %	*fondu*	1683-1793	0	—
	1728-1754	3	16,7 %		1698-1729	3	7,1 %
	1758-1784	0	—		1733-1784	39	92,9 %

Aquest canvi no afecta, però, l'accepció 'parra', atès que l'alg. mod. conserva la solució hereditària *parra*, que documento el 1758.

— Pel que fa a la solució *mata de* (+ N), els registres editats semblen apuntar una cronologia de la introducció d'aquest calc, que ja trobem des de la fi del segle XVII però que es va consolidant al llarg del segle XVIII. Vegem-ho amb detall:

Forma hereditària	*Període*	*Casos*	*Forma exògena*	*Període*	*Casos*
cards	1683	1	*mata de card*	1699-1768	6
			mata de gard	1768-1777	2
mares de card[373]	1699	2			
			mata de clavells	1701-1743	4
fava	1683-1768	42	*mata de faves*	1734-1763	6
faves	1699-1784	63			
cares de faves	1764	2			
lletugues	1699	1	*planta de lletuga*	1702	1
	1714-1715	4	*planta de la lletuga*	1715	1

373. Ja hem vist que els nostres registres diferencien explícitament *mates de card* 'card, planta del card' i *mares de card* 'base o tija principal de la planta del card'. Cf., dins els *Capítols* de 1783, «las mattas de cardo, a nueve callareses la una, se entiende estando cortada la *madre*, que disen» (ASCA 394/18, f. 10*v*).

d) Interpretació ecosociolingüística

— A diferència de la sistematicitat de les formes analítiques calcades del sard que hem vist per als arbres fruiters, en aquest camp lèxic del noms del cep i de les plantes d'horta hem de parlar d'una clara vacil·lació de solucions, cosa que contrasta amb les formes analítiques pròpies de l'alg. mod. (Manunta, 1988, vol. I, p. 36).

En aquest sentit, les dades que reporten els nostres documents evidencien una asimetria entre solucions analítiques calcades del sard aplicades als arbres fruiters —hi insisteixo, al marge del fet que s'hi doni una alternança de formes morfològiques— i les solucions documentades per als noms del cep i de les plantes d'horta. Aquesta asimetria tendeix a ser compensada al llarg del segle XVIII amb les solucions analítiques dels noms del cep i de la palma nana —que esdevenen *fondu (de raïm)* i *fondu de palma*, respect., consolidades a mitjan segle XVIII— i amb la progressiva penetració de les formes *mata de* (+ N) i, aplicat a 'lletuga', *planta de* (+ N).

Per tant, si aquestes formes analítiques són les que acabaran consolidant-se al llarg del segle XIX i són les pròpies de l'alg. mod., sembla plausible pensar en la pressió del sard, cosa que pot abonar la hipòtesi de la generalització de les solucions analítiques calcades. És evident que el factor demogràfic exogen que caracteritza l'àmbit de l'economia agrícola a cavall dels segles XVII i XVIII hi pot haver contribuït, atès que en sard (i en sass.) trobem únicament formes analítiques tant per a designar els arbres fruiters i els arbustos com per a les plantes d'horta.

— Pel que fa al grau d'estigmatització del canvi *card* (1683-1768) / *gard* (1768-1777), veg. Bosch (2009, p. 273-274).

e) Conclusions

— Trobo el sardisme *fondu* únicament aplicat a 'margalló' i a 'cep', amb *fondu de palma* i *fondu (de raïm)*, si bé el genèric *fondu* en alg. s'ha especialitzat per a 'cep' (havent substituït el mot hereditari *cep*):

• El canvi *cep* → *fondu* es consolida al segon terç del segle XVIII: *fondu* és esporàdic al primer terç del segle XVIII (si bé ja documentat el 1698), mentre que *cep* és en recessió al segon terç del segle XVIII (amb la darrera lliçó el 1754).

• El canvi *palma* → *fondu de palma* 'margalló, palma nana' sembla haver-se consolidat a mitjan segle XVIII.

— A diferència d'allò que hem observat per als noms dels arbres fruiters, hi ha una manca de sistematicitat de les formes analítiques calcades del sard amb *mata de* (+ N) aplicades als noms de les plantes d'horta, formes que, però, són preferents al llarg del segle XVIII, malgrat el cas esporàdic de *planta de lletuga* (que remet al mateix referent que *lletuga*).

— Per a 'favera', al marge de l'alternança *fava* (o *faves*) / *mata de faves*, notem la solució genuïna *cara de faves*, que en els *Registres de danys* editats docu-

mento només el 1764 (si bé és una expressió que registro també al segle XIX, avui desapareguda). Anàlogament, malgrat el canvi *cards* → *mata de card* (o *de gard*), consolidat al segle XVIII, el 1699 trobo la forma genuïna *mares de card* per a 'base o tija principal de la planta del card', també desapareguda en alg. mod.

III.5. *Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles*

a) Llista i procedència dels vint-i-quatre mots tractats

bessa	f.	'branca principal en què es divideix el tronc del cep'
bigaró	m.	'biga llarga i estreta per apuntalar parres'
braç	m.	'branca d'arbre o de cep'
brocada	f.	'íd.'
budroni (de raïm)	m.	'un raïm, penjoll'
canya	f.	'íd.'
canyís	m.	'íd.', 'teixit fet amb canya per assecar figues i raïm'
càriga	f.	'figa seca'
coll (de fondu)	m.	'cimal o coll del cep'
empelt	m.	'íd.'
enfirquidura	f.	'empelt'
forcàs	m.	'estaló, esp. per sostenir o apuntalar branques d'arbres fruiters' i 'pal o tronc bifurcat per apuntalar el sostre d'una barraca de camp'
llenya	f.	'íd.'
palla	f.	'íd.'
paló	m.	'aspre, esp. per a apuntalar ceps'
pansa	f.	'íd.'
peu (d'arbre)	m.	'plançó' i 'soca o cama d'arbre'
plantó	m.	'plançó'
rabassa	f.	'rabassa del cep'
rabassó	m.	'tronc del cep'
rama	f.	'íd.'
rampó	m.	'carràs o penjoll de fruita'
sarment	m.	'íd.'
ull	m.	'gemma o ull del sarment'

— D'herència catalana (indico les solucions o accepcions pròpies de l'alg.)

bessa	alg.
bigaró	alg.
braç	alg.

brocada	
canya	
canyís	
coll (de fondu)	
empelt	alg.
forcàs	alg.
llenya	
palla	
pansa	
peu (d'arbre)	alg.
plantó	alg.
rabassa	
rabassó	
rama	
sarment	
ull	alg.

— De procedència exògena

budroni	sd.
càriga	log./sass.
enfirquidura	log.
paló	log.

— De procedència dubtosa

rampó	log./cat. (alg.)

b) Anàlisi contrastiva dels mots

— Dels vint-i-quatre mots d'aquest camp, n'hi ha cinc que són sardismes (un 20,8 %), quatre dels quals (un 16,7 %) sense alternativa hereditària en els documents editats: *budroni* 'un raïm, penjoll', *càriga* 'figa seca', *paló* 'aspre, esp. per a apuntalar ceps' i *rampó* 'carràs o penjoll de fruita', al marge del canvi lèxic *empelt* → *enfirquidura*.

Sobre l'ús d'aquests sardismes, convé tenir en compte:

• *budroni* (*de raïm*) 'un raïm, penjoll', també *budroni de* + (nom de la varietat de raïm), amb elisió de l'apel·latiu nuclear *raïm* (hem vist en els *Capítols* de 1729 «los *budronis* del raïm, axí lo gran com lo petit»).

El mot no té alternativa hereditària en els registres editats, ni tampoc en els altres *Registres de danys* i *Capítols* de la *Barracelleria*, a excepció del cas esporàdic *penjoll*, a partir de la lliçó «pangiois de raïm comú» (1802) —al costat, però, de

«budronis de raïm de tall»—, que cal llegir [paˈd͡ʒɔjs]. Sembla que aquesta solució va derivar al llarg del segle XIX en la variant *penjoni* [paˈd͡ʒɔni] 'penjoll' (DCA, *s. v. penjoni*; ALDC/ALG, *s. v.* 936), potser per homonimització amb *pujoni* [puˈd͡ʒɔni] 'rebrot, també del sarment' (un sardisme ben viu en alg. mod., a partir del log. *puzòne*), sobretot si tenim en compte que a començament del segle XX Palomba ([s. d.], p. 83) defensa la sinonímia entre *penjoni* i *budroni* (amb realització [buˈrɔni], amb rotacisme assimilatori) per a 'penjoll de raïm', que fa correspondre a l'it. *grappolo* 'un raïm'. Una altra alternativa a *budroni*, igualment de procedència sarda, és *rampó*, en alg. mod. 'carràs o penjoll de fruita' (com trobem en els registres editats) i 'gotim, porció d'un raïm'. Finalment, els *Registres de danys* del segle XVIII no es fan ressò de la penetració de *escalutja* 'bagot o singló, raïm que resta al cep després de la verema' (1802) —en alg. mod. [askaˈrud͡ʒa]—, un manlleu del sass. i del log. que trobem en els *Registres d'estimes de fruita*, del primer terç del segle XIX (Bosch, 1999*b*, p. 159-160), fins i tot amb un derivat verbal *escalutjar* 'singlonar; collir els bagots o singlons que resten al cep després de la verema' (Bosch, 1997, p. 616, n. 7).

• *càriga* 'figa seca', que contrasta amb el cas esporàdic *figa seca* (1778) registrat en una de les entrades alfabètiques no editades del registre 18.

• *enfirquidura* 'empelt' ha substituït la solució hereditària *empelt*. És un mot ben viu en alg. mod., amb realització [aɱfilkiˈrura], que alterna amb *inseridura* [an͡tsiriˈrura], derivat del verb *inserir* 'empeltar' [an͡tsiˈri], com hem vist, la solució verbal habitual (Bosch i Sanna, 1996, p. 65-66; Bosch, 2002, p. 202-203; ALDC/ALG, *s. v.* 1188). No registrem *infirquir* en alg. mod. ni en els nostres registres; notem, però, el castellanisme no reexit *inxert* 'empeltada' (1743).

• *paló* 'aspre, esp. per a apuntalar ceps'. Sobre aquest mot, s'ha vist que no sembla plausible pensar en una solució autòctona, a partir del cat. *pal* —que no trobem en alg. mod.—, sinó més aviat un manlleu del log. *palone* (augm. de *palu* < ll. PALUS), amb adaptació fonètica.

Hauríem esperat **paloni*, com *anjoni* 'anyell' (← log. *andzòne*, camp. *angiòni*), *baioni* 'recipient de suro' (← log. *bayòne*, camp. *bayòni*), *masoni* 'ramat d'ovelles' (← log. *masòne*, camp. *masòni*), *narboni* o *alboni* 'camp de conreu' (← log. *narbòne*, camp. *narbòni*, sass. *naibòni*), *vidassoni* 'terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació' (← log. *bidattòne*, camp. *bidattsòni*), *tiringoni* 'cuc de terra' (← sass. *tiringòni*), etc. Per això potser hi ha un procés complementari d'homonimització amb l'alg. *bastó* 'íd.' i *bigaló* 'bigalot'.

• *rampó* 'carràs o penjoll de fruita' (1698), a partir del log. (nuor. i camp.) [ˈrampu] 'rama, brancó', que en alg. s'hauria adaptat fonèticament en *rampó* (com *rabassó*, *paló*, etc.), amb sufix aspectiu i, doncs, canvi d'accent. L'accepció dels registres editats és present en els parlars sards, on trobem *rampu* aplicat a 'rama de murtra', 'rama de fesols'; en alg., *rampó* s'hauria especialitzat semàntica-

ment: de 'rama o brancó, esp. amb fulles i fruits' a 'penjoll de fruita' i, per extensió, a 'penjoll de raïm'.

— Els dinou mots restants (un 79,2 %) són d'herència catalana, a voltes amb accepcions pròpies de l'alg., bona part dels quals (un 41,7 % del total de mots del camp semàntic) tenen relació amb el conreu de la vinya, i sovint amb la morfologia del cep (un 33,3 %):

- *bessa* 'branca principal en què es divideix el tronc del cep'
- *bigaró* (o *bigaró de sivina*) 'biga llarga i estreta per apuntalar parres'
- *braç* 'branca d'arbre o de cep'
- *brocada* 'íd.'
- *coll (de fondu)* 'coll del cep'
- *pansa* 'íd.'
- *rabassa* 'íd.'
- *rabassó* 'tronc del cep'
- *sarment* 'íd.'
- *ull* 'gemma o ull del sarment'

Notem també altres mots genuïnament catalans relacionats amb la indústria agrícola:

- *canya* 'íd.'
- *canyís* 'teixit fet amb canya per assecar figues i raïm' (els documents editats evidencien una realització conservadora, que contrasta amb l'alg. mod. [kaˈɲiʃ] > [kaˈniʃ]).
- *forcàs* 'estaló, esp. per sostenir o apuntalar branques d'arbres fruiters'
- *llenya* 'íd.' (cf. en alg. mod. [ˈɲeɲa]).
- *palla* 'íd.'
- *peu (d'arbre)* 'plançó' i 'soca o cama d'arbre'
- *plantó* 'plançó'
- *rama* 'íd.'

— Comentari a part mereix l'adjectivació que gira a l'entorn dels danys de brocades i d'empelts, que, si bé no és objecte d'aquest estudi, he analitzat amb un cert detall, amb CN encapçalats per la prep. *a* o formats per adj. qualitatius:

- *brocades*: *a mitjania* (1699-1738), *a mortu* (1699-1743) vs. *endurrocades* (1701), *escaixades* (1743-1784), *esmotxades* 'íd.' (1778) o *motxades* (1734-1764) o *mutxes* (1784) (< log. [ˈmut͡su] 'tallat, escapçat'), *menjades* (1743), *mortes* (1699-1738), *tallades* (1743-1778) o *tallades a mortu* (1743), *torcides* (1734) i *vives* (1699).
- *enfirquidures*: *tallades* (1738-1778), *tallades de fondo* (1767), *preses de fondo* (1767) i *trucades* (1743).
- *empelts*: *tallats* (1707).

Cf. també els danys de forment i d'ordi, amb CN igualment encapçalats per la prep. *a* o formats per adj. qualitatius:

• *forment* o *ordi*: *a herba* (1764), *a gra* (1743-1764), *a camins* (1778), *a manedu* (1764) 'agarberat' (< gal.), *messat* (1743-1784) 'segat' (< log. *messare*).

c) Anàlisi cronològica

— Els sardismes reportats són ben antics, ja documentats a la fi del segle XVII:
• *budroni* (*de raïm*) 'un raïm, penjoll' (1683-1784);
• *càriga* 'figa seca' (1692), ja documentat el 1684 (Bosch, 1999*b*, p. 55), que cal confrontar amb el cas esporàdic *figa seca* (1778), que no trobem en els registres editats;
• *paló* 'aspre, esp. per a apuntalar ceps' (1683);
• *rampó* 'carràs o penjoll de fruita' (1698).
— Amb canvi lèxic, datat al segle XVIII, trobem *empelt* → *enfirquidura*:

empelt	→	*enfirquidura*
1683-1724		1701-1784
(15 casos)		(30 casos)

El canvi, doncs, es consolida a mitjan segle XVIII, cosa que explica l'observació lingüística de Bartomeu Simon (1734-1817) quan recomana «empeltar y no enserir» (Armangué, 1996, p. 254). Cf., però, el castellanisme no reeixit *inxert* 'empeltada' (1743), i lliçons de *enfirquidura* en altres *Registres de danys* des de 1693.

d) Interpretació ecosociolingüística

— El fet que deu dels dinou mots d'herència catalana d'aquest camp semàntic (un 41,7 % del total dels vint-i-quatre mots) tinguin relació amb el conreu de la vinya i amb la morfologia del cep (els altres nou mots genuïnament catalans estan relacionats amb la indústria agrícola en general) pot interpretar-se com un factor de conservadorisme lèxic, si ho relacionem amb l'expansió de l'activitat vitícola a Sardenya durant la dominació catalana. Fins i tot hi podríem afegir *canyís* 'teixit fet amb canya per assecar figues i raïm', tenint en compte que el mot també remet a la indústria que gira a l'entorn de l'aprofitament del raïm.

En aquest sentit, el conreu de la vinya constitueix un sector de l'agricultura que a l'Alguer exercí una notable expansió durant la dominació catalana (i també espanyola), com ja vaig apuntar en relació amb l'anàlisi del grau de catalanitat dels noms de les varietats de raïm (Bosch, 1999*b*, p. 158-184 i 199-200). De la mateixa manera que l'arribada a Sardenya d'empeltadors mallorquins i valencians al primer terç del segle XVII influí en la terminologia del conreu de l'olivera (Bosch, 1999, p. 462; Bosch, 1999*b*, p. 78).

Per altra banda, el fet que hagués penetrat i quallat ja a la fi del segle XVII en el català dels *Registres de danys* un mot com *budroni* 'un raïm, penjoll' —com tam-

bé, a començament del segle XIX, *escalutja* 'bagot; raïm que resta al cep després de la verema' en els *Registres d'estimes de fruita*, amb derivats com *escalutjar* 'recollir els bagots després de la verema' (Bosch, 1999*b*, p. 159-160)— pot estar relacionat amb el grau de variació onomasiològica geogràfica que gira a l'entorn d'aquest concepte o referent, cosa que potser va afavorir la penetració del sardisme, indispensable per a la quantificació de la producció vitícola i dels danys, tal com es desprèn dels *Capítols* de la *Barracelleria* algueresa.

e) Conclusions

— Dels vint-i-quatre mots d'aquest camp, n'hi ha cinc que són sardismes (un 20,8 %): *budroni* 'un raïm, penjoll', *càriga* 'figa seca', *paló* 'aspre, esp. per a apuntalar ceps' i *rampó* 'carràs o penjoll de fruita', al marge del canvi lèxic *empelt* → *enfirquidura*.

— Els dinou mots restants (un 79,2 %) són d'herència catalana, amb accepcions pròpies de l'alg., bona part dels quals (un 41,7 % del total de mots) tenen relació amb el conreu de la vinya, i sovint amb la morfologia del cep (un 33,3 %).

— Els sardismes reportats són tots documentats a la fi del segle XVII, tret de *enfirquidura* 'empelt', que comença a aparèixer el 1701, si bé el canvi *empelt* → *enfirquidura* es consolida a mitjan segle XVIII.

IV. *Noms de les eines agrícoles*

a) Llista i procedència dels vint-i-dos mots tractats

alba	f.	'rella' (?)
aradu	m.	'arada'
arbada	f.	'rella'
ganivet	m.	'íd.'
marrapic	m.	'pic amb dos tallants'
marró	m.	'aixada ampla, xàpol'
messadora	f.	'falç'
paleta	f.	'rastell, extrem de l'agullada'
perpal	m.	'íd.'
pic	m.	'íd.'
podadora	f.	'íd.'
podaiola	f.	'podall de vinya'
puntorju	m.	'agullada'
rasor (o raor)	m.	'ganivet'
restal	f.	'destral'
rustalla	f.	'podall de mànec llarg'

sembradora	f.	'íd.'
serra	f.	'íd.'
testa d'aradu	f.	'cap de l'arada'; 'esteva' (?)
timona	f.	'timó de l'arada; espigó, camatimó'
xapa	f.	'xàpol, aixada'
xapeta	f.	'aixadell, xàpol petit'

— D'herència catalana (indico les solucions o accepcions pròpies de l'alg.)

ganivet	
paleta	alg.
perpal	
pic	
podadora	
restal	alg.
sembradora	
serra	

— De procedència exògena

aradu	cat. (← log./sass.)
arbada	log.
marrapic	sd.
marró	log./sass.
messadora	log. sept.
podaiola	log.
puntorju	log.
rasor (o raor)	log.
rustalla	log. sept. (← cors)
timona	log.

— De procedència dubtosa

alba	cat (alg.) (← log.)
testa d'aradu	cat. (alg.) /log./sass.
xapa	cat. (alg.)/sass. i log. sept. (← it.)
xapeta	cat. (alg.)/sass. i log. sept. (← it.)

b) Anàlisi contrastiva dels mots

— Dels vint-i-dos mots, només vuit són hereditaris (un 36,4 %), enfront dels vuit (un altre 36,4 %) de clara procedència exògena, al marge dels dos casos

(un 9,1 % més) d'interferència morfològica sarda (← log.) sobre una hipotètica base catalana: *aradu* 'arada' i *timona* 'camatimó', probablement a partir de solucions catalanes no documentades **arada* i **timó*.

A aquests deu sardismes (que constitueixen un 45,5 %), cal afegir dos casos de procedència dubtosa (un 9,1 % més): *xapa* 'xàpol, aixada' i *xapeta* 'aixadell, xàpol petit', que, si bé fan pensar en una base catalana, amb solucions anàlogues en altres parlars catalans, constitueixen un contínuum amb el sass. i log. sept., que hom atribueix a l'it.

Una menció a part mereix *testa d'aradu* (o *testa*) 'cap de l'arada', 'esteva' (?), solució que no he trobat documentada en parlars sards (ni en sass. ni en gal.) ni en parlars italians, cosa que ens fa pensar en una solució autòctona —no reeixida en alg. mod.—, independent de la procedència de *testa* i de *aradu*:

testa d'aradu	/	*testa*
1728-1743		1778
(5 casos)		(1 cas)

Finalment, cal incloure el cas de *alba* 'rella' (?), que trobo en dues ocasions el 1764, amb gènere vacil·lant: *una alba* i *un alba* (tot i que aquest darrer cas pot respondre simplement als efectes de l'aglutinació fònica). En qualsevol cas, també pot tractar-se d'una variant no reeixida de *arbada* 'rella', sardisme que sí que ens ha pervingut fins a l'alg. mod., amb [alˈbaɾa].

Per tant, si considerem sardismes *xapa*, *xapeta*, *testa d'aradu* i *alba*, a més de *timona* i *aradu*, l'empremta exògena arribaria fins als dos terços del corpus (un 63,6 %) enfront dels viut mots hereditaris (el 36,4 % restant).

— És important remarcar el grau d'especialització de les eines de poda i de cavar, que respon a una realitat ecosociolingüística sarda, amb solucions que s'allunyen de la realitat d'altres parlars catalans, com demostren les il·lustracions i la descripció d'eines que reporta Manca Dell'Arca el 1780 a Sardenya, un corpus que s'ajusta a la distribució del subsistema lèxic que mostren els documents editats:

- eines de cavar: *marrapic*, *marró*, *xapa*, *xapeta*,
- eines de podar: *podaiola*, *podadora*, *restal*, *rustalla*.

Pel que fa a les primeres, *marró* i *marrapic* comparteixen base etimològica sarda, i també *xapa* i *xapeta*, de procedència dubtosa (naturalment, el cas de *xapeta* respon a una creació genuïna, d'acord amb les regles de derivació de l'alg., com també l'alg. *xapar* 'cavar'), tots ben documentats al segle XVIII, si bé *xapa* i *marró* ja apareixen a final del segle XVII:

- *marró* 'aixada ampla, xàpol' (setanta-un casos): 1686-1784
- *marrapic* 'pic amb dos tallants' (un cas): 1715
- *xapeta* 'aixadell, xàpol petit' (cinc casos): 1707, 1715, 1728, 1759 i 1768
- *xapa* 'xàpol, aixada' (quatre casos): 1699, 1714-1715 i 1748.

Quant a les eines de podar, ja hem vist que no hem d'identificar *podaiola* amb *podadora*, de dimensions i característiques diverses, que, malgrat compartir etimologia, són de procedència diversa. Per això comparteixen lliçons en determinats registres:

- *podaiola* 'podall de vinya' (sis casos): 1683, 1699, 1715, 1728-1729, 1729 i 1743.
- *podadora* 'íd.' (sis casos): 1715, 1728, 1733, 1743 i 1758-1759.

Pel que fa a *podaiola*, es tracta d'un sardisme que ha penetrat en aquest subsistema lèxic de l'alg. juntament amb *rustalla* 'podall de mànec llarg', la qual cosa sembla haver comportat un desplaçament semàntic de *podadora* 'íd.'. Com a eina d'especialització vinculada al conreu de la vinya, degué afavorir la penetració del log. [puðaˈjɔla] —derivat del nuor. i log. *pudare* [puˈðaɾe]— l'existència en alg. de *podar* i dels derivats *podador* i *podadora* com a mots genuïns (com el sass. [puðaˈjoɾa]). D'acord amb l'evolució de l'alg., avui tenim [puɾaˈjɔɾa], amb rotacisme de *-d-* i *-l-* intervocàliques, com a *podadora* [puɾaˈɾoɾa].

També *rustalla* comparteix cronologia i subsistema lèxic amb *podaiola* i *podadora*.

- *rustalla* 'podall de mànec llarg' (trenta-quatre casos): 1692-1784

c) Anàlisi cronològica

— Tots els mots genuïns documentats ens han pervingut fins a l'alg. mod.: *paleta* 'rastell, extrem de l'agullada', *perpal* 'íd.', *pic* 'íd.', *podadora* 'íd.', *restal* 'destral' —amb evolució fonètica pròpia de l'alg.—, *sembradora* 'íd.' i *serra* 'íd.', a excepció de *ganivet*, substituït per *rasor* al segle XVIII (tanmateix, Morosi encara registra el 1886 [ganiˈvet] com a mot en desús):

ganivet	→	*rasor*	/	*raor*
1743[374]		1734-1767		1734-1743
(1 cas)		(2 casos)		(2 casos)

Ja hem vist que la solució algueresa natural al segle XVIII sembla que era *rasor* (← log. [reˈzɔɾd͡za] / sass. [raˈzɔd͡za]), que ja trobem en un esborrany de 1734, esmenada per «rahor» en el registre corresponent, cosa que fa pensar en *raor* com a ultracorrecció (cf. alg. mod. [raˈzo]), d'acord amb l'alternança anàloga *raer* (1699) / *raser* (1702-1784).

Per altra banda, el canvi fonètic *destral* > *restal* [rasˈtal], amb metàtesi de la *r* i assimilació posterior del grup *dr-* > [r]- (inicialment en contextos intervocàlics per fonosintaxi), és sistemàtic en els *Registres de danys* des de la fi del segle XVII

374. Ja hem vist que el mot està documentat el 1701 en un dels *Registres de danys* no editats.

(1692-1778), cosa que contrasta amb el grau de resistència o d'estigmatització d'aquests fenòmens en els documents de la *Barracelleria*, especialment el del rotacisme assimilatori (hi podria haver afavorit una homonimització amb *rustalla* 'podall de mànec llarg').

— Dels deu mots d'origen sard i sense solució genuïna en els registres editats (que constitueixen un 45,5 % del total de mots del camp semàntic), cinc (un 22,7 %) ja són documentats a final del segle XVII: *arbada* (1698) 'rella', *marró* (1686) 'aixada ampla, xàpol', *podaiola* (1683) 'podall de vinya', *puntorju* (1699) 'agullada' i *rustalla* (1692) 'podall de mànec llarg'; notem, a més, *xapa* (1699) 'xàpol, aixada'.

Documento els altres sardismes al llarg del primer terç del segle XVIII, a excepció de *rasor* (o *raor*) —la primera documentació del qual en els nostres registres és, com hem vist, de 1734: *aradu* (1714) 'arada', *marrapic* (1715) 'pic amb dos tallants', *messadora* (1729) 'falç' i *timona* (1701).

d) Interpretació ecosociolingüística

— Si fem una anàlisi a partir dels subsistemes lèxics d'aquest camp semàntic de les eines, s'observa que els mots relacionats amb l'arada (amb l'arada sarda) tenen un grau d'interferència sarda remarcable, començant pel genèric *aradu* 'arada'. Però també pels seus components: *arbada* 'rella', *timona* 'timó de l'arada' i *testa d'aradu* 'esteva' (?), als quals podem afegir *puntorju* 'agullada' (cf., però, la solució autòctona *paleta* 'rastell, extrem de l'agullada').

I també hem pogut constatar un alt grau d'interferència exògena en el subsistema d'especialització de les eines de cavar, amb *marrapic* 'pic amb dos tallants', *marró* 'aixada ampla, xàpol', *xapa* 'xàpol, aixada', *xapeta* 'aixadell, xàpol petit'.

— Des d'una perspectiva fonètica, ja he apuntat que el canvi *destral* > *restal* [ras'tal] —amb metàtesi de la *r* i assimilació posterior del grup *dr-* > [r]— és sistemàtic des de la fi del segle XVII. És remarcable que aquest cas passés inadvertit sistemàticament als escrivans i notaris dels *Registres de danys*, atès que les lliçons reportades evidencien canvis fonètics força estigmatitzats encara al primer terç del segle XIX, especialment el del rotacisme assimilatori (ací, però, hi podria haver afavorit una homonimització amb *rustalla* 'podall de mànec llarg').

I aquesta resistència es pot confirmar amb mots com *budroni* i el top. *Padru* (< *Pradu*), aspecte que també he estudiat a Bosch (2009, p. 265-266). De fet, a la mateixa conclusió vaig arribar en analitzar els *Registres d'estimes de fruita* del primer terç del segle XIX, amb casos com *(figa) pedrenjana*, per ex. (Bosch, 1999*b*, p. 63-64).

e) Conclusions

— Hi ha vuit mots (un 36,4 %) de clara procedència exògena, enfront dels vuit mots hereditaris (un altre 36,4 %).

Tanmateix, si considerem manlleus els quatre casos de procedència dubtosa (*alba*, *testa d'aradu*, *xapa* i *xapeta*), a més de *aradu* i *timona*, que coincideixen amb solucions sardes, el grau d'interferència lèxica se situa en un 63,6 %. Si excloem *alba* 'rella' (?) i el considerem una forma genuïna, situem el grau d'interferència exògena en el 57,1 %. En qualsevol cas, amb marge d'error, ens acostem als percentatges que mostren els camps semàntics dels «Noms de la terra» i dels «Noms del bestiar», que superen també el 50 % d'interferència lèxica.

— En aquest cas, tot el subsistema lèxic relatiu a l'arada remet al sard log.: *aradu*, *arbada* i *timona* coincideixen amb les solucions del log. (i del sass. pel que fa a *aradu*); a més de *testa d'aradu*, de procedència dubtosa.

— Anàlogament, constatem un alt grau d'interferència exògena en el subsistema lèxic de les eines de cavar (*marrapic*, *marró*, *xapa* i *xapeta*) i en les de podar (*podaiola*, *rustalla*).

— Dels deu mots clarament d'origen sard i sense solució genuïna en els registres editats (un 45,5 % del total de mots del camp semàntic), cinc (un 22,7 %) ja són documentats a final del segle XVII: *arbada* (1698), *marró* (1686), *podaiola* (1683), *puntorju* (1699) i *rustalla* (1692); els altres sardismes són del primer terç del segle XVIII: *aradu* (1714), *marrapic* (1715), *messadora* (1729) i *timona* (1701). Notem, a més, *xapa* (1699), d'etimologia dubtosa.

— Notem un únic cas documentat de substitució lèxica: *ganivet* → *rasor* (o *raor*), un canvi que es comença a manifestar al segon terç del segle XVIII (1734), amb una lliçó de *ganivet* datada encara el 1743.

— Des d'una perspectiva fonètica, documentem sistemàticament des de la fi del segle XVII la forma *restal* (< *destral*), que evidencia metàtesi de la *r* i assimilació posterior del grup *dr-* > [r] (un fenomen absolutament estigmatitzat fins al primer terç del segle XIX), si bé no podem descartar que es tracti d'una homonimització amb el sardisme *rustalla* 'podall de mànec llarg'.

3.2. Interpretació global sobre la interferència lèxica dels parlars sards

3.2.1. *Sobre el grau d'interferència exògena i d'herència catalana*

D'acord amb els camps semàntics seleccionats i considerant l'anàlisi i les conclusions parcials reportades en l'apartat anterior en relació amb els cent seixantatres mots tractats, presento ací una taula de resultats en què contrasto —en percentatges— el grau de pervivència de l'herència catalana respecte del grau d'interferència exògena, tant pel que fa a la quantificació dels sardismes lèxics o altres estrangerismes (manlleus lèxics) com pel que fa als calcs semàntics.

També hi remarco el nombre de casos de substitució lèxica de solucions hereditàries per solucions exògenes sardes que confirmen els registres editats (canvis

lèxics): sense parèntesis, hi indico el nombre de casos documentats i datats de substitució lèxica: *egua* → *eba*, *empelt* → *enfirquidura*, *cep* → *fondu*, *palma* → *fondu de palma*, *ganivet* → *rasor* (o *raor*); i hi indico entre parèntesis els casos més dubtosos, com ara la desaparició de *llaurera* 'camp de cereals', el canvi fonètic *bercoc* (o *bercot*) per *berracoc* i els casos dels calcs semàntics no consolidats com *card* → *mata de card* i *lletuga* → *planta de lletuga* (encara menys consolidat sembla el canvi *fava* → *mata de faves*).[375]

— Així les coses, per camps semàntics i en termes absoluts, observem en relació amb el corpus estudiat dels cent seixanta-tres mots:

Taula 1

Camps semàntics	*Total mots*	*Mots hereditaris*		*Manlleus lèxics*		*Calcs semàntics*		*Canvis lèxics*
			%		%		%	
Noms del bestiar	25	9	36	14	56	2	8	1
Noms de la terra	25	10	40	14	56	1	4	(1)
Noms dels cereals i el farratge	5	4	80	1	20	—	—	—
Noms de la fruita	17	13	76,5	3	17,6	1	5,9	(1)
Noms de les hortalisses i els llegums	17	14	82,3	2	11,8	1	5,9	(3)
Noms de l'arbre i els arbres fruiters	17	1	5,9	—	—	16	94,1	—
Noms del cep, les plantes d'horta i altres	11	5	45,5	1	9	5	45,5	2
Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles	24	19	79,2	5	20,8	—	—	1
Noms de les eines agrícoles	22	8	36,4	14	63,6	—	—	1

Si fem un còmput global dels cent seixanta-tres mots del corpus que resulta del buidat lèxic, obtenim un percentatge força equilibrat entre el grau de pervivència de l'herència catalana (un 50,9 %) i el grau d'interferència exògena (un 49,1 %):

	Total mots	*Mots hereditaris*		*Sardismes lèxics*		*Calcs semàntics*		*Canvis lèxics*
			%		%		%	
Noms estudiats	163	83	50,9	54	33,1	26	16	5 (5)

375. Veg. § 3.2.3. «Sobre la cronologia de la interferència exògena».

— Ara bé, si no prenem en consideració els trenta-quatre mots amb una única aparició —que, tractant-se de casos esporàdics, poden contribuir a esbiaixar la interpretació global del grau de consolidació de la interferència lèxica—, els resultats són força equivalents, atès que el grau de pervivència de l'herència catalana passa d'un 50,9 % a un 51,9 % (i, doncs, el grau d'interferència exògena d'un 49,1 % a un 48,1 %):

TAULA 2

Camps semàntics	*Total mots*	*Mots hereditaris*		*Manlleus lèxics*		*Calcs semàntics*		*Canvis lèxics*
			%		%		%	
Noms del bestiar	20	9	45	9	45	2	10	1
Noms de la terra	20	9	45	10	50	1	5	(1)
Noms dels cereals i el farratge	3	3	100	—	—	—	—	—
Noms de la fruita	16	12	75	3	18,8	1	6,2	(1)
Noms de les hortalisses i els llegums	12	10	83,3	2	16,7	—	—	(2)
Noms de l'arbre i els arbres fruiters	12	1	8,3	—	—	11	91,7	—
Noms del cep, les plantes d'horta i altres	10	4	40	1	10	5	50	2
Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles	18	14	77,8	4	22,2	—	—	1
Noms de les eines agrícoles	18	5	27,8	13	72,2	—	—	—

Amb aquesta anàlisi relativa, el còmput global que obtenim és:

	Total mots	*Mots hereditaris*		*Sardismes lèxics*		*Calcs semàntics*		*Canvis lèxics*
			%		%		%	
Noms considerats	129	67	51,9	42	32,6	20	15,5	4 (4)

Ara bé, d'aquests trenta-quatre mots amb una única documentació, disset (un 50 %) són sardismes: onze (un 32,4 %) són sardismes consolidats en alg. mod. (*anjoni* 'anyell', *burricu* 'ase jove', *arjola* 'era', *bagantinu* 'part no conreada d'una vinya o d'un camp', *vaquili* 'pleta per a vaques i vedells', *arbre de codonys* 'codonyer', *arbre de magranes* 'magraner', *arbre d'oliva* 'olivera', *arbre de serva*

'servera', *paló* 'aspre, esp. per a apuntalar ceps', *marrapic* 'pic amb dos tallants'), mentre que n'hi ha sis (un 17,6 %) sense continuïtat (o en desús) en alg. mod. (*mannalita* 'truja domèstica d'engreix', *mannalitu* 'porc domèstic d'engreix', *pia* 'cavall clapat', *estula* 'rostoll', *trigorzu* 'ordi; varietat d'ordi', *arbre de perenginy* 'varietat de perera'). Enfront de disset mots hereditaris, tretze (un 38,2 %) dels quals encara ben vius en alg. mod. (*sembrat*, *farratge*, *codony*, *card*, *col*, *coliflor*, *guixa*, *nap*, *parra*, *palla*, *ull* 'gemma o ull del sarment', *perpal*, *serra*), amb els canvis fonètics corresponents, i quatre (un 11,8 %) de desapareguts (*ganivet*) o en recessió (*bessa* 'branca principal en què es divideix el tronc del cep', *coll [de fondu]* 'coll del cep', *peu [d'arbre]* 'plançó' i 'soca o cama d'arbre').

Per tant, en relació amb els canvis lèxics documentats en els registres editats, no reïxen les possibles substitucions *restoll* → (*estula*) ni *ordi* → (*trigorzu*), atès que l'alg. mod. conserva les solucions hereditàries. Sí, en canvi, com s'ha dit, *ganivet* → *rasor* (o *raor*).

— Finalment, si obviem els dotze casos que he considerat dubtosos, a fi i efecte d'obtenir una segona interpretació relativa del grau d'interferència lèxica, veiem que el grau de pervivència de l'herència catalana passa d'un 50,9 % a un 55 %:

TAULA 3

Camp semàntic	*Total mots*	*Mots hereditaris*		*Manlleus lèxics*		*Calcs semàntics*		*Canvis lèxics*
			%		%		%	
Noms del bestiar	23	9	39,1	14	60,9	—	—	1
Noms de la terra	24	10	41,7	14	58,3	—	—	(1)
Noms dels cereals i el farratge	5	4	80	1	20	—	—	—
Noms de la fruita	15	13	86,7	2	13,3	—	—	—
Noms de les hortalisses i els llegums	16	14	87,5	2	12,5	—	—	(3)
Noms de l'arbre i els arbres fruiters	17	1	5,9	—	—	16	94,1	—
Noms del cep, les plantes d'horta i altres	10	5	50	1	10	4	40	2
Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles	23	19	82,6	4	17,4	—	—	1
Noms de les eines agrícoles	18	8	44,4	10	55,6	—	—	1

Amb el còmput global dels cent cinquanta-un mots que resulten, obtenim:

	Total mots	*Mots hereditaris*		*Sardismes lèxics*		*Calcs semàntics*		*Canvis lèxics*
			%		%		%	
Noms considerats	151	83	55	48	31,8	20	13,2	5 (4)

Naturalment, si considerem de creació autògena els dotze casos dubtosos, sis dels quals classificats com a calcs semàntics (*bístia* i *bístia de mola* 'bestiar somerí', *jardí* 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp', *figa d'Índia* 'figa de moro', *coliflor* 'íd.'[376] i *planta de lletuga* 'lletuga, enciam'), el grau d'herència catalana passaria d'un 50,9 % a un 58,3 %.

Com a mots de procedència dubtosa, també hem tractat *berracoc* 'albercoc' (que deriva d'una interferència fonètica del sard *barracoccu* sobre la forma catalana documentada *bercoc*, pl. *bercots*),[377] *rampó* 'carràs o penjoll de fruita' (que sembla remetre al log. *rampu* 'rama, brancó'), *alba* 'rella' (?) (tal vegada una alternativa genuïna al sardisme *arbada* 'rella'), *testa d'aradu* 'cap de l'arada'; 'esteva' (?) (solució que no trobem en cap recull lexicogràfic de l'alg. ni dels parlars sards), *xapa* 'xàpol, aixada' i *xapeta* 'aixadell, xàpol petit' (que hem considerat —com fa Wagner—, italianismes, compartits per tots els parlars romànics de l'àrea septentrional de l'illa, i que hem de diferenciar onomasiològicament del sardisme *marró* 'aixada ampla, xàpol').[378]

— En definitiva, l'observació dels resultats per camps semàntics demostra que:

a) El lèxic de l'agricultura és el menys interferit pels parlars sards, amb una mitjana global del 61,5 % de solucions hereditàries (62 % si excloem els mots d'una única aparició, i 65,1 % si no incloem els mots de procedència dubtosa) dels «Noms de la producció i la indústria agrícoles», camp que agrupa sis subsistemes lèxics («Noms dels cereals i el farratge», «Noms de la fruita», «Noms de les hortalisses i els llegums», «Noms de l'arbre i els arbres fruiters», «Noms del cep, les plantes d'horta i altres» i «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»).

Els més conservadors són els camps dels «Noms dels cereals i el farratge» i els «Noms de les hortalisses i els llegums», amb una mitjana del 81 % de mots hereditaris, per bé que tant els «Noms de la fruita» com els «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles» mantenen també un alt grau de pervivència del grau de catalanitat, que supera en ambdós casos el 75 %.

376. Ja s'ha dit que la lliçó reportada a partir dels documents editats respon a la primera documentació del mot en cat. (1715) —un calc de l'it.—, molt anterior a la que registra el DECLC (*s. v. col*), de 1803.

377. Hipòtesi que ha estat tractada ací (veg. *berracoc*, 2 de § 2.III.2 «Noms de la fruita»), però també a Bosch (1999*b*, p. 43-50).

378. Tanmateix, no costa gens postular *xapeta* com a derivat genuí a partir de *xapa*, que també ha donat solucions com *xapar* 'cavar'. Cf. Veny (2003, p. 491).

La interferència exògena en aquests camps (d'un percentatge global del 38,5 %) es deu bàsicament als calcs semàntics, un 25,3 % del total de mots dels sis camps semàntics de l'agricultura, i d'alguna manera als manlleus lèxics del sard i altres parlars, que només arriben a un 13,2 % dels mots (si excloem els mots d'una única aparició, el panorama no varia substancialment: d'un 38 % de percentatge global d'interferència exògena, el 23,9 % és atribuïble als calcs semàntics i el 14,1 % als manlleus; si no incloem els mots de procedència dubtosa, baixem al 34,9 %). En aquest sentit, vint-i-un dels vint-i-tres calcs semàntics es concentren en el subsistema dels «Noms dels arbres fruiters, el cep i les plantes d'horta», on trobem els setze noms dels arbres fruiters (que representen un 94,1 % del camp dels «Noms de l'arbre i els arbres fruiters») i els cinc noms de les plantes d'horta (que constitueixen un 45,5 % del camp dels «Noms del cep, les plantes d'horta i altres»).

b) Contrasten aquests resultats amb els obtinguts en relació amb els «Noms de les eines agrícoles», en què l'herència catalana baixa aproximadament la meitat, i situem el grau de catalanitat del lèxic a un 36,4 % (un 27,8 % excloent els mots esporàdics; un 44,4 %, però, si no incloem els quatre mots de procedència dubtosa), enfront dels manlleus del sard, que representen dos terços dels mots, concretament un 63,6 % (un 72,2 % si no considerem els mots d'una única aparició; un 55,6 % si no prenem en consideració els quatre mots de procedència dubtosa).

c) A mig camí dels resultats d'ambdues consideracions, situem els «Noms de la terra», un camp lexicosemàntic que té relació tant amb l'agricultura —sobretot— com amb la ramaderia.

Així, el grau de catalanitat del lèxic se situa a un 40 % (un 45 % excloent els mots esporàdics i un 41,7 % si no incloem l'únic mot de procedència dubtosa), enfront de la interferència del sard, que representa poc més de la meitat dels mots, concretament un 60 %, bàsicament manlleus, amb un únic cas de calc semàntic (un 55 % si no considerem els mots d'una única aparició; un 58,3 % si excloem el calc semàntic *jardí*).

Com hem vist, en aquest camp el grau d'interferència exògena té unes causes ecosociolingüístiques molt més directes i evidents, sobre la base de l'organització de l'economia agrària i de la divisió del territori en funció de la necessitat de fer compatibles agricultura i pasturatge.

d) Finalment, trobem el grau de catalanitat més baix entre els «Noms del bestiar», el corpus directament vinculat amb la ramaderia i el pasturatge. L'herència del català representa només el 36 % dels mots del corpus en qüestió (per sota fins i tot del 36,4 % dels «Noms de les eines agrícoles»), enfront d'un 64 % d'interferència exògena, bàsicament manlleus (un 56 %), però també amb dos calcs semàntics dubtosos: *bístia* i *bístia de mola* per a 'bestiar somerí' (un 8 %).

Si obviem els mots amb una única documentació, les dades tendeixen a anivellar-se lleugerament: un 45 % de mots hereditaris enfront d'un 55 % d'interferència exògena (un 45 % de manlleus més un 10 % de calcs semàntics). Des d'aquesta perspectiva relativa, fins i tot el grau d'interferència exògena dels «Noms del bestiar» se situaria per sota del que apuntaven els «Noms de les eines agrícoles», amb un 72,2 % dels mots, tots manlleus (tanmateix, no podríem parlar d'aquest anivellament si excloem els dos calcs semàntics apuntats, de procedència dubtosa —d'on resultaria un 39,1 % d'herència catalana enfront d'un 60,9 % d'interferència exògena—, i encara menys si els considerem accepcions autògenes).

e) En conclusió, els tres camps més interferits són els «Noms del bestiar» (amb un 64 %), els «Noms de les eines agrícoles» (amb un 63,6 %) i els «Noms de la terra» (amb un 60 %), amb uns percentatges que contrasten amb la mitjana del 38,5 % d'interferència exògena del lèxic dels «Noms de la producció i la indústria agrícoles» (naturalment, si considerem només el subsistema lèxic dels «Noms dels arbres fruiters, el cep i les plantes d'horta», el grau d'interferència arriba fins al 74,3 %, per tal com tots els noms dels arbres fruiters responen a un calc semàntic del log. sense solució hereditària documentada).

— Des d'una perspectiva global, s'ha vist que el còmput dels cent seixantatres mots del corpus que resulta del buidat lèxic dels materials transcrits i analitzats ofereix un percentatge força equilibrat entre el grau de pervivència de l'herència catalana (un 50,9 %) i el grau d'interferència exògena (un 49,1 %).

Tanmateix, considerant un marge d'error sobre l'etimologia o la procedència d'alguns mots, he contrastat aquest resultat amb els resultats d'altres supòsits que fan augmentar fins a un sostre màxim del 58,3 % el grau de catalanitat del corpus (cosa que situaria el grau d'interferència exògena entre el sostre del 49,1 % i un mínim del 41,7 %, percentatge que, certament, presenta un panorama d'interferència lèxica força accentuat en el camp de l'agricultura i la ramaderia):

- D'una banda, sense els trenta-quatre mots amb una única aparició en els registres editats, els resultats són força equivalents, atès que el grau de pervivència de l'herència catalana passa d'un 50,9 % a un 51,9 % (i, doncs, el grau d'interferència exògena d'un 49,1 % a un 48,1 %).
- D'una altra, sense els casos considerats dubtosos, s'ha observat que el grau de pervivència de l'herència catalana passa d'un 50,9 % a un 55 % (i, per tant, el grau d'interferència exògena d'un 49,1 % a un 45 %).
- Finalment, si considerem de creació autògena els dotze casos dubtosos, sis dels quals inicialment classificats com a calcs semàntics, el grau d'herència catalana passaria d'un 50,9 % a un 58,3 % (i, doncs, el grau d'interferència exògena d'un 49,1 % a un sostre màxim del 41,7 %).
- Gràficament, i d'acord amb els resultats obtinguts (taules 1-3):

TAULA 4

Corpus lèxic	*Total mots*	*Mots hereditaris o genuïns*		*Manlleus lèxics i calcs semàntics*	
			%		%
Corpus total	163	83	50,9	80	49,1
Corpus sense els mots amb una aparició	129	67	51,9	62	48,1
Corpus sense els casos d'etimologia dubtosa	151	83	55	68	45
Corpus considerant genuïns els casos dubtosos	163	95	58,3	68	41,7

3.2.2. *Sobre la procedència de la interferència exògena*

D'acord amb l'anàlisi etimològica del buidat lèxic objecte d'estudi continguda en el cap. anterior «Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia» i tal com s'ha resumit a § 3.2.1. «Sobre el grau d'interferència exògena i d'herència catalana», l'origen dels cent seixanta-tres mots del corpus és:

TAULA 1

Origen dels mots	*Noms del bestiar*	*Noms de la terra*	*Noms dels cereals*	*Noms de la fruita*	*Noms hortalis. i llegums*	*Noms arbres fruiters*	*Noms cep i plantes*	*Noms indús. aprof. agríc.*	*Noms de les eines agríc.*	*Σ*	*%*
català	9	5	4	13	14	1	3	12	7	68	41,7
(alguerès)	—	5	—	—	—	—	2	7	1	15	9,2
sard (general)	3	7	—	1	—	—	—	1	1	13	8
sard log.	7	8	1	2	—	16	5	3	6	48	29,5
sard log. sept.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1,2
sasserès	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	0
sard log./ sasserès	3	—	—	1	1	—	1	1	3	10	6,1
gal·lurès	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,6
gal./sass.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,6
castellà	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1,2
italià	—	—	—	—	1	—	—	—	2	3	1,9
Total	25	25	5	17	17	17	11	24	22	163	100

Si obviem els dotze casos que he considerat d'etimologia o de procedència dubtosa, obtenim el còmput següent:

TAULA 2

Origen dels mots	*Noms del bestiar*	*Noms de la terra*	*Noms dels cereals*	*Noms de la fruita*	*Noms hortalis. i llegums*	*Noms arbres fruiters*	*Noms cep i plantes*	*Noms indús. aprof. agríc.*	*Noms de les eines agríc.*	*Σ*	*%*
català	9	5	4	13	14	1	3	12	7	68	45
(alguerès)	—	5	—	—	—	—	2	7	1	15	10
sard (general)	3	7	—	1	—	—	—	1	1	13	8,6
sard log.	6	7	1	1	—	16	4	2	5	42	27,8
sard log. sept.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1,3
sasserès	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	0
sard log./ sasserès	3	—	—	—	1	—	1	1	2	8	5,3
gal·lurès	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	0
gal./sass.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,7
castellà	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1,3
italià	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	0
Total	23	24	5	15	16	17	10	23	18	151	100

En aquest supòsit, com s'ha dit a l'apartat anterior, sis dels dotze casos d'etimologia o de procedència dubtosa estan analitzats com a calcs semàntics (*bístia* i *bístia de mola* per a 'bestiar somerí' —accepcions coincidents amb les de sengles formes anàlogues del gal. i del log., respect.—, *jardí* 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp' —accepció del log. *giardinu*, al marge de l'etimologia primigènia del fr.—, *figa d'Índia* 'figa de moro' —amb solucions anàlogues en log. i sass., però també en diversos parlars catalans—, *coliflor* 'íd.' —un calc de l'it., ben antic— i *planta de lletuga* 'lletuga, enciam' —tal vegada d'estructura calcada del log.). Els altres sis casos de procedència dubtosa s'han resolt inicialment com a solucions d'interferència exògena: *berracoc* 'albercoc' (que deriva d'una interferència fonètica del sard *barracoccu* sobre la forma catalana documentada *bercoc*, pl. *bercots*),[379] *ram-*

379. Hem vist que fóra plausible un explicació anàloga per a l'alg. *bísol* 'pèsol', sobre una base catalana —no documentada—, a partir de la pressió del log. *pisúlu* (o *pisólu*) i sass. *biséllu*.

pó 'carràs o penjoll de fruita' (que sembla remetre al log. *rampu* 'rama, brancó'), *alba* 'rella' (?) (tal vegada una alternativa genuïna al sardisme *arbada* 'rella'), *testa d'aradu* 'cap de l'arada'; 'esteva' (?) (solució que no trobem en cap recull lexicogràfic de l'alg. ni dels parlars sards), *xapa* 'xàpol, aixada' i *xapeta* 'aixadell, xàpol petit' (que hem considerat —com fa Wagner— italianismes, compartits per tots els parlars romànics de l'àrea septentrional de l'illa: log. sept., sass., gal. i alg.).

Per altra banda, hem vist que és complex classificar els mots des de la perspectiva de llur procedència romànica, molt especialment quan hom constata un contínuum lèxic entre els diversos parlars romànics que ocupen el nord de Sardenya (cat., sass., log. sept. i gal.), que sovint comparteixen determinades solucions lèxiques. En aquest sentit, el marge d'error és significatiu a l'hora de classificar els mots, sobretot si es té en compte el punt de vista diacrònic d'una única varietat lingüística, la del català.

Tanmateix, podem concloure alguns aspectes significatius sobre la procedència de la interferència exògena:

a) Dels vuitanta mots que atribuïm a interferència exògena (un 49,1 % del corpus), seixanta-tres són sardismes (un 38,6 % del total de mots estudiats, que es correspon amb un 78,8 % dels mots no hereditaris), generalment imputables al sard log. (que oscil·la entre el 60 % i el 62,5 %,[380] sense tenir en compte les solucions compartides pel log. i el camp. —que atribueixo al sard en general— i les compartides pel log. i el sass.), com podem observar en aquesta anàlisi parcial:

TAULA 3

Procedència	*Mots*	*%*
sard (general)	13	16,3
sard log.	48	60
sard log. sept.	2	2,5
sasserès	0	0
sard log./sasserès	10	12,5
gal·lurès	1	1,2
gal./sasserès	1	1,2
castellà	2	2,5
italià	3	3,8
Total	80	100

380. Afegint els dos mots imputables al log. sept.: *messadora* 'falç' i *rustalla* 'podall de mànec llarg'.

Encara hi podríem afegir el 12,5 % dels vuitanta mots que comparteixen log. i sass., amb la qual cosa la interferència del sard augmenta fins al 91,3 % (setanta-tres dels vuitanta mots de procedència exògena).

Ara bé, si, d'acord amb la taula 2, obviem els dotze casos considerats de procedència dubtosa, augmenta encara més el percentatge d'interferència del sard:

TAULA 4

Procedència	*Mots*	*%*
sard (general)	13	19,1
sard log.	42	61,8
sard log. sept.	2	2,9
sasserès	0	0
sard log./sasserès	8	11,8
gal·lurès	0	0
gal./sasserès	1	1,5
castellà	2	2,9
italià	0	0
Total	68	100

En aquest supòsit, dels seixanta-vuit mots que atribuïm clarament a interferència exògena, cinquanta-set són sardismes (un 83,8 % dels mots no hereditaris), generalment imputables al sard log. (que oscil·la entre el 61,8 % i el 64,7 %, sense tenir en compte les solucions compartides pel log. i el camp. i les que comparteixen log. i sass.). I, si hi afegíssim l'11,8 % dels seixanta-vuit mots que comparteixen log. i sass., la interferència del sard augmentaria fins al 95,6 % (seixanta-cinc dels seixanta-cinc mots de procedència exògena).

b) Contràriament, es pot confirmar que la interferència lèxica del sass. és molt minsa, entre altres raons perquè no podem atribuir exclusivament al sass. cap solució lèxica, malgrat que —d'acord amb la taula 3— deu dels vuitanta mots de procedència exògena (el 12,5 %) són solucions compartides pel sass. i el log. (*burricu* 'ase jove', *mannalita* 'truja domèstica d'engreix' [?], *mannalitu* 'porc domèstic d'engreix' [?], *figa d'Índia* 'figa de moro', *fondu* 'cep', *càriga* 'figa seca', *aradu* 'arada', *marró* 'aixada ampla, xàpol', *testa d'aradu* 'cap de l'arada', 'esteva' [?]) i un (l'1,2 %) amb el gal. (concretament *txoba* 'parella de bous lligats' i 'coble de bous joves'), als quals podem afegir els noms de les eines *xapa* 'xàpol, aixada' i *xapeta* 'aixadell, xàpol petit', que evidencien una continuïtat lèxica entre alg., sass., log. sept. i gal. (mots, d'acord amb Wagner, imputables a l'it.), a més del cas

de *rustalla*, que, malgrat coincidir amb la solució del log. sept., remet al gal. i al cors.

Tanmateix, al marge del lèxic del corpus estudiat, els registres editats recullen des de la fi del segle XVII el manlleu del sass. (i gal.) *bàrriu* (o *barri*) 'càrrega; dues portadores', que sembla haver substituït la forma genuïna *càrrega* (o *càrriga*), documentada en els nostres registres únicament a la fi del segle XVII. En canvi, els registres editats no donen cap indici del canvi *cremar* → *brujar* imputable també al sass., forma ben consolidada en alg. mod., ni tampoc del canvi *gos* → *cutxu*, solució característica de l'alg. mod. (← sass./gal.).[381]

c) Observem que és testimonial la interferència del cast. (*judia* 'fesol', un castellanisme ben viu en alg. mod., a més de les solucions *iegua* 'egua' i *síndia* 'síndria', sense continuïtat en alg. mod. i més aviat resultat d'interferències formals o estilístiques), del gal. (si considerem un calc semàntic *bístia* per a 'bestiar somerí', a més del cas que he comentat en l'apartat anterior de *txoba*) i de l'it. (*xapa* i *xapeta*, a més del calc semàntic *coliflor*, que datem el 1715 en alg., molt abans que la primera documentació de 1803 que es coneixia fins ara en cat.).

d) Des d'una perspectiva etimològica, alguns sardismes són fruit del component d'origen cast. que caracteritza el sd., molt especialment el log., com ara *aqueta* 'egua jove, petita', *burricu* 'ase petit, jove' i *pia* 'cavall clapat', tots pertanyents al camp semàntic dels «Noms del bestiar».

e) Finalment, dels vuitanta-tres mots de procedència catalana, quinze són solucions lèxiques o accepcions genuïnes de l'alg., que es corresponen a un 9,2 % dels cent seixanta-tres mots estudiats.

- Noms de la terra: *bardissa* 'part extrema d'una vinya sembrada de llegum i cereals o plantada d'arbres fruiters', *llaurera* 'camp de blat i altres cereals; sembrat', *tanca* (o *tanqueta*) 'terreny clos, de conreu o de pastura, de propietat privada', *taular* 'bancal, taulat', *vinya* (o *vinyeta*) 'terreny plantat d'arbres fruiters' i 'camp de blat i cereals'.
- Noms del cep, les plantes d'horta i altres: *cara de faves* 'favera', *mare de card* 'base o tija principal de la planta del card'.
- Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles: *bigaró* 'biga llarga i estreta per apuntalar parres', *braç* 'branca d'arbre o de cep', *forcàs* 'estaló, esp. per sostenir o apuntalar branques d'arbres fruiters', *plantó* 'plançó'.
- Noms de les eines agrícoles: *paleta* 'rastell, extrem de l'agullada'.

Amb una única aparició i amb accepció —de motivació metafòrica— compartida amb alguna altra varietat de la llengua catalana, també podem considerar genuïns tres mots dels «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»: *coll (de*

381. Per a la cronologia d'aquestes solucions de procedència sasseresa, veg. 3.2.3 «Sobre la cronologia de la interferència exògena».

fondu) 'cimal o coll del cep', *peu (d'arbre)* 'plançó' i 'soca o cama d'arbre' (amb solucions anàlogues en sd., però) i *ull* 'gemma o ull del sarment' (accepció ben viva en alg. mod.).

A aquesta llista encara podríem afegir lliçons que responen a solucions fonètiques pròpies de l'evolució de alg., com ara *craba* 'cabra' (amb metàtesi) i *restal* 'destral' (amb rotacisme assimilatori, amb metàtesi prèvia), que hem de diferenciar de formes com *berracoc* 'albercoc' (a partir d'un estadi genuí documentat *bercoc* i pl. *bercots*) i *bísol* 'pèsol' interferides pel sd. i/o sass.

També és remarcable, des del punt de vista de la morfologia lèxica, la capacitat d'aplicació de la derivació genuïna que els nostres documents reflecteixen a partir del sufix aspectiu dim. *-et/-eta*, amb independència de la pròcedència dels lexemes de base: *jardí* → *jardinet*, *salt* → *saltet*, *tanca* → *tanqueta*, *vinya* → *vinyeta*, a voltes fins i tot amb canvi de significat: *xapa* → *xapeta* (diferència, però, que també és present en sengles solucions anàlogues dels parlars sards septentrionals). En aquest sentit, el 1810 trobo *marronet* en un *Registre de danys*, a partir del sardisme *marró* 'aixada ampla, xàpol'.

Al marge del corpus estudiat, notem *castanya* per a 'recipient per a aigua', que és una accepció genuïna (veg. n. 40 del registre 4 en format digital).

3.2.3. *Sobre la cronologia de la interferència exògena*

Des d'una perspectiva diacrònica, els resultats obtinguts en relació amb l'anàlisi cronològica de la interferència lèxica per camps semàntics a partir del buidat lèxic dels *Registres de danys* editats (1683-1784) abonen parcialment el supòsit de partida quant a la datació de la interferència exògena —sobretot sarda— en els *Registres de danys de la Barracelleria algueresa* (1683-1829), que semblava girar a l'entorn del segle XVIII.

En aquest sentit, a partir de l'edició dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), ja vaig apuntar que probablement el segle XVIII era el dels grans canvis pel que fa a la caracterització de l'alguerès, si més no des d'una perspectiva lèxica. I ho afirmava sobre la base d'analitzar el grau de catalanitat dels noms genèrics de la fruita i dels noms de les varietats de fruita (Bosch, 1999*b*, p. 195-200). Però també ho vaig apuntar el 1999 en l'estudi «Aplicació de la perspectiva ecosociolingüística en la variació: penetració i extensió dels sardismes en l'alguerès», basat precisament en les dades lèxiques i graficofonètiques que m'oferien els textos estudiats en aquell treball de llicenciatura (Bosch, 2002, p. 34-39).

I ja aleshores vaig defensar una doble casuística de fenòmens quant a la interferència lèxica del sard, que no únicament tenia en compte l'observació detallada dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), sinó també els *Registres de danys* (1683-1829) i els *Capítols* de la *Barracelleria* algueresa (1683-1836). D'una banda,

vaig postular que és precisament al segle XVIII «que els documents mostren vacil·lacions entre solucions catalanes i sardes del tipus *bercoc* vs. *berracoc* 'albercoc', *cep* vs. *fondo* 'cep', *cirera* vs. *cariasa* 'cirera', *cremar* vs. *brujar* 'cremar', *empelt* vs. *enfirquidura* 'empelt', *madur* vs. *cuit* 'madur', *nespla* vs. *nèspula* 'nespla', *tomata* vs. *pomata*, etc.», complementàriament al fet que per a altres conceptes hom troba «sardismes sense alternança genuïna, com ara *budroni* 'raïm, penjoll de raïm', *còrbula* 'senalla' i *bèrtula* 'alforja', que s'aniran reproduint als registres de danys al llarg del període 1683-1829» (Bosch, 2002, p. 34-35).

I concretament en relació amb el lèxic de la fruita vaig reportar una primera aproximació a la cronologia de la interferència lèxica, a vegades fixant els canvis a cavall dels segles XVIII i XIX, com ara amb el cas del mot *cirera*, documentat des del 1696 fins al 1760, enfront del sardisme *cariasa* 'cirera', registrat a partir de 1802; si bé entre 1762 i 1802 registrava la forma *cilera* (generalment grafiat «silera»), resultat d'una ultracorrecció del rotacisme *-l-* > [ɾ] (Bosch, 2002, p. 34, n. 38; Bosch, 1999*b*, p. 50), fins i tot aplicat a una varietat de pruna: *pruna cilera* (1765) enfront del calc *pruna cariasa* (1804) per a 'pruna cirera' (Bosch, 1999*b*, p. 147).[382]

Altres vegades fixant els canvis a mitjan segle XVIII, amb l'alternança *tomata*/*pomata*, que ofereix formes patronímiques amb *t-* (*tomata*, *tumata*), entre 1700 i 1738, mentre que les solucions amb *p-* (*pomata*, *pumata*) —per interferència de solucions del log. sept. i sass.— no apareixen fins al 1745 (Bosch, 2002, p. 35, n. 39; Bosch, 1999*b*, p. 139-140).

I, finalment, fixant els canvis encara més enrere, a cavall dels segles XVII i XVIII, com és el cas de l'alternança *bercoc*/*berracoc*: «trobem la forma patrimonial —dialectal— (amb les lliçons *barcohs*, *barcots*, *barcoc*, *barqoc*, etc.) des de 1684 fins al 1696, mentre que la solució amb epèntesi —exògena— és documentada des del 1691, que esdevindrà sistemàtica en els documents del XVIII i XIX» (Bosch, 2002, p. 35, n. 39, i també a Bosch, 1999*b*, p. 43-44).

Però analitzem-ho amb detall des d'una òptica global sobre la base del corpus lèxic dels cent seixanta-tres mots del camp semàntic de l'agricultura i la ramaderia:

a) Es confirma que és al segle XVIII quan podem datar els pocs canvis lèxics documentats (és a dir, els casos de substitució de solucions hereditàries per solucions exògenes sardes, consolidades a mitjan segle XVIII):

382. Per al canvi *cirera* → *cariasa*, veg. n. 355.

TAULA 1

Mot hereditari	*Datació*	*Mot exogen*	*Datació*	*Altres formes*	*Datació*
bercoc (pl. *bercots*)	1693	*berracoc*	1699-1784		
cep	1683-1754	*fondu*	1698-1784		
egua	1699-1715	*ebba* (o *eba*)	1777-1778	*iegua*	1707-1764
empelt	1683-1724	*enfirquidura*	1701-1784		
ganivet	1743	*rasor*	1734-1767	*raor*	1734-1743
palma	1701-1715	*fondu de palma*	1753-1758		

Hi he afegit el sardisme *berracoc*, per interferència fonètica del sard *barracoccu* sobre la solució catalana documentada *bercoc* (pl. *bercots*), totes dues solucions ben presents en els *Registres de danys* de final del segle XVII.

Respecte dels canvis lèxics reportats en l'edició *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), al marge del fet de no trobar en els *Registres de danys* editats cap lliçó del canvi *cirera* → *cariasa* comentat més amunt, aquests documents tampoc no han donat cap indici del canvi lèxic *fesol* (1698-1699) → *judia* (1730), per tal com trobo sistemàticament *judia* des del 1738 sense la solució hereditària alternativa (com hem vist una mica més amunt, un cas ben aïllat d'interferència lèxica del cast., al marge de les solucions no reeixides documentades al llarg del segle XVIII *iegua* 'egua' —entre 1707 i 1764— i *síndia* 'síndria' —entre 1728 i 1768, si bé amb casos des de 1726—, pràcticament atribuïbles a la mateixa mà i més aviat formals o estilístiques).

b) A aquests casos podem afegir altres canvis no tan evidents, com ara la desaparició de *llaurera* 'camp de blat i altres cereals; sembrat' a començament del segle XVIII (com hem vist, tal vegada per la generalització o l'extensió semàntica de *narboni* 'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat' → 'camp de blat i altres cereals', i de *salt* 'terreny obert que es pot conrear', fins i tot de *vinya* 'íd.' → 'terreny plantat d'arbres fruiters' i 'camp de blat i cereals'), i també els calcs semàntics *mata de card, mata de faves* i *planta de lletuga*, no del tot consolidats:

TAULA 2

Mot hereditari	*Datació*	*Mot exogen*	*Datació*	*Altres formes*	*Datació*
card	1683	*mata de card*	1699-1768	*mata de gard*	1768-1777
fava (o *faves*)	1683-1784	*mata de faves*	1734-1763		
llaurera	1683-1702	*narboni* (i altres)	1724-1784		
lletuga	1699-1715	*planta de lletuga*	1702-1715		

c) Al marge dels canvis no reeixits *egua* → *iegua* (1707-1764) —sinó *egua* → *ebba* (o *eba*)— i *síndria* → *síndia* (1728-1768) imputables a interferències del cast., també he documentat al segle XVIII altres intents de substitució lèxica de formes genuïnes per solucions exògenes (del sard) que no s'han consolidat en alg. mod., per tal com s'hi han mantingut les solucions hereditàries:

TAULA 3

Mot hereditari	*Datació*	*Casos*	*Alg. modern*	*Mot exogen*	*Datació*	*Casos*	*Accepció*
restoll	1753	2	[ras'tol]	*estula*	1758	1	'rostoll'
taular	1733-1738	2	[taw'ra]	*tula*	1728	3	'bancal, taulat'

d) Quant als setanta-tres mots de procedència exògena sense solució hereditària documentada —tant manlleus lèxics com calcs semàntics (i, doncs, excloent-hi els casos de la taula 1)—, és remarcable notar que un terç dels manlleus ja apareixen a la fi del segle XVII (concretament un 35,6 % dels mots), enfront d'un 64,4 % de solucions documentades per primer cop al segle XVIII, majoritàriament a la primera meitat de segle (un 43,8 %), i més reduïts els de la segona meitat del segle XVIII (un 20,6 %):

TAULA 4

Camps semàntics	*Manlleus*[383] *final XVII*		*Manlleus 1a meitat XVIII*		*Manlleus 2a meitat XVIII*	
	mots	*%*	*mots*	*%*	*mots*	*%*
Noms del bestiar	6	42,9	6	42,9	2	14,2
Noms de la terra	3	20	7	46,7	5	33,3
Noms dels cereals i el farratge	—	—	—	—	1	100
Noms de la fruita	—	—	2	66,7	1	33,3
Noms de les hortalisses i els llegums	—	—	2	66,7	1	33,3
Noms de l'arbre i els arbres fruiters	6	37,5	6	37,5	4	25
Noms del cep, les plantes d'horta i altres	1	25	3	75	—	
Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles	4	100	—	—	—	—
Noms de les eines agrícoles	6	46,2	6	46,2	1	7,6
Total	26	35,6	32	43,8	15	20,6

383. En la taula, sota l'epígraf de *manlleus*, incloc també els calcs semàntics, a més dels préstecs o manlleus lèxics.

Això fa reconsiderar i avançar el període de penetració de sardismes en l'alguerès dels nostres documents, de mans més o menys lletrades —i, doncs, molt probablement reflex de la llengua parlada, si més no en l'àmbit de la pagesia. Constatem que als dos darrers decennis del segle XVII ja s'han introduït —i, en més d'un cas, consolidat— sardismes ben vius en alg. mod. (com ara *budroni* 'un raïm, penjoll', *ju* 'coble de bous', *marró* 'aixada ampla, xàpol', *rustalla* 'podall de mànec llarg' i *salt* 'terreny obert que es pot conrear' i les solucions analítiques dels noms dels arbres fruiters). I més encara quan s'ha pogut demostrar (veg. § 3.1.) que alguns sardismes documentats a la primera meitat del segle XVIII a partir dels materials d'aquest estudi (*pirastu* [1714] 'pereta, esp. arrodonida' i 'perelló', *perenginy* [1734] 'varietat de pereta'), en els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829) ja són registrats a la fi del segle XVII (anàlogament, la primera lliçó de *figa d'Índia* —que, amb reserves, he considerat un calc semàntic— en els registres editats és de 1764, malgrat que ja trobo el mot en un *Registre de danys* de 1744). Altres casos són *enfirquidura* 'empelt' i *messadora* 'falç', que trobo per primera vegada el 1701 i el 1734 respect. en els registres editats, si bé ja apareixen tots dos el 1693 en un altre *Registre de danys*, i *pia* 'cavall clapat', que documento en els registres editats, en una única ocasió, el 1743, si bé ja és present en un *Registre de cavalls* de 1700-1701.

Si hi afegim els cinc sardismes —i el castellanisme *iegua*— que han substituït sengles mots hereditaris documentats, amb el canvi *bercoc* (pl. *bercots*) → *berracoc* inclòs (veg. *supra*, taula 1) i, per tant, prenem en consideració el total dels vuitanta mots de procedència exògena (d'acord amb la taula 1 de § 3.2.1. i la taula 3 de § 3.2.2.), no varia gaire el percentatge d'estrangerismes —bàsicament sardismes— documentats a final del segle XVII (d'un 35,6 % dels mots passem a un 33,3 %, enfront d'un 66,7 % de solucions documentades per primera vegada al segle XVIII,[384] un 45,4 % a la primera meitat de segle i un 21,3 % a la segona meitat):

TAULA 5

Camps semàntics	*Manlleus*[385] *final XVII*		*Manlleus 1a meitat XVIII*		*Manlleus 2a meitat XVIII*	
	mots	*%*	*mots*	*%*	*mots*	*%*
Noms del bestiar	6	37,5	7	43,8	3	18,7
Noms de la terra	3	20	7	46,7	5	33,3
Noms dels cereals i el farratge	—	—	—	—	1	100
Noms de la fruita	1	25	2	50	1	25
Noms de les hortalisses i els llegums	—	—	2	66,7	1	33,3

384. Recordem, però, que el canvi *empelt* → *enfirquidura* ja es dóna el 1701.
385. Com he explicat a la n. 383, hi incloc també els calcs semàntics.

TAULA 5 *(Continuació)*

Camps semàntics	*Manlleus final* XVII		*Manlleus 1a meitat* XVIII		*Manlleus 2a meitat* XVIII	
	mots	*%*	*mots*	*%*	*mots*	*%*
Noms de l'arbre i els arbres fruiters	6	37,5	6	37,5	4	25
Noms del cep, les plantes d'horta i altres	2	33,3	3	50	1	16,7
Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles	4	80	1	20	—	—
Noms de les eines agrícoles	6	42,9	7	50	1	7,1
Total	28	33,3	35	45,4	17	21,3

Finalment, si de la taula 5 eliminem els dotze casos de procedència dubtosa (veg. taula 3 de § 3.2.1 i taula 2 de § 3.2.2.), el marge d'error tampoc no fa modificar substancialment els resultats, per tal com el percentatge d'estrangerismes documentats a final del segle XVII passaria d'un 33,3 % dels mots a un 32,3 %, enfront d'un 67,7 % de solucions documentades per primer cop al segle XVIII, un 47,1 % a la primera meitat de segle i un 20,6 % a la segona meitat):

TAULA 6

Camps semàntics	*Manlleus*[386] *final* XVII		*Manlleus 1a meitat* XVIII		*Manlleus 2a meitat* XVIII	
	mots	*%*	*mots*	*%*	*mots*	*%*
Noms del bestiar	4	28,6	7	50	3	21,4
Noms de la terra	2	14,3	7	50	5	35,7
Noms dels cereals i el farratge	—	—	—	—	1	100
Noms de la fruita	—	—	2	100	—	—
Noms de les hortalisses i els llegums	—	—	2	100	—	—
Noms de l'arbre i els arbres fruiters	6	37,5	6	37,5	4	25
Noms del cep, les plantes d'horta i altres	2	40	2	40	1	20
Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles	3	75	1	25	—	—
Noms de les eines agrícoles	5	50	5	50	—	—
Total	22	32,3	32	47,1	14	20,6

386. Com he explicat a la n. 383, hi incloc també els calcs semàntics.

Gràficament, i d'acord amb els resultats obtinguts (taules 4-6), es confirma que un terç dels mots de procedència exògena —bàsicament sardismes— són documentats als dos darrers decennis del segle XVII (des de 1683), mentre que el percentatge més alt d'interferència lèxica es dóna al llarg de la primera meitat del segle XVIII, amb un percentatge que gira a l'entorn del 45 % (enfront d'un 20 % de solucions exògenes datades al llarg de bona part de la segona meitat del segle XVIII, fins al 1784):

TAULA 7

Corpus lèxic de procedència exògena	*Manlleus*[387] *final XVII*		*Manlleus 1a meitat XVIII*		*Manlleus 2a meitat XVIII*	
	mots	*%*	*mots*	*%*	*mots*	*%*
Sense els set canvis documentats de taula 1	26	35,6	32	43,8	15	20,6
Amb el còmput total dels vuitanta estrangerismes	28	33,3	35	45,4	17	21,3
Sense els dotze casos de procedència dubtosa	22	32,3	32	47,1	14	20,6
Mitjana de datació dels manlleus		33,7		45,5		20,8

Ja s'ha dit, però, que aquests percentatges són relatius i es basen en les freqüències quantificades a partir dels criteris de selecció de registres editats, per la qual cosa no ha d'estranyar que alguns sardismes documentats a la primera meitat del segle XVIII (*pirastu* [1714] 'pereta, esp. arrodonida' i 'perelló', *messadora* [1734] 'falç', *perenginy* [1734] 'varietat de pereta', *pia* [1743] 'cavall clapat', etc.) apareguin a la fi del segle XVII en altres *Registres de danys* i altres documents de la *Barracelleria* algueresa.

e) Aquesta cronologia de la interferència exògena s'adiu força amb la que apunten alguns mots no inclosos en el corpus dels camps lèxics seleccionats però amb una estreta relació semàntica, com ara mots relatius a les mesures de transport o de capacitat, mots relacionats amb els arreus i ormeigs del bestiar i amb les activitats del cicle agrícola, mots que designen les tècniques o mecanismes per a quantificar la producció agrícola o mots relacionats amb el relleu i l'orografia (camps que he analitzat de manera molt puntual).

Em refereixo al fet que un buidat més ampli del lèxic —obert a altres camps semàntics— dels *Registres de danys* editats sembla reforçar la constatació que un terç de les interferències lèxiques dels parlars sards són documentades a la fi del segle XVII, i també es confirma que és al llarg de la primera meitat del segle XVIII quan es consoliden molts d'aquests casos de substitució lèxica.

387. Com he explicat a la n. 383, hi incloc també els calcs semàntics.

Vegem-ne alguns casos (imputables sobretot al log., però també al sass.) que he recollit a tall comparatiu, avui ben vius en alg. mod. (indico entre parèntesis el període de datació en els registres editats):

— Documentats a la fi del segle XVII (en els *Registres de danys*):

• *bàtil* 'drap al dors del cavall i de l'ase per protegir-lo de la sella o del bast' (1686-1728);

• *bàrriu* (o *barri*) 'càrrega' i 'dues portadores' (← sass./gal.), que ha substituït el mot hereditari *càrrega* (o *càrriga*), cosa que podem comprovar sobre la base de les lliçons documentades en els *Registres de danys* (1683-1784), per tal com mostren una alternança de solucions a la fi del segle XVII:

Mot hereditari	*Datació*	*Mot exogen*	*Datació*
càrrega	1684-1695	*bàrriu*	1684-1724[388]
(o *càrriga*)[389]	1684-1685	(o *barri*)	1693-1784[390]

• *bèrtula* 'alforja' (1686-1728), amb una primera lliçó «una bèrtula de peras»;

• *juali* 'jou' (1699-1768), sense solució hereditària alternativa documentada, que degué afavorir el desplaçament semàntic del sardisme *ju* (o *juu*) 'unitat de mesura de superfície' → 'coble de bous';

• *manna* 'garba' (1693-1784), presumiblement havent substituït la solució catalana *garba* (com apunten els *Capítols* de 1762 i 1783, redactats en cast., que recullen la forma *galbas* com a solució vulgar, amb canvi fonètic de la *r* travada característic de l'alg. mod.). Cf. *garbons* (1738) per al sarment.

— Documentats a la primera meitat del segle XVIII:

• *ena* 'aiguamoll' (1724-1778), que trobo només en referències toponímiques;

• *espina (de càriga)* 'rama de punxes per a assecar figues' (1706-1783, si bé ja documento el mot en un *Registre de danys* de 1692), en aquest cas un calc semàntic a partir del log. *ispina* 'íd.';[391]

• *messar* 'segar', que trobo per primera vegada el 1743 (adj. *messat*) i el 1758 (v. *messar*), havent substituït *segar* (documentat al llarg del segle XVII); al marge del derivat *messadora* 'falç' (1734), que reporto a § 2.IV. «Noms de les eines agrícoles»;

• *pisquina* 'estanyol; bassa' (1758-1777), que, com *ena*, trobo només en referències toponímiques.

388. Des de 1693 en els *Registres de danys* editats.

389. No apareixen aquestes solucions hereditàries en els *Registres de danys* editats.

390. Des de 1706 en els *Registres de danys* editats.

391. També hem considerat un calc semàntic *fil* o *filars* 'enfilalls per a assecar fava, figa seca, etc.' (a partir del sard *filare de cariga* o *filu de figu* 'enfilall de figues seques'), amb casos documentats a la fi del segle XVII: *fil de càriga* (1697) i *filars de càriga* (1697), si bé en els registres editats la primera lliçó és *fils de fava* (1714). Veg. *càriga*, 8 de § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

Una menció a part es mereix el sardisme *molendu* 'ase' (← log. *molènte* 'íd.', de *mòlere* 'moldre' < ll. MOLĔRE), que, tot i pertànyer al camp semàntic dels «Noms del bestiar», no apareix en els *Registres de danys* editats, si bé el documentem en altres registres des de 1693. Es tracta, doncs, d'un sardisme ben antic, ja registrat a la fi del segle XVII, i ben viu en alg. mod. —amb realització [muˈrɛn̪du], f. [muˈrɛn̪da]—, com *burricu* 'ase jove' (cosa que contrasta amb el desús de *bístia* o *bístia de mola* per a 'bestiar somerí').[392]

En canvi, altres camps o subsistemes lèxics semblen ajornar cronològicament la penetració de manlleus ben vius en alg. mod. fins ben entrat el segle XIX. En aquest sentit, i per citar-ne algun exemple, els registres editats mantenen mots hereditaris com *gos* i *cremar* al llarg del segle XVIII; i, per tant, no evidencien cap indici dels canvis *gos* → *cutxu* i *cremar* → *brujar* avui ben consolidats (i això es confirma en altres documents de la *Barracelleria* algueresa):

- *gos*, que documento en els registres editats el 1698 i el 1733, també és ben present en els *Capítols* redactats en cat. entre la fi del segle XVII i mitjan segle XVIII (1691, 1703, 1724, etc.).[393]

De fet, no registro l'alg. mod. *cutxu* 'gos' [kuˈt͡ʃu] (← sass./gal. [kuˈt͡ʃut͡ʃu] 'cadell', cors [kuˌt͡ʃu kuˈt͡ʃu])[394] en cap document de la *Barracelleria* del segle XVIII, tot i que ja devia ser present en l'alguerès col·loquial del darrer terç del segle XVIII o de l'inici del segle XIX, atenent a la recomanació de Bartomeu Simon «Del *ca* y no del *cuchu*».[395]

- No trobo traces del canvi *cremar* → *brujar* (← sass. *brusgià*) en cap dels registres editats ni tampoc en altres *Registres de danys* del període 1683-1784; de fet, registro *cremat* (i variants) entre 1753 i 1777. El 1802, però, ja trobo en un *Registre de danys* la solució *brujada* 'cremada', i el 1810 *han brujat* 'han cremat'.

Finalment, si ens fixem en els noms dels colors del pelatge del bestiar, especialment de bous i cavalls, s'ha observat que el grau d'interferència del sard augmenta progressivament —en quantitat i en varietat— al llarg de la segona meitat del segle XVIII, sobretot a partir de 1763. És més, a la fi del segle XVII només trobo la lliçó *bístia negra* (1699). Tanmateix, caldria contrastar aquest supòsit a partir del buidat lèxic dels *Registres de cavalls* i dels *Registres de bestiar viu*, aspecte que s'allunya de l'abast i dels objectius d'aquest estudi.

392. Veg. 3 de «Noms del bestiar». I s'ha vist el grau de consolidació d'aquest sardisme aplicat a *berracoc molentinu* 'varietat d'albercoc', documentat el 1812 en els *Registres d'estimes de fruita* (Bosch, 1999*b*, p. 49-50).

393. Documento «una cadena de gos» (1698) i el pl. «gosos» (1733). Als *Capítols* de 1691 i de 1703 ja llegim que «los pastors [...] no púgan ni dègan portar més de un gos» (ASCA 394/2, f. 4*v*) i «[...] més que un gos ab ells» (ASCA 394/7, f. 3*r*), també als *Capítols* de 1724 (ASCA 394/13, f. 3*r*).

394. VDFG (*s. v. cucciucciu*), VDS (*s. v. cucciùcciu*), VISAM (*s. v. cucciolo*), VIG (*s. v. cucciolo*), DCF (*s. v. cúchju*). Cf. Corbera (2000, p. 161-162), que obvia les solucions del sass. (i gal.) i opta per la creació autògena.

395. Caria (1991, p. 132); Armangué (1996, p. 254).

Vegem-ne, però, l'evolució cronològica al llarg del segle XVIII a partir exclusivament dels *Registres de danys* editats:

— Entre 1701 i 1707 no en registro cap cas.

— Entre 1714 i 1749 trobo nou lliçons amb adjectivació cromàtica d'herència catalana enfront de quatre solucions de procedència exògena:

• En el *Registre de danys* de 1714-1715 documento dues lliçons de *bou negre*, *cavall negre* i *bou vermell*; en el de 1733-1734, *bou negre* i *bou vermell*; en el registre de 1743-1744 trobo la lliçó *bou de pèl vermell*, a més de *bou vermell*, i finalment *cavall negre* (1749).

• La primera solució interferida pel sard és *cavall murru negra* (1724, que torno a trobar el 1743), amb *murru* 'gris'; seguida cronològicament de *bou vermell alipintu* (1738), amb *alipintu* 'de diversos colors, tacat dels flancs', i *bou canu* 'gris fosc, cendra' (1743).

• En canvi, ja s'ha remarcat en aquest apartat que dins el corpus lèxic objecte d'estudi trobo el sardisme *pia* 'cavall clapat' (de la mà de l'homònim cast.) en una única ocasió en els registres editats, de 1743, si bé ja n'he registrat altres lliçons en un *Registre de cavalls* de 1700-1701.

— Entre 1753 i 1759 només registro dues lliçons: *cavall de pèl murru* (1754) i *bou negre* (1759).

— Entre 1763 i 1784 trobem una gran quantitat de solucions d'interferència sarda, d'una notable riquesa onomasiològica, amb adjectius com:[396]

• *alipintu* 'de diversos colors, tacat dels flancs': *nuedu alipintu* (1783);
• *baiu* 'bai': *aqueta baia* (1777);
• *canu* 'gris fosc, cendra': *bou canu* (1763, ja documentat el 1743);
• *castanju* 'castany': *cavall castanju* (1777);
• *espanu* 'roig clar' i 'entre blanc i bai': *bou espanu* (1768);
• *mèlinu* 'falb': *nuedu mèlinu* (1783);
• *merulinu* 'negre de la merla': *bou merulinu* (1763);
• *múrinu* 'bru': *bou múrinu* (1783)
• *murru* 'gris': *aqueta murra* (1777), *cavall murru* (1778);
• *múrtinu* 'roig, saur': *aqueta múrtina* (1784), *cavall múrtinu* (1778);
• *úrpinu* 'color de la guineu' i 'blanc amb taques vermelles': *bou úrpinu* (1768);
• *varju* 'de colors varis': *bou de pèl varju* (1763), *bou varju* (1777);
• *vertigatu* 'amb franges negres o fosques': *bou vertigatu* (1768).

Fins i tot a partir de calcs semàntics:

396. Al marge d'altres noms més específics, amb doble adjectivació, a voltes amb compostos ben heterogenis que fan referència al pelatge i/o a algunes característiques físiques d'identificació (orelles, cua, morro, etc.), tant aplicats a *bous* com a *cavalls*. Indico entre parèntesis la primera documentació de la lliçó en els registres editats.

• *estrellat* 'del bou amb el pèl tacat de blanc' i 'del cavall que té una taca esfèrica blanca al front' (← log. *isteddadu* 'estrellat'): *bou estrellat* (1784);

• *florit* 'clapat' (← log. *fioridu*, *froríu* 'florit') *bou florit* (1783).[397]

f) Per tant, en relació amb la cronologia de la substitució lèxica de mots hereditaris per solucions exògenes, si contrastem les dades sintetitzades en els taules 1-7 d'aquest apartat amb les observacions complementàries relatives a altres camps semàntics o subsistemes lèxics a partir del *Registres de danys* del període objecte d'estudi (1683-1784), observem una evolució força simètrica. Fins i tot si confrontem aquests resultats amb els obtinguts a Bosch (1999*b*) a partir del buidat lèxic dels *Registres de danys* (1683-1829) i dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829):[398]

TAULA 8

Mot hereditari	*Datació*	*Mot exogen*	*Datació*	*Altres formes*	*Datació*
càrrega (o *càrriga*)	1684-1695	*bàrriu* (o *barri*)	1684-1784		
cirera	1696-1760	*cariasa*	(1802-1829)	*cilera*	1762-(1802)
cremar	1738-1777	*brujar*	(1802-1829)		
fesol	1698-1699	*judia*	1730-1784		
figa seca	1778	*càriga*	1684-1784		
garba	1762-1783[399]	*manna*	1693-1784		
segar	(1658)[400]	*messar*	(1609) 1743-1758[401]		

D'aquests set mots, i atenent als *Registres de danys*, tres semblen consolidats a la fi del segle XVII (*bàrriu* —o *barri*—, *càrriga* i *manna*), mentre que dos ho fan al llarg del segle XVIII (*judia* i *messar*) i dos no es consoliden fins a començament del segle XIX (*cariasa* i *brujar*); tanmateix, convé advertir que *messar* 'segar' ja és una variable al segle XVII en altres documents.

Dit d'una altra manera: *càrrega*, *fesol* i *segar* són encara alternatives lèxiques hereditàries al llarg del segle XVII, si més des d'una perspectiva formal; i *cirera* i *cremar* al llarg del segle XVIII. En canvi, no tenim prou indicis per defensar les

397. Cf. el calc semàntic *poma préssec* (1697-1810) → *mela préssec* (1807) 'mena de nectarina' ← log. *mela persighe* (Bosch, 1999*b*, p. 141-142).

398. Indico entre parèntesis datacions anteriors o posteriors al període objecte d'estudi 1683-1784 a partir dels *Registres de danys*.

399. D'acord amb les lliçons «galbas» (amb el canvi inadvertit de -*r* travada > [l], habitual en alg. mod.) que apareixen en els *Capítols* de 1762 i 1783.

400. Trobem *segar* al costat de *messadora* 'falç' en un document de 1658 (Budruni, 1989, p. 206).

401. El 1609 ja trobem *messat* (Era, 1938, p. 435).

variables hereditàries de *figa seca* i *garba* enfront dels manlleus *càriga* i *manna*, que estan ben consolidats al segle XVIII.

Des d'una perspectiva fonètica i fonològica, a partir de la totalitat dels *Registres de danys* (1683-1829) també podem contrastar els paràmetres cronològics de l'evolució de *bercoc* → *berracoc* amb *bardissa* → *baldissa* (un canvi fonètic regular de *-r* travada > [l]) i *tomata* → *pomata*, en tots tres casos per pressió exògena:

TAULA 9

bercoc (o *bercot*) pl. *bercocs* (o *bercots*)	1684-1698	*berracoc* (o *berracot*) pl. *berracocs* (o *berracots*)	1691-1784
bardissa	1707-1734[402]	*baldissa*	1728-1768[403]
tomata	1700-1738	*pomata*	1745-1787 (1803-1806)[404]

Notem que les formes interferides com *baldissa* i *pomata* es consoliden a mitjan segle XVIII. Tanmateix, pel que fa a *baldissa* i a altres canvis fonètics regulars, veg., amb més detall, Bosch (2009, p. 267-270), per tal com els *Registres de danys* i altres documents de la *Barracelleria* algueresa tendeixen a filtrar i, doncs, evitar —si més no formalment— els canvis fonètics imputables als parlars sards, cosa que, com s'ha vist, no ocorre amb el lèxic.

402. Cf. «bardissas» en els *Capítols* de 1762, redactats en cast., al costat de «baldissas».

403. Caria (1990*b*, p. 44, n. 72) ja registra «baldissa» el 1681 (Bosch, 1999*b*, p. 66, n. 90). I també en els *Registres de danys* del segle XIX, a partir de 1802.

404. Als *Registres d'estimes de fruita* (Bosch, 1999*b*, p. 139).

4. Conclusions

4.1. En primer lloc, d'acord amb les dades textuals, semàntiques i etimològiques descrites mot per mot i camp semàntic per camp semàntic a «Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia» i atenent als resultats contrastius tant des d'un punt de vista etimològic com cronològic a què s'ha arribat a «Anàlisi interpretativa de la substitució lèxica» sobre el grau d'interferència lèxica exògena en els *Registres de danys* editats (1683-1784), s'ha demosrat que en relació amb els nou camps lexicosemàntics seleccionats:

4.1.1. El grau d'interferència exògena en els «**Noms del bestiar**» oscil·la entre el 56 % (si incloem únicament els manlleus lèxics, imputables principalment al sard log.) i el 64 % (si considerem calcs semàntics *bístia* i *bístia de mola* per a 'bestiar somerí'). En aquest darrer supòsit, és el percentatge més alt d'interferència lèxica de tots els camps semàntics seleccionats (exceptuant el camp dels noms dels arbres fruiters, sistemàticament calcs semàntics del sard). Per tant, el grau de catalanitat varia en funció d'aquesta consideració entre el 36 % i el 44 % (si considerem aquestes solucions accepcions autògenes).

En resum i esquemàticament:

a) Els noms genèrics imputables a l'herència catalana són mots genèrics sense especialització onomasiològica: *bou*, *cabra* (o *craba*, amb metàtesi), *cavall*, *egua*, *moltó*, *ovella*, *porc* i *vaca*.

b) En canvi, en relació amb els sardismes (sobretot del log.) i altres estrangerismes, responen a un grau d'especialització força marcat, generalment, a més, sense solució genuïna en els registres editats: *anjoni* 'anyell, be', *aqueta* 'egua jove, petita', *bístia de bulu* 'cap de bestiar boví', *bulu* 'bestiar boví, esp. indòmit' (i *bou de bulu* 'bou indòmit'), *burricu* 'ase jove, petit', *ju* 'coble de bous', *jua* 'ramat boví custodiat en terreny comunitari', *nuedu* 'bou jove', *pia* 'cavall clapat' i *txoba* 'coble de bous joves' i 'parella de bous lligats'.

c) Des d'un punt de vista cronològic, es tracta de sardismes ben antics, alguns ja documentats a la fi del segle XVII: *bulu* (1699), *burricu* (1699), *ju* (1698), *jua* (1692); altres documentats a la primera meitat del segle XVIII: *anjoni* (1734), *aqueta* (1728), *bístia de bulu* (1724), *nuedu* (1753), *pia* (1743), etc. De fet, l'únic estrangerisme documentat a la segona meitat del segle XVIII és *txoba* (1767).

d) Entre els estrangerismes, trobem el castellanisme no reeixit *iegua* 'egua' (1707-1764), com a alternativa al cat. *egua* (1699-1715), que és substituït finalment pel sardisme *eba* (1777-1778). Aquest és l'únic cas de substitució lèxica (datat al darrer terç del segle XVIII) d'aquest camp semàntic en què podem documentar la solució hereditària substituïda. Per altra banda, els sardismes *aqueta* 'egua jove, petita', *burricu* 'ase jove, petit' i *pia* 'cavall clapat' responen a una base etimològica del cast.

e) Finalment, les lliçons *bístia* i *bístia de mola* per a 'bestiar somerí' (amb solucions anàlogues en gal. i en log., respect.) ja apareixen documentades a la fi del segle XVII (enfront de *bístia de bulu* 'bestiar boví', que trobo únicament el 1724).

4.1.2. Del camp semàntic dels «**Noms de la terra**», un 56 % són sardismes (sobretot del log.) i un 44 % són mots hereditaris. Tanmateix, si considerem un calc semàntic del sard el cas de *jardí* per a 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp' (independentment de l'origen romànic del mot a partir del fr.), el grau de pervivència catalana passa a ser d'un 40 % enfront del 60 % d'interferència exògena.

En resum i esquemàticament:

a) Dels catorze sardismes, deu estan vinculats a l'agricultura (un 40 %) i només quatre relacionats amb la ramaderia (un 16 %). Es tracta de mots especialitzats des d'una perspectiva onomasiològica, aspecte que s'explica, d'una banda, pels usos agrícoles de vinyes i camps de conreu (*arjola* 'era', *bagantinu* 'part d'una vinya no plantada de ceps, en què hom pot sembrar o plantar arbres fruiters', *iscla* 'terreny humit i fèrtil a la vora d'un riu, conreat esp. d'arbres fruiters i d'hortalisses', *narboni* 'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat', *salt* 'terreny obert que es pot conrear', *veranili* 'guaret; terra llaurada tres vegades', *vidassoni* 'terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació' i *viradorju* 'terreny marginal d'un camp de conreu; llobada de gir dels bous'), i, per l'altra, pels usos de la terra segons la naturalesa del bestiar i del lloc de custòdia (*cuili* 'terreny clos per al bestiar; pleta', *mandra* 'terreny clos per al bestiar; pleta', *miriagu* 'obaga on reposa el ramat al migdia' i *vaquili* 'pleta per a vaques i vedells').

b) En canvi, els onze mots hereditaris del cat. (comptant *jardí*) estan vinculats a l'agricultura: cinc dels quals comparteixen accepció amb altres parlars cata-

lans (*camp*, *hort*, *olivar*, *restoll* i *sembrat*) i els altres sis responen a accepcions circumscrites a l'Alguer o a Sardenya (*bardissa* 'íd.' i 'part extrema d'una vinya sembrada de llegum i cereals o plantada d'arbres fruiters', *jardí* 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp', *llaurera* 'camp de blat i altres cereals; sembrat', *tanca* 'terreny clos, de conreu o de pastura, de propietat privada', *taular* 'bancal, taulat' i *vinya* 'íd.', 'terreny plantat d'arbres fruiters' i 'camp de blat i cereals').

c) Des d'una perspectiva cronològica, les primeres lliçons dels sardismes en els registres editats són majoritàriament del segle XVIII: *narboni* (1724), *mandra* (1725), *cuili* (1728), *vidassoni* (1734), *miriagu* (1743), *vaquili* (1743), *veranili* (1758), iscla (1764), *arjola* (1778) i *bagantinu* (1783); però també de la fi del segle XVII: *salt* (1698) i *viradorju* (1698). Tanmateix, molts d'aquests sardismes són més antics, ja documentats al llarg del segle XVII en *Capítols* o en altres documents municipals relacionats amb el dret agrari sard, com ara *arjola*, *bagantinu*, *narboni*, *vidassoni*, etc.

d) Finalment, trobem dos sardismes esporàdics (no pervinguts en alg. mod.) que alternen amb solucions genuïnes (conservades en alg. mod.), amb lliçons documentades al segon terç del segle XVIII: *restoll* (1753) ↔ *estula* (1758) per a 'rostoll', *taular* (1733) ↔ *tula* (1728) per a 'bancal, taulat'.

4.1.3. El camp semàntic dels «**Noms dels cereals i el farratge**», el que conté menys mots de tots els camps seleccionats, presenta el percentatge més baix d'interferència exògena: quatre dels cinc mots són hereditaris (un 80 %) i, a més, tots quatre s'han conservat en alg. mod.; només *trigorzu* 'mena d'ordi; ordi' (que representa un 20 %) respon a un sardisme (del log.), que, però, només trobo en un cas i no ha pervingut en alg. mod.

4.1.4. A partir dels registres editats, hem vist que dels disset «**Noms de la fruita**» estudiats tretze eren formes hereditàries (un 76,6 %). Es confirmen les conclusions a què vaig arribar a Bosch (1999*b*): a partir del buidatge lèxic dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), un 77,4 % (vint-i-quatre dels trenta-un noms genèrics) eren de procedència catalana.

En resum i esquemàticament:

a) Quant als sardismes, la suma de manlleus lèxics i calcs semntics (un 23,5 %), a més de *pirastu* 'pereta, esp. arrodonida' i 'perelló' i *perenginy* 'varietat de pereta', s'ha vist que *figa d'Índia* —amb solucions anàlogues en log. i en sass.—, pot respondre a un calc semàntic, si bé no podem descartar que es tracti d'una forma hereditària, compartida per altres parlars catalans; i que *berracoc*, amb [a] epentètica, respon a una interferència fonètica del log. (i sass.) *barracoccu*, sobre una base cat. *bercoc* ben documentada (amb pl. *bercocs* o *bercots*, amb assimilació).

b) Ara bé, si considerem *figa d'Índia* i *berracoc* (< *bercoc*) de procedència catalana, els mots hereditaris del present corpus passa d'un 76,5 % a un 88,3 % (un 82,4 % enfront d'un 17,6 % de mots exògens si considerem únicament genuí *figa d'Índia*).

c) Des d'un punt de vista cronològic, els nostres registres confirmen que el canvi *bercoc* → *berracoc* ja es dóna a la fi del segle XVII i es troba consolidat al primer terç del segle XVIII, cosa que també apuntaven els resultats obtinguts a Bosch (1999*b*).

4.1.5. Dels disset noms documentats en el camp dels «**Noms de les hortalisses i els llegums**», catorze són de procedència catalana (un 82,3 %) enfront de tres casos (un 17,7 %) de procedència exògena: el castellanisme *judia* 'fesol, mongeta', *bísol* 'pèsol' (per interferència fonètica o homonimització de formes del log. i del sass. sobre una base catalana no documentada) i *coliflor*, un calc ben antic de l'italià *caolifior* (< *cavol fiore*).

En resum i esquemàticament:

a) Cronològicament, es confirma la consolidació de *judia* a la primera meitat del segle XVIII, amb una primera lliçó de 1738 en els *Registres de danys* editats (si bé ja en vaig registrar un cas de 1730 en altres registres). De fet, no hi ha cap traça de *fesol* al llarg del segle XVIII (fet que contrasta amb les lliçons d'altres *Registres de danys* de la fi del segle XVII que reporto a Bosch, 1999*b*, amb *fesols* i *fesols dolços*).

b) En canvi, documento *bísol* 'pèsol' únicament al llarg de la segona meitat del segle XVIII, entre 1764 i 1784.

c) És important notar que la solució algueresa *coliflor* (1715) és molt anterior a la primera documentació en cat. de 1803 reportada pel DECLC (*s. v. col*).

4.1.6. En relació amb els «**Noms de l'arbre i els arbres fruiters**», es confirma que per als noms dels arbres fruiters no hi ha cap indici d'una solució hereditària per derivació amb el sufix *-er*/*-era*, per tal com els nostres registres reporten sempre la solució analítica calcada del sard *arbre de* + N, amb pl. *arbres de* + N (← log. *árbore* o *árbure de* + N), també present en sass., amb *áiburu di* + N.

En resum i esquemàticament:

a) S'observen alternances morfològiques de les solucions reportades (que denoten una interferència no del tot consolidada o lexicalitzada): *arbre de* + N (sing.), com per ex. *arbre de pera* 'perera' i *arbre de berracoc* 'albercoquer'; *arbre de* + N (pl.), com ara *arbre de codonys* 'codonyer' i *arbre de pomes* 'pomera', i, més esporàdicament, *arbre de* + (det. + N), com per ex. *arbre de la figa* 'figuera' i *arbre de la móra* 'morera'.

b) Amb tot, des d'un punt de vista estadístic, es demostra que la forma preferent és *arbre de* + N (sing.) —d'acord amb l'origen log.—, especialment en els

darrers registres (1763-1784), solució pròpia de l'alg. mod. sense alternativa (és inexistent, doncs, la solució algueresa *[abrabaraku'ke] per a 'albercoquer' que recull el DCVB, *s. v. albercoquer*).

c) La sistematicitat de les formes analítiques calcades del sard per a designar els arbres fruiters —al marge del fet que s'hi doni una alternança de solucions morfològiques— ha de respondre segurament a un ús força generalitzat i consolidat d'aquesta interferència lèxica en l'alg. col·loquial de finals del segle XVII i del segle XVIII.

4.1.7. En relació amb els «**Noms del cep, les plantes d'horta i altres**», es confirma la penetració i consolidació del sardisme *fondu* aplicat a 'margalló' i a 'cep', amb *fondu de palma* i *fondu (de raïm)* respect., si bé el genèric *fondu* en alg. s'ha especialitzat per a 'cep' (havent substituït el mot hereditari *cep*):

— El canvi *cep* → *fondu* es consolida al segon terç del segle XVIII: *fondu* és esporàdic al primer terç del segle XVIII (si bé ja documentat el 1698), mentre que *cep* és en recessió al segon terç del segle XVIII (amb la darrera lliçó datada el 1754 en els *Registres de danys* editats).

— El canvi *palma* → *fondu de palma* 'margalló, palma nana' sembla haverse consolidat a mitjan segle XVIII.

Per altra banda, a diferència d'allò que hem observat per als noms dels arbres fruiters, hi ha una manca de sistematicitat de les formes analítiques calcades del sard amb *mata de* + N (← log. *mátta de* + N) aplicades als noms de les plantes d'horta (*mata de card*, *mata de clavells* i *mata de faves*): mentre en uns casos són les solucions preferents al llarg del segle XVIII (*mata de card* o *de gard* enfront de *card*; *mata de clavells*, sense alternativa), per a 'favera' només documento tres lliçons de *mata de faves* enfront de múltiples casos de *fava* (o *faves*). A més, registro esporàdicament la solució alternativa *planta de lletuga* o *de la lletuga* enfront de *lletuga*, formes que remeten al mateix referent.

Finalment, trobo dues expressions genuïnes alternatives no reeixides en alg. mod.: *cara de faves* per a 'favera' —al marge de l'alternança *fava* (o *faves*) / *mata de faves*—, solució que en els *Registres de danys* editats documento només el 1764 (tot i que la registro també al segle XIX, avui és desapareguda), i *mares de card* (1699) per a 'base o tija principal de la planta del card' (també desapareguda), malgrat el canvi *cards* → *mata de card* (o *de gard*), consolidat al segle XVIII.

4.1.8. Dels vint-i-quatre mots del camp dels «**Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles**», n'hi ha cinc que són sardismes (un 20,8 %): *budroni* 'un raïm, penjoll', *càriga* 'figa seca', *paló* 'aspre, esp. per a apuntalar ceps' i *rampó* 'carràs o penjoll de fruita', a més del canvi lèxic *empelt* → *enfirquidura*. Els dinou mots

restants (un 79,2 %) són d'herència catalana, amb accepcions pròpies de l'alg., bona part dels quals (un 41,7 % d'aquests) tenen relació amb el conreu de la vinya, i sovint amb la morfologia del cep (un 33,3 %).

Des d'un punt de vista cronològic, els sardismes reportats són tots documentats a la fi del segle XVII, tret de *enfirquidura* 'empelt', que comença a aparèixer el 1701 en els *Registres de danys* editats (i des de 1693 en altres *Registres de danys*), si bé el canvi *empelt* → *enfirquidura* es consolida a mitjan segle XVIII.

4.1.9. Finalment, dels «**Noms de les eines agrícoles**», hi ha vuit mots (un 36,4 %) de clara procedència exògena, enfront dels vuit mots hereditaris (un altre 36,4 %). Tanmateix, si considerem manlleus els quatre casos de procedència dubtosa (*alba*, *testa d'aradu*, *xapa* i *xapeta*), a més de *aradu* i *timona*, que coincideixen amb solucions sardes, el grau d'interferència lèxica se situa en un 63,6 %. En qualsevol cas, amb marge d'error, ens acostem als percentatges que mostren els camps semàntics dels «Noms de la terra» i dels «Noms del bestiar», que superen també el 50 % d'interferència lèxica.

En resum i esquemàticament:

a) Tot el subsistema lèxic relatiu a l'arada remet al sard: *aradu*, *arbada* 'rella' i *timona* 'camatimó' coincideixen amb les solucions del log. (i del sass. pel que fa a *aradu*); a més de *testa d'aradu*, de procedència dubtosa.

b) Anàlogament, constatem un alt grau d'interferència exògena en el subsistema lèxic de les eines de cavar (*marrapic* 'pic amb dos tallants', *marró* 'aixada ampla', *xapa* 'aixada' i *xapeta* 'aixadell') i en les de podar (*podaiola* 'podall de vinya', *rustalla* 'podall de mànec llarg').

c) Des d'una perspectiva cronològica, dels deu mots clarament d'origen sard i sense solució genuïna en els registres editats (un 45,5 % del total de mots del camp semàntic), cinc (un 22,7 %) ja són documentats a final del segle XVII: *arbada* (1698), *marró* (1686), *podaiola* (1683), *puntorju* (1699) i *rustalla* (1692); els altres sardismes són del primer terç del segle XVIII: *aradu* (1714), *marrapic* (1715), *messadora* (1729) i *timona* (1701). Notem, a més, *xapa* (1699), un italianisme que l'alg. comparteix amb el sass., el log. sept. i el gal.

d) L'únic cas datat de substitució lèxica és *ganivet* → *rasor* (o *raor*), un canvi que es comença a manifestar al segon terç del segle XVIII (1734), amb una lliçó de *ganivet* datada encara el 1743.

e) Des d'una perspectiva fonètica, documentem sistemàticament des de la fi del segle XVII la forma *restal* (< *destral*), que evidencia metàtesi de la *r* i assimilació posterior del grup *dr-* > [r] (un fenomen absolutament estigmatitzat fins al primer terç del segle XIX), si bé no podem descartar la hipòtesi del procés d'homonimització amb el sardisme *rustalla* 'podall de mànec llarg'.

4.2. En segon lloc, una anàlisi contrastiva en percentatges sobre la interferència lèxica dels parlars sards i altres llengües romàniques en els nou camps semàntics relatius al lèxic de l'agricultura i la ramaderia objecte d'estudi, i prenent en consideració tant els sardismes lèxics i altres estrangerismes com els calcs semàntics, també ha permès de demostrar el que s'explica en els subapartats següents.

4.2.1. El lèxic de l'agricultura és el menys interferit pels parlars sards, amb una mitjana global del 61,5 % de solucions hereditàries (62 % si excloem els mots d'una única aparició i 65,1 % si no incloem els mots de procedència dubtosa) del conjunt dels «Noms de la producció i la indústria agrícoles», subsistema lèxic sota el qual s'han agrupat sis camps lexicosemàntics tractats separadament («Noms dels cereals i el farratge», «Noms de la fruita», «Noms de les hortalisses i els llegums», «Noms de l'arbre i els arbres fruiters», «Noms del cep, les plantes d'horta i altres» i «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»).

Els més conservadors són els camps dels «Noms dels cereals i el farratge» i els «Noms de les hortalisses i els llegums», amb una mitjana del 81 % de mots hereditaris, per bé que tant els «Noms de la fruita» com els «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles» mantenen també un percentatge alt de pervivència del grau de catalanitat, que supera en ambdós casos el 75 %.

S'ha vist que la interferència exògena en aquests camps (d'un percentatge global del 38,5 %) és deguda bàsicament als calcs semàntics, un 25,3 % del total de mots dels sis camps semàntics de l'agricultura, i d'alguna manera als manlleus lèxics del sard i altres parlars, que només arriben a un 13,2 % dels mots (si excloem els mots d'una única aparició, el panorama no varia substancialment: d'un 38 % de percentatge global d'interferència exògena, el 23,9 % és atribuïble als calcs semàntics i el 14,1 % als manlleus; si no incloem els mots de procedència dubtosa, baixem al 34,9 %). En aquest sentit, vint-i-un dels vint-i-tres calcs semàntics es concentren en el subsistema dels «Noms dels arbres fruiters, el cep i les plantes d'horta», on trobem els setze noms dels arbres fruiters (que representen un 94,1 % del camp dels «Noms de l'arbre i els arbres fruiters») i els cinc noms de les plantes d'horta (que constitueixen un 45,5 % del camp dels «Noms del cep, les plantes d'horta i altres»).

4.2.2. Contrasten aquests resultats parcials del conjunt dels «Noms de la producció i la indústria agrícoles» amb els obtinguts en relació amb els «Noms de les eines agrícoles», en què l'herència catalana baixa aproximadament fins a la meitat, i situem el grau de catalanitat del lèxic a un 36,4 % (un 27,8 % excloent els mots esporàdics; un 44,4 %, però, si no incloem els quatre mots de procedència dubtosa), enfront dels manlleus del sard, que representen dos terços dels mots, concretament un 63,6 % (un 72,2 % si no considerem els mots d'una única apa-

rició; un 55,6 % si no prenem en consideració els quatre mots de procedència dubtosa).

4.2.3. A mig camí dels resultats d'ambdues consideracions, hem situat els «Noms de la terra», un camp lexicosemàntic que té relació tant amb l'agricultura —sobretot— com amb la ramaderia.

Així, el grau de catalanitat del lèxic se situa a un 40 % (un 45 % excloent els mots esporàdics i un 41,7 % si no incloem l'únic mot de procedència dubtosa), enfront de la interferència del sard, que representa poc més de la meitat dels mots, concretament un 60 %, bàsicament manlleus, amb un únic cas de calc semàntic (un 55 % si no considerem els mots d'una única aparició; un 58,3 % si excloem el calc semàntic *jardí*).

Com s'ha apuntat, en aquest camp el grau d'interferència exògena té unes causes ecosociolingüístiques molt més directes i evidents, sobre la base de l'organització de l'economia agrària i de la divisió del territori en funció de la necessitat de fer compatibles agricultura i pasturatge.

4.2.4. Finalment, trobem el grau de catalanitat més baix entre els «Noms del bestiar», el corpus directament vinculat amb la ramaderia i el pasturatge. L'herència del català representa només el 36 % dels mots del corpus en qüestió (per sota fins i tot del 36,4 % dels «Noms de les eines agrícoles»), enfront d'un 64 % d'interferència exògena, bàsicament manlleus (un 56 %), però també amb dos calcs semàntics dubtosos: *bístia* i *bístia de mola* per a 'bestiar somerí' (un 8 %).

Si obviem els mots amb una única documentació, les dades tendeixen a anivellar-se lleugerament: un 45 % de mots hereditaris enfront d'un 55 % d'interferència exògena (un 45 % de manlleus més un 10 % de calcs semàntics). Des d'aquesta perspectiva relativa, fins i tot el grau d'interferència exògena dels «Noms del bestiar» se situaria per sota del que apuntaven els «Noms de les eines agrícoles», amb un 72,2 % dels mots, tots manlleus (tanmateix, no podríem parlar d'aquest anivellament si excloem els dos calcs semàntics apuntats, de procedència dubtosa —d'on resultaria un 39,1 % d'herència catalana enfront d'un 60,9 % d'interferència exògena—, i encara menys si els considerem accepcions autògenes).

4.2.5. En conclusió, els tres camps més interferits són els «Noms del bestiar» (amb un 64 %), els «Noms de les eines agrícoles» (amb un 63,6 %) i els «Noms de la terra» (amb un 60 %), amb uns percentatges que contrasten amb la mitjana del 38,5 % d'interferència exògena del lèxic dels «Noms de la producció i la indústria agrícoles» (naturalment, si considerem només el subsistema lèxic dels «Noms dels arbres fruiters, el cep i les plantes d'horta», el grau d'interferència arriba fins

al 74,3 %, per tal com tots els noms dels arbres fruiters responen a un calc semàntic del log. sense solució hereditària documentada).

4.3. En definitiva, s'ha vist que el còmput dels cent seixanta-tres mots del corpus que resulta del buidat lèxic dels materials ofereix un percentatge força equilibrat entre el grau de pervivència de l'herència catalana (un 50,9 %) i el grau d'interferència exògena (un 49,1 %).

Tanmateix, considerant un marge d'error sobre l'etimologia o la procedència d'alguns mots, he contrastat aquest resultat amb els resultats d'altres supòsits que fan augmentar fins a un sostre màxim del 58,3 % el grau de catalanitat del corpus (cosa que situaria el grau d'interferència exògena entre el sostre del 49,1 % i un mínim del 41,7 %, percentatge que, certament, presenta un panorama d'interferència lèxica força accentuat en el camp de l'agricultura i la ramaderia):

a) D'una banda, sense els trenta-quatre mots amb una única aparició en els registres editats, els resultats són força equivalents, atès que el grau de pervivència de l'herència catalana passa d'un 50,9 % a un 51,9 % (i, doncs, el grau d'interferència exògena d'un 49,1 % a un 48,1 %).

b) D'una altra banda, sense els casos considerats dubtosos, s'ha observat que el grau de pervivència de l'herència catalana passa d'un 50,9 % a un 55 % (i, per tant, el grau d'interferència exògena d'un 49,1 % a un 45 %).

c) Finalment, si considerem de creació autògena els dotze casos dubtosos, sis dels quals inicialment classificats com a calcs semàntics, el grau d'herència catalana passaria d'un 50,9 % a un 58,3 % (i, doncs, el grau d'interferència exògena d'un 49,1 % a un sostre màxim del 41,7 %).

4.4. Pel que fa a la procedència de la interferència exògena, s'ha vist que és complex classificar els mots per llur procedència romànica, molt especialment quan hom constata un contínuum lèxic entre els diversos parlars romànics que ocupen el nord de Sardenya (cat., sass., log. sept. i gal.), que sovint comparteixen determinades solucions lèxiques. En aquest sentit, el marge d'error és significatiu a l'hora de classificar els mots, sobretot si es té en compte el punt de vista diacrònic d'una única varietat lingüística, la del català.

Tanmateix, podem concloure alguns aspectes significatius sobre la procedència de la interferència exògena.

4.4.1. Dels vuitanta mots que atribuïm a interferència exògena (un 49,1 % del corpus), seixanta-tres són sardismes (un 38,6 % del total de mots estudiats, que es correspon amb un 78,8 % dels mots no hereditaris), generalment imputables al sard log. (que oscil·la entre el 60 % i el 62,5 %). Amb el benentès que aquest percentatge d'interferència lèxica atribuïda al log. inclou els dos mots imputables al

log. sept. (*messadora* 'falç' i *rustalla* 'podall de mànec llarg'), però no té en compte les solucions compartides pel log. i el sass. ni les solucions compartides pel log. i el camp., que atribueixo al sard en general.

Per tant, si imputem a la interferència dels parlars sards un 12,5 % addicional dels vuitanta mots que comparteixen log. i sass., la interferència del sard augmenta fins al 91,3 % (setanta-tres dels vuitanta mots de procedència exògena).

Ara bé, també hem vist que, si obviem els dotze casos considerats de procedència dubtosa, augmenta encara més el percentatge d'interferència del sard. En aquest supòsit, dels seixanta-vuit mots que atribuïm clarament a interferència exògena, cinquanta-set són sardismes (un 83,8 % dels mots no hereditaris), generalment imputables al sard log. (que oscil·la entre el 61,8 % i el 64,7 %). Si hi afegíssim l'11,8 % dels seixanta-vuit mots que comparteixen log. i sass., la interferència del sard augmentaria fins al 95,6 %.

4.4.2. Contràriament, es pot confirmar que la interferència lèxica del sass. és molt minsa, entre altres raons perquè no podem atribuir exclusivament al sass. cap solució lèxica, malgrat que deu dels vuitanta mots de procedència exògena (el 12,5 %) són solucions compartides pel sass. i el log. (*burricu* 'ase jove', *mannalita* 'truja domèstica d'engreix' [?], *mannalitu* 'porc domèstic d'engreix' [?], *figa d'Índia* 'figa de moro', *fondu* 'cep', *càriga* 'figa seca', *aradu* 'arada', *marró* 'aixada ampla, xàpol', *testa d'aradu* 'cap de l'arada'; 'esteva' [?]) i un (l'1,2 %) amb el gal. (concretament *txoba* 'parella de bous lligats' i 'coble de bous joves'), als quals podem afegir els noms de les eines *xapa* 'xàpol, aixada' i *xapeta* 'aixadell, xàpol petit', que evidencien una continuïtat lèxica entre alg., sass., log. sept. i gal. (mots, d'acord amb Wagner, imputables a l'it.), a més del cas de *rustalla* 'podall de mànec llarg', que, malgrat coincidir amb la solució del log. sept., remet al gal. i al cors.

Tanmateix, al marge del lèxic del corpus estudiat, els registres editats recullen des de la fi del segle XVII el manlleu del sass. (i gal.) *bàrriu* (o *barri*) 'càrrega; dues portadores', que sembla haver substituït la forma genuïna *càrrega* (o *càrriga*), documentada en els nostres registres únicament a la fi del segle XVII. En canvi, els registres editats no donen cap indici del canvi *cremar* → *brujar* imputable també al sass., forma ben consolidada en alg. mod. i que comença a aparèixer en els *Registres de danys* del primer terç del segle XIX; ni tampoc del canvi *gos* → *cutxu*, solució característica de l'alg. mod., igualment d'interferència del sass. i gal. [kuˈt͡ʃut͡ʃu] 'cadell'.

4.4.3. Pel que fa a les interferències del gal., al marge de les solucions anteriors compartides amb el sass., s'ha vist que podem considerar un calc semàntic del gal. l'accepció *bístia* per a 'bestiar somerí', a més del manlleu *txoba* 'parella de bous lligats' i 'coble de bous joves'. Pel que fa a *rustalla* 'podall de mànec llarg', hi ha coincidència entre log. sept., gal. i cors.

4.4.4. Pel que fa a l'it., al marge del calc semàntic *coliflor*, que datem el 1715 en alg., molt abans que la primera documentació de 1803 que es coneixia fins ara en cat. (DECLC, *s. v. col*), podem imputar a aquesta llengua romànica *xapa* 'xàpol, aixada' i *xapeta* 'aixadell, xàpol petit' (DES, *s. v. tsáppa*), que, com s'ha dit, evidencien una continuïtat lèxica entre alg., sass., log. sept. i gal. (amb el benentès que *xapeta* respon a les regles de derivació pròpies, a partir de *xapa*).

4.4.5. La interferència del cast. és escassa, restringida a *judia* 'fesol, mongeta' —un castellanisme ben viu en alg. mod.— i a les solucions *iegua* 'egua' i *síndia* 'síndria', sense continuïtat en alg. mod. i més aviat resultat d'interferències formals o estilístiques. Tanmateix, s'ha vist que des d'una perspectiva etimològica alguns sardismes són fruit del component d'origen castellà que caracteritza el sd., molt especialment el log., com ara *aqueta* 'egua jove, petita', *burricu* 'ase petit, jove' i *pia* 'cavall clapat', tots pertanyents al camp semàntic dels «Noms del bestiar».

4.4.6. Finalment, dels vuitanta-tres mots de procedència catalana, quinze són solucions lèxiques o accepcions genuïnes de l'alguerès, que es corresponen a un 9,2 % dels cent seixanta-tres mots estudiats.

— Noms de la terra: *bardissa* 'íd.' i 'part extrema d'una vinya sembrada de llegum i cereals o plantada d'arbres fruiters', *llaurera* 'camp de blat i altres cereals; sembrat', *tanca* (o *tanqueta*) 'terreny clos, de conreu o de pastura, de propietat privada', *taular* 'bancal, taulat', *vinya* (o *vinyeta*) 'íd.', 'terreny plantat d'arbres fruiters' i 'camp de blat i cereals'.

— Noms del cep, les plantes d'horta i altres: *cara de faves* 'favera', *mare de card* 'base o tija principal de la planta del card'.

— Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles: *bigaró* 'biga llarga i estreta per apuntalar parres', *braç* 'branca d'arbre o de cep', *forcàs* 'estaló, esp. per sostenir o apuntalar branques d'arbres fruiters', *plantó* 'plançó'.

— Noms de les eines agrícoles: *paleta* 'rastell, extrem de l'agullada'.

Convé notar també mots esporàdics amb accepció de motivació metafòrica compartida amb alguna altra varietat de la llengua catalana, que també podem considerar genuïns: *coll (de fondu)* 'cimal o coll del cep', *peu (d'arbre)* 'plançó' i 'soca o cama d'arbre' (amb solucions anàlogues en sard, però) i *ull* 'gemma o ull del sarment' (accepció ben viva en alg. mod.), tots relatius al camp semàntic dels «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

A aquesta llista encara podríem afegir lliçons que responen a solucions fonètiques pròpies de l'evolució de alg., com ara *craba* 'cabra' (amb metàtesi) i *restal* 'destral' (amb rotacisme assimilatori, amb metàtesi prèvia; o amb homonimització amb *rustalla* 'podall de mànec llarg'), que hem de diferenciar de formes com

berracoc 'albercoc' (a partir d'un estadi genuí documentat *bercoc* i pl. *bercots*) i *bísol* 'pèsol' interferides pel sd. i/o sass.

També és remarcable, des del punt de vista de la morfologia lèxica, la capacitat d'aplicació de la derivació genuïna que els nostres documents reflecteixen a partir del sufix aspectiu dim. *-et/-eta*, amb independència de la pròcedència dels lexemes de base: *jardí* → *jardinet*, *salt* → *saltet*, *tanca* → *tanqueta*, *vinya* → *vinyeta*, a voltes fins i tot amb canvi de significat: *xapa* → *xapeta* (diferència, però, que també és present en sengles solucions anàlogues dels parlars sards septentrionals). Al marge dels registres editats, el 1810 trobo *marronet*, a partir del sardisme *marró* 'aixada ampla, xàpol'.

4.5. Aquesta obra també ha establert una cronologia de la substitució lèxica, d'acord amb els objectius fixats. Els resultats obtinguts en relació amb l'anàlisi cronològica de la interferència lèxica —sobretot sarda— per camps semàntics a partir del buidat lèxic dels *Registres de danys* editats (1683-1784) abonen parcialment el supòsit de partida quant a la datació d'aquest fenomen en el corpus documental dels *Registres de danys* de la *Barracelleria* algueresa (1683-1829), que semblava girar a l'entorn del segle XVIII.

4.5.1. En aquest sentit, a partir dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), ja vaig apuntar que probablement el segle XVIII era el dels grans canvis pel que fa a la caracterització de l'alguerès, si més no des d'una perspectiva lèxica. I ho afirmava sobre la base d'analitzar el grau de catalanitat dels noms genèrics de la fruita i dels noms de les varietats de fruita (Bosch, 1999*b*). Però també ho vaig apuntar el 1999 en l'estudi «Aplicació de la perspectiva ecosociolingüística en la variació: penetració i extensió dels sardismes en l'alguerès», basat precisament en les dades lèxiques i graficofonètiques que m'oferien els textos estudiats en aquella obra (Bosch, 2002, p. 34-39).

I ja aleshores vaig defensar una doble casuística de fenòmens quant a la interferència lèxica del sard, que no únicament tenia en compte l'observació detallada dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829), sinó també els *Registres de danys* (1683-1829) i els *Capítols* de la *Barracelleria* algueresa (1686-1836): d'una banda, vaig postular que és precisament al segle XVIII «que els documents mostren vacil·lacions entre solucions catalanes i sardes», i, d'una altra, que simultàniament per a altres conceptes hom troba «sardismes sense alternança genuïna [...] que s'aniran reproduint als registres de danys al llarg del període 1683-1829» (Bosch, 2002, p. 34-35).

4.5.2. En resum, les aportacions en relació amb la cronologia de la substitució lèxica sobre la base del corpus dels cent seixanta-tres mots del camp semàntic de l'agricultura i la ramaderia han estat:

a) S'ha confirmat que és al segle XVIII quan podem datar els pocs canvis lèxics documentats (és a dir, els casos de substitució de solucions hereditàries per solucions exògenes sardes, consolidades a mitjan segle XVIII): *cep* → *fondu*, *egua* → *ebba* (o *eba*), *empelt* → *enfirquidura*, *ganivet* → *rasor* (o *raor*), *palma* → *fondu de palma*.

Un cas particular és el sardisme *berracoc*, per interferència fonètica del sard *barracoccu* sobre la solució catalana documentada *bercoc* (pl. *bercots*), totes dues solucions ben presents en els *Registres de danys* de final del segle XVII.

Respecte dels canvis lèxics reportats a Bosch (1999*b*), al marge del fet de no trobar en els *Registres de danys* editats cap lliçó del canvi *cirera* → *cariasa* (substitució que es consolidada al primer terç del segle XIX), aquests documents tampoc no han donat cap indici del canvi lèxic que confirmava *fesol* (1698-1699) → *judia* (1730), per tal com trobo sistemàticament *judia* des del 1738 sense la solució hereditària alternativa, la qual cosa és símptoma inequívoc de la vitalitat del castellanisme al segle XVIII.

b) A aquests casos podem afegir altres canvis no tan evidents, com ara la desaparició de *llaurera* 'camp de blat i altres cereals; sembrat' a començament del segle XVIII (com hem vist, tal vegada per la generalització o l'extensió semàntica de *narboni* 'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat' → 'camp de blat i altres cereals', i de *salt* 'terreny obert que es pot conrear', fins i tot de *vinya* 'íd.' → 'terreny plantat d'arbres fruiters' i 'camp de blat i cereals'), i també els calcs semàntics *mata de card*, *mata de faves* i *planta de lletuga*, no del tot consolidats.

c) Al marge dels canvis no reeixits *egua* → *iegua* (1707-1764) —sinó *egua* → *ebba* (o *eba*)— i *síndria* → *síndia* (1728-1768) imputables a interferències més aviat formals o estilístiques del cast., també he documentat al segle XVIII altres intents de substitució lèxica de formes genuïnes per solucions exògenes (del sard) que no s'han consolidat en alg. mod., per tal com s'hi han mantingut les solucions hereditàries: *restoll* (1753) ↔ *estula* (1758) i *taular* 'bancal, taulat' (1733-1738) ↔ *tula* (1728).

4.5.3. Quant als setanta-tres mots de procedència exògena sense solució hereditària documentada —tant manlleus lèxics com calcs semàntics—, s'ha vist que un terç dels manlleus ja apareixen a la fi del segle XVII (concretament un 35,6 % dels mots), enfront d'un 64,4 % de solucions documentades per primer cop al segle XVIII, majoritàriament a la primera meitat de segle (un 43,8 %), i més reduïts els de la segona meitat del segle XVIII (un 20,6 %).

Això ha fet reconsiderar i avançar el període de penetració de sardismes en l'alguerès dels nostres documents, de mans més o menys lletrades i, doncs, molt probablement reflex de la llengua parlada, si més no en l'àmbit de la pagesia. Per-

què als dos darrers decennis del segle XVII ja s'han introduït —i, en més d'un cas, consolidat— sardismes ben vius en alg. mod. (com ara *budroni* 'un raïm, penjoll', *ju* 'coble de bous', *marró* 'aixada ampla, xàpol', *rustalla* 'podall de mànec llarg', *salt* 'terreny obert que es pot conrear', etc., i els noms dels arbres fruiters amb solucions analítiques calcades del sard). I més encara quan s'ha pogut demostrar que alguns sardismes documentats a la primera meitat del segle XVIII —per ex., *pirastu* (1714) 'pereta, esp. arrodonida' i 'perelló', *perenginy* (1734) 'varietat de pereta'—, a Bosch (1999*b*) ja són registrats a la fi del segle XVII. Altres casos són *enfirquidura* 'empelt' i *messadora* 'falç', que trobo per primera vegada en els registres editats el 1701 i el 1734 respect., si bé ja apareixen tots dos el 1693 en un altre *Registre de danys*.

4.5.4. Si hi afegim els cinc sardismes —i el castellanisme *iegua*— que han substituït sengles mots hereditaris documentats, amb el canvi *bercoc* (pl. *bercots*) → *berracoc* inclòs (§ 6.5.2.*a*) i, per tant, prenem en consideració el total dels vuitanta mots que he considerat de procedència exògena, no varia gaire el percentatge d'estrangerismes —bàsicament sardismes— documentats a final del segle XVII: d'un 35,6 % dels mots passem a un 33,3 %, enfront d'un 66,7 % de solucions documentades per primer cop al segle XVIII (amb el canvi *empelt* → *enfirquidura* ja datat el 1701, però), un 45,4 % a la primera meitat de segle i un 21,3 % a la segona meitat.

S'ha vist, finalment, que si no prenem en consideració els dotze mots classificats de procedència dubtosa, el marge d'error tampoc no fa modificar substancialment els resultats, per tal com el percentatge d'estrangerismes documentats a final del segle XVII passaria d'un 33,3 % dels mots a un 32,3 %, enfront d'un 67,7 % de solucions documentades per primer cop al segle XVIII, un 47,1 % a la primera meitat de segle i un 20,6 % a la segona meitat.

4.5.5. D'acord amb els resultats obtinguts, es confirma que un terç dels mots de procedència exògena —bàsicament sardismes— són documentats als dos darrers decennis del segle XVII (des de 1683), mentre que el percentatge més alt d'interferència lèxica es dóna al llarg de la primera meitat del segle XVIII, amb un percentatge que gira a l'entorn del 45 % (enfront d'un 20 % de solucions exògenes datades al llarg de bona part de la segona meitat del segle XVIII, fins al 1784).

Ja s'ha dit, però, que aquests percentatges són relatius i es basen en les freqüències quantificades a partir dels criteris de selecció de registres editats, per la qual cosa no ha d'estranyar que alguns sardismes documentats a la primera meitat del segle XVIII apareguin a la fi del segle XVII en altres *Registres de danys* i altres documents de la *Barracelleria* algueresa.

4.5.6. També he aportat dades complementàries sobre la cronologia de la interferència exògena a partir de l'anàlisi de mots no inclosos en el corpus dels camps lèxics seleccionats, però amb una estreta relació semàntica (mots relatius a les mesures de transport o de capacitat, mots relacionats amb els arreus i ormeigs del bestiar i amb les activitats del cicle agrícola i mots que designen les tècniques o mecanismes per a quantificar la producció agrícola o mots relacionats amb el relleu i l'orografia).

Fins al punt que un buidat més ampli del lèxic —obert a altres camps semàntics— de la totalitat dels *Registres de danys* (1683-1829) reforça la constatació a què s'ha arribat que un terç de les interferències lèxiques dels parlars sards són documentades a la fi del segle XVII, alhora que es confirma que és al llarg de la primera meitat del segle XVIII quan es consoliden molts d'aquests casos de substitució lèxica.

a) En aquest sentit, hem vist mots de procedència exògena (imputables sobretot al log., però també al sass.) que són ben vius en alg. mod. i que, per tant, tenen una tradició documental ben contrastada.

— Són documentats a la fi del segle XVII: *bàtil* 'drap al dors del cavall i de l'ase per protegir-lo de la sella o del bast' (1686-1728); *bàrriu* (o *barri*) 'càrrega; dues portadores' (← sass./gal.), que ha substituït el mot hereditari *càrrega* (o *càrriga*), d'acord amb l'alternança de solucions documentades a la fi del segle XVII; *bèrtula* 'alforja' (1686-1728); *juali* 'jou' (1699-1768); *manna* 'garba' (1693-1784), presumiblement havent substituït la solució catalana *garba* (com apunten els *Capítols* de 1762 i 1783, redactats en cast., que recullen la forma *galbas* com a solució vulgar, amb canvi fonètic de la *r* travada característic de l'alg. mod.).

— Són documentats a la primera meitat del segle XVIII: *ena* 'aiguamoll' (1724-1778); *espina (de càriga)* 'rama de punxes per a assecar figues' (1706-1783, si bé ja documento el mot en un *Registre de danys* de 1692), en aquest cas un calc semàntic a partir del log. *ispina*; *messar* 'segar', que trobo per primera vegada el 1743 (adj. *messat*) i el 1758 (v. *messar*), havent substituït *segar* (documentat al llarg del segle XVII), al marge del derivat *messadora* 'falç' (1734); *pisquina* 'estanyol; bassa' (1758-1777).

b) Una menció a part es mereix el sardisme *molendu* 'ase' (← log. *molènte* 'íd.'), que, tot i pertànyer al camp semàntic dels «Noms del bestiar», no apareix en els *Registres de danys* editats, si bé el documentem en altres registres des de 1693. Es tracta, doncs, d'un sardisme ben antic, ja registrat a la fi del segle XVII, i ben viu en alg. mod., com *burricu* 'ase jove' (cosa que contrasta amb el desús de *bístia* o *bístia de mola* per a 'bestiar somerí').

c) Contràriament, també s'han vist altres camps o subsistemes lèxics que semblen ajornar cronològicament la penetració de manlleus ben vius en alg. mod. fins ben entrat el segle XIX. En aquest sentit, els registres editats mantenen mots

hereditaris com *gos* i *cremar* al llarg del segle XVIII; i, per tant, no evidencien cap indici dels canvis *gos* → *cutxu* i *cremar* → *brujar* avui ben consolidats:

— Documento *gos* el 1698 i el 1733, però també és ben present en els *Capítols* redactats en cat. entre la fi del segle XVII i mitjan segle XVIII. De fet, no registro l'alg. mod. *cutxu* 'gos' (← sass./gal. [kuˈt͡ʃut͡ʃu] 'cadell') en cap document de la *Barracelleria* del segle XVIII, tot i que ja devia ser present en l'alg. col·loquial del darrer terç del segle XVIII o inici del segle XIX, atenent a la recomanació de Bartomeu Simon «Del *ca* y no del *cuchu*».

— No trobo traces del canvi *cremar* (1753 i 1777) → *brujar* (← sass. *brusgià*) en cap dels registres editats ni tampoc en altres *Registres de danys* del període 1683-1784; el 1802, però, ja trobo en un *Registre de danys* la solució *brujada* 'cremada', i el 1810 *han brujat* 'han cremat'.

d) I, en darrer terme, he pogut establir una primera aproximació a la cronologia de la interferència lèxica en el camp semàntic dels colors del pelatge de bous i cavalls, molt ric des d'una perspectiva onomasiològica. S'ha observat que el grau d'interferència del sard augmenta progressivament —en quantitat i en varietat— al llarg de la segona meitat del segle XVIII, sobretot a partir de 1763. És més, a la fi del segle XVII només trobo la lliçó *bístia negra* (1699), i entre 1701 i 1707 no en registro cap cas; en canvi, entre 1714 i 1749 trobo nou lliçons amb adjectivació cromàtica d'herència catalana enfront de quatre solucions de procedència exògena. Tanmateix, un estudi detallat d'aquest camp requereix contrastar aquest supòsit a partir del buidat lèxic dels *Registres de cavalls* i dels *Registres de bestiar viu*, aspecte que s'allunya de l'abast i dels objectius del present estudi.

4.6. A tall de conclusió final, és clar que els resultats obtinguts quant a la cronologia i la procedència de les interferències lèxiques s'han de relacionar necessàriament amb la procedència geogràfica dels nous pobladors sards de l'Alguer després de les pestes dels segles XVI i XVII, un factor demogràfic —i, doncs, sociolingüístic— que ha de contribuir a explicar la penetració d'aquests manlleus lèxics, perquè, tal com apuntava Orunesu (2003, p. 552), «non c'è dubbio comunque che la maggior parte dei sardi algheresi continua a volgersi alle occupazioni rurali».

De fet, un estudi exhaustiu dels canvis demogràfics esdevinguts a l'Alguer entre els segles XVI i XVIII —i de llur caracterització sociocultural i socioeconòmica— pot contribuir a determinar les causes dels fenòmens lingüístics descrits, que molt probablement giren a l'entorn dels factors de substrat (sard i, en menor mesura, sasserès) que aquesta població immigrant va exercir en l'estructura lingüística de la llengua que anaven adquirint progressivament (català), com ja vaig apuntar en referir-me a l'assimilació lingüística dels grups al·lògens sardosasseresos, en l'estudi «Aplicació de la perspectiva ecosociolinguística en la variació: penetració i extensió dels sardismes en l'alguerès» (Bosch, 2002, p. 25-30). I tot això

sense obviar les aportacions de Caria (2007, p. 45-58) en relació amb els factors demogràfics i lingüístics de la «mediterraneïtat de la població [algueresa] a partir del segle XVI» i de la «influència dels adstrats i la diglòssia entre els segles XIX i XX», factors que van en aquesta mateixa direcció.

En aquest sentit, partint de la base teòrica que hi ha una interrelació entre les formes lingüístiques usades en les comunicacions orals col·loquials i les utilitzades en les comunicacions formals i escrites (Bastardas, 1996, p. 22), els *Registres de danys* editats (1683-1784) m'han permès de localitzar les traces o les evidències dels primers canvis en el lèxic de l'agricultura i la ramaderia i, quan ha estat possible, d'esbossar els símptomes de l'estigmatització sociolingüística que reflecteixen aquests canvis. D'acord amb els resultats obtinguts, he pogut confirmar que un terç dels mots de procedència exògena —bàsicament sardismes— són documentats al llarg dels dos darrers decennis del segle XVII (des de 1683), mentre que el percentatge més alt d'interferència lèxica es dóna durant la primera meitat del segle XVIII, a l'entorn del 45 % (enfront d'un 20 % de solucions exògenes datades al llarg de bona part de la segona meitat del segle XVIII, fins al 1784).

En qualsevol cas, les alternances lèxiques analitzades en aquesta obra poden ser resultat de la inseguretat lingüística i la hipercorrecció a què al·ludeix Gimeno (1995, p. 45) com a manifestacions de les dimensions subjectives del mecanisme del canvi lingüístic en curs en un determinat moment, en el nostre cas al llarg del període de datació dels *Registres de danys* editats (1683-1784), a cavall dels segles XVII i XVIII, originades per la consciència lingüística adversa, les formes prestigioses —o estigmatitzades— i les actituds lingüístiques negatives.

I, retornant al punt de partença, el present estudi ha contribuït a exemplificar i caracteritzar des d'un punt de vista diacrònic les paraules de l'alguerès Antoni Ciuffo pronunciades en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906) quan afirmava que «hi ha, en lo nostro llenguatge, una bona partida de diccions forasteres que, sobreposantse en ell, barren l'ixida a moltes de les velles paraules catalanes, substituhintles en l'ús de la nostra manera de parlar de cada dia» (Ciuffo, 1908, p. 170). En aquest sentit, he assumit el paper de «vell minador de l'espirit català» amb què reptava qualsevol estudiós que volgués «descubrir la viva vena de l'alguerés», al qual advertia que «deurà treballar molt y de ferm, desfossant lo subsol d'aquest llenguatge, demunt del qual s'adensen, formant espessa crosta, les influencies italiana y sarda». En definitiva, de la mà del lèxic de l'agricultura i la ramaderia, he demostrat els efectes sobre el català de la interferència del sard, que «precedeix a la italiana y no de poch», com una «forta embestida del sard que li feva destrossa, desfigurantlo en la sua fesomia fònica, gràfica y morfològica», sense comptar «les paraules que nos ha embolat lo sard, arreconant les nostres y substituintles».

Precisament aquesta darrera afirmació de Ciuffo sobre la substitució lèxica ha estat el fil conductor de la present obra, per tal com els resultats obtinguts a partir

de l'anàlisi del corpus lèxic de l'agricultura i la ramaderia han pogut aportar llum al grau d'interferència dels parlars sards (i d'altres llengües romàniques) en l'alguerès dels segles XVII i XVIII, i també han contribuït a fixar una primera cronologia de la substitució lèxica.

Per això he pogut datar entre la fi del segle XVII i el primer terç del segle XVIII substitucions de mots catalans ben documentats per solucions sardes (o d'altra procedència), com ara *bercoc* 'albercoc' → *berracoc*, *cep* → *fondu* i *empelt* → *enfirquidura*, i canvis més tardans, imputables a la segona meitat del segle XVIII, com per ex. *egua* → *eba* i *ganivet* → *rasor*.

Però també he pogut documentar sardismes lèxics i calcs semàntics ben consolidats a la fi del segle XVII, sense solucions hereditàries alternatives en els *Registres de danys* editats (1683-1784), com per ex. *budroni* 'un raïm, penjoll', *ju* 'coble de bous', *jua* 'ramat boví custodiat en terreny comunitari', *marró* 'aixada ampla, xàpol', *podaiola* 'podall de vinya', *puntorju* 'agullada', *rustalla* 'podall de mànec llarg' i els noms dels arbres fruiters, a partir de formes calcades del sard, com *arbre d'ametla*, *arbre de figa*, *arbre de pera* o *arbre de serva*. I altres de posteriors, datats al llarg del primer terç del segle XVIII: *anjoni* (1734) 'anyell', *cuili* (1728) 'terreny clos per al bestiar; pleta', *marrapic* (1715) 'pic amb dos tallants', *messadora* (1734) 'falç', *narboni* (1724) 'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat', *pirastu* (1714) 'pereta, esp. arrodonida' i 'perellló', etc.; o documentats a partir de mitjan segle XVIII, com ara *nuedu* (1753) 'bou jove' i *iscla* (1764) 'terreny humit i fèrtil a la vora d'un riu, conreat esp. d'arbres fruiters i d'hortalisses'. I tant els uns com els altres són sardismes ben vius en alg. mod.

I, al marge de l'empremta dels parlars sards, hem vist altres estrangerismes lèxics que penetren i es consoliden en aquest període objecte d'estudi, com ara *judia* 'mongeta, fesol' (1738), de la mà del cast. (a part dels castellanismes manllevats a través del sard *aqueta* 'egua jove, petita', *burricu* 'ase jove' i *pia* 'cavall clapat', i de la solució no reeixida *iegua* 'egua'), i els italianismes *xapa* (1699) 'aixada' i *xapeta* (1707) 'aixadell' —compartits pel sd. (log. sept.), el sass. i el gal.—, a més del calc *coliflor* (1715). Tanmateix, no s'ha pogut imputar exclusivament al sass. cap dels vuitanta mots de procedència exògena del corpus lèxic objecte d'estudi, si bé ja s'ha vist que en deu ocasions hi ha coincidència entre sengles solucions del sd. log. i del sass., com per ex. per a *aradu* 'arada', *burricu*, *càriga* 'figa seca', *figa d'Índia* 'figa de moro', *fondu* 'cep', *marró* 'aixada ampla', etc.; fins i tot entre sass. i gal., pel que fa a *txoba* 'parella de bous lligats' i 'coble de bous joves'. En aquest sentit, s'ha observat en diverses ocasions que hi ha una continuïtat lèxica entre alg., sass., log. sept. i gal. —els parlars romànics septentrionals de Sardenya— que ha dificultat poder adscriure amb certesa la procedència de determinats mots, com els casos de *xapa* i *xapeta*, però també de *rustalla* 'podall de mànec llarg', que, malgrat coincidir amb la solució del log. sept., remet al gal. i al cors.

I, eixamplant l'abast cronològic i el corpus documental a la resta dels *Registres de danys* (1683-1829) —i, de manera més esporàdica, als *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829) editats a Bosch (1999*b*) i als *Capítols* de la *Barracelleria* (1686-1836)—, també he pogut donar compte d'altres substitucions lèxiques de formes hereditàries per solucions exògenes, a cavall dels segles XVII i XVIII, com *càrrega* (o *càrriga*) → *bàrriu* (o *barri*), *fesol* → *judia* (com s'ha dit, un dels comptats castellanismes dels documents editats), *figa seca* → *càriga*, *garba* → *manna*, *segar* → *messar* (al marge de la penetració de *messadora* 'falç'); i també de més tardanes, datades entre la fi del segle XVIII i el primer terç del segle XIX, com *cirera* → *cariasa* i *cremar* → *brujar* (un dels pocs manlleus del sasserès documentats), etc. Fins i tot he pogut documentar el 1693 el sardisme *molendu* 'ase', que, tot i pertànyer al camp semàntic dels noms del bestiar, no apareix en els *Registres de danys* editats.

5. Referències bibliogràfiques

5.1. Atles lingüístics, diccionaris i reculls lexicogràfics

Alcover, Antoni M.; Moll, Francesc de Borja (1930-1962). *Diccionari català-valencià-balear*. Palma: Moll. 10 v.

Andreoli, Raffaele (1887). *Vocabolario napoletano-italiano*. Torí: Paravia. [Se cita de l'ed. de Nàpols: IGEI, 1988]

— (1988). *Vocabolario napoletano-italiano*. Nàpols: Istituto Grafico Editoriale Italiano.

Artizzu, Lucio (1996). *Il dizionario di Cagliari. Sa memoria 'e su tempus.* Càller: Edizioni della Torre.

Atlas lingüístic del domini català. Materials lexicogràfics: Qüestionari de l'Alguer (llibreta núm. 85). Institut d'Estudis Catalans. [En curs de publicació a l'ALDC]

Atzori, Maria Teresa (1984). *L'attuale unità lessicale della lingua sarda*. Pisa: Pacini Editore.

Badia i Margarit, Antoni M.; Pons i Griera, Lídia; Veny, Joan (1993). *Atles lingüístic del domini català. Qüestionari*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

Bartoli, M. G.; Vidossi, G.; Terracini, B. A.; Bonfante, G.; Grassi, C.; Genre, A.; Massobrio, L. [ed.] (1995-1996). *Atlante linguistico italiano*. Vol. I-II. Istituto dell'Atlante Linguistico Italiano, Centro di Ricerca dell'Università degli Studi di Torino, Società Filologica Friulana «G. I. Ascoli». Roma: Libreria dello Stato.

Boerio, Giuseppe (1856). *Dizionario del dialetto veneziano. Seconda edizione aumentata e corretta, aggiuntovi l'«Indice Italian Veneto»*. Venècia: Giovanni Cecchini. [Se cita de l'edició anastàtica de Florència: Giunti Martello, 1983]

Casaccia, Giovanni (1876). *Dizionario genovese-italiano*. 2a ed. Gènova: Tip. Gaetano Schenone. [Se cita de l'edició anastàtica de Bolònia, Arnaldo Forni Editore, 1984]

Ceccaldi, Mathieu (1988). *Dictionnaire corse-français. Pieve d'Evisa*. 2a ed. París: Éditions Klincsieck.

Coromines, Joan (1955-1957). *Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana*. Madrid: Gredos. 4 v.

— (1980-2001). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes: La Caixa. 10 v.

D'Ascoli, Francesco (1990). *Dizionario etimologico napoletano (con appendice di aggiunte e correzioni)*. Nàpols: Edizioni del Delfino.
— (1993). *Nuovo vocabolario dialettale napoletano*. Nàpols: Adriano Gallina editore.
De Martino, Renzo (1996). *Il dizionario maddalenino: Glossario etimologico comparato*. Càller: Edizioni della Torre.
Devoto, Giacomo; Oli, Gian Carlo (1990). *Il dizionario della lingua italiana*. Florència: Le Monnier.
Diccionari de la llengua catalana. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1995. [2a ed.: 2007]
Espa, Enzo (1999). *Dizionario sardo-italiano dei parlanti la lingua logudorese*. Sàsser: Carlo Delfino editore.
Farina, Luigi (1988*a*). *Bocabulariu sardu nugoresu-Iialianu*. Sàsser: Gallizzi.
— (1988*b*). *Vocabolario italiano-sardo nuorese*. Sàsser: Gallizzi.
Favà i Agud, Xavier (2001). *Diccionari dels noms de ceps i raïms: L'ampelonímia catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
Gana, Leonardo (1970). *Vocabolario del dialetto e del folklore gallurese*. Càller: Editrice Sarda Fossataro.
Griera, Antoni (1923-1964). *Atlas lingüístic de Catalunya*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. 8 v.
Lanza, Vito (1989). *Vocabolario italiano-sassarese antico e moderno*. Sàsser: Carlo Delfino editore. [Se cita de la reimpressió de 1992]
Lepori, Antonio (1988). *Dizionario italiano-sardo campidanese*. Càller: Edizioni Castello.
Manconi, Lorenzo (1987). *Dizionario dei cognomi sardi*. Càller: Edizione della Torre.
Maxia, Mauro (2002). *Dizionario dei cognomi sardo-corsi. Frequenze, fonti, etimologia*. Càller: Condaghes.
Meyer-Lübke, Wilhelm (1935). *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg. [Se cita de la 3a ed. de Heidelberg: Carl Winter, 1972]
Mura, Carlo (1983). *Regorta de frasias fattas, de maneras de nai, de raxonamentus, de dicius antigus e nous in lingua sarda*. Càller: Tipografia Editrice Artigiana.
Muzzo, Giosue (1981). *Vocabolario del dialetto sassarese: Sassarese-italiano, italiano-sassarese*. Sàsser: Chiarella Editore.
Palomba, Giovanni ([s. d.]). *Lessico. Raccolta dei nomi più usati*. Recull lexicogràfic inèdit, en curs de publicació a cura de Joan Veny i August Bover.
Pittau, Massimo (1990). *I cognomi della Sardegna*. Sàsser: Carlo Delfino editore.
Porru, Vissentu (1832). *Dizzionariu universali sardu-italianu*. Càller. [Se cita de l'ed. anastàtica de Càller: Gianni Trois editore, 1981]
— (1866). *Dizzionariu sardu-italianu*. 2a ed. Edició a cura de Giuseppe Pala. Càller. [N'hi ha una edició anastàtica, en 2 v., de Càller: Arnaldo Forni editore, 1985]
Rohlfs, Gerhard (1956-1961). *Vocabolario dei dialetti salentini (Terra d'Otranto)*. Munic. 3 v. [N'hi ha una edició facsímil de Galatina: Congedo Editore, 1976]
Rull, Xavier [*et al.*] (1997). *Lèxic bàsic d'enologia i viticultura*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.
Sanna, Josep (1988). *Diccionari català de l'Alguer*. L'Alguer; Barcelona: Fundació del II Congrés de la Llengua Catalana.
Sardo, Mario (1994). *Vocabolario italiano-gallurese*. Càller: Edizioni Castello.

SPANO, Giovanni (1851-1852). *Vocabolario sardo-italiano e italiano-sardo*. Càller: Tipografia Nazionale. 2 v. [N'hi ha una edició facsímil: SPANO, Giovanni (1987). *Vocabolario sardo-italiano e italiano-sardo. Coll'aggiunta dei Proverbi sardi*. Bolonya: Arnaldo Forni editore. 2 v.] [Se cita, però, de l'edició corregida i ampliada VSI[2] i VIS]

— (1998*a*). *Vocabolario italiano-sardo*. Edició a cura de Giulio Paulis. Sàsser: Ilisso. 2 v.

— (1998*b*). *Vocabolariu sardu-italianu. Con i 5000 lemmi dell'inedita Appendice manoscritta di G. Spano*. Edició a cura de Giulio Paulis. Sàsser: Ilisso. 2 v.

VALLEBONA, Giuseppe (1987). *Dizionario tabarkino-italiano*. Gènova: Compagnia dei Librai.

VARVARO, Alberto (1986). *Vocabolario etimologico siciliano*. Vol. I (A-L), amb *Supplemento per la consultazione del primo volume*. Palerm: Centro di Studi Filologici e Linguistici Siciliani.

VÉLEZ DE ARAGÓN, Z. (1893). *Diccionario general de la lengua castellana (con la nueva ortografía adoptada oficialmente por la Real Academia Española)*. 16a ed. Madrid: S. Calleja.

VENY, Joan; PONS I GRIERA, Lídia. *Atles lingüístic del domini català*. Vol. I: *Introducció; 1. El cos humà. malalties* (2001); vol. II: *2. El vestit; 3. La casa i ocupacions domèstiques* (2003); vol. III: *4. La família: cicle de la vida; 5. Món espiritual: l'Església. Festes religioses. Creences; 6. Jocs; 7. Temps cronològic. Meteorologia; 8. Topografia* (2006). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

WAGNER, Max Leopold (1960). *Dizionario etimologico sardo*. 3 v. (el vol. 3, amb els índexs, a cura de R. G. Urciolo). Heidelberg. [Se cita de la 2a reimpressió de Càller: Trois, 1989]

5.2. ALTRES REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

ALVAU, Pietro Luigi (1990). *Gli statuti della compagnia barracellare di Alghero nei secoli XVII e XVIII*. Tesi de llicenciatura inèdita. Università degli Studi di Sassari. Facoltà di Giurisprudenza. Corso li Laurea in Scienze Politiche.

ANGIOI, Natale (1969). *L'Istituto del Barracellato in Sardegna sotto l'aspetto storico-giuridico-amministrativo*. Càller: Editrice Sarda Fossataro.

ARMANGUÉ I HERRERO, Joan (1996). *Llengua i cultura a l'Alguer durant el segle XVIII: Bartomeu Simon*. Barcelona: Curial: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

— (1998). *El parnàs alguerès: Poesia arcàdica a l'Alguer (1778-1806)*. Barcelona: Curial: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

ARMANGUÉ I HERRERO, Joan [ed.] (1999). *La Setmana Santa a l'Alguer: Festa, drama i cançó*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

ARMANGUÉ, Joan; BOSCH, Andreu (1994). «La fonologia algueresa de Joan De Giorgio Vitelli». *Revista de l'Alguer* [l'Alguer], 5, p. 139-169.

BASTARDAS, Albert (1996). *Ecologia de les llengües: Medi, contactes i dinàmica sociolingüística*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

BLASCO FERRER, Eduardo (1984*a*). *Grammatica storica del catalano e dei suoi dialetti, con speciale riguardo all'algherese*. Tübingen: Narr.

— (1984*b*). *Storia linguistica della Sardegna*. Tübingen: Niemeyer. [N'hi ha una ed. facsímil de Càller: Salvatore Fozzi, [s. d.]]

BOLOGNESI, Roberto; HEERINGA, Wilbert (2005). *Sardegna fra tante lingue: Il contatto linguistico in Sardegna dal Medioevo a oggi*. Càller: Condaghes.

Bosch i Rodoreda, Andreu (1997). *Edició dels registres d'estimes de fruita de la «Barracelleria» a l'Alguer durant el primer terç del xix: Estudi dels noms de la fruita*. Tesi de llicenciatura, dirigida per la doctora Lídia Pons i Griera i llegida a la Universitat de Barcelona el febrer de 1997. [Se n'ha publicat una edició resumida a Bosch 1999*b*, d'on se cita generalment]

— (1998*a*). «El català de l'Alguer a *l'Atlante linguistico italiano*». *Bollettino dell'Atlante Linguistico Italiano* [Torí], iii sèrie, 22, p. 1-42. [N'hi ha una edició revisada i augmentada a Bosch (2002)]

— (1998*b*). «Aproximació a l'alguerès col·loquial». *Revista de l'Alguer* [l'Alguer], 9, p. 137-163. [N'hi ha una edició revisada i augmentada a Bosch (2002)]

— (1998*c*). «L'ús del català i la interferència lingüística en la publicitat visual i la retolació comercial i institucional de l'Alguer». *Revista de Llengua i Dret* [Barcelona], 30, p. 105-145. [N'hi ha una edició revisada a Bosch (2002)]

— (1999*a*). «Una primera aproximació a la llengua del "Sermó del Dessendiment de Giesuchrist de la Creu"». A: Armangué (1999), p. 49-69.

— (1999*b*). *Els noms de la fruita a l'Alguer: Edició dels registres d'estimes de fruita de la «Barracelleria» (1783-1829)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

— (1999*c*). «Aplicació de la perspectiva ecosociolingüística en la variació: penetració i extensió dels sardismes en l'alguerès». *Llengua & Literatura* [Barcelona], 10, p. 157-195. [N'hi ha una edició revisada a Bosch (2002)]

— (1999*d*). «Desplaçaments lexicosemàntics i organització de les unitats lèxiques en alguerès per penetració de sardismes i altres estrangerismes». A: *Homenatge a Arthur Terry*, 3. Barcelona. (Estudis de Llengua i Literatura Catalanes; XXXIX), p. 261-287. [N'hi ha una edició revisada a Bosch (2002)]

— (2002). *El català de l'Alguer*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

— (2007). «El català de l'Alguer, entre la desaparició i la dissolució». A: Colón, Germà; Gimeno, Lluís [ed.]. *Ecologia lingüística i desaparició de llengües*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, p. 35-51.

— (2009). «Algunes consideracions sobre la interferència fonètica dels parlars sards en l'alguerès». A: *Miscel·lània Joaquim Molas*, 4. Barcelona. (Estudis de Llengua i Literatura Catalanes; LIX), p. 257-277.

— (2011). «Algunes consideracions a l'entorn de la distribució i la sonoritat de les consonants africades en alguerès». A: Lloret, Maria-Rosa; Pons, Clàudia [ed.]. *Noves aproximacions a la fonologia i la morfologia del català*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV), p. 63-76.

Bosch, Andreu; Armangué, Joan (1995). «Una traducció en català de la *Grammatica algherese. Fonologia* de Joan De Giorgio Vitelli». *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura* [Castelló], 71, p. 501-531.

Bosch i Rodoreda, Andreu; Sanna, M. A. Susanna (1996). *Històries de l'Alguer, entre la marina i la campanya*. Barcelona: R. Dalmau editor.

Bosch i Rodoreda, Andreu; Scala, Luca (1999). «Variació fonètica i cliticització pronominal en alguerès: una primera aproximació intradialectal». *Caplletra: Revista Internacional de Filologia* [Barcelona; València], 26, p. 107-130. [N'hi ha una edició revisada a Bosch (2002)]

Boscolo, A.; Bulferetti, L.; Piano, L. del (1962). *Profilo storico-economico della Sardegna dal riformismo settecentesco al "Piano di Rinascita"*. Pàdua.

BUDRUNI, Tonino (1989). *Breve storia di Alghero, dal 1478 al 1720*. L'Alguer: Edizioni del Sole.

BULFERETTI, Luigi [ed.] (1966). *Il riformismo settecentesco in Sardegna*. Vol. I: *Relazioni inedite di Piemontesi*; vol. II: GEMELLI, Francesco. *Rifiorimento della Sardegna proposto nel miglioramento di sua agricoltura*. Càller: Editrice Sarda Fossataro.

CARIA, Rafael (1988). *L'Alguer, llengua i societat*. Sàsser: EDES. [Edició bilingüe en català i italià]

— (1990*a*). *Il mondo del Càlic: Studi di toponomastica e lessicografia algherese*. Sàsser: EDES.

— (1990*b*). «L'alguerès des d'una perspectiva històrica». *Revista de l'Alguer* [l'Alguer], 1, p. 33-53.

— (1991). «L'alguerès des d'una perspectiva històrica (segona part)». *Revista de l'Alguer* [l'Alguer], 2, p. 119-133.

— (1992). «Documents d'història toponímica algueresa: el *Llibre de las làcanas*». *Revista de l'Alguer* [l'Alguer], 3, p. 175-230.

— (1993*a*). *Toponomastica algherese: Introduzione allo studio dei nomi della città, del territorio e delle coste di Alghero*. Sàsser: EDES.

— (1993*b*). «Els noms de les herbes del camp de l'Alguer». *Revista de l'Alguer* [l'Alguer], 4, p. 153-178.

— (1994). «Les *Ordinacions* municipals de l'Alguer (1526)». *Revista de Llengua i Dret* [Barcelona], 22, p. 45-70.

— (1995). «El lèxic dels mariners algueresos, entre catalanitat i mediterraneïtat». *Revista de l'Alguer* [l'Alguer], 6, p. 119-208.

— (1996) «El lèxic dels mariners algueresos, entre catalanitat i mediterraneïtat (segona part)». *Revista de l'Alguer* [l'Alguer], 7, p. 155-214.

— (2001). *Le piante spontanee ad Alghero: Nomi, proprietà, usi, etimologia*. Sàsser: EDES.

— (2006). *Il nome popolare degli uccelli ad Alghero*. Pròleg de Joan Veny i Clar. Sàsser: EDES.

— (2007). «El català de l'Alguer: apunts per a un llibre blanc». *Revista de Llengua i Dret* [Barcelona], 46, p. 29-102.

CHERCHI PABA, Felice (1974-1977). *Evoluzione storica dell'attività industriale, agricola, caccia e pesca in Sardegna*. Càller: Regione Autonoma Sarda. 4 v. [Vol. I-II (1974) i III-IV (1977)]

CIUFFO, Antoni (1908). «Influencies de l'italià y diferents dialectes sards en l'alguerés». A: *Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, any 1906*. Barcelona. [Se cita a partir de la 1a edició facsímil de Barcelona: Fundació II Congrés de la Llengua Catalana, 1986]

CORBERA POU, Jaume (2000). *Caracterització del lèxic alguerès*. Palma: Universitat de les Illes Balears.

CORDA, Francesco (1994). *Grammatica moderna del sardo logudorese*. Càller: Edizioni della Torre.

COROMINES, Joan (1983). *Lleures i converses d'un filòleg*. 3a ed. Barcelona: Club Editor.

COSSU, Amatore (1978). *Flora pratica sarda*. 2a ed. Sàsser: Gallizzi.

COSTA, Enrico (1937). *Sassari*. Vol. III. Sàsser: Gallizzi.

DA PASSANO, Mario (1982). «L'agricoltura sarda nella legislazione sabauda». A: MANCONI; ANGIONI [ed.] (1982), p. 76-81.

Del Piano, Lorenzo (1982). «I Monti frumentari». A: Manconi; Angioni [ed.] (1982), p. 69-75.

Doneddu, Giuseppe (1990). *Ceti privilegiati e proprietà fondiaria nella Sardegna del secolo xvii*. Milà: A. Giuffrè Editore.

Era, Antonio (1938). «Ordinanze e deliberazioni del Consiglio civico di Alghero in materia agraria (1582-1649)». A: Era, Antonio [ed.]. *Testi e documenti per la storia del diritto agrario in Sardegna*. Sàsser: Gallizzi, p. 389-436.

Espa, Enzo (1981). *Proverbi e detti sardi dei parlanti la lingua sarda-logudorese*. Sàsser: Gallizzi. 2 v.

Fadda, Ciro (1997). *Xistos algueresos*. L'Alguer: Edicions del Sol.

Gemelli, Francesco (1776). *Rifiorimento della Sardegna proposto nel miglioramento di sua agricoltura*. Torí. 2 v. [N'hi ha una ed. revisada a Serra, 1842 i una ed. modernitzada a Bulferetti, 1966. Vol. II.)

Gimeno Menéndez, Francisco (1995). *Sociolingüística histórica (siglos x-xii)*. Madrid: Visor Libros: Universidad de Alicante.

Guarnerio, Pier Enea (1886). «Il dialetto catalano d'Alghero». *Archivio Glottologico Italiano* [Roma; Torí; Florència], ix, p. 261-364.

Kuen, Heinrich (1932). «El dialecto de Alguer y su posición en la historia de la lengua catalana, [1]». A: *Anuari de l'Oficina Romànica de Lingüística i Literatura*. Vol. V. P. 121-177.

— (1934). «El dialecto de Alguer y su posición en la historia de la lengua catalana, [2]». A: *Anuari de l'Oficina Romànica de Lingüística i Literatura*. Vol. VII. P. 41-112.

Labov, William (1980). «The Social Origins of Sound Change». A: Labov, William [ed.]. *Locating Language in Time and Space*. Nova York: Academic Press, p. 251-265.

— (1994). *Principles of Linguistic Change. Internal Factors*. Cambridge.

Le Lannou, Maurice (1992). *Pastori e contadini di Sardegna*. Traducció i presentació de Manlio Brigaglia. Càller: Edizioni della Torre. [Maurice Le Lannou, *Pâtres et paysans de la Sardaigne*. Tours, 1941]

Loddo Canepa, Francesco (1934). *Inventario della R. Segreteria di Stato e di Guerra del Regno di Sardegna (1720-1848)*. Roma.

Lörinczi, Marinella (1982). «Le parole dei contadini: denominazioni della terra». A: Manconi; Angioni [ed.] (1982), p. 204-208.

Mameli, Francesco (1998). *Il logudorese e il gallurese*. Villanova Monteleone: Soter.

Manca Dell'Arca, Andrea (2000). *Agricoltura di Sardegna*. Nàpols: V. Orsino, 1780. [Se cita de l'edició de Nuoro: Ilisso Edizioni, edició a cura de Gian Giacomo Ortu]

Manconi, Francesco [cur.] (1985). Anònim piemontès, *Descrizione dell'isola di Sardegna*. Milà: Comune di Cagliari, 1985.

— (1994). *Castigo de Dios. La grande peste barocca nella Sardegna di Filippo IV*. Roma: Donzelli editore.

Manconi, Francesco; Angioni, Giulio [ed.] (1982). *Contadini e pastori nella Sardegna tradizionale*. Milà: Silvana; Càller: Consiglio Regionale della Sardegna.

Manunta, Francesc (1988-1991). *Cançons i líriques religioses de l'Alguer catalana*. L'Alguer: La Celere. [Vol. I (1988), II (1990) i III (1991)]

Martí i Castell, Joan (1990). *Gramàtica històrica: Problemes i mètodes*. València.

Migliorini, Fabio N. (1992). *Il sistema del «prado» e della «vidazzoni» nel territorio di Alghero: Assetti fondari e destinazioni colturali (sec. xvii-xviii)*. Tesi de llicenciatura. Universitat de Sàsser.

Morosi, G. (1886). «L'odierno dialetto catalano di Alghero in Sardegna». A: *Miscellanea di Filologia e Linguistica. In memoria di Napoleone Caix e Ugo Angelo Canelo*. Florència, p. 313-332.

Nughes, Antoni (1996). «Joan Palomba i la reinaxença algueresa». A: Palomba (1996).

Orunesu, Salvatore (2003). *Dalla scolca giudicale ai barracelli: Contributo a una storia agraria della Sardegna*. Càller: Condaghes, 2003.

Pais, Joan (1970). *Gramàtica algueresa*. Barcelona: Barcino.

Palomba, Giovanni (1906). *Grammatica del dialetto algherese odierno*. Sàsser: Tip. G. Montorsi. [N'hi ha una edició facsímil a Palomba (2001)]

— (1996). *Tradizioni, usi e costumi di Alghero*. Edició i estudi introductori d'Antoni Nughes. L'Alguer: Edicions del Sol.

— (2000). *Nuova grammatica del dialetto algherese odierno*. Introducció i edició a cura d'August Bover i Font i de Joan Veny i Clar. L'Alguer: La Celere Editrice.

— (2001). *Grammatica del dialetto algherese odierno*. Edició a cura de Francesco Bertino. L'Alguer: Obra Cultural.

Paulis, Giulio (1992). *I nomi popolari delle piante in Sardegna: Etimologia, storia, tradizioni*. Sàsser: Carlo Delfino editore.

Peana, Joan (1992). «Els problemes lingüístico-socials del català de l'Alguer». A: Marí, Isidor [ed.]. *Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana, IV. Àrea 3: Lingüística social*. Palma: Universitat de les Illes Balears.

— (1995). «El fenomen del rotacisme en la parla popular algueresa d'avui». A: *Estudis de lingüística i filologia oferts a Antoni M. Badia i Margarit*. Vol. 2. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 101-119.

Pilia, Fernando (1986). *Esterzii: Un paese e la sua memoria*. Càller: Aldo Trois Editore.

Pittau, Massimo (1991). *Grammatica della lingua sarda. Varietà logudorese*. Sàsser: Carlo Delfino editore.

Rafel, Joaquim (1977). «Consideraciones léxico-semánticas a partir de una investigación espacial exhaustiva». *Revista Española de Lingüística*, 7, p. 137-170.

Ragnedda, Lucio (1995). *Detti popolari di Gallura*. Càller: Edizioni della Torre.

Sanna, Antonio (1975). *Il dialetto di Sassari (e altri saggi)*. Càller: Edizioni Trois.

Satta, Antonio (1992). *I proverbi nella Gallura*. Sàsser: EDES.

Scala, Luca (2001). «Ulivi e tetteratura popolare ad Alghero: la "Cançó del caldaro"». A: Armangué, Joan [ed.]. *Ulivi in Sardegna: Cultura, tecnica e futuro*. Mogoro: PTM Editrice, p. 67-71.

— (2003). *Català de l'Alguer: Criteris de llengua escrita*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Senes, Antonio (1984). *Curiosità del vocabolario sardo: Contributo alla conoscenza della lingua e di altre cose sarde*. Càller: Editrice Sarda Fossataro, 1971. [Se cita de la 2a ed. de Sàsser: Gallizzi]

Serra, Gina (1927). «Aggiunte e rettifiche algheresi all'*Atlas lingüistic de Catalunya* di A. Griera (cc. 1/586)». *L'Italia Dialettale: Rivista di Dialettologia Italiana* [Pisa], iii, p. 197-216.

Serra, Irene (1994). «L'olivocoltura ad Alghero: il lessico del frantoio tradizionale». *Revista de l'Alguer* [l'Alguer], 5, p. 171-192.

Serra, Luigi [ed.] (1842). *Il rifiorimento della Sardegna proposto nel miglioramento di sua agricultura dal P. Francesco Gemelli riprodotto in compendio con molte osservazioni ed aggiunte*. Torí.

SOLE, Leonardo (1994). «La lingua di Sassari: il problema delle origini». A: *Studi in onore di Massimo Pittau*. Vol. 1. Sàsser: Università degli Studi di Sassari. Facoltà di Lettere e Filosofia, p. 39-70.

TASCA, Cecilia (1992). *Gli ebrei in Sardegna nel XIV secolo*. Càller: Deputazione di Storia Patria per la Sardegna.

TAVERA, Baingio (1979). *Economia e società in Alghero nel periodo feliciano attraverso gli atti notarili*. Tesi de llicenciatura inèdita. Università degli Studi di Sassari. Facoltà di Giurisprudenza. Corso li Laurea in Scienze Politiche.

TODA I GÜELL, Eduard (1981). *Un poble català d'Itàlia: L'Alguer*. Barcelona: La Renaixensa, 1888. [Se cita de l'edició bilingüe de TODA I GÜELL, Eduard. *L'Alguer: Un popolo catalano d'Itàlia*. Traducció, introducció i notes a cura de Rafael Caria. Sàsser: Gallizzi]

TODDE, Giovanni (1982). «Il barracellato». A: MANCONI; ANGIONI (1982), p. 89-96.

TURELL JULIÀ, M. Teresa [ed.] (1995). *La sociolingüística de la variació*. Barcelona.

VENY, Joan (1984). *Estudis de geolingüística catalana*. 2a ed. Barcelona: Edicions 62.

— (1991). *Mots d'ahir i mots d'avui*. Barcelona: Empúries.

— (1993). *Dialectologia filològica. Transfusió lèxica. Llengua escrita i dialectalismes*. Barcelona: Curial: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

— (1994). «La importación del fonema /x/ en catalán». *Revista Española de Filología* [Madrid], 24, p. 1-19.

— (1998). «L'alguerès i la llengua estàndard». A: MANINCHEDDA, Paolo [ed.]. *La Sardegna e la presenza catalana nel Mediterraneo. Atti del VI Congresso (III Internazionale) di Studi Catalani (Cagliari 11-15 ottobre 1995)*. Vol. I. Càller: CUEC, p. 555-566.

— (2001). *Llengua i entorn natural*. Barcelona: Edicions 62.

— (2003). «Codification dialectale et polymorphisme dans la *Nuova Grammatica* (1945) de Palomba». A: CAPRINI, R. [ed.]. *Parole romanze. Scritti per Michel Contini*. Alessandria, p. 483-496.

VILÀ, Núria (1991). *Estudi del vocabulari de les eines agrícoles a la comarca del Baix Camp*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

VIRDIS, Maurizio (1978). *Fonetica del dialetto sardo campidanese*. Càller: Edizioni della Torre.

WAGNER, Max Leopold (1980). *La lingua sarda: Storia, spirito e forma*. Berna: Francke, 1951. [Se cita de la 2a ed. de 1980]

— (1984). *Fonetica storica del sardo*. Introducció, traducció i apèndix de Giulio Paulis. Càller: Gianni Trois Editore.

— (1996). *La vita rustica della Sardegna riflessa nella lingua*. Estudi introductori, traducció i edició a cura de Giulio Paulis. Nuoro: Ilisso Edizioni.

6. Índex

6.1. Mots del corpus lexicosemàntic de l'agricultura i la ramaderia

alba 166, 229
all 111, 210
ametla 97, 205
anjoni 35, 189
aqueta 36, 189
aradu 166, 228
arbada 167, 228
arbre 121, 214
arbre d'ametles 121, 214
arbre d'oliva 127, 214
arbre de berracoc 123, 214
arbre de codonys 123, 214
arbre de figa 124, 214
arbre de figues veg. *arbre de figa*
arbre de la figa veg. *arbre de figa*
arbre de la móra veg. *arbre de móra*
arbre de magranes 125, 214
arbre de mela 124, 214
arbre de metla veg. *arbre d'ametles*
arbre de móra 126, 214
arbre de nou 127, 214
arbre de nous veg. *arbre de nou*
arbre de pera 128, 214
arbre de perenginy 129, 214
arbre de peres veg. *arbre de pera*
arbre de pirastu 129, 214
arbre de poma 130, 214
arbre de pomes veg. *arbre de poma*
arbre de préssec 131, 214
arbre de pruna 131, 214
arbre de prunes veg. *arbre de pruna*
arbre de serva 132, 214
arjola 58, 196
bagantinu 59, 196
bardissa 60, 196, 256
bercoc 98, 205, 247, 256
berracoc veg. *bercoc*
bessa 142, 223
bigaró 143, 223
bísol 111, 210
bístia 37, 188
bístia de bulu 38, 188
bístia de mola 39, 188
bou 39, 188
bou de bulu veg. *bou* i *bulu*
braç 144, 223
braç de fondu veg. *braç*
braç de l'arbre veg. *braç*
brocada 145, 223
budroni 148, 223
budroni de raïm veg. *budroni*
bulu 42, 188
burricu 42, 188
cabra 43, 188
camp 63, 196
canya 150, 223

canyís 150, 223
cara de faves 133, 219
card 112, 210, 247
càriga 151, 223, 255
carxofa 112, 210
cavall 44, 188
ceba 113, 210
cep 134, 219, 247
ciuró 113, 210
clavell veg. *mata de clavells*
codony 99, 205
col 114, 210
coliflor 114, 210
coll veg. *coll de fondu*
coll de fondu 152, 223
craba veg. *cabra*
cuili 63, 196
destral veg. *restal*
eba 44, 188, 247
egua 45, 188, 247
empelt 153, 223, 247
enfirquidura 154, 223, 247
escarxofa veg. *carxofa*
estula 64, 196, 248
farratge 89, 203
fava 115, 210, 247
figa 100, 205
figa d'Índia 100, 205
fondu 134, 219, 247
fondu de palma 135, 219, 247
forcàs 155, 223
forment 90, 203
ganivet 168, 228, 247
gard veg. *card*
guixa 117, 210
hort 65, 196
iegua 45, 188, 247
iscla 65, 196
jardí 67, 196
jardinet veg. *jardí*
ju 46, 188
jua 47, 188
judia 117, 210, 247, 255
llaurera 68, 196, 247
llentia 118, 210
llenya 156, 223
lletuga 119, 210, 247
lli 94, 203
llimó 101, 205
magrana 102, 205
mandra 70, 196
mannalita 48, 188
mannalitu 49, 188
mare de card 137, 219
marrapic 168, 228
marró 169, 228
mata de card 138, 219, 247
mata de clavells 140, 219
mata de faves 140, 219, 247
mata de gard veg. *mata de card*
mela veg. *arbre de mela*
meló 119, 210
messadora 170, 228, 252
metla veg. *ametla*
miriagu 71, 196
moltó 50, 188
nap 120, 210
narboni 72, 196, 247
nuedu 51, 188
oliva 102, 205
olivar 73, 196
ordi 96, 203
ovella 52, 188
paleta 171, 228
palla 157, 223
palma 141, 219, 247
paló 151, 223
pansa 159, 223
parra 141, 219
pera 103, 205
perenginy 105, 205
perpal 172, 228
perpal de ferro veg. *perpal*
peu 160, 223, 245
peu d'arbre veg. *peu*
pia 52, 188, 254
pic 173, 228,
pirastu 105, 205
planta de lletuga 142, 219, 247
planta de la lletuga veg. *planta de lletuga*
plantó 161, 223
podadora 173, 228

podaiola 174, 228
poma 105, 205
porc 53, 188
potro 54, 188
préssec 106, 205
pruna 107, 205
puntotju 176, 228
rabassa 162, 223
rabassó 162, 223
raïm 108, 205
rama 163, 223
rampó 163, 223
raor veg. *rasor*
rasor 177, 228, 247
restal 178, 228
restoll 74, 196, 248
rustalla 179, 228
salt 75, 197
saltet veg. *salt*
sarment 165, 223
sembradora 180, 229
sembrat 77, 197
serra 181, 229
serva 109, 205
síndia veg. *síndria*
síndria 120, 210, 244
tanca 78, 197
tanqueta veg. *tanca*
taronja 110, 205
taular 80, 197, 248
testa veg. *testa d'aradu*
testa d'aradu 181, 229
timona 182, 229
trigorzu 96, 203
tula 81, 197, 248
txoba 55, 188
ull 165, 223, 245
ull del sarment veg. *ull*
vaca 57, 188
vaquili 81, 197
veranili 82, 197
vidassoni 83, 197
vinya 85, 197
vinyeta veg. *vinya*
viradorju 88, 197
xapa 183, 229
xapeta 185, 229

6.2. Altres mots analitzats

a arrancadura 29 (n. 47)
a arrobadura 29 (n. 47)
a camins 96
a cares 133
a ferramenta 29 (n. 47), 146 (n. 162)
a gra 90, 96, 115
a manedu 91
a mitjania 147
a mortu 95, 147
a postes 115, 133
a vuitina 146 (n. 263)
abrutxo 121, 161
alboni 72
alipintu 254
àpiu 28
arburadunis 109
arrancat 134
baiu 254
barranxel 16
barri veg. *bàrriu*
barriadorja 92 (n. 177)
bàrriu 92 (n. 177), 252, 311
bastonaga 28
bàtil 252
bentri-e-coialvu 653 (n. 4)
berracoc d'almarge 98, 325
berracoc molentinu 253 (n. 392)
bèrtula 104, 252
biada 89
bigaró de sivina 143
bordall 144 (n. 253)
bóta de vi 109
bou de bulu 42, 190
bou domat 40, 194
bou foraster 41, 194
bou foréstic 40
bou natural 41
bou rude 40, 194

brocada a mitjania 146
brocada a mortu 146
brocada endurrocada 146
brocada esmotxada 146
brocada esqueixada 146
brocada menjada 146
brocada morta 146
brocada motxada 146
brocada mutxa 146
brocada tallada 146
brocada torcida 146
brocada viva 146
brujar 61 (n. 115), 253
cabrioni 43
calçó 492 (n. 93)
calçó de lli 27
callerès 146 (n. 263), 310
Calvera veg. *Garbera*
Càlvia (top.) 699 (n. 22)
cannau 384 (n. 7)
canu 254
cap d'all 111
cara 133
carademonja 117, 133
cariasa 206 (n. 355), 246, 255
Càriga (antrop.) 152 (n. 278)
carrador 476 (n. 30)
carrarju 476 (n. 30)
càrrega 92 (n. 177), 252, 311
carreró 511 (n. 45)
carreta 93, 311
carretell 109
càrriga veg. *càrrega*
castanju 254
castanya d'aigua 245, 370 (n. 40)
cirera 206 (n. 355), 246, 255
coialvu 653 (n. 4)
coimutxu 146 (n. 259), 617 (n. 5)
Comunitat 84 (n. 158)
corrimutxat 617 (n. 5)
cortina 102
crabioni veg. *cabrioni*
cremar 61 (n. 115), 253
Custòdia 84 (n. 158)
cutxu 253
daena 95, 311
de 101
de bo a bo 20 (n. 28), 91 (n. 173)
de fondo 135 (n. 235)
de quatri 146 (n. 263)
de vuitina 146 (n. 263)
diner 146 (n. 263), 310
dotzena 110
embut 93, 311
empolicat 115
en espècie 95
ena 66, 252
endurrocat 146
enfirquidura tallada 154
enfirquidura truncada 154
escalutja 225
escurigós 676 (n. 90)
escut 146 (n. 263), 310
esgarrat 134, 144
esmotxat 146
espampolat 146 (n. 262)
espanu 254
esperó 492 (n. 93)
espiconar 173
espina 151, 252
esporta 93
esqueixat 146
estarell 93, 311
estico 155 (n. 287)
estoia de fenoll 150 (n. 274)
estrellat 255
estular 64
fatxat 680 (n. 97)
fava a gra 115
fava a postes 115
fava empolicada 116
feix 150
fenoll 150 (n. 274)
fer veranili 83
ferramenta 29, 146 (n. 262)
fesol 118, 255
Figa, la (top.) 100
figa blanca 100, 325
figa bufal 100, 325
figa de Sant Joan 100, 325
figa negra 100, 325
figa pedrenjana 100, 232, 325

figa primerenca 100, 325
figa seca 152, 206, 255
fil de càriga 152, 252 (n. 391)
fil de fava 116, 252 (n. 391)
filar de càriga 152, 252 (n. 391)
florit 255
fondu espampolat 152
forment a gra 91
forment a herba 90
forment a manedu 91
forment messat 93
garba 92, 252
Garbera (antrop.) 699 (n. 22)
garbó 165
gínjol 136
giró 108, 148, 329
gos 253
gra d'oliva 108, 148, 329
gurguta 109 (n. 203), 359
hortalíssia 27
inserir 155
inxert 155 (n. 285)
ju foraster 47, 194
ju rude 47, 194
juali 46, 252
llavor de lli 95
llenya 157 (n. 292)
llenya grossa 157
lli en espècie 95
lliura 146 (n. 263), 310
manna 92 (n. 178), 252, 311
manoll 94
marronet 170
mela piberi (o piveri) 106, 328
mela préssec veg. *poma préssec*
mèlinu 254
menjat 147
mesina de vi 109 (n. 202)
messar 93, 252, 255
mesura 93, 311
mig-embut 93, 312
mig-estarell 93, 312
mitjana 93, 312
mola 108
molendu 42 (n. 73), 192
molentinu veg. *berracoc molentinu*
mort 147
moscatell 108, 148, 329
moscatelló 108, 148, 329
motxat veg. *esmotxat*
murgonar 169
múrinu 254
murru 254
múrtinu 254
mutxu 146
narbonaiu 72, 169
negre 254
ordi a gra 96
ordi messat 96
Padru, lo (top.) 17 (n. 9), 26, 84, 201
palop 108, 148, 329
pansal 108, 148, 329
pàrmina 384 (n. 8)
pasquansaló 108, 148, 329
pèl 254
penjoll 149
penjoni 149
penjoni de raïm 149
pera berbiquina 103, 326
pera bergamota (o gargamota) 103, 326
pera bergamota genovesa 103, 326
pera bergamota sarda 103, 326
pera brutaibona 103, 326
pera brutaibona de la llonga 103, 326
pera camosina 103, 326
pera de cuixa de dona 103, 326
pera de Llunafres 103, 326
pera de Montou (o pera montou) 103, 326
pera de penjar 103, 327
pera de Santa Anna 103, 327
pera del cor madur 103, 327
pera del duca 103, 327
pera fatatxu 103, 327
pera francesa 103, 327
pera moscarella 103, 327
pera plana 103, 327
pera reginal 103, 327
pera saïna 103, 327
pera serpentina 103, 327
pera ula 103, 327
pinneta 76, 410

pinta 109 (n. 203), 359
Pirastu (top.) 104
pirastu aguedu 103, 327
pirastu blanc 103, 327
pirastu de Sant Nicolau 103, 327
pirastu francès 103, 327
pirastu mele 104 (n. 196), 334
pirastu rodó 103, 327
pirastu suquinu 104 (n. 196), 334
pisquina 66, 252
podador 174
poma arrigada 106, 327
poma del Corpus 106, 327
poma dolsa 106, 327
poma farinata 106, 328
poma llonga 106, 328
poma napolitana 106, 328
poma piveri 106, 328
poma préssec 107
poma rigada veg. *poma arrigada*
pomata veg. *tomata*
porc masedu 53
portadora 109
postes de faves 116
Pradu, lo veg. *Padru*
prendre 751 (n. 14)
pruenda 89
pruna brinyola (o brunyola) 108, 328
pruna cagadora 108, 328
pruna cariasa 246
pruna damasca 108, 328
pruna de cor de colom 108, 328
pruna francesa 108, 328
pruna llimonenca 108, 328
pruna primerenca 108, 328
pruna roja 108, 328
pruna rojal 108, 328
prunalda 150
pulledru 55
raer veg. *raser*
raïm de penjar 108, 148, 329
raïm de tall 108, 148, 329
raïm negre 108, 148, 329
rampó 100, 149
raser 93, 312
rave 28 (n. 45)
real 146 (n. 263), 310
retallat 108, 329
revisor de bardisses 61
roda de lli 95
ru 127
segar 93, 252, 255
sisè 146 (n. 263), 310
sistella 100
sivina 143
soma 93 (n. 181)
sou 146 (n. 263), 310
sua 48 (n. 88)
sula 30 (n. 50)
tallat 134, 144, 146 (n. 262), 154
taronja de Portugal 110, 330
terra 26 (n. 40)
terrer 26 (n. 40)
tina 109
tinell 109
tira de faves 116
tomata 28
torcit 146 (n. 261)
travar 55
tros 26 (n. 40)
truncat 134, 154
txoba forastera 55, 194
txobar 56
txobu 57
úrpinu 254
varju 254
vedell 41 (n. 71)
verema 108, 148, 329
vermell 254
vertigatu 254
vinya forana 86
violós 108, 148, 329
vitel·lo 51 (n. 91)
viu 146
xapador 183
xapar 184

Apèndixs

Edició dels *Registres de danys* de la *Barracelleria* a l'Alguer (1683-1784)

1. Selecció dels *Registres de danys* editats

Per tal d'argumentar des d'una perspectiva diacrònica l'evolució del lèxic dels camps semàntics seleccionats relatius a l'agricultura i a la ramaderia i a fi i efecte de poder fixar i datar la tipologia dels canvis lèxics objecte d'estudi, he adoptat un seguit de criteris selectius d'edició del corpus documental dels *Registres de danys* (1683-1829) de la *Barracelleria* algueresa, el més rellevant dels quals és l'acotació del període d'estudi a cent anys, entre 1683 i 1784.

Ja s'ha apuntat a la introducció del llibre (1.2. «La companyia de la *Barracelleria* a l'Alguer i els *Registres de danys*») que el fons documental relatiu al cos de la *Barracelleria* algueresa conservat a l'Arxiu Històric Municipal de l'Alguer (ASCA) és enorme, datat entre 1683 i 1848, amb la presència del català als registres fins al 1929. De fet, hi trobem cent setanta registres, entre *Registres de danys*, *Registres de cavalls*, *Registres de bestiar viu*, *Registres d'estimes de fruita* i *Registres de vinyes tancades*.

En aquest sentit, si només prenem en consideració els *Registres de danys* conservats, del període 1683-1829, en localitzem fins a un total de noranta-nou, redactats gairebé tots en llengua catalana. Són els registres següents (indico entre parèntesis el període que abasten): ASCA 859/17 (1683-1684), ASCA 286 (1684-1685), ASCA 287 (1686), ASCA 288 (1686-1687), ASCA 289 (1691-1692), ASCA 290 (1692-1693), ASCA 291 (1694-1695), ASCA 292 (1695-1696), ASCA 293 (1696-1697), ASCA 294 (1697-1698), ASCA 295 (1698-1699), ASCA 296 (1699-1700), ASCA 864/1 (1700-1701), ASCA 864/2 (1701-1702), ASCA 297 (1706-1707), ASCA 298 (1710-1711), ASCA 864/3 (1711-1712), ASCA 864/4 (1714-1715), ASCA 864/5 (1724-1725), ASCA 864/6 (1726-1727), ASCA 864/7 (1727-1728), ASCA 864/8 (1728-1729), ASCA 864/9 (1729-1730), ASCA 864/10 (1730-1731), ASCA 299 (1731-1732), ASCA 864/11 (1732-1733), ASCA 864/12 (1733-1734), ASCA 864/13 (1734-1735), ASCA 864/14 (1736-1737), ASCA 864/15 (1738-1739), ASCA 864/16 (1739-1740), ASCA 300 (1740-1741), ASCA 301 (1741-1742), ASCA 862/1 (1742-1743), ASCA 862/2 (1743-1744), ASCA 862/3 (1744-1745), ASCA 862/4 (1745-1746), ASCA 302 (1746-1747), ASCA 862/5 (1747-1748), ASCA 862/6 (1748-1749), ASCA 862/7 (1749-1750), ASCA 862/8 (1751-1752), ASCA 862/9 (1752-1753), ASCA 862/10 (1753-1754), ASCA 862/11 (1754-1755), ASCA 862/12 (1755-1756), ASCA 862/13 (1756-1757), ASCA 303 (1757-1758), ASCA 862/14 (1758-1759), ASCA 304 (1759-1760), ASCA 305 (1760-1761), ASCA 862/15 (1761-1762), ASCA 862/16 (1762), ASCA 862/17 (1762-1763), ASCA 306 (1762-1765), ASCA 307 (1763-1764), ASCA 308 (1764-1765), ASCA 309 (1765-1766), ASCA 310 (1766-1767), ASCA 311 (1767-1768), ASCA 312 (1777-1778), ASCA 254 (1780-1784), ASCA 255 (1782-1783), ASCA 256 (1783-1784), ASCA 257 (1784-1787), ASCA 258 (1787-1789), ASCA 259 (1789-1793), ASCA 260 (1793-1795), ASCA 261 (1795-1797), ASCA 320 (1801), ASCA 262 (1801-1802), ASCA 263 (1802-1804), ASCA 264 (1804-1805), ASCA 325 (1804-1807), ASCA 323 (1805), ASCA 265 (1805-1806), ASCA 796/33 (1806), ASCA 266 (1806-1807), ASCA 324 (1806-1811), ASCA 267 (1807-1808), ASCA 326 (1808-1810), ASCA 268 (1808-1810), ASCA 269 (1810-1811), ASCA 328 (1810-1811), ASCA 271 (1811-1812), ASCA 274 (1813-1814), ASCA 276/2 (1814-1817), ASCA 276/3 (1815-1816), ASCA 276/4 (1816-1817), ASCA 276/5 (1817-1819), ASCA 276/1 (1819), ASCA 277 (1820-1822), ASCA 278 (1822-1824), ASCA 279 (1824-1825), ASCA 280 (1825-1826), ASCA 281 (1826-1828), ASCA 282 (1828), ASCA 283 (1828-1829) i ASCA 284 (1829).[1] A més, hi

1. Tot i que fins ara s'ha considerat que l'últim *Registre de danys* redactat en català era ASCA 283 (Bosch, 1999*b*, p. 27), que conté relacions del bienni 1828-1829 (de l'1 de novembre del 1828 al 31 d'octubre del 1829), de fet és a ASCA 284 on trobem les

ha registres que contenen separadament dues o tres anualitats de relacions de danys successives, com ara ASCA 278, dels biennis 1822-1823 i 1823-1824.[2]

Per altra banda, aquest corpus, que constitueix la base documental d'aquest estudi, és per si mateix immens. No únicament perquè estem parlant de noranta-nou *Registres de danys* conservats, sinó també per la gran quantitat de fulls i, doncs, de relacions o d'estimes de danys que conté cadascun dels registres. Com a exemple il·lustratiu, els seixanta-un registres de la fi del segle XVII i de bona part del segle XVIII (1683-1778) són d'una mitjana de setanta-cinc folis de quadern d'aproximadament 165 × 220 mm, mentre que els trenta-vuit de la fi del segle XVIII i del primer terç del segle XIX (1780-1829), amb força més fulls, són de format mitjà de 210 × 300 mm.[3]

Així les coses, he optat per fer una selecció dels *Registres de danys* que edito com a corpus documental sobre el qual basar les aportacions lingüístiques —a partir del buidatge del lèxic dels camps semàntics seleccionats—, d'acord amb els tres criteris següents:

a) D'una banda, i malgrat que els *Registres de danys*, com s'ha vist, són del període 1683-1829, he limitat l'abast cronològic de la nostra edició fins al 1784, concretament fins al registre del bienni 1783-1784, per tres raons:

— En primer lloc, perquè considero que una franja temporal de cent anys és suficient per a l'observació dels canvis lèxics que ens ocupen, sobretot quan parteixo de la base que els canvis lèxics es consolidaven al segle XVIII i no pas al segle XIX.

— En segon lloc, la lectura dels registres posteriors al 1784, del període 1784-1829,[4] no fa sinó confirmar les conclusions parcials a què arribo en relació amb els canvis lèxics reportats entre els anys 1683 i 1784. És més, ja no trobo cap novetat en els *Registres de danys* posteriors, malgrat ser de mans autògrafes diferents[5] (cosa que, naturalment, no vol dir que en l'ús col·loquial de la llengua no hi hagués canvis).

— Finalment, per una raó addicional d'economia quant a l'extensió del present llibre. Si les dades lèxiques ja no són rellevants —a part de confirmar les conclusions parcials—, redueix, d'una banda, el corpus textual objecte d'edició —que s'hauria pràcticament doblat— i, d'una altra, alleuja també el buidatge de freqüències del lèxic dels camps lexicosemàntics seleccionats.

b) D'altra banda, he adoptat el criteri de selecció d'un registre cada cinc anys. Així, com que el primer registre és del bienni 1683-1684 i l'últim del 1783-1784, els registres considerats haurien de coincidir sempre amb les dates dels biennis acabades amb les unitats (1xx)3-(1xx)4 i (1xx)8-(1xx)9.

Tanmateix, quan això no ha estat possible —perquè, per raons diverses, aquest fons documental no disposa d'una cronologia completa dels *Registres de danys* al llarg del període 1683-1829—, he hagut de recórrer a criteris complementaris de selecció, a fi i efecte de no perdre perspectiva diacrònica:

— primer: seleccionar el registre de l'any anterior;

— segon: seleccionar el registre de l'any posterior;

— tercer: seleccionar el registre que més s'acostava als biennis acabats en (1xx)3-(1xx)4 i (1xx)8-(1xx)9, sense alterar la selecció regular i mai allunyant-nos més de dos anys —amunt o avall— del bienni en qüestió;

— quart: no seleccionar cap registre.

c) I, finalment, tenint en compte, d'una banda, que els registres de danys són —com hem vist més amunt— d'una extensió considerable i, d'altra banda, que en general contenen les relacions de danys classificades per índex alfabètic d'acord amb el nom o l'antropònim del propietari o arrendatari afectat o dels responsables dels danys denunciats —si bé cada lletra del registre recull les relacions

---

darreres relacions redactades en català, datades entre l'1 i el 30 de novembre de 1829 (ASCA 282 només conté relacions de 1828, datades entre l'1 de febrer i el 31 d'octubre).

2. I sense comptar les relacions esparses o esborranys de relacions (redactades sobretot en cat., però també en cast. i en it.) escampades dins de moltes llibretes i no únicament en *Registres de danys*, sobretot del primer terç del segle XIX, com ara dins ASCA 322 (1805), ASCA 329 (1810), ASCA 331 (s. d.), ASCA 332 (1815-1816), ASCA 276/1 (s. d.), ASCA 333 (1817), ASCA 334 (1818), ASCA 340 (1828), etc.

3. Veg. § 2. «Descripció dels *Registres de danys* manuscrits». Per a la descripció de diversos *Registres de danys* i *Registres d'estimes de fruita*, veg. Bosch (1999*b*, p. 22-31).

4. Veg. n. 21.

5. Sobretot de Giovanni De Arcayne, reial secretari cívic de l'Alguer, però també n'hi ha de Pau Bonfill (secretari), V. Martigliun i A. Vitelli, i d'altres mans autògrafes més esporàdiques.

per ordre cronològic—, he cregut oportú de seleccionar íntegrament les relacions que consten a la lletra «A».[6]

Aquest darrer criteri de selecció respon a raons pràctiques i metodològiques:

— La lletra «A» recull les primeres relacions de cada registre, i, per tant, són de ràpida localització.

— Juntament amb la lletra «I» (o «J»), la «A» és la que conté més relacions,[7] per la qual cosa les nostres lliçons reflectiran millor el cicle temporal de l'activitat agrícola (generalment d'un any, de tardor a estiu, d'acord amb allò que estableixen els *Capítols* vigents);[8] i, per tant, garantiran més diversitat pel que fa al buidatge del lèxic, a més d'oferir un factor quantitatiu més alt.

— La «I» (o «J») plantejava l'alternança d'ubicació dels propietaris o afectats amb el nom de *Josep* («Joseph» i variants), per tal com a partir del darrer terç del segle XVIII els trobem a la lletra «G», per italianització gràfica, amb «Giusé», «Giusep» o «Giuseph» (cf. també «Giuachí», «Giacob»...).[9]

Tanmateix, convé advertir que en dos casos, com que els registres en qüestió no seguien un ordre alfabètic sinó únicament cronològic (registres 3 i 4, de 1692-1693 i 1698-1699, respectivament), he procedit a una transcripció selectiva i he editat les relacions que afectaven només aquells propietaris el nom dels quals començava per la lletra «A».[10]

En definitiva, de l'aplicació d'aquests tres criteris, en resulten dinou registres que he pres en consideració en aquesta edició. Són els dels biennis que segueixen (indico en cursiva els biennis que no encaixen amb el criteri inicial de cada cinc anys i en rodona els que sí que ho fan; també hi indico el núm. de registre que identifica el manuscrit i la foliació, a més d'explicitar la mà autògrafa dels registres):[11]

Núm.[12]	*Registre*	*Foliació*	*Datació*	*Mà autògrafa*
1	ASCA 859/17, ll. «A»	f. 1*r*-3*v*	1683-1684	Antoni Quessa (escrivà) / Una altra mà[13]
2	ASCA 288, ll. «A»	f. 1*r*-2*v*	*1686-1687*	Antoni Quessa (escrivà) / Una altra mà[14]
3	ASCA 290	f. 2*r*-21*v*[15]	*1692-1693*	Ignasi Corbia (notari)
4	ASCA 295	f. 2*r*-43*v*[16]	1698-1699	Miquel Àngel Spano (notari)
5	ASCA 864/2, ll. «A»	f. 1*r*-5*r*	*1701-1702*	Ignasi Scotto (secretari) / Ignasi Corbia (notari)[17]
6	ASCA 297, ll. «A»	f. 1*r*-3*v*	*1706-1707*	Ignasi Scotto (secretari)
7	ASCA 864/4, ll. «A»	f. 1*r*-9*v*	*1714-1715*	Miquel Àngel Spano (notari)
8	ASCA 864/5, ll. «A»	f. 1*r*-7*v*	*1724-1725*	Nicolau Spano (notari)

6. Convé advertir que a partir del registre del bienni 1813-1814 (ASCA 274) fins al darrer registre del segle XIX, de 1829 (ASCA 284), els *Registres de danys* reporten les relacions ordenades alfabèticament pel cognom, amb la qual cosa és la lletra «C» la que conté més nombre de relacions. Això és irrellevant ací, perquè l'abast cronològic dels nostres registres arriba fins al 1784.

7. Des d'una perspectiva de freqüències, a la lletra «A» hi ha contingudes les relacions d'afectats el nom dels quals respon bàsicament a *Antoni* (amb variants, com *Antiogo*, *Antonicu*...) i compostos (*Antoni Ignàs*, *Antoni Josep*, *Antoni Miquel*...), a més de *Agustí*, *Andria* (m.) i *Àngel* (i altres d'esporàdics, entre els quals els corresponents noms femenins: *Agustina*, *Àngela*, *Antònia*...); mentre que a la «I» (o «J»), trobem sobretot *Joan* (i variants), *Ignàs* i *Josep* (amb grafia «Joseph»), a més de noms compostos com *Joan Baptista*, *Joan Maria*, *Joan Ignàs* i d'altres.

8. També n'hi ha que van de final de gener a final de gener de l'any següent (ASCA 862/2, 862/6), o d'abril a abril (ASCA 862/10, ASCA 862/14).

9. Veg. els registres 18 i 19.

10. El registre 1 (ASCA 859/17), tot i seguir una ordenació alfabètica, conté força relacions inserides en una lletra que no correspon, com podrem observar en la present edició.

11. De tota manera, en l'estudi dels camps lexicosemàntics seleccionats reporto lliçons dels altres *Registres de danys* de la *Barracelleria* quan m'ha estat útil per contrastar semàntic ament determinats mots (veg., a l'inici d'aquest apartat, les referències dels noranta-nou *Registres de danys* del corpus documental de la *Barracelleria* algueresa, i a les n. 2 i 21, les referències a altres documents consultats).

12. Aquesta numeració serà la referència a tot el llibre. Quan em referiré a una determinada relació o en reportar les variants documentades del lèxic seleccionat, indicaré, entre claudàtors, el núm. del registre, en primer lloc, i el núm. de la relació editada dins de cada registre, en segon lloc. Per exemple, [5.36] indicarà: registre 5 i relació núm. 36.

13. Hi ha una distribució força equitativa d'ambdues mans; la segona, d'acord amb els *Capítols* de 1686 (ASCA 394/1), probablement de Diego Bonfill, secretari.

14. Només les relacions [2.24], [2.25] i [2.30] (mà no identificada).

15. Només les relacions que corresponen a antropònims començats per la lletra «A».

16. Només les relacions que corresponen a antropònims començats per la lletra «A».

17. Aquesta segona mà apareix des de la relació [5.42] fins a la [5.58].

Núm.	*Registre*	*Foliació*	*Datació*	*Mà autògrafa*
9	ASCA 864/8, ll. «A»	f. 1*r*-17*v*	1728-1729	Nicolau Spano (notari)
10	ASCA 864/12, ll. «A»	f. 1*r*-20*r*	1733-1734	Nicolau Spano (notari)
11	ASCA 864/15, ll. «A»	f. 1*r*-8*r*	1738-1739	Nicolau Spano (notari)
12	ASCA 862/2, ll. «A»	f. 1*r*-16*r*	1743-1744	Nicolau Spano (notari)
13	ASCA 862/6, ll. «A»	f. 1*r*-9*v*	1748-1749	Nicolau Spano (notari)
14	ASCA 862/10, ll. «A»	f. 1*r*-15*r*	1753-1754	Nicolau Spano (notari)
15	ASCA 862/14, ll. «A»	f. 1*r*-15*v*	1758-1759	Nicolau Spano (notari)
16	ASCA 307, ll. «A»	f. 1*r*-20*v*	1763-1764	Nicolau Spano (notari)
17	ASCA 311, ll. «A»	f. 1*r*-12*r*	*1767-1768*	Pere Baradat (secretari) / Una altra mà[18]
18	ASCA 312, ll. «A»	f. 1*r*-31*v*	*1777-1778*	Josep Diego Galcerín (notari) / Una altra mà[19]
19	ASCA 256, ll. «A»	f. 1*r*-12*v*	1783-1784	Pau Bonfill (secretari) / Una altra mà[20]

Observem que hi ha dos salts cronològics en la selecció: del bienni 1714-1715 passem al bienni 1724-1725, i del 1767-1768 passem al 1777-1778, cosa que explica les dues llacunes que trobem a l'edició dels registres.[21]

18. Només les relacions [17.132] i [17.133] (mà no identificada).

19. Aquesta segona mà apareix des de la relació [18.322] fins a la [18.487]; correspon a la mateixa mà amb què estan redactats, en cast., els *Capítols* de 1762 (ASCA 394/17) i 1783 (ASCA 394/18), probablement del notari Crasta.

20. Només les relacions [19.71], [19.139], [19.140], [19.212], [19.215], [19.225], [19.243], [19.296] i [19.404] (és la mateixa mà que apareix a la segona part del registre 18).

21. D'acord amb l'aplicació només dels criteris, no transcric els registres dels biennis 1787-1788 (ASCA 258, ll. «A», f. 1*r*-11*v*), 1793-1794 (ASCA 260, ll. «A», f. 1*r*-17*r*), 1802-1803 (ASCA 263, ll. «A», f. 1*r*-18*r*), 1807-1808 (ASCA 267, ll. «A», f. 1*r*-11*v*), 1813-1814 (ASCA 274, ll. «C», f. 1*r*-5*v*), 1818-1819 (ASCA 276/5, ll. «C», f. 1*r*-2*v*), 1823-1824 (ASCA 278, ll. «C», f. 1*v*-6*v*) i 1828-1829 (ASCA 283, ll. «C», f. 1*r*-2*v*). Notem, també, el salt cronològic entre 1793-1794 i 1802-1803, per manca de registres.

2. Descripció dels *Registres de danys* manuscrits

Descric únicament els documents que edito en el present llibre, és a dir, dinou dels noranta-nou *Registres de danys*, del període 1683-1784. No hi descric, doncs, els altres manuscrits de la *Barracelleria* algueresa consultats, entre els quals els vuitanta *Registres de danys* restants, del període 1683-1829, i els *Capítols* (1686-1848), documents als quals sovint faig referència en el llibre no únicament en la «Introducció» sinó també en l'«Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia».[22]

Igualment, tampoc no descriuré els capítols, registres de danys i altres documents de la *Barracelleria* de la ciutat de Sàsser —redactats bàsicament en sd. i en it. (i, ocasionalment, en cast.)— que he consultat a l'Archivio di Stato di Sassari (= ASS/CS).[23]

a) **ASCA 256** (= Registre 19)[24]

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «Barrancelaria / del Cap.ª Pasqual Langascu comenza / lo die primer de agost / 1783 y 84».

El quadern, amb cobertes de pergamí i lligassa posterior i amb full de guarda anterior, té setanta-cinc folis, de 220 × 310 mm (hi manquen els darrers fulls). Període 1783-1784 (les relacions daten des de l'1 d'agost de 1783 fins a l'1 d'agost de 1784).

Al f. 1*r* llegim la llista dels membres del cos de la *Barracelleria* d'aquell any: «Pasqual Langascu, capitá // Tinens / Ant. Llurens Corbia / Sebastiá Musculitu // Barranchels / Marcos Ant.º Cossu / Ant.º Luis Tobias / Luis Fundoni / J.n M.ª Coco / J.n Salvador Loria / Ignas Silanos / Ant.ni Diegu Flores / Agustí Cubeddu / Salvador Nieddu / J.n M.ª Dagone / Thomas Ortu / J.n Ant.º Serra / Fran.co Angioi / Ant.ni Pons Tumeu // Purgatorio / &c.»[25]

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Pau Bonfill, secretari. Però hi ha algunes relacions esporàdiques que pertanyen a una altra mà, la caligrafia de la qual es correspon amb la de la segona part del registre 18 (ASCA 312).[26]

En aquest registre trobem la primera relació de valoració de fruita de la *Barracelleria* algueresa, al f. 1*v* de la lletra «I», amb data de 10 d'octubre de 1783.[27] A la lletra «P» hi ha un full solt en cast. que conté un esborrany de relació de danys, de mà diversa.

22. Veg., a Bosch (1999*b*, p. 22-31), la descripció de diversos *Registres de danys* (1683-1829), dels *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829) i altres documents esparsos de la *Barracelleria* algueresa. Per a la identificació a ASCA dels altres *Registres de danys*, veg. § 1. «Selecció dels *Registres de danys* editats» i també la nota anterior.

23. Veg. ASS/CS 6/11, d'on he extret els fragments dels capítols de la *Barracelleria* de Sàsser de 1596, redactats en sard. Veg. també els registres de danys de 1670-1671 (ASS/CS 17/6), de 1698-1699 (ASS/CS 22/4), de 1734-1735 (ASS/CS 27/2), de 1754 (ASS/CS 30/5), de 1757-1758 (ASS/CS 30/10), de 1761-1762 (ASS/CS 31/5) i de 1766-1767 (ASS/CS 32/2), redactats en sard, i el de 1814/1815 (ASS/CS 46/13), redactat en italià.

24. Aquest registre fou descrit a Bosch (1999*b*, p. 28-29), per tal com contenia la primera relació de valoració de fruita (veg. n. 27).

25. Vegeu-la editada a «Edició dels *Registres de danys* (1683-1784)» (registre 19).

26. Veg. n. 20.

27. Editada a Bosch (1999*b*, p. 359).

b) **ASCA 288** (= Registre 2)

Registre de danys, sense coberta. El full de guarda, que fa de coberta, duu una relació al marge superior que correspon a la lletra «T»: «Die 16 7bre. 1686 / + Thomas Cano acusa dany de pirastu queli / han furtat fa r.º Antoni Baquis &»; al *verso*, també al marge superior, llegim: «Le ha dat al D.r Bonfill un raher de form.t del oratori / M. al Conceller segon altre raher p. dar a sa Jarmana. / Ant.»; i, centrat, llegim «Ant.».

El quadern té trenta folis, de 160 × 220 mm. Període 1686-1687 (les relacions daten des del 8 de juliol de 1686 fins al 4 de juliol de 1687).

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa d'Antoni Quessa, escrivà, i, esporàdicament, d'una altra mà, la cal·ligrafia de les quals es corresponen amb les del registre 1 (ASCA 859/17).[28]

Aquesta llibreta forma part d'un lligall de tres registres, amb faixa de paper, que inclou també ASCA 286 i ASCA 287.

c) **ASCA 290** (= Registre 3)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1692 / Registre dels dayns se van continuant als Barranchellus del pnt. y corrent ayñ ut intus // Original // Ignatius Corbia not. p. Scotto secr.». La coberta és plena de sumes i anotacions i mots esparsos, gairebé tots de la mateixa mà, alguns de repetits i ratllats, redactats en català, castellà i llatí («Intus», «Dueño», «domine», «Tirano, «uerto», «Buenas», «Pues», «Original», «Pater noster qui es in», «Conge.», «Scotto», etc.); semblen proves cal·ligràfiques.

El quadern, amb cobertes de paper i sense full de guarda, té vint-i-dos folis, de 160 × 220 mm. Período de 1692-1693 (les relacions daten des del 16 de juliol de 1692 fins al 12 de juliol de 1693).

Al *verso* de la coberta, a part de més sumes i comptes, hi trobem una relació de danys al marge suprior: «Die 8 7bris. 1692 Algerii / Pere Marine masser fa Relassio haver Intimat als barranchelus dayn de Palop de la viña delsperanza araodich [...]». A la contraportada, hi ha més sumes i comptes, i diverses anotacions en cast. que no fan referència al registre.

Les relacions de danys hi són ordenades cronològicament, de lletra autògrafa d'Ignàs Corbia, notari. Per això el cognom dels afectats consta també al marge esquerre, a tall de crida.

d) **ASCA 295** (= Registre 4)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «Jhs. M.ª Joseph // Registre dels dayñs q. se van acusant á la escuadra de la Barranchelleria de Petru Cubeddu». No hi consta la data, i al marge inferior hi ha un rodal fet amb tinta. A la contraportada hi ha dues sumes.

El quadern, amb cobertes de paper i sense full de guarda, té cinquanta-un folis, de 160 × 210 mm. Període 1698-1699 (les relacions daten des de l'1 d'octubre de 1698 fins al 6 d'octubre de 1699).

Les relacions de danys hi són ordenades cronològicament, de lletra autògrafa de Miquel Àngel Spano, notari. Per això el cognom dels afectats consta també al marge esquerre, a tall de crida.

Entre els f. 11*v* i 12*r* hi ha un bocí de paper, de 9 × 12 mm, amb un esborrany de relació de danys: «La chapa y la rustalla y la serra, una bertula de tarongia y una duzena de llimons y bayonis».

e) **ASCA 297** (= Registre 6)

Registre de danys, sense coberta ni full de guarda. El primer full, que fa de coberta, no duu cap títol ni epígraf descriptiu, sinó que conté les primeres relacions de danys de la lletra «A».

El quadern té quaranta-cinc folis, de 160 × 220 mm. Període 1706-1707 (les relacions daten des del 7 de maig de 1706 fins al 10 de juliol de 1707).

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa d'Ignasi Scotto, secretari. En alguns folis els cognoms dels afectats consten, a tall de crida, adés al marge esquerre, adés al marge dret.

28. Veg. n. 13 i 14.

f) **ASCA 307** (= Registre 16)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1763 / Registre dels dayns y demes intimats y acusats en la Barranchelaria del D.[or] Pere Baradat q. ha comensat lo die p.[r] d. 9.bre dlanyñ 1763 y concluhirá lo die 31 d. 8.bre dl. Venturo ayñ 1764 a cuyos dayns y demes que pro ut intus se troban continuats se lis haya d. dar plena feé de quibus &c. / Nicolaus Spano not. p. secr.». Al recto del full de guarda hi ha tres relacions d'imposició de «Penes», de 1764.

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té cent quaranta-un folis, de 165 × 220 mm. Període 1763-1764.

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Nicolau Spano, notari.

g) **ASCA 311** (= Registre 17)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1767 / Registre dels daiñs entimats a la Barranchelleria del Dr Agustí Simó, prout intus, delo que &» / Dr Pere Baradat, sec.».

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té cent vint-i-vuit folis, de 180 × 230 mm. Período 1767-1768 (les relacions daten des de l'1 de novembre de 1706 fins al 31 d'octubre de 1768).

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Pere Baradat, secretari. Molt esporàdicament, hi ha algunes relacions d'una altra mà, no identificada.[29]

A l'interior del registre trobem tres fulls solts que contenen esborranys de relacions de danys: una de 155 × 160 mm, de mà del mateix Baradat, de 27 d'agost de 1768, amb dues relacions redactades en català; i dos esborranys, d'una altra mà: l'un, de 105 × 80 mm, en cast., de data 31 d'octubre (s. a.), i l'altre, de 100 × 75 mm, en cat., de 22 de juny de 1768.

h) **ASCA 312** (= Registre 18)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1777 / Dia p.[mo] Agosto / Registre dels dayñs haguts y entimats per los individuos de aquesta Ciutat en la Barranchelaria del Capitá Antoni Uda prout intus & / Giuseph Diego Galcerin not. y prosec.».

El quadern, amb cobertes de paper —molt malmeses— i sense full de guarda, té cent seixanta-set folis, de 170 × 220 mm. Període 1777-1778 (les relacions daten des de l'1 d'agost de 1777 fins al 31 de juliol de 1778).

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Josep Diego Galcerín, notari. Molt esporàdicament, hi ha algunes relacions d'una altra mà.[30]

i) **ASCA 859/17** (= Registre 1)

Registre de danys, sense coberta ni full de guarda. El primer full, que fa de coberta, duu el títol: «Registre dels danys se van acusant contra la esquadra de barranchellos de Salvador Scotto», seguit de les primeres relacions de danys corresponents a la lletra «A». També trobem les darreres relacions del registre al *verso* de la contraportada.

El quadern té trenta-dos folis, de 170 × 220 mm. Període 1683-1684 (les relacions daten des de l'11 de juliol fins al 15 d'abril).

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa d'Antoni Quessa, escrivà, i, esporàdicament, d'una altra mà, la cal·ligrafia de les quals es corresponen amb les del registre 2 (ASCA 288). Tanmateix, i malgrat l'índex alfabètic que consta a la llibreta, adesiara trobem relacions contingudes en una lletra del registre que no correspon a la inicial del nom de l'afectat (ni tampoc a la del cognom). A vegades hi ha al marge esquerre dels folis, a tall de crida, l'anotació d'algun cognom dels afectats o mots afegits *a posteriori*, com ara «Pagat», «Opp.[o]»,[31] «Ajustat», etc.,[32] i també alguns senyals, especialment el signe «+».

29. Veg. n. 18.
30. Veg. n. 19.
31. Llegiu *oposició*.
32. Veg. § 3.2. «Disposició dels textos».

j) **ASCA 862/2** (= Registre 12)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1743 / Registre dels dayñs intimats y acusats en la Barranchelaria del Nob. Dn Miquel Bertolotti Olives que ha comensat lo die 28 de Gener del dalt notat ayñ y finirá lo die 27 del mateix mes del ayñ 1744, als quals dayns que se trobaran continuat [*sic*] pro ut intus se lis haya de dar plena feé de quibus. / Nicolaus Spano not.».[33]

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té setanta-quatre folis, de 170 × 225 mm. Período 1743-1744.

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Nicolau Spano, notari.

k) **ASCA 862/6** (= Registre 13)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1748 / Registre dels dayns intimats y acusats en Barranchaleri[a] d*e* Jayme Soffy, que ha comensat lo die 28 d. gener 1748 y concluhirà lo die 27 d*e* d.[t] mes dl. ayñ 1749, a cuyos dayns segons dins se troban continuats se lis haya d. dar plena feé d. quibus &c. / Nicolaus Spano not. p. secr.».[34]

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té setanta folis, de 170 × 225 mm. Període 1748-1749.

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Nicolau Spano, notari.

l) **ASCA 862/10** (= Registre 14)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1753 / Registre dls. dayns intimats y acusats en la Barrenchelaria d. Juan Andria Mundula, que ha comensat lo die 15 d. Abril delayñ 1753, a cuyos dayns pro ut intus se troban continuats se lis haya d. dar plena feé de quibus. / Nicolaus Spano not. et psec.».[35]

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té vuitanta-tres folis, de 170 × 225 mm. Período 1753-1754.

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Nicolau Spano, notari.

m) **ASCA 862/14** (= Registre 15)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1758 / Registre dls. dayns intimats y acusats en la Barrenchelaria dl. Dr Domingo Fran.[co] Simo, q*ue* ha comensat lo die 15 d. Abril 1758, a cuyos dayns y demés q. pro ut intus se troban continuats se lis haya d. dar plena feé de quibus &c. / Nicolaus Spano not. p. sec.».[36]

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té noranta-tres folis, de 165 × 220 mm. Período 1758-1759.

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Nicolau Spano, notari.

n) **ASCA 864/2** (= Registre 5)

Registre de danys, amb inscripció a la coberta (amb el full escapçat i malmès): «Registre dels day[ns que se van] acusant a la esquad[ra dels] barrachells de Agusti Maniga en lo ayn 1701 / Alguer». A continuació, a sota, trobem el disseny d'una «A...», centrada, i més a sota un culdellàntia, semblant a una rúbrica de signatura notarial, i, finalment, hi ha el dibuix —també amb tinta— d'un ocell emplomallat que picoteja una flor o unes baies d'una branca d'arbre, que omple el terç inferior del full.

33. Anteriorment, amb referència registral ASCA 862/7.
34. Anteriorment, amb referència registral ASCA 862/27.
35. Anteriorment, amb referència registral ASCA 862/40.
36. Anteriorment, amb referència registral ASCA 862/52.

El quadern, amb cobertes de paper i sense full de guarda, té setanta-dos folis, de 170 × 220 mm. Període 1701-1702 (les relacions daten des de l'1 d'octubre de 1701 fins al 30 de setembre de 1702).

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa d'Ignasi Scotto, secretari, i Ignasi Corbia, notari. Hi trobem diversos fulls solts que contenen esborranys de relacions, en cat. i en cast.; n'hi ha dos, de 200 × 280 mm i 100 × 315 mm (plegats), que contenen molt esquemàticament els danys denunciats, amb datació inclosa, redactats en cat.

o) **ASCA 864/4** (= Registre 7)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1714 / Registre dels dayns que se acusan en la Barranchelaria del Alferis Juan Maria Cordella, capitá de barranchels ut in[tus]».[37] Segueix, a sota, un culdellàntia, semblant al signe «&».

El quadern, amb cobertes de paper i sense full de guarda, té cinquanta-sis folis, de 170 × 220 mm. Període 1714-1715 (les relacions daten des del 4 de maig de 1714 fins al 3 de maig de 1715).

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Miquel Àngel Spano, notari. El cognom dels afectats consta també al marge esquerre, a tall de crida.

A la lletra «B» trobem un full solt que conté un esborrany de relació de danys, redactat en cast., de 189 × 120 mm (anteriorment, amb referència registral independent ASCA 864/23).

p) **ASCA 864/5** (= Registre 8)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1724 / Registre dels dayns que se són intimats y acusats en la Barrenchalleria dl. Nob. Don Joseph Cayetano Ferret y Carrion pro ut intus». Segueix un culdellàntia, semblant al signe «#», molt elaborat. A continuació, llegim «Als quals dayns se lis haya d. dar plena feé de quibus / Nicolaus Spano, no.».[38]

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té quaranta-un folis, de 165 × 220 mm. Període 1724-1725 (les relacions daten des del 3 de març de 1724 fins al 2 de març de 1725). Al *recto* full de guarda llegim la relació d'un pregó sobre les normes de tinença de bous domats, de data 26 de març de 1724.

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Nicolau Spano, notari. El cognom dels afectats consta també al marge esquerre, a tall de crida, a vegades precedits del mot «estima».

q) **ASCA 864/8** (= Registre 9)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1728 / Alguer / Registre dls. dayns intimats y acusats en la Barrenchelaria dl. Nob. Don Pere Frasso nou capitá pro ut intus».[39]

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té noranta-nou folis, de 170 × 220 mm. Período de 1728-1729 (les relacions daten des del 12 de març de 1728 fins a l'11 de març de 1729).

Als primers sis folis trobem relacions diverses, que recullen actes notarials de declaracions de pèrits i propietaris per mort de bestiar, totes datades i amb signatura autògrafa del mateix Spano, una de les quals és redactada en cast. A més, hi trobem dos bifolis solts, de les mateixes dimensions que la llibreta, amb comptes diversos referents a la *Barracelleria* (anteriorment, amb referències registrals independents ASCA 864/38 i ASCA 864/39, respectivament).

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Nicolau Spano, notari.

r) **ASCA 864/12** (= Registre 10)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1733 / Registre dls. dayns intimats y acusats en la Barrenchelaria dl. Discret Joseph Zacarias, q. ha comensat dende lo die 23 d. Juliol dl. corrent ayñ y finirá lo die 22 dl. mateix mes dlayñ que ve d. 1734».[40]

37. Anteriorment, amb referència registral ASCA 864/22.
38. Anteriorment, amb referència registral ASCA 864/27.
39. Anteriorment, amb referència registral ASCA 864/37.
40. Anteriorment, amb referència registral ASCA 864/60.

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té cent dos folis, de 170 × 220 mm. Període 1733-1734.

Als primers quatre folis trobem relacions diverses: els primers dos fulls recullen actes notarials de declaracions de pèrits i propietaris, totes datades i amb lletra d'una altra mà, del notari Scotto; al segon (que fou cosit, més petit) i al tercer llegim relacions de danys, d'una altra mà, ambdós fulls amb l'epígraf inicial «Son continuadas en lo Registre», datades respectivament el 23 d'agost i entre el 6 i el 10 de novembre de 1733. Enmig, hi ha un bifoli solt, amb declaracions notarials diverses, una del notari Scotto (f. 1*r*) i les altres de Nicolau Spano (f. 1*v* i 2*r*), anteriorment amb referència registral independent ASCA 864/61.

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Nicolau Spano, notari.

El f. 1*r* de la lletra «A» duu el cognom dels afectats al marge esquerre, a tall de crida. Entre els f. 15*v* i 16*r* trobem un full solt, de 130 × 95 mm, amb esborrany de relació de danys —anteriorment, amb referència registral independent ASCA 864/62—, en cat., passat a net al registre amb data 26 de maig de 1734; entre el 17*v* i el 18*r* n'hi ha un altre, en cast., cosit, que fou passat a net al f. 17*r*, amb data 22 de juny de 1734. Finalment, entre el f. 18*v* i el f. 19*r* hi ha un full cosit, amb un esborrany de relació de danys, en cat., passat al registre amb data 6 de juliol, i un darrer full cosit, entre els f. 19*v* i 20*r*, amb la valoració econòmica dels danys continguts a la primera relació del f. 20*r*.

s) **ASCA 864/15** (= Registre 11)

Registre de danys, amb la inscripció a la coberta: «1738. Registre dls. dayñs intimats y acusats en la Barrenchelaria d. Gavi De Roma q. ha comensat lo die 28 d. Gener dl. pnt. ayñ 1738 y finirá lo die 27 dl. mateix mes dlayñ 1729 [*sic*, per «1739»], á cuyos dayñs segons se trobaran continuats intus dl. pnt. registre se lis haya d. dar plena fe de quibus. / Nicolaus Spano no.».[41]

El quadern, amb cobertes de paper i full de guarda, té seixanta-dos folis, de 165 × 220 mm. Período 1738-1739.

Al *recto* del full de guarda trobem tres relacions de pregons sobre normes del cos de la *Barracelleria*, de data 28 de gener i 7 de febrer de 1738, autògrafes de Nicolau Spano.

Les relacions de danys hi són ordenades alfabèticament de la «A» a la «V», de lletra autògrafa de Nicolau Spano, notari.

41. Anteriorment, amb referència registral ASCA 864/75.

3. Criteris d'edició

Detallo a continuació els criteris aplicats a la transcripció dels textos editats en el present estudi i els criteris de presentació de l'aparat crític.

3.1. Presentació gràfica

Pel que fa a la transcripció dels *Registres de danys*, hi he aplicat els criteris de regularització ortogràfica que caracteritzen la nova etapa de les col·leccions «Els Nostres Clàssics» i «Biblioteca Verdagueriana» de l'editorial Barcino, i que ja vaig adoptar per a l'edició dels *Registres d'estimes de fruita de la «Barracelleria» (1783-1829)*.[42]

Per tant, d'acord amb el criteri de reproduir els textos manuscrits amb la màxima fidelitat, n'he respectat l'ortografia (amb solucions gràfiques molt interferides per l'italià, com veurem), i, a grans trets, m'he limitat, per tal de facilitar-ne la lectura, a normalitzar l'ús de les majúscules, l'ús del punt volat de la ela geminada, la separació de mots, els signes de puntuació, l'apostrofació i l'accentuació segons la normativa del català, i a resoldre les abreviatures.

També he aplicat aquests criteris a les variants textuals contingudes en l'aparat de notes, que reprodueixo entre cometes baixes.[43]

Vegem-los, però, amb detall en els subapartats següents.

3.1.1. *Grafies*

El criteri aplicat ha estat el de respectar, amb la màxima fidelitat, les solucions gràfiques de les mans autògrafes dels registres (secretaris cívics, notaris i escrivans, sobretot),[44] atenent a les dades fonètiques —explícites o implícites— que ofereixen, a causa de les sovintejades interferències gràfiques del castellà i, especialment, de l'italià.[45] Hi he corregit només els errors d'escriptura evidents, inadvertits per l'amanuense, deguts a la fatiga o a la distracció, per bé que totes les esmenes són reportades en nota, amb la indicació abreujada ms. (= manuscrit).

Des d'una perspectiva cronològica, són les interferències gràfiques del castellà —no sistemàtiques— les que caracteritzen els primers registres:

42. Veg. Bosch (1999*b*, p. 31-35).

43. I a les citacions d'altres manuscrits de la *Barracelleria* (*Capítols*, altres *Registres de danys*, etc.) reportats a l'estudi del lèxic contingut als cap. 2 i 3 del llibre.

44. De manera esporàdica, faré referència a esborranys de relacions dels danys, redactats generalment per membres del cos de la *Barracelleria* (pèrits, revisors de cort, capitans, tinents...), sovint amb dificultats caligràfiques.

45. En aquest sentit, notem alternances del tipus «calsó»/«calzó» 'calçó', «mars»/«marts» 'març', «pichs»/«pichz» 'pics' o «sensa»/«senza», que evidencien una realització africada de /s/ postconsonàntica, com demostra també un esporàdic «giunts» [18.143] per a *juns* 'coble de bous' (Bosch, 1999*a*, p. 58; Bosch, 1999*b*, p. 160), o lliçons com «chapa» (o «chiapa») i «escarchofas» per a *xapa* 'aixada' i *escarxofes*, amb realització africada prepalatal inicial de mot o postconsonàntica (Bosch, 2002, p. 143), etc. I les formes «hatgia» o «vàtgian», que evidencien una realització africada de /ʒ/. Veg. n. 48 i Bosch (2011, p. 64-67).

ch (+ *a*, *o*, *u*)	per a *tx/x-*	[t͡ʃ]	*barranchels*, *chapa*, *choba*, *escarchofas*
chi (+ *a*, *o*, *u*)	per a *tx/x-*	[t͡ʃ]	*asmuchiadas*, *chiapa*, *chiobar*, *Peruchiu*
-ich	per a *-ig*	[t͡ʃ]	*maich*
ñ	per a *ny*	[ɲ]	*Astañ*, *caña*, *cañisos*, *lleña*, *perengiñ*, *viña*[46]

Tanmateix, a mesura que ens endinsem al segle XVIII, augmenta la interferència gràfica de l'italià en els documents editats, per la qual cosa caldrà tenir en compte la correspondència en català dels grafemes i dígrafs italians següents:

c (+ e, i)	per a *tx/x*	[t͡ʃ]	*arcipreste*, *barrancels*, *faciganu*
ch (+ e, i)	per a *qu*	[k]	*Chessa*, *Giuachí*
ci (+ a, o, u)	per a *tx*	[t͡ʃ]	*cioba*, *ciubar*, *Concias*, *faciat*, *fataciu*
gh (+ e, i)	per a *gu*	[g]	*tenghi*
gi (+ a, o, u)	per a *j/g*	[d͡ʒ]	*angioni*, *argiola*, *giaga*, *giardí*, *giu*, *Giusé*
	per a *tj/tg*	[d͡ʒ]	*farragia*, *migia*, *migianas*
gi (+ e)	per a *j/g*	[d͡ʒ]	*Àngiel*, *Argientera*, *canongie*, *giener*
gli (+ a, o, u)	per a *ll*	[ʎ]	*tagliadas*, *tagliat*
gn	per a *ny*	[ɲ]	*cagna*, *llegna*, *pregnada*, *vigna*

També hi trobarem, naturalment, les interferències de les consonants dobles de l'italià i, fonèticament, del sard (*aquetta*, *Battista*, *chapetta*, *ebbas*, *nueddu*, *sebba*...), que respecto, a excepció de *-ll-*, que regularitzo per *-l·l-* quan es correspon amb una realització geminada (per evitar falses homofonies amb mots amb palatal lateral):[47]

ll	per a *l·l*	[ll]	*amel·la* (o *mel·la*), *aspal·la*, *bal·la*

Notem, però, la grafia doble *zz* amb implicacions fonètiques:[48]

zz	per a *ts*	[t͡s]	*origimuzzu*

Totes aquestes interferències conviuen amb altres formes que responen a la tradició gràfica del català, com la *h* antihiàtica (*cahigut*, *concluhirà*, *rahim*, *raher*, *rahor*...) i també:

-ch	per a *-c*	[k]	*barracoch*, *marrapich*, *pich*, *sach*
y	per a *i*	[j]	*massayos*, *pudayola*
y	per a *i*	[i]	*ayr*, *lly*, *raÿm*, *sýndias*, *y*
-x-	per a *-ix-*	[ʃ]	*ascaxadas*, *fexos*
-xi-	per a *-ix-*	[ʃ]	*dexiat*, *escaxiadas*, *fexios*

I també convé advertir les alternances de combinacions gràfiques per a la nasal i la lateral palatals en posició final de mot:[49]

-ill (o *-yll*)	per a *-ll*	[ʎ]	*coills*, *muscateill*, *porteills*, *rastoill*, *vermeill* *ayll*, *rastoyll*
-in (o *-iñ*)	per a *ny*	[ɲ]	*dain* (o *daiñ*)
-yn (o *-yñ*)	per a *ny*	[ɲ]	*dayn* (o *dayñ*), *ayn* (o *ayñ*), *codoyns*

46. Notem també *n* amb valor palatal, que regularitzo per *ñ* (amb nota a peu de pàgina), d'acord amb la solució autògrafa habitual del manuscrit.

47. Faig extensiva aquesta regularització als antropònims i cognoms (*Bel·lone*, *Bil·loi*, *Marcel·lo*, *Vaxel·lu*, *Vitel·li*...) i als topònims (*Bil·lau*, *Bul·lita*...), d'acord amb DCS, DUSI, Pittau (1990) i Caria (1993*a*) o a partir de les variants que registro en documents de la *Barracelleria*.

48. Amb el mateix valor africat alveolar sord que *z* (veg. n. 45) i que *-tz-* a «coimutzu» i «Cugutzu» ([17.42]). Veg. Bosch (2011, p. 67).

49. Els registres editats no evidencien la despalatalització de -/ʎ/ i -/ɲ/ finals pròpia de l'alg. mod., cosa que també observàvem en els *Registres d'estimes de fruita* (1783-1829). Veg. Bosch (1999*b*, p. 43 i 52-53) i Bosch (2002, p. 143).

En definitiva, la presa en consideració d'aquestes observacions eviten la proliferació innecessària de notes lingüístiques a peu de pàgina, que reservo només per a aquells casos que podrien fer incórrer el lector en una lectura errònia.

3.1.2. *Majúscules*

Regularitzo l'ús de les majúscules i minúscules d'acord amb les normes convencionals de la llengua catalana, que no coincideixen amb les d'edicions de textos en italià o en castellà. Per tant, dono en minúscula els noms dels mesos de l'any que trobem en bona part de les relacions de danys, independentment de si van precedides o no de preposició.

3.1.3. *Separació de mots*

D'acord amb la normativa ortogràfica del català, he separat els mots que ho requerien i he regularitzat en els compostos l'ús del guionet, l'espai en blanc i l'aglutinació.

Aplico aquest criteri a la transcripció dels topònims, per a la identificació dels quals m'he basat en Caria (1993*a*),[50] i en l'edició els *Registres d'estimes de fruita* de la *Barracelleria* (1783-1829).[51] En aquest sentit, dono *Badu Calaresu*, *Bena Cuada*, *Calabona*, *Montañés* (o *Montagnés*), *Montañeset*, *Serraona*, *Monte Sisinni*, etc.

Pel que fa als antropònims, un dels problemes d'edició amb què m'he trobat ha estat a l'hora de transcriure els cognoms sards precedits de la preposició *de* (amb alternatives gràfiques mot variades). Tractant-se, generalment, de solucions lexicalitzades (*Delogu*, *Demartis*, *Demontis*, *Deroma*, *Deyana*...), a voltes amb solucions gràfiques de difícil separació (*Derriu*, *Derrio*, *Derrú*...),[52] l'he mantinguda aglutinada, malgrat que a vegades en trobem variants sense la preposició (*Dequerqui* enfront de *Querqui* o *Cherchi*...).[53]

Les contraccions «al» i «del» han esdevingut *a l'* i *de l'*, respectivament, quan seguia un mot començat per vocal, d'acord amb les normes ortogràfiques del català. Així, reporto *de l'abre* i *de l'ayñ*, malgrat que l'original duu «del abre» i «del ayñ», respectivament.

3.1.4. *Puntuació*

Puntuo els textos d'acord amb els criteris convencionals. En general, si no hi ha problemes de coherència, respecto els punts i a part establerts en els registres.

3.1.5. *Abreviatures*

Resolc les moltes i variades abreviatures que caracteritzen cadascun dels registres, però restituint els grafemes —en cursiva— d'acord, sempre que ha estat possible, amb les corresponents solucions gràfiques desenvolupades atribuïbles a cadascuna de les mans autògrafes dels nostres documents. Això explica, per exemple, que en un registre llegim «v*iñ*a» i en un altre «v*ign*a».

Pel que fa les fórmules llatines estereotipades que a voltes trobem en els títols i epígrafs que encapçalen els registres o en alguns redactats finals de determinades relacions (*sic referens* o *sic referentes*, *de quibus*, *pro ut intus, ut intus*...), sovint abreujades, les desenvolupo íntegrament en cursiva. Igualment, desenvolupo en cursiva —i sense normalitzar—els noms dels mesos en llatí (i les formes *dicto die* i *predictorum*) que encapçalen algunes datacions de les relacions dels primers *Registres de danys*, a fi i efecte de diferenciar aquestes lliçons del text en català, en rodona.

3.1.6. *Accentuació*

Atès que els registres manuscrits no presenten un sistema regular d'ús de signes gràfics per indicar la tonicitat de les síl·labes ni el grau d'obertura d'algunes vocals, regularitzo l'accentuació d'acord amb la normativa ortogràfica del català.

50. En alguna ocasió, però, atenent al criteri fixat de separació de mots, he optat per una transcripció diferent de la proposada per Caria (1993*a*).
51. Bosch (1999*b*).
52. Enfront, però, de variants «Delriu», «Deriu», etc.
53. En aquests casos, el DCS i Pittau (1990) reporten totes dues solucions.

Pel que fa a l'accentuació de topònims (de base catalana genuïna, però altres de procedència sarda), he seguit la realització fonètica que reporta Caria (1993*a*). Per això llegim els topònims *Càlvia*, *Montañés* (o *Montagnés*), *Pòlliri*, *Santimbénia*, etc.

Per a l'accentuació dels antropònims (alguns d'arrel catalana, però altres de sarda o italiana), segueixo, a més de la llista de «Nomi di persone più usati» de Palomba ([s. d.], p. 65-70), el DES i el DUSI (p. 627-630) —que conté una llista de «Nomis proprius tantu di ominis che de feminas»—, els diccionaris de cognoms de Sardenya de Pittau (1990) i el DCS (i, més ocasionalment, el DCSC).[54] Per això reporto els noms *Baïngio*, *Baquís*, *Ignàs*, *Quírigo*, etc., i els cognoms *Còntene*, *Màsala*, *Múndula*, *Símula*, etc.

3.1.7. *Elisions vocàliques*

Ja hem vist més amunt que dono *a l'* i *de l'* quan les contraccions manuscrites «al» i «del» van seguides de vocal, d'acord amb les normes ortogràfiques del català.

També he aplicat aquest criteri en mots començats gràficament per *s* líquida més consonant, solució que respon a un mimetisme ortogràfic de l'italià, d'acord amb la realització pròpia d'aquesta llengua, una realització que no reflecteix la de l'alg., per tal com l'alg. mod. reforça aquest tipus de mots amb una vocal epentètica [a]. Per tant, transcric *l'Ascaleta* i no *la Scaleta* (malgrat la forma manuscrita «la Scaleta»), que s'adiu amb la forma alternativa «la Escaleta».

Pel que fa a la prep. *de*, rarament trobem escrita als nostres documents l'elisió de la vocal, la qual cosa sembla confirmar la tendència de l'alg. mod. a mantenir fonèticament [e].[55]

Rarament he hagut d'utilitzar el punt volat per indicar aquelles elisions vocàliques que no admeten apostrofació.

3.1.8. *Interpolacions*

Les meves interpolacions o intervencions en el text són introduïdes sempre entre claudàtors, generalment per a la restitució de mots, síl·labes o grafies imprescindibles (excloent-hi el desenvolupament de mots abreujats, que ja he dit que resolia en cursiva).

Veurem que, seguint un cert mimetisme formal, les mans autògrafes recorren a l'elisió de la conj. *que*, i mai de manera sistemàtica. En aquests casos, he optat per introduir-la entre claudàtors per afavorir la cohesió del text. Altres vegades, probablement per economia cal·ligràfica, trobem l'elisió de la prep. *de*, que he restituït només en els casos estrictament necessaris.

3.2. Disposició dels textos

Pel que fa a l'edició dels *Registres de danys*, tractant-se de relacions de danys datades, he introduït, centrada i entre claudàtors, una numeració en xifres aràbigues per a una ràpida identificació i localització del corpus lèxic estudiat, numeració a la qual remeto tant en el capítol 2 del llibre, «Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia», com a l'apartat següent 3.3. «Aparat crític i notes».

Encapçalo cada registre amb la numeració que resulta de § 1. «Selecció dels *Registres de danys* editats» (registres de l'1 al 19).

A l'encapçalament de l'edició dels registres he introduït també la numeració registral del manuscrit (veg. § 2. «Descripció dels *Registres de danys* manuscrits»), a l'esquerra i entre claudàtors, i la localització interna de les relacions, amb la indicació de la lletra del registre i/o la foliació (per exemple, [ASCA

54. Alguns dels antropònims que trobem a les relacions dels *Registres de danys* són malnoms —usats o no en substitució del cognom—, en alg. *xistos* ['t͡ʃistus], fórmules que contribueixen a desfer homonímies força habituals si hom considera formalment la seqüència de nom i cognom administratiu (a Sardenya, només el patern). Per exemple: «Arito petit» ([15.192]), «Barridortu» ([8.80]), «Bastanté» ([18.83]), «Cachó» ([9.52]) o «Ació» ([19.214]), «Càriga» ([19.167]), «Coridibabu» ([13.105]), «la Cupetta» ([18.399]), «Gros» ([8.78], [15.185], [16.20]), «Mamado» ([15.146]) o «Mamadu» ([18.90], [18.282]), «Murruchulu» ([16.131]) o «Murrochulo» ([18.400]), «Narimuchu» ([14.38], [16.1], [16.43], [16.44], [16.46], [16.66]) o «Narimuzu» ([18.423]), «Pichancul» ([8.60]) o «Pichancol» ([9.21]), «Puñeta» ([9.17]), «Tupàs» ([8.33]), «Zuca» ([15.66], [16.53]) o «Chiuca» ([15.84], [18.302]), etc.; en una ocasió, precedit del nucli àlies: «Agustí Bardinu, àlias Tingiosu» ([14.146]), o simplement «Agustí Tingiosu» ([16.53]), sardisme traduït per «Tiñós» ([16.86], [16.106]). Per als malnoms de l'Alguer, veg. Fadda (1997).

55. Notem, però, l'alternança *figa d'Índia* i *figa de Índia*, que ja trobàvem als *Registres d'estimes de fruita* (Bosch 1999*b*, p. 66). Per al fenomen fonètic, veg. Bosch (1999*a*, p. 53) i Bosch (2002, p. 144-145).

859/17, ll. «A», f. 1*r*] o [ASCA 290, f. 2*r*], per als registres sense ordre alfabètic).[56] Cada vegada que canvia el foli, ho indico formalment, també entre claudàtors; si és a mitja relació, insereixo el canvi com a interpolació en el text, i en repeteixo la referència a l'encapçalament de la relació següent, a fi i efecte de facilitar-ne la localització visual de la foliació.

Numero entre claudàtors i amb xifres aràbigues les relacions de cada registre, informació que dono centrada. A continuació trobem la data autògrafa de la relació, també centrada. Sovint les relacions de danys estan encapçalades —generalment al marge esquerre— pel cognom o un altre mot identificador del propietari denunciant, a tall de crida, epígraf que transcric entre parèntesis. Finalment, a l'original és freqüent l'ús d'altres anotacions a tall de crida ubicades generalment al marge esquerre que resumeixen en un o més mots el seguiment que la *Barracelleria* ha fet de la denúncia del dany (*oposició*, *agiustat* —per *ajustat*—, *adjudicat*, *pagat*, *trobat*...), en algunes ocasions amb la indicació de l'import dels danys a satisfer, expressat generalment en *lliures*, *sous* i *diners*, i altres vegades en *escuts* i *reals* (veg. § 3.3.1. «Equivalències de les monedes en curs al segle XVIII»).[57]

3.3. Aparat crític i notes

Pel que fa a l'aparat crític a l'edició dels *Registres de danys*, cal tenir present que a les notes a peu de pàgina em limito a reportar aquelles informacions filològiques, lingüístiques, històriques, toponímiques o culturals que crec necessàries per a un correcte seguiment dels textos. En aquest sentit, no és objectiu d'aquest treball una anàlisi filològica detallada dels *Registres de danys* de la *Barracelleria* algueresa del període 1683-1784, perquè, com ja s'ha dit en l'apartat 1.3. «El lèxic dels *Registres de danys* (1683-1784)» del llibre, l'edició dels textos serveix de base per al buidatge del lèxic dels camps semàntics seleccionats objecte d'estudi.

Així, les observacions lingüístiques se centren sobretot a comentar i aclarir el significat de mots i expressions de procedència exògena —sobretot sarda— i accepcions pròpies de l'alguerès, amb exclusió dels mots que conformen el corpus lèxic dels camps semàntics seleccionats, que ja s'estudien detalladament al cap. 2. «Estudi dels camps lexicosemàntics de l'agricultura i la ramaderia» del llibre.

Hi incloc, en canvi, descripció detallada de les característiques cal·ligràfiques i textuals del manuscrit original que es transcriu (ratllats, inserció de signes, problemes de lectura a causa de l'acidesa de la tinta o del mal estat del paper...) i de les lliçons o variants esmenades o afegides per les diverses mans, incloent-hi les referències a *lapsus* o errors d'escriptura inadvertits, que esmeno amb la indicació abreujada *ms.* (= manuscrit); per a les lliçons desestimades, usaré, abreujadament, *var. ant.* (= variant anterior), *var. ant. ratll.* (= variant anterior ratllada) i *var. post.* (= variant posterior).

3.3.1. *Equivalències de les monedes en curs al segle XVIII*

Relaciono a continuació els noms que apareixen en els *Registres de danys* (1683-1829) i altres documents de la *Barracelleria* algueresa:

callerès	2 diners
diner	1/2 callerès
escut	2 lliures i 10 sous
lliura (sarda)	20 sous
real	5 sous
sisè	6 diners
sou	12 diners 6 calleresos

56. Utilitzo el mateix formalisme per a les citacions d'altres *Registres de danys* o altres documents del cos de la *Barracelleria* algueresa.

57. Veg., per ex., les relacions [1.1], [1.5], [1.6], [1.7], [8.21], [8.31], [8.34], [9.78], [9.81] i [9.114]. Per a les equivalències monetàries, segueixo Tavera (1979, p. 199-200), que reporta un «Quadro delle monete aventi corso in Sardegna nel periodo considerato [feliciano]». Veg. també les «Tarifes de fruita» que reporto a Bosch (1999*b*, p. 369-381) i algunes valoracions econòmiques de fruita (Bosch, 1999*b*, p. 359).

Habitualment, els comptes es feien mitjançat el sistema duodecimal de *lliures* (it. *lire*), *sous* (it. *soldi*) i *diners* (it. *denari*) (Bosch, 1999*b*, p. 359, 371, 375-381), com evidencia l'esborrany de la relació [10.230].

Ja hem vist a § 3.2. «Disposició dels textos» que en els *Registres de danys* és freqüent l'ús d'anotacions a tall de crida —ubicades generalment al marge esquerre de les relacions— que resumeixen en un o més mots el seguiment que s'ha fet de la denúncia del dany, en algunes ocasions amb la indicació de l'import dels danys a satisfer, expressat generalment en *lliures*, *sous* i *diners*. Però en el text d'altres relacions també trobem de manera explícita la valoració dels danys en *escuts* i *reals*, com per ex.: «set escuts y mitg de figa» ([18.372]), «sinch escuts de barracoch» ([18.353]), «vuit reals de barracoch» ([18.372]), etc. (i en un *Registre de danys* de 1802 trobo la lliçó «fet en poder meu lo depòsit de dos billets de sinc escuts per lu bou» [ASCA 262, ll. «A», f. 11*v*]). Vegeu-ne altres lliçons a p. 146 del llibre, n. 263 (dins *brocada*, § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»).

Per a més detalls, veg. «Quadro delle monete aventi corso in Sardegna nel periodo considerato [feliciano]» (Tavera, 1979, p. 200) i Boscolo *et al.* (1962, p. IX).

3.3.2. *Equivalències de les mesures de capacitat i de pes*

Reporto a continuació les equivalències que cal considerar pel que fa als noms de les mesures de pes —de gra i d'altres— i de transport que apareixen en els *Registres de danys* editats (1683-1784), si bé cal tenir en compte que el valor de les unitats a Sardenya varia segons l'època i la zona de referència.

Unitat	*Equivalència*	*Contingut*	*Altres equivalències*
barri (o *bàrriu*)	2 portadores	raïm, fruita	
	1 càrrega	sarment, llenya	
	6 mannes ('garbes')	forment, ordi	
càrrega	2 sacs	sarment, llenya	
	~	forment, ordi	
	2 portadores	raïm, fruita	
carreta	1 carretada	forment, ordi	
	6 embuts	ordi	
deena	10 garbes	lli	
	3 embuts	llavor de lli	
embut	1/8 de mesura	forment, ordi	3,075 litres[58]
	~	fava i altres llegums	
	~	ametlla, albercoc	
estarell	2 mesures[59]	forment, ordi	25,2 litres[60]
manna	1 garba	forment, ordi	
mesura	8 embuts	forment	
	~	fava	
	1 carreta i 2 embuts	ordi	

58. L'*embut* és una mesura de grans i cereals que no sembla que puguem relacionar etimològicament amb el cat. *almud* (i variants) 'mesura d'àrids, de capacitat variable' (DCVB, DECLC i ALDC, *a. v.*). Es tracta d'un calc del sard *imbutu* (i variants) 'mesura de grans', que el DES (*a. v.*) atribueix al ll. IMBUTUM. En els nostres registres 8 *embuts* fan una *mesura*; i en un *Registre de danys* de 1697 trobem l'anotació en cast. «un selamín de almendras» traduïda per «un embut de mel·las» (ASCA 294, f. 9*v*; Bosch, 1999*b*, p. 74), d'on *celemín* equival a «medida para granos, duodécima parte de una fanega» (DGLC, *a. v.*), si bé el DCVB (*s. v. faneca*) adverteix que la *faneca* (que es correspon amb l'alg. *mesura*) és «una mesura de grans que en certes regions conté vuit almuts i en altres en conté dotze», cosa que ens permet identificar el valor de l'alg. *embut* amb el cat. *almud* (veg. *forment*, n. 179 i 180, a § 2.III.1. «Noms dels cereals i el farratge»). Tanmateix, cf. el camp. (i log.) *imbudu*, «imbudu po mesurái cosas solidas, comente loris, ec. i est sa sedicesima parti de su moi [*móyu* 'estarell' < ll. MODIUS]» (DUSI, *s. v. imbùdu*), «per misura, la 16 parte di starello» (VSI[2], *a. v.*), equivalència que pren com a referència l'*estarell de Càller* (veg. n. 63). Finalment, en alg. mod. l'ALDC/ALG (*s. v. 830. Mesures corrents pel blat*) registra l'alg. *embut* per a 'mesura de blat de 5 kg' (veg. n. 61); i Serra (1994, p. 182) recull el mot per a 'mesura d'olives'.

59. D'acord amb les relacions [10.158] i [11.11] (veg. n. 63).

60. Al DCA (*s. v. mesura*) i a l'ALDC/ALG (*s. v. 830*) una *mesura* de forment equival a 20 kg.

Unitat	*Equivalència*	*Contingut*	*Altres equivalències*
mitjana	1/2 raser	forment, ordi	
mig-embut	1/16 de mesura	forment[61]	
	~	fava i altres llegums	
mig-estarell	1 mesura	forment, ordi	
	~	fruita	
raser (o *raer*)	7 mesures[62]	forment, ordi	176,7 litres[63]

Per a més detalls, veg. «Misure lineari di capacità e di peso» (Tavera, 1979, p. 199) i «Tavole comparative fra i pesi e misure del sistema metrico decimale ed i pesi e misure antiche del Regno di Sardegna [Cagliari, 1845]» (Doneddu, 1990, apèndix). Veg. també les equivalències implícites que trobem a les relacions [10.158], [11.11], [14.186] i [16.134].

Veg. també les *Tarifes de fruita* del primer terç del segle XIX expressades generalment en *embuts* i *mesures*, i en *barris* i *portadores* (Bosch, 1999*b*, p. 375-381).

61. Veg. n. 58. Al DCA i a l'ALDC/ALG (*s. v. 830*) un *mig-embut* equival a 2 kg i mig de forment.

62. D'acord amb les relacions [10.158] i [14.186] (veg. n. 59). A la tarifa dels *Capítols* de 1815 (ASCA 394/22), expressada en lliures, sous i diners, hom diferencia la valoració de danys de forment i d'ordi en rasers, estarells, mesures i embuts. Veg., a § 2.III.1. «Noms dels cereals i el farratge», *forment*, esp. n. 177-179. També l'ALDC/ALG (*s. v. 830. Mesures corrents pel blat*) recull *raser* per a '7 mesures'.

63. Cal tenir en compte la diferència de valor de l'*estarell* de Sàsser, de 25,2 l, i l'*estarell* de Càller, de 50,5 l (Doneddu, 1990, apèndix; Tavera, 1979, p. 199). És per això que un *embut*, de capacitat 3,075 l, pugui ser interpretat com 1/16 part de l'*estarell de Càller* (o *estarell*), de 50,5 l, o bé 1/8 part de l'*estarell de Sàsser* (o *mesura*), de 25,2 l. Per tant, un *raser* també equival a 7 *estarells de Sàsser*. Veg. la nota anterior.

4. Localització de variants documentades

Indico, en negreta i per ordre alfabètic, les solucions gràfiques que registro en els *Registres de danys* editats (1683-1784). A continuació, entre parèntesis, hi ha la indicació del total de lliçons documentades, seguida de les referències numèriques de localització de totes les lliçons als registres editats (són dues xifres entre claudàtors: la primera correspon al núm. del registre, d'acord amb la «Selecció dels *Registres de danys* editats»; la segona, al núm. d'ordre de cada relació de danys).

Les variants en plural estan relacionades a continuació, amb l'abreviatura «pl.», llevat que totes les formes documentades siguin en plural (com, per exemple, els casos de *cabra*, *magrana* i *lletuga*).

Per altra banda, quan ho he cregut interessant des d'un punt de vista semàntic o onomasiològic, he inclòs en aquest apartat una llista complementària de solucions —també indicades en negreta— amb el nucli nominal en qüestió seguit de complements qualificatius o caracteritzadors (generalment un adj. però també un SPrep), tot reportant-ne igualment les referències de localització en els *Registres de danys* editats.

I. Noms del bestiar

1. *anjoni* m. 'anyell, be'

angioni (1): [10.214].

2. *aqueta* f. 'egua jove, petita'

aqueta (6): [9.12], [9.46]; [12.93]; [19.126], [19.266], [19.274];
aquetta (4): [18.95], [18.168], [18.169], [18.238].

3. *bístia* f. 'bestiar somerí'

bístia (6): [3.25], [3.32]; [4.76], [4.114], [4.145]; [8.2];
pl. **bístias** (1): [4.142];
bístia de mola (1): [3.32];
pl. **bístias de mola** (3): [9.157], [9.214]; [14.217].

4. *bístia de bulu* f. 'bestiar boví'

bístia de bulo (1): [8.2].

5. *bístia de mola* f. 'bestiar somerí' (veg. *bístia*).

6. *bou* m. 'íd.'

bou (372): [1.29]; [2.33], [2.34]; [3.22], [3.29], [3.31]; [4.9], [4.29], [4.51], [4.56], [4.62], [4.66], [4.67], [4.69], [4.75], [4.84], [4.85], [4.100], [4.133]; [5.3], [5.4], [5.7] (2), [5.50]; [6.2]; [7.8], [7.9], [7.10],

[7.13], [7.74], [7.76], [7.84], [7.86], [7.87], [7.104], [7.117], [7.118], [7.141], [7.142]; [8.42] (2), [8.51], [8.62]; [9.9], [9.23], [9.25], [9.28], [9.32], [9.48], [9.76] (2), [9.116], [9.121], [9.122], [9.124], [9.135], [9.151] (3), [9.163] (2), [9.175], [9.180], [9.182], [9.186], [9.194], [9.206], [9.211], [9.212], [9.216], [9.225], [9.226], [9.231]; [10.9] (2), [10.13], [10.22], [10.45], [10.52], [10.55], [10.56], [10.78], [10.90] (2), [10.97], [10.98], [10.99] (2), [10.106], [10.107], [10.108], [10.110], [10.111], [10.114], [10.117], [10.125], [10.127], [10.128], [10.129], [10.133], [10.138], [10.143] (2), [10.144], [10.146], [10.149], [10.172], [10.185], [10.195] (2), [10.197], [10.215], [10.216], [10.220], [10.221], [10.236], [10.241]; [11.1], [11.82] (2), [11.85], [11.86] (2); [12.7], [12.52], [12.55], [12.72], [12.170], [12.194], [12.205], [12.206], [12.208], [12.210], [12.214], [12.217], [12.218], [12.220], [12.228]; [13.7], [13.9], [13.10], [13.11], [13.14], [13.15], [13.18], [13.50], [13.58], [13.80], [13.85], [13.95], [13.114], [13.116], [13.123], [13.137], [13.139], [13.141], [13.147], [13.153]; [14.8], [14.10], [14.16], [14.29], [14.30] (2), [14.37], [14.55], [14.63], [14.65], [14.70], [14.74] (2), [14.75], [14.79], [14.83], [14.86], [14.122], [14.127], [14.132], [14.133], [14.135], [14.136], [14.141], [14.150], [14.151], [14.158], [14.159], [14.183]; [15.1], [15.4] (2), [15.5], [15.68], [15.84], [15.86], [15.99], [15.112], [15.124], [15.125], [15.130] (2), [15.156], [15.158], [15.159], [15.164], [15.165], [15.168], [15.170] (2), [15.173], [15.179], [15.220], [15.221]; [16.1], [16.5], [16.7], [16.10], [16.11], [16.13], [16.16] (2), [16.17], [16.19], [16.20], [16.23], [16.24], [16.25], [16.26], [16.28], [16.30], [16.31], [16.32], [16.33], [16.36], [16.38] (2), [16.39], [16.40], [16.42], [16.45], [16.54], [16.60], [16.71], [16.112] (2), [16.114], [16.118], [16.120], [16.121], [16.123], [16.179], [16.190], [16.227], [16.232] (2), [16.237], [16.238], [16.243], [16.244], [16.266], [16.270], [16.272] (2), [16.273], [16.274], [16.279], [16.280], [16.281], [16.282], [16.283], [16.285]; [17.7] (2), [17.31], [17.33], [17.34], [17.36], [17.37], [17.41], [17.42], [17.43], [17.50], [17.52], [17.59], [17.63], [17.76], [17.80], [17.82] (2), [17.93], [17.97], [17.100], [17.103], [17.125], [17.159], [17.160], [17.179], [17.189], [17.211], [17.214], [17.215], [17.221], [17.222], [17.223], [17.226], [17.228], [17.253], [17.257], [17.258], [17.308], [17.310], [17.311], [17.314], [17.316], [17.318], [17.323], [17.329], [17.331], [17.341], [17.345], [17.346], [17.347], [17.348], [17.349], [17.350], [17.351], [17.352], [17.353], [17.354], [17.357]; [18.3], [18.19], [18.24], [18.57], [18.80], [18.94], [18.112], [18.114], [18.115], [18.122], [18.123], [18.124], [18.125], [18.127], [18.131], [18.135], [18.138], [18.142], [18.145], [18.148], [18.149], [18.151], [18.153], [18.162], [18.181], [18.185], [18.188], [18.189], [18.204], [18.205], [18.209], [18.220], [18.221], [18.222], [18.224], [18.225] (3), [18.262], [18.265], [18.266], [18.271], [18.272], [18.273], [18.274], [18.275], [18.276], [18.278], [18.279] (3), [18.280], [18.289], [18.290], [18.291], [18.300], [18.325], [18.337], [18.342], [18.344], [18.381], [18.388], [18.403], [18.414], [18.421], [18.473] (2), [18.484], [18.485] (2), [18.486]; [19.5], [19.6], [19.27], [19.38], [19.39] (2), [19.40], [19.42], [19.43], [19.45], [19.46], [19.47], [19.48], [19.49], [19.50], [19.51], [19.52], [19.55], [19.57], [19.58], [19.59], [19.64], [19.65], [19.66], [19.67], [19.68], [19.82], [19.84], [19.87], [19.89], [19.90], [19.91], [19.100], [19.165], [19.172], [19.192], [19.202], [19.204], [19.218], [19.224], [19.226], [19.236], [19.239], [19.244], [19.245], [19.250], [19.260], [19.262], [19.264], [19.265], [19.283], [19.300], [19.306], [19.310], [19.315], [19.337], [19.339], [19.352], [19.355], [19.357], [19.366], [19.375], [19.408], [19.411], [19.412], [19.420], [19.423], [19.425], [19.426], [19.427], [19.428], [19.430];

pl. **bous** (290): [3.11]; [4.11], [4.12], [4.24], [4.27], [4.43], [4.106], [4.109], [4.110], [4.122], [4.132], [4.164]; [5.1], [5.5], [5.12], [5.23], [5.26], [5.38] (2); [6.32], [6.48], [6.53]; [7.18], [7.29], [7.44], [7.91], [7.94], [7.116], [7.130], [7.137], [7.138]; [8.6] (2), [8.14], [8.20], [8.54], [8.57], [8.71], [8.73], [8.80], [8.81], [8.82], [8.83], [8.89]; [9.2], [9.19], [9.21], [9.33], [9.34], [9.35] (2), [9.37], [9.157], [9.181], [9.188], [9.190], [9.217], [9.221], [9.230]; [10.21], [10.25], [10.33], [10.35], [10.45] (2), [10.52], [10.63], [10.89] (2), [10.94], [10.99], [10.105], [10.115], [10.121], [10.124], [10.128], [10.130], [10.131], [10.142], [10.151], [10.152], [10.156], [10.159], [10.161], [10.168], [10.171], [10.175], [10.177], [10.179], [10.187], [10.196], [10.208], [10.210]; [11.4], [11.6], [11.14], [11.20], [11.24], [11.37], [11.80], [11.101]; [12.1], [12.3], [12.10], [12.16], [12.22], [12.35], [12.39], [12.42], [12.43], [12.45] (2), [12.46], [12.51], [12.54], [12.62], [12.69], [12.79], [12.82], [12.86], [12.105], [12.136], [12.140], [12.141], [12.144], [12.150], [12.152], [12.160], [12.179], [12.184] (2), [12.201], [12.226] (2), [12.229], [12.231], [12.232]; [13.2], [13.5], [13.13], [13.24], [13.29], [13.30], [13.39], [13.43], [13.87], [13.101], [13.102]; [14.3], [14.6], [14.9], [14.14], [14.19], [14.28], [14.35], [14.45], [14.76], [14.97], [14.99], [14.112], [14.126], [14.129], [14.137], [14.139], [14.148], [14.156], [14.163], [14.165], [14.168], [14.173], [14.185], [14.186], [14.187], [14.191], [14.194], [14.196], [14.201], [14.204], [14.205], [14.207], [14.212], [14.216], [14.222], [14.223]; [15.7], [15.12], [15.13], [15.15], [15.18], [15.19], [15.28], [15.29], [15.32], [15.43], [15.49], [15.60],

[15.87], [15.104], [15.169], [15.178], [15.182], [15.183], [15.185], [15.190], [15.191], [15.192], [15.199], [15.200], [15.201] (2), [15.202], [15.206], [15.209], [15.213], [15.215], [15.217], [15.223]; [16.6], [16.27], [16.43], [16.51], [16.77], [16.82], [16.85], [16.88], [16.103], [16.124], [16.128], [16.131], [16.147], [16.172], [16.276]; [17.33], [17.36], [17.37], [17.40], [17.46], [17.87], [17.102], [17.104], [17.107], [17.109], [17.110], [17.114], [17.115], [17.116], [17.122], [17.130] (2), [17.131], [17.147], [17.174], [17.186], [17.200], [17.208], [17.210], [17.215], [17.218], [17.224], [17.229], [17.238], [17.241], [17.256], [17.259], [17.279], [17.282], [17.290], [17.293], [17.298], [17.307], [17.315], [17.324], [17.339], [17.343]; [18.33], [18.34], [18.133], [18.134], [18.136], [18.141], [18.186], [18.249], [18.400], [18.417], [18.439]; [19.81], [19.86], [19.128], [19.166], [19.217].

bous de bulu (1): [8.14];
bous de bolo (1): [9.35];
bou domat (2): [3.31]; [18.126];
pl. **bous domats** (73): [5.12], [5.26]; [6.48], [6.53]; [7.130]; [8.6], [8.71], [8.73]; [12.232]; [14.45], [14.186]; [15.190]; [16.37]; [17.28], [17.56] (2), [17.66], [17.71], [17.89]; [18.40], [18.174], [18.177], [18.183], [18.192], [18.193], [18.201], [18.202], [18.206], [18.237], [18.261], [18.285], [18.292], [18.357]; [19.103], [19.104] (2), [19.107], [19.109], [19.117], [19.118], [19.119], [19.120], [19.125], [19.128], [19.129], [19.132], [19.138], [19.145], [19.146], [19.149], [19.157], [19.160], [19.163] (2), [19.174], [19.179], [19.182], [19.185], [19.194], [19.196], [19.207], [19.216], [19.223], [19.227], [19.230], [19.235], [19.254], [19.263], [19.276], [19.277], [19.280], [19.299], [19.351];
bou foraster (5): [4.100]; [9.163]; [16.229]; [17.63]; [19.246];
pl. **bous forasters** (8): [4.164]; [17.105], [17.320]; [18.109], [18.113]; [19.292], [19.334], [19.335];
bou foréstich (1): [14.133];
bous rudes (7): [12.22]; [16.84], [16.88], [16.93]; [18.198], [18.237], [18.258].

7. *bulu* m. 'bestiar boví, esp. indòmit' (veg. *bístia de bulu*).

8. *burricu* m. 'ase petit, jove'

borricu (1): [4.114].

9. *cabra* (o *craba*) f. 'íd.'

cabras (15): [7.36], [7.135]; [10.118], [10.119], [10.158]; [11.93]; [12.19]; [14.186]; [15.195], [15.227], [15.233]; [17.157] (2), [17.164]; [18.284]
crabas (2): [19.379], [19.381].

10. *cavall* m. 'íd.'

cavaill (201): [8.15], [8.22], [8.50] (2), [8.60], [8.92]; [9.1], [9.3], [9.4], [9.5], [9.6], [9.7], [9.26], [9.30], [9.38], [9.55], [9.63], [9.99], [9.100], [9.120], [9.142], [9.143], [9.145], [9.146], [9.147], [9.159], [9.162], [9.177], [9.183], [9.191], [9.196], [9.199], [9.200], [9.208], [9.223], [9.228]; [10.8], [10.41], [10.48], [10.50], [10.64], [10.68], [10.69], [10.75], [10.76], [10.77], [10.81], [10.82], [10.86], [10.93], [10.123], [10.132], [10.135], [10.136], [10.145], [10.155], [10.162], [10.166], [10.167], [10.186], [10.202], [10.225], [10.230], [10.237], [10.239]; [11.2], [11.10], [11.15], [11.21], [11.84], [11.97]; [12.20], [12.51], [12.58], [12.71], [12.74], [12.186], [12.204], [12.211], [12.215], [12.221]; [13.3], [13.19], [13.20], [13.21], [13.23], [13.26], [13.28], [13.31], [13.32], [13.33], [13.34], [13.41], [13.42], [13.46], [13.47], [13.52], [13.54], [13.59], [13.63], [13.77] (2), [13.98], [13.99], [13.113], [13.122], [13.140], [13.150], [13.152], [13.156]; [14.13], [14.130], [14.143], [14.170], [14.192], [14,193] (2), [14.214] (2); [15.8], [15.81], [15.166], [15.193], [15.224], [15.228], [15.232], [15.235]; [16.9], [16.21], [16.73], [16.89], [16.116], [16.117], [16.119], [16.135], [16.136], [16.142]; [17.3], [17.14] (2), [17.15], [17.16] (3), [17.17], [17.19], [17.21], [17.29], [17.79], [17.84], [17.85], [17.111], [17.126], [17.244], [17.280] (2), [17.333], [17.348]; [18.21], [18.30], [18.65], [18.108], [18.144], [18.146], [18.155], [18.193], [18.217] (2), [18.228], [18.231], [18.232], [18.234], [18.235], [18.248], [18.251], [18.263], [18.281], [18.295], [18.303], [18.309], [18.310], [18.315], [18.317], [18.321], [18.339], [18.351], [18.352], [18.469]; [19.60], [19.74], [19.83], [19.92], [19.150], [19.167], [19.170], [19.199], [19.209], [19.234], [19.248], [19.256], [19.282], [19.432];

cavall (50): [1.13], [1.17]; [2.2], [2.20], [2.26], [2.28], [2.30], [2.32]; [4.8], [4.13], [4.14], [4.16], [4.19], [4.28], [4.58], [4.70], [4.80], [4.82], [4.87], [4.93], [4.101], [4.102], [4.107], [4.108]; [5.8], [5.34], [5.37], [5.53], [5.58]; [6.41], [6.51]; [7.17], [7.22], [7.40], [7.42], [7.79], [7.83], [7.88], [7.92], [7.97], [7.99], [7.100], [7.101], [7.107], [7.114], [7.125], [7.128], [7.133], [7.139]; [9.27];
pl. **cavaills** (63): [8.14], [8.20], [8.35]; [9.16], [9.20], [9.90], [9.113], [9.118] (2), [9.132], [9.144], [9.157], [9.164], [9.195], [9.203], [9.214], [9.217], [9.222]; [10.94], [10.169]; [11.11]; [12.8], [12.62], [12.73], [12.175]; [13.38]; [14.2], [14.4], [14.134], [14.140], [14.171], [14.174], [14.186], [14.198], [14.229]; [15.147], [15.186], [15.192], [15.207], [15.211]; [16.77], [16.157]; [17.4], [17.13], [17.66], [17.89], [17.328]; [18.159], [18.177], [18.190], [18.192], [18.198], [18.214], [18.216] (2), [18.218], [18.219], [18.230], [18.260], [18.319], [18.332], [18.348]; [19.139];
cavalls (10): [1.11]; [2.14], [2.23]; [4.30], [4.53], [4.110], [4.165]; [7.90]; [8.10]; [19.288].

11. *eba* f. 'egua' (veg. *egua*).

12. *egua* f. 'íd.' i pl. 'ramat equí'

ebas (2): [18.206], [18.409];
ebbas (1): [18.40];
eguas (4): [4.65], [4.73], [4.99]; [7.124];
hiegua (3): [9.17], [9.24]; [10.5];
pl. **hieguas** (20): [6.49]; [8.2], [8.6] (2), [8.8], [8.14], [8.19], [8.20], [8.72], [8.88]; [9.71]; [10.130]; [11.99], [11.100]; [12.15] (2), [12.38]; [14.178]; [16.75], [16.99];
yegua (1): [7.122];
pl. **yeguas** (2): [6.50], [6.52].

13. *iegua* f. 'egua' (veg. *egua*).

14. *ju* m. 'coble de bous'

giu (149): [8.11], [8.53], [8.59], [8.93]; [9.153], [9.158], [9.167], [9.202], [9.204], [9.220]; [10.57], [10.58], [10.66], [10.73], [10.83], [10.87], [10.88], [10.91], [10.95], [10.100], [10.101], [10.102] (2), [10.112], [10.120], [10.176], [10.178], [10.182], [10.183], [10.242]; [11.13], [11.14], [11.42], [11.59]; [12.1], [12.11], [12.13], [12.60], [12.105] (2), [12.132], [12.213]; [13.4], [13.8], [13.16], [13.17], [13.57], [13.114], [13.115], [13.136], [13.142], [13.143], [13.144], [13.145], [13.146], [13.157]; [14.8], [14.20], [14.80], [14.128]; [15.162], [15.239]; [16.4], [16.8], [16.192], [16.269] (2), [16.271], [16.275], [16.277], [16.278], [16.284]; [17.92]; [18.14], [18.61], [18.101], [18.102], [18.116], [18.117], [18.118], [18.119], [18.120], [18.129], [18.130], [18.139], [18.140], [18.152], [18.156], [18.157], [18.161], [18.164], [18.208], [18.222], [18.240], [18.269], [18.270], [18.314], [18.323], [18.333], [18.358], [18.367], [18.378], [18.411], [18.420], [18.440], [18.472], [18.487]; [19.3], [19.29], [19.36], [19.37], [19.38], [19.39], [19.41], [19.43], [19.44], [19.45], [19.56], [19.62], [19.70], [19.72], [19.79], [19.80], [19.94], [19.95], [19.97], [19.101], [19.102], [19.116], [19.122], [19.168], [19.197], [19.208], [19.237], [19.240], [19.247], [19.249], [19.252], [19.269], [19.281], [19.335], [19.344], [19.345], [19.350], [19.353], [19.413], [19.420], [19.421], [19.426];
juhu (27): [17.10], [17.18], [17.25], [17.26], [17.27] (2), [17.30], [17.32], [17.38], [17.39], [17.83], [17.106], [17.119], [17.153], [17.195], [17.200], [17.236], [17.237], [17.243], [17.256], [17.309], [17.327], [17.336], [17.338], [17.344], [17.355], [17.356];
juu (4): [4.6]; [7.44], [7.93]; [16.22];
pl. **giuns** (6): [13.12]; [18.444]; [19.14], [19.17], [19.313], [19.429];
giunts (2): [18.143] (2).

giu foraster (5): [19.189], [19.259], [19.312], [19.322], [19.327];
juu rude (1): [7.44].

15. *jua* f. 'ramat boví custodiat en terreny comunitari'

jua (3): [3.29]; [7.8], [7.141];
giua (4): [5.38]; [9.35], [9.151]; [12.184].

16. *mannalita* f. 'truja domèstica d'engreix'

mannalita (1): [9.138].

17. *mannalitu* m. 'porc domèstic d'engreix'

mannalitu (1): [13.83].

18. *moltó* m. 'íd.'

moltó (2): [12.148] (2);
pl. **moltons** (4): [14.2], [14.44], [14.187]; [16.134].

19. *nuedu* m. 'bou jove'

noeddus (1): [14.20];
nueddu (7): [19.75], [19.76], [19.77], [19.96], [19.98], [19.284], [19.308].

20. *ovella* f. 'íd.'

ovella (2): [12.148] (2);

pl. **ovellas** (2): [8.65]; [12.19];
uvellas (1): [19.316].

21. *pia* f. 'cavall clapat'

pia (1): [12.197].

22. *porc* m. 'íd.'

porchs (8): [4.119]; [14.161], [14.162]; [15.33], [15.47], [15.58], [15.61]; [18.394];
porcs (3): [18.330]; [19.316], [19.319];

porchs masedos (1): [15.47].

23. *potro* m. 'poltre, cavall jove'

potro (2): [4.104]; [13.44].

24. *txoba* f. 'coble de bous joves', 'parella de bous lligats'

chioba (6): [18.128], [18.141], [18.264], [18.333], [18.373], [18.473];
choba (1): [17.47];
cioba (12): [19.53], [19.54], [19.63], [19.67], [19.69], [19.133], [19.239], [19.268], [19.311], [19.317], [19.341], [19.431];
pl. **chobas** (1): [17.110];
ciobas (1): [19.304];

cioba furastera (2): [19.239], [19.268];
pl. **ciobas forasteras** (1): [19.304].

25. *vaca* f. 'íd.' i pl. 'ramat boví'

vacas (93): [4.45], [4.46], [4.49], [4.50], [4.52], [4.53], [4.68], [4.89], [4.91]; [5.21], [5.27]; [7.36]; [8.19], [8.20], [8.42]; [10.72], [10.141], [10.154]; [11.82]; [12.9], [12.20], [12.21], [12.27], [12.132], [12.184], [12.205]; [13.114]; [14.145], [14.155], [14.161], [14.162], [14.177], [14.181], [14.209], [14.218], [14.219], [14.226], [14.233]; [15.38], [15.47], [15.83], [15.125], [15.159], [15.205], [15.219], [15.233]; [16.47], [16.52], [16.55], [16.58], [16.68], [16.69], [16.70], [16.87], [16.94], [16.95], [16.97], [16.100], [16.105], [16.149], [16.167]; [17.77], [17.81], [17.99], [17.185]; [18.178], [18.230], [18.233], [18.244], [18.246], [18.252],

[18.284], [18.294], [18.301], [18.398], [18.401], [18.473]; [19.42], [19.45], [19.47], [19.56], [19.58], [19.96], [19.100], [19.190], [19.315], [19.321], [19.364], [19.367], [19.379], [19.385], [19.386], [19.431].

II. Noms de la terra

1. *arjola* f. 'era'

argiola (1): [18.421].

2. *bagantinu* m. 'part d'una vinya no plantada de ceps, en què hom pot sembrar o plantar arbres fruiters' i 'terreny erm'

bagantinu (1): [19.40].

3. *bardissa* f. 'tancament arbustiu de vinya' i 'part extrema d'una vinya sembrada de llegum i cereals o plantada d'arbres fruiters'

baldissa (2): [16.3]; [17.172];
bardissa (3): [6.56]; [10.64], [10.151];
pl. **baldissas** (23): [9.13]; [12.28], [12.31]; [14.26], [14.109], [14.110], [14.164]; [16.2] (2), [16.3], [16.12], [16.14], [16.48], [16.59], [16.76], [16.91], [16.109], [16.110], [16.111], [16.113], [16.126], [16.139];
bardissas (5): [7.95], [7.119]; [9.15]; [10.164]; [16.107].

4. *camp* m. 'íd.'.

camp (11): [3.36]; [8.36]; [10.145], [10.193]; [14.205]; [16.161], [16.168]; [18.231], [18.268]; [19.28], [19.270].

5. *cuili* m. 'terreny clos per al bestiar; pleta'

cuili (4): [9.17], [9.24]; [10.225]; [16.123].

6. *estula* f. 'rostoll'

estula (1): [15.130].

7. *hort* m. 'íd.'

hort (11): [1.26]; [4.95]; [5.16]; [6.21]; [7.31], [7.64], [7.66], [7.89], [7.120]; [12.71]; [18.155];
ort (5): [4.30]; [9.46], [9.146]; [12.211]; [18.280].

8. *iscla* f. 'terreny humit i fèrtil a la vora d'un riu, conreat esp. d'arbres fruiters i d'hortalisses'

iscla (3): [16.237]; [19.226], [19.240];
pl. **isclas** (1): [17.76].

9. *jardí* (o *jardinet*) m. 'terreny d'arbres fruiters, esp. de cítrics, a l'entorn d'una casa de camp'

giardí (3): [4.42]; [5.51]; [9.8];
giardý (1): [9.8];
jardí (1): [17.70];
giardinet (4): [12.44]; [13.48]; [15.34] (2).

10. *llaurera* f. 'camp de blat i altres cereals; sembrat'

laurera (1): [1.18];
llaurera (13): [3.21], [3.28]; [4.26], [4.27], [4.37], [4.45], [4.46], [4.49], [4.115], [4.119]; [5.11], [5.19], [5.24].

11. *mandra* f. 'terreny clos per al bestiar; pleta'

mandra (3): [8.66], [8.90]; [10.123].

12. *miriagu* m. 'obaga on reposa el ramat al migdia'

miriago (2): [14.215], [14.217];
miriagu (4): [12.34], [12.35], [12.39], [12.40].

13. *narboni* m. 'camp de blat i altres cereals llaurat i sembrat per un cavador, prèviament estassat'

narboni (107): [8.12], [8.54], [8.55], [8.61], [8.65] (2), [8.70], [8.72], [8.75], [8.81], [8.84], [8.89], [8.91]; [9.165], [9.168], [9.172], [9.219], [9.222]; [10.24]; [11.4], [11.5], [11.6], [11.11], [11.26]; [12.91], [12.109], [12.219]; [13.62], [13.71], [13.108]; [14.44], [14.45], [14.145], [14.147], [14.155], [14.161], [14.162], [14.176], [14.177], [14.181], [14.186], [14.187], [14.188], [14.233]; [15.7], [15.46], [15.47], [15.190], [15.191], [15.194], [15.195], [15.199], [15.205], [15.206], [15.213], [15.215], [15.219], [15.222], [15.223], [15.227], [15.233]; [16.52], [16.61], [16.69], [16.70], [16.171], [16.178]; [17.9], [17.139], [17.142], [17.148], [17.157], [17.161]; [18.158], [18.166], [18.173], [18.174], [18.223], [18.229], [18.233], [18.316], [18.319], [18.349], [18.350], [18.357], [18.374], [18.382], [18.384]; [19.110], [19.111], [19.112], [19.113], [19.114], [19.115], [19.117], [19.118], [19.119], [19.120], [19.125], [19.132], [19.143], [19.146], [19.258], [19.277], [19.333], [19.371], [19.373];
narbony (1): [14.232];
pl. **narbonis** (1): [9.190].

14. *olivar* m. 'íd.'

olivà (1): [19.80];
olivar (2): [9.199]; [10.177].

15. *restoll* m. 'íd.'

rastoill (1): [14.53];
rastoyll (1): [14.48].

16. *salt* (o *saltet*) m. 'terreny obert que es pot conrear'

salt (374): [4.15], [4.17], [4.24], [4.32], [4.33], [4.43], [4.50], [4.52], [4.53], [4.73], [4.99], [4.113], [4.116], [4.117], [4.122]; [5.12], [5.17], [5.22], [5.23], [5.25], [5.26], [5.27], [5.36]; [6.49], [6.50], [6.52], [6.53]; [7.2], [7.3], [7.88], [7.96], [7.123], [7.129]; [8.1], [8.2], [8.3], [8.4], [8.5], [8.6], [8.7], [8.8] (2), [8.9], [8.13], [8.14], [8.16], [8.19], [8.20], [8.22], [8.54], [8.59], [8.63], [8.66], [8.67], [8.68], [8.69], [8.71], [8.73], [8.74], [8.76], [8.80], [8.82], [8.83], [8.88]; [9.16], [9.44], [9.54], [9.71], [9.156], [9.161], [9.166], [9.169], [9.177], [9.187], [9.188], [9.191], [9.214], [9.218], [9.220], [9.229]; [10.69], [10.70], [10.76], [10.77], [10.79], [10.83], [10.92], [10.113], [10.118], [10.119], [10.121], [10.126], [10.131], [10.157], [10.158], [10.180], [10.181], [10.187], [10.188], [10.189], [10.190], [10.191], [10.192], [10.204], [10.205], [10.209], [10.210], [10.211]; [11.3], [11.6], [11.18], [11.21], [11.27], [11.85], [11.87], [11.90], [11.96], [11.98], [11.99], [11.100]; [12.8], [12.15], [12.17], [12.19], [12.37], [12.38], [12.49], [12.57], [12.65], [12.67], [12.78], [12.85], [12.212], [12.218], [12.221], [12.223], [12.225], [12.227], [12.229], [12.232]; [13.1], [13.2], [13.148], [13.151], [13.155]; [14.1], [14.2], [14.18], [14.38], [14.43], [14.145], [14.146], [14.147], [14.152], [14.153], [14.154], [14.155], [14.156], [14.169], [14.171], [14.172], [14.174], [14.175], [14.178], [14.179], [14.198], [14.200], [14.217], [14.229]; [16.18], [16.33], [16.34], [16.35], [16.37], [16.43], [16.44], [16.46], [16.47], [16.58], [16.68], [16.72], [16.74], [16.75], [16.79], [16.81], [16.84], [16.90], [16.93], [16.99], [16.108], [16.133], [16.134], [16.148], [16.149], [16.150], [16.151], [16.153], [16.157], [16.167], [16.169], [16.172], [16.179], [16.180], [16.186]; [17.1], [17.8], [17.10], [17.24], [17.28], [17.31], [17.35], [17.43], [17.48], [17.50], [17.55], [17.57], [17.75], [17.77], [17.78], [17.81], [17.98], [17.99], [17.117], [17.118], [17.124], [17.127], [17.128], [17.134], [17.136], [17.137], [17.141], [17.142], [17.147], [17.154], [17.162], [17.165], [17.170], [17.181], [17.185], [17.348]; [18.64], [18.128], [18.141], [18.147], [18.148], [18.149], [18.160], [18.163], [18.164], [18.167], [18.182], [18.183],

[18.194], [18.195], [18.196], [18.198], [18.202], [18.203], [18.206], [18.210], [18.227], [18.230], [18.237], [18.243], [18.244], [18.246], [18.252], [18.254], [18.256], [18.258], [18.261], [18.283], [18.285], [18.305], [18.306], [18.326], [18.327], [18.328], [18.329], [18.330], [18.331], [18.332], [18.334], [18.341], [18.345], [18.346], [18.347], [18.348], [18.355], [18.356], [18.362], [18.368], [18.369], [18.370], [18.375], [18.376], [18.377], [18.379], [18.380], [18.394], [18.395], [18.396], [18.401]; [19.66], [19.67], [19.82], [19.85], [19.98], [19.103], [19.104], [19.105], [19.106], [19.107], [19.109], [19.110], [19.111], [19.112], [19.114], [19.115], [19.121], [19.123], [19.124], [19.128], [19.129], [19.131], [19.135], [19.140], [19.146], [19.169], [19.176], [19.184], [19.186], [19.190], [19.203], [19.238], [19.271], [19.273], [19.276], [19.285], [19.286], [19.287], [19.288], [19.290], [19.294], [19.305], [19.307], [19.313], [19.318], [19.319], [19.321], [19.323], [19.325], [19.328], [19.330], [19.331], [19.338], [19.340], [19.346], [19.348], [19.354], [19.358], [19.361], [19.365], [19.370], [19.386];
pl. **salts** (1): [9.190];

saltet (1): [12.224].

17. *sembrat* m. 'íd.'

sembrat (1): [18.192].

18. *tanca* (o *tanqueta*) f. 'terreny clos, de conreu o de pastura, de propietat privada'

tanca (27): [4.29]; [9.26], [9.182], [9.194]; [10.169]; [11.84]; [13.44], [13.58]; [14.5]; [15.188], [15.190]; [16.96], [16.99], [16.151]; [17.126], [17.195]; [18.139], [18.170], [18.171], [18.191], [18.192]; [19.126], [19.342], [19.347], [19.351], [19.363], [19.364], [19.385];
pl. **tancas** (1): [14.167];

tanqueta (8): [9.193], [9.204]; [14.192], [14.193] (2); [16.9]; [19.72], [19.256].

19. *taular* m. 'bancal, taulat'

taular (1): [10.23];
pl. **taulars** (1): [13.22].

20. *tula* f. 'bancal, taulat' i 'sementer'

tula (3): [9.170], [9.172], [9.174].

21. *vaquili* m. 'pleta per a vaques i vedells'

vaquili (1): [12.99].

22. *veranili* m. 'guaret; terra llaurada tres vegades'

varanili (1): [19.238];
veranili (1): [15.11].

23. *vidassoni* f. 'terreny comunitari obert, ara de pastura, ara de conreu, segons les normes de la rotació'

vidazoni (2): [10.195], [10.197];
vidassoni (1): [11.14].

24. *vinya* (o *vinyeta*) f. 'íd.', 'terreny plantat d'arbres fruiters' i 'camp de blat i cereals'

vigna (60): [1.3], [1.5], [1.6], [1.7], [1.8], [1.9], [1.10], [1.11], [1.12], [1.24], [1.27]; [2.6], [2.14], [2.31]; [4.51], [4.58], [4.61], [4.63], [4.64], [4.77], [4.83], [4.86], [4.89], [4.90], [4.94], [4.96], [4.103], [4.109], [4.110], [4.132], [4.146], [4.162], [4.165]; [5.42], [5.43]; [7.1], [7.30], [7.36], [7.50], [7.55], [7.64], [7.66], [7.79], [7.94], [7.95], [7.103], [7.105], [7.109], [7.110], [7.111], [7.115], [7.119], [7.126], [7.131], [7.134], [7.137], [7.138]; [10.224];

vina (per **viña**) (32): [8.25]; [9.12], [9.13], [9.29], [9.68], [9.74], [9.85], [9.107], [9.110], [9.149], [9.176]; [10.155], [10.184], [10.243]; [11.20], [11.94]; [12.63], [12.135]; [14.210]; [15.216]; [16.3], [16.12], [16.104], [16.106], [16.127], [16.130], [16.139], [16.143], [16.155];
viña (723): [2.24]; [3.4], [3.11], [3.14], [3.19], [3.20], [3.25], [3.26]; [5.1], [5.6], [5.9], [5.15], [5.28], [5.31], [5.33], [5.37], [5.38], [5.39], [5.40]; [6.13], [6.15], [6.17], [6.18], [6.36], [6.43]; [8.10], [8.21], [8.23], [8.24], [8.26], [8.27], [8.28], [8.29], [8.30], [8.31], [8.32], [8.34], [8.35], [8.38], [8.40], [8.43], [8.44], [8.45], [8.46], [8.48], [8.49], [8.57]; [9.2], [9.3], [9.7], [9.10], [9.11] (2), [9.13], [9.14], [9.15], [9.19], [9.20], [9.22], [9.27], [9.38], [9.39], [9.41], [9.42], [9.47], [9.50], [9.52], [9.53], [9.56], [9.61], [9.66], [9.80], [9.86], [9.89], [9.90], [9.94], [9.98], [9.106], [9.109], [9.119], [9.120], [9.123], [9.125], [9.130], [9.131], [9.138], [9.139], [9.144], [9.150], [9.155], [9.165], [9.173], [9.183], [9.195], [9.196], [9.197], [9.200], [9.203], [9.204], [9.205], [9.209], [9.215], [9.217] (2), [9.224]; [10.4], [10.5], [10.11], [10.15], [10.16], [10.18], [10.21], [10.26], [10.27], [10.29], [10.30], [10.32], [10.33], [10.34], [10.36], [10.38], [10.42], [10.46], [10.48], [10.53], [10.54], [10.59], [10.60], [10.62], [10.63], [10.64], [10.72], [10.78], [10.80], [10.84], [10.85], [10.94], [10.101], [10.104], [10.122], [10.127], [10.132], [10.136], [10.139], [10.140], [10.141], [10.147], [10.148], [10.150] (3), [10.151], [10.153], [10.154], [10.159], [10.160] (2), [10.163], [10.164], [10.166], [10.173], [10.174], [10.194], [10.198], [10.203], [10.212], [10.222], [10.224], [10.226], [10.228], [10.229], [10.231]; [11.2], [11.7], [11.8], [11.12], [11.15], [11.16], [11.19], [11.22], [11.29], [11.30], [11.32], [11.35], [11.36], [11.39], [11.41], [11.43], [11.44], [11.47], [11.50], [11.52], [11.54], [11.55], [11.57], [11.58], [11.61], [11.77], [11.79], [11.83], [11.89], [11.91], [11.92], [11.93], [11.95], [11.102]; [12.2], [12.3], [12.7], [12.12], [12.22], [12.24], [12.27], [12.28], [12.31], [12.32], [12.33], [12.42], [12.43], [12.44], [12.45] (2), [12.47], [12.48], [12.50], [12.54], [12.61], [12.62], [12.68], [12.69], [12.70], [12.75], [12.77], [12.90], [12.91], [12.92], [12.111] (2), [12.112], [12.114], [12.118], [12.119], [12.124], [12.129], [12.131], [12.148], [12.151], [12.161], [12.162], [12.165], [12.167], [12.168], [12.170], [12.171], [12.175], [12.178], [12.186], [12.188], [12.189], [12.192], [12.193], [12.196], [12.200], [12.201], [12.209], [12.222]; [13.6], [13.19], [13.20], [13.22], [13.23], [13.26], [13.27], [13.32], [13.35], [13.36], [13.37], [13.48], [13.55], [13.56], [13.71], [13.76], [13.83], [13.84], [13.96], [13.102], [13.103], [13.118], [13.120], [13.124], [13.135], [13.140], [13.154]; [14.11], [14.12], [14.26], [14.47], [14.57], [14.67], [14.69], [14.72], [14.93], [14.103], [14.104], [14.108], [14.109], [14.110], [14.111], [14.116], [14.119], [14.134], [14.137], [14.138], [14.139], [14.142], [14.148], [14.149], [14.160], [14.164], [14.170], [14.189], [14.190], [14.195], [14.196], [14.197], [14.202], [14.204], [14.207], [14.209], [14.211], [14.212], [14.213], [14.216], [14.218], [14.219], [14.221], [14.223], [14.224], [14.225], [14.226]; [15.3], [15.9], [15.10], [15.16], [15.17] (2), [15.20], [15.22], [15.23], [15.26], [15.30], [15.34], [15.35], [15.40], [15.41], [15.52], [15.62], [15.67], [15.78], [15.80] (2), [15.83], [15.95], [15.98], [15.102], [15.103], [15.115], [15.117], [15.119], [15.123], [15.126], [15.131], [15.132], [15.140] (2), [15.144], [15.149], [15.154], [15.157], [15.160], [15.161], [15.175], [15.186], [15.187], [15.192], [15.193] (2), [15.196], [15.210], [15.211], [15.216], [15.225], [15.228], [15.229], [15.230], [15.234], [15.236]; [16.2], [16.6], [16.12], [16.14], [16.15] (2), [16.48], [16.49], [16.53], [16.55], [16.59], [16.76], [16.78] (2), [16.80], [16.83], [16.85], [16.86], [16.87], [16.91] (2), [16.92] (2), [16.94], [16.95], [16.97], [16.98], [16.100], [16.102], [16.103], [16.105], [16.107], [16.109], [16.110], [16.111], [16.113], [16.115], [16.125], [16.127] (2), [16.128], [16.131], [16.132] (2), [16.137], [16.138], [16.139], [16.140], [16.141], [16.143], [16.144], [16.146], [16.155], [16.156], [16.159], [16.163], [16.170], [16.177], [16.183], [16.194], [16.199] (2), [16.200], [16.203], [16.204], [16.207], [16.209], [16.210], [16.217], [16.218] (2), [16.219], [16.221], [16.223], [16.224] (2), [16.230], [16.241], [16.242], [16.246] (2), [16.247], [16.249], [16.250], [16.256], [16.257], [16.258], [16.259], [16.260], [16.264], [16.265], [16.267], [16.268]; [17.4], [17.5], [17.6], [17.11], [17.20], [17.22], [17.23], [17.39], [17.44], [17.45], [17.53], [17.54], [17.56], [17.64], [17.65], [17.66], [17.67], [17.69], [17.70], [17.71], [17.73], [17.74], [17.79], [17.86], [17.88], [17.89], [17.90], [17.94], [17.95], [17.96], [17.112], [17.113], [17.120], [17.121], [17.123], [17.129], [17.135], [17.138], [17.143], [17.144], [17.145], [17.146], [17.147], [17.152], [17.156], [17.163], [17.164], [17.166], [17.167], [17.168] (2), [17.172], [17.173], [17.175], [17.176], [17.180], [17.182], [17.190], [17.192], [17.193], [17.194], [17.196], [17.197], [17.198], [17.202], [17.204], [17.206], [17.209], [17.212], [17.216], [17.217], [17.219], [17.225], [17.231], [17.232], [17.233], [17.234], [17.246], [17.247], [17.248], [17.251], [17.254], [17.255], [17.266], [17.267], [17.269], [17.271], [17.272], [17.273], [17.278], [17.281], [17.285], [17.287], [17.289], [17.291], [17.297], [17.304], [17.309], [17.313], [17.319], [17.321], [17.322], [17.326],

[17.328], [17.334], [17.335], [17.340], [17.342]; [18.40], [18.47], [18.53], [18.176], [18.187], [18.199], [18.200], [18.201], [18.218], [18.226], [18.236], [18.241], [18.267], [18.282], [18.284], [18.287], [18.288], [18.297], [18.299], [18.301], [18.302], [18.318], [18.338], [18.340], [18.359], [18.360], [18.361], [18.364], [18.365], [18.366], [18.371], [18.372] (2), [18.383], [18.385], [18.386], [18.387], [18.389], [18.390], [18.393], [18.397], [18.398], [18.399], [18.400], [18.404], [18.405], [18.406], [18.407], [18.408], [18.410], [18.413], [18.415], [18.416], [18.418], [18.419], [18.422], [18.423], [18.424], [18.425], [18.426], [18.427], [18.428], [18.429], [18.430], [18.431], [18.432], [18.434], [18.435] (2), [18.436], [18.437], [18.438], [18.441], [18.442], [18.443], [18.449], [18.450], [18.451], [18.453], [18.454], [18.455], [18.456], [18.457] (2), [18.458], [18.459], [18.460], [18.461], [18.462], [18.463], [18.464], [18.465], [18.466], [18.467], [18.468], [18.469], [18.470], [18.471], [18.474], [18.475], [18.476], [18.477], [18.478], [18.479], [18.480], [18.481], [18.483]; [19.35], [19.40], [19.71], [19.72], [19.78], [19.108], [19.134], [19.144], [19.149], [19.212], [19.215], [19.225], [19.243], [19.295], [19.320], [19.329], [19.362];
v.ª (per **viña**) (287): [18.1], [18.4], [18.5] (2), [18.7], [18.8], [18.9], [18.10], [18.12], [18.15], [18.16], [18.17], [18.18], [18.20] (2), [18.21], [18.22], [18.23], [18.25], [18.26], [18.27], [18.28], [18.30], [18.31], [18.32], [18.33], [18.34], [18.36], [18.37], [18.38], [18.39], [18.42], [18.43], [18.44], [18.45], [18.48], [18.49], [18.50], [18.51], [18.52], [18.54], [18.56], [18.58], [18.59], [18.60], [18.61], [18.66], [18.67], [18.68], [18.69], [18.70], [18.71], [18.72], [18.73], [18.74], [18.75], [18.76], [18.77], [18.78], [18.79], [18.81], [18.82], [18.83], [18.84], [18.85], [18.86], [18.87], [18.88], [18.90], [18.91], [18.92], [18.93], [18.97], [18.98], [18.100], [18.103], [18.104], [18.105], [18.106], [18.107], [18.110], [18.111], [18.120], [18.121], [18.132], [18.137], [18.150], [18.154], [18.159], [18.165], [18.172], [18.175], [18.177], [18.178], [18.179], [18.180], [18.184], [18.186], [18.187], [18.190], [18.197], [18.200], [18.207], [18.212], [18.213], [18.214], [18.215], [18.216], [18.218], [18.219], [18.232], [18.239], [18.242], [18.247], [18.249] (2), [18.253], [18.259], [18.260], [18.277], [18.286], [18.288], [18.292], [18.296], [18.298], [18.299], [18.303], [18.311], [18.313], [18.320], [18.322], [18.353], [18.354]; [19.1], [19.2], [19.4], [19.7], [19.8], [19.9], [19.10], [19.11], [19.12], [19.13] (2), [19.15], [19.19], [19.20], [19.21], [19.22], [19.23], [19.24], [19.30], [19.31], [19.32], [19.33], [19.34], [19.46], [19.83], [19.88], [19.93], [19.127], [19.136], [19.138], [19.141], [19.142], [19.144], [19.145], [19.147] (2), [19.148], [19.151], [19.153], [19.154], [19.155], [19.156], [19.157], [19.159], [19.160], [19.161], [19.163], [19.164], [19.170], [19.171], [19.173], [19.174], [19.175], [19.177], [19.178], [19.179], [19.181], [19.182], [19.183], [19.185], [19.187], [19.191], [19.193], [19.194], [19.195], [19.196], [19.199], [19.200], [19.201], [19.205], [19.206], [19.207], [19.209], [19.210], [19.211], [19.213], [19.216], [19.219], [19.220], [19.221], [19.222], [19.223], [19.227], [19.228], [19.230], [19.232], [19.233], [19.235], [19.241], [19.253], [19.254], [19.257], [19.261], [19.263], [19.267], [19.272], [19.275], [19.278], [19.279], [19.280], [19.289], [19.291], [19.298] (2), [19.309], [19.310], [19.316], [19.324], [19.326], [19.332], [19.336], [19.349], [19.356], [19.359], [19.360], [19.368], [19.369], [19.372], [19.374], [19.376], [19.377], [19.378], [19.380], [19.381], [19.382], [19.384], [19.387], [19.388], [19.389], [19.391], [19.392], [19.394], [19.395], [19.396], [19.397], [19.398], [19.399], [19.400], [19.401], [19.402], [19.403], [19.404], [19.405], [19.406], [19.407], [19.409], [19.410], [19.414], [19.415], [19.416], [19.418], [19.419], [19.422], [19.424];

pl. **vignas** (4): [4.70], [4.79], [4.101]; [7.90];
vinas (per **viñas**) (3): [12.64]; [15.136]; [16.126];
viñas (25): [6.33], [6.34]; [9.30], [9.142]; [10.89], [10.168], [10.184]; [12.183]; [14.54], [14.130], [14.143]; [15.3], [15.148], [15.237]; [16.230], [16.253]; [17.61], [17.62], [17.94], [17.263], [17.294], [17.312], [17.337]; [18.82]; [19.18];
v.ˢ (per **viñas**) (2): [19.25], [19.301];
viñes (1): [17.268];
viñeta (1): [14.92];

viña forana (3): [16.3], [16.12], [16.78];
viña furana (3): [16.14], [16.15], [16.113];
viña (que no és furana) (13): [16.2], [16.48], [16.49], [16.59], [16.76], [16.91], [16.92], [16.107], [16.109], [16.110], [16.111], [16.139], [16.140];
pl. **viñas (que no són furanas)** (1): [16.126].

25. *viradorju* m. 'terreny marginal d'un camp de conreu; llobada de gir dels bous'

viradorgiu (6): [4.35]; [9.160], [9.171]; [10.71]; [11.101]; [16.29].

III. Noms de la producció i la indústria agrícoles

III.1. *Noms dels cereals i el farratge*

1. *farratge* m. 'íd.'

farragia (1): [4.95].

2. *forment* m. 'íd.'

forment (376): [1.18], [1.20], [1.22], [1.23], [1.24], [1.28]; [3.23], [3.24], [3.27], [3.28], [3.30], [3.33]; [4.2], [4.31], [4.37], [4.38], [4.41], [4.43], [4.44], [4.45], [4.46], [4.47], [4.49], [4.50], [4.52], [4.53], [4.54], [4.55], [4.61], [4.63], [4.65], [4.71], [4.72], [4.73], [4.77], [4.86], [4.97], [4.99], [4.115], [4.116], [4.117], [4.119], [4.120], [4.122], [4.123], [4.129], [4.131]; [5.12], [5.14], [5.17], [5.18], [5.19], [5.22], [5.23], [5.25], [5.26] (2), [5.27]; [6.3], [6.48], [6.49], [6.50], [6.52], [6.53]; [7.12], [7.14], [7.15], [7.16], [7.18], [7.33], [7.34], [7.35], [7.95], [7.113], [7.115], [7.121], [7.124], [7.130]; [8.1], [8.2] (2), [8.4], [8.6], [8.8] (2) [8.12] (2), [8.13], [8.14], [8.16], [8.19], [8.20] (2), [8.54], [8.55], [8.61], [8.63], [8.64], [8.65], [8.71], [8.72], [8.73], [8.80], [8.81], [8.88], [8.89]; [9.43] (2), [9.44], [9.52], [9.53], [9.58], [9.60], [9.64], [9.71], [9.168], [9.179], [9.184], [9.188], [9.214], [9.215], [9.217] (2), [9.222]; [10.71], [10.86], [10.118], [10.130] (2), [10.131], [10.137], [10.141], [10.154], [10.158] (2), [10.177], [10.184], [10.187], [10.200], [10.205], [10.206], [10.208], [10.210], [10.212], [10.217]; [11.4], [11.6], [11.21], [11.26], [11.28], [11.30], [11.93], [11.100]; [12.2], [12.3], [12.8], [12.9], [12.10], [12.12], [12.15], [12.19] (2), [12.21], [12.22], [12.38], [12.54], [12.73], [12.80], [12.81], [12.84], [12.85], [12.91] (2), [12.94], [12.95], [12.96], [12.97], [12.98], [12.100], [12.104], [12.107], [12.109], [12.227], [12.229], [12.232]; [13.2], [13.62], [13.65], [13.66], [13.67], [13.68], [13.69], [13.70], [13.71] (2), [13.72], [13.73], [13.74], [13.77], [13.148], [13.152]; [14.22], [14.38], [14.43], [14.45], [14.46], [14.51], [14.52], [14.53], [14.60], [14.145], [14.155], [14.156], [14.161] (3), [14.177], [14.178], [14.180], [14.181], [14.182], [14.186], [14.187] (3), [14.196], [14.203], [14.204], [14.205], [14.209], [14.216], [14.217], [14.223], [14.228], [14.229], [14.232], [14.233]; [15.7], [15.27], [15.36], [15.38], [15.41], [15.45], [15.47], [15.52], [15.53], [15.58], [15.59], [15.61] (2), [15.178], [15.182], [15.183], [15.185], [15.186], [15.190], [15.191], [15.192], [15.195], [15.199], [15.205], [15.206], [15.208], [15.209], [15.211], [15.213], [15.215], [15.219], [15.223], [15.227], [15.233]; [16.29], [16.34], [16.35], [16.37], [16.43], [16.47], [16.52], [16.53], [16.58], [16.68], [16.69], [16.70], [16.75], [16.84], [16.87], [16.93], [16.94], [16.95], [16.99], [16.100], [16.105], [16.134] (3), [16.154], [16.157], [16.161], [16.162] (2), [16.163], [16.165], [16.166], [16.167], [16.168], [16.169], [16.170], [16.171], [16.172], [16.173], [16.174], [16.175], [16.177], [16.178], [16.179], [16.180], [16.181], [16.184], [16.186], [16.188]; [17.1], [17.5], [17.9], [17.11], [17.13], [17.28], [17.57], [17.66], [17.77], [17.81], [17.89], [17.98], [17.99], [17.148], [17.154], [17.157], [17.161], [17.164], [17.165], [17.176], [17.181], [17.185], [17.190], [17.193], [17.206]; [18.159], [18.170], [18.171], [18.172], [18.174], [18.175], [18.178], [18.180], [18.187], [18.190], [18.192], [18.198], [18.202], [18.206], [18.214], [18.218], [18.219], [18.227], [18.229], [18.230] (2), [18.233], [18.236], [18.237], [18.239], [18.241], [18.243], [18.244], [18.246], [18.252], [18.253], [18.256], [18.257], [18.258], [18.260], [18.261], [18.283], [18.285], [18.319], [18.324], [18.332], [18.345], [18.347], [18.349], [18.350], [18.355] (2), [18.356], [18.357], [18.363], [18.368], [18.374], [18.375], [18.379], [18.381], [18.382], [18.384], [18.391], [18.394] (2), [18.395], [18.396], [18.399], [18.401], [18.402]; [19.85], [19.104] (2), [19.107], [19.109], [19.118]; [19.120], [19.125], [19.128], [19.129], [19.132], [19.137], [19.138], [19.142], [19.145], [19.146], [19.148], [19.149], [19.157], [19.163], [19.170], [19.174], [19.175], [19.179], [19.182], [19.185], [19.190], [19.194], [19.196], [19.207], [19.211], [19.212], [19.215], [19.216], [19.223], [19.225], [19.227], [19.235], [19.241], [19.254], [19.263], [19.276], [19.277], [19.280], [19.288], [19.290], [19.324], [19.331], [19.333], [19.338], [19.340], [19.347], [19.348], [19.351], [19.358], [19.360], [19.361], [19.363], [19.364], [19.365], [19.367], [19.371], [19.372], [19.373], [19.385];
furment (3): [19.117], [19.119], [19.230];

forment a erba (1): [16.134];
forment a gra (2): [12.54]; [14.45];
forment a manedu (1): [16.181];
forment messat (2): [16.162]; [19.347];
forment sens messar (3): [15.61]; [16.181]; [18.394];
forment senza messà (1): [19.347].

3. *lli* m. 'íd.'

lli (72): [3.21], [3.28]; [4.18], [4.24], [4.31], [4.32], [4.38], [4.40], [4.44], [4.45], [4.46], [4.79], [4.146], [4.147], [4.159]; [5.21], [5.30], [5.36]; [8.82]; [9.188], [9.197]; [10.147], [10.148], [10.151], [10.158]; [11.89]; [12.2], [12.3], [12.20]; [13.154]; [14.145], [14.148], [14.149], [14.181], [14.207], [14.210], [14.212]; [15.73], [15.191], [15.205], [15.209]; [16.43], [16.53], [16.58], [16.85], [16.87], [16.94], [16.95], [16.100], [16.102], [16.103], [16.105]; [17.13], [17.56], [17.71], [17.73], [17.217]; [18.160], [18.170], [18.171], [18.175], [18.177], [18.192], [18.199], [18.201], [18.202], [18.390], [18.474]; [19.128], [19.164], [19.253], [19.326];
lly (4): [1.4], [1.16]; [2.23]; [7.48];

lli en espècie (1): [12.3];
llavor de lli (3): [4.45], [4.46]; [17.217].

4. *ordi* m. 'id.'

ordi (238): [3.36], [3.38]; [4.15], [4.17], [4.22], [4.24], [4.26], [4.27], [4.44], [4.46], [4.47], [4.49], [4.50], [4.65], [4.73], [4.99], [4.117], [4.119], [4.121], [4.126], [4.128], [4.129], [4.135]; [5.29]; [6.3], [6.4], [6.5], [6.6], [6.50], [6.52], [6.54]; [7.130]; [8.2] (2), [8.4], [8.6], [8.8] (3), [8.13], [8.14], [8.16], [8.17], [8.19], [8.45], [8.58], [8.88]; [9.11], [9.40], [9.41], [9.51], [9.54], [9.57], [9.58], [9.59], [9.61], [9.67], [9.69], [9.70], [9.193], [9.195], [9.203], [9.204], [9.207], [9.222], [9.224]; [10.130], [10.158], [10.187], [10.192], [10.199], [10.204], [10.205], [10.219]; [11.11], [11.21], [11.27], [11.62], [11.96]; [12.2], [12.34], [12.35], [12.38], [12.39], [12.47], [12.67], [12.83], [12.87], [12.91] (2), [12.94], [12.97], [12.99], [12.104], [12.106], [12.107], [12.135], [12.222], [12.227], [12.229], [12.232]; [13.36], [13.37], [13.61], [13.66], [13.72]; [14.2] (3), [14.22], [14.34], [14.41], [14.48], [14.50], [14.72], [14.81], [14.161] (2), [14.171], [14.174], [14.177], [14.178], [14.187] (2), [14.198], [14.205], [14.207], [14.209], [14.217], [14.219], [14.226], [14.228], [14.229], [14.233]; [15.31], [15.33], [15.36], [15.39], [15.41], [15.45], [15.53], [15.55], [15.57], [15.200], [15.209]; [16.43], [16.58], [16.68], [16.99], [16.133], [16.134] (3), [16.145], [16.149], [16.154], [16.157], [16.169], [16.173], [16.193]; [17.94], [17.95], [17.132], [17.165], [17.171]; [18.167], [18.175], [18.177] (2), [18.178], [18.182], [18.183], [18.184], [18.197], [18.215], [18.216], [18.226], [18.230], [18.237] (2), [18.241], [18.242], [18.283], [18.285], [18.305], [18.306], [18.313], [18.329], [18.330] (2), [18.338], [18.347], [18.355] (2), [18.356], [18.369], [18.370], [18.376], [18.377], [18.380], [18.383], [18.391], [18.394] (2), [18.395], [18.396], [18.431], [18.451]; [19.104] (2), [19.138], [19.142], [19.149], [19.157], [19.160], [19.163], [19.170], [19.174], [19.179], [19.182], [19.185], [19.194], [19.196], [19.288], [19.290], [19.319], [19.321], [19.323], [19.325], [19.328], [19.330], [19.331], [19.338], [19.246], [19.354], [19.358], [19.386], [19.396];
ordy (2): [7.12], [7.126];

ordi a gra (2): [13.36]; [16.134];
ordi fet a camins (1): [18.306];
ordi mesat (5): [12.67]; [14.205], [14.229]; [18.242], [18.306];
ordi messat (4): [16.134]; [17.95]; [18.330], [18.394].

5. *trigorzu* m. 'varietat d'ordi', 'ordi'

trigorzu (1): [19.211].

III.2. *Noms de la fruita*

1. *ametla* (o *metla*) m. 'íd.'

amel·la (1): [16.204];
mel·la (14): [4.128]; [7.4], [7.15]; [18.9], [18.43], [18.44], [18.46], [18.450]; [19.22], [19.329], [19.376], [19.414], [19.415], [19.422];
pl. **amel·las** (48): [8.24], [8.28], [8.29], [8.38], [8.40], [8.41], [8.43]; [9.41], [9.47], [9.81], [9.114]; [10.198], [10.218], [10.223]; [12.75], [12.102], [12.112], [12.115], [12.134], [12.149], [12.153], [12.154], [12.162]; [13.75], [13.82], [13.86], [13.100], [13.107], [13.129]; [14.27], [14.33], [14.47], [14.103]; [15.35], [15.49], [15.65], [15.76], [15.103], [15.106], [15.108], [15.133], [15.152]; [16.160], [16.185], [16.187]; [17.146], [17.199], [17.251];
mel·las (17): [3.3], [3.37]; [4.141], [4.159], [4.160]; [5.42]; [7.23], [7.26], [7.37], [7.41], [7.43], [7.46], [7.47], [7.51], [7.53], [7.59]; [11.41].

2. *berracoc* (o *bercoc*) m. 'albercoc'

barracoc (3): [19.336], [19.359], [19.362];
barracoch (38): [4.124], [4.128], [4.136]; [7.25]; [8.26], [8.29]; [9.39], [9.41], [9.45], [9.56], [9.75]; [10.213], [10.218], [10.227]; [12.77], [12.92], [12.112], [12.113]; [14.47]; [15.50], [15.51], [15.56], [15.66]; [17.155]; [18.353], [18.366], [18.371], [18.372], [18.383], [18.385], [18.387], [18.393], [18.405], [18.410], [18.413], [18.428], [18.435], [18.445];
pl. **barcots** (2): [3.34], [3.35];
barracochs (4): [7.19]; [8.21]; [9.50], [9.68];

barracoch de almargie (2): [9.39], [9.41].

3. *codony* m. 'íd.'

cudoiñs (1): [12.200].

4. *figa* f. 'íd.'

figa (64): [1.15]; [2.35]; [3.17]; [4.1], [4.3], [4.18], [4.57], [4.118], [4.138]; [5.45]; [6.8]; [7.75]; [8.27]; [10.231]; [12.122]; [13.86]; [14.56]; [15.82]; [16.189] (2); [17.173], [17.182], [17.191], [17.192], [17.197], [17.205], [17.213], [17.216]; [18.88], [18.100], [18.272], [18.353], [18.407], [18.412], [18.413], [18.418], [18.419], [18.423], [18.424], [18.425], [18.429], [18.430], [18.431], [18.432], [18.433], [18.434] (2), [18.436], [18.441], [18.443], [18.448] (2), [18.449], [18.453], [18.455], [18.460], [18.470]; [19.332], [19.356], [19.369], [19.376], [19.387], [19.389], [19.390];
pl. **figas** (52): [3.1], [3.3]; [4.125], [4.130], [4.140], [4.144], [4.147], [4.148], [4.149]; [5.42]; [7.26]; [8.21], [8.30], [8.31], [8.32], [8.57]; [9.50], [9.62], [9.72], [9.73], [9.75], [9.77], [9.78], [9.79], [9.81]; [10.223], [10.234]; [11.46]; [12.113], [12.118], [12.121]; [14.50], [14.54], [14.64], [14.67], [14.68], [14.77] (2); [15.65], [15.69], [15.70], [15.72], [15.73], [15.74], [15.76], [15.77]; [16.185]; [17.177], [17.188], [17.194], [17.196], [17.201], [17.304]; [18.447];

figa blanca (1): [18.448];
figa bufal (14): [12.122]; [14.58]; [16.189]; [17.173], [17.192]; [18.418], [18.419], [18.434]; [19.332], [19.356], [19.376], [19.387], [19.389], [19.390];
figa de Sant Juan (2): [17.182]; [18.353];
figa negra (4): [16.189]; [18.423], [18.434], [18.448];
figa padrangiana (1): [14.56];
pl. **figas padrangianas** (3): [14.68], [14.77]; [15.74];
figa primarenca (1): [18.272].

5. *figa d'Índia* f. 'figa de moro'

figa d'Índia (1): [16.219];
figa de Índia (1): [18.200].

6. *llimó* m. 'íd.'

llimó (1): [4.42];
pl. **llimons** (4): [2.29]; [9.8]; [12.44]; [14.4].

7. *magrana* f. 'íd.'

magranas (10): [2.21]; [3.17]; [4.3], [4.5], [4.21], [4.42]; [7.85]; [10.46]; [13.135]; [14.131].

8. *oliva* f. 'íd.'

oliva (2): [17.20], [17.45];
pl. **olivas** (1): [5.15].

9. *pera* f. 'íd.'

pera (128): [1.1]; [2.1], [2.3], [2.6]; [3.3]; [4.57], [4.81], [4.128]; [5.10], [5.45]; [6.7], [6.9], [6.12], [6.22]; [8.56]; [9.85]; [11.31], [11.35], [11.44] (2), [11.47], [11.53], [11.55], [11.56], [11.64], [11.67], [11.75]; [12.90], [12.118], [12.126], [12.130], [12.131], [12.137], [12.143], [12.158]; [13.82], [13.94], [13.110]; [14.56], [14.69], [14.73], [14.78], [14.85]; [15.145]; [16.185], [16.194], [16.195], [16.199], [16.201] (2), [16.203], [16.206], [16.207], [16.208], [16.211], [16.230]; [17.182], [17.194], [17.209], [17.213], [17.219], [17.227], [17.230] (2), [17.234], [17.235], [17.245], [17.249], [17.250], [17.255]; [18.6], [18.7], [18.18], [18.20] (2), [18.23], [18.28], [18.37], [18.46], [18.62], [18.353], [18.413], [18.418], [18.430], [18.433] (2), [18.435], [18.437], [18.441], [18.442], [18.445], [18.449], [18.454], [18.459], [18.460], [18.461], [18.463], [18.467] (2), [18.468], [18.474], [18.475], [18.476], [18.479], [18.481], [18.482], [18.483] (3); [19.1], [19.2], [19.4], [19.7], [19.8], [19.9], [19.10], [19.11], [19.12], [19.13] (4), [19.16], [19.18] (2), [19.394], [19.403], [19.409];
pl. **peras** (65): [2.4], [2.6], [2.13]; [3.6]; [4.141], [4.144], [4.147], [4.153], [4.155], [4.162]; [5.42], [5.46], [5.52]; [6.11]; [7.43], [7.72]; [8.39]; [9.66], [9.77], [9.78], [9.82] (2), [9.93], [9.94], [9.98]; [10.2], [10.226], [10.227], [10.229], [10.232], [10.234], [10.235], [10.240]; [11.39], [11.43], [11.51], [11.57], [11.58], [11.60], [11.70], [11.73], [11.81]; [12.116], [12.121], [12.126], [12.129], [12.134], [12.139], [12.147], [12.166]; [13.97], [13.104], [13.110], [13.129]; [14.54], [14.64], [14.68], [14.77], [14.84]; [15.79], [15.94], [15.142]; [16.192]; [17.260]; [18.477];

pera barbiquina (7): [11.67]; [12.158]; [17.255]; [18.18], [18.23]; [19.13] (2);
pera bargamota (2): [18.467], [18.474];
pera bergamota (4): [17.230], [17.249]; [18.433]; [19.7];
pl. **peras bargamottas** (1): [2.6];
pera bargamota genovesa (1): [18.20];
pera bargamotta sarda (1): [2.6];
pera brutaybona (7): [9.85]; [11.44]; [12.131]; [16.201], [16.203], [16.207]; [17.219];
pera bruttaybona (1): [1.1];
pl. **peras brutas y bonas** (1): [12.129];
pera camusina (34): [1.1]; [2.1], [2.3]; [6.7]; [10.240]; [11.31], [11.35], [11.44]; [12.118]; [13.82]; [14.56], [14.69]; [16.185], [16.194], [16.195], [16.199], [16.208]; [17.182], [17.194], [17.209], [17.213]; [18.353], [18.413], [18.418], [18.430], [18.435], [18.437], [18.441], [18.442], [18.445], [18.454], [18.459], [18.460]; [19.394];
pl. **peras camusinas** (12): [9.66], [9.77], [9.82]; [10.226], [10.227], [10.229], [10.232], [10.235]; [11.39]; [12.116], [12.126]; [14.68];
pera de cuxia de dona (1): [18.20];
pera de Llonafres (1): [11.67];
pera de Llunafras (1): [18.483];
pera de Montou (12): [18.6], [18.7], [18.433], [18.461], [18.463]; [19.1], [19.2], [19.8], [19.10], [19.11], [19.13], [19.409];
pera de Muntou (21): [11.44], [11.47], [11.53], [11.55], [11.56]; [12.126], [12.137], [12.143]; [14.85]; [16.201], [16.211]; [17.227], [17.230], [17.235], [17.245], [17.260]; [18.476], [18.479], [18.481], [18.482], [18.483];

pl. **peras de Muntou** (3): [10.2], [10.240]; [17.260];
pera de pengiar (1): [11.75];
pera de pengià (1): [18.62];
pl. **peras de pengiar** (1): [15.142];
pera de Santa Anna (1): [18.468];
pera del cor madur (1): [17.249];
pl. **peras del cor madur** (1): [12.166];
pera del duca (1): [15.145];
pera fatachiu (1): [18.483];
pera fataciu (1): [18.467];
pl. **peras fatachio** (1): [2.10];
pera francesa (2): [17.250]; [19.18];
pera gargamota (1): [13.110];
pera montou (1): [19.13];
pera muscarella (2): [4.128]; [12.90];
pera raginal (1): [12.158];
pl. **peras raginal** (1): [17.260];
pera sahina (1): [18.475];
pera saïna (5): [6.12]; [11.67]; [18.28]; [19.13], [19.18];
pera saÿna (1): [2.6];
pl. **peras saÿnas** (1): [13.110];
pera ula (1): [17.219];
peras sarpantinas (3): [9.82]; [12.129], [12.131].

10. *perenginy* m. 'varietat de pereta'

pera engiñ (2): [10.223]; [12.103];
perangiñ (1): [15.56].

11. *pirastu* m. 'pereta, esp. arrodonida', 'perelló'

pirasto (1): [9.207];
pirastu (15): [7.46]; [11.53]; [18.7], [18.60], [18.67], [18.475]; [19.7], [19.8], [19.13], [19.20], [19.21], [19.22], [19.24], [19.25], [19.409];

pirastu aguedu (1): [11.53];
pirastu blanc (1): [19.13];
pirastu de Sant Nicolau (1): [18.67];
pirastu francès (7): [19.7], [19.8], [19.20], [19.21], [19.22], [19.24], [19.25];
pirastu rodó (1): [19.409].

12. *poma* f. 'íd.'

poma (41): [1.15]; [3.35]; [4.25], [4.134], [4.136], [4.139], [4.141]; [5.10], [5.44], [5.45], [5.47], [5.48]; [6.20]; [7.58]; [11.55]; [13.81]; [14.24]; [15.145], [15.149]; [17.179], [17.182], [17.184], [17.187], [17.196], [17.300], [17.326]; [18.81], [18.88], [18.365], [18.392], [18.404], [18.408], [18.427], [18.458], [18.461]; [19.18], [19.33], [19.349], [19.387], [19.403];
pl. **pomas** (33): [1.6]; [2.4], [2.35]; [3.12]; [4.161], [4.162], [4.163]; [5.46], [5.52]; [7.23], [7.41]; [8.21], [8.24], [8.28], [8.38]; [9.49], [9.73], [9.74], [9.78], [9.86], [9.114]; [10.194], [10.218], [10.234]; [11.41]; [12.68], [12.88]; [14.119]; [15.49], [15.72], [15.142]; [16.164]; [17.266];

poma arrigada (2): [18.461]; [19.18];
poma rigada (1): [19.33];
poma del Corpus (1): [18.365];
pl. **pomas del Corpus** (1): [12.68];
poma dolsa (1): [18.392];
pl. **pomas dolsas** (2): [8.21]; [9.74];

poma farinata (4): [14.24]; [18.404]; [19.349], [19.387];
poma llonga (3): [15.149]; [17.326]; [19.33];
poma napolitana (2): [11.55]; [17.196];
mela piberi (1): [18.418];
mela piveri (1): [19.387].

13. *préssec* m. 'íd.'

présac (7): [18.35], [18.38], [18.41], [18.42], [18.45], [18.55], [18.81];
présach (15): [4.60]; [5.57]; [6.26], [6.30]; [7.55], [7.58], [7.64]; [10.37]; [12.162], [12.168]; [13.122], [13.130]; [14.115], [14.116], [14.120]; [15.108], [15.111], [15.135];
préssach (3): [17.267], [17.299], [17.305];
pl. **présachs** (1): [12.166];
préssachs (1): [17.295].

14. *pruna* f. 'íd.'

pruna (56): [1.1]; [2.6]; [3.2]; [4.139], [4.141], [4.148]; [5.44], [5.45], [5.47]; [6.9], [6.10], [6.12]; [7.11], [7.27], [7.28], [7.39], [7.45]; [10.228]; [12.92], [12.101], [12.118], [12.122] (2), [12.124] (2), [12.151]; [13.82], [13.84], [13.94]; [14.24], [14.25], [14.40]; [15.51], [15.66], [15.74] (2), [15.75] (2); [17.155], [17.167], [17.168], [17.175], [17.182], [17.197], [17.202], [17.209], [17.213], [17.216], [17.225], [17.242]; [18.392], [18.412], [18.418], [18.445]; [19.390] (2);
pl. **prunas** (33): [2.1]; [5.43], [5.46]; [7.19], [7.24], [7.30], [7.32], [7.36], [7.38], [7.53]; [8.32], [8.35]; [9.50], [9.72], [9.77], [9.79], [9.81], [9.82], [9.86], [9.89], [9.93]; [10.234]; [12.77], [12.123], [12.126], [12.139]; [14.54], [14.67], [14.68], [14.84]; [15.44], [15.79]; [17.199];

pruna briñola (1): [12.151];
pruna bruñola (3): [2.6]; [17.242], [17.250];
pruna cagadora (1): [19.390];
prunas damascas (1): [14.68];
pruna de cor de culom (1): [12.122];
pruna francesa (16): [6.10]; [12.122], [12.124]; [13.82]; [15.74], [15.75]; [17.168], [17.182], [17.199], [17.202], [17.213], [17.225]; [18.412], [18.418], [18.445]; [19.390];
pl. **prunas francesas** (2): [8.35]; [9.81];
pruna llimonenca (3): [15.74], [15.75]; [17.209];
pruna llimunenca (1): [12.124];
pruna primarenca (11): [2.1]; [7.11]; [14.24], [14.25], [14.40]; [15.51]; [17.155], [17.167], [17.168], [17.225]; [18.392];
pl. **prunas primarencas** (1): [9.50];
pruna rogia (2): [2.1]; [12.101];
pruna roggial (1): [17.199].

15. *raïm* m. 'íd.'

rahim (38): [17.262], [17.264], [17.268], [17.269], [17.270], [17.278], [17.281], [17.284], [17.285], [17.286], [17.287], [17.288], [17.289], [17.291], [17.292], [17.294], [17.295], [17.297], [17.299], [17.301], [17.302], [17.304], [17.305], [17.306], [17.312], [17.313], [17.317], [17.319], [17.321], [17.322], [17.325], [17.328], [17.330], [17.332], [17.334], [17.335], [17.337], [17.340];
raïm (285): [1.9], [1.11], [1.14]; [2.11], [2.12], [2.16], [2.17], [2.21]; [3.12]; [4.1], [4.3], [4.162], [4.165], [4.166], [4.167], [4.168], [4.170]; [5.2]; [6.7], [6.12], [6.16], [6.17], [6.19], [6.20], [6.22], [6.23], [6.25], [6.26], [6.27], [6.28], [6.29], [6.30]; [7.50], [7.54], [7.60], [7.61], [7.62], [7.63], [7.65], [7.66], [7.67], [7.68], [7.70], [7.71], [7.72], [7.75], [7.78], [7.80], [7.81], [7.82], [7.85]; [8.44] (2); [9.88], [9.90], [9.97], [9.103], [9.106] (2), [9.109], [9.110], [9.112], [9.117], [9.119] (2), [9.123], [9.126], [9.127], [9.128], [9.129], [9.131], [9.132], [9.133], [9.134] (2), [9.136], [9.137], [9.139], [9.140], [9.141], [9.144], [9.149]; [10.16], [10.17], [10.20], [10.26], [10.27], [10.28], [10.29], [10.31], [10.32], [10.34], [10.36], [10.38], [10.42], [10.44]; [11.64], [11.70], [11.72], [11.74], [11.75], [11.76], [11.78], [11.79], [11.81]; [12.161],

[12.164], [12.169], [12.171], [12.172], [12.174], [12.176], [12.177], [12.178], [12.180], [12.181], [12.182], [12.183], [12.185], [12.187], [12.188], [12.191], [12.192], [12.193], [12.195], [12.196], [12.199], [12.201], [12.202]; [13.109], [13.110], [13.111], [13.116], [13.117], [13.118], [13.119], [13.120], [13.122], [13.124], [13.125], [13.126], [13.129], [13.130], [13.131], [13.132], [13.133], [13.134]; [14.100], [14.101], [14.102], [14.103] (2), [14.111], [14.113], [14.114], [14.115], [14.116], [14.118], [14.119], [14.124], [14.125]; [15.83], [15.85], [15.100], [15.105], [15.106], [15.111], [15.113],[64] [15.114], [15.118], [15.119], [15.120], [15.121], [15.122], [15.126], [15.127], [15.128], [15.129], [15.133], [15.134], [15.136], [15.137], [15.138], [15.139], [15.141], [15.142], [15.146], [15.147], [15.148], [15.149], [15.150], [15.151], [15.152], [15.153], [15.154], [15.155], [15.157]; [16.220], [16.228], [16.230] (2), [16.231], [16.235], [16.236], [16.239], [16.240], [16.241], [16.242], [16.245], [16.246], [16.248], [16.250], [16.251], [16.252], [16.253], [16.254], [16.257], [16.259], [16.260], [16.261], [16.262], [16.263], [16.265], [16.267], [16.268]; [18.21], [18.26], [18.27], [18.31], [18.32], [18.35], [18.36], [18.40],[65] [18.41], [18.46], [18.47], [18.48], [18.49], [18.50], [18.51], [18.52], [18.53], [18.54], [18.55], [18.56], [18.58], [18.59], [18.60], [18.61], [18.62], [18.66], [18.67], [18.69], [18.70], [18.71], [18.72], [18.75], [18.76], [18.77], [18.78], [18.79], [18.82], [18.83], [18.84], [18.85], [18.87], [18.89], [18.90], [18.92], [18.93], [18.98], [18.100], [18.103], [18.104], [18.105], [18.106], [18.107], [18.110], [18.111]; [19.26], [19.28], [19.30], [19.31], [19.34], [19.35];
raÿm (16): [1.5], [1.6], [1.7]; [3.7], [3.8], [3.10], [3.13], [3.14], [3.15], [3.16]; [5.54], [5.56], [5.57]; [8.47], [8.48]; [15.131];

raïm de pengiar (1): [12.195];
raïm de tall (1): [4.3];
raÿm de tall (1): [5.57];
raïm negra (3): [6.17]; [8.44]; [11.76];
aruredunis (1): [11.68];
giró (44): [2.7], [2.10]; [4.156]; [5.49]; [6.24]; [7.54], [7.55], [7.56], [7.58], [7.59]; [9.97], [9.113]; [10.11], [10.23], [10.26], [10.28]; [11.68], [11.69], [11.73], [11.75], [11.76]; [12.164], [12.166], [12.175], [12.189]; [13.110], [13.117]; [14.98], [14.105]; [15.101], [15.107]; [16.220]; [17.263], [17.265], [17.272], [17.274], [17.275], [17.277], [17.283], [17.296], [17.303]; [19.23], [19.25], [19.26];
gra de oliva (2): [12.166]; [19.15];
moscatell (14): [2.5], [2.8], [2.10]; [4.162]; [6.13], [6.15], [6.17], [6.18]; [7.49], [7.54], [7.55], [7.56], [7.58], [7.59];
moscateill (1): [9.97];
muscateill (50): [9.92], [9.95], [9.96], [9.104], [9.107], [9.114], [9.115] (2); [10.11], [10.14], [10.19], [10.26]; [11.71], [11.76]; [12.157], [12.158], [12.159], [12.162], [12.164]; [13.110], [13.112]; [14.93], [14.94]; [15.95], [15.97], [15.98], [15.101], [15.102], [15.103], [15.107], [15.110], [15.113], [15.116]; [16.220], [16.225]; [17.242], [17.247], [17.261], [17.263], [17.265], [17.271], [17.272], [17.273], [17.276], [17.277], [17.283]; [18.15], [18.17], [18.25], [18.34];
muscatell (15): [1.3]; [3.5]; [4.152], [4.156], [4.157], [4.165]; [5.49], [5.51]; [6.17]; [7.43]; [19.1], [19.15], [19.19], [19.23], [19.25];
moscatelló (1): [7.65];
muscatelló (2): [5.51]; [16.247];
palop (28): [1.8]; [6.17], [6.23]; [7.54], [7.59], [7.61], [7.62], [7.66]; [9.106], [9.119], [9.125], [9.134]; [10.28], [10.37]; [11.65], [11.69], [11.75], [11.76]; [12.163], [12.164], [12.173], [12.175]; [14.107], [14.114]; [15.107], [15.132]; [16.248]; [17.303];
pansal (10): [1.8]; [6.29]; [7.77]; [8.44]; [9.119]; [10.40]; [11.76]; [12.198]; [16.248]; [19.26];
pasquansaló (1): [11.65];
ratallat (1): [3.17];
varema (2): [10.26]; [12.163];
pl. **varemas** (1): [9.115];
violós (2): [9.113]; [15.113].

64. Dins la lliçó «raïm muscateill y violós».
65. Dins la lliçó «raïm despampolat».

16. *serva* f. 'íd.'

selva (5): [4.81]; [12.209]; [16.258]; [18.72], [18.91];
pl. **selvas** (1): [14.121].

17. *taronja* f. 'íd.'

tarongias (5): [1.21]; [2.29]; [4.42]; [9.8]; [17.70];

tarongias de Portugal (29): [9.8]; [17.70].

III.3. *Noms de les hortalisses i els llegums*

1. *all* m. 'íd.'

ayll (1): [7.108];
pl. **aylls** (1): [7.132].

2. *bísol* m. 'pèsol'

bísol (5): [16.158]; [17.120], [17.121], [17.123], [17.138], [17.143];
bísul (1): [19.392].

3. *card* (o *gard*) m. 'íd.'

carts (1): [1.25].

4. *carxofa* (o *escarxofa*) f. 'íd.'

carchofa (1): [5.32];
pl. **alcarchofas** (2): [7.136]; [9.11];
carchofas (2): [6.1]; [14.4];
escarchofas (1): [1.24].

5. *ceba* f. 'íd.'

seba (1): [7.108];
sebba (1): [6.21];
pl. **sebas** (3): [7.6], [7.120], [7.132];
sebbas (3): [4.92], [4.130]; [7.31].

6. *ciuró* m. 'íd.'

siuró (7): [16.155]; [17.166]; [18.415]; [19.377], [19.382], [19.388], [19.404];
pl. **siurons** (1): [4.151].

7. *clavell* m. 'clavell d'espècia' (veg. *mata de clavells*, § III.4.2. «Noms del cep, les plantes d'horta i altres»).

8. *col* f. 'íd.'

cols (1): [4.36].

9. *coliflor* f. 'íd.'

colyflor (1): [7.120].

10. *fava* f. 'íd.'

fava (43): [4.111]; [7.7], [7.124]; [10.151]; [12.67]; [16.134]; [17.1], [17.121], [17.123], [17.127], [17.128], [17.133], [17.134], [17.136], [17.137], [17.139], [17.140], [17.141], [17.142]; [18.214], [18.216],

[18.302], [18.305], [18.306], [18.311], [18.320], [18.322], [18.324], [18.326], [18.327], [18.328], [18.330], [18.332], [18.334], [18.340], [18.341], [18.345], [18.346], [18.348]; [19.293], [19.294], [19.305], [19.307];
pl. **favas** (63): [1.19]; [4.113]; [7.2], [7.3], [7.5]; [9.65]; [10.118], [10.148], [10.151], [10.181], [10.190], [10.191]; [11.19], [11.27]; [12.48], [12.57], [12.65], [12.73]; [13.53], [13.55], [13.56], [13.73], [13.154]; [14.12], [14.15], [14.17], [14.18], [14.39], [14.42], [14.44]; [15.20], [15.21], [15.24], [15.25], [15.34], [15.42], [15.48]; [16.77], [16.83], [16.115], [16.125], [16.129], [16.133], [16.137], [16.138], [16.141], [16.145], [16.148], [16.149], [16.150], [16.151], [16.152], [16.153], [16.154], [16.156], [16.157], [16.158], [16.159], [16.169], [16.182], [16.184]; [17.120], [17.124];

fava a gra (2): [10.151]; [16.134];
fava empolica[da] (1): [17.127];
faves a postes (1): [14.39];
postas de favas (1): [13.73].

11. *guixa* f. 'íd.'

guixas (1): [4.128].

12. *judia* f. 'fesol, mongeta'

giudia (4): [18.397], [18.398], [18.462]; [19.382];
pl. **giudias** (2): [11.48]; [19.377].

13. *llentia* f. 'íd.'

llantia (3): [4.146]; [11.21]; [16.155];
pl. **llantias** (2): [5.29]; [10.193].

14. *lletuga* f. 'íd., enciam'

llatugas (5): [4.92]; [7.120], [7.132], [7.136], [7.140].

15. *meló* m. 'íd.'

malons (2): [4.154]; [7.64];
melons (1): [7.66].

16. *nap* m. 'íd.'

naps (1): [4.36].

17. *síndria* f. 'íd.'

síndia (2): [9.140]; [16.195];
síndria (13): [3.12]; [5.47]; [6.14], [6.16]; [8.33], [8.34]; [18.8], [18.12], [18.22]; [19.392], [19.395], [19.406], [19.409];
pl. **síndias** (51): [9.83], [9.84], [9.87], [9.89], [9.95], [9.101], [9.102], [9.108], [9.130], [9.140]; [10.1], [10.2], [10.4], [10.7], [10.8], [10.10], [10.14], [10.16], [10.18], [10.43], [10.238]; [11.43], [11.47], [11.48], [11.57], [11.74]; [12.128], [12.133], [12.138], [12.142]; [13.82], [13.88], [13.91], [13.92], [13.107]; [14.87], [14.89], [14.96]; [15.90], [15.93], [15.101]; [16.201], [16.211], [16.214], [16.217], [16.225], [16.226]; [17.249], [17.252], [17.255], [17.273];
síndrias (23): [1.2]; [3.9]; [4.150], [4.153], [4.155], [4.158]; [7.52], [7.57]; [8.36], [8.37]; [18.5], [18.13], [18.16], [18.21], [18.52], [18.453], [18.456], [18.464], [18.466], [18.482]; [19.401], [19.407], [19.418];
sýndias (1): [17.231].

III.4. *Noms dels arbres fruiters, el cep i les plantes d'horta*

III.4.1. Noms de l'arbre i els arbres fruiters

1. *arbre* m. 'id.'

abre (5): [7.38]; [8.32]; [9.50]; [10.213]; [15.77];
pl. **abras** (1): [18.219];
abres (13): [3.26]; [6.32], [6.33], [6.34], [6.46], [6.47]; [8.27], [8.32], [8.57], [8.94]; [10.104]; [14.109], [14.110].

2. *arbre d'ametles* (o *de metla*) m. 'ametller'

abra de mel·la (1): [18.438];
abre de amel·las (3): [15.64], [15.97], [15.105];
pl. **abras de mel·la** (2): [18.41]; [19.410];
abres de amel·las (6): [11.30]; [12.110], [12.130], [12.156]; [13.60], [13.104].

3. *arbre de berracoc* m. 'albercoquer'

abra de barracoc (1): [19.374];
abra de barracoch (2): [14.40]; [16.187];
abre de barracoch (16): [7.25]; [10.222]; [11.25], [11.28], [11.30], [11.33]; [14.190], [14.235]; [15.54], [15.80]; [16.182]; [17.96], [17.156], [17.168], [17.172], [17.178];
pl. **abras de barracoch** (4): [16.176]; [18.386], [18.389], [18.406];
abres de barracoch (5): [10.214]; [15.64]; [17.150], [17.163], [17.183].

4. *arbre de codonys* m. 'codonyer'

abre de codoyns (1): [15.150].

5. *arbre de figa* (o *de figues*) m. 'figuera'

abra de figa (3): [19.377], [19.368], [19.378];
abre de figa (1): [12.20];
abre de figas (1): [8.32];
pl. **abras de figa** (2): [14.58]; [18.450];
abras de figas (1): [16.183];
abres de figa (8): [4.57], [4.118]; [7.75]; [8.27]; [12.127]; [16.191], [16.259]; [17.203];
abres de figas (1): [8.57];
abres de la figa (1): [12.201];
habres de figa (1): [1.15];

- **abra de figa bufal** (2): [19.368], [19.378];
  pl. **abres de figa bufal** (1): [16.191];
  abres de figa de Sant Juan (1): [12.127];
  abra [de] figa pedrangiana (1): [19.377];
  - **abre de figas pedrengianas** (1): [8.32];
    pl. **abras [de] figa pedrangiana** (1): [19.368];
    abres de figa padrangiana (1): [8.27].

6. *arbre de magranes* m. 'magraner'

abre de magranas (1): [12.203].

7. *arbre de mela (...)* m. 'varietat de pomera' (veg. *arbre de poma*)

abre de mela piveri (2): [10.207]; [12.119];
pl. **abras de mela piveri** (2): [16.191]; [19.398];
abres de mela piveri (2): [14.58]; [17.191].

8. *arbre de móra* (o *de la móra*) m. 'morera'

abra de móra (2): [19.377], [19.382];
abre de la móra (1): [17.158].

9. *arbre de nou* (o *de nous*) m. 'noguera'

abre de nou (1): [13.149];
abre de nous (1): [7.69].

10. *arbre d'oliva* m. 'olivera'

abre de oliva (1): [10.72].

11. *arbre de pera* (o *de peres*) m. 'perera'

abra de pera (15): [16.196], [16.198], [16.199], [16.200], [16.202], [16.205]; [18.6], [18.10], [18.416], [18.452] (2), [18.471]; [19.147], [19.397] (2);
abre de pera (58): [3.4]; [4.57], [4.143]; [9.22]; [11.32], [11.38], [11.45], [11.49], [11.50], [11.52], [11.61], [11.68], [11.74]; [12.26], [12.111], [12.117], [12.119], [12.154], [12.155] (2), [12.156] (2), [12.178]; [13.93], [13.109]; [14.58], [14.59], [14.61], [14.66], [14.71], [14.82] (2), [14.90], [14.92]; [15.80], [15.88]; [16.187], [16.197], [16.198], [16.201], [16.210], [16.212], [16.215], [16.217], [16.218], [16.222]; [17.167], [17.232], [17.233], [17.240], [17.245], [17.246], [17.248], [17.252], [17.262], [17.264], [17.271], [17.274];
abre de peras (2): [10.207], [10.243];
pl. **abras de pera** (21): [13.79], [13.106]; [14.62]; [16.208], [16.210], [16.212], [16.213], [16.216], [16.218], [16.233]; [18.1], [18.4], [18.5], [18.10], [18.471], [18.474] (2), [18.452]; [19.399], [19.405], [19.416];
abras de peras (1): [10.224];
abres de pera (30): [9.91]; [10.231]; [11.29], [11.49], [11.54], [11.66]; [12.125], [12.129], [12.145], [12.149], [12.154], [12.167]; [13.96]; [14.57], [14.88], [14.91]; [15.80], [15.89], [15.96]; [16.217], [16.222], [16.223]; [17.198], [17.202], [17.207], [17.220], [17.232], [17.239], [17.242], [17.277];
abres de peras (3): [10.224], [10.233]; [11.63];

abre de pera barbiquina (4): [12.155], [12.156]; [17.264], [17.274];
abra de pera bargamota (3): [18.6], [18.452], [18.471];
abre de pera bergamota (1): [17.245];
pl. **abras de pera bargamota** (2): [18.1], [18.4];
abra de pera brutaybona (1): [18.10];
abre de pera brutaybona (5): [11.45], [11.68]; [13.93]; [17.232], [17.262];
pl. **abras de pera brutaybona** (4): [16.208], [16.210], [16.212]; [18.474];
abres de pera brutaybona (2): [9.91]; [15.80];
abre de pera brutaybona de la llonga (1): [16.218];
abra de pera camusina (7): [16.199], [16.200], [16.202], [16.205]; [18.416], [18.452]; [19.397];
abre de pera camusina (15): [11.32], [11.38]; [12.111]; [14.58], [14.59], [14.61], [14.66], [14.71]; [15.80]; [16.197], [16.198], [16.201], [16.210], [16.215]; [17.167];
pl. **abras de pera camusina** (3): [13.70]; [14.62]; [19.399];
abres de pera camusina (5): [10.231]; [11.29]; [14.57]; [17.202], [17.207];
abres de peras camusinas (2): [10.224], [10.233];
abre de pera de Llonafres (1): [12.178];
abre de pera de Llunafras (1): [12.155];
pl. **abres de pera de Llonafras** (1): [15.96];
abra de pera de Muntou (1): [16.198];
abre de pera de Muntou (9): [11.52]; [14.82], [14.89]; [15.88]; [16.212], [16.217], [16.222]; [17.240], [17.246];
abre de peras de Muntou (1): [10.243];

pl. **abras de pera de Montou** (3): [18.5], [18.10], [18.452];
abras de pera de Muntou (6): [13.106]; [16.213], [16.216], [16.218]; [18.471], [18.474];
abres de pera de Muntou (7): [11.49]; [12.130]; [14.88]; [16.223]; [17.220], [17.239], [17.242];
abra [de] pera de Santa Anna (1): [19.397];
pl. **abras [de] pera de Sant[a] Anna**: [19.405];
abre de pera del cor madur (2): [12.156]; [17.245];
pl. **abres de pera del cor madur** (2): [12.154]; [13.96];
abre de pera fattaciu (1): [17.240];
pl. **abres de pera fatachio** (1): [12.130];
abres de pera fatachu (1): [16.217];
abre de pera francesa (4): [11.61]; [16.222]; [17.248], [17.271];
abre de pera gargamota (2): [11.50]; [14.82];
pl. **abres de pera gargamota** (1): [14.91];
abre de pera plana (1): [17.252];
abre de pera saïna (1): [17.264];
abre de pera saÿna (1): [11.74];
pl. **abras de pera saÿna** (1): [16.233];
abres de pera saïna (1): [17.232];
abra de pera sarpantina (1): [16.196];
abre de pera sarpantina (5): [12.117], [12.119], [12.154]; [16.187], [16.222];
abre de pera sarpentina (1): [17.233];
abre de pera serpentina (1): [3.4];
pl. **abres de pera sarpantina** (1): [15.89];
abre de pera ula (1): [11.49];
pl. **abres de pera ula** (1): [11.54].

12. *arbre de perenginy* m. 'varietat de perera'

abre de perengiñ (1): [17.183].

13. *arbre de pirastu* m. 'varietat de perera empeltada' i 'perelloner'

abre de pirasto (1): [15.82];
pl. **abres de pirasto** (1): [17.262];
abre de pirastu aguedu (1): [14.91];
abre de pirasto blanch (1): [14.90];
abra de pirastu blanch gran (1): [18.480];
abra de pirastu blanc de Sant Nicolau (1): [18.86];
abre de pirastu chuquinu (1): [16.218];
abre de pirasto de Sant Nicolau (1): [12.146];
abra de pirasto mele (1): [16.205];
abre de pirasto mele (1): [12.119].

14. *arbre de poma* (o *de pomes*) m. 'pomera'

abra de poma (3): [14.21]; [18.424], [18.426];
abre de poma (8): [7.58]; [10.16]; [11.45]; [15.140]; [17.147], [17.169], [17.227], [17.271];
abre de pomas (2): [13.130]; [15.37];
habra de poma (1): [18.361];
pl. **abras de poma** (5): [18.364]; [19.362], [19.377], [19.393], [19.416];
abres de poma (16): [4.25]; [10.201]; [12.120]; [13.78]; [14.23], [14.32], [14.36], [14.49]; [15.62], [15.117], [15.143]; [16.234]; [17.152], [17.158], [17.183], [17.340];
abres de pomas (11): [10.6]; [11.34]; [12.101], [12.130]; [13.60], [13.69], [13.75], [13.89], [13.135]; [15.71]; [17.151];
habres de poma (1): [1.15];

abre de poma arrigada (1): [10.16];
pl. **abres de pomas arrigadas** (1): [13.90];
abre de poma colorida (1): [17.271];
abre de poma de dama (1): [15.140];
abra de poma del Corpus (1): [14.21];
habra de poma del Corpus (1): [18.361];
pl. **abras de poma del Corpus** (1): [18.364];
abres de poma del Corpus (2): [17.152], [17.158];
abres de pomas del Corpus (1): [17.151];
abres de poma dolsa (4): [10.201]; [14.23], [14.36]; [15.62];
abre de poma farinata (1): [17.169];
pl. **abras [de] poma farinata** (1): [19.393];
abres de pomas farinata (1): [15.71];
abre de poma rosa (1): [7.58].

15. *arbre de préssec* m. 'presseguer'

abra de présac (3): [18.35]; [18.39], [18.68];
abre de présach (3): [4.60]; [14.101], [14.113];
pl. **abras de présac** (1): [18.62];
abras de présach (2): [13.40]; [15.133];
abres de présach (8): [7.58]; [13.149]; [14.117], [14.121]; [15.118], [15.128], [15.141]; [16.240];
abres de présachs (1): [12.154];
abres de préssach (1): [17.287].

16. *arbre de pruna* (o *de prunes*) m. 'prunera'

abra de pruna (2): [18.10], [18.212];
abra de prunas (1): [17.232];
abre de pruna (12): [4.162]; [12.167]; [14.71]; [15.80], [15.92], [15.109], [15.216]; [16.216]; [17.152], [17.163], [17.191], [17.204];
pl. **abras de pruna** (1): [19.402];
abres de pruna (24): [7.27], [7.28], [7.39], [7.45]; [10.207]; [11.28]; [12.76], [12.111], [12.125], [12.149]; [13.89], [13.93]; [14.31], [14.95]; [15.64]; [16.202]; [17.149], [17.169], [17.201], [17.203] (2), [17.254], [17.266], [17.271];
abres de prunas (3): [8.32]; [9.105]; [10.7];
habres de pruna (1): [1.1];

abra de pruna briñola (1): [18.10];
abre de pruna briñola (4): [12.167]; [15.92], [15.109], [15.216];
pl. **abres de pruna brignola** (1): [7.45];
abres de pruna briñola (1): [14.95];
abres de prunas briñolas (1): [10.7];
abres de pruna bruñola (3): [17.254], [17.266], [17.271];
abres de pruna damasca (1): [12.149];
abre de pruna francesa (3): [15.80]; [16.216]; [17.204];
pl. **abras [de] pruna francesa** (1): [19.402];
abres de pruna francesa (4): [7.28], [7.39]; [17.201], [17.203];
abres de prunas francesas (1): [8.32];
abre de pruna llimonenca (1): [17.191];
pl. **abres de pruna llimonenca** (3): [13.89]; [16.202]; [17.203];
abre de pruna primarenca (2): [17.152], [17.163];
pl. **abres de pruna primarenca** (7): [10.207]; [11.28]; [12.76]; [14.31]; [15.64]; [17.149], [17.169].

17. *arbre de serva*

abre de selva (1): [4.81]

III.4.2. Noms del cep, les plantes d'horta i altres

1. *cara de faves* f. 'favera'

caras de favas (2): [16.77], [16.129].

2. *cep* m. 'íd.'

sep (6): [2.3], [2.15]; [4.59], [4.91]; [8.35]; [9.19];
pl. **seps** (12): [2.21]; [3.2], [3.7], [3.26]; [4.64]; [6.32], [6.33], [6.34], [6.46]; [8.57]; [10.109]; [14.190].

3. *fondu* m. 'cep'

fondo (7): [12.20], [12.89]; [13.38], [13.49]; [15.85]; [18.21], [18.40];
pl. **fondos** (31): [10.17], [10.49], [10.159] (2), [10.163]; [11.17]; [12.3], [12.33], [12.36], [12.50], [12.56], [12.108], [12.201], [12.230]; [13.97], [13.102] (2), [13.105]; [14.11], [14.109], [14.139]; [15.83] (2), [15.207]; [16.192], [16.195]; [17.4], [17.71]; [18.186], [18.200], [18.214];
fondus (4): [4.40], [4.127]; [7.127]; [15.207].

4. *fondu de palma* (o *palma*) m. 'margalló, palma nana'

fondos de palma (3): [14.116]; [15.114], [15.123].

5. *mare de card* f. 'base o tija principal de la planta del card'

maras de cart (2): [4.48], [4.78].

6. *mata de card* (o *de gard*) f. 'card, planta del card'

mata de cart (1): [16.125];
pl. **matas de cart** (3): [4.39], [4.78]; [16.101];
matas de card (2): [17.23], [17.49];
matas de gard (1): [17.44];
matas de gart (1): [18.165].

7. *mata de clavells* f. 'claveller'

mata de clavells (1): [5.13];
pl. **matas de claveills** (2): [8.32]; [12.56];
matas de clavells (1): [4.60].

8. *mata de faves* f. 'favera'

matas de favas (2): [10.151]; [12.20]; [16.83].

9. *palma* f. 'margalló, palma nana'

palma (1): [7.139];
pl. **palmas** (1): [5.33].

10. *parra* f. 'íd.'

parra (2): [15.34] (2).

11. *planta de lletuga* (o *de la lletuga*) 'lletuga, enciam'

planta de llatuga (1): [5.32];

planta de la llatuga (1): [7.108].

III.5. *Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles*

1. *bessa* f. 'branca principal en què es divideix el tronc del cep'

besas (1): [5.38].

2. *bigaró* m. 'biga llarga i estreta per apuntalar parres' i 'cabiró'

bigaró de sivina (1): [15.34];
pl. **bigarons** (3): [6.36]; [9.80]; [19.154].

3. *braç* m. 'branca d'arbre o de cep'

bras (3): [4.138]; [7.69]; [17.204];
pl. **brasos** (1): [14.139];
brassos (3): [12.3]; [14.190]; [15.83];
bras de fondo (1): [12.89];
bras de l'abre (1): [17.205].

4. *brocada* f. 'íd.'

brocadas (110): [4.79], [4.91], [4.98], [4.103], [4.109], [4.110], [4.118], [4.127], [4.132], [4.162]; [5.38], [5.40], [5.41]; [7.135], [7.138]; [8.10]; [9.2], [9.10], [9.14], [9.18], [9.19], [9.20], [9.88], [9.90], [9.157]; [10.17], [10.20], [10.21], [10.36], [10.49], [10.80], [10.94], [10.148], [10.159] (2), [10.173], [10.174], [10.184], [10.203]; [11.16], [11.17], [11.20] (2); [12.3], [12.33], [12.36], [12.42], [12.43], [12.45] (2), [12.53], [12.54] (2), [12.59], [12.61], [12.62] (2), [12.63], [12.66], [12.70] (2), [12.89], [12.125], [12.201]; [13.38], [13.49], [13.51] (2), [13.71], [13.111], [13.154]; [14.4], [14.138], [14.139], [14.190]; [15.14], [15.34], [15.49], [15.51], [15.78], [15.83], [15.85]; [16.53], [16.55], [16.127], [16.128], [16.131], [16.267]; [17.4]; [18.21], [18.40], [18.132], [18.186], [18.282], [18.284] (2), [18.286], [18.287], [18.288], [18.292] (2), [18.296], [18.298], [18.299], [18.301], [18.361], [18.397], [18.398]; [19.291], [19.326];
brucadas (3): [4.18]; [6.7]; [19.299];

(**brocadas**) **a migiania** (3): [4.110]; [5.38]; [11.20];
(**brocadas**) **a mortu** (8): [4.91]; [10.174]; [12.36], [12.45], [12.62], [12.66], [12.70], [12.201];
(**brocadas**) **asmuchiadas** (2): [18.284], [18.292];
(**brocadas**) **endurucadas** (1): [5.38];
(**brocadas**) **escaxiadas** (13): [12.54], [12.59], [12.89]; [13.51]; [14.139], [14.190]; [16.55], [16.128], [16.131]; [17.4]; [18.284], [18.292], [18.301];
(**brocadas**) **ascaxadas** (1): [19.299];
(**brocadas**) **excasadas** (1): [12.3];
(**brocadas**) **mangiadas** (1): [12.59];
(**brocadas**) **mortas** (4): [4.109], [4.110]; [7.138]; [11.20];
(**brocadas**) **muchadas** (10): [10.174]; [12.36], [12.45], [12.54], [12.62], [12.66], [12.70]; [13.51]; [16.128], [16.131];
(**brocadas**) **mucias** (1): [19.299];
(**brocadas**) **talladas** (4): [12.125]; [13.38]; [18.40], [18.398];
(**brocadas**) **tagliadas** (2): [18.21], [18.132];
(**brocadas**) **talladas a mortu** (1): [12.125];
(**brocadas**) **torcidas** (1): [10.159];
(**brocadas**) **vivas** (1): [4.109].

5. *budroni (de raïm)* m. 'un raïm, penjoll'

budronis de rahim (36): [17.262], [17.264], [17.268], [17.269], [17.270], [17.278], [17.281], [17.284], [17.285], [17.286], [17.287], [17.288], [17.289], [17.291], [17.292], [17.294], [17.295], [17.297], [17.299], [17.301], [17.302], [17.304], [17.305], [17.306], [17.312], [17.317], [17.319], [17.321], [17.322], [17.325], [17.328] (2), [17.330], [17.332], [17.334], [17.340];
budronis de raïm (162): [2.12], [2.17]; [5.2]; [6.28], [6.29]; [7.60], [7.65], [7.71], [7.78], [7.80], [7.82]; [8.44]; [9.97], [9.103], [9.106], [9.109], [9.110], [9.112], [9.117], [9.119], [9.123], [9.127], [9.128], [9.129], [9.132], [9.133], [9.134], [9.136], [9.137], [9.139], [9.141], [9.149]; [10.16], [10.17], [10.20], [10.26], [10.28], [10.29], [10.31], [10.32], [10.34], [10.36], [10.38], [10.42], [10.44]; [11.75], [11.76], [11.78], [11.79]; [12.161], [12.164], [12.169], [12.171], [12.172], [12.174], [12.176], [12.177], [12.178], [12.180], [12.181], [12.182], [12.185], [12.187], [12.188], [12.196], [12.199], [12.201], [12.202]; [13.109], [13.110], [13.111], [13.116], [13.117], [13.118], [13.119], [13.120], [13.122], [13.124], [13.125], [13.129], [13.131], [13.133]; [14.100], [14.101], [14.103] (2), [14.111], [14.113], [14.118], [14.124]; [15.85], [15.101], [15.105], [15.106], [15.114], [15.119], [15.121], [15.122], [15.126], [15.128], [15.129], [15.133], [15.134], [15.136], [15.137], [15.138], [15.139], [15.141], [15.146], [15.147], [15.148], [15.149], [15.152], [15.153], [15.155]; [16.220], [16.228], [16.231], [16.235], [16.236], [16.239], [16.240], [16.242], [16.246] (2), [16.250], [16.251], [16.252], [16.254], [16.257], [16.259], [16.262], [16.263], [16.265]; [18.21], [18.27], [18.35], [18.36], [18.47], [18.48], [18.50], [18.51], [18.52], [18.55], [18.58], [18.61], [18.62], [18.71], [18.75], [18.76], [18.77], [18.78], [18.84], [18.90], [18.92], [18.103], [18.104], [18.107], [18.110], [18.111]; [19.26], [19.30];
budronis de raÿm (3): [1.6], [1.7]; [3.8];

budronis de aruredunis (1): [11.68];
budronis de giró (10): [2.7], [2.10]; [7.58], [7.59]; [10.11]; [11.69]; [14.105]; [17.274], [17.275], [17.296];
budronis de gra de oliva (1): [19.15];
budronis de moscatell (5): [2.5], [2.10]; [3.5]; [7.58], [7.59];
budronis de muscatell (4): [4.157]; [16.225]; [19.15], [19.19];
budronis de muscateill (22): [9.95], [9.104], [9.107], [9.115]; [10.11], [10.19]; [12.157], [12.158], [12.159], [12.162]; [15.95], [15.97], [15.102]; [17.242], [17.247], [17.261], [17.271], [17.273], [17.276]; [18.15], [18.25], [18.34];
budronis de moscatelló (1): [7.65];
budronis de palop (5): [7.59]; [11.65], [11.69]; [12.163]; [14.107];
budronis de pansal (4): [6.29]; [7.77]; [10.40]; [12.198];
budronis de pasquansaló (1): [11.65];
budronis de varema (1): [12.163];
budronis de varemas (1): [9.115];
budronis entre giró y muscateill (1): [17.277];
budronis entre muscateill y giró (3): [17.265], [17.272], [17.283];
budronis entre palop y giró (1): [17.303].

6. *canya* f. 'íd.'

cagna (1): [4.170];
canna (2): [9.107]; [13.104];
caña (11): [11.7]; [13.35], [13.45]; [14.231]; [17.144]; [18.121], [18.154], [18.318]; [19.88], [19.261], [19.298];
pl. **cagnas** (2): [4.137]; [7.131];
cannas (1): [15.30];
cañas (4): [9.209]; [12.32]; [15.80], [15.234].

7. *canyís* m. 'íd.', 'teixit fet amb canya per assecar figues i raïm'

cannisos (1): [10.39];
cañisos (3): [5.31]; [9.207]; [16.255];
cañissus (1): [18.172].

8. *càriga* f. 'figa seca'

càriga (7): [3.17]; [6.29], [6.31]; [7.81]; [11.77]; [18.91]; [19.34];
pl. **càrigas** (3): [10.43]; [15.153]; [16.255].

9. *coll (de fondu)* m. 'cimal o coll del cep'

coills de fondos (1): [13.102].

10. *empelt* m. 'íd.'

ampel (4): [4.81]; [6.47], [6.55]; [8.56];
empel (1): [2.9];
pl. **ampels** (7): [3.20]; [4.23], [4.59], [4.91]; [5.10]; [6.35], [6.46];
empels (3): [1.15]; [2.22]; [8.57].

11. *enfirquidura* f. 'empelt'

anfirquidura (10): [9.207]; [11.9]; [12.33], [12.56], [12.209], [12.216]; [14.33], [14.211]; [15.34], [15.207];
enfirquidura (3): [15.175]; [17.3]; [18.241];
pl. **anfirquiduras** (10): [10.159]; [12.50], [12.190]; [14.234], [14.235]; [15.80]; [16.117]; [19.130], [19.206], [19.419];
enferquiduras (2): [7.106], [7.127];
enfirquiduras (5): [5.5]; [17.56], [17.90]; [18.219] (2).

12. *forcàs* m. 'estaló, esp. per sostenir o apuntalar branques d'arbres fruiters' i 'pal o tronc bifurcat per apuntalar el sostre d'una barraca de camp'

forcassos (1): [6.54];
forcassus (2): [4.88]; [18.172];
furcassos (1): [15.152];
furcassus (1): [4.140].

13. *llenya* f. 'íd.'

legna (2): [1.15]; [7.109];
llegna (2): [4.88]; [7.103];
lleña (15): [5.15]; [9.152], [9.189], [9.198], [9.207], [9.227]; [10.53], [10.230]; [11.81], [11.83], [11.95]; [12.195], [12.209] (2); [19.219];

llena grosa (2): [9.189]; [11.83].

14. *palla* f. 'íd.'

pallia (1): [17.180].

15. *paló* m. 'aspre, esp. per a apuntalar ceps'

palons (1): [1.21].

16. *pansa* f. 'íd.'

pansa (5): [5.55]; [13.127]; [14.123]; [15.135]; [18.74];
pl. **pansas** (9): [1.10], [1.12]; [5.57]; [7.73]; [9.155]; [10.39]; [13.121]; [14.121]; [16.255].

17. *peu (d'arbre)* m. 'soca o cama d'arbre, esp. portaempelt' i 'plançó'

peus (1): [9.207].

18. *plantó* m. 'plançó'

plantons (7): [4.25]; [5.13]; [6.45]; [7.106]; [17.67]; [18.218], [18.219].

19. *rabassa* f. 'rabassa del cep'

rabassa (4): [14.220], [14.234]; [18.268]; [19.270];
pl. **rabaças** (1): [5.28];
rabassas (1): [4.20].

20. *rabassó* m. 'tronc del cep'

rabassó (1): [17.145];
pl. **rabassons** (6): [4.83], [4.94]; [6.7], [6.37]; [11.9]; [18.179].

21. *rama* f. 'íd.'

rama (2): [9.189]; [17.70].

22. *rampó* m. 'carràs o penjoll de fruita'

rampons (2): [4.18]; [17.230].

23. *sarment* m. 'íd.'

sarment (127): [3.37]; [4.57], [4.59], [4.83], [4.90], [4.94]; [5.31], [5.35]; [6.37], [6.56]; [7.66], [7.139]; [8.23], [8.25], [8.31]; [9.20], [9.38], [9.42], [9.49], [9.50], [9.73], [9.78], [9.80], [9.110], [9.150], [9.192]; [10.78], [10.103]; [11.9], [11.22], [11.23], [11.31], [11.36], [11.39], [11.46], [11.52], [11.58], [11.83]; [12.50], [12.56], [12.88], [12.90], [12.101], [12.111], [12.114], [12.116], [12.117], [12.139], [12.156], [12.175], [12.178]; [13.22], [13.51], [13.81], [13.103], [13.119], [13.138]; [14.33], [14.73], [14.90], [14.225]; [15.23], [15.26], [15.37], [15.65], [15.66], [15.80], [15.103], [15.109], [15.147], [15.207], [15.237]; [16.177], [16.185], [16.192], [16.199] (2), [16.201], [16.205], [16.210], [16.218], [16.241]; [17.23], [17.44], [17.70], [17.91], [17.94], [17.112], [17.129], [17.135], [17.145], [17.151], [17.152] (2), [17.172], [17.177], [17.184], [17.194], [17.202], [17.203], [17.204], [17.213], [17.217], [17.246], [17.281]; [18.82], [18.277], [18.359], [18.360], [18.365], [18.400], [18.422], [18.424], [18.446], [18.455], [18.457], [18.465], [18.475], [18.480]; [19.219], [19.301], [19.309], [19.320], [19.362], [19.368], [19.384], [19.391].

24. *ull* m. 'gemma o ull del sarment'

huills (1): [9.2];
hulls (1): [9.2].

IV. Noms de les eines agrícoles

1. *alba* f. 'rella' (veg. *arbada*).

2. *aradu* m. 'arada'

arado (33): [7.98]; [9.156], [9.161], [9.166], [9.169]; [10.67], [10.70], [10.74], [10.79], [10.92]; [11.90]; [12.49], [12.212], [12.225]; [13.148], [13.151], [13.155]; [14.5], [14.7], [14.144], [14.152], [14.199], [14.227]; [15.11], [15.167], [15.170] (2), [15.171], [15.172], [15.174], [15.176], [15.238]; [17.8];
aradu (7): [12.224]; [18.147], [18.196], [18.211]; [19.99], [19.135], [19.238];
pl. **arados** (1): [15.2].

3. *arbada* f. 'rella'

arbada (8): [4.2], [4.3]; [6.38]; [11.88]; [12.212]; [13.148], [13.152]; [15.167].

4. *ganivet* m. 'íd.'

ganivet (1): [12.74].

5. *marrapic* m. 'pic amb dos tallants'

marrapich (1): [7.134].

6. *marró* m. 'aixada ampla, xàpol'

marró (62): [2.18]; [3.13]; [4.5], [4.7], [4.33], [4.35], [4.96]; [6.39], [6.43], [6.44]; [7.105]; [8.52], [8.58]; [9.29], [9.160], [9.165], [9.170], [9.171], [9.172], [9.173], [9.174], [9.184]; [10.24], [10.51], [10.59], [10.62], [10.84], [10.85]; [11.88]; [12.207], [12.219]; [13.148], [13.152]; [14.142]; [15.40], [15.123], [15.144], [15.163], [15.196]; [16.18], [16.29], [16.143], [16.146], [16.221], [16.242], [16.249], [16.256], [16.264]; [17.1], [17.35], [17.190], [17.309], [17.342]; [18.64], [18.73], [18.137], [18.158], [18.163], [18.165], [18.431], [18.478]; [19.380];
pl. **marrons** (9): [4.34]; [5.14]; [7.112], [7.134]; [8.46]; [9.168], [9.176]; [11.87]; [17.9].

7. *messadora* f. 'falç'

masadora (1): [9.155];
massadora (1): [12.148];
mesadora (1): [16.209];
messadora (1): [10.212].

8. *paleta* f. 'rastell, extrem de l'agullada'

paleta (7): [4.3]; [9.160]; [10.70]; [12.212]; [13.148], [13.152]; [15.167].

9. *perpal* m. 'íd.'

parpal de ferru (1): [4.83].

10. *pic* m. 'íd.'

pich (2): [7.112], [7.134].

11. *podadora* f. 'íd.'

podadora (4): [9.176]; [12.148]; [15.175], [15.225];
pl. **podadoras** (2): [7.112]; [10.61].

12. *podaiola* f. 'podall de vinya'

pudayola (6): [1.5]; [4.83]; [7.134]; [9.22], [9.173]; [12.165].

13. *puntorju* m. 'agullada'.

puntorgiu (3): [4.102]; [10.70], [10.83].

14. *rasor* (o *raor*) m. 'ganivet'

rahor (2): [10.189]; [12.78];
rasó (1): [17.9];
rasor (1): [10.189].

15. *restal* f. 'destral'

rastal (18): [3.13]; [9.160], [9.171], [9.173], [9.176]; [10.59], [10.83], [10.189] (2), [10.230]; [11.87]; [12.148]; [13.99], [13.128]; [16.116], [16.249]; [17.342]; [18.73];
restal (3): [7.96], [7.105]; [16.18].

16. *rustalla* f. ‘podall de mànec llarg’

rostalla (1): [14.142];
rustalla (33): [3.13], [3.37]; [4.5], [4.23], [4.83]; [7.96], [7.105], [7.109]; [8.94]; [9.133], [9.160], [9.173]; [10.24], [10.59], [10.189] (2); [11.62], [11.87]; [13.98], [13.148]; [14.116]; [15.123], [15.144], [15.196] (2), [15.225]; [16.209], [16.256], [16.264]; [17.165], [17.231], [17.342]; [19.380].

17. *sembradora* f. ‘íd.’

sembradora (2): [5.14]; [15.176].

18. *serra* f. ‘íd.’

serra (1): [9.176].

19. *testa d’aradu* f. ‘cap de l’arada’, ‘esteva’ (?)

testa (1): [18.196];
testa de arado (5): [9.169]; [10.70], [10.74], [10.79]; [12.25].

20. *timona* f. ‘timó de l’arada; espigó, camatimó’

timona (6): [5.18]; [9.229]; [16.62]; [17.6], [17.8]; [19.169].

21. *xapa* f. ‘xàpol, aixada’

chapa (8): [3.19]; [5.16]; [6.40]; [8.49]; [9.178]; [10.139]; [15.196]; [16.144];
chiapa (1): [7.89];
chiappa (1): [4.83];
pl. **chapas** (1): [13.64];
chiapas (1): [7.112].

22. *xapeta* f. ‘aixadell, xàpol petit’

chapeta (3): [6.44]; [9.176]; [15.196];
chapetta (1): [17.70];
chiapeta (1): [7.102].

5. Edició dels *Registres de danys* (1683-1784)

[REGISTRE 1]

[ASCA 859/17, ll. «A», f. 1*r*]

Registre dels danys se van acusant contra la esquadra de barranchel·los de Salvador Scotto

[1]

A 23 de juliol 1683, Alg*ue*r

(Gutierres)[1]

Don Antoni Gutierres acusa dany de pera camusina, pera bruttaybona y dos habres de pruna

(1 *lliura*, 5 *sous*).[2]

Fa r*elaci*ó Antoni Baq*uís* Serra.

(pagat)[3]

[2]

(Acca)

Antoni Acca acusa dany de síndrias als barra*nchel·los*. Fa r*elaci*ó Josepín Bos, a 13 de agost.

[3][4]

Die 20 *augusti* 1683

Lo p*ar*e fr*a* Alexo Rugio acusa als barranchel·los 49 budronis de muscatell haver-li arrobat de la vigna del mag*nífi*ch d*octo*r don Ant*on*i Rugio.

(ajustat)[5]

1. Mot escrit al marge esquerre, a tall de crida del cognom del denunciant, fórmula que anirem trobant adesiara. Segueix el signe «+», afegit posteriorment, probablement per indicar dany «pagat».
2. Ms. «1 tt 5», afegit posteriorment (veg. [8.34]). Cal tenir en compte que una lliura són vint sous i un sou, dotze diners (Tavera, 1979, p. 199-200; Bosch, 1999*b*, p. 375, n. 2, i p. 381, n. 15). Veg. § 3.3.1. «Equivalències de les monedes en curs al segle XVIII».
3. *pagat*: afegit al marge esquerre posteriorment. Anirem trobant aquesta i altres crides al marge d'algunes relacions, que resumeixen en un mot el seguiment que la *Barracelleria* ha fet de la denúncia del dany.
4. Aquesta relació és d'una altra mà.
5. Segueix el signe «+», afegit posteriorment, probablement per indicar dany «ajustat».

Dit die

Thomàs Alferis fa r*elaci*ó haver int*imat* a dits barranchel·los *sic referens*.

[4]

Die 20 *augusti* 1683

Antoni Phelip Corbia acusa als barranchel·los 112 manolls de lly arrobat en lo riu de Llunafras.

(op*osisi*ó)

Dit die

Antoni Baquís Serra fa r*elaci*ó haver int*imat* a dits barr*anchel·los* [*sic referens*].[6]

[f. 1*v*]

[5][7]

Die 28 *augusti* 1683

M*estr*e Antiogo Demontis acusa dayn als barranchel·los de raÿm y una pudayola que li han arrobat de la sua vigna.[8]

(pagat 5 *sous*)

Dit die

Fa r*elaci*ó Thomàs Alferis haver int*imat* a dits baranchel·los *sic referens*.

[6]

Dicto die

Armitru[9] Fadda acusa als barranchel·los sexanta-sinch budronis de raÿm que li han arrobat de la sua vigna y tres embuts de pomas.

(ajustat en 15 *sous*)

(pagat)

Dit die

Fa r*elaci*ó Thomàs Alferis haver int*imat* a dits barranchel·los *sic referens*.

[7]

Die 30 *augusti* 1683

Andria Murru acusa als barranchel·los dayñ de raÿm aver-li arrobat de la sua vigna 60 budronis.

(op*osisi*ó)[10]

(pagat 10 *sous*)

6. Aquesta segona part de la relació és d'una altra mà, la mateixa que trobem a la relació núm. 3.
7. Des d'aquesta relació fins a la núm. 13 trobem una altra vegada la segona mà, a excepció de la relació núm. 11.
8. Duu el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
9. *Armitru*: mot dubtós, esmenat a l'original. Deu ser una variant de *Armiti* (o *Ormiti*), aparentment formes amb dissimilació de *r* que trobem al registre 4 («Armiti» [4.44]), o directament una variant de «Dermiti» ([19.391]), que abona un estadi amb metàtesi de la *r*, probablement deformacions de *Demetri*, en log. *Demètriu*, que recull el DUSI (p. 628) dins els «Nominis proprius» sards (cf. «Deometri» i «Deomitri» a ASCA 295; veg. n. 25 del registre 4).
10. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

Dit die

Fa r*elaci*ó Thomàs Alferis haver int*imat* a dits barranchel·los *sic referens*.

(ajustat)

[8]

Die 8 *septembris* 1683

Antoni Fundoni acusa als barranchel·los dayn de palop y pansal que li han pres de la sua vigna. Fa r*elaci*ó Ant*on*i Baquís Serra haver int*imat* a dits barranc*hel*·los.

(ajustat)[11]

[f. 2*r*]

[9]

Die 11 *septembris* 1683, Alg*uer*

Antoni Pina acusa als barranchel·los dayn de raïm haver-li arrobat de la vigna que aquell fa.[12]

Dit die

Fa r*elaci*ó Thomàs Alferis haver int*imat* a dits barranchel·los.

[10]

Die 13 *septembris* 1683

Lo not*ari* don Antoni Gutierres acusa als barranchel·los tres portadoras de pansas haver-li arrobat de la vigna del camí de la Escaletta.[13]

Dit die

Fa r*elaci*ó Ant*on*i Baquís Serra haver int*imat* a dits barranchel·los *sic referens*.

[11]

Die 14 *setem*bre 1683

Juanne Nuvole acusa dain de raïm als barachel·los[14] que han fet los cavalls en la vigna de Buragna.[15]

Dit die

Fa relasió Antoni Baquís Serra aver entimat als baranchel·los *sich referens*.

[12]

Die 26 *setem*bra 1683

M*est*ra Fran*cisc*o Gambicudo acussa dan[16] a los bara*nchel·lo*s de pansal de la v*ign*a de l'Ascaleta. Fan op*osisi*ó.

11. Segueix el signe «+» d'«ajustat», afegit posteriorment.
12. *fa*: 'conrea' (cf. la relació [4.13]). La relació duu el signe «+» de «pagat» o «ajustat», afegit posteriorment.
13. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
14. *als barachel·los*, afegit posteriorment.
15. *en la vigna de Buragna*: var. ant. «en la sua vigna», amb «sua» ratllat.
16. Llegiu *dany*.

[13]

Die 3 *octobris* 1683

Antoni Àngel Masia acusa als barrancheł·los haver-li arrobat lo sou cavall del peu de la terra.

[f. 2*v*]

Dit die

Fa r*elaci*ó Thomàs Alferis haver int*imat* a dits barrancheł·los *sic referens*.

(op*osisi*ó)

[14]

Die 1 *octobris*[17]

Antoni Querveddu acusa dany als barrancheł·los de raïm. Fa r*elaci*ó Josepín Bos.[18]

[15]

Die 8 *novembris*

Antoni Quessa acusa als barrancheł·los dany de empels y dany de habres de figa y poma y dotze fexos de legna. Fa r*elaci*ó Thomàs haver intim*at etc.*

[16]

Die 19 *novembris*

Antoni Quessa acusa als barrancheł·los dany de lly. Fa r*elaci*ó Thomàs Alfero haver intimat *etc.*

[17]

Andria Pinna acus[a] als barrancheł·los haver-li arrobat lo sou cavall. Fa r*elaci*ó Josepín Bos.

[18]

Die 25 *novembris*

Lo s*eny*or ardiaca acusa als barrancheł·los dany de forment de laurera[19] de Llunafras. Fa r*elaci*ó Josepín Bos.[20]

[f. 3*r*]

[19]

Die 2 *decembris*

Don Àngel Manca acusa als barrancheł·los dany de favas *et alias*. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.

[20]

Die 27 *decem*bris

Antoni Ogianu acusa als barrancheł·los dany de forment. Fa r*elaci*ó Thomàs Alfero.

17. La data és anterior a la de les dues relacions precedents.
18. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
19. Llegiu *llaurera*, d'acord amb la solució que apareix als registres 3, 4 i 5.
20. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[21]

Dicto die, Alguerii

Don Gaspar Manca acusa als barranchel·los dany de tarongias y 25 palons. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.

[22]

Dicto die, Alguery

Juan Bap*tis*ta Corda acusa als barranchel·los dany de form*en*t. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.[21]

[23]

Dicto die

Jagu Niolu acusa als barranchel·los dany de form*en*t. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.[22]

[f. 3*v*]

[24]

Die 20 *decembris*

Baingio Meloni acusa als barranchel·los dany de forment de la sua vigna. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.

[25]

Die 9 *martii* [1684]

M*estr*e Baingio Esquinto acusa als barranchel·los dany de escarchofas. Fa r*elaci*ó Thomàs.

[26]

Dicto die

Esteva Urgias acusa als barranchel·los dany de carts, cadufus y un calsó de tela q*ue* li han furtat del sou hort. Fa r*elaci*ó Thomàs Alfero.

[27]

Dicto die, Alguerii

Lleonart Masala acusa als barranchel·los haver-li furtat lo sou cavall. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.[23]

[28]

Die 15 *martii*

Joan Bap*tis*ta Horta acusa als barranchel·los dany de forment. Fa r*elaci*ó Josepín Bos.

(op*osisi*ó)

[29]

Dit die

Los barranchel·los han entimat a Joan Deyana de que lo sou bou no corria a compte de ells y que se protestàvan de qualsevol dany. Fa r*elaci*ó Josepín Bos.

21. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
22. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
23. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[REGISTRE 2]

[ASCA 288, ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die undecima julii 1686

Antoni Phelip Corbia acusa dany de prunas rogia y primarenca[1] y pera camusina. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.

[2]

A 13 de dit

Don Antoni Gutierres acusa als barranchel·los dany de un cavall y dos can*n*aos q*ue* li han furtat. Fa r*elaci*ó ídem Serra.[2]

[3]

Dicto die

Andria Tanca acusa dany de pera camusina y un sep tallat. Fa r*elaci*ó ídem Serra.[3]

(op*osisi*ó)

[4]

[A] 30

Don Antoni Gutierres acusa dany de pomas y peras. Fa r*elaci*ó ídem Serra.[4]

[5]

[A] 31

Andria Querqui acusa dany de 150 budronis de moscatell. Fa r*elaci*ó Josepín Bos.[5]

[6]

[A] 2 [agost][6]

Antiogo Sanna acusa dany de peras bargamottas en la vigna de Montañés y en la vigna de Vessos dany de pera bargamotta sarda, pera saÿna[7] y pruna bruñola. Fa r*elaci*ó ídem Bos.

[7]

A 4 agost

Lo d*oct*or Antoni Tedde acusa dany de 30 budronis de giró. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.

[8]

A 7

Lo r*ever*ent ardiaca Sequi acusa dany de moscatell. Fa r*elaci*ó ídem.

[f. 1*v*]

1. *y primarenca*: la *y* fou sobreposada a la *p*- de *primarenca*, per la qual cosa restà una lliçó de lectura poc clara.
2. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
3. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
4. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
5. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
6. El «2» fou afegit al final de la relació.
7. Llegiu *saïna* (veg. Bosch, 1999*b*, p. 104-105).

[9]

A 12 agost

Antoni Quessa acusa dany de un empel. Fa r*elaci*ó Bos.[8]

[10]

Lo d*oct*or Antoni Tedde acusa dany de 70 budronis d*e* giró y moscatell. Fa r*elaci*ó Petru Marinu.

[11]

A 15

Antoni Joan Solinas acusa dany de raïm. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.

[12]

A 18

Lo d*oct*or Antoni Manno acusa dany de 15 budronis de raïm. Fa r*elaci*ó Petru Marinu.

[13]

[A] 28

Andria Tanca acusa dany de un[a] bèrtula de peras. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís.[9]

[14]

A 4 *setem*bre

Dona Àngela Amat acusa dany de cavalls en la sua vigna. Fa r*elaci*ó Josepín.

[15]

A 20

Antoni Ogiano acusa dany de un sep y un sèdinu.[10] Fa r*elaci*ó *ídem* Bos.

[16]

A 29

Antoni Pintor acusa dany de una tina y raïm. Fa r*elaci*ó ídem.

(*o*p*osisi*ó)

[17]

Don Antoni Gutierres acusa dany de 150 budronis de raïm. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís.

(op*osisi*ó)

[18]

A 4 *octu*bre

Albert Espanu acusa dany de un marró. Fa r*elaci*ó Petru haver *etc*.

8. *Fa relació Bos*: a l'original «fa» és a la fi de la relació, mentre que «r.º bos» fou afegit a l'inici.
9. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
10. *sèdinu*: 'cordeta de pèl de cabra', del log. *sèdinu* (VSI[2]).

[19]

A 6

Lo r*ever*ent ardiaca Sequi acusa dañy de una patilla q*ue* li han furtat. Fa re*laci*ó Antoni Baquís.

(op*osisi*ó)

[20]

[A] 28

Antoni Ayana acusa dany de un cavall q*ue* li han furtat. Fa r*elaci*ó ídem Serra.

[f. 2*r*]

[21]

30 *octu*bre

Don Antoni Rutgio acusa dañy de magranas y raïm en Montañés, y de Càrvia dañy de seps. Fa r*elaci*ó Petru Marinu.

[22]

Antoni Quessa acusa dañy de empels seg*on*s r*elaci*ó de Joan Antoni Solinas y Bernat Man*n*o, estimadors. Fa r*elaci*ó Petru.

[23]

A 28 *novem*bre

Antoni Acca acusa dañy de lly q*ue* li han fet cavalls. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís.

[24]

A 2 *decembris*

Don Àngel Manca, un sach de forés de la viña.[11]

[25]

Dicto[12] *die*

Antoni Murallas, un embast fornit, una frasada groga y demés bàtils.[13]

[26]

Dicto die

Andria Tanca acusa dañy de un cavall q*ue* li han furtat. Fa r*elaci*ó Serra.

[27]

A 11 Jener [1687]

Lo r*ever*ent ardiaca Sequi acusa dañy de una prensa q*ue* li han desfet y una tancadura y altres cosas. Fa r*elaci*ó Bos.

11. Aquesta relació i la següent són d'una altra mà, com la [2.30].
12. *Dicto*: A l'original hi ha un signe d'equivalència «~».
13. *bàtils*: 'albardes'. Al f. 5*v* d'aquest mateix registre llegim «y dos frassadas usades que servían de bàtils». Del log. *báttile* (DES, *a. v.*; VSI[2], *s. v. bàttile*).

[28]

A 21

Antoni Sasu acusa dany de un cavall q*ue* li han furtat. Fa r*elaci*ó Petru.

[29]

A 9 febrer

Lo r*ever*ent ardiaca Sequi acusa dañy de llimons y tarongias. Fa r*elaci*ó Josepín *etc.*

[f. 2*v*]

[30]

A 15 *februari*

Lo ardiaca Sequi, las travas del cavall.[14]

[31]

A 27

Lo d*oct*or Antoni Pionço acusa dany de un cabbà[15] q*ue* li han furtat de la vigna. Fa r*elaci*ó Petru.

[32]

9 de mars

Antoni Phelip Corbia lo cavall q*ue* li han furtat. Fa r*elaci*ó Antoni Baquís Serra.

[33]

A 26 *junii*

Àngela Pira acusa dany de un bou que li han furtat. Fa r*elaci*ó Petru.

[34]

Andria Murru acusa dany de un bou. Fa r*elaci*ó Petru.[16]

[35]

A 4 *julii*

Antoni Phelip Corbia acusa dany de figas y pomas. Fan op*osisi*ó. [Fa] r*elaci*ó Bos.

14. Aquesta relació és d'una altra mà, com la de les relacions [2.24] i [2.25].
15. *cabbà*: 'capot, gavany', del sard *cabbànu* (VSI[2]).
16. Aquesta relació no duu data, si bé està precedida de la preposició «a» amb què comencen la major part de les datacions de les relacions.

[REGISTRE 3]

[ASCA 290, f. 1*r*]

1692

Registre dels dayns [que] se van continuant als barrancel·lus
del p*rese*nt y corrent ayñ *ut intus*.

Ignatius Corbia, *notarius pro* Scotto *secretarium*.

[f. 2*r*]

[1]

Die 17 *predictorum* [juliol 1692]

(Archip*reste*)[1]

Lo re*vere*nt archip*reste* acusa dayn de figas. P*ere* M*ariné* f*a* [relació] *etc*.[2]

[2]

Die 22 *predictorum*

(Sanna)

Antiogo Sanna, dayn de pruna y seps.

(op*osisi*ó)[3]

[3]

Dicto die

(Sanna)

Lo dit Sanna, dayn de pera, mel·las y figas.

[f. 2*v*]

[4]

Die 23 *julii*

(Antiogu Deaquena)

Antiogu Dequena, mediant Pera Mariné, acusa dayñ als barr*ancel·lu*s de un abre de pera serpentina en la viña de Barruga.

[f. 3*r*]

[5]

Dicto die predictorum [2 agost]

(Deomitri)

1. Mot escrit al marge esquerre, a tall de crida de la identitat —generalment el cognom— del denunciant, fórmula que anirem trobant adesiara.
2. Ms. «P. M. f &».
3. Mot afegit al marge esquerre posteriorment. Anirem trobant aquesta i altres crides al marge d'algunes relacions, que resumeixen en un mot el seguiment que la *Barracelleria* ha fet de la denúncia del dany.

Deomitri Àngela, dayn de 11 budronis de muscatell.

[6]

Dicto die [12 agost]

(Deledda)

Antiogu Deledda, dayn de peras.

[f. 3*v*]

[7]

Die 20 *augusti*

(Sanna)

Antiogo Sanna, dayn de raÿm y seps.

[8]

Dicto die

(Pinna)

Agustí Pinna, dayn [de] 34 budronis de raÿm.

(pagat)

[f. 4*r*]

[9]

Dicto die [28 agost]

Ant*oni* Vaxel·lu, dayn de síndrias.

[10]

Die 1 *septembris*

(Carro)

Ant*oni* Carro, dayn de raÿm.

(op*osisi*ó)

[f. 4*v*]

[11]

Dicto die [8 setembre]

(Sanna)

Antiogo Sanna, dayn de bous en la viña de Càrvia.

[f. 5*r*]

[12]

Die 11 *predictorum*

(Archip*reste*)

Lo re*vere*nt arcip*reste*, dayn de pomas, sindria y raïm.

[13]

Dicto die [12 setembre]

(Corbia)

Ant*oni* Phelip Corbia, dayn [de] rustalla, rastal y marró y raÿm.

[14]

Die 14 *septembris*

(Demontis)

M*estr*e Antiogo Demontis, dayn [de] raÿm en la viña de Pòlliri.

[f. 6*r*]

[15]

Dicto [19 setembre]

(Idili)

Ant*oni* Fran*cis*co Idili, dayn de raÿm.

(pagat)

[f. 6*v*]

[16]

Dicto die [28 setembre]

(D*oct*or Tedde)

Lo d*oct*or Ant*oni* Tedde, dayn de raÿm en la viña de S*an*t Juan.

[f. 7*r*]

[17]

Dicto die [24 octubre]

(Sanna)

Antiogo Sanna, dayn de magranas, ratallat,[4] càriga y figa.

[18]

Dicto die [23 octubre]

(Salaris)

Ant*oni* Salaris, dayn de cannaus.

[f. 7*v*]

[19]

Dicto die [3 novembre]

(Grina)

Antoni Grina, dayn de una chapa de la viña.

4. *ratallat*: 'raïm retallat', varietat de raïm (Bosch, 1999*b*, p. 163-164).

(op*osisi*ó)

[f. 8*v*]

[20]

Die 29 *predi[c]torum*

Lo n*o*ble Antoni Pinço acusa dayñ de sinc ampels en la sua viña.

[f. 9*r*]

[21]

Die quinta decembris

(Murru)

Andria Murru, dayn de lli en la sua llaurera.

[f. 11*v*]

[22]

Die 19 *octobris* [1693][5]

Los barrancheł·lus entíman a Àngel Pira q*ue* pague lo bou de Nicolau Pane.

[f. 13*r*]

[23]

Dicto [23 gener 1693]

(Murru)

Andria Murru, dayn de form*en*t.

[24]

Die 25 *predictorum*

Andria Melis, dayñ de f*orme*nt en la Corcoriya.

[f. 14*r*]

[25]

Dicto die [1 febrer]

(Sassu)

Agustina Sassu, una bístia ferida que és hixida de una viña.

(op*osisi*ó)

[26]

Dicto die [5 febrer]

(Corbia)

5. Hi ha un salt en la cronologia de les relacions del registre. Entre els f. 10*v* i 12*r* trobem relacions des del 3 de gener fins al 22 d'octubre de 1693; i a partir del f. 13*r* tornem a trobar relacions del 1693, des del 23 de gener de 1693 endavant.

Ant*oni* Phelip Corbia, dos abres y sis seps de la viña de S*an*t Agustí.

[f. 14*v*]

[27]

Dicto die [24 febrer]

Andria Murru, dayn de form*en*t. F*a* r*elació* Josepín Bos.

[f. 15*v*]

[28]

Die 5 *predictorum* [març]

Lo jendre de Andria Murru, mediant Juan Sanna y Juan Marras, estima dayn en la sua llaurera de tres carretas de form*en*t y tres manolls[6] de lli *sich referens*.

(op*osisi*ó p*er* haver[7] fet lo dit dayn lo sou bou)

[29]

Dicto die

M*estr*e P*ere* Mariné f*a* relasió haver intimat als barrancel·lus un bou que li falta de la jua a Andria lo jardiner del marquès.

[30]

Dicto [die]

Lo jendre de Andria Murru, dayn de form*en*t.

[f. 17*r*]

[31]

Dicto die [18 abril]

Lo nob*le* don Alonço, g*overna*dor de esta plassa, dayn de un bou domat q*ue* li han arrobat.

[f. 19*r*]

[32]

Dicto [20 juny]

Ant*oni* Corachà, una bístia de mola.

(op*osisi*ó)

[f. 19*v*]

[33]

Die 24

6. Ms. «manols», grafia inusual, probablement condicionada perquè el mot es troba al final de la ratlla, sense marge; cf. «manolls» a la relació de 24 de febrer del f. 15*r*: «Juan Marras y Juan Sanna estíman dayn de una migiana de form*en*t y quatra manolls de lli en la llaurera de Juan Campidanesu, jendre de Andria Murru».

7. Segueix «lo», ratllat.

Ant*oni* Símula, dayn de dos mannas de for*men*t.

[f. 20*r*]

[34]

Die 27

Ambrós Manca, dayn de barcots.[8]

(pagat)

[35]

Dicto [die]

(Sanna)

Ant*oni* Sanna Carboni, barcots y poma.

[f. 21*r*]

[36]

Dicto die [3 juliol]

Lo r*ever*nt archip*res*te,[9] dos bàrrios de ordi del[10] camp.

[37]

Dicto die [6 juliol]

Antoni Quessa, una rustalla, mel·las, una gierra y sarment.

(op*osisi*ó)

[f. 21*v*]

[38]

Die 8 *julii*

Agustí Farina, dayn de dos carretas de ordi.

8. La relació duu al marge el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
9. Ms. «Anchip.^{te}».
10. Ms. «dels».

[REGISTRE 4]

[ASCA 295, f. 1*r*]

Registre dels dayñs q*ue* se van acusant a la escuadra
de la Barranchel·leria de Petru Cubeddu.

[f. 2*r*]

[1]

Die prima octobris 1698, *Algueris*

(Vaxel·lu)[1]

Antoni Vaxel·lu, dayñ de figa y raïm.

(op*osisi*ó)[2]

[f. 2*v*]

[2]

Die 15 *predictorum*

(Pira)

Àngelu Pira, dos carretas de form*en*t, lo sach y una arbada dins del sach.

[3]

Die 18

(Sassu)

Antoni Sassu, una arbada y una paleta.

(op*osisi*ó, per no haver registrat)

[4]

Die 19

(Pàtria)

Antoni Pàtria, dayñ de raïm de tall, figa y magranas.

[5]

Die 20

(Caria)

Antoni Visent Caria, una rustalla, un marró y una cadena de gos y magranas.

[f. 3*r*]

[6]

[Die 24]

(los barranchelus)

Los barranchelus entíman a Agustí Dede que vagia a chiobar[3] lo sou juu.

1. Mot escrit al marge esquerre, a tall de crida de la identitat —generalment el cognom— del denunciant, fórmula que anirem trobant al llarg de tot el registre.
2. Mot afegit al marge esquerre posteriorment. Anirem trobant aquesta i altres crides al marge d'algunes relacions, que resumeixen en un mot el seguiment que la *Barracelleria* ha fet de la denúncia del dany.
3. *chiobar*: 'lligar dos bous pel coll' (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).

[7]

Die 2 *novembris*

(Corbia)[4]

Antoni Corbia, un marró.

(pagat)

[f. 3*v*]

[8]

Die 7 *novembris*

(barranchelus)

Los barranchelus entíman a Antoni Sanna que vagia a veure lo sou cavall que és mort al riu de Piconi.

[9]

Die 13 *novembris*

(Ferrichoni)

Antiogu Ferrichoni, un bou de las Voltas.

(op*osisi*ó, p*er* no haver entregat)[5]

[f. 4*r*]

[10]

[Die 13]

(Corbia)

Ant*on*i Phelip Corbia, un martell.

(op*osisi*ó)

[11]

(barranchel·lus)

Los dits barranchel·lus entíman a Agustí Piredda que chiòbia bé los bous.

[12]

(barranchelus)

Los dits entíman a Antoni Sanna per los bous.

[13]

(Antoni)

Antoni lo que fa la vigna de Salvador Escotto, lo cavall.

(op*osisi*ó)

[f. 4*v*]

4. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
5. Cal entendre *per no haver entregat [lo bulletí]* a la *Barracelleria*.

[14]

(barranchelus)

Los barranchel·lus entíman a Antoni Carbone que lo seu cavall és malalt en lo Padro.

[15]

Als 16 de *novem*bre

(Símula)[6]

Antoni Símula, dayñ de sinch carretas de ordi mengiat en lo sou[7] salt.

(pagat)

[16]

Als 17 *novem*bre

(Peana)

Antoni Peana, lo[8] cavall que li falta.

[f. 5*r*]

[17]

Dit dia

(Cusseddu)[9]

Agustí Cusseddu, quinze embuts[10] de ordi ab lo sach de tela pres del salt.

(pagat)

[18]

Die 20 *novembris*

(Sanna)

Antiogu Sanna, dayñ de lli y rampons de figa y brucadas.

[19]

Los barranchelus entíman a Ant*on*i Peana perq*uè* vagia a pendre-se lo cavall que és en S*an*ta Cathelina.

[f. 5*v*]

[20]

Die 27 *novembris*

(Melis)[11]

Andria Melis, dayñ de rabassas.

(op*osisi*ó)

(pagat)

[f. 6*r*]

6. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
7. *sou*: cf. «lo seu cavall» a la relació anterior ([4.14]). Al f. 4*r* «los seus bous», «lo sou cavall»; al f. 4*v* «los sous bous», tot de la mateixa mà.
8. *lo*, corregit damunt la var. ant. dubtosa «un».
9. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
10. *quinze embuts*: var. ant. ratll. «dos embuts».
11. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

[21]

Die 30 *novembris*

(Corbia)

Antoni Phelip Corbia, dayñ de magranas.

[22]

Dit dia

(Símula)[12]

Antoni Símula, dayñ de ordi.

[23]

(Quessa, rustalla)

Antoni Quessa, rustalla, tres ampels.

(pagat)[13]

[24]

Die prima decembris

(Símula, 1 r*aser* form*en*t)[14]

Juan M*ari*a Niolu y Joseph Deyola fan rela*ssi*ó haver estimat dayñ de dos migianas de ordi[15] en lo salt de Antoni Símula fet de bous.

[f. 6*v*]

[25]

Als 8 *desem*bre

(Pira)

Andria Pira, tres abras de poma y quatre plantons.

[f. 7*r*]

[26]

A*ls* 9 *desem*bre

(Símula)[16]

Antoni Símula, dayñ de ordi en la sua llaurera.

[27]

Dit dia

(Símula, 2 r*asers* ordi)[17]

Joseph Deyola y J*uan* M*aria* Niolu fan relassió haver estimat dayñ de dos rasers de ordi en la llaurera de Antoni Símula fet de bous.

(pagat)

12. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
13. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
14. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
15. *ordi*: var. ant. «form.^{t}», per «form*en*t».
16. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
17. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

[28]

Die 10 *predictorum*

(Caputu)

M*estr*e Antoni Caputu, lo cavall que li falta.

[f. 7*v*]

[29]

Die 13 *decembris*

(barranchelus)

Los barranchelus entíman a Antiogu Deledda perquè vagia a pendre lo sou bou que és mort al costat de la tanca de Carrion.

[30]

Die 17 *decembris*

(Mannu)[18]

Andria Mannu, dayñ de cavalls en lo ort.

(pagat)

[31]

(Ferrichoni)[19]

Antiogu Ferrichoni, dayñ de form*en*t y lli.

[32]

Dit dia

(Ferrichoni, lli)[20]

Joseph Deyola y Juan M*ari*a Niolu fan relassió haver estimat dayñ de quatre daenas y migia de lli en lo salt de Antiogo Ferrichoni.

[33]

Die 18 *decembris*

Lo s*egno*r archipreste, un marró del salt.

[f. 8*v*]

[34]

[20 desembre]

(Demontis)

M*estr*e Antiogo Demontis, dos marrons de dins del cup.

18. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
19. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
20. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[35]

(Nugues)

Antoni Nugues, un marró del viradorgiu.[21]

[36]

Die 22 *decembris*

(Mannu)[22]

Andria Mannu, dayñ de naps, cols y altra ortalísia.

(pagat)

[f. 9*r*]

[37]

[Die 23 *decembris*]

(Ferrichoni)

Andria Ferrichioni, dayñ de form*en*t en la sua llaurera.

[38]

Als 27 *desem*bre

(Uras)

Antoni Uras, dayñ de form*en*t y de lli.

[f. 10*r*]

[39]

[Als 3 de giener 1699]

(Salaris)

Antoni Salaris, nou matas de cart.

[40]

(Pàtria)

Antoni Pàtria, dayñ de lli y fondus.

[41]

Dit dia [4 gener]

(Melas)

Andria Melas, dayñ de form*en*t.

[f. 10*v*]

21. *viradorgiu*: 'terreny marginal d'un camp de conreu' (vegeu-lo a § 2.II. «Noms de la terra»).
22. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

[42]

Dit dia [6 gener]

(ardiaca Olives)

Lo r*ever*ent ardiaca Olives,[23] tarongias, llimó y magranas en lo giardí.

[43]

Dit dia

(Ferrichoni, form*en*t)

Los dits[24] fan relassió haver estimat dayñ de deu carretas de form*en*t en lo salt de Andria Ferrichoni fet de bous.

[f. 12*r*]

[44]

Als 12 de giener

(Melis)

Armiti[25] Melis, dayñ de form*en*t, ordi y lli en la giaga.

[45]

Dit dia

(Pitalis, lli y form*en*t)[26]

J*uan* Maria Niolu y Joseph Deyola fan relassió haver estimat dayñ de sinch daenas de lli a mortu en la llaurera de Àngel Pitalis, compresas dos[27] que tenían estimat estos dias passats, y nou embuts de llavor; y axí bé tenen estimat una migiana de form*en*t fet de vacas.

(pagat)

[46]

Dit dia

(An*toni* Melis, ordi, form*en*t y lli)

Los dits Niolu y Deyola tenen estimat dayñ de tres migianas de ordi y dos carretas de form*en*t, dos daenas de lli a mortu y set embuts de llavor en la llaurera de Antoni Melis fet de vacas.

[f. 12*v*]

[47]

Die 13 *january*

(Pira)

Àngel Pira, entima dayñ de form*en*t y ordi.

23. *Olives*: cf. «ardiaca Olivas» ([4.58]), d'una altra mà.
24. *Los dits*: per «Juan Maria Niolu y Joseph Deyola».
25. *Armiti*: deformació de *Demetri*, com «Dermiti» ([19.391]), amb metàtesi, i com *Ormiti* («Ormiti Tola», al f. 5*r*) i *Armitru* («Armitru Fadda» [1.6]). Veg., en aquest mateix registre, «Deometri Melis» (f. 6*v*) i «Deomitri Melis» (f. 32*v*). Cf. el sard *Demètriu*, que recull el DUSI dins els «Nominis proprius».
26. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
27. *dos*: var. ant. ratll. «las».

[48]

(Salaris)

Antoni Salaris, dayñ de set maras de cart.

[49]

Dit dia

(Pira, form*en*t y ordi)

Joseph Deyola y Juan Maria Niolu tenen estimat dayñ de sis carretas de form*en*t y tres migianas de ordi en la llaurera de Àngel Pira fet de vacas.

[f. 13*r*]

[50]

Dit dia

(Cusseddu, form*en*t y ordi)

Lo dit Spano[28] axí bé té estimat, de dit consentim*en*t,[29] dayñ de un raser de form*en*t y tres migianas de ordi en lo salt de Agustí Cusseddu fet de vacas.

[51]

Die 15 *predictorum*

(barranchelus)

Los dits barranchelus entíman a Àngel Pira lo sou bou malalt en la vigna de Càrvia de m*estr*e Antoni Caputu.

[f. 13*v*]

[52]

Als 12 de giener

(Ferrichoni, form*en*t)[30]

Los dits Niolu y Deyola tenen estimat dayñ de una migiana de form*en*t en lo salt de Antiogu Ferrichoni fet de vacas.

[53]

Dit dia

(Ferrichoni, form*en*t)

Los dits tenen estimat dayñ de sis carretas de forment fet de vacas y dos carretas axí bé de form*en*t fet de cavalls en lo salt de Andria Ferrichoni.

[f. 14*r*]

[54]

Als 21 de dit

(Ferrichoni)

Andria Ferrichoni, dayñ de form*en*t.

28. *Lo dit Spano*: per «Fiorensu Spano».
29. *de dit consentiment*: per «de consentim.t de dits Barranchelus».
30. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[55]

(Ferrichoni)[31]

Antiogu Ferrichoni, dayñ de form*en*t.

[56]

(Nugues)

Antoni Nugues, un bou que li han mort los barranchelus.

[57]

(Bal·lul·la)

Antoni Bal·lul·la[32] dayñ de sarm*en*t, un abra de pera, dos abras de figa y una castagna.[33]

[58]

Als 22 de dit

(Ardiaca)

Lo r*ever*ent ardiaca Olivas, lo cavall que li falta de la vigna.

[f. 14*v*]

[59]

Dit dia [25 gener]

(Quessa)

Antoni Quessa, quatre ampels, un sep, dayñ de bardissas y sis bàrrius de sarm*en*t.[34]

(pagat)

[f. 15*v*]

[60]

Dit dia [6 febrer]

(Demontis)

M*estr*e Antiogu Demontis, un abre de présach y onze matas de clavells.

[61]

(Pira)[35]

Àngiel Pira, dayñ de form*en*t en la vigna.

[62]

Die 8 *predictorum*

Los barranchel·lus entíman a Àngel Pira perquè vagia a se pendre lo sou bou que és caigut en la contonada de Rugiu, y si mor va per son compte.

[f. 16*r*]

31. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
32. *Bal·lul·la*: aquest cognom no consta al DCS ni a Pittau (1990). Podria tractar-se d'un malnom, a partir del nuor. *ballullu* [bal'lullu] (DES, *s. v. lolloi*, 1). Cf. «Balul·la» ([7.5] i [19.189]).
33. *castagna*: llegiu *castanya* 'recipient per a aigua' (veg. n. 40).
34. La relació duu el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
35. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[63]

Als 9 de febrer

(Pira)[36]

Àngel Pira, dayñ de form*en*t en la sua vigna.

[64]

Dit dia [10 de dit]

(Patria)

Juan Maria Are té estimat en la vigna de Antoni Pàtria sinch seps tallats en mitg escut.

[f. 16*v*]

[65]

Dit dia [15 febrer]

(Ferrichoni)

Josep Deyola y Matheu Deyola tenen estimat dayñ de tres rasers de form*en*t y una migiana de ordi en S*a*nt March de Andria Ferrichoni fet de eguas.

[66]

Intíman los barranchelus a Antoni Ignàs Canu que se prènguia lo bou que és malalt.

[f. 18*r*]

[67]

Dit dia [24 febrer]

(Satuona)

Antoni Satuona, un bou que li falta.

[68]

Dit dia

Los barranchelus entíman a Agustí Maniga perquè vagia a veure dayñ que han fet las suas vacas.

(op*osisi*ó lo dit Màniga)

[f. 18*v*]

[69]

Als 28 dit

Los barranchelus entíman a Antoni Peana perquè se tinga conte lo sou bou, que si mor va per son compte.

[70]

Los dits barranchelus intíman a Antoni Naitana perquè se tinga compte lo cavall que va per las vignas, y si lo màtan va per son compte.

[f. 19*r*]

36. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[71]

Als 6 marts

(Melas)

Andria Melas, dayñ de form*en*t.

[72]

Als 7 de dit

Los barranchelus intíman a Agustí Màniga perquè vagia a veure dayñ de form*en*t en Pilibertu.

[73]

Dit dia

(Ferrichoni)

Los dits Sanna y Deyola tenen estimat dos rasers y mitg de form*en*t y tres rasers de ordi en lo salt de Andria Ferrichoni fet de eguas.

[f. 19*v*]

[74]

Dit dia [10 març]

Los dits barranchelus intíman a Agustí Màniga y a Antoni Màniga que vàgian a veure dayñ en Sant March.

[75]

(Pinna)

Los dits barranchelus intíman a Antoni Pinna per un bou flach, que va per son compte.

(op*osisi*ó)

[76]

(Murru)

Andria Murru, una bístia negra que li falta.

[f. 20*r*]

[77]

Als 11 dit

(Pira)

Àngel Pira, dayñ de form*en*t en la sua vigna.

[78]

Als 12 dit

(Salaris)

Antoni Salaris, doze matas de cart y dos maras.[37]

[f. 20*v*]

37. Enteneu *mares (de card)*.

[79]

Als 22 dit

(Corbia)

Antoni Phelip Corbia, sixanta brocadas y dayñ de lli en las vignas.

[80]

(Pira)

Àngel Pira, lo cavall que li falta.

[81]

(Buddiolu)[38]

Anna Gràsia Buddiolu, un abre de selva y un ampel de pera de l'ayñ passat.

(pagat)

[f. 21*r*]

[82]

Dit dia [24 dit]

(Màniga)

Antoni Màniga, lo cavall que li falta.

[83]

Als 25 dit

(Fenuchiu)

Mestre Antoni Fenuchiu la nit de 23 de dit mes li han pres de la casa de la vigna la tancadura de la porta y la balda, un parpal de ferru, una chiappa, una rustalla y una pudayola, dos tinells, rabassons tallats després pudada la vigna y sarment.[39]

[84]

(Pira)

Àngel Pira, intima als barranchelus que vol lo bou per traballar.

[85]

(Nugues)

Antoni Nugues, un bou que li falta.

[86]

Lo alferis Farrés, dayñ de forment en la vigna.

38. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
39. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[87]

A 26 dit

Los barranchelus intíman a Antoni Màniga que vagia a pendre lo cavall que és en Juanne Cannedu.

[f. 21*v*]

[88]

(Pinna)

Andria Pinna, un bàrriu de llegna, dos fexius de forcassus y una castagna de aigua.[40]

[89]

Als 27 dit

(Quessa)[41]

Antoni Quessa, intima als barranchelus perquè vàgian a veure dayñ de vacas en la vigna.

[f. 22*r*]

[90]

Dit dia

(Pinna)

Andria Pinna, dayñ de sarment en la vigna.

[91]

Als 29 dit

(Quessa)[42]

Juan Maria Are y Sebestià Masia tenen estimat en la vigna de Antoni Quessa dos ampels en quaranta sous, un sep en sinch sous y dos-centas vint-y-sinch brocadas a mortu a vuitina la una,[43] fet de vacas.

(pagat)

[92]

Dit dia

(Mannu)[44]

Andria Mannu, dayñ de llatugas, sebbas y altras ortalíssias.

(pagat)

40. *castagna de aigua*: llegiu *castanya* 'recipient per a aigua', que no documento amb aquesta accepció en cap recull lexicogràfic de l'alg. ni en sd. per a *castanza* 'castanya'. En cat., «botella de ventre ample, generalment petita i de vidre verdós, que es sol emprar per tenir untures i aixarops» (DCVB, *s. v. castanya*, II); també en cast. per a «vasija grande, parecida por su forma a este fruto» (DGLC, *s. v. castaña*), si bé no en registren l'accepció el DCEC (*s. v. castaña*) ni el DECLC (*s. v. castanya*). Cf. «castañas de aigua» ([11.87]), i altres lliçons a [4.57], [10.51], [16.241] i [17.165].

41. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

42. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

43. *a vuitina la una*: 'a vuit diners cadascuna' (veg. *brocada* a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»).

44. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[93]

(Melas)

Andria Melas, lo cavall que li falta.

[f. 23*v*]

[94]

Als 7 dit [abril]

(Naitana)

Antoni Naitana, dayñ de onze fexius de rabassons y sarment en la vigna intimat per m*estr*e Pera un mes en sirca.

[f. 24*v*]

[95]

Als 15 dit

(Mannu)

Andria Mannu, dayñ de farragia en lo hort del d*oct*or Tedde.[45]

(pagat)

[96]

Als 18 abril

(Niolu)

Mestre Jagu Niolu, un marró nou pres de la vigna.

[97]

Als 19 dit

(Mele)

Andria Mele, dayñ de forment en Sant March.

[98]

(Amat)

Dona Àngela Amat, dayñ de brocadas.

[99]

Dit dia

(Ferrichoni)

Joseph Deyola y Juan Maria Niolu tenen estimat dayñ de sis carretas de forment y una migiana de ordi en lo salt de Andria Ferrichoni fet de eguas.

45. La relació duu el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

[100]

Als 21 dit

Los barranchelus intíman al s*egno*r archipreste perquè chiòbia y tràvia un bou foraster ab lo natural;[46] quant no, que va per son compte.

[f. 25*r*]

[101]

Dit dia

Los dits barranchelus entíman a mestre Antoni Gironi perquè llèvia lo cavall de las vignas que fa dayñ, q*ue* si lo màtan va per son compte.

[102]

Als 29 abril

(Archipreste)

Lo r*ever*ent archipreste, un juali, un puntorgiu y la corda del cavall.

(op*osisi*ó)

[f. 25*v*]

[103]

Als 3 dit [maig]

(Demontis)

Mestre Antiogu Demontis, sinquanta-set brocadas en la vigna de Pòlliri.

[f. 26*r*]

[104]

Als 10 de maig

(Escartel·lo)

Antiogo Escartel·lo[47] intima lo potro que li falta.

[105]

Los barranchelus intíman a Agustí Màniga perquè vagia a veure dayñ en Pilibertu.

[f. 27*r*]

[106]

Dit dia [19 maig]

Los barranchelus intíman a Agustí Pais perquè tràvia y chiòbia los sous bous; quant no, van per son compte.

46. *ab lo natural*: 'bou que ja ha llaurat i ha estat sota custòdia durant un any' (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»). Al f. 39*v* d'aquest registre llegim «perquè chiòbian los bous forasters ab los naturals, y si se'n van és per son compte».

47. *Escartel·lo*: cf. *Scarteddu* (Pittau, 1990, *a. v.*), amb la terminació *-eddu* [ˈeɖɖu] equivalent, que cal relacionar amb el camp. *scarteddu* 'cistell' i *scarteddèri* 'cisteller' (DUSI, *a. v.*). No crec que es pugui tractar d'una reminiscència del llinatge català *Escart* (DCVB, *s. v. escart*, 2) → **Escartelló*.

[107]

Als 23 maig

(Demontis)

Mestre Antiogo Demontis, lo cavall que li falta.

[108]

Als 24 dit

(Màniga)

Antoni Màniga, lo cavall que li falta de Sant March.

[f. 28*v*]

[109]

Dit dia [31 maig]

(Rugiu)

Juan Maria Are y Sebestià Masia fan relasió haver estimat en la vigna del nob*le* q*uònda*m don Antoni Rugiu en Càrvia dayñ de dos-çentas[48] [f. 29*r*] y seze brocadas vivas y sixanta-sis mortas fet de bous.

[f. 29*r*]

[110]

Die prima junii 1699

(Quessa)[49]

Los dits Sebestià Masia y Juan Maria Are tenen estimat en la vigna de Antoni Quessa dayñ de dos-çentas brocadas mortas y sinquanta brocadas a migiania fet de bous y cavalls.

(pagat)

[111]

Als 2 dit

(Demontis)

Mestre Antiogo Demontis, dayñ de fava.

[f. 29*v*]

[112]

Als 13 dit [juny]

Los barranchel·lus intíman a Antoni Ignàs Escano perquè chiòbia.

[f. 30*r*]

[113]

Als 16 dit

(Manca)

Antoni Manca, dayñ de favas en lo sou salt.

[f. 31*r*]

48. *dos-çentas*: repetit al f. 29*r*.
49. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[114]

Als 25 dit

(Mannu)[50]

Andria Mannu, una bístia pregnada ab un borricu detràs.

(pagat)

[f. 32*r*]

[115]

Als 27 juyñ

(Pitalis)

Àngel Pitalis, dayñ de forment en la sua llaurera.

[116]

Als 28 dit

(Pitalis)

Josep Deyola y Matheu Deyola tenen estimat en lo salt de Àngel Pitalis nou carretas de forment fet de bulu.

[117]

(Símula)

Antoni Símula, dayñ de forment y ordi en lo salt.[51]

[118]

(Demontis)

Antoni Demontis, dayñ de brocadas y mitg abre de figa.

[f. 32*v*]

[119]

Als 29 juyñ

Los dits barranchelus intíman a Fran*cis*co Màniga que vagia a veure dayñ de porchs en la llaurera de Antoni Símula de forment y ordi.

(op*osisi*ó)

[f. 33*r*]

[120]

Als 4 dit [juliol]

(Carboni)

Antoni Carboni, dayñ de forment en Piliberrtu.

50. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
51. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[121]

(Símula)[52]

Antoni Símula, sinch mannas de ordi.

(pagat)

[f. 33*v*]

[122]

Als sinch juliol

(Carboni)

Joseph Deyola y Juan Maria Masia tenen estimat en lo salt de Antoni Carboni sinch rasers y mitg de forment a mortu fet de bous.

[123]

Als 7 dit

(Ferrichioni)[53]

Antiogu Ferrichoni dos bàrrius de forment mengiat y tres mannas arrobadas.

[f. 34*r*]

[124]

Al[s] 8 juliol

(Carboni)[54]

Antoni Carboni, dayñ de barracoch.

(pagat)

[f. 35*r*]

[125]

Als 11 juliol

(Mannu)

Andria Mannu, dayñ de figas.

(pagat)

[126]

Als 12 dit

(Símula)[55]

Antoni Símula, deu mannas de ordi.

(pagat)

52. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
53. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
54. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
55. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

[127]

(Quessa)

Antoni Quessa, dayñ de brocadas y fondus.

[f. 35*v*]

[128]

Die 12 juliol

(Farina)

Agustí Farina, dayñ de pera muscarella, barracoch, ordi, guixas y mel·las.

[f. 36*r*]

[129]

Als 13 juliol

(Símula)

Antoni Símula, dayñ de ordi y un raser de forment.

[130]

Als 14 juliol

(Mannu)[56]

Andria Mannu, dayñ de figas y sebbas.

(pagat)

[131]

(Sanna)

Antoni Sanna, quinze mannas de forment.

[132]

(Tedde)

Lo d*oct*or Antoni Tedde, dayñ de brocadas en la vigna de Sant Agustí fet de bous.

[f. 36*v*]

[133]

[Als 15 juliol]

Los dits barranchelus intíman a don Alonso Benardo que té un bou malalt.

[134]

Als 16 juliol

(Pinna)

Antoni Pinna, dayñ de poma.

56. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

[135]

Als 17 dit

(Símula)

Antoni Símula, quatre bàrrius de ordi.

(op*osisi*ó)

[136]

(Carboni)[57]

Antoni Sanna Carboni, dayñ de poma y b[a]rracoch.

(pagat)

[f. 37*r*]

[137]

Als 20 juliol

(Sanna)

Antoni Àngel Sanna, dayñ de cagnas.

[f. 37*v*]

[138]

Dit dia [23 juliol]

(Vaxel·lu)

Antoni Vaxel·lu, dayñ de figa y un bras tallat.

[139]

Als 26 dit

(Sanna)[58]

Antoni Sanna, dayñ de poma y pruna.

(pagat)

[f. 38*r*]

[140]

Als 26 juliol

(Capurru)

Mestre Antoni Capurru, dayñ de figas y furcassus.

[141]

(Archipreste)

Lo r*ever*ent archipreste, dayñ de poma, mel·las, pruna y peras.

(op*osisi*ó, per quant al demaití és anat lo criat y a la tarde la mara de Berthomeu y se han acullit la fruita)

57. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.
58. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

[142]

(Mannu)

Andria Mannu, dos bístias que li fàltan.

(op*osisi*ó)

[f. 38*v*]

[143]

Als 27 juliol

(Amat)

Dona Àngela Amat, un abre de pera.

[144]

Als 30 dit

(Gironès)

Lo d*oct*or Agustí Gironès, dayñ de figas y peras en la Escaleta y peras de Vessus.

(op*osisi*ó)

[145]

(Corbia)

Antoni Phelip Corbia, una bístia femella que li falta.

[f. 39*r*]

[146]

Als 2 de agost

(Símula)[59]

Antoni Símula, 48 manolls de lli y dayñ de llantia de la vigna.

[147]

Als 5 agost

(Escano)[60]

Antoni Escano, figas, peras y quinze manolls de lli.

(pagat)

[148]

Als 6 dit

(Carboni)

Antoni Carboni, dayñ de pruna y figas.

[f. 39*v*]

59. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
60. Segueix el signe «+» de «pagat», afegit posteriorment.

[149]

Al 9 agost

(Olives)

Lo r*ever*ent ardiaca Olives, dos sistellas de figas.

[150]

(Sannia)

M*estr*e Andria Sannia, dayñ de síndrias.

[151]

Als 10 dit

(Archipreste)

Lo r*ever*ent archipreste, dayñ de doze massus de siurons.

[f. 40*r*]

[152]

Als 16 agost

(Tedde)

Lo d*oct*or Antoni Tedde, dayñ de muscatell.

[153]

Al 20 dit

(Murgia)

Antoni Ignàs Murgia, dayñ de síndrias y peras.

[f. 40*v*]

[154]

(Pira)[61]

Àngel Pira, dayñ de malons.

[155]

Als 23 agost

(Pira)[62]

Àngel Pira, dayñ de síndrias y peras.

[f. 41*r*]

[156]

Als 28 dit

(Caval·leri)

Andria Caval·leri,[63] dayñ de muscatell y giró.

61. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
62. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
63. Adaptació en sd. del cat. *cavaller* (Pittau, 1990, *s. v. Cavalleri*). Cf. «Cavaleri» a [6.23].

[157]

(Tedde)

Lo d*oct*or Antoni Tedde, dayñ de sinquanta-vuit budronis de muscatell.

[158]

Als 30 dit

(Deyana)

Antoni Deyana, dayñ de síndrias.

[159]

Als 30 dit

(Símula)[64]

Antoni Símula, dayñ de lli y mel·las.

[160]

Als 31 agost

(Manca)

Antoni Manca, dayñ de mel·las.

[161]

(Murgia)

Antoni Ignàs Murgia, dayñ de pomas.

[f. 41*v*]

[162]

Als 3 *setem*bre

(Corbia)

Antoni Phelip Corbia, dayñ de raïm, brocadas, pomas, peras, un abre de pruna y moscatell de la vigna de S*a*nt Agustí.

[f. 42*r*]

[163]

Als 7 *setem*bre

(Sanna)

Antoni Sanna Carboni, dayñ de pomas.

[164]

Als 14 *setem*bre

Los barranchelus intíman al r*evere*nt archipreste perquè tràvia y chiòbia los bous forasters.

[f. 42*v*]

64. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[165]

(R*ever*ent archipreste)

Lo r*ever*ent archipreste, dayñ de muscatell en la vigna de la Escaleta y dayñ de raïm mengiat de cavalls en la vigna de Pòlliri.

[166]

Als 16 *setem*bre

(Màsala)

Antoni Màsala, dayñ de raïm.

[f. 43*r*]

[167]

Als 20 *setem*bre

(Murru)

Andria Murru, dayñ de raïm.

[168]

Als 24 dit

Antoni Màsala, dayñ de raïm.

[f. 43*v*]

[169]

Als 25 *setem*bre

Los dits barranchelus intíman al r*ever*ent archipreste perquè tràvia y chiòbia.

[170]

Als 27 *setem*bre

(Caval·leri)

Andria Caval·leri, dayñ de raïm y cagna.

[REGISTRE 5]

[ASCA 864/2]

Registre dels day[ns que se van] acusant a la esquad[ra dels] barrachells
de Agustí Màniga en lo ayn 1701.

Alguer[1]

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Als 8 *octu*bre 1701

(Fatachu)

Agustina Fatachu, dayn de bous a la sua viña.

[2]

(Corbia)

Antoni Phelip Corbia, dos-cents [budronis][2] de raïm.

[3]

Als 30 *octu*bre

(Solinas)

Antoni Solinas, un bou que li falta del Padru.

[4]

Als 10 *novem*bre

(Pane)

Ant*oni*o Pane, un bou que li falta del Padru.

[5]

Als 12 *novem*bre

(Símula)

Antoni Símula, sinch enfirquiduras dayn de bous.

[6]

Als 19 *novem*bre

(Màsala)

Agustí Màsala, una gaveta que li han pres de la viña.

1. Manca un bocí de paper a l'original.
2. Manca un bocí de paper a l'original.

[7]

Als 25 *novem*bre

(Farina)

Agustí Farina, un bou que li han esarquilat;[3] y los barrachels intíman que per tot lo die de vuy hatgia de portar lo bou a fer la revista, q*ue* si no, corri per son compte.

[8]

Als 30 de *novem*bre

(Delogu)

Andria Delogu, lo cavall q*ue* li falta de la Taulera.

[f. 1*v*]

[9]

Als 8 *desem*bre

([Tedde][4])

Lo d*oct*or Antoni Tedde, una tina y un tinell que li falta de la viña de S*ant* Juan.

[10]

Dit die

(Demontis)

M*est*re Antiogu Demontis, tres ampels de pera y dos d*e* poma.

[11]

Als 13 *desem*bre

(Murru)

Andria Murru, dayñ en la llaurera.

[12]

Als 14 dit

Juan Canu y Fiorençu Spano han estimat en lo salt de d*on* Garau que fa Andria Murru dayn de set carretas de form*en*t fet de bous domats.

[13]

Dit die

(Demontis)

M*est*re Antiogu Demontis, dos plantons y una mata de clavells.

3. *esarquilat*: 'amb la lligassa de les potes tallada', del log. *isarchilare* 'tallar els garrons d'una bèstia' i, per ús metonímic, 'tallar la lligassa de les potes', derivat de *archilare* (o *aschilare*) 'immobilitzar una bèstia amb una lligassa a les potes mentre pastura', «dicesi delle bestie da soma quando si allacciano i piedi di davanti, ed uno di dietro con quello di davanti» (VSI[2], *s. v. aschilàre*), del log. *archile* [ar'kile] o [as'kile] «piegatura del ginocchio, poplite», «curvatura interna del ginocchio delle bestie» < ll. ARCU (DES, *s. v. arkíle*; VSI[2], *s. v. aschìle*). Cf. el sass. *archirà* 'pasturar' (VDS, *s. v. archirà*; VISAM, *s. v. impastoiare*). Veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar».

4. Manca un bocí de paper a l'original.

[14]

Als 20 *desem*bre

(Cosseddu)

Agustí Cosseddu, dos marrons, 4 embuts de form*en*t y una sembradora.

[15]

Als 24 *desem*bre

(Salaris)

Antoni Salaris, dayñ de olivas y lleña en la viña.[5]

[f. 2*r*]

[16]

Als 4 gener 1702

(Delogu)

Andria Delogu, una chapa que li han pres de l'hort.

[17]

Als 9 gener

(Sanna Carboni)

Juan Canu y Baquís Pugioni han estimat en lo salt de Ant*oni* Sanna Carboni dayñ de una mitgiana de form*en*t.

[18]

Dit die

(Símula)

Antoni Símula, una mitgi[a]na de form*en*t ab lo sach de tela nou y una timona.

[19]

Als 9 dit[6]

(Sanna Carboni)

Antoni Sanna Carboni, dayn d*e* form*en*t en la llaurera.

[20]

Als 24

(Solinas)

Antoni Solinas, dayñ en la casa de un embast que li han pres, dos barrals, un cannau[7] y una pàrmina.[8]

5. A l'original segueix la datació «Als 26 Xbre», a tall d'inici d'una relació que no fou redactada.
6. *Als 9 dit*: corregit damunt «A 9 gener», dubtós.
7. *cannau*: 'corda de cànem' (DCA, *s. v. canau*), del log. *cannau* [kan'naw] 'íd.' (DES, *s. v. kánnabu*).
8. *pàrmina*: 'corda de margalló', del log. *pràmmina* 'margalló' i «trefolo per far le corde ed anche la corda stessa» < PALMICIUS + sufix *-ínu* (DES, *s. v. pálma*, 1). Cf. les relacions [6.54] i [9.38], i veg. *palma* a § 2.III.4.2. «Noms del cep, les plantes d'horta i altres».

[21]

Dit die

(Gironès)

Lo d*oct*or Agustí Gironès, dayñ de lli fet de vacas [f. 2*v*] en la Escaleta y tres portells que li han obert, que ha gastat a tancar-lo tres giornadas.

[f. 2*v*]

[22]

(Pira)

Als 30 giener

Antoni Pira, dayn de form*en*t en lo salt.

[23]

Als 3 febrer

(Pira)

Baquís Pugioni y Juan Canu han estimat en lo salt d*e* Antoni Pira dayñ d*e* dos carretas d*e* form*en*t, segons relació, [fet] d*e* bous.[9]

[24]

Als 8 febrer

(Ogiano)

Antoni Ogiano, dayñ en la sua llaurera.

[25]

Als 13

(Carboni)

Antoni Sanna Carboni, dayñ de form*en*t en lo salt.

[26]

Als 9 febrer

(Ogianu)

Juan Canu y Fiorençu Spanu han estimat en lo salt de Antoni Ogianu dayñ de sis carretas de form*en*t fet de bous domats y dayñ de deu carretas de form*en*t als deu de giener; y dexaren d*e* dar llavors la relació per no haver tingut lo diner, segons relàtan.

[27]

Als 14 febrer

[f. 3*r*]

(Sanna Carboni)

Juan Canu y Baquís Fiorençu Spano han estimat en lo salt de Antoni Sanna Carboni dayñ de quatre raers de form*en*t fet d*e* vaccas.

9. *de bous*: afegit posteriorment.

[28]

Als 27 febrer

(Sanna)

Andria Sanna, dayñ d*e* rabaças en la viña.

[29]

Dit die

(Simó)

Agustí Simó, dayñ de llantias y de ordi.

[30]

Als 18 març

(Mannu)

Lo d*oct*or Antoni Mannu, dayñ d*e* una daena de lli.

[31]

(Salaris)

Ant*oni* Salaris, la tancadura d*e* la porta de la casa, quinze cèrcols de tinas, tres dogas d*e* cup de ollastre, l'astanga de la prença de oli,[10] dos cañisos y sarm*en*t, sens perjudici de altro dayñ q*ue* pot haver-i en d*it*a casa de la viña.[11]

[f. 3*v*]

[32]

Als 24 març

(Delogu)

Andria Delogu, dayn de planta de llatuga y carchofa.

[33]

Dit die

(Matana)

Mestre Alexi Matana, quatra palmas que li han pres de la viña de S*anta* Ana.

[34]

Al[s] 29[12] abril

(Ferrichoni)

Andria Ferrichoni et Mela,[13] un parell d*e* travas q*ue* li han pres de ferru dels peus del cavall.

10. Al ms. només arribo a llegir «ol...», a causa del mal estat del paper per l'acidesa de la tinta.
11. Relació en molt mal estat a causa de l'acidesa de la tinta.
12. Lliçó dubtosa, amb un «2» molt clar més un «9», que sembla afegit.
13. Ms. «etmela».

[35]

Als 20 abril

(Corbia)

Antoni Phelip Corbia, dayñ de sarm*ent* en S*ant* Agustí.

[36]

Als 2 d*e* maig

(Bal·lul·la)

Antoni Bal·lul·la, dayñ de lli en lo salt de l'Archipreste.

[37]

Als 12 dit

(Riu)

Antoni Deriu, lo cavall q*ue* li falta de la viña.

[38]

Als 10 maig

(Pionço)[14]

Gaví Solinas y Antoni[15] Sequi fan relació haver estimat en la viña [f. 4*r*] del d*oct*or Antoni Pionço dayñ de dos mil set-centas quaranta-y-sinch brocadas a migiania, y endurrucadas,[16] com són bessas mestras de poda, set-centas y sinc, fet de bous. Y dit Pionço intima dit dayñ dient[17] és de bous de la giua.[18]

[f. 4*r*]

[39]

Als 17 maig

(Sanna)

Antiogu Sanna, la sotana q*ue* han pres del fill de dins d*e* la viña.

[40]

Als 22 dit

(Quessa)

Antoni Quessa, dayñ d*e* brocadas en la sua viña.

[41]

(Diana)

Antoni Diana, dayñ de brocadas.

14. Afegit al marge dret del f. 4*r*.
15. Mot dubtós, a causa de l'acidesa de la tinta, tal vegada «Ventura».
16. *endurrucadas*: ms. «endurucadas», amb el mot partit en dues ratlles: «endu- / rucadas», cosa que explicaria l'error inadvertit. Variant de *enderrocades*, amb assimilació vocàlica.
17. Mot dubtós.
18. Relació molt malmesa a causa dels efectes corrosius de la tinta.

[42][19]

Die 6 de agost

(Sanna)

Lo mag*nífi*ch Antiogo Sanna, dayn de peras en la sua vigna, mel·las y figas.

[43]

(Demontis)

Antiogo Demontis, dayñ de prunas en la vigna de Santa Anna.

[f. 4*v*]

[44]

(Demontis)

M*estr*e Antiogo Demontis, dayn de poma y pruna.

[45]

Die 16

(Masia)

Juan Masia, dayn de pera, pruna, figa y poma.

[46]

Dit die

(Corbia)

Lo mag*nífi*ch Ant*oni* Phelip Corbia, peras, pomas y prunas.

[47]

Die 22

Antoni Gaví Sanna, poma, pruna y síndria.

[48]

Die 23

Antiogo Demontis, poma.

[49]

Dit die

Lo conceller ters, muscatell y giró.

[50]

Die 26

Andria Usay, un bou.

19. A partir d'aquesta relació canvia la mà, la mateixa que la del registre 3.

[51]

Die 30

Armiti Tola, muscatelló y muscatell d*e* las espal·leras[20] de foras del giardí.

[52]

Dicto die

Antoni Ignàs Murgia, peras y pomas.

[53]

Die 3 *setem*bre

Andria Caval·leri [...] y [...][21] del cavall.

[54]

Die 8

Ant*oni* Símula, dayn de raÿm.

[55]

Die 13 *setem*bre

Antiogo Demontis, la pansa.

[f. 5*r*]

[56]

Die 25

Antoni Acca, dayn de raÿm.

[57]

Die 27

Antoni Naytana, pansas, raÿm de tall y présach.

[58]

Andria Melis, lo cavall.

20. Llegiu *espatleres* 'fileres, rastelleres'.
21. L'acidesa de la tinta ha fet saltar part del text, il·legible en aquest punt.

[REGISTRE 6]

[ASCA 297, ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Als 7 maig 1706

(Delogu)[1]

Andria Delogu, dayn d*e* carchofas.

[2]

(Carboni)

Ant*oni* Carboni, un bou q*ue* li falta del Padro als 28 d*e* maig.

[3]

Als 3 juliol

(Pitalis)

Àngel Pitalis, dayn d*e* doze mannas d*e* ordi y nou mannas de form*en*t.

[4]

(Niolu)

Antoni Agustí Niolu, un barri d*e* ordi.

[5]

(Melis)

Andria Melis, dayn d*e* ordi.

[6]

(Bal·lul·la)[2]

Antoni Bal·lul·la, dayn d*e* ordi.

[7]

Als 18 juliol

(Defenu)

Antoni Defenu, dayn d*e* pera camusina, rabassons, brucadas y raïm.

[8]

Als 27 juliol

(Tedde)

D*oct*or Ant*oni* Tedde Querenti, dayn d*e* figa en la Escaleta.

1. Mot escrit al marge dret, a tall de crida de la identitat —generalment el cognom— del denunciant, fórmula que anirem trobant adesiara. En aquest primer foli, aquestes anotacions són totes al marge dret; als altres folis, a l'esquerre, com és habitual.
2. Cf. «Balul·la» ([7.5]).

[9]

(Màsala)

Agustina Màsala, dayn d*e* pera y pruna.

[10]

Als 28 juliol

(Tedde)

D*oct*or Antoni Tedde Querenti, dayn d*e* pruna francesa.

[11]

(Galisai)

Antoni Galisai, dayn d*e* peras.[3]

[12]

Als 10 agost

(Archipreste)

Lo r*ever*ent archipreste, dayñ d*e* pruna, pera saïna y raïm. Los barrachells fan oposisió.

[13]

Als 14

(Farina)

Agustí Farina, dayn d*e* moscatell en la viña de d*o*n Simó Olives de la Tana dels Machionis.[4]

[f. 1*v*]

[14]

Als 16 agost

(Ferrichoni)

Andria Ferrichoni, dayn d*e* síndria.

[15]

Als 18

(Simó)

Agustí Simó, dayn d*e* moscatell en la viña.

[16]

Als 22

(Simó)

Agustí Simó, dayn d*e* síndria y raïm.

3. La relació duu el signe «x» de «pagat» o d'«ajustat».

4. *la Tana dels Machionis*: sembla un topònim, que no reporta Caria (1993*a*); literalment per a 'cau de les guineus'. Del log. *tana* 'cova, cau' i log. sept. i sass. *mazzòni* 'guineu'. Cf. sass. *tàna di lu mazzòni* (VISAM, *s. v. volpaia*) i log. *tana de mazzone* 'cau de guineus' (VSI[2], *s. v. tana*).

[17]

(Sanna)

Lo mag*nífi*ch Antiogu Sanna intima moscatell, palop, raïm negra, en Montañés; y en la [viña] d*e* Càrbia, muscatelló.

[18]

(Niolu)

Ant*oni* Agustí Niolu, dayn d*e* moscatell de la viña d*e* Rugiu.

[19]

Als 25

(Galisai)

Antoni Galisai, dayn d*e* raïm.[5]

[20]

Als 25

(Murgia)

Lo mag*nífi*ch Ant*oni* Ignàs Murgia, dayn d*e* poma y raïm.

[21]

Als 27

(Mannu)

Andria Mannu, dayn d*e* sebba en lo hort d*e* Ladu. Los barrachells se opònan.

[22]

Als 29

(Galisai)

Ant*oni* Galisai, dayn d*e* raïm y pera.[6]

[23]

(Cavaleri)

Andria Caval·leri, dayn d*e* palop y raïm.

[24]

(Sanna)

Lo mag*nífi*ch Antiogo Sanna, dayn d*e* giró en Montanés.

[25]

Als 8 *setem*bre

(Buddiolu)

Ana Gràsia Buddiolu, dayn d*e* raïm. Los barrachells fan oposi[s]ió.

[f. 2*r*]

5. La relació duu el signe «x» de «pagat» o d'«ajustat».
6. La relació duu el signe «x» de «pagat» o d'«ajustat».

[26]

(Símula)

Antoni Símula, dayn d*e* raïm y présach.

[27]

(Galisai)

Ant*oni* Galisai, dayn d*e* raïm.[7]

[28]

Als 12 *setem*bre

(Murgia)

Ant*oni* Ignàs Murgia, 92 budronis d*e* raïm.

[29]

(Quessa)

Ant*oni* Quesa Faedda, 17 espinas d*e* càriga y 33 budronis d*e* raïm en S*ant* Lussori y 25 budronis d*e* pansal.

[30]

Als 22 *setem*bre

(Scano)

Ant*oni* Ignàs Scano, raïm y présach.

[31]

(Tedde)

Lo d*oct*or Antoni Tedde Querenti, dayn d*e* tres espinas d*e* càriga. Los barrachells se opònan.

[32]

(Sanna)

Lo mag*nífi*ch Antiogo Sanna, dayn d*e* bous, abres y seps[8] tallats.

[33]

Als 4 *novem*bre

(Sanna)

Lo mag*nífi*ch Antiogo Sanna, dayn d*e* abres y seps en las viñas d*e* Càlvia y Montañés.

[34]

Als 5 *novem*bre

(Sanna)

Dit Sanna, dayn d*e* abres y seps tallats y arrancats en ditas viñas.

[f. 2*v*]

7. La relació duu el signe «x» de «pagat» o d'«ajustat».
8. Ms. «septs».

[35]

Als 15 *novem*bre

Andria Ferrichoni, dayn d*e* ampels.

[36]

Als 16 *novem*bre

Antoni Manca de la Casa,[9] 25 bigarons y mitgias bigas y do-centas teulas q*ue* li han pres d*e* la viña.[10]

[37]

Als 17

Ant*oni* Galisai, rabassons y sarment y la porta tallada.

[38]

Als 20

Ant*oni*o Sassu, una arbada.

[39]

Als 4 *desem*bre 1706

Agustí Farina, un giuali[11] y un marró. Los barrachels se opònan.

[40]

Als 2 gener 1707

M*estr*e Ant*oni* Fenuchiu, una chapa.

[41]

Lo r*ever*ent archipreste, un cavall.

[42]

Als 8 gener

Antoni Vaxel·lu, una portadora de la casa y altras cosas.

[43]

Agustí Simó, un marró d*e* dins la casa d*e* la viña.

[44]

M*estr*e Antoni Fenuchiu, una chapeta y un marró.

[f. 3*r*]

[45]

Als 17 gener

Antoni Sanna Carboni, 3 plantons q*ue* li fàltan.

9. Veg. «Manca de la Casa» a [7.28] i [8.49].
10. La relació duu el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat».
11. *giuali*: llegiu *juali* 'jou'. Per a aquest sardisme, veg. *ju* a § 2.I. «Noms del bestiar».

[46]

Antoni Meloni, deu abres presos, tres ampels tallats y dayñ de seps.

[47]

Als 20 gener

Antoni Meloni, quatre abres presos y un ampel tallat.

[48]

Als 24 gener

Fiorenxiu[12] Spano fa relació haver estimat en lo salt de l'Archipreste de l'Estayñ dos rahers d*e* form*en*t fet d*e* bous domats, y lo ha estimat juntam*en*t ab Joan Corbia *sic referens*.

Scotto, sec*retari*.

[49]

Al 1[13] febrer d*e* 1707

Dit Fiorenxiu Spano fa relació haver estimat juntam*en*t ab Joan Cano en lo salt d*e* Agustí Cubeddu dayñ d*e* sis rahers d*e* form*en*t fet d*e* hieguas[14] *sic referens*.

Scotto, sec*retari*.

[f. 3*v*]

[50]

Als 3 febrer

Joan Cano y Fiorenciu Spano, estimadors d*e* cort, fan relació haver estimat en lo salt d*e* Agustí Cubeddu dayn de dos rahers d*e* form*en*t y una migiana de ordi fet de yeguas *sic referentes* de qu*an*t etc.

Scotto, sec*retari*.

[51]

Als 16 febrer

Antoni Caderina, lo cavall q*ue* li han escuat y treballat tres dias.

[52]

Als 7 març

Fiorençu Spano fa relació haver estimat junt ab Joan Cano dayñ d*e* dos sommas[15] d*e* form*en*t y una mitgiana *d*e ordi[16] en lo salt d*e* Sant March d*e* Agustí Cubeddu fet d*e* yeguas.

[53]

Als 8 març

Joan Cano y Fiorençu Spano fan relació haver estimat en lo salt de l'Archipreste de l'Estayn dayn d*e* tres migianas d*e* forment fet d*e* bous domats.

12. Cf. «Fiorençu» ([6.52]).
13. Llegiu *Al primer*.
14. *hieguas*: var. ant. ratll. «vacas».
15. *sommas*: log. *soma* 'mesura de capacitat de gra; raser' (DSIPL, *s. v. soma*). Cf. *somada*, que equival a 'càrrega' (Tasca, 1992, p. 27-28). Veg. § 3.3.2. «Equivalències de les mesures de capacitat i de pes».
16. *ordi*: var. ant. ratll. «forment».

[54]

Als 12 març

Agustina Màsala dos mitgestarells d*e* ordi y quinze forcassos y una pàrmina.[17]

[55]

Als 25 març

Antoni Meloni, un ampel tallat. Los barrachells se opònan.

[56]

Als 28 març

Ant*oni* Ogiano, sarment y la bardissa tallada.[18]

17. *pàrmina*: 'corda de margalló' (veg. relació [5.20], n. 8).
18. Les tres últimes relacions foren afegides al marge esquerre del foli.

[REGISTRE 7]

[ASCA 864/4]

I714

Registre dels dayns que se acúsan en la Barranchelaria de l'alferis Juan Maria Cordel·la, capità de barranchels *ut intus*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 8 maig 1714, Alguer

(Màsala)[1]

Agustý Màsala in*tim*a als b*arranchels*[2] mediant Agustý Baró que li han obert la casa de la vigna y vàgian a veure estimar lo dayñ.

(op*osisi*ó los b*arranchels*)[3]

[2]

Die 13 maig 1714

(Caria)

Antoni Caria in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna dayñ de favas en lo salt.

[3]

Dit die

(Carboni)

Antoni Sanna Carboni in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Sanna dayñ de favas en lo salt.

[4]

Die 19 *may* [*sic*] 1714

(Sassu)

Antoni Sassu in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de mel·la.

[5]

Die 29 maig 1714

(Balul·la)

Antoni Balul·la[4] in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de favas, y lo capità in*tima* lo dit dayñ a Gaví Barbal·là.[5]

1. Mot escrit al marge esquerre, a tall de crida del cognom del denunciant, fórmula que anirem trobant al llarg de tot el registre.
2. Ms. «BB», que trobarem en endavant.
3. Ms. «oppo. los BB.», afegit al marge esquerre posteriorment. Anirem trobant aquesta i altres crides al marge d'algunes relacions, que resumeixen en un mot el seguiment que la *Barracelleria* ha fet de la denúncia del dany.
4. Cf. «Bal·lul·la» ([4.57], n. 32).
5. Cf. «Barbal·là» a [7.67] i «Barbala» a ASCA 394/1, f. 1*r*. No consta al DCS ni a Pittau (1990); cf. el cat. *Barbal* (DCVB). No crec que tingui relació amb el camp. [barbuˈʎai] 'embarbollar-se' (DES, *s. v. barbul'ai*), que demanaria una grafia **Barballà*.

[6]

Die 8 juny 1714

(Garsia)

Alexandro Garsia in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de sebas.

[7]

Die 12 juyñ 1714

(Serra)

Antoni Miquel Serra in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Baró vuit fils de fava, y los b*arranchels* intíman lo dit dayñ a Juan Fois.

[8]

Die 13 juyñ 1714

(Batalla)

Antoni Batalla in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró un bou q*ue* li falta de la jua.

(o*posisi*ó)

[f. 1*v*]

[9]

Die 23 juyñ 1714

(b*arranchels* a Balul·la)

Los b*arranchels* in*tíma*n a Antoni Balulla mediant Agustý Baró que se prènguia lo bou q*ue* és malalt y va cau-cau.

[10]

Die 25 juyñ 1714

(Uddinu)

Relata Nicolau Sanna haver in*tima*t als b*arranchels* lo dit 13 de juyñ a inst*ànsi*a de Antoni Uddinu perq*uè* vàgian a veure fer revista del bou q*ue* li han tallat la llengua.

[11]

Dit die

(Sircana)[6]

Antoni Sircana in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de pruna primarenca.

[12]

Die 28 juyñ 1714

(Are)

Antoni Are in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni[7] dos mannas de form*en*t y tres de ordy.

6. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
7. *Francisco Machioni*: corregit damunt la var. ant. «lo dit Baro», amb l'article sense ratllar.

[13]

Dit die

(b*arranchels* a Ferrichioni)

Los b*arranchels* in*tíma*n a Andria Ferrichioni mediant Agustý Baró perq*uè* vagia a se pendre lo bou q*ue* té una sucorrada.[8]

[14]

Die prima july 1714

(Caria)

Antoni Caria in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni tres mannas de form*en*t.

[15]

Dit die

(Tola)

Antoni Tola in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos set mannas de form*en*t y dayñ de mel·la.

[16]

Dit die

(Cugurra)

Antoni Melis Cugurra in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Silanos sis mannas de form*en*t.

[17]

Dit die

(Scano)

Antoni Ignàs Scano in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró lo cavall que li han pres ab las travas de ferro.

[f. 2*r*]

[18]

Die p*rim*er juliol 1714

(Símula)

Agustý Símula in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de form*en*t fet de bous y tres mannas q*ue* li han pres.

[19]

Dit die

(Congiu)[9]

Agustý Congiu in*tima* als b*arranchels* mediant dit Baró dayñ de prunas y barracochs.

8. *sucorrada*: 'ferida de banya', derivat de *corro* 'banya' < nuor. [sukko'rata] 'íd.', derivat de [sukko'rare] 'ferir amb les banyes' ← log. i camp. ['koru] (DES, *s. v. kórru*). El mot no consta al DCA, però l'he registrat entre els meus informadors. Cf. l'alg. mod. *corros* 'banyes' ['korus].

9. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[20]

Die 2 juliol 1714

(Ferrichioni)

Antiogo Ferrichioni in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos un raer de form*en*t,[10] una migiana de ordi y un calderó.

[21]

Dit die

(Aritu)

Antoni Aritu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dos carretas de form*en*t.

[22]

Dit die

(b*arranchels* a Batalla)

Los b*arranchels* in*tíma*n a Agustý Batalla q*ue* vagia a sercar lo cavall de Domingo Pinna, quant no, q*ue* lo pagarà eill.

[23]

Die 3 juliol 1714

(Sannia)

M*est*re Andria Sannia in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de mel·las y pomas.

[24]

Die 7 juliol 1714

(Peana)

Antoni Peana in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de prunas.

[25]

Die 8 juliol 1714

(Tedde)

Lo d*oct*or Antoni Tedde Querenti in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Baró un abre de barracoch.

[26]

Die 9 juliol 1714

(Quessa)

Antoni Quessa in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de mel·las y figas.

[f. 2*v*]

[27]

Die 14 juliol 1714

(Peana)

Antoni Peana in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró sinch abres de pruna.

10. *forment*: var. ant. «ordi».

[28]

Die 19 juliol 1714

(Manca de la Casa)

Lo llisen*sia*t Antoni Manca de la Casa[11] in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dos abres de pruna francesa.

[29]

Dit die

(b*arranchels* a Serra)

Los b*arranchels* in*tíman* a Antoni Miquel Serra mediant Fran*cis*co Machioni perq*uè* chiòbia[12] los bous.

[30]

Die 21 juliol 1714

(Peana)

Antoni Peana in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de prunas en la vigna de Rugiu.

[31]

Die 22 juliol 1714

(Manno)[13]

Andria Manno in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de sebbas en lo hort.

[32]

Die 23 juliol 1714

(Are)

Antoni Are in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni tres mitgestarells de prunas.

(op*osisi*ó)

[33]

Die 24 juliol 1714

(Porcu)

Antiogu Porcu in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna dayñ de form*en*t.

[34]

Dit die

(Uddinu)

Antoni Uddinu in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Sanna dos mannas de form*en*t.

[35]

Dit die

(Ferrichioni)

Andria Ferrichioni in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna dayñ de form*en*t.

11. Veg. «Manca de la Casa» a [6.36] i [8.49].
12. *chiòbia*: de *txobar* 'lligar dos bous pel coll' (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).
13. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[36]

Dit die

(Balulla)

Antoni Balulla in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna dayñ de prunas y de vacas y cabras en la vigna.

[f. 3*r*]

[37]

Die 27 juliol 1714

(Sassu)

Antoni Sassu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de mel·las.

[38]

Die 30 juliol 1714

(Cappurra)

M*est*re Antoni Capurra in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de prunas y un abre tallat en Càlvia, y los b*arranchels* lo carrègan a Juan Fois.

[39]

Dit die

(Defenu)

Antoni Defenu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dos abres de pruna francesa.

[40]

Dit die

(Dequerqui)

Antoni Dequerqui Ppastor in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Baró las travas de ferro del cavall.

[41]

Die 5 agost 1714

(Miali)

M*est*re Antoni Miali in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de mel·las y pomas, y los b*arranchels* lo intíman q*ue* volen veure lo dayñ.

[42]

Die 6 agost 1714

(Caval·lery)

Andria Caval·lery in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró lo cavall q*ue* li falta del Padro.

(op*osisi*ó)

[43]

Die 8 agost 1714

(Sannia)

M*est*re Andria Sannia in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de muscatell, mel·las y peras.

[44]

Die 9 agost 1714

(B*arranchels* a Serra y Manno)

Los b*arranchels* in*tíman* mediant Agustý Baró a Antoni Miquel Serra perquè tràvia y chiòbia[14] los bous y a Juan M*ari*a Manno q*ue* se tènguia compte lo juu, q*ue* no lo volen per ser rude.

[f. 3*v*]

[45]

Die 10 agost 1714

(Amat)

Dona Àngela Amat in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró tres abres de pruna brignola.

[46]

Die dit[15]

(Sannia)

M*estr*e Andria Sannia in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de mel·las y pirastu.

[47]

Die 13 agost 1714

(Amat)

Dona Àngela Amat in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de mel·las.

(op*osisi*ó)

[48]

Dit die

(Niolu)

Antoni Agustý Niolu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró lo lly q*ue* li han pres.

(op*osisi*ó)

[49]

Die 15 agost 1714

(Tola)

Antoni Tola in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de moscatell.

[50]

Dit die

(Fadda)

Antoni Fadda in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de raïm en la vigna de Rustayñ.

14. *tràvia y chiòbia*: de *travar* 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' i *txobar* 'lligar dos bous pel coll', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).

15. Segueix, ratllat, una relació: «(Fulmina) Sebestia Fulmina in. als BB. mediant Berthomeu Silanos dayñ de moscatell, y quatre abres de Pruna».

[51]

Die 16 agost 1714

(Sassu)

Antoni Sassu in*tima* als b*arranchels* mediant dit Machioni dayñ de mel·las.

[52]

Die 17 agost 1714

(Garsia)

Alexandro Garsia in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de síndrias, y los b*arranchels* lo in*tí-ma*n a Bantine Bellone.

[f. 4*r*]

[53]

Die 20 agost 1714

(Niolu)[16]

Antoni Agustý Niolu in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna dayñ de mel·las y prunas.

[54]

Die 21 agost 1714

(Sanna)

Lo llis*ensia*t Àngel Sanna in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de palop, moscatell, giró y raïm.

[55]

Die 22 agost

(Manno)

Andria Manno in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Silanos dayñ de présach, giró y moscatell de la sua vigna.

[56]

Dit die

(Tola)

Antoni Tola in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de moscatell y giró.

[57]

Die 25 agost 1714

(Carboni)

Antoni Carboni in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de síndrias.

16. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[58]

Die 27 agost 1714

(Simó)

Agustý Simó in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró settanta-tres budronis de moscatell, seze budronis de giró, un abre de poma rosa y dos abres de présach.

[59]

Dit die

(Quessa)

Antoni Quessa Faedda in*tima* als b*arranchels* mediant dit Baró sinquanta budronis entre moscatell, giró y palop y quatre embuts de mel·las.

[60]

Die 29 agost

(Coigia)

Antoni Coigia in*tima* als b*arranchels* mediant dit Baró quaranta-sinch budronis de raïm.

[f. 4*v*]

[61]

Dicto die, Algueri

(Aritu)

Antoni Aritu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de raïm y palop.

[62]

Die 30 agost 1714

(Sanna)

Lo llisen*sia*t Àngel Sanna in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de raïm y palop.

[63]

Die 31 agost 1714

(Are)

Antoni Are in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de raïm.

[64]

Die p*ri*ma *setem*bre [*sic*] 1714

(Manno)[17]

Andria Manno in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de présach en la vigna de Pòlliry y sis malons de l'hort.

(op*osisi*ó)

17. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[65]

Die 4 *setem*bre 1714

(Simó)

Agustý Simó in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró quatre colleras petitas y una ralla[18] y divuit budronis[19] de raïm y moscatelló.[20]

[66]

Die 6 *setem*bre 1714

(Manno)[21]

Andria Manno in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos sinch melons y un sombrero de l'hort y un bàrriu de sarm*en*t, palop y altro raïm de la sua vigna.

[67]

Die 10 *setem*bre 1714

(Detory)

Antoni Detori in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de raïm y un sach de forés que li han pres, y los b*arranchels* lo carrègan a Gaví Barbal·là.

[68]

Die 13 *setem*bre 1714

(Serra)

Antoni Miquel Serra in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de raïm.

[69]

Die 14 *setem*bre 1714

(De Fenu)

Antoni de Fenu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró un abre de nous y un bras tallat.

[70]

Dit die

(Cadeddu)

Martí Cadeddu in*tima* als b*arranchels* mediant dit Baró dayñ de raïm.

[71]

Die 16 *setem*bre 1714

(Quessa)

An*toni* Quessa in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Baró tres-sents budronis de raïm.

18. *ralla*: 'ratllador'.
19. Ms. «budronir».
20. Ms. «mascatello».
21. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

[72]

Die 17 *setem*bre 1714

(Galisai)

Antoni Galisai in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de peras y raïm.

[73]

Die 20 *setem*bre 1714

(Manca)

Lo llisen*sia*t Antoni Manca in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de pansas.

[74]

Die 22 *setem*bre

(Escano)

Antoni Ignàs Escano in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Baró un bou q*ue* li falta.

[75]

Dit die

(Sanna)

Àngel Sanna in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dos abres de figa, un cannau y dayñ de raïm.

[76]

Die 26 *setem*bre 1714

(Pons)

Antoni Pons in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró un bou q*ue* li falta.

[f. 5*v*]

[77]

Die 27 *setem*bre 1714

(Tedde)

Lo d*oct*or An*toni* Tedde in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró 66 budronis de pansal.

[78]

Die 29 *setem*bre 1714

(Aritu)

Antoni Aritu in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni trenta budronis de raïm, y lo carrègan a Thomàs Melis.

[79]

Die p*ri*ma *octu*bre 1714

(Tedde)

Lo d*oct*or Antoni Tedde in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de una bóta de vy de la vigna fet de cavall.

[80]

Dit die

(Delogu)

Antoni Delogu in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna 300 budronis de raïm.

[81]

Die 2 *octu*bre 1714

(Vaxel·lu)

Antoni Vaxel·lu[22] in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna sis espinas de càriga y dayñ de raïm.

[82]

Die 3 *octu*bre 1714

(Caria)

Antoni Caria in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni 100 budronis de raïm.

[83]

Die 8 *octu*bre 1714

(b*arranchels* a Caria)

Los b*arranchels* in*tíman* a Antoni Caria mediant lo dit Machioni perquè pòrtia lo cavall per estimar-lo.

[84]

Die 12 *octu*bre 1714

(Ferrichioni)

Antiogu Ferrichioni in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni un bou negra q*ue* li falta, y lo capità lo carrega a Quírigo[23] Batalla.

[85]

Dit die

(Tola)

Antoni Tola in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de raïm y magranas.

[f. 6*r*]

[86]

Die 15 *octu*bre 1714

(Detori)

Antoni Detori in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos un bou q*ue* li falta.

22. Var. ant. «Vaxillu».

23. El DUSI dóna *Chìrigu* a la llista de «Nomis proprius», mentre que Caria (1993*a*, p. 92 i 108) alterna *Quírigo* i *Quirigo*, amb realització [kiˈriɣu].

[87]

Die 16 *octu*bre 1714

(b*arranchels* a Sassu)

A Antoni Sassu int*íman* los[24] b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni perq*uè* vagia a pendre-se[25] lo bou vermell q*ue* va cau-cau en la Figuera.

[88]

Die 17 *octu*bre 1714

(b*arranchels* a Caria)

Los b*arranchels* int*íma*n a Antoni Caria mediant Fran*cis*co Machioni que vagia a veure lo sou cavall q*ue* és mort en lo salt que faÿa[26] Fran*cis*co Fois.

[89]

Die 20 *octu*bre 1714

(Manno)[27]

Andria Manno in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos una chiapa de l'hort.

[90]

Die p*ri*ma *desem*bre 1714

(b*arranchels* a Tedde y Camandulery)

Los b*arranchels* int*íma*n al d*oct*or Antoni Tedde y a Juan Bap*tis*ta Camandulery mediant Fran*cis*co Machioni perq*uè* se agafen los cavalls, q*ue* si fan dayñ per las vignas o si[28] los arròban, no estaran obligats.

[91]

Dit die

(b*arranchels* a S*an*t Agustý)

Los b*arranchels* int*íma*n al prior de S*an*t Agustý mediant lo dit Machioni perq*uè* tràvia y chiòbia los bous, perq*uè* si los arròban o màtan, no se lis pagaran.

[92]

Die 2 *desem*bre 1714

(Mannu)

Antoni Diegu Mannu in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Machioni lo cavall que li falta de Muracasas.

(op*osisi*ó per no haver pagat)

[f. 6*v*]

24. Corregit damunt «a».
25. Ms. «pendresse».
26. Ms. «faya».
27. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.
28. L'original sembla dur «se».

[93]

Die 5 *desem*bre 1714

(S*an*t Agustý)

Lo prior de S*an*t Agustý in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos un juu q*ue* li falta.

[94]

Die 9 *desem*bre 1714

(Tola)

Antoni Tola in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni la chioba dels bous que li falta de la vigna.

[95]

Dit die

(Giero)

Antoni Giero in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de form*en*t en las bardissas de la vigna.

[96]

Dit die

(Niolu)[29]

Antoni Ignàs Niolu in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna la restal y la rustalla de la pinneta[30] del salt.

[97]

Die 21 *desem*bre 1714

(Escano)

Àngel Escano in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni lo cavall q*ue* li falta de la giaga del marquès.

[98]

Die 23 *desem*bre 1714

(Peana)

Antoni Peana in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró un arado q*ue* li han pres.

(op*osisi*ó)

[99]

Die 26 *desem*bre 1714

(Delogu)

Andria Delogu in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos lo cavall q*ue* li han pres.

29. Segueix el signe «+» de «pagat» o d'«ajustat», afegit posteriorment.

30. *pinneta*: 'barraca de pastor o de vinya', del log. *pinneta* 'íd.', derivat de *pinna* 'ploma' < ll. PINNA (DES, *s. v. pínna*; Wagner, 1996, p. 325-326).

[100]

Die 28 *desem*bre 1714

(Are)

Antoni Are in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni lo cannau del cavall q*ue* li han pres.

[101]

Dit die

(Carboni)

Antoni Carboni in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos lo cavall q*ue* li falta.

[f. 7*r*]

[102]

Die 30 *desem*bre 1714

(Pira)

Àngel Pira in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna un embast y una chiapeta.

[103]

Die 31 *desem*bre 1714

(Niolu)

Antoni Agustý Niolu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró la porta de la vigna tallada y llegna que li han pres de dins de la casa.

[104]

Die p*ri*ma giener 1715

(Pons)

Antoni Pons in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos un bou q*ue* li falta.

[105]

Die 17 giener 1715

(Sircana)

Antoni Sircana in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna la porta tallada de la casa de la vigna de Carro, y se ne han pres la tancadura, set escodellas, una gierra, una olla, un marró y una rustalla, una restal y un tinell petit; lo dit dayñ, lo capità lo té in*tima*t a Thomàs Melis.

[106]

Die 21 giener 1715

(Sassu)

Antoni Sassu in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de enferquiduras y plantons.

[107]

Die 23 dit

(Delogu)

Andria Delogu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró lo cavall q*ue* li falta quatre dias.

[108]

Die 25 giener 1715

(Delogu)

Andria Delogu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró tota la seba de llavor, la planta de la llatuga y lo ayll.

[f. 7*v*]

[109]

Die 27 giener 1715

(Tedde)

Lo d*oct*or Antoni Tedde Querenti in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos la tancadura de la porta de la vigna, una rustalla, dos bayonis[31] y un barry de legna.

[110]

Die 2 febrer 1715

(Are)

Antoni Are in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni la escala del carro de la vigna.

[111]

Die 4 febrer 1715

(Peana)

Antoni Peana in*tima* als b*arranchels* mediant lo dit Machioni dos sachs q*ue* li han pres de la vigna.

[112]

Die 21 febrer 1715

(Ferrichioni)

Antiogo Ferrichioni in*tima* als b*arranchels* mediant Nicolau Sanna un parell de portadoras, una gaveta, tres chiapas, dos marrons, un embast ab sis sachs de forés y hu de tela, un pich, dos podadoras, dos tinas, la porta y la tancadura talladas.

(op*osisi*ó)

[113]

Die 24 febrer 1715

(Melis)

Antoni Melis in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de form*en*t, y los b*arranchels* in*tíma*n mediant dit Baró lo dit dayñ a Salvador Cosseddu.

[114]

Die 25 febrer 1715

(Giurgia)

Antoni Giurgia in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró las travas del cavall de ferro.

31. *bayonis*: llegiu *baionis* 'recipient de suro, esp. el vas que se sol deixar a prop de les fonts del camp', del log. [ba'jɔne] (DES, *s. v. bayòne*).

[115]

Die 2 marts 1715

(Balul·la)

An*ton*i Balul·la in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de form*en*t en la vigna.

[f. 8*r*]

[116]

Die 9 marts 1715

(b*arranchels* a Porcu)

Los b*arranchels* in*tíma*n a[32] Antiogu Porcu mediant Fran*cis*co Machioni perq*uè* tràvia los bous, y si van mal, va per son compte.

[117]

Dicto die, Algueri

(b*arranchels* a S*an*t Agustý)

Los b*arranchels* in*tíma*n als flares[33] de Sant Agustý mediant Agustý Baró q*ue* vàgian a se pendre un bo[u] q*ue* és mort en Noragues Mayore.

[118]

Die 17 marts 1715

(S*an*t Agustý)

Los flares de s*an*t Agustý in*tíma*n als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos un bou q*ue* lis falta.

[119]

Die 19 *marty* 1715

(Giero)

P*adre*[34] Antoni Giero in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ en las bardissas de la vigna.

[120]

Die 20 marts 1715

(Manno)

Andria Manno in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos dayñ de sebas, llatugas y colyflor en lo hort.

[121]

Die 23 marts 1715

(b*arranchels* a Cano)

Los b*arranchels* in*tíman* a Peruchiu Cano mediant Fran*cis*co Machioni lo dayñ del form*en*t de P*adre*[35] Antoni Giero.

32. Ms. «als», d'acord amb la var. ant. «als BB [*barranchels*]».
33. Llegiu *frares*. La lliçó *flares* podria ser resultat d'una ultracorrecció del rotacisme *fl-* > [fr]- (veg. Bosch, 2009, p. 272-273), però també una dissimilació present en altres parlars catalans (DCVB, *s. v. flare* i *frare*).
34. Lliçó dubtosa, amb fórmula abreujada al ms. «P.», que també trobo a [14.12], [14.78] i [14.137] i, en aquest registre, a [7.121].
35. Lliçó dubtosa, amb fórmula abreujada al ms. «P.», que també trobo a [14.12], [14.78] i [14.137] i, en aquest registre, a [7.119].

[122]

Die 25 marts 1715

(Tedde Querenti)

Lo d*oct*or Antoni Tedde Querenti in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos la yegua q*ue* li falta.

[f. 8*v*]

[123]

Dit die

(Melis)

Antoni Melis in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró q*ue* vàgian a veure dayñ en lo salt, y lo capità lo carrega a Antoni Cosseddu.

[124]

Dit die

(dayñ a Are)

Pere Farina y Lusory Ulguery tenen estimat en lo salt de Antoni Melis sis mitgestarells de fava y dos carretas de form*en*t fet de eguas.

[125]

Dit die

(Crasta)

Antoni Gaví Crasta in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró lo cavall q*ue* li falta de Cugussu.

[126]

Dit die

(Are)

Antoni Are in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de dos raers de ordy en la vigna.

(op*osisi*ó)

[127]

Die 31 marts 1715

(Cubeddu)

Agustý Cubeddu in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos quatre enferquiduras y dos fondus tallats.

[128]

Dit die

(Carboni)

Antoni Carboni Giurgia in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró lo cavall q*ue* li falta de Cugussu.

[f. 9*r*]

[129]

Die 3 abril 1715

(Sassu)

Antoni Sassu in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni perq*uè* vàgian a veure dayñ en lo salt.

[130]

Dit die

(estima a Sassu)

Pere Farina y Lusurgiu Ulguery tenen estimat en lo salt de Antoni Sassu dayñ de dos raers y mitg de ordi y mitgestarell de form*en*t fet de bous domats.

[131]

Dit die

(Sanna)

Antoni Sanna Carboni in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos vuit-sentas cagnas de la vigna.

[132]

Die 6 abril 1715

(Manno)

Andria Manno in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni dayñ de llatugas, sebas y aylls.

[133]

Die 13 abril 1715

(Crasta)

Antoni Gaví Crasta in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró lo cavall q*ue* li falta de S*an*t March.

(op*osisi*ó)

[134]

Die 19 abril 1715

(Sassu)

Antoni Sassu in*tima* als b*arranchels* mediant Fran*cis*co Machioni la porta de la vigna, un pich, un marrapich, dos marrons, una pudayola, una olla, un plat y una escodella.

[135]

Die 22 abril 1715

(Símula; los b*arranchels* a Manca)

Agustý Símula in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró sis-sentas vuitanta brocadas fet de cabras; y los b*arranchels* in*tíma*n dit dayñ a Juan Manca, y fa op*osisi*ó.

[f. 9*v*]

[136]

Dit die

(Delogu)

Andria Delogu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró dayñ de alcarchofas, llatugas y un cannau.

[137]

Die 26 abril 1715

(Tedde)

Lo d*oct*or Antoni Tedde in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró tota la vigna de S*an*t Agustý mengiada de bous y los cantons del coll del pou.

[138]

Dit die

(dayñ a Tedde)

M*estr*e Fran*cis*co Cossu, estimador de cort, té estimat en la vigna del d*oct*or Antoni Tedde de S*an*t Agustý dayñ de un escut y catorze sous de brocadas mortas fet de bous.

[139]

Die 29 abril 1715

(Are)

Antoni Are in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos lo cavall negra q*ue* li falta, un cannau de sis brassadas, quatre cordas de palma y dos-sents garbons de sarment.

[140]

Dit die

(Manno)

Andria Manno in*tima* als b*arranchels* mediant dit Silanos dayñ de llatugas.

[141]

Die p*rim*er maig 1715

(Sassu)

Antoni Sassu in*tima* als b*arranchels* mediant Agustý Baró un bou q*ue* li falta de la jua.

(op*osisi*ó)

[142]

Die 3 maig 1715

(S*an*t Agustý)

Lo prior de S*an*t Agustý in*tima* als b*arranchels* mediant Berthomeu Silanos un bou negra q*ue* lis falta.

[REGISTRE 8]

[ASCA 864/5]

1724

Registre dels dayns que se són intimats y acusats en la Barrenchal·leria
d*el* nob*le* don Joseph Cayetano Ferret y Carrion *pro ut intus*,
als quals dayns se lis haya d*e* dar plena fee *de quibus*.

Nicolaus Spano, *notarius*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 16 marts 1724

(Niolu)[1]

Antoni Agustý Niolu, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* form*en*t q*ue* li han fet en lo salt.

[2]

(estima de Niolu)

Dit die

Relàtan Antiogo Ferrichoni y Salvador Tedde, estimadors d*e* cort d*e* esta ciu*ta*t, haver estimat en lo salt dit d*e* Bil·lau[2] q*ue* ha sembrat Ant*oni* Agustý Niolu, a instància d*e* aquest, dayñ de tres migianas d*e* ordi[3] y un raher d*e* form*en*t, a saber una migiana d*e* ordi y un estareill d*e* form*en*t fet d*e* bístia d*e* bulo y lo demés fet d*e* hieguas.

[3]

Die 18 marts 1724

(b*arranchels* a Niolu)

Los b*arranchels*, mediant lo d*i*t Marigiu, intíman al d*i*t Niolu perquè haya d*e* fer nova estima d*el* dayñ d*e* form*en*t fet en lo sou salt; y lo d*i*t Niolu fa op*osici*ó per quant és passat lo temps d*e* fer d*it*a nova estima.

[4]

Die 19 d*i*t

(nova estima d*e*ls b*arranchels* en lo salt d*e* Niolu)

Relàtan Baingiu Espanedda y Antoni Bal·lul·la, estimadors elegits per los b*arranchels*, ésser-se transferits a inst*ànci*a d*e* dits b*arranchels* en lo salt d*e* Ant*oni* Agustý Niolu dit d*e* Bil·lau a fy y effecte d*e* fer nova estima del dayñ q*ue* se troba en aqueill; y havent-lo attentam*en*t regonegut tròban q*ue* hi a dayñ de tres migianas d*e* ordi y un estareill d*e* [f. 1*v*] forment, q*ue* per no poder-se denotar la urmina[4] no poden dir ni indicar de q*uè* sia fet lo d*i*t dayñ. Y açò relàtan per lo juram*en*t q*ue* han prestat *sic referentes*.

(op*osici*ó)[5]

[f. 1*v*]

1. Mot escrit al marge esquerre, a tall de crida del cognom del denunciant, fórmula que anirem trobant al llarg de tot el registre, a voltes amb un epígraf de més d'un mot ([8.2], [8.3], [8.4], etc.).
2. Ms. «Billalau».
3. Mot repetit, la primera vegada corregit damunt la var. ant. «form.ᵗ»; a continuació, hom afegí «diu-se ordi».
4. *urmina*: 'petjada', del log. *ormina* < it. *orma* 'íd.' (DES, *s. v. òrma*).
5. Ms. «oppo», afegit al marge esquerre posteriorment. Anirem trobant aquesta i altres crides al marge d'algunes relacions, que resumeixen en un mot el seguiment que la *Barracelleria* ha fet de la denúncia del dany.

[5]

Die 24 marts

Lo dit Niolu, mediant lo referit Marigiu, int*ima* als b*arranchels* á veure dayñ en lo sou salt.

[6]

Dit die 24

(estima d*e* Niolu)

Relàtan Antoni Sanna y Salvador Tedde, massayos estimadors d*e* cort lo p*rese*nt ayñ, haver estimat a inst*ànci*a d*e* Ant*oni* Agustý Niolu en lo sou salt dit d*e* Bil·lau dayñ de dos rahers y mitg d*e* ordi y una migiana d*e* form*en*t fet d*e* bous domats y d*e* hieguas, q*ue* per no poder-se distinguir no poden testificar quant sia lo dayñ d*e*ls bous y lo de las hieguas *sic referentes*.

[7]

Die 2 abril

Ant*oni* Agustý Niolu, mediant d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ en lo sou salt.

[8]

Die 3 abril

(estima d*e* Niolu)

Ant*oni* Sanna y Salvador Tedde, estimadors d*e* cort, tenen estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Agustý Niolu a inst*ànci*a d*e* aquest, posat dit salt en Bil·lau, dayñ d*e* tres rahers y mitg d*e* ordi y mitg estareill d*e* form*en*t, a saber dos rahers d*e* ordi y lo form*en*t fet d*e* hieguas y un raher y mitg d*e* ordi fet d*e* bulu.

[f. 2*r*]

[9]

Los b*arranchels*, mediant Llorens Marigiu masser, int*ima* al d*i*t Niolu per veure fer nova estima del dayñ q*ue* han fet en lo sou salt.

[10]

Die 13 maig[6]

(Delitala)

Lo r*ever*ent canongie d*o*n Ant*oni* Delitala intima als barrachells mediant Antoni Sillent en la sua viña dayn d*e* 42 brocadas fet d*e* cavalls.

[11]

Die 14 maig

(b*arranchels* a Melis)

Los b*arranchels*, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* a Ant*oni* Melis q*ue* lo sou giu ha tallat la choba[7] y la trava.

6. Com que la relació és d'una altra mà, tal vegada diu «may».
7. *choba*: 'lligassa de bous; corda per lligar dos bous pel coll' (veg. *txoba* 'parella de bous lligats' a § 2.I. «Noms del bestiar»). Cf. l'alg. mod. [ˈt͡ʃɔbu] per a «lligassa feta en manera tal que pugui ésser allargada o estrenyida» (DCA, *s. v. xobo*).

[12]

Die 19 maig

(Meloni)

Ant*oni* Meloni, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* form*en*t en lo sou narboni.

(declarat se paga 5 embuts d*e* form*en*t)[8]

[13]

Die 2 juyñ

(Niolu)

Antoni Agustý Niolu, mediant Antoni Llorens Marigiu, in*tima* als b*arranchels* dayñ d*e* form*en*t y de ordi en lo sou salt.

[14]

Die 7 juyñ 1724

(estima de Niolu)

Relata Salvador Tedde, estimador d*e* cort, d*e* com ab Lusori Palari ha estimat en lo salt d*e* dit Niolu lo die 2 d*e*l p*rese*nt mes y ayñ dayñ d*e* vuit mitgestareills d*e* ordi y una carreta d*e* form*en*t fet d*e* bous d*e* bulu,[9] hieguas y cavaills.

[15]

Die 10 juyñ 1724

(Spano)

Lo llis*enci*at Agustý Spano, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill murru negra[10] q*ue* li han arrobat d*e* la funtana d*e* la[11] Corcòria;[12] y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[f. 2*v*]

[16]

Die 11 juyñ 1724

(Niolu)

Ant*oni* Agustý Niolu, mediant lo masser Llorens Marigiu, intima als b*arranchels* dayñ d*e* form*en*t en lo sou salt y quaranta mannas de ordi q*ue* li han arrobat; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

8. *Declarat... forment*, afegit posteriorment per la mateixa mà.
9. *de bulu*: ms. «d. Bulu», corregit damunt «dom[ats]».
10. *murru negra*: 'gris fosc, gris negre'. Cf. el camp. *cuaddu murru nieddu* (DUSI, *s. v. cuaddu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. § 2.I. «Noms del bestiar».
11. *funtana de la*, afegit posteriorment per la mateixa mà.
12. Caria (1993*a*, p. 115) recull *Corcòlia*, amb realització [koɾˈkɔlia], *sic*, per [koɾˈkɔria], d'acord amb la variant reportada. Del log. sept. [koɾkoˈɾija] < log. [koɾkoˈɾiɣa] 'carabassa' (DES, *s. v. korkoríkra*).

[17]

(Orgulesu)

Ant*oni* Orgulesu, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* ordi;[13] y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[18]

Dit die

(Orgulesu a Espanedda)

Lo d*i*t Orgulesu, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* a Llorens Espanedda a veure dayñ en lo montiiu[14] d*e*l Cossu.

[19]

Dit die

(estima d*e* Orgulesu)

Relàtan Ant*oni* Sanna y Salvador Tedde, estimadors d*e* cort, haver estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Orgulesu posat en lo Cantareddu dayñ d*e* vuit mesuras d*e* form*en*t y sinch mesuras d*e* ordi tot fet d*e* vacas y hieguas.

(pagat sinch mesuras francas)[15]

[20]

Die 12 juyñ

(estima d*e* Niolu)

Relàtan Ant*oni* Sanna y Salvador Tedde, massayos estimadors d*e* cort, haver estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Agustý Niolu y en lo tros d*e* Bil·lau dayñ d*e* deu mitgestareills d*e* form*en*t fet d*e* bous, vacas y cavaills, y en lo tros d*e* Riu Sassu dayñ d*e* sis mesuras d*e* form*en*t fet d*e* hieguas *sic referens*.

[21]

Die 18 juyñ

(Tavera)

Ant*oni* Tavera, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* figas, barracochs y pomas dolsas q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña.[16]

(pagat 1 *lliura*)[17]

[f. 3*r*]

[22]

Dit die

(Niolu)

Ant*oni* Agustý Niolu, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li han arrobat d*e*l sou salt.

13. Segueix, ratllat, «a Maneddu». Per a la lliçó *forment* (o *ordi*) *a manedu*, veg. *forment* a § 2.III.1. «Noms dels cereals i el farratge».

14. Ms. «Montiju». Variant amb ieisme de *montillo* 'mont petit, turó'. Veg. el topònim *montillo de Cossu* (Caria, 1993*a*, p. 115), amb realització [muṇˈtiʎu], com al DCA (*s. v. montillo*).

15. *pagat... francas*, afegit posteriorment per la mateixa mà.

16. Aquesta relació fou ratllada amb cinc traços esbiaixats, probablement per indicar que se'n procedí al rescabalament del dany.

17. *pagat 1 lliura*, afegit posteriorment per la mateixa mà; ms. «pagat 1 tt».

[23]

Die 19 juyñ

(Gierín)

Ambrós Gierín, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* tres bàrrius d*e* sarm*en*t q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña.

[24]

Die 21 juyñ

(Martý)

Dona Àgada Martý, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* amel·las y pomas fet en la sua viña.

[25]

Dit die

(Rugiu)

Don Ant*oni* Miquel Rugiu, mediant lo masser Fran*cis*co Machoni, int*ima* als b*arranchels* las taulas d*el* brascat y sarm*en*t q*ue* li han arrobat d*e* la viña[18] d*e* Montañés.

[26]

Die 22 juyñ

(Crasta)

Ant*oni* Crasta, mediant lo masser Fran*cis*co Machoni, int*ima* als b*arranchels* dayñ de barracoch q*ue* li han fet en la sua viña.

[27]

Dit die

(Sanna)

Lo llis*enci*at Àng*ie*l Sanna, mediant lo masser Fran*cis*co Machoni, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* tres abres d*e* figa padrangiana fet en la sua viña.[19]

[28]

Die 28 juyñ

(Tobias)

Ant*oni* Tobias, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* amel·las y pomas q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña.[20]

[f. 3*v*]

[29]

Dit die

(Martý)

Dona Àgada Martý, mediant lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* barracoch y amel·las q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña.

18. Ms. «vina».

19. Segueix una relació ratllada, tot remetent a la lletra *C*, que diu així: «Olives // Die 25 Juyñ // Dona Cathelina Olives mediant lo d.ᵗ masser Machoni Int. als Barranchels dayñ de figas en la sua viña. // es continuat en la lletra C».

20. Segueix, al marge inferior dret, l'anotació «·/. d.ᵗ» de «d*i*t [Sillent]», a tall de continuació de relacions del mateix masser Antoni Sillent.

[30]

Die 29 juyñ

(Rugiu)

D*o*n Ant*oni* Miq*u*el Rugiu, mediant lo masser Fran*cis*co Machoni, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* figas q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña.

[31]

Die 8 juliol

(Marquí)

Agustý Marquí, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* figas y sarment q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña.[21]

(pagat 10 *sous*)[22]

[32]

Die 16 juliol

(Màsala Gros)

Ant*oni* Màsala Gros, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un abre d*e* figas pedrengianas, dos abres d*e* prunas francesas y vint-y-sinch matas d*e* claveills q*ue* li han arrobat d*e* la viña q*ue* fa a migias.[23]

[33]

Die 17 d*i*t

(Pinna Tupàs)

Ant*oni* Pinna Tupàs, mediant lo masser Fran*cis*co Machoni, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndria.

[34]

D*i*t die

(Simó)

Agustý Simó, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndria fet en la sua viña.[24]

(pagat 3 *sous*, 6 *diners*)[25]

[35]

Dit die

(Galcerín)

Ant*oni* Galcerín, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* prunas francesas q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña y un sep tot tallat d*e* cavaills.

[f. 4*r*]

21. Aquesta relació fou ratllada amb sis traços esbiaixats, probablement per indicar que se'n procedí al rescabalament del dany (cf. relació [8.21]).

22. *pagat 10 sous*, afegit posteriorment per la mateixa mà; l'original duu entre *pagat* (amb una taca de tinta al damunt que només deixa llegir «pag[at]») i *10* el símbol de les lliures, «tt» (cf. relació [8.21]).

23. Llegiu *mitges*.

24. Aquesta relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, probablement per indicar que se'n procedí al rescabalament del dany (cf. relacions [8.21] i [8.31]).

25. *pagat 3 sous, 6 diners*, afegit posteriorment per la mateixa mà. Cal tenir en compte que una lliura són vint sous i un sou, dotze diners (Tavera, 1979, p. 199-200; Bosch, 1999*b*, p. 375, n. 2, i p. 381, n. 15). Veg. [1.1] i § 3.3.1. «Equivalències de les monedes en curs al segle XVIII».

[36]

Die 21 juliol

(Crasta)

Ant*oni* Gaví Crasta, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndrias q*ue* li han arrobat d*e* lo camp[26] q*ue* té en la Argiantera.

[37]

Die 30 juliol

(Pinna Tupàs)

Ant*oni* Pinna Tupàs, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndrias.

[38]

Die 5 agost

(Carboni)

Ant*oni* Andria Carboni, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* pomas y amel·las q*ue* li han arrobat d*e* la v*iñ*a d*e*l q*uonda*m Joseph Detori q*ue* fa a migias; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[39]

Die 7 agost

(Tola)

Antònia Anna Tola, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* peras q*ue* li han arrobat.

[40]

Die 17 agost

(Niolu)

Ant*oni* Agustý Niolu, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* amel·las q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña.

[41]

Die 19 agost

(Niolu)

Ant*oni* Agustý Niolu, mediant lo d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* amel·las q*ue* li han arrobat.

[42]

D*i*t die

(Bel·lone)

Antoni Bel·lone, mediant lo d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li han mort en las vacas;[27] y los b*arranchels* fan op*osici*ó. Se ha adjudicat, q*ue* per quant lo d*i*t bou és mort d*e* mal, segons lo ha jurat Juan Ba*ttist*a Deyana, no lo deunen pagar los b*arranchels*.[28]

(op*osici*ó)

[f. 4*v*]

26. Ms. «comp».
27. *vacas*: 'ramat boví' (veg. *vaca* a § 2.I. «Noms del bestiar»).
28. *Se ha adjudicat... barranchels*, afegit posteriorment per la mateixa mà.

[43]

Die 21 agost

(Niolu)

Ant*oni* Agustý Niolu, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* amel·las q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña.

[44]

Die 23 d*i*t

(Quessa)

Ant*oni* Quessa, mediant lo dit Marigiu, int*ima* als b*arranchels* settanta budronis d*e* raïm entre pansal y raïm negra q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña.

[45]

Die 25 agost

(Ferrichoni)

Antiogo Ferrichoni, mediant lo d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* nou mannas d*e* ordi q*ue* li han arrobat d*e* la viña sua; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[46]

Die 12 *setem*bre

(Salis)

Ant*oni* Salis, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*ima* als b*arranchels* dos marrons q*ue* li han arrobat d*e* la viña d*e*l d*oct*or Gianuari Pàtria.

[47]

Die 15 *setem*bre

(Nugues)

Ant*oni* Nughes, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* raÿm; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[48]

Die 23 *setem*bre

(Sanna)

Lo llis*enci*at Àng*i*el Sanna, mediant lo d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* raÿm q*ue* li han arrobat d*e* la sua viña; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[49]

Die 26 *septem*bre

(Manca)

Lo llis*enci*at Ant*oni* Manca d*e* la Casa,[29] mediant lo masser Franc*is*co Machoni, int*ima* als b*arranchels* una chapa q*ue* li han arrobat d*e* la viña.

[f. 5*r*]

29. Veg. «Manca de la Casa» a [6.36] i [7.28].

[50]

Die 26 *octu*bre

(Delogu)

Andria Delogu, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*ima* als b*arranchels* set brassas d*e* cannau q*ue* li han arrobat ab lo cabristo d*el* cavaill y la cua q*ue* a d*it* cavaill li han tallat; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[51]

Die 29 *octu*bre

(Niolu)

Ant*oni* Agustý Niolu, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta.

[52]

Die 3 *desem*bre

(Detori)

Ant*oni* Detori, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* un marró q*ue* li han arrobat.[30]

[53]

Die 6 d*it*

(Mozo)

Ant*oni* Mozo, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* un giu q*ue* li falta.

[54]

Dit die

(Símula)

Agustý Símula, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* form*en*t q*ue* li han fet en lo narboni q*ue* té en lo salt d*e* Martý Cadeddu fet d*e* bous.

[55]

Die 7 d*it*

(Mula y Cadeddu)

Ant*oni* Mula y Ant*oni* Gaví Cadeddu, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* una frassada, una bèrtola, vuit pans y un embut y mitg d*e* form*en*t q*ue* lis han arrobat d*el* sou narboni q*ue* tenen en[31] lo mont d*e* l'Ave.[32]

[56]

Die 9 d*it*

(Sircana)

Ant*oni* Sircana, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un ampel d*e* pera d*e* tres ayñs tallat.

[f. 5*v*]

30. Aquesta relació és encapçalada pel signe «+», afegit posteriorment.
31. Mot afegit posteriorment per la mateixa mà.
32. Aquesta relació duu al marge esquerre el signe «+», afegit posteriorment.

[57]

Die 14 *desem*bre

(Sanna)

Lo llis*enci*at Àng*ie*l Sanna, mediant mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* dañy de empels, abres d*e* figas mengiats, de seps[33] y destrució en lo terré d*e* la sua viña, tot fet d*e* bous; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[58]

Die 20 d*i*t

(Porcu)

Antiogo Porcu, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* un sach nou, una carreta d*e* ordi y un marró nou q*ue* li han arrobat; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[59]

D*i*t die

(Meloni)

Andria Meloni, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un giu q*ue* li falta d*e*l salt d*e*l Cadaf.

[60]

Die 23 d*i*t

(Sanna)

Ant*oni* Sanna Pichancul, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* lo sou cavaill; y los b*arranchels* fan op*osici*ó, y lo int*íman* q*ue* vatgia a la Figuera a se lo pendra, q*ue* és mort.

(op*osici*ó)

[61]

Die 25 d*i*t

(Manno)

Ant*oni* Diego Manno, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ de form*en*t q*ue* li han fet en lo sou narboni; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[62]

Die 28 d*i*t

(Uda)

Ant*oni* Uda, mediant lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta d*e* la ena[34] de Pera Dequerqui.

33. Podria interpretar-se, per error del copista, «de empels [...] de seps» o «de empels, abres de figas mengiats, de seps». Cf. relació [8.27].

34. *ena*: 'aiguamoll'. És un sardisme que documentem des del 1724 i que anirem trobant esporàdicament al llarg del segle XVIII, del log. *bèna* o *èna* (< ll. VENA), amb pèrdua de V- etimològica (DES, *s. v. vèna*). Cf. el topònim «Bena Cuada» ([16.148] i [16.149]) o «Ena Cuada» ([12.57]), i altres a Caria (1993*a*, p. 103-104), que també recull l'*ena de Pere Querqui*.

[63]

Die 29 d*i*t

(Deroma)

Ant*oni* Deroma, mediant lo masser Fran*cis*co Machoni, int*ima* als b*arranchels* dayñ de form*en*t en lo salt d*e* Ant*oni* Cadeddu.

[64]

D*i*t die

(Cossu)

Ant*oni* Cossu y son giermà int*íman* als b*arranchels*, mediant lo masser Berthomeu Silanos, a veure dayñ d*e* form*en*t.

[f. 6*r*]

[65]

Die 30 *desem*bre

(estima de Cossu)

Antiogo Ferrichoni, estimador de cort, y Ant*oni* Melis, estimador nomenat y elegit d*e* la part, tots massayos de esta ciu*ta*t, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Cossu y d*e* sa inst*ànci*a dayñ de una migiana de form*en*t fet de ovellas en lo sou narboni q*ue* té en la escala d*e* la Quesa.[35]

[66]

Die 13 giener 1725

(Delogu)

Andria Delogu, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*ima* als b*arranchels* a[36] veure dayñ en lo salt d*e* la mandra d*e* Bul·lita.[37]

[67]

Die 19 d*i*t

(Satta)

Ambrós Satta, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ en lo salt d*e* Montañés.

[68]

Die 20 d*i*t

(Melis)

Ant*oni* Melis, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* que demà die 21 d*i*t vàtgian a veure dayñ en lo sou salt.

[69]

D*i*t die

(b*arranchels* a Lébiu)

Los b*arranchels*, mediant lo d*i*t Sillent, int*ima* a Salvador Lébiu a veure dayñ en lo salt d*e* d*i*t Melis.

35. Aquesta relació duu al marge esquerre el signe «+», afegit posteriorment.
36. *a*: var. ant. «d[e]».
37. Cf. *Bul·lites* (Caria, 1993*a*, p. 114).

[70]

Dit die

(Maurreddu)

Ant*oni* Maurreddu, mediant lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ en lo sou narboni.

[71]

Die 21 d*i*t

(estima d*e* Melis)

Antiogo Ferrichoni y Ant*oni* Sanna, estimadors d*e* cort, a inst*ànci*a d*e* Ant*oni* Melis han estimat en lo salt d*e* aqueill posat en Llonafras dayñ d*e* dos rahers d*e* form*en*t fet d*e* bous domats.

[f. 6*v*]

[72]

Dit die

(estimadors d*e* Maurreddu)

Los d*i*ts Ferrichoni y Sanna a inst*ànci*a d*e* Ant*oni* Maurreddu tenen estimat en lo narboni d*e* aqueill posat en Funtana Pudida dayñ d*e* doze mesuras d*e* form*en*t fet d*e* hieguas.

[73]

Dit die

(estima d*e* Satta)

Los d*i*ts Sanna y Ferrichoni a inst*ànci*a d*e* Ambrós Satta han estimat en lo salt d*e* aqueill q*ue* fa en Montañés ab Peruchu Nicu dayñ de quatre mesuras d*e* form*en*t fet [de] bous domats.

[74]

Die 23 d*i*t

(b*arranchels* a Nicu)

Los b*arranchels*, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*ima* a Peruchu Nicu perq*uè* vagia a veure fer nova estima en lo salt d*e* Montañés q*ue* fa ab Ambrós Satta.

[75]

Die 26 d*i*t

(Cossu)

Ant*oni* Cossu y son giermà, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*íman* als b*arranchels* a veure dayñ en lo sou narboni; y los b*arranchels* fan op*osisi*ó.

[76]

Die 28 d*i*t

(Melis)

Ant*oni* Melis, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ en lo sou salt.

[77]

Dit die

(Fadda)

Ant*oni* Fadda, mediant lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ.

[78]

D*i*t die

(Gros)

Ant*oni* Gros, mediant lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ.

[79]

D*i*t die

(Peana)

Ant*oni* Peana, mediant lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ.[38]

[80]

Die 29 d*i*t

(estima d*e* Melis)

Antiogu Ferrichoni y Ant*oni* Peana Barridortu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Melis y d*e* [f. 7*r*] llur inst*ànci*a dayñ d*e* dos rahers y mitg d*e* form*en*t fet d*e* bous.[39]

[f. 7*r*]

[81]

Dit die

(estima de Fadda)

Los d*i*ts Ferrichoni y Peana han estimat en lo narboni[40] d*e* Ant*oni* Fadda dayñ d*e* quatre mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.[41]

[82]

D*i*t die

(estima d*e* Gros)

Los d*i*ts Ferrichoni y Peana han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Gros dayñ d*e* tres migianas d*e* form*en*t y deset[42] daenas d*e* lli a mortu fet d*e* bous.[43]

[83]

Dit die

(estima de Peana)

Lo d*i*t Ferrichoni ha estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Peana dayñ d*e* una migiana d*e* form*en*t fet d*e* bous.[44]

38. Aquesta relació duu al marge esquerre el signe «+», afegit posteriorment.
39. Aquesta relació duu al marge esquerre el signe «+», afegit posteriorment.
40. Var. ant. «salt».
41. Aquesta relació duu al marge esquerre el signe «+», afegit posteriorment.
42. *deset*: també podria llegir-se «de set», però no és usual la repetició de la prep. *de* en una coordinació.
43. Aquesta relació duu al marge esquerre el signe «+», afegit posteriorment.
44. Aquesta relació duu al marge esquerre el signe «+», afegit posteriorment.

[84]

Die 30 d*i*t

(Peana)

Ant*oni* Peana, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*íma* als b*arranchels* a veure dayñ en lo sou narboni d*e* Vessos.

[85]

Die 31 d*i*t

(Orgulesu)

Ant*oni* Orgulesu, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ.

[86]

Die 2 febrer

(Tanda)

Agustý Tanda, mediant lo masser Fran*cis*co Machoni, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ en la escala d*e* la Quessa.

[87]

D*i*t die

(Delogu)

Andria Delogu, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*íma* als b*arranchels* a veure dayñ.

[88]

D*i*t die

(estima d*e* Orgulesu)[45]

Antiogo Ferrichoni y Ant*oni* Peana, massayos estimadors d*e* [f. 7*v*] cort han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Orgulesu posat en lo montiiu[46] d*e*l Cossu y a inst*ànci*a d*e* d*i*t Orgulesu dayñ d*e* sis mesuras d*e* form*en*t y una mesura d*e* ordi fet d*e* hieguas.[47]

[f. 7*v*]

[89]

Die 3 febrer

(estima d*e* Tanda)

Los d*i*ts Ferrichoni y Peana ha[n] estimat en lo narboni d*e* Agustý Tanda en la escala d*e* la Quessa dayñ d*e* sis mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.[48]

[90]

Die 4 d*i*t

(Medinas)

Antiogo Medinas, mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*íma* als b*arranchels* a veure dayñ en la mandra d*e* Porcos.

45. Afegit al marge esquerre del f. 7*v*.
46. Ms. «Montiju». Veg. n. 14.
47. Aquesta relació duu al marge esquerre el signe «+», afegit posteriorment.
48. Aquesta relació duu al marge esquerre el signe «+», afegit posteriorment.

[91]

Die 6 d*i*t

(Delogu)

Andria Delogu , mediant lo masser Berthomeu Silanos, int*íma* als b*arranchels* a veure dayñ en lo sou narboni.

[92]

Dit die

(Lavaña)

D*on*a Ang*iel*a Lavanna, mediant lo masser Ant*oni* Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li és fugit d*e* Vaillvert ensellat, enfrenat y ab la gualdrapa; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[93]

Die 7 d*i*t

(Espano)

Lo llisenciat Agustý Espono, mediant lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo giu q*ue* li falta; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(op*osici*ó)

[94]

Dit die

(Símula)

Agustý Símula, mediant lo d*i*t[49] Sillent, int*ima* als b*arranchels* una rustalla, un barral d*e* aigu[a] y abres mengiats.

49. *dit*: var. ant. «mas[ser]».

[REGISTRE 9]

[ASCA 864/8]

1728

Alguer

Registre d*e*ls dayns intimats y acusats en la Barrenchelaria
d*e*l nob*le* don Pere Frasso, nou capità, *pro ut intus*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 12 marts 1728, Alg*ue*r

(Meloni; op*osici*ó)[1]

Andria Meloni, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta d*e*l Fangal, hont lo havia dexiat hair a la tarde; y los b*arranchels* fan op*osici*ó per no córrer ancara per compte d*e* eills.

[2]

Die 14 d*i*t

(Simó)

Agustý Simó, mediant lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* brocadas y huills trets en la viña d*e* Cugussu fet d*e* bous.[2]

[3]

Die 15 marts

(Maurreddu)

Ant*oni* Maurreddu, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li han pres d*e* la viña d*e* Monrroig.[3]

[4]

Die 18 d*i*t

(Demontis)

M*estr*e Ant*oni* Demontis, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li han robat d*e* la Argilera.

[5]

D*i*t die

(Querqui)

Ant*oni* Pons Querqui, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li han robat d*e* la Argilera.

1. En aquest registre la disposició dels elements textuals de les relacions de danys canvia respecte de la norma d'altres registres: la data apareix marginada a l'esquerra; a continuació, centrat i subratllat, trobem el cognom del propietari afectat, després del qual a vegades trobem la indicació *oposició*, també subratllada, i algunes informacions afegides *a posteriori* per l'escrivà (*adjudicat*, *agiustat*, *pagat*, etc.), a tall de crida. Per coherència amb l'edició del text dels altres registres, en modifico la disposició.

2. Al marge esquerre d'aquesta relació hom afegí el signe d'asterisc. N'hi ha un esborrany en un full solt cosit entre els f. 1*v* i 2*r* que duu: «Die 7 A[lguer?]. Nota q*ue* dóna Agust[ý] per entimar brocadas mangiad[as y] hulls trets».

3. Enteneu *Mont-roig*.

[6]

Die 19 d*it*[4]

(Calaresu)

Ant*oni* Calaresu, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta d*e* Pilibertu.

[7]

Die 20 d*it*

(Orgulesu)

Ant*oni* Orgulesu, ab d*it* Sillent, ha int*imat* als b*arranchels* lo cavaill que li falta d*e* la viña d*e* Lleonart Virdis.

[f. 1*v*]

[8]

D*it* die

(Sanna)

Lo llis*enci*at Àng*i*el Sanna y r*ever*ent can*ongi*e Nuvoli, ab d*it* Sillent, ha int*imat* als b*arranchels* tarongias d*e* Portugal y llimons arrobats d*el* giardý[5] d*e* Olives y rotura en d*it* giardí; y los b*arranchels* fan op*osici*ó per no tenir-lo entregat.

[9]

Die 22 d*it*

(Satta; op*osici*ó)

Ambrós Satta, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta d*el* mont d*e* Sant Giulià, per quant lo portava fent veranili; y los b*arranchels* fan op*osici*ó per no haver-se-lis entregat.

(ya se és trobat)[6]

[10]

Die 30 d*it*

(Peana)

Ant*oni* Peana Porcu, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* brocadas en la sua viña.

[11]

Die 31 d*it*

(Satta)

Ambrós Satta, ab lo d*it* Marigiu, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ d*e* alcarchofas en la viña d*e* S*an*t Giulià, q*ue* ya sap[7] los danarjos[8] y qui se las ha presas, y dayñ d*e* ordi en la viña d*el* Conte.

(adjudicat)[9]

4. Var. ant. «d.ᵗ die», amb l'últim mot ratllat.
5. Var. ant. «d. la viña».
6. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
7. Var. ant. «sab».
8. *danarjos*: 'causants dels danys', sardisme recollit pel DCA (*s. v. damnarjo*), del log. [danˈnard͡zu] 'que causa dany' (DES, *s. v. dannare*; VSI², *s. v. dannàrzu*).
9. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[12]

Die 2 abril

(Delitala)

R*ever*ent can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* la aqueta q*ue* li han robat d*e* la viña;[10] y los b*arranchels* fan op*osici*ó per no ser tanca[da] y revista.[11]

[13]

Die 12 d*i*t

(revista d*e* viña d*e* Urgias)

Ant*oni* Maurreddu y Juan M*ari*a Cassu, revissors d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Agustý Urgias [f. 2*r*], not*ari* d*e* esta ciu*ta*t, posada en S*an*t Agustý lo Veill, la que, havent-la atentam*en*t mirada, la dónan per tancada y revista, *de quibus*,

Spano, no*tarius*.

[f. 2*r*]

[14]

Die 13 d*i*t

(Rugiu)

D*o*n Ant*oni* Miquel Rugiu, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ d*e* brocadas en la viña d*e* d*on*a Cathelina Olives d*e* Santa Anna.

[15]

Dicto die

(revista d*e* Simó)

Juan Maria Casu y Ant*oni* Maurreddu, revissors d*e* bardissas, relàtan haver revista la viña d*e* Agustý Simó posada en Cugussu, la qual, havent-la attentam*en*t mirada, la dónan per tancada y revista, *de quibus*.

Spano, no*tarius*.

[16]

Die 17 d*i*t

(b*arranchels* a Pisano, Lodde, Olives y Congiu)

Los b*arranchels*, ab lo masser Sillent, int*íman* a Ant*oni* Pisano, Ant*oni* Joseph Lodde, don Salvador Olives y Juan Congiu a veure lo dayñ q*ue* han fet los sous cavaills en lo salt d*e* Peruchiu Quessa.

[17]

Die 18 d*i*t

(Puñeta; op*osici*ó)

Agustý Iddao Puñeta, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* la hiegua q*ue* li falta d*el* cuili; y los b*arranchels* fan op*osici*ó per no haver pagat.

[f. 2*v*]

10. Ms. «vina».
11. *tanca[da] y revista*: cf. la relació [9.13].

[18]

Die 22 abril

(Gerín)

Ambrós Gerín, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ d*e* brocadas.

[19]

Die 23 d*i*t

(estima d*e* Gerín)

Fran*cis*co Maurreddu y Gaví Solinas, estimadors pudadors, han estimat en la viña d*e* Ambrós Gerín posada en Ungias dayñ d*e* dos-sentes sinq*uan*ta-vuit brocadas muchadas y dos-sentes y deu endorrocadas fet d*e* bous y un sep tallat.

[20]

Die 24 d*i*t

(Miali)

M*est*re Ant*oni* Miali, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* brocadas fet d*e* cavaills y sarm*en*t arrobat d*e* la sua viña.

[21]

Die 25 d*i*t

(b*arranchels* a Pichancol[12] y Carrador)

Los b*arranchels*, ab lo masser Sillent, int*íman* a Ant*oni*[13] Pichancol y a Ant*oni* Carrador a travar y chobar[14] los bous.

[22]

Dit die

(Sanna Escano)

Ant*oni* Sanna Escano, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* una bèrtola y una pudayola q*ue* li han robat d*e* la viña d*e* m*est*re Diego Demontis, q*ue* era en un abre d*e* pera.

[23]

Die 28 d*i*t

(S*an*t Agustý)

Los r*ever*ents p*ar*es d*e* S*an*t Agustý, ab lo masser Sillent, int*íman* als b*arranchels* un bou q*ue* lis falta.

12. Llegiu *Pitxencul*, probablement un *xisto* 'malnom'; cf. «Pichancul» ([8.60]).

13. L'original duu «als Ant.», d'acord amb la var. ant. corregida «als B[B].». Ho transcrivim d'acord amb el text de la relació [9.25].

14. *travar y chobar*: 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' i 'lligar dos bous pel coll', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).

[24]

Die 7 maig

(Puñeta;[15] op*osici*ó)

Agustý Iddao Puñeta, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* la hiegua q*ue* li falta d*e*l cuili; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[f. 3*r*]

[25]

Die 14 maig

(b*arranchels* a Pichancol y Escano)

Los b*arranchels*, ab lo masser Sillent, int*íman* a Ant*oni* Pichancol y a Ant*oni* Joseph Escano perq*uè* vàtgian a pendre-se lo bou mort q*ue* tenen en la funtana d*e*l Pirastu.

[26]

Dit die

(Bel·lone)

Ant*oni* Bel·lone, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill que li falta d*e* la tanca d*e* Càlvia.

[27]

Die 15 d*i*t

(b*arranchels* a Bel·lone)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Ant*oni* Bel·lone a veure lo dayñ d*e* la viña d*e* Rosolia Deyana q*ue* ha fet lo sou cavall.

[28]

D*i*t die

(Escano; op*osici*ó)

Ant*oni* Joseph Escano, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo bou q*ue* ha trobat mort; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(no se li deu pagar)[16]

[29]

Die 16 d*i*t

(Pichancol)

Ant*oni* Pichancol,[17] ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un marró q*ue* li han robat d*e* la viña[18] d*e* Rosa Corbia q*ue* fa a migias.

15. Ms. «Puneta».
16. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
17. Veg. n. 12.
18. Ms. «vina».

[30]

D*i*t die

(b*arranchels* a Bel·lone)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Antoni[19] Bel·lone a veure lo dayñ q*ue* ha fet lo sou cavaill en las viñas d*e* d*o*n Ignàs Bernardo, d*e*l r*ever*ent dagà d*o*n Fran*cis*co y d*e*l llis*enci*at[20] Agustý Espano.

[31]

Dit die

(Satta)

Ambrós Satta, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un pareill [f. 3*v*] d*e* travas d*e* ferro.

(no se deu pagar)[21]

[f. 3*v*]

[32]

Die 19 maig

(b*arranchels* a Niolu)

Lo cap*it*à d*e* b*arranchels*, ab lo masser Silanos, int*ima* a Ant*oni* Agustý Niolu perq*uè* vatgia en[22] la vila d*e* Uri a prende-se un bou sou q*ue* hi a en d*it*a vila y se porte lo boinargiu p*er* veure-lo.

[33]

Die 21 d*i*t

(b*arranchels* a Ferrichoni)

Los b*arranchels*, ab lo masser Sillent, int*íman*[23] a travar y chobar los bous a Anti[o]go Ferrichoni.

[34]

Die 23 d*i*t

(Ales)

Ampio Ales, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* quatre bous q*ue* li fàlta[n].[24]

[35]

Die 24 d*i*t

(b*arranchels* a Ales)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* al dit Ales perq*uè* se haya d*e* pendre los quatre bous q*ue* lis ha intimat, q*ue* són ab los bous d*e* bulo,[25] y perq*uè* vàtgian a compte d*e* los b*arranchels* los haya d*e* travar y chobar y los pose ab la demés giua.

19. *a Antoni*: var. ant. «als BB.».
20. Ms. «lis.ᵗ», que corregim d'acord amb altres lliçons anàlogues.
21. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, al f. 3*r*. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada, només al text contingut al f. 3*r*, amb tres traços esbiaixats.
22. Var. ant. «á».
23. Segueix, ratllat, «als BB.».
24. Segueix, ratllada, una relació de registre de cavalls que duu: «Ant. C[...]a un cavaill baig en cator[ze escuts]».
25. *bous de bulo* (ms. «bolo»): 'bous indòmits'. Veg. *bístia de bulu* 'bestiar boví', *bou* i *bulu* a § 2.I. «Noms del bestiar».

[36]

Die 27 d*i*t

(b*arranchels* a Cugurra y Tedde)

Lo capità d*e* b*arranchels*, ab d*i*t masser Sillent, int*ima* a Ant*oni* Cugurra y a Salvador Tedde perq*uè* vàtgian a barranchel·lar; quant no, los dayns q*ue* sucehiran van a compte d*e* eills.

[37]

D*i*t die

(b*arranchels* a Ferrichoni y Olives)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Antiogo Ferrichoni y a la nob*le* d*on*a Theresa Olives a travar y chobar[26] los bous.

[f. 4*r*]

[38]

Die 30 maig

(Bel·lone; op*osici*ó)

Ant*oni* Bel·lone, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta d*e* Càlvia, sarm*en*t, una pàrmina[27] y un pareill d*e* lorus[28] q*ue* li han robat d*e* la viña; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[39]

Die p*rim*er juyñ

(Urgias; op*osici*ó)

Ant*oni* Agustý Urgias, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un embut d*e* barracoch d*e* almargie arrobat d*e* la viña d*e* d*o*n Ignàs Bernardo; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(és agiustat)[29]

[40]

Die 3 d*i*t

(Escano)

Ant*oni* Ignàs Escano, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* set mannas d*e* ordi.

(adjudicat)[30]

[41]

D*i*t die

(Querqui)

Ant*oni* Pons Querqui, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* barracoch d*e* almargie, amel·las y tres mannas d*e* ordi q*ue* li han robat d*e* la viña.

26. Segueix una «y» sobrera.
27. *pàrmina*: 'corda de margalló' (veg. la relació [5.20], n. 8, i *palma* a § 2.III.4.2. «Noms del cep, les plantes d'horta i altres»).
28. *lorus*: 'corda de pell per lligar els bous al jou' (DCA, *s. v. loro*), del log. *loru* (DES, *s. v. lórika*; Wagner, 1996, p. 101).
29. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
30. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, amb var. ant. corregida «ag[iustat]». El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[42]

D*i*t die

(Màsala)

Lo mag*nífi*ch Agustý Màssala, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchels* sarm*en*t d*e* la viña d*e* S*an*t Giulià.

[43]

Die 7 d*i*t

(Ulguery)

Ant*oni* Ulguery, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* dos mannas d*e* form*en*t.

(se li paga 4 emb*u*ts d*e* form*en*t)[31]

[44]

Die 8 d*i*t

(Ruyu)

Ant*oni* Ruyu, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* tres mannas d*e* form*en*t d*e*l salt d*e* Sorigueddu.

(se li paga 18 *sous*)[32]

[f. 4*v*]

[45]

Die 8 juyñ

(Crasta)

Ant*oni* Crasta, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* barracoch.

[46]

Die 10 d*i*t

(Pons)

Ant*oni* Joseph Pons, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* la aqueta q*ue* li falta d*e* l'ort; y lo capità respon q*ue* vol lo bolletí per sercar-la.

[47]

Die 11 d*i*t

(Aritu)

Ant*oni* Aritu, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* amel·las q*ue* li han robat d*e* la viña d*e* S*an*t Lussori.[33]

[48]

Die 13 d*i*t

(Pinna Tupàs)

Ant*oni* Pinna Tupàs, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta.

(és pagat)[34]

31. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà.
32. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà.
33. A l'original aquesta relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, tal vegada per haver-se pagat o ajustat el dany posteriorment.
34. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[49]

D*i*t die

(Gambel·la)

Albert Gambel·la, ab d*i*t Sillent, int*ima* pomas y sarm*en*t.

[50]

D*i*t die

(Màsala)

Agustý Màsala, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* sarm*en*t, prunas primarencas y figas d*e* la viña d*e* S*an*t Giulià, y d*e* la Escaleta barracochs y lo abre tallat.

[51]

Die 14 d*i*t

(Nugues; op*osici*ó)

Ant*oni* Nugues, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* una messina[35] d*e* vi y una collera d*e* lleña arrobada de l'estatu y una manna y migia d*e* ordi; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[52]

Dit die

(Cachó)[36]

Ant*oni* Cachó, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* tres mannas d*e* form*en*t d*e* la viña d*e* Melis.

[53]

D*i*t die

(Marrosu)

Ant*oni* Marrosu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dos mannas d*e* form*en*t d*e* la viña d*e* Carro.

[f. 5*r*]

[54]

Die 14 juyñ

(Melis)

Ant*oni* Melis, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* vuit barris y sis mannas d*e* ordi arrobat d*e*l salt.

[55]

D*i*t die

(Pisanu)

Ant*oni* Pisanu, ab d*i*t Sillent, int*ima* lo cavaill q*ue* li han robat d*e* Riu Sassu, hont era lligat.

35. *messina*: llegiu *mesina* [ma'zina] 'mena de barril', «petita bóta, estreta i llonga, que s'ampra per portar lo piritzolo ['most'] de la campanya a la taverna» (DCA, *s. v. mesina*) i també una 'mesura de vi equivalent a 25 l' (ALDC/ALG, *s. v. 966. Mesures pel vi*) o «bóta de forma oval de 25 l» (ALDC/ALG, *s. v. 704. Mesures d'aigua*). El mot sembla manllevat del sd., amb realització [me'zina], per a «botticella bislunga o sia barile da portare olio o vino a cavallo» (DES, *s. v. mesína*), d'origen it., a partir de *mezzina*, com el sass. *mizina* [mi'd͡zina] (VDS, *s. v. mizìna*). Cf. «mesina» ([10.46] i [10.59]) i pl. «mesinas» ([17.113]).

36. Ms. «Cachó». Deu ser un altre *xisto* 'malnom'. Bosch i Sanna (1996, p. 54) recullen *la Catxaïna*.

[56]

D*i*t die

(Buddiolu)

Ant*oni* Buddiolu, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* barracoch d*e* la viña d*e* d*o*na Cathelina Olives.

[57]

Die 15 d*i*t

Agustý Solinas, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un barri d*e* ordi.

[58]

Die 17 d*i*t

(Pinna)

Ant*oni* Pinna Tupàs, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ d*e* ordi y d*e* form*en*t.

(adjudicat)

[59]

D*i*t die

(Detori)

Ant*oni* Detori, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* quinze mannas d*e* ordi.

(se és passat per lo dayñ que d*i*t Detori devia[37] als b*arranchels*)[38]

[60]

D*i*t die

(Sanna)

Ant*oni* Sanna, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* una manna d*e* form*en*t.

[61]

Die 18 d*i*t

(Querqui; op*osici*ó)

Ant*oni* Pons Querqui, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* quatre mannas d*e* ordi d*e* la viña; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[62]

Die 19 d*i*t

(Ascoler; op*osici*ó)

Àng*i*el Ant*oni* Ascoler, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* figas; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[f. 5*v*]

37. Ms. «devea».

38. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[63]

Die 20 juyñ

(Bel·lone)

Ant*oni* Bel·lone, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta.

[64]

Dit die

(Gros; op*osici*ó)

Ant*oni* Gros, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* dos mannas d*e* form*en*t; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(agiustat)[39]

[65]

D*i*t die

(Serra)

Ant*oni* Gaví Serra, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* favas arrobadas.

[66]

D*i*t die

(Escano)

Ant*oni* Escano, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* peras camusinas d*e* la viña d*e* m*estr*e Diego Demontis.

[67]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Maurreddu, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* doze mannas d*e* ordi.

(agiustat)[40]

[68]

D*i*t die

(Bel·lone)

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* barracochs d*e* la viña[41] d*e*l q*uonda*m Baingio Deyana.

[69]

D*i*t die

(Sequi; op*osici*ó)

Ant*oni* Ignàs Sequi, ab d*i*t Sillent, int*ima* desset mannas d*e* ordi; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

39. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

40. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

41. Ms. «vina».

[70]

Die 24 juyñ

(Sant Agustý; op*osici*ó)

Los flares[42] d*e* Sant Agustý, ab d*i*t Sillent, int*íman* als b*arranchels* doze mannas d*e* ordi; y los b*arranchels* fan op*osici*ó p*er* haver comensat a carregar.[43]

[71]

D*i*t die

(estima d*e* Pais)

Baingiu Espanedda y Juan M*ari*a Espano, massayos [f. 6*r*] estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Agustý Pais Brunengu posat en lo Cantareddu dayñ d*e* quatre[44] mesuras d*e* form*en*t franch d*e* gasto fet d*e* hieguas en lo manedu y sens messar,[45] cuyo dayñ diunen haver-lo estimat lo die 20 d*e*l p*rese*nt mes.

[f. 6*r*]

[72]

Die 26 juyñ

(Sanna; op*osici*ó)

Lo mag*nífi*ch Ant*oni* Sanna Miali, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* figas y prunas; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[73]

Die 27 d*i*t

(Urgias)

Lo mag*nífi*ch Ant*oni* Agustý Urgias, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* sarm*en*t, figas y pomas.

(és pagat)[46]

[74]

Die 29 d*i*t

(Murallas; op*osici*ó)

Ant*oni* Murallas, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* pomas dolsas d*e* la viña[47] Bonfill q*ue* fa a migias; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[75]

Die 30 d*i*t

(Sircana)

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* figas y barracoch.

42. *flares*: solució gràfica força habitual, per *frares*, probablement per ultracorrecció d'un rotacisme inexistent de *fl-* > *fr-* (veg. Bosch, 2009, p. 272-273; també Bosch, 1999*a*, p. 55-56, i Bosch, 2002, p. 38-39), si bé podria respondre a una dissimilació compartida per altres parlars catalans (DCVB, *s. v. flare* i *frare*).

43. Ms. «carrugar», amb una *u* inadvertida potser en lloc d'una *a*.

44. *quatre*: corregit damunt la var. ant. dubtosa «sinch».

45. Ms. «messas». Veg. *forment a manedu* 'agarberat' i *forment sens messar* 'sense segar' a § 2.III.1. «Noms dels cereals i el farratge».

46. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

47. Ms. «vina».

[76]

D*i*t die

(Pintor)

Antioga Pintor, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* té lantat;[48] y los b*arranchels* la int*íman* perq*uè* se ténguia compte dit bou, q*ue* és ferit d*e* una sucorrada.[49]

[f. 6*v*]

[77]

Die p*rim*er juliol

(Delitala)

Lo r*ever*ent can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* figas, peras camusinas y prunas.

[78]

Die 5 d*i*t

(Marqui)

Agustý Marqui, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* sarm*en*t, pomas, peras y figas.

(se li paga 3 *sous*, 4 *diners*[50])[51]

[79]

Die 8 d*i*t

(Ascoler)

Àng*ie*l Ant*oni* Ascoler, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* figas y prunas.

[80]

Die 9 d*i*t

(Peana)

Ant*oni* Peana Barritortu, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* dos barris d*e* sarm*en*t y bigarons q*ue* li han arrobat d*e* la viña.

[81]

Die 11 d*i*t

(Quessa)

Ant*oni* Quessa, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* amel·las, figas y prunas francesas.

(se li ha pagat 1 *lliura*, 15 *sous*)[52]

48. *lantat*: 'ferit', del log. *lantare* 'ferir amb una arma o una pedra' (DES, *s. v. lanθare*).
49. *sucorrada*: 'cop de banya', a partir del sardisme *corro* 'banya'. Veg. «sucorrada» a [7.13].
50. Ms. «3:4·». Cal tenir en compte que una lliura són vint sous i un sou, dotze diners (Tavera, 1979, 199-200; Bosch, 1999*b*, p. 375, n. 2, i p. 381, n. 15). Veg. [1.1] i [8.34], i § 3.3.1. «Equivalències de les monedes en curs al segle XVIII».
51. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
52. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats. Veg. n. 50.

[82]

Die 14 d*i*t

(Tedde)

Ant*oni* Maria Tedde, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* peras camusinas, peras sarpantinas y prunas.

[83]

Die 17 d*i*t

(Pinna)

M*est*re Ant*oni* Pinna, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndias y un barral d*e* aigua.

[84]

Die 18 d*i*t

(Crasta; op*osici*ó)

Ant*oni* Gaví Crasta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndias [f. 7*r*]; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[f. 7*r*]

[85]

Die 18 juliol

(Urgias, d*e* Bernardo)

Mag*nífi*ch Ant*oni* Agustý Urgias, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* pera brutaybona[53] d*e* la viña[54] d*e* Montañés d*e* d*o*n Ignàs Bernardo.

(agiustat)[55]

[86]

D*i*t die

(Arito)

Ant*oni* Arito, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* pomas y prunas d*e* la viña d*e* Detori.[56]

[87]

Die 21 d*i*t

(Pinna; op*osici*ó)

M*est*re Ant*oni* Pinna, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndias; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[88]

Die 23 d*i*t

(Delitala)

R*ever*ent can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ d*e* raïm, brocadas y demés, seg*o*ns la relació d*e*ls estimadors; y los b*arranchels* lo int*íman* per reveure lo d*i*t dayñ.

53. Corregit damunt var. ant. «pruta y bona».
54. Ms. «vina».
55. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
56. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

[89]

Die 24 d*i*t

(Simó)

Agustý Simó, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* síndias y prunas d*e* la viña d*e* S*an*t Juan.

[90]

D*i*t die

(Delitala)

Gaví Solinas y Ant*oni* Pons Querqui, pudadors, lo d*i*t Solinas estimador d*e* cort y d*i*t Pons elegit, han [f. 7*v*] estimat[57] en la viña d*e*l can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala posada en Carrabufas tres reals d*e* dayñ fet d*e* cavaills en lo raïm y brocadas; y d*i*t Solinas se ferma.[58]

Gavino Solinas[59]

[f. 7*v*]

[91]

Die 26 juliol

(Ferrichoni)

Antiogo Ferrichoni, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* quatre abres d*e* pera brutaybona.

[92]

Die 27 d*i*t

(Porcu; op*osici*ó)

Ant*oni* Peana Porcu, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* muscateill; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[93]

Die 29 d*i*t

(Cano)

Ant*oni* Cano, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* prunas y peras.

[94]

Die p*rime*r agost

(Esquinto)

Agustý Felís Esquinto, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* peras d*e* la viña d*e* la Escaleta.

[95]

D*i*t die

(Marras; op*osici*ó)

Lo r*ever*ent can*ongi*e Marras, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* quaranta-set budronis d*e* muscateill y doze síndias; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

57. *estimat*: al f. 7*r* consta «esti-», amb l'afegitó al marge inferior dret de «·/· mat», a tall d'anticipació del text que segueix al f. següent; tanmateix, al f. 7*v* llegim novament «estimat», sencer.
58. *se ferma*: 'signa'. Veg. la n. següent.
59. Signatura autògrafa, de mà diferent de la del registre.

[96]

Die 2 agost

(Mura)

Ant*oni* Juan Mura, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* muscateill.

[f. 8*r*]

[97]

Die 3 agost

(Pons Querqui)

Ant*oni* Pons Querqui, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* sixanta-sinch budronis d*e* raïm entre moscateill y giró.

[98]

Die 4 d*i*t

(Pichancol)

Ant*oni* Pichancol, ab lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* peras d*e* la viña d*e* Rosa Corbia q*ue* fa a migias.

[99]

D*i*t die

(b*arranchels* a Calaresu)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Ant*oni* Calaresu q*ue* lo cavaill [que] té escapat va cau-cau, y si no se lo cuida y se mor va per son compte.

[100]

D*i*t die

(b*arranchels* a Pintor)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Antioga Pintor perquè cuide d*e*l cavaill q*ue* té escapat, per quant va cau-cau, y si se mor va per son compte.

[101]

Die 5 d*i*t

(Murallas)

Ant*oni* Murallas, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndias.

(adjudicat)[60]

[102]

Die 8 d*i*t

(Marras; op*osici*ó)

Lo r*ever*ent can*ongi*e Ant*oni* Marras, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndias; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

60. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[103]

Die 10 d*i*t

(Sotgiu)

Ant*oni* Sotgiu, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* vint-y-nou budronis d*e* raïm.

[f. 8*v*]

[104]

Die 12 agost

(Màssala)

Agustý Màssala, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* sent y trenta budronis d*e* muscateill.

[105]

D*i*t die

(Crasta; op*osici*ó)

Ant*oni* Crasta, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* dos abres d*e* prunas; y los b*arranchels* fan op*osici*ó per haver-se-la mengiada son giermà.

[106]

D*i*t die

(Cadeddu)

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* sent y trenta-tres budronis d*e* raïm entre palop y altre raïm arrobat d*e* la sua viña.

[107]

Die 13 d*i*t

(Urgias y Zé[s]pedes)

Lo mag*nífi*ch Ant*oni* Agustý Urgias, ab lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* quaranta budronis d*e* muscateill y vint-y-sis fexios d*e* canna[61] d*e* la viña[62] d*e* Zéspedes.

(agiustat)[63]

[108]

D*i*t die

(Marras; op*osici*ó)

Lo r*ever*ent can*ongi*e Ant*oni* Marras, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndias; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[109]

Die 15 d*i*t

(Tavera)

Agustý Tavera, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* sinq*uan*ta-un budronis d*e* raïm q*ue* li han robat d*e* la viña q*ue* fa a migias d*e* d*on*a Gràcia Gutierres.

61. Llegiu *canya*.
62. Ms. «vina».
63. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[110]

Die 17 d*i*t

(Corso)

Ant*oni* Corso, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* vint budronis d*e* raïm y dos barris d*e* sarm*en*t d*e* la viña[64] d*e*l can*ongi*e Delitala q*ue* fa a migias.

[f. 9*r*]

[111]

Die 17 agost[65]

(Amat; op*osici*ó)

D*on*a Àng*iel*a Amat, ab lo masser Silanos, int*ima* als [barranchels] lo brascat tallat; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[112]

D*i*t die

(Ascoler; op*osici*ó)

Àng*i*el Ant*oni* Ascoler, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* sixanta budronis d*e* raïm; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[113]

Die 18 d*i*t

(Esquinto; op*osici*ó)

Agustý Felís Esquinto, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* giró y violós y dayñ d*e* cavaills; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[114]

Die 19 d*i*t

(Galzerín)

Ant*oni* Galcerín, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* amel·las, pomas y muscateill.

(se li paga 15 *sous*)[66]

[115]

D*i*t die

(Manca; op*osici*ó)

Ant*oni* Manca, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* sinq*uan*ta budronis d*e* varemas y denou budronis d*e* muscateill; y p*er* lo muscateill los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[116]

Die 22 d*i*t

(Cugurra)

Ant*oni* Cugurra, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta.

64. Ms. «vina».
65. Segueix, ratllat, «d.ᵗ» per a *dit*.
66. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[117]

D*i*t die

(Nugues)

Ant*oni* Nugues, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* sixanta-un budronis d*e* raïm.

[f. 9*v*]

[118]

Die 23 agost

(Calaresu; op*osici*ó)

Ant*oni* Calaresu, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dos cavaills q*ue* li han robat d*e*l vaquili d*e* d*o*n Garao; y los b*arranchels* fan op*osici*ó per hu[67] de d*i*ts cavaills, q*ue* era espalat.

[119]

D*i*t die

(Urgias)

Lo mag*níf*ich Ant*oni* Augustí[68] Urgias, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* sent vuitanta-sis budronis d*e* raïm entre palop, pansal y demés raïm arrobat d*e* la viña.

(és pagat)[69]

[120]

Die 25 d*i*t

(Màssala)

Augustí Màssala, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ en la viña d*e* Monte Sisini q*ue* fa a migias Lleonart Porcu; y los b*arranchels* int*íman* a Peruchu Marino a veure lo d*i*t dayñ, q*ue* lo ha fet lo sou cavaill.

[121]

Die 27 d*i*t

(b*arranchels* a Urgias)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Ant*oni* Augustý Urgias q*ue* té un bou malalt, q*ue* se lo cuide.

[122]

Die 28 d*i*t

(Bardino)

Ant*oni* Bardino, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un bou.

67. Potser corregit damunt de «hun».
68. Cf. les relacions anteriors amb *Agustý* (13, 39, 73, 85 i 107) i la relació següent amb *Augustí*.
69. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[123]

Die 29 d*i*t

(Tavera)

Agustý Tavera, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* catorze budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* d*on*a Gràcia Gutierres que fa a migias.

[f. 10*r*]

[124]

Die 29 agost

(b*arranchels* a Meloni y Nonis)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Andria Meloni y Giulià Nonis q*ue* tenen un bou malalt.

[125]

D*i*t die

(Màssala)

Agustý Màssala, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* tot lo palop d*e* la viña d*e* S*an*t Giulià.

[126]

Die 30 d*i*t

(Espada)

Antiogo Espada, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ d*e* raïm.

[127]

Die 31 d*i*t

(Arito)

Ant*oni* Arito, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* settanta-vuit budronis d*e* raïm.

[128]

D*i*t die

(Corso)

Ant*oni* Corso, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* vint-y-tres budronis d*e* raïm.

[129]

D*i*t die

(Peana)

Ant*oni* Peana, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* settanta-nou budronis d*e* raïm.

[130]

Die 2 *setem*bre

(Simó)

Agustý Simó, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* síndias en la viña d*e* S*an*t Juan.

[131]

Die 3 d*i*t

(Simó)

Lo d*i*t Simó, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* raïm en la viña d*e* Cugusu.

[132]

D*i*t die

(Congiu Pira)

Ant*oni* Congiu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* sinq*uan*ta-sinch budronis d*e* raïm fet d*e* cavaills.

[f. 10*v*]

[133]

Die 7 *setem*bre

(Manno)

Andria Manno, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* vint-y-dos budronis d*e* raïm y la rustalla q*ue* li han pres d*e* l'astatu.[70]

(se li paga 11[71] *sous*)[72]

[134]

Dit die

(Manca)

Ant*oni* Manca, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* quaranta budronis d*e* raïm, a saber vint-y-hu d*e* palop y lo demés d*e* altre raïm.

[135]

Die 9 d*i*t

(b*arranchels* a Manca)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Ant*oni* Manca q*ue* té un bou malalt.

[136]

Die 10 d*i*t

(Mura)

Ant*oni* Juan Mura, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* sinq*uan*ta budronis d*e* raïm q*ue* li han robat.

[137]

D*i*t die

(Cadeddu)

Ant*oni* Cadeddu, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* dos-sents devuit budronis d*e* raïm q*ue* li han robat.

70. *astatu*: per *estatu* 'casa de camp', del log. sept. *istatu* [isˈtat͡su] (DES, *s. v. istáttsu*; VSI[2], *s. v. istàtu*).
71. Lliçó dubtosa.
72. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[138]

Die 14 d*i*t

(Màssala)

Agustý Màssala, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* una mannalita[73] q*ue* li han robat d*e* la viña.

[139]

D*i*t die

(Arito)

Ant*oni* Arito, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* sixanta-sinch budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Ungias.[74]

[140]

Die 15 d*i*t

(Murallas; op*osici*ó)

Ant*oni* Murallas, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* raïm y síndias; y los b*arranchels* fan op*osici*ó per la síndia.

(adjudicat)[75]

[f. 11*r*]

[141]

Die 18 d*i*t

(Arito)

Ant*oni* Arito, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* settanta budronis d*e* raïm.

(agiustat fins vuy die 13 febrer 1729)[76]

[142]

Die 20 *setem*bre

(b*arranchels* a Mallorquí)

Los b*arranchels*, ab lo masser Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Mallorquí perq*uè* vatgia a pendre-se lo cavaill q*ue* és caigut en las viñas.

[143]

Die 21 d*i*t

(Fadda)

Ant*oni* Fadda, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta d*e* la costa d*e* S*an*t Julià.

73. *mannalita*: 'truja domèstica, d'engreix' (?) (veg. *mannalita* a § 2.I. «Noms del bestiar»).
74. Relació ratllada amb tres traços esbiaixats, tal vegada per la indicació final afegida a la relació [9.141].
75. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada, amb tres traços esbiaixats.
76. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[144]

Die 22 d*i*t

(Satta)

Ambrós Satta, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* raïm en la viña d*e* Nonis fet d*e* cavaills.

(adjudicat)[77]

[145]

D*i*t die

(b*arranchels* a Pintor)

Los b*arranchels*, ab lo masser Sillent, int*íman* a Antioga Pintor que té lo cavaill mort en la Taulera.

[146]

Die 24 d*i*t

(Calabresu; op*sici*ó)

Ant*oni* Simó Calabresu, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill, una bèrtola, un cabristu y pigius d*e* bàtil q*ue* li han robat d*e* l'ort; y lo die 2 d*e* *octu*bre los b*arranchels* fan op*sici*ó.

[147]

Die 2 *octu*bre

(Tavera)

Ant*oni* Tavera, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta.

[f. 11*v*]

[148]

Die 2 *octu*bre

(b*arranchels* a Cugurra)

Lo capità d*e* b*arranchels*, ab lo masser Sillent, int*ima*, ab pena d*e* deu escuts, a Ant*oni* Cugurra q*ue* vatgia a barranchelà.

[149]

Die 3 d*i*t

(Màssala; op*sici*ó)

Agustí Màssala, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* tres-sents quaranta budronis d*e* raïm d*e* la viña[78] d*e* la Marina; y los b*arranchels* fan op*sici*ó.

[150]

D*i*t die

(Martí)

D*o*n Albert Martí, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* sarm*en*t d*e* la viña d*e* Pòlliri.

(adjudicat)[79]

77. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

78. Ms. «vina».

79. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb cinc traços esbiaixats.

[151]

Die 5 *octu*bre

(Galante)

Ant*oni* Galante, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un bou ferit a bal·la; y los b*arranchels* intíman a d*i*t Galante p*er* fer revista d*e* d*i*t bou; y lo d*i*t Galante diu q*ue* torna lo bou a la giua per compte d*e* d*i*t[s] b*arranchels*.

[152]

D*i*t die

(Sircana)

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Sillent, intima als b*arranchels* sinch barris d*e* lleña; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[153]

Die 6 d*i*t

(Nugues)

Ant*oni* Nugues, ab d*i*t Sillent, intima als b*arranchels* un giu q*ue* li falta d*e*l Prado.

(se és trobat)[80]

[154]

Die 9 d*i*t

(Porcu; op*osici*ó)

Ant*oni* Porcu, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un giuali q*ue* li han robat; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[f. 12*r*]

[155]

Die 10 *octu*bre

(Sanna Pichancol; op*osici*ó)

Ant*oni* Sanna Pichancol, ab lo masser Sillent, intima als b*arranchels* dos portadoras, una gran y una petita,[81] una portadora d*e* pansas negras y una masadora q*ue* li han robat d*e* la viña q*ue* fa a migias; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[156]

Die 12 d*i*t

(Melis)

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un arado nou q*ue* li han robat d*e*l salt.

[157]

Die 15 d*i*t

(Urgias)

Lo mag*níf*ich Ant*oni* Augustý Urgias, ab lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* dayñ de brocadas fet d*e* bous, cavaills y bístias d*e* mola.

80. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

81. Ms. «petitat».

[158]

Die 17 *octu*bre

(Masia)

Ant*oni* Masia, ab lo d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un giu que li falta.

[159]

D*i*t die

(restitució d*e* cavaill d*e* Tavera)

Relata lo masser Marigiu haver restituhit als b*arranchels*, d*e* orde d*e*ls s*eño*rs d*e* concellers, lo cavaill d*e* Ant*oni* Tavera per ésser maltratat[82] y passat lo terme q*ue* lo han arrobat.

[160]

Die 19 d*i*t

(Gambel·la; op*osici*ó)

Albert Gambel·la, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* una paleta, un marró, una rastal y una rustalla q*ue* li han [f. 12*v*] robat d*e*l viradorgiu;[83] y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(adjudicat)[84]

[f. 12*v*]

[161]

Die 25 *octu*bre

(Cadeddu)

Ant*oni* Cadeddu, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un arado nou q*ue* li han pres d*e*l salt.

[162]

Die 26 d*i*t

(Símula)

Los b*arranchels*, ab lo masser Sillent, int*íman* a Agustí[85] Símula q*ue* essent lo sou cavaill com és flach y lo té escapat entre làcanas,[86] si se mor y no se troba va a compte sou.

[163]

Die 27 d*i*t

(Tupàs; op*osici*ó)

Ant*oni* Pinna Tupàs, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta; y los b*arranchels* fan op*osici*ó per no ésser chobat y ésser bou foraster.

82. Ms. «malaltratat», per la var. ant. «malalt».
83. *viradorgiu*: 'terreny marginal d'un camp de conreu' (vegeu-lo a § 2.II. «Noms de la terra»).
84. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
85. *a Agustí*: corregit damunt de «als BB».
86. *làcanas*: 'límits entre *salts* o terres obertes' (Caria, 1992, p. 176 i 217, n. 3). Segons Sanna, «part lateral d'una campanya» (DCA, *s. v. làcana*). Segons Marinella Lörinczi (1982, p. 205), «*su sartu* o *saltu* è dunque ciò che altrimenti è anche detto *lákana* in tutta la Sardegna [...], che significa territorio di un comune e anche i confini di questo territorio».

[164]

Die 28 d*i*t

(b*arranchels* a Cugurra)

Lo capità y demés b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Ant*oni* Cugurra perq*uè* hatgia d*e* pagar trenta-dos escuts dins dos dias per los cavaills d*e* giermans Deddes; quant per no, lo executaran.

[165]

Die 29 d*i*t

(Fadda)

Ant*oni* Fadda, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un marró que li han pres d*e* la viña d*e* Paddeu hont té lo narboni.

[166]

Die 8 *novem*bre

(Cosseddu)

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un arado q*ue* li falta d*el* salt.

[f. 13*r*]

[167]

Die 10 *novem*bre

(Urgias; op*osici*ó)

Lo mag*nífi*ch Ant*oni* Augustí Urgias, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* un giu q*ue* li falta; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

[168]

Dit die[87]

(Marrosu y Ramon)

Ant*oni* Marrosu y Ramon, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* dos marrons y u[n]a asporta ab dos embuts d*e* form*en*t q*ue* lis falta d*el* narboni.

[169]

Die 12 d*i*t

(Tupàs)

Ant*oni* Pinna Tupàs, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* una testa d*e* arado arrobat d*el* salt.

(adjudicat)[88]

[170]

Die 14 d*i*t

(Escano)

Ant*oni* Ignàs Escano, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* un marró q*ue* li han pres d*e* la tula.

(adjudicat)[89]

87. Ms. «dit d.ᵗ».

88. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb quatre traços esbiaixats.

89. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[171]

Die 15 d*i*t

(Maurreddu; op*osici*ó)

Ant*oni* Maurreddu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un marró y una rastal q*ue* li han pres d*e*l viradorgiu; y los b*arranchels* fan op*osici*ó.

(no se li paga)[90]

[172]

D*i*t die

(Martines)

Ant*oni* Martines, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un marró q*ue* li han pres d*e* la tula en lo narboni.

[173]

Die 17 d*i*t

(Ferrichoni)

Antiogo Ferrichoni, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* la casa d*e* la viña q*ue* li han obert y li han robat un marró, una rastal, una rustalla, una [f. 13*v*] pudayola[91] y un carrateill de vy, q*ue* li han robat d*e* dins d*e* d*it*a casa.

[f. 13*v*]

[174]

Die 17 *novem*bre

(Màssala Gros)

Ant*oni* Màssala Gros, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un marró q*ue* li han pres d*e* la tula.

(agiustat)[92]

[175]

D*i*t die

(Urgias)

Lo mag*nífi*ch Ant*oni* Agustý Urgias, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* q*ue* se li pague lo bou q*ue* lis ha intimat; quant no, de vuy en havant lis corre las dietas.

[176]

Die 20 d*i*t

(Satta)

Ambrós Satta, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* dos marrons, una podadora, una serra, un cannau d*e* catorze brassadas, una rastal, una castaña,[93] una pàrmina, la corda d*e*l pual, dos riballetas d*e* Oristayñ, sis

90. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

91. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 13*r*.

92. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

93. *castaña*: 'recipient per a aigua'. Cf. «castagna de aigua» ([4.88], n. 40).

escudellas, una chapeta, una perra[94] d*e* porta tallada, la tancadura d*e* d*it*a porta tallada, una sàsula y un cadaf fi, tot lo qual li han robat d*e* la viña[95] d*e* Sant Giulià.

(adjudicat)[96]

[177]

Die 21 d*i*t

(Sarulesu)

Ant*oni* Saluresu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill que li han robat d*e*l salt d*e*l Cadaf.

[178]

Dit die

(Sircana)

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* una chapa q*ue* li han robat d*e* la casa d*e* la viña.

[179]

Die 23 d*i*t

(Bardino)

Ant*oni* Bardino, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* catorze embuts d*e* form*en*t y un sach, lo ambast, las pàrminas y la singla.

(se li paga 5 *lliuras*, 12 *sous*)[97]

[f. 14*r*]

[180]

Die 24 *novem*bre

(Crasta Farina)

Antonieta Crasta y Farina, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un bou mort a bal·la en la boca d*e* Tàrgara,[98] que vàtgian a fer la revista.

(agiudicat)[99]

[181]

Die 25 d*i*t

(Urgias)

Lo mag*nífi*ch Ant*oni* Agustí Urgias, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* q*ue* ha concluhit d*e* sembrar y ha escapat los sous bous en Cugusu, los q*uals* van per compte d*e* dits b*arranchels*[100] si los arròban o fan dayñ.

94. *perra*: 'batent, fulla d'una porta' (DCA, *s. v. perra*), del sard log. *pèrra* 'meitat' < ll. PERNA (DES, *s. v. pèrra*, 1; Wagner, 1996, p. 112).

95. Ms. «vina»

96. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

97. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb cinc traços esbiaixats.

98. *Tàrgara*: cf. Caria (1993*a*, p. 85).

99. Var. ant. «agiustat». Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

100. Segueix, ratllat, «y».

[182]

Die 26 d*i*t

(Ales)

Ampio Ales, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta d*e* la tanca d*e* Càlvia.

[183]

Dit die

(S*an*t Agustí)

Los r*ever*ents p*are*s d*e* Sant Agustí, ab d*i*t Sillent, int*íman* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* lis falta d*e* la viña.

[184]

Die 2 *desem*bre

(Nugues)

Ant*oni* Nugues, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un tel d*e* vànova cusida a un sach ab form*en*t y un marró.

[185]

Die 5 d*i*t

(Màsala)

Agustý Màssala, ab lo masser Machoni, int*ima* als b*arranchels* la part d*e*l sarm*en*t d*e* Monte Sisini.

[186]

Dit[101] die

(Ferrichoni)

Antiogo Ferrichoni, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta d*e* Pianos d*e* Sotgiu.

[f. 14*v*]

[187]

Die 12 *desem*bre

(Cadeddu)

Ant*oni* Cadeddu, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ en lo sou salt.

[188]

Dit[102] die

(estima d*e* Cadeddu)

Salvador Espano y Ant*oni* Melis, massayos estimadors, han estimat en lo salt d*e* Antoni Cadeddu posat en la Pivarada[103] dayñ de sis mesuras d*e* form*en*t y migia daena de lli fet d*e* bous.

(adjudicat)[104]

101. Var. ant. «die».
102. Var. ant. «die».
103. *Pivarada*: veg. «Piverada» ([9.210]).
104. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que aquesta relació i l'anterior apareguin ratllades amb dos traços esbiaixats.

[189]

Die 14 d*i*t

(Sircana)

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* sis fexos d*e* llena grosa y quatre barris[105] d*e* rama q*ue* li han pres d*e* la casa d*e* la viña.

[190]

Die 20 d*i*t

(b*arranchels* a Murallas)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Ant*oni* Murallas q*ue* han trobat los sous bous en los salts y narbonis d*e* Ungias, y si fan dayñ va per son compte.

[191]

Die 21 d*i*t

(Masia)

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta d*e*l salt.

(adjudicat)[106]

[192]

Die 23 d*i*t

(Urgias)

Lo mag*nífi*ch Ant*oni* Agustý Urgias, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* tres barris d*e* sarm*en*t.

[193]

Die 25 d*i*t

Ambrós Satta, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* ordi en la tanqueta; y los b*arranchels*, ab lo d*i*t Sillent, int*íman* a Joseph Ignàs Detori a veure d*i*t dayñ.

[f. 15*r*]

[194]

Die 26 *desem*bre

(Bel·lone)

Ant*oni* Bel·lone, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta d*e* la tanca d*e* Càlvia.

[195]

Die 27 d*i*t

(estima d*e* Satta)

Salvador Espano y Ant*oni* Cadeddu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ambrós Satta posada en S*an*t Giulià dayñ d*e* un raher d*e* ordi fet d*e* cavaills.

(adjudicat)[107]

105. Var. ant. «d[e]».

106. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb quatre traços esbiaixats.

107. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[196]

Die 28 d*i*t

(Ferrichoni)

Antiogo Ferrichoni, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña.

[197]

Die 5 giener 1729

(Mallorquí)

Ant*oni* Mallorquí, ab lo d*i*t Marigiu,[108] int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ d*e* lli en la viña d*e*l can*ongi*e Delitala.

[198]

Die 5 d*i*t

(Sircana)

Ant*oni* Sircana, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* catorze fexos d*e* lleña q*ue* li han robat d*e* la casa d*e* la viña.

[199]

D*i*t die

(Porcu)

Ant*oni* M*ari*a Porcu, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta d*e* l'olivar d*e* Pedru Nieddu.

[f. 15*v*]

[200]

Die 8 gener

(Bel·lone)

Antiogo Bel·lone, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña d*e* la Tana d*e* machonis.

[201]

Die 16 d*i*t

(capità a Troddione)

Lo cap*it*à d*e* b*arranchels*, ab lo masser Marigiu, int*ima* a Ant*oni* Sotgia Troddione, ab pena d*e* deu escuts, perq*uè* vatgia a barrenchelà; quant no, pagarà lo dayñ d*e* sa casa.

[202]

Die 17 gener

(Bardino)

Ant*oni* Bardino, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* un giu que li falta d*e* Uruni.

108. *Marigiu*: var. ant. «Sillent», dubtosa.

[203]

Die 23 d*i*t

(estima d*e* Quessa)

Salvador Espano y Ant*oni* Cadeddu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Quessa posada en S*an*t Lussori dayñ d*e* un estareill d*e* ordi fet d*e* cavaills.

(adjudicat)[109]

[204]

Die 24 d*i*t

(estima d*e* Satta)

Salvador Espano y Ant*oni* Cadeddu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la tanqueta d*e* la viña d*e* Ambrós Satta posada en Sant Giulià dayñ [de] sinch m*esu*ras d*e* ordi fet d*e* cavaills.

(adjudicat)[110]

[205]

D*i*t die

(Quessa)

Ant*oni* Quessa, ab lo masser Sillent, q*ue* diu haver int*imat* hair als b*arranchels* a veure dayñ en la sua viña.

[f. 16*r*]

[206]

Die 24 gener

(b*arranchels* a Bel·lone)

Los b*arranchels*, ab lo masser Sillent, int*íman* a Ant*oni* Bel·lone q*ue* té un bou flach y va cau-cau, y si se mor va per son compte.

[207]

D*i*t die

(Satta)

Ambrós Satta, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ d*e* ordi, sinch peus d*e* pirasto, una anfirquidura, un barri d*e* lleña, una portadora, tres cañisos y set bayonis,[111] arrobat tot d*e* la casa d*e* la viña d*e* S*an*t Giulià.

(adjudicat)[112]

[208]

D*i*t die

(Bel·lone)

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill que li falta.

109. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

110. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

111. *bayonis*: llegiu *baionis* 'recipient de suro, esp. el vas que se sol deixar a prop de les fonts del camp', del log. [baˈjɔne] (DES, *s. v. bayòne*).

112. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[209]

Die 25 d*i*t

(Delitala)

Lo r*ever*ent can*ongi*e Ant*oni* Delitala, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* cañas q*ue* li han pres d*e* la viña.

[210]

Die 27 d*i*t

(b*arranchels* a Màsala)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Agustý Màsala a veure dayñ en Montañés y en la Piverada.

[211]

Die 30 d*i*t

(Ales; op*osici*ó)

Ampio Ales, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta; y los b*arranchels* fan op*osici*ó per no haver pagat.

[212]

Die 3 feb*re*r

(Bel·lone)

Ant*oni* Bel·lone, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un bou que li falta.

[f. 16*v*]

[213]

Die 3 feb*re*r

(Serra)

Ant*oni* Gaví Serra, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ.

(adjudicat)[113]

[214]

Dit[114] die

(estima d*e* Serra)

Salvador Espano y Ant*oni* Cadeddu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Gaví Serra posat en la torra d*e* Pòlliri dayñ d*e* tres m*esu*ras d*e* form*en*t, dos fet d*e* bístias d*e* mola y hu d*e* cavaills.

[215]

Die 5 d*i*t

(Satta)

Ambrós Satta, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ d*e* form*en*t en la viña d*e*l Conte y d*e* d*o*n Ignàs Bernardo.

113. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que aquesta relació i la següent apareguin ratllades amb dos traços esbiaixats.

114. Var. ant. «die».

[216]

Dit[115] die

(b*arranchels* a Bel·lone)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Ant*oni* Bel·lone q*ue* té lo bou q*ue* li havían int*imat* caigut en Nurague Bianco y vatgia a se lo pendre.

[217]

Die 6 d*i*t

(estima d*e* Satta)

Salvador Espano y Ant*oni* Cadeddu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña[116] d*e*l conte d*e* Sédilo, a inst*ànci*a d*e* Ambrós Satta, dayñ d*e* un raher d*e* form*en*t fet d*e* bous y dos embuts d*e* form*en*t fet d*e* cavaills en la viña d*e* d*o*n Ignàs Bernardo.

[218]

Die 16 d*i*t

(Spano; b*arranchels* a Pira)

Lo llis*enci*at Agustý Spano, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ en lo sou salt; y los b*arranchels* int*íman* a Joseph Pira a veure d*i*t dayñ.

[f. 17*r*]

[219]

Die 17 febrer

(Gros; b*arranchels* a Zampel·la)[117]

Ant*oni* Màsala Gros, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* a veure dayñ en lo narboni d*e* la escala d*e* la Quessa; y los b*arranchels*, ab lo masser Sillent, int*íman* a Baquis Zampel·la a veure d*i*t dayñ.[118]

[220]

Die 18 d*i*t

(Cadeddu)

Ant*oni* Cadeddu, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* un giu q*ue* li falta d*e*l salt hont llaurava.

[221]

D*i*t die

(b*arranchels* a Satta)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a Ambrós Satta a travar y chobar los bous.

115. Var. ant. «die».
116. Var. ant. il·legible.
117. *barranchels a Zampel·la*: afegit posteriorment per la mateixa mà, per tal com no hi és subratllat (veg. la n. següent); sí, en canvi, *Gros*, com és habitual. Cf. la relació anterior, en què l'epígraf *Spano; barranchels a Pira* és tot subratllat.
118. *y los... dayñ*: afegit posteriorment per la mateixa mà (veg. la n. anterior).

[222]

Die 18 d*i*t

(estima de Gros)

Ant*oni* Cadeddu, estimador d*e* cort, y Juan Giàcomo Dulsu, estimador elegit, tots dos massayos, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Gros posat en la escala d*e* la Quessa dayñ d*e* tres m*esu*ras d*e* form*en*t y un estareill d*e* ordi fet d*e* cavaills.

(adjudicat)[119]

[223]

Die p*rim*er marts

(Tola)

Ant*oni* Simó Tola, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta.

(adjudicat)[120]

[224]

Die 2 d*i*t

(Satta)

Ambrós Satta, ab lo masser Silanos, int*ima* als b*arranchels* dayñ d*e* ordi en la viña d*e* S*an*t Giulià.

[225]

D*i*t die

[(Sant Agustý)]

Los r*ever*ents flares[121] d*e* S*an*t Agustý, ab lo masser Sillent, int*íman* als b*arranchels* un bou q*ue* lis falta.

[f. 17*v*]

[226]

Die 3 d*i*t

(b*arranchels* a los flares d*e* S*an*t Agustý)

Los b*arranchels*, ab d*i*t Sillent, int*íman* a los d*i*ts flares d*e* S*an*t Agustý q*ue* envien a la Segada a pendre lo bou q*ue* lis han int*imat*.

[227]

Die 4 marts

(Sircana)

Ant*oni* Sircana, ab lo masser Marigiu, int*ima* als b*arranchels* sinch barris d*e* lleña q*ue* li han robat d*e* la casa d*e* la viña, havent-li obert la porta.

119. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

120. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà. El contingut de la nota explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

121. *flares*: ultracorrecció per *frares* (veg. n. 42).

[228]

Die 6 d*i*t

(Calaresu)

Ant*oni* Calaresu, ab lo masser Sillent, int*ima* als b*arranchels* lo cavaill q*ue* li falta.

[229]

D*i*t die

(Pais)

Agustý Pais, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* una timona q*ue* li han pres d*e*l salt.

[230]

Die 7 d*i*t

(b*arranchels* a Pinna)

Los b*arranchels*, ab lo d*i*t Sillent, int*íman* a Ant*oni* Pinna Tupàs a travar y chobar los bous.

[231]

Die 10 d*i*t

(Mula)

Ant*oni* Mula, ab d*i*t Sillent, int*ima* als b*arranchels* un bou q*ue* li falta.

[REGISTRE 10]

[ASCA 864/12]

1733

Registre d*e*ls dayns intimats y acusats en la Barrenchelaria d*e*l discret Joseph Zacarias, q*ue* ha comensat d'ende lo die 23 d*e* juliol d*e*l corrent ayñ y finirà lo die 22 d*e*l mateix mes d*e* l'ayñ que ve d*e* 1734.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 25 juliol 1733

(Miali)[1]

M*est*re Ant*oni* Sanna Miali, ab lo masser Ant*oni* Ang*ie*l Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias.

(adjudicat)[2]

[2]

Die 28 d*it*

(Cosseddu)

Ant*oni* Cosseddu, ab lo masser Llorens Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias y d*e* peras d*e* Muntou y fatachio.

(adjudicat)[3]

[3]

Die 30 d*it*

(Pinna)

Ant*oni* Pinna, ab d*it* Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s una frassada d*e* forés, tres cannaus, dos esperons, dos sintas, un barral d*e* lleña[4] d*e* dos pintas, un sach d*e* tela, un cabristo d*e* sola, un mocador negra d*e* migia seda y una bèrtola d*e* forés nova q*ue* li han arrobat sobre Riu Sassu, hony han asaltagiat los miñons. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó per ésser ya tres dias fet lo asalteich q*ue* supon y no ne ha dat avís als b*arranchel*s.

[4]

Die 4 agost

(Simó)

Agustý Simó, ab d*it* Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias en la viña d*e* Nurague Lante.

1. Mot escrit al marge esquerre, a tall de crida del cognom del denunciant, fórmula que només trobem al primer foli.
2. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, a la dreta de la data, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats. Anirem trobant aquesta i altres crides al marge d'algunes relacions, que resumeixen en un mot el seguiment que la *Barracelleria* ha fet de la denúncia del dany.
3. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
4. *lleña*: ms. «llena», per a 'fusta'. Veg., a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles», *llenya*.

[5]

Die 7 d*i*t

(Sircana)

Mag*nífi*ch Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña d*e* Carro fet d*e* una hiegua.

[6]

Die 8 d*i*t

(Manno)

Ant*oni* Manno, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s tres abres d*e* pomas.

[f. 1*v*]

[7]

Die 10 agost

Ant*oni* Mula, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s tres abres[5] d*e* prunas briñolas y 25 síndias.

[8]

Die 11 d*i*t

M*est*re Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias; los b*arranchel*s fan op*osici*ó per no haver entregat lo cavaill ni pagat.

(adjudicat)[6]

[9]

Die 12 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Diego Manno q*ue* per quant no és volgut anar a sercar lo bou d*e* Ant*oni* Dequerqui, se li carrega y va d*i*t bou per son compte.

[10]

Die 15 d*i*t

M*est*re Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

(adjudicat)[7]

[11]

D*i*t die

Ant*oni* Matheo Deriu, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s quaranta-vuit budronis d*e* muscateill y quaranta-tres budronis d*e* giró d*e* la viña d*e* m*est*re Juan Santus.

5. *abres*: corregit damunt una var. ant. il·legible.

6. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

7. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb quatre traços esbiaixats.

[12]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Diego Manno q*ue* vagia a barrenchelar; quant no, los dayñs q*ue* sucehiran[8] d*e* aquesta nit en avant van per son compte.

[13]

Die 16 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* D*e*querqui q*ue* per tot lo die d*e* vuy haya d*e* entregar lo bolletí d*e*l bou.

[f. 2*r*]

[14]

Die 16 agost

(Miali)

M*est*re Ant*oni* Sanna Miali, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias y muscateill.

(adjudicat)[9]

[15]

D*i*t die

(Satta)

Ambrós Satta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un pual ab[10] tres sercos d*e* ferro, ansa y dos aneills y una pàrmina d*e* la viña d*e* Sant Julià.

(restituhit)[11]

[16]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-quatre budronis d*e* raïm, quinze síndias y un abre d*e* poma arrigada d*e* la viña d*e* Carrabufas.

[17]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Simó Tola, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s 60 budronis d*e* raïm, dos fondos tallats y dos brocadas.

(adjudicat)[12]

[18]

D*i*t die

Ant*oni* Gaví Crasta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* síndias en la viña d*e* la Argiantera.

8. Ms. potser «susehiran».
9. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
10. *ab*: var. ant. ratll. «d[e]».
11. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
12. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[19]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Agustý Urgias, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s 160 budronis d*e* muscateill.

[f. 2*v*]

[20]

Die 26 agost

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s 86 budronis d*e* raïm y vuit brocadas.

[21]

Die 27 d*i*t

Mag*nífi*ch Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* brocadas fet d*e* bous en la viña d*e* Ungias.

[22]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Dequerqui, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

(trobat)[13]

[23]

Die 31 d*i*t

Dona Àng*ie*la Amat, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s mitg taular d*e* giró q*ue* li han arrobat.

[24]

Die 2 *sete*mbre

Ant*oni* Derú, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s una rustalla y un marró d*e*l narboni.

(no se paga p*er* ésser amagat)[14]

[25]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Diego Manno carregant-li los bous d*e* Salvador Màssala Topu, per quant no és volgut anar a sercar-los.

[26]

Die 2 *sete*mbre

D*o*n Ant*oni* Miq*ue*l Rugiu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dos-sents vint-y-sinch budronis d*e* raïm entre muscateill, giró y varema q*ue* li han arrobat d*e* una y altra viña.

13. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb quatre traços esbiaixats.

14. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[27]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Pons Querqui, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm en la viña d*e* Pòlliri.

(adjudicat)[15]

[f. 3*r*]

[28]

Die 3 *set*embre

Ant*oni* Agustý Urgias, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s trenta-sis budronis d*e* raïm entre palop y giró.

[29]

Die 5 d*i*t

Ant*oni* Meloni, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sent y vint budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Ungias.

[30]

Die 7 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Miq*u*el Rugiu, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s un cabristo d*e* ferro ab lo cannau d*e* la viña d*e* Montañés.

[31]

D*i*t die

Ant*oni* Mula, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s trenta-sinch budronis d*e* raïm.

[32]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Matheo Deriu, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s sent budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* m*estr*e Juan Santus.

[33]

Die 11 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Arca, int*íman* a d*o*n Ant*oni* Miq*u*el Rugiu que vagia a pendre-se los sous bous q*ue* són en lo Portal, que los han portats d*e* la sua viña.

[34]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s cent y treze budronis d*e* raïm en la viña d*e* Ungias.

[35]

Die 13 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Cosseddu a travar y [f. 3*v*] chobar[16] los bous. D*i*t Cosseddu diu q*ue* és espirat lo temps, y los b*arranchel*s lo int*íman* q*ue* amostri lo bolletí.

[f. 3*v*]

15. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

16. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 3*r*. Pel que fa a *travar y chobar*: 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' i 'lligar dos bous pel coll', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).

[36]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s sixanta-dos budronis d*e* raïm y dos brocadas en la viña d*e* Ungias.

[37]

Die 19 d*i*t

Antunieta Farina, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s palop y présach.

[38]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Derrú, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s quaranta-sinch budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Joseph Meloni en lo Fangal.

(adjudicat)[17]

[39]

Die 24 d*i*t

Lo r*ever*ent can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-tres cannisos d*e* pansas.

[40]

D*i*t die

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s sinquanta-sinch budronis d*e* pansal.

[41]

Die 25 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* al mag*nífi*ch Ant*oni* Sircana q*ue* lo sou cavaill és morint en Badu Calaresu.

[42]

Die 26 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Miq*ue*l Rugiu, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s sent sinq*uan*ta budronis d*e* raïm entre la viña d*e* Montañés y d*e* Lepa.

[f. 4*r*]

[43]

Die 28 *set*embre

Ambrós Satta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* càrigas y d*e* síndias.

(adjudicat)[18]

17. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

18. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[44]

Die 29 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Miq*ue*l Rugiu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s sent budronis d*e* raïm.

[45]

Die 2 *octu*bre

Lo p*are* prior d*e* S*an*t Agustý, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li[19] falta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó per no haver-lo entregat ni pagat cosa alguna per los bous.

[46]

Die 8 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Miq*ue*l Rugiu, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s dos portadoras, una mesina y dayñ d*e* magrana d*e* la viña d*e* Montañés.

[47]

Die 11 d*i*t

Ambrós Gerín, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s que vàgian a veure dayñ. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó per quant no ne volen saber res y ésser estat lo primer q*ue* no volia barranchels.

(adjudicat)[20]

[48]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Buddiolu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña d*e* S*an*ta Anna.

[49]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s 30 brocadas y tres fondos, dayñ d*e* bous.

[f. 4*v*]

[50]

Die 15 *octo*bre

Ant*oni* Calaresu, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta.

[51]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Pala, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un marró y una castaña q*ue* li han arrobat.

[52]

Lo die 18 d*i*t

Los r*ever*ents flares[21] d*e* S*an*t Agustí, ab d*i*t Silanos, int*íman* als b*arranchel*s q*ue* se lis pague lo bou, q*ue* volen anar a llaurar; y los b*arranchel*s fan op*osici*ó, que no lis han entregat bous ni han pagat cosa alg*un*a.

19. *que li*: corregit damunt la var. ant. «los [BB.^{s}]».

20. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

21. *flares*: solució gràfica força habitual, per *frares*, probablement per ultracorrecció d'un rotacisme inexistent de *fl-* > *fr-* (veg. Bosch, 2009, p. 272-273; Bosch, 1999*a*, p. 55-56, i Bosch, 2002, p. 38-39), si bé podria respondre a una dissimilació compartida per altres parlars catalans (DCVB, *s. v. flare* i *frare*).

[53]

Die 19 d*i*t

Ambrós Gerín, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s una carrada d*e* llena[22] q*ue* li han pres d*e* la viña; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

(adjudicat)[23]

[54]

Die 20 d*i*t

R*ever*ent can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s una portadora q*ue* li falta d*e* la viña d*e* Carrabufas.

[55]

D*i*t die

M*onseñ*or Ales,[24] ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

[56]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Murallas, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

[57]

Die 26 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Machoni, int*íman* a Ant*oni* Denote carregant-li lo giu d*e* d*o*n Perico Angioy.

[f. 5*r*]

[58]

Die 27 *octo*bre

Ambrós Denovo, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo giu q*ue* li falta d*e* la Segada. Los b*arranchel*s diunen que torne a sercar-lo, q*ue* lo trobarà.

[59]

Die 28 d*i*t

Antiogo Ferrichoni, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un pareill d*e* portadoras, una mesina, un marró, una rastal y una rustalla q*ue* li han arrobat de dins la casa d*e* la viña, havent-li obert y[25] tallat la porta.

(adjudicat)[26]

22. Llegiu *llenya*. Per a *carrada* 'carretada', en un document de 1658 llegim «per portar una carrada de cantons [...] se pagarà catorze sous carrada» (Budruni, 1989, p. 206).

23. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

24. Correspon a *Ampio Ales*, d'acord amb la relació [10.73].

25. *y*: corregit damunt la var. ant. «la».

26. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[60]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s la porta d*e* la casa d*e* la viña, q*ue* li han tallat y obert, y li han arrobat tres portadoras y un cadaf gran q*ue* cabrà doze pintas.

(adjudicat)[27]

[61]

D*i*t die

Antiogo Ferrichoni, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s una portadora, una gaveta, dos barrals d*e* aigua, una giarreta, dos podadoras ginovesas y un galfó d*e* la porta.[28]

[62]

Die 3 *novem*bre 1733

Ant*oni* Mula Aritu, ab dit Marigiu, entima als barranchels q*ue* li han llevat un cantó d*e* la porta d*e* la casa de [f. 5*v*] la viña d*e* Vessos, que li han arrobat una purtadora, un marró sassarès y dos ollas.

[f. 5*v*]

[63]

Dit die

Los barr*anchel*s, ab dit Marigiu, intíman a Agustí Màsala que los sous bous fan dayn en la viña del can*on*ge Pinna d*e* Cugutu, y si lis màtan, van per son compte.[29]

[64]

Die 12 *nove*mbre

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, intíman a m*est*re Ant*oni* Pinna q*ue* lo sou cavaill és caigut, morint-se en la bardissa d*e* la v*iñ*a d*e* Salaris.

[65]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Melas, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un cuiret, un sach gran d*e* tela y dos saquetas, una d*e* forés y una d*e* tela, q*ue* li han pres d*e*l carrargiu.[30]

[66]

D*i*t die

Antiogo Pedde, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* Calasans.

27. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

28. La relació fou ratllada amb quatre traços verticals, sense cap indicació afegida.

29. Les dues relacions anteriors són d'una altra mà i no pas autògrafes de Scotto, secretari que signa algunes relacions d'aquest registre.

30. *carrargiu*: llegiu *carrarju*, sardisme per a 'amagatall, cova' i 'fos', del sard log. [kaˈraɾd͡zu] 'íd.' (VSI², *s. v. carralzu*; DES, *s. v. karráriu*; DSIPL, *s. v. carrárju*, 1). Veg. la solució catalanitzada *carrador* a la relació [10.83], potser amb pressió de *carrar* 'carretejar, transportar' (en un document de 1658 llegim «arrancadors de pedra [...], carradors de pedra y cantons [...]» i «per portar una carrada de cantons [...] se pagarà catorze sous carrada» [Budruni, 1989, p. 206]; veg. a [10.53] *carrada de lleña*). I veg. *Carrargiu* com a topònim a [10.118] i [10.126].

[67]

D*i*t die[31]

Llis*enci*at Agustý Spano, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un arado nou.

(adjudicat)[32]

[68]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Mula, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*e* la Segada, un cabristo ab quatre brassadas d*e* cannau y un sach d*e* forés.

[f. 6*r*]

[69]

Die 20 *nove*mbre

Ant*oni* Cugurra, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill, las travas d*e* ferro y una saqueta q*ue* li han pres d*e*l sou salt; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[70]

Dit die

Ant*oni* Pons Querqui, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s una testa d*e* arado y un puntorgiu ab la paleta q*ue* li han pres d*e*l salt.

(adjudicat)[33]

[71]

Die 26 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s deu embuts d*e* form*en*t y un sach q*ue* li han pres d*e*l viradorgiu.[34]

[72]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Defeno, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* las vacas q*ue* abítan en Salondra li han fet dayñ d*e* un abre d*e* oliva en la sua viña.

[73]

Die p*rim*er *dese*mbre

M*onseño*r Ampio Ales, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* Cugussu d'ende divendres a nit.

[74]

Die 4 d*i*t

Ant*oni* Cugurra, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s una testa d*e* arado.

[f. 6*v*]

31. *die*: ms. «dit».
32. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
33. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
34. *viradorgiu*: 'terreny marginal d'un camp de conreu' (veg. *viradorju* a § 2.II. «Noms de la terra»).

[75]

Die 4 *dese*mbre

Ant*oni* Melis, ab d*it* Silanos, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*e* Salto Magior.

[76]

D*it* die

Ant*oni* Agustý Niolu, ab d*it* Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill ab sinch brassas d*e* cannau d*e* l'embast y dos brasas y migia ab lo cabristu q*ue* li falta d*el* salt.

[77]

Die 5 d*it*

Ant*oni* Maurreddu, ab d*it* Silanos, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*el* salt.

[78]

Die 9 *dese*mbre

Ambrós Satta, ab d*it* Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* la ena[35] d*e* Pedro d*e* Querqui y dayñ d*e* sarm*en*t en la viña d*e* S*an*t Giulià.

Scotto.

(agiustat)[36]

[79]

D*it* die

Ant*oni* de Querqui, ab d*it* Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s una testa d*e* arado q*ue* li han pres d*el* salt.

Scotto.

(adjudicat)[37]

[80]

Die 10 d*it*

Agustý Simó, ab d*it* Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* brocadas en la viña, y plantada q*ue* és a costat d*e* Garroni.

Scotto

[f. 7*r*]

[81]

Die 11 *dese*mbre

Ant*oni* Bardino, ab d*it* Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill que li han pres d*e* Oruni y las travas d*e* ferro.

35. *ena*: 'aiguamoll'. És un sardisme que documentem des del 1724 i que anirem trobant esporàdicament al llarg del segle XVIII, del log. *bèna* o *èna* (< ll. VENA), amb pèrdua de V- etimològica (DES, *s. v. vèna*). Cf. el topònim «Bena Cuada» ([16.148] i [16.149]) o «Ena Cuada» ([12.57]), i altres a Caria (1993*a*, p. 103-104).

36. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

37. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[82]

Die 11 d*i*t

Ant*oni* Calaresu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*e* Oruni.

[83]

Die 12 d*i*t

Agustý Màsala, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un giu, la rastal, lu puntorgiu, un calsó d*e* lli, escarponis, un rusari y una pesa d*e* quatre so[u]s[38] q*ue* han pres tot d*e*l sou carrador[39] en lo salt d*e* Dulsis.

[84]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Tobias, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo marró q*ue* li falta d*e* la viña hont era morgonant;[40] los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[85]

D*i*t die

Ant*oni* Cóntena, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo marró q*ue* li falta d*e* la viña d*e* Ant*oni* Tobias hont era morgonant; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[86]

Die 18 d*i*t

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* se li pague lo cavaill, quant no, lis corre las dietas; y una m*esu*ra d*e* form*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 7*v*]

[87]

Die 18 *dese*mbre

Ant*oni* Gaví Serra, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s lo giu q*ue* li falta d*e* la punta d*e* l'Edo.

[88]

Die 20 d*i*t

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Marigiu, int*ima* [als barranchels] lo giu q*ue* li falta d*e* Cugussu chobat y travat.

[89]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a m*onseño*r Ales que los sous bous són per las viñas y fan dayñ, lo qual va per son compte. D*i*t Ales respon q*ue* porten los bous en presó, q*ue* vol pagar lo dayñ.

[90]

D*i*t die

M*onseño*r Ales, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó per quant lo bou falta quinze dias y és espirat lo temps, que devia intimar-lo a los tres dias.

38. Interpretació dubtosa: ms. «sos».
39. *carrador*: 'amagatall, cova', catalanització del sardisme *carrarju* 'íd.', potser amb pressió de *carrar* 'carretejar, transportar' (veg. n. 30).
40. Cf. DCA (*s. v. murgonar* 'íd.').

[91]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Bel·lone, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* Cugussu.

[92]

D*i*t die

Ant*oni* Pinna Tupàs, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s un arado y dos giualis q*ue* li han pres d*el* salt;[41] y los b*arranchel*s, ab lo masser Marigiu, fan op*osici*ó.

[f. 8*r*]

[93]

Die 27 *dese*mbre

Ant*oni* Bardino, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* se li pague lo cavaill;[42] quant no, lis corre las dietas.

[94]

D*i*t die

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* brocadas en la viña d*e* Carro fet d*e* bous y cavaills.

[95]

D*i*t die

Ambrós Satta, ab dit Marigiu, intima als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* Cugussu.

(agiustat)[43]

[96]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Calaresu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s lo ambast ab lo furnim*en*t q*ue* li han pres; los b*arranchel*s fan op*osici*ó per ésser amagat.

[97]

Die 31 d*i*t

M*onseño*r Ales, ab dit Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou,[44] q*ue* és lo mateix q*ue* altra vegada ha intimat.

[98]

Die 2 gener 1734

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* a Albert Melis que té un bou flach y va cau-cau, q*ue* se lo cuide; y si se mor, va per son compte.

41. Ms. «salta»
42. *lo cavaill*: corregit damunt una var. ant. il·legible.
43. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
44. *un bou*: ms. tal vegada «lo bou», var. ant. «bous».

[99]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Maria Porcu, ab dit Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s [f. 8*v*] q*ue*[45] té un bou ferit en lo Prado y lo altre bou no se troba, y se los intima, los quals bous havia dexiat en Cugussu, y q*ue* vàtgian a fer revista.

[f. 8*v*]

[100]

Die 5 gener

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Pinna Tupàs q*ue* té un giu flach q*ue* va cau-cau, q*ue* se lo cuide; y si se mor, va per son compte.

[101]

Die 6 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Miq*ue*l Rugiu, ab d*it* Silanos, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* la viña d*e* Montañés.

[102]

Die 6 d*i*t

Ant*oni* Pinna Tupàs, ab dit Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s que esent[46] anat per sercar lo giu flach q*ue* li han intimat, no ha trobat aquest ni lo altre giu, y se los intima tots dos.

[103]

Die 7 d*i*t

Ambrós Gerín, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s doze barris d*e* sarm*en*t; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[104]

Die 10 d*i*t

Antiogo Demontis, ab dit Machoni, int*ima* als b*arranchel*s doze abres arrancats d*e* la viña d*e* S*an*ta Anna.

[105]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* al d*oct*or Dias a travar y chobar los bous.

[f. 9*r*]

[106]

Die 13 gener

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* al d*oct*or Dias q*ue* té un bou mort enfangat, q*ue* vatgia a pendre-se-lo.

45. Mot repetit a la dreta del marge inferior.
46. *esent*: var. ant. ratll. «es».

[107]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Melis q*ue* lo sou bou era enfangat y ne lo han tret,[47] y q*ue* està cau-cau y vatgia a cuidar-se-lo, q*ue* va per son compte.

[108]

D*i*t die

Albert Gambel·la, ab dit Machoni, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* lo bou q*ue* és en presó va a compte d*e* eills; los b*arranchel*s fan op*osici*ó y q*ue* lo torne hon lo havia posat.

[109]

Die 18 d*i*t

D*on*a Àng*iel*a Amat, ab dit Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* seps tallats fet a farramenta.

[110]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Maria Porcu, ab d*it* Silanos, int*ima* als b*arranchel*s un bou.

[111]

Die 21 d*i*t

M*onseño*r Ales, ab dit Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un bou vermeill q*ue* li falta d*e* Cugussu.

[112]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Dequerqui, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta.

(trobat)[48]

[113]

D*i*t die

Ant*oni* Bel·lone, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt. Los b*arranchel*s int*íman* a Juan Joseph Barbal·là a veure d*i*t dayñ; y lo d*i*t Barbal·là fa op*osici*ó.

[f. 9*v*]

[114]

Die 24 gener

Albert Melis, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* ha entregat lo bou q*ue* tenia magra al buinargio.

[115]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Pinna Tupàs y, en sa ausència, a sa moller q*ue* haya d*e* cuidar-se los bous q*ue* són molt flachs, y si se moren, van per son compte.

47. Cal entendre *ne lo han tret [del fang]*. Per als usos sintàctics del clític *ne* en alg. mod., veg. Bosch (2002, p. 190).

48. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[116]

Die 26 d*i*t

Llis*enci*at Agustý Spano, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ.[49]

[117]

Die 27 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* a m*onseño*r Ales q*ue* lo bou [que] lis ha intimat lo han portat y dexiat en lo palao d*e* Montañés.

[118]

Die 28 d*i*t

Salvador Espano y Juan Batt*ist*a Ortega, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*el* llis*enci*at Agustý Spano y d*e* Salvador Sanna, compañons, posat en lo Carrargiu, dayñ d*e* tres rahers d*e* form*en*t y dos embuts d*e* favas fet d*e* cabras.

(adjudicat)[50]

[119]

Die 29 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* a Fran*cis*co Baxiu a veure dayñ en lo salt d*e* d*i*t Spano, q*ue* lo ha fet las cabras q*ue* pastura.

[120]

D*i*t die

Agustý Màsala, ab dit Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un giu d*el* carro q*ue* li falta.

[f. 10*r*]

[121]

Die 30 gener

Ant*oni* Cugurra, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt; y los b*arranchel*s intíman a Giulià[51] Demontis a veure d*i*t dayñ. Lo d*i*t Demontis fa op*sici*ó per haver-lo fet los bous d*e* d*i*t Cugurra.

[122]

Die 31 d*i*t

M*est*re Agustý Màssala, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s una biga d*e* alba[52] pressa d*e* la viña.

[123]

Die 6 febrer

La moller d*el* q*uònda*m Antiogo Salis, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la mandra d*e* la Giua.[53]

49. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats. Veg. la n. següent.
50. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que aquesta relació i la 116 apareguin ratllades.
51. Podria ser *Giúlia*.
52. Enteneu *àlber*.
53. Caria (1993*a*, p. 93) registra el topònim *la fontana de la mandra de la Jua*.

[124]

Die 7 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* al d*oct*or Agustý Dias a travar y chobar los bous.

[125]

Die 12 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* als b*arranchel*s [*sic*][54] que té un bou mort d*e* fàdigu y vagia a pendre-se-lo.[55]

[126]

Die 13 d*i*t

Llis*enci*at Agustí Spano, ab dit Marigiu, int*íma* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt d*e*l Carrargiu.

[127]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* a m*onseño*r Ales q*ue* té un bou mort d*e* mal en la viña d*e* Joseph Melis en Ungias.

[f. 10*v*]

[128]

Die 13 febrer

Los b*arranchel*s, ab dit Marigiu, int*íman* al d*oct*or Agustí Dias a travar y chobar los bous y a Ant*oni* Sotgia Troddione q*ue* té un bou flach, y si se mor, va per son compte.

[129]

Die 14 d*i*t

M*onseño*r Ales, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo bou mort, per quant és ya pudent[56] y no té la malaïta, y són quatre dias q*ue* és mort; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[130]

Dit[57] die

Salvador Espano y Juan Batt*ist*a Ortega, massayos estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat lo die 30 d*e* gener propassat en lo salt d*e* Ant*oni* Cugurra posat en la Retada dayñ d*e* dos rahers d*e* form*en*t y un estareill d*e* ordi fet d*e* bous y un estareill d*e* form*en*t fet d*e* hieguas.

(adjudicat)[58]

54. Error del secretari, que havia d'haver escrit el nom del propietari requerit pels *barranchels* (cf. la relació [10.127]).
55. Ms. «prendresselo».
56. Amb la *d* potser corregida damunt «purent» o «putent».
57. Corregit damunt «die».
58. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[131]

D*i*t die

Lo dayñ d*e*l salt d*e* llis*enci*at Agustý Spano és estat agiustat d*e* bo a bo entre Juan Batt*ist*a Giúliu y Salvador Ant*oni* Bal·lul·la, b*arranchel*s, y Salvador Sanna, compañó d*e* d*i*t Spano, en quatre m*esur*as d*e* form*en*t fet d*e* bous.

(adjudicat)[59]

[132]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Murallas, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña, travat q*ue* era.

[f. 11*r*]

[133]

Die 20 febrer

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Machoni, int*íman* a Ambrós[60] Satta q*ue* per tot lo die d*e* vuy haya d*e* entregar lo bolletí del bou q*ue*[61] lis ha intimat.

[134]

Antiogo Pinna, en data 19 d*e*l corrent (*vide* lletra P).

[135]

D*i*t die 20

La moller d*e*l q*uòndam* Antiogo Salis, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* se li pague lo cavaill, per ésser espirat lo temps.

[136]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña d*e* Farina.

[137]

Die 21 d*i*t

Relata d*i*t Marigiu d*e* com los b*arranchel*s han convingut ab Antiogo Pinna d*e* passar lo dayñ q*ue* lis ha intimat en dos mesuras d*e* form*en*t.

[138]

D*i*t die

Ambrós Satta, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s a qui deurà entregar lo bolletí d*e*l bou. Los b*arranchel*s diunen q*ue* lo entregue al capità.

59. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
60. *a Ambrós*: var. ant. «als B.».
61. *bou que*: var. ant. «cavaill».

[139]

D*i*t die

Andria Caval·leri, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s una chapa q*ue* li falta d*e* la viña d*e*l Fangal.

[f. 11*v*]

[140]

Die 22 febrer

Ant*oni* Ignàs Cóntena, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña sua d*e* Salondra.

[141]

Dit die

Juan Batt*ist*a Ortega, massayo estimador d*e* cort, y Antoni Cadeddu, massayo estimador elegit, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Ignàs Cóntena posada en Salondra dayñ d*e* vuit mesuras d*e* form*en*t fet d*e* vacas.

(adjudicat en 5 *lliuras*, 16 *sous*, 6 *diners*)[62]

[142]

Die 23 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Querqui a travar y chobar los bous.

[143]

Die 26 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* la truïna[63] d*e* Càlvia; y los b*arranchel*s fan op*osici*ó per quant lo bou falta molta temps[64] y no ha avisat als b*arranchel*s.

(agiustat)[65]

[144]

Die 27 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Arca, int*íman* al d*oct*or Agustý Dias q*ue* envie a pendre-se lo sou bou, q*ue* és en la Roqueta enfangat.

[145]

Die 28 d*i*t

Agustí Solinas, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* lo sou camp en Vessos.

[f. 12*r*]

[146]

Die 2 marts

M*onseño*r Ales, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* Cugussu.

62. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que aquesta relació i l'anterior apareguin ratllades amb dos traços esbiaixats.

63. *truïna*: lliçó dubtosa, sembla «bruina». Pel context, deu ser una variant morfològica del nuor. i log. *traínu* < *traghinu* 'torrent, rierol' (< ll. TRAGINARE) (DES, *s. v. trainai* i *tragínu*; DSIPL, *s. v. traínu*, 2 i *traghinu*), tenint en compte l'existència del *riu de Càrbia*, pron. [ˈkalvja] (Caria, 1993*a*, p. 109).

64. *falta molta temps*: var. ant. «fa temps». Notem *molta*, amb vocal epentètica (Bosch, 2002, p. 152).

65. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[147]

Die 7 d*i*t

Antiogo Melis, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* lli en la viña d*e* Ungias d*e* Rustayñ.[66]

[148]

Die 8 d*i*t

Agustý Simó, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* lli, favas y brocadas en la viña d*e* Nurague Lante; los b*arranchel*s fan op*osici*ó per la plantada.

[149]

Die 10 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* Càlvia.

(Trobat)[67]

[150]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Agustý Simó q*ue* la viña d*e* Nurague Lante d*e* vui en havant va per son compte, per quant y ha hixit sent*ènci*a d*e* demolir-la a favor d*e* aquesta Comunitat, y estan promps los b*arranchel*s [a] tornar-li lo diner d*e* la paga d*e* la viña, cuya paga la havían presa per quant ignoràvan de aquesta sent*ènci*a y ser en litigi d*it*a viña.

[151]

D*i*t die

Juan Batt*ist*a Ortega, estimador d*e* cort, y Ant*oni* [f. 12*v*] Cadeddu,[68] estimador eligit, han estimat en la viña d*e* Agustí Simó posada en Nurague Lante dayñ d*e* una daena y mitgia d*e* lli, tres embuts d*e* fava a gra en la bardissa y sinch-se*n*ts[69] y tres sous d*e* dayñ d*e* favas q*ue* indícan haver-hi en las sent y tres matas q*ue* són enmitg d*e* la plantada a postas, tot dit dayñ fet d*e* bous.

[f. 12*v*]

[152]

Die 12 marts

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* al r*evere*nt can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala a travar y chobar los bous.

[153]

D*i*t die

Ant*oni* Ignàs Cóntene, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña d*e* la Escaleta.[70]

66. Mot dubtós.
67. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
68. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 12*r*.
69. L'original duu «sinct.s», potser un error inadvertit per *sinquanta*.
70. Var. ant. «Vessos».

[154]

Die 13 d*i*t

Juan Batt*ist*a Ortega, estimador d*e* cort, y Ant*oni* Cadeddu, estimador eligit, han estimat en la viña d*e* d*i*t Ant*oni* Ignàs Cóntene posada en la Escaleta dayñ d*e* quatre mesuras d*e* form*en*t fet d*e* vacas.

(adjudicat en 3 *lliuras*, 10 *sous*, 9 *diners*)[71]

[155]

Die 19 d*i*t

Los flares d*e* S*an*t Agustý, ab d*i*t Machoni, int*íman* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* lis falta d*e* la viña.[72]

(adjudicat)[73]

[f. 13*r*]

[156]

Die 21 marts

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Guilleri a travar y chobar los bous.

[157]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Bardino, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* Oruni; los b*arranchel*s fan op*osici*ó. Los b*arranchel*s int*íman* a Fran*cis*co Baxio a veure d*i*t dayñ; d*i*t Baxio fa op*osici*ó.

(adjudicat)[74]

[158]

D*i*t die

Salvador Espano y Juan Batt*ista* Ortega, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Bardino posat en las Funtanillas y Bena Cuada dayñ d*e* nou m*esur*as d*e* form*en*t, a saber un raher fet d*e* vacas y un estareill d*e* form*en*t[75] ab doze m*esur*as d*e* ordi y mitgia daena d*e* lli fet de cabras.

[159]

D*i*t die

Joseph Sequi y Joseph Sanna Carboni, podadors estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ambrós Gierín posada en Ungias dayñ d*e* vint-y-sinch fondos arrancats y settanta-nou brassos de fondos tallats, sent sinquanta brocadas escaxiadas y noranta brocadas torcidas, d*e* las quals se pert la entrada d*e* un ayñ, y dos anfirquiduras talladas fet tot d*e* bous.

(adjudicat)[76]

[f. 13*v*]

71. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que aquesta relació i l'anterior apareguin ratllades amb dos traços esbiaixats.

72. Ms. «vina».

73. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

74. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que aquesta relació i la següent apareguin ratllades amb dos traços esbiaixats.

75. Deduïm que un raer són set mesures. Per tant, les nou mesures equivalen a un raer i un estarell (i, doncs, un estarell són dues mesures). Veg. § 3.3.2. «Equivalències de les mesures de capacitat i de pes».

76. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[160]

Die 22 marts

Ambrós Gerín y Magiu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la sua viña; los b*arranchel*s fan op*osici*ó, per quant ha dit que en la sua viña no volia hi entràs persona alguna d*e*ls barranchels.[77]

[161]

Die 25 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni*[78] Guilleri a travar y chobar los bous.

[162]

Die 31 marts

Los p*a*res d*e* S*an*t Agustý, ab d*i*t Machoni, int*íman* als b*arranchel*s que se lis pague lo cavaill; quant no, lis corre las dietas.

(adjudicat)[79]

[163]

Die 3 abril

Mag*nífi*ch Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s sixanta fondos tallats d*e* la viña d*e* Ungias; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[164]

D*i*t die

Ant*oni* Cugurra y Berthomeu Màsala, revisors d*e* bardissas, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Cadeddu posada en Ungias, y la dónan per tancada y revista per ésser molt ben tancada.

[165]

Die 4 d*i*t

Lo capità d*e* b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*ima* a Ant*oni* Orgulesu, Ant*oni* Denote, Ant*oni* Bel·lone, Peruchu Bel·lone, Domingo Nugues, Joseph Dedde, Juan Salvador Bal·ul·la, que si no van a barrenchelar van per llur compte los dayns q*ue* sucehiran.

[f. 14*r*]

[166]

Die 10 abril

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña.

[167]

D*i*t die

Ant*oni* Sotgia Troddione, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* Vaillvert.

77. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats.
78. Var. ant. «als B[arranchels]».
79. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[168]

Die 18 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Cano y Ant*oni* Guilleri a travar y chobar los bous q*ue* fan dayñ en las viñas, y va per llur compte.

[169]

Dit die

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* ha trobat mengiat d*e* gosos en la tanca d*e* Càlvia; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[170]

Die 24 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* als p*a*res d*e* S*an*t Agustý a travar y chobar.

[171]

Die 25 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Guilleri a travar y chobar los bous.

[172]

Die 29 d*i*t

M*onseño*r Ales, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou d*els* d*e* Messina q*ue* li falta d*e* Cugussu.

[173]

Die 30 d*i*t

Mag*nífi*ch Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ de brocadas en la viña d*e* Ungias.

[f. 14*v*]

[174]

Die p*rime*r maig

Juan M*ari*a Casu[80] relata haver estimat en la viña d*e*l mag*nífi*ch Ant*oni* Sircana dayñ d*e* sinq*uan*ta brocadas a mortu y settanta muchadas.

[175]

Die 3 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a m*onseño*r Ales y Ant*oni* Padedda a travar y chobar los bous.

[176]

Die 6 d*i*t

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab d*i*t Marigiu, int*íman* als b*arranchel*s lo giu q*ue* lis falta; y los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

80. *Casu*: lliçó dubtosa per culpa d'una taca de tinta a l'original; potser «Cano».

[177]

Die 9 d*i*t

Andria Nieddu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t fet d*e* bous en lo olivar d*e* Delitala.

[178]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Pinna Tupàs, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta.

[179]

Die 16 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Pinna Tupàs a travar y chobar los bous.

[180]

Die 17 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Juan Batt*ist*a Detori a veure dayñ en lo salt d*e* Ant*oni* Cugurra.

[181]

Dit die

Lo llis*enci*at Agustí Spano, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* favas en lo sou salt.

[182]

Die 19 d*i*t

M*onseño*r Ales, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* Cugutu.

[183]

Die 20 maig

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a m*onseño*r Ales q*ue* lo giu [que] lis ha intimat és en Montañés.[81]

[184]

Die 21 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ambrós Satta a veure dayñ en las viñas d*e* don Pere Frasso, d*e* Juan M*ari*a Ol·la[82] y de Ignàs Sini, dayñ d*e* brocadas y de form*en*t, y en la viña[83] d*e* d*o*n Ant*oni* Miq*ue*l Rugiu.[84]

[185]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Murallas que haya d*e* tornar lo bou q*ue* ha llevat d*e* la Comunitat, q*ue* és d*e* sa cuñada; y si no lo torna y lo bou da dayñ, va per son compte.

81. Ms. «Montanes».
82. D'acord amb Pittau (1990) i el DCS (*s. v. Olla*). No podem descartar *Olla*, un *xisto* 'malnom'.
83. Ms. «vina».
84. *y en la vina... Rugiu*: afegit posteriorment per la mateixa mà.

[186]

Die 23 d*it*

Ant*oni* Cadeddu, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s que vol pagar lo resto d*el* cavaill q*ue* ha comprat d*e* fra Salvador Curedda, que era registat en seze escuts, d*e* lo q*ue*[85] ya són pagats d*its* b*arranchel*s, y eill lo ha registrat en devuit escuts, per los quals va a compte d*e* d*its* b*arranchel*s essent prompt d*it* resto d*e* paga.[86] Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[187]

Die 24 d*it*[87]

Salvador Espano y Juan Batt*ista* Ortega, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Cugurra posat en la Retada dayñ d*e* un [f. 15*v*] raher[88] d*e* ordi y[89] quatre mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.

(adjudicat)[90]

[f. 15*v*]

[188]

Die 24 maig

Ant*oni* Cugurra, ab d*it* Machoni, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt; los b*arranchel*s, ab d*it* Marigiu, han int*imat* lo die 25 d*it* a Llorens Niolu a veure dit dayñ.

[189]

Die 26 d*it*

Ant*oni* Pisanu, ab d*it* Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un embast ab dos pàrminas, dos montaduras d*e* furés, un cabistro,[91] rustalla, rastal, la bèrtola y lo esperó, la rupilla nova, cuiret nou, lu calsó d*e* lli, las calsas d*e* furés, las sabatas, un rahor,[92] un mocador ab un siser lligat, una sula y la sinta nova q*ue* li han pres d*el* salt d*e* Paula Torta.[93]

(adjudicat)[94]

[190]

Die 25 d*it*

Ant*oni* Cadeddu, ab d*it* Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* favas en lo salt d*e* Casasea; y si no van demà, lo farà veure d*e* test*imoni*s avant d*e* arrancar-la.

85. Podria ser «q*uals*».

86. *prompt dit resto de paga*: var. ant. «prompta d.ª paga». Inadvertidament, l'escrivà deixà «promta» sense esmenar, que corregim per exigència gramatical.

87. Var. ant. «d.ᵗ die».

88. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 15*r*.

89. Mot il·legible, per la presència d'una taca de tinta.

90. Anotació afegida posteriorment al f. 15*r* per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

91. *cabistro*: corregit damunt de «cabr[isto]», amb metàtesi de la *r*, d'acord amb la lliçó «cabristu», d'una altra mà, que trobem a l'esborrany d'aquesta relació.

92. *rahor*: per *rasor* 'ganivet', tal vegada resultat d'una ultracorecció davant l'alternança *raser*/*raher* (o *raer*). Veg. a la n. següent l'esborrany amb «rasor».

93. N'hi ha un esborrany, d'una altra mà, amb cal·ligrafia més acurada, en un full de paper solt (ASCA 864/62): «Un embast ab dos parminas, una fressada sarda, dos montaduras d. fures, un cabristu, rustalla, rastal, la bertula, y lu espló, la rupilla nova, cuyret nou, lu carsó d. lli, las calsas d. fures, las sabatas, un rasor, un mucador, ab un siser lligat, una sula, y la sinta nova». Notem que a la versió del registre es troba a faltar «una fressada sarda»; observem, a més, algunes variants interessants: «cabristu» —amb metàtesi— per *cabistro*, «espló» —amb ultracorrecció de la *r* i caiguda de la vocal pretònica— per *esperó* i «carsó» —amb ultracorrecció de la *l* implosiva— pel *calsó*, que contrasta amb «calsas» (veg. Bosch, 2009, p. 265-273).

94. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[191]

Die 28 d*i*t

Salvador Espano, massayo estimador d*e* cort, y Martý Cadeddu, massayo estimador eligit, han estimat en lo salt d*e* Antoni Cadeddu posat en Casasea dayñ d*e* quatre mesuras d*e* favas arrobada[s].

(adjudicat)[95]

[192]

Die p*rim*er juyñ

Llis*enci*at Agustí Spano, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s quatre mannas d*e* ordi q*ue* li han pres d*el* salt.

[f. 16*r*]

[193]

Die 2 juyñ

Agustí Simó, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* llantias en lo camp d*e* Nurague Lante; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[194]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Simó Tola, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ de pomas en la viña d*e* Salondra q*ue* fa a migias.

(adjudicat)[96]

[195]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* al d*oct*or Agustý Dias que un bou sou fa dayñ en la vidazoni; si se lo màtan va per son compte. D*i*t Dias fa op*osici*ó, per quant és entregat als b*arranchel*s y va d*i*t bou per son compte.

[196]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* a Ant*oni* Piras a travar y chobar los bous.

[197]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, tórnan a intimar al d*oct*or Agustý Dias q*ue* per quant no lis ha pagat la última paga, com a exempto, si lo bou q*ue* és en la vidazoni fa dayñ o se pert, va tot per son compte.

[198]

Die 5 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las en la viña d*e* S*an*t Giulià.[97]

95. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que aquesta relació i l'anterior apareguin ratllades amb tres traços esbiaixats.

96. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

97. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[199]

Die 6 d*i*t

Ant*oni* Pons Querqui, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s sinch barris d*e* ordi; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 16*v*]

[200]

Die 7 juyñ

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t.

[201]

Die 8 d*i*t

Albert Gambel·la, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* poma dolsa.

[202]

Die 11 d*i*t

Ant*oni* Calaresu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta.

[203]

Die 13 d*i*t

Mag*nífi*ch Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* brocadas en la viña.[98]

[204]

Dit die

Ant*oni* Murallas, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-sinch mannas d*e* ordi arrobades d*e*l salt.

[205]

Die 14 d*i*t

Salvador Espano y Juan Batt*ist*a Ortega, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Sircana posat al nurach d*e* la Figa dayñ d*e* sinch m*esu*ras d*e* form*en*t y tres embuts d*e* ordi fet d*e* bous franch d*e* tot gasto.

(adjudicat)[99]

[206]

Die 16 d*i*t

Ant*oni* Querqui, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dos barris d*e* form*en*t.

[207]

Die 17 d*i*t

Antoni Mula Arito, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* mela piveri, un abre d*e* peras y dos abres d*e* pruna primarenca.

[f. 17*r*]

98. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

99. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que aquesta relació i la 203 apareguin ratllades amb tres traços esbiaixats.

[208]

Die 17 juyñ

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s set mannas d*e* form*en*t y un barri mengiat d*e* bous.

(adjudicat)[100]

[209]

Die 18 dit

Mag*nífi*ch Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt.

[210]

D*i*t die

Salvador Espano y Juan Batt*ist*a Ortega, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* d*i*t Sircana dayñ d*e* doze mesuras d*e* form*en*t franch d*e* gasto fet de bous.

(adjudicat)[101]

[211]

D*i*t die

Ant*oni* Gaví Serra y Peruchu Batalla, ab d*i*t Marigiu, int*íman* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt.

[212]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Marrosu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s nou mannas d*e* form*en*t y una messadora, arrobat d*e* la viña d*e* Calasans.

[213]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Galzerín, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* barracoch y lo abre tot tallat y esgarrat.

[214]

D*i*t die

Llis*enci*at Ant*oni* Manca, ab d*i*t Arca,[102] int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* barracoch, un angioni, lo cuiret y una velada d*e*l mosso y lo estergio,[103] y [que] vàtgian a veure[104] [f. 17*v*] dayñ, cuyo dayñ és lo espressat en lo billet adjunt.[105]

(adjudicat)[106]

[f. 17*v*]

100. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

101. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que aquesta relació i l'anterior apareguin ratllades amb traços esbiaixats.

102. Var. ant. ratll. «Marigiu».

103. *estergio*: 'estris de cuina o de taula', del log. [is'terʤu] (DES, *s. v. isteriu*).

104. *a veure*: repetit al f. 17*v*.

105. La nota adjunta, cosida al registre i redactada en castellà, diu: «1734. Notta de todo lo q. le han robado dela vigña del S.r Antonio Manca el dia 22 del corriente mes: Pmo. han despojado al mosso lo qual son los carsones de saial nuevos, el cullete nuevo y el jubon de saial nuevo. M. tres platos de barro grandes y dos ollas. M. una sesta con sinco panes y queso. M. un corderico lo qual se compro por un quartillo. [*verso*] M. un arbol de abricoques en lo qual arbol avia una carga de dhos. abricoques.» Notem la lliçó «carsones», que presenta una ultracorrecció (cf. la relació [10.189]).

106. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà al f. 17*r*, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb cinc traços esbiaixats.

[215]

Die 22 juyñ

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* al Llis*enci*at Agustí Spano que té un bou malalt.

[216]

D*i*t die

Lo llis*enci*at Agustí Spano, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo bou, per quant li ha trobat la llengua lligada ab un cannaïto.[107]

[217]

D*i*t die

Ant*oni* Ignàs Cóntene, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s sis mannas y migia d*e* form*en*t.

[218]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Agustí Niolu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* barracoch, amel·las y pomas.

(agiustat)[108]

[219]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s quatre mannas d*e* ordi.

[220]

Die 26 d*i*t

Ant*oni* Diego Manno, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou.

[221]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marigiu, int*íman* al Llis*enci*at Agustí Spano que se cuide lo bou, q*ue* si se mor va per son compte.

[222]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* barracoch d*e* la viña d*e* Carru; los b*arranchel*s fan op*osició*.

[f. 19*r*]

107. Al f. 18*r* trobem detalladament el seguiment i la resolució d'aquesta denúncia: «Die 22 Juyñ ab lo masser Marigiu int. als BB.s. Agusti Espanu le han entimat un bou malalt, y haven sercat lo dit Espanu lo dit bou lo há encontrat á costat de la Argiola de llorens Niolu, y havenlo portat á la Roda [mot dubtós] de la dita Argiola, present Peruchu Nicu, Diegu Sanna, y Gironi Sassu, lo há lligat ab hún cannau y Diegu Sanna li ha tret la llengua [segueix «hon», ratllat] per orde de dit Espanu, present lo dit Nicu, y Sassu y treyense lo dit Espanu una agulla per sengrarlu, y le há trobat un tros de cannaitu lligat ab la dita llengua, y se pres per testimonis los dits Nicu, Sanna y Sassu, y lo ha dexat en [segueix «dita», ratllat] la Argiola hont traballava dit Nicu; y apres lo dit Espanu sen Aná á parlar á Antoni Bantine que fos anat á tallar lo dit cannaytu que tenia lligat lo dit bou en la llengua, y Antoni Pira per lo matex: y per quant lo dit bou es perillos, y se mor lo entima als Barranchels.»

108. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[223]

Die 28 juyñ

Ambrós Satta, ab dit Silanos, int*ima* als b*arranchel*s pera engiñ,[109] amel·las y figas.

(adjudicat)[110]

[224]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* peras camusinas en la viña d*e* Carru y que vàtgian a veure dayñ; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[111]

[225]

Die p*rim*er juliol

Ant*oni* Calaresu, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e*l cuili.

[226]

Die 2 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras camusinas d*e* la viña d*e* Corda.

(adjudicat)[112]

[227]

Die 3 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Miq*ue*l Rugiu, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s peras camusinas y barracoch.

[228]

Die 6 d*i*t

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s tota la pruna d*e* la viña d*e* Carru; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[229]

D*i*t die

Ambrós Satta, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s peras camusinas d*e* la viña d*e* Corda.

(adjudicat)[113]

[f. 19*v*]

109. Veg. *perenginy* 'varietat de pereta' a § 2.III.2. «Noms de la fruita». Per a més detalls, veg. Bosch (1999*b*, p. 106-108).

110. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

111. Entre els f. 18 i 19 trobem un full cosit al registre que conté l'esborrany d'aquesta relació, de mà molt descurada: «Marigiu antimaro al capita de Barancels dos abras de Peras camusinas en la vigna de Carru tota laque han pugut [ms. «pugat»] caragar an caregat y la demes lan lasada en terra y que vagian aveura lu dain que aquesta tarda anvich a cullirla la de terra atal no seperdia».

112. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

113. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[230]

Die 9 juliol

Ambrós Satta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill ab lo embast y fornim*en*t, sis sachs, una frassada, cordas y cabistro[114] q*ue* li han arrobat d*el* mosso carragant lo barri d*e* lleña en Mamuntanas; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[115]

(adjudicat)[116]

[231]

Dit die

Ant*oni* Panateri, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* pera camusina y dayñ d*e* figa en la viña d*e* Barbal·là en Ungias.

[232]

Die 11 d*i*t

Llis*enci*at Agustý Spano, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras camusinas.

[233]

Die 16 d*i*t

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* peras camusina[s] q*ue* li han pres.

[234]

Die 17 d*i*t

Agustý Marqui, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figas, prunas y peras y pomas.

[235]

Die 18 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ de peras camusinas.

(adjudicat)[117]

[236]

D*i*t die

M*onseño*r Ales, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un bou negra q*ue* li falta d*e* la Taulera y Cugussu.

[f. 20*r*]

114. *cabistro*: sembla corregit damunt «cabris[to]» (veg. la relació [10.189], esp. n. 91).

115. Entre els f. 19 i 20 trobem un full cosit que conté el valor dels objectes robats, de la mateixa mà, d'un total de «8 *lliuras*, 19 *sous*»:

Satta.		
embast	1.	
fressada	3.	
sachs	2.	
vànova	1.	5.
cordas		14.
rastal	1.	
	8.	19.

Veg. § 3.3.1. «Equivalències de les monedes en curs al segle XVIII».

116. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

117. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[237]

Die p*rim*er juyñ [*sic*]

Ant*oni* Diego Melis, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*e* Baidos Santos ab una pàrmina y dos cannaus.

(adjudicat)[118]

[238]

Die 19 juliol

Ambrós Satta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias.

(adjudicat)[119]

[239]

Die 20 d*i*t[120]

Ambrós Satta, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s que li paguen lo cavaill per ésser espirat lo temps; quant no, lis corren las dietas.[121]

[240]

D*i*t die

Lo r*ever*ent can*ongi*e Ant*oni* Delitala, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras d*e* Muntou y camusina.

[241]

Die 22 d*i*t

D*oct*or Agustý Dias, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[242]

D*i*t die

Ant*oni* Cano, ab d*i*t Marigiu, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* la Segada; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[243]

D*i*t die

J*ua*n Andria Múndul·la, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* peras d*e* Muntou d*e* la vina d*e* Ungias; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

(adjudicat)[122]

118. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

119. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

120. Var. ant. «d.t die».

121. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

122. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, el contingut de la qual explica que la relació aparegui ratllada amb quatre traços esbiaixats.

[REGISTRE 11]

[ASCA 864/15]

1738

Registre d*e*ls dayñs intimats y acusats en la Barrenchelaria d*e* Gaví Deroma q*ue* ha comensat lo die 28 d*e* gener d*e*l p*rese*nt ayñ 1738 y finirà lo die 27 d*e*l mateix mes d*e* l'ayñ 1739,[1] a cuyos dayñs, segons se trobaran continuats *intus* d*e*l p*rese*nt registre, se lis haya d*e* dar plena fee *de quibus*.

Nicolaus Spano, no*tarius*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 25 febrer 1738

Ant*oni* Meloni, ab lo masser Juan Congiu, int*ima* als b*arranchel*s un bou vermeill alipintu[2] q*ue* li falta d*e*l Prado.

[2]

Die 7 marts

Ant*oni* Melis, ab d*it* Machoni, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña d*e* Ungias.

[3]

Die 11 d*it*

Ant*oni* Cavecha, ab d*it* Congiu, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e*l q*uònda*m m*estr*e Proto;[3] los b*arranchel*s int*íman* al[s] p*are*s mercedaris[4] a veure d*it* dayñ y a Matheo Cabra.

[4]

Die 12 d*it*

Ant*oni* Cadeddu y Peruchu Quessa, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Cavecha dayñ d*e* doze mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[5]

Die 13 d*it*

Ant*oni* Cano, fill d*e* Maria Cana, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou narboni. Los b*arranchel*s lo carrègan a Matheo Cabra; d*it* Cabra fa op*osici*ó.[5]

[6]

Die 14 d*it*

Ant*oni* Cadeddu y Peruchu Quessa, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Cano posat en lo salt d*e* m*estr*e Proto dayñ d*e* tres migianas d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[f. 1*v*]

1. Ms. «1729», que corregeixo.
2. *alipintu*: 'tacat dels flancs'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.
3. *Proto*: sembla corregit damunt *Broto* (cf. «Proto» a la relació [11.6]).
4. *mercedaris*: ms. «mercenaris», 'frares de l'orde de la *Merced*' (DCA, *s. v. mercedaris*). Cf. *olivar de la Merced*, amb realització [mal'ʧset] (Caria, 1993*a*, p. 102).
5. *Los barranchels... oposició*: afegit posteriorment per la mateixa mà.

[7]

Die 20 marts

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*it* Congiu, int*ima* als b*arranchel*s sinch fexios d*e* caña d*e* la viña d*e* Ungias.

(agiustat)[6]

[8]

Die 21 d*it*[7]

Agustý Màssala, ab d*it* Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un pugió d*e* ferro ab tres claus q*ue* li han pres d*e* la roda d*el* carro en la viña d*e* Montanés;[8] los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[9]

Die 25 d*it*

Ant*oni* Sircana, ab d*it* Congiu, int*ima* als b*arranchel*s quatre barris d*e* rabassons y sarm*en*t, pres tot d*e* dins la casa y cremat dins d*it*a casa, y una anfirquidura[9] d*e* l'ayñ passat tallada.

[10]

Die 31 d*it*

Mag*nífi*ch d*oct*or Agustí Dias, ab d*it* Congiu, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta.

[11]

Die 13 abril

Ant*oni* Cadeddu y Peruchu Quessa, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Agustí Màsala en Montañés dayñ d*e* sis mesuras d*e* ordi, a saber un estareill d*e* dayñ veill y quatre mesuras d*e* dayñ fet hara a mortu fet d*e* cavaills.

[12]

Die 14 d*it*

Agustí Màsala, ab d*it* Machoni, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña d*e* Montanés.

[f. 2*r*]

[13]

Die 17 abril

Los b*arranchel*s, ab d*it* Arca, int*íman* a Ant*oni* Murallas q*ue* vatgia a sercar lo giu d*e* d*on*a M*ari*a Gràcia Ruís; quant no, va per son compte.

[14]

Die 28 d*it*

Los b*arranchel*s, ab d*it* Arca, int*íman* a Ant*oni* Pinna que per quant tot lo ayñ té lo sou giu en la vidassoni y no lo ha posat en lo Prado entregant-lo a la Comunitat,[10] tot lo dayñ q*ue* d*it*s bous han fet y lo q*ue* faran d*e* vuy en havant va per compte d*e* d*it* Pinna; per la ausència d*e* aquest té dat la intima a sa moller, la qual fa op*osici*ó.

6. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
7. Var. ant.: «d.ᵗ d[ie]».
8. Llegiu *Montanyés*.
9. Ms. «anfirquitura».
10. Enteneu *Barracelleria*, que custodia el 'comú dels bous domats' (veg., a § 2.II. «Noms de la terra», *vidassoni*, i, a § 2.I. «Noms del bestiar», l'apartat dedicat a *jua* 'ramat de bous domats custodiat').

[15]

Die 20 maig

Mag*nífi*ch d*oct*or Agustí Dias, ab d*it* Machoni, int*ima* als b*arranchel*s lo cabristu d*e* ferro q*ue* li han pres d*el* cavaill q*ue* era der[r]era d*e* la casa d*e* la viña.

[16]

Die 27 d*it*

Ant*oni* Melis, ab d*it* Pinna, int*ima* als b*arranchel*s divuit brocadas escaxiadas y vint-y-vuit muchadas d*e* la viña d*el* Caragol.

[f. 2*v*]

[17]

Die 27 maig

Ant*oni* Tavera, ab d*it* Machoni, int*ima* als b*arranchel*s trenta-nou brocadas y fondos estroncats.

[18]

Die 28 d*it*

Ant*oni* Meloni, ab d*it* Silanos, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* l'Archipreste.

[19]

Die 3 juyñ

Ant*oni* Buddiolu, ab d*it* Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dayñ de favas arrobadas d*e* la viña d*e* S*an*ta Anna.

[20]

Die 6 d*it*

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*it* Silanos, int*ima* als b*arranchel*s sinq*uan*ta-una brocadas mortas y dos-sentes[11] sixanta brocadas a migiania fet d*e* bous en[12] la viña[13] d*e* Ungias.

(no se paga)[14]

[21]

D*it* die

Ant*oni* Guilleri, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t, d*e* ordi y d*e* llantia en lo sou salt; y los b*arranchel*s int*íman* a Ambrós Satta a veure d*it* dayñ per haver-lo fet lo sou cavaill.

[22]

Die 7 d*it*

Agustí Cubeddu, ab d*it* Machoni, int*ima* als b*arranchel*s tot lo sarm*en*t q*ue* li han pres d*e* la viña.

11. *dos-sentes*: var. ant. «dos sents».
12. *en*: var. ant. «d[e]».
13. Ms. «vina».
14. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[23]

Die 10 d*i*t

Ambrós Gierín, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sinch barris d*e sarmen*t y una biga d*e* alba.

[f. 3*r*]

[24]

Die 11 juyñ

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Pinna, int*íman* a Ant*oni* Cosseddu a travar y chobar[15] los bous.

[25]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Manca Denote, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* barracoch.

[26]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Deriu, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s tres mannas d*e* form*en*t presas d*e*l narboni.

[27]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Guilleri, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un barri y mitg d*e* ordi y dayñ d*e* favas d*e*l salt d*e* Medinas.

(pagat)[16]

[28]

Die p*rim*er juliol

Ant*oni* Rugiu, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dos mannas d*e* form*en*t, tres abres d*e* pruna primarenca y un abre d*e* barracoch.

[29]

D*i*t die

D*on*a Antò*nia* M*ar*ia Marcel·lo, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera camusina d*e* la viña d*e* la Cuneta.

[30]

D*i*t die

Ant*oni* Rugiu, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* amel·las, un abre d*e* barracoch y tres mannas d*e* form*en*t d*e* la viña.

[31]

Die 6 d*i*t

Ant*oni* Lodde, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* sarm*en*t y [f. 3*v*] pera[17] camusina.

[f. 3*v*]

15. *travar y chobar*: 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' i 'lligar dos bous pel coll', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).
16. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
17. *pera*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 3*r*.

[32]

Die 7 juliol

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera camusina d*e* la viña d*e* Ungias.

[33]

D*i*t die

D*on* Ant*oni* Maria Marcel·lo,[18] ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* barracoch, q*ue* n'i hauria un escut y mitg.

[34]

Die 8 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* pomas.[19]

[35]

Die 9 d*i*t

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera camusina d*e* la viña d*e* S*an*t Lussori; los b*arranchel*s, ab d*i*t Pinna, fa[n] op*osici*ó.

[36]

Die 10 d*i*t

D*oct*or Agustí Dias, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* sarm*en*t en la viña d*e* Carro y la d*e* S*an*t Lussori d*e* Ant*oni* Quessa.

[37]

Die 11 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Pinna, int*íman* a Ant*oni* Troddione a travar y chobar los bous.

[38]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Miq*ue*l Marras, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera camusina d*e* la vil·la[20] d*e* Càlvia.

[f. 4*r*]

[39]

Die 12 juliol

Andria Nieddu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s peras camusinas y dos barris d*e* sarm*en*t d*e* la viña d*e* Maria Ignàsia Deyana.

[40]

Die 13 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Pinna, int*íman* a Ant*oni* Cano a veure lo dayñ d*e* Domingo Nugues.

18. A la relació núm. 29 trobem *dona Antònia Maria Marcel·lo*, ms. «D.ª Ant. M.ª Marcello»; en canvi, ara l'original duu «D.ª Ant. Maria Marcello».
19. La relació fou ratllada posteriorment amb cinc traços esbiaixats.
20. *vil·la*: 'casa de camp' (cf. «vila» a la relació [11.71]).

[41]

Die 18 d*i*t

Ant*oni* Pala, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s mel·las y pomas d*e* la viña d*e* Pòlliri.

[42]

Die 20 d*i*t

Lo capità y thin*en*t d*e* b*arranchel*s intíman a Ant*oni* Sarulesu, Joseph Ferrichoni, Miali Rogiete y Andria Garrone que vàtgian a sercar lo giu d*e* Mathias Màsala, q*ue* no se troba; y si no van, va per son compte.

[43]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras y de síndias en la viña d*e* S*an*ta Anna.

[44]

Die 24 d*i*t

D*oct*or Agustí Dias, ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera brutaybona, pera camusina y de Muntou d*e* la viña d*e* S*an*t Lussori.

[45]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Màsala, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera brutaybona y un abre d*e* poma.

[46]

D*i*t die

Ant*oni* Iddao, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s un quart [f. 4*v*] de escut d*e* figas y tres barris d*e* sarm*en*t.

[f. 4*v*]

[47]

Die 30 juliol

R*ever*ent Ant*oni* Espanedda, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias y pera d*e* Muntou en la viña d*e*l Fangal.

[48]

Die 31 d*i*t

Ant*oni* Orgulesu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s quinze síndias y un embut d*e* giudias.

[49]

D*i*t die

Albert Gambel·la, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s tres abres d*e* pera d*e* Muntou y un abre d*e* pera ula.

[50]

Die 2 agost

Ant*oni* Manca Denote, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera gargamota d*e* la viña d*e* Beneto.

[51]

Die 3 d*i*t

R*ever*ent ardiaca Martíllun, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras.

[52]

D*i*t die

Ant*oni* Maria Porcu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s quatre barris d*e* sarm*en*t y un abre d*e* pera d*e* Muntou d*e* la viña d*e* Martí.

[53]

Die 4 d*i*t

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera d*e* Muntou y pirastu aguedu.

[f. 5*r*]

[54]

Die 6 agost

Andria Nieddu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera ula d*e* la viña d*e* Deyana en Salondra.

[55]

Die 7 d*i*t

Ant*oni* Lopes, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera de Muntou y poma napolitana d*e* la viña d*e* Salvador Espano.

(pagat)[21]

[56]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Lopes, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera d*e* Muntou.

(pagat)[22]

[57]

Die 11 d*i*t

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras y síndias d*e* la viña d*e* S*an*t Agustí lo veill.

(agiustat)[23]

[58]

Die 12 d*i*t

M*est*re Ant*oni* Berlenguer, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras y sarm*en*t en la viña d*e*l Fangal.

21. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
22. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
23. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[59]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Pinna, int*íman* a Ant*oni* Murallas, Ant*oni* Piricu Usay y Miali Rugieta perq*uè* demà vàgian a portar-ne lo giu d*e*ls flares[24] d*e* la Pietat, observans q*ue* és en Vilanova; quant no, va per compte d*e* eills.

[60]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Lopes, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras.

(pagat)[25]

[61]

Die 14 d*i*t

M*est*re Ant*oni* Juan Mura, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera francesa d*e* la viña d*e* l'Argilera.

[f. 5*v*]

[62]

Die 18 agost

Ant*oni* Cossu, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s una rustalla y dos mannas d*e* ordi.

[63]

Die 24 d*i*t

Andria Nieddu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* peras diversas.

[64]

D*i*t die

Ant*oni* Padedda, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera y raïm.

[65]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s trenta budronis d*e* palop y tres budronis d*e* pasquansaló.[26]

[66]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera; los b*arranchel*s, ab d*i*t Pinna, fan op*osici*ó, per quant la sua hazienda no va a compte d*e*ls b*arranchel*s, segons conveni fet ab lo capità.

24. *flares*: solució gràfica força habitual, per *frares*, probablement per ultracorrecció d'un rotacisme inexistent de *-fl-* > *-fr-* (veg. Bosch, 2009, p. 272-273; Bosch, 1999*a*, p. 55-56, i Bosch, 2002, p. 38-39), si bé podria respondre a una dissimilació compartida per altres parlars catalans (DCVB, *s. v. flare* i *frare*).

25. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

26. Var. ant. «pasqual[saló]», 'varietat de raïm'. Veg *pansascaló* a Bosch (1999*b*, p. 177-178).

[67]

Die 29 d*i*t

Albert Gambel·la, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera saïna, barbiquina y d*e* Llonafres.

[68]

Die 2 *sete*mbre

R*ever*ent can*ongi*e Ant*oni* Marras, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s doze budronis d*e* aruredunis, una mola d*e* giró[27] y un abre d*e* pera brutaybona.

[69]

D*i*t die

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s settanta-sis budronis d*e* palop y giró.

[f. 6*r*]

[70]

Die 2 *sete*mbre

Ant*oni* Arito, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dayñ de raïm y d*e* peras.

[71]

Die 6 d*i*t

V*ener*able Ant*oni* Espanedda, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* muscateill d*e* la vila[28] d*e*l Fangal.

[72]

Die 8 d*i*t

Ant*oni* Dequerqui, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dayñ de raïm.

[73]

D*i*t die

Ant*oni* Sircana, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* giró y peras.

[74]

Die 9 d*i*t

Ant*oni* Gaví Musiguita, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm, vint-y-sinch síndias y un abre d*e* pera saÿna; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

(agiustat)[29]

[75]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Galzerín,[30] ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s trenta budronis d*e* raïm entre palop y giró y una portadora d*e* pera d*e* pengiar.

27. *una mola de giró*: amb *mola* per a 'bona quantitat, esp. de flors, fruita i bolets' (DCA, *s. v. mola*). Tanmateix, no podem descartar la lectura *una mola de giro*, amb el sentit de 'pedra rodona de moldre'.
28. *vila*: 'casa de camp' (cf. «vil·la» a la relació [11.38]).
29. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
30. Var. ant. «Calzerin».

[76]

Die 13 d*i*t

Ambrós Gierín, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s 170 budronis d*e* raïm entre palop, pansal, giró, muscateill y raïm negra; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[77]

Die 15 d*i*t

D*oct*or Agustí Dias, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sinch espinas d*e* càriga d*e* la viña d*e* S*an*t Lussori.

[f. 6*v*]

[78]

Die 23 *set*embre

Ant*oni* Sanna, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s vuitanta-vuit budronis d*e* raïm.[31]

[79]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Luis Derú,[32] ab d*i*t Silanos, int*ima* als b*arranchel*s trenta budronis d*e* raïm d*e* la v*iñ*a d*e* Ant*oni* Berlenguer al Fangal.[33]

[80]

Die 6 *octu*bre

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Pinna, int*íman* a Ant*oni* Pinna a travar y chobar los bous.

[81]

Die 8 d*i*t

Ant*oni* Agustí Niolu, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s peras, raïm y lleña; los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[82]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Gaví Serra, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un bou lantat a bal·la ab dos arcabusadas, qual bou era en las vacas, y al p*rese*nt és chobat en la Taulera; los b*arranchel*s diunen q*ue* lo porti en lo Portal per fer-ne la revista demà maití.

(agiustat)[34]

[83]

Die 19 d*i*t

Angieleta Alciator, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s dos barris d*e* lleña[35] grosa y vint-y-quatre garbons d*e* sarm*en*t d*e* la viña.

31. A l'original segueix una relació incompleta ratllada: «D*i*t die. Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s sinq*uan*ta un [budronis d. raim]».
32. Ms. «d. Ru», que cal llegir *Derrú*.
33. A l'original segueix l'anotació «M*estr*e Ant*oni* Juan Mura (*vide* lletra I)».
34. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
35. Ms. «llena».

[84]

Die 31 d*it*

Lo mag*nífi*ch d*on* Àng*iel* Delitala, ab d*it* Machoni, int*ima* als b*arranchel*s lo [f. 7*r*] cavaill q*ue* li falta d*e* la tanca d*e* Carro.

[f. 7*r*]

[85]

Die 31 *octu*bre

Ant*oni* Masia, ab d*it* Pinna, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*el* salt d*e* Perico.

[86]

Die 6 *nove*mbre

Ant*oni* Masia, ab d*it* Pinna, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* li paguen lo bou; quant no, lis corren las dietas. Los b*arranchel*s diunen q*ue* lo bou és en Casasea.

[87]

Die 17 d*it*

Ant*oni* Ignàs Còntene, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s dos marrons, hu sou y altre d*el* compañó, una rastal, una rustalla y dos castañas d*e* aigua q*ue* li fàltan d*el* salt d*e* Giasintu Quessa.

(no se li paga p*er* ésser amagat)[36]

[88]

Die 23 d*it*

Ant*oni* Guilleri, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s un marró, un giuali[37] y una arbada.

(pagat)[38]

[89]

Die 30 d*it*

Ant*oni* Melis, ab d*it* Pinna, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* lli en la sua viña.

[90]

Die 2 *dese*mbre

Agustí Guilleri, ab d*it* Silanos, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li falta d*el* salt.

[91]

Die 24 d*it*

Antòn*ia* Àngiela Martíllun, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s quatre galfons y quatre corregias d*e* la[39] [f. 7*v*] giaga d*e* la viña d*e* Cugusu.

[f. 7*v*]

36. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
37. Segueix, ratllat, «un giuali marro», per repetició.
38. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
39. Mot repetit a l'inici del f. 7*v*.

[92]

Die 10 *dese*mbre

Ant*oni* Pons Querqui, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña d*e* Pòlliri.

[93]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Melis y Juan Marras, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Pons Querqui posada en Pòlliri dayñ d*e* sinch mesuras d*e* form*en*t fet d*e* cabras.

(adjudicat)[40]

[94]

Dit[41] die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Pinna, int*íman* a Juan Manca a veure dayñ en la viña[42] d*e* d*i*t Pons Querqui; d*i*t Manca fa op*osici*ó.

[95]

Die 3 gener 1739

D*oct*or Agustí Dias, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s sis barris d*e* lleña d*e* la viña d*e*l q*uònda*m Ant*oni* Quessa havent obert la casa.

[96]

D*i*t die

Ant*oni* Pira, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un sach ab mitg estareill d*e* ordi, una bèrtola ab un barral d*e* llena,[43] una berrina y dos pans q*ue* li han pres d*e* la pinneta[44] en lo salt d*e* Fiumen Longu.

[97]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Saluresu, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e*l carreló[45] d*e* S*an*t Juan.

[98]

Die 24 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Pinna, int*íman* a Ant*oni* Pinna, y p*er* sa ausència a la moller, q*ue* vagia a veure dayñ en lo salt d*e* Ant*oni* Melis.

[f. 8*r*]

40. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que aquesta relació i l'anterior apareguin ratllades amb dos traços esbiaixats.

41. Var. ant. «die».

42. Ms. «vina».

43. Ms. «llena», per a 'fusta' (veg. *llenya* a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles», esp. n. 293). Cf. *mestre de llenya* 'fuster' (Bosch, 2002, p. 164 i 226).

44. *pinneta*: 'barraca de pastor o de vinya', del log. *pinneta* 'íd.', derivat de *pinna* 'ploma' < ll. PINNA (DES, *s. v. pínna*; Wagner, 1996, p. 325-326). Veg. *forcàs* 'pal o tronc bifurcat per apuntalar el sostre d'una barraca de camp' a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

45. *carreló*: *sic* per *carreró*, per ultracorrecció del rotacisme inexistent -[l]- > -[ɾ]- (aquesta lliçó torna a aparèixer a la relació [16.49]). Per als fenòmens de rotacisme en els registres editats, veg. Bosch (2009, p. 270-271).

[99]

Die 27 gener

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* Raigatili fet d*e* hieguas.

[100]

Dit die

Juan Marras, massayo estimador d*e* cort, y Sebastià Còntene, estimador eligit, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Melis posat en Raigatili dayñ d*e* deu mesuras d*e* form*en*t fet d*e* hieguas.

(adjudicat)[46]

[101]

Dit[47] die

Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Pinna, int*ima* als b*arranchel*s tres bous q*ue* li han pres d*e*l viradorgiu;[48] los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[102]

D*i*t die

Ant*oni* Agustí Niolu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s una cuxia d*e* prensa q*ue* li falta d*e* la viña d*e* la Escaleta.

46. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, que explica que aquesta relació i l'anterior apareguin ratllades amb dos traços esbiaixats.
47. Var. ant. «die».
48. *viradorgiu*: 'terreny marginal d'un camp de conreu' (vegeu-lo a § 2.II. «Noms de la terra»).

[REGISTRE 12]

[ASCA 862/2]

1743

Registre dels dayns intimats y acusats en la Barrenchelaria del nob*le* d*o*n Miquel Bertolotti Olives, que ha comensat lo die 28 d*e* gener d*e*l dalt notat ayñ y finirà lo die 27 d*e*l mateix mes d*e* l'ayñ 1744, als quals dayns que se trobaran continuat[s] *pro ut intus* se lis haya d*e* dar plena fee *de quibus*.

Nicolaus Spano, not*arius*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 29 gener 1743

Los b*arranchel*s, ab lo masser Marras, int*íman* a Ant*oni* Pira y a Ant*oni* Pons Querqui a travar y chobar[1] los bous. Y per quant d*i*t Querqui ne té hu flach, q*ue* se lo cuide; y si no lo choba, va tot lo giu a son compte.

[2]

Die 31 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* ordi, d*e* form*en*t y d*e* lli en la viña d*e* Càlvia. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó per no ésser tancada ni revista ni haver entregat.[2] Dit Satta respon q*ue* la regonègan si és tancada. Y com sia q*ue* los b*arranchel*s han trobat qui ha fet lo dayñ, per haver-li pres un sach y que li donen lo sach, y se sercarà lo dayñ.

(no deu pagar-se)[3]

[3]

Die p*rim*er febrer

Juan Bap*ti*sta Demontis y Ant*oni* Agustí Niolu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Càlvia d*e*l nob*le* d*o*n Ignàs Bernardo, a inst*ànci*a d*e* dit Satta, dayñ d*e* un estareill d*e* form*en*t, dos fondos arrancats, sinch brassos tallats, desset brocadas excasadas[4] y dos lliures d*e* lli en espècie, tot fet d*e* bous.

[4]

Die 10 d*i*t

Andria Falqui, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ.

[5]

D*i*t die

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* Perico. Los b*arranchel*s lo carrègan a Juan Bap*ti*sta [f. 1*v*] Cossu y Llorens Fadda. D*i*t Cossu fa op*osici*ó, junt ab lo dit Fadda, q*ue* axí bé fa op*osici*ó.

[f. 1*v*]

1. *travar y chobar*: 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' i 'lligar dos bous pel coll', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).
2. Veg. n. 8.
3. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
4. Llegiu *escaixadas* 'esqueixades, destrossades' (cf. DCA, *s. v. escaixar* i *esqueixar*). Per a més detalls, veg. *brocada* a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

[6]

Die 11 febrer

Ant*oni* Diego Manno, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[7]

Die 12 d*i*t

Ant*oni*[5] Masia, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li han ferit en la viña d*e* d*o*n Ant*oni* Miquel Rugiu.

(adjudicat)[6]

[8]

D*i*t die

Juan Bap*tis*ta Demontis y Ant*oni* Agustí Niolu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Diego Manno posat en la Cubarchada dayñ d*e* un estareill d*e* form*en*t fet d*e* cavaills.

[9]

D*i*t die

Los dits Demontis y Niolu han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Masia posat en Perico dayñ d*e* tres migianas d*e* form*en*t fet d*e* vacas.

[10]

D*i*t die

Los dits Demontis y Niolu han estimat en la viña d*e* Andria Falqui Chicao posada en S*an*t Agustí lo Nou dayñ d*e* un raher d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[11]

Die 16 d*i*t

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e*l Padro.

[12]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Canna, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* form*en*t en [f. 2*r*] la[7] sua viña d*e* S*an*t Giulià.

[f. 2*r*]

[13]

Die 17 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Machoni, int*ima* un giu q*ue* li falta d*e* Cugussu. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó per no haver entregat.[8]

(no se paga)[9]

5. Mot precedit de la forma abreujada «D.ⁿ» de *don*, ratllada.
6. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
7. Mot repetit a la dreta del marge inferior.
8. Enteneu *entregat (lo ju)* (cf. la relació [12.105]).
9. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[14]

Die 19 febrer

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ. Los b*arranchel*s lo carrègan a Juan Bap*tis*ta Cossu, qui fa op*osici*ó.

[15]

Die 20 d*i*t

Juan Bap*tis*ta Demontis y Ant*oni* Agustí Niolu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Masia posat en Pirico dayñ d*e* dos rahers d*e* form*en*t fet d*e* bulo, q*ue* judícan ser rude, y una migiana d*e* form*en*t fet d*e* hieguas.

(adjudicat lo d*e* las hieguas)[10]

[16]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo a travar y chobar los bous.

[17]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Pinna Tupàs, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt.

[18]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Diego Manno, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ. Los b*arranchel*s lo carrègan a Peruchu Sannia.

[19]

Die 22 d*i*t

Juan Bap*tis*ta Demontis y Ant*oni* Agustí Niolu [f. 2*v*], massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Diego Manno en la Cubarchada dayñ d*e* tres migianas d*e* form*en*t fet d*e* cabras y un raher d*e* form*en*t fet d*e* ovellas.

[f. 2*v*]

[20]

Die 26 febrer

Ant*oni* Gaví Musiguita, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sent sinquanta matas d*e* favas mangiadas d*e* cavaill y una daena d*e* lli fet d*e* vacas, un abre d*e* figa tallat d*e* fondo y un fondo tallat.

[21]

Die 3 marts

Ant*oni* Felip Cosseddu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t fet d*e* vacas en la Escaleta. Los b*arranchel*s carrègan d*i*t dayñ y lo d*e* Ignàs Delogu a Salvador Moritu y Ant*oni* Sotgia; d*i*t Sotgia fa op*osici*ó.

10. Anotació afegida posteriorment al final de la relació per la mateixa mà.

[22]

Dit die

Juan Bap*tis*ta Demontis y Ant*oni* Agustí Niolu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Felip Cosseddu posada en la Escaleta dayñ d*e* vuit mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous rudes.

[23]

Die 4 marts

Ant*oni* Diego Manno, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ. Los b*arranchel*s lo carrègan a Perucho Sannia.

[f. 3*r*]

[24]

Die 5 marts

Lo llis*enci*at Agustí Espano, per part d*e* d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dos curregias q*ue* han pres d*e* la porta d*e* la casa d*e* la viña d*e* d*i*t Marcel·lo.

[25]

D*i*t die

Ant*oni* Rayu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s una testa d*e* arado q*ue* li han pres.

[26]

D*i*t die

Ant*oni* Iddao, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera q*ue* li han tallat.

(adjudicat)[11]

[27]

Die 6 d*i*t

Ant*oni* Maria Manno, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña fet d*e* vacas. Los b*arranchel*s lo carrègan a Juan Manca, y aquest fa op*osici*ó.

[28]

Die 10 d*i*t

Fran*cis*co Ignàs Pinna y Juan Maria Casu, revisors d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Àngiel Porcu Calaresu posada en Ungias, y la dónan per tancada y revista.

[29]

Die 11 d*i*t

Antoni Cosseddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ. Los b*arranchel*s lo carrègan a Salvador Sanna.

[30]

D*i*t die

Ant*oni* Pala, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ. Los b*arranchel*s lo carrègan a d*i*t Sanna.

[f. 3*v*]

11. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb un traç esbiaixat.

[31]

Die 17 marts

Juan Maria Casu y Fran*cis*co Ignàs Pinna, revisors d*e* baldissas, a inst*ànci*a d*e* Ambrós Satta, han revista la viña d*e* don Ignàs Bernardo posada en Càlvia, y la dónan per tancada y revista.

[32]

Die 5 abril

Mag*nífi*ch Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*it* Marras, int*ima* als b*arranchel*s mil cañas q*ue* li han pres d*e* la viña.

[33]

Die 6 d*it*

Antoni Espada, ab d*it* Marras, int*ima* als b*arranchel*s vint brocadas escaxiadas, quatre fondos tallats y una anfirquidura d*e* pera. Los b*arranchel*s carrègan dit dayñ a Juan M*ari*a Manis, y q*ue* tànquia la viña.[12]

[34]

Die 10 d*it*

Ambrós Satta, ab d*it* Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* ordi al miriagu[13] d*e* l'Estayñ. Los b*arranchel*s carrègan dit dayñ a Ignàs Brunengo y Ant*oni* Demontis.

[35]

D*it* die

Juan Bap*tis*ta Demontis y Ant*oni* Agustí Niolu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo miriagu d*e* l'Estayñ, a inst*ànci*a d*el* sobred*it* Satta, dayñ d*e* tres migianas d*e* ordi fet d*e* bous.

(adjudicat [en] 4 *lliures*, 5 *sous*)[14]

[36]

Die 12 d*it*

Ant*oni* Espada, ab d*it* Marras, int*ima* als b*arranchel*s quaranta brocadas, trenta a mortu y deu muchadas,[15] y tres fondos tallats.

[37]

Die 16 d*it*

Ant*oni* Masia, ab d*it* Rafael, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* Perico.

[f. 4*r*]

[38]

Die 17 abril

Juan Bap*tis*ta Demontis y Ant*oni* Agustí Niolu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Masia posat en Perico dayñ d*e* quatre rahers d*e* ordi y vuit mesuras d*e* form*en*t fet d*e* hieguas.

12. *Los barranchel*s... *viña*: afegit posteriorment al final de la relació per la mateixa mà.

13. *miriagu*: 'obaga on reposa el ramat al migdia' (veg. el mot a § 2.II. «Noms de la terra»). Vegeu-ne altres casos a [12.35], [12.39] i [12.40] i, amb la variant «miriago», a [14.215] i [14.217].

14. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

15. Per a les expressions *a mortu* i *muchadas* (per *mutxades*), veg. *brocada* a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles».

[39]

D*i*t die

Los dits Demontis y Niolu, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo miriagu d*e* l'Estayñ, a inst*àn*-*ci*a d*e* Ambrós Satta, dayñ d*e* un raher d*e* ordi fet d*e* bous.

(adjudicat [en] 13 *sous*, 5 *diners*)[16]

[40]

Die 18 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo miriagu d*e* l'Estayñ.

[41]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres[17] giualis q*ue* li han pres furnits. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[42]

Die 20 d*i*t

Mag*nífi*ch Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dos-sentas brocadas de dayñ fet en la viña d*e* Ungias[18] de bous.

[43]

D*i*t die

Lo d*i*t mag*nífi*ch Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* brocadas en la viña d*e* Ungias fet d*e* bous.

[44]

D*i*t die

Lo llis*enci*at Agustí Spano, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sent-y-trenta llimons arrobats d*e*l giardinet d*e* la viña d*e* d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 4*v*]

[45]

Die 21 abril

Fran*cis*co Devila y Salvador Tavera, podadors estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e*l mag*nífi*ch Ant*oni* Agustí Urgias posada en Ungias dayñ d*e* tres-sentas sinq*uan*ta brocadas a mortu y tres-sentas brocadas muchadas fet d*e* bous, y judícan q*ue* los bous són poguts entrar d*e* la viña d*e*l q*uònda*m v*enera*ble Loria y d*e* Salvador Marchan.

[46]

Die 24 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo, y per sa ausència al v*enera*ble Agustí Spano, a travar y chobar los bous.

16. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
17. *tres*: var. ant. ratll. «quatre».
18. *Ungias*: corregit damunt «Urgias».

[47]

Die 28 d*i*t

Llis*enci*at Agustí Spano, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* ordi en la viña d*e* d*o*n An-t*oni* M*ari*a Marcel·lo. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[48]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Gaví Serra, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* favas en la viña.

[49]

Die 2 maig

Ant*oni* Coseddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li han pres d*e*l salt.

[50]

Die 4 d*i*t

Ant*oni* Perico Usay, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tots lo sarm*en*t q*ue* li han pres d*e* la viña d*e*l Caragol, dos[19] anfirquiduras y dayñ d*e* fondos tallats.

[51]

Die 6 d*i*t

Andria Tanca, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta. Y los b*arranchel*s lo int*íman* a travar y chobar los bous; y eill diu q*ue* si se'n van, va per compte d*e* eill[s].[20]

[f. 5*r*]

[52]

Die 6 maig

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* li paguen lo bou; quant no, lis corren las dietas.

[53]

Die 12 d*i*t

Mag*nífi*ch Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* brocadas. Y los b*arranchel*s lo carrègan a Domingo Nugues; d*i*t Nugues fa op*osici*ó.[21]

[54]

Die 13 d*i*t

Agadeta Iddao, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s vuitanta brocadas muchadas y vint-y-dos brocadas escaxiadas y un embut d*e* form*en*t a gra fet d*e* bous en la viña d*e* Pòlliri. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[55]

Die 17 d*i*t

Antiogo Pedde, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* la Taulera.

19. *dos*: var. ant. ratll. «quatre».
20. L'original duu «d. eill», que cal corregir, d'acord amb el sentit 'va per compte (dels barranchels)'.
21. A l'original, segueix «y los», ratllat.

[56]

D*i*t die

M*estr*e Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s vint fondos mengiats, una anfirquidura truncada, un barri d*e* sarm*en*t, dos matas d*e* claveills y una giarreta ab la corda.

[57]

Die 18 d*i*t

Ant*oni* Guilleri, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* favas en lo salt d*e* Ena Cuada.

[58]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a Ant*oni* Masia q*ue* té lo cavaill mort en la Taulera.

[59]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Perico Usay, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s sixanta brocadas escaxiadas, sens las mangiadas.

[f. 5*v*]

[60]

Die 23 maig

Ambrós Satta, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* Cugussu.

(trobat)[22]

[61]

Die 24 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* brocadas en la viña d*e* Càlvia.

[62]

Die 25 d*i*t

Salvador Tavera, podador estimador d*e* cort, y Peruchu Quessa, estimador eligit, han estimat en la viña d*e* d*o*n Ignàs Bernardo posada en Càlvia, a inst*ànci*a d*e* Ambrós Satta, dayñ d*e* sent brocadas muchadas[23] y sinquanta brocadas a mortu fet d*e* bous y cavaills.

(adjudicat en 4 *lliures*, 11 *sous*)[24]

[63]

Die 26 d*i*t

Ant*oni* Ang*i*el Calaresu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-sis brocadas d*e* la viña[25] d*e* Ungias.

22. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

23. *muchadas*: var. ant. «a mortu».

24. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

25. Ms. «vina».

[64]

Die p*rim*er juyñ

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Arca, carrègan lo dayñ d*e* las viñas[26] d*e* Juan Batt*ist*a Deyana y Nicolau Masia als flares[27] d*e* Sant Agustí.

[65]

Die 2 d*i*t

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* favas arrobadas en lo salt d*e* Raigatili.

[66]

D*i*t die

Ant*oni* Mula Aritu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s noranta-dos brocadas muchadas y quaranta-sinch a mortu contadas per Juan Demontis, hu d*e*ls b*arranchel*s. Los b*arranchel*s lo carrègan a Salvador Marchan; dit Marchan fa op*osici*ó.

[f. 6*r*]

[67]

Die 4 juyñ

Ant*oni* Agustí Niolu, massayo estimador d*e* cort, y Ant*oni* Cadeddu, massayo estimador eligit, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Melis en Raigatili dayñ d*e* quatre mesuras d*e* fava arrobada y tres embuts d*e* ordi mesat.

[68]

D*i*t die

Lo llis*enci*at Agustí Spano, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* pomas d*e*l Corpus en la viña d*e* d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo.

[69]

Die 6 d*i*t

Ant*oni* Arito, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la sua viña d*e* Ungias fet de bous.

[70]

Die 8 d*i*t

Ant*oni* Mula Aritu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dos-sentas sixanta brocadas muchadas y vint-y-tres brocadas a mortu d*e* la viña d*e* Ungias contadas per lo thin*e*nt d*e* b*arranchel*s.

[71]

D*i*t die

Ant*oni* Ignàs Sequi, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* l'hort hont era lligat y travat.

26. Ms. «vinas».

27. *flares*: solució gràfica força habitual, per *frares*, probablement per ultracorrecció d'un rotacisme inexistent de *-fl-* > *-fr-* (veg. Bosch, 2009, p. 272-273, i també Bosch, 1999*a*, p. 55-56, i Bosch, 2002, p. 38-39), si bé podria respondre a una dissimilació compartida per altres parlars catalans (DCVB, *s. v. flare* i *frare*).

[72]

Die 9 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un bou canu[28] q*ue* li falta d*e* Cugussu.

(se li paga 25 *lliures*)[29]

[73]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* form*en*t fet d*e* cavaills y dayñ d*e* favas arrobadas. Los b*arranchel*s lo die 14 d*i*t, ab d*i*t Marras, carrègan dit dayñ a Salvador Sanna.

[f. 6*v*]

[74]

Die 12 juyñ

Ant*oni* Diego Manno, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s una barreta, un colleto, un gipó, los calsons d*e* forés, un pareill d*e* calsas d*e* forés, las sabatas, una bèrtola, un torcaboca ab pa, un barral d*e* lleña[30] ab sèrcols d*e* ferro, lo cabristo d*e*l cavaill ab la corda, un ganivet,[31] una tabaquera d*e* tabaco, lo rosari, un foguer[32] ab lo asser y bolsa.

[75]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las en la viña d*e* Carrabufas.

[76]

D*i*t die

Ant*oni* Perico Usay, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s set abres d*e* pruna primarenca.

(adjudicat)[33]

[77]

Die 16 d*i*t

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* barracoch y prunas d*e* la viña d*e*l q*uòn-da*m Beneto Maglion q*ue* fa a migias.

[78]

D*i*t die

Ant*oni* Diego Mannu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un pareill d*e* sabatas novas, lo calsó d*e* forés nou, lu qüiret, la sinta, la barreta, la bèrtola, un torcaboca, un barral d*e* lleña d*e* pinta, un mocador, una sula, un foguer, un rahor,[34] un cabristo ab la sedina, una fressada nova y un fraset d*e* Galísea, tot lo qual li han arrobat d*e*l salt d*e* la Cubarchada.

28. *canu*: 'gris fosc'. Cf. el camp. *boi canudu* (DUSI, *s. v. boi*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

29. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

30. Ms. «llena».

31. Veg. «rahor» ([12.78]).

32. *un foguer*: ms. «una foguer», que corregim d'acord amb el sentit (cf. la relació [12.78]).

33. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

34. Veg. «ganivet» ([12.74]).

[79]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a Ant*oni* Pira a travar y chobar los bous; quant no, van[35] per son compte.

[80]

D*it* die

Andria Falque, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sis mannas d*e* form*en*t d*e* S*ant* Agustí.

[f. 7*r*]

[81]

Die 18 juyñ

Ant*oni* Pons Querqui, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres barris d*e* form*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[82]

Die 19 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* li paguen los bous; quant no, lis corren las dietas.

[83]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sis mannas d*e* ordi.

[84]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quatre mannas d*e* form*en*t.

[85]

D*i*t die

Agustí Guilleri, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s quatre mannas d*e* form*en*t d*e*l salt.

[86]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* als flares d*e* Sant Agustí a travar y chobar los bous.

[87]

Die 24 d*i*t

Albert Gambel·la, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s seze mannas d*e* ordi.

[88]

D*i*t die

Ant*oni* M*ari*a Manno, ab d*i*t Marras, int*ima* dos abres d*e* pomas y un barri d*e* sarm*en*t.

35. L'original sembla dur «van», amb la *n* ratllada.

[89]

D*i*t die

Ant*oni* Gaví Musiguita, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sinquanta-sis brocadas escaxiadas y un bras d*e* fondo tallat. Los b*arranchel*s, ab d*i*t Arca, carrègan dit dayñ a Fran*cis*co Zuca y a Nicolau Manca; d*i*t Manca fa op*osici*ó, y lo carrègan a Juan Joseph Quessa lo die 29 d*i*t, ab d*i*t Marras.

[f. 7*v*]

[90]

Die 25 juyñ

Los r*ever*ents p*ar*es d*e* Sant Agustí, ab d*i*t Machoni, int*íman* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera muscarella y sarm*en*t d*e* la viña d*e* S*an*t Lussori.

[91]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Maria Manno, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s set mannas d*e* form*en*t y vuit mannas d*e* ordi, lo form*en*t d*e*l narboni y lo ordi d*e* la viña.

[92]

Dit die

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* barracoch y pruna d*e* la viña d*e* Beneto.

[93]

D*i*t die

Ant*oni* Ignàs Sequi,[36] ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s que se li pague la aqueta; quant no, lis corren las dietas.

[94]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* ordi y dayñ d*e* form*en*t. Los b*arranchel*s lo carrègan a Salvador Sanna.

[95]

D*i*t die

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-set mannas d*e* form*en*t y una pàrmina nova.

(adjudicat)[37]

[96]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Atene, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dos mannas d*e* form*en*t d*e* Monte Siseri.[38]

36. *Sequi*: var. ant. ratll. «Demontis».
37. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
38. Ms. «montesiseri».

[97]

D*i*t die

Ant*oni* Agustí Niolu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quatre mannas d*e* form*en*t y dos mannas d*e* ordi.

[98]

D*i*t die

Ant*oni* Guilleri, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sis mannas d*e* form*en*t.

[f. 8*r*]

[99]

Die 30 juyñ

Àngiel Sequi, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dos barris d*e* ordi mengiat en lo vaquili d*e* la Retada.

[100]

Die p*rim*er juliol

Ant*oni* Pinna, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s trenta mannas d*e* form*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[39]

[101]

D*i*t die

M*est*re Ant*oni* Fundoni Calabresu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* pomas, dayñ d*e* pruna rogia y dayñ d*e* sarm*en*t.

[102]

Die 2 d*i*t juliol[40]

Ant*oni* Pons Querqui, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las.

[103]

D*i*t die

Ant*oni* Iddao, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera engiñ.

(adjudicat)

[104]

D*i*t die

Ant*oni* Pira, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s treze mannas d*e* form*en*t y sis mannas d*e* ordi. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

(adjudicat)[41]

39. *Los barranchels fan oposició*: afegit posteriorment per la mateixa mà.
40. *juliol*: mot afegit posteriorment, després que hom esmenà «d.» per «d.ˡ», que no resulta prou clar.
41. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[105]

D*i*t die

Lo nob*le* y mag*nífi*ch d*o*n Àng*ie*l Delitala, com a veg*ue*r r*ea*l, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un giu d*e* bous vermells que era d*e* la Cúria. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó per no ésser entregat d*i*t giu ni pagat cosa alguna.

[106]

D*i*t die

Ant*oni* Melis, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s catorze mannas d*e* ordi. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[107]

D*i*t die

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s doze mannas d*e* ordi [f. 8*v*] y dos mannas d*e* form*en*t d*e* Santimbénia.[42] Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 8*v*]

[108]

Die 3 juliol

Ant*oni* Agustí Urgias, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres fondos tallats.

[109]

Die 4 d*i*t

Ant*oni* Màssala, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s quatre mannas d*e* form*en*t d*e*l sou narboni.

[110]

Die 6 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres[43] abres d*e* amel·las.

[111]

Die 7 d*i*t

Ambrós Satta, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera camusina[44] y tres abres d*e* pruna d*e* la viña d*e* la Argilera y dayñ d*e* sarm*en*t d*e* la viña d*e* Nonis.

(adjudicat)[45]

[112]

D*i*t die

Lo llis*enci*at Agustí Spano, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* barracoch y d*e* amel·las[46] d*e* la viña d*e* d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo.

42. Aglutinació de *Santa Imbénia* (Caria, 1993*a*, p. 100).
43. Var. ant. «dos».
44. Ms. «pera camusinas», que corregim per exigència gramatical.
45. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
46. *amel·las*: var. ant. ratll. «pruna».

[113]

Die 9 d*i*t

Ant*oni* Manca Fabrís, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figas y d*e* barracoch.

[114]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Iddao, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s quatre barris d*e* sarm*en*t d*e* la viña d*e* S*an*ta Anna.

(adjudicat)

[115]

D*i*t die

Agustí Símula, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las.

[116]

Die 11 d*i*t

Ambrós Gerín, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s peras camusinas y sis barris d*e* sarm*en*t.

[f. 9*r*]

[117]

Die 12 juliol

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dos barris d*e* sarm*en*t y un abre d*e* pera sarpantina.[47]

[118]

D*i*t die

Llis*enci*at Agustí Spano, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s pruna, pera camusina y figas d*e* la viña d*e* d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo.

[119]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Arito, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera sarpantina y un abre d*e* pirasto mele y altre abre d*e* mela piveri d*e* la viña d*e* Ungias.

[120]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s set abres d*e* poma.

(pagat)[48]

[121]

Die 18 d*i*t

Agustí Cubeddu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figas y de peras camusinas.

47. *y un abre de pera sarpantina*: afegit posterioment per la mateixa mà.

48. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[122]

Die 19 d*i*t

Antiogo Ferrichoni, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figa bufal, de pruna francesa y pruna d*e* cor d*e* culom.

[123]

D*i*t die

Ant*oni* Melis, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* prunas.

[124]

Die 20 d*i*t

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s pruna francesa y pruna llimunenca d*e* la viña d*e* Vessos.

[f. 9*v*]

[125]

Die 21 juliol

Ant*oni* Cosseddu, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pruna y dos abres d*e* pera y dayñ d*e* brocadas talladas a mortu.

[126]

D*i*t die

M*est*re Ant*oni* Juan Mura, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* prunas, peras camusinas y pera d*e* Muntou.

[127]

Die 22 d*i*t

Antonico Solinas, ab dit Marras, int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* figa d*e* S*an*t Juan.

[128]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Mela, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-vuit síndias en los Vargielets.

[129]

Die 26 d*i*t

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras brutas y bonas[49] y sarpantinas d*e* la viña d*e* Ungias.

[130]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Gaví Pons, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera fatachio, dos d*e* Muntou, tres abres d*e* amel·las y hu d*e* pomas.

49. *peras brutas y bonas*: es refereix a la *pera brutaibona* (Bosch, 1999*b*, p. 85). Cf. la relació [12.131].

[131]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo resto d*e* la pera brutaybona y sarpantinas d*e* la viña d*e* Ungias.

[132]

D*i*t die

Ant*oni* Galistu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* las vacas d*e* S*an*ta Llussia.[50]

[f. 10*r*]

[133]

Die 30 juliol

Agustí Guilleri, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias.

[134]

Die 31 d*i*t

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las y peras.

[135]

Die 2 agost

Llis*enci*at Agustí Spano, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sis mannas d*e* ordi d*e* la vina d*e* d*on* Ant*oni* Maria Marcel·lo. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[136]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* als r*evere*nts p*are*s d*e* Sant Agustí a travar y chobar los bous.

[137]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera d*e* Muntou.

[138]

Die 4 d*i*t

Ant*oni* Agustí Bardino, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quaranta síndias.

[139]

Die 6 d*i*t

Ant*oni* Pira, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* prunas, peras y sarm*en*t.

(adjudicat)[51]

50. Cf. la *tanca Santa Luguia*, amb realització [lu'ɣia] a Caria (1993*a*, p. 115).

51. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[140]

Die 8 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* als flares d*e* Sant Agustí a travar y chobar los bous.

[141]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a Ant*oni* Piras a travar y chobar los bous.

[142]

Die 9 d*i*t

Àngiel Congiu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s sinq*uan*ta-una síndia[s].

[f. 10*v*]

[143]

Die 10 agost

Antoni Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera d*e* Muntou.

[144]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* als r*ever*ents flares d*e* S*an*t Agustí, a Ant*oni* Domingo Calvo y Antiogo Bel·lone a travar y chobar los bous.

[145]

Die 13 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera.

(adjudicat)[52]

[146]

D*i*t die

Ambrós Gerín, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pirasto d*e* Sant Nicolau.

[147]

D*i*t die

Ant*oni* Fabrís, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras.

[148]

Die[53] 14 d*i*t

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un moltó, una ovella, una rastal, una podadora y una massadora q*ue* li han pres d*e* la casa d*e* la viña d*e*l q*uònda*m Beneto. Los b*arranchel*s fan op*sici*ó per lo moltó y la ovella ab lo d*i*t Arca.

52. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

53. Var. ant. «d.ᵗ».

[149]

Die 17 d*i*t

Mag*nífi*ch Ant*oni* Miq*ue*l Marras, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* quatre abres d*e* pera y dos d*e* pruna damasca y amel·las.

[150]

Die 19 d*i*t

Ambrós Gerín, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ fet d*e* bous. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[151]

Die 20 d*i*t

Llis*enci*at Agustí Spano, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pruna briñola[54] d*e* la viña d*e* d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo.

[f. 11*r*]

[152]

Die 22 agost

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a Andria Tanca a travar y chobar los bous.

[153]

Die 23 d*i*t

Agustí Símula, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las.

[154]

Die 24 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera sarpantina, dos abres d*e* pera d*e*l cor madur, dos abres d*e* présachs y dayñ d*e* amel·las.

(adjudicat)[55]

[155]

D*i*t die

Ant*oni* Aritu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera d*e* Llunafras y altre d*e* pera barbiquina.

[156]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Guilleri, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera barbiquina, un abre d*e* pera d*e*l cor madur, dos abres d*e* amel·las y dayñ d*e* sarm*en*t.

[157]

D*i*t die

Ant*oni* Rugiu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s vuitanta budronis d*e* muscateill.

54. Ms. «brinola», 'varietat de pruna' (Bosch, 1999*b*, p. 145). Cf. la relació [12.167].

55. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[158]

Die 26 d*i*t

Agustina Tidora, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quaranta-sis budronis d*e* muscateill y dayñ d*e* pera barbiquina y raginal.

[f. 11*v*]

[159]

Die 27 agost

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sent settanta budronis d*e* muscateill.

(adjudicat)[56]

[160]

Die 28 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a Antiogo Bel·lone a travar y chobar los bous.

[161]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Meloni, ab d*i*t Arca,[57] int*ima* als b*arranchel*s sixanta-dos budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Ungias.

[162]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Agustí Niolu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las y présach d*e* la viña d*e* la Escaleta; y los b*arranchel*s fan op*osici*ó. [Y] d*e* la viña d*e* S*an*t Agustí, quinze budronis d*e* muscateill.

(adjudicat)[58]

[163]

D*i*t die

Ant*oni* Mela, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s settanta budronis d*e* palop y sent budronis d*e* varema d*e*ls Vargialets.

[164]

Die 31 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s sixanta-sinch budronis d*e* raïm entre muscateill, giró y palop.

(pagat)[59]

56. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb un traç esbiaixat.
57. Var. ant. «Marr[as]».
58. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb un traç esbiaixat.
59. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[165]

D*i*t die

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s una escopeta y una pudayola q*ue* han pres al mosso, q*ue* lo han asaltagiat en la viña d*e* Ungias.

(adjudicat)[60]

[166]

Die 2 *setem*bre

Ambrós Satta, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s sent présachs, dayñ d*e* peras d*e*l cor madur, giró y gra d*e* oliva.

(adjudicat)[61]

[f. 12*r*]

[167]

Die 2 *setem*bre

Lo p*are* fra Agustí Sanna, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* pera y un abre d*e* pruna briñola d*e* la viña d*e* S*an*t Lussori.

[168]

Die 5 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s lo resto d*e*l présach d*e* la viña d*e* la Argilera.

(adjudicat)[62]

[169]

Die 7 d*i*t

Angieleta Alciator, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s sinquanta budronis d*e* raïm.

[170]

Die 8 d*i*t

D*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta y una tina ab dos cottas[63] de ferro que li falta d*e* la casa d*e* la viña.

[171]

Dit[64] die

Ant*oni* Arito, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s vuitanta-sinch budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Ungias.

60. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
61. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
62. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
63. *cottas*: 'tascons'.
64. Var. ant. «die».

[172]

Die 10 *setem*bre

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s sent y trenta-dos budronis d*e* raïm.

[173]

D*i*t die

M*est*re Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* palop.

[174]

Dit die

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dos-sents budronis d*e* raïm.

[f. 12*v*]

[175]

Die 13 *setem*bre

Ambrós Gerín, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* palop, giró, sarm*en*t y cavaills per la viña, que vàtgian a veure dayñ. Los b*arranchel*s, ab d*i*t Arca, fan op*osici*ó.

[176]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Sotgia, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s settanta budronis d*e* raïm.

[177]

D*i*t die

Ant*oni* Meloni, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s sixanta budronis d*e* raïm.

[178]

Die 16 d*i*t

Lo p*are* prior d*e*l con*ven*t d*e* S*an*t Agustí, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dos barris d*e* sarm*en*t, un abre d*e* pera d*e* Llonafres y treze budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* S*an*t Lussori.

[179]

Die 18 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a Andria Tanca a travar y chobar los bous.

[180]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Sotgiu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s vuitanta budronis d*e* raïm.

[181]

Die 21 d*i*t

M*est*re Ant*oni* Ignàs Fundoni, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dos-sents budronis d*e* raïm.

[182]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sent vuitanta-tres budronis d*e* raïm.

[183]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Pons, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm d*e* totas dos viñas.

[f. 13*r*]

[184]

Die 24 *setem*bre

Los b*arranchel*s, ab los massers Marras y Arca, int*íman* a[65] Antoni Cadeddu, Miquel Mameli, Giulià Demontis, Juan Bap*tis*ta Demontis, Ant*oni* Masia, Juan M*ari*a Bardino, Juan Joseph Barbal·là, Ant*oni* Domingo Calvo, Ant*oni* Perico Usay, m*est*re Miquel Màsala y Ant*oni* Espada que se retiren los bous d*e* cada hu d*e* eills q*ue* són en las vacas d*e* Juan Bap*tis*ta Cossu; y si se los pòrtan en la ciutat d*e* Sàcer, van a llur compte. Los d*i*ts Cadeddu y Perico Usay fan op*osici*ó, per quant los sous bous los han entregats a la giu[a] y van a compte d*e*ls b*arranchel*s.

[185]

Die 25 d*i*t

M*est*re Ant*oni* Juan Mura, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s settanta-set budronis d*e* raïm.

[186]

D*i*t die

Lo p*are* fra Agustí Sanna, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña.

[187]

Die 26 d*i*t

Ant*oni* Meloni, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s settanta budronis d*e* raïm.

[188]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sent y trenta-set budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Cugussu.

[f. 13*v*]

[189]

Die 28 *setem*bre

Ant*oni* Àng*ie*l Calaresu, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm d*e* la viña d*e* Àngiela Calvi.

[190]

Die 29 d*i*t

Agustí Solinas, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dos anfirquiduras talladas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

65. Var. ant. «als».

[191]

D*i*t die

Ant*oni* Agustí Niolu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* raïm en la Escaleta.

(adjudicat)[66]

[192]

D*i*t die

Ant*oni* Joseph Màssala, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s una bèrtola nova q*ue* li han pres d*e* la viña y dayñ d*e* raïm.

[193]

D*i*t die

Lo r*ever*ent can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ de raïm en la viña d*e* Car[r]abufas.

[194]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo q*ue* vatgia a la Segada a pendre-se lo bou q*ue* lis ha intimat.

[195]

Die 30 d*i*t

M*est*re Ant*oni* Juan Mura, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un barri d*e* raïm d*e* pengiar y dos barris d*e* lleña.[67]

[196]

Die 3 *octu*bre

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sent budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Tola.

[197]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Arca, int*íman* a Ant*oni* Pinna q*ue* té la sua pia[68] [f. 14*r*] enfangada en lo Fangal.

[f. 14*r*]

[198]

Die 7 *octu*bre

R*ever*ent Can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s quaranta-sis budronis d*e* pansal.

66. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

67. Ms. «llena». La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

68. *pia*: 'cavall clapat' (vegeu-lo a § 2.I. «Noms del bestiar»).

[199]

Die 8 d*i*t

Ant*oni* Pira, ab d*i*r Rafael, int*ima* als b*arranchel*s sixanta budronis d*e* raïm.

(adjudicat)[69]

[200]

D*i*t die

Mag*nífi*ch Ant*oni* Miquel Marras, ab d*i*t Machoni, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña d*e* Ungias y un barri d*e* cudoiñs.

[201]

D*i*t die

Ant*oni* Melis, podador estimador d*e* cort, y Ant*oni* Cadeddu, podador estimador elegit, han estimat en la viña del[70] dit mag*nífi*ch Marras posada en Ungias y en lo bado d*e* Arnau dayñ d*e* dos-sents quarantados budronis d*e* raïm, sinch fondos tallats, quatre[71] brocadas a mortu, quatre reals de dayñ en los abres d*e* la figa, fet tot d*e* bous.

[202]

D*i*t die

Ant*oni* Rugiu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quaranta budronis d*e* raïm.

[203]

Die 12 *octu*bre

Ant*oni* Gaví Musiguita, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* magranas q*ue* li han tallat d*e* fondo.

[204]

Dit die

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Rafael,[72] int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*e* la Taulera.

[f. 14*v*]

[205]

Die 14 *octu*bre

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un bou lantat a bal·la q*ue* era en las vacas d*e* Juan Bat*ista* Cossu.

[206]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Perico Usay, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* dilluns.

(adjudicat)[73]

69. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
70. *del*: l'original duu «d.ˡ», si bé sembla dir «d.ᵗ», de *dit*.
71. Var. ant. «tres», dubtós.
72. Var. ant. «Marras».
73. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[207]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Agustí Bardino, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un marró y los bastons d*e* la pinneta.[74]

[208]

D*i*t die

Albert Gambel·la, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* la Segada.

[209]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Gaví Musiguita, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un barri d*e* lleña q*ue* li han pres d*e* la viña y una anfirquidura d*e* selva q*ue* li han tallat trahient la lleña.

[210]

Dit die

Ant*oni* Perico Usay, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta den de [*sic*] lo die 17 d*el* p*rese*nt mes, quant ha intimat lo altre.

(adjudicat)[75]

[211]

Die 30 *octo*bre

Ant*oni* Ignàs Sequi, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* l'ort hont era lligat.[76]

[212]

Die 31 d*i*t

Ant*oni* Rayo, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un arado, una arbada y una paleta q*ue* li han pres d*el* salt d*e* la Esparansa.

[213]

Die 3 *novem*bre

Los p*are*s d*e* Sant Agustí, a*b* d*i*t Marras, int*íman* un giu q*ue* lis falta.

[214]

Die 12 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, a*b* d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

[f. 15*r*]

[215]

Die 14 *novem*bre

Ant*oni* Ignàs Sequi, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s que se li pague lo cavaill; quant no, lis corren las dietas.

74. *pinneta*: 'barraca de pastor o de vinya', del log. *pinneta* 'íd.', derivat de *pinna* 'ploma' < ll. PINNA (DES, *s. v. pínna*; Wagner, 1996, p. 325-326).

75. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

76. *lligat*: ms. «lligada», que corregim d'acord amb la concordança.

[216]

Die 22 d*i*t

M*estr*e Ant*oni* Ignàs Fundoni, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s una anfirquidura de pera arrancada d*e* l'inxiert.

[217]

Die 28 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s que li paguen lo bou; quant no, lis corren las dietas.

[218]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Pira, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un bou que li falta d*e*l salt d*e*l Cadaf. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó per no haver pagat.

[219]

Die 8 *desem*bre

Ant*oni* Sotgia, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un marró q*ue* li han pres d*e*l narboni.

[220]

Die 11 d*i*t

Ambrós Satta, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* Càlvia.

(no se paga)[77]

[221]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Perico Usay, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un cavaill murru negra[78] q*ue* li falta d*e*l salt d*e* Riu Sassu.

[222]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Sotgia, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* ordi en la viña d*e* Montañés.

[223]

Die 23 d*i*t

Andria Tanca y Ant*oni* Mula, ab d*i*t Marras, intím*an* a Salvador Maria Murallas[79] a veure dayñ en lo sou salt.

[f. 15*v*]

77. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

78. *murru negra*: 'gris fosc, gris negre'. Cf. el camp. *cuaddu murru nieddu* (DUSI, *s. v. cuaddu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

79. *intíman a... Murallas*: var. ant. «intím*an* als B*arranchels*» (ms. «intim. als BB.»).

[224]

Die 24 *desem*bre

Ant*oni* Gaví Deriu[80] Cabra, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un aradu q*ue* li falta d*e*l saltet d*e* Ungias.

(adjudicat)[81]

[225]

Die 30 d*i*t

Albert Gambel·la, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li han pres d*e*l salt d*e*l Carmen.

[226]

Die 5 gener 1744

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* als flares d*e* S*an*t Agustí a travar y chobar los bous. Los flares fan op*osici*ó, per quant los bous los pòrtan traballant.

[227]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Derio,[82] ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* form*en*t y d*e* ordi en lo salt d*e*l pont d*e* Ungias.[83]

[228]

Die 19 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un bou que li falta d*e* Cugussu, y és de pèl vermeill.

[229]

D*i*t die

Juan Batt*ist*a Demontis y Ant*oni* Melis, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Gaví Derio posat en lo pont d*e* Ungias y bado d*e* Arnau dayñ d*e* sinch mesuras d*e* form*en*t y un estareill d*e* ordi fet d*e* bous.

(adjudicat)[84]

[230]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Agustí Niolu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s quinze fondos.

(adjudicat)[85]

80. Ms. «De Riu».
81. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
82. Ms. «Derio», que cal llegir *Derriu* (veg. la relació [12.224]).
83. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
84. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.
85. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[231]

D*i*t die

R*ever*ent can*ongi*e don Ant*oni* Delitala, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres bous q*ue* li fàlta[n].

[f. 16*r*]

[232]

Die 28 gener

Juan Bap*tis*ta Demontis y Ant*oni* Melis, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Perico Usay posat en Riu Sasu dayñ d*e* vuit mesuras d*e* form*en*t y un estareill d*e* ordi fet d*e* bous domats.

[REGISTRE 13]

[ASCA 862/6]

1748

Registre dels dayns intimats y acusats en la Barranchaleri[a] d*e* Jayme Soffý,
que ha comensat lo die 28 d*e* gener 1748 y concluhirà lo die 27 d*e* d*i*t mes d*e* l'ayñ 1749,
a cuyos dayns segons dins se tròban continuats se lis haya d*e* dar plena fee *de quibus*.

Nicolaus Spano, *notarius pro secretarium*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 6 febrer 1748, Alg*ue*r

Ant*oni* Murallas, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* Llonafras q*ue* fa ab Salvador Màssala Are; y los b*arranchel*s carrègan dit dayñ a Ignàs Brunengo, qui fa op*osici*ó.

[2]

Die 7 d*i*t

Peruchu Pinna Battalla, massayo estimador d*e* cort, y Juan Batt*ist*a Ortega, massayo estimador eligit, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Murallas posat en Llonafras q*ue* fa a migias ab Salvador Màsala Are dayñ d*e* dos rahers d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[3]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Mula, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*e* S*an*ta Anna.

[4]

D*i*t die

Ant*oni* Demontis, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta.

[5]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Maria Manno, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s tres bous. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó per no haver pagat ni entregat.

[6]

Die 16 d*i*t

M*estr*e Ant*oni* Juan Mura, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña.

[7]

D*i*t die

Los flaras[1] d*e* S*an*t Agustí, ab d*i*t Marras, int*íman* als b*arranchel*s un bou q*ue* lis falta.

1. *flaras*: solució gràfica habitual, al costat de «flares», per *frares*, en els registres de Nicolau Spano, probablement per ultracorrecció d'un rotacisme inexistent de *-fl-* > *-fr-* (veg. Bosch, 2009, p. 272-273, i també Bosch, 1999*a*, p. 55-56, i Bosch, 2002, p. 38-39), si bé podria respondre a una dissimilació compartida per altres parlars catalans (DCVB, *s. v. flare* i *frare*).

[8]

D*i*t die

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta.

[9]

D*i*t die

Antiogo Pedde, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

[10]

D*i*t die

Ant*oni* Manca, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

[f. 1*v*]

[11]

Die 16 febrer

Ant*oni* Maria Porcu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

[12]

D*i*t die

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Marras,[2] int*ima* als b*arranchel*s dos giuns q*ue* li fàltan.

[13]

Dit die

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres bous q*ue* li fàlta[n].

[14]

D*i*t die

Ant*oni* Tedde, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

[15]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Mula, fill d*e* Giulià, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou.

[16]

D*i*t die

Àng*ie*l Congiu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta.

[17]

Die 18 d*i*t

Ant*oni* Maria Fadda, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* Cugussu.

2. Var. ant. «Guiso».

[18]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Joseph Màsala, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta. Los b*arranchel*s lo carrègan a Juan M*ari*a Scarpita.

[19]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Manca, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña travat y arquilat.

[20]

D*i*t die

Ant*oni* Miquel Pelliser, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*e* la viña d*e* Oraní hont era lligat.

[21]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Maria Manno, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*el* camí d*e* Santa Anna. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 2*r*]

[22]

Die p*rim*er marts

Agustí Guilleri, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s tot lo sarm*en*t d*e* onze taulars arrobat d*e* la viña d*el* quòndam Joseph Alciator. Los b*arranchel*s, ab Guiso, fa[n] op*osici*ó.

[23]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Ignàs Quessa, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* derrera d*e* la viña d*e* la Mercet.

[24]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo a travar y chobar[3] los bous.

[25]

Die 6 d*i*t

Antiogo Pedde, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ.

[26]

Dit die

Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña.

3. *travar y chobar*: 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' i 'lligar dos bous pel coll', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).

[27]

Die 8 d*i*t

D*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña d*e* la Coneta. Los b*arranchel*s, ab Marras, lo carrègan a doña Theresa Olives.

[28]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Miquel Pelliser, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s que li paguen lo cavaill; quant no, lis corren las dietas.

[29]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a Agustí Solinas a travar y chobar los bous.

[30]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a d*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo, y per sa ausència a sa[4] moller, a travar y chobar los bous.

[31]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta.

[f. 2*v*]

[32]

Die 16 marts

Ant*oni* Ignàs Deriu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña.

[33]

Die 18 d*i*t

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la Argilera.

[34]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Gaví Musiguita, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la Argilera.

[35]

Die p*rime*r abril

R*ever*ent Agustí Spano, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s deu fexios d*e* caña d*e* la viña.

4. Ms. «a la sa», error que passà inadvertit al notari, que inicialment devia voler escriure «a la moller».

[36]

Die 2 d*i*t

Peruchu Pinna Battalla, estimador d*e* cort, y Ant*oni* Melis, massayo estimador eligit, han estimat en la viña d*e* Salondra, a inst*ànci*a d*e* Andria Nieddu, dayñ d*e* quatre mesuras d*e* ordi a gra messat y arrobat.

[37]

D*i*t die

Andria Nieddu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* ordi en la viña.

[38]

Die 14 abril

Andria Falqui, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-quatre brocadas talladas y un fondo tallat fet d*e* cavaills.

[39]

Die 16 d*i*t

A[5] Ant*oni* Maxia, ab d*i*t Guiso, lo int*íman* los b*arranchel*s a travar y chobar los bous.

[40]

Die 18 d*i*t

Ant*oni* Gaví Crasta, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s nou abras d*e* présach. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 3*r*]

[41]

Die 18 abril

Andria Tanca, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta.

[42]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Miquel Pelliser, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta.

[43]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a Agustí Solinas a travar y chobar los bous.

[44]

Die 21 d*i*t

R*ever*ent can*ongi*e Ant*oni* Marras, ab d*i*t Guiso, [intima als barranchels] lo potro q*ue* li falta d*e* la tanca d*e* S*an*t Fran*ces*ch. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

5. La preposició sembla afegida posteriorment per la mateixa mà.

[45]

Die 2 maig

R*ever*ent Agustí Spano, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s catorze fexios d*e* caña. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[46]

Die 3 d*i*t

Andria Nicu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* Cugussu.

[47]

Die 4 d*i*t

Lo r*ever*ent can*ongi*e Marras, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* li paguin lo cavaill; quant no, lis corren las dietas.

[48]

Die 6 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, y per sa ausència lo llis*enci*at Ant*oni* Joseph Bardino, ab dit Rafael, int*ima* als b*arranchel*s la casa d*e* la viña y giardinet q*ue* li han obert y robat.

[49]

Die 9 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, y per sa ausència lo llis*enci*at Ant*oni* Joseph Bardino, int*ima* als b*arranchel*s quaranta brocadas y un fondo tallat, ab lo masser Rafael. Los b*arranchel*s lo carrègan a Salvador Pinna, qui fa op*osici*ó.

[f. 3*v*]

[50]

Die 12 maig

Antiogo Pedde, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* Cugussu. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[51]

Die 19 d*i*t

V*ener*able Agustí Spano, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quaranta brocadas muchadas y sis brocadas escaxiadas y un barri d*e* sarm*en*t.

[52]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*el* fos d*el* Portal hont era lligat.

[53]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Mula, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ de favas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[54]

Die 28 d*i*t

Andria Nicu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* li paguen lo cavaill; quant no, lis corren las dietas.

[55]

Die 31 d*i*t

Ant*oni* Pira, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quatre mesuras d*e* favas d*e* la viña.

[56]

Die 2 juyñ

Ant*oni* Murallas y Peruchu Pinna Battalla, massayos[6] estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Pira posada en la Argientera dayñ d*e* quatre mesuras y quatre embuts d*e* favas arrobadas.

[57]

Dit die

Ant*oni* Galisto, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta. Los b*arranchel*s, ab Guiso, fan op*osici*ó.

[f. 4*r*]

[58]

Die 4 juyñ

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab d*i*t Marras, int*íman* als b*arranchel*s un bou q*ue* lis falta d*e* la tanca d*e* Rudas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[59]

Die 11 d*i*t

Ant*oni* Diego Còntene, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres d*e*l giuncargio d*e* Vessos. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[60]

Die 13 d*i*t

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pomas y dos d*e* amel·las.

[61]

Die 14 d*i*t

Ant*oni* Avaristo, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres barris d*e* ordi.

[62]

Die 16 d*i*t

Ant*oni* Crasta, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dos barris d*e* form*en*t pres d*e*l narboni d*e* Mateatu.

6. *massayos*: var. ant. «ha[n estimat]».

[63]

Die 20 d*i*t

Fra Agustí Sanna, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres de devant d*e*l con*ven*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[64]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Àng*ie*l Calaresu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dos chapas q*ue* li han pres d*e* l'astatu.[7] Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[65]

D*i*t die

Andria Espanedda, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s tres barris d*e* form*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[66]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Maria Manno, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quatre barris d*e* ordi y sinch mannas d*e* form*en*t.

[f. 4*v*]

[67]

Die 24 juyñ

Antiogo Pedde, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s quatre mannas d*e* form*en*t.

[68]

D*i*t die

Ant*oni* Avaristo Còntene, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quinze mannas d*e* form*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[8]

[69]

D*i*t die

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s onze mannas d*e* form*en*t y dos abras d*e* pomas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[70]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Angioy, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un barri d*e* form*en*t.

[71]

Die 27 d*i*t

Andria Falque, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres barris d*e* form*en*t d*e*l narboni y dayñ d*e* form*en*t d*e* la viña y sis brocadas.

7. *astatu*: per *estatu* 'casa de camp', del log. sept. *istatu* [is'tat͡su] (DES, *s. v. istáttsu*; VSI[2], *s. v. istàtu*).
8. *Los barranchels fan oposició*: afegit posteriorment per la mateixa mà.

[72]

Dit die

Ant*oni* Guilleri, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un barri d*e* form*en*t y un barri d*e* ordi, dos sachs d*e* tela, un sach d*e* forés y un barral d*e* lleña. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[73]

D*i*t die

Ant*oni* Maria Porcu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s doze mannas d*e* form*en*t y dos postas d*e* favas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[74]

Die 30 d*i*t

Agustí Tanda, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dos mannas d*e* form*en*t.

[75]

Die p*rim*er juliol

D*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las y dos abres d*e* pomas, una pivery[9] y lo altre d*e* San Juan.

[f. 5*r*]

[76]

Die 2 juliol

Ant*oni* Mula, ab d*i*t Arca,[10] int*ima* als b*arranchel*s una frassada sardesca, dos sachs d*e* forés y las sabatas q*ue* li han pres d*e* la argiola derrera d*e* la viña d*e* Ant*oni* Cadeddu.

[77]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, fill d*e* Baingio, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li han pres ab la soma d*e*l form*en*t, ab los sachs, canao y demés q*ue* portava lo cavaill, lo[11] arcabús y la carreguera.

[78]

Die 4 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sinch abres d*e* poma.

[79]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Solinas, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s dos abras d*e* pera camusina.

[80]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, fill d*e* Baingio, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

9. *una pivery*: cal entendre *una (poma) pivery*, en el sentit de 'un arbre de poma piveri', malgrat l'error de concordança evident. Veg. *arbre de mela* a § 2.III.4.1. «Noms de l'arbre i els arbres fruiters», i *poma* a § 2.III.2. «Noms de la fruita»; i per a més detalls sobre aquesta varietat de poma, veg. Bosch (1999*b*, p. 132-133).

10. *Arca*: var. ant. «Guiso».

11. Ms. «la».

[81]

Die 16 d*i*t

M*estr*e Ant*oni* Fundoni, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* poma y sarm*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[82]

D*i*t die

Ant*oni* Calvo, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera camusina, pruna francesa y amel·las.

[83]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a d*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo que se prènguia lo mannalitu q*ue* és cahigut en la viña d*e* Mathias Thealdi.

[f. 5*v*]

[84]

Die 20 juliol

D*oct*or Agustí Dias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pruna d*e* la viña d*e* la Escaleta.

[85]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Arca, int*íman* a d*o*n[12] Ant*oni* Maria Marcel·lo, y per sa ausència a sa moller, q*ue* fassa travar lo bou.

[86]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Miq*ue*l Cosseddu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-sinch síndias, dayñ d*e* figa y dayñ d*e* amel·las.

[87]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* als flares d*e* S*an*t Agustí a travar y chobar los bous.

[88]

Dit die

Ant*oni* Sotgiu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quaranta-vuit síndias.

[89]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres abres d*e* pruna llimonenca.

12. *a don*: var. ant. «als b[arranchels]».

[90]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s tres abres d*e* pomas arrigadas.

[91]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quaranta-vuit síndias.

[92]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Sotgiu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias.

[93]

Die p*rim*er d*e* agost

Ant*oni* Miq*u*el Marras, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pruna y un abre d*e* pera brutaybona.

[f. 6*r*]

[94]

Die 2 agost

Ant*oni* Mula, fill d*e* Giulià, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera y dayñ d*e* pruna.

[95]

Die 3 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Marras, int*íman* a d*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, y per sa ausència a sa moller, que té un bou mort en lo Prado, la qual fa op*osici*ó, ab Arca.

[96]

Die 6 d*i*t

Anna Ol·la,[13] ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera d*e*l cor madur d*e* la viña d*e* Càlvia.

[97]

D*i*t die

Ant*oni* Usay, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras y dayñ d*e* fondos.

[98]

Die 9 d*i*t

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill, tres sachs d*e* forés y la rustalla pres d*e*l lito.[14] Lo carrègan a Salvador Carboni.[15]

13. *Ol·la*: lliçó d'acord amb Pittau (1990, *s. v. Olla*).
14. *lito*: 'bosc' (Caria, 1993*a*, p. 83), del sard *líttu* (DES, *s. v. líttu*, 2).
15. *Lo... Carboni*: afegit posteriorment per la mateixa mà.

[99]

D*i*t die

Ant*oni* Mula, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill, lo cannau d*e* l'embast, lo cabristo y la rastal pres d*e* Mont Arricho.[16] Lo carrègan a Fran*cis*cu Cossu.

[100]

Die 10 d*i*t

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[101]

Die 11 d*i*t

Àngiela Clavi, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ fet d*e* bous. Los b*arranchel*s lo carrègan a Juan Pes.

[f. 6*v*]

[102]

Die 11 agost

Juan Maria Sanna y Fran*cis*co Devila, podadors estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Àngela Clavi posada en Ungias dayñ d*e* tres lliuras en fondos tallats, coills d*e* fondos tallats y espampolats fet d*e* bous, la mitat dayñ veill y la altra mitat dayñ nou.

[103]

D*i*t die

Ant*oni* Gaví Màsala, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tot lo sarm*en*t d*e* la viña.

[104]

D*i*t die

Ant*oni* Cosseddu, massayo, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* canna, tres abres d*e* amel·las y dayñ d*e* peras. [Los barranchels fan] op*osici*ó.

[105]

Die 14 d*i*t

Ant*oni* Uras Coridibabu,[17] ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* fondos.

[106]

D*i*t die

Ant*oni* Sotgia, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres abras d*e* pera d*e* Muntou.

[107]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Ignàs Deriu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias y d*e* amel·las. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

16. Cf. *Monte Ritxo* (Caria, 1993*a*, p. 96), com apareix a la relació [14.39].

17. *Coridibabu*: probablement un *xisto* 'malnom', a partir de la lexicalització del sintagma *kurri dae bábbu* 'corre cap a ton pare', en el sentit de 'covard' (?).

[108]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Gaví Crasta, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s la rupilla, lo calsó, la bèrtola y tot lo que era dins pres d*e*l narboni d*e* Mateatu.

[109]

Die 25 d*i*t

Andria Nieddu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s sent sinq*uan*ta budronis d*e* raïm y un abre d*e* pera.

[f. 7*r*]

[110]

Die 26 agost

M*estr*e Ant*oni* Ignàs Fundoni, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sent budronis d*e* raïm entre muscateill y giró y peras saÿnas y pera gargamota.

[111]

D*i*t die

Agustí Pintus, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s trenta-sinch budronis d*e* raïm y sinch brocadas.

[112]

Die 27 d*i*t

Antònia Cubeddu, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s tot lo muscateill q*ue* li han pres.

[113]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s que li paguen lo cavaill; quant no, lis corren las dietas.

[114]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta, un bou d*e* la giua y lo altre d*e* las vacas d*e* Casano.

[115]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Rayo, ab d*i*t Rafael, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta.

[116]

Die p*rimer setem*bre

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s tres-sents vuitanta-tres budronis de raïm y un bou.

[117]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Agustí Urgias, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s trenta-sinch budronis d*e* raïm d*e* giró.

[118]

Dit die

Ant*oni* Iddao, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dos-sents budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Pòlliri.

[f. 7*v*]

[119]

Die 4 *setem*bre

Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s quaranta-sinch budronis d*e* raïm y dos barris d*e* sarm*en*t.

[120]

D*i*t die

Mag*nífi*ch Ant*oni* Iddao, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sent sinq*uan*ta budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* S*an*t Agustí.

[121]

Die 8 d*i*t

Ant*oni* Maria Manno, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pansas.

[122]

Die 9 d*i*t

Ant*oni* Pira, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s sinq*uan*ta budronis d*e* raïm entre arrobat y fet d*e* cavaill y dayñ d*e* présach.

[123]

Die 10 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

[124]

Die 11 d*i*t

Mag*nífi*ch Ant*oni* Iddao, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dos-sents quaranta budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* S*an*t Agustí.

[125]

Dit die

Angieleta Alciator, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sent y trenta budronis d*e* raïm. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[126]

Die 12 d*i*t

R*ever*ent dagà Ant*oni* Espanedda, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm d*e* la viña d*e* Salondra. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[127]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s la pansa q*ue* li han arrobat.

[f. 8*r*]

[128]

Die 15 *setem*bre

Ant*oni* Buddiolu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s una rastal.

[129]

Die 18 d*i*t

Agustí Símula,[18] ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sent quaranta-un budronis d*e* raïm, dayñ d*e* amel·las y d*e* peras. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[130]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm, présach y un abre d*e* pomas.

[131]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Miquel Cosseddu, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s setanta-sinch budronis d*e* raïm.

[132]

D*i*t die

Ant*oni* Miq*ue*l Cosseddu, casat ab la d*e* Sartaina, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm.

[133]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sent y vuit budronis d*e* raïm.

[134]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Calvo, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm.

[135]

Die 2 *octu*bre

Antonieta Farina, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pomas y dayñ d*e* magranas d*e* la viña d*e* Salondra.

[136]

Die 5 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un giu d*e*l carro q*ue* li falta.

[f. 8*v*]

18. Mot dubtós.

[137]

Die 10 *octu*bre

Ant*oni* Gaví Serra, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

(adjudicat)[19]

[138]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Piras, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s sinch barris d*e* sarm*en*t lligat d*e* la viña d*e* las Mongias.

[139]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Diego Còntene, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta.

[140]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Maria Musso, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña.

[141]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Diego Còntene, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* li paguen lo bou; quant no, lis corren las dietas.

[142]

Die 7 *novem*bre

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* la ena[20] d*e* Pera Dequerqui.

(adjudicat)[21]

[143]

Die 8 d*i*t

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo giu q*ue* li falta d*e* Cugussu.

(adjudicat)[22]

[144]

Die 9 d*i*t

Los flares d*e* Sant Agustí, ab d*i*t Arca, int*íman* als b*arranchel*s un giu q*ue* li[s] falta d*e* la Piverada.

19. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

20. *ena*: 'aiguamoll'. És un sardisme que documentem des del 1724 i que anirem trobant esporàdicament al llarg del segle XVIII, del log. *bèna* o *èna* (< ll. VENA), amb pèrdua de V- etimològica (DES, *s. v. vèna*). Cf. el topònim «Bena Cuada» ([16.148] i [16.149]) o «Ena Cuada» ([12.57]), i altres a Caria (1993*a*, p. 103-104), que també recull l'*ena de Pere Querqui*.

21. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

22. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[145]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* li paguen lo giu; quant no, lis corren las dietas.

[146]

Die 14 d*i*t

Los flares d*e* Sant Agustí, ab d*i*t Guiso, int*íman* als b*arranchel*s q*ue* lis paguen lo giu; quant no, lis corren las dietas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 9*r*]

[147]

Die 17 *novem*bre

Ant*oni* M*ari*a Manno, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* Montañés.

[148]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Domingo Calvo, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s una arbada d*e* l'arado, la paleta, la rustalla, lo marró, quatre embuts d*e* form*en*t ab lo sach nou d*e*l salt d*e* Rudas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[149]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Maria Musso, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s 19 abres d*e* présach, un abre d*e* nou de dos o tres ayns.

[150]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Corda, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la Taulera.

[151]

D*i*t die

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo arado q*ue* li falta d*e*l salt.

[152]

Die 11 *desem*bre

Ant*oni* Domingo Calvo, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s una arbada, una paleta, dos carretas d*e* form*en*t, lo marró, la bèrtula nova ab doze pans, lo cavaill escuat, dos sachs d*e* forés, hu nou y lo altre usat, un sombrero, lo cabristo y un esperó. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[153]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Diego Còntene, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un bou. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 9*v*]

[154]

Die 26 *desem*bre

Angieleta Alciator, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* lli, d*e* brocadas y favas en la viña. Los b*arranchel*s lo carrègan al d*oct*or Joseph Solinas, qui fa op*osici*ó.

[155]

Die 4 gener 1749

Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li falta d*e*l salt.

[156]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill negra q*ue* li falta.

[157]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Mula, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo giu q*ue* li falta d*e* Orune.

[REGISTRE 14]

[ASCA 862/10]

1753

Registre d*e*ls dayns intimats y acusats en la Barrenchelaria d*e* Juan Andria Múndula, que ha comensat lo die 15 d*e* abril de l'ayñ 1753, a cuyos dayns *pro ut intus* se tròban continuats se lis haya d*e* dar plena fee *de quibus*.

Nicolaus Spano, *notarius et pro secretarium*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 21 abril 1753, Alg*ue*r

Los flares[1] d*e* S*an*t Agustí, ab lo masser Marras, int*íman* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt. Los b*arranchel*s lo carrègan a Salvador Galante, qui fa op*osici*ó.

[2]

Die 22 d*i*t

Felip Cosseddu y Ant*oni* Maria Manno, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e*l con*ven*t d*e* S*an*t Agustí posat en Montañeset[2] dayñ d*e* sinch mesuras d*e* ordi fet d*e* moltons y una mesura d*e* ordi fet d*e* cavaills, en tot sis mesuras d*e* ordi.

(adjudicat)[3]

[3]

Die 27 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab lo masser Corda, int*íman* a Ant*oni* Alivesi a travar y chobar[4] los bous.

[4]

D*i*t die

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-sinch brocadas d*e* cavaills, dayñ d*e* carchofas y llimons y la paret tallada.

[5]

Die 3 maig

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un arado y dos giualis furnits q*ue* li fàltan d*e* la tanca d*e* Càlvia. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[5]

1. *flares*: solució gràfica força habitual, per *frares*, probablement per ultracorrecció d'un rotacisme inexistent de *-fl-* > *-fr-* (veg. Bosch, 2009, p. 272-273, i també Bosch, 1999*a*, p. 55-56, i Bosch, 2002, p. 38-39), si bé podria respondre a una dissimilació compartida per altres parlars catalans (DCVB, *s. v. flare* i *frare*).
2. Ms. «Montaneset», dim. de *Montayés* (Caria, 1993*a*, p. 96).
3. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb un traç esbiaixat.
4. *travar y chobar*: 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' i 'lligar dos bous pel coll', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).
5. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

[6]

Die 12 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Angioy a travar y chobar los bous.

[7]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Mela, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un arado. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[8]

Die 18 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* la Segada.[6] [f. 1*v*] Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a d*i*t Cadeddu q*ue* vatgia a mirar-se lo bou malalt què té y va per son compte.

[f. 1*v*]

[9]

Die 23 maig

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Querqui a travar y chobar los bous.

[10]

Die 25 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Juan Fadda q*ue* té un bou malalt y que se lo cuide; si se mor, va a son compte.

[11]

Die 26 d*i*t

Ant*oni* Calvo, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* fondos y brocadas en la viña d*e* S*an*t Giulià.

[12]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* favas d*e* la viña d*e* Salondra. Los b*arranchel*s lo carrègan a p*adre*[7] Domingo Treglia.

[13]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Maria Fadda carregant-li lo cavaill d*e* Salvador Angioy, per quant no vol anar a sercar-lo.

[14]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Gaví Serra a travar y chobar los bous.

6. *la Segada*: repetit al f. 1*v*.
7. Lliçó dubtosa, amb fórmula abreujada al ms. «P.», que també trobo a [7.119] i [7.121] i, en aquest registre, a [14.78] i [14.137].

[15]

Die 31 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, massayo, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* favas.

[16]

Die 2 juyñ

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a Ant*oni* Cadeddu q*ue* té un bou mort en la funtana d*e* Badu Calaresu.

[17]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Gaví Serra Musiguita, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* favas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 2*r*]

[18]

Die 3 juyñ

Felip Cosseddu y Ant*oni* M*ari*a Manno, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Gaví Serra posat en la Pivarada dayñ d*e* tres mesuras d*e* favas arrobada[s].

[19]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t[8] Corda, int*íman* a Ant*oni* Masia a travar y chobar los bous.

[20]

Die 6 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Masia q*ue* per quant ha entregat lo giu d*e*ls noeddus sens chobar, q*ue* van per son compte.

[21]

Die 7 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un abra d*e* poma d*e*l Corpus.

[22]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s sis mannas d*e* ordi y quatre mannas d*e* form*en*t.

[23]

D*i*t die

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s tres abres d*e* poma dolsa.

8. *Los barranchels, ab dit*: var. ant. ratll. «Ant*oni* Masia ab di*t*».

[24]

Die 11 d*i*t

M*estr*e Ant*oni* Ignàs Fundoni, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pruna primarenca y d*e* poma farinata.

[25]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pruna primarenca.

[26]

Die 17 d*i*t

Juan M*ari*a Casu y Juan Maria Sanna, podadors estimadors[9] [f. 2*v*] y revisors d*e* baldissas d*e* cort, relàtan haver revist la viña d*e* Carrabufas d*e*ls con*sellers* d*o*n Antiogo Arcayna y Anna Maria Langasco y d*e* Nicolau Spano, y la dónan per tancada y revista.[10]

[f. 2*v*]

[27]

Die 17 juyñ

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las.

[28]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a Ant*oni* Angioy a travar y chobar los bous.

[29]

Die 18 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a Ant*oni* Cadeddu que lo bou [que] tenia malalt és mort y va per son compte.

[30]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s q*ue* essent anat a pendre-se lo bou mort lo ha trobat pudent, y se los intima; y los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a d*i*t Cadeddu q*ue* éssent lo bou mort d*e* mal no són obligats pagar-lo.

[31]

Die 20 d*i*t

Anna Ol·la,[11] ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pruna primarenca.

[32]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Bianco, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* poma. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

9. *estimadors*: mot repetit al f. 2*v*.
10. Aquesta relació és més pròpia dels registres de vinyes tancades.
11. *Ol·la*: lliçó d'acord amb Pittau (1990, *s. v. Olla*).

[33]

D*i*t die

Ant*oni* Cano Tauler, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* sarm*en*t, amel·las y una anfirquidura tallada.

[34]

Dit die

Ant*oni* Murallas, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos barris d*e* ordi.

[f. 3*r*]

[35]

Die 21 juyñ 1753

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Angioy a travar y chobar; y si los bous se'n van, són per son compte.

[36]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Arito, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* poma dolsa.

[37]

Die 23 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, carrègan lo bou d*e*ls flares d*e* S*an*t Agustí a Fran*cis*co Cossu, a Juan Cossu y a Juan Marras Padre. D*i*t Fran*cis*co fa op*osici*ó.

[38]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Juan Fadda, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t en lo salt. Los b*arranchel*s lo carrègan a Salvador Melis Narimuchu.[12]

[39]

D*i*t die 24 juyñ 1753

Ant*oni* Cosseddu, fill d*e* Agustí, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* favas a postas en Monte Arrichiu.

[40]

Dit die

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un abra d*e* barracoch y dayñ d*e* pruna primarenca. Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab d*i*t Corda, int*íman* als b*arranchel*s tres mannas d*e* ordi.[13]

[42]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* favas en Mont Arrichio.

12. *Narimuchu*: *xisto* 'malnom', que torno a trobar a [16.1], [16.43], [16.44], [16.46] i [16.66], per a 'nas escapçat' (veg. p. 146 del llibre).

13. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

[43]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Baya a veure dayñ d*e* form*en*t al salt d*e* Gavino Carrone. D*i*t Baya lo die 26 fa op*osici*ó.[14]

[f. 3*v*]

[44]

Die 26 juyñ

Felip Cosseddu, massayo estimador d*e* cort, y Juan Maria Sanna, massayo estimador eligit, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Cosseddu en Monte Arrigiu[15] dayñ d*e* sis mesuras d*e* favas, quatre arrobadas y dos mesuras mengiadas d*e* moltons, franch d*e* tot gasto.

[45]

D*i*t die

Felip Cosseddu, massayo estimador d*e* cort, y *Antoni* Murallas, massayo estimador eligit, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Juan Fadda posat en Càlvia dayñ d*e* vint embuts d*e* form*en*t a gra franch d*e* tot gasto fet d*e* bous domats.

(adjudicat)[16]

[46]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Gal·lu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s sis mannas d*e* form*en*t.

[47]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Pira, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* barracoch y dayñ d*e* amel·las d*e* la viña d*e* la Mongia.[17]

[48]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Miq*ue*l Canellas[18] q*ue* hatgia d*e* carrugar[19] lo ordi q*ue* té al rastoyll, perquè entra la giua.[20]

[49]

Die 30 d*i*t

M*est*re Àngiel Maria Petreto, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* poma.

14. Les dues darreres relacions són d'una altra mà.
15. *Monte Arrigiu*: cf. les relacions [14.39] i [14.42], amb les variants «Monte Arrichiu» i «Mont Arrichio», respectivament. Caria (1993*a*, p. 96) dóna *Mont Ritxo* [ˌmoṇte ˈriʧu].
16. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb un traç esbiaixat.
17. *viña de la Mongia*: és més usual la variant *vinya de les Monges* (veg. la relació [13.138], on llegim «viña de las Mongias»). Cf. *salt de les Monges* (Caria, 1993*a*, p. 110).
18. *Canellas*: al registre 15 trobem les variants «Carnella» ([15.6]) i «Carneglia» ([15.7]) atribuïdes al mateix propietari. Cf. Pittau (1990, *s. v. Cornèglias*).
19. *carrugar*: variant de *carregar*, amb dissimilació. En alg. mod. tenim, però, [karaˈɣa].
20. *giua*: per *jua* 'ramat boví' (vegeu-lo a § 2.I. «Noms del bestiar»). Aquesta operació de 'pasturar el rostoll' és *estular* (veg. *estula* a § 2.II. «Noms de la terra»).

[50]

Die p*rim*er juliol

Ant*oni* Miquel Cosseddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres[21] mannas d*e* ordi y dayñ d*e* figas.

[f. 4*r*]

[51]

Die p*rim*er juliol

Ant*oni* Pira, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un barri d*e* form*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[52]

D*i*t die

Ant*oni* Iddao Filixiu,[22] ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s set mannas d*e* form*en*t arrobadas y quatre mengiadas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[23]

[53]

D*i*t die

Ant*oni* Joseph Maurreddu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s set mannas d*e* form*en*t presas d*e*l rastoill.

[54]

Die 4 d*i*t

Antonico Manno, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras, figas y prunas d*e* totas[24] dos viñas.

[55]

Die 5 d*i*t

Ant*oni* Juan Fadda, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[56]

D*i*t die

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo int*ima* als[25] b*arranchel*s, ab lo masser Corda, dayñ d*e* figa padrangiana y pera camusina.

[57]

D*i*t die

Ant*oni* Cano, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* pera camusina d*e* la viña d*e*l Caragol.

[58]

Die 7 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s set abras d*e* figa bufal, dos abres d*e* mela piveri y un abre d*e* pera camusina. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 4*v*]

21. Segueix una «m», ratllada, probablement per a «m[annas]».
22. *Filixiu*: llegiu *Filixu*, amb [ʃ] . Cf. Pittau (1990, *s. v. Filiziu*).
23. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
24. Ms. «todas».
25. *intima als*: escrit damunt de «dayñ».

[59]

Die 7 juliol

Ant*oni* Llorens Alivesi, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera camusina.

[60]

Dit die

Ant*oni* Curcu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s vuit mannas d*e* form*en*t d*e* S*an*t Giulià.

[61]

D*i*t die

Ant*oni* Miquel Marras, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera camusina.

[62]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Buddiolu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s tres abras d*e* pera camusina.

[63]

Die 11 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Querqui q*ue* té un bou malalt y va per son compte.

[64]

Die 12 d*i*t

D*o*n Antoni M*ari*a Marcel·lo, ab dit Guixo, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras y figas.[26]

[65]

Die 13 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a Ant*oni* Espada q*ue* se cuide d*e* un bou q*ue* té malalt en la giu[a];[27] si se mor, va per son compte.

[66]

Die 14 d*i*t

Angieleta Alciator, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera camusina.

[67]

Die 15 d*i*t

Antonico Manno, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figas y prunas d*e* una viña y altra. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[68]

Die 17 d*i*t

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ [f. 5*r*] d*e*[28] peras camusinas, figas padrangianas y prunas damascas.

[f. 5*r*]

26. La relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions d'aquest registre [14.42] i [14.43].
27. *giua*: cf. la relació [14.79] i veg. n. 20.
28. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 4*v*.

[69]

Die 21 juliol

Ant*oni* Cano, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s lo resto d*e* la pera camusina q*ue* li han arrobat d*e* la viña d*e*l Caragol.

[70]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Espada q*ue* té un bou malalt y va per son compte.

[71]

Die 22 d*i*t

D*o*n Antiogo Arcayna, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera camusina y un abre d*e* pruna.

[72]

D*i*t die

Ant*oni* Rayu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-dos mannas d*e* ordi d*e* la viña.[29]

[73]

Die 23 d*i*t

M*estr*e Ant*oni* Ignàs Fundoni, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera y sarm*en*t.

[74]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Dequerqui, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta. Los b*arranchel*s lo[30] intíman q*ue* lo bou és al Prado.

[75]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Rayu q*ue* té un bou malalt.

[76]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Angioy a travar y chobar los bous.

[77]

Die 26 d*i*t

Antiogo Bel·lone, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figas padrangianas, dayñ d*e* figas [*sic*] y dayñ d*e* peras. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 5*v*]

29. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

30. Enteneu *li*, d'acord amb la concordança del verb *intimar* 'comunicar', 'declarar' i 'requerir', que ací exigeix datiu: *intimar (algun dany o fet) (a algú)*.

[78]

Die 27 juliol

P*adre*[31] Ant*oni* Bil·lanu Pescador, ab d*it* Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera d*e* cada espècia.

[79]

D*it* die

Los b*arranchel*s, ab d*it* Guiso, int*íman* a Ant*oni* Murallas q*ue* té un bou morint en [la] giua, y va per son compte.

[80]

Die 29 d*it*

Los b*arranchel*s, ab d*it* Corda, int*íman* a Ant*oni* Cosseddu q*ue* pòrtia lo giu a la Comunitat;[32] quant no, va per son compte.

[81]

Die 31 d*it*

Ant*oni* Pinna, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-dos mannas d*e* ordi.

[82]

Die 3 agost

Ant*oni* Rayu, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera d*e* Muntou y un abre d*e* pera gargamota.

[83]

Die 5 d*it*

Los b*arranchel*s, ab d*it* Corda, int*íman* a Ant*oni* Querqui q*ue* té un bou malalt. Lo d*it* Querqui fa op*osici*ó per ésser malalt.

[84]

Die 6 d*it*

Antonico Manno, ab d*it* Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras y prunas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[85]

Die 7 d*it*

Angieleta Alciator, ab d*it* Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pera d*e* Muntou.

[86]

Die 9 d*it*

Los b*arranchel*s, ab d*it* Guiso, int*íman* a Ant*oni* Mula q*ue* té un bou q*ue* se gira a l'home y va per son compte. D*it* Mula fa op*osici*ó.

[f. 6*r*]

31. Lliçó dubtosa, amb fórmula abreujada al ms. «P.», que també trobo a [7.119] i [7.121] i, en aquest registre, a [14.12] i [14.137].

32. *Comunitat*: sinònim de *Custòdia* 'lloc del ramat custodiat per la *Barracelleria* en terreny comunitari' (veg., a § 2.II. «Noms de la terra», *vidassoni*). Vegeu-ne un altre cas a la relació [14.132].

[87]

Die 11 agost

Ant*oni* Diego Idili, ab d*it* Marras, int*ima* als b*arranchel*s sent sinq*uan*ta síndias.

[88]

D*it* die

Ant*oni* Cosseddu, ab d*it* Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera d*e* Muntou. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[89]

Die 12 d*it*

Ant*oni* Diego Idili, ab d*it* Marras, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-sinch síndias.

[90]

Die 13 d*it*

D*o*n Antiogo Arcayna, ab d*it* Marras, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera d*e* Muntou, un abre d*e* pirasto blanch y una sistella presa d*e*l sarm*en*t.

[91]

D*it* die

Ant*oni* Ignàs Deriu, ab d*it* Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera gargamota [y] un abre d*e* pirastu aguedu. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[92]

Die 15 d*it*

D*o*n Antiogo Arcayna, ab d*it* Corda, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pera d*e* Muntou d*e* la viñeta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[93]

Die 17 d*it*

Antonico Manno, ab d*it* Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* muscateill d*e* una viña y d*e* la altra.

[94]

Dit die

Angieleta Alciator, ab d*it* Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* muscateill.

[95]

Die 18 d*it*

Ant*oni* Maria Mussu, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* pruna briñola.

[f. 6*v*]

[96]

Die 18 agost

Ant*oni* Diego Idili, ab d*it* Guisu, int*ima* als b*arranchel*s 85 síndias.

[97]

Die 19 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Antoni Angioy y Antoni Gaví Serra a travar y chobar los bous.

[98]

Die 26 d*i*t

M*estr*e Ant*oni* Fundoni, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* giró.

[99]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a Ant*oni* Angioy a travar y chobar los bous.

[100]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Llorens Alivesi, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s 30 budronis d*e* raïm.

[101]

Dit die

Ant*oni* Sotgiu, ab d*i*t Corda[33] intima als b*arranchel*s 34 budronis d*e* raïm y un abre d*e* présach.

[102]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Til·loca, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm. Los b*arranchel*s lo carrègan a Ant*oni* M*ari*a Porcu.

[103]

Die 2 *setem*bre

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s 110 budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* la Escaleta y dayñ d*e* amel·las y 25 budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* la Argilera.

[104]

Die 3 d*i*t

R*ever*ent can*ongi*e don Ant*oni* Delitala, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ[34] d*e* foch en la viña d*e* Carrabufas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[105]

D*i*t die

Ant*oni* Arito, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s 30 budronis d*e* giró. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 7*r*]

33. *Corda*: var. ant. «Guis[o]».
34. *dayñ*: corregit damunt d'una var. ant. il·legible.

[106]

Die 4 *setem*bre

M*est*re Ant*oni* Ignàs Fundoni, ab d*it* Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* foch. Los b*arranchel*s, ab d*it* Corda, fan op*osici*ó.

[107]

Dit die

Ant*oni* Corbia, ab d*it* Corda, int*ima* als b*arranchel*s quaranta-vuit budronis d*e* palop. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[108]

Die 5 d*it*

R*ever*ent can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala, ab d*it* Corda, int*ima* als b*arranchel*s la casa d*e* la viña cremada.[35] Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[109]

D*it* die

Juan M*ari*a Sanna, podador[36] estimador d*e* cort, y Juan Bap*tis*ta Manca Denote, podador estimador eligit, relàtan haver vist y estimat lo dayñ que se troba fet d*e* foch en la viña d*el* r*ever*ent can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Delitala posada en Carrabufas y diunen haver trobat dayñ d*e* sis escuts[37] en abres, fondos y baldissas cremadas.

[110]

Die 6 *setem*bre

Juan M*ari*a Sanna, podador[38] estimador d*e* cort, y Juan Bap*tis*ta Manca Denote, podador estimador eligit, relàtan haver revist y estimat lo dayñ d*e* foch que se troba[39] fet en la viña d*e* m*est*re Antoni Ignàs Fundoni posada en Carrabufas y lloch dit Mont d*e* Carro y diunen haver trobat dayñ d*e* tres escuts fet en abres, baldissas y demés cremat.

[f. 7*v*]

[111]

Die 6 *setem*bre

Ant*oni* Mela, ab d*it* Guiso, int*ima* als b*arranchel*s 130 budronis d*e* raïm d*e* la viña d*el*s Vargielets.

[112]

Die 8 d*it*

Los b*arranchel*s, ab d*it* Guiso, int*íman* a Ant*oni* Angioy a travar y chobar los bous.

35. *cremada*: solució hereditària que contrasta amb l'alg. mod. *brujada* [bru'ʒaɾa], manlleu del sasserès *brusgià* 'cremar' (VISAM, *s. v. bruciare*; VDS, *s. v. brusgià*), que no trobo fins als *Registres de danys* del primer terç del segle XIX; cf. «cremat» a [15.152] i «cremats» a [18.172]. Per al canvi *cremar* → *brujar*, veg. *bardissa* a § 2.II. «Noms de la terra» i p. 253 del llibre. Veg. també Bosch (2002, p. 34).

36. Ms. «podadora».

37. *escuts*: un *escut* correspon a 'dues lliures i deu sous' (veg. Tavera, 1979, p. 199; Bosch, 1999*b*, p. 359). Veg. § 3.3.1. «Equivalències de les monedes en curs al segle XVIII».

38. Ms. «podadora».

39. Ms. «trobat», que corregim d'acord amb el text de la relació anterior.

[113]

Die 9 d*i*t

Ant*oni* Maria Manno, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s 235 budronis d*e* raïm y un abre d*e* présach. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[114]

D*i*t die

Antonico Manno, ab d*i*t Guisu, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* palop y altre raïm.

[115]

Die 11 d*i*t

Ant*oni* Pira, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* présach y d*e* raïm.[40]

[116]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Gaví Crasta, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sinch budronis d*e* raïm, dayñ d*e* présach, una rustalla[41] pres[a] d*e* la plasa d*e* la pinneta[42] d*e* la viña y sent fondos d*e* palma.

[117]

D*i*t die

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* présach.

[118]

D*i*t die

Agustí Guilleri, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s sinq*uan*ta-vuit budronis d*e* raïm.

[119]

Die 14 d*i*t

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm y d*e* pomas en la viña d*e* la Argilera.

[120]

D*i*t die

Ant*oni* Gaví Crasta, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo resto d*e*l présach.

[121]

D*i*t die

Ant*oni* Ortu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pansas, selvas y dos abres d*e* présach.

[f. 8*r*]

40. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
41. *una rustalla*: var. ant. «un marró».
42. Ms. «Piñeta», per *pinneta* 'barraca de pastor o de vinya', que cal llegir [pin'nɛta] > alg. mod. [pi'nɛta] (Ciuffo, 1908, p. 176, *s. v. pineta*; DCA, *s. v. pinneta*), del log. *pinneta* 'íd.', derivat de *pinna* 'ploma' < ll. PINNA (DES, *s. v. pínna*; Wagner, 1996, p. 325-326). Cf. «pinneta» a [7.96], [11.96] i [12.207], i també en aquest registre a [14.160], [14.195] i [14.228]; a [15.216] trobem l'alternança «pineta»/«pinneta».

[122]

Die 18 *setem*bre

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Querqui q*ue* vàtgian a portar-ne lo bou q*ue* és en Usini.

[123]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Demontis, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un barri d*e* pansa, un barral ensercolat d*e* ferro, una camissa d*e* tela vintena[43] nova, un pareill d*e* calsas y un torcaboca. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[124]

Dia 24 d*i*t

Antonico Mannu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s 80 budronis d*e* raïm.[44]

[125]

Die 25 d*i*t

Angieleta Alciator, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm.

[126]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Gaví Serra Musiguita a travar y chobar los bous.

[127]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Angioy q*ue* té un bou malalt y va per son compte.

[128]

D*i*t die

Ant*oni* Gaví Serra Musiguita, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta.

[129]

Die 26 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Gaví Musiguita a travar y chobar los bous.

[130]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Bianco q*ue* té lo cavaill ab lo ranali y lo ha escapat per las viñas; si se mor o lo màtan, va per son compte.

[f. 8*v*]

43. *camisa de tela vintena*: probablement per a 'camisa d'home' o 'camisa blanca', per interferència del log. *bentòne* 'camisa folgada d'home feta a casa' (DES, *s. v. ĝentone*) o 'camisa d'home' (VIS[2], *s. v. bentòne*) < ll. CENTONE, base de l'adj. *bentuninu* 'de pelatge blanc' (DES, ibid.; VSI[2], *a. v.*), accepció metafòrica aplicada als animals, que explica el log. *bentinnu* (o *bintinnu*) 'pelatge, color' (Wagner, 1996, p. 225; VSI[2], *a. v.*).

44. La relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions d'aquest registre [14.42], [14.43] i [14.64].

[131]

Die p*rim*er *octu*bre

Antoni Llorens Alivesi, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* magranas.

[132]

Die 2 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s lo bou q*ue* han tret foras d*e* la Cumunitat[45] y va per compte d*e* d*i*ts b*arranchel*s.

[133]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Mula Arito que té un bou foréstich; si li pòrtan en presó o fa dayñ o li màtan, va a compte d*e* eill.

[134]

Die 12 d*i*t

Los flares d*e* Sant Agustí, ab d*i*t Corda, int*íman* als b*arranchel*s dos cavaills q*ue* lis han pres d*e* la viña d*e* S*an*t Lussori.

(agiustat)[46]

[135]

Die 18 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu Pugioni, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou.

[136]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Angioy, ab d*i*t Guixo, int*ima* als b*arranchel*s un bou. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[137]

Die 21 d*i*t

P*adre*[47] Ant*oni* Bravo Calvo, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ fet d*e* bous en la sua viña d*e* Ungias.

[138]

D*i*t dia

Ant*oni* Arito, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* brocadas fet d*e* bous en la viña d*e* Ungias.[48]

45. *Cumunitat*: sinònim de *Custòdia* 'lloc del ramat custodiat per la *Barracelleria* en terreny comunitari' (veg., a § 2.II. «Noms de la terra», *vidassoni*). Vegeu-ne un altre cas a la relació [14.80].

46. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb un traç esbiaixat.

47. Lliçó dubtosa, amb fórmula abreujada al ms. «P.», que també trobo a [7.119] i [7.121] i, en aquest registre, a [14.12] i [14.78].

48. Les tres darreres relacions són d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions d'aquest registre [14.42], [14.43], [14.64] i [14.124].

[139]

Die 21 d*i*t

Juan Maria Sanna y m*estr*e Ant*oni* Ignàs Fundoni, podadors estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Calvo Bravo posada en Ungias dayñ d*e* set reals[49] y dos sous fet d*e* bous en brocadas escaxiadas, fondos y brasos tallats y esgarrats.

[140]

Die 27 d*i*t

Los flares d*e* Sant Agustí, ab d*i*t Marras, int*íman* als b*arranchel*s q*ue* lis paguen los cavaills; quant no, lis corren las dietas.

[f. 9*r*]

[141]

Die 16 *novem*bre d*i*t [ayñ 1753]

Ant*oni* Angioy, ab d*i*t Guixo, int*ima* als b*arranchel*s que té un bou lantat a quadrets, que si mori va a compte d*e* d*i*ts b*arranchel*s.

[142]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Demontis, ab d*i*t Guixo, int*ima* als b*arranchel*s una brilla, un marró, una rostalla y un torcaboca que li falta d*e* la viña. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[143]

Die 25 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Maria Fadda que si li màtan lo cavaill per las viñas va a son compte.[50]

[144]

Die 4 *desem*bre

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un arado nou q*ue* li han arrobat.

[145]

Die 9 *desem*bre

Ant*oni* Cadeddu y Juan M*ari*a Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Pinna posat en lo salt d*e* la Giaga dayñ d*e* sis mesuras d*e* form*en*t y tres daenas d*e* lli fet d*e* vacas.

[146]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Agustí Bardinu, àlias Tingiosu, carregant-li tot lo dayñ fet en lo salt d*e* la Giaga.[51]

49. *reals*: un real equival a cinc sous (veg. § 3.3.1. «Equivalències de les monedes en curs al segle XVIII»). Cf. Tavera (1979, p. 199-200) i Bosch (1999*b*, p. 375, n. 2, i p. 381, n. 15).

50. Les tres darreres relacions són d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions d'aquest registre [14.42], [14.43], [14.64], [14.124] i [14.136]-[14.138].

51. La relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions d'aquest registre [14.42], [14.43], [14.64], [14.124], [14.136]-[14.138] i [14.141]-[14.143].

[147]

D*i*t die

Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou narboni d*el* salt d*e* la Giaga. Los b*arranchel*s fan op*osició*, carregat[52] a Juan Cossu.

[148]

Die 14 *desem*bre

Juan M*ari*a Sanna, massayo estimador d*e* cort, y Antiogo Bel·lone, massayo estimador eligit, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Tola posada en Carrabufas dayñ d*e* tres daenas d*e* lli fet d*e* bous.

[f. 9*v*]

[149]

Die 14 *desem*bre

Ant*oni* Tola, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* lli en la viña d*e* Carabufas.[53]

[150]

Die 18 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Masia q*ue* té un bou lantat[54] en la giaga d*e* d*o*n Cosme Serra. D*i*t Masia fa op*osici*ó.

[151]

D*i*t die

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s lo bou q*ue* li han intimat per ésser mort d*e* malefisi. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[152]

Die 18 d*i*t

Los flares d*e* Sant Agustí, ab d*i*t Corda, int*íman* als b*arranchel*s un arado q*ue* lis falta d*el* salt d*e* Paula Torta.[55]

[153]

Dit die

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab d*i*t Marras, int*íman* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* la Giaga q*ue* fan ab Blai Calvo.

[154]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Joseph Pinna, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* la Giaga.

[155]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Juan M*ari*a Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Joseph Pinna posat en lo salt d*e* la Giaga dayñ d*e* vuit mesuras d*e* form*en*t fet d*e* vacas.

52. *carregat*: cal entendre *i el carreguen*. Cf. «y lo carrègan» ([14.176]).
53. Llegiu *Carrabufas*.
54. *lantat*: 'ferit'.
55. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[156]

D*i*t die

Los d*i*ts Cadeddu y Sanna, estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Cosseddu posat en Fiumen Longu dayñ d*e* doze mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[157]

D*i*t die

Ant*oni* Cosseddu, fill d*e*l q*uònda*m Baingio, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en Fiumen Longu. Los b*arranchel*s lo carrègan a Ant*oni* Bisi, Ant*oni* Querqui, Berthomeu Murru y Pera Gaví Murru. D*i*ts Murru [f. 10*r*] fan[56] op*osició*; axí bé fa op*osició* lo d*i*t Querqui.

[f. 10*r*]

[158]

Die 28 *desem*bre

Ant*oni* Juan Fadda, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e*l Prado.

[159]

Die 29 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Mula Arito q*ue* té un bou flach y va a son compte.

[160]

Die p*rim*er gener 1754

Andria Sanna, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s la pinneta d*e* la viña d*e* Ungias q*ue* li han desfet. Los b*arranchel*s fan op*osició*.

[161]

Die 7 d*i*t gener 1754

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Diego Còntene posat en Gal·lu, territori d*e* Vaillvert, dayñ d*e* tres[57] rahers d*e* form*en*t y un raher y mitg d*e* ordi, a saber dos rahers d*e* form*en*t y lo raher y mitg d*e* ordi fet d*e* vacas y un raher d*e* form*en*t fet d*e* porchs.

[162]

Dit die

Ant*oni* Diego Còntene, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou narboni d*e* Vaillvert. Los b*arranchel*s lo carrègan lo d*e*ls porchs a Jayme Nieddu y lo d*e* las vacas a Juan Arca.

[163]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* als flares d*e* S*an*t Agustí a travar y chobar los bous.

56. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 9*v*.
57. *tres*: var. ant. «dos».

[164]

Die 7 gener 1754

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, podadors y massayos revisors d*e* baldissas, relàtan haver revist la [f. 10*v*] viña[58] d*e* Ant*oni* Melis posada en Ungias y la dónan per tancada y revista.[59]

[f. 10*v*]

[165]

Die 8 gener 1754

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Angioy a travar y chobar los bous.

[166]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Gaví Pons, ab d*i*t Arca, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en Sant March. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó. És la intima d*e* Juan Pons (*vide* lletra I).

[167]

Die 15 d*i*t

Antiogo Pedde, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en las tancas d*e*l d*oct*or Domingo Simó. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[168]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a Ant*oni* Angioy a travar y chobar los bous.

[169]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt.

[170]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Pinna, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[171]

Die 21 d*i*t gener

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* los flares d*e* S*an*t Agustí y Blai Calvo posat en la Giaga dayñ d*e* dos rahers y mitg d*e* ordi fet d*e* cavaills.

[172]

D*i*t die

Los flares d*e* S*an*t Agustí y Blai Calvo, ab d*i*t Corda, int*íman* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* la Giaga.

[f. 11*r*]

58. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 10*r*.
59. Aquesta relació és més pròpia dels registres de vinyes tancades.

[173]

Die 22 gener 1754

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* a Ant*oni* Màssala Topu[60] a travar y chobar los bous.

[174]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* los flares d*e* S*an*t Agustí y Blay Calvo posat en la Giaga dayñ d*e* un raher d*e* ordi fet d*e* cavaills.[61]

[175]

D*i*t die

Los flares d*e* Sant Agustí y Blay Calvo, ab d*i*t Corda, int*íman* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* la Giaga. Los b*arranchel*s lo carrègan a Ant*oni* Simó Cosso.

[176]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Diego Còntene Pala, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou narboni d*e* Gal·lu, en territori de Vaillvert. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó y lo[62] carrègan a Juan Arca.

[177]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Diego Còntena Pala posat en Gal·lu, territori de Vaillvert, dayñ d*e* tres rahers d*e* form*en*t y un raher y mitg d*e* ordi fet d*e* vacas.

[178]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e*ls flares d*e* Sant Agustí y Blay Calvo posat en la Giaga dayñ d*e* quatre mesuras d*e* form*en*t y dos mesuras d*e* ordi fet d*e* hieguas.[63]

[f. 11*v*]

[179]

Die 28 gener

Los flares d*e* Sant Agustí y Blay Calvo, ab d*i*t Corda, int*íman* als b*arranchel*s a veure dayñ al salt d*e* la Giaga.

[180]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Bardino, ab d*i*t Guixo, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t en Vallvert. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[64]

60. *a Antoni Màssala Topu*: var. ant. ratll. «als b*arranchel*s».
61. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
62. Ms. «los».
63. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
64. La relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions d'aquest registre [14.42], [14.43], [14.64], [14.124], [14.136]-[14.138], [14.141]-[14.143] i [14.146].

[181]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Bardino posat en lo vaill d*e* Amboix,[65] en Vaillvert, dayñ d*e* dos rahers y mitg d*e* form*en*t y tres daenas[66] d*e* lli fet d*e* vacas.

[182]

Die 30 d*i*t

Agustí Sequi, ab d*i*t Guixo, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t en Vaillvert. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[67]

[183]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Joseph Mula Aritu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta d*e* Nurague Mayore.

[184]

Die 2 febrer 1754

Ant*oni* Ignàs Costantino, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en los Covas[68] d*e* Santimbénia.[69] Los b*arranchel*s lo carrègan a Visent Garcia.

[185]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Màssala Topu[70] a travar y chobar los bous.

[186]

Die 3 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Ignàs Costantino posat en los Covas dayñ d*e* sinch rahers y dos mesuras[71] d*e* form*en*t, a saber tres rahers y quatre mesuras fet d*e* bous domats, un raher fet d*e* cavaills y sinch mesuras fet d*e* cabras.[72] Lo die 6 d*i*t los b*arranchel*s, ab Guiso, lo carrègan a Salvador Melis y a Juan M*ari*a Ardu; d*i*t Melis fa op*osici*ó y d*i*t Ardu fa op*osici*ó.

(adjudicat)[73]

[f. 12*r*]

65. *Amboix*: var. ant. «Ampoix».

66. *daenas*: corregit damunt una var. ant. «day[enas?]». En aquest sentit, al registre de danys ASCA 277, lletra «M», trobem en un full solt escrit en italià «mezza deiena di danno di lino», traduït al català al f. 1*v* de la mateixa lletra per «mitgia daena de lli». Tanmateix, també podria respondre a «day[ñ]», per error.

67. La relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions d'aquest registre [14.42], [14.43], [14.64], [14.124], [14.136]-[14.138], [14.141]-[14.143], [14.146] i [14.180]. Per altra banda, les tres darreres relacions duen un senyal al marge esquerre semblant a un guió llarg.

68. Caria (1993*a*, p. 213) recull el 1756 la variant «lus Covans» (llegiu *Còvans*), amb conservació de la *n* dels plurals proparoxítons llatins. Veg. la relació [14.186].

69. Aglutinació de *Santa Imbénia* (Caria, 1993*a*, p. 100).

70. *a Antoni Màssala Topu*: var. ant. ratll. «als [barranchels]».

71. *dos mesuras*: var. ant. «doze embuts».

72. Per tant, un total de quatre raers i nou mesures, que equival als cinc raers i dues mesures inicials (un raser de forment són set mesures).

73. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà, la qual cosa explica que la relació aparegui ratllada amb dos traços esbiaixats.

[187]

Die 7 febrer

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Andria Sotgia posat en lo nurach d*e* la Figa dayñ d*e* deu mesuras d*e* forment y una migiana d*e* ordi, a saber vuit mesuras d*e* form*en*t fet de bous y dos mesuras de forment y la migiana d*e* ordi fet d*e* moltons.[74]

[188]

Dit die

Andria Sotgia, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou narboni.[75]

[189]

Die 10 d*i*t

Angieleta Alciator, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la su[a] viña.

[190]

Die 11 d*i*t

Juan Maria Sanna y Juan Demontis, massayos y pudadors estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Angeleta Alciator posada en Montañés[76] dayñ d*e* seze seps arrancats, denou brassos esgarrats, nou brocadas escaxiadas y un abre d*e* barracoch tallat a farramenta, tot lo qual dayñ importa set lliures, treze sous y sis diners; tot lo qual dayñ ellos, relatans, diunen lo tròban fet [a] arrobadura[77] y tallat per despit, [a] arrancadura[78] y a farramenta.[79]

[191]

Die 11 d*i*t

A Antoni Angioy lo int*íman* los b*arranchel*s a travar y chobar los bous.

[f. 12*v*]

[192]

Die 13 febrer

Ant*oni* Melis Cugurra, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill que li han mort a bal·la en la tanqueta d*e* Vaillvert y que vàtgian a veure fer-ne revista.

[193]

Die 13 febrer 1754

Relàtan Antoni Corda, pastor, y Pedro Paulo Grande, massayo, revisors eligits per Ant*oni* Melis Cugurra, d*e* com essent-se personalm*en*t transferits en la tanqueta d*e* la iglésia d*e* Nostra Señora d*e* Vaillvert han fet revista d*e*l cavaill d*e* dit Melis Cugurra, q*ue* diunen esser d*e* pèl murro[80] y lo han trobat mort dins dita

74. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
75. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
76. Ms. «Montanes».
77. *[a] arrobadura*: ms. «arrobadura», aglutinació que explica el procés de pròtesi vocàlica de mots començats per *r-*, com *robar* → *arrobar* (Bosch, 2002, p. 146). També hauria pogut transcriure *a robadura*, però no reflectiria la més que probable elisió de la preposició, d'acord amb la lliçó *arrancadura* que segueix (veg. la n. següent).
78. *[a] arrancadura*: ms. «arrancadura», amb elisió de la preposició (veg. la n. anterior).
79. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
80. *murro*: 'gris'. Cf. el log. i camp. *murru* (Wagner, 1996, p. 225; DUSI, *s. v. cuaddu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

tanqueta; y havent-lo attentam*en*t regonegut, diunen li han trobat una ferida d*e* dos bal·las en lo fianco que han fet una sola entrada q*ue* giudícan ser arcabussada, d*e* la qual ferida y arcabussada és mort dit cavaill, que és quant relàtan mediant juram*en*t, y no ferma per no saber escriure dit Grande y lo d*i*t Corda se ferma, *de quibus*.

Antonio Corda[81]

Nicolás Spano, not*ari*.

(adjudicat)[82]

[194]

Die 14 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Màssala a travar y chobar los bous.

[195]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Gaví Crasta, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s la pinneta d*e* la viña q*ue* li han arrobat.

[196]

Dit die

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors [f. 13*r*] d*e*[83] cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Melis posada en Ungias dayñ d*e* quatre mesuras d*e* form*en*t, dayñ nou fet d*e* bous.[84]

[f. 13*r*]

[197]

Die 17 febrer

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la sua viña d*e* Ungias. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[198]

Die 18 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e*ls flares d*e* S*an*t Agustí y d*e* Blay Calvo posat en la Giaga dayñ d*e* doze embuts d*e* ordi fet d*e* cavaills.

[199]

D*i*t die

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li han pres.

[200]

Die 19 d*i*t

Los flaras d*e* S*an*t Agustí y d*e* Blay Calvo, ab d*i*t Corda, int*íman* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* la Giaga. Los b*arranchel*s lo carrègan a Matheo Barbal·là.

81. Signatura autògrafa d'Antonio Corda.
82. Anotació afegida posteriorment per la mateixa mà.
83. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 12*v*.
84. El fragment de la relació que consta al f. 13*r* fou ratllat posteriorment amb un traç esbiaixat.

[201]

Die 28 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* als flaras d*e* S*an*t Agustí a travar y chobar los bous.

[202]

Dit die

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la sua viña. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[203]

Die 2 marts

Ant*oni* Sarulesu, ab d*i*t Guixo, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t en Sant Juan. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 13*v*]

[204]

Die 2 marts

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Melis posada en Ungias dayñ d*e* dos rahers d*e* form*en*t fet d*e* bous.[85]

[205]

D*i*t die

Los dits Cadeddu y Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo camp d*i*t d*e* Sant Juan, en la ig*lési*a y con*ven*t demolit d*e* capuchins, dayñ d*e* doze mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous entre dayñ veill y nou, a saber vuit mesuras d*e* dayñ veill y quatre mesuras d*e* dayñ nou, y un estareill d*e* ordi entre mesat y mengiat d*e* bous.

[206]

Ant*oni* Pira, intimat lo die 28 febrer (*vide* lletra B). Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[207]

Die 2 marts

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Pira posada en la Argientera dayñ d*e* dos daenas d*e* lli y una mesura d*e* ordi fet d*e* bous.[86]

[208]

Die 3 d*i*t marts

Ant*oni* Melis Cugurra, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ.

[209]

Die 4 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Melis Cugurra posat en Vaillvert dayñ d*e* seze mesuras d*e* form*en*t y una migiana d*e* ordi fet d*e* vacas.

85. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
86. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[210]

D*i*t die

Ant*oni* Pira, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* lli en la viña[87] d*e* la Argientera. Los b*arranchel*s lo carrègan a Juan Batt*ist*a Càriga.

[211]

Die 5 d*i*t

Ant*oni* Mela, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s una anfirquidura q*ue* li falta d*e* la viña d*e*ls Vargialets.

[f. 14*r*]

[212]

Die 6 marts

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Piras posada en la Argientera dayñ d*e* dos daenas d*e* lli fet d*e* bous.[88]

[213]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la sua viña d*e* Ungias. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[214]

D*i*t die

Ant*oni* Cugurra, ab d*i*t Guixo, int*ima* als b*arranchel*s li hàyan d*e* entregar lo bolletí d*e*l cavaill que era d*e* fra Agustí Sanna que la Ciu*ta*d lo ha obligat vendre-lo en pago d*e*l sou, que li han mort a bal·la; y si lo cavaill falta, li ferèxian o lo màtan, que va a càrrech d*e* d*i*t[s] b*arranchel*s.[89]

[215]

Die 11 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo miriago d*e* l'Estayñ.

[216]

Dit die

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Melis posada en Ungias dayñ d*e* seze mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.[90]

[217]

D*i*t die

Los dits Cadeddu y Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo miriago[91] y paris[92] d*e* l'Estayñ, salt d*e* Ant*oni* Mula Arito, dayñ d*e* sis reals entre form*en*t y ordi fet d*e* bístias d*e* mola.

87. Ms. «vina».

88. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

89. La relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions d'aquest registre [14.42], [14.43], [14.64], [14.124], [14.136]-[14.138], [14.141]-[14.143], [14.146], [14.180] i [14.182].

90. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

91. *miriago*: 'obaga on reposa el ramat al migdia' (veg. *miriagu* a § 2.II. «Noms de la terra»). Vegeu-ne altres casos a les relacions [12.34], [12.35], [12.39] i [12.40], amb variant «miriagu», i a [14.215].

92. *paris*: 'pla'. Cf. *paris de l'Escaleta* i *pla de l'Estany* a Caria (1993*a*, p. 104); el 1756 documenta «lu Pla del Estañ» i «lu Pla del Astañ» (1993*a*, p. 210 i 216, respect.). VSI[2] (*s. v. paris*) dóna el log. *paris* per a 'lloc pla'. Vegeu-ne altres lliçons, sempre aplicades al mateix topònim, a les relacions [15.57], [18.153], [18.254], [18.257], [18.261] i [19.99].

[218]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Maria Mannu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña d*e* Pòlliri fet d*e* vacas. Los b*arranchel*s lo carrègan a [f. 14*v*] Nicolau[93] Manca, qui fa op*osici*ó.

[f. 14*v*]

[219]

Die 14 marts d*i*t ayñ [1754]

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Maria Manno posada en Pòlliri dayñ d*e* quatre rahers d*e* ordi fet d*e* vacas.

[220]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Llorens Alivesi, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-sinch barris d*e* rabassa.

[221]

Die 16 d*i*t[94]

Ant*oni* Melis, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la sua viña. Los b*arranchel*s lo carrègan a Salvador Galante, a Ant*oni* Cadeddu y a Salvador Solinas Marchan; los d*i*t[s] Galante, Cadeddu y Marchan fan op*osici*ó.

[222]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* als flares d*e* S*an*t Agustí a travar y chobar los bous.

[223]

Die 18 d*i*t

Juan Maria Sanna y Juan Demontis, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Melis posada en Ungias dayñ d*e* onze mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.[95]

[224]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Maria Manno, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la sua viña d*e* Pòlliri.

[225]

Die 20 d*i*t

D*o*n Alonso Satta, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* sarm*en*t d*e* la viña d*e* la Escaleta.

[226]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Maria Manno posada en Pòlliri dayñ d*e* un raher d*e* ordi fet d*e* vacas.

[f. 15*r*]

93. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 14*r*.
94. Segueix «ayñ», ratllat.
95. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

[227]

Die 24 marts

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li falta.

[228]

Die 4 abril 1754

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s la pinneta d*e*l salt y dayñ d*e* ordi y form*en*t.

[229]

Die 5 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Masia dit d*e* Pala, posat en lo Salto Magior, dayñ d*e* un estareill d*e* form*en*t mengiat d*e* cavaills y una mesura d*e* ordi mesat.

[230]

Dit die

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un giuali, tres fornimens d*e* giuali y una giarreta.

[231]

Die 8 abril

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sinch fexios d*e* caña.

[232]

Die 13 d*i*t abril

Ant*oni* Cogurra, ab d*i*t Guixo, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t en lo narbony.[96]

[233]

D*i*t die[97]

Ant*oni* Cadeddu y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Cugurra posat en territori d*e* Vaillvert dayñ d*e* doze mesuras d*e* form*en*t y tres migianas d*e* ordi fet d*e* vacas.[98]

[234]

Die 14 d*i*t

Ant*oni* Cossu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos anfirquiduras y tres barris d*e* rabassa.

[235]

D*i*t die

Ant*oni* Domingo Calvo, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s quatre anfirquiduras y un abre d*e* barracoch tallat. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

96. La relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions d'aquest registre [14.42], [14.43], [14.64], [14.124], [14.136]-[14.138], [14.141]-[14.143], [14.146], [14.180], [14.182] i [14.214].

97. Segueix «Abril», ratllat.

98. Les dues darreres relacions duen un senyal al marge esquerre semblant a un guió llarg, com les relacions [14.180]-[14.182].

[REGISTRE 15]

[ASCA 862/14]

1758

Registre d*e*ls dayns intimats y acusats en la Barrenchelaria d*e*l d*oct*or Domingo Fran*cis*co Simó, q*ue* ha comensat lo die 15 d*e* abril 1758, a cuyos dayns y demés q*ue pro ut intus* se tròban continuats se lis haya d*e* dar plena fee *de quibus*.

Nicolaus Spano, *notarius pro secretarium*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 16 abril 1758

Ant*oni* Iddau, ab lo masser Lleonart Corda, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[2]

Die 19 d*i*t

Los flaras d*e* S*an*t Agustí, ab lo masser Ant*oni* Marras, int*íman* als b*arranchel*s dos arados q*ue* lis han pres d*e*l salt. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[1]

[3]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab lo masser Lay, int*íman* a Ant*oni* Cadeddu q*ue* tanque y fassa reveure la sua viña; quant no, li carregaran lo dayñ d*e* las viñas vehinas.

[4]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Diego Pala, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s un bou ferit q*ue* lo ha portat al Portal y vàtgian a veure fer revista d*e*l bou y nombren un revisor. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[5]

Die 22 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab lo d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Diego Pala que se tinga compte lo bou ferit.

[6]

Dit die

Ant*oni* Miq*ue*l Carnella,[2] ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* la Giaga.

[7]

Die 23 d*i*t

Fran*cis*co Carboni Rañina y Ant*oni* Cosseddu, massayo[s], estimadors d*e* cort,[3] han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Miquel Carneglia[4] posat en la Giaga dayñ d*e* una mesura d*e* form*en*t fet d*e* bous.

1. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats. A més, al marge esquerre duu un senyal semblant a un guió llarg.
2. *Carnella*: a [14.48] trobem «Ant*oni* Miq*ue*l Canellas». Cf. «Carneglia» a la relació següent.
3. *massayo[s], estimadors de cort*: que corregeixo d'acord amb casos anàlegs: [15.16] i pàssim. Tanmateix, hom podria intepretar també «massayo», aplicat únicament al segon *estimador* o pèrit (que, però, no tornem a trobar en aquest registre) .
4. Llegiu *Carnella* (veg. n. 2).

[8]

Die 2 maig[5]

Antoni Diego Còntene, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la ena d*e* Orune. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 1*v*]

[9]

Die 4 maig 1758

Juan Maria Sanna y Juan Batt*ist*a Manca Denote, podadors revisors d*e* cort, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Sotgiu posada en Ungias y la dònan per tancada y revista.[6]

[10]

Die 6 d*i*t

A[7] la viuda Anna Costa Corda, ab lo masser Lay, la intíman los b*arranchel*s que fassa tancar y reveure la sua viña per ser furana.

[11]

Die 7 d*i*t

Ant*oni* Demontis, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li han pres d*e*l salt d*e*l veranili.[8]

[12]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab lo d*i*t Lay, int*íman* a Ant*oni* Maria Fadda y a Ant*oni* Joseph Manunta, y per sa ausència a la moller, a travar y chobar[9] los bous.

[13]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab lo d*i*t Lay, int*íman* a Ant*oni* Masia y a Salvador Masia a travar y chobar los bous.

[14]

Die 9 d*i*t

Ant*oni* Masia, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s sinquanta-sinch brocadas.[10]

[15]

Dit die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Lay, int*íman* a Ant*oni* Joseph Manunta y Ant*oni* Maria Fadda a travar y chobar los bous.

5. *2 maig*: var. ant. «29 A[bril]». Segueix, ratllat, «Los BB.s ab l[o masser]».
6. Relació més pròpia dels registres de vinyes tancades; n'anirem trobant d'altres dins d'aquest registre.
7. Preposició afegida posteriorment.
8. *veranili*: 'guaret', 'terra llaurada tres vegades' (vegeu-lo a § 2.II. «Noms de la terra»). Per la data de la relació, correspon a la 'segona llaurada, la de la primavera', d'acord amb el log. *beraniles* (Wagner, 1996, p. 83; Manca, 2000, p. 61).
9. *travar y chobar*: 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' i 'lligar dos bous pel coll', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).
10. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[16]

Die 16 d*i*t

Juan M*ari*a Sanna y Juan Batt*ist*a Manca Denote, podadors y massayos revisors d*e* cort, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Àngiel Calaresu posada en la Taulera y la dónan per tancada y revista.

[f. 2*r*]

[17]

Die 17 mayg

Los b*arranchel*s, ab lo masser Lay, int*íman* a Ant*oni* Àngiel Calaresu a tancar y reveure la sua viña. D*i*t Calaresu fa op*osici*ó, per quant la sua viña és tancada y revista, y tots los dayns q*ue* se li faran van per compte d*e* d*i*ts b*arranchel*s.

[18]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Lay, int*íman* a Ant*oni* Masia y Salvador Masia a travar y chobar los bous.

[19]

Die 19 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab lo masser Lay, int*íman* a Ant*oni* Masia y als flares d*e* S*an*t Agustí a travar y chobar los bous.

[20]

Die 21 d*i*t

D*o*n Alonso Satta, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* favas d*e* la viña d*e* la Escaleta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[21]

D*i*t die

Los flaras d*e* S*an*t Agustí, ab lo masser Lay, int*íman* als b*arranchel*s dayñ d*e* favas en lo salt.[11]

[22]

Die 23 d*i*t

Juan Maria Sanna y Juan Batt*ist*a Manca Denote, massayos y podadors revisors d*e* cort, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Masia posada en la Argilera y la dónan per tancada y revista.

[23]

Die 23 d*i*t

Andria Baya, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dos barris d*e* sarm*en*t d*e* la viña d*e* debaix.

[24]

Die 27 d*i*t

Juan Batt*ist*a Manca Denote y Juan Maria Sanna, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Cadeddu posat en Monte Siseri [f. 2*v*] dayñ[12] d*e* sis mesuras d*e* favas arrobadas.

[f. 2*v*]

11. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats. Probablement per això duu dos traços esbiaixats al marge esquerre (cf. la relació [15.2]).

12. *dayñ*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 2*r*, precedit d'un senyal semblant a «/.».

[25]

Die 28 maig

Ant*oni* Cadeddu, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* favas en lo salt.

[26]

D*i*t die

Agostí Guillery, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s tres barris d*e* sarm*en*t d*e* la viña d*e* Migias.

[27]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Cano, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* form*en*t al salt d*e* la Giaga.[13]

[28]

Die 30 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab lo masser Corda, int*íman* a Ant*oni* Maria Fadda a travar y chobar los bous.

[29]

Die 2 juyñ

Los b*arranchel*s, ab lo masser Lay, int*íman* als r*ever*ents[14] p*adr*es y flares d*e* S*an*t Agustí a travar y chobar los bous.

[30]

Die 4 d*i*t

Ant*oni* Gaví Serra, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s quatra-sentas cannas[15] d*e* la viña.

[31]

D*i*t die

Ant*oni* Joseph Serra, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos barris d*e* ordi d*e*l salt d*e* Pilibertu.

[32]

Die 6 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab lo d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Maria Fadda a travar y chobar los bous.

[33]

Die 8 d*i*t

Ant*oni* Joseph Serra Musiguita int*ima* als b*arranchel*s tres barris d*e* ordi mengiat d*e* porchs, ab lo masser Guiso.

13. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
14. *reverents*: var. ant. «als B*arranchel*s».
15. Llegiu *canyes*.

[34]

Die 9 d*i*t

Ant*oni* Maria Musso, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s un bigaró de sivina tallat d*e* la parra d*e*l giardinet hont són montats y li han arrobat de dins la casa onze plats d*e* terra y dos mesuras d*e* favas d*e*[16] la viña y una [f. 3*r*] anfirquidura[17] tallada y dos brocadas d*e* la parra d*e*l giardinet.

[f. 3*r*]

[35]

Die 11 juyñ

Ant*oni* Masia, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las d*e* la viña d*e* la Argilera.

[36]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Mela, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s vuit mannas d*e* ordi y dayñ d*e* form*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[37]

D*i*t die

Ant*oni* Cosseddu, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pomas y dos barris d*e* sarm*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[18]

[38]

Die 16 d*i*t

Juan M*ari*a Sanna y Juan Batt*ist*a Manca Denote, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Antoni Mela posat en lo nurach d*e* Raigatili[19] dayñ d*e* vuit mesuras d*e* form*en*t fet d*e* vacas franch d*e* tot gasto.

[39]

D*i*t die

Antiogo Peddi, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s set mannas d*e* ordi.

[40]

D*i*t die

Antonietta Farina, ab lo d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un marró sassarès[20] q*ue* li han pres d*e* la viña d*e* Salondra.

[41]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s tres mannas d*e* ordi d*e* la viña d*e* Oruni[21] y dos mannas d*e* form*en*t d*e*l salt.

16. *de*: var. ant. «y».
17. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 2*v*, precedit d'un senyal semblant a «/.».
18. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
19. *Raigatili*: veg. la variant «Raigatile» a [15.45] i esp. n. 22.
20. *sassarès*: en alg., aquests adjectius són amb [e] tancada, com *alguerès* [ałga'res].
21. *Oruni*: ms. «Orani», que corregeixo d'acord amb Caria (1993*a*, p. 95 i 110) —que dóna *Uruni*, amb realització [u'runi]— i d'acord amb la lliçó «Oruni» de la relació [15.61].

[42]

D*i*t die

Ant*oni* rayu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* favas en lo salt d*e* Fiumen Longu. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 3*v*]

[43]

Die 19 juyñ

Los b*arranchel*s, ab lo masser Corda, int*íman* a Ant*oni* Diego Pala a travar y chobar los bous.

[44]

Die 20 d*i*t

Antonieta Farina, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* prunas.

[45]

D*i*t die

Ant*oni* Mela, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s treze mannas d*e* form*en*t d*e*l salt d*e* Raigatile[22] y nou mannas d*e* ordi d*e*l salt d*e* la Giorba.

[46]

D*i*t die

Ant*oni* Miquel Carneglia, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo narboni d*e*l salt de la Giaga.

[47]

Dit die

Juan Maria Sanna y Juan Batt*ist*a Manca Denote, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Miq*u*el Carneglia posat en lo nurach d*e* la Giaga dayñ d*e* quatre mesuras d*e* form*en*t, tres fet d*e* vacas y una mesura d*e* porchs masedos, franch d*e* tot gasto. Los b*arranchel*s lo carrègan a Fran*cis*co Ignàs Fadda, qui fa[23] op*osici*ó.

[48]

Dit die

Antoni Cosseddu, massayo estimador d*e* cort, y Juan Diego Virdis, estimador pres per d*i*t Cosseddu, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Rayo posat en Fiumen Longu dayñ d*e* tres mesuras d*e* favas arrobadas.

[49]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Masia, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las, pomas y seze brocadas talladas d*e* bous.

22. La relació [15.38] duu la variant «Raigatili». Cf. *pont de Reigatile* i *pou de Reigatere* a Caria (1993*a*, p. 104 i 108), amb realització [rejɣa'tere].

23. *qui fa*: var. ant. «Los b*arranchel*s fan».

[50]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Pira, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* barracoch. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 4*r*]

[51]

Die 22 juyñ

Ant*oni* Mula Arito, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-sis brocadas, dayñ d*e* pruna primarenca y barracoch. Los b*arranchel*s lo carrègan a Juan Manca.

[52]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Maria Porcu, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s sinch mannas d*e* form*en*t d*e* la viña d*el* Magior.

[53]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Juan Fadda, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s sinch mannas d*e* form*en*t y nou mannas d*e* ordi.

[54]

D*i*t die

M*estr*e Ant*oni* Cano, ab d*i*t masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* barracoch.

[55]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Silanos, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s sis mannas d*e* ordi.

[56]

D*i*t die

Ant*oni* Aritu, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* barracoch y perangiñ. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[24]

[57]

Die 25 d*i*t

Agustí Sini, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s sis mannas d*e* ordi d*el* paris d*e* l'Estayñ.[25]

[58]

Die 26 d*i*t

Ant*oni* Buddiolu, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* form*en*t mengiat d*e* porchs en los barris.[26]

24. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

25. *paris*: 'pla'. Cf. *paris de l'Escaleta* i *pla de l'Estany* a Caria (1993*a*, p. 104); el 1756 documenta «lu Pla del Estañ» i «lu Pla del Astañ» (1993*a*, p. 210 i 216, respect.). VSI[2] (*s. v. paris*) dóna el log. *paris* per a 'lloc pla'. Vegeu-ne altres lliçons, sempre aplicades al mateix topònim, a [14.217], [18.153], [18.254], [18.257], [18.261] i [19.99].

26. *en los barris*: 'messat' (cf. la relació [15.61]).

[59]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Pinna, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s sinch mannas d*e* form*en*t d*el* salt.

[60]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab lo masser Corda, int*íman* a Ant*oni* Diego Pala, Ant*oni* Joseph Manunta y Ant*oni* Maria Fadda a [f. 4*v*] travar[27] y chobar los bous.

[f. 4*v*]

[61]

Die 27 juyñ

Juan Maria Sanna y Juan Batt*ist*a Manca Denote, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Antoni Buddiolu posat en Oruni[28] dayñ d*e* sinch mesuras d*e* form*en*t franch d*e* tot gasto fet d*e* porchs en los barris y form*en*t sens messar.

[62]

Dit die

Antoni Espada, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* poma dolsa d*e* la viña d*el* Fangal.

[63]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Buddiolu[29] lo int*ima* Juan Cossu, ab lo masser[30] Lay, a fer nova estima d*el* dayñ [que] li han carregat.

[64]

D*i*t die

Ant*oni* Joseph Serra, ab lo d*i*t Lay, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* barracoch, tres abres d*e* pruna primarenca y un abre d*e* amel·las. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[65]

Die p*rim*er juliol

Ant*oni* Ortu, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las, sarm*en*t y figas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[31]

[66]

D*i*t die

Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s barracoch, pruna y sarm*en*t. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

27. *travar*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 4*r*, precedit d'un senyal semblant a «/.».
28. Cf. «la ena de Orune» a la relació [15.8].
29. Enteneu *A Antoni Buddiolu*.
30. *masser*: ms. «marrer».
31. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

[67]

Die 2 juliol

Los b*arranchel*s, ab lo masser Lay, int*íman* al r*ever*ent can*ongi*e Ant*oni* Solinas q*ue* haya d*e* tancar y reveure la viña d*el* q*uònda*m can*ongi*e Pinna; quant no, serà responsable d*e*ls dayns q*ue* hi faran.

[68]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Joseph Pinna, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*el* salt.

[f. 5*r*]

[69]

Die 8 juliol

Ant*oni* Miq*ue*l Cosseddu, ab lo d*i*t[32] masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figas.

[70]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Miq*ue*l Cosseddu, ab lo d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[71]

Dit die

Ant*oni* Cadeddu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s sis abres d*e* pomas farinata.[33]

[72]

Die 12 d*i*t

Ant*oni* Tavera, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figas y pomas.

[73]

D*i*t die

Ant*oni* Tola, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s migia roda d*e* lli y dayñ d*e* figas.

[74]

Die 14 d*i*t

Antiogo Bel·lone, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pruna llimonenca, pruna francesa y figas padrangianas.

[75]

Die 16 d*i*t

Ant*oni* Masia, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pruna francesa y pruna llimonenca.[34]

32. *ab lo dit*: ms. «ab d.ᵗ lo».

33. *pomas farinata*: he optat per no modificar la manca de concordança, atès que mai no he trobat l'adj. *farinata* flexionat al plural (veg. *poma* a § 2.III.2. «Noms de la fruita»; i per a més detalls sobre aquesta varietat de poma, veg. Bosch, 1999*b*, p. 126).

34. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.

[76]

D*i*t die

Ant*oni* Miquel Cosseddu, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* figas y amel·las.

[77]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Iddau, ab lo masser Lay, int*ima* al[s] b*arranchel*s dayñ de figas y una sistella que li han arrobat de l'abre hon era pengiada.[35]

[78]

Dit die

Ant*oni* Pala, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure [f. 5*v*] dayñ[36] d*e* brocadas en la viña d*e* Vessos.

[f. 5*v*]

[79]

Die 15 d*i*t juliol

D*o*n Ant*oni* Maria Marcel·lo, ab d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* prunas y peras.

[80]

Die 18 d*i*t

D*o*n Antiogo Arcayna, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s tres abres d*e* pera brutaybona, un abre d*e* pera camusina,[37] un abre d*e* pruna francesa y dayñ d*e* sarm*en*t d*e* la viña d*e* Carrabufas; quatre fexios d*e* cañas, dos anfirquiduras d*e* pomas y un abre d*e* barracoch d*e* la viña d*e* Salondra.

[81]

D*i*t die

Ant*oni* Guilleri Pastor, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la pisquina[38] d*e* Santimbénia.[39]

[82]

Die 19 d*i*t

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab lo masser Guiso, int*íman* als b*arranchel*s dayñ d*e* figa y un abre d*e* pirasto.[40]

[83]

Dit die

M*est*re Ant*o*ni Ignàs Fundoni y Juan Maria Sanna, podadors estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Antoni Pala posada en los Vargielets d*e* Vessos dayñ d*e* dos escuts fet d*e* vacas en brocadas esgarradas, raïm tallat, brassos y fondos tallats y esgarrats.

35. Aquesta relació és d'una altra mà, que també trobem adesiara al registre 14.
36. *dayñ*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 5*r*, precedit d'un senyal semblant a «/.».
37. Ms. «pera camusinas».
38. *pisquina*: 'bassa' i 'estanyol', «lloc ple d'aigua no corrent; petit estany» (DCA, *s. v. pisquina*), que tornem a trobar a [16.270], [16.271], [17.338] i [18.114]. És un sardisme, que documentem des de 1758, compartit per l'alg. i el sass., del log. *pischina* 'bassa' i 'estanyol' < ll. PISCINA (DES, *s. v. piskína*; DSIPL, *s. v. pischina*). Cf. a Caria (1993*a*, p. 103) les *pisquines* i *enes* 'aiguamolls' de l'Alguer.
39. Aglutinació de *Santa Imbénia* (Caria, 1993*a*, p. 100).
40. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats. A més duu dos traços esbiaixats al marge esquerre (veg. les relacions [15.2] i [15.21], ratllades i amb les mateixes marques, les quals també fan referència a estimes dels frares de Sant Agustí).

[84]

Die 21 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab lo masser Marras, int*iman* a Ant*oni* Ignàs Chiuca[41] que té un bou topu.[42]

[85]

D*i*t die

Agustí Guilleri, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s doze budronis d*e* raïm y un fondo tallats y quinze brocadas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[f. 6*r*]

[86]

Die 23 juliol

Ant*oni* Cadeddu, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* la giua.

[87]

Die 26 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab lo masser Corda, int*íman* a d*o*n Alonso Satta[43] a travar y chobar los bous.

[88]

Die 27 d*i*t

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab lo masser Lay, int*íman* als b*arranchel*s un abre d*e* pera d*e* Muntou.[44]

[89]

Die 28 d*i*t

R*ever*ent Ant*oni* Deyana, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera sarpantina.

[90]

Die p*rim*er agost

Ant*oni* Piga, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s vint-y-sinch síndias.

[91]

Die 2 d*i*t

A los flares d*e* S*an*t Agustí, ab lo masser Marras, int*íman* los b*arranchel*s a travar y chobar.[45]

[92]

D*i*t die

Antoni Mela, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s un abre d*e* pruna briñola.

41. Llegiu *Txuca*, solució fonètica per a l'it. *zuca* 'carabassa', aquí usat com a *xisto* 'malnom' (cf. «Zuca» a [15.66] i [16.53]). Per als *xistos* o malnoms dels registres editats, veg. n. 54 de la p. 309 dels «Criteris d'edició» dels «Apèndixs».

42. *topu*: 'coix', del log. *toppu* < it. *zoppo* (DES, *s. v. θóppu*).

43. *a don Alonso Satta*: corregit damunt la var. ant. «als b*arranchel*s».

44. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats. A més, duu dos traços esbiaixats al marge esquerre (veg. la relació [15.82]).

45. Al marge esquerre de la relació hom afegí el mot «BB.^{s}» (abreviatura de *barranchels*), sobrer en el context de la relació, sota del qual trobem dos traços esbiaixats (veg. la relació [15.82]).

[93]

Die 6 d*i*t

Ant*oni* Calvo, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* síndias.

[94]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Maria Porcu, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* peras.

[95]

Die 14 d*i*t

R*ever*ent[46] Ant*oni* Deyana, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s trenta budronis d*e* muscateill d*e* la viña d*e* Carrabufas.

[f. 6*v*]

[96]

Die 14 agost

Ant*oni* Gaví Pons, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* pera d*e* Llonafras.

[97]

D*i*t die

Ant*oni* Diego Pala, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s settanta-dos budronis d*e* muscateill y un abre d*e* amel·las.

[98]

D*i*t die

R*ever*ent dagà Ant*oni* Espanedda int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* muscateill d*e* la viña d*e*l Fangal, ab d*i*t Corda.

[99]

Die 15 d*i*t

Agustí Saluresu, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e* la Segada.

[100]

D*i*t die

Anna Costa Corda, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm[47] arrobat y calcigat.

[101]

D*i*t die

Ant*oni* Gaví Serra Musiguita, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s trenta síndias y divuit budronis d*e* raïm entre muscateill y giró.

[102]

46. Mot afegit posteriorment per la mateixa mà.
47. *de raïm*: repetit a l'original.

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Iddao, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s sent y set budronis d*e* muscateill d*e* la viña d*e* S*an*t Agustí.

[103]

Die 18 d*i*t

Ant*oni* Cano, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* sarm*en*t, dayñ d*e* amel·las y muscateill d*e* la viña d*e*l Caragol.[48]

[104]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Guiso, int*íman* als flares d*e* S*an*t Agustí a travar y chobar los bous.[49]

[105]

Die 20 d*i*t

Antoni Cosseddu, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s sent y vint budronis d*e* raïm y un abre d*e* amel·las.

[f. 7*r*]

[106]

Die 20 agost

Ant*oni* Ortu, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s trenta-sis budronis d*e* raïm y dayñ d*e* amel·las.[50]

[107]

D*i*t die

M*est*re Ant*oni* Carbera, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* palop, muscateill y giró.

[108]

D*i*t die

Ant*oni* Miquel Cosseddu, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* amel·las y présach.

[109]

Die 21 d*i*t

V*ener*able Ant*oni* Ignàs Màssala, ab lo d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* sarm*en*t y un abre d*e* pruna briñola.

[110]

D*i*t die

Ant*oni* Llorens[51] Alivesi, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* muscateill.

48. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.
49. La relació duu al marge esquerre un senyal semblant a un guió llarg esbiaixat (veg. la relació [15.2]). Com hem vist a la relació [15.82], sembla que les estimes relatives als frares de Sant Agustí duen gairebé sempre un senyal identificador —un o dos guionets llargs— al marge esquerre.
50. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
51. *Llorens*: var. ant. «Joseph».

[111]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Massia, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm y dayñ d*e* présach.

[112]

Die 23 d*i*t

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab lo d*i*t Corda, int*íman* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[52]

[113]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Mula Arito, fill de Ant*oni*, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm muscateill y violós.

[114]

D*i*t die

Antoni Àngiel Calaresu, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s sinquanta budronis d*e* raïm y mil y sent fondos d*e* palma.

[f. 7*v*]

[115]

Die 24 agost

Antoni Calvo, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s una escopeta q*ue* han pres d*e*l fator[53] d*e* la viña en asalteich dins dita viña arrobant. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[54]

[116]

D*i*t die

Antoni Agustí Barbal·là, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm.

[117]

Die 27 d*i*t

Antonieta Farina, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos abres d*e* poma d*e* la viña d*e* Salondra.

[118]

D*i*t die

V*ener*able Ant*oni* Ignàs Màssala, ab d*i*t masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm y dos abres d*e* présach.

[119]

D*i*t die

Ant*oni* Tavera Mannena, ab lo d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s vuitanta budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* S*an*ta Anna.

52. La relació duu al marge esquerre un senyal semblant a dos guionets llargs esbiaixats (veg. la relació [15.104]).
53. *fator*: variant per *factor* 'administrador d'una campanya' (DCA, *s. v. factor*).
54. *Los barranchels fan oposició*: anotació afegida posteriorment per la mateixa mà.

[120]

Dit die

Ant*oni* Agustí Barbal·là, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm.

[121]

Die 29 d*i*t

Antoni Iddao, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s vuitanta-set budronis d*e* raïm.

[122]

D*i*t die

Ant*oni* Sotgiu, ab lo d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sixanta budronis d*e* raïm.

[123]

D*i*t die

Antoni Ogana, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un marró y una rustalla, dos-sents fondos d*e* palma, un fraset blanch sens mànigas, un pareill d*e* sabatas ab dos solas novas, pres tot d*e* la viña. Los b*arranchel*s fan op*osició*.

[f. 8*r*]

[124]

Die 29 agost

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab lo masser Guiso, int*íman* als b*arranchel*s que lis porten lo bou en la custòdia hont lo han entregat per chobar-lo ab lo altre; quant no, va per compte d*e*ls b*arranchel*s.

[125]

Die 30 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab lo masser Lay, int*íman* als flares d*e* S*an*t Agustí que tenen un bou topu en las vacas d*e* Ant*oni* Cossu en Don Garau;[55] si se mor, va per compte d*e* d*i*ts flares.[56]

[126]

Die 31 d*i*t

Ant*oni* Pinna, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s noranta-set budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* la Argilera.

[127]

Die p*rimer setem*bre

Ant*oni* Sotgiu, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* raïm.

[128]

D*i*t die

Ant*oni* Tavera Mannena, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s sinquanta[57] budronis d*e* raïm y dos abres d*e* présach.

55. Cal entendre *en lo salt de don Guerau*, recollit per Caria (1993*a*, p. 112); en aquest sentit, Caria (1993*a*, p. 214) registra el 1756 «Salt de lus Franciscus y Don Garau en San Marco».

56. Les dues darreres relacions duen al marge esquerre un senyal semblant a dos guionets llargs esbiaixats (veg. la relació [15.104]).

57. Ms. «sinquenta».

[129]

D*i*t die

Andria Sanna, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s vuitanta-vuit budronis d*e* raïm.

[130]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*íman* a Ant*oni* Cadeddu q*ue* té un bou flach; si se mor, va a son compte. D*i*t Cadeddu, ab d*i*t Lay, int*ima* als b*arranchel*s lo bou, per quant han portat la giua a la estula[58] y lo [f. 8*v*] han[59] dexiat en lo Prado y va per compte d*e* d*i*t[s] b*arranchel*s.

[f. 8*v*]

[131]

Die 2 *setem*bre

Ant*oni* De la Sala, ab lo masser Guixo, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ de raÿm en la viña de Sartayna que fa a migias.

[132]

D*i*t die

Los flares de Sant Agostí, ab lo masser Corda, int*íman* als b*arranchel*s dayñ de palop en la viña de Sant Luxori.[60]

[133]

Die 4 d*i*t

Ant*oni* Pira, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s sinquanta budronis d*e* raïm, sis abras d*e* présach y dayñ d*e* amel·las.

(adjudicat)[61]

[134]

Die 5 d*i*t

Ant*oni* Ignàs Deriu, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s sinquanta-vuit budronis d*e* raïm.

[135]

Die 7 d*i*t

Antiogo Bel·lone, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* pansa y dayñ d*e* présach.

[136]

Die 15 d*i*t

R*ever*ent Ant*oni* Deyana, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s trenta budronis d*e* raïm d*e* las viñas[62] d*e* S*an*t Lusori y Carrabufas.

58. *estula*: 'rostoll', del log. *istula* 'íd.' < ll. *STUP(Ŭ)LA per STIPŬLA (veg. *estula* i *restoll* a § 2.II. «Noms de la terra»).
59. *han*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 8*r*.
60. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats. A més, duu dos traços esbiaixats al marge esquerre (veg. la relació [15.82]). Per altra banda, les dues darreres relacions són d'una altra mà, la mateixa que la de la relació [15.77].
61. Anotació afegida posteriorment per una altra mà, la de les relacions [15.131] i [15.132]. Aquesta anotació explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.
62. Ms. «vinas».

[137]

Dit die

M*estr*e Ant*oni* Llorens Alivesi, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s sent sinquanta budronis d*e* raïm.

[138]

D*i*t die

Antiogo Lopino, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos-sents sinquanta budronis d*e* raïm.

[139]

Die 16 d*i*t

Anna Costa Corda, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dos-sent[s] y devuit budronis d*e* raïm.

[f. 9*r*]

[140]

Die 16 *setem*bre

D*o*n Antiogo Arcaina, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s una biga q*ue* li han arrobat d*e* la viña d*e* Salondra y un abre d*e* poma d*e* dama d*e* la viña d*e* Carrabufas.

[141]

D*i*t die

Ant*oni* Cosseddu, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s trenta budronis d*e* raïm y dos abres d*e* présach.

[142]

D*i*t die

Ant*oni* Masia, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm, d*e* pomas y peras d*e* pengiar.[63]

[143]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Cano Tauler, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s tres abres d*e* poma.

[144]

Die 19 d*i*t

Ant*oni* Rayo, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s una bèrtola, un esparó, una rustalla y un marró q*ue* li han pres d*e* la viña.

[145]

D*i*t die

Ant*oni* Cano Tauler, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e*[64] pera del duca y d*e*[65] poma.

63. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.
64. *de*: ms. «dl.» per a *del*.
65. Segueix una altra «d.», ratllada.

[146]

Die 20 d*i*t

Ant*oni* Mamado,[66] ab lo d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s sent y deu budronis d*e* raïm.

[147]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Bardino Querenti, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s quaranta budronis de raïm arrobats y quaranta mengiats de cavaills y doze garbons de sarm*en*t.[67]

[f. 9*v*]

[148]

Die 23 *setem*bre

R*ever*ent Ant*oni* Deyana, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s quaranta budronis d*e* raïm d*e* totas dos viñas.

[149]

Die 25 d*i*t

D*o*n Antiogo Arcayna, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s un bar[r]i d*e* poma llonga y sinquanta budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Carrabufas.

[150]

Die 26 d*i*t

Ant*oni* Mamadó, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm y un abre d*e* codoyns.[68]

[151]

Die 26 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm.

[152]

D*i*t die

Ant*oni* Pira, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s quatre abres d*e* amel·las, quaranta budronis d*e* raïm y los furcassos d*e* la pineta q*ue* li han cremat devant la matexia pineta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[153]

Die 27 d*i*t

Antiogo Lupino, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s quaranta budronis d*e* raïm y nou espinas d*e* càrigas.[69]

[154]

D*i*t die

Ant*oni* Agustí Deriu, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* raïm en la viña d*e* Calabona.

66. Cf. «Mamadu» a [18.90] i [18.282], probablement un *xisto* 'malnom'.
67. Relació d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions [15.77], [15.131] i [15.132].
68. *codoyns*: sembla corregit damunt la var. ant. «coroyns». Per altra banda, la relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions [15.77], [15.131], [15.132] i [15.147].
69. La relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions [15.77], [15.131], [15.132], [15.147] i [15.150].

[155]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Juan Fadda, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s sent sinquanta budronis d*e* raïm.

[156]

Die 2 *octu*bre

Los b*arranchel*s, ab lo masser Corda, int*íman* als flares d*e* S*an*t Agustí que tenen un bou flach y va a compte d*e* eills.

[f. 10*r*]

[157]

Die 4 *octu*bre

M*estr*e Ant*oni* Ignàs Fundony, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* raïm d*e* la sua viña.[70]

[158]

D*i*t die

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab d*i*t Lay, int*íman* als b*arranchel*s un bou q*ue* lis falta.

[159]

Die 8 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Lay, int*íman* als flares d*e* S*an*t Agustí q*ue* vàgian a portar-se lo bou q*ue* és en Muracasas[71] en las vacas d*e* Ignàs Cossu.[72]

[160]

Die 9 d*i*t

Juan M*ari*a Sanna y Juan M*ari*a Bardino, revisors d*e* cort, relàtan haver revist la viña d*e* d*o*n Antiogo Arcayna unida ab las d*e* Nicolau Spano y Juan Batt*ist*a Deyana posada en Carrabufas y la dónan per tancada y revista.

[161]

Die 15 d*i*t *octu*bre

Juan Maria Sanna y Juan M*ari*a Bardino, revisors d*e* cort, relàtan haver revist, a instància d*e*l r*ever*ent can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Solinas y d*e* Joseph Casano, la viña que era d*e*l r*ever*ent q*uònda*m can*ongi*e Pinna posada en Cugussu y la dónan per tancada y revista.

[162]

Die 16 d*i*t

Ant*oni* Ortu, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta.

70. La relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions [15.77], [15.131], [15.132], [15.147], [15.150] i [15.153].
71. Cf. *lo camí de Muracasas* (Caria, 1993*a*, p. 84).
72. Les dues darreres relacions, relatives als frares de Sant Agustí, duen, com és força habitual, un senyal al marge esquerre semblant a dos guionets llargs esbiaixats (veg. la relació [15.104]).

[163]

Die 22 d*i*t

Andria Sotgia, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s un marró q*ue* li han pres d*e*l salt.

[f. 10*v*]

[164]

Die 8 *novem*bre

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab lo masser Corda, int*íman* als b*arranchel*s un bou q*ue* lis falta.

[165]

Die 12 d*i*t

Los flares d*e* S*an*t Agustí, ab lo masser Marras, int*íman* als b*arranchel*s que li[s] paguen lo bou; quant no, lis corren las dietas.[73]

[166]

D*i*t die

Ant*oni* Ignàs Cadeddu, ab lo d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill que li falta.

[167]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Angioy, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un arado ab la arbada y la paleta.

[168]

Die 14 d*i*t

Ant*oni* Joseph Pinna, ab lo d*i*t Guiso, int*ima* als b*arranchel*s un bou q*ue* li falta d*e*l salt.

[169]

Die 24 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab lo d*i*t Marras, int*íman* a Antoni Rayu q*ue* se ténguia compte los bous per ser topus[74] y flachs.

[170]

Die 27 d*i*t

Ant*oni* Demontis, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s un bou y un arado; lo bou falta d*e* Cugussu y lo arado d*e*l salt.

[171]

D*i*t die

Los flares[75] d*e* S*an*t Agustí, ab d*i*t Corda, int*íman* als b*arranchel*s un arado q*ue* lis falta d*e*l salt.[76]

73. Les dues darreres relacions, relatives als frares de Sant Agustí, duen, com és força habitual, un senyal al marge esquerre semblant a dos guionets llargs esbiaixats (veg. la relació [15.104]).

74. *topus*: 'coixos', ms. «totus». Veg. n. 42.

75. *flares*: corregit damunt la var. ant. «BB.^{s}» per a *barranchels*.

76. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats. A més, com és habitual en estimes relatives als frares de Sant Agustí, trobem un senyal al marge esquerre semblant a dos guionets llargs esbiaixats (veg. la relació [15.104]).

[172]

Die 30 *novem*bre

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Lay, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li falta d*e*l Prado.[77]

[173]

Die 11 *desem*bre

A los b*arranchel*s, ab d*i*t Corda, int*ima*[78] Ant*oni* Longu q*ue* té un bou mort en lo canal d*e* la Llua y q*ue* vàtgian a fer revista. Los b*arranchel*s, ab d*i*t Lay, lo intíman q*ue* fassa revista ab perits.

[f. 11*r*]

[174]

Die 18 *desem*bre

Ant*oni* Espada, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li han pres d*e*l salt.[79]

[175]

Die 20 d*i*t

M*estr*e Ant*oni* Ignàs Fundoni, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s que li han obert la porta de la viña y li han pres la tancadura, una podadora y li han tallat lo banquet de la prensa y se han pres los claus y una enfirquidura tallada.[80]

[176]

Die 22 d*i*t

Ant*oni* Demontis, ab d*i*t lay, int*ima* als b*arranchel*s un arado, un giuali y una sembradora que li han arrobat del salt.[81]

[177]

D*i*t die

Ant*oni* Demontis, ab lo d*i*t Lay, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt. Los b*arranchel*s lo carrègan a Ant*oni* Espada; d*i*t Espada[82] fa op*osició*.

[178]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Demontis posat en lo Prado dayñ d*e* dos rahers d*e* form*en*t fet d*e* bous.[83]

[179]

D*i*t die

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Lay, int*íman* a Ant*oni* Demontis q*ue* té un bou arrayolat[84] en Cugussu; si se mor o li màtan, va per son compte.

77. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
78. *A los barranchels... intima*: var. ant. «Los B*arranchel*s [...] int*íman* á».
79. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
80. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
81. Les dues darreres relacions són d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions [15.77], [15.131], [15.132], [15.147], [15.150], [15.153] i [15.157].
82. *dit Espada*: corregit damunt la var. ant. «Los B*arranchel*s».
83. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
84. *arrayolat*: 'enrabiat'.

[180]

Die 28 d*i*t

Ant*oni* Demontis, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e*l Prado. Los b*arranchel*s lo carrègan a Ant*oni* Espada, qui fa op*osici*ó.

[f. 11*v*]

[181]

Die 28 *desem*bre

Ant*oni* Espada, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou salt.

[182]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Antoni Demontis posat en lo Prado dayñ d*e* dos rahers y mitg d*e* form*en*t fet d*e* bous.[85]

[183]

Dit die

Los dits Cadeddu y Pintor relàtan haver estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Espada posat en lo Prado dayñ d*e* un raher d*e* form*en*t fet d*e* bous.[86]

[184]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Joseph Pinna, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt.

[185]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Antoni Joseph Pinna posat en lo pont d*e* Serras dayñ d*e* dos rahers d*e* form*en*t fet d*e* bous. Los b*arranchel*s lo die 2 gener 1759, ab lo masser Corda, lo carrègan a Ant*oni* Gros, qui fa op*osici*ó.

[186]

Die 9 gener 1759

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Cosseddu gran[87] posada en la Escaleta dayñ d*e* vuit mesuras d*e* form*en*t fet d*e* cavaills.

[f. 12*r*]

[187]

Die 9 gener 1759

Ant*oni* Cosseddu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la sua viña. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

85. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
86. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
87. Cf. «Ant*oni* Mula Arito petit» ([15.192]).

[188]

Die 15 d*i*t

Ant*oni* Cosseddu Tanca, ab lo d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la tanca d*e* Rudas.

[189]

Die 16 d*i*t

Ant*oni* Maria Deriu, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* Bil·lau.[88]

[190]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Cosseddu Tanca posat en la tanca d*e* Rudas dayñ d*e* un raher d*e* form*en*t fet d*e* bous domats.[89]

[191]

D*i*t die

Los d*i*ts Cadeddu y Pintor han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Maria Deriu posat en lo salt d*e* Bil·lau dayñ d*e* doze mesuras d*e* form*en*t y una daena y migia d*e* lli fet d*e* bous.

[192]

Die 17 d*i*t

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Mula Arito petit[90] posada en Carrabufas dayñ d*e* tres mesuras d*e* form*en*t, la [f. 12*v*] mitat[91] fet d*e* bous y la altra mitat fet d*e* cavaills.

[f. 12*v*]

[193]

Die 17 gener

Ant*oni* Mula Arito petit, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veura dayñ en la viña d*e* Carrabufas y lo cavaill q*ue* li falta d*e* la matexia viña.

[194]

Die 23 d*i*t

Ant*oni* Perico Sequi, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou narboni d*e*l Català.[92]

[195]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Perico Sequi posat en lo Català dayñ d*e* dos rahers d*e* form*en*t fet d*e* cabras.

88. Cf. Caria (1993*a*, p. 116), que dóna *la tanca de Bil·lau*.
89. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
90. Cf. «Ant*oni* Cosseddu gran» ([15.186]).
91. *mitat*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 12*r*.
92. Enteneu *del salt del Català* (cf. la relació [15.226]).

[196]

Die 25 d*i*t

Ant*oni* Maria Musso, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s una part d*e* porta d*e* la casa d*e* la viña q*ue* li han tallat y li han arrobat d*e* dins la casa un sércol d*e* ferro d*el* cupet en pes circa vint lliures, ferro d*e* n*úmer*o 12 o 14, un marró, rustalla, chapeta, dos barrinas, una sula,[93] tres ampollas, una plena d*e* malvasia y dos plenas d*e* oli y vinagre, tres ollas, trenta entre tassas, plats y platarets, forquetas y colleras d*e* lleña[94] y la chapa y la rustalla d*el* sou fattor.[95]

[197]

Die 29 d*i*t

Ant*oni* Maria[96] Deriu, ab lo masser Guixo, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo salt.[97]

[198]

Dit die

Ant*oni* Espada, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ.

[199]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors [f. 13*r*] d*e*[98] cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Maria Deriu posat en Bil·lau dayñ d*e* vuit mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[f. 13*r*]

[200]

Die 29 gener

Los dits Cadeddu y Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Espada posat en lo Prado dayñ d*e* dos rahers d*e* ordi fet d*e* bous.[99]

[201]

Die 31 d*i*t

Ant*oni* Joseph Manunta, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s los bous q*ue* són en presó; si se morin o patèxian, van a compte d*e* eills, per quant éran entregats en la custòdia ab testimonis. Lo capità int*ima* a d*i*t Manunta q*ue* rescati los bous d*e* la presó y quant sia adjudicat pagaran lo q*ue* serà degut.

[202]

Die p*rim*er febrer

Los b*arranchel*s, ab lo masser Lay, int*íman* a Ant*oni* Joseph Manunta y Ant*oni* Maria Fadda que se prénguian los bous d*e* la Cúria, q*ue* ya són llibres, y los porten y entreguen a la Comunitat.[100] D*i*ts Manunta y Fadda fan op*osici*ó.

93. *sula*: 'punxó', del sard log. *sula*, nuor. *surba* < ll. SUBŬLA (DES, *s. v. súrba*).
94. Ms. «llena».
95. *fattor*: 'masover' (< it. *fattore*).
96. *Maria*: corregit damunt la var. ant. «Ignàs».
97. La darrera relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions [15.77], [15.131], [15.132], [15.147], [15.150], [15.153], [15.157], [15.175] i [15.176].
98. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 12*v*.
99. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
100. *Comunitat*: sinònim de *Custòdia* 'lloc del ramat custodiat per la *Barracelleria* en terreny comunitari' (veg., a § 2.II. «Noms de la terra», *vidassoni*). Vegeu-ne uns altres casos a les relacions [14.80] i [14.132].

[203]

Die 3 d*i*t

Ant*oni* Maria Deriu, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ.

[204]

Die 5 d*i*t

Ant*oni* Perico Sequi, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo Català.

[f. 13*v*]

[205]

Die 5 febrer

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Perico Sequi posat en lo Català dayñ d*e* una migiana d*e* form*en*t y migia daena d*e* lli fet d*e* vacas.

[206]

D*i*t die

Los d*i*ts Cadeddu y Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Maria Deriu posat en Bil·lau dayñ d*e* sinch mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[207]

D*i*t die

M*estre* Ant*oni* Diego Idili, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s una anfirquidura d*e* selva, dayñ d*e* sarm*en*t [y] dayñ d*e* fondos fet d*e* cavaills, 16 fondus tallats.

[208]

Die 10 d*i*t

Ant*oni* Espada, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t en lo salt.

[209]

Dit die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Espada posat en lo Prado dayñ d*e* vuit mesuras d*e* ordi, tres mesuras d*e* form*en*t y una daena y migia d*e* lli fet d*e* bous.[101]

[210]

Die 11 d*i*t

Ant*oni* Arito Mula, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña. Los b*arranchel*s, ab lo masser Guiso, lo carrègan a Ant*oni* Juan Fadda, qui fa op*osici*ó.[102]

101. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
102. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

[211]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors [f. 14*r*] d*e*[103] cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Arito Mula posada en Carrabufas dayñ d*e* una migiana d*e* form*en*t fet d*e* cavaills.[104]

[f. 14*r*]

[212]

Die 18 febrer

Ant*oni* Maria Deriu, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ.

[213]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Maria Deriu posat en Bil·lau dayñ d*e* nou mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[214]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Maria Deriu, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ.

[215]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo[105] narboni d*e* Ant*oni* Maria Deriu posat en Bil·lau dayñ d*e* una migiana d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[216]

Die 24 d*i*t

Ant*oni* Piras, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s la pineta[106] d*e* la viña[107] d*e* la Argientera, la pinneta d*e* la viña d*e* Vessos y un abre d*e* pruna briñola tallat d*e* fondo. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

(adjudicat)[108]

[f. 14*v*]

[217]

Die p*rim*er marts 1759

Los b*arranchel*s, ab lo masser Guiso, int*íman* als flares d*e* S*an*t Agustí a travar y chobar los bous.

103. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 12*v*.

104. El fragment de la relació del f. 14*r* fou ratllada amb un traç esbiaixat.

105. Segueix, ratllat, «lo salt [var. post. «narboni»] d*e* Baquís Casu posat en Bo[l·litas?]».

106. *pineta*: variant de *pinneta* 'barraca de pastor o de vinya', que també trobem en aquesta mateixa relació. En alg. mod. es tendeix a la simplificació [pinˈnɛta] > [piˈnɛta] (Ciuffo, 1908, p. 176, *s. v. pineta*; DCA, *s. v. pinneta*), del log. *pinneta* 'íd.', derivat de *pinna* 'ploma' < ll. PINNA (DES, *s. v. pínna*; Wagner, 1996, p. 325-326). Cf. «pinneta» a [7.96], [11.96], [12.207], [14.116], [14.160], [14.195] i [14.228].

107. Ms. «vina».

108. Anotació afegida posteriorment per una altra mà, la mateixa de les relacions [15.77], [15.131], [15.132], [15.147], [15.150], [15.153], [15.157], [15.175], [15.176] i [15.197]. Aquesta anotació explica que la relació aparegui ratllada amb tres traços esbiaixats.

[218]

Die 5 d*i*t

Ant*oni* Perico Sequi, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo Català.

[219]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Perico Sequi en lo Català dayñ d*e* nou mesuras d*e* form*en*t fet d*e* vacas.

[220]

Die 6 d*i*t

Los flares de S*an*t Agostí, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s un bou negra que lis falta.[109]

[221]

Die 7 d*i*t

Los b*arranchel*s, ab d*i*t Lay, int*íman* als flares d*e* Sant Agustý q*ue* vàtgian a pendre-se lo bou q*ue* lis ha[n] intimat, que és en Cugussu.

[222]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Maria Deriu, ab lo masser Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo sou narboni d*el* salt de Bil·lau.

[223]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu y Berthomeu Pintor, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Maria Deriu posat en Bil·lau dayñ d*e* una migiana d*e* form*en*t fet d*e* bous.

[224]

Die 21 d*i*t

Ant*oni* Pisano, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill que li falta de Vaillvert.

[225]

Die 23 d*i*t

Angieleta Alciator, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s que li han tallat la porta de la casa d*e* la viña y li han pres la tancadura, una rustalla, una podadora [f. 15*r*] y[110] un caldaró[111] de dins d*it*a casa y la piquetta del pou tallada.[112]

(pagat a Salvador Deriu 6 *lliures*)[113]

[f. 15*r*]

109. Aquesta relació és d'una altra mà, la mateixa que la de les relacions [15.77], [15.131], [15.132], [15.147], [15.150], [15.153], [15.157], [15.175], [15.176], [15.197] i [15.216].

110. Mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 14*v*.

111. *caldaró*: l'original també duu l'accent.

112. Les dues darreres relacions són d'una altra mà, la mateixa de les relacions [15.77], [15.131], [15.132], [15.147], [15.150], [15.153], [15.157], [15.175], [15.176], [15.197], [15.216] i [15.220].

113. Anotació afegida posteriorment per una altra mà (ms. «6 tt»), en aquest cas per la de Nicolau Spano, que és l'habitual en aquest registre.

[226]

Die 23 marts

Ant*oni* Perico Sequi, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo Català.

[227]

D*i*t die

Ant*oni* Cadeddu, massayo estimador d*e* cort, y Ant*oni* Guilleri, massayo estimador eligit, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Perico Sequi posat en lo Català dayñ d*e* dos rahers y mitg d*e* form*en*t fet d*e* cabras.

[228]

Die 30 d*i*t

Ant*oni* Ortu, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la viña travat y arquilat.

[229]

Die 2 abril

R*ever*ent dagà Ant*oni* Espanedda, ab d*i*t Corda, int*ima* als b*arranchel*s dos sércols d*e* ferro q*ue* li han pres d*e* dins la casa d*e* la viña d*e* S*an*ta Anna, y són entrats per la teulada.

[230]

Die 4 d*i*t

Los flares d*e* Sant Agustí, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en la viña.

[231]

Die 5 d*i*t

Ant*oni* Perico Sequi, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ en lo Català.

[232]

Die 7 d*i*t

Ant*oni* Mela, ab lo masser Marras, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* li falta d*e* la Taulera lligat.

[f. 15*v*]

[233]

Die 7 abril 1759

Berthomeu Pintor, massayo estimador d*e* cort, y Ant*oni* Guilleri, massayo estimador eligit, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Perico Sequi posat en lo Català dayñ d*e* una migiana d*e* form*en*t fet la[114] mitat d*e* cabras y la mitat d*e* vacas. Lo[115] die 9 d*i*t, ab lo masser Marras, lo carrègan a Comida, qui fa op*osici*ó.[116]

[234]

Die 9 d*i*t

D*o*n Antiogo Arcayna, ab lo masser Lay, int*ima* als b*arranchel*s sinch-sentas cañas presas d*e* la viña d*e* Salondra. Los b*arranchel*s, ab lo masser Marras, fan op*osici*ó.

114. *la*: corregit damunt la var. ant. «d[e]».
115. Ms. «Los», probablement volent escriure *Los barranchels*.
116. *Lo die... oposició*: afegit posteriorment per la mateixa mà.

[235]

D*i*t die

R*ever*ent dagà Ant*oni* Espanedda, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s lo cavaill q*ue* porta Juan Caria Vinagra, q*ue* li falta. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[236]

Die 11 d*i*t

Antoni Cusseddu Pugioni, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s set fexios d*e* caña d*e*[117] la viña y un sach d*e* forés pres d*e*l salt.

[237]

D*i*t die

Ant*oni* Cano Niolu, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s dayñ d*e* sarm*en*t en las viñas d*e* S*an*t Giulià y lo Caragol.

[238]

Die 13 d*i*t

Ant*oni* Saluresu, ab d*i*t Marras, int*ima* als b*arranchel*s un arado q*ue* li han pres d*e* la punta d*e* Baidos Santus.

[239]

Die 14 d*i*t

Antoni Ortu, ab lo masser Corda, int*ima* als b*arranchel*s un giu q*ue* li falta.

117. *de*: corregit damunt la var. ant. «y», per anticipació.

[REGISTRE 16]

[ASCA 307]

1763

Registre d*e*ls dayns y demés intimats y acusats en la Barranchelaria d*e*l d*oct*or Pere Baradat, que ha comensat lo die p*rim*er d*e* *novem*bre de l'ayñ 1763 y concluhirà lo die 31 d*e* *octu*bre d*e*l venturo ayñ 1764, a cuyos dayns que *pro ut intus* se tròban continuats se lis haya d*e* dar plena fee *de quibus*.

Nicolaus Spano, *notarius pro secretarium*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die p*rim*er *novem*bre 1763, Alguer

Antiogo Melis Narimuchu, ab lo masser Pedro Lay, int*ima* als barr*anchel*s un bou que li falta d*e*l Prado, hont diu lo havia dexiat ayr a la tarde die 31 d*e* *octu*bre.[1]

[2]

Die 2 d*i*t mes y ayñ

Relàtan Salvador Carboni, podador, y Fran*cis*co Ignàs Tanda, chapador, revisors d*e* cort d*e* baldissas, haver regonegut las baldissas d*e*l camí d*e* la viña d*e* Ant*oni* Espada, q*ue* no és furana, posada en lo Fangarí,[2] y la dónan per tancada y revista.

[3]

Die 7 d*i*t mes y ayñ

Relàtan Salvador Carboni, podador, y Fran*cis*co Ignàs Tanda, chapador, haver regonegut la viña[3] d*e* Ant*oni* Murruchulo dita la Tanqueta, forana, posada en Ungias, q*ue* dóna baldissa al Prado, y la dónan per tancada y revista, cuya relació la dónan com a revisors d*e* cort d*e* baldissas a inst*ànci*a d*e*l d*i*t Murruchulo.

[4]

Die 9 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Sanna, ab lo masser Lleonart Corda, int*íman* als barr*anchel*s un giu vermeill[4] q*ue* li falta d*e* l'acostumat.

[5]

Die 10 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Agostí Corachà, ab lo masser Bardino, int*ima* als barr*anchel*s un bou vermeill corrimuchat[5] q*ue* li falta d*e*l Prado.

1. La majoria de relacions d'aquest registre duen un senyal semblant al signe «+» al marge esquerre, probablement a tall de crida. A fi de no carregar excessivament l'edició de notes, només indicaré en nota quan la relació duu un altre tipus de senyal o no en duu cap.

2. *Fangarí*: dim. de *Fangal*, amb rotacisme evident *-l-* > -[ɾ]-. Caria (1993*a*, p. 94) només reporta *lo Fangal*. Per als fenòmens de rotacisme en els registres editats, veg. Bosch, 2009, p. 270-271.

3. Ms. «vina». Tenint en compte que en aquest registre apareixen altres lliçons com aquesta (relacions [16.12], [16.104], [16.106], [16.126], [16.127], [16.130], [16.139], [16.143] i [16.155]), regularitzo tots els casos per *viña* (pl. *viñas*), solució gràfica habitual en les anotacions de la mà d'aquest registre.

4. *vermeill*: l'original duu «d[e] vermeill».

5. *corrimuchat* 'amb les banyes escapçades', a partir del log. *corru* 'banya' (> alg. mod. *corru* 'íd.') i *muzzu* [ˈmut͡su] 'tallat, escapçat' (DSIPL, *s. v. coimútzu*). Cf. «coimuchu» ([16.71]), «coimutzu» ([17.42]) o «origimuzzu» ([19.65]); i, aplicat a dany de brocades, «brocadas asmuchiadas» ([18.284] i [18.292]), «muchadas» ([16.131]) o «mucias» ([19.299]), solucions ben vives en alg. mod. (veg. *brocada* a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»). Per al vocabulari de les característiques físiques d'identificació de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

[6]

Die 13 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Espada, ab lo masser Corda, int*ima* als barr*anchel*s q*ue* los bous li han [f. 1*v*] obert[6] la viña. Si los barr*anchel*s la fan tancar, bé; quant no, la tancarà a gastos d*e* dits barr*anchel*s.

[f. 1*v*]

[7]

Die 14 *novem*bre 1763

Andria Nieddu, ab lo masser Corda, int*ima* als barr*anchel*s un bou q*ue* li falta.

[8]

D*i*t die

Ant*oni* Ignàs Baya, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un giu q*ue* li falta.

[9]

Die 15 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Guilleri, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s lo cavaill múrtinu estrellat[7] q*ue* li falta d*e* la tanqueta d*e* d*o*n Antonico.

[10]

Die 17 d*i*t mes y ayñ

Andria Sotgia, ab lo masser Lay, int*ima* als barr*anchel*s un bou vermeill[8] q*ue* li falta.

[11]

Die 23 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Llorens Corbia, ab lo d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s un bou vermeill vertigato[9] q*ue* li falta d*el* Prado.

[12]

Die [?][10] d*i*t mes y ayñ

Salvador Carboni, podador, y Fran*cis*co Ignàs Tanda, chapador, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Àngel Calaresu posada en la Taulera, viña forana, y la dónan per tancada y revista.

[13]

Die 4 *desem*bre 1763

Los barr*anchel*s, ab lo masser Bardino, int*íman* a Andria Sotgia que se cuide d*el* bou q*ue* era d*e* Àngial Congiu, per ésser molt flach; si se mor, va per son compte.

[f. 2*r*]

6. *obert*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 1*r*, precedit d'un senyal semblant a «·/».

7. *múrtinu estrellat*: de *múrtinu* 'saur' i *estrellat* 'amb taques blanques'. Cf. el log. *isteddadu*, el camp. *steddau* aplicat al pelatge dels bous (DES, *s. v. istéddu*; DUSI, *s. v. boi*; DSIPL, *s. v. isteddadu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

8. *vermeill*: var. ant. «vermei», amb l'última síl·laba incompleta i ratllada, probablement en adonar-se que no li cabia el mot a final de línia.

9. *vertigato*: 'amb franges fosques o negres'. Cf. el log. *bertigadu* (DUSI, *s. v. bòi* i *pertiazzu*; DES, *s. v. pértiga*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

10. A l'original falta la xifra corresponent al dia de la relació, entre el 24 i el 30 de novembre.

[14]

Die 4 *desem*bre 1763

Salvador Carboni, podador, y Fran*cis*co Ignàs Tanda, chapador, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña furana d*e* Ant*oni* Ignàs Deriu[11] posada en Salondra y la dónan per tancada y revista.

[15]

Dit die

Essent comparegut Salvador Urgias, escrivà d*e* la p*rese*nt Barrenchelaria, diu q*ue* los barr*anchel*s han regonegut la viña d*e* Ant*oni* Maria Rogio posada en Salondra, [que] no és viña furana, y la dónan per tancada y revista.

[16]

Die 11 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Iddau q*ue* té un bou fadigat d*e* pèl vargiu[12] y altre bou canu negra,[13] q*ue* se los cuide, q*ue* van per son compte.

[17]

Dit die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Mela q*ue* té un bou merulinu[14] fadigat, q*ue* se lo cuide.[15]

[18]

D*i*t die

Ant*oni* Joseph Manca, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s una ropilla nova d*e* forés, un sach d*e* tela nou, un barral d*e* lleña q*ue* li costava mitg escut, un marró y una restal q*ue* li han pres d*e*l salt d*e* las Carreras. Los barr*anchel*s fan op*osici*ó.

[19]

Die 14 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Maria Carboni, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un bou q*ue* li falta d*e* la Segada.

[20]

Die 15 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Antoni Carboni Iddao Gros[16] [f. 2*v*] que té un bou negra escacat[17] morint en Cugussu y va per son compte.

[f. 2*v*]

11. Ms. «Deriu», forma gràfica que anirem trobant alternant amb «De Riu», que regularitzo d'acord amb els criteris d'edició adoptats.

12. *vargiu*: llegiu *varju* 'de colors variats', del log. *barzu* [ˈbar͡dzu] (DES, *s. v. variu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

13. *canu negra*: 'gris fosc, gris negre'. Cf. el camp. *boi canudu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe canu* (DES, *s. v. kánu*; DSIPL, *s. v. canu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

14. *merulinu*: 'del color negre de la merla'. Cf. el log. *merulinu* 'íd.' (DSIPL, *a. v.*) ← *merula* 'merla' (DES, *s. v. mérula*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

15. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a un asterisc al marge esquerre.

16. *Gros*: probablement és un *xisto* 'malnom', tenint en compte que la relació [15.185] duu «Antoni Gros». Per a alguns malnoms dels registres editats, veg. n. 54 de la p. 309 dels «Criteris d'edició» dels «Apèndixs».

17. *escacat*: 'amb el pèl tacat', probablement del log. *iskakkare* 'tacat' (DES, *s. v. kakárru*; VSI[2], *iscaccàre*), que podria ser una deformació del catalanisme del log. *takka* 'taca' (DES, *s. v. tákka*); cf., però, amb valor anàleg, «bou negra estrellat» ([16.31]). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre. Tanmateix, no podem descartar una lliçó errònia inadvertida «escacat» per *estacat* 'deslligat', si bé el DCA no recull el mot *estaca*, que tampoc no trobo als *Registres de danys*.

[21]

Die 18 *desem*bre 1763

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* al v*enera*ble Ant*oni* Preve q*ue* té lo cavaill flach; si se mor, va per son compte.

[22]

Die 24 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Ignàs Baya a travar y chobar[18] lo[19] sou juu que és en la Cobarchada.

[23]

Die 26 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Mula Dedde q*ue* se cuide lo bou q*ue* té flach y va per son compte.

[24]

D*i*t die

Ant*oni* Mela, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un bou negra q*ue* li falta d*e* S*an*t March.[20]

[25]

Die 28 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Ignàs Escano q*ue* se cuide d*e*l bou q*ue* té flach.

[26]

D*i*t die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, carrègan lo bou d*e* Ant*oni* Ignàs Baya al barranchel Juan Ant*oni* Corbia.

[27]

Die 28 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Ignàs Baya q*ue* per tot lo die d*e* vuy haya d*e* entregar lo bolletí d*e*ls bous [que] lis ha intimat.

[28]

Die 31 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, carrègan a Ant*oni* Querqui lo bou d*e* Ant*oni* Ignàs Baya per haver-lo trobat mort a bal·la. D*i*t Querqui fa op*osici*ó.

[f. 3*r*]

18. *travar y chobar*: 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' i 'lligar dos bous pel coll', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).

19. *lo*: corregit damunt la var. ant. «los [bous]».

20. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a «//» al marge esquerre, si bé ratllat amb dos traços verticals.

[29]

Die 31 *desem*bre 1763

Ant*oni* Domingo Calvo, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s un marró [y] un sach nou q*ue* li han pres del viradorgiu[21] ab una mesura d*e* form*en*t.[22]

[30]

Dit die

Ant*oni* Ignàs Baya, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s que li paguen lo bou; quant no, lis corren las dietas. Los barr*anchel*s fan op*osici*ó.

[31]

Die 3 gener 1764

Ant*oni* Cosseddu, fill d*e* Baïngiu, int*ima* als barr*anchel*s un bou negra estrellat[23] q*ue* li falta d*e* S*an*t March, ab lo masser Bardino.

[32]

Die 6 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Mela[24] q*ue* se cuide d*el* bou q*ue* té flach.[25]

[33]

Die 7 d*i*t mes y ayñ

Andria Nieddu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s un bou negra q*ue* li falta d*el* salt d*el* nurach d*e* la Figa.

[34]

Dit die

Andria Sotgia, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s sis embuts d*e* form*en*t arrobats d*el* salt dins un torca-boca fet a saqueta.

[35]

Die 8 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Maria Fadda, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t en lo sou salt.[26]

[36]

Die 9 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Antiogo Lupino q*ue* se cuide lo bou cano[27] q*ue* té flach, q*ue* va per son compte.

[f. 3*v*]

21. *viradorgiu*: 'terreny marginal d'un camp de conreu' (vegeu-lo a § 2.II. «Noms de la terra»).
22. Com la majoria de relacions (veg. n. 1), aquesta duu al marge esquerre el senyal «+», si bé corregit damunt dels signes «+» i «//», combinació que trobem a la relació [16.13].
23. *estrellat*: 'tacat de punts blancs'. Cf. el camp. *steddau* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *isteddadu* (DES, *s. v. istéddu*; DSIPL, *s. v. isteddadu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.
24. *a Antoni Mela*: var. ant. «als barr*anchels*».
25. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a «//» al marge esquerre.
26. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu al marge esquerre, a més del signe «+», un altre senyal semblant a «//».
27. *cano*: 'gris fosc, cendra'. Cf. el camp. *boi canudu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe canu* (DES, *s. v. kánu*; DSIPL, *s. v. canu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

[37]

Die 11 gener 1764

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, relàta[n] haver estimat lo die 9 d*e*l corrent mes y ayñ en lo salt d*e* Antoni Maria Fadda posat en la Segada dayñ d*e* vuit mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous domats.[28]

[38]

Die 12 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Galistru Rayu q*ue* se cuide lo bou canu corrilanzinu[29] q*ue* és flach y a Ant*oni* Mula Dedde lo bou negra q*ue* és fadigat.

[39]

Die 14 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Alivesi q*ue* té un bou flach y va per son compte.

[40]

Die 15 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Màsala Topu q*ue* té un bou flach y va per son compte.

[41]

Die 15 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, carrègan lo dayñ d*e* Ant*oni* Maria Fadda a Juan M*ari*a Deriu, qui fa op*osici*ó.[30]

[42]

Die 17 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Joseph Pinna, ab d*i*t masser Guiso, int*ima* als barr*anchel*s un bou q*ue* li falta d*e* Oruni.

[43]

Dit die

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Antiogo Melis Narimuchu posat en Serraona dayñ d*e* tres mesuras d*e* form*en*t, una mesura d*e* ordi y set lliures d*e* dayñ d*e* lli fet d*e* bous. Los barr*anchel*s, ab Bardino, lo carrègan a Pera Gaví Murru.[31]

[f. 4*r*]

[44]

Die 17 gener 1764

Antiogo Melis Narimuchu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* Serraona, [que] és carregat a Pera Gaví Murru.[32]

28. Com la relació [16.35], a diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu al marge esquerre, a més del signe «+», un altre senyal semblant a «//».

29. *canu corrilanzinu*: *canu* 'gris fosc, gris negre', com el camp. *boi canudu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe canu* (DES, *s. v. kánu*; DSIPL, *s. v. canu*); *corrilanzinu*: 'amb les banyes primes', a partir del log. *corru* 'banya' i *lanzu* 'prim, magre'. Cf. «corrimuchat» ([16.5]) i «corribaxu» ([17.258]). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls i de les seves característiques físiques d'identificació, veg. p. 254-255 del llibre.

30. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a «/////» al marge esquerre.

31. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a un asterisc al marge esquerre, com la relació [16.17].

32. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a «//» al marge esquerre.

[45]

Die 18 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Andria Baya q*ue* té lo bou blanch flach y corre per son compte.

[46]

Die 21 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cosseddu Tanca, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* la Giorba. Los barr*anchel*s carrègan d*i*t dayñ a Antiogo Melis Narimuchu, qui fa op*osici*ó.[33]

[47]

Die 23 d*i*t mes y ayñ

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Cosseddu Tanca posat en la Giorba dayñ d*e* vint embuts d*e* form*en*t fet d*e* vacas.[34]

[48]

Dit die

Salvador Carboni y Fran*cis*co Ignàs Tanda, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist, a inst*ànci*a d*e*l v*enera*ble Ant*oni* Preve, la viña q*ue* no és furana q*ue* era d*e*l q*uònda*m Salvador Massia, posada en Vessos, y la dónan per tancada y revista.[35]

[49]

Dit die

Los dits Carboni y Tanda relàtan haver revist la viña d*e* m*estr*e Ant*oni* Diego Idili,[36] q*ue* no és furana, posada en lo carreló[37] d*e* Sant Giulià, y la dónan per tancada y revista.[38]

[f. 4*v*]

[50]

Die 24 gener 1764

Ant*oni* Ispanu Tempiés,[39] ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en Serraona. Los barr*anchel*s, ab lo masser Bardino, lo carrègan a Miali Rugiedda, qui fa op*osici*ó.

[51]

Dit die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Antoni Masia q*ue* se cuide d*e* los dos bous, hu spanu[40] y lo altre amontat.[41]

33. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a «//» al marge esquerre.
34. Segueix, interlineat, un senyal semblant a un asterisc. A més, a diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu el mot «nota» al marge esquerre.
35. *tancada y revista*: ms. «tancadas y revistas».
36. *Idili*: ms. «Vidili» (cf. la relació [15.207], que duu «M*estr*e Ant*oni* Diego Idili»).
37. *carreló*: ultracorrecció per *carreró*, que evidencia el rotacisme *-l-* > -[ɾ]- (aquesta lliçó ja apareix a la relació [11.97]). Per als fenòmens de rotacisme en els registres editats, veg. Bosch (2009, p. 270-271).
38. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
39. *Tempiés*: *xisto* 'malnom', del gentilici per a 'de Tempio' (cf. la variant sarda *Tempiesu* a la relació [16.69]).
40. *spanu*: 'roig clar'. Cf. el camp. *boi spanu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe ispanu* (DES, *s. v. ispánu*; DSIPL, *s. v. ispanu*; Wagner, 1996, p. 225). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.
41. *amontat*: tal vegada per a 'cobert o protegit amb mantell', del log. *ammuntadu* 'íd.' (DSIPL, *a. v.*) o *ammantadu* (DES, *s. v. mantu*).

[52]

Dit die

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Ispanu Tempiés posat en Serraona dayñ d*e* tres mesuras d*e* form*en*t fet d*e* vacas.

[53]

Die 26 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t, lli y brocadas en la sua viña. Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, fan op*osici*ó; los barr*anchel*s lo carrègan a Agustí Tingiosu.[42]

[54]

Dit die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Mela q*ue* se tinga compte lo bou vermeill, q*ue* si mor va p*er* son compte.[43]

[55]

Dit die

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat en la viña d*e* Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca posada en Salondra dayñ d*e* dos mesuras d*e* form*en*t y una daena d*e* lli y dos sous en brocadas escaxiadas, tot fet d*e* vacas.

[56]

Die 27 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, carrègan lo dayñ d*e* Ant*oni* Galistu Rayu a Ant*oni* Guilleri.

[f. 5*r*]

[57]

Die 27 gener 1764

Ant*oni* Galistu Rayu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en Raigatili, [que] és carregat a Ant*oni* Guilleri.

[58]

Dit die

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Galistu Rayu posat en Raigatili dayñ d*e* seze mesuras d*e* form*en*t, una daena y migia d*e* lli y quatre embuts d*e* ordi fet d*e* vacas.[44]

[59]

Dit die

Ant*oni* Pinna y Llorens Franchi, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàta[n] haver revist la viña q*ue* no és furana d*e*l r*evere*nt Ant*oni* Ogana y la dónan per tancada y revista.

42. *Tingiosu*: llegiu [tiˈnd͡ʒozu], *xisto* 'malnom' en sard d'Agustí Bardino, que ja trobem a [14.146], com a «Agustí Bardinu, àlias Tingiosu»; a les relacions [16.86] i [16.106] registrat com a «Agustí Bardino Tiñós», amb la corresponent solució catalana. Per a alguns malnoms dels registres editats, veg. n. 54 de la p. 309 dels «Criteris d'edició» dels «Apèndixs».

43. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

44. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[60]

Die 28 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Andria Nieddu que vatgia a pendre-se lo sou bou negra q*ue* és mort en lo Prado.

[61]

Dit die

Ant*oni* Ispanu Tempiés, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en lo sou narboni. Los barr*anchel*s, ab Bardino, lo carrègan a Ant*oni* Guilleri.

[62]

Dit die

Ant*oni* Joseph Pinna, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s una timona.[45]

[63]

Dit die

Àngiel Pais Brunengo, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ. Los barr*anchel*s, ab Bardino, lo carrègan a Ant*oni* Guilleri.[46]

[64]

Die 29 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, carrègan lo dayñ d*e* Ant*oni* Cosseddu Tanca a Juan Marras Padre, qui fa op*osici*ó.[47]

[f. 5*v*]

[65]

Die 29 gener 1764

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, carrègan lo dayñ d*e* Antiogo Melis a Ant*oni* Guilleri y Miali Rugiedda. Dit Rugiedda fa op*osici*ó.[48]

[66]

Dit die

Antiogo Melis Narimuchu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en Serraona, [que] és carregat als dits Guilleri y Rugiedda. D*i*t Rugiedda fa op*osici*ó.[49]

[67]

Dit die

Ant*oni* Dequerqui,[50] ab lo masser Bardino, carrega a Ant*oni* Uda lo dayñ q*ue* li han carregat los barr*anchel*s d*e* Juan Àngiel Còntene. Dit Uda fa op*osici*ó.[51]

45. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
46. *Los barranchels... Guilleri*: afegit posteriorment per la mateixa mà.
47. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
48. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
49. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
50. *Dequerqui*: a l'original alternen les variants «Dequerqui» i «De Querqui», que regularitzo d'acord amb els criteris d'edició adoptats.
51. A més, a diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu —d'una altra mà, com la de la relació [16.268]— el mot «nota» al marge esquerre, com la relació [16.47].

[68]

Dit die

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat en lo salt d*e* Antiogo Melis posat en Serraona dayñ d*e* un raher d*e* form*en*t y un estareill d*e* ordi fet d*e* vacas.[52]

[69]

Dit die

Los dits Pintor y Tanca han estimat en lo narboni d*e* Ant*oni* Ispanu Tempiesu posat en Serraona dayñ d*e* quatre mesuras d*e* form*en*t fet d*e* vacas.[53]

[70]

Dit die

Los dits Pintor y Tanca han estimat en lo narboni d*e* Àngiel Pais Brunengo posat en Serraona dayñ d*e* sinch[54] mesuras d*e* form*en*t fet d*e* vacas.

[71]

Die 31 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Andria Nieddu q*ue* té un bou mort en Castillas d*e* pèl negra coimuchu.[55]

[f. 6*r*]

[72]

Die 31 gener 1764

Ant*oni* Alivesi, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en lo sou salt.

[73]

Die 29 d*i*t mes

Ant*oni* Llorens Corbia, lo cavaill intimat (*vide* lletra B).[56]

[74]

Die 2 febrer d*i*t ayñ

Ant*oni* Galistu Rayu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en lo sou salt.[57]

[75]

Die 3 d*i*t mes y ayñ

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Alive[s]i posat en Sant March dayñ d*e* sinch mesuras d*e* forment fet d*e* hieguas.[58]

52. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
53. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
54. *sinch*: mot repetit a l'original; el primer, subratllat.
55. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre. Per a *coimuchu*, veg. p. 617, n. 5.
56. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
57. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
58. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[76]

Die 5 d*i*t mes y ayñ

Fran*cis*co Ignàs Tanda y Ant*oni* Pinna, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Calvo Bravo, q*ue* no és furana, posada en Ungias, y la dónan per tancada y revista.[59]

[77]

Die 10 d*i*t mes y ayñ

Mag*nífi*ch Ant*oni* Ignàs Cano, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s sinq*uan*ta-sis caras[60] de favas mengiadas d*e* bous y cavaills.

[78]

Die 11 d*i*t mes y ayñ

Essent compareguts los barr*anchel*s Pera Gaví Murru y Blay Calvo en la viña d*e* Ant*oni* Llorens Corbia posada en Carrabufas, viña forana, y la dónan per tancada y revista.

[f. 6*v*]

[79]

Die 12 febrer 1764

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en lo sou salt. Los barr*anchel*s, ab Bardino, lo carrègan a Fran*cis*co Ignàs Fadda, qui fa op*osici*ó.

[80]

Dit die

Ant*oni* Àngiel Calaresu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en la viña.

[81]

Dit die

Ant*oni* Galistu Rayu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* Monte Siseri. Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, carrègan dit dayñ a Fran*cis*co Auleri.

[82]

Die 13 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Antoni[61] Llorens Corbia a travar y chobar los bous.

[83]

Dit die

Ant*oni* Maria Rogio, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s vint-y-sis matas d*e* favas d*e* la viña.

[84]

Dit die

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Espada posat en la Giaga dayñ d*e* un raher d*e* form*en*t fet d*e* bous rudes.

59. Segueix, ratllat, «Die 9 [var. ant. «6»] d*i*t mes y ayñ / V*ener*able Ant*oni* Mi[quel?]».

60. *caras*: 'faveres', lliçó que torna a aparèixer a la relació [16.129]. Cf. «matas de favas» 'faveres' a la relació [16.83]. Veg. *cara de faves* a § 2.III.4.2. «Noms del cep, les plantes d'horta i altres».

61. *a Antoni*: corregit damunt la var. ant. «als b[arranchels]».

[85]

Dit die

Los dits Pintor y Tanca relàtan haver estimat en la viña d*e* Antoni Àngiel Calaresu posada en la Taulera dayñ d*e* una daena y quatre lliures d*e* lli fet d*e* bous.

[86]

Die 15 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Ignàs Deriu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en la viña d*e* Salondra. Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, lo carrègan a Agustí Bardino Tiñós, qui fa op*osici*ó.

[f. 7*r*]

[87]

Die 16 febrer 1764

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat en la viña d*e* Ant*oni* Ignàs Deriu posada en Salondra dayñ d*e* un raher d*e* form*en*t y dos lliures d*e* lli fet d*e* vacas.

[88]

Dit die

Per lo dayñ d*e* Ant*oni* Espada carregat a Fran*cis*co Ignàs Fadda, lo d*i*t Fadda ha fet op*osici*ó y intima a dits barr*anchel*s que, per quant lo d*i*t dayñ és fet d*e* bous rudes, havent-hi lo mateix Fadda trobat y atestimungiat tres bous d*e* Joseph Melis, se descarrega d*e* d*i*t dayñ, cuya intima és estada feta ab lo masser Corda.

[89]

Die 17 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s lo cavaill murru negra[62] q*ue* li falta d*e* Cugussu.

[90]

Die 19 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* la Giaga. Los barr*anchel*s, ab Corda, carrègan d*i*t dayñ a Fran*cis*co Ignàs Fadda, qui fa op*osici*ó, fet lo carregam*en*t lo die 21 d*i*t.[63]

[91]

Dit die

Salvador Carboni y Fran*cis*co Ignàs Tanda, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*e* Antònia Demontis posada en Sant Agustí lo Nou y la dónan per tancada y revista (no és viña furana).

[92]

Dit die

Los dits Carboni y Tanda relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Masia posada en la Argilera, [f. 7*v*] [que] no[64] és viña furana, y la dónan per tancada y revista.

[f. 7*v*]

62. *murru negra*: 'gris fosc, gris negre'. Cf. el log. i camp. *murru nieddu* (Wagner, 1996, p. 225; DUSI, *s. v. cuaddu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

63. *Los barranchels... dit*: afegit posteriorment per la mateixa mà.

64. *no*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 7*r*, precedit d'un senyal semblant a «/.».

[93]

Die 21 febrer 1764

Berthomeu Pintor, massayo, estimador d*e* cort, relata haver estimat ab Andria Tanca, axí bé estimador d*e* cort, en lo salt d*e* Ant*oni* Espada posat en la Giaga dayñ d*e* sinch mesuras d*e* form*en*t fet d*e* bous rudes.

[94]

Die 22 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Ignàs Deriu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* lli y d*e* form*en*t en la sua viña. Los barr*anchel*s lo carrègan a Joseph Manca, fill de Fran*cis*co Manca q*uònda*m, qui fa op*osici*ó, per quant las vacas las té entregadas a Ant*oni* Baya.

[95]

Die 23 d*i*t mes y ayñ

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca posada en Salondra dayñ d*e* un raher d*e* form*en*t y migia daena d*e* lli fet d*e* vacas.

[96]

Die 26 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Mela, ab d*i*t Lay,[65] int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en la tanca d*e* S*an*t March.[66]

[97]

Die 27 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en la sua viña. Los barr*anchel*s lo carrègan a Joseph Manca, qui fa op*osici*ó, per quant las vacas són entregadas a Ant*oni* Baya.

[98]

Dit die

Ant*oni* Llorens Corbia, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s una alba[67] q*ue* [f. 8*r*] li falta d*e* la viña d*e* Carrabufas.[68]

[f. 8*r*]

[99]

Die 27 febrer 1764

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Mela posat en Sant March dayñ d*e* un raher y mitg d*e* form*en*t y dos mesuras d*e* ordi fet d*e* hieguas dins la tanca.[69]

65. *Lay*: corregit damunt la var. ant. «Guiso», dubtós.
66. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a «//» al marge esquerre.
67. *alba*: variant de *arbada* 'rella de l'arada'. A la relació [16.132] trobem «un alba», en masculí, que pot explicar-se per aglutinació. Veg. *arbada* a § 2.IV. «Noms de les eines agrícoles».
68. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
69. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu el mot «nota» al marge esquerre.

[100]

Dit die

Los d*i*ts Pintor y Tanca, estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat en la viña d*e* Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca posada en Salondra dayñ d*e* sinch mesuras d*e* form*en*t y migia daena d*e* lli fet d*e* vacas.[70]

[101]

Die 3 marts d*i*t ayñ

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s quaranta-sinch matas d*e* cart arrancadas y arrobadas.

[102]

Die 4 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Àngiel Calaresu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* lli en la sua viña.

[103]

Dit die

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Antoni Àngiel Calaresu posada en la Taulera dayñ d*e* dos daenas d*e* lli fet d*e* bous.

[104]

Die 7 marts d*i*t ayñ

Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en la sua viña.

[f. 8*v*]

[105]

Die 7 marts 1764

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca posada en Salondra dayñ d*e* tres daenas d*e* lli y vint embuts d*e* form*en*t fet d*e* vacas.

[106]

Die 17 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en la sua viña. Los barr*anchel*s, ab Bardino, lo carrègan, d*i*t dayñ, a Agustí Bardino Tiñós, qui fa op*osici*ó.

[107]

Die 18 d*i*t mes y ayñ

Llorens Franchi y Ant*oni* Pinna, revisors d*e* cort d*e* bardissas,[71] relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Llorens Manca, q*ue* no és furana, posada en lo camí d*e* S*an*t Lussori, y la dónan per tancada y revista.

[108]

Die 19 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en lo salt d*e* la Giaga.[72]

70. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a «//» al marge esquerre, ratllat amb un traç vertical (cf. relació [16.24]).

71. *bardissas*: solució gràfica sense el rotacisme de la *r* travada, que contrasta amb la variant *baldissas* que trobem en el mateix foli, a la relació [16.109], i en les relacions anteriors [16.2], [16.3], [16.12], [16.14], [16.48], [16.59], [16.76] i [16.91].

72. *Giaga*: ms. «Giaca», d'acord amb les relacions [16.84], [16.90] i [16.93].

[109]

Dit die

Llorens Franchi y Ant*oni* Pinna, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Tedde, q*ue* no és furana, posada en Vessos, y la dónan per tancada y revista.

[110]

Dit die

Fran*cis*co Ignàs Tanda y Llorens Franchi, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*el* r*e-vere*nt Antoni Cógana posada en la Escaleta, q*ue* no és furana, y la dónan per tancada y revista.

[f. 9*r*]

[111]

Die 19 marts 1764

Fran*cis*co Ignàs Tanda y Llorens Franchi, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*e* m*es-tr*e Andria Tussel·lo Sabater, q*ue* no és furana, posada en Santa Anna, y la dónan per tancada y revista.

[112]

Die 26 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Cosseddu, fill d*el* q*uònda*m Baïngio, que vatgia a pendre-se lo bou d*e* Raigatile q*ue* lis havia intimat, per quant lis[73] havia intimat q*ue* faltava d*e* dit paragie; y li carrègan tots los dayns q*ue* farà lo d*i*t bou si no va a pendre-se-lo. Y per ésser ausent dit Cosseddu, diu dit Bardino haver fet la intima a la moller, la qual ha fet op*osici*ó.

[113]

Die p*rime*r abril 1764

Fran*cis*co Ignàs Tanda y Llorens Franchi, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Miquel Marras Tadaiu, viña forana, posada en lo Fangal, y la dónan per tancada y revista.

[114]

Die 18 d*i*t mes y ayñ

Andria Sotgia, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s un bou q*ue* li falta d*el* Prado.

[115]

Die 21 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Iddao, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* favas d*e* la viña d*e* S*an*t Agustí.

[116]

Dit[74] die

Ant*oni* Solinas Barbal·là, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s lo cavaill, una frassada, un sach, una [f. 9*v*] bèrtola,[75] un capot y una rastal q*ue* li han pres d*e* Mont Arrichiu.

[f. 9*v*]

73. *lis*: ms. «los», potser per error inadvertit.
74. *Dit*: corregit damunt la var. ant. «Die».
75. *bèrtola*: mot repetit al f. 9*r*; l'última síl·laba, que consta a la dreta del marge inferior, és precedida d'un senyal semblant a «/».

[117]

Die 22 abril 1764

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Cosseddu Pugioni y li carrègan lo dayñ d*e* las anfirquiduras d*e* Pepi Nicu per haver-lo fet lo sou cavaill. D*i*t Cosseddu fa op*osici*ó.

[118]

Die 24 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Andria Sotgia q*ue* per tot lo die d*e* vuy haya d*e* entregar lo bolletí d*e*l bou [que] lis ha intimat.

[119]

Dit die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Solinas Barbal·là q*ue* per tot lo die de vuy entregue lo bolletí d*e*l cavaill [que] lis ha int*imat*.

[120]

Die 25 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cosseddu Pugioni, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un bou que li falta.

[121]

Die 26 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Cosseddu Pugioni q*ue* per tot lo die de vuy haya d*e* entregar lo bolletí d*e*l bou [que] lis ha intima[t].

[122]

Dit die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Andria Sotgia q*ue* vatgia a la giua a pendre-se lo bou [que] lis ha intimat.

[123]

Dit die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Ignàs Baya q*ue* vaya a se prenda lo bou q*ue* se troba en Serra Ispidda, en lo cuili d*e* Joseph Cossu, destravat; si se'n va o se malogra [f. 10*r*] per[76] no ésser travat, va per son compte.

[f. 10*r*]

[124]

Die 26 abril 1764

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia a travar y chobar los bous.

[125]

Die 28 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* M*ari*a Rogio, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s una mata d*e* cart y dayñ d*e* favas arrobat d*e* la viña.

76. *per*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 9*v*.

[126]

Die 29 d*i*t mes y ayñ

Fran*cis*co Ignàs Tanda y Llorens Franchi, revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist las dos viñas d*e* Ant*oni* Cano Niolu, q*ue* no són furanas, una posada en lo Caragol y la altra en S*an*t Giulià, y las dónan per tancadas y revistas.

[127]

Die p*rime*r maig 1764

Ant*oni* Àngiel Calaresu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* brocadas d*e* la viña. Los barr*anchel*s lo die 3 d*i*t mes y ayñ, ab d*i*t Bardino, carrègan dit dayñ a Fran*cis*co Martíllun per no haver tancat la sua viña; d*i*t Martíllun fa op*osici*ó y que provin ésser entrat d*e* la viña sua.[77]

[128]

Die 3 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cosseddu Tanca[78] y Luis Otgiano, podadors, estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat en la viña d*e* Ant*oni* Àngiel Calaresu posada en la Taulera dayñ d*e* set reals y mitg fet d*e* bous en brocadas escaxiadas y muchadas.

[129]

Die 4 maig 1764

Andria Sanna, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* favas en número dos-sentas caras.[79]

[130]

Die 5 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Murruchulu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ en la viña d*e* Ungias.

[131]

Die 6 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cosseddu Tanca y Luis Otgiano, podadors, estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* Ant*oni* Murruchulu posada en Ungias dayñ d*e* deu escuts y deu sous fet d*e* bous en sis-sentas sixanta brocadas escaxiadas y sinch-sentas y doze muchadas. Los barr*anchel*s lo carrègan a Salvador Pera Piras.[80]

[132]

Dit die

Ant*oni* Llorens Corbia, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un alba[81] q*ue* li han pres d*e* la viña, q*ue* tenia en la part d*e* la viña d*e* Juan Ant*oni* Casu.

[133]

Die 13 maig[82] d*i*t ayñ

Ant*oni* Iddau, ab[83] d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* favas y ordi en lo sou salt.[84]

77. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a «//» al marge esquerre, si bé ratllat amb dos traços verticals, com la relació [16.24]. A sota, a més, trobem el mot «nota».
78. *Tanca*: l'original sembla dir «Tanta», però les estimes [16.46] i [16.47] —i, més avall, [16.131]— duen «Antoni Cosseddu Tanca».
79. *caras*: 'faveres', lliçó que també trobem a la relació [16.77]. Veg., però, *matas de favas* a la relació [16.83]. Veg. *cara de faves* a § 2.III.4.2. «Noms del cep, les plantes d'horta i altres».
80. *Los barranchels... Piras*: afegit posteriorment per la mateixa mà.
81. *alba*: 'rella'; veg. la relació [16.98], on el mot apareix en femení. Veg. *arbada* a § 2.IV. «Noms de les eines agrícoles».
82. *maig*: corregit damunt una var. ant. il·legible.
83. *ab*: corregit damunt una var. ant. il·legible.
84. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[134]

Die 14 d*i*t mes y ayñ

Berthomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, relàtan haver estimat en lo salt d*e* An-t*oni* Iddao Gros posat en Targareta dayñ d*e* dos mesuras d*e* ordi, una mesura d*e* form*en*t y dos ambuts d*e* fava a gra arrobada; lo ordi és a gra y lo form*en*t a erba, a saber lo form*en*t y dos carretas[85] d*e* ordi fet d*e* moltons y quatre embuts messat y arrobat.[86]

[f. 11*r*]

[135]

Die 14 maig 1764

Ant*oni* Deriu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s lo cavaill que li falta d*e*l giuncargio d*e* Vaillvert.

[136]

Die 16 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Derio perq*uè* haya d*e* entregar lo bolletí d*e*l cavaill per tot lo die de demà.

[137]

Die 18 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cano Niolu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* favas d*e* la viña d*e* S*an*t Giulià.

[138]

Dit die

Ant*oni* Iddao, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* favas en la sua viña.

[139]

Die 20 d*i*t mes y ayñ

Fran*cis*co Ignàs Tanda y Llorens Franch[i], revisors d*e* cort d*e* baldissas, relàtan haver revist la viña d*e* Ant*oni* Sanna Bil·lano posada en Ungias, [que] no és viña forana, y la dónan per tancada y revista.

[140]

Dit die

Los dits Tanda y Franchi relàtan haver revist la viña d*e* Àngiela Clavi, q*ue* no és furana, posada en Ungias, y la dónan per tancada y revista.

[141]

Die 21 d*i*t mes y ayñ

D*o*n Ant*oni* Miq*ue*l Rugiu, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* favas d*e* la viña d*e* Vessos. Los barr*anchel*s lo carrègan a Ant*oni* Bardino Querenti.

[f. 11*v*]

85. Deduïm que les dues mesures d'ordi equivalen a dues carretes i quatre embuts. Veg. la relació [14.186] i § 3.3.2. «Equivalències de les mesures de capacitat i de pes».

86. A més del signe «+» habitual al marge esquerre, aquesta relació duu un senyal semblant a «//», que, però, fou ratllat posteriorment amb dos traços esbiaixats.

[142]

Die 23 maig 1764

Ant*oni* Solinas Barbal·là, ab d*i*t Bardino, int*ima* als b*arranchel*s que li paguen lo cavaill; quant no, lis corren las dietas.[87]

[143]

Die 25 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Sarulesu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s un marró q*ue* li han pres d*e* la viña essent anat a pendre una gierra d*e* aigua.

[144]

Dit die

M*estr*e Ant*oni* Diego Idili, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s la chapa q*ue* li han pres d*e* la viña essent mangicant.[88]

[145]

Die 27 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Ignàs Escano, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* favas y un barri d*e* ordi.

[146]

Die p*rim*er juyñ 1764

Ant*oni* Cosseddu Pugioni, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s un marró q*ue* li han pres d*e* la viña. Los barr*anchel*s fan op*osici*ó.

[147]

D*i*t die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* M*ari*a Cabra a travar y chobar los bous.

[148]

Die 3 d*i*t mes y ayñ

Andria Baya, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* favas d*e*l salt[89] de Bena Cuada.

[149]

Die 4 d*i*t mes y ayñ

Andria Tanca, massayo, estimador d*e* cort, y Mathias [f. 12*r*] Cubeddu,[90] estimador eligit, han estimat en lo salt d*e* Andria Baya posat en Bena Cuada dayñ d*e* mitg raher d*e* favas arrobadas y dos embuts d*e* ordi fet d*e* vacas.

[f. 12*r*]

[150]

Die 5 juyñ 1764

Ant*oni* Mela, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* favas en lo salt d*e* S*an*t March.[91]

87. Relació d'una altra mà.
88. Llegiu *mengicant*. Potser «mangieant» per *menjant*, amb interferència gràfica de l'italià, amb una *e* sobrera.
89. *del salt*: corregit damunt la var. ant. «d*e* la viñ[a]».
90. *Cubeddu*: mot repetit al final del f. 11*v*, amb les dues darreres síl·labes escrites a la dreta del marge inferior, precedides d'un senyal semblant a «·/.».
91. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[151]

Die 7 d*i*t mes y ayñ

Andria Tanca, massayo, estimador d*e* cort, y Mathias Cubeddu, estimador eligit, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Mela posat en la tanca d*e* Sant March dayñ d*e* quatre mesuras d*e* favas arrobadas.[92]

[152]

Dit die[93]

Ant*oni* Massia, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* favas.

[153]

Die 9 d*i*t mes y ayñ

Andria Tanca, massayo, estimador d*e* cort, y Mathias Cubeddu, estimador eligit, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Masia posat en Mata Miali dayñ de mitg raher d*e* favas arrobadas.[94]

[154]

Die 10 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Querqui, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t, ordi y favas.

[155]

Die 11 d*i*t mes y ayñ

M*estre* Ant*oni* Llorens Alivesi, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* siuró y dayñ d*e* llantia en la viña d*e* Pòlliri.

[f. 12*v*]

[156]

Die 12 juyñ 1764

Andria Cano Niolu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* favas en la viña d*e* S*an*t Giulià.

[157]

Dit die

Bethomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en lo salt de Ant*oni* De Querqui posat en Pedru Quessa dayñ d*e* dos mesuras d*e* favas arrobadas, una mesura d*e* form*en*t fet d*e* cabras y quatre embuts d*e* ordi mengiats d*e* cabras y d*e* cavaills.

[158]

Die 13 d*i*t mes y ayñ

M*estre* Andria Tussel·lo, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* favas y de bísol.

[159]

Dit die

Bethomeu Pintor y Andria Tanca, massayos estimadors d*e* cort, han estimat en la viña d*e* m*estr*e Andria Tussel·lo posada en S*an*ta Anna dayñ d*e* sis embuts d*e* favas arrobadas.

92. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta duu un senyal semblant a «//» al marge esquerre, si bé ratllat amb dos traços verticals.

93. *Dit die*: ms. «Dit dit».

94. A més del signe «+» habitual al marge esquerre, aquesta relació duu un senyal semblant a un asterisc.

[160]

Die 20 d*i*t mes y ayñ

M*est*re Ant*oni* Ibadu, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* amel·las.

[161]

Die 22 d*i*t mes y ayñ

M*est*re Ant*oni* Cano, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s quatre mannas d*e* form*en*t d*e*l camp d*e* S*an*ta Rosolia. Los barr*anchel*s fan op*osici*ó.[95]

[162]

Die 23 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s quatre mannas d*e* form*en*t arrobadas y dayñ d*e* form*en*t messat. Los barr*anchel*s fan op*osici*ó.

[163]

Die 24 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Quessa, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s dos barris d*e* [f. 13*r*] form*en*t[96] d*e* la viña d*e* la Argilera.[97]

[f. 13*r*]

[164]

Die 24 juyñ 1764

Ant*oni* Cosseddu Tanca, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* pomas.

[165]

Die 25 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Maria Fadda, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t a Uruni. Los barr*anchel*s lo carrègan a Miali Rugiedda; d*i*t carregam*en*t és a Gaví Pinna, qui fa op*osici*ó.[98]

[166]

Dit die

Ant*oni* Mela, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* form*en*t en S*an*t March. Los barr*anchel*s lo carrègan a Gaví Pinna.[99]

[167]

Dit die

Andria Tanca, massayo, estimador d*e* cort, y Sabastià Fadda, estimador eligit, han estimat en lo salt d*e* Ant*oni* Mela posat en S*an*t March dayñ d*e* tres càrregas[100] d*e* form*en*t fet d*e* vacas.[101]

95. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
96. *forment*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 12*v*.
97. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
98. *dit carregament... oposició*: afegit posteriorment per la mateixa mà. Per altra banda, a diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
99. Segueix «d*i*t», sobrer (cf. la n. anterior). Per altra banda, a diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
100. *càrregas*: ms. «carregats».
101. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[168]

Die 27 d*i*t mes y ayñ

M*estr*e Àngiel Maria Petreto, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s sis mannas d*e* form*en*t arrobadas d*el* camp d*e* m*estr*e Peruchu Coco en los Vargielets.[102]

[169]

Dit die

Ant*oni* Mocha, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s dos barris d*e* ordi, dos barris d*e* form*en*t y dos tiras d*e* favas arrobadas, pres tot d*el* salt.

[f. 13*v*]

[170]

Die 28 juyñ 1764

Ant*oni* Buddiolu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s quatre mannas d*e* form*en*t [que] li han arrobat d*e* la viña d*el* fill.

[171]

Dit die

Ant*oni* Bernat Porcu, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dos mannas d*e* form*en*t d*el* narboni.[103]

[172]

Dit die

Andria Tanca, massayo, estimador d*e* cort, relata haver estimat ab Juan M*aria* Niolu, estimador eligit, en lo salt d*e* Ant*oni* Maria Fadda[104] posat en Oruni dayñ d*e* tres mesuras y migia d*e* form*en*t franch d*e* gastos fet d*e* bous.

[173]

Die 29 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Mula Dedde, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s quatre mannas d*e* form*en*t y tres mannas d*e* ordi.

[174]

Die 30 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Sanna Bil·lano, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un barri d*e* form*en*t.

[175]

D*i*t die

Anna Maria Melis, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s quatra mannas d*e* form*en*t.[105]

[176]

Die p*rim*er juliol 1764

M*estr*e Ant*oni* Diego Idili, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s dos abras d*e* barracoch.[106]

102. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
103. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
104. Ms. «Ant.ª [per a *Antònia*] Maria Fadda», que corregeixo d'acord amb les relacions [16.41] i [16.165], en les quals trobem «Ant. [per a *Antoni*] Maria Fadda», i [16.37], on llegim «Antoni Maria Fadda».
105. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
106. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[177]

Dit die

Agustí Lodde, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s tres mannas d*e* form*en*t y dos barris d*e* sarm*en*t d*e* la viña.[107]

[f. 14*r*]

[178]

Die p*rim*er juliol 1764

Andria Lugués,[108] ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s dos mannas d*e* form*en*t d*e*l narboni.[109]

[179]

Dit die

Ant*oni* Maria Cabra, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un bou q*ue* li falta d*e*l Prado y un barri d*e* form*en*t d*e*l salt.

[180]

Dit die

Ant*oni* Alivesi, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s vuit mannas d*e* form*en*t d*e*l salt.

[181]

Die 3 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Dequerqui, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* form*en*t a manedu y sens messar, un sach nou d*e* forés y una ropilla d*e* forés.

[182]

Dit die

M*estr*e Ant*oni* Cannu, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* favas y un abre d*e* barracoch.[110]

[183]

Die 5 d*i*t mes y ayñ

R*ever*ent dagà Ant*oni* Espanedda, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s doze abras d*e* figas d*e* la viña d*e* S*an*ta Anna.

[184]

Dit die

Ant*oni* Domingo Calvo, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s vint-y-quatra mannas d*e* form*en*t y duas tiras d*e* favas arrobadas.

[185]

Dit die

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* figas, pera camusina, amel·las y sarm*en*t.

107. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
108. *Lugués*: variant del gentilici *Luqués* (en alg. sempre en -['es]), catalanització de *Lucchesu* (Pittau, 1990, *s. v. Lucchésu*).
109. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
110. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[186]

Die 7 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cosseddu Tanca, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s [f. 14*v*] quinze[111] mannas d*e* form*en*t d*e*l salt d*e* la Giorba.

[f. 14*v*]

[187]

Die 8 juliol 1764

Ant*oni* Marrosu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s un abra d*e* barracoch, un abre d*e* pera sarpantina y dayñ d*e* amel·las.[112]

[188]

Dit die

Ant*oni* Agustí Deriu, ab lo masser Bardinu, int*ima* als barr*anchel*s un barri d*e* form*en*t pres d*e* Rísula.[113]

[189]

Die 9 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Felip Pinna, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* figa bufal y figa negra.

[190]

D*i*t die

Ant*oni* Joseph Pinna, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s un bou q*ue* li falta.

[191]

Die 15 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Espada, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dos abras d*e* mela piveri y dos abres d*e* figa bufal.

[192]

Die 16 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Dequerqui, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s un giu q*ue* li falta y las dietas; dayñ d*e* peras, sarm*en*t y fondos.

[193]

Die 17 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Dequerqui, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s dos barris d*e* ordi.

[194]

Die 19 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Agustí Lodde, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* pera camusina d*e* la viña d*e*l Fangal.[114]

111. *quinze*: mot repetit al f. 14*r*, amb l'última síl·laba afegida a la dreta del marge inferior.
112. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
113. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
114. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[195]

Die 20 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Llorens Alivesi, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* pera camusina, d*e* síndia y fondos.

[f. 15*r*]

[196]

Die 21 juliol 1764

Llis*enci*at Ant*oni* Murru, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s un abra d*e* pera sarpantina.[115]

[197]

Dit die

Andria Espanedda, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s un abre d*e* pera camusina.

[198]

Die 22 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Mula Dedde, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s un abra d*e* pera d*e* Muntou y un abre d*e* pera camusina.

[199]

Dit die

Ant*oni* Canu Niolu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un abra d*e* pera camusina d*e* la viña d*e* S*an*t Giulià y dayñ d*e* sarm*en*t; y dayñ d*e* pera camusina y sarm*en*t d*e* la viña d*e*l Caragol.

[200]

D*i*t die

R*ever*ent Ant*oni* Ogana, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un[116] abra d*e* pera camusina d*e* la viña d*e* Montañés.[117]

[201]

Die 23 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cosseddu Peana, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s un abre d*e* pera camusina, dayñ d*e* pera brutaybona, d*e* pera d*e* Muntou, d*e* síndias y dos barris d*e* sarm*en*t.

[202]

Die 25 d*i*t mes y ayñ

R*ever*ent dagà Ant*oni* Espanedda, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s un abra d*e* pera camusina y dos abres d*e* pruna llimonenca d*e* S*an*ta Anna.

[f. 15*v*]

[203]

Dia 26 juliol 1764

Ant*oni* Marroso, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* pera brutaybona d*e* la viña d*e* m*estr*e Ramon Bel·lomo.[118]

115. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
116. *un*: lliçó il·legible, tal vegada «1», corregit damunt una var. ant. «d[os]».
117. Ms. «Montanes».
118. El senyal «+» característic que trobem al marge esquerre de la relació fou ratllat amb dos traços esbiaixats o corregit pel senyal «//».

[204]

Die 29 d*i*t mes y ayñ

R*ever*ent Ant*oni* Otgana, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s tota la amel·la d*e* la viña d*e* la Escaleta.

[205]

Die 30 d*i*t mes y ayñ

V*ener*able Ant*oni* Preve, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s un abra d*e* pera camusina y altro d*e* pirasto mele y la mitat d*e*l sarm*en*t.

[206]

Dit die

R*ever*ent can*ongi*e Ant*oni* Marras, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* pera.

[207]

Die 2 agost 1764

D*oct*or Agustí Simó, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* pera brutaybona d*e* la viña d*e* la Escaleta.

[208]

D*i*t die

Andria Espanedda, ab dit Lay, intima als barr*anchel*s dos abras d*e* pera brutaybona y dayñ d*e* pera camusina.

[209]

Die 3 d*i*t mes y ayñ

Agustí Màsala, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s una mesadora y una rustalla nova, arrobat tot d*e* la viña d*e* Pala.

[210]

Die 5 d*i*t mes y ayñ

D*o*n Antiogo Arcayna, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dos abras d*e* pera brutaybona, un abre d*e* pera camusina y dos barris d*e* sarm*en*t d*e* la viña d*e* Carrabufas.

[211]

D*i*t die

Ant*oni* Llorens Alivesi, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s quaranta síndias y dayñ d*e* pera d*e* Muntou.

[f. 16*r*]

[212]

Die 7 agost 1764

Ant*oni* Caria, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dos abras d*e* pera brutaybona y un abre d*e* pera d*e* Muntou.[119]

119. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[213]

Die 10 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Agustí Corachà, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dos abras d*e* pera d*e* Muntou.

[214]

Die 11 d*i*t mes y ayñ

Àngiel Congiu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s sixanta síndias.[120]

[215]

Dit die

Ant*oni* Agustí Corachà, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un abre d*e* pera camusina.

[216]

Die 12 d*i*t mes y ayñ

D*o*n Antiogo Arcayna, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s tres abras d*e* pera d*e* Muntou y un abre d*e* pruna francesa.

[217]

Dit[121] die

Ant*oni* Cosseddu Peana, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s trenta-sis síndias, dos abres d*e* pera fatachu y un abre d*e* pera d*e* Muntou d*e* la viña d*e* Carrabufas. Los barr*anchel*s fan op*osici*ó.

[218]

Dit die

Andria Sanna, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s tres abras d*e* pera d*e* Muntou, un abre d*e* pera brutaybona d*e* la llonga y tres barris d*e* sarm*en*t d*e* la viña d*e* Ungias; y un abre d*e* pirastu chuquinu d*e* la viña d*e* la [f. 16*v*] Escaleta[122] d*e*l v*enera*ble Juan Salis.

[f. 16*v*]

[219]

Die 13 agost 1764

R*ever*ent dagà Ant*oni* Espanedda, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s una portadora d*e* figa d'Índia q*ue* li han arrobat d*e* la viña d*e* S*an*ta Anna. Los barr*anchel*s fan op*osici*ó.[123]

[220]

Dit die

M*est*re Ant*oni* Felip Pinna, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s vint-y-sinch budronis d*e* raïm entre muscateill y giró.

120. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
121. *Dit*: corregit damunt la var. ant. «Die».
122. *Escaleta*: mot repetit a la dreta del marge inferior del f. 16*r*.
123. *Los barranchels fan oposició*: sembla afegit posteriorment per la mateixa mà.

[221]

Die 14 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s un marró q*ue* li han pres d*e* mitg d*e* la caminera d*e* la viña.[124]

[222]

Die 16 d*i*t mes y ayñ

Albert Sanna, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s tres abres d*e* pera, hu d*e* Muntou, altre pera francesa y lo altre sarpantina.[125]

[223]

Die 17 d*i*t mes y ayñ

Andria Espanedda, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dos abres d*e* pera d*e* Muntou d*e* la viña d*e* Vessos.

[224]

Dit die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Miquel Marras y a Sebastià Quiqui carregant-li tots los dayñs d*e* la viña d*e* d*o*n Prico[126] Angioy, per ésser la viña oberta. Lo[127] d*i*t Marras fa op*osici*ó.[128]

[225]

Die 18 d*i*t mes y ayñ

Anna Corda int*ima* als barr*anchel*s, ab d*i*t Corda, vuit síndias y sinquanta budronis d*e* muscateill.

[226]

Die 19 d*i*t

Àngiel Congiu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s trenta síndias.

[f. 17*r*]

[227]

Die 23 agost 1764

Agustí Màssala, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s un bou q*ue* li falta d*e* la giua.

[228]

Dit die

Ant*oni* Dedde, ab d*i*t Guisu, int*ima* als barr*anchel*s quaranta-nou budronis d*e* raïm.[129]

[229]

Die 24 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman a* Ant*oni* Maria Cabra que travi lo bou foraster; quant no, va per son compte.

124. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
125. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
126. *Prico*: var. fonètica de *Perico*, amb síncope vocàlica.
127. *Lo*: ms. «Los».
128. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
129. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[230]

Dit die

Ant*oni* Juan Fadda, ab d*i*t Gu[i]so,[130] int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* pera y raïm d*e* las viñas d*e* Vessos y dayñ d*e* raïm d*e* la viña d*e* Vessos.[131]

[231]

Die 25 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Simó Sillent, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s quaranta-sinch budronis d*e* raïm.

[232]

Die 26 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cosseddu, fill d*e*l q*uònda*m Baingio, int*ima* als barr*anchel*s fent op*osici*ó d*e*l bou sosdit[132] q*ue* dits barr*anchel*s diunen [que] feria, per quant lo sou bou és sa, y va per compte d*e* eills.

[233]

Dit die

Ant*oni* Luis Demontis, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s dos abras d*e* pera saÿna.[133]

[234]

Die 27 d*i*t mes y ayñ

M*est*re Antiogo Demontis, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s quatre abres d*e* poma y trenta manoills d*e* lli. Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, fan op*osici*ó.

[f. 17*v*]

[235]

Die 27 agost 1764

Ant*oni* Sotgiu, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s trenta-set budronis d*e* raïm.[134]

[236]

Die 28 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Llorens Corbia, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s quaranta budronis d*e* raïm.

[237]

Die 29 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Lay, int*íman* a Antiogo Lopino q*ue* té un bou mort en la iscla d*e* S*an*ta Cathelina.

130. *Gu[i]so*: corregit damunt la var. ant. «Bar[dino]».

131. Notem la repetició inadvertida del topònim, havent aparegut anteriorment en plural. És probable que es tracti de dues vinyes situades al sector de Vessos: en aquest cas, els primers danys correspondrien a l'una i els segons, a l'altra. Com que no trobem en aquest registre altres relacions imputades a «Antoni Juan Fadda», hem optat per mantenir la lliçó sense cap modificació. Per altra banda, a diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

132. *sosdit*: ms. «sordit».

133. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

134. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[238]

Dit die

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Antiogo[135] Lopino que vatgia a pendre-se lo bou mort en Olmedo, q*ue* és la carn fresca; d*i*t Lopino fa op*osici*ó (la intima és dada a la moller per ésser lo marit ausent).

[239]

Die 30 d*i*t mes y ayñ

D*o*n Ant*oni* Miquel Rugiu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s sent budronis d*e* raïm.

[240]

Die 3 *setem*bre d*i*t ayñ

R*ever*ent can*ongi*e Ant*oni* Marras, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s quinze budronis d*e* raïm y dos abres d*e* présach.

[241]

Die 4 d*i*t mes y ayñ

M*estr*e Ant*oni* Carbera, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* raïm, d*e* sarm*en*t y una castaña q*ue* li falta d*e* la viña.

[242]

Dit die

V*ener*able Ant*oni* Preve, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s un marró y quinze budronis d*e* raïm q*ue* li han pres d*e* la viña.

[243]

Die 7 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Agustí Màssala per a q*ue* haya d*e* entregar lo bolletí d*e*l bou [que] lis ha int*imat* per tot lo die d*e* vuy.

[f. 18*r*]

[244]

Die 7 *setem*bre 1764

Agustí Màssala, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s entregant-lis lo bolletí d*e*l bou q*ue* li han demanat.

[245]

Die 8 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Sotgiu, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* raïm.[136]

[246]

Dit die

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s sixanta budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* la Argilera y quaranta budronis d*e* la viña d*e* la casa en la Argilera.

135. *a Antiogo*: corregit damunt la var. ant. «als bar[ranchels]».
136. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

[247]

Die 9 d*i*t mes y ayñ

Lo dagà Ant*oni* Espanedda, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* muscatelló en la viña d*e* S*an*ta Anna.

[248]

Dit die

Ant*oni* Pala, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s dos barris d*e* raïm entre palop y pansal. Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, fan op*osici*ó.[137]

[249]

Dit[138] die

Ant*oni* Ignàs Deriu Zuca, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s una rastal y un marró q*ue* li falta d*e* la viña.

[250]

Dit die

Ant*oni* Sotgiu, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s setanta budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Ungias.[139]

[251]

Die 12 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Bardino, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s sent sinquanta budronis d*e* raïm.

[252]

Die 13 d*i*t mes y ayñ

Agustí Màssala, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s quaranta budronis d*e* raïm.

[f. 18*v*]

[253]

Die 13 *setem*bre 1764

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* raïm d*e* sas viñas. Los barr*anchel*s fan op*osici*ó per no ésser anat a veure lo dayñ.

[254]

Die 14[140] d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Piga, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s trenta-vuit budronis d*e* raïm.

[255]

Die 15 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Iddao, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s tres cañisos d*e* pansas y dos d*e* càrigas.

137. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
138. *Dit*. corregit damunt la var. ant. «Die».
139. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
140. Var. ant. «13».

[256]

Dit die

Ant*oni* Uda, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s un marró, una rustalla, dos sachs d*e* forés y un esperó q*ue* li han pres d*e* la viña.[141]

[257]

Die 17 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Calvo Bravo, ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s noranta-sinch budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* Ungias.

[258]

Die 21 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Tavera, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s un barri d*e* selva d*e* la viña d*e* Monte Sisini.[142]

[259]

D*i*t die

Antiogo Lopino, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s sinq*uan*ta budronis d*e* raïm y dos abres d*e* figa d*e* la viña d*e* Carrabufas.

[260]

Die 24 d*i*t mes y ayñ

Antiogo Lopino, ab d*i*t[143] Lay, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* raïm d*e* la viña d*e* Carrabufas.

[261]

Die 25 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cosseddu Peana, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s a veure dayñ d*e* raïm.

[262]

Dit die

V*ener*able[144] Ant*oni* Preve, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s vuitanta-nou budronis d*e* raïm. Los barr*anchel*s fan op*osici*ó.

[f. 19*r*]

[263]

Die 26 *setem*bre 1764

Ant*oni* Miquel Marras, ab d*i*t Lay, int*ima* als barr*anchel*s noranta-sinch budronis d*e* raïm.[145]

[264]

Die 29 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Cano Narbonayo,[146] ab d*i*t Guiso, int*ima* als barr*anchel*s lo marró y la rustalla q*ue* li falta d*e* la viña d*e* Vessos. Los barr*anchel*s, ab Bardino, fan op*osici*ó.[147]

141. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
142. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
143. *dit*: mot repetit a l'original, igualment abreujat.
144. Sembla corregit damunt la var. ant. «An[toni]».
145. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
146. Sembla usat com a *xisto* 'sobrenom', identificador d'ofici, del sard *narbonaiu* 'llaurador', 'que conrea un narboni' (veg. *narboni* a § 2.II. «Noms de la terra»).
147. *Los barranchels... fan oposició*: sembla afegit posteriorment per la mateixa mà.

[265]

Dit die

Ant*oni* Calvo, ab d*it* Bardino, int*ima* als barr*anchel*s sixanta budronis d*e* raïm d*e* la viña d*e* S*an*t Giulià.

[266]

Dit die

Agustí Màssala, ab d*it* Bardino, int*ima* als barr*anchel*s q*ue* li paguen lo bou; quant no, lis corren[148] las dietas.

[267]

Die 30 d*it* mes y ayñ

Antònia Demontis, ab d*it* Bardino, int*ima* als barr*anchel*s dayñ d*e* raïm y dayñ d*e* brocadas en la viña d*e* S*an*t Agustí.

[268]

Die 3 *octu*bre 1764

Ant*oni* Mela, ab d*it* Guiso, int*ima* als b*arranchel*s a veure dayñ de raïm en la viña de Vessos.[149]

[269]

Die 17 d*it* mes y ayñ

Ant*oni* Masia, ab d*it* Bardino, int*ima* als barr*anchel*s un giu q*ue* ha pres d*e* l'Olmedo. Los barr*anchel*s int*íman* al d*it* Masia q*ue* per tot lo die d*e* vuy haya d*e* entregar lo bolletí d*e* d*it* giu.

[270]

Dit die

Ant*oni* Cosseddu Peana, ab d*it* Lay, int*ima* als barr*anchel*s un giu q*ue* li falta d*e* la pisquina d*e* Cugussu. Los barr*anchel*s, ab Bardino, fan op*osici*ó lo die 20 d*e*l corrent.[150]

[271]

Die 18 d*it* mes y ayñ

Ant*oni* Dequerqui, ab d*it* Lay, int*ima* als barr*anchel*s un giu que li falta d*e* la pisquina d*e* Cugussu.

[f. 19*v*]

[272]

Die 20 *octu*bre 1764

Ant*oni* Angioy, ab d*it* Guiso, int*ima* als barr*anchel*s un bou ferit a far[r]am*en*t,[151] q*ue* lo ha trobat en Cugussu ferit y lo ha portat en lo Portal per fer-ne la revista. Los barr*anchel*s, ab Bardino, int*íman* al d*it* Angioy que[152] cuide d*e*l bou per ser lentam*en*t ferit y flach, que, si per mala cura resta inservible o se mor, va per son compte.

148. *corren*: ms. «corrent».

149. Relació d'una altra mà, la mateixa que la de la relació [16.67]. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.

150. *Los barranchels... corrent*: afegit posteriorment per la mateixa mà.

151. *far[r]ament*: ms. «faram.ᵗ», en masculí, solució que tornem a trobar a la relació següent i que contrasta amb l'alg. mod. *ferramenta* (DCA, *s. v. ferramenta*) i amb altres lliçons que registro: «dayñ d*e* seps tallats fet a farramenta» ([10.109]) i «un abre d*e* barracoch tallat a farramenta [...] y a farramenta» ([14.190]).

152. *que*: ms. «per», que corregeixo d'acord amb el context discursiu.

[273]

Dit die

Relàtan Pera Cubeddu y Juan Gaví Cocco, perits nomenats per orde de los nobles y magnífichs consellers, haver fet revista en lo[153] fos del Portal de terra, a instància de Antoni Angioy, present Juan Demontis, lo bou negra propri de dit Angioy. Y havent-lo attentament regonegut y ben mirat, diunen tròban en dit bou una ferida de taill que judícan fet a malefissi en los armos[154] de dit bou ab farrament[155] de taill; diunen no ésser ferida mortal y pot fàsilment curar si se té cuidado. Que és quant relàtan, mediant jurament; y no férman per no saber escriure, de quibus *etc*.[156]

Spano, notari.

[274]

Dit die

Antoni[157] Maria Carboni, ab dit Bardino, intima als barranchels un bou de pèl negra que li falta de la Segada.

[275]

Die 21 dit mes y ayñ

Los barranchels, ab dit Bardino, intíman a Antoni Cosseddu Peana que per tot lo die de vuy haya de entregar lo bolletí del giu que lis ha intimat.

[276]

Die 22 dit mes y ayñ

Los barranchels, ab dit Bardino, intíman a Antoni Dequerqui que atgia de entregar lo bolletí dels bous per tot lo die de vuy.

[f. 20*r*]

[277]

Die 22 *octu*bre 1764

Antoni Cosseddu Peana, ab dit Bardino, intima als barranchels que li paguen lo giu; quant no, lis corren las dietas. Los barranchels fan oposició.

[278]

Dit die

Antoni Dequerqui, ab dit Bardino, intima als barranchels que li paguen lo giu; quant no, li[s] corren las dietas. Los barranchels fan oposició.

[279]

Die 23 dit mes y ayñ

Antoni Angioy, ab dit Lay, intima als barranchels que li paguen lo bou; quant no, lis corren las dietas.

153. Ms. «los».
154. *armos*: 'carcassa, esquena', del log. i nuor. *armu* 'íd.' (DES, *s. v. ármu)*.
155. Solució en masculí, que ja apareix a la relació anterior.
156. A diferència d'altres relacions (veg. n. 1), aquesta no duu cap senyal al marge esquerre.
157. *Antoni*: corregit damunt «Los [barranchels]».

[280]

Dit die

Ant*oni* Masia, ab d*i*t Bardino, int*ima* als barr*anchel*s un bou q*ue* li falta d*e* Casasea, q*ue* lo havia comprat d*e* Ant*oni* Nonis.

[281]

Die 24 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Maria Carboni q*ue* haya d*e* entregar lo bolletí d*e*l bou q*ue* lis ha intimat.

[282]

Die 26 d*i*t mes y ayñ

Los barr*anchel*s, ab d*i*t Bardino, int*íman* a Ant*oni* Maria Carboni q*ue* cuide d*e*l bou [que] lis ha int*imat*, q*ue* és en la Comunitat.

[283]

Die 30 d*i*t mes y ayñ

Agustí Cosseddu, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un bou q*ue* li falta.

[284]

Die 31 d*i*t mes y ayñ

Ant*oni* Maria Cabra, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un giu q*ue* li falta d*e* la Segada.

[f. 20*v*]

[285]

Die 31 *octu*bre 1764

Ant*oni* Solinas Barbal·là, ab d*i*t Corda, int*ima* als barr*anchel*s un bou negra q*ue* li falta d*e* la Segada.

[REGISTRE 17]

[ASCA 311]

1767

Registre d*e*ls daiñs entimats a la Barrancheleria d*e*l d*oct*or Agustí Simó
pro ut intus, de lo que *etc*.

Doctor Pere Baradat, sec*retari*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Die 9 *novem*bre 1767

Ant*oni* Sanna, ab Gal·lu, ent*ima* als b*arrance*ls[1] un marró y una sporta ab dos embuts de forment y un embut de fava [que][2] li han pres de son salt en Monte Siseri.

[2]

Die 15

Ant*oni* Joseph Manca, ab Lay, ent*ima* als b*arrance*ls una barrilota de vi [que] li han pres de la pinnetta. Los b*arrance*ls fan op*osici*ó.

[3]

Die 17

Agustí Pilo, ab Guisu, ent*ima* als b*arrance*ls una enfirquidura de barracoch tallada de fondo de cavaill.

[4]

Die 18

Antònia Demontis, ab Gal·lu, ent*ima* als b*arrance*ls deu fondos tallats y treze brocadas escaxiadas fet de cavaills en sa viña de S*an*t Agustí.

[5]

Die 20

M*estr*e Àngel M*ari*a Petreto, ab Lay, ent*ima* als b*arrance*ls a veure daiñ de forment en sa viña.

[6]

Die 20

Ant*oni* Masia, ab Bardino, ent*ima* als b*arrance*ls una timona presa de sa viña en la Argilera.

1. D'acord amb la relació [17.15], on llegim «Barrancels», amb mimetisme gràfic de l'it., opto en endavant per desfer la fórmula abreujada «B.^{ls}» per *barrancels*, malgrat que l'epígraf de la portada del registre dugui «Barranchels», amb interferència gràfica del cast., solució habitual en els registres anteriors.

2. Restitueixo la conjunció i el relatiu *que* per a facilitar la comprensió de la relació, d'acord amb altres relacions de la mateixa mà contingudes en aquest registre (cf., per exemple, [17.14], [17.15], [17.36] i [17.97], pel que fa a la conjunció, i [17.14] i [17.27], en relació amb el pronom relatiu). Val a dir que aquesta elisió respon a raons estilístiques d'aquest tipus de documents, molt freqüent en la documentació en italià. També he restituït entre claudàtors la prep. «de» quan ha calgut (veg. la relació [17.9] i pàssim).

[7]

Die 22

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Masia [que] cuyde del bou cano[3] bentri-e-coialvu[4] y del bou[5] negre bentri-e-coialvu, que té fadigats, puix si se malògran van per son compte.

[8]

Die 22

Ant*oni* Usay, ab Gal·lu, ent*ima* un arado y timona [que] li falta del salt de Paula Torta.

[9]

Die 28

Ant*oni* Pala, ab Guisu, ent*ima* sis embuts [de] forment, una bèrtola,[6] un coiret,[7] una ropilla, una gurguta[8] plena de vi que era tres pintas,[9] 22 pans, una frassada napolitana, dos marrons, lo seu[10] y lo de son fill, las sabbatas, los calzons nous, la ropilla nova, la barreta[11] de drap nova, un rasó,[12] una tabaquera ab lo tabaco y dos bèrtolas, pres tot de son narboni en Monte Pedrosu e Zirra.

[10]

Die 30 *novem*bre

Ant*oni* Longu, ab Bardino, ent*ima* un juhu [que] li han pres del salt del Carrargiu.

[11]

Die 30

Ant*oni* Joseph Calvo, ab Bardino, ent*ima* a veure daiñ de for*men*t en sa viña en Carrabuffas.

[12]

Die p*rime*r d*esem*bre

Los b*arrance*ls, ab Lay, encarrègan lo daiñ de Ant*oni* Joseph Calvo a d*o*n Juan Agustí Garruchu y a Fran*cis*co Igñàs Saïu.[13]

3. *cano*: 'gris fosc, cendra'. Cf. el camp. *boi canudu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe canu* (DES, *s. v. kánu*; DSIPL, *s. v. canu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

4. *bentri-e-coialvu*: 'amb la panxa i la cua de color blanc', a partir del log. *bentre* i *coa* [ˈkɔa] 'cua' més *alvu* 'blanc', com el log. *coialvu*, el camp. *coarbu* (DSIPL, *s. v. coiálvu*; DUSI, *s. v. boi*). Cf. «coimutzu» 'amb la cua escapçada o tallada' ([17.42]). Per al vocabulari de les característiques físiques d'identificació de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

5. *del bou*: var. ant. no ratllada «al Bou».

6. *bèrtola*: 'alforja', sardisme ben viu en alg. mod. (Bosch i Sanna, 1996, p. 28, n. 1), amb realització [ˈbɛl̪tura] < log. *bértula* 'íd.' (DES, *a. v.*). El DCA (*s. v. bèrtula*) fa correspondre el mot erròniament al cat. *senalla*, en alg. *còrbula*.

7. Llegiu *cuiret*.

8. *gurguta*: 'carabassa per posar vi', mot ben viu en alg. mod. (DCA, *a. v.*), probablement del log. *gurgutzu* 'gola, esòfag' i 'coll d'ampolla o de gerra' (DSIPL, *s. v. gurgutzu*, 3; DES, *s. v. gurgúdzu*).

9. *pintas*: pl. de *pinta* 'mesura de vi d'1/4 l' (ALDC/ALG, *s. v. 966. Mesures pel vi*); cf. «un barral de lleña de dos pintas» ([10.3]), «un cadaf gran que cabrà doze pintas» ([10.60]) i «un barral de lleña de pinta» ([12.78]).

10. *lo seu*: solució que contrasta amb l'alg. mod. «lo sou» i amb les lliçons d'aquest registre «lu sou» ([17.26]), «sou» ([17.222]), que alternen amb «seu» ([17.119]), «lo seu» ([17.41]) i «als seus» ([17.110]).

11. *barreta*: 'barret de pastor sard', del log.

12. *rasó*: llegiu *rasor* 'ganivet' (veg. *rasor* a § 2.IV. «Noms de les eines agrícoles»).

13. Registro en alg. mod. «la bonànima de Josep Saïu» (Bosch i Sanna, 1996, p. 65). Cf. Pittau (1990, *s. v. Saíu*).

[13]

Die p*rim*er

Juan M*ari*a Niolu y Ant*oni* Cosseddu Tanca han estimat lo[14] daiñ de Ant*oni* Joseph Calvo en catorze embuts de forment y dos lliures y mitgie de lli fet de cavaills.[15]

[f. 1*v*]

[14]

Die 4 d*esem*bre

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Gal·lu, ent*ima* lo cavaill que li han ferit y maltratat, havent-li lligat una carruga[16] de altre cavaill en la cua, per lo qual lis encarrega dit cavaill y que acúdan[17] a fer la revista de dit maltratament.

[15]

Dit die

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Guisu, ent*ima* que, per quant no han nomenat son revisor los barrancels, acúdan a la revista [que] se fa *ex offitio* de son cavaill.

[16]

Die 4

Fran*cis*co Cossu y Sebastià Mucolito, pastors, han revist lo cavaill de Antoni Llorens Corbia y tròban [que] porta los arquilis y cuxias de dias unflades y axí bé una unflor com un cordó sota lo ventre, que giudícan ésser causat de tanta matana[18] presa de dit cavaill disparan cosses y fugint en ocasió de haver-li lligat a la cua una carruga y os de la cuxia,[19] que dit Corbia lis té demostrat y diu [que] li troba lligat a la cuxia; axí[20] bé, li tròban una unflor sobre lo nas, que giudícan ésser provinguda de algun[21] cop de bastó. Per tot lo qual, si bé giudícan que dit cavaill si no té cura pot perillar, però que si té bona cura podrà curar y ésser servible.

[17]

Die 4

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Gal·lu, ent*ima* als b*arrance*ls que lis encarrega lo cavaill per a que lo cuyden y curen. Los b*arrance*ls, ab Lay, fan op*osici*ó.

[18]

Die 4

Ant*oni* Longu, ab Gal·lu, ent*ima* las dietas del juhu.

[19]

Die 5

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Gal·lu, ent*ima* als b*arrance*ls [que] nombren un tercer en poder del qual estiga lo cavaill en lo interim de la cura; y lo capità, en presència del magistrat, se és avingut a que la cura resta per compte dels b*arrance*ls y que a ella attenderà lo b*arrance*l Andria Baya.

14. *lo*: mot afegit posteriorment per la mateixa mà, interlineat.
15. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
16. *carruga*: 'os d'animal' (DCA, *a. v.*), com confirma la relació [17.16] per a 'os de la cuixa', del log. *carruga* 'carreta' i, metafòricament, 'cama' i 'llom' (DES, *s. v. karrúka*).
17. *acúdan*: lliçó dubtosa, que podria ser «acuden»; tanmateix, la relació següent duu clarament «acúdan».
18. *matana*: 'dificultat, tensió'.
19. Veg. n. 16.
20. *cuxia; axí*: gairebé il·legible, a causa d'un forat al paper.
21. *algun*: contrasta amb l'alg. mod. ['kałlki] (Bosch, 2002, p. 59, n. 12).

[20]

Die 7

Agustí Pilo, ab Bardino, ent*ima* daiñ de oliva de sa viña.

[21]

Die 8

Ant*oni* Llorens Corbia ent*ima*, ab Bardino, las dietas del cavaill. Los b*arrance*ls, ab Lay,[22] fan op*osici*ó.

[f. 2*r*]

[22]

Die 9 d*esem*bre

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Masia [que] haya de tancar en deguda forma sa viña de Mont Rodó; altram*en*t, no se li pagarà daiñ de ella y responderà dels[23] ocasionats en les veïnes.[24]

[23]

Die 10

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Lay, ent*ima* als b*arrance*ls 25 matas de card, daiñ de sarment y de un tros de paret [que] li han gitat de sa viña en la Argilera.[25]

[24]

Die 12

Ant*oni* Cosseddu Tanca, ab Gal·lu, ent*ima* a veure daiñ en son salt de Monte Fenosu. Los b*arrance*ls [lo] die 13 lo encarrègan a Juan Urtis y, ab Lay, fan op*osici*ó a d*i*ta entima.[26]

[25]

Die 13

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Longu que si vol lo juhu vaya a prendre-lo en Porta Terra.

[26]

Die 14

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Longu [que] nombre lu sou perito per reveure lo juhu.

[27]

Die 14

Ant*oni* Longu, ab Lay, ent*ima* als b*arrance*ls, de orde de la ciutat, que la revista del juhu se fassa per hòmens que hàyan vist lo juhu avant de robar-lo.

[28]

Die 15[27]

Pere Casu y Juan[28] M*ari*a Niolu han estimat en lo salt de Ant*oni* Cosseddu Tanca daiñ de dos raers y mitg [de] forment fet de bous domats.[29]

22. *Lay*: var. ant. ratll. «Guisu».
23. *dels*: enteneu *dels danys*.
24. *les veïnes*: lliçó dubtosa, tal vegada «las veínas», si bé a les relacions [17.61] i [17.62] trobem la variant amb *-es*.
25. Aquesta relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.
26. Segueix, «Lo», ratllat.
27. *15*: var. ant. «14».
28. *Juan*: var. ant. «Ant[oni]».
29. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[29]

Die 16

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia a reveure son cavaill a las nou per las deu hores del p*rese*nt die, que se troba mort en S*an*t Julià.

[30]

Die 17

Ant*oni* Joseph Calvo, ab Gal·lu, ent*ima* un juhu [que] li falta de Cugutzu.[30]

[31]

Die 21

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Lay, ent*ima* als b*arrance*ls un bou [que] li falta de son salt.[31]

[32]

Die 23

Ant*oni* Longu, ab Bardino, ent*ima* lo juhu [que] li falta de Cugutzu.

[33]

Die 24

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Lay, ent*ima* las dietas del bou. Los b*arrance*ls lo ent*íman* a prendre-lo, que és enmitg dels bous de Gaví Pinna.

[34]

Die 25

Ant*oni* Masia, ab Lay, ent*ima* un bou malalt [que] li falta de Nurague Bianco y la buda[32] presa de sa pinnetta. Los b*arrance*ls fan op*osici*ó.

[35]

Die 25

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Gal·lu, ent*ima* un marró nou [que] li han pres de son salt de la Cuberciada.[33]

[36]

Die 26

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Lay, ent*ima* que, per quant sercat lo bou enmitg de los de Gaví Pinna no se troba, a més de las dietas, també los desvios.[34]

[f. 2*v*]

[37]

Die 27 d*esem*bre

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* al mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco [que] vaya a prendre-se son bou, que és enmitg de los de Gaví Pinna; dit Bianco fa op*osició*.

30. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
31. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.
32. *buda*: 'boga', per a fer canyissos i altres atuells (veg. DCA, *a. v.*).
33. Llegiu *Cubertxada*, solució fonètica del topònim *Coberxada*, avui [kubaɫˈt͡ʃara] (Caria, 1993*a*, p. 99).
34. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.

[38]

Die 27 d*esem*bre

Andria Nieddu, ab Bardino, ent*ima* un juhu [que] li falta de Cugutzu.

[39]

Die 28

Agustí Màsala, ab Gal·lu, ent*ima* un juhu [que] li falta de la viña de Calabona.

[40]

Die 30

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Manca a chobar y travar[35] los bous.

[41]

Die 31

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* al mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco [que] vaya a prendre-se son bou, que és en S*an*t Quirigo; y d*i*t Bianco diu [que] ha embiat per si és o no lo seu.

[42]

Die p*rime*r gener 1768

Antoni Pinna Còntene, ab Bardino, ent*ima* un bou blanch coimutzu[36] [que] li han pres chobat de Cugutzu.

[43]

Die 2

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Masia [que] se prenga lo bou [que] té mort en lo salt de Ferricioni en la Segada.

[44]

Die 5

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Lay, ent*ima* 20 matas de gard[37] y daiñ de sarment de sa viña de l'Argilera.[38]

[45]

Die 6

Andria Tanca, ab Gal·lu, ent*ima* vuit cortinas[39] de oliva [que] li han pres de sa viña de Pòlliri; y lo die 7, ab Guisu, los b*arrance*ls fan op*sici*ó.

35. *chobar y travar*: 'lligar dos bous pel coll' i 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou', respectivament (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).

36. *coimutzu*: 'escuat; amb la cua tallada o escapçada', del log. *coa* [ˈkɔa] 'cua' i *muzzu* [ˈmut͡su] 'tallat, escapçat' (DSIPL, *s. v. coimutzu*). Cf. «origimuzzu» 'amb una orella escapçada' a [19.65] i «bou vermeill corrimuchat» 'amb les banyes escapçades' a [16.5]. Per al vocabulari de les característiques físiques d'identificació de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

37. *gard*: variant fonètica per *card*, que trobem a la relació [17.49]. Per al canvi *card* > *gard*, veg. *card* a § 2.III.3. «Noms de les hortalisses i els llegums», i cf. Bosch (2009, p. 273-274) i (2002, p. 143).

38. Ms. «Largilera». Per altra banda, la relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.

39. *cortina*: podria ser una variant de *quartana* 'mesura d'olives de 50 quilons' (DCA, *a. v.*). En alg. mod. trobem conservat *cortina* 'íd.', «teixit que tapa una finestra, una porta, un llit» (DCA, *a. v.*), d'on la nostra lliçó *cortina* podria remetre a 'xarxa per a collir les olives' (cf. l'alg. *reda* al DCA, aplicat a 'xarxa de pesca').

[46]

Die 7

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* M*ari*a Craba [que] cuyde dels bous que té flachs, puix si se malògran van per son compte.

[47]

Die 7

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* M*ari*a Carboni a chobar y travar la chobba.

[48]

Die 17

Ant*oni* Igñàs Cadeddu, ab Bardino, ent*ima* un juali fornit del salt de la Jorba.

[49]

Die 18

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Lay, ent*ima* quinze matas de card.[40]

[50]

Die 27

Ant*oni* Pinna, ab Guisu, ent*ima* un bou [que] li falta del salt de Baida Santos.

[51]

Die 28

Antiogo Melis, ab Lay, encarrega lo daiñ [que] li han encarregat a[41] Salvador Camarada, qui fa op*sici*ó.

[52]

Die 28

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia [que] cuyde del bou negre [que] té fadigat, puix va per son compte.

[53]

Die 31

Ant*oni* Igñàs Delriu, ab Lay, ent*ima* a veure daiñ en sa viña. Los b*arrance*ls lo encarrègan a Salvador Cossu, qui fa op*sici*ó.

[f. 3*r*]

[54]

Die 31 gener

M*e*stre Ant*oni* Diego Idili, ab Gal·lu, ent*ima* a veure daiñ en sa viña de S*an*t Julià y que li tanquen los porteills [que] li han obbert en ella; altram*en*t, los tanca a gastos de eills.

40. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.
41. *[que] li han encarregat a*: var. ant. «de».

[55]

Die p*rim*er feb*r*er

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Guisu, ent*ima* a veure daiñ en son salt de la Coberciada. Los b*arrance*ls lo encarrègan a Pau Ant*oni* Tedde.

[56]

Die p*rim*er

Pere Casu y Juan M*ari*a Niolu han estimat en la viña de Ant*oni* Igñàs Delriu daiñ de tres enfirquiduras de pera, que éran de un aiñ, talladas, avaloradas en quatre reals la una; y de una daena de lli fet de bous domats.[42]

[57]

Die p*rim*er feb*r*er

Pere Casu y Juan M*ari*a Niolu han estimat en lo salt de Ant*oni* Llorens Corbia daiñ de sinc mesuras de forment fet de bous domats.

[58]

Die 2

Los b*arrance*ls, ab Guisu, encarrègan lo daiñ de Ant*oni* Llorens Corbia a Ant*oni* Uda y a Pau Ant*oni* Tedde, qui fa op*osici*ó.

[59]

Die 2 feb*r*er

Los b*arrance*ls, ab Gal·lu, ent*íman* a Ant*oni* Porcu un bou vargio[43] vermeill [que] li falta del Prado.

[60]

Die 3

Los b*arrance*ls, ab Guisu, encarrègan lo daiñ de Ant*oni* Igñàs Delriu a Sebastià Cosseddu,[44] qui fa op*osici*ó.

[61]

Die 3

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Sotgiu, r*evere*nt Joseph Crasta, Salvador Cosseddu, Andria Sanna y Luiz Otgianu a tancar y reveure sas viñas de Ungias; altram*en*t, ni se lis pagarà los daiñs en ellas y seran responsables de los que ocasionaran en les circumveïnes.

[62]

Die 3

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Miq*ue*l Marras, Theresa Sassu, Sicília Loria y Joseph Igñàs Dettori a tancar y reveure sas viñas del Fangal y Ungias; altram*en*t, ni se lis pagarà los daiñs en ellias[45] y[46] seran responsables de los que ocasionaran en les circunveïnes.

42. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

43. *vargio*: llegiu *varju* 'de colors variats', del log. *barzu* ['bardʑu] (DES, *s. v. variu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

44. *Sebastià Cosseddu*: repetit a l'original, si bé la primera lliçó —poc clara— fou parcialment corregida damunt d'una var. ant. il·legible «S[alvador?] Cosseddu».

45. Llegiu *ellas*, com figura en la relació anterior.

46. *y*: var. ant. «ni», correcció que fa que la conjunció de la seqüència inicial *ni* sobti sintàcticament —que potser caldria canviar per la negació *no*—, si bé en la relació anterior trobem el mateix tipus de construcció.

[63]

Die 5

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Pinna a chobar y travar lo bou foraster y que per tot lo p*rese*nt die entregue lo bollettí del bou que li falta, qual ent*ima* no se és feta encara per trobar-se foras de casa[47] dit Pinna y solam*en*t ha trobat la filla.[48]

[64]

Die 6

Ant*oni* Igñàs Delriu, ab Lay, ent*ima* a veure daiñ en sa viña.[49]

[f. 3*v*]

[65]

Die 8 febrer

M*estr*e Àngel Petreto, ab Bardino, ent*ima* a veure daiñ en sa viña de S*an*t Juan.

[66]

Die 9

Juan M*ari*a Niolu y Pere Casu han estimat en la viña de m*estr*e Àngel M*ari*a Petreto daiñ de vuit mesuras de forment fet, a saber, tres mesuras de cavaills y sinc de bous domats.[50]

[67]

Die 10

Ant*oni* Mula Dedde, ab Lay, ent*ima* tres plantons de prunas de tres ayñs [que] li han pres de sa viña de S*an*ta Anna.

[68]

Die 11

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Pinna Nonis a chobar y travar.

[69]

Die 13

Ant*oni* Igñàs Delriu, ab Gal·lu, ent*ima* a veure daiñ en sa viña.[51]

[70]

Die 13

D*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo, ab Lay, ent*ima* deu barris de sarment pres de dias del jardí y dos dozenas de tarongias de Portugal, una chapetta y sis barris de rama de sa viña de la Conetta.

[71]

Die 14

Pere Casu y Juan M*ari*a Niolu han estimat en la viña de Ant*oni* Igñàs Delriu daiñ de quatre reals en fondos tallats y una daena de lli fet de bous domats.

47. *de casa*: interlineat per la mateixa mà.
48. S'entén que és l'estimador Guisu l'encarregat de la inspecció.
49. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.
50. Les dues darreres relacions foren ratllades conjuntament amb diversos traços esbiaixats.
51. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.

[72]

Die 21

Los b*arrance*ls, ab Guisu,[52] encarrègan lo daiñ de Ant*oni* Igñàs Delriu a Gaví Era.

[73]

Die 21

Ant*oni* Agustí Lodde, ab Gal·lu, ent*ima* a veure daiñ de lli en sa viña.

[74]

Die 27

M*estr*e Àngel M*ari*a Petreto, ab Bardino, ent*ima* a veure daiñ en sa viña.

[75]

Die p*rime*r martz

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Gal·lu, ent*ima* a veure daiñ en son salt de la Coberchada.

[76]

Die p*rime*r martz

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* [que] vaya a retirar lo bou mort enfangat en las isclas de Melay.

[77]

Die 2

Pere Casu y J*ua*n M*ari*a Niolu han estimat en lo salt de Ant*oni* Llorens Corbia daiñ de un raer de forment fet de vacas.

[78]

Die 4

Ant*oni* Llorens Corbia ent*ima*, ab Lay, a veure daiñ en son salt de la Coberchada.

[79]

Die 8

Ant*oni* Murruciulu,[53] ab Guisu, ent*ima* lo cavaill [que] li han pres de sa viña.

[f. 4*r*]

[80]

Die 13 martz

Ant*oni* Joseph Calvo, ab Bardino, ent*ima* un bou vermeill [que] li falta del Prado.

52. *Guisu*: var. ant. «Lay».

53. Llegiu *Murrutxulu*, un *xisto* 'malnom' que trobo altres vegades. Cf. «Murruchulu» a [16.131]. Per a alguns malnoms dels registres editats, veg. n. 54 de la p. 309 dels «Criteris d'edició» dels «Apèndixs».

[81]

Die 13

Pere Casu y Juan M*ari*a Niolu han estimat lo die 6 daiñ en lo salt de Ant*oni* Llorens Corbia de doze embuts [de] forment fet de vacas.

[82]

Die 16

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Joseph Calvo [que] vaya a prendre-se son bou, que és en lo Prado, y lo ent*íman* [que] cuyde del bou vermeill que té fadigat.

[83]

Die 16

Ant*oni* M*ari*a Craba, ab Guisu, ent*ima* lo juhu [que] li falta del Prado.

[84]

Die 20

Ant*oni* Masia, ab Bardino, ent*ima* lo cavaill, [que] li és mort de maltratam*en*t [que] li han fet los lladres que li havían robat.

[85]

Die 20

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Sannia [que] nombre son perito per reveure lo cavaill, a espesas de qui succumbirà.

[86]

Die 23

Ant*oni* Joseph[54] Calvo, ab Gal·lu, ent*ima* a veure daiñ en sa viña de Carrabuffas.

[87]

Die 24

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Longu a chobar y travar los bous.

[88]

Die 25[55]

Ant*oni* Joseph[56] Calvo, ab Bardino, ent*ima* a veure daiñ de bo a bo[57] en sa viña per tot lo sig*üen*t die; altram*en*t, porta estimadors.

[89]

Die 26

Pere Casu y Juan M*ari*a Niolu han estimat en la viña de Ant*oni* Joseph Calvo en Carrabuffas daiñ de sinc mesuras [de] forment, a saber, tres mesuras fet de bous domats y dos mesuras fet de cavaills.

54. Mot quasi il·legible, a causa d'un forat a l'original, que hem completat d'acord amb la relació [17.80] i d'altres.
55. Var. ant. «24».
56. *Antoni Joseph*: corregit damunt una var. ant. il·legible.
57. *de bo a bo*: 'amistosament'.

[90]

Die 26

Ant*oni* Uda, ab Lay, ent*ima* sinc enfirquiduras entre pruna y poma presas de fondo de sa viña.[58]

[91]

Die 3 abril

Ant*oni* Iddao, ab Gal·lu, ent*ima* quatre barris de sarment.

[92]

Die 4 abril

Agustí Saluresu, ab Gal·lu, ent*ima* un giu [que] li falta del Prado.

[93]

Die 4 abril

Ant*oni* Cosseddu Tanca ent*ima* un bou negre que perilla de la trava [que] li han posat los b*arrance*ls.

[94]

Die 5

Ant*oni* Masia, ab Bardino, ent*ima* a veure daiñ de ordi de la viña de Galistro y de sarment de las altras dos[59] viñas.

[95]

Die 6

Juan M*ari*a Niolu y Pere Casu han estimat en la viña de Ant*oni* Masia daiñ de quatre mesuras de ordi messat.

[96]

Die 8

Ant*oni* Iddau, ab Gal·lu, ent*ima* un abre de barracoch [que] li han tallat en sa viña.

[f. 4*v*]

[97]

Die 10 abril

Ant*oni* Cosseddu Tanca, ab Bardino, ent*ima* que li paguen lo bou; altram*en*t, lis corren las diettas.

[98]

Die 11

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Bardino, ent*ima* a veure daiñ de forment en son salt en la Coberciada.

[99]

Die 12

J*ua*n M*ari*a Niolu y Pere Casu han estimat en lo salt de Ant*oni* Llorens Corbia en la Coberciada daiñ de sis mesuras [de] forment de vacas.

58. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
59. A l'original segueix el mot «sas», sobrer.

[100]

Die 12

Los b*arrance*ls, ab Guisu, fan op*osici*ó a la ent*ima* de Ant*oni* Cosseddu Tanca, puix lo bou, si lo vol, és en la Taulera.

[101]

Die 12

Los b*arrance*ls, ab Lay, encarrègan lo daiñ de Ant*oni* Llorens Corbia a Salvador Mannu y a Caietano Morittu, qui fa op*osici*ó.

[102]

Die 19

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a[60] Ant*oni* M*ari*a Craba a chobar y travar los bous.

[103]

Die 20

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Masia [que] cuyde del bou negre fadigat, puix va per son compte.

[104]

Die 23

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia a chobar y travar los bous.

[105]

Die 26

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Agustí Màsala y, ab Guisu, a Ant*oni* Pinna a chobar y travar los bous forasters.

[106]

Die 27

Agustí Màsala, ab Gal·lu, ent*ima* lo juhu [que] li falta de Cugutzu.

[107]

Die 28

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Antoni Masia y a Ant*oni* Longu a chobar y travar los bous; y lo mateix, ab Guisu, a Ant*oni* M*ari*a Carboni.

[108]

Die 29

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Gal·lu, ent*ima* a tancar-li lo porteill [que] li han obbert en sa viña; altrament, lo tanca a gastos de la Barranceleria.[61]

60. *entíman a*: corregit damunt la var. ant. «encar[règan]».
61. La relació fou ratllada amb cinc traços esbiaixats.

[109]

Die 30

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Agustí Màsala a chobar y travar los bous que són en Cugutzu.

[110]

Die 30

M*est*re Ant*oni* Agustí Lodde, ab Gal·lu, ent*ima* que llevin las travas y chobas posadas als seus bous.

[111]

Die p*rime*r maig

Agustí Guilleri, ab Guisu, ent*ima* lo cavaill [que] li han pres del bevedor.

[112]

Die 2

Antònia Demontis, ab Lay, ent*ima* tot lo sarment [que] li han pres de sa viña.

[113]

Die 3

D*o*n Ant*oni* M*ari*a Marcel·lo, ab Lay, ent*ima* tres mesinas y dos portadoras [que] li han pres de la casa de la viña.

[f. 5*r*]

[114]

Die 8 maig

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia a chobar y travar los bous.

[115]

Die 9

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Longu a chobar y travar los bous.

[116]

Die 10

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia a chobar y travar los bous.

[117]

Die 12

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* a veure daiñ en son salt.

[118]

Die 13

Juan M*ari*a Niolu y Pere Casu han estimat en lo salt de Ant*oni* Joseph Pinna de Ant*oni* Judas[62] daiñ de tres mesuras de favas robadas.[63]

62. *Antoni Joseph Pinna* és el propietari o arrendatari del *salt*, anomenat *salt de Antoni Judas* (cf. la relació [17.127]).
63. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[119]

Die 13

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Agustí Til·loca [que] cuyde del juhu, que és a càrrech seu per haver-li llevat la trava; y dit Til·loca fa op*osici*ó.

[120]

Die 13

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Bardino, ent*ima* daiñ de favas y bísol de sa viña.

[121]

Die 17

Ant*oni* Masia, ab Bardino, ent*ima* a veure daiñ de fava y bísol en sa viña de Galistro.

[122]

Die 18

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia a chobar y travar los bous.

[123]

Die 18

Pere Casu y Juan M*ari*a Niolu han estimat en la viña de Ant*oni* Masia en la Argilera daiñ de[64] deu embuts de fava y dos embuts de bísol robats.

[124]

Die 18

Pere Casu y Juan M*ari*a Niolu han estimat en lo salt de Andria Baya dayñ de[65] sinch mesuras y mitgia de favas robadas.[66]

[125]

Die 19

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* M*ari*a Craba [que] vaya a Íttiri per retirar-se son bou.

[126]

Die 20

Ant*oni* Maria[67] Roggio, ab Gal·lu, ent*ima* lo cavaill [que] falta de la tanca de Angioy.

[127]

Die 20

Juan M*ari*a Niolu y Pere Casu han estimat en lo salt de Ant*oni* Joseph Pinna de Ant*oni* Judas[68] daiñ de doze embuts de fava empolica[da][69] robada.[70]

64. A l'original segueix una segona prep. «de», sobrera.
65. A l'original hi ha dos cops «de», el primer subratllat, és a dir, desestimat.
66. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
67. *Maria*: corregit damunt la var. ant. «Masia».
68. Veg. la relació [17.118].
69. *empolica[da]*: probablement és una deformació de *embolicada* [ambuɾiˈkaɾa] per a 'formant tavelles, embeinada' (cf., al DCA, *embolicar* 'íd.'), amb interferència del sardisme de l'alg. mod. *espoligat* [aspuɾiˈɣat] 'pelat, estavellat', un adj. que registrem aplicat a la fruita i als llegums, i també a les ametlles (DCA, *s. v. espoligar* i *espoligat*; Bosch i Sanna, 1996, p. 35; Bosch, 2002, p. 154). Tanmateix, atesa la lliçó escapçada, no podem descartar «empolica[da]» per *espoligada*, inadvertidament.
70. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

[128]

Die 20

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* a veure daiñ de fava en son salt.

[f. 5*v*]

[129]

Die 22 maig

Ant*oni* Gal·lu, ab Guisu, ent*ima* tot lo sarment de sa viña.

[130]

Die 23

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Agustí Màsala a chobar y travar los bous y a Ant*oni* Pinna Còntene a chobar y travar los bous.

[131]

Die 28

Antiogo Melis, ab Lay, ent*ima* que si los bous períllan per las travas posadas dels b*arrance*ls, van per compte de eills.

[132][71]

Dia 29 maig

Ant*oni* M*ari*a Carboni, ab Lai, int*ima* als b*arrancel*s dos barris de ordi.

[133]

Die 2 giuñ

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Gal·lu, int*ima* als b*arrancel*s daiñ de fava en Aruni.[72]

[134]

Die 3

Pere Casu y Juan M*ari*a Niolu[73] han estimat en lo salt de Oruni de Ant*oni* Joseph Pinna daiñ de nou embuts de fava[74] robada.

[135]

Die 4

M*est*re Ant*oni* Filip Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* set barris [de] sarment de sa viña al Caragol.

[136]

Die 4

Ant*oni* Cosseddu Menor ent*ima* daiñ de fava en son salt.

71. Aquesta relació i la següent són d'una altra mà.
72. *Aruni*: variant fonètica amb dissimilació per *Oruni*, lliçó que trobem a la relació següent. Cal tenir en compte que les dues relacions són de mans diferents, com apuntàvem a la nota anterior. Cf. «Oruni» a [15.61].
73. *Juan Maria Niolu*: var. ant. ratll. «Ant. Cosseddu».
74. *nou embuts de fava*: interlineat, damunt una var. ant. ratll. il·legible. A més, trobem «de fava» repetit.

[137]

Die 4

Juan M*ari*a Niolu y Ant*oni* Cosseddu Tanca han estimat en lo salt de Ant*oni* Cosseddu Petit daiñ de vint embuts [de] fava robada.

[138]

Die 5

Agustí Màsala, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de bísol en sa viña de S*an*ta Anna.

[139]

Die 5

Ant*oni* Usay, ab Guisu,[75] ent*ima* daiñ de fava en son narboni.

[140]

Die 5

Antiogo Melis, ab Lay, ent*ima* a veure daiñ de fava en Serraona.[76]

[141]

Die 6

Pere Casu y Juan M*ari*a Niolu han estimat en lo salt de Antiogo Melis en Serraona daiñ de una mesura de fava robada.[77]

[142]

Dit die

Juan M*ari*a Niolu y Ant*oni* Cosseddu Tanca han estimat en lo salt, o sia narboni, de Antoni Usay doze embuts de fava robada.

[143]

Dit die

Dits Niolu y Tanca han estimat en la viña de Agustí Màsala una mesura de bísol dolz robat.

[f. 6*r*]

[144]

Die 8 juiñ

Ant*oni* Uda, ab Gal·lu, ent*ima* una biga y sis fexios de caña [que] li han pres de sa viña en Salondra.[78]

[145]

Die 9

M*est*re Ant*oni* Ibbado, ab Gal·lu, ent*ima* sis barris [de] sarment y un barri de rabbassó de sa viña en Carrabuf*as*. Los b*arrance*ls, ab Lay, fan op*osici*ó.

75. *ab Guisu*: interlineat.
76. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
77. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
78. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

[146]

Die 9

Ant*oni* Mura, ab Bardino, ent*ima* sinc abres de amel·las de sa viña en Pòlliri.

[147]

Die 12

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* un abre de poma de sa viña en Vessus y dos jualis fornits presos de son salt. Los b*arrance*ls, ab Lay, fan op*osició* y lo ent*íman* a chobar y travar los bous.

[148]

Die 13

Ant*oni* Gaví Gangali, ab Gal·lu, ent*ima* dos mannas [de] forment de son narboni.

[149]

Die 13

M*est*re Ant*oni* Cano, ab Bardino, ent*ima* dos abres de pruna primarenca.

[150]

Die 14

M*est*re Ant*oni* Cano, ab Bardino, ent*ima* dos abres de barracoch.

[151]

Die 15

Ant*oni* Ruggiu, ab Guisu, ent*ima* dos abres de pomas del Corpus y daiñ de sarment.

[152]

Die 17

Anna M*ari*a Spanedda, ab Bardino, ent*ima* set barris de sarment de sa viña en la Escaletta; de la de Vessus, quatre abres de poma del Corpus, hu de pruna primarenca y quatre barris de sarment.

[153]

Die 17

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia [que] cuyde de son juhu, que està morint de mal.

[154]

Die 18

Ant*oni* Masia, ab Lay, ent*ima* doze mannas [de] forment de son salt.

[155]

Die 18

Ant*oni* Igñàs[79] Delriu, ab Lay, ent*ima* daiñ de barracoch y pruna primarenca.[80]

79. *Igñàs*: la solució gràfica abona una realització [iˈɲas], com en alg. mod.
80. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

[156]

Die 19

M*est*re Ant*oni* Felip Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* un abre de barracoch de sa viña del Caragol.

[157]

Die 19

Ant*oni* Maria Marrosu, ab Gal·lu, ent*ima* onze mannas de forment de son narboni.

[158]

Die 19

R*ever*ent Ant*oni* Agustí Urgias, ab Bardino, ent*ima* tres abres de poma del Corpus y lo abre de la móra que li han desfullat.

[159]

Die 19

Ant*oni* Joseph Demontis, ab Bardino, ent*ima* un bou que li han deston*to*nat[81] en Badu Calaresu.

[160]

Die 19

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Demontis que porti lo bou per fer la deguda revista.

[161]

Die 20

Ant*oni* Pala, ab Gal·lu, ent*ima* set mannas [de] forment de son narboni.

[162]

Die 20

Ant*oni* Spada ent*ima* a veure daiñ en son salt de la Giaga.

[f. 6*v*]

[163]

Die 21 juiñ

M*est*re Ant*oni* Diego Idili, ab Gal·lu, ent*ima* dos abres de barracoch y hu de pruna primarenca de sa viña en S*an*t Julià.[82]

[164]

Die 21

Juan M*ar*ia Niolu y Ant*oni* Cosseddu Tanca han estimat en lo salt de Antoni Spada en la Giaga daiñ de tres mesuras [de] forment fet de cabras.

81. *destontonat*: variant, amb canvi de prefix, de *estontonat* 'estabornit'.
82. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.

[165]

Die 21

Antiogo Melis, ab Guisu, ent*ima* un barri [de] forment, altre de ordi, una rebbelletta, una castaña y una rustalla [que] li han pres de son salt.[83]

[166]

Die 21

M*est*re Ant*oni* Cano, ab Bardino, ent*ima* daiñ de siuró en sa viña de S*an*t Julià.

[167]

Die 21

Ant*oni* Diego Pala, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de pruna primarenca y un abre de pera camusina de la viña de las Mongias Brinchis.

[168]

Die 22

Ant*oni* Juan Fadda, ab Bardino, ent*ima* daiñ de pruna primarenca y francesa de sa viña en Vessus y un abre de barracoch de sa viña en Pòlliri.[84]

[169]

Die 22

Ant*oni* Mula Arittu, ab Lay, ent*ima* tres abres de pruna primarenca y hu de poma farinata.

[170]

Die 23

Antoni Sanna, ab Bardino, ent*ima* la ropilla [que] li han pres de son salt.

[171]

Die 23

Ant*oni* Igñas Cano, ab Guisu, ent*ima* tres mannas de ordi.

[172]

Die 23

Ant*oni* Cano Niolu, ab Bardino, ent*ima* la baldissa cremada y un abre de barracoch de sa viña en lo Caragol y daiñ de sarment de la de S*an*t Julià.

[173]

Die 23

Ant*oni* Llorens Alivesi, ab Bardino, ent*ima* daiñ de figa bufal de sa viña en Cala Bona.

[174]

Die 23

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Pinna a chobar y travar los bous.

83. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.
84. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[175]

Die 26

Ant*oni* Masia, ab Bardino, ent*ima* daiñ de pruna de sa viña en la Argilera.

[176]

Die 27

Ant*oni* Gaví Corbia, ab Lay, ent*ima* tres mannas [de] forment presas de la viña de Ant*oni* Barballà.

[177]

Die 28

Agustí Pilo, ab Lay, ent*ima* daiñ de figas y dos barris de sarment.

[178]

Die 29

Andria Tanca, ab Gal·lu, ent*ima* un abre de barracoch.

[179]

Die 29

Ant*oni* Cosseddu Menor, ab Guisu, ent*ima* un bou y daiñ de poma. Los b*arrance*ls lo ent*íman* a que per tot lo p*rese*nt die entregue lo bollettí.

[f. 7*r*]

[180]

Die 29 juiñ

M*est*re Àngel M*ari*a Petreto, ab Bardino, ent*ima* la pallia [que] li han pres de sa viña. Los b*arrance*ls, ab Guisu, lo die 30 fan op*osici*ó.

[181]

Die 29

M*est*re Ant*oni* Agustí Lodde, ab Bardino, ent*ima* a veure daiñ de form*en*t en son salt.

[182]

Die 29

Ant*oni* Masia, ab Bardino, ent*ima* daiñ de pruna francesa, poma, pera camusina y de figa de S*an*t Juan de sa viña.

[183]

Die primer juliol

Ant*oni* Uda, ab Bardino, ent*ima* dos abres de barracoch, dos de poma y u de perengiñ.[85]

[184]

Die p*rime*r

M*est*re Ant*oni* Agustí Lodde, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de poma y de sarment.

85. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats.

[185]

Die p*rime*r

Ant*oni* Cosseddu Tanca y Juan M*ari*a Niolu han estimat en lo salt de Ant*oni* Agustí Lodde daiñ de una mesura de forment mengiat de vacas.

[186]

Die 2

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Pinna Còntene a chobar y travar los bous.

[187]

Die 2

Ant*oni* Cosseddu Tanca, ab Guisu, ent*ima* daiñ de poma.

[188]

Die 5

M*es*tre Ant*oni* Baïngio Cossu, ab Guisu, ent*ima* daiñ de figas.

[189]

Die 6

Ant*oni* Cosseddu Petit, ab Bardino, ent*ima* las dietas del bou.

[190]

Die 8

Ant*oni* Màsala, ab Bardino, ent*ima* vuit mannas [de] forment y un marró prestat de la viña de l'Archypreste en Pòlliri.

[191]

Die 8

Lo r*ever*ent degà Ant*oni* Spanedda, ab Lay, ent*ima* dos abres de mela piveri, hu de pruna llimonenca y daiñ de figa.

[192]

Die 8

Ant*oni* Juan Fadda, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de figa bufal de sa viña de Carrabufas.[86]

[193]

Die 9

Ant*oni* Joseph Calvo, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de forment de sa viña en Carrabuffas.

[194]

Die 10

Andria Sanna, ab Gal·lu, ent*ima* deu barris de sarment y daiñ de pera camusina y de figas de sa viña.

86. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[195]

Die 10

Andria Baya, ab Lay, ent*ima* lo juhu [que] li falta de la tanca de Vessus.

[196]

Die 11

Agustina Urgias, ab Bardino, ent*ima* daiñ de figas y de poma napolitana de sa viña en S*an*t Agustí Veill.

[f. 7*v*]

[197]

Die 12 juliol

Ant*oni* M*ar*ia Roggio, ab Bardino, ent*ima* daiñ de pruna y figa de sa viña.

[198]

Die 12

Ant*oni* Mula Arittu, ab Bardino, ent*ima* dos abres de pera de sa viña en Vessus.

[199]

Die 12

Ant*oni* Pisanu, ab Guisu, ent*ima* daiñ de amel·las y de prunas francesa y roggial.

[200]

Die 12

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Andria Baya que si vol lo juhu vaya, que és en Castillas; y, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia a chobar y travar los bous.

[201]

Die 13

R*ever*ent Ant*oni* Agustí Urgias, ab Lay, ent*ima* vuit abres de pruna francesa y daiñ de figas.

[202]

Die 13

Ant*oni* Cano Niolu, ab Lay, ent*ima* tres abres de pera camusina y daiñ de pruna francesa de la viña del Caragol y daiñ de sarment de la de S*an*t Julià.

[203]

Die 14

Ant*oni* Uda, ab Lay, ent*ima* dos abres de figa, vint-y-tres de pruna llimonenca, sinc de pruna francesa y quatre barris de sarment.[87]

[204]

Die 14

D*o*n Antiogo Arcayna, ab Lay, ent*ima* quatre barris [de] sarment y un abre de pruna francesa, del que li han tallat un bras, en sa viña de Carrabuffas.

87. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats.

[205]

Die 14

M*es*tre Ant*oni* Cano, ab Lay, ent*ima* daiñ de figa y un bras de l'abre tallat.

[206]

Die 15

Agustí Saluresu, ab Bardino, ent*ima* sinc mannas [de] forment de la viña de Pala.

[207]

Die 15

M*est*re Ant*oni* Llorens Alivesi, ab Bardino, ent*ima* dos abres de pera camusina.

[208]

Die 15

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Longu a chobar y travar los bous.

[209]

Die 16

Ant*oni* Masia, ab Bardino, ent*ima* dain de pera camusina y de pruna llimonenca de sa viña de la casa.

[210]

Die 16

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* M*ari*a Craba a chobar y travar los bous.

[211]

Die 16

Ant*oni* Longu, ab Bardino, ent*ima* un bou úrpinu[88] [que] li manca de la Custòdia.

[212]

Die 16

Antiogo Melis, ab Bardino, ent*ima* un barri [de] sarment y un altre de rabassons pres de sa viña.[89]

[213]

Die 16

Ant*oni* Cosseddu Tanca, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de sarment, de pruna francesa, de pera camusina y de figa.

[f. 8*r*]

[214]

Die 17 juliol

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Longu a que se retire lo bou que és en la Giaga.

88. *úrpinu*: 'del color de la guineu', 'blanc amb taques roges', del log. *gúrpinu* ← *gurpe* 'guineu' (DES, *s. v. gúrpe*; DSIPL, *s. v. gúrpinu, gurpínu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

89. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[215]

Die 18

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* M*ari*a Craba a chobar y travar los bous; y, ab Guisu, a Antoni Masia [que] cuyde del bou vermeill escurigosu[90] que té fadigat.

[216]

Die 18

Ant*oni* M*ari*a Roggio, ab Bardino, ent*ima* daiñ de figa y de pruna de sa viña.

[217]

Die 18

Ant*oni* Murru, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de llavor de lli y tres barris [de] sarment de sa viña en Pòlliri.

[218]

Die 19

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Agustí Màsala a chobar y travar los bous.

[219]

Die 20

M*es*tre Ant*oni* Felip Pinna, ab Bardino, ent*ima* daiñ de pera ula y brutaybona de sa viña.

[220]

Die 20

Alonsu[91] Ortu, ab Gal·lu, ent*ima* dos abres de pera de Muntou.

[221]

Die 21

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Nonis [que] retire lo bou que té mort en Casasea.

[222]

Die 22

Ant*oni* Nonis, ab Guisu, ent*ima* que, sensa pregiuïzi de son dret, vàyan a fer revista del bou mort, que no sap si és sou, pues és escorgiat sens peus.

[223]

Die 22

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Nonis [que] se retire lo bou que és mort en lo Portal; y d*i*t Nonis fa op*osici*ó.

[224]

Die 21 [*sic*]

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Masia a chobar y travar los tres bous.

90. *escurigosu*: 'fosc'. Cf. l'alg. mod. *escurigós* [askuri'ɣos] < log. *iscurigosu* 'fosc' ← *iscuru* (DES, *s. v. iskúru*; DSIPL, *s. v. iscurigosu*). El DCA registra *obscurigar* i *obscurigor*. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

91. *Alonsu*: lliçó dubtosa, ja que hi ha un bocinet de paper foradat; també podria ser «Alonso».

[225]

Die 22

Ant*oni* Juan Fadda, ab Bardino, ent*ima* daiñ de pruna primarenca y francesa de sa viña.[92]

[226]

Die 22

Ant*oni* Pinna, ab Bardino, ent*ima* un bou [que] li falta de la Custòdia.

[227]

Die 22

R*ever*ent Ant*oni* Agustí Urgias, ab Lay, ent*ima* un abre de poma y daiñ de pera de Muntou.

[228]

Die 22

Relàtan Ant*oni* Zirone y Luis Morittu, revisors, qualm*en*t reconegut un bou mort que han trobat en lo Portal, de instància de Ant*oni* Nonis, lo tròban sens cap, sens cuiro y sens interiors, fet a quarters, cuya carn en la part de la ruñonada és ya contaminada y verda; y, per tant, lo giudícan mort de mal.

[229]

Die 23

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* M*ari*a Craba a chobar y travar los bous.

[230]

Die 23

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de pera bergamota y de pera de Muntou ab rampons tallats.

[f. 8*v*]

[231]

Die 24 juliol

Ant*oni* Sanna, ab Bardino, ent*ima* 25 sýndias y una rustalla presa de sa viña.

[232]

Die 24

D*o*n Antiogo Arcayna, ab Bardino, ent*ima* un abre de pera brutaybona, dos de pera saïna y altre de prunas de sa viña en S*an*t Julià.

[233]

Die 24

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Gal·lu, ent*ima* un abre de pera sarpentina de sa viña en Vessus.[93]

92. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
93. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[234]

Die 25

M*estr*e Andria Tosel·lo, ab Lay, ent*ima* daiñ de pera de sa viña.[94]

[235]

Die 25

Ant*oni* Iddau, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de pera de Muntou.

[236]

Die 25

Ant*oni* Maria Craba, ab Guisu, ent*ima* lo juhu.

[237]

Die 25

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* M*ari*a Craba que si vol lo juhu vaya, que és en las Concias.

[238]

Die 25

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia y a Ant*oni* Pinna Còntene a chobar y travar los bous.

[239]

Die 30

Anna M*ari*a Spanedda, ab Lay, ent*ima* dos abres de pera de Muntou.

[240]

Die 31

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Lay, ent*ima* un abre de pera fattaciu y altre de Muntou.[95]

[241]

Die 31

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* M*ari*a Craba a chobar y travar los bous.

[242]

Die 2 agost

R*ever*ent Ant*oni* Agustí Urgias, ab Lay, ent*ima* sinc abres de pera de Muntou y daiñ de pruna bruñola y 164 budronis de muscateill, sens pregiudici de maggior partida, per quant encara la està contant.

[243]

Die 2

Ant*oni* Longu, ab Bardino, ent*ima* las dietas del juhu.

94. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.
95. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[244]

Die 2

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* M*ari*a Craba [que] se cuyde lo cavaill que té fadigat y caresat,[96] puix va per son compte.

[245]

Die 3

M*es*tre Ant*oni* Cano, ab Bardino, ent*ima* un abre de pera bergamota, altre del cor madur y daiñ de pera de Muntou.

[246]

Die 3

D*o*n Antiogo Arcayna, ab Bardino, ent*ima* un abre de pera de Muntou y tres barris de sarment de sa viña en Carrabuffas.

[247]

Die 4

M*agistra*t r*evere*nt degà Ant*oni* Spanedda, ab Bardino, ent*ima* 40 budronis [de] muscateill de sa viña del Fangal.

[f. 9*r*]

[248]

Die 4 agost

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* un abre de pera francesa de sa viña en Vessus.

[249]

Die 5

Ant*oni* Iddao, ab Gal·lu, ent*ima* 18 síndias y daiñ de pera bergamota y del cor madur.

[250]

Die 7

M*es*tre Ant*oni* Cano, ab Bardino, ent*ima* daiñ de pera francesa y pruna bruñola.

[251]

Die 7

R*evere*nt Ant*oni* Cano, ab Bardino, ent*ima* 19 embuts de amel·las de sa viña en la Escaletta.

[252]

Die 8

Ant*oni* Mula Arittu, ab Guisu, ent*ima* 47 síndias y un abre de pera plana.

96. *caresat*: llegiu *carassat* 'amb les ulleres posades (quan l'animal ha de voltar la sínia)' (cf. DCA, *s. v. carassa*).

[253]

Die 8

Ant*oni* Igñàs Scanu, ab Gal·lu, ent*ima* un bou cano faciat[97] [que] li falta de la Custòdia.

[254]

Die 8

Ant*oni* Tedde, ab Gal·lu, ent*ima* dos abres de pruna bruñola de sa viña en Pòlliri.

[255]

Die 8

Ant*oni* Iddau, ab Gal·lu, ent*ima* 12 síndias y daiñ de pera barbiquina de sa viña.

[256]

Die 8

Los b*arrance*ls, ab Guisu, han ent*imat* lo die 6 a Ant*oni* Joseph Pinna a chobar y travar los bous; y d*i*t Pinna los ent*ima* que portin lo juhu en la Comunitat per dit effecte.[98]

[257]

Die 8

Los b*arrance*ls, ab Guisu, han ent*imat* a Ant*oni* Joseph Pinna lo die 6 [que] cuyde del bou vermeill espanu[99] que té fadigat; y d*i*t Pinna fa op*osici*ó.

[258]

Die 8

Los b*arrance*ls, ab Lay, han ent*imat* lo die 6 a Ant*oni* Masia que se tinga conte lo bou negre corribaxu,[100] que és molt flac, puix va per son compte.

[259]

Die 8

Los b*arrance*ls, ab Lay, han ent*imat* lo die 6 a Agustí Màsala a chobar y travar los bous.

[260]

Die 8

Ant*oni* Juan Fadda, ab Lay, ha ent*imat* lo die 6 daiñ de peras raginal y de Muntou.[101]

[261]

Die 8

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Guisu, ent*ima* 70 budronis de muscateill.

97. *cano faciat*: a partir de *canu* 'gris fosc, cendra', que cal cf. amb el camp. *boi canudu* (DUSI, *s. v. boi*) i el log. *bòe canu* 'íd.' (DES, *s. v. kánu*; DSIPL, *s. v. canu*), i de *fatxat* [fa'ʧat] 'amb una clapa blanca al morro o al front' (DSIPL, *s. v. facciádu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

98. *dit effecte*: lliçó dubtosa, a causa de la tinta correguda.

99. *vermeill espanu*: 'vermell clar'. Cf. el camp. *boi spanu* i *boi scrosu spanu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe ispanu* (DES, *s. v. ispánu*; DSIPL, *s. v. ispanu*; Wagner, 1996, p. 225). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

100. *corribaxu*: 'amb les banyes abaixades o curtes', a partir del log. *corru* 'banya' i *baxu* 'baix'. Cf. «bou corrimuchat» 'amb les banyes escapçades' a [16.5] i «bou corrilanzinu» 'amb les bayes primes' ([16.38]). Per al vocabulari de les característiques físiques d'identificació de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

101. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[262]

Die 9

Ant*oni* Pala, ab Guisu, ent*ima* un abre de pera brutaybona, dos de pirasto y 10 budronis [de] rahim.

[263]

Die 10

Ant*oni* Masia, ab Bardino, ent*ima* daiñ de muscateill y de giró en sas viñas de la Argilera.

[264]

Die 10

Ant*oni* Uda, ab Bardino, ent*ima* 110 bud*ron*is [de] rahim, un abre de pera barbiquina y altre [de] saïna.

[265]

Die 10

Agustí Pilo, ab Guisu, ent*ima* 28 budronis entre muscateill y giró.

[266]

Die 10

Ant*oni* Cosseddu Peana, ab Bardino, ent*ima* dos abres de pruna bruñola y daiñ de pomas[102] de sa viña en Càlvia.

[f. 9*v*]

[267]

Die 11 agost

M*est*re Ant*oni* Diego Idili, ab Guisu, ent*ima* daiñ de préssach en sa viña de la Marina.

[268]

Die 11

Ant*oni* Pala, ab Guisu, ent*ima* 55 budronis [de] rahim. Los b*arrance*ls lo encarrègan a Ant*oni* Sanna, junt ab lo daiñ de les viñes veïnes.

[269]

Die 11

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Guisu, ent*ima* 66 budronis [de] rahim de la viña de Malay.[103]

[270]

Die 12

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco ent*ima* 20 budronis [de] rahim de la Argilera.[104]

102. *pomas*: ms. «vimas», probablement per anticipació inadvertida de «viña».
103. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
104. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

[271]

Die 13

Anna M*ari*a Spanedda, ab Gal·lu, ent*ima* un abre de pera francesa, altre de poma colorida, dos de pruna bruñola y vint budronis [de] muscateill[105] de sa viña en Vessus.

[272]

Die 13

Ant*oni* Caria, ab Lay, ent*ima* 66 budronis entre muscateill y giró de sa viña.

[273]

Die 14

Ant*oni* Diego Pala, ab Gal·lu, ent*ima* 44 síndias y 63 bud*roni*s de muscateill de la viña de Brincis.[106]

[274]

Die 15

M*es*tre Ant*oni* Cano, ab Bardino, ent*ima* 25 budronis [de] giró y un abre de pera barbiquina.

[275]

Die 15

M*es*tre Ant*oni* Ibbadu, ab Gal·lu, ent*ima* 22 bud*roni*s de giró.

[276]

Die 15

R*ever*ent Ant*oni* Agustí Urgias, ab Lay, ent*ima* 150 bud*roni*s de muscateill.

[277]

Die 15

Ant*oni* Igñàs Delriu, ab Lay, ent*ima* 80 bud*roni*s entre giró y muscateill y dos abres de pera.[107]

[278]

Die 16

Ant*oni* Pugnetta, ab Lay, ent*ima* 110 bud*roni*s [de] rahim de sa viña en la Escaletta.

[279]

Die 21

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Agustí Màsala a chobar y travar los bous.

[280]

Die 21

Ant*oni* Joseph Calvo, ab Lay, ent*ima* lo cavaill que li han escuat; y los b*arrance*ls entíman a fer revista del cavaill.

105. *muscateill*: interlineat; var. ant. «rahim».

106. *Brincis*: lliçó dubtosa. Cf., però, les relacions [17.167] i [17.294], on llegim «la viña de las Mongias Brinchis» i «las dos viñas de las Mongies Brincis», respectivament, que cal llegir amb africada prepalatal [t͡ʃ].

107. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

[281]

Die 21

Anna M*ari*a Spanedda, ab Lay, ent*ima* 120 bud*roni*s de rahim y dos barris [de] sarment de sa viña en Vessus.

[282]

Die 23

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Agustí Màsala a chobar y travar los bous.

[283]

Die 23

Antoni Ruggiu, ab Lay, ent*ima* 85 budronis entre muscateill y giró.

[284]

Die 25

Ant*oni* Cosseddu Tanaca, ab Gal·lu, ent*ima* 68 bud*roni*s de rahim.

[f. 10*r*]

[285]

Die 26 agost

M*agistra*t r*evere*nt degà Ant*oni* Spanedda, ab Bardino, ent*ima* 60 bud*roni*s [de] rahim de sa viña en lo Fangal.

[286]

Die 27

M*es*tre Ant*oni* Ibbado, ab Bardino, ent*ima* 20 bud*roni*s de rahim.

[287]

Die 27

M*es*tre Ant*oni* Diego Idili, ab Gal·l[u], ent*ima* 42 bud*roni*s [de] rahim y deu abres de préssach de la viña dita de Malay.[108]

[288]

Die 28

Ant*oni* Solinas Barballà,[109] ab Gal·lu, ent*ima* 51 budronis [de] rahim.

[289]

Die 28

D*o*n Antiogo Arcayna, ab Bardino, ent*ima* 95 bud*roni*s [de] rahim de sa viña de Cala Bona.

108. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.
109. Ms. «Barballá», amb accent gràfic.

[290]

Die 28

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a chobar y travar los bous a Antoni Joseph Pinna.[110]

[291]

Die 29

R*ever*ent Ant*oni* Ogana, ab Bardino, ent*ima* 60 budronis [de] rahim de sa viña de la Escaletta.

[292]

Die 29

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Lay, ent*ima* 63 budronis [de] rahim.

[293]

Die 29

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Antoni Longu a chobar y travar los bous.

[294]

Die 29

Ant*oni* Diego Pala, ab Gal·lu, ent*ima* 99 budronis [de] rahim de las dos viñas de las Mongies Brincis.

[295]

Die 2 *setem*bre

M*agistra*t r*everen*t degà Ant*oni* Spanedda, ab Bardino, ent*ima* 58 bud*roni*s [de] rahim y 28 préssachs.

[296]

Die 2

Agustí Pilo, ab Lay, ent*ima* 39 bud*roni*s de giró.

[297]

Die 2

Ant*oni* Sotgiu, ab Gal·lu, ent*ima* 68 bud*roni*s [de] rahim de sa viña en Ungias.

[298]

Die 2

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Longu y a Ant*oni* Joseph Pinna a chobar y travar los bous.

[299]

Die 3

M*es*tre Ant*oni* Cano, ab Bardino, ent*ima* 60 bud*roni*s [de] rahim y daiñ de préssach.

110. *a Antoni Joseph Pinna*: var. ant. ratll. «a Miquel Padedda».

[300]

Die 3

M*es*tre Ant*oni* Alivesi, ab Bardino, ent*ima* dos barris de poma.

[301]

Die 6

Ant*oni* Puñetta, ab Lay, ent*ima* 160 bud*roni*s [de] rahim.

[302]

Die 6

M*es*tre Àngel M*ari*a Petreto, ab Bardino, ent*ima* 73 bud*roni*s [de] rahim. Los b*arrance*ls fan op*osici*ó.

[303]

Die 6

Anna M*ari*a Spanedda, ab Lay, ent*ima* 182 bud*roni*s entre palop y giró.

[f. 10*v*]

[304]

Die 7 *setem*bre

D*o*n Antiogo Arcayna, ab Gal·lu, ent*ima* 43 bud*roni*s [de] rahim y daiñ de figas de sa viña en Cala Bona. Los b*arrance*ls fan op*osici*ó.

[305]

Die 8

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* 45 bud*roni*s [de] rahim y daiñ de préssach.

[306]

Die 9

Ant*oni* Sotgiu, ab Gal·lu, ent*ima* 40 bud*roni*s [de] rahim.

[307]

Die 13

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Llorens Corbia a chobar y travar los bous.

[308]

Die 14

M*es*tre Ant*oni* Agustí Lodde, ab Gal·lu, ent*ima* un bou [que] li falta de la Custòdia.

[309]

Die 15

Ant*oni* Pinna, ab Bardino, ent*ima* un marró y tot lo forniment del juhu [que] li han pres de damunt del carro en sa viña de la Argilera.

[310]

Die 16

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Masia [que] retire lo bou que té mort en Badu Calaresu.

[311]

Die 17

Relàtan Joseph Demartis y Fran*cis*co Fois, peritos nomenats per Antoni Masia, med*ian*t juram*en*t, de com han reconegut un bou merulino que han trobat mort en Matta in Cardu, lo qual lo han trobat ya pudent; y, per tan, giudícan ser mort en circa quatre dies y que és mort de mort natural, puix lo tròbant que era molt flach, y que sent anat per beure se és enfangat y per sa flaquesa no ne és pogut ixir.

[312]

Die 17

Agustí Màsala, ab Bardino, ent*ima* 70 budronis [de] rahim de sas dos viñas.

[313]

Die 17

Ant*oni* Igñàs Escano, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de rahim de sa viña en Pòlliri.

[314]

Die 17

Ant*oni* Masia, ab Bardino, ent*ima* als b*arrance*ls [que] retiren lo bou mort, que és ya pudent en Badu Calaresu, y a assistir a reveure-lo med*ian*t peritos.

[315]

Die 18

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Longu a chobar y travar los bous.

[316]

Die 18

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Lay, ent*ima* un bou vermeill [que] li falta de la Custòdia.

[317]

Die 18

M*es*tre Ant*oni* Baïngio Cossu, ab Gal·lu, ent*ima* 50 bud*roni*s [de] rahim.

[318]

Die 18

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Masia [que] se tinga conte lo bou negre merulinu[111] que té fadigat.

[f. 11*r*]

111. *merulinu*: 'del color negre de la merla'. Cf. el log. *merulinu* 'íd.' (DSIPL, *a. v.*) ← *merula* 'merla' (DES, *s. v. mérula*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

[319]

Die 19 *setem*bre

M*es*tre Ant*oni* Diego Idili, ab Gal·lu, ent*ima* 152 bud*roni*s [de] rahim de la viña de la Marina.[112]

[320]

Die 20

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Joseph Pinna [que] cuyde dels bous vermeill y vertigato[113] forasters, per quant són molt flachs; y d*i*t Pinna fa op*osici*ó.

[321]

Die 20

Ant*oni* Pisano, ab Bardino, ent*ima* 70 budronis de rahim de sa viña en Vessus.

[322]

Die 21

Ant*oni* Tedde, ab Gal·lu, ent*ima* 52 bud*roni*s [de] rahim de sa viña en Vessus.

[323]

Die 22

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Masia que cuyde del bou merulino que té molt flach, puix si se malogra va per son compte.

[324]

Die 23

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Agustí Màsala a chobar y travar los bous.

[325]

Die 23

M*es*tre Ant*oni* Ibbadu, ab Lay, ent*ima* 87 bud*roni*s [de] rahim.

[326]

Die 23

Ant*oni* Masia, ab Gal·lu, ent*ima* daiñ de poma llonga de sa viña en la Argilera.

[327]

Die 25

Agustí Màsala, ab Bardino, ent*ima* lo juhu [que] li falta de la Custòdia.

[328]

Die 25

Anna M*ari*a Spanedda, ab Bardino, ent*ima* 74 bud*roni*s [de] rahim de sa viña en la Escaletta y daiñ fet de cavaills y 59 bud*roni*s de la de S*an*ta Anna.

112. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

113. *vertigato*: 'amb franges fosques o negres'. Cf. el log. *bertigadu* (DUSI, *s. v. bòi* i *pertiazzu*; DES, *s. v. pértiga*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

[329]

Die 26

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Miq*ue*l Marras [que] cuyde del bou negre que té fadigat.

[330]

Die 26

Andria Sanna, ab Gal·lu, ent*ima* 120 bud*roni*s [de] rahim.

[331]

Die 26

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* las dietas del bou espano.[114]

[332]

Die 26

Ant*oni* Murruciulu,[115] ab Gal·lu, ent*ima* 203 bud*roni*s de rahim.

[333]

Die 27

Ant*oni* Joseph Calvo, ab Gal·lu, ent*ima* lo cavaill.

[334]

Die 27

D*o*n Antiogo Arcayna, ab Gal·lu, ent*ima* 64 bud*roni*s [de] rahim de sa viña de Cala Bona.

[335]

Die 28

Ant*oni* Masia, ab Lay, ent*ima* daiñ de rahim de sa viña en Vessus.

[336]

Die 28

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Gal·lu, ent*ima* un juhu que li falta.

[f. 11*v*]

[337]

Die 28 *setem*bre

Ant*oni* Masia, ab Guisu, ent*ima* daiñ de rahim de sas dos viñas.

[338]

Die 29

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Joseph Pinna que si vol lo juhu vaya, que és en la pisquina de Cugutzu.

114. *espano*: 'roig clar'. Cf. el camp. *boi spanu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe ispanu* (DES, *s. v. ispánu*; DSIPL, *s. v. ispanu*; Wagner, 1996, p. 225). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

115. *Murruciulu*: veg. n. 53.

[339]

Die 29

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Agustí Màsala a chobar y travar los bous.

[340]

Die 5 *octu*bre

D*o*n Antiogo Arcayna, ab Bardino, ent*ima* 112 bud*roni*s [de] rahim y dos abres de poma de sa viña de Carrabuffas.

[341]

Die 7

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Masia [que] cuyde del bou merulino que té fadigat.

[342]

Die 8

Ant*oni* Juan Fadda, ab Gal·lu, ent*ima* una rastal, una rustalla y un marró [que] li han pres de la casa de sa viña de Vessus.[116]

[343]

Die 10

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Maria Craba y a Bat*ist*a Saluresu a chobar y travar los bous.

[344]

Die 11

Ant*oni* M*ari*a Craba, ab Lay, ent*ima* lo juhu [que] li falta de la Custòdia.

[345]

Die 13

Ant*oni* Angioy, ab Gal·lu, ent*ima* un bou vermeill [que] li falta de la Custòdia.

[346]

Die 14

Ant*oni* Solinas, ab Gal·lu, ent*ima* un bou negre [que] li falta de la viña de Vessus.

[347]

Die 16

Ant*oni* Porcu, ab Bardino, ent*ima* un bou vargio[117] vermeill [que] li falta de la Comunitat.

[348]

Die 16

Ant*oni* Cosseddu Petit, ab Guisu, ent*ima* un bou espano[118] [que] li falta de la Segada.

116. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.
117. *vargio*: 'de colors variats'. Veg. n. 43.
118. *espano*: 'roig clar'. Veg. n. 114.

[349]

Die 18

Ant*oni* Porcu, ab Gal·lu, ent*ima* las diettas del bou.

[350]

Die 20

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Porcu que per tot lo p*rese*nt die entregue lo bolletí del bou que ha entimat; y lo d*i*t Porcu, ab Gal·lu, [diu que] lis té entregat [lo bolletí].

[351]

Die 26

Ant*oni* Cosseddu Petit, ab Lay,[119] ent*ima* un bou negre. [Los barrancels lo entíman] a que per tot lo p*re-se*nt die lis entregue lo bolletí.

[352]

Die 21

Ant*oni* Mela, ab Lay, ent*ima* un bou negre [que] li falta de l'acostumat. Los b*arrance*ls fan op*osici*ó.

[353]

Die 21

Los b*arrance*ls, ab Lay, ent*íman* a Ant*oni* Cosseddu Petit que si vol lo bou vaya, que és en Pilibertu.

[f. 12*r*]

[354]

Die 23

Ant*oni* Mela, ab Lay, ent*ima* las diettas del bou. Los b*arrance*ls fan op*osici*ó.

[355]

Die 23

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Guisu, ent*ima* lo juhu [que] li falta de la Segada.[120]

[356]

Die 25

Mag*nífi*ch Ant*oni* Bianco, ab Guisu, ent*ima* las dietas del juhu.[121]

[357]

Die 27

Los b*arrance*ls, ab Guisu, ent*íman* a Ant*oni* Masia [que] cuyde del bou merulino que té fadigat.

[358]

Die 31

Ant*oni* Uda, ab Gal·lu, ent*ima* lo cavaill [que] li falta del salt del pont de Serras.

119. *Lay*: var. ant. ratll. «Guisu».
120. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
121. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

[REGISTRE 18]

[ASCA 312]

1777

Dia p*ri*mo agosto

Registre d*e*ls dayñs haguts y entimats per los indivíduos de aquesta ciutat en la Barranchelaria del capità Antoni Uda,
pro ut intus, *etc*.

Giuseph Diego Galcerín, not*ari* y pro secret*ari*.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Dia 3 de agost 1777, Alg*ue*r

M*est*re Àngiel M*ari*a Petreto, ab Bard*in*o, ent*im*a dos abras de pera bargamota y una gerra y migiagerra [que] li han pres de la casa de la v*iñ*a, havent-li tallat la porta de d*it*a casa.

[2]

Dia 3 agost

Los b*arranch*els, ab Gal·lo, ent*ím*an a Ant*oni* Pons a travar y chiobar.[1]

[3]

Dia 3 agost

Ant*oni* Escarpitta, ab Gal·lo, ent*im*a un bou vermeill [que] li falta de la Custòdia. Los b*arranch*els volen lo bolletí.

[4]

Dia 4 de agost

Andria Baya, ab Lay, ent*im*a tres abras de pera bargamota de sa v*iñ*a.[2]

[5]

Dia 4 agost

Antoni Joseph Canu, ab Corda, ent*im*a dos abras de pera de Montou de la v*iñ*a de Vessos y seze síndrias de la v*iñ*a de S*an*ta Anna.

[6]

Dia 4 agost

Antoni Iddau Asquer, ab Lay, ent*im*a un abra de pera bargamota y dayñ de pera de Montou.

[7]

Dia 4 agost

Asperanza Idili, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de pera de Muntou y de pirastu de sa v*iñ*a.

1. *travar y chiobar*: cal entendre *travar y chiobar [los bous]*, elisió que anirem trobant adesiara (cf. la relació [18.109]); de *txobar* 'lligar dos bous pel coll' i *travar* 'posar les traves o la lligassa als peus d'un bou' (veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar»).
2. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats.

[8]

Dia 6 agost

Antoni Piricu Sequi, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de síndria de la v*iñ*a de Salondra. Los b*arranch*els volen veure lo dayñ.

[9]

Dia 5 [*sic*] agost

Ant*oni* M*ar*ia Demontis, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de mel·la de la v*iñ*a de Joseph Ortu en Pòllini.[3]

[10]

Dia 7 agost

Antoni Mela, ab Gal·lo, ent*im*a dos abras de pera de Muntou, un abra de pera brutaybona y un abra de pruna briñola de la v*iñ*a dels[4] [f. 1*v*] Vargialets.

[f. 1*v*]

[11]

Dia 9 agost

A Antoni Igñàs Escanu, ab Gal·lo, ent*im*a la B*arranchelar*ia a travar y chiobar.

[12]

Dia 9 agost

Agustí Màsala, ab Lay, ent*im*a dayñ de síndria de sa v*iñ*a.

[13]

Dia 9 agost

Ant*oni* Piricu Sequi, ab Bard*in*o, ent*im*a 22 síndrias vistas per Juan Bat*ist*a Silanos, b*arranch*el.

[14]

Dia 10 agost

D*o*n Antoni Delitala, ab Corda, ent*im*a un giu [que] li falta del Padro.[5] Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[15]

Dia 12 agost

R*ever*ent dagà Antoni Spanedda, ab Gal·lo, ent*im*a 238 bud*roni*s de muscateill de la v*iñ*a del Fangal.

[16]

Dia 12 agost[6]

Antoni Miquel Fioris, ab Corda, ent*im*a sent y treze síndrias de sa v*iñ*a.[7]

3. *Pòllini*: per primera vegada apareix aquesta variant del topònim, que s'acosta a la solució actual *Pòllina* (Caria, 1993*a*, p. 83); en els registres anteriors trobem «Pòlliri» (des de [3.14] fins a [17.313]).
4. A la dreta del marge inferior llegim «Var», anticipació de la primera síl·laba del mot que segueix al foli següent.
5. *Padro*: variant de *Pradu*, amb metàtesi de la *r* (veg., a § 2.II. «Noms de la terra», *vidassoni*).
6. *agost*: ms. «Juliol».
7. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

[17]

Dia 13 de agosto

Anton Igñàs Diaz, ab Bard*in*o, ent*im*a a veure dayñ de muscateill de sa v*iñ*a.

[18]

Dia 13 agost

Antoni Joseph Canu, ab Corda, ent*im*a dayñ de pera barbiquina de sa v*iñ*a.

[19]

Dia 13 agost

Antoni Joseph Fadda, ab Lay, ent*im*a un bou negra [que] li falta del Padro.

[20]

Dia 14 agost

Lo cap*it*à d*o*n Ant*oni* Manno, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de pera bargamota genovesa y pera de cuxia de dona de sa v*iñ*a.[8]

[f. 2*r*]

[21]

Dia 14 agost

Ant*oni* Mula Dedde, ab Gal·lo, ent*im*a 50 síndrias, dos brocadas tagliadas y un fondo troncat y 3 bud*ron*is de raïm mengiat de cavaill de la v*iñ*a de Vessos.

[22]

Dia 14 agost

Antoni Piricu Sequi, ab Corda, ent*im*a dayñ de síndria de sa v*iñ*a.

[23]

Dia 15 agost

Antoni Mela, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de pera barbiquina de la v*iñ*a de Vessos.

[24]

Dia 15 agost

Antoni Llorens Corbia, ab Corda, ent*im*a un bou [que] li falta del Padro. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[25]

Dia 15 agost

R*ever*ent Antoni Deyana, ab Lay, ent*im*a 70 bud*ron*is de muscateill de la v*iñ*a de Carrabuffas.

[26]

Dia 16 agost

Ant*oni* Agustí Curachià, ab Corda, ent*im*a dayñ de raïm de sa v*iñ*a.

8. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

[27]

Dia 16 agost

Antoni Diego Flores, ab Lay, ent*im*a 90 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de la Argientera.

[28]

Dia 16 agost

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Corda, ent*im*a dayñ de pera saïna de sa v*iñ*a.

[29]

Dia 16 agost

Los b*arranche*ls, ab Lay, ent*ím*an a Antoni Igñàs Escanu a travar y chiobar.

[30]

Dia 17 agost

Antoni Derriu, ab Lay, ent*im*a lo cavaill que li falta de la v*iñ*a de Ungias. Los b*arranche*ls han requirit lo bolletí, lo que, ab lo masser Lay, lis té entregat, segons lo relata *etc*.[9]

[f. 2*v*]

[31]

Dia 17 agost

Lo r*evere*nt Ant*oni* Igñàs Calvi, ab Lay, ent*im*a dayñ de raïm de la v*iñ*a de las Tanas.

[32]

Dia 14 agost

Ant*oni* Llurens Corbia, ab Lay, ent*im*a 50 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de Carrabuffas.

[33]

Dia 18 agost

Agustina Urgias, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de bous de bo a bo en la v*iñ*a de Ungias.

[34]

Dia 19 agost

Agustina Urgias, ab Lay, ent*im*a dayñ de bous y 36 budronis de muscateill de la v*iñ*a de Ungias.

[35]

Dia 19 agost

Antiogo Melis, ab Lay, ent*im*a 54 bud*roni*s de raïm y un abra de présac blanc. Al présac fan op*osici*ó.[10]

[36]

Dia 20 agost

Ant*oni* Derriu, ab Lay, ent*im*a 53 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de Ungias.

9. *etc*.: podria desenvolupar-se amb la fórmula «y diu ésser la veritat» que trobo en altres relacions. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

10. Cal entendre *[los barranchels] fan oposició*.

[37]

Dia 20 agost

M*est*r*e* Àngial M*ari*a Petretto, ab Lay, ent*im*a dayñ de pera de la v*iñ*a de S*an*t Lussori.

[38]

Dia 20 agost

M*est*r*e* Antoni Elias Sariga, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de présac de la v*iñ*a de Muntou.

[39]

Dia 21 agost

Ant*oni*[11] Derriu, ab Gal·lo, ent*im*a un abra de présac de la v*iñ*a de Salondra.[12]

[40]

Dia 24 agost[13]

Juan Bat*ist*a Luis Casu y Giuaquí Murallas, esti- [f. 3*r*] madors,[14] ab giurament, relàtan aver avalorat en la viña de Agustina Urgias en Ungias dayñ de quinze sous entre brocadas talladas, un fondo tallat y raïm despampolat, fet lo mitg de bous domats y lo mitg de ebbas.

[f. 3*r*]

[41]

Dia 22 agost

Antoni Ramon Cadeddu, ab Lay, ent*im*a daiñ de présac, daiñ de raïm y dos abras de mel·la.

[42]

Dia 22 agost

M*est*r*e* Antoni Felip Pinna, ab Corda, ent*im*a daiñ de présac de sa v*iñ*a.

[43]

Dia 22 agost

Antoni Igñàs Canu, ab Corda, ent*im*a dayñ de mel·la de la v*iñ*a de l'Ascaletta.

[44]

Dia 24 agost

Antoni Joseph Pinna, ab Lay, ent*im*a dayñ de mel·la de la v*iñ*a de Vessos.

[45]

Dia 24 agost

Antoni Mela, ab Corda, ent*im*a dayñ de présac de sa v*iñ*a.

11. *Antoni*: var. ant. ratll. «Fran*cis*co», mot que torno a trobar, també ratllat, al començament la relació següent (cal tenir present que aquestes relacions pertanyen a la lletra *A* i no pas a la *F*).
12. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
13. Segueix, ratllat, «Fran[cis]co».
14. *estimadors*: mot repetit sencer a l'inici del f. 3*r*.

[46]

Dia 24 agost

Ant*oni* Igñàs Escanu, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de raïm, de mel·la y de pera de sa v*iñ*a.

[47]

Dia 24 agost

Antoni Agustí Curachà, ab Bard*in*o, ent*im*a 50 bud*roni*s de raïm de la viña de l'Ascaletta. Los b*arranche*ls volen veure lo dayñ.

[48]

Dia 24 agost

Antoni Derriu, ab Corda, ent*im*a 88 bud*roni*s de raïm de sa v*iñ*a.

[49]

Dia 24 agost

Antoni Dedde, ab Corda, ent*im*a dayñ de raïm de la v*iñ*a de S*an*t Lussori.

[50]

Dia 25 agost

Antoni Derriu, ab Lay, ent*im*a 68 bud*roni*s de raïm de[15] [f. 3*v*] la v*iñ*a de Salondra.

[f. 3*v*]

[51]

Dia 25 agost

M*est*re Antoni Ibbadu, ab Lay, ent*im*a 34 bud*roni*s de raïm de sa v*iñ*a.

[52]

Dia 25 agost

Antoni Agustí Derrio, ab Lay, ent*im*a 30 bud*roni*s de raïm y 25 síndrias de sa v*iñ*a en Calabona.

[53]

Dia 27 agost

Antoni Pugioni, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de raïm de sa viña.

[54]

Dia 28 de agost

Antoni Agustí Curachià, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de raïm de la v*iñ*a de Cala Bona.

[55]

Dia 28 agost

Antoni Calvu Camanduleri, ab Bard*in*o, ent*im*a daiñ de présac y 40 bud*roni*s de raïm.

15. A la dreta del marge inferior llegim «la», anticipació del primer mot del foli següent.

[56]

Dia 29 agost

R*ever*ent Antoni Deyana, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de raïm de la v*iñ*a de Sant Lussori.

[57]

Dia 31 agost

Antoni Massidda, ab Gal·lo, ent*im*a un bou úrpinu vargiu[16] [que] li falta de la Custòdia.

[58]

Dia 31 agost

Antònia Anna Melis, ab Bard*in*o, ent*im*a 30 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de Pòllini.

[59]

Dia 31 agost

Lo mag*nífi*ch Antoni Rugiu, ab Corda, ent*im*a dayñ de raïm de sa v*iñ*a.

[60]

Dia 31 agost

Antoni Caria, ab Corda, ent*im*a daiñ de raïm[17] [f. 4*r*] y de pirastu de sa v*iñ*a.

[f. 4*r*]

[61]

Dia 31 agost

R*ever*ent Antoni Deyana, ab Bard*in*o, ent*im*a 50 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de S*an*t Lussori.

[62]

Dia p*rim*er *setem*bre

Antoni Vinati, ab Bard*in*o, ent*im*a 14 bud*roni*s de raïm, quatra abras de présac y pera de pengià.

[63]

Dia p*rim*er *setem*bre

Los b*arranch*els, ab Lay, ent*ím*an a Ant*oni* Spanu que se tengui conta lo giu per son conta.

[64]

Dia p*rim*er *setem*bre

Antoni Piricu Sequi, ab Lay, ent*im*a un marró nou que li falta del salt de Rísula.

[65]

Dia p*rim*er *setem*bre

Antoni Derriu, ab Lay, ent*im*a las diettas del cavaill que té entimat.

16. *úrpinu vargiu*: 'del color de la guineu, amb taques de diversos colors', a partir del log. *gúrpinu* 'blanc amb taques vermelles' ← *gurpe* 'guineu', i del log. *barzu* ['bar͡dzu] 'de colors variats'. Cf. «vargiu úrpinu» a [19.75]. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

17. A la dreta del marge inferior llegim «y», anticipació del primer mot del foli següent.

[66]

Dia 2 *setem*bre

Antiogo Melis, ab Lai, ent*im*a daiñ de raïm de la v*iñ*a de la Argiantera.

[67]

Dia 2 *setem*bre

Andria Baya, ab Corda, ent*im*a dayñ de raïm y de pirastu de S*an*t Nicolau de sa v*iñ*a.[18]

[68]

Dia 2 *setem*bre

R*ever*ent Ant*oni* Scanu, ab Corda, ent*im*a un abra de présac de la v*iñ*a del Fangal.

[69]

Dia 5 *setem*bre

M*estr*e Ant*oni* Diego Idili, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de raïm de sa v*iñ*a.[19]

[70]

Dia 5 *setem*bre

Alonso Hortu, ab Bard*in*o, ent*im*a daiñ de raïm de la v*iñ*a de Ungias.

[71]

Dia 5 *setem*bre

Antoni Llorens Manca, ab Lay, ent*im*a 91 bud*roni*s de raïm[20] [f. 4*v*] de la v*iñ*a de Muntou.

[f. 4*v*]

[72]

Dia 6 *setem*bre

D*oct*or Agostí Simó, ab Bard*in*o, ent*im*a daiñ de raïm y de selva[21] de la v*iñ*a de l'Ascaletta.

[73]

Dia 6 *setem*bre

Antoni Sanna Padedda, ab Corda, ent*im*a una rastal y un marró [que] li han pres de sa v*iñ*a.

[74]

Dia 7 *setem*bre

Ant*oni* Tedde, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de pansa de la v*iñ*a de S*an*t Lussori.

[75]

Dia 8 *setem*bre

R*ever*ent Antoni Ogana, ab Lay, ent*im*a 180 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de la Escaletta.

18. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.
19. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats.
20. A la dreta del marge inferior llegim «dela V.ª», anticipació dels primers mots del foli següent.
21. *selva*: 'serva', amb canvi de la *r* travada a *l* (vegeu-ne un altre cas a la relació [18.91]). Veg. Bosch (2009, p. 267-270).

[76]

Dia 8 *setem*bre

Antoni Diego Flores, ab Lay, ent*im*a 118 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de la Argentera.

[77]

Dia 10 *setem*bre

Antoni Piricu Sequi, ab Lay, ent*im*a 42 bud*roni*s de raïm de sa v*iñ*a en S*an*ta Anna.

[78]

Dia 12 *setem*bre

M*estr*e Ant*oni* Llurens Alivesi, ab Lay, ent*im*a 200 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de Cala Bona.

[79]

Dia 12 *setem*bre

M*estr*e Ant*oni* Llurens Garbera,[22] ab Corda, ent*im*a dayñ de raïm de la v*iñ*a del Fangal.

[80]

Dia 13 *setem*bre

Antoni Massidda, ab Bard*in*o, ent*im*a las diettas del bou que ha entimat lo die 31 de agost, per quant no se lo han pagat.[23]

[f. 5*r*]

[81]

Dia 13 *setem*bre

Antoni Càriga, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de poma y présac de la v*iñ*a de Salondra.

[82]

Dia 14 *setem*bre

Ant*oni* Canu Pastor, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de raïm de duas v*iñ*as y tres barris de sarm*en*t de la v*iñ*a de Vessos.

[83]

Dia 14 *setem*bre

Ant*oni* Mula Bastanté,[24] ab Lay, ent*im*a dayñ de raïm de la v*iñ*a de Monte Sisinni.

[84]

Dia 15 *setem*bre

Ant*oni* M*ar*ia Garboni,[25] ab Bard*in*o, ent*im*a 30 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a d'Ungias.[26]

22. *Garbera*: variant de «Antoni Llurens Carbera» ([19.31] i [19.75]), que tornem a trobar a [18.296] i que cal cf. amb «Antoni Llorens Calvera» ([18.93]) i «Antoni Llurens Calvera» i «Antoni Luis Calvera» als *Registres d'estimes de fruita* de 1808 (Bosch, 1999*b*, p. 280-281), potser amb pressió *carbó* > *galbó* 'carbó' i *garba* > *galba* 'garba' (i derivats), que explicaria també el canvi de [k]- > [g]- (Bosch, 2002, p. 143) i el canvi plausible de *r* implosiva a *l*, si tenim en compte el top. de l'alg. mod. *lo mont de Garbera* (Caria, 1993*a*, p. 97), amb realització [gal'bera] (cf. el canvi del topònim *Càrbia* > *Càlvia*). Veg. Bosch (2009, p. 269-270 i 273-274).

23. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

24. *Bastanté*: es deu tractar d'un *xisto* 'malnom', probablement per deformació de *bistanter* 'triganer'. Per a alguns malnoms dels registres editats, veg. n. 54 de la p. 309 dels «Criteris d'edició» dels «Apèndixs».

25. *Garboni*: variant fonètica de *Carboni*, amb sonorització de *k*- (veg. n. 148).

26. *d'Ungias*: aquesta lliçó reflecteix un dels pocs casos d'elisió vocàlica de la prep. *de* davant de vocal (veg. p. 101).

[85]

Dia 15 *setem*bre

Ant*oni* Dedde, ab Corda, ent*im*a dayñ de raïm de sa v*iñ*a.

[86]

Dia 16 *setem*bre

Antoni Joseph Pinna, ab Gal·lo, ent*im*a un abra de pirastu blanc de S*an*t Nicolau de la v*iñ*a de Vesos.

[87]

Dia 19 *setem*bre

Antoni Scarpitta, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de raïm de sa v*iñ*a.

[88]

Dia 19 *setem*bre

Agustí Màsala, ab Lay, ent*im*a dayñ de poma y de figa de sa v*iñ*a.

[89]

Dia 19 *setem*bre

Antoni Cosseddu Tanca, ab Lay, ent*im*a dayñ de raïm mengiat de bestiar bulu, si volen veure-lo de bo a bo.

[90]

Dia 20 *setem*bre

Antoni Mamadu,[27] ab Lay, ent*im*a 70 bud*roni*s de raïm de sa v*iñ*a.

[91]

Dia 21 *setem*bre

Antoni Igñàs Derriu, ab Lay, ent*im*a dayñ de càriga y[28] [f. 5*v*] dayñ de selva de sa v*iñ*a.

[f. 5*v*]

[92]

Dia 21 *setem*bre

Antoni Piricu Sequi, ab Lay, ent*im*a 33 bud*roni*s de raïm de sa v*iñ*a.

[93]

Dia 22 *setem*bre

M*est*re Antoni Llorens Calvera, ab Lay, ent*im*a dayñ de raïm de la v*iñ*a del Fangal.

[94]

Dia 22 *setem*bre

Los b*arranch*els, ab Bard*in*o, ent*im*an a Ant*oni* Usay Mortu se tengui conta lo bou[29] que porta una sucurrada, y corri per son conta.

27. *Mamadu*: cf. «Mamado» a [15.146], probablement un *xisto* 'malnom'. Vegeu-ne un altre cas a [18.282].
28. A la dreta del marge inferior llegim «dayñ», anticipació del primer mot del foli següent.
29. *bou*: var. ant. «giu».

[95]

Dia 22 *setem*bre

Lo r*ever*ent ca*ongi*e Antoni Màsala, ab Lay, ent*im*a la aquetta baya[30] [que] li falta del mont de S*an*t Juan. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí, lo que dit Lay té entregat a Juan M*ari*a Còntene, p*rese*nt Ant*oni* Bard*in*o.

[96]

Dia 22 *setem*bre

Los b*arranch*els, ab Lay, ent*ím*an a Ant*oni* Igñàs Escanu a travar y chiobar.

[97]

Dia 23 *setem*bre

Los b*arranch*els, ab Lay, encarrègan lo dayñ de Ant*oni* Cusseddu Tanca fet en sa v*iñ*a a Franc*is*co Loche.

[98]

Dia 23 *setem*bre

Ant*oni* M*ari*a Demontis, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de raïm de la v*iñ*a de Joseph Ortu.

[99]

Dia 24 *setem*bre

Los b*arranch*els, ab Lay, ent*ím*an a Ant*oni* Igñàs Spano a travar y chiobar.

[100]

Dia 24 *setem*bre

M*estr*e Antoni Gaví Cossu, ab Lay, ent*im*a dayñ de raïm y de figa de la v*iñ*a de S*an*t Agustí.[31]

[f. 6*r*]

[101]

Dia 25 *setem*bre

Ant*oni* Igñàs Spano, ab Bard*in*o, ent*im*a lo sou giu que li falta del Padro.[32]

[102]

Dia 25 *setem*bre

Lo masser Bard*in*o ha vulgut entregar lo bolletí del d*i*t giu al b*arranch*el Joseph Quiqui, y no lo ha vulgut rebre, p*rese*nts los testimonis Stanislao Canu y Salvador Urgias, de lo que *etc.*[33]

[103]

Dia 27 *setem*bre

Ant*oni* Iddau Puñetta, ab Gal·lo, ent*im*a 560 bud*roni*s de raïm de sa v*iñ*a.

30. *baya*: 'baia'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre. Per a *aquetta* 'euga jove, petita', veg. *aqueta* a § 2.I. «Noms del bestiar».

31. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

32. Segueix, sense ratllar i inacabada, la lliçó «Los B.^{ls}».

33. *etc.*: ms. «&.», que es pot desenvolupar amb la fórmula «diun ésser la veritat» (veg. la mateixa lliçó a la relació [18.353]). La fórmula «de lo que &.» també equival a l'alternativa «segons lo relata» de la relació [18.146].

[104]

Dia 27 *setem*bre

P*are* Antoni Calvi, ab Gal·lo, ent*im*a 56 bud*roni*s de raïm de sa v*iñ*a.

[105]

Dia 28 *setem*bre

M*estr*e Antoni Baïngio Cossu, ab Corda, ent*im*a dayñ de raïm de sa v*iñ*a.[34]

[106]

Dia 28 *setem*bre

Ant*oni* Llurens Corbia, ab Corda, ent*im*a dayñ de raïm de la v*iñ*a de Carrabuffas.

[107]

Dia 29 *setem*bre

Ant*oni* Joseph Canu, ab Lay, ent*im*a 250 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de Vessos.

[108]

Dia 29 *setem*bre

Ant*oni* Ramon Caria, ab Gal·lo, ent*im*a lu cavaill [que] li falta de Cuguttu. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí

[109]

Dia p*ri*mo *octu*bre

Los b*arranch*els, ab Bard*in*o, ent*ím*an a Ant*oni* Pons a travar y chiobar los bous forasters.[35]

[110]

Dia 2 *octu*bre

D*o*n Antiogo Arcayna, ab Corda, ent*im*a 300 bud*roni*s[36] [f. 6*v*] de raïm de sa v*iñ*a en S*an*t Julià.

[f. 6*v*]

[111]

Dia 4 *octu*bre

D*oct*or Agostí Simó, ab Corda, ent*im*a 72 bud*roni*s de raïm de la v*iñ*a de l'Ascaletta.

[112]

Dia 4 *octu*bre

Antoni Querqui, ab Corda, ent*im*a un bou [que] li falta del Padro. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí y fan op*osici*ó al d*oct*or Simó.

34. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
35. Per a *bou foraster*, veg. *bou* a § 2.I. «Noms del bestiar».
36. A la dreta del marge inferior llegim «de», anticipació del primer mot del foli següent.

[113]

Dia 4 *octu*bre

Los b*arranche*ls, ab Lay, ent*ím*an a d*o*n Ant*oni* Delitala a travar y chiobar los bous forasters.

[114]

Dia 6 *octu*bre

Ant*oni* Igñàs Derriu, ab Lay, ent*im*a un bou espanu fachat[37] [que] li falta de la pisquina de Cuguttu.

[115]

Dia 6 *octu*bre

Antoni Pons, ab Lay, ent*im*a un bou negra merulinu[38] [que] li falta del Padro. Los b*arranche*ls li fan op*osici*ó.

[116]

Dia 8 *octu*bre

Antoni Llorens Corbia, ab Bard*in*o, ent*im*a un giu de [bous] negras [que] li falta de darrera de Carrabuffas. Los b*arranche*ls li fan op*osici*ó.

[117]

Dia 8 *octu*bre

Ca*nongi*e Antoni Màsala, ab Lay, ent*im*a un giu que li falta Cuguttu; y, ab lo matex Lay, té entregat al b*arranche*l Joseph M*ari*a Vaca lo bolletí. Y los b*arranche*ls li fan op*osici*ó.

[118]

Dia 10 *octu*bre

Ca*nongi*e Ant*oni* Màsala, ab Lay, ent*im*a las diettas del giu entimat. Los b*arranche*ls li fan op*osici*ó.

[119]

Dia 10 *octu*bre

Ant*oni* M*ari*a Garboni, ab Corda, ent*im*a un giu [que] li falta de[39] [f. 7*r*] la Taulera. Los b*arranche*ls han requirit lo bolletí.

[f. 7*r*]

[120]

Dia 10 *octu*bre

Ant*oni* Dedde, ab Gal·lo, ent*im*a un giu [que] li falta de sa v*iñ*a. Los b*arranche*ls han requirit lo bolletí.

[121]

Dia 12 *octu*bre

D*oct*or Agostí Simó, ab Corda, ent*im*a dos fexius de caña [que] li han pres de la plassa de la casa[40] de la v*iñ*a de l'Ascaletta.

37. *espanu fachat*: 'roig clar i amb una taca blanca al front'. Per a *espanu* 'roig clar', cf. el camp. *boi spanu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe ispanu* (DES, *s. v. ispánu*; DSIPL, *s. v. ispanu*; Wagner, 1996, p. 225); per a *fatxat* 'dit del bou amb taques blanques', cf. el log. *facciádu* 'íd.' (DSIPL, *a. v.*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

38. *negra merulinu*: 'com el negre de les merles', del log. *merulinu* 'del color negre de la merla' ← *merula* 'merla'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

39. A la dreta del marge inferior llegim «la», anticipació del primer mot del foli següent.

40. Lliçó dubtosa, corregida damunt d'una var. ant. il·legible.

[122]

Dia 12 *octu*bre

Antoni Igñàs Derriu, ab Lay, ent*im*a las diettas del bou que li falta.

[123]

Dia 12 *octu*bre

Los b*arranch*els, ab Bard*in*o, ent*ím*an a Ant*oni* Spanu que se tengui conta lo bou canu,[41] que, per éssar flac, corri per son conte.

[124]

Dia 15 de *octu*bre

Antiogo Detori, ab Lay, ent*im*a un bou vargiu[42] que li falta de la Taulera.

[125]

Dia 16 *octu*bre

Antoni Dedde, ab Bard*in*o, ent*im*a las diettas del bou entimat.

[126]

Dia 16 *octu*bre

Ant*oni* Joseph Fadda, ab Gal·lo, ent*im*a un bou domat que li falta de la Taulera.

[127]

Dia 16 *octu*bre

Agustí Màsala, ab Gal·lo, ent*im*a un bou vermeill [que] li falta de son salt.

[128]

Dia 18 *octu*bre

Antoni Igñàs Cadeddu, ab Lay, ent*im*a una chioba [que] li falta de la Taulera.[43]

[f. 7*v*]

[129]

Dia 18 *octu*bre

Andria Spanedda, ab Gal·lo, ent*im*a un giu [que] li falta del Padro.

[130]

Dia 18 *octu*bre

Antoni M*ar*ia Carboni, ab Gal·lo, ent*im*a un giu che[44] li falta de la Taulera.

41. *canu*: 'gris fosc, cendra'. Cf. el camp. *boi canudu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe canu* (DES, *s. v. kánu*; DSIPL, *s. v. canu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

42. *vargiu*: llegiu *varju* 'de colors variats', del log. *barzu* ['bar͡dzu] (DES, *s. v. variu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

43. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

44. Llegiu *que*.

[131]

Dia 18 *octu*bre

Antoni Usay Mortu, ab Gal·lo, ent*im*a un bou negra [que] li falta del Padro.

[132]

Dia 18 *octu*bre

M*est*re Àngiel M*ari*a Petretto, ab Lay, ent*im*a sis brocadas tagliadas de sa v*iñ*a.

[133]

Dia 20 *octu*bre

D*o*n Antoni Delitala, ab Corda, ent*im*a set bous [que] li fàltan de Cugutu.

[134]

Dia 20 *octu*bre

Antoni Mela, ab Lay, ent*im*a sinch bous [que] li fàltan del Padro. Los b*arranche*ls han requirit lo bolletí.

[135]

Dia 20 *octu*bre

Andria Spanedda, ab Lay, ent*im*a un bou.

[136]

Dia 20 *octu*bre

Los b*arranche*ls, ab Corda, han requirit los bolletins dels bous estimats per d*o*n Antoni Delitala.

[137]

Dia 21 *octu*bre

Antoni Cusseddu Tanca, ab Lay, ent*im*a un[45] [f. 8*r*] marró nou [que] li falta de la v*iñ*a de Vessos. Los b*arranche*ls fan op*osici*ó.

[138]

Dia 21 *octu*bre

Antoni Joseph Fadda, ab Corda, entima un bou [que] li falta del Padro. Los b*arranche*ls han requirit lo bolletí.

[139]

Dia 27 *octu*bre

Ca*nongi*e Antoni Màsala, ab Lay, ent*im*a un giu [que] li falta de la tanca de Mininna.

[140]

Dia 27 *octu*bre

Antoni Igñàs Deriu,[46] ab Lay, ent*im*a un giu [que] li falta de Cuguttu.

45. A la dreta del marge inferior llegim «mar-», anticipació de la primera síl·laba del mot inicial del foli següent.
46. *Deriu*: ms. «Deriu». Cf. les variants aglutinades «Derriu» ([18.30]) o «Derrio» ([18.52]).

[141]

Dia p*ri*mo *novem*bre

Antoni Bardinu, ab Gal·lo, ent*im*a una chioba de bous [que] li falta de son salt. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[142]

Dia p*ri*mo *novem*bre

Ant*oni* Joseph Fadda, ab Lay, ent*im*a un bou [que] li falta de Matta Miali.

[143]

Dia 2 *novem*bre

Antonio Urgias, ab Bard*in*o, ent*im*a dos giunts[47] que li fàltan de Rudedu. Los b*arranch*els han requirit los bolletins de tots dos giunts.

[144]

Dia 3 *novem*bre

Antoni Domingo Pinna, ab Gal·lo, ent*im*a son cavaill [que] li falta de la Taulera.

[145]

Dia 4 *novem*bre

Antoni Miquel Bard*in*o, ab Gal·lo, ent*im*a un bou merulinu astedad[48] que li falta de Monte Stidu.

[146]

Dia 7 *novem*bre

Antoni Fois, ab Bard*in*o, ent*im*a lo cavaill castangiu[49] [que] li falta de Vaivert.[50] Los b*arranch*els han[51] [f. 8*v*] requirit lo bolletí, lo que lo masser Bardino té entregat en mans de l'escrivà, segons lo relata.

[f. 8*v*]

[147]

Dia 9 *novem*bre

Ant*oni* Igñàs [...],[52] ab Gal·lo, ent*im*a un aradu que li falta de son salt.

[148]

Dia 12 *novem*bre

Antoni Luis Tobias, ab Gal·lo, ent*im*a un bou negra que li falta del salt de la Cuberchada. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

47. *giunts*: llegiu *juns*, pl. de *ju* 'coble de bous'. La grafia *-ts* respon a la tendència a africar la *s* postconsonàntica (veg. p. 47; i també Bosch, 2011, p. 67; Bosch, 1999*a*, p. 58, i Bosch, 1999*b*, p. 160).

48. *merulinu astedad*: 'negre com la merla i amb taques blanques'. Cf. «vermeill astadat» ([18.344]), «vermeill ascurigós asteddat» ([18.220]) i «negra asteddad» ([18.271]. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

49. *castangiu*: 'castany'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

50. *Vaivert*: llegiu *Vallverd*.

51. *han*: mot repetit a l'inici del f. 8*v*. Aquesta primera part de la relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.

52. Hi falta el cognom, que, d'acord amb les altres relacions d'aquest registre, podria ser *Cadeddu*, *Calvi*, *Carta*, *Derriu*, *Canu*, *Espanu* (o *Spano*), *Delitala*, *Dias* i *Melis*.

[149]

Dia 15 *novem*bre

Antoni Ang[i]oy,[53] ab Bard*in*o, ent*im*a un bou canu [que] li falta de son salt. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[150]

Dia 17 *novem*bre

M*estr*e Antoni Baïngio Cossu, ab Corda, ent*im*a a tancar-li la sua v*iñ*a.[54]

[151]

Dia 19 *novem*bre

Ant*oni* Masia, ab Lay, ent*im*a un bou negra que li falta de la Argilera. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[152]

Dia 19 *novem*bre

Ant*oni* Igñàs Espanu, ab Corda, ent*im*a un giu [que] li falta de Cuguttu. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[153]

Dia 28 *novem*bre

Antoni M*ari*a Garboni, ab Gal·lo, ent*im*a un bou negra [que] li falta del paris de l'Astayñ. Los b*arranch*els[55] [f. 9*r*] han requirit lo bolletí.

[f. 9*r*]

[154]

Dia 30 *novem*bre

Ant*oni* Igñàs Derriu, ab Gal·lo, ent*im*a quatra fexius de cana[56] de la v*iñ*a de Salondra.

[155]

Dia 30 *novem*bre

Ant*oni* Igñàs Melis, ab Bard*in*o, ent*im*a lo cavaill [que] li falta de l'hort de la Taulera. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[156]

Dia 2 *desem*bre

Antoni Masia,[57] ab Gal·lo, ent*im*a un giu de [bous] negras que li falta de la Argilera. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

53. Ms. «Angoy», grafia inusual per «Angioy» (veg. relacions [18.231], [18.232], [18.376] i [18.439]), que cal llegir *Anjoi*.
54. Aquesta relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats, probablement perquè havia d'haver constat en el corresponent registre de vinyes.
55. A la dreta del marge inferior llegim «han», anticipació del primer mot del foli següent.
56. Llegiu *canya*.
57. *Masia*: mot repetit, el primer ratllat.

[157]

Dia 4 *desem*bre

Antoni Masia, ab Gal·lo, ent*im*a las diettas del giu.

[158]

Dia 5 *desem*bre

Antoni Demurtas, ab Bard*in*o, ent*im*a un marró que li han pres de son narboni. Los b*arranch*els li fan op*osici*ó.

[159]

Dia 8 *desem*bre

M*estr*e Antoni Diego Idili, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t en la v*iñ*a de S*an*t Julià fet de cavaills.[58]

[160]

Dia 10 *desem*bre

Antoni Curachià, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de lli de bo a bo en lo salt de la Segada. Los b*arranch*els lo encarrègan a Juan M*ari*a Dulcis; y Juan M*ari*a Dulcis lo carrega a Ant*oni* Mela, qui fa op*osici*ó.[59]

[f. 9*v*]

[161]

Die 12 *desem*bre

Antoni Joseph Fadda, ab Gal·lo, ent*im*a un giu que li falta de Matta Miali. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[162]

Die 13 *desem*bre

Antoni Ramon Caria, ab Bard*in*o, ent*im*a un bou que li falta de Santimbénie.[60] Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[163]

Die 13 *dese*mbre

Antoni Sanna, ab Bard*in*o, ent*im*a un mar[r]ó [que] li han pres de son salt.

[164]

Die 13 *desem*bre

Antoni Farina, ab Gal·lo, ent*im*a un giu [que] li falta del salt de Rísula. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[165]

Die 16 *desem*bre

Antoni Iddau Asquer, ab Gal·lo, ent*im*a 18 matas de gart y un marró [que] li han pres de sa v*iñ*a.

58. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.
59. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.
60. Llegiu *Santa Imbénia* (Caria, 1993*a*, p. 100).

[166]

Die 16 *desem*bre

Antoni Tavera, ab Bard*in*o, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en son narboni de Mandras Largas.

[167]

Die 20 *desem*bre

Antoni Igñàs Escanu, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de ordi de bo a bo en son salt.

[168]

Die 21 *desem*bre

Antoni Domingo Pinna, ab Lay, ent*im*a la aquetta[61] [f. 10*r*] murra[62] que li han tallat las orellas.

[f. 10*r*]

[169]

Die 23 *desem*bre

Antoni Domingo Pinna, ab Corda, ent*im*a que nombrin un perito per fer revista de la aquetta murra per ésser malefisiada.

[170]

Die 23 *desem*bre

Ca*non*g*i*e Antoni Màsala, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t y de lli de bo a bo en la tanca de Mininna.

[171]

Die 24 *desem*bre

Ca*non*g*i*e Ant*on*i Màsala, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de forment y de lli de bo a bo en la tanca de Mininna.

[172]

Die 25 *desem*bre

Antoni Piras Pala, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de forment mengiat, dayñ de forcassus y cañissus cremats[63] en sa v*iñ*a, si volen veure-lo de bo a bo.

[173]

Die 28 *desem*bre

Agustí Demontis, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en son narboni.[64]

61. A la dreta del marge inferior llegim «mur-», anticipació de la primera síl·laba del mot inicial del foli següent.

62. *murra*: 'grisa'. Cf. el log. i camp. *murru nieddu* (Wagner, 1996, p. 225; DUSI, *s. v. cuaddu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre. Per a *aquetta* 'euga jove, petita', veg. *aqueta* a § 2.I. «Noms del bestiar».

63. *cremats*: solució hereditària que contrasta amb l'alg. mod. *brujats* [bɾuˈʒa͡ʃs], manlleu del sass. *brusgià* 'cremar' (VISAM, *s. v. bruciare*; VDS, *s. v. brusgià*), que no trobo fins als *Registres de danys* del primer terç del segle XIX; cf. «cremada» a [14.108] i «cremat» a [15.152]. Per al canvi *cremar* → *brujar*, veg. *bardissa* a § 2.II. «Noms de la terra», i p. 253. Veg. també Bosch (2002, p. 34).

64. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.

[174]

Die 28 *desem*bre

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat en Targaretta, en lo narboni de Agustí Demontis, dayñ de un raher de forment fet de bous domats.[65]

[175]

Dia 7 giener

Antoni Llorens Corbia, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t, de lli y de ordi[66] en sa v*iñ*a de[67] [f. 10*v*] Carrabuffas.

[f. 10*v*]

[176]

Dia 7 giener

Antoni Derriu, ab Corda, ent*im*a a tancar-li la viña de Ungias.

[177]

Dia 8 giener

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat en la v*iñ*a de Ungias de Ant*oni* Derriu dayñ de quatre mesuras de ordi y tres daenas de lli fet de bous domats y altras tres mesuras de ordi fet de cavaills.

[178]

Dia 8 giener

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat en la v*iñ*a de Carrabuffas de Antoni Llorens Corbia dayñ de dos mesuras de form*en*t y doze embuts de ordi fet de vacas.

[179]

Dia 8 giener

Antoni Igñàs Cadeddu, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de rabassons de bo a bo en[68] [f. 11*r*] sa v*iñ*a.

[f. 11*r*]

[180]

Dia 9 giener

M*estr*e Antoni Diego Idili, ab Bard*in*o, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t de bo a bo en sa v*iñ*a de Sant Julià.[69]

[181]

Dia 10 giener

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Lay, ent*im*a un bou negra [que] li falta de Cuguttu.

65. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats.
66. Ms. «orde».
67. Mot repetit a l'inici del f. 10*v*.
68. Mot repetit a l'inici del f. 11*r*.
69. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.

[182]

Dia 10 giener

Ant*oni* Igñàs Escanu, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de ordi de bo a bo en lo salt de la Merced.

[183]

Dia 12 giener

Antoni Mela y Giacob Solinas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en lo salt de la Merced de Ant*oni* Igñàs Escanu dayñ de tres mesuras de ordi fet de bous domats. Los b*arranche*ls lo encarrègan a Ant*oni* Joseph Pinna.

[184]

Dia 13 giener

R*ever*ent d*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de ordi de bo a bo en la v*iñ*a de Ant*oni* Joseph Calvo en Carrabuffas.

[185]

Dia 15 giener

Antoni Igñàs Cadeddu, ab Corda, ent*im*a las dietas del bou entimat.[70]

[186]

Dia 16 giener

Lo m*agistra*t r*ever*ent dagà Antoni Spanedda, ab Lay,[71] [f. 11*v*] entima a veure dayñ de brocadas y fondos tagliats fet de bous en sa v*iñ*a del Fangal.

[187]

Dia 17 giener

M*estr*e Antoni Diego Idili, ab Bard*in*o, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t de bo a bo en sa v*iñ*a de S*an*t Julià y a tancar-li la viña.[72]

[188]

Dia 17 giener

Antoni Joseph Fadda, ab Corda, ent*im*a un bou vermeill [que] li falta de Matta Miali.

[189]

Dia 17 giener

Antoni Luis Tobias, ab Corda, ent*im*a un bou vermeill [que] li falta de la Cuberchiada.

[190]

Dia 20 giener

Antoni Mela y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en la v*iñ*a de Sant Julià de m*estr*e Antoni Diego Idili dayñ de vint embuts de form*en*t fet de cavaills.

70. La relació fou ratllada amb un traç esbiaixat.
71. A la dreta del marge inferior llegim «ent.ª», anticipació del primer mot del foli següent.
72. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.

[191]

Dia 20 giener

Àngiel Crasta, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en la tanca de Mininna.[73] [f. 12*r*] Los b*arranche*ls lo encarrègan a Igñàs Marras Becadu.

[f. 12*r*]

[192]

Dia 23 giener

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en la tanca de Mininna, en lo sembrat del r*evere*nt ca*ongi*e Màsala, dayñ de una mesura de form*en*t fet de cavaills y una daena de lli fet de bous domats, y fet dit dayñ de quinze dias avant.

[193]

Dia 23 giener

Antonio Querqui, ab Corda, ent*im*a lu cavaill [que] li falta de Portu Conta.

[194]

Dia 23 giener

Antoni Querqui, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo al salt de Oruni.

[195]

Dia 26 giener

Ant*oni* Curachià Demartis, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en lo salt del Carmen en la Segada.

[196]

Dia 27 giener

Agustí Màsala, ab Corda, ent*im*a un aradu y una testa de son salt.

[197]

Dia 27 giener

Antoni Joseph Pinna, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de ordi de bo a bo en la v*iñ*a de Cala Bo- [f. 12*v*] na.[74]

[f. 12*v*]

[198]

Dia 27 giener

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en lo salt de Uruni de Ant*oni* Querqui dayñ de sis mesuras de form*en*t fet de bous domats, una mesura fet de cavaills y mit[g] raher fet de bous rudes.

73. A la dreta del marge inferior llegim «Los», anticipació del primer mot del foli següent.

74. A la dreta del marge inferior del f. 12*r* llegim «-na», l'última síl·laba del mot amb què acaba el foli; tanmateix, al f. 12*v* trobem la repetició de les dues últimes síl·labes: «-bona».

[199]

Dia 27 giener

Antoni Agustí Lodde, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de lli de bo a bo en la viña del puntet de Ungias.[75]

(adjudicat)[76]

[200]

Dia 27 giener

Làzar Pons y Salvador Demontis, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en la v*iñ*a del Fangal del r*ever*ent dagà Ant*oni* Spanedda dayñ de treze fondos tagliats y quatre reals de dayñ entre figa de Índia y terra maltratada de bous en d*it*a viña.

[201]

Dia 29 giener

Juan Bat*its*ta Luis Casu y Giacob Solinas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en la viña de Sebastiana Otgianu del pun- [f. 13*r*] tet[77] de Ungias dayñ de tres daenas de lli fet de bous domats.[78]

[f. 13*r*]

[202]

Dia 29 giener

Antoni Mela y Giacob Solinas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat al salt de Antoni Demartis Curachià dayñ de tres mesuras de form*en*t y una daena de lli fet de bous domats.

[203]

Dia 29 giener

Ant*oni* Mula Aritu, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ en son salt.

[204]

Dia 30 giener

Los b*arranch*els, ab Bard*in*o, ent*ím*an a d*o*n Ant*oni* Igñàs Delitala per a que se retiri un bou vermeill aspanu[79] propi sou, que és mort en la Taulera, cuya carn és fresca y lo bou intatto.[80]

[205]

Dia 30 giener

D*o*n Ant*oni* Igñàs Delitala ent*im*a als barranch*el*s que vol fer revista jurídica de la mort de dit bou y que d*it*a ent*im*a se li és fetta a las 4 horas y migia de la tarda.

75. *puntet de Ungias*: també trobem *pont de Ungias* a la relació [18.247], cosa que evidencia que el nucli nominal és un substantiu genèric.

76. Anotació afegida posteriorment, un cop redactada la relació, per a indicar «[Dany] adjudicat» (vegeu-la també en el registre 15). Probablement per això el text fou ratllat amb un traç esbiaixat, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.

77. A la dreta del marge inferior del f. 13*v* llegim «tet»; tanmateix, el f. 13*v* s'inicia amb la repetició de tot el mot.

78. *puntet... domats*: aquesta part de la relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

79. *vermeill aspanu*: 'vermell clar', a partir del log. *ispanu* 'roig clar'. Cf. el camp. *boi spanu* (DUSI, *s. v. boi*), el log. *bòe ispanu* (DES, *s. v. ispánu*; DSIPL, *s. v. ispanu*; Wagner, 1996, p. 225). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

80. Llegiu *intacto* 'intacte'.

[206]

Dia 30 giener

Giacob Solinas y Pasqual Murallas, estimadors, ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat en lo salt[81] [f. 13*v*] de Àngelu[82] Ruyu de Antoni Aritu dayñ de un raher de forme*n*t fet de bous domats y altras dos mesuras fet de ebas.

[f. 13*v*]

[207]

Dia p*rime*r febrero

Antoni Llorens Corbia, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en sa v*iñ*a de Carrabuffas.

[208]

Dia 2 feb*re*r

Los b*arranche*ls, ab Bard*in*o, ent*ím*an a Agustí Cusseddu Preve a travar y chiobar lo sou giu.

[209]

Dia 2 feb*re*r

Agustí Cusseddu Preve, ab Lay, ent*im*a un bou [que] li falta del Padro.

[210]

Dia 2 feb*re*r

Andria Spanedda, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ en lo salt de Matta Miali.

[211]

Dia 2 feb*re*r

Antoni Mela, ab Corda, ent*im*a un aradu [que] li falta de la punta de l'Edu.

[212]

Dia 3 feb*re*r

M*est*re Àngiel M*ari*a Petreto, ab Corda, ent*im*a un abra de pruna que li han tagliat de sa v*iñ*a.

[213]

Dia 5 feb*re*r

Antoni Masia, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ en sa v*iñ*a de Vessos.[83]

[f. 14*r*]

[214]

Dia 6 feb*re*r

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat en la v*iñ*a de Vessos de Antoni Masia dayñ de tres mesuras de forme*n*t, un mitg migiambut[84] de fava y mitg real de fondos, fet tot de cavaills.

81. A la dreta del marge inferior llegim «de», anticipació del primer mot del foli següent.
82. Llegiu *Ànguelu*.
83. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.
84. *un mitg migiambut*: veg. a la relació [18.216] l'equivalent «un quart de embut». Veg. § 3.3.2. «Equivalències de les mesures de capacitat i de pes».

[215]

Dia 6 feb*r*er

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo de ordi en la v*iñ*a de Carrabuffas de Antoni Joseph Calvu Camanduleri.

[216]

Dia 7 feb*r*er

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en la v*iñ*a de Carrabuffas de Antoni Joseph Camanduleri dayñ de doze embuts de ordi fet de cavaills y un quart de embut de fava fet de cavaills.

[217]

Dia 8 feb*r*er

Antoni Igñàs Melis, ab Bard*in*o, ent*im*a lo cavaill, q*ue* li han tallat una orella, y que nombrin un perito per fer revista del dit cavaill.

[218]

Dia 9 feb*r*er

M*est*re Antoni Diego Idili, ab Bard*in*o, ent*im*a a veu- [f. 14*v*] re[85] dayñ de bo a bo en sa v*iñ*a de Sant Julià, de form*en*t fet de cavaills y plantons tirats de fondo de sa d*it*a viña.[86]

[f. 14*v*]

[219]

Dia 11 feb*r*er

Juan Bat*ist*a Luis Casu y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en la v*iñ*a de m*est*re Antoni Diego Idili de S*an*t Julià dayñ de sis embuts de form*en*t fet de cavaills y quatra fossos,[87] que judícan haver tret de aquel[88] o plantons o enfirquiduras, segons se denota, que és q*ua*nt *etc.*[89] Y diun ésser molt[90] vaïns hun fos de l'altro, que si hi havia enfirquiduras, no tenían la distància proporcionada una de l'altra, segons deun tendre los abras.[91]

[220]

Dia 11 feb*r*er

Antoni Porcu, ab Bard*in*o, ent*im*a un bou vermeill ascurigós asteddat[92] que li falta de Cuguttu. Los b*ar*ranch*e*ls han requirit lo bolletí.

85. A la dreta del marge inferior del f. 14*r* llegim «-re»; tanmateix, el f. 14*v* s'inicia amb la repetició de la lliçó «a veure».
86. *a veure... viña*: aquesta segona part de la relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.
87. *fossos*: 'forats a terra, on devia haver-hi el pa dels plantons'.
88. *aquel*: solució despalatalitzada gràficament per *aquell*.
89. *etc.*: ms. «etc.», que, d'acord amb el sentit, podríem desenvolupar amb la fórmula «relàtan, mediant giurament» (cf. la relació [16.273]).
90. Ms. «molts».
91. La relació fou ratllada amb quatre traços adés verticals, adés esbiaixats, asimètrics.
92. *vermeill ascurigós asteddat*: 'vermell fosc amb taques blanques'. Per a *estedat* 'estrellat, amb taques blanques', veg. les relacions [18.145], [18.271] i [18.344]; per a *escurigós* 'fosc', veg. [18.473]. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

[221]

Dia 11 feb*re*r

Los b*arranche*ls ab Bard*in*o, ent*ím*an a Ant*oni* Mortu[93] [f. 15*r*] per a que se tengui conta un bou dels sous, que, per ésser flach, li corri per son conte.

[f. 15*r*]

[222]

Dia 11 feb*re*r

Los b*arranche*ls, ab Bard*in*o, ent*ím*an al r*evere*nt d*o*n Antoni Felís Lavaña per a que se tengui conta un giu, que, per ésser molt flach, corri per son conte; y lo bou negra y lu vertigato.[94]

[223]

Dia 11 feb*re*r

Albert Calaresu, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en son narboni de Bena Cuada.

[224]

Dia 11 feb*re*r

Los b*arranche*ls, ab Corda, ent*im*a a Antoni Ramon Caria per a que se tengui conta lo bou negra merulinu, que, per ésser molt flach, corri per son conta.

[225]

Dia 11 feb*re*r

Ant*oni* Usay Mortu fa op*osici*ó a la entima [que] li han fet per tendre conta lo bou;[95] y diu [que] nombrin un perito per fer revista de dit bou, per quant lo dit bou és maltratat de [la] trava que li han posat dits b*arranche*ls.

[226]

Dia 12 feb*re*r

Antoni Derriu, ab Bard*in*o, ent*im*a a veure dayñ de ordi en sa viña de Ungias.[96]

[f. 15*v*]

[227]

Dia 14 feb*re*r

Andria Baya, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t de bo a bo en lo salt de Bena Cuada; y los b*arranche*ls lo encarrègan a Paulu Carta, qui fa op*osici*ó.

[228]

Dia 15 feb*re*r

Antoni Igñàs Melis, ab Corda, ent*im*a las dietas del cavaill.

93. A la dreta del marge inferior llegim «pera», anticipació dels primers mots del foli següent.
94. *vertigato*: 'anb franges negres o fosques'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.
95. Ms. «bous».
96. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

[229]

Dia 16 feb*re*r

Albert Calaresu, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de forment de bo a bo en son narboni.

[230]

Dia 19 feb*re*r

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Bena Cuada, al salt de Andria Baya, dayñ de doze ambuts de form*en*t fet de cavaills y una mesura de form*en*t y doze embuts de ordi fet de vacas, carregat a Paulu Carta.

[231]

Dia 19 feb*re*r

Antoni Angioy, ab Corda, ent*im*a lo cavaill [que] li falta del camp de Juan M*ari*a Sotgiu.

[232]

Dia 22 feb*re*r

Antoni Angioy, ab Corda, ent*im*a lo cavaill [que] li falta de la v*iñ*a del r*ever*ent Juan Bat*ist*a Tavera en S*an*ta Anna.

[233]

Dia 22 feb*re*r

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Bena Cuada[97] [f. 16*r*], al narboni de Asbert[98] Calaresu, dayñ de vint embuts de form*en*t fet de vacas.

[f. 16*r*]

[234]

Dia 23 feb*re*r

D*o*n Antoni Delitala, ab Bard*in*o, ent*im*a que los b*arranche*ls no han vulgut aseptar son cavaill segons lo capitulat, y per lo matex corri a conta de la B*arrancheleri*a.

[235]

Dia 23 feb*re*r

Los b*arranche*ls, ab Corda, ent*ím*an a d*o*n Ant*oni* Delitala que nombri un perito per fer revista del sou cavaill.

[236]

Dia 24 feb*re*r

M*est*re Antoni Diego Idili, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de forment de bo a bo en sa viña de S*an*t Julià.[99]

[237]

Dia 27 feb*re*r

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Bena Cuada, al salt de Andria Baya, dayñ de quatra mesuras de ordi fet de bous domats y altras quatra mesuras de ordi y dos mesuras de form*en*t fet de bous rudes.

97. A la dreta del marge inferior llegim «al», anticipació del primer mot del foli següent.
98. *Asbert*: variant fonètica de *Albert*, ben viva actualment (veg. «Albert» a les relacions [18.223] i [18.229]).
99. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.

[238]

Dia 28 feb*r*er

R*ever*ent ca*nongi*e Antoni Màsala, ab Bard*in*o, ent*im*a una aquetta baya [que] li falta de la Taulera. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[239]

Dia p*ri*mo marts

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ[100] [f. 16*v*] de form*en*t de bo a bo en la v*iñ*a de Ant*oni* Joseph Calvu Camanduleri en Carrabuffas.

[f. 16*v*]

[240]

Dia 4 marts

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Gal·lo, ent*im*a un giu [que] li falta del Padro.

[241]

Dia 5 marts

Antoni Llorens Corbia, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t y de ordi, y una enfirquidura tallada, si volen veure-la de bo a bo en la viña de Carrabuffas.

[242]

Dia 8 marts

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de ordi mesat en la v*iñ*a de Ant*oni* Joseph Calvu Camanduleri.

[243]

Dia 9 marts

Antiogo[101] Detori, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de forment en lo salt de Uruni, encarregat a Carta.[102]

[244]

Dia 10 marts

Giacob Solinas y Giuachí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en lo salt de Uruni de Antiogo Detori dayñ de dos rahers de forment fet de vacas.

[245]

Dia 10 marts

Andria Baya, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en Bena Cuada.

[246]

Dia 11 marts

Giacob Solinas y Giuachí Murallas, estimadors,[103] [f. 17*r*] ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Bena Cuada, al salt de Andria Baya, dayñ de mitg raher de form*en*t fet de vacas.

[f. 17*r*]

100. A la dreta del marge inferior del f. 16*r* llegim «yñ», anticipació del dígraf amb què comença el verso del mateix foli.
101. Ms. «Antigo».
102. *encarregat a Carta*: afegit posteriorment.
103. A la dreta del marge inferior llegim, a tall d'anticipació, les síl·labes «madors», amb què s'inicia el foli següent.

[247]

Dia 11 marts

Antoni Agustí Lodde, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en la v*iñ*a del pont de Ungias.[104]

[248]

Dia 11 marts

A[105] d*o*n Antoni Delitala ent*ím*an los b*arranche*ls, ab Corda, que per quant no ha nombrat son perito per reveure lo sou cavaill, que aquest corri per son conte y no a conte de la Barranch*eleri*a.

[249]

Dia 11 marts

Juan Igñàs Crasta, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ fet de bous en sa v*iñ*a del Fangal y a tancar-li los porteills de d*it*a v*iñ*a.[106]

[250]

Dia 12 marts

Antoni Luis Detori, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en la ena de Uruni.

[251]

Dia 12 marts

D*o*n Ant*oni* Delitala, ab Bard*in*o, respon als b*arranche*ls que la revista de son cavaill és gia fetta, y per lo matex corri a conta de la Barranch*eleri*a.

[252]

Dia 13 marts

Giacob Solinas y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Uruni, al salt de Antoni Luis Detori, dayñ de mitg raher de form*en*t fet de vacas.

[253]

Dia 13 marts

M*estr*e Antoni Diego Idili, ab Bard*in*o, ent*im*a a veure dayñ[107] [f. 17*v*] de form*en*t en sa v*iñ*a de Sant Julià.[108]

[f. 17*v*]

[254]

Dia 15 marts

Antoni M*ari*a Demontis, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en lo salt del paris de l'Estayñ.

[255]

Dia 18 marts

Andria Baya, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en Bena Cuada.

104. *pont de Ungias*: també la solució *pontet de Ungias* a les relacions [18.199] i [18.201], cosa que evidencia que el nucli nominal és un substantiu genèric.

105. Mot afegit posteriorment.

106. Aquesta relació consta, per error inadvertit, a la lletra *A* del registre, i no a la *I*, d'acord amb la lletra inicial de «Juan».

107. A la dreta del marge inferior llegim «de», anticipació del primer mot del foli següent.

108. La part de la relació anotada al f. 17*r* fou ratllada amb dos traços esbiaixats, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.

[256]

Dia 19 marts

Antiogo Detori, ab Bard*in*o, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t en son salt. Los b*arranch*els lo encarrègan a Paulu Carta.

[257]

Dia 19 marts

Antoni Maria Demontis, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t al paris de l'Estayñ.

[258]

Dia 20 marts

Antoni Mela y Giuachí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Uruni, al salt de Antiogo Detori, dayñ de quatre mesuras de forment fet de bous rudes y avant del dia 15 de marts.

[259]

Dia 20 marts

Antiogo Detori, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en sa viña.

[260]

Dia 20 marts

Juan Bat*ist*a Luis Casu y Giuachí Murallas, estimadors,[109] [f. 18*r*] ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat den de lo die 14 de marts en la v*iñ*a de m*estr*e Antoni Diego Idili de Sant Julià dayñ de vint embuts de form*en*t fet de cavaills.[110]

[f. 18*r*]

[261]

Dia 20 marts

Antoni Mela y Giuachí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en lo paris de l'Estayñ, en lo salt de Ant*oni* M*ari*a Demontis, dayñ de quatre mesuras de form*en*t fet de bous domats.

[262]

Dia 22 marts

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Lay, ent*im*a las diettas del bou que li falta. Los b*arranch*els li fan op*osici*ó.

[263]

Dia 25 marts

Antoni Uda, ab Gal·lo, ent*im*a son cavaill, [que] li falta de Monte Sisinni, hont era lligat.

[264]

Dia 25 marts

Antoni Mula, ab Gal·lo, ent*im*a una chioba [que] li falta de la Custòdia.

109. A la dreta del marge inferior llegim, a tall d'anticipació, les síl·labes «madors», amb què s'inicia el foli següent.
110. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

[265]

Dia 25 marts

R*ever*ent d*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Gal·lu, ent*im*a las dietas del bou que li falta.

[266]

Dia 29 marts

Antoni Ignàs Derriu, ab Lay, ent*im*a un bou negra [que] li falta del Padro.

[267]

Dia p*rime*r abril

M*est*re Antoni Baïngiu Cossu, ab Lay, ent*im*a a tancar-li la viña.

[268]

Dia 3 abril

Antoni Miquel Fioris, ab Corda, ent*im*a vuit[111] [f. 18*v*] barris de rabassa [que] li falta de son camp.[112]

[f. 18*v*]

[269]

Dia 5 abril

Antoni Mula Dedde, ab Bard*in*o, ent*im*a las dietas de lo giu que li falta.

[270]

Dia 5 abril

Antiogo Detori, ab Gal·lo, ent*im*a lo giu [que] li falta de Cugutu.

[271]

Dia 6 abril

Antoni Igñàs Carta Bil·loy, ab Corda, ent*im*a un bou negra asteddad[113] [que] li falta del Padru.

[272]

Dia 6 abril

Los b*arranche*ls, ab Gal·lo, ent*ím*an a Ant*oni* Sanna Padedda que se[114] governi lo bou vermeill aspanu, q*ue* és franc y corri per son conte.

[273]

Dia 6 abril

Los b*arranche*ls, ab Gal·lo, ent*ím*an a Antoni Igñàs Carta Bil·loy q*ue* se tengui conta lo bou vertigatu, que per éssar flac corri per son conte.

111. A la dreta del marge inferior llegim «barris», anticipació del primer mot del foli següent.
112. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.
113. *asteddad*: 'amb taques blanques rodones'. Cf. el log. *isteddadu* 'estrellat' ← *istedda* 'estrella'. Veg. «merulinu astedad» ([18.145]), «vermeill ascurigós asteddat» ([18.220]) i «vermeill astadat» ([18.344]). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.
114. *que se*: repetit a l'original.

[274]

Dia 6 abril

Los b*arranch*els, ab Bard*in*o, ent*ím*an a Antoni Felís Lavaña que se governi lo bou negra merulinu corrimutzu[115] que està morint en Cuguttu.

[275]

Dia 7 abril

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Bard*in*o, ent*im*a que si lo bou[116] mori, mori per la travadura que li han fet los b*arranch*els.[117]

[f. 19*r*]

[276]

Dia 8 abril

Ant*oni* Murru, ab Corda, ent*im*a un bou [que] li falta del Padru. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[277]

Dia 10 abril

Antoni Iddau, ab Lay, ent*im*a dayñ de sarm*en*t de sa v*iñ*a.

[278]

Dia 10 abril

Los b*arranch*els, ab Bard*in*o, ent*ím*an a d*o*n Antoni Felís Lavaña perquè se prengui lo bou negra merulinu que és en la Taulera malalt[118] y flach y unfrat[119] en la gola.

[279]

Dia 12 de abril

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Lay, ent*im*a un bou negra merulinu que li falta de la Taulera. Los b*arranch*els li fan op*osici*ó, per quant li havían entimat per tendre-se-lo conta a son càrrich; y dit Lavaña diu que no és aquell bou que li han entimat, que és altru bou lo que entima ara de nou.

[280]

Dia 18 abril

Los b*arranch*els, ab Corda, ent*ím*an a Antoni Felís Lavaña que té lu bou negra, que està morint de flaquesa, en lo ort de la Taulera y que se lo retíria, que és per son conte.

[281]

Dia 19 abril

Antoni Escarpitta ent*im*a lo cavaill per haver-li tallat la cua a malefissi.

115. *corrimutzu*: 'amb les banyes tallades o escapçades', com «coimutzu» 'amb la cua tallada' ([17.42]) o «origimuzzu» 'amb les orelles tallades o escapçades' ([19.65]). Per a *merulinu* 'del color negre de les merles', veg. les relacions [18.115] i [18.145]. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

116. Mot repetit a l'original.

117. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

118. Ms. «malart», ultracorrecció de la realització [l] de la *r* travada de coda silàbica, també a final de mot, com en *verd* o *servidors* (Bosch, 1999*a*, p. 56; Bosch, 2002, p. 37). Veg. Bosch (2009, p. 267-270).

119. *unfrat*: enteneu *unflat* 'inflat', amb la realització *-fr-* < *-fl-* pròpia de l'alg. mod. (Bosch, 2009, p. 272-273; Bosch, 1999*a*, p. 55-56; Bosch, 2002, p. 38-39).

[282]

Dia 19 abril

Antoni Mamadu, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ[120] [f. 19*v*] de brocadas en sa viña.[121]

[f. 19*v*]

[283]

Dia 20 abril

Antoni Agustí[122] Manca, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de ordi y de form*en*t de bo a bo en lo salt de la Giaga.

[284]

Dia 20 abril

Làzar Pons y Salvador Demontis, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en la viña de Salondra de Antoni Mamadu dayñ de mil y quatra-sentas brocadas escaxiadas, de vuitina[123] la una, y dos-sentas quaranta-tres brocadas asmuchiadas, de quatri[124] la una, fet de cabras y vacas.[125]

[285]

Dia 20 abril

Antoni Mela y Bartumeu Murru, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en lo salt de la Giaga de Ant*oni* Agustí Manca dayñ de un raher de ordi y un embut de form*en*t fet de bous domats. Los b*ar-ranch*els lo encarrègan a Juan Bat*ist*a Luis Casu.

[286]

Dia 21 abril

R*ever*ent Ant*oni* Deyana, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de brocadas en la v*iñ*a de Carrabuffas de bo a bo.

[287]

Dia 22 abril

M*est*re Antoni M*ari*a Rogio, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de bro-[126] [f. 20*r*] cadas en sa viña.[127]

[f. 20*r*]

[288]

Dia 22 abril

Antoni Derrio, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de brocadas de bo a bo en sa v*iñ*a y a tancar-li la viña de Ungias.

120. A la dreta del marge inferior llegim «de», anticipació del primer mot del foli següent.

121. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.

122. *Agustí*: var. ant. «Igñàs».

123. *vuitina*: 'vuit diners' (veg., a § 2.III.2. «Noms de la fruita», *brocada*). En un registre de danys de 1693 documentem «dayn en la viña de l'hospital, és a saber 243 brocadas a mortu, a rahó vuit dinés la una, y 340 a migiania» (ASCA 290, f. 18*r*).

124. *quatri*: 'quatre diners' (veg. la n. anterior).

125. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

126. El mot *brocadas* apareix fragmentat: a la dreta del marge inferior llegim «ca-», anticipació de la segona síl·laba del mot amb què comença el foli següent.

127. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

[289]

Dia 22 abril

D*o*n Ant*oni* Delitala, ab Bard*in*o, ent*im*a un bou. Los b*arranche*ls han requirit lo bolletí.

[290]

Dia 23 abril

Agustí Cusseddu Preve, ab Gal·lo, ent*im*a un bou negra [que] li falta del Padro.

[291]

Dia 23 abril

Antiogo Detori, ab Bard*in*o, ent*im*a las dietas del bou.

[292]

Dia 25 abril

Làzar Pons y Salvador Demontis, estimadors, ab giurament, relàtan haver avalorat en la v*iñ*a de Ungias de Antoni Derriu dayñ de set-sentas quaranta brocadas escaxiadas, de vuitina[128] la una, y tres-sentas[129] vint-y-sinch asmuchiadas, de quatri[130] la una, fet de bous domats.

[293]

Dia 27 abril

Los b*arranche*ls, ab Lay, entíman a Ant*oni* Sanna a travar y chiobar.

[294]

Dia 28 abril

Los b*arranche*ls, ab Lay, encarrègan lo dayñ fet de vacas en Matta Arg*uen*tu[131] y lo dayñ de Giuaquí Murallas fet en Sant March a Antoni Canu, qui fa op*osici*ó.

[295]

Dia 2 maich

Antoni Peana, ab Bard*in*o, ent*im*a lo sou cavaill [que] li falta de la ena de Uruni.

[296]

Dia 4 maich

M*estr*e Ant*oni* Llurens Garbera, ab Corda, ent*im*a a veure[132] [f. 20*v*] dayñ de brocadas de bo a bo en sa v*iñ*a del Fangal.

[f. 20*v*]

[297]

Dia 4 maich

Àngiela M*ari*a Arduýn,[133] ab Corda, ent*im*a que li acomodin la taula de la casa de la viña, la tancadura de la porta y la paret de d*it*a porta.

128. *vuitina*: 'vuit diners' (veg. n. 123).
129. Ms. «tresentas».
130. *quatri*: 'quatre diners' (veg. n. 123).
131. *Arguentu*: desenvolupem la fórmula abreujada d'acord amb Caria (1993*a*, p. 93), que dóna *la fontana de Matta 'e Arguentu*, amb realització velar de l'obertura de la segona síl·laba.
132. A la dreta del marge inferior llegim «dayñ», anticipació del primer mot del foli següent.
133. Ms. «Arduya» (cf. la relació [18.364]).

[298]

Dia 5 maich

Antoni Mamadu, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de brocadas de bo a bo en sa v*iñ*a.

[299]

Dia 6 maich

Antoni Derriu, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de brocadas de bo a bo en sa v*iñ*a de Ungias y a tancar-li la ditta viña.

[300]

Dia 6 maich

Antoni Espanu, ab Gal·lo, ent*im*a un bou canu que li falta de Montañés.

[301]

Dia 7 maich

Làzar Pons y Salvador Demontis, estimadors, ab giurament, relàtan haver avalorat en la viña de Salondra de Ant*oni* Mamadu dayñ de cent y vint brocadas escaxiadas, a vuitina[134] la una, fet de vacas.

[302]

Dia 10 maich

Ant*oni* Igñàs Deriu Chiuca,[135] ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de fava en sa viña de Salondra.

[303]

Dia 11 maich

Antoni Ramon Tavera, ab Corda, ent*im*a lu cavaill que li falta de sa v*iñ*a.

[304]

Dia 11 maich

Los b*arranch*els, ab Corda, ent*ím*an a Antoni Ignàs Cadeddu a travar y chiobar.[136]

[f. 21*r*]

[305]

Dia 13 maich

Antoni Querqui, ab Bard*in*o, ent*im*a a veure dayñ de fava y de ordi en son salt.

[306]

Dia 19 maich

Juan Bat*its*ta Luis Casu y Giacob Solinas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Uruni, al [salt] de Antoni Querqui, dayñ de quatre embuts de fava robada y una mesura de ordi entre mesat y fet a camins.

134. *vuitina*: 'vuit diners' (veg. n. 123).

135. *Chiuca*: llegiu *Txuca* 'carabassa', que és un *xisto* 'malnom'. Cf. «Zuca» ([15.66] i [16.53]) o «Chiuca» ([15.84]). Per a alguns malnoms dels registres editats, veg. n. 54 de la p. 309 dels «Criteris d'edició» dels «Apèndixs».

136. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

[307]

Dia 20 maich

Los b*arranche*ls, ab Bard*in*o, ent*ím*an a Ant*oni* Diego Flores a travar y chiobar.

[308]

Dia 20 maich

Los b*arranche*ls, ab Lay, ent*ím*an a Agustí Cubeddu, a Ant*oni* Mortu y a Ant*oni* Sanna Padedda a travar y chiobar.

[309]

Dia 20 maich

Antoni Peana, ab Corda, ent*im*a las dietas de son cavaill.

[310]

Dia 20 maich

Antoni Ramon Tavera, ab Corda, ent*im*a las dietas de son cavaill.

[311]

Dia 20 maich

M*estr*e Antoni Llurens Garbera ent*im*a a veure dayñ de bo a bo de fava en sa v*iñ*a del Caragol.

[312]

Dia 20 maich

Los b*arranche*ls, ab Gal·lo, ent*ím*an a d*o*n Antoni Felís Lavaña a travar y chiobar.

[313]

Dia 20 maich

Antoni Joseph Pinna, ab Lay, ent*im*a dos mannas de ordi de la v*iñ*a de Cala Bona.[137]

[f. 21*v*]

[314]

Dia 24 maich

Antoni Diego Flores, ab Bard*in*o, ent*im*a son giu [que] li falta del Padro. Los b*arranche*ls han requirit lo bolletí, lo q*ue*,[138] ab dit Bard*in*o, lis té entregat.

[315]

Dia 26 maich

Antoni Ramon Tavera, ab Bard*in*o, ent*im*a las diettas de son cavaill.

[316]

Dia 26 maich

Antoni Rayu, ab Bard*in*o, ent*im*a a veure dayñ en son narboni de Calallonga.

137. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.
138. Ms. «q.», que també podria llegir-se «q*ual*» (cf. la relació [18.30]).

[317]

Dia 26 maich

Ant*oni* Peana, ab Corda, ent*im*a las dietas de son cavaill.

[318]

Dia 26 maich

Agustí Màsala, ab Corda, ent*im*a sis fexius de caña [que] li han pres de sa viña.

[319]

Dia 28 maich

Juan Bat*it*sta Luis Casu y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Calal[l]onga,[139] al narboni de Ant*oni* Burruni Rayu, dayñ de quatre embuts de form*en*t fet de cavaills.

[320]

Dia 29 maich

Lo capità Ant*oni* Manno, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de fava de sa v*iñ*a en l'Ascaletta.

[321]

Dia 29 maich

Antoni Igñàs Carta, ab Gal·lo, ent*im*a son cavaill múrtinu[140] [que] li falta de Mont Rudó.

[322][141]

Dia 31 maich

Antiogu Melis, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de fava en la v*iñ*a de la Argientera de bo a bo.[142]

[f. 22*r*]

[323]

Dia 31 maich

Ca*non*g*i*e Ant*oni* Màsala, ab Lay, ent*im*a un giu de Montañés travat y chiobat.

[324]

Dia 31 maich

Ant*oni* Llorens Corbia, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t y de fava en Pedru Quessa.

[325]

Dia p*rim*er juyn

Antoni Uda, ab Lay, ent*im*a un bou negra [que] li falta del Padru.

[326]

Dia p*rim*er juyñ

Antoni Joseph Pinna, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de fava de bo a bo en son salt.

139. Veg. *Calallonga* a la relació [18.316] (cf. *Cala Lloga* a Caria, 1993*a*, p. 131).

140. *múrtinu*: 'saur'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

141. A partir d'aquesta relació segueix la mà d'un altre secretari o escrivà, a excepció d'algunes reaparicions de la mà inicial (relacions [18.338]-[18.339], [18.350]-[18.352] i [18.373]-[18.377]), de Giuseph Diego Galcerín, d'acord amb la signatura de la coberta.

142. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

[327]

Dia p*rim*er juyñ

Juan Bat*its*ta Luis Casu y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat en Pedru Quessa, al salt de Antoni Llorens Corbia, dayñ de quatra mesuras de fava robada.

[328]

Dia p*rim*er juyñ

Ant*oni* Joseph Demontis, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de fava en lo salt de D*o*n Garau.[143]

[329]

Dia 2 juyñ

Andria Baya, ab Bard*in*o, ent*im*a desset mannas de ordi de son salt.

[330]

Dia 2 juyñ

Juan Bat*its*ta Luis Casu y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat en lo salt de Ant*oni* Joseph Demontis, dit de Don Garau,[144] dayñ de tres mesuras de fava robada, sinch embuts de ordi fet de porcs y tres embuts messat.[145]

[331]

Dia 2 juyñ

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ en lo[146] [f. 22*v*] salt de Murallas.

[f. 22*v*]

[332]

Dia 2 juyñ

Juan Bat*ist*a Luis Casu y Giuaquí Murallas, [estimadors], ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat en Muracasas, en lo salt de d*o*n Antoni Felís Lavaña, dayñ de dos mesuras de fava robada y un embut y mitg de form*en*t mengiat de cavaills.[147]

[333]

Dia 4 juyñ

Antoni Usay Mortu, ab Corda, ent*im*a una chioba y un giu [que] li fàltan del Padru.

[334]

Dia 4 juyñ

D*o*n Ant*oni* Felís Lavaña, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de fava de bo a bo al salt de Muragasas.[148]

143. Cf. *Salt de Don Guerau* (Caria, 1993*a*, p. 112) i la relació [18.330].
144. Veg. la n. anterior.
145. Cal entendre *tres embuts [d'ordi] messat*.
146. A la dreta del marge inferior llegim «salt», anticipació del primer mot del foli següent.
147. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
148. *Muragasas*: variant amb sonorització de la *k*- inicial del segon radical, que recull Caria (1993*a*, p. 84), un fenomen regular en sard (cf. la variant «Muracasas» a la relació [18.332]) i, en alguns casos, en alg. mod. (Bosch, 2002, p. 143). Veg. *card* (o *gard*) a § 2.III.3. «Noms de les hortalisses i els llegums» i Bosch (2009, p. 273-274).

[335]

Dia 4 juyñ

Los b*arranchel*s, ab Lay, entíman[149] a Antoni Usay Mortu a travà y chiobà.

[336]

Dia 4 juyñ

Los b*arranchel*s, ab Lay, entíman a Ant*oni* Diego Flores a travar y chiobar.

[337]

Dia 5 juyñ

Ant*oni* Diego Flores, ab Bard*in*o, ent*im*a lu bou vermeill [que] li falta del Padro. Los b*arranchel*s li fan op*osici*ó.

[338]

Dia 6 juyñ

Antoni Màsala, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de ordi de bo a bo en sa viña.

[339]

Dia 6 juyñ

Antoni Pinna, ab Corda, ent*im*a lo cavaill murru[150] [que] li falta de Casasea.[151]

[340]

Dia 7 juyñ

Antoni Mela y Juan Bat*ist*a Luis Casu, estimadors,[152] [f. 23*r*] ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en la viña de la Argientera de Antiogu Melis dayñ de mitg raher de fava robada.

[f. 23*r*]

[341]

Dia 7 juyñ

Giacob Solinas y Pera Gaví Solinas, [estimadors], ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Uruni, al salt de Ant*oni* Joseph Pinna, dayñ de vint embuts[153] de fava robada.

[342]

Dia 7 juyñ

Ant*oni* Diego Flores, ab Bard*in*o, ent*im*a las dietas del bou[154] entimat.

[343]

Dia 7 juyñ

Los b*arranchel*s, ab Lay, entíman a Ant*oni* Sanna Padedda a travar y chiobar.

149. Ms. «entiaman».
150. *murru*: 'gris'. Cf. el log. i camp. *murru nieddu* (Wagner, 1996, p. 225; DUSI, *s. v. cuaddu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.
151. Les dues darreres relacions són de la mateixa mà que trobem als folis 1-21 (veg. n. 141).
152. A la dreta del marge inferior llegim «ab», anticipació del primer mot del foli següent.
153. Ms. «embut».
154. *bou*: var. ant. «giu».

[344]

Dia 7 juyñ

Agustí Màsala, ab Lay, ent*im*a un bou vermeill astadat[155] que li falta del Padro. Los b*arranchel*s li fan op*osici*ó.

[345]

Dia 8 juyñ

Ant*oni* Maria Delrio Cabra, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de fava y forment en son salt.

[346]

Dia 8 juyñ

Antoni Usay Mortu, ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de fava de bo a bo en lo salt de la Guàrdia Gran.

[347]

Dia 10 juyñ

Ant*oni* Joseph Demontis, ab Lay, ent*im*a sis mannas de ordi del salt de D*o*n Garau.

[348]

Dia 10 juyñ

Ant*oni* Mela y Juan Bat*ist*a Luis Casu, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en lo salt de las Concias[156] [f. 23*v*] de Antoni Delrio Cabra dayñ de tres mesuras de fava robada y tres embuts de form*en*t fet de cavaills.[157]

[f. 23*v*]

[349]

Dia 11 juyñ

Ant*oni* M*ari*a Bardino, ab Bard*in*o, ent*im*a sinch mannas de forment de son narboni.

[350]

Dia 13 juyñ

Agustí Carenti,[158] ab Gal·lo, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t de son narboni.[159]

[351]

Dia 13 juyñ

Antoni Ramon Caria, ab Bard*in*o, ent*im*a lo cavaill [que] li falta de Cuguttu.

155. *astadat*: 'amb taques rodones de color blanc'. Cf. el camp. *boi steddau*, «chi tenit sa manta dominanti pintada a steddus ['estrelles'] biancus, o di ateru colori de figura sferica» (DUSI, *s. v. boi*). Cf. «merulinu astedad» ([18.145]), «vermeill ascurigós asteddat» ([18.220]) i «negra asteddad» ([18.271]). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

156. *Concias*: llegiu *Contxas*, d'acord amb la realització del topònim *les Conxes* (cf. Caria, 1993*a*, p. 116). A la dreta del marge inferior llegim «de», anticipació del primer mot del foli següent.

157. La part de la relació anotada al f. 23*v* fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

158. *Carenti*: variant gràfica de *Querenti* (cf. relació [18.357]).

159. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats, senyal força habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys.

[352]

Dia 13 juyñ

Antoni Igñàs Carta Bil·loy, ab Corda, ent*im*a las diettas del cavaill que li han robat y té entimat.[160]

[353]

Dia 13 juyñ

Thomàs Novoli, pudador, ab giuram*en*t, relata haver avalorat, de orde de m*estr*e Antoni Canu, la fruita de la v*iñ*a de aqueill posada en Sant Julià, y diu haver-y vuit escuts de figa de Sant Juan, sinch escuts de barracoch y sis reals de pera camusina, de lo que *etc*.[161]

[354]

Dia 17 juyñ

Antoni Pinna, ab Lay, ent*im*a un baül tallat, de dins del qual li han robat tres tarcabocas[162] de domasquilla y una tassa de cristall; que era dit baül dins la casa de la viña de la Argilera, de la qual li han pres també un cannau de sedar.[163]

[f. 24*r*]

[355]

Dia 17 juyñ

Antoni Querqui, ab Lay, ent*im*a un barri de forment y un barri de ordi arrubat y altros dos barris entre ordi y forment que li han mengiat en son salt de Oruni, si vòlan anar a veure-lu de bo a bo.

[356]

Dia 17 juyñ

Ant*oni* Igñàs Cadeddu, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de form*en*t y de ordi mengiat en son salt dels Bangius, si vòlan anar a veure-lo de bo a bo.

[357]

Dia 17 juyñ

Juan Bat*its*ta Luis Casu y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en Sant March, al narboni de Agustí Querenti, dayñ de doze embuts de forment fet de bous domats.[164]

[358]

Dia 18 juyñ

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Lay, ent*im*a un giu que li falta de la Giua.

[359]

Dia 18 juyñ

Ant*oni* Tedde, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de sarment de la viña de Pòllini.

160. Les tres darreres relacions són de la mateixa mà que trobem als folis 1-21 (veg. n. 141).

161. *etc.*: ms. «&c.», que es pot desenvolupar amb la fórmula «diu ésser la veritat» (veg. la mateixa fórmula a la relació [18.102]). La fórmula «de lo que &.» també equival a l'alternativa «segons lo relata» de la relació [18.146].

162. *tarcabocas*: solució que ja evidencia l'assimilació vocàlica, d'acord amb la realització actual (veg. Bosch, 2002, p. 72).

163. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

164. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

[360]

Dia 18 juyñ

D*o*n Antoni Calvu, ab Bard*in*o, ent*im*a tot lo sarment de sa viña.

[361]

Dia 18 juyñ

Ant*oni* Igñàs Carta, ab Gal·lo, ent*im*a un habra de poma del Corpus y dayñ de brocadas de sa viña.

[362]

Dia 18 juyñ

Ant*oni* Mula Aritu, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de bo a bo en son salt.[165]

[f. 24*v*]

[363]

Dia 18 juyñ

Agustí Demontis, ab Gal·lo, ent*im*a sis mannas de forment de Tàrgara.

[364]

Dia 18 juyñ

La v*iu*da Àngela M*ari*a Arduín, ab Bard*in*o, ent*im*a tres abras de poma del Corpus de sa viña.[166]

[365]

Dia 19 juyñ

Ant*oni* Igñàs Derriu, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de poma del Corpus y de sarment en sa viña de Salondra.

[366]

Dia 19 juyñ

Antoni Iddau Asquer, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de barracoch de sa viña.

[367]

Dia 20 juyñ

Agustí Cuveddu, ab Lay, ent*im*a un giu [que] li falta de la Custòdia.

[368]

Dia 20 juyñ

Ant*oni* Joseph Demontis, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de forment del salt de d*o*n Garao.

[369]

Dia 21 juyñ

Antoni Escarpita, ab Bard*in*o, ent*im*a vint-y-una mannas[167] de ordi de son salt.

165. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.
166. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.
167. Ms. «manna», que corregim d'acord amb la concordança.

[370]

Dia 21 juyñ

Agustí Cusseddu Preve, ab Lay, ent*im*a nou mannas de ordi de son salt.

[371]

Dia 21 juyñ

Lo capità d*o*n Antoni Manno, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ[168] [f. 25*r*] de barracoch de la viña de la Escaletta.

[f. 25*r*]

[372]

Dia 21 juyñ

Thomàs Nuvoli, [podador], ab giuram*en*t, relata haver avalorat en la viña del r*ever*ent Agustí Urgias en Sant Agustí Veill, a saber set escuts y mitg de figa primarenca y vuit reals de barracoch, que ha trobat en dita viña.

[373]

Dia 22 juyñ

Ant*oni* Bardino Carenti, ab Gal·lo, ent*im*a una chioba [que] li falta de la Custòdia. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.

[374]

Dia 22 juyñ

Ant*oni* Fioris, ab Gal·lo, ent*im*a vint mannas de form*en*t de son narboni en la Segada.

[375]

Dia 22 juyñ

Ant*oni* M*ar*ia Delrio Cabra, ab Bard*in*o, ent*im*a sis mannas de form*en*t de son salt.[169]

[376]

Dia 22 juyñ

Ant*oni* Angioy, ab Bard*in*o, ent*im*a dos barris de ordi de son salt.

[377]

Dia 22 juyñ

Agustí Cusseddu, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de ordi de son salt en la Segada.[170]

[378]

Dia 22 juyñ

Agustí Cuveddu, ab Bard*in*o, ent*im*a las dietas del giu.

168. A la dreta del marge inferior llegim «de», anticipació del primer mot del foli següent.
169. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
170. Les cinc darreres relacions són de la mateixa mà que trobem als folis 1-21 (veg. n. 141).

[379]

Dia 22 juyñ

Antiogu Detory, ab Corda, ent*im*a un barri de forment del sou salt.

[380]

Dia 22 juyñ

D*o*n Antoni Felís Lavaña, ab Corda, ent*im*a deu mannas[171] [f. 25*v*] de ordi de son salt.

[f. 25*v*]

[381]

Dia 22 juyñ

Antoni Igñàs Cadeddu, ab Lay, ent*im*a un bou vargiu que li falta dels Bangius y una manna de forment.

[382]

Dia 23 juyñ

Antoni Sanna Padedda, ab Gal·lo, ent*im*a vint mannas de forment que li han robat de son narboni.

[383]

Dia 23 juyñ

Antoni Sanna Padedda, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de barracoch de la viña de Pòlliri y sinch mannas de ordi.

[384]

Dia 23 juyñ

Antoni Esquírriu, ab Bard*in*o, ent*im*a dos mannas de forment de son narboni.

[385]

Dia 23 juyñ

Lo cavaller Asbert Deroma, ab Corda, ent*im*a dayñ de barracoch de sa viña.

[386]

Dia 23 juyñ

Antoni Igñàs Dias, ab Corda, ent*im*a dos abras de barracoch de sa viña.

[387]

Dia 23 juyñ

M*est*re Ant*oni* Maria Rogiu, ab Corda, ent*im*a dayñ de barracoch de sa viña.

[388]

Dia 24 juyñ

Ant*oni* Igñàs Cadeddu, ab Bard*in*o, ent*im*a las diettas del bou.

171. A la dreta del marge inferior llegim «de», anticipació del primer mot del foli següent. Aquesta primera part de la relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats.

[389]

Dia 25 juyñ

La viuda Àngela M*ari*a Arduín, ab Bard*in*o, ent*im*a sinch abras de barracoch de la sua viña.[172]

[f. 26*r*]

[390]

Dia 25 juyñ

Antoni Mamadu, ab Corda, ent*im*a una roda de lli de sa viña. Los b*arranchel*s lo encarrègan a Nicolau Quessa Zirone, qui fa op*osici*ó.[173]

[391]

Dia 25 juyñ

Antoni Fois, ab Lay, ent*im*a devuit mannas de ordi y dos barris de forment.

[392]

Dia 25 juyñ

Agustí Pilu, ab Lay, ent*im*a dayñ de pruna primarenca y dayñ de poma dolsa.

[393]

Dia 25 juyñ

R*ever*ent Agustí Urgias, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de barracoch de sa viña en Sant Agustí Veill.[174]

[394]

Dia 25 juyñ

Pasqual Cossu y Antoni Tavera, [estimadors], ab giuram*en*t, relàtan haver avalorat en lo salt de Ant*oni* Igñàs Caddeddu, den de [sic] lo die 21 del corrent mes, dayñ de doze embuts de forment y una mesura de ordi fet de porchs, a saber lo forment sens messar y lo ordi messat.[175]

[395]

Dia 26 juyñ

Antoni Pinna Iddau, ab Bard*in*o, ent*im*a quinze mannas de ordi y sis de forment de son salt.

[396]

Dia 26 juyñ

Antoni Mela, ab Corda, ent*im*a vuit mannas de forment y a veure dayñ de ordi en son salt.

[397]

Dia 26 juyñ

Ant*oni* Miquel Floris, ab Corda, ent*im*a a veure dayñ de giudia y brocadas en sa viña. Los b*arranchel*s lo encar-[176] [f. 26*v*] règan a Nicolau Quessa Zirone, qui fa op*osici*ó.

[f. 26*v*]

172. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

173. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

174. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

175. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.

176. El mot *encarrègan* apareix fragmentat: a la dreta del marge inferior llegim «regan», anticipació de les darreres síl·labes del mot amb què comença el foli següent.

[398]

Dia 26 juyñ

Antoni Mela y Làzar Pons, estimadors, ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat en la viña de Ant*oni* Miquel Floris, al canal de l'Home mort, dayñ de quatra embuts de giudia y tres brocadas talladas fet de vacas.[177]

[399]

Dia 26 juyñ

Ant*oni* Joseph la Cupetta,[178] ab Corda,[179] ent*im*a sis mannas de forment, una frassada, un calzó de tela, ambe[180] dos pans, de sa viña.

[400]

Dia 27 juyñ

Antoni Murruchulo, ab Lay, ent*im*a a veure dayñ de bous y tot lo sarment de sa viña.

[401]

Dia 27 juyñ

Juan Bat*its*ta Luis Casu y Giuaquí Murallas, estimadors, ab giurame*n*t, relàtan haver avalorat al salt de d*o*n Garao de Antoni Joseph Demontis dayñ de dos mesuras de forment fet de vacas.

[402]

Dia 28 juyñ

Ant*oni* Luis Casula, ab Bard*in*o, ent*im*a dos mannas de forment.

[403]

Dia 28 juyñ

Antiogu Detori, ab Lay, ent*im*a un bou que li falta. Los b*arranchel*s han requirit lo bolletí.

[404]

Dia 28 juyñ

Ant*oni* Luis Detori, ab Lay, ent*im*a dayñ de poma farinata de la viña de la Escaletta.

[405]

Dia 28 juyñ

M*estr*e Antoni Canu, ab Corda, ent*im*a dayñ de barracoch de sa viña.[181]

[f. 27*r*]

[406]

Dia 28 juyñ

Agustí Màsala, ab Bard*in*o, ent*im*a tres abras de barracoch de la viña[182] de Salondra.

177. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
178. *la Cupetta*: es deu tractar d'un *xisto* 'malnom'. Per a alguns malnoms dels registres editats, veg. n. 54 de la p. 309 dels «Criteris d'edició» dels «Apèndixs».
179. *ab Corda*: afegit posteriorment.
180. *ambe*: enteneu *amb*; és una sol·lució gràfica que evidencia la presència d'una epèntesi vocàlica que resol la coda consonàntica de la preposció.
181. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.
182. Ms. «vina».

[407]

Dia 28 juyñ

Agustí Pilo, ab Lay, ent*im*a dayñ de figa de sa viña.

[408]

Dia 28 juyñ

Ant*oni* Cusseddu Tanca, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de poma de la viña.

[409]

Dia 28 juyñ

Los b*arranchel*s, ab Bard*in*o, encarrègan lo dayñ de Joseph Nieddu fet de ebas a Andria Baya; y dit Baya fa op*osici*ó.

[410]

Dia 28 juyñ

Antoni Mamadu, ab Lay, ent*im*a dayñ de barracoch de la viña de Salondra.[183]

[411]

Dia 28 juyñ

Ant*oni* Igñàs Cadeddu, ab Gal·lo, ent*im*a un giu que li falta de la Custòdia. Los b*arranchel*s han requirit lo bolletí.

[412]

Dia 28 juyñ

Ant*oni* Diego Pala, ab Lay, ent*im*a dayñ de pruna francesa y de figa.

[413]

Dia 29 juyñ

Ant*oni* Simó Cossu, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de barracoch, dayñ de pera camusina y dayñ de figa de la viña de Sant Julià.

[414]

Dia 29 juyñ

Antoni Espano, ab Lay, ent*im*a un bou que porta una ferida, y entima a fer revista.[184]

[f. 27*v*]

[415]

Dia 30 juyñ

M*estr*e Antoni Baïngiu Cossu, ab Bard*in*o, entima dayñ de siuró de sa viña.[185]

183. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.
184. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.
185. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats.

[416]

Dia p*rim*er juliol

D*o*n Antoni Calvi Bravo, ab Bard*in*o, ent*im*a un abra de pera camusina de sa viña.

[417]

Dia p*rim*er juliol

D*o*n Ant*oni* Igñàs Delitala, ab Bard*in*o, ent*im*a dos bous ferits, per los quals demana que sa fassi revista, ab consentiment de pars.[186]

[418]

Dia 2 juliol

Ant*oni* Igñàs Delrio, ab Lay, ent*im*a dayñ de pera camusina, pruna francesa, figa bufal y dayñ de mela piberi[187] de sa viña.

[419]

Dia 2 juliol

Antiogu Melis, ab Lay, ent*im*a dayñ de figa bufal de la viña de la Angientera.

[420]

Dia 2 juliol

Antoni Igñàs Cadeddu, ab Lay, ent*im*a las dietas del giu que li falta.

[421]

Dia 4 juliol

Agustí Cusseddu Tanca, ab Lay, ent*im*a un bou de la argiola en Mandra[s] Largas.[188]

[422]

Dia 4 juliol

Ant*oni* Agustí Curachià, ab Gal·lo, ent*im*a tot lo sarment de la viña de l'Ascaletta.

[423]

Dia 5 juliol

Antiogu Melis Narimuzu,[189] ab Lay, ent*im*a dayñ de figa negra de la viña de la Argientera.[190]

[f. 28*r*]

[424]

Dia 5 juliol

Antoni Pinnetta, ab Corda, ent*im*a una bèrtula, un mocador de tela vintena, una sistella plena de figa, un abra de poma y dayñ de sarment de la viña de Chiampel·li.

186. *pars*: enteneu *parts*. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
187. *mela piberi*: varietat de poma, amb el sardisme *mela* 'poma' com a nucli.
188. *Mandra[s] Largas*: solució aglutinada del topònim *Mandras Largas* (vegeu-lo a la relació [18.166]), amb pèrdua de la marca de plural al primer radical.
189. *Narimuzu*: deu ser un *xisto* 'malnom', per a 'nas escapçat, curt' (DSIPL, *s. v. narimutzu*). Cf. «Narimuchu» a [14.38], [16.1], [16.43], [16.44], [16.46] i [16.66]. Per a alguns malnoms dels registres editats, veg. n. 54 de la p. 309 dels «Criteris d'edició» dels «Apèndixs».
190. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

[425]

Dia 5 juliol

M*estr*e Antoni Baïngiu Cossu, ab Corda, ent*im*a dayñ de figa de sa viña.[191]

[426]

Dia 5 juliol

Antoni Luis Detory, ab Corda, ent*im*a un abra de poma de la viña de Malchior Esquintu.

[427]

Dia 5 juliol

Antoni Dedde, ab Corda, ent*im*a dayñ de poma de sa viña.

[428]

Dia 5 juliol

Antoni Mula ent*im*a dayñ de barracoch de sa viña.

[429]

Dia 5 juliol

M*estr*e Antoni Llorens Alivesi, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de figa de la viña de Cala Bona.

[430]

Dia 8 juliol

Antoni Iddau Asquer, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de figa y pera camusina de sa viña.

[431]

Dia 11 juliol

Antoni Sanna Padedda, ab Gal·lo, ent*im*a nou mannas de ordi, un marró y dayñ de figa de sa viña.

[432]

Dia 11 juliol

M*estr*e Ant*oni* Baïngiu Cossu, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de figa de sa viña.[192]

[433]

Dia 11 juliol

M*estr*e Antoni M*ari*a Rogiu, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de figa, pera de Montou y de pera bergamota.[193]

[f. 28*v*]

[434]

Dia 11 juliol

Ant*oni* Luis Detori, ab Lay, ent*im*a dayñ de figa bufal y de figa negra de la viña de l'Ascaletta.

191. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.
192. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats.
193. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

[435]

Dia 11 juliol

Antoni Mula Aritu, ab Lay, ent*im*a dayñ de barracoch de la viña de l'Ascaletta y dayñ de pera camusina de la altra viña.

[436]

Dia 12 juliol

Antoni Joseph Canu, ab Lay, ent*im*a dayñ de figa de la viña de Marrosu; y los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[437]

Dia 12 juliol

Ant*oni* Simó Cossu, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de pera camusina de sa viña.

[438]

Dia 14 juliol

Antoni Delmitri Marrosu, ab Gal·lo, ent*im*a un abra de mel·la de sa viña.

[439]

Dia 14 juliol

Antoni Angioy, ab Lay, ent*im*a tres bous que li fàltan de Casasea; y los b*arranchel*s han requirit lo bolletí.

[440]

Dia 15 juliol

Los b*arranchel*s, ab Bard*in*o, entíman a Antoni Sanna Padedda a travar y chiobar lu seu giu.

[441]

Dia 15 juliol

Antoni Mula Aritu, ab Corda, ent*im*a dayñ de pera camusina y de figa de sa viña.[194]

[f. 29*r*]

[442]

Dia 15 juliol

Antoni Mela, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de pera camusina de la viña dels Vargialets.

[443]

Dia 15 juliol

Antonio Marrosu, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de figa de sa viña.

[444]

Dia 15 juliol

Antoni Querqui, ab Corda, ent*im*a dos giuns que li fàltan de Oruni. Los b*arranchel*s li fan op*osici*ó.

194. A la dreta del marge inferior llegim «Dia», anticipació del primer mot del foli següent.

[445]

Dia 15 juliol

Antoni Igñàs Delrio, ab Lay, ent*im*a dayñ de pera camusina, de barracoch y dayñ de pruna francesa. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[446]

Dia 15 juliol

Antonio Murru, ab Lay, ent*im*a quatra barris de sarment.

[447]

Dia 16 juliol

Antoni Scarpita, ab Lay, ent*im*a dayñ de figas. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[448]

Dia 16 juliol

M*estr*e Antoni Baïngiu Cossu, ab Lay, ent*im*a dayñ de figa blanca y negra. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.[195]

[449]

Dia 16 juliol

Antoni Igñàs Bil·loi, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de figa y de pera de sa viña.

[450]

Dia 16 juliol

Antoni Joseph Calvu, ab Gal·lo, ent*im*a tres abras de figa y dayñ de mel·la de la viña de Carra-[196] [f. 29*v*] bufas.

[f. 29*v*]

[451]

Dia 16 juliol

Antoni Sanna Padedda, ab Gal·lo, ent*im*a una migiana de ordi [y] un sac de tela que li han robat de sa viña.

[452]

Dia 18 juliol

Antoni Salis, ab Bard*in*o, ent*im*a dos abras de pera de Montou, un abra de pera camusina y un abra de pera bargamota. Los b*arranchel*s fan op*osici*ó.

[453]

Dia 19 juliol

Agustí Pilo, ab Bard*in*o, ent*im*a trenta-sinch síndrias y dayñ de figa de sa viña.

195. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats.

196. El mot *Carrabufas* apareix fragmentat: a la dreta del marge inferior llegim «bufas», anticipació de les darreres síl·labes del mot amb què comença el foli següent.

[454]

Dia 19 juliol

Antònia Anna Fois, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de pera camusina de sa viña. Los b*arranchel*s li fan op*osici*ó.

[455]

Dia 21 juliol

Antoni Rugiu, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de figa y de sarment de sa viña.

[456]

Dia 22 juliol

Agustí Pilo, ab Lay, ent*im*a viny-y-vuit síndrias q*ue* li fàltan[197] de sa viña.

[457]

Dia 22 juliol

Antoni Ugo, ab Lay, ent*im*a una tancadura de lleña de la giaga de la viña de Càlvia, ab lo passadó, y sinch barris de sarment de la matexia viña.

[458]

Dia 22 juliol

Antoni Manca, ab Corda, ent*im*a dayñ de poma de[198] [f. 30*r*] sa viña. Los b*arranchel*s li fan op*osici*ó.

[f. 30*r*]

[459]

Dia 22 juliol

Antoni Querqui, ab Lay, ent*im*a dayñ de pera camusina de sa viña.

[460]

Dia 23 juliol

M*estr*e Antoni Piñati, ab Gal·lo, ent*im*a dayñ de figa y de pera camusina de sa viña.[199]

[461]

Dia 23 juliol

Antoni Pais, ab Corda, ent*im*a dayñ de poma arrigada y de pera de Muntou de sa viña.

[462]

Dia 26 juliol

Ant*oni* Joseph Canu, ab Lay, ent*im*a dayñ de giudia en sa viña de Santa Anna.

[463]

Dia 26 juliol

Ant*oni* Joseph Pinna, ab Lay, ent*im*a dayñ de pera de Muntou de sa viña en Vessos.

197. *fàltan*: ms. «falta».
198. A la dreta del marge inferior llegim «sa», anticipació del primer mot del foli següent.
199. Ms. «vina».

[464]

Dia 26 juliol

Antoni Masia, ab Corda, ent*im*a sinquanta-quatra síndrias de sa viña.

[465]

Dia 27 juliol

Antoni Garrone, ab Gal·lo, ent*im*a dos barris de sarment de sa viña.

[466]

Dia 29 juliol

M*estr*e Ant*oni* Ibadu, ab Bard*in*o, ent*im*a trenta síndrias de sa viña.

[467]

Dia 29 juliol

Antoni Murruchulo, ab Corda, ent*im*a dayñ de pera bargamota y pera fataciu de la viña de Ungias.

[468]

Dia 29 juliol

Antoni Màsala, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de pera de S*an*ta Anna de la viña de son pare. Los b*arranchel*s[200] [f. 30*v*] li fan op*osici*ó

[f. 30*v*]

[469]

Dia 29 juliol

R*ever*ent Ant*oni* Deyana, ab Bard*in*o, ent*im*a lo cavaill que li falta de sa viña en S*an*ta Anna.

[470]

Dia 29 juliol

M*estr*e Antoni Piñati, ab Corda, ent*im*a dayñ de figa en sa viña.

[471]

Dia 29 juliol

Ant*oni* Agustí Demartis Curachà, ab Gal·lo, ent*im*a dos abras de pera de Muntou y un abra de pera bargamota de sa viña en l'Ascaleta. Los b*arranchel*s li fan op*osici*ó.

[472]

Dia 29 juliol

Ant*oni* Bardinu Carenti, ab Lay, ent*im*a un giu que li falta de la Segada.

[473]

Dia 29 juliol

Ant*oni* Diego Pala, ab Lay, ent*im*a un bou de la chioba de las vacas de d*o*n Valeri Sassu que li falta de la Custòdia; y dit bou és vermeill ascurigós.[201]

200. A la dreta del marge inferior llegim «li», anticipació del primer mot del foli següent.
201. *ascurigós*: 'fosc'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

[474]

Dia 30 juliol

Ant*oni* Ramon Cadeddu, ab Corda, ent*im*a dos abras de pera brutaybona, sis abras de pera de Muntou, dayñ de pera bargamota y dayñ de lli de la viña de Salondra.

[475]

Dia 30 juliol

Ant*oni* Joseph Canu, ab Corda, ent*im*a dayñ de pera sahina, de pirastu y dayñ de sarment de sa viña.

[476]

Dia 30 juliol

D*oct*or Agustí Simó, ab Lay, ent*im*a dayñ de pera de Muntou[202] [f. 31*r*] de la viña de l'Ascaletta.

[f. 31*r*]

[477]

Dia 31 juliol

M*est*re Àngel M*ari*a Petretto, ab Bard*in*o, ent*im*a dayñ de peras de sa viña.

[478]

Dia 31 juliol

Antoni Pinna Iddau, ab Bard*in*o, ent*im*a un cannau y un marró de sa viña.

[479]

Dia 31 juliol

Antoni Escarpita, ab Gałlo, ent*im*a dayñ de pera de Muntou de la viña de S*an*t Julià.

[480]

Dia 31 juliol

D*o*n Antiogu Arcayna, ab Bard*in*o, ent*im*a un abra de pirastu blanch gran y un barri de sarment de la viña de Carrabufas.

[481]

Dia 31 juliol

R*ever*ent Antoni Deyana, ab Lay, ent*im*a dayñ de pera de Muntou de la viña de Carrabufas.

[482]

Dia 31 juliol

Agustí Pilo, ab Lay, ent*im*a 42 síndrias y dayñ de pera de Muntou.

[483]

Dia 31 juliol

D*o*n Antoni Olives, ab Lay, ent*im*a dayñ de pera de Muntou, de pera fatachiu y de pera de Llunafras de la viña de Fernandes.

202. A la dreta del marge inferior llegim «de», anticipació del primer mot del foli següent.

[484]

Dia 31 juliol

Antoni Igñàs Derriu, ab Lay, ent*im*a un bou vermeill coyarvu[203] que li falta de la Custòdia.

[485]

Dia 31 juliol

Antoni Mula, ab Lay, ent*im*a un bou negra que li falta de la Custòdia[204] y un bou blanch que[205] [f. 31*v*] li falta del mateix lloch. Los b*arranchel*s han requirit lo bolletí.

[f. 31*v*]

[486]

Dia 31 juliol

Antiogu Dettory, ab Lay, ent*im*a un bou vermeill ruialzu[206] que li falta de la Custòdia. Los b*arranchel*s han requirit lo bolletí.

[487]

Dia 31 juliol

Agustí Cusseddu Tanca, ab Gal·lo, ent*im*a un giu que li falta de la Segada. Los b*arranchel*s han requirit lo bolletí.[207]

203. *coyarvu*: 'amb la cua blanca', a partir del log. *coa* 'cua' i *arbu* (o *alvu*) 'blanc'. Cf. el camp. *boi coarbu* (DUSI, *s. v. boi*) i el log. *coialvu* (DSIPL, *s. v. coiálvu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

204. *Custòdia*: var. ant. «Segada».

205. A la dreta del marge inferior llegim «li», anticipació del primer mot del foli següent.

206. *ruialzu*: 'roig amb taques de diversos colors', a partir de *ruju* 'roig' i *alzu* (o *arzu*), variant del log. *barzu* [ˈbaɾd͡zu] 'de colors variats'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

207. A l'original segueix, ratllada, una relació en castellà, que, a més, correspon a la lletra *C*: «Constantino M.ª Spano ab Lay ent.ª un novillo negro vargiu, que le falta de la Custodia».

[REGISTRE 19]

[ASCA 256]

Barrancelaria del cap*it*à Pasqual Langascu.

Comenza lo die primer de agost 1783 y 84.

[f. 1*r*]

Pasqual Langascu, capità

Tinens

Ant*oni* Llurens Corbia
Sebastià Musculitu

Barranchels

Marcos Ant*oni*o Cossu
Ant*oni*o Luis Tobias
Luis Fundoni
J*ua*n M*ar*ia Coco
J*ua*n Salvador Loria
Ignàs Silanos
Ant*o*ni Diegu Flores
Agustí Cubeddu
Salvador Nieddu
J*ua*n M*ar*ia Dagone
Thomàs Ortu
J*ua*n Ant*oni*o Serra
Fran*cis*co Angioi
Ant*o*ni Pons Tumeu

Purgatorio

Etc.

[ll. «A», f. 1*r*]

[1]

Dia 1 agost[1] 1783

D*o*n Ant*oni*cu Mannu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de muscatell y de pera de Montou de la v*iña* de Carola.

[2]

A 2 agost dit

M*estre* Ant*o*ni Mignati, ab Lai, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera de Montou de sa v*iña* de Monte Sisinni.

[3]

Dit dia

Ant*o*ni M*ar*ia Craba, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca de Salondra.

1. Ms. «Agosts».

[4]

Dit dia

Ant*o*ni Galcerín, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera de la v*iña* de Salondra.

[5]

A 3 agost [17]83

Ant*o*ni Angioi, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra [que] li manca del Padru.

[6]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Ortu, ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* [que] sa tenghi conta lu sou bou vermell, per quan és ferit al batili, q*ue* va a son càrrac.

[7]

A 4 agost[2] [17]83

Ant*o*ni Coco, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera bergamota y pirastu francès de la v*iña* en Vessus.

[8]

A 7 dits

Agustí Pilu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera de Montou y de pirastu francès de sa v*iña*.

[9]

Dit dia

Mag*nífi*c Ant*o*ni Caria, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera de sa v*iña*.

[10]

A 8 agost [17]83

Agustina Urgias, ab Bard*inu*, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera de Montou de la v*iña* de Ungias.

[11]

A 9 agost [17]83

Ant*o*ni Scarpita, ab Bard*inu*, intim*a* als b*arranchels* 3 abras [de] pera de Montou de la v*iña* del Fangal de la mara.[3]

[12]

Dit dia

M*estre* Ant*o*ni Miñati, ab Lai, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera de la v*iña* de Monte Sissinni.

2. *agost*: var. ant. «juliol».
3. *mara*: lliçó dubtosa.

[13]

Dia 11 agost [17]83

D*o*n Antiogu Arcaina, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un abra [de] pirastu blanc, dos de pera montou, altru de pera saïna, de la v*iña* de Carrabufas, [y] daiñ de pera barbiquina; y de la v*iña* de S*an*t Giulià, daiñ de pera de Montou y barbiquina.

[14]

A 13 dits

Ant*o*ni Llurens Corbia, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* dos giuns [que] li màncan del Padru.

[15]

A 14 dits

R*everent* Ant*o*ni Deyana, ab Bard*inu*, intim*a* als b*arranchels* 28 budronis [de] muscatell y 4 budronis [de] gra de oliva de la v*iña* en Carrabufas.

[16]

A 14 dits

Ant*o*ni Luis Quessa, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera de Salvador Pinna Manenna.

[17]

A 15 dits

Ant*o*ni Pinna Còntene, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* dos giuns [que] li màncan del Padru.

[18]

A 16 dits

D*o*n Ant*o*ni Fara, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera francesa, de pera saïna y poma arrigada de sas viñas.

[19]

Dit dia

D*o*n Ant*oni*cu Mannu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 58 budronis [de] muscatell de la v*iña* de Carola.

[20]

A 17 agost [17]83

M*estre* Ant*o*ni Llurens Alivesi, ab Bard*inu*, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pirastu francès de la v*iña* de Pòlliri.

[21]

A 19 dits

Ant*o*ni Giusé Pinna, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pirastu francès de la v*iña* de Vessus.

[22]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Canu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de mella y pirastu francès de la v*iña* de la Escaleta.

[23]

A 20 dits

Agostina Urgias, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de muscatell y giró de la v*iña* de Ungias.

[24]

A 24 dits

Ant*o*ni Giusé Pinna, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pirastu francès de la v*iña* de Vessus.

[25]

A 27 dits

Ant*o*ni Rugiu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pirastu francès, giró y muscatell de sas v*iña*s de Vessus.

[f. 1*v*]

[26]

A 29 agost 1783

Ant*o*ni Pais, ab Léviu, intim*a* als b*arranchel*s 37 budronis [de] raïm entre giró y pansal.

[27]

A 30 agost [17]83

Ant*o*ni Casu, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* [que] sa tengui[4] conta lu sou bou vargiu, q*ue* és estropiat[5] a l'aspal·la.

[28]

A 3 *setem*bre [17]83

Ant*o*ni Pugioni, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de raïm del camp de Floris.

[29]

A 7 *setem*bre [17]83

Ant*o*ni M*ar*ia Craba, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* las dietas del giu[6] q*ue* li manca.

[30]

Dit dia

R*everent* Ant*o*ni Deyana, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 88 budronis de raïm de la v*iña* de Carrabufas.

[31]

A 11 *setem*bre [17]83

Ant*o*ni Llurens Carbera,[7] ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de raïm de la v*iña* del Fangal.

4. Ms. «tengi».
5. *estropiat*: variant de *estorpiat* 'ferit', amb metàtesi de la *r*.
6. *giu*: var. ant. «bou».
7. *Carbera*: cf. la variant fonètica «Garbera» ([18.79] i [18.296]) i que contrasta amb «Calvera» ([18.93]). Per a més detalls sobre la sonorització de /k/, veg. Bosch (2009, p. 273-274).

[32]

A 12 dits

Ant*o*ni Masia, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de foc per tot damà de bo a bo[8] en sa v*iña* de Vessus; y si no, anvia estimadors.

[33]

A 18 dits

Ant*o*ni Rugiu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de poma llonga i rigada de la v*iña* de Vessus.

[34]

A 21 dits

Ant*o*ni Solinas Barbal·là, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* set espinas de càriga y daiñ de raïm de la v*iña* de Vessus.

[35]

Dit dia

Ant*o*ni M*ari*a Demontis, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de raïm de la viña de la Argentera.

[36]

A 28 *setem*bre [17]83

Ant*o*ni Màsula, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca de la Custòdia. Vòlan lu bullatí.

[37]

A 29 dits

Ant*o*ni Màsula, ab Léviu, té entregat lu bullatí del giu entimat a Ant*o*ni Diego Floris, b*arranche*l.

[38]

A 4 *ott*obre[9] [17]83

Ant*o*ni Màsula, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou q*ue* li manca del giu entimat y q*ue* avia trubat.

[39]

Dit dia

Ant*o*ni Angioi, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca del Padru, un bou vermell aspanu[10] y un bou negra. Vòlan lu bullatí.

[40]

A 5 *ott*obre [17]83

Ant*o*ni Giusé Murru, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca del bagantinu[11] de sa viña. Vòlan lu bullatí.

8. *de bo a bo*: 'amistosament, de mutu acord' (veg. en el llibre «Introducció», n. 28).
9. Regularització ortogràfica d'acord amb les relacions [19.47] i [19.49].
10. *vermell aspanu*: 'vermell clar', a partir del log. *ispanu* 'roig clar'. Cf. el camp. *boi spanu* (DUSI, *s. v. boi*) i el log. *bòe ispanu* (DES, *s. v. ispánu*; DSIPL, *s. v. ispanu*; Wagner, 1996, p. 225). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.
11. *bagantinu*: 'part d'una vinya no plantada de ceps, en què hom pot sembrar o plantar-hi arbres fruiters' (veg. *bagantinu* a § 2.II. «Noms de la terra»).

[41]

A 6 *ott*obre [17]83

Ant*o*ni M*ari*a Demontis, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[42]

Dit dia

Ant*o*ni Miq*ue*l Fiore, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra de las vacas de la marq*ues*a Todde [que] li manca. Vòlan lu bullatí.

[43]

Dit dia

Ant*o*ni Casu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca del Padru, un bou negra y altru negra canósigu.[12]

[44]

A 9 *ott*obre [17]83

Asbert Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un giu de [bous] negras[13] [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[45]

A 11 *ott*obre [17]83

Ant*o*ni Angioi, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu, un bou vermell y l'altru negra, de las vacas de d*o*n Valeri, [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[46]

A 11 *ott*obre [17]83

Ant*o*ni Giusé Demontis, ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* q*ue* vagi a sa prenda[14] lu bou sou, q*ue* és caigut en la v*iña* de Santus Sequi de Murraciulu.[15]

[f. 2*r*]

[47]

A 12 ottobre 17[83]

Ant*o*ni Diegu Pala, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell merulinu de las vacas de la Misericòrdia. Vòlan lu bullatí.

[48]

A 13 dits

Ant*o*ni Miq*ue*l Fioris, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra [que] li manca de la Taulera. Vòlan lu bullatí.

12. *canósigu*: 'que tira a canu ['gris fosc']'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

13. La lliçó *giu de* (+ adj. de color) amb elisió del nucli nominal *bous* és una fórmula relativament habitual, que ja trobem en altres relacions ([19.56] i [19.344]). Per a més detalls, veg. *ju* 'coble de bous' a § 2.I. «Noms del bestiar».

14. *prenda*: variant per *prendre*, amb metàtesi, com l'alg. mod. [ˈpre̪nda] (Bosch, 2002, p. 141, n. 2). Per a la metàtesi de /ɾ/, veg. Bosch (2009, p. 265-267).

15. Mot dubtós, que cal cf. amb «Murruchulo» ([18.400]) i «Murruchulu» ([16.131]), probablement un *xisto* 'malnom'. Per a alguns malnoms dels registres editats, veg. n. 54 de la p. 309 dels «Criteris d'edició» dels «Apèndixs».

[49]

Dit dia

Ant*o*ni Miq*ue*l Fiores,[16] ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* [que] véngui[17] per tot avui a pagar-li lu bou entimat lo die 6 del cor*re*nt ottobre.

[50]

A 13 dits

Ant*o*ni Miq*ue*l Fioris, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* las dietas del bou entimat lo die 6 de *otto*bre.

[51]

Dit dia

Asbert Casu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell ascurigós [que] li manca de la Taulera. Vòlan lu bullatí.

[52]

Dit dia

Ant*o*ni Angioi, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell ascurigós [que] li manca de la Taulera. Vòlan lu bullatí.

[53]

A 14 dits

Ant*o*ni Farina, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* la cioba[18] q*ue* li manca de la Taulera. Vòlan lu bullatí.

[54]

A 14 dits

Ant*o*ni Farina, ab Léviu, té entregat lu bullatí de la cioba al b*arranche*l Cubeddu.

[55]

Dit dia

Agustí Urgias, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra faciat[19] [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí.

[56]

A 16 dits

Antiogu Espada, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu de [bous] vermells[20] de las vacas del Rosari. Vòlan lu bullatí, lu qual té dat al cap*it*à, qui lu [ha] tornat.

16. Cf. «Fioris» a la relació anterior i també a la següent, i, a [19.42], «Fiore».
17. Ms. «vengi».
18. *cioba*: 'coble de bous joves', 'parella de bous lligats'. Cf. en aquest registre «ciobar» ([19.311]) o «ciobà» ([19.166]) 'lligar dos bous pel coll'. Per a més detalls, veg. *txoba* a § 2.I. «Noms del bestiar».
19. *faciat*: llegiu *fatxat* 'amb taques blanques'. Cf. el log. *facciádu* 'íd.' (DSIPL, *a. v.*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.
20. Ja hem trobat aquesta solució *giu de* (+ adj. de color) amb elisió del nucli nominal *bous* a la relació [19.44] (veg. també la relació [19.344]).

[57]

Dit dia

Agustí Urgias, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu altru bou *que* li manca. Vòlan lu bullatí. Manca de la Taulera. Lu bullatí lu té dat al cap*it*à.[21]

[58]

Dit dia

Agustí Saluresu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell de las vacas de d*o*n Valeri [que] li manca de Frades Iscursos. Vòlan lu bullatí.

[59]

A 17 otobre diits

Ant*o*ni Ramon Caria, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou múrinu[22] [que] li manca de la Segada. Vòlan lu bullatí.

[60]

A 17 dits

S*an*t Agustí,[23] ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall negra [que] li manca de l'Astaiñ. Vòlan lu bullatí.

[61]

A 19 dits

Ant*o*ni Bortadu, ab Bard*inu*, és entimat dels b*arranchels* [que] vagi per tot avui a pagar-sa dels b*arranchel*s.

[62]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Ortu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un giu q*ue* li manca de la Taulera. Vòlan lu bullatí.

[63]

Dit dia

Ant*o*ni Farina, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* las dietas de la cioba entimada.[24] Diun q*ue* vagi a prenda la moneda,[25] q*ue* no pàgan dietas.

[64]

Dia 21 *ott*obre [17]83

Ant*o*ni Llurens Corbia, ab Bard*inu*, intim*a* als b*arranchels* un bou florit[26] [que] li manca de Frades Iscursos.

21. Aquesta sintaxi, tan sincopada i esquemàtica no és gaire habitual: deu ser conseqüència de la inserció de la lliçó *Manca de la Taulera*, referència toponímica que no fou inclosa en la primera frase, com esperaríem.

22. *múrinu*: 'bru', el log. *múrinu* 'íd.' (DSIPL, *a. v.*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

23. *Sant Agustí*: per a 'frares agustins'.

24. Veg. les relacions [19.53] i [19.54].

25. *moneda*: 'diners', accepció pròpia de l'alg. mod. (DCA, *a. v.*).

26. *florit*: 'de diversos colors', com el sardisme *varju* que trobem adesiara. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

[65]

A 24 dits

Antiogu Espada, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell [que] li manca de Casasea origimuzzu.[27] Vòlan lu bullatí.

[f. 2*v*]

[66]

A 25 dits *otto*bre [17]83

Ant*o*ni Mula, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vargiu [que] li manca de son salt. Vòlan lu bullatí.

[67]

Dit dia

Ant*o*ni Casu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* una cioba [que] li manca del salt de la Cubergiada, un bou negra y u[28] negra canu. Vòlan lu bullatí, lu qual té entregat al cap*i*tà.

[68]

Dit dia 26 [17]83

Ant*o*ni Ramon Caria, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou múrinu [que] li manca de[29] Frades Iscursos. Vòlan lu bullatí.

[69]

Dit dia

Antiogu[30] Melis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels*[31] una cioba q*ue* ha pres de Pepi Mannu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[70]

A 27 *otto*bre [17]83

Asteva Dulcis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí.

[71]

A 28 *otto*bre [17]83

Antoni Espanu, ab Canu, entim*a* als b*arranchels* a veure lo malefici que li han fet en sa viña del Fangal de Sana, Maria.[32]

[72]

Dit dia

C*anongie* don Ant*oni*cu Solinas, ab Bard*inu*, intim*a* un giu q*ue* li ha vengut D[...]u,[33] u de pèl vermell espanu y lu altru de pèl vermell ascurigós, [que] li manca de la tanqueta de sa viña. Vòlan lu bullatí, lu qual té entregat a mans del cap*i*tà, dos bullatins.

27. Ms. «origi muzzu»: 'amb una orella tallada o escapçada' < log. *orijimútzu* (DSIPL, *a. v.*), a partir de *origa* [oˈriɣa] (o [uˈriɣa]) 'orella' —amb variants [oˈridʑ͡a] i [oˈrija]— i *muzzu* [ˈmut͡su] 'tallat, escapçat', com «coimuchu» ([16.71]) o «coimutzu» ([17.42]) 'escuat' (DSIPL, *s. v. coimutzu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

28. *u*: var. ant. ratll. «un».

29. *de*: ms. «del».

30. Ms. «Antigu».

31. *intima als barranchels*: afegit posteriorment.

32. Enteneu *Maria Sanna*. Aquesta relació és d'una altra mà, que tornarem a trobar molt de tant en tant (veg. les relacions [19.139], [19.140], [19.212], [19.215], [19.225], [19.243] i [19.296]).

33. Mot de cinc lletres il·legible, amb la tinta esborrada.

[73]

Dit dia

Ant*o*ni Espanu, ab Léviu, intim*a* lo daiñ als b*arranchels* descrit en la entima apuntada.

[74]

A 2 *novem*bre [17]83

Ant*o*ni Deriu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall [que] li manca de Ungias. Vòlan lu bullatí, lu q*ua*l té entregat al cap*i*tà.

[75]

A 3 *novem*bre [17]83

Ant*o*ni Llurens Carbera, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu nueddu vargiu úrpinu.[34] Vòlan lu bullatí.

[76]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Fois, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un nueddu negra úrpinu[35] [que] li manca de S*ant* Marc. Vòlan lu bullatí.

[77]

A 4 *novem*bre [17]83

Ant*o*ni Llurens Carbera, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* l'altru[36] nueddu q*ue* li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí, lu qual té entregat al cap*it*à.

[78]

A 6 *novem*bre 1783

Asteva[37] Galdolfo, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a tancar-li la viña.

[79]

A 7 *novem*bre dits

Asbert Calaresu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu q*ue* li manca de Badu Galaresu.[38] Vòlan lu bullatí.

[80]

A 8 *novem*bre [17]83

Ant*o*ni Dedde, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un giu q*ue* li manca de l'olivà del Rei. Vòlan lu bullatí.

[81]

A 15 *novem*bre 1783

Agustí Saluresu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* tres bous [que] li màncan de Casasea. Vòlan lu bullatí.

34. *vargiu úrpinu*: 'del color de la guineu, amb taques de diversos colors', a partir del log. *barzu* [ˈbaɾd͡zu] 'de colors variats' i log. *gúrpinu* 'blanc amb taques vermelles' ← *gurpe* 'guineu'. Cf. «úrpinu vargiu» a [18.57]. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

35. *negra úrpinu*: 'negre amb taques roges o com les de la guineu' (veg. la n. anterior).

36. Podria llegir-se «altra», però no fóra la solució morfològica habitual.

37. *Asteva*: var. ant. «Esteva».

38. Notem la sonorització progressiva de la [k]- inicial de *Calaresu*, pròpia dels parlars sards. Cf. el cognom «Calaresu» a la mateixa relació.

[82]

A 15 *novem*bre [17]83

Antiogu Melis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell q*ue* li manca del salt de las Bumbardas. Vòlan lu bullatí.

[83]

A 17 *novem*bre [17]83

Ant*o*ni Diegu Floris, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall [que] li manca de sa v*iña*. Vòlan lu bullatí.

[84]

A 17 dits

C*anongie* d*o*n Ant*oni*cu Solinas, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou úrpinu [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí.

[85]

A 20 *novem*bre [17]83

Ant*o*ni Pinna Còntene, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un sac de furés ab desset ambuts de forment [que] li han pres del salt de Porto Conte.

[86]

A 20 *novem*bre [17]83

Ant*o*ni Angioi, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* tres bous, u de pèl negra, altru vermell alipintu[39] y altru negra faciganu.[40] Vòlan lu bullatí.

[f. 3*r*]

[87]

A 22 *novem*bre 1783

C*anongie* d*o*n Ant*oni*cu Solinas, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou úrpinu [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí, lu qual té dat al cap*it*à.

[88]

A 24 *novem*bre 1783

Ant*o*ni Ugo, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* 28 fexus de caña [que] li manca de la v*iña* de Càlvia.

[89]

Dit dia

C*anongie* d*o*n Ant*oni*cu Solinas, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu bou múrinu [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí; fan op*osici*ó.

[90]

A 26 *novem*bre 1783

C*anongie* d*o*n Ant*oni*cu Solinas, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* las dietas del bou q*ue* li manca. Diun q*ue* vengui[41] a sa pagar per tot demà.

39. *alipintu*: 'de diversos colors, tacat dels flancs'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

40. *faciganu*: 'amb taques blanques', derivat de *fatxat* ← log. *facciadu*. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

41. Ms. «vengi».

[91]

A 30 *novem*bre [17]83

Ant*o*ni Llurens Carbera, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou múrinu [que] li manca. Vòlan lu bullatí.

[92]

A 2 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Diegu Floris, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall [que] li manca de Mata Miali. Vòlan lu bullatí.

[93]

A 4 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Espanu, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* [que] sa tanqui la v*iña* del Fangal, q*ue* és uberta; altrament, no li pagaran daiñs y pagarà los dels vaïns.

[94]

A 5 *desem*bre [17]83

C*anongie* d*o*n Ant*oni*cu Solinas, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* li giu [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí.

[95]

Dit dia

C*anongie* d*o*n Ant*oni*cu Solinas, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu q*ue* li manca de Cugutu; y lu bullatí gia lu ténan lus b*arranchel*s.

[96]

A 6 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni M*ari*a Demontis, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un nueddu alipintu [que] li manca de Cugutu, de las vacas de Ant*o*ni Pompita. Vòlan lu bullatí.

[97]

A 10 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Uda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[98]

Dit dia

Ant*o*ni Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un nueddu mèlinu[42] [que] li manca del sou salt. Vòlan lu bullatí, qui lu té entregat a Ant*o*ni Tumeu, b*arranchel*, y no lu ha volgut.

[99]

A 11 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Barbal·là, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un aradu [que] li manca del paris de l'Astañ.

42. *mèlinu*: 'falb'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

[100]

Dit dia

Ant*o*ni Angioi, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca de Raigatile, de las vacas de d*o*n Valeri. Vòlan lu bullatí.

[101]

A 12 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Casu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca de la Ratada. Vòlan lu bullatí.

[102]

A 13 dits

Ant*o*ni Casu, ab Canu, té entregat lu bullatí del giu entimat al tinent Corbia.

[103]

A 15 dits

Ant*o*ni Murru, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veure daiñ en lo salt de Paola Torta fet de bous domats.

[104]

A 17 dits

Ant*o*ni Murru, a relassió de Ant*o*ni Mula y J*ua*n B*atis*ta Luis Casu, han avalorat en son salt de Paola Torta daiñ de un raer de ordi fet de bous domats ara quatra o sinc dias y sinc masuras de ordi fet ara de present, axibé de bous domats, y un raer de forment fet de present y una mesura de daiñ de forment al p*ri*mer[43] temps.[44]

[105]

A 19 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Giusé Fadda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en lo salt de Mata Miali. Lo carrègan a Maurís Melis, qui fa op*osici*ó.

[f. 3*v*]

[106]

A 20 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Murru, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en lo salt de Pilibertu de bo a bo. Lu carrègan a Ant*o*ni Casu.

[107]

Dit dia

Giulià Fadda y Ant*o*ni Pinna, nombrat en defecta *etc.*, han avalorat en lo salt de Mata Miali de Ant*o*ni Giusé Fadda daiñ de deu mesuras i migia [de] forment fet de bous domats.[45]

43. Mot dubtós, per una ditada de tinta. En qualsevol cas, el sentit sembla indicar 'temps anterior, de fa dies', en contraposició al 'temps present'.

44. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

45. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[108]

A 21 *desem*bre [17]83

Asbert Casu, ab Canu, és intimat dels b*arranchels* [que] sa tanqui[46] la viña del Fangal; altram*en*t, sarà responsabla dels daiñs dels vaïns.

[109]

A 23 *desem*bre [17]83[47]

J*ua*n B*ati*sta Luis Casu y J*ua*n Quessa han avalorat en lo salt de Pilibertu de Ant*o*ni Murru dain de dos raers de forment fet de bous domats.[48]

[110]

A 26 dits

Ant*o*ni Giusé Salis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura [daiñ] de bo a bo en lo narboni del[49] salt de Ant*o*ni M*ari*a Craba. Lu carrègan a Giusé Petreto y a Mucio Negro; fan op*osici*ó.[50]

[111]

Dit dia

Ant*o*ni Cossu[51] Nicu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en son narboni, en lo salt de Ant*o*ni M*ari*a Craba. Lu carrègan a Giusé Petreto y a Mucio Negro Salvadó; fan op*osici*ó.[52]

[112]

Dit dia

Agustí Deroma, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en son narboni, [que] és en lo salt de Ant*o*ni M*ari*a Craba. Lu carrègan a Giusé Petreto y a Mucio Negro; fan op*osici*ó.[53]

[113]

A 26 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Giusé Canu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en son narboni de Camba e Moro.[54] Lu carrègan a Giusé M*ari*a Vaca, q*ue* fa op*osici*ó, a Ignàs Silanos y a Chichu[55] Pepi Símula.[56]

46. Ms. «tanqhi».
47. Ms. «a 23. 83 9bre», que corregeixo.
48. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.
49. *narboni del*: afegit posteriorment.
50. *Lu carrègan... oposició*: afegit posteriorment.
51. *Cossu*: afegit posteriorment.
52. *Lu carrègan... oposició*: afegit posteriorment. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).
53. *Lu carrègan... oposició*: afegit posteriorment.
54. *Camba e Moro*: enteneu *Camba de Moro* (top.) 'Cama de Moro', amb caiguda de *-d-* en posició intervocàlica per fonètica sintàctica, fenomen característic del sard, a voltes present en alguerès especialment en mots compostos i en topònims, com apunten Kuen (1932, p. 54), Bosch (1999*b*, p. 67) i Bosch (2002, p. 115, n. 148; p. 144-145, n. 221). Pel que fa al topònim, veg. *lo mont de Camba de Moro* (Caria, 1993*a*, p. 97).
55. *Chichu*: llegiu *Txitxu*, hipocorístic de *Franciscu* (DUSI, p. 627), molt habitual en aquest registre.
56. *Lu carrègan... Símula*: afegit posteriorment. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

[114]

Dit dia

Ant*o*ni Rayu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura [daiñ] de bo a bo en lo narboni del salt de A*nto*ni M*ari*a Craba. Lu carrègan a Giusé Petreto y a Mucio Negro; fan op*osici*ó.[57]

[115]

Dit dia

Ant*o*ni M*ari*a Deroma, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en son narboni del salt de Ant*o*ni M*ari*a Craba. Lu carrègan a Giusé Petreto y a Mucio Negro; fan op*osici*ó.[58]

[116]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Balul·la, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca de la Segada. Vòlan lu bullatí.

[117]

Dit dia

Giulià Fadda y Ant*o*ni Mula han avalorat en lo narboni de Ant*o*ni Giusé Canu de Camba e Moro[59] daiñ de quatra mesuras [de] furment fet de bous domats.[60]

[118]

A 27 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Mula y Giulià Fadda han avalorat en lo narboni de Ant*o*ni[61] Cossu Nicu daiñ de nou mesuras [de] forment fet de bous domats.[62]

[119]

Dit dia

Ant*o*ni Mula y Giulià Fadda han avalorat en lo narboni de Agustí Deroma daiñ de sis mesuras de furment fet de bous domats.[63]

[120]

Dit dia

Ant*o*ni Mula y Giulià Fadda han avalorat en lo narboni de Ant*o*ni M*ari*a Deroma daiñ de sinc mesuras [de] forment fet de bous domats.[64]

57. *Lu carrègan... oposició*: afegit posteriorment. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

58. *Lu carrègan... oposició*: afegit posteriorment.

59. Pel que fa al topònim, veg. la relació [19.113], n. 54.

60. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats, marca també habitual en aquest tipus de relacions (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

61. *de Antoni*: repetit a l'original.

62. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

63. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

64. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[121]

A 28 *desem*bre

Ant*o*ni M*ari*a Demontis, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en lo salt de las Bombardas.

[122]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Fois,[65] ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[123]

A 31 *desem*bre [17]83

Ant*o*ni Giusé Fadda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en lo salt de Mata Miali de bo a bo.

[f. 4*r*]

[124]

A p*ri*mer gener [17]84

Ant*o*ni Murru, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en son salt de bo a bo; y si no, anvia estimadors. Lu carrègan a Ant*o*ni Casu; fa op*osici*ó.[66]

[125]

A 2 gener [17]84

Ant*o*ni Mula y Giulià Fadda han avalorat en lo narboni de Ant*o*ni Rayu daiñ de mig raer de forment fet de bous domats.[67]

[126]

A 3 gener [17]84

D*o*n Ant*oni*cu Massidda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* una aqueta negra asterulina[68] [que] li manca de la tanca de S*an*t Francesc. Vòlan lu bullatí.

[127]

A 3 gener [17]84[69]

Ant*o*ni Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a tancar-li la v*iña*.

[128]

A 4 gener [17]84

Giulià Fadda y Ant*o*ni Mula han avalorat en Pilibertu, [en lo] salt de Ant*o*ni Murru, daiñ de un raer de forment fet de bous domats y un real de daiñ de lli, tot de dits bous.[70]

65. *Fois*: var. ant. ratll. «Fadda»

66. *Lu carrègan... oposició*: afegit posteriorment.

67. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

68. *asterulina*: adjectiu que només registro una vegada, no documentat als reculls lexicogràfics sards, potser una deformació en dim. de *estedada* (← *isteddada* 'estrellada') 'amb una taca blanca al front'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

69. Ms. «83», que corregeixo.

70. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[129]

Dit dia

Giulià Fadda y Ant*o*ni Mula han avalorat en lo salt de Mata Miali de Ant*o*ni Giusé Fadda daiñ de mig raer de forment de bous domats.[71]

[130]

Dia 4 gener [17]84[72]

M*estre* Ant*o*ni Diegu Idili, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* dos anfirquiduras de pruna de bo a bo.

[131]

A 6 gener [17]84

Ant*o*ni Alivesi, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en lo salt de S*a*nt Agustí.[73]

[132]

A 6 gener [17]84

Ant*o*ni Alivesi, en son narboni han avalorat Pasqual Murallas y Chichu Melis dañ de sis mesuras de forment fet de bous domats.[74]

[133]

A 6 gener [17]84

Agustí Cubeddu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* la cioba [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí.

[134]

Dit dia

Ant*o*ni Farina, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* [que] sa tanqui la viña de Ungias; y li carrègan lo daiñ del not*ari* Stanislao Canu.

[135]

A 7 gener [17]84

Agustí Màsula, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* l'aradu pres del salt.

[136]

A 7 gener [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en sa v*iña* del Fangal de bo a bo.

[137]

A 8 gener [17]84

Ant*o*ni Simó Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de forment en Pilibertu.

71. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

72. Ms. «83», que corregeixo.

73. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

74. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats, marca també habitual en aquest tipus de relacions (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

[138]

A 9 gener [17]84

Chichu Melis y Pasqual Murallas han avalorat en la v*iña* de Ant*o*ni Espanu daiñ de un raer de forment fet de bous domats y una mesura de ordi.[75]

[139]

A 11 gener [17]84

Antoni Deprados, ab Canu,[76] ent*im*a als b*arranchels* lo sou cavaill que li falta del nurac de la Palmavera. Los b*arranch*els han requirit lo bolletí.[77]

[140]

Dit dia

Antoni Scarpita ent*im*a als b*arranch*els a veure dayñ de bo a bo en son salt, ab Canu.[78] Lu carrègan a J*ua*n Camarada y a Luis Fois; dit Camarada fa op*osici*ó.

[141]

A 11 gener [17]84

Ant*o*ni Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de la v*iña* de S*a*nt Agustí de bo a bo.

[f. 4*v*]

[142]

A 11 gener [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en sa v*iña* del Fangal de forment y ordi.

[143]

A 13 gener [17]84

Ant*o*ni Sanna, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en son narboni de Mata Miali de bo a bo. Lu carrègan a Matheu Cabra.[79]

[144]

Dit dia

Andria Pisquedda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ en la viña de Santus Sequi de bo a bo y a tancar-li la v*iña*.

[145]

Dit dia

Pasqual Murallas y Chichu Melis han avalorat en la v*iña* de Ant*o*ni Espanu del Fangal daiñ de quatra mesuras [de] forment fet de bous domats.[80]

75. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

76. *ab Canu*: afegit posteriorment.

77. Aquesta relació és d'una altra mà, com la de la [19.71], [19.140], [19.212], [19.215], [19.225], [19.243] i [19.296].

78. Aquesta primera part de la relació és d'una altra mà, com la de les relacions [19.71], [19.139], [19.212], [19.215], [19.225], [19.243] i [19.296].

79. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

80. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[146]

Dit dia

Pasq*ua*l Murallas y Chichu Melis han avalorat en lo narboni de Ant*o*ni Sanna en lo salt de Mata Miali daiñ [de] un raer de forment fet de bous domats.[81]

[147]

A 14 gener [17]84

Ant*o*ni Gascarín, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un abra de pera tagliat de la v*iña* de las Tanas y a tancar-li la v*iña*.

[148]

A 15 gener [17]84[82]

Ant*o*ni Espanu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de forment de bo a bo en la v*iña* del Fangal.

[149]

A 16 [gener 17]84

Pasqual Murallas y Chichu Melis han avalorat en la viña del Fangal de Ant*o*ni Espanu daiñ de sinc mesuras de forment y una de ordi fet de bous domats.[83]

[150]

Dit dia

Ant*o*ni Luis Tobias, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall [que] li manca de l'Argilera. Vòlan lu bullatí.

[151]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Calvu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en sa v*iña* de Carrabufas de bo a bo.

[152]

Dit dia

Ant*o*ni Pinna Còntene, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà.

[153]

A 17 gener [17]84

Ant*o*ni Aritu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iña* de Albis de bo a bo. Lu carrègan a Camil·lu Marioti.

[154]

A 19 gener [17]84

M*estre* Ant*o*ni Llurens Carbera, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* una siurera y bigarons presus de la casa de la v*iña* de Carru.

81. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, marca també habitual en aquest tipus de relacions (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

82. Ms. «gener a 15, 84».

83. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[155]

A 19 dits

Ant*o*ni Espanu, ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* [que] sa tanqui[84] la v*iña* del Fangal, q*ue* és uberta; altram*en*t, no li pagaran daiñ y serà responsabla de los daiñs dels vaïns.

[156]

A 20 gener [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iña* del Fangal de bo a bo.

[157]

A 21 gener [17]84

Chichu Melis y Pasq*ua*l Murallas han avalorat en la v*iña* del Fangal de Ant*o*ni Espanu daiñ de sis mesuras [de] forment y mig raer de ordi fet de bous domats.[85]

[158]

A 23 gen*er* [17]84

Ant*o*ni Vissent Pinna, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la [viña] de Bal·loy[86] de bo a bo.

[159]

A 25 gener [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en sa v*iña* del Fangal de bo a bo.

[160]

Dit dia

Chichu Melis y Pasq*ua*l Murallas han avalorat en la v*iña* del Fangal de Ant*o*ni Espanu daiñ de un raer de ordi fet de bous domats.

[f. 5*r*]

[161]

A 27 gener [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura dain de bo a bo en la v*iña* del Fangal.

[162]

A 28 gener [17]84

Ant*o*ni Mula Aritu, ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà.

[163]

Dit dia

Juan Sintu Morete té valorat de bo a bo en la v*iña* del Fangal de Ant*o*ni Espanu daiñ de sis mesuras de forment fet de bous domats y sinc mesuras de ordi, axí bé de bous domats, ab acordi dels b*arranchels*, [ab] Pepi Lai.[87]

84. Ms. «tanghi».
85. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.
86. Lliçó dubtosa.
87. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[164]

A 29 gener [17]84

Ant*o*ni Llurens Carbera, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de lli en la v*iña* del Fangal de bo a bo.

[165]

Dit dia

Antiogu Espada, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[166]

Dit dia

Ant*o*ni Murru, ab Léviu, és intim*a*t dels b*arranchels* a ciobà y travà lus sous bous.

[167]

Dit dia

Ant*o*ni Càriga, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall [que] li manca de la vora de la m*arin*a. Vòlan lu bullatí, lu q*ua*l té dat al cap*it*à.

[168]

A 31 gener [17]84

Ant*o*ni Ignàs Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[169]

A 31 gener [17]84

Ant*o*ni Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* una timona [que] li manca del salt.

[170]

A 31 dits

Ant*o*ni Espanu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de forment y de ordi en la v*iña* del Fangal de bo a bo.

[171]

A 1 febrer [17]84

Andria Pisquedda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en la v*iña* de Ungias.[88]

[172]

A 1 febrer [17]84

Ant*o*ni Porcu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[173]

A 2 febrer [17]84

Pasqual Murallas y Chichu Melis han avalorat en la v*iña* de Ungias de Santus Sequi q*ue* ha sembrat Andria Pisquedda daiñ de sis mesuras [de] forment fet de bous domats.[89]

88. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

89. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys. La relació fou ratllada amb cinc traços esbiaixats, marca també habitual en aquest tipus de relacions (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

[174]

Dit dia

Pasq*ua*l Murallas y Chichu Melis han avalorat en la v*iña* del Fangal de Ant*o*ni Espanu daiñ de vint embuts de forment y vint embuts de ordi fet de bous domats.[90]

[175]

A 2 febrer [17]84

Ant*o*ni Cicau, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de forment en la v*iña* de S*ant* Giulià de bo a bo.

[176]

A 3 febrer [17]84

Ant*o*ni Giusè Murru, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en lo sal[t] de Ant*o*ni Giudas.

[177]

A 5 febrer [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en sa v*iña* del Fangal. Lu carrègan a Andria Calaresu; fa op*osici*ó.

[178]

A 8 febrer [17]84

Ant*o*ni Giusè Calvu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de la v*iña* de Carrabufas de bo a bo.

[f. 5*v*]

[179]

A 8 febrer [17]84

Chichu Melis y Giulià Fadda han avalorat en la v*iña* del Fangal de Ant*o*ni Espanu dain de vuit mesuras de ordi y sinc de forment fet de bous domats.

[180]

A 10 febrer [17]84

Agustí Cubeddu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall [que] li manca del mont de S*an*t J*ua*n. Vòlan lu bullatí.

[181]

Dit dia

Ant*o*ni Espanu, ab Canu, intim*a* [als b*arranchels*] a veura daiñ en la v*iñ*a del Fangal.

[182]

A 11 febrer [17]84

J*ua*nsintu Morete, de bo a bo,[91] té avalorat en la v*iñ*a del Fangal de Ant*o*ni Espanu daiñ de 20 embuts de ordi y duas mesuras [de] forment fet de bous domats.[92]

90. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

91. *de bo a bo*: ms. «a bo a bo», que corregeixo d'acord amb les altres ocurrències d'aquesta expressió modal.

92. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[183]

A 14 febrer [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iñ*a del Fangal de bo a bo. Lu carrègan a Andria Calaresu; fa op*osici*ó.

[184]

A 15 dits

Ant*o*ni Fois, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en lo salt de la Ratada de bo a bo.

[185]

A 16 dits

Juansintu Morete ha avalorat en la v*iñ*a de Ant*o*ni Espanu del Fangal de bo a bo daiñ de quatra mesuras de ordi y mig raer de forment fet de bous domats.[93]

[186]

Dit dia

Ant*o*ni Pinna Sassu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en lo salt del Pirastu de bo a bo.

[187]

A 17 febrer [17]84

Asteva Gandulfu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a tancar-li la v*iñ*a.

[188]

A 17 febrer [17]84

Ant*o*ni Mula, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà.

[189]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Balul·la, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà son giu foraster.

[190]

A 17 febrer [17]84

Chichu Melis y Pasq*ua*l Murallas han avalorat en lo salt de [la] Ratada de Ant*o*ni Fois[94] daiñ de un raer de forment fet de vacas.[95]

[191]

Dit dia

Ant*o*ni Espanu, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* a tancar-li la v*iñ*a del Fangal; fa op*osici*ó.

93. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

94. *de Antoni Fois*: afegit posteriorment.

95. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[192]

Dit dia

Ant*o*ni Fois, de Ant*o*ni Mela, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra alipintu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[193]

A 21 febrer [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iñ*a del Fangal de bo a bo.

[194]

Dit dia

Chichu Melis y Pasq*ua*l Murallas han avalorat en la v*iñ*a de Ant*o*ni Espanu del Fangal daiñ de mig raer de forment y sis mesuras de ordi fet de bous domats.[96]

[195]

A 23 febrer [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iñ*a del Fangal de bo a bo.

[196]

A 26 febrer [17]84

Pasqual Murallas y Chichu Melis han avalorat en la v*iñ*a del Fangal de Ant*o*ni Espanu daiñ de sinc mesuras [de] forment y un raer de ordi fet de bous domats. Lu carrègan a Andria Calaresu y a Agustí Murallas; fan op*osici*ó.[97]

[f. 6*r*]

[197]

A 27 febrer[98] [17]84

Ant*o*ni Ignàs Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu giu q*ue* li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[198]

A 28 febrer [17]84

Ant*o*ni Murru, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en Pilibertu de bo a bo.[99]

[199]

A 29 febrer [17]84

Ant*o*ni Giusè Demontis, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall q*ue* li manca de la v*iñ*a de Pòlliri. Vòlan lu bullatí.

96. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

97. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

98. Ms. «befrer».

99. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

[200]

Dit dia

Andria Pisquedda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iñ*a de Sebastià Ortu en Montañés de bo a bo.

[201]

Dit dia

M*estre* Andria Idili, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iñ*a de S*a*nt J*ua*n de bo a bo.

[202]

Dit dia

Ant*o*ni Miq*ue*l Fioris, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[203]

Dit dia

Ant*o*ni Casu Calaxiu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en lo salt del Pirastu.

[204]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Corbia, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra q*ue* li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[205]

A p*ri*mer mars [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iñ*a del Fangal.

[206]

Dit dia

M*estr*e Antoni Quessa, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* duas anfirquiduras de oliva de sa v*iñ*a del Càntar.

[207]

A p*ri*mer mars [17]84

Giulià Fadda y Ant*o*ni Giusè Fadda, nombrat en defecta, han avalorat en la v*iñ*a[100] de Ungias de Santus Sequi q*ue* ha sembrat Andria Pisquedda daiñ de 4 mesuras y migia de forment fet de bous domats.[101]

[208]

A 3 mars [17]84

Ant*o*ni Ignàs Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* las dietas del giu entimat.

[209]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Delriu Zuca, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall q*ue* li manca de la v*iñ*a. Vòlan lu bullatí.

100. *viña*: var. ant. ratll. «salt».

101. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[210]

A 4 mars [17]84

Andria Pisquedda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iñ*a de Sebastià Ortu de bo a bo.

[211]

A 6 mars [17]84

Ant*o*ni Cicau, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de forment y trigorzu[102] en la v*iñ*a de S*an*t Giulià.

[212]

A 7 marts [17]84

Andria Pisquedda, ab Canu, entim*a* als b*arranchels* a veure dayñ de form*en*t de bo a bo en la viña de Sebastià Ortu.[103]

[213]

Dit dia

Ant*o*ni Pinna Sassu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ en la v*iñ*a de la Argielera.

[214]

Dit dia

Ant*o*ni Giusè Canu Cació,[104] ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en Camba e Moro[105] de bo a bo.

[215]

A 3 marts [17]84

Ant*o*ni Giusè Calvi, ab Canu, entim*a* als b*arranchels* dayñ de forment de bo a bo en sa viña de Carrabuffas.[106]

[f. 6*v*]

[216]

A 8 mars [17]84

Pasq*ua*l Murallas y Giulià Fadda han avalorat en la v*iñ*a de Ungias de Santus Sequi q*ue* ha sembrat Andria Pisquedda daiñ de un raer de forment fet de bous domats.[107]

[217]

Dit dia

Agustí Saluresu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 4 bous [que] li màncan del Càntar. Vòlan lu bullatí.

102. *trigorzu*: 'ordi; mena d'ordi' (veg. el mot a § 2.III.1. «Noms dels cereals i el farratge»).

103. Aquesta relació és d'una altra mà, com la de les relacions [19.71], [19.139], [19.140], [19.215], [19.225], [19.243] i [19.296].

104. *Ació*: *xisto* 'malnom', que trobem amb la variant gràfica «Cachó» a [9.52].

105. *Camba e Moro*: pel que fa al topònim, veg. la relació [19.113], n. 54.

106. Aquesta anotació és d'una altra mà, la mateixa que trobem a les relacions [19.71], [19.139], [19.140], [19.212], [19.225], [19.243] i [19.296].

107. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats, marca habitual en algunes relacions que contenen peritatge quantificat dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

[218]

A 10 mars [17]84

Ant*o*ni Llurens Corbia, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[219]

A 13 mars [17]84

M*estre* Ant*o*ni Diegu Idili, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* dos-cents sixanta garbons de sarment y 60 fexus de lleña y la tancadura de la giaga de la v*iñ*a de Carrabufas.

[220]

Dit dia

Ant*o*ni Vissent Pinna, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en la v*iñ*a de Albis.

[221]

Dit dia

Andria Pisquedda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en la v*iñ*a de Santus Sequi.[108]

[222]

Dit dia

Ant*o*ni Ugo, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a tancar-li lu purtell de la v*iñ*a de Càlvia; si no, lu tanca a sos[109] gastos.

[223]

Dia 14 mars [17]84

Giulià Fadda y J*ua*n B*ati*sta Luis Casu han avalorat en la v*iñ*a de Santus Sequi q*ue* ha sembrat Andria Pisquedda daiñ de sinc mesuras de forment fet de bous domats.[110]

[224]

A 15 mars [17]84

Ant*o*ni Giusé Ortu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell ascurigós [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[225]

A 16 marts [17]84

Andria Pisquedda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veure dayñ de form*en*t de bo a bo en la viña de Santus Sequi en Ungias.[111]

108. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

109. Ms. «son», que corregeixo d'acord amb la concordança (cf. la relació [19.310]).

110. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats, marca habitual en algunes relacions que contenen peritatge quantificat dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

111. Aquesta anotació és d'una altra mà, la mateixa que trobem a les relacions [19.71], [19.139], [19.140], [19.212], [19.215], [19.243] i [19.296].

[226]

A 16 mars [17]84

Ant*o*ni M*ari*a Demontis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell estrellat [que] li manca de l'iscla de las Ratas. Vòlan lu bullatí.

[227]

A 17 marts [17]84

Giulià Fadda y J*ua*n B*atis*ta Luis Casu han avalorat en la v*iñ*a de Santus Sequi q*ue* ha sembrat A[n]dria Pisquedda daiñ de vin[t] ambuts [de] forment fet de bous domats.[112]

[228]

A 19 mars [17]84

Andria Pisquedda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en la v*iñ*a de Santus Sequi.

[229]

A 20 mars [17]84

Ant*o*ni Balulla, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà.

[230]

Dit dia

Giulià Fadda y J*ua*n B*atis*ta Luis Casu han avalorat en la v*iñ*a de Santus Sequi daiñ de deu ambuts de furment fet de bous domats, que ha sembrat Andria Pisquedda.[113]

[231]

A 21 dits

Ant*o*ni Giusé Canu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en Camba e Moro.[114]

[232]

A 22 dits

Ant*o*ni Espanu Frixolu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura dañ en la v*iñ*a de la marq*ues*a Todde de bo a bo.

[f. 7*r*]

[233]

A 23 mars [17]84

Andria Pisquedda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iñ*a de Santus Sequi de Ungias.

[234]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Zirone, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall [que] li manca de Pòlliri. Vòlan lu bullatí.

112. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, marca habitual en algunes relacions que contenen peritatge quantificat dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

113. La relació fou ratllada amb tres traços esbiaixats, marca habitual en algunes relacions que contenen peritatge quantificat dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

114. Pel que fa al topònim, veg. la relació [19.113], n. 54.

[235]

A 25 mars [17]84

J*ua*n B*atis*ta Luis Casu y Pasq*ua*l Murallas han avalorat en la v*iña* de Santus Sequi de Ungias daiñ de doze embuts de forment fet de bous domats.

[236]

A 25 mars [17]84

Ant*o*ni Scarpita, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[237]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Casu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[238]

Dit dia

Ant*o*ni Angioi, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un aradu [que] li manca del salt q*ue* fa varanili.[115]

[239]

Dit dia

Ant*o*ni Casu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* una cioba furastera, un bou negra y u canu,[116] [que] li màncan del Padru. Vòlan lu bullatí.

[240]

A 26 mars [17]84

Antiogu Melis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un gi[u] [que] li manca de l'iscla de las Ratas. Vòlan lu bullatí.

[241]

A 27 mars [17]84

Ant*o*ni Vissenti Pinna, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de forment de la v*iña* d*e* Albis de bo a bo.

[242]

A 27 mars [17]84

Ant*o*ni Calaxu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo a Tercus.[117]

[243]

A 28 mars [17]84

Ant*o*ni Gaví Ferrichoni, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veure dayñ de bo a bo en la viña de Albis.[118]

115. *varanili*: 'guaret' (vegeu-lo a § 2.II. «Noms de la terra»). Cf. «salt del veranili» a [15.11].

116. *canu*: 'gris fosc, cendra'. Cf. el camp. *boi canudu* (DUSI, *s. v. boi*) i el log. *bòe canu* (DES, *s. v. kánu*; DSIPL, *s. v. canu*). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

117. *a Tercus*: enteneu *[en lo salt] de Tercus*.

118. Aquesta anotació és d'una altra mà, la mateixa que trobem a les relacions [19.71], [19.139], [19.140], [19.212], [19.215], [19.225] i [19.296].

[244]

A 28 mars [17]84

Ant*o*ni Uda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[245]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* las dietas del bou entimat.

[246]

A 28 mars [17]84

Ant*o*ni Ignàs Bal·lulla, ab Canu, és intimat dels b*arranchels* a travà lu sou bou foraster.

[247]

A 28 mars [17]84

Ant*o*ni Ignàs Balulla, ab Canu, intima als b*arranchels* un giu q*ue* li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[248]

29 de mars [17]84[119]

Ant*o*ni Giusè Quessa, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* las dietas del cavall q*ue* li manca.

[249]

A 29 dits

Ant*o*ni Ignàs Bal·lulla, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* qualm*e*nt té entregat lu bullatí del giu entimat a Mar[c] Ant*o*ni Cossu.

[250]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Balulla, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* q*ue*, avent anat a sercar lu bou q*ue* li han entimat travar y ciubar, no lu han trubat, y lis antima.

[251]

Dit dia

Ant*o*ni Ugo, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a tancar-li lu purtell del riu de la v*iña* de Càlvia; y si no lu tàncan per tot demà, lu tancarà a gastus d'ells.

[f. 7*v*]

[252]

A 31 mars [17]84

Ant*o*ni Ignàs Balulla, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* las dietas del giu q*ue* li manca.

[253]

Dit dia

Ant*o*ni Sanna Furriolu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de lli en la v*iña* de Ant*o*ni Ugo de Càlvia.

119. Var. ant. «Dit dia».

[254]

Dit dia

Ant*o*ni Gaví Ferricioni.[120] Chichu Melis y Giulià Fadda han avalorat en la v*iña* de Albis q*ue* ha sembrat dit Ferrichoni daiñ de 20 embuts de forment fet de bous domats.[121]

[255]

A 2 abril [17]84

Ant*o*ni Agustí Lodde, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en Tercus de bo a bo.

[256]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Pinna, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall [que] li manca de la tanqueta de d*o*n An-t*oni*cu Màsula. Vòlan lu bullatí.

[257]

A 3 abril [17]84

Andria Pisquedda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iña* de Santus Sequi de bo a bo.

[258]

A 4 abril [17]84

Ant*o*ni Espanu Constantinu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en lo narboni de S*a*nt Marc.

[259]

A 5 abril [17]84

Ant*o*ni Mula, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* lu giu foraster q*ue* li manca. Vòlan lu bullatí.

[260]

Dit dia

Agustí Màsala, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí.

[261]

A 6 abril [17]84

R*everent* Antoni Deyana, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* vuit fexus de caña de la v*iña* de Carrabufas.

[262]

Dit dia

Ant*o*ni Mula, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* qu*a*lm*en*t té entregat dos bulletins del bou q*ue* li manca.

120. Segueix «a[b]», lliçó interrompuda.

121. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[263]

A 7 abril [17]84

J*ua*n B*atis*ta Luis Casu y Pasq*ua*l Murallas han avalorat en la v*iña* de Santus Sequi q*ue* ha sembrat Andria Pisquedda[122] daiñ de duas mesuras de forment fet de bous domats.[123]

[264]

A 9 abril [17]84

Ant*o*ni Porcu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu bou q*ue* comprà de Agustí Cubeddu, [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[265]

A 10 abril [17]84

Ant*o*ni Bard*inu*, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra [que] li manca de Pòlliri. Vòlan lu bullatí.

[266]

Dit dia

Ant*o*ni Murallas,[124] ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* l'aqueta [que] li manca de l'Argilera. Vòlan lu bullatí.

[267]

A 12 abril [17]84

Ant*o*ni Persei, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en la v*iña* de mons*eño*r Gaudini.

[268]

Dit dia

Ant*o*ni Casu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* la cioba negra furastera [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[269]

A 13 dits

Ant*o*ni M*aria* Demontis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[270]

A 15 abril [17]84

Ant*o*ni Miq*ue*l Fioris, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* deu barris [de] rabassa de son camp.

[f. 8*r*]

[271]

A 16 abril [17]84

Ant*o*ni Agustí Lodde, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en lo salt de Tercus de bo a bo.[125]

122. Segueix «han avalorat», lliçó repetida i, doncs, sobrera.

123. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

124. *Murallas*: ms. «Morellas».

125. La relació fou ratllada amb quatre traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

[272]

A 19 abril [17]84

D*o*n Ant*o*ni Bravu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a tancar-li la v*iña* de S*a*nt Giulià.

[273]

A 21 abril [17]84

Ant*o*ni Casu, ab Léviu, intima als b*arranchels* a veura daiñ en lo salt de Tercus.

[274]

Dit dia

Ant*o*ni Miq*ue*l Tanca, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* una aqueta múrtina[126] [que] li manca de l'abeuradó. Vòlan lu bullatí, lu q*ua*l té dat al cap*it*à.[127]

[275]

Dit dia

Andria Pisquedda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iña* de Santus Sequi de bo a bo.[128]

[276]

Dia 21 abril [17]84

J*ua*n Ba*tis*ta Luis Casu y Pasq*ua*l Murallas han avalorat en lo salt de Tercus de Ant*o*ni Agustí Lodde daiñ de sinc mesuras [de] forment fet de bous domats.[129]

[277]

Dia 22 abril [17]84

J*ua*n Ba*tis*ta Luis Casu y Pasq*ua*l Murallas han avalorat en lo narboni de Antoni Casu Calaxu de Tercus daiñ de vint embuts de forment fet de bous domats.[130]

[278]

A 25 abril [17]84

Andria Pisquedda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iña* de Santus Sequi.[131]

[279]

A 26 abril [17]84

Ant*o*ni Ignàs Del Riu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en la v*iña* de Salondra.

126. *múrtina*: 'de color saur'. Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

127. *lu qual té dat al capità*: afegit posteriorment.

128. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

129. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

130. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

131. La relació fou ratllada amb dos traços esbiaixats, senyal habitual en les relacions que contenen requeriment de peritatge dels danys (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

[280]

A 27 dits

De Andria Pisquedda, en la v*iña* de Santus Sequi han avalorat J*ua*n Ba*tis*ta Luis Casu y Pasq*ua*l Murallas daiñ de duas mesuras de forment fet de bous domats.[132]

[281]

Dia 30 abril[133] [17]84

Ant*o*ni Giusé Porcu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca de Montañés. Vòlan lu bullatí.

[282]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Del Riu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall ferit, a fer la revista, q*ue* és al Purtal.

[283]

Dit dia

Ant*o*ni M*ari*a Demontis, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí.

[284]

A 1 maig [17]84

Ant*o*ni Giusé Fadda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un nueddu negra [que] li manca de Padru. Vòlan lu bullatí.

[285]

A dos maig [17]84

Antiogu Melis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ del salt del Lazareto de bo a bo.

[286]

Dit dia

Ant*o*ni Agustí Lodde, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en lo salt de Tercus de bo a bo.

[287]

A 3 maig [17]84

Antiogu Demurtas, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en lo salt de Giusé Peana de bo a bo.

[288]

A 4 maig [17]84

Antiogu Melis, en son salt del Lazareto, han avalorat J*ua*n Ba*tis*ta Luis Casu y Pasqual Murallas daiñ de dos embuts de ordi y dos de forment fet de cavalls. Lu carrègan a J*ua*n M*ari*a Mul·la.[134]

132. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys. La relació fou ratllada amb diversos traços esbiaixats, marca també habitual en aquest tipus de relacions (en la relació [18.199] i en diverses relacions del registre 15 trobem, a més, la indicació «[Dany] adjudicat»).

133. Ms. «april», potser per pressió inadvertida de l'italià.

134. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[289]

A 6 maig [17]84

Andria Pisquedda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en la v*iña* de Santis Sequi de bo a bo.

[f. 8*v*]

[290]

A 8 maig [17]84

Ant*o*ni Angioi, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de ordi y forment en lo salt de Fiumen Longu de bo a bo.

[291]

A 12 maig [17]84

D*o*n Ant*o*ni Bravu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de brocadas de bo a bo de la v*iña* de S*a*nt Giulià; si no, anvia estimadors. Lu carrègan al r*everent* can*ongi*a Frescu y a Pera Porqueddu, qui fa op*osici*ó.

[292]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Pinna, ab Léviu, és entimat dels b*arranchel*s a ciobà y travà los bous forasters.

[293]

A 20 maig [17]84

Antiogu Espada, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de fava en Casasea de bo a bo.

[294]

Dit dia

Antiogu Detori, ab Canu, intim*a* als b*arranchels*[135] daiñ de fava al salt de Mandras Largas de bo a bo.

[295]

A 22 maig [17]84

S*eño*ra Agostina Urgias, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en sa viña de Urgias. [Los barranchels] fan op*osici*ó.

[296]

A 23 maig [17]84

Los b*arranch*els estíman, ab Léviu, al can*ongi*e d*o*n Ant*oni* Solinas a travar y chiobar, y, per sa ausència, al not*ari* Ant*oni* Caria com a pro*curad*or de d*i*t can*ongi*e.[136]

[297]

A 26 maig [17]84

Ant*o*ni Agustí Lodde, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en Tercus.

135. *intima als barranchels*: per descuit advertit, la lliçó apareix al final de la relació.

136. Aquesta anotació és d'una altra mà, la mateixa que trobem a les relacions [19.71], [19.139], [19.140], [19.212], [19.215], [19.225] i [19.243].

[298]

Dit dia

Ant*o*ni Gascarín, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* la giaga tallada y la v*iña* asbarrada, y daiñ de caña de la v*iña* de Salondra.

[299]

A 27 maig [17]84

Giusé M*ari*a Vaca y Chichu Melis han avalorat en la v*iña* de Agustina Urgias daiñ de 362 brucadas mucias[137] y 95 ascaxadas fet de bous domats.[138]

[300]

Dit dia

Ant*o*ni Solinas Barbal·là, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell [que] li manca de Pagiassu. Vòlan lu bullatí, lu qual té dat al cap*it*à.

[301]

A 28 maig [17]84

D*o*n Antiogu Arcaina, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de sarment de las v*iña*s de Ferretu.

[302]

A 28 maig [17]84

Ant*o*ni Porcu, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà.

[303]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Demontis, ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà.

[304]

A 2 giuñ [17]84

Ant*o*ni Casu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* duas ciobas forasteras [que] li màncan de Cugutu. Vòlan lu bullatí, lu q*ua*l té dat al b*arranch*el Chichu Bardinu.

[305]

A 3 giuñ [17]84

Ant*o*ni Mura, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de fava del salt de la casa dels P*adres*.[139]

[306]

A 3 giuñ [17]84

Ant*o*ni Angioi, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra [que] li manca de Cugutu. Vòlan lu bullatí.

[f. 9*r*]

137. Llegiu *mutxes*, sardisme (← log. *muzzu* ['mut͡su] 'tallat, escapçat') que alterna amb el derivat genuí *esmotxades* o *motxades* 'escapçades, tallades' (veg. *brocada* a § 2.III.5. «Noms de la indústria i l'aprofitament agrícoles»). Cf. «corrimutzu» ([18.274]) 'amb les banyes tallades o escapçades', «coimuchu» ([16.71]) o «coimutzu» ([17.42]) 'amb la cua tallada' o «origimuzzu» ([19.65]) 'amb les orelles tallades o escapçades'.

138. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

139. Ms. «PP.» per *padres* (veg. la relació [19.307]), probablement per a 'pares o frares agustins' (cf. la relació [19.60]).

[307]

A 5 giuñ [17]84

Giulià Fadda y Chichu Melis han avalorat en lo salt de la casa dels Padres daiñ de fava rubada [de] divuit embuts.[140]

[308]

A 6 giuñ [17]84

Ant*o*ni Giusé Fois, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un nueddu negra alipintu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[309]

A 8 giuñ [17]84

D*oct*or Agostí Simó Clavari, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de sarment de la v*iña* de Ant*o*ni Rugiu.

[310]

A 9 giuñ [17]84

Ant*o*ni Giusé Ortu, ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* [que] vagi a sa prenda lu sou bou ferit a bal·la radera[141] de la v*iña* de Salvador Cadeddu; o si no, sa'l prènan ells a sos gastus.

[311]

A 11 giuñ [17]84

Ant*o*ni Casu, ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà. Lus antima a ells[142] [que] li donin la cioba a mans per ciobar-la; lis i[143] antima per no aver-la poguda trubar. Vòlan lu bullatí.

[312]

A 11 giuñ [17]84

Ant*o*ni Giusé Pinna Nueddu, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà lu giu foraster.

[313]

A 12 giuñ [17]84

Ant*o*ni Pinna Còntene, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* dos giuns [que] li màncan del salt del Marq*uè*s. Vòlan lu bullatí.

[314]

A 12 giuñ [17]84

Ant*o*ni Casu, ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* a travà y ciobà.

140. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

141. *radera*: 'darrera', amb metàtesi.

142. Segueix «B.», per *barranchels*.

143. *lis i*: combinació pronominal d'acusatiu + datiu (o només datiu plural), amb realització [lizi] pròpia de l'alg. mod. (Bosch, 2002, p. 175-176). De fet, és la primera lliçó d'aquesta realització amb [i] epentètica (o analògica), que contrasta amb casos anteriors de «lis». Cf., per exemple, les relacions [19.250], [18.30] i [18.314].

[315]

Dit dia

Ant*o*ni Porcu, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* q*ue* vagi a sa prenda son bou úrpinu faciganu q*ue* és en las vacas de Peruciu la Sexa.

[316]

A 13 dits

Ant*o*ni Solinas Barbal·là, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ en sa v*iña* de Vessus. Lu carrègan a Bil·lanu Ruyu lu fet de porcs y uvellas.

[317]

A 14 dits

Ant*o*ni Porcu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* la cioba [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí y li fan op*osici*ó.

[318]

A 16 dits

Asbert Calaresu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* tres fressadas [que] li han pres del salt de Badu Calaresu.

[319]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Carta Bil·loi, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* sis mannas de ordi y daiñ de porcs en sa v*iña*.

[320]

Dit dia

M*estre* Àngel M*ari*a Petretu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 16 barris [de] sarment [que] li màncan de sa viña.

[321]

Dit dia

Ant*o*ni Sanna Padedda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 14 mannas de ordi y sinc barris menjat[144] del salt de la Giaga. Lu carrègan a J*ua*n M*ari*a Dagone y J*ua*n M*ari*a Cogiu lu fet de vacas; dit Dagone fa op*osici*ó.

[322]

A 14 giuñ [17]84

Ant*o*ni Murru, ab Léviu, és entimat [dels barranchels] a ciobà y travà lu giu foraster.

[323]

A 18 giuñ [17]84

Ant*o*ni M*ari*a Craba, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* 11 mannas de ordi [que] li màncan de son salt.

[f. 9*v*]

144. Llegiu *barris [de ordi] menjat*.

[324]

A 18 giuñ [17]84

Ant*o*ni, lu servidor de Miq*u*el Balero, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* tres mannas de forment [que] li màncan de la v*iña* de Ant*o*ni Mula.

[325]

A 19 giuñ [17]84

Ant*o*ni Càriga, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* set mannas de ordi [que] li màncan de son salt.

[326]

A 20 giuñ [17]84

Ant*o*ni Barbal·là, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de lli y brocadas en la v*iña* de Vessus.

[327]

A 21 giuñ [17]84

Ant*o*ni Murru, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou del giu foraster [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[328]

Dit dia giuñ [17]84

Ant*o*ni Scarpita, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* vuit mannas de ordi [que] li màncan de son salt.

[329]

Dit dia

R*everent* Ant*o*ni Coco, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de mel·la de sa viña.

[330]

A 21 dits

Ant*o*ni Pinna Còntene, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 13 mannas de ordi de son salt.

[331]

A 22 dits

Ant*o*ni Barbal·là, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* 9 mannas de forment y duas de ordi de son salt.

[332]

Dit dia

D*o*n Ant*o*ni Calvi, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* dain de figa bufal en la v*iña* de S*ant* Giulià.

[333]

A 24 dits

Agustí Querenti, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* duas mannas de forment de son narboni.

[334]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Pinna, ab Léviu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà lus bous forasters.

[335]

A 24 dits

Antiogu Detori, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca del Padru de [bous] forasters. Vòlan lu bullatí, lu q*ua*l té dat al cap*it*à lo die 25 giuñ.[145]

[336]

Dit dia

Ant*o*ni Agustí Del Riu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de barracoc de la v*iña* de Vessus.

[337]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Murru, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra alipintu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[338]

A 25 dits

Ant*o*ni M*ari*a Craba, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de ordi y un barri de forment de son salt.

[339]

Dit dia

Ant*o*ni Angioi, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí, lu [qual] té dat al cap*it*à lo die 26 giuñ.[146]

[340]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Pinna, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* nou mannas de forment [que] li mànca[n] del salt.

[341]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Ortu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* la cioba [que] li manca de Padru. Vòlan lu bullatí.

[342]

Dit dia

Ant*o*ni Deriu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu cavall [que] li manca de la tanca de S*ant* Marc. Vòlan lu bullatí, lu q*ua*l té dat al cap*it*à.

[343]

A 27 dits

Antiogu Detori, ab Canu, és entimat dels b*arranchels* a ciobà y travà.

145. *lu qual... giuñ*: afegit posteriorment.
146. *lu [qual]... giuñ*: afegit posteriorment.

[344]

Dit dia

Andria Baya, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu de [bous] canus[147] [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[f. 10*r*]

[345]

A 26[148] giuñ [17]84

Ant*o*ni Mula, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[346]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Balulla, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* deset mannas de ordi [que] li màncan de son salt.

[347]

Dit dia

Ant*o*ni Miq*ue*l Marras, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de forment messat y senza messà en Sant Marc, [en la] tanca de Mininna.

[348]

A 27 dits

Asteva Dulcis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* sis mannas [de] forment de son salt.

[349]

Dit dia

Ant*o*ni Barbal·là, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de poma farinata de sa v*iña*.

[350]

Dit dia

Agustí Urgias, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí, [que] té dat al cap*it*à lo die 28 giuñ, ab Canu.[149]

[351]

Dit dia

J*ua*n Ba*ti*sta Luis Casu y Chichu Melis han avalorat en la tanca de Mininna de Ant*o*ni Miq*ue*l Marras, q*ue* fa ab d*o*n Pepi Lavagna, daiñ de 4 mesuras y migia de forment fet de bous domats.[150]

[352]

Dit dia

Ant*o*ni Pinna Còntene, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* las dietas del bou q*ue* li manca; q*ue* vagi a sa pagar per tot damà.

147. Ja hem trobat la solució *giu de* (+ adj. de color) amb elisió del nucli nominal *bous* a les relacions [19.44] i [19.56].

148. *26*: var. ant. «27», esmenat, malgrat que el foli precedent acaba amb relacions de 27 de juny. Tanmateix, la relació [19.348] reprèn la data de 27 de juny.

149. *[que] té... Canu*: afegit posteriorment.

150. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

[353]

Dit dia

Andria Baya, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* las dietas del giu q*ue* li manca; q*ue* vagi per tot damà a sa pagà.

[354]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Pinna, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* deu mannas de ordi [que] li màncan de son salt.

[355]

A 29 dits

Ant*o*ni Llurens Corbia, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[356]

Dit dia

Not*ari* Ant*o*ni Caria, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de figa bufal de sa v*iña*.

[357]

Dit dia

Ant*o*ni Miq*ue*l Fioris, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[358]

Dit dia

Ant*o*ni M*ari*a Demontis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* sinc mannas de forment y duas de ordi de son salt.

[359]

Dit dia

Àngel M*ari*a Petretu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de barracoc en la v*iña* de Vessus.

[360]

A 30 giuñ [17]84

Ant*o*ni Espanu, ab Léviu, intim*a* als [barranchels] 14 mannas [de] forment de la v*iña* de la marq*ues*a Todde.

[361]

Dit dia

Antiogu Melis, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* 5 mannas de forment de son salt.

[362]

Dit dia

Ant*oni*o Ignacio Dias, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de barracoc y quatra barris [de] sarment y 3 abras de poma de sa viña.

[f. 10*v*]

[363]

A 30 giuñ [17]84

Ant*o*ni Miq*ue*l Marras, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de forment en la tanca de Mininna.

[364]

A 1 giuliol [17]84

J*ua*n Ba*tis*ta Luis Casu y Giulià Fadda han avalorat en la tanca de Mininna de Ant*o*ni Miq*ue*l Marras daiñ de sis mesuras y migia de forment fet de vacas.[151]

[365]

Dit dia

Asbert Casu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* dain de forment en lo salt de Pilibertu de bo a bo.

[366]

Dit dia

Ant*o*ni Porcu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou q*ue*[152] comprà del not*ari* Stanislao Canu. Vòlan lu bullatí.

[367]

A 2 giuliol [17]84

Giulià Fadda y Ant*o*ni Giusé Fadda, nombrat en defeta,[153] han avalorat en [lo salt de] Pilibertu de Asbert Casu[154] daiñ de 3 mesuras de forment fet de vacas.[155]

[368]

A 3 giuliol [17]84

R*everent* Ant*o*ni Coco, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* dos abras [de] figa pedrangiana, un abra de bufal[156] y tot lo sarment de la v*iña* de Pòlliri.

[369]

A 4 dits

M*estre* Àngel M*ari*a Petretu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de figa de la v*iña* de Vessus.

[370]

Dit dia

Ant*o*ni Miq*ue*l Marras, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* a veura daiñ de bo a bo en lo salt de Frades Solinas.

[371]

Dit dia

Ant*o*ni Nicolau Fanis, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 22 mannas [de] forment presos de son narboni.

151. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem el senyal de «+» —probablement afegit posteriorment—, marca que, alternativament a l'asterisc —molt habitual—, indica les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.
152. *que*: var. ant. «del».
153. *defeta*: enteneu *defecte*, amb realització simplificada del grup -*ct*- > [t] (cf. «defecta» a la relació [19.107]).
154. Cf. la relació [19.365].
155. Segueix, ratllat, «Vòlan lu bull[llatí]».
156. Llegiu *un abra de figa bufal.*

[372]

Dit dia

Andria Pisquedda, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* dos mannas [de] forment de la v*iña* de Santus Sequi de Ungias.

[373]

Dit dia

Ant*o*ni Sequi, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 13 mannas de forment [que li] màncan de son narboni.

[374]

A 4 giuliol [17]84

Agustí Fresco, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un abra de barracoc de la v*iña* de Carrabufas.

[375]

Dit dia

Ant*o*ni Ignàs Del Riu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou negra [que] li manca del Padru. Vòlan lu bullatí.

[376]

A 5 dits

Ant*o*ni Giusé Pinna, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de mel·la y figa bufal, y a[157] veura daiñ de bo a bo en la v*iña* de Vessus.

[377]

Dit dia

Ant*o*ni M*ari*a Craba, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* set abras [de] poma, un abra [de] figa pedrangiana, un abra de móra ascaxat y daiñ de giudias y siuró de la v*iña* de Salondra.

[378]

Dit dia

Ant*o*ni Tedde Pintus,[158] ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un abra de figa bufal de la v*iña* de Pòlliri.

[f. 11*r*]

[379]

A 5 giuliol [17]84

Àngel Fois, al Léviu, és encarregat dels b*arranchel*s de tots los daiñ[s] de Pòlliri y de la Argentera fet de crabas y vacas. Fa op*osici*ó.

[380]

A 6 giuliol [17]84

Ant*o*ni Ignàs Deriu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un sac de furés, un marró y una rustalla [que] li màncan de la v*iña* de Salondra.

157. *y a*: ms. «a a».
158. *Pintus*: afegit posteriorment.

[381]

A 7 dits

J*ua*n B*ati*sta Luis Casu y Làzar Pons han avalorat en la v*iña* de Ant*o*ni Giusé Pinna de Vessus daiñ de 27 sous fet de crabas.[159]

[382]

A 7 dits

J*ua*n B*ati*sta Luis Casu y Làzar Pons han avalorat en la v*iña* de Salondra de Ant*o*ni M*ari*a Craba daiñ de sis embuts de siuró rubat y mig ambut [de] giudia, y un real de malefissi a l'abra de móra.[160]

[383]

A 7 dits

A Ant*o*ni Giusé Zirone carrègan lus b*arranchel*s tots los daiñs de Pòlliri y Argentera. Fa op*osici*ó.

[384]

A 8 dits

Ant*o*ni Quessa, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* tot lo sarment de la v*iña* del Càntar.

[385]

A 9 dits

J*ua*n B*ati*sta Luis Casu y Giulià Fadda lo die 4 del present han avalorat en la tanca de Mininna de Ant*o*ni Miq*ue*l Marras daiñ de 12 embuts de forment fet de vacas.[161]

[386]

Dit dia

J*ua*n B*ati*sta Luis Casu y Giulià Fadda han avalorat lo die 4 dit en lo salt de Frades Solinas daiñ de 20 embuts de ordi fet de vacas.[162]

[387]

A 10 dits

Ant*o*ni Sanna, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de mela piveri[163] y poma farinata, y figa bufal de la v*iña* de Pòlliri.

[388]

A 11 dits

Agustí Saluresu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de siuró de la v*iña* del Càntar tirat y arrobat.

159. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

160. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

161. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

162. Al marge esquerre d'aquesta relació trobem un asterisc —probablement afegit posteriorment—, senyal habitual en les relacions que contenen un peritatge quantificat dels danys.

163. *mela piveri*: enteneu *poma piveri*, una varietat de poma (Bosch, 1999*b*, p. 132-133). Veg. *arbre de mela* a § 2.III.4.1. «Noms de l'arbre i els arbres fruiters» i *poma* a § 2.III.2. «Noms de la fruita».

[389]

Dit dia

Ant*o*ni Tedde Pintus, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* dain de figa bufal de la v*iña* de Pòlliri.

[390]

A 14 dits

D*o*n Ant*oni*co Mannu,[164] ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pruna cagadora y pruna francesa, y de figa bufal.

[391]

A 14 dits

Ant*o*ni Dermiti[165] Marrosu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 4 barris [de] sarment de la v*iña* de la Argentera.

[392]

A 15 dits

Asteva Gandulfu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de síndria y bísul tirat de sa v*iña*.

[393]

Dit dia

Ant*o*ni Gascarín, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* dos abras [de] poma farinata.

[394]

A 16 dits

Ant*o*ni Diegu Pala, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera camusina de la v*iña* de Monte Sisinni.[166]

[395]

Dit dia

Ant*o*ni Simó Cossu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de síndria de la v*iña* de S*ant* Giulià.

[f. 11*v*]

[396]

A 16 giuliol [17]84

Ant*o*ni Sanna Padedda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* sis mannas de ordi [que] li màncan de la v*iña* de Pòlliri.

[397]

A 19 dits

Ant*o*ni Màsula, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un abra de pera camusina y un abra [de] pera de S*an*ta Anna de la v*iña* de la Ascalaeta.

164. *Mannu*: mot repetit a l'original.

165. *Dermiti*: variant fonètica de *Demetri*, amb metàtesi. Cf. «Armitru» ([1.6]) i «Armiti» ([4.44]). Cf. el sard *Demètriu*, que recull el DUSI (p. 628) dins els «Nominis proprius» sards. Veg. n. 25 del registre 4 i n. 9 del registre 1.

166. *Sisinni*: lliçó dubtosa, amb un bocí de paper escapçat; també podria ser «Monte Siseri». Ambdós topònims, que trobem als *Registres de danys* editats, són ben documentats i coneguts a l'Alguer (Caria, 1993*a*, p. 95 i 97).

[398]

Dit dia

Ang*e*l Fois, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* dos abras de mela piveri[167] de la v*iña* de Vessus.

[399]

Dit dia

Agustí Frescu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* dos abras de pera camusina de la v*iña* de S*ant* Lussori.

[400]

A 20 dits

Antiogu Espada, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* a tancar-li la v*iña* per tot avui.

[401]

A 22 dits

Ant*o*ni Simó Cossu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* 150 síndrias de la v*iña* de S*a*n Giulià.

[402]

Dit dia

Ant*o*ni Sanna Padedda, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* dos abras [de] pruna francesa de la v*iña* de Pòlliri.

[403]

A 23 dits

Antiogu Espada, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de pera y poma de la v*iña* del Fangal.

[404]

A 25 dits

Juan Ba*tis*ta Luis Casu y Pasqual Murallas [han avalorat] en la viña del Càntar de Agustí Saluresu daiñ de quatra embuts[168] de siuró arrubat.[169]

[405]

A 25 dits

Àng*e*l Fois, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* dos abras [de] pera de S*an*t[a] Anna de la v*iña* dels Vargialets.

[406]

Dit dia

Ant*o*ni Gascarín, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de síndria de la v*iña* de las Tanas.

[407]

Dit dia

Asteva Gandolfo, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 51 síndrias de sa v*iña*.

167. *mela piveri*: veg. n. 163.
168. *embuts*: var. ant. ratll. «mesuras».
169. Relació d'una altra mà, que tampoc no es correspon amb la de les relacions [19.71], [19.139], [19.140], [19.212], [19.215], [19.225], [19.243] i [19.296].

[408]

Dit dia

Ant*o*ni Angioi, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca de Casasea. Vòlan lu bullatí.

[409]

A 27 dits

Andria Baya, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de síndria y pirastu rodó, y pera de Montou de la v*iña* de Carrabufas.

[410]

A 28 dits

Ant*o*ni Ignàs Carta Bil·loi, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* tres abras de mel·la de la v*iña* de Vessus.

[411]

Dit dia

Ant*o*ni Pinna Còntene, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca de las Carreras. Vòlan lu bullatí; fan op*osici*ó.[170]

[412]

A 29 dits

Ant*o*ni Ignàs Del Riu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca del mont de las Lluas. Vòlan lu bullatí.

[413]

Dit dia

Ant*o*ni Màsula, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* lu giu [que] li manca de la Segada. Vòlan lu bullatí.

[414]

A 30 dits

Ant*o*ni Miq*u*el Fioris, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de mel·la en sa v*iña*.

[415]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Blai Calvi, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de mel·la en la v*iña* de Carrabufas.

[416]

Dit dia

M*estre* Àng*e*l M*ari*a Petretu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* tres abras [de] pera y 4 de poma de la v*iña* de Vessus.

[f. 12*r*]

[417]

Dia 30 giuliol [17]84

Ant*o*ni Ignàs Delriu ha dat lu bullatí, ab Canu, a Ant*o*ni Lluís Tobias.

170. *fan oposició*: afegit posteriorment.

[418]

Dit dia

Asteva Gandulfo, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* 30 síndrias de sa v*iña*.

[419]

A 31 dits

Ant*o*ni M*ari*a Craba, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de anfirquiduras de la v*iña* de Salondra.

[420]

Dit dia

Asbert Casu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu, un bou vermell y lu altru de la Segada.[171] Vòlan lu bullatí.

[421]

Dit dia

Agustí Urgias, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca de Stampa[s] Rogias. Vòlan lu bullatí.

[422]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Demontis, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* daiñ de mel·la en la v*iña* de Pòlliri.

[423]

Dit dia

Agustí Saluresu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca de la Segada. Vòlan lu bullatí.

[424]

Dit dia

Antiogu Espada, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* daiñ en sa v*iña* del Fangal, la giaga, y la v*iña* uberta, q*ue* li tanquin.

[425]

Dit dia

Ant*o*ni Porcu, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un bou [que] li manca de la Custòdia. Vòlan lu bullatí.

[426]

Dit dia

Agustí Màsula, ab Canu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li manca de la Segada, un bou vermell y altru negra. Vòlan lu bullatí.

[427]

Dit dia

Ant*o*ni Llurens Carbera, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un giu [que] li falta de la Segada. Vòlan lu bullatí.

171. *un bou vermell... Segada*: podria llegir-se, per omissió inadvertida, «un bou vermell y lu altru [negra?], de la Segada», de la Custòdia (cf. la relació [19.426]).

[428]

Dit dia

Ant*o*ni Angioi, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou vermell [f. 12*v*] alipintu [que] li manca de Casasea. Vòlan lu bullatí.

[f. 12*v*]

[429]

A 31 giuliol [17]84

Ant*o*ni Miq*ue*l Fioris, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* dos giuns [que] li màncan de la Segada. Vòlan lu bullatí.

[430]

Dit dia

Ant*o*ni Giusé Murru, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* un bou estrellat[172] [que] li manca de la Segada. Vòlan lu bullatí.

[431]

A p*ri*mer agost [17]84

Agustí Cubeddu, ab Léviu, intim*a* als b*arranchels* una cioba de las vacas de [...][173] Nenua [que] li manca de la Segada. Vòlan lu bullatí.

[432]

Dit dia

Agustí Urgias, ab Canu, té dat lu bullatí y lu té lu cap*it*à.

172. *estrellat*: 'amb taques blanques rodones', un calc del log. *isteddadu* 'estrellat' ← *istedda* 'estrella'. Veg. «merulinu astedad» ([18.145]), «vermeill ascurigós asteddat» ([18.220]) i «vermeill astadat» ([18.344]). Per al vocabulari dels colors del pelatge de bous i cavalls, veg. p. 254-255 del llibre.

173. Mot illegible.

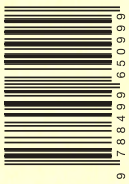

Centanys 19112011
Secció Filològica

2011
l'any de la paraula viva